

ELENA VAIT

Didžioji
kova

E L E N A V A I T

Didžioji kova

KRIKŠČIONYBĖS ISTORIJA,
KURIOS PAKEISTI NEGALIME

SEPTINTOSIOS DIENOS
ADVENTISTŲ BAŽNYČIA

K A U N A S

Versta iš leidinio:
Ellen G. White
The Great Controversy Between Christ and Satan
Pacific Press Publishing Association
Mountain View, California 1950
Pirmas leidimas anglų kalba – 1858 m.

Ketvirtas pataisytas leidimas

Iš anglų kalbos vertė:
1–12, 14–30 skyrius – *Gražina Matukevičienė*
13 skyrių – *Eduardas Putelis*
31–42 skyrius – *Rima Ščerbinskienė*

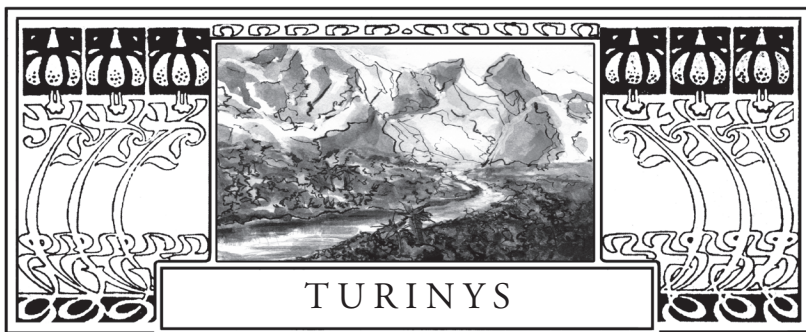
Iliustracijos kiekvieno skyriaus pradžioje – *Viktorijos Marozaitės*

Biblija cituojama pagal leidinį:
Biblija, arba Šventasis Raštas.
Senasis Testamentas. Iš hebrajų, aramėjų ir graikų kalbų vertė
Antanas Rubšys.
Naujasis Testamentas. Iš graikų kalbos vertė *Česlovas Kavaliauskas*.
Lietuvos Biblijos draugija, Vilnius, 2012.

Leidinio bibliografinė informacija pateikiama
Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos
Nacionalinės bibliografijos duomenų banke (NBDB).

© Septintosios dienos adventistų bažnyčia, 2021

ISBN 978-609-96031-4-8

Pratarmė	7	(orig. V)
1. Jeruzalės sugriovimas	15	(orig. 17–38)
2. Persekiojimai pirmaisiais amžiais	33	(orig. 39–48)
3. Dvasinės tamsos epocha	41	(orig. 49–60)
4. Valdiečiai	51	(orig. 61–78)
5. Džonas Viklifas	66	(orig. 79–96)
6. Husas ir Jeronimas	81	(orig. 97–119)
7. Martyno Liuterio atskyrimas nuo Romos bažnyčios	101	(orig. 120–144)
8. Martynas Liuteris prieš seimą	122	(orig. 145–170)
9. Šveicarų reformatorius	145	(orig. 171–184)
10. Reformacijos pažanga Vokietijoje	157	(orig. 185–196)
11. Kunigaikščių protestas	168	(orig. 197–210)
12. Reformacija Prancūzijoje	181	(orig. 211–236)
13. Reformacija Nyderlanduose ir Skandinavijoje	204	(orig. 237–244)
14. Vėlyvojo laikotarpio anglų reformatoriai	212	(orig. 245–264)
15. Biblija ir Prancūzijos revoliucija	230	(orig. 265–288)
16. Kolonistai Amerikoje	250	(orig. 289–298)
17. Ryto šaukliai	259	(orig. 299–316)

18. Amerikos reformatorius	274	(orig. 317–342)
19. Šviesa pro tamsą	297	(orig. 343–354)
20. Didysis religinis prabudimas	307	(orig. 355–374)
21. Atmestasis įspėjimas	325	(orig. 375–390)
22. Pranašysčių išsipildymas	339	(orig. 391–408)
23. Kas yra šventykla?	355	(orig. 409–422)
24. Šventų švenčiausioje	367	(orig. 423–432)
25. Nekintamas Dievo Įstatymas	375	(orig. 433–450)
26. Reformos darbas	390	(orig. 451–460)
27. Mūsų laikų atgimimai	399	(orig. 461–478)
28. Gyvenimo knyga	415	(orig. 479–491)
29. Blogio kilmė	426	(orig. 492–504)
30. Šėtono ir žmogaus priešiškusmas	437	(orig. 505–510)
31. Piktųjų dvasių veikla	443	(orig. 511–517)
32. Šėtono pinklės	449	(orig. 518–530)
33. Pirmoji didžioji apgavystė	460	(orig. 531–550)
34. Ar gali mirusieji kalbėtis su mumis	477	(orig. 551–562)
35. Grėsmė sąžinės laisvei	487	(orig. 563–581)
36. Artėjanti kova	504	(orig. 582–592)
37. Biblija – patikima apsauga	514	(orig. 593–602)
38. Paskutinis perspėjimas	523	(orig. 603–612)
39. Nelaimės metas	532	(orig. 613–634)
40. Dievo tauta išvaduota	550	(orig. 635–652)
41. Žemės nuniokojimas	565	(orig. 653–661)
42. Kovos pabaiga	573	(orig. 662–678)
Pastabos	588	(orig. 679)

Kol nebuvo nusidėjęs, Adomas galėjo laisvai bendrauti su Kūrėju. Nusidėjęs žmogus atskyrė save nuo Dievo, žmonija neteko šios didelės privilegijos. Tik Išgelbėjimo planas atvėrė kelią, kuriuo žemės gyventojai galėjo susisiekti su Dangumi. Dievas bendravo su žmonėmis per Šventąją Dvasią. Dieviškoji šviesa pasiekdavo pasaulį apreiškimais, skirtais Jo išrinktiesiems tarnams. „Šventosios Dvasios paakinti žmonės kalbėjo Dievo vardu.“ (2 Petro 1, 21)

Per pirmuosius dvidešimt penkerius žmonijos istorijos šimtmečius nebuvo raštiškų apreiškimų. Tie, kurie buvo Dievo išmokyti, perduodavo savo žinias palikuonims, tai tęsėsi labai ilgai. Tėvas perduodavo mokymą sūnui, o šis savo sūnui... Tik Mozės laikais prasidėjo pasiruošimas rašytiniam Žodžiui. Įkvėpti apreiškimai buvo išreikšti įkvėptoje Knygoje. Šis darbas tęsėsi šešiolika šimtmečių – nuo Mozės, kūrimo ir Įstatymo istoriografo, iki Jono, didžiausių Evangelijos tiesų užrašytojo.

Biblija savo autoriumi nurodo Dievą, tačiau ją užrašė žmonių rankos. Įvairūs atskirų knygų stilius atskleidžia būdingus kelių šios relikvijos rašytojų bruožus. Visos atskleistos tiesos „yra Dievo įkvėptos“ (2 Timotiejui 3, 16), tačiau jas išreiškia žmonių žodžiai. Per Šventąją Dvasią Amžinasis atskleidė šviesą savo tarnų protams ir širdims. Jis siuntė sapnus ir regėjimus, simbolius ir įvaizdžius; tie, kuriems buvo atskleista tiesa, savaip, skirtingais žodžiais perpasakojo ją žmonėms.

Dievas pats ištarė Dešimt įsakymų ir užrašė savo ranka. Jie yra dieviški, o ne sukurti žmogaus. Tačiau Biblija liudija Dievo ir žmogaus vienovę, nes Dievo mintys yra užrašytos žmonių kalba.

Tokią vienovę liudijo Kristaus prigimtis, kuris buvo ir Dievo Sūnus, ir Žmogaus Sūnus. Remiantis Biblija, teisinga yra tai, kas pasakyta ir apie Kristų, – „tas Žodis tapo kūnu ir gyveno tarp mūsų“ (*Jono 1, 14*).

Užrašytos skirtingais amžiais Biblijos knygos skiriasi savo stiliumi ir faktų įvairove, nes ją rašė įvairūs žmonės, kurių protiniai ir dvasiniai talentai buvo nevienodi. Skirtingi rašytojai naudojo skirtingas išraiškos formas; dažnai tą pačią tiesą vienas perteikia įspūdingiau. Kai keli rašytojai pateikia tą patį dalyką įvairiais aspektais ir santykiais, tai prietaringam, nerūpestingam ar iš anksto nusiteikusiam skaitytojui gali atrodyti, kad tai prieštaravimai ar neatitikimai. Mažantis, atidus tyrinėtojas aiškiai išvelgia absoliučią Knygos harmoniją.

Skirtingų asmenų pateikta tiesa parodoma iš įvairių pozicijų. Vieną rašytoją stipriau veikia vienas dalykas, jis suvokia jį derindamas prie savo patirties ar suvokimo bei pripažinimo galimybių. Kitas pabrėžia kitą dalyką. Ir kiekvienas, vadovaujamas Šventosios Dvasios, pateikia tai, kas labiausiai stebina jo protą – skirtingą tiesos aspektą, tačiau nesuardo bendros harmonijos. Taip atskleistos tiesos susijungia. Jos sudaro puikią visumą, kuri pajėgi patenkinti visas žmonių reikmes bet kuriomis aplinkybėmis ir gyvenimo atvejais.

Dievui buvo malonu perduoti savo tiesą pasauliui per žmones. Dievas per Šventąją Dvasią ruošė ir įgalino išrinktuosius atlikti šį darbą. Jis vadovavo jų mintims, nurodydamas, ką sakyti ir ką rašyti. Dangiškosios kilmės turtai buvo patikėti žemiškiems indams. Nors liudijimą perteikia netobula žmonių kalba, bet tai yra Dievo liudijimas. Klusnus, tikintis Dievo vaikas įžiūri jame pilną malonės ir tiesos dieviškosios galios didybę.

Dievas atskleidė žmonėms išsigelbėjimui reikalingas žinias savo Žodyje. Šventasis Raštas turi būti priimtas kaip neginčijamas, tikrasis Jo valios apreiškimas. Jis atskleidžia Dievo charakterį, jis yra

pamatinių tikėjimo tiesų apreiškėjas ir gyvenimo matas. „Visas Raštas yra Dievo įkvėptas ir naudingas mokyti, barti, taisyti, auklėti teisumui, kad Dievo žmogus taptų tobulas, pasirengęs kiekvienam geram darbui.“ (2 *Timotiejui* 3, 16–17)

Nors Dievas atskleidė savo valią žmonėms savo Žodyje, bet nesumenkino Šventosios Dvasios vaidmens; Ji nuolat dalyvauja ir vadovauja mūsų darbams. Mūsų Išgelbėtojas taip pat pažadėjo Dvasią, kad per Ją galėtų perduoti Žodį savo tarnams, apšviestų ir padėtų pritaikyti savo mokslą. Dievo Dvasia įkvėpė Bibliją, todėl Jos mokymas niekada neprieštaruoja Žodžiui.

Šventajai Dvasiai nebuvo ir negali būti skirta pakeisti Bibliją, nes Šventasis Raštas aiškiai nurodo, kad Dievo Žodis yra kriterijus, kuriuo reikia tikrinti kiekvieną mokslą ir patyrimą. Apaštalas Jonas sako: „Ne kiekviena dvasia tikėkite, bet ištirkite dvasias, ar jos iš Dievo, nes pasklido pasaulyje daug netikrų pranašų.“ (1 *Jono* 4, 1) O pranašas Izaijas teigia: „Jei žmonės jums sakys: ‘Kreipkitės į vėles ir būrėjus, kurie šnabžda ir dūsauja! Argi neturėtų tauta atsiklausti savo dievų, tartis su mirusiais dėl gyvųjų mokymo ir liudijimo?’ – be abejo, taip kalbantieji neregės aušros!“ (Izaijo 8, 19–20; *kt. vert.*: „Jie jums sako: ‘Klauskite mirusiųjų dvasių iššaukėjus ir būrėjus, kurie jums murma ir šnibžda.’ Argi tauta neturėtų klausti savo Dievo? Argi reikia klausti mirusiųjų gyvųjų reikalais? Kreipkitės į Įstatymą ir apreiškimą. Jeigu jie taip nesako, nėra juose šviesos.“)

Žmonėms, kurie teigia, kad jiems nebereikia Dievo Žodžio vadovavimo, paniekina Šventosios Dvasios darbą. Juos valdo išpūdžiai, kuriuos jie laiko Dievo balsu savo sieloje. Tačiau ši valdanti dvasia nėra Dievo Dvasia. Sekdami išpūdžiais ir nepaisydami Šventojo Rašto, jie gali susipainioti, apsigauti ir net pražūti. Toks elgesys tarnauja piktojo kėsłams. Šventosios Dvasios misija yra labai svarbi Kristaus Bažnyčiai, todėl šėtonas stengiasi paniekinti Šventosios Dvasios darbą panaudodamas ekstremistų ir fanatikų klydimus, kad priverstų Dievo tautą apleisti tą jėgos šaltinį, kurį suteikė pats Viešpats.

Kartu su Dievo Žodžiu Jo Dvasia turėjo tęsti savo darbą skleidama Evangeliją. Kol buvo rašomi Senasis ir Naujasis Testamentai,

išskyrus apreiškimus, kurie turėjo būti išreikšti šventajame Kano-
ne, Šventoji Dvasia nenustojė šviesti pavienius protus. Pati Biblija
pasakoja, kad Šventoji Dvasia įspėdavo, bardavo žmones, patar-
davo ir apšviesdavo juos, nors tai nebuvo susiję su Šventojo Rašto
kūrimu. Minimi pranašai, gyvenę skirtingais amžiais, kurių pasisa-
kymai neužrašyti. Užbaigus Šventąjį Raštą, Šventoji Dvasia ir to-
liau tęs savo darbą – švies, įspės ir guos Dievo vaikus.

Jėzus pažadėjo savo mokiniams: „O Globėjas – Šventoji Dva-
sia, kurį Mano vardu Tėvas atsiųs, – Jis išmokys jus visko ir vis-
ką primins, ką esu jums pasakęs. Kai ateis toji Tiesos Dvasia [...],
praneš, kas turi įvykti.“ (*Jono 14, 26; 16, 13*) Šventasis Raštas moko,
kad šie pažadai neapsiriboja apaštalų dienomis, o yra skirti visų
amžių Kristaus Bažnyčiai. Išgelbėtojas užtikrina savo sekėjus: „Štai
Aš esu su jumis per visas dienas iki pasaulio pabaigos.“ (*Mato 28,
20*) Apaštalas Paulius skelbia, kad Šventosios Dvasios dovanos ir
apreiškimai buvo taikyti Bažnyčiai, „kad aprūpintų šventuosius
tarnystės darbui, Kristaus Kūno ugdymui, kol visi pasieksime ti-
kėjimo vienybę ir Dievo Sūnaus pažinimą, tapsime tikrais vyrais
pagal Kristaus pilnatvės amžiaus saiką“ (*Efeziečiams 4, 12–13*).

Už Efezo tikinčiuosius apaštalas meldėsi, „idant mūsų Viešpa-
ties Jėzaus Kristaus Dievas, garbės Tėvas, suteiktų jiems išminties ir
apreiškimo Dvasią ir jie galėtų Jį pažinti, idant apšviestų jų širdies
akis ir jie pažintų, kokia yra viltis, į kurią [...] pašaukti [...], ir kokia
nepalyginama Jo galybės didybė mums tikintiesiems, veikiant Jo
neribotai jėgai“ (*žr. Efeziečiams 1, 17–19*). Dievo Dvasia turėjo apšvies-
ti protą ir padėti suprasti giliausias Dievo Žodžio prasmes, – tokio
palaiminimo prašė apaštalas Efezo bendruomenei.

Po nuostabios Šventosios Dvasios apraiškos per Sekmines apaš-
talas Petras skatino žmones atgailauti ir krikštytis vardan Jėzaus
Kristaus, kad būtų atleistos jų nuodėmės. Jis sakė: „[...] tada gau-
site Šventosios Dvasios dovaną. Juk jums skirtas pažadas, taip pat
jūsų vaikams ir visiems toli esantiems, kuriuos tik pasišauks Vieš-
pats, mūsų Dievas.“ (*Apaštalų darbu 2, 38–39*)

Kartu su didžiosios Dievo dienos vaizdais Viešpats per prana-
šą Joelį pažadėjo savo Dvasios apraišką (*žr. Joelio 3, 1*). Pranašystė iš

dalies išsipildė, kai Šventoji Dvasia buvo išlieta per Sekmines. Ji visiškai išsipildys, kai bus parodyta dieviškoji malonė, kuri pasireiškš baigiamuoju Evangelijos darbu.

Didžioji gėrio ir blogio kova labai sustiprės laikų pabaigoje. Visais amžiais šėtonas rodė savo pyktį Kristaus Bažnyčiai, o Dievas teikė savo tautai malonę ir Dvasią, kad sustiprintų ir padėtų atlaikyti piktojo jėgas. Kai Kristaus apaštalai turėjo skelbti Jo Evangeliją pasauliui ir užrašyti ją ateinantiems amžiams, jie buvo ypatingu būdu Šventosios Dvasios apšviesti. Kai Bažnyčia artės prie galutinio savo išlaisvinimo, šėtonas dirbs dar smarkiau. Jis ateis „kupinas baisaus įniršio, žinodamas mažai beturįs laiko. Jį lydės įvairūs galingi darbai, ženklai ir netikri stebuklai“ (*Aprėiskimo 12, 12; 2 Tesalonikiečiams 2, 9*). Šešis tūkstančius metų šis didelis protas, kuris kažkada buvo aukščiausias tarp Dievo angelų, buvo visiškai palenktas apgaulės ir žlugdymo darbui. Visos šėtoniško sugebėjimo gelmės, amžių kovose įgytas žiaurumas ir išugdyta gudrybė bus nukreipti prieš Dievo tautą, kai dvi jėgos susidurs lemiamajame mūšyje. Šio pavojaus metu Kristaus sekėjai turi perduoti pasauliui Viešpaties antrojo atėjimo išpėjimą; žmonės turi būti pasirengę stoti prieš Jį „nesutepti, nepeiktini ir taikingi“ (*2 Petro 3, 14*). Tuo metu ypatinga dieviškosios malonės ir galybės dovana bus reikalinga Bažnyčiai taip pat, kaip ir apaštalų dienomis.

Ilgalaikes gėrio ir blogio kovos scenas šių puslapių rašytojai atskleidė Šventosios Dvasios apšvietimas. Kartkartėmis man buvo leista matyti Kristaus, gyvybės Valdovo, mūsų išgelbėjimo Kūrėjo, ir šėtono, blogio valdovo, nuodėmės pradininko, pirmojo šventojo Dievo Įstatymo laužytojo, įvairių amžių didžiąją kovą. Šėtono priešškumas Kristui nukreiptas prieš Jo sekėjus. Neapykanta Dievo Įstatymo principams, apgavystės, kai paklydimams suteikiama tiesos išvaizda, o Dievo Įstatymas pakeičiamas žmonių įstatymu ir jie verčiami garbinti kūrinį, o ne Kūrėją, tokių nusižengimų galima atsekti visoje praeities istorijoje. Šėtonas visuomet stengiasi klaidingai nušviesti Dievo charakterį, privirsti žmones puoselėti neteisingą Kūrėjo sampratą ir žiūrėti į Jį su baime ir neapykanta, o ne su meile. Jis uoliai siūlo atmesti Dievo

Įstatymą ir mėgina įtikinti žmones, kad šio Įstatymo reikalavimai jiems neprivalomi. Piktasis ir jo parankiniai visais amžiais vienodai persekiojo tuos, kurie mėgino atsilaikyti prieš apgaulę. Visa tai galima atsekti patriarchų, pranašų, apaštalų, kankinių ir reformatorių gyvenimo istorijoje.

Per didįjį galutinį susidūrimą šėtonas laikysis tos pačios politikos, rodys tą pačią dvasią ir dirbs taip pat, kaip ir ankstesniais amžiais, kad pasiektų savąjį tikslą. Kaip buvo, taip ir bus, skirsis tik tai, kad būsimoji kova pasižymės baisia įtampa, kurios pasaulis dar nebuvo regėjęs. Šėtono apgaulės bus įmantresnės, o puolimai akivaizdesni. Jis „mėgins suvedžioti, jei tai įmanoma, net išrinktuosius“ (*Morkaus 13, 22*).

Kadangi Dievo Dvasia atvėrė man didžiašias Jo Žodžio tiesas, praeities ir ateities vaizdus, todėl manęs paprašė paskelbti kitiems tai, kas man buvo atskleista. Man reikėjo atkurti praėjusių amžių kovos istoriją ir pateikti ją taip, kad išryškėtų greitai artėjančio mūsų peripetijos. Dėl to aš stengiausi atrinkti ir sujungti Bažnyčios istorijos įvykius taip, kad šie nurodytų ir atskleistų didžiašias tiesas, kurios skirtingais laikotarpiais buvo atskleistos pasauliui. Jos kėlė šėtono pyktį ir pasaulį mylinčios Bažnyčios priešiškumą, tačiau jas palaikė tie, kurie *nebrangino savo gyvybės ir nebijojo mirti*.

Šiuose užrašymuose mes galime matyti pranašingus mus laukiančios kovos ženklus. Žiūrėdami į juos Dievo Žodžio šviesoje ir apšviesti Jo Dvasios, mes galime matyti atskleistas nedorėlių priemonės ir pavojų, kurio turi saugotis tie, kurie bus *be dėmės* prieš Viešpatį Jam atėjus.

Svarbūs įvykiai, kurie žymėjo reformos pažangą praėjusiais amžiais, priklauso istorijai. Jie gerai žinomi ir visuotinai pripažįstami protestantiškojo pasaulio; tai faktai, kurių niekas negali nuneigti. Šią istoriją aš pateikiau glaustai, kad atitiktų knygos apimtį ir trumpumą, kurių būtina laikytis; faktai buvo išdėstyti taip, kad užimtų kuo mažiau vietos ir leistų juos tinkamai suprasti. Kai kuriais atvejais, kai istorikas sujungė įvykius trumpai ir suprantamai arba patogiajai apibendrino detales, jo žodžiai buvo cituojami, tačiau vietomis šaltiniai nenurodomi, nes pats rašytojas įtaigiai pateikia dalyką.

Atpasakojant nūdienos patirtį ir požiūrį, buvo panašiai naudotasi spausdintais veikalais.

Šioje knygoje nesistengiama pateikti daug naujų tiesų, susijusių su praėjusių laikų kova, bet mėginama parodyti faktus ir principus, kurie siejasi su būsimaisiais įvykiais. Į buvusias šviesos ir tamsos jėgų kovas turi būti žiūrima kaip į turinčias naują reikšmę, nušviečiančias ateitį, rodančias kelią tiems, kurie kaip ir praėjusių amžių reformatoriai turės atsisakyti žemiškosios gerovės ir būti *Dievo Žodžio ir Jėzaus liudijimo* liudytojai.

Šios knygos tikslas – atskleisti didžiosios tiesos ir nuodėmės kovos vaizdus. Mėginama perteikti šėtono apgaulės ir tuos būdus, kurie padėtų jam sėkmingiau priešintis, siūloma, kaip geriausiai įveikti blogį. Nušviečiama nuodėmės prigimtis ir siūloma galutinai atsikratyti ja, kad būtų aiškiai parodytas Dievo teisingumas ir gerumas, taip pat atsiskleistų šventa, nekintama Jo Įstatymo prigimtis. Aš nuoširdžiai meldžiuosi, kad ši knyga padėtų žmonėms išsivaduoti iš tamsos jėgų ir jie *paveldėtų šventųjų dalį šviesoje*, šlovintų Tą, kuris myli mus ir paaukojo save už mus.

Elena Vait

1. JERUZALĖS SUGRIOVIMAS

„O kad tu šiandien suprastum, kas tau atneša ramybę! Deja, tai paslępta nuo tavo akių. Tu sulauksi dienų, kai tavo priešai apjuos tave pylimu, apguls iš visų pusių ir suspaus tave; jie parbloks ant žemės tave ir tavo vaikus su tavimi ir nepaliks tavyje akmens ant akmens, nes tu nepažinai savo aplankymo meto.“ (*Luko 19, 42–44*)

Nuo Alyvų kalno viršūnės Jėzus žvelgė į Jeruzalę. Apačioje atsivėrė gražus ir romus vaizdas. Buvo švenčiama Pascha, Jokūbo sūnūs susirinko švęsti didelės nacionalinės šventės. Viduryje sodų, vynuogynų ir žalių šlaitų, nusėtų piligrimų palapinėmis, į viršų kilo apželdintos kalvos, didingi rūmai ir tvirti Izraelio sostinės pylimai. Tikriausiai Siono duktė didžiuodamasi galėjo pasakyti: „Aš sėdžiu kaip karalienė [...] ir liūdesio nematysiu.“¹ Ji taip pat gėrėjosi savimi ir, atrodo, buvo įsitikinusi Dangaus palankumu. Prieš šimtmečius karališkasis dainius giedojė: „Jo šventasis kalnas, aukštas ir gražus, yra visos žemės džiaugsmas, Siono kalnas, [...] didžiojo Karaliaus miestas.“ (*Psalmė 48, 2–3*) Matėsi didingi šventyklos pastatai. Besileidžiančios saulės spinduliai apšvietė sniego baltumo marmurines sienas ir atsispindėjo nuo auksinių vartų, bokšto ir šelmens. Šventykla stovėjo kaip *grožio viršūnė*, kuria didžiavosi visa žydų tauta. Joks Izraelio vaikas negalėjo pažvelgti į ją be susižavėjusio ir džiaugsmingo virpulio! Tačiau visai kitokios mintys jaudino Jėzų. „Prisiartinęs

prie Jeruzalės ir išvydęs miestą, Jėzus verkė jo.“ (*Luko 19, 41*) Nors Jis pergalingai įžengė į miestą, lydimas džiūgavimų, Jam mojavo palmių šakomis, skambėjo osanos kalnų aidas ir tūkstančiai balsų skelbė Jį karaliumi, bet pasaulio Išgelbėtoją apėmė staigus ir paslaptingas liūdesys. Jis, Dievo Sūnus, Izraelio Pažadėtasis, kurio galybė nugalėjo mirtį ir iškvietė jos belaisvius iš kapo, verkė ne iš paprastos širdgėlos, o apimtas stipraus, nesuvaldomo sielvarto.

Ne dėl savęs Jis verkė, nors gerai žinojo, kas Jo laukia. Prieš Jį – Getsemanė, artėjančios kančios vieta. Taip pat matėsi Avių vartai, pro kuriuos daugelį amžių buvo vedamos aukoti aukos ir kurie bus atverti Jam, kai Jis bus kaip „ėriukas, vedamas pjauti“ (*Izaijo 53, 7*). Netoli buvo Golgotos kalnas, nukryžiuojimo vieta. Kelią, kuriuo Kristus greit praeis, apgaubs didelės tamsos siaubas, kai Jis atiduos savo gyvybę kaip auką už nuodėmes. Tačiau ne šių scenų reginys metė šešėlį ant Jo šią džiaugsmo valandą. Būsimos kančios sielvartas neaptemdė Jo nesavanaudiškos dvasios. Jis verkė tūkstančių pasmerktų Jeruzalės gyventojų, kurie užsispyrę atsisakė atgailos, tų, kurių Jis atėjo palaiminti ir išgelbėti.

Tūkstantmetė ypatingos Dievo malonės ir globėjiško rūpinimosi išrinktąja tauta istorija iškilo prieš Jėzaus akis. Štai Morijos kalnas – Dievo Sūnaus aukos simbolis, kur pažado sūnus, nesipriešinanti auka, buvo pririštas prie aukuro. Ten palaiminimo Sandora, šlovingas Mesijo pažadas, buvo patvirtintas tikinčiųjų tėvui (žr. *Pradžios 22, 9. 16–18*). Ten, kur kylančios į dangų aukos liepsnos nuo Ornano klojimo nukreipė angelo žudytojo kardą (žr. *1 Metraščių 21*) – Išgelbėtojo aukos ir tarpininkavimo už nusikaltusius žmones simbolis. Dievas pagerbė Jeruzalę labiau už kitas žemės vietas: „Viešpats išsirinko Sioną, Jis norėjo turėti ją savo Namais.“ (*Psalmė 132, 13*) Ten per amžius šventieji pranašai skelbė savo įspėjančias žinias. Ten kunigai smilkė savo smilkytuvais ir smilkalų debesys su šlovinančiųjų maldomis kilo pas Dievą. Ten kasdien buvo aukojamas papjautų avių kraujas, primenantis Dievo Avinėlių. Ten pasirodydavo Jehova šlovės debesyje virš Sandoros Skrynios malonės sosto. Ten stovėjo stebuklingi laiptai, jungiantys žemę su dangumi (žr. *Pradžios 28, 12; Jono 1, 51*) – laiptai, kuriais kyla ir nusileidžia Die-

vo angelai, laiptai, atvėrusieji pasauliui kelią į šventų švenčiausiąją šventyklos dalį. Jei Izraelio tauta būtų buvusi ištikima Dangui, Jeruzalė stovėtų per amžius kaip Dievo išrinktasis miestas (žr. *Jeremijo 17, 21–25*). Tačiau tos pagerbtos tautos istorija buvo kupina maišto ir nuopuolio. Ji priešinosi Dangaus malonei, piktnaudžiavo privilegijomis ir atmetė palankias progas.

Nors izraelitai „išjuokdavo Dievo pasiuntinius, niekindami Jo žodžius ir tyčiodamiesi iš Jo pranašų“ (*2 Metraščių 36, 16*), Jis vis dėlto atsiskleidė jiems kaip „Viešpats [...] galeistingas ir maloningas Dievas, lėtas pykti, gausus gerumo ir ištikimybės“ (*Išėjimo 34, 6*). Nors jie niekino Dievą, bet Jo malonė šaukė juos. Kaip viską atleidžiantis, galeistingas tėvas, mylintis Dievas „siuntė jiems Žodį per savo pasiuntinius kasdien be perstojo, nes gailėjosi savo žmonių ir savo buveinės“ (*2 Metraščių 36, 15*). Kai perspėjimai, maldavimai ir priekaištai nepadėjo, Jis siuntė jiems geriausią Dangaus Dovaną, tiksliau, Jis išliejo visą dangų šia Dovana.

Pats Dievo Sūnus buvo siųstas atversti neatgailaujantį miestą. Kristus pasiėmė Izraelį kaip gražų „vynmedį iš Egipto“ (*Psalmė 80, 9*). Prieš tai Jo ranka išvarė pagonis. Jis pasodino vynmedį ant derlingos kalvos atšlaitės ir *aptvėrė* jį savo globėjišku rūpinimusi. Jis siuntė savo tarnus prižiūrėti medžio. „Ką dar reikėjo padaryti Mano vynuogynui, ko Aš jame nepadariau?“ – sušunka Jis (žr. *Izaijo 5, 1–4*). Nors Viešpats tikėjosi skanių vynuogių, bet vynmedis priaugino rūgštuogių. Vis dar tikėdamasis gero derliaus, Jis pats atėjo į vynuogyną, tikėdamas kaip nors jį išgelbėti. Jis apkasė savo vynmedį, apkarpė jį, prižiūrėjo ir nenuilstamai stengėsi išgelbėti savo paties pasodintą medį.

Trejus metus šlovės ir šviesos Viešpats buvo tarp savo tautos. Jis „vaikščiojo, darydamas gera ir gydydamas visus velnio pavergtuosius“, skelbdamas belaisviams išvadavimą, akliesiems – regėjimą; raišieji ėmė vaikščioti, kurtieji girdėti, raupsuotieji buvo apvalomi, mirusieji prikeliama, o vargdieniams skelbiama Geroji naujiena (žr. *Apąstaly darbų 10, 38; Luko 4, 18; Mato 11, 5*). Į visus buvo meiliai kreiptasi: „Ateikite pas Mane visi, kurie vargstate ir esate prislėgti: Aš jus atgaivinsiu!“ (*Mato 11, 28*)

Nors jie atsilygino piktu už gera ir neapykanta už Jo meilę (žr. *Psalmė 109, 5*), Jis be paliovos tęsė savo gailestingumo misiją. Niekada nebuvo atstumti tie, kurie siekė Jo malonės. Neturintis pastogės Keliautojas, patyręs panieką ir skurdą, gyveno tam, kad patenkintų žmonių reikmes ir palengvintų jų vargą, ragintų juos priimti gyvybės dovaną. Malonės bangos, atsimušančios į šias užsispyrusias širdis, grįždavo jiems stipresniu gailestingos, neapsakomos meilės srautu. Tačiau Izraelis nusigręžė nuo savo geriausio Bičiulio ir vienintelio Pagalbininko. Jo nuoširdūs priekaištai buvo niekinami, patarimai atmetami, o iš įspėjimų juokiamasi.

Vilties ir atleidimo valanda praėjo; Dievo ilgai atidėliota rūstybės taurė buvo beveik sklidina. Juodas debesis, kuris kaupėsi per maišto ir nuopuolio amžius, netrukus turėjo išsilieti ant nusikaltusios tautos, o Jis, vienintelis galėjęs išgelbėti ją nuo grėšiančio likimo, buvo paniekintas, įžeistas, atstumtas ir greitai turėjo būti nukryžiuotas. Kai Kristus bus prikaltas prie Golgotos kryžiaus, baigsis dienos, kai Izraelio tauta galėjo naudotis Dievo palankumu ir palaimomis. Net vienintelė prarasta siela yra didelė nelaimė, nesuskaičiuojamai nusverianti pasaulio turtus ir laimėjimus; o tuomet Kristus žiūrėjo į Jeruzalę, kurios pražūtis buvo nulemta. Jis matė miestą ir tautą, kuri kažkada buvo pasirinkta Dievo kaip Jo ypatingas lobis.

Pranašai verkė dėl Izraelio nuopuolio ir dėl baisių vargų, kuriuos sukėlė jų nuodėmės. Pranašas Jeremijas troško, kad jo akys būtų ašarų šaltinis, kad jis dieną naktį galėtų raudoti dėl dukters, savo tautos, užmuštųjų, kad be perstojo plūstų jo akys ašaromis, „nes Viešpaties kaimenė genama į tremtį“ (žr. *Jeremijo 8, 23; 13, 17*). Kaip liudėjo ir kentėjo tuomet Tas, kurio pranašiškas žvilgsnis siekė ne metus, bet amžius! Jis matė angelą žudytoją su pakeltu kardu prieš miestą, kuris taip ilgai buvo Jehovos buvimo vieta. Nuo Alyvų kalno viršūnės, tos vietos, kurią netrukus užims Titas ir jo kariuomenė, Jis žiūrėjo į slėnį, matė šventuosius kiemus išdabintus portikais. Ašarose skendinčios Jo akys regėjo, kad greitai tas sienas sups svetima kariuomenė. Jis girdėjo rikiuojamų mūšiui kariuomenių garsą, Jį pasiekė motinų ir vaikų, verkiančių duonos apsup-

tame mieste, balsai. Jis matė jo šventus ir gražius namus, rūmus ir bokštus, apsiaustus liepsnų. Vieta, kur jie stovėjo, taps krūva rusenančių griuvėsių.

Žvelgdamas į ateitį, Jėzus matė tautą, išsisklaidžiusią po pasaulį kaip sudužusio laivo liekanas negyvenamoje pakrantėje. Šis dalinis atpildas, kuris turėjo ištikti Izraelio vaikus, buvo tik pirmieji lašai, išlieti iš įniršio taurės, kurią jie turės išgerti iki dugno Paskutiniojo teismo dieną. Dieviškasis gailestis, ilgesinga meilė buvo išreikšta šiais liūdnavais žodžiais: „Jeruzale, Jeruzale! Tu žudai pranašus ir užmuši akmenimis tuos, kurie pas tave siūsti. Kiek kartų norėjau surinkti tavo vaikus, kaip višta surenka savo viščiukus po sparnais, o tu nenorėjai!“ (*Mato 23, 37*) Kitaip tariant, o tauta, vertinta labiau nei kitos, jeigu būtum pažinusi savo aplankymo metą ir supratusi tai, kas atneša ramybę! Aš sulaikiau teisingumo angelą ir kviečiau tave atgailauti, tačiau veltui. Jūs atstūmėte ir atmetėte ne tik tarnus, pasiuntinius ir pranašus, bet ir Izraelio Šventąjį, jūsų Išgelbėtoją. Jeigu tu būsi sugriauta, tu viena esi atsakinga už tai. „Jūs nenorite ateiti pas Mane, kad turėtumėte gyvenimą.“ (*Jono 5, 40*)

Jeruzalė Kristui buvo pasaulio simbolis. Ji vaizdavo nepasitikėjimo ir maišto kupiną gyvenimą, kuris susilauks Dievo atpildo. Jo lūpas skausmingai sušukti privertė nusikaltusios giminės vargai. Jis matė nuodėmės istoriją, paženklintą žmonių nelaimėmis, ašaromis ir krauju. Jo širdis buvo sujaudinta neapsakomo gaileščio nuliūdusiems ir kenčiantiems žemėje; Jis troško padėti jiems visiems. Tačiau net Jo ranka negalėjo apgręžti žmonių nelaimių srauto. Tik nedaugelis siekė vienintelio pagalbos šaltinio. Jėzus norėjo atiduoti savo gyvybę mirčiai, išgelbėti juos, tačiau nedaugelis atėjo pas Jį, kad turėtų gyvenimą.

Dangaus Didybė ašaroja! Susirūpinęs beribio Dievo Sūnus prislėgtas sielvarto! Tai privertė visą dangų stebėtis. Ši scena atskleidžia mums peržengiantį ribas nuodėmės baisumą. Ji parodo, kaip sunku net ir Beribei Galybei išgelbėti kaltuosius nuo Dievo Įstatymo laužymo pasekmių. Žiūrėdamas į paskutinąją kartą, Jėzus matė pasaulį, išitraukusį į apgaulę, panašią į tą, kuri priartino Jeruzalės sugriovimą. Didžioji žydu nuodėmė buvo Kristaus atmetimas;

didžioji krikščioniškojo pasaulio nuodėmė – Dievo Įstatymo, Jo valdymo danguje ir žemėje pagrindo – atmetimas. Jehovos nuostatai bus niekinami ir nevertinami. Milijonai nuodėmės pavergtųjų, pasmerktų iškęsti antrąją mirtį, atsisakė klausyti tiesos žodžių aplanavimo dieną. Baisus aklumas! Keistas susižavėjimas!

Likus dviem dienoms iki Paschos, kai Kristus paskutinį kartą išėjo iš šventyklos, apkaltinęs žydų vadus veidmainyste, Jis vėl nuėjo su savo mokiniais prie Alyvų kalno. Jie atsisėdo ant žolėto šlaito, nuo kurio atsivėrė miesto vaizdas. Dar kartą Jis pažvelgė į pažįstamas sienas, bokštus ir rūmus. Dar kartą Jis pažiūrėjo į akinančią puošnią šventyklą, grožio diademą, vainikuojančią šventąjį kalną.

Prieš tūkstantį metų psalmininkas išgarbino Dievo, padariusio Jo šventuosius Namus savo pastoge, palankumą Izraeliui: „Jo Palapinė pastatyta Saleme, Jis gyvena ant Siono kalno. [Jis] pasirinko Judo giminę, Siono kalną, kurį labai myli. Jis pastatė savo šventovę lyg namus danguje.“ (*Psalmė 76, 3; 78, 68–69*) Pirmoji šventykla buvo pastatyta sėkmingiausiu Izraelio istorijos metu. Karalius Dovydas dėl to surinko dideles turtų atsargas ir tiksliai nubrėžė šventyklos brėžinius, „nes jį vedė Viešpaties ranka“ (*1 Metraščių 28, 11. 19*). Protingiausias Izraelio monarchas Saliamonas atliko visus darbus. Ši šventykla buvo nuostabiausias pastatas, kurį tik buvo matęs pasaulis. Tačiau Viešpats per pranašą Agėją taip pareiškė dėl antrosios šventyklos: „Šių naujųjų Namų šlovė bus didesnė negu senoji. Visas tautas taip sudrebinsiu, kad visų tautų lobiai² suplauks čia; pripildysiu šiuos Namus šlovės.“ (*žr. Agėjo 2, 9. 7*)

Kai Nebukadnecaras³ sugriovė šventyklą, ji buvo atstatyta tik maždaug penkis šimtus metų prieš Kristaus gimimą, kai tauta grįžo iš ilgalaiškės tremties į nuniokotą ir beveik apleistą šalį. Tarp jų buvo senų žmonių, kurie matė Saliamono šventyklos didybę ir verkė dedant naujojo pastato pamatus, nes manė, kad ši šventykla bus ne tokia kaip buvusioji. Pranašas įtaigiai apibūdina vyravusį jausmą: „Kas tarp jūsų dar yra gyvas, kuris matė šių Namų pirmąją šlovę? Kaip jums dabar jie atrodo? Argi jie ne niekas jūsų akyse?“ (*Agėjo 2, 3; žr. Ezros 3, 12*) Tuomet buvo pažadėta, kad šio pastato šlovė bus didesnė negu buvusi.

Tačiau antroji šventykla neprilygo savo didingumu pirmajai, taip pat nebuvo pagerbta tais matomais Dievo buvimo ženklais, kurie buvo susiję su pirmąja šventykla. Nebuvo antgamtinės jėgos pasireiškimo, kuri žymėtų jos pašventinimą. Joks šlovės debesis nepripildė naujai pastatytos šventyklos. Jokios dangaus liepsnos nenusileido, kad prarytų auką ant aukuro. Dieviškosios šlovės daugiau nebebuvo tarp kerubų šventų švenčiausioje. Ten nebebuvo Skrynios, kurią gaubė permaldavimo dangtis – malonės sostas, ir Sandoros plokščių. Joks balsas neatsiliepė iš dangaus, kai kunigas klausdavo Jehovos valios.

Per amžius žydai veltui stengėsi įrodyti, kad Dievo pažadas, duotas per pranašą Agėją, buvo įvykdytas; tačiau išdidumas ir netikėjimas aptemdė jų protus. Jie nesuprato tikrosios pranašo žodžių reikšmės. Antroji šventykla nebuvo pagerbta Jehovos šlovės debesiu, tačiau buvo pagerbta dalyvavimu to Vienintelio, kuriame kūniškai gyvena visa dievystės pilnatvė, – To, kuris pats buvo Dievas. *Visų tautų Troškimas* iš tikrųjų atėjo į savo šventyklą kaip Vyras iš Nazareto, mokydamas ir gydymas šventuosiuose kiemuose. Kristaus, ir tik Jo, asmeniško buvimo dėka antroji šventykla viršijo pirmąją savo šlove. Tačiau Izraelis atmetė pasiūlytą Dangaus Dovaną. Su nuolankiu Mokytoju, kuris tą dieną išėjo pro jos auksinius vartus, šlovė visiems laikams apleido šią šventyklą. Taip išsipildė Išgelbėtojo žodžiai: „Štai jūsų namai bus jums palikti tušti.“ (*Mato 23, 38*)

Mokiniai buvo nustebę ir kupini pagarbios baimės dėl Kristaus pranašystės apie šventyklos sugriovimą ir norėjo geriau suprasti Jo žodžius. Turtai, darbas ir meniniai sugebėjimai daugiau kaip keturiasdešimt metų buvo gausiai eikvojami, kad padidintų šventyklos puikumą. Erodas Didysis išnaudojo jai ir Romos, ir žydų turtus; net pasaulietiškas imperatorius praturtino ją savo dovanoimis. Dideli, beveik pasakiško dydžio balto marmuro luitai buvo atsiųsti iš Romos ir sudarė pastato dalį; į juos mokiniai atkreipė Mokytojo dėmesį, sakydami: „Mokytojau, tik pažvelk, kokie akmenys ir kokie pastatai!“ (*Morkaus 13, 1*) Tuomet Jėzus iškilmingai ir stulbinančiai atsakė: „Iš tiesų sakau jums: čia neliks akmens ant akmens, viskas bus išgriauta.“ (*Mato 24, 2*)

Mokiniai Jeruzalės sugriovimą siejo su Kristaus atėjimu. Jie tikėjo, kad Kristų lydės žemiška šlovė ir Jis užims pasaulinės imperijos sostą, nubaus nusidėjusius žydus ir nutrauks Romos jungą. Viešpats pasakė jiems, kad Jis ateis antrą kartą. Todėl, paminėjęs nuosprendį Jeruzalei, jų mintys nukrypo į tą atėjimą. Apsupę Išgelbėtoją ant Alyvų kalno, jie klausė: „Pasakyk mums, kada tai įvyks? Ir koks Tavo atėjimo ir pasaulio pabaigos ženklas?“ (*Mato 24, 3*)

Ateitis buvo gailėstingai nuslėpta nuo mokinių. Jei tuo metu mokiniai būtų supratę du baisius dalykus, kurie jų laukė, – Išgelbėtojo kančias ir mirtį bei miesto ir šventyklos sugriovimą – juos būtų apėmęs siaubas. Kristus papasakojo jiems daugelį reikšmingų įvykių, kurie įvyks artėjant laikų pabaigai. Tuomet Jo žodžiai nebuvo galutinai suvokti; jų reikšmė bus atskleista tada, kai tautai reikės šių žodžių nurodymų. Jo ištarta pranašystė turėjo dvejopą prasmę: kalbėdamas apie Jeruzalės sugriovimą, Jis iš anksto pavaizdavo paskutiniosios didžiosios dienos baisumus.

Jėzus papasakojo besiklausantiems mokiniams apie nuosprendžius, kurie ištiks puolusį Izraelį. Jis pažymėjo atpildą, kurį izraelitai patirs atsisakę Mesijo ir Jį nukryžiuavę. Prieš šį baisų kulminacinį įvykį pasirodys aiškūs ženklai. Siaubinga valanda ateis staiga ir netikėtai. Todėl Išgelbėtojas įspėjo savo sekėjus: „Kai tik pamatysite pranašo Danieliaus paskelbtą sunaikinimo pabaisą, stovinčią šventoje vietoje (skaitytojas teįsidėmi!), tuomet, kas bus Judėjoje, tebėga į kalnus.“ (*Mato 24, 15–16*; plg. *Luko 21, 20–21*) Kai šventojoje žemėje, nusidriekusi keletą šimtų metrų už miesto sienų, bus įbestos stambeldiškos romėnų vėliavos, tuomet Kristaus sekėjai turėtų gelbėtis bėgdami. Kai pasirodys įspėjantieji ženklai, reikėtų nedelsiant gelbėtis bėgant. Visai Judėjai, kaip ir pačiai Jeruzalei, reikėtų skubiai paklusti ženklams. Kas dirba ant stogo, neturėtų grįžti pasiimti jokių daiktų, net didžiausių brangenybių, o kas plūša laukuose ar vynuogynuose, gali palikti ten net karštyje numestus apsiaustus. Jie neturėtų gaišti nė akimirkos, nes gali pražūti.

Valdant Erodiui, Jeruzalė buvo labai išpuošta, pastačius bokštus, sieną ir tvirtovę, taip pat saugoma natūralios vietovės ji tapo neabejotinai nepalaužiama. Tas, kuris tuomet viešai būtų paskelbęs,

kad šventykla bus sugriauta, kaip Nojus savo metu būtų pavadintas pamišusiu panikos skleidėju. Tačiau Kristus pasakė: „Dangus ir žemė praeis, o Mano žodžiai nepraeis.“ (*Mato 24, 35*) Jeruzalė buvo pasmerkta dėl savo nuodėmių, o užsispyręs netikėjimas nulėmė jos likimą.

Per pranašą Michėją Viešpats paskelbė: „Tad išklauskite tai, Jokūbo namų valdovai ir Izraelio namų vadai! Jūs neapkenčiate teisingumo ir iškraipote visa, kas tiesu! Jūs statote Sioną krauju ir Jeruzalę neteisingumu! Jos valdovai teisia už kyšį, jos kunigai moko už užmokestį, jos pranašai buria už pinigą, bet jie šaukiasi Viešpaties ir sako: ‘Tikrai Viešpats yra su mumis! Mūsų nepasieks jokia nelaimė.’“ (*Michėjo 3, 9–11*)

Šie žodžiai tiksliai apibūdina nusidėjusius, bet pasitikinčius savo teisumu Jeruzalės gyventojus. Tikindami, kad tvirtai laikosi Dievo Įstatymo nurodymų, jie pažeidinėjo visus jo principus. Jie neapkentė Kristaus, nes Jo tyrumas ir šventumas atskleidė jų nedorumą; jie kaltino, kad Jis buvo visų juos užgriuvusių dėl nuodėmių bėdų priežastis. Nors jie ir žinojo, kad Kristus be nuodėmių, bet paskelbė, kad Jo mirtis užtikrins žydų saugumą. Teismo taryba svarstė: „Jei taip Jį paliksime, visi įtikės Jį; ateis romėnai ir sunaikins šventąją vietą bei mūsų tautą.“ (*Jono 11, 48*) Jei Kristus bus paaukotas, jie galėtų dar kartą tapti stipria, vieninga tauta. Taip galvodami jie pritarė vyriausiojo kunigo nuomonei, jog geriau paaukoti vieną žmogų, kad nežūtų visa tauta.

Taigi žydų vadai statė Sioną praliedami kraują ir Jeruzalę neteisingumu (žr. *Michėjo 3, 10*). Nors jie nužudė savo Išgelbėtoją, nes Jis smerkė jų nuodėmes, bet jų pasitikėjimas savo teisumu buvo toks didelis, kad jie laikė save Dievo išrinktąja tauta ir tikėjosi, jog Viešpats apsaugos juos nuo jų priešų. „Todėl, – tęsė pranašas, – per jūsų kaltę Sionas taps ariamu lauku, Jeruzalė virs griuvusių krūva, Šventyklos kalnas – mišku apaugusia aukštuma.“ (*Michėjo 3, 12*)

Beveik keturiasdešimt metų po to, kai Kristus paskelbė Jeruzalės likimą, Viešpats vis atidėliojo savo nuosprendį miestui ir tautai. Dievas buvo stebėtinai kantrus Evangelijos niekintojams ir savo Sūnaus žudikams. Nevaisingo medžio palyginimas atskleidė Dievo

santykius su žydų tauta. Buvo įsakyta: „Nukirsk jį, kam dar žemė alina!“ (*Luko 13, 7*), tačiau gailestingas Dievas vis dar gailėjosi. Tarp žydų buvo daug žmonių, kurie nežinojo apie Kristų ir Jo misiją. Vaikai neturėjo palankių galimybių, negavo tos šviesos, kurią atmetė jų tėvai. Dievas norėjo, kad apaštalų pamokslai jiems atskleistų šviesą; jie galėjo pamatyti, kaip pildosi pranašystė: Kristus gimė ir gyveno tarp jų, buvo nukryžiuotas ir prisikėlė. Vaikai nebuvo smerkiami dėl tėvų nuodėmių. Tačiau jie, pažindami šviesą, atskleistą dar jų tėvams, atmetė ir papildomai suteiktą proga, tapo tėvų nuodėmių dalininkais ir perpildė nedorybių saiką.

Dievo kantrybė Jeruzalei tik sutvirtino žydų užsispyrimą neatgailauti dėl savo nuodėmių. Neapkęsdami ir persekiodami Jėzaus mokinius, jie atmetė paskutinį malonės kvietimą. Tada Dievas nustojo juos saugoti ir vėl leido veikti šėtonui ir jo angelams, tauta buvo palikta valdyti jos pasirinktam vadovui. Žydų vaikai atstūmė Kristaus malonę, kuri galėjo padėti jiems pažaboti blogus polinkius, ir dabar šie nugalėjo. Šėtonas pažadino žiauriausias ir tamsiausias sielos gelmes. Žmonės daugiau nebemastė, jie prarado protą – buvo valdomi aistrų ir aklo įniršio. Savo žiaurumu jie tapo panašūs į šėtoną. Šeimoje ir tautoje, aukščiausiose ir žemiausiose visuomenės klasėse vyravo įtarinėjimai, pavydas, neapykanta, maištas, rietenos, žmogžudystės. Niekur nebuvo saugu. Draugai ir giminaičiai išdavinėjo vienas kitą. Tėvai žudė savo vaikus, o vaikai tėvus. Tautos vadai neteko galios tvardyti. Nekontroliuojamos aistros pavertė juos tironais. Žydai neteisingai liudijo, kad nuteistų nekaltą Dievo Sūnų. Šie melagingi kaltinimai padarė jų gyvenimą nepatikimą. Jų veiksmai jau seniai skelbė: „Šalin mums iš akių su Izraelio Šventuoju!“ (*Izaijo 30, 11*) Dabar jų troškimas išsipildė. Dievo baimė daugiau netrukdė jiems. Tautos priekyje buvo šėtonas, ir viešoji, ir religinė valdžia buvo jo įtakoje.

Kartais priešingų grupuočių vadai susivienydavo plėšti ir kankinti savo nelaimingas aukas, o po to vėl puldavo vieni kitus ir žudė be pasigailėjimo. Net šventykla negalėjo sulaikyti jų baisaus žiaurumo. Besimeldžiantieji būdavo užpuolami prie aukuro, o šventyklą suteršdavo nužudytųjų kūnai. Tačiau akiai ir šventvagiš-

kai pasitikėdami savimi, pragariško darbo kurstytojai viešai skelbė, kad jie nebijo, jog Jeruzalė gali būti sugriauta, nes tai buvo Dievo miestas. Norėdami dar labiau įtvirtinti savo valdžią, jie papirkinėjo netikrus pranašus. Netgi tada, kai romėnų legionai apsupo šventyklą, pranašai teigė, jog žmonės turi laukti Dievo išgelbėjimo. Iki paskutinės akimirkos minios tikėjo, kad Aukščiausiasis įsiterps ir leis nugalėti priešus. Tačiau Izraelis atstūmė dieviškąją globą ir dabar nebuvo apgintas. Nelaiminga Jeruzalė! Suskaldyta vidaus nesutarimų, sutepta nužudytų vaikų krauju, patvinusi išdavystės upėmis, bejėgė ji atiteko priešui – svetima kariuomenė pralaužė įtvirtinimus ir išžudė gynėjus.

Visos Kristaus pranašystės apie Jeruzalės sugriovimą išsipildė. Žydai patyrė Jo įspėjančių žodžių tiesą: „Kokiu saiku seikite, tokiu ir jums bus atseikėta.“ (*Mato 7, 2*)

Pasirodė ženklai ir stebuklai, pranašaujantys nelaimę ir pražūtį. Nakties gūduomoje virš šventyklos ir aukuro sužibo nenatūrali šviesa. Vakaro žaros debesyse matėsi kovos vežimų ir besiruošiančių mūšiu karių vaizdai. Iki vėlumos šventykloje atliekančius savo pareigas kunigus išgąsdino paslaptingi garsai; žemė drebėjo ir girdėjosi daugybės balsų šauksmas: „Išeikime iš čia!“ Didieji rytiniai vartai, kurie buvo tokie sunkūs, kad juos vos galėdavo uždaryti dvidešimt žmonių ir kuriuos saugojo didžiuliai geležies strypai, giliai įtvirtintų kieto akmens grindinyje, patys atsidarė vidurnaktį.*

Septynerius metus Jeruzalės gatvėmis vaikščiojo žmogus, skelbdamas vargus ir nelaimes, kurias patirs miestas. Kiekvieną dieną ir naktį jis giedojo laidotuvių giesmę: „Balsas iš rytų! Balsas iš vakarų! Balsas nuo keturių vėjų! Balsas Jeruzalei ir šventyklai! Balsas sužadėtiniams ir sužadėtinėms! Balsas visai tautai!“** Šis keistuolis buvo uždarytas į kalėjimą ir kankinamas, tačiau iš jo lūpų neišsprūdo joks skundas. Į visus įžeidinėjimus ir užgauliojimus jis atsakinėjo vienodai: „Vargas, vargas Jeruzalei! Vargas, vargas jos gyventojams!“ Įspėjančios šūksniai nenutilo tol, kol jis žuvo savo paties išpranašautoje apsiaustyje.

* *Milman H. H. The History of the Jews. – Bk. 13.*

** *Milman. Min. veik. – Bk. 13.*

Nė vienas krikščionis nežuvo per Jeruzalės sugriovimą. Kristus įspėjo savo mokinius, ir visi, kurie tikėjo Jo žodžiais, laukė pažadėtojo ženkle. „Kai matysite Jeruzalę, supamą kariuomenės, žinokite, jog prisiartino jos nuniokojimas, – sakė Jėzus. – Tuomet, kas bus Judėjoje, tebėga į kalnus, kas mieste – teišaina iš jo [...].“ (*Luko 21, 20–21*) Po to, kai vadovaujami Cestijaus romėnai apsupo miestą, jie netikėtai nutraukė apgultį, nors sąlygos greitam puolimui buvo palankios. Apsuptieji, netekę vilties sėkmingai apsiginti, ruošėsi pasiduoti, bet romėnų karvedys dėl nežinomos priežasties netikėtai atitraukė savo karines pajėgas. Dievo gailestingas išvalgumas pakreipė įvykius savo tautos gerovei. Laukiantiems krikščionims buvo duotas žadėtasis ženklas, pasitaikė palanki galimybė paklusti Išgelbėtojo įspėjimui. Įvykiai buvo valdomi taip, kad nei žydai, nei romėnai negalėtų sukliudyti krikščionims pabėgti. Atsitraukus Cestijui, žydai puolė vytis ir persekiojo besitraukiančią kariuomenę; kai abi kariuomenės stėjo į kautynes, krikščionys galėjo palikti miestą. Tuo metu šalis atsikratė priešų, kurie galėtų stengtis pakenkti krikščionims. Apsiausties metu žydai buvo susirinkę Jeruzalėje švęsti Palapinių šventės, todėl krikščionys visoje šalyje galėjo laisvai pabėgti. Nedelsdami jie pasitraukė į saugią vietą – Pelos miestą Perėjoje už Jordano.

Žydų kariuomenė, persekiodama Cestijų ir jo karių, įnirtingai puolė priešus, grasindama juos galutinai sutriuškinti. Romėnams sunkiai pasisėkė organizuotai atsitraukti. Žydai beveik nepatyrė nuostolių ir su kovos laimikiu triumfuodami grįžo į Jeruzalę. Tačiau ši tariama sėkmė atnešė jiems tik nelaimę. Pergalė įkvėpė juos užsispyrusiai priešintis romėnams. Atkaklus maištas neapsakomai vargino pasmerktąjį miestą.

Baisios negandos užgriuvo Jeruzalę, kai miesto apgultį atnaujino Titas. Miestas buvo apsuptas per Paschos šventę, kai jame susirinko milijonai žydų. Maisto, jei jis būtų rūpestingai vartojamas, būtų užtekę gyventojams keleriems metams, tačiau jis buvo išnaudotas anksčiau dėl besivaržančių grupuočių pavydo ir keršto, todėl dabar teko patirti visus bado baisumus. Kviečių saiką parduodavo už talentą. Alkio skausmai buvo tokie aštrūs, kad vyrai grauždavo

diržų ir sandalų odą bei skydų apvalkalus. Naktį dauguma žmonių paslapčia išeidavo už miesto sienų rinkti laukinių augalų. Dauge-
lis buvo sugauti ir po žiaurių kankinimų nužudyti, o iš tų, kurie
saugiai grįždavo atgal, dažnai buvo atimama tai, ką jie taip rizikuo-
dami prisirinkdavo. Turintys valdžią sukeldavo nežmoniškas kan-
čias palaužtiems nepritekliaus žmonėms, atimdami iš jų paskutines
menkas atsargas, kurias jie turėjo užsislėpę. Taip dažnai beširdiškai
elgėsi tie, kurie patys gerai maitinosi ir tik norėjo susikrauti atsar-
gas ateičiai.

Tūkstančiai mirė nuo bado ir epidemijų. Pašlijo natūralūs san-
tykiai: vyrai apvoginėjo žmonas, o žmonos vyrus. Vaikai išplėšda-
vo maistą iš pagyvenusių tėvų burnos. Kadaisė pranašas sušuko:
„Ar gali moteris užmiršti savo mažylį [...]?“ (*Izaijo 49, 15*) Dabar
pasmerktasis miestas atsakė tuo, kad „geraširdės moterys pačios
išvirė savo vaikus; jie tapo joms maistu, kai duktė, Mano tauta,
buvo sunaikinta“ (*Raudų 4, 10*). Išsipildė įspėjanti pranašystė, iš-
tarta prieš keturiolika amžių: „Net švelniausia ir lepiausia iš jūsų
moterų, tokia švelni ir tokia lepi, kad nėra pratusi kojos padu
paliesti žemę, pavydės savo mylimam vyrui, sūnui bei dukteriai
net nuovalų, kurios išeina gimdant, ir pagimdyto kūdikio, nes
pati juos valgys slapta, kai nebus likę nieko kito, beviltiškai skurs-
tant visiems tavo miestams dėl priešų apgulos.“ (*Pakartoto Įstatymo*
28, 56–57)

Romėnų vadai siekė sukelti žydams siaubą ir priversti juos pa-
siduoti. Tie belaisviai, kurie sugauti priešinosi, buvo kankinami ir
nukryžiuojami priešais miesto sieną. Kasdien taip mirdavo šimtai,
ir šis baisus darbas tęsėsi tol, kol Jozapato slėnyje ir prie Golgotos
kalno buvo pastatyta tiek kryžių, kad vos buvo galima tarp jų pra-
eiti. Taip išsipildė bausis prakeikimas, ištartas prieš Piloto teismo
sostą: „Jo kraujas [tekrinta] ant mūsų ir mūsų vaikų!“ (*Mato 27, 25*)

Titas mielai būtų nutraukęs šiuos baisumus ir Jeruzalė būtų
išvengusi visos savo bausmės. Jis pasibaisėjo pamatęs mirusiųjų
kūnus, krūvomis gulinčius slėnyje. Nuo Alyvų kalno viršūnės su-
sizavėjęs jis žiūrėjo į nuostabią šventyklą ir įsakė, kad nebūtų pa-
judintas nė vienas jos akmuo. Ruošdamasis užvaldyti šią tvirtovę,

jis nuoširdžiai kreipėsi į žydų vyresniusius, kad šie nepriverstų jo sutepti šios šventos vietos krauju. Jeigu jie išeis ir kovos kitoje vietoje, joks romėnas nepažeis šios šventyklos šventumo. Pats Juozapas Flavijus išraiškinga kalba maldavo juos pasiduoti, išgelbėti save, savo miestą ir šventyklą. Tačiau į jo žodžius buvo atsakyta grubiais keiksmiais. Ietys buvo sviestos į jį, paskutinį žmogiškąjį tarpininką, kai jis stovėjo ir kreipėsi į juos. Kadaisė žydai atmetė Dievo Sūnaus kvietimus, dabar įkalbinėjimai bei prašymai tik dar labiau įkvėpė juos ryžtingai priešintis iki galo. Veltui Titas stengėsi išsaugoti šventyklą. Tasai, kuris buvo aukštesnis už jį, pasakė, kad neliks akmens ant akmens.

Bukas žydų vyresniųjų užsispyrimas ir neatleistini nusikaltimai, daromi apsuptame mieste, sukėlė romėnų pasibaisėjimą ir pasipiktinimą, todėl galiausiai Titas nusprendė paimti šventyklą šturmu. Tačiau jis nutarė: jei bus įmanoma, išgelbėti ją nuo sugriovimo. Kariai nepaisė jo įsakymų. Po to, kai jis nuėjo miegoti į palapinę, žydai, išėję iš šventyklos, užpuolė kareivius iš lauko pusės. Kovojant vienas kareivis įmetė nuodėgulį pro angą prieangyje ir tuoj kedru išmušti šventųjų Namų kambariai užsiliepsnojo. Titas, lydimas savo karvedžių ir legionierių, nuskubėjo ten ir įsakė kareiviams užgesinti liepsnas, tačiau į jo žodžius niekas nekreipė dėmesio. Įtūžę kareiviai metė liepsnojančius nuodėgulus į besijungiančius su šventykla kambarius, o po to kardais žudė tuos, kurie ten buvo prisiglaudę. Kraujas tekėjo šventyklos laiptais kaip vanduo. Žuvo tūkstančiai žydų. Mūšio metu girdėjosi šūksniai: *Ikabodas!* – tai reiškia: „Šlovė pasitraukė iš Izraelio.“ (plg. 1 *Samuelio* 4, 21)

„Titas nesugebėjo sustabdyti kareivių įniršio; įėjęs su karvedžiais jis apžiūrėjo šventojo pastato vidų. Jo puošnumas juos nustebino; liepsnos dar nebuvo pasiekusios šventyklos, todėl Titas iš paskutiniųjų stengėsi ją išgelbėti. Jis išsoko į lauką ir ragino kareivius sustabdyti šio didžiulio gaisro plėtimąsi. Romos kariuomenės karininkas Liberalis stengėsi, kad jo kariai paklustų viršininko skeptriui, tačiau pagarbą imperatoriui užslopino įnirtęs priešišku mas žydams, žiaurus mūšio jaudulys ir nepasotinama grobio viltis. Kareiviai matė visur spindintį auksą, kuris akinamai švytėjo lieps-

nos šviesoje. Jie manė, kad šventykloje sukaupti nesuskaičiuojami turtai. Vienas kareivis nepastebimai įkišo deglą į tarp durų ir staktos esantį plyšį, visas pastatas staiga paskendo liepsnose. Dūmai ir ugnis privertė romėnų vadus pasitraukti, puikusiai pastatas buvo paliktas likimo valiai.

Tai buvo baisus reginys romėnui, o koks jis turėjo būti žydai? Visa kalno viršūnė, kuri stūksojo viršum miesto, išsiveržė kaip vulkanas. Su baisiausiu trenksmu vienas paskui kitą griuvo pastatai, kuriuos rijo liepsnojanti praraja. Kedro stogai buvo kaip liepsnos paklodės; paaukuoti bokštai švietė kaip nurausvinti fakelai; nuo vartų bokštų kilo į viršų liepsnos ir dūmų stulpai. Buvo apšviestos ir gretimos kalvos bei matomi žmonių siluetai, su siaubu stebinčių šį baisų reginį; sienos ir viršutinio miesto aukštumos buvo pilnos žmonių, vieni – išbalusiais iš nevilties veidais, kiti – rūsčiai žvelgiantys su bejėgišku kerštu. Bėgiojančių šen ir ten romėnų kareivių balsai ir mirštančių liepsnose maištininkų aimanos susimaišė su milžiniško gaisro riaumojimu ir krintančių sijų kurtinančiu garsu. Atsiliepė kalnų aidai ir nešė esančių aukštumose žmonių šūksnius. Miesto sienos skambėjo nuo dejonų ir klyksmų.

Žmonės, išsekę nuo bado, sukauptė likusias jėgas, kad galėtų išreikšti savo skausmą ir sielvartą.

Žudynių vaizdas viduje buvo dar baisesnis negu iš išorės. Vyrai ir moterys, jauni ir seni, kunigai ir maištininkai, tie, kurie kovojo, ir tie, kurie maldavo pasigailėjimo, buvo sukapoti be atodairos. Nužudytųjų skaičius viršijo žudikų skaičių. Legionieriai turėjo laiptoti per mirusiųjų krūvas, kad galėtų tęsti naikinamąjį darbą.^{“*}

Po šventyklos sunaikinimo visas miestas greitai perėjo į romėnų rankas. Žydų vyresnieji paliko savo neprieinamus bokštus, ir Titas rado juos tuščius. Nustebęs jis žiūrėjo į juos ir pareiškė, kad Dievas jam atidavė miestą, nes jokie ginklai nebūtų įveikę šių nuostabių dantytų sienų. Miestas ir šventykla buvo sugriauti iki pamatų, o žemė, ant kurios stovėjo šventasis pastatas, „buvo nuarta kaip dirva“ (žr. *Jeremijo 26, 18*). Per apsiaustį ir po to vykusias žudynes žuvo daugiau nei milijonas žmonių. Likę gyvi buvo paimiti į nelaisvę,

* *Milman*. Min. veik. – Bk. 16.

parduoti į vergiją, nuvaryti į Romą pagerbti nugalėtojų triumfo, atiduoti laukiniams žvėrims amfiteatruose ar išblaškyti po žemę kaip benamiai klajūnai.

Žydai patys nusikalė sau grandines, jie patys pripildė keršto taurę. Galutinis sunaikinimas, kuris ištiko tautą, ir visi vargai, kurie vėliau juos lydėjo, buvo jų elgesio rezultatas. Pranašas sakė: „Sunaikinsiu tave, Izraeli! [...] nes tu sukniubai per savo kalnę.“ (žr. *Ozėjo 13, 9; 14, 2*) Jų kančios dažnai pateikiamos kaip bausmė, gauta tiesioginiu Dievo nuosprendžiu. Taip didysis apgavikas siekia užmaskuoti savo darbą. Atkakliai atmesdami Dievo meilę ir malonę, žydai prarado Dievo globą, ir šėtonui buvo leista valdyti juos pagal savo valią. Baisūs žiaurumai, įvykę per Jeruzalės sugriovimą, liudija baudžiamąją šėtono jėgą tiems, kurie jam pasiduoda.

Mes negalime įsivaizduoti, kiek esame skolingi Kristui už ramybę ir globą! Dievo sulaikančioji jėga užkerta kelią žmonijai galutinai patekti į šėtono valdžią. Neklusnieji ir nedėkingieji turi būti ypač dėkingi Dievui už Jo malonę ir didžią kantrybę pažabojant žiaurais ir negailestingą piktojo jėgą. Kai žmonės peržengia dieviškojo kantrumo ribas, šis suvaržymas panaikinamas. *Dievas nėra nuosprendžio vykdytojas nusidėjėliui, bet Jis palieka Jo malonės niekintojus likimo valiai, kad šie pjautų tai, ką sėjo.* Kiekvienas atmestas šviesos spindulys, kiekvienas paniekintas ar neatsižvelgtas įspėjimas, kiekviena patenkinta aistra, kiekvienas Dievo Įstatymo pažeidimas – tai pasėta sėkla, kuri tikrai duos derlių. Dievo Dvasia, kuriai nuolat priešinamasi, atsitraukia nuo nusidėjėlio, ir nelieka jėgos, galinčios pažaboti sielos aistras ir apsaugoti nuo šėtono pykčio ir priešiškumo.

Sugriauta Jeruzalė yra baisus ir rimtas įspėjimas visiems, kurie elgiasi lengvabūdiškai su dieviškosios malonės kvietimais ir priešinasi dieviškojo gailestingumo užtarimui. Niekada nebuvo įtikinamiau įrodyta Dievo neapykanta nuodėmei ir Jo bausmės, kurios teks kaltiesiems.

Išgelbėtojo pranašystė dėl Dievo bausmės Jeruzalei turi ir kitą išraišką, kuri yra tik neryškus to baisaus nusiaubimo šešėlis. Išrinktojo miesto likimas atskleidžia Dievą atmetusio ir pamynusio Jo

malonę pasaulio lemtį. Ilgas žmonių nelaimių, kurios įvyko žemėje per visus nusikaltimų amžius, sąrašas. Širdžiai pasidaro negera ir užtemsta sąmonė galvojant apie tai. Kokie baisūs pasipriešinimo Dangaus valiai rezultatai! Tačiau iškyla dar tamsesni ateities vaizdai. Praeities įvykiai – tai ilga maištų, karų ir revoliucijų, „mūšio maišačių, skraisčių, išvoliotų kraujyje“ (žr. *Izaijo 9, 4*) istorija. Bet tai niekis, palyginti su tos dienos baisumais, kai sulaikančioji Dievo Dvasia pasitrauks nuo nedorėlių, ir daugiau nebežabos žmonių aistrų ir šėtoniško pykčio prasiveržimo! Tuomet pasaulis kaip niekada anksčiau pamatys šėtono valdymo vaisius.

Tačiau tą dieną, kaip ir Jeruzalės sugriovimo metu, Dievo tauta, kiekvienas, kuris bus „įrašytas gyventi“ (*Izaijo 4, 3*), bus apsaugotas. Kristus paskelbė, kad Jis ateis antrąjį kartą surinkti savo ištikimųjų: „Tuomet danguje pasirodys Žmogaus Sūnaus ženklas, o visos žemės tautos ims raudoti ir pamatys Žmogaus Sūną, ateinantį dangaus debesyse su didžia galybe ir šlove. Jis pasiųs savo angelus, kurie skardžiais trimitų garsais surinks Jo išrinktuosius iš visų keturių šalių, nuo vieno dangaus pakraščio iki kito.“ (*Mato 24, 30–31*) Tuomet neklusnūs bus sunaikinti Viešpaties Jėzaus „burnos kvėpimu ir sutriušinti Jo didingu atėjimu“ (*2 Tesalonikiečiams 2, 8*). Jie sunaikins save ir žus dėl savo nedorybių, kaip senovės Izraelio piktadariai. Jų nuodėmingas gyvenimas atskyrė juos nuo Dievo, jų prigimtis taip sumenko nuo blogio, kad Jo šlovės apsisireiškimas prilys deginančiai ugniai.

Tegu žmonės saugosi ir įsimena pamoką, perduotą Kristaus žodžiais. Kaip Jis perspėjo savo mokinius apie Jeruzalės sugriovimą, pateikdamas jiems būsimos pražūties ženklą, kad jie galėtų išsigelbėti, taip Jis perspėjo pasaulį apie jo galutinę žlugimo dieną ir nurodė jiems artėjimo ženklus, kad visi pageidaujantys galėtų išvengti ateisiančios rūstybės. Jėzus paskelbė: „Bus ženklų saulėje, mėnulyje ir žvaigždėse, o žemėje tautos blaškysis.“ (*Luko 21, 25*; plg. *Mato 24, 29*; *Morkaus 13, 24–26*; *Apraiškimo 6, 12–17*) Tie, kurie pamatys pranašiškus Jo atėjimo ženklus, turi žinoti, „jog Jis arti, prie slenksčio“ (*Mato 24, 33*). „Taigi budėkite“ – tai Jo įspėjimo žodžiai (*Morkaus 13, 35*). Tie, kurie atkreips dėmesį į įspėjimą, nebus palikti tamsoje, kuri tą

dieną užkluptų juos netikėtai. Tačiau tuos, kurie nebudės, „Viešpaties diena užklups lyg vagis naktį“ (žr. 1 Tesalonikiečiams 5, 2–5).

Pasaulis nėra pasiruošęs patikėti žinia apie tą laiką, kaip ir žydai priimti Išgelbėtojo išpėjimą apie Jeruzalę. *Kad ir kada ji įvyktų, Viešpaties diena bedieviams ateis netikėtai.* Kai gyvenimas skrieja nekintamai, kai žmonės yra užvaldyti malonumų, verslo, prekybos, vaikosi pelno, kai religiniai vadai išaukština pasaulio pažangą ir švietimą, o žmonės yra patikėję netikru saugumu, tuomet, kaip vagis išėlina į nesaugomą namą vidurnaktį, taip staigus sunaikinimas užgrius nerūpestinguosius ir bedievius ir „jie niekur nepabėgs“ (1 Tesalonikiečiams 5, 3).

2. PERSEKIOJIMAI PIRMAISIAIS AMŽIAIS

Kai Jėzus atskleidė mokiniams Jeruzalės likimą ir savo antrojo atėjimo įvykius, Jis taip pat išpranašavo savo tautos išgyvenimus nuo to momento, kai Jis išsiskirs su jais, iki savo sugrįžimo su didžia galybe ir šlove jų išvaduoti. Nuo Alyvų kalno Išgelbėtojas matė audras, kurios tuoj užgrius apaštališkąją Bažnyčią, o žiūrėdamos toliau į ateitį Jo akys įžvelgė nuožmius, niokojančius uraganus, kurie turėjo pasiekti Jo sekėjus per ateinančius tamsos ir persekiojimo amžius. Keliais sukeliančiais pagarbią baimę sakiniiais Jis išpranašavo dalį, pasaulio valdovų paskirtą Dievo Bažnyčiai (žr. *Mato 24, 9. 21–22*). Kristaus sekėjai turi žengti tuo pačiu pažeminimo, paniekimo ir kančių keliu, kuriuo ėjo jų Mokytojas. Priešiškumas, kilęs prieš pasaulio Atpirkėją, pasireišk prieš visus, kurie tikės Jo vardu.

Ankstyvosios Bažnyčios istorija liudija, kad Išgelbėtojo žodžiai pildosi. Žemės ir pragaro jėgos išsirikiavo kautynių rikiuote prieš Kristų Jo sekėjų asmenyje. Pagonys numatė: jei triumfuos Evangelija, jų šventovės ir aukurai bus nušluoti nuo žemės paviršiaus, todėl jie sutelkė savo pajėgas, kad sunaikintų krikščionybę. Išižiebė persekiojimų ugnis. Iš krikščionių buvo atimtas jų turtas, jie buvo išvaryti iš namų. Jie „ištvėrė didžią kentėjimų kovą“. Jie „turėjo iškęsti patyčias ir plakimus, taip pat pančius ir kalėjimą“ (žr. *Hebrajams 10, 32; 11, 36*). Daugelis paženklino savo liudijimus krauju.

Kilmingieji ir vergai, turtingieji ir vargšai, mokyti ir neišmanėliai buvo vienodai žudomi be pasigailėjimo.

Šie persekiojimai prasidėjo Nerono laikais, maždaug tuo metu, kai apaštalas Paulius tapo kankiniu, ir tęsėsi per amžius stipriau ar silpniau. Krikščionys buvo neteisingai kaltinami baisiausiais nusikaltimais ir paskelbiami didžiausių nelaimių – bado, žemės drebėjimų ir maro – priežastimi. Kadangi jie tapo visuotinės neapykantos ir įtarinėjimų objektais, skundėjai buvo pasirengę dėl pasipelnymo išduoti ir nekaltuosius. Jie buvo nuteisiami kaip maištininkai prieš valstybę, kaip religijos ir visuomenės priešai. Daugelis buvo atiduoti laukiniams žvėrimis ar gyvi sudeginti amfiteatruose. Kai kurie buvo nukryžiuojami, kiti apsiaučiami laukinių žvėrių kailiais ir įvedami į areną, kad juos sudraskytų šunys. Jų bausmė dažnai tapdavo visuotinių švenčių pagrindine pramoga. Minios susirinkdavo pasigėrėti tuo reginiu, kad palydėtų mirštančiųjų agonijas juoku ir plojimais.

Kad ir kur ieškotų prieglobsčio, Kristaus sekėjai buvo medžiojami kaip plėšrūs žvėrys. Jie buvo priversti slėptis apleistose ir negyvenamose vietose. „Jie buvo akmenimis mušami, pjūklais pjaustomi, kalavijo kirčiais žudomi, klajojo prisidengę avikailiais ar ožkenomis, vargo, kentė priespaudą ir kankinimus. Jie, kurių pasaulis nebuvo vertas, slapstėsi dykumose, kalnuose, olose ir žemės plyšiuose.“ (*Hebrajams 11, 37–38*) Katakombos tapo prieglobsčiu tūkstančiams. Po kalvomis ir uolomis aplink Romos miestą po žeme buvo iškastos ilgos galerijos. Už miesto sienų mylias tęsėsi tamsus ir painus koridorių tinklas. Šiose požeminėse slėptuvėse Kristaus sekėjai laidavo savo mirusiuosius. Kai būdavo įtariami ar paskelbiami už įstatymo ribų, čia jie rasdavo sau namus. Kai gyvybės Davėjas pažadins tuos, kurie kovojo gerąją tikėjimo kovą, daug nukankintųjų dėl Kristaus išeis iš šių tamsių ir niūrių urvų.

Žiauriai persekiojami šie Jėzaus liudytojai nesutepė savo tikėjimo. Nors iš jų buvo atimti elementarūs patogumai ir saulės šviesa, o namais tapo tamsus, bet draugiškas žemės prieglobstis, jie nesiskundė. Tikėjimo, kantrybės ir vilties žodžiais jie drąsino vienas kitą iškęsti nepriteklius ir vargus. Prarasta žemiška palaima negalė-

jo priversti jų išsižadėti tikėjimo Kristumi. Išgyvenimai ir persekiojimai kas žingsnis artino juos prie ramybės ir atlygio dienos.

Kaip ir ankstesnieji Dievo tarnai, daugelis buvo „kankinami ir atsisakė laisvės, kad laimėtų prakilnesnį prisikėlimą“ (*Hebrajams 11, 35*). Jie prisiminė savo Mokytojo žodžius, kad, persekiojami dėl Kristaus, jie turėtų nepaprastai džiaugtis, nes jiems bus gausiai atlyginta danguje; lygiai taip kadaise persekiojo ir pranašus. Jie džiaugėsi, kad tapo verti kentėti už tiesą. Iš liepsnojančių laužų girdėjosi pergalingos giesmės. Tikėdami ir žvelgdami aukštyn, jie matė Kristų ir angelus, palinkusius iš dangaus, kad įdėmiai stebėtų jų ryžtą ir džiaugtųsi išverme. Nuo Dievo sosto skambėjo balsas: „Būk ištikimas iki mirties, ir Aš tau duosiu gyvenimo vainiką!“ (*Apreiškimo 2, 10*)

Veltui šėtonas stengėsi sunaikinti Kristaus Bažnyčią smurtu. Didžioji kova, kurios metu Jėzaus mokiniai atidavė gyvybę, nenutrūko ir tuomet, kai ištikimieji vėliavnešiai krito savo postuose. Pralaimėdami jie nugalėjo. Dievo darbininkai buvo nužudyti, tačiau Jo darbas tvirtai ėjo į priekį. Evangelija buvo skelbiama ir daugėjo jos šalininkų. Ji prasiskverbė į vietas, kurios buvo nepasiekiamos net Romos įtakai. Krikščionis, priešindamasis pagonių valdovams, kurie skatino persekiojimą, sakė: „Jūs galite žudyti mus, kankinti mus, teisti mus. [...] Jūsų neteisingumas įrodo, kad esame nekalti. [...] Jūsų žiaurumas [...] nenaudingas jums. Juo daugiau mūsų išguldo, tuo labiau mes augame; krikščionių kraujas yra sėkla.“* Tai buvo dar stipresnis kvietimas įtikinti kitus.

Tūkstančiai buvo įkalinti ir nužudyti, tačiau kiti užimdavo jų vietas. Tie, kurie buvo nukankinti dėl savo tikėjimo, liko ištikimi Kristui ir Jo laikomi nugalėtojais. Jie kovojo gerąją tikėjimo kovą ir gaus šlovės vainiką atėjus Kristui. Jų patirtos kančios suartino krikščionis vieną su kitu ir su jų Atpirkėju. Jų gyvenimo pavyzdys ir priešmirtiniai žodžiai patvirtino tiesą; šėtono pavaldiniai netikėtai palikdavo jį ir pradėdavo žengti po Kristaus vėliava.

Tačiau šėtonas įsmeigė savo vėliavą krikščionių Bažnyčioje, kad galėtų sėkmingiau kurti kovos planus prieš Dievo valdžią. Jei Kristaus sekėjus pasisektų apgauti ir sukelti Dievo nepalankumą,

* *Tertullian. Apologeticum 50.*

tuomet jų stiprybė, tvirtumas ir ryžtas pradingtų, jie taptų lengvu grobiu piktajam.

Dabar didysis priešas stengėsi apsukrumu pasiekti tai, ko nepasiekė jėga. Persekiojimai liovėsi ir buvo pakeisti pavojingais laikino klestėjimo ir pasaulinės garbės viliojimais. Stabmeldžiai buvo skatinami priimti dalį krikščionių tikėjimo, atmetus esmines tiesas. Jie pareiškė, kad pripažįsta Jėzų kaip Dievo Sūnų ir tiki Jo mirtimi bei prisikėlimu, tačiau jie nebuvo įsitikinę savo prigimties nuodėmingumu ir nejautė reikalo atgailauti ar pakeisti širdį. Pateikdami kai kurias savo nuolaidas, jie siūlė, jog ir krikščionys nusileistų, kad visi galėtų susijungti vienu tikėjimu Kristumi.

Dabar Bažnyčia pateko į baisų pavojų. Palyginti su tuo, kalėjimas, kankinimai, laužas ir kardas buvo palaima. Kai kurie krikščionys buvo tvirtai nusistatę nepriimti nuolaidų. Kiti buvo nuolaidesni ir, pakeisdami savo tikėjimo nuostatas, norėjo prisidėti prie tų, kurie iš dalies priėmė krikščionybę. Jie teigė, kad susijungimas padės atversti pagonis. Tai buvo gilaus sielvarto laikas ištikimiesiems Kristaus sekėjams. Apsimestinos krikščionybės dingstimi šėtonas prasiskverbė į Bažnyčią, kad iškraipytų tikėjimo nuostatas ir nukreiptų krikščionių mintis nuo tiesos žodžio.

Pagaliau dauguma krikščionių sutiko iš dalies atsisadėti savo nuostatų, tarp krikščionybės ir pagonybės buvo sudaryta sąjunga. Nors stabų garbintojai išreiškė norą atsiversti ir prisijungė prie Bažnyčios, jie vis dar buvo prisirišę prie stabmeldystės, tik pakeitė savo garbinimo objektus į Jėzų ir net Mariją ar kitus šventuosius. Blogas stabmeldystės raugas, patekęs į Bažnyčią, tęsė savo pražūtingą darbą. Klaidingos dogmos, prietaringi papročiai ir stabmeldiškos apeigos buvo įtrauktos į jos tikėjimą ir pamaldas. Kai Kristaus sekėjai susijungė su stabmeldžiais, krikščionių religija išsikreipė, o Bažnyčia prarado tyrumą ir jėgas. Žinoma, buvo ir tokių, kurių nesuklaidino šios iliuzijos. Jie ir toliau liko ištikimi tiesos Pradininkui ir garbino tik Dievą.

Tarp tų, kurie skelbėsi esą Kristaus sekėjai, išryškėjo dvi grupės. Viena tyrinėjo Išgelbėtojo gyvenimą, nuoširdžiai stengėsi ištaisyti savo trūkumus ir prisiderinti prie tikrojo Pavyzdžio, o kita vengė

aiškių, praktiškų tiesų, atskleidžiančių jų klaidas. Net geriausiais laikais Bažnyčios nesudarė vien tik ištikimieji, tyrieji ir nuoširdieji. Mūsų Išgelbėtojas mokė, kad tie, kurie noriai įsitraukia į nuodėmę, neturi būti priimami į Bažnyčią. Tačiau Jis pats bendravo su žmonėmis, kurie turėjo charakterio trūkumą, ir mokymu, ir pavyzdžiu darė jiems gerą įtaką, kad klystantieji turėtų palankią galimybę pamatyti savo ydas ir ištaisyti jas. Tarp dvylikos apaštalų buvo vienas išdavikas. Judas buvo priimtas į jų būrį nepaisant charakterio ydų. Jis buvo pripažintas mokiniu, kad klausydamas Kristaus pamokymų ir matydamas Jo pavyzdį galėtų sužinoti, koks turi būti krikščioniškas charakteris, ir pamatytų savo klaidas, atgailautų bei dieviškosios malonės veikiamas *klusnumu tiesai nuskaidrintų savo sielą*. Tačiau Judas nevaikščiojo šviesoje, kuri taip maloningai jam švietė. Įsitraukęs į nuodėmę, jis pasidavė šėtono gundymams. Jo charakterio blogieji bruožai ėmė dominuoti. Judas susidėjo su tamsos jėgomis, pykdavo, kai jam priekaištaudavo dėl jo prasižengimų, ir galiausiai padarė baisų nusikaltimą – išdavė savo Mokytoją. Taip visi, kurie puoselėja blogį, po pamaldumo išvaizda slepia neapykantą tiems, kurie smerkia jų nuodėmes. Pasitaikius palankiai progai, jie kaip Judas išduos tuos, kurie demaskavo jų klaidas.

Apaštalai susidūrė Bažnyčioje su tais, kurie atrodė pamaldūs, nors slapčia puoselėjo blogį. Ananijas ir Sapyra pasielgė kaip apgavikai; jie apsimetė, kad viską atiduoda Dievui, nors godžiai pasiliko dalį sau. Tiesos Dvasia atskleidė apaštalam tikrąjį šių veidmainių būdą, o Dievo bausmė išvadavo Bažnyčią nuo šios gėdingos jos tyrumą teršiančios dėmės. Šis puikus įžvalgios Kristaus Dvasios Bažnyčioje įrodymas kėlė siaubą apgavikams ir piktadariams. Jie ilgiau negalėjo likti su tais, kurie iš įpročio ir polinkio buvo nuolatiniai Kristaus atstovai. Išmėginimai ir persekiojimai užgriuvo Jo sekėjus, tik tie, kurie buvo pasiruošę atsisakyti visko dėl tiesos, norėjo tapti Jo mokiniais. Kol tęsėsi persekiojimai, Bažnyčia liko palyginti tyra. Tačiau kai jie baigėsi, prie Bažnyčios prisidėjo atsivertėlių, kurie nebuvo nuoširdūs ir atsidavę, todėl atsivėrė kelias šėtonui atsigauti.

Santarvė tarp šviesos Kunigaikščio ir tamsos kunigaikščio neįmanoma, todėl negali būti vienybės ir tarp jų sekėjų. Kai krikščionys

sutiko susijungti su tais, kurie iš dalies atsivertė nuo pagonybės, jie įžengė į kelią, kuris vedė tolyn nuo tiesos. Šėtonas džiūgavo, kad sugebėjo apgauti tiek daug Kristaus sekėjų. Pamažu jis pasinaudojo savo jėga, kad dar labiau palenktų juos į savo pusę ir skatino persekioti ištikimuosius Dievui. Niekas taip gerai nesuprato, kaip reikėtų priešintis tikrajam krikščionių tikėjimui, kaip tie, kurie kartą jau buvo jo gynėjai; ir šie puolė krikščionys, susijungę su pusiau pagoniškais bendrininkais, nukreipė kovą prieš svarbiausius Kristaus mokslo nuostatus.

Tie, kurie liko ištikimi ir atsilaikė prieš apgavystes ir pasibjaurėjimus, pridengtus šventikų apdaru ir įvestus į Bažnyčią, turėjo kovoti žūtbutinę kovą. Biblija nebebuvo pripažįstama tikėjimo matu. Religinės laisvės doktrina buvo pavadinta erezija, o jos šalininkai nekenčiami ir paskelbti už įstatymo ribų.

Po ilgos ir nuožmios kovos ta nedidelė ištikimųjų dalis nusprendė nutraukti bet kokius santykius su netikra Bažnyčia, jei ji neatsisakys stabmeldystės ir melo. Jie matė, kad atsiskyrimas būtinas, jeigu patys nori paklusti Dievo Žodžiui. Jie nedrįso pakęsti lemtingų sieloms klaidų ir rodė pavyzdį, kuris išgelbėtų jų vaikus ir vaikaičius nuo tikėjimo pavojų. Norėdami išlaikyti taiką ir vienybę, jie buvo pasirengę daryti nuolaidas, neprieštaraujančias ištikimybei Dievui, tačiau jautė, kad net taika bus per brangiai įgyta, jei paaukos savo įsitikinimus. Jei vienybė gali būti išlaikyta tik nusižengiant tiesai ir teismui, tuomet geriau palikti nesutarimus, o gal net skelbti karą.

Pasauliui ir Bažnyčiai būtų geriau, jei principai, kuriais vadovavosi šios nepalaužiamos sielos, atgytų širdyse tų, kurie laiko save Dievo tauta. Tačiau kelia nerimą abejingumas mokymo nuostatams, kurie yra krikščionių tikėjimo atramos. Įsigali nuomonė, kad pagaliau jie nėra gyvybiškai svarbūs. Šis nuosmukis sustiprina šėtono parankinių jėgas. Klaidingos teorijos ir lemtingi klydimai, kuriems priešinosi prieš tūkstančius metų ištikimieji sekėjai, dabar daugumos žmonių, skelbiančių save Kristaus sekėjais, sutinkami palankiai.

Pirmieji krikščionys iš tikrųjų buvo ypatingi žmonės. Jų nepriekaištingas elgesys ir nenukrypstantis tikėjimas buvo nuolatinis

priekaištas, kuris trikdė nusidėjėlių ramybę. Nors jų buvo nedaug ir jie neturėjo turtų, padėties ar garbingų titulų, bet visur, kur jų charakteris ir mokymas tapdavo žinomas, šie krikščionys kėlė siaubą piktadariams. Todėl jų nekentė nedorėliai, kaip Abelio nekentė bedievis Kainas. Kaip Kainas nužudė Abelį, taip tie, kurie stengėsi išsivaduoti iš Šventosios Dvasios įtakos suvaržymų, žudė Dievo tautą. Ir žydai atmetė ir nukryžiavo Išgelbėtoją, nes Jo tyrumas ir šventumas nuolat priekaištavo jų savanaudiškumui ir sugedimui. Nuo Kristaus laikų iki dabar Jo ištikimieji mokiniai patiria neapykantą ir priešišką tų, kurie seka nuodėmės keliu.

Ar gali Evangelija būti vadinama ramybės žinia? Kai pranašas Izaijas išpranašavo Mesijo gimimą, jis priskyre Jam *Ramybės Kuni-gaikščio* titulą. Kai angelai paskelbė piemenims, kad gimė Kristus, jie giedojo virš Betliejaus lygumų: „Garbė Dievui aukštybėse, o žemėje ramybė Jo mylimiems žmonėms!“ (*Luko 2, 14*) Tačiau atrodo, kad pranašiškas skelbimas ir Kristaus žodžiai nesutampa: „Nemanykite, jog Aš atėjęs nešti žemei ramybės. Aš atėjau nešti ne ramybės, o kalavijo.“ (*Mato 10, 34*) Jei teisingai suprasime šiuos du teiginius, jie puikiai atitiks vienas kitą. *Evangelija yra ramybės žinia. Krikščionybė yra sistema, kurią priėmus ir jai paklusus, pasklistų žemėje ramybė, harmonija ir laimė.* Kristaus religija glaudžiais ryšiais siekia sujungti visus, kurie pripažįsta Jo mokslą. Jėzus siekė sutaikyti žmones su Dievu ir vieną su kitu. Tačiau pasaulį valdo šėtonas, didžiausias Kristaus priešas. *Evangelija žmonėms pateikia gyvenimo principus, kurie visiškai neatitinka jų įpročių ir norų, todėl jie sukyla prieš ją.* Jie neapkenčia tyrumo, kuris atskleidžia ir smerkia jų nuodėmes, jie persekioja ir naikina tuos, kurie įtikinėja juos teisingais ir šventais jos nuostatais. Šia prasme Evangelija vadinama kalaviju, nes kilnios jos tiesos atneša neapykantą ir nesantaiką.

Paslaptinga Apvaizda, kuri leidžia teisiesiems kęsti nedorėlių persekiojimus, apstulbino daugelį tų, kurie silpnai tiki. Kai kurie net pasiruošę atmesti savo pasitikėjimą Dievu, nes Jis leidžia niekingiems žmonėms klestėti, o geriausi ir doriausi yra persekiojami, kankinami jų žiaurios jėgos. Klausiamo, kaip Tas, kuris yra teisingas bei gailėstingas, kuris turi ir neribotą galią, toleruoja tokią

neteisybę ir priespaudą? Tai klausimas, kuris neturėtų mūsų jaudinti. Dievas pakankamai įrodė mums savo meilę ir nedera abejoti Jo gerumu, nes mes negalime suprasti Jo Apvaizdos darbo. Išgelbėtojas, numatydamas abejones, kurios kils Jo mokinių sielose tamsoje ir išbandymo dienomis, pasakė: „Atsiminkite Mano žodžius, kuriuos esu jums pasakęs: ‘Tarnas ne didesnis už šeimininką!’ Jei persekiojo Mane, tai ir jus persekios.“ (*Jono 15, 20*) Jėzus kentėjo nuo nedorėlių žiaurumo daugiau negu bet kuris Jo sekėjas būtų galėjęs iškentėti. Tie, kurie turi iškęsti kankinimus ir net kankinio mirtį, seka brangaus Dievo Sūnaus pėdomis. „Viešpats negaišta ištesėti pažado.“ (*2 Petro 3, 9*) Jis neužmiršo ir neapleido savo vaikų, tačiau leidžia nedorėliams atskleisti savo tikrąjį charakterį, kad nė vienas, kuris trokšta vykdyti Viešpaties valią, negalėtų būti apgautas. Be to, teisieji įmetami į sielvartų krosnį, kad galėtų apsivalyti, ir jų pavyzdys įtikintų kitus tikėjimo bei pamaldumo tikroviškumu, o jų tvirtumas pasmerktų bedievius bei netikinčiuosius.

Dievas leidžia nedorėliams klestėti ir atskleisti savo priešiškumą Jam. Kai jie pripildys savo nedorumo saiką, visi matys Dievo teisingumą ir gailėstingumą juos galutinai sunaikinant. Jo keršto dienos artėja. Visi, atmetantys Įstatymą ir engiantys Jo tautą, gaus teisingą atlygį už savo poelgius. Kiekvienas neteisingumo ar žiaurumo veiksmas prieš ištikimuosius Dievui bus vertinamas lyg būtų padarytas pačiam Kristui, ir už jį bus nubausta.

Kitas, dar svarbesnis klausimas turėtų patraukti dabartinių Bažnyčių dėmesį. Apaštalas Paulius skelbė, kad visi, „kurie trokšta maldingai gyventi Kristuje Jėzuje, bus persekiojami“ (*2 Timotiejui 3, 12*). Kodėl tuomet persekiojimai atrodo neveiksmingi? Vienintelė priežastis yra ta, kad Bažnyčia prisitaikė prie pasaulietinių normų ir todėl nežadina pasipriešinimo. Dabartinė religija nėra tokia tyra ir šventa, koks buvo krikščionių tikėjimas Kristaus ir Jo apaštalų laikais. Krikščionybė tapo populiari pasaulyje, nes nuolaidžiauja nuodėmei, į didžiąsias Dievo Žodžio tiesas žiūri labai abejingai, o pati Bažnyčia išlaikė mažai gyvo pamaldumo. Kai atgaivinsime ankstyvosios Bažnyčios tikėjimą bei galią, atsinaujins ir persekiojimai, įsižiiebs persekiojimo ugnis.

3. DVASINĖS TAMSOS EPOCHA

Apaštalas Paulius Antrame laiške tesalonikiečiams išpranašavo didelį nuopuolį, kuris įvyks įvedus popiežiaus valdžią. Jis sakė, kad Kristaus diena dar neišaušo, nes „pirmiau turi ateiti atkritimas ir apsieikšti nedorybės žmogus, pražūtis sūnus, prieštarautojas, kuris iškelia save virš kiekvieno vadinamojo dievo ar šventenybės, ir pats sėdasi Dievo šventykloje, dėdamasis Dievu“ (2, 3–4). Be to, apaštalas įspėja savo brolius, kad „nedorybės slėpinys jau veikia“ (2, 7). Jis iš anksto matė atsėlinančius į Bažnyčią paklydimus, kurie paruoš dirvą popiežiaus iškilimui.

Iš pradžių slapta ir tyliai, o po to atviriau, stiprėdamas ir pradėdamas vadovauti žmonių protams, *nedorybės slėpinys* vykdė savo apgaulingą ir šventvagišką darbą. Beveik nepastebimai pagonybės papročiai rado kelią į krikščioniškąją Bažnyčią. Nuolaidžiavimo ir taikstymosi dvasia buvo apribota tam tikram laikui žiauriais persekiojimais, kuriuos Bažnyčia iškentė vyraujant pagonybei. Kai persekiojimai liovėsi ir krikščionybė įėjo į teismus ir karaliaus rūmus, ji atsisakė Kristaus ir Jo apaštalų kuklumo bei nuolankumo, perėmė dirbtinį pagoniškų žynių ir valdovų iškilmingumą bei išdidumą. Dievo reikalavimus ji pakeitė žmonių priesakais ir padavimais. IV amžiuje tariamai atsivertė imperatorius Konstantinas. Šis įvykis sukėlė didelį džiūgavimą; pasaulis apsigaubęs teisumo skraiste,

įėjo į Bažnyčią, kurios nuosmukis jau tuomet sparčiai didėjo. Nors atrodė nuslopinta, bet iš tikrųjų pagonybė tapo nugalėtoja. Jos dvasia valdė Bažnyčią, o jos mokymas, apeigos ir papročiai buvo įtraukti į Kristų išpažįstančių sekėjų tikėjimą ir pamaldas.

Šis kompromisas tarp pagonybės ir krikščionybės pagimdė *nedorybės žmogų*, išpranašautą kaip prieštarautoją ir sukilusį prieš Dievą. Ši milžiniška netikros religijos sistema yra šėtono galios šedevras, ji liudija jo pastangas atsisėsti į sostą ir valdyti žemę pagal savo valią.

Šėtonas kartą jau stengėsi susitarti su Kristumi. Jis atėjo pas Dievo Sūnų, gundė Jį dykumoje ir rodė Jam viso pasaulio karalystes bei jų didybę. Šėtonas siūlė visa tai atiduoti Kristui, jei Jis pripažins tamsos valdovo viršenybę. Kristus sudraudė pernelyg pasitikintį savimi gundytoją ir privertė jį pasitraukti. Tačiau šėtonui sekasi geriau gundyti žmogų. Norėdama išlaikyti turtus ir garbę, Bažnyčia buvo linkusi ieškoti didžiųjų pasaulio žmonių palankumo ir paramos. Atmesdama Kristų, ji buvo priversta sutikti su vasaline šėtono atstovo – Romos vyskupo – priklausomybe.

Viena pagrindinių katalikybės dogmų skelbia, kad popiežius yra matoma visuotinės Kristaus Bažnyčios galva, kurios vyskupams ir kunigams suteikti aukščiausi įgaliojimai visame pasaulyje. Be to, popiežiui buvo suteiktas dieviškumo titulas. Jis buvo pavadintas *Viešpats Dievas Popiežius*⁴ ir paskelbtas neklystančiu.⁵ Jis reikalauja visų žmonių pagarbos. Tai tas pats reikalavimas, kurį šėtonas pateikė Kristui gundydamas dykumoje, jį vis dar kartoja Romos bažnyčia, ir daugelis yra pasirengę dievinti popiežių.

Tačiau tie, kurie bijo Dievo ir garbina Jį, priešinasi akiplėšiskam dangiškosios valdžios pasisavinimui taip, kaip ir Kristus kadaise atmetė gudraus priešo reikalavimus: „Viešpatį, savo Dievą, tegarbink ir Jam vienam tetarnauk!“ (*Luko 4, 8*) Dievas niekada savo Žodyje neužsiminė, kad Jis paskyrė kurį nors žmogų Bažnyčios galva. Popiežiaus viršenybės dogma tiesiogiai prieštarauja Šventojo Rašto mokslui. Popiežius negali valdyti Kristaus Bažnyčios, kol jėga neužgrobs valdžios.

Romos bažnyčios šalininkai atkakliai kaltino protestantus eretizija ir savavališku atsiskyrimu nuo tikrosios Bažnyčios. Tačiau šie kaltinimai labiau tinka jiems patiems. Jie atmetė Kristaus vėliavą ir nukrypo nuo tikėjimo, „vieną kartą visiems laikams duoto šventiesiems“ (*Judo 3*).

Šėtonas gerai žinojo, kad Šventasis Raštas leis žmonėms atpažinti jo apgavystes ir atsilaikyti prieš jo galią. Net pasaulio Išgelbėtojas atsispyrė savo Žodžiu piktojo puolimui. Prieš kiekvieną puolimą Kristus atstatydavo amžinosios tiesos skydą, sakydamas: „Parašyta.“ Kiekvieną priešo pasiūlymą Jis nurungdavo Žodžio išmintimi ir galia. Kad šėtonas išlaikytų savo įtaką žmonėms ir įvestų popiežiaus valdžią, jis turi padaryti taip, kad jie nepažintų Šventojo Rašto. Biblija išaukština Dievą ir atskleidžia mirtingiems žmonėms tikrąją jų padėtį; todėl jos šventosios tiesos turi būti paslėptos ir užgniauztos. Šią logiką pritaikė Romos bažnyčia. Šimtmečiais buvo uždrausta platinti Bibliją. Žmonėms buvo uždrausta skaityti ją ar turėti savo namuose, o neprincipingi kunigai ir prelatai aiškino jos mokslą taip, kad sustiprintų savo autoritetą. Taip popiežius tapo beveik visuotinai pripažintas kaip Dievo vietininkas žemėje, gavęs valdžią Bažnyčiai ir valstybei.

Atsikratęs paklydimų žinyno, šėtonas ėmė dirbti pagal savo valią. Pranašystė liudijo, kad popiežiai „užsimos pakeisti švenčių dienas ir Įstatymą“ (*Danieliaus 7, 25*). Ir ji netrukus ėmė pildytis. Norint padėti naujatiekams formaliai pereiti nuo pagoniškų stabų garbinimo, pamažu į krikščionių tikėjimą buvo įvestas paveikslų ir relikvijų garbinimas. Visuotinio susirinkimo nutarimu⁶ buvo galutinai įvesta ši stambeldystės sistema. Norėdama užbaigti šventvagišką darbą, Roma išbraukė iš Dievo Įstatymo antrąjį įsakymą, draudžiantį garbinti stabus, ir padalijo dešimtąjį įsakymą, kad išliktų toks pat įsakymų skaičius.

Nuolaidos pagonybei smukdė Dangaus autoritetą. Šėtonas, remdamasis neatsivertusiais Bažnyčios vadovais, taip pat suklastotojo ketvirtąjį įsakymą ir mėgino panaikinti senovinę šabo dieną (sabatą), kurią Dievas pašventino ir palaimino (*žr. Pradžios 2, 2–3*), o vietoj jos įvedė šventę, švenčiamą pagonių kaip *šventą Saulės dieną*.

Iš pradžių jos nebuvo mėginama keisti atvirai. Pirmaisiais amžiais visi krikščionys laikėsi tikrosios šabo dienos įsakymo. Jie uoliai garbino Dievą ir tikėjo, kad Jo Įstatymas yra nekintamas, stropiai saugojo Jo priesakų šventumą.

Tačiau šėtono tarpininkai dirbo labai gudriai. Kad žmonių dėmesys būtų patrauktas į sekmadienį, jis buvo padarytas švente, pagerbiančia Kristaus prisikėlimą. Tam buvo skirtos religinės pamaldos, ir ji buvo laikoma poilsio diena, nors vis dar buvo švenčiama ir šabo diena.

Norėdamas paruošti dirvą darbui, kurį jis planavo įvykdyti, šėtonas privertė žydus prieš Kristaus atėjimą apsinkinti šabo dieną griežčiausiais reikalavimais, jos laikymąsi paversdamas našta. Dabar, pasinaudodamas klaidinga šviesa, kuria jis apgaubė šabo dieną, piktasis apšaukė ją žydų nuostata. Kai daugelis krikščionių ir toliau šventė sekmadienį kaip džiaugsmingą šventę, šėtonas vertė juos parodyti savo neapykantą judaizmui, padaryti šabo dieną pasninko, liūdesio ir nusiminimo diena.

IV a. pradžioje imperatorius Konstantinas išleido įsakymą, paskelbdamas sekmadienį visuotina švente visoje Romos imperijoje.⁷ Saulės dieną šventė jo pagoniški pavaldiniai ir krikščionys. Imperatorius stengėsi suvienyti susiduriančius pagonybės ir krikščionybės interesus. Tai daryti jį skatino Bažnyčios vyskupai. Dvasininkai troško garbės ir valdžios, todėl norėjo, kad tos pačios dienos laikytųsi ir krikščionys, ir pagonybės, tuomet tariami krikščionys sustiprintų Bažnyčios galią bei garbę. Nors dievobaimingi krikščionys pamažu buvo verčiami gerbti sekmadienį kaip tam tikra prasme šventą dieną, bet jie vis dar laikėsi ketvirtojo įsakymo ir pripažino tikrąją šabo dieną kaip Viešpaties šventąją dieną.

Didysis apgavikas tuo neužbaigė savo darbo. Jis nusprendė surinkti krikščionių pasaulį po savo vėliava ir pasinaudoti savo atstovu – išdidžiuoju Romos popiežiumi, kuris vadino save Kristaus vietininku. Jo tikslą įgyvendino iš dalies atsivertę pagonybės, ambicingi prelatai ir pasaulį mylintys dvasininkai. Kartais buvo sušaukiami gausūs Bažnyčios susirinkimai, į kuriuos suvažiuodavo aukšti Bažnyčios dvasininkai iš viso pasaulio. Per kiekvieną susirin-

kimą šabo diena, kurią įvedė Dievas, buvo vis labiau žeminama, o sekmadienis išaukštinamas. Taigi pagoniškoji šventė galiausiai tapo gerbiama kaip dieviškasis nuostatas, o biblinė šabo diena buvo paskelbta judaizmo atgyvena, jos besilaikantys buvo prakeikiami.

Didžiajam atsimetėliui pasisėkė iškelti save „virš kiekvieno vadinamojo dievo ar šventenybės, jis atsisėdo Dievo šventykloje, dėdamasis Dievu“ (2 *Tesalonikiečiams* 2, 4). Jis išdrįso pakeisti dieviškojo Įstatymo nuostatą, kuris vienintelis aiškiai nurodo visai žmonijai tikrąjį ir gyvąjį Dievą. Ketvirtuoju įsakymu Dievas atsiskleidžia kaip dangaus bei žemės Kūrėjas, taip Jis išsiskiria iš netikrų dievų. Kaip paminklas kūrimo darbui, septintoji diena buvo pašventinta poilsio diena žmogui. Ji buvo skirta išlaikyti gyvąjį Dievą žmonių mintyse kaip būties šaltinį ir garbinimo bei pagarbos objektą. Šėtonas stengiasi atitraukti žmones nuo ištikimybės Dievui ir klusnumo Jo Įstatymui, todėl jis nukreipia savo pastangas prieš tą įsakymą, kuris nurodo Dievą kaip Kūrėją.

Protestantai dabar tvirtina, kad Kristaus prisikėlimas sekmadienį padarė jį krikščionių šabo diena. Tačiau Šventasis Raštas to neteigia. Tai dienai Kristus ir Jo apaštalai nesuteikė jokios garbės. Sekmadienio šventimas kaip krikščioniškasis nuostatas, turi savo pradžią tame „nedorybės slėpinyje“ (2 *Tesalonikiečiams* 2, 7), kuris pradėjo savo darbą jau apaštalo Pauliaus laikais. Kur ir kada Viešpats išsirinko šį popiežijos rankų produktą? Kokia svari priežastis pakeitė nuostatą, bet nepaliko žymių Šventajame Rašte?

VI a. popiežija jau visiškai įsitvirtino. Jos sostas įsikūrė imperijos sostinėje, o Romos vyskupas buvo paskelbtas visos Bažnyčios galva. Pagonybė užleido vietą popiežijai. „Slibinas atidavė jam [žvėriui] savo galybę, savo sostą ir didelę valdžią.“ (*Aprėškimo* 13, 2) Prasidėjo 1260 metų⁸ popiežiaus priespauda, išpranašauta Danieliaus pranašystėje ir *Aprėškime Jonui* (žr. *Danieliaus* 7, 25; *Aprėškimo* 13, 5–7). Krikščionys buvo priversti pasirinkti, arba turėjo paminti savo dorumą ir pripažinti popiežijos apeigas bei dievinti popiežių, arba praleisti savo likusį gyvenimą požemio kalėjimuose, mirti kankinimo suoluose nuo budelio kirvio, būti sudeginti. Išsipildė Jėzaus žodžiai: „Jus išdavinės tėvai, broliai giminės ir draugai; kai

kuriuos net žudys. Visi jūsų nekęs dėl Mano vardo.“ (*Luko 21, 16–17*) Tikinčiųjų persekiojimai tapo dar įnirtingesni nei anksčiau, ir pasaulis tapo dideliu kovos lauku. Šimtmečius Kristaus Bažnyčia rado prieglobstį būdama atsiskyrusi ir nežinoma. Tai nusakė pranašas: „Moteris pabėgo į dykumą, kur buvo jai Dievo paruošta būstinė, kad tenai ji būtų maitinama tūkstantį du šimtus šešiasdešimt dienų.“ (*Aprėškimo 12, 6*)

Įsitvirtinus Romos bažnyčios valdžiai prasidėjo Tamsieji amžiai.⁹ Didėjant jos galiai, tamsa gilėjo. Tikėjimą Kristumi – tikrąjį pagrindą – pakeitė tikėjimas Romos popiežiumi. Užuoat pasitikėję Dievo Sūnumi, atleidžiančiu nuodėmes ir teikiančiu amžinąjį išgelbėjimą, žmonės pasitikėjo popiežiumi, kunigais ir prelatais, kuriuos jis įgaliojo. Juos mokė, kad popiežius yra žemiškasis tarpininkas ir į Dievą galima kreiptis tik per jį. Popiežius jiems atstoja Dievą, todėl jam reikia besąlygiškai paklusti. Nukrypimas nuo jo reikalavimų buvo pakankama priežastis nubausti nusikaltusiųjų kūnus ir sielas. Taip žmonių protai atitrūko nuo Dievo ir nukrypo į klaidingus, nusidėjusius ir žiaurios žmones, jie nukreipė savo mintis į šėtoną, kuris veikė šiuos žmones. Nuodėmę užmaskavo šventumo skraistė. Kai Šventasis Raštas buvo uždraustas, o žmogus pradėjo laikyti save aukščiau visko, beliko laukti tik apgavystės, gudrybės ir nedorybės. Žmogus atsisakė Dievo Įstatymo ir, remdamasis tradicija, iškėlė savąjį.

Kristaus Bažnyčiai tai buvo pavojingos dienos. Ištikimųjų vėliavnešių liko nedaug. Nors tiesa neliko be liudytojų, tačiau kartais atrodė, kad paklydimai ir prietaringumas įsivyras, o tikroji religija bus išvaryta iš žemės. Evangelija buvo atimta iš žmonių, atsirado įvairios religijos formos, o žmonėms buvo užkrauta griežtų reikalavimų našta.

Jie turėjo ne tik priimti popiežių kaip savo tarpininką, bet ir pasitikėti tuo, kad savo darbais galės užsitarnauti nuodėmių atleidimą. Ilgos maldininkų kelionės, bažnytinės bausmės, relikvijų garbinimas, bažnyčių, kapaviečių ir altorių statybos, didžiulės piniginės aukos Bažnyčiai – šie ir daugelis panašių dalykų buvo naudojami numalšinti Dievo pyktį ir užsitikrinti Jo palankumą

tarsi Dievas kaip žmogus pyktų dėl smulkmenų arba nusiramintų, gavęs dovanų ar atlikus bažnytines bauses!

Nepaisant to, kad nedorybės vyravo net tarp Romos bažnyčios vadovų, jos įtaka nuolat didėjo. VIII a. pabaigoje Romos bažnyčios atstovai iškėlė mintį, kad pirmaisiais Bažnyčios amžiais Romos vyskupai turėjo tą pačią dvasinę galią, kuri egzistuoja dabar. Norint įrodyti šią prielaidą, reikėjo panaudoti tam tikras priemones, kad būtų įgytas autoritetas. Išeitį pasiūlė melo tėvas. Vienuoliai suklastojo senovinius rankraščius. Buvo atrasti anksčiau negirdėti dekretai, kurie skelbė visapusišką popiežiaus aukščiausiąją valdžią nuo ankstyviausių laikų. Atmetusi tiesą, Bažnyčia iškart pripažino šias melagystes.¹⁰

Nedaugelis ištikimų statytojų, stačiusių ant tikrojo pamato (žr. *1 Korintiečiams 3, 10–11*), buvo sunerimę ir sumišę, kai klaidingo mokslo šiukšlės sutrukdė darbą. Kaip ir Nehemijo laikų Jeruzalės sienos statytojai, jie buvo pasirengę sakyti: „Nešėjų jėgos nusilpo, o šiukšlių labai daug; mes patys nepajėgsime sienos atstatyti.“ (žr. *Nehemijo 4, 4*) Išvarginti nuolatinį persekiojimą, apgavysčių, blogio ir visų kitų kliūčių, kurias statė šėtonas, kad kliudytų jų pažangai, kai kurie ištikimi statytojai buvo prislėgti.

Besirūpindama ramybe, savo gyvybe ir turto saugumu dalis nusisuko nuo tikrųjų pamatų. Kiti, atvirkiščiai, nepabūgę savo priešų puolimų, be baimės sakė: „Nebijokite jų! Atsiminkite Viešpatį, didingą ir šiurpą keliantį“ (žr. *Nehemijo 4, 8*), ir jie tęsė savo darbą, kiekvienas su kalaviju prie šono (plg. *Efeziečiams 6, 17*).

Kiekviename šimtetyje ta pati neapykantos ir priešiško tiesai dvasia įkvėpdavo Dievo priešus, budrumo bei ištikimybės buvo reikalaujama iš Jo tarnų. Kristaus žodžiai, ištarti pirmiesiems mokiniams, taikomi Jo sekėjams ir laikų pabaigoje: „Ką sakau jums, sakau ir visiems: budėkite!“ (*Morkaus 13, 37*)

Atrodė, kad tamsa vis tirštėja. Stabų garbinimas išplito. Jiems buvo uždegamos žvakės ir meldžiamasi. Įsigalėjo absurdiški ir prietaringi papročiai. Žmonių protus užvaldė prietarai, atrodė, jog protas visiškai prarado savo galią. Kunigai ir vyskupai mėgo malonumus, buvo geidulingi ir sugedę, todėl ir žmonės, kurie

žvelgė į juos kaip į savo vadovus, paskendo neišmanyme ir nedorybėse.

Kitas popiežiaus valdžios žingsnis buvo žengtas XI a., kai Grigalius VII paskelbė Romos bažnyčios nepriekaištingumą. Vienas iš jo tvirtinimų skelbė, kad, anot Šventojo Rašto, Bažnyčia niekada neklydo ir niekada neklys. Tačiau Biblija įrodo šių teiginių nepagrįstumą. Išdidusis popiežius teigė, kad gali nuversti imperatorius. Jis tvirtino, kad nė vienas jo įsakymas negali būti pakeistas, o jis turi išimtinę teisę keisti kitų sprendimus.¹¹

Puikiai neklystamumo gynėjo, šio tironiško diktatoriaus charakterį atskleidžia jo elgesys su Vokietijos imperatoriumi Henriku IV. Leidęs sau nekreipti dėmesio į popiežiaus valdžią monarchas buvo ekskomunikuotas ir nuverstas nuo sosto. Išsigandęs savo kunigaikščių, kuriuos maištui skatino popiežius, dezertyravimo ir grasinimų, Henrikas nutarė susitaikyti su Roma. Lydimas žmonos ir ištikimo tarno, jis viduržiemį perkirto Alpes, kad nusižemintų prieš popiežių. Pasiekęs pilį, kurioje tuo metu gyveno Grigalius, jis be palydovų buvo nuvestas į išorinį kiemą ir ten žiemos speige vienplaukis, basas, vilkėdamas elgetos drabužiais laukė popiežiaus leidimo pasirodyti. Tik po trijų pasninko ir išpažinčių dienų popiežius teikėsi jam atleisti. Karališkosios valdžios ženklai ir regalijos buvo atgautos tik su popiežiaus sankcija. Grigalius, padrąsintas savo pergalės, gyrėsi, kad jo pareiga pažeminti karalių išdidumą.

Kaip skiriasi šis išpuikęs valdingas popiežius nuo romaus ir švelnaus Kristaus, kuris maldauja prie širdies durų, kad žmogus Jį išleistų ir priimtų Jo atneštą ramybę ir atleidimą. Kristus mokė savo mokinius: „[...] kas panorėtų būti pirmas tarp jūsų, tebūnie jūsų vergas.“ (*Mato 20, 27*)

Slenkant amžiams, Romos skelbiamose doktrinosė daugėjo paklydimų. Dar prieš popiežijos išsigalėjimą Bažnyčią veikė pagoniškų filosofų mokslas. Neseniai atsivertę pagonys vis dar laikėsi savo filosofijos doktrinų ir ne tik studijavo ją patys, bet ir ragino tai daryti kitus, skelbdami, kad taip bus išplėsta naujo tikėjimo įtaka tarp stabmeldžių. Taip krikščioniškame tikėjime atsirado rimti klydimai. Didžiausias jų buvo tikėjimas įgimtu sielos nemirtingumu

ir jos sąmoningumu po mirties. Šis mokslas padėjo pagrindus, ant kurių Roma sukūrė šventųjų globos ir mergelės Marijos garbinimo dogmas. Panašiai atsirado ir amžinųjų kančių erezija, kuri netrukus perėjo į katalikų tikėjimą.

Taip buvo paruoštas kelias įvesti dar vieną pagonybės išradimą, kurią Roma pavadino skaistykla ir ja gąsdino lengvai apgaunamas ir prietaringas minias. Ši erezija tvirtina esant kančių vietą, kurioje sielos nenusipelnusiųjų amžinojo prakeikimo turi kęsti bausmes už savo nuodėmes, apsivaliusios, jos įleidžiamos į dangų.¹²

Naudodamasi savo sekėjų baime ir nedorybėmis, Roma sugalvojo dar vieną klastą. Tai – indulgencijų mokslas. Visiems, kurie dalyvaus popiežiaus karuose, kad išplėstų bažnytines valdas, nubaus jo priešus ar išnaikins tuos, kurie drįso neigti jo dvasinę viršenybę, buvo pažadėta visiškai atleisti nuo kančių ir bausmių už buvusias, esamas ir būsimas nuodėmes. Žmonėms taip pat buvo teigiama, kad, mokėdami pinigus Bažnyčiai, jie gali išsilaivinti iš nuodėmių ir palengvinti mirusiųjų draugų, įkalintų kankinančiose liepsnose, sielų kančias. Tokiomis priemonėmis Roma pildė savo išdą, skendėjo prabangoje ir grimzdo į nedorybių bei paleistuvystės liūną, apsimitusi esanti atstove To, kuris neturėjo kur galvos priglausti.¹³

Šventojo Rašto Viešpaties Vakarienė buvo pakeista stabmeldiška mišių auka. Popiežiaus kunigai šiomis apeigomis tikėjosi paversti paprastą duoną ir vyną tikruoju *Kristaus krauju ir kūnu*.^{*} Šventvagiškai pasitikėdami savimi jie atvirai tvirtino, kad gali sukurti Dievą, visų dalykų Kūrėją. Iš krikščionių, grasinant mirties bausme, buvo reikalaujama atvirai išpažinti šią baisią Dangų įžeidžiančią ereziją. Daugelis, kurie atsisakė tai daryti, buvo atiduoti liepsnoms.¹⁴

XIII a. buvo įkurtas baisiausias popiežiaus įrankis – inkvizicija.¹⁵ Tamsos kunigaikštis veikė kartu su popiežiaus hierarchijos vadovais. Jų uždaruose susirinkimuose šėtonas ir jo angelai vadovavo

* *Wiseman N. P. S.* (Cardinal). The Real Presence of the Body and Blood of Our Lord Jesus Christ in The Blessed Eucharist. – In: Proved From Scripture. – Lecture 8.– Sec. 3. – Par. 26.

nuodėmingų žmonių protams, o tarp jų nematomas stovėjo Dievo angelas, fiksuodamas neteisėtus dekretus ir užrašinėdamas neteisėtus poelgius, kad apie juos sužinotų žmonės. *Didžioji Babelė buvo girta nuo šventųjų kraujo*. Milijonai sužalotų kankinių šaukė Dievo keršto atsimetėliams.

Katalikų bažnyčia tapo pasaulio despotu. Karaliai ir imperatoriai pakludavo Romos popiežiaus įsakymams. Atrodė, kad žemiškasis ir amžinasis žmonių likimas priklausė nuo jos. Šimtmečius Romos mokymas buvo plačiai ir besąlygiškai priimamas, jos apeigos atliekamos pagarbiai, jos šventės visuotinai švenčiamos. Jos dvasininkija buvo gerbiama ir dosniai remiama. Niekada dar Romos bažnyčia nebuvo pasiekusi didesnio šlovingumo, didybės ir galios.

Tačiau *popiežijos galybės vidudienis tapo pasaulio vidurnakčiu*.^{*} Šventojo Rašto beveik niekas nežinojo – nei liaudis, nei kunigai. Kaip ir senovės fariziejai, popiežijos vadovai neapkentė šviesos, kuri atskleistų jų nuodėmes. Pašalinę Dievo Įstatymą, teismo matą, jie valdė be apribojimų ir nevaržomi vykdė nedorybes, vyravo apgavystės, ištvirkavimas ir godumas. Žmonės nesibodėjo jokių nusikaltimų, kuriais galėdavo įsigyti turtą ir padėtį. Popiežių ir prelatų rūmai buvo niekšiškausio ištvirkavimo vieta. Kai kurie valdantys popiežiai buvo įvykdę daug baisių nusikaltimų. Pasaulietiniai valdovai kartais netgi stengėsi nuversti šiuos tironus, nes jų niekšiškas elgesys peržengė visas tolerancijos ribas. Per amžius Europa nepažengė į priekį nei švietimo, nei meno, nei kultūros srityje. Krikščionybė buvo moraliai ir intelektualiai paralyžiuota.

Pasaulio padėtis valdant Romai parodė, kad išsipildė pranašo Ozėjo žodžiai: „Mano tauta naikinama, nes jai stinga pažinimo; kadangi tu atmetei pažinimą, atmesiu tave [...]; kadangi tu užmiršai savo Dievo mokymą, užmiršiu ir Aš tavo vaikus. Dorumo, ištikimos meilės ir Dievo pažinimo nėra! Kreiva priesaika, melagystė, žmogžudystė, vagystė ir svetimavimas įsigalėjo, kraujo praliejimas po kraujo praliejimo.“ (žr. *Ozėjo 4, 6. 1–2*) Tokius vaisius subrandino atkritusieji nuo Dievo Žodžio.

* *Wylie J. A. The History of Protestantism. – Bk. 1. – Ch. 4.*

4. VALDIEČIAI

Tamsa, kuri gaubė žemę per ilgą popiežijos viešpatavimo laikotarpį, negalėjo visiškai užgožti tiesos šviesos. Kiekviename amžiuje buvo Dievo liudytojų, saugojančių tikėjimą Kristumi kaip Dievo ir žmogaus tarpininku. Jie laikė Bibliją vienintele gyvenimo taisykle ir šventė tikrąją šabo dieną (sabata). Pasaulis turi būti dėkingas tiems žmonėms, nors būsimos kartos niekada apie juos nesužinos. Jie buvo pasmerkti kaip eretikai, jų mokymą neigė, juos šmeižė, jų veikalus draudė arba iškraipė. Tačiau jie nepasidavė ir išlaikė nesuteptą tikėjimą kaip šventą palikimą būsimoms kartoms.

Dievo tautos istorija Romos viešpatavimo amžiais užrašyta danguje, tačiau jai mažai vietos skirta žmonių metraščiuose. Jos pėdsakus galima atrasti tik persekiotojų kaltinimuose. Tokia buvo Romos politika – ištrinti bet kokius doktrinų ar nutarimų nesutarimų pėdsakus. Ji stengėsi sunaikinti visa, kas jai atrodė eretiška – ir asmenis, ir veikalus. Užtekdamo suabejoti ar bent paklausti apie popiežijos dogmų autoritetą, ir tai galėjo kainuoti gyvybę tiek turtingam, tiek vargšui, kilmingajam ir prastuoliui. Roma stengėsi sunaikinti visus užrašus apie disidentų persekiojimus. Popiežiaus kanceliarija išleido įsakus naikinti tokias knygas, rankraščius ir dokumentus. Kol nebuvo išrastas knygų spausdinimas, tokių leidinių

buvo mažai ir jie nebuvo tinkami ilgai saugoti, todėl Katalikų bažnyčia nesunkiai įgyvendino savo tikslą.

Nė viena bažnyčia, esanti Romai pavaldžioje teritorijoje, ilgai nesidžiaugė sąžinės laisve. Kai popiežija įsigalėjo, ji ėmė triušškinti visus, kurie atsisakė pripažinti jos valdžią, ir bažnyčios viena po kitos jai pasidavė.

Didžiojoje Britanijoje krikščionybė įsigalėjo labai anksti. Evangelija, kurią britai priėmė pirmaisiais šimtmečiais, tuomet dar nebuvo suteršta Romos paklydimų. Pagoniškujų imperatorių persekiojimai, kurie pasiekė net šiuos tolimus krantus, buvo vienintelė dovana, kurią pirmosios Britanijos bažnyčios gavo iš Romos. Dauguma krikščiųnių, bėgdami nuo persekiojimų Anglijoje, rado prieglobstį Škotijoje. Iš ten tiesa pasiekė Airiją, ir visos šios šalys ją džiaugsmingai sutiko.

Kai saksai užkariavo Britaniją, pagonybė vėl įgijo valdžią. Užkariautojai buvo per daug išdidūs, kad leistų vergams juos mokyti, todėl krikščionys buvo priversti pasitraukti į kalnus ir negyvenamas vietas. Tačiau laikinai užtemdyta šviesa tebešvietė toliau. Vėliau ji taip išsiplieskė Škotijoje, kad pasiekė net tolimiausius kraštus. Pamaldusis Kolumba, išėivis iš Airijos, sutelkė išsisklaidžiusius tikinčius bendražygius nuošalioje Ajonos¹⁶ salelėje. Jie pavertė tą vietą misionieriškojo darbo centru. Tarp šių evangelistų buvo žmonių, švenčiančiųjų Biblijos šabo dieną, jie supažindino kitus su šia tiesa. Ajonos saloje buvo įsteigta mokykla, iš kurios misionieriai vykdavo ne tik į Škotiją ar Angliją, bet ir į Vokietiją, Šveicariją ir net Italiją.

Roma nukreipė savo žvilgsnį į Britaniją ir nusprendė ją užvaldyti. VI amžiuje Romos misionieriai atvyko atversti saksų į „tikrąjį“ tikėjimą. Išdidūs barbarai sutiko juos pagarbiai, ir greitai tūkstančiai pradėjo išpažinti Romos tikėjimą. Misijai išsiplėtus, popiežininkai ir jų naujakrikštai susidūrė su krikščionimis, kurie laikėsi senovės tikėjimo. Išryškėjo akivaizdus skirtumas. Senojo tikėjimo išpažinėjai buvo paprasti, kuklūs, jų charakteris, mokslas bei elgsena atspindėjo Šventąjį Raštą. Naujieji krikščionys buvo prietaringi, išdidūs ir visur pompastiškai demonstravo savo valdžią. Romos

pasiuntinys reikalavo, kad krikščioniškos bažnyčios pripažintų aukščiausiąją popiežiaus valdžią. Britai nuolankiai atsakė, kad jie trokšta mylėti visus žmones, o popiežiui nebuvo suteikta teisė viešpatauti Bažnyčioje, jie gali jam paklusti, kaip paklūsta ir bet kuriam kitam Kristaus sekėjui. Buvo ne kartą bandoma išgauti iš jų Romos pripažinimą, tačiau šie kuklūs krikščionys, nustebinti pasiuntinių išdidumo, tvirtai atsakė, kad jie nežino kito mokytojo išskyrus Kristų. Tada atsiskleidė tikrasis popiežijos veidas. Romos katalikų vadas pasakė: „Jeigu jūs nepriimsite brolių, kurie atneša jums ramybę, jūs turėsite priimti priešus, kurie atneša karą. Jeigu neprisijungsite prie mūsų, rodydami saksams gyvenimo kelią, jūs sulauksite mirties kirčio.“* Tai nebuvo vien tušti grasinimai. Karas, intrigos ir apgavystės buvo panaudotos prieš šiuos Biblijos tikėjimo liudytojus, kol Britanijos bažnyčios buvo sugriautos ir pakluso popiežiaus valdžiai.

Kraštuose, kurie nebuvo Romai pavaldžioje teritorijoje, daugelį amžių gyvavo krikščių bendruomenės, kurių nepalietė popiežijos puvenos. Ilgas gyvenimas tarp pagonių paveikė juos, tačiau ir toliau jie laikė Bibliją vienintele tikėjimo norma ir liko ištikimi daugeliui jos tiesų. Šie krikščionys tikėjo Dievo Įstatymo amžinumu ir laikėsi ketvirtojo Dievo įsakymo – šabo dienos. Tokios bažnyčios egzistavo Centrinėje Afrikoje ir armėnų Azijoje.

Pirmieji, kurie ryžtingai pasipriešino ir atsispyrė popiežiaus valdžiai, buvo valdiečiai. Toje žemėje, kurioje įsitvirtino Katalikų bažnyčios sostas, melui ir pagedimui buvo įnirtingai priešinamasi. Šimtmečius Pjemonto bažnyčios išlaikė savo nepriklausomybę, tačiau pagaliau atėjo laikas, kai Roma pareikalavo, kad jos pasiduo-tų. Po atkaklios kovos bažnyčių vyresnieji buvo priversti pripažinti aukščiausiąją Romos valdžią, kuriai, atrodo, reišė pagarbą visas pasaulis. Tačiau buvo ir tokių, kurie atsisakė pasiduoti popiežių ir prelatų autoritetui. Jie buvo nusprendę išlaikyti savo ištikimybę Dievui ir apsaugoti tikėjimo grynumą bei paprastumą. Įvyko skilimas. Tie, kurie tvirtai laikėsi senovės tikėjimo, dabar išsiskyrė:

* *Merle d'Aubigne J. H.* History of the Reformation of the Sixteenth Century. – Bk. 17. – Ch. 2.

vieni, palikę savo gimtąsias Alpes, iškėlė tiesos vėliavą kitose šalyse; o kiti pasitraukė į nuošalius slėnius bei uolėtas kalnų tvirtoves, kad toliau galėtų laisvai šlovinti Dievą.

Tikėjimas, kurį per amžius išlaikė ir kurio mokė valdiečiai krikščionys, labai skyrėsi nuo klaidingų Romos doktrinų. Jų religiniai įsitikinimai buvo pagrįsti rašytiniu Dievo Žodžiu – tikruoju krikščionybės pagrindu. Kuklūs žemdirbiai, atsiskyrę nuo pasaulio nuošaliuose buveinėse, kurie kasdien ganė savo kaimenes ir dirbo vynuogynuose, ne patys išrado tiesą, priešingą nuklydusios Bažnyčios dogmoms ir erezijoms. Jie nepriėmė naujo tikėjimo. Jų religiniai įsitikinimai buvo paveldėti iš tėvų. Jie kovojo dėl apaštališkosios Bažnyčios „tikėjimo, vieną kartą visiems laikams duoto šventiesiems“ (*Judo 3*). *Dykumos Bažnyčia*, o ne išdidžioji hierarchija, pasodinta į sostą puikioje pasaulio sostinėje, buvo tikroji Kristus Bažnyčia, tiesos turtų saugotoja, kurią Dievas patikėjo savo tautai, kad ji perduotų ją pasauliui.

Viena pagrindinių priežasčių, kuri atskyrė tikrąją Bažnyčią nuo Romos, buvo pastarosios neapykanta Biblijos šabo dienai. Kaip ir buvo pasakyta pranašystėje, popiežijos valdžia *nudrėbė žemėn tiesą*. Bažnyčios, kurioms vadovavo popiežius, buvo priverstos švęsti sekmadienį kaip šventą dieną. Vyravo paklydimai ir prietarai, todėl daugelis tikrųjų Dievo žmonių buvo taip suklaidinti, kad švęsdami šabo dieną, jie susilaikydavo nuo darbų ir sekmadienį. Tačiau tai nepatenkino popiežijos vadovų. Jie reikalavo, kad šventu būtų laikomas tik sekmadienis, o šabo diena [šeštadienis] būtų niekinama. Jie griežčiausiai pasmerkė tuos, kurie drįso rodyti jai pagarbą. Tik pabėgę nuo Romos valdžios, žmonės galėjo vykdyti Dievo įsakymą ramybėje.¹⁷

Pirmieji Europoje valdiečiai išvertė Šventąjį Raštą.¹⁸ Šimtus metų prieš Reformaciją jie jau turėjo Biblijos rankraščius savo gimtąja kalba. Jie žinojo tikrąją tiesą, ir tai pavertė juos ypatingu neapykantos ir persekiojimo objektu. Valdiečiai paskelbė, kad Romos bažnyčia yra kritusioji Babelė, pavaizduota Apreiškimo knygoje. Rizikuodami savo gyvybe, jie stengėsi atremti skleidžiamą blogą įtaką. Ilgai persekioti kai kurie priėmė kompromisą ir pamažu au-

kojo svarbiausius tikėjimo principus, bet kiti tvirtai laikėsi tiesos. Tamsos ir paklydimų amžiais dalis valdiečių neigė Romos autoritetą, atsisakė stabmeldystės – stabų garbinimo ir laikėsi tikrosios šabo dienos. Siaučiant stipriausioms represijų audroms, jie išlaikė savo tikėjimą. Žudomi savojiečių ietimis ir deginami Romos katalikų deglais, jie tvirtai gynė Dievo Žodį ir Jo garbę.

Už aukštų kalnų, kurie visais laikais slėpė persekiojamuosius, rado sau slėptuvę valdiečiai. Čia tiesos šviesa degė viduramžių tamsoje; čia tūkstantį metų tiesos liudytojai išlaikė senovės tikėjimą.

Dievas parūpino savo tautai labai didingą šventovę, atitinkančią jiems patikėtą galingą tiesą. Tiems ištikimiesiems tremtiniams kalnai buvo nekintamo Jehovos teismo simbolis. Jie rodė vaikams aukštai iškilusias viršūnes ir kalbėjo jiems apie Tą, „kuriame nėra jokių atmainų ir jokių sambrėškų“¹⁹, kurio Žodis yra tvirtas kaip amžinieji kalnai. Dievas „pastatė kalnus į vietą savo jėga, apsisiautė galybe“²⁰, todėl jokia ranka, išskyrus Jo paties begalinę jėgą, negali pajudinti jų iš vietos. Panašiai Jis įvedė savo Įstatymą, valdžios danguje ir žemėje pagrindą. Žmogaus ranka gali pasiekti savo artimus ir atimti jiems gyvybę, tačiau ji negali išrauti kalnų ir nusviesti jų į jūrą, ji nepajėgi pakeisti nė vieno Jehovos Įstatymo nurodymo ar ištrinti nors vieną Jo pažadą, skirtą tiems, kurie vykdytų Jo valią. Savo atsidavimu Jo Įstatymui Dievo tarnai turėtų būti tokie tvirti kaip amžinieji kalnai.

Kalnai, apjuosiantys slėnius, buvo nuolatiniai Dievo kuriamosios galios ir niekad nemažėjančio Jo globėjiško rūpinimosi liudytojai. Pilgrimai išmoko mylėti tylūs Jehovos artumo simbolius, jie nesiskundė sunkumais ir nesijautė vieniši tarp nuošalių kalnų. Jie dėkojo Dievui, kad Jis suteikė prieglobstį nuo žmonių pykčio bei žiaurumo, ir džiaugėsi, kad gali laisvai Jį šlovinti. Kai persekiodavo priešai, neįveikiami kalnai patvirtindavo tikrąją apsaugą. Nuo daugelio skardžių jie šlovino Dievą, ir Romos kariuomenė negalėjo nutildyti jų padėkos giesmių.

Šių Kristaus sekėjų pamaldumas buvo tyras, paprastas ir nuoširdus. Tiesos principus jie vertino labiau už namus ir žemes, draugus, giminaičius ir net gyvybę. Šiuos principus jie nuoširdžiai diegė jaunimui. Nuo ankstyvos vaikystės vaikams buvo aiškinamas

Šventasis Raštas, jie buvo mokomi gerbti Dievo Įstatymo reikalavimus. Biblijos knygų buvo nedaug, todėl ją reikėjo mokyti mintinai. Daugelis galėdavo pakartoti ilgas Senojo ir Naujojo Testamentų ištraukas. Apmąstymai apie Dievą buvo siejami su didingais gamtos vaizdais ir kukliais kasdieninio gyvenimo palaiminimais. Maži vaikai buvo mokomi dėkingai žiūrėti į Dievą kaip į visokios malonės ir visokios paguodos Davėją.

Švelnūs tėvai protingai mylėjo savo vaikus ir nepratino jų nuolaidžiauti. Suaugus laukė kupinas išbandymų ir sunkumų gyvenimas, o gal net kankinio mirtis. Nuo vaikystės jie buvo mokomi pakelti sunkumus, būti klusnūs, tačiau sugebėjo savarankiškai galvoti ir veikti. Labai anksti jie suprato, kas yra atsakomybė, atsargiai kalbėjo ir suprato tylos išmintį. Vienas neatsargus žodis, išgirstas priešų, galėjo pražudyti ne tik kalbantįjį, bet ir šimtus jo brolių. Kaip vilkai medžioja grobį, taip tiesos priešai persekiojo tuos, kurie drįso reikalauti religijos laisvės.

Valdiečiai paaukėjo savo žemiškąją gerovę tiesos labui ir atkakliai dirbo, kad turėtų duonos kąsnį. Kiekvienas ariamos žemės lopinėlis tarp kalnų buvo rūpestingai įdirbamas, o slėniai ir nederlingi kalnų šlaitai kruopščiai prižiūrimi. Ekonomija ir griežtas pasiaukojimas sudarė dalį mokymo, kurį perduodavo vaikams. Mažiesiems buvo aiškinama, kad Dievas numato tokį gyvenimą kaip discipliną, kad savo reikmes jie patenkins darbu, apdairumu, rūpindamiesi ir tikėdami. Tai buvo varginantis ir reikalaujantis daug pastangų gyvenimas, tačiau išmokė žmogų atsilaikyti prieš nuopuolį. Tai buvo tikros dieviškos raidos mokykla. Jaunimas buvo pratinamas dirbti ir pakelti sunkumus. Vaikai buvo pratinami ne tik prie fizinio, bet ir intelektualinio darbo, nes jie žinojo, kad save reikia tobulinti ir ugdyti tam, kad galėtų tarnauti Dievui.

Valdiečių bendruomenės savo tyrumu ir paprastumu priminė apaštališkų laikų bendruomenes. Atmesdami popiežių ir prelatų viešpatavimą, jie laikė Bibliją vieninteliu neklystančiu autoritetu. Jų skelbėjai, skirtingai nuo išdidžių Romos kunigų, sekė Mokytojo pavyzdžiu, kuris „atėjo, ne kad Jam tarnautų, bet pats tarnauti“.²¹ Jie ganė Dievo kaimenę, vesdami ją į šventojo Žodžio „žaliuojan-

čias lankas ir prie ramių vandenu²².²² Atmetusi dirbtinį iškilmingumą ir išdidumą, tauta rinkosi ne puikiose katedrose ar didingose bažnyčiose, bet kalnų papėdėse, Alpių slėniuose. Pavojaus metu jie slėpėsi uolų tvirtovėje, kad pasiklausytų tiesos Žodžio, skelbiamo Kristaus tarnų. Pastoriai ne tik mokė Evangelijos, jie lankė sergančius, auklėjo vaikus, perspėdavo klystančius, spręsdavo ginčus, palaikydavo santarvę ir brolišką meilę. Taikos metu savanoriškomis aukomis juos paremdavo žmonės. Tačiau kiekvienas iš jų, kaip ir apaštalas Paulius, palapinių audėjas, išmoko kokio nors amato, kad prireikus galėtų save išlaikyti.

Pastoriai mokydavo jaunimą. Daug dėmesio buvo skiriama bendram mokymui, tačiau pagrindą sudarė Biblijos tyrinėjimas. Evangelijos pagal Matą ir Joną, taip pat daugelis apaštalų laišku buvo išmokstami mintinai. Jie perrašinėjo Šventąjį Raštą. Vieni rankraščiai apimdavo visą Bibliją, kiti – tik trumpas jos dalis, kurias sugebantieji čia pat paaiškindavo. Taip buvo atskleisti tiesos lobiai, kuriuos ilgai slėpė siekiantys iškelti save virš Dievo.

Tamsiuose žemės urvuose deglų šviesoje kantrūs ir atkaklūs tikintieji eilutė po eilutės, skyrius po skyriaus perrašinėjo Šventąjį Raštą. Taip vyko darbas, atskleidžiantis Dievo valią kaip gryną auksą. Tiems, kurie vykdė šį darbą, sunkumai padėjo geriau pažinti Jo valią, kuri suspindo visa pilnatve. Dangaus angelai globojo šiuos ištikimus darbininkus.

Nors šėtonas skatino popiežijos kunigus ir prelatus palaidoti tiesos Žodį po erezijos, prietaringumo ir paklydimų šiukšlėmis, tačiau jis stebuklingai išliko nepaliestas per visus tamsos amžius. Jis turėjo ne žmogiškąjį, bet dieviškąjį antspaūdą. Žmonės atkakliai stengėsi supainioti nesudėtingą Šventojo Rašto reikšmę ir priversti prieštarauti jį savo paties liudijimams, tačiau, kaip Nojaus laivas virš banguojančios gelmės, taip ir Dievo Žodis atlaikė audras, kurios grasino jį sunaikinti. Telkinys turi gausias aukso ir sidabro gyslas, kurios paslėptos po žeme, todėl jas reikia atkasti, kad rastum turtingas atsargas, taip ir Šventasis Raštas slepia tiesos lobius, kurie atsiskleidžia tik nuoširdžiam, kukliam, pamaldžiam ieškotojui. *Dievas numatė Bibliją kaip vadovėlį visai žmonijai – vaikams,*

jaunuomenei ir suaugusiems, – kad jie galėtų mokytis visą gyvenimą. Jis davė savo Žodį žmonėms kaip savęs apreiškimą. Kiekviena nauja tiesa naujai atskleidžia jos Autoriaus charakterį. Šventojo Rašto tyrinėjimas glaudžiau sieja žmones su Kūrėju ir leidžia aiškiau suvokti Jo valią. Jis suartina Dievą ir žmogų.

Valdiečiai Viešpaties baimę laikė išminties pradžia, tačiau jie suprato, kad, norint lavinti protą ir nuovokumą, reikia bendrauti ir su pasauliu, pažinti žmones, aktyviai dirbti. Iš savo mokyklų kalnuose jaunuoliai buvo siunčiami mokytis į Prancūzijos ir Italijos miestus. Tenai jie galėjo studijuoti, mąstyti ir stebėti gyvenimą. Ten nusiūsti jaunuoliai buvo gundomi, matė nedorybes, susidurdavo su gudrais šėtono parankiniais, jiems primygtinai bruko klastingiausias erezijas ir pavojingiausias apgaulės. Tačiau jų vaikystės auklėjimas parengė juos tiems išmėginimams.

Mokyklose jie negalėjo atvirai bendrauti. Bet jų drabužiai buvo pasiūti taip, kad galėtų paslėpti brangiausią turtą – brangius Šventojo Rašto rankraščius. Šiuos ištisų mėnesių ir metų darbo vaisius jie nešiojosi su savimi. Jeigu galėdavo, vengdami sukelti įtarimą, jie atsargiai perduodavo savo lobį tiems, kurie atrodė pasirengę priimti tiesą. Nuo mažens valdiečių jaunimas buvo ruošiamas tokiai veiklai; jie suprato savo darbą ir noriai jį atlikdavo. Daugelis mokinių priimdavo jų mokymą ir atsiversdavo, o tiesa pasklisdavo po visą mokyklą. Popiežiaus atstovai niekaip negalėdavo atsekti vadinamosios demoralizuojančios erezijos šaltinių.

Kristaus dvasia – tai misionieriška dvasia. Pirmasis atnaujintos širdies raginimas – atvesti kitus pas Išgelbėtoją. Tokia buvo krikščioniškoji valdiečių dvasia. Jie jautė, kad Dievas iš jų reikalavo ne tik išlaikyti tiesos tyrumą savo bendruomenėse; jiems teko garbinga misija – leisti atskleisti šviesą tiems, kurie buvo tamsoje; Dievo Žodžio galia jie siekė nutraukti Romos uždėtą vergiją. Valdiečių tarnautojai buvo ruošiami būti misionieriais; kiekvienas, kuris tikėjosi tapti tarnautoju, pirmiausia turėjo įgyti patirties kaip evangelistas. Kiekvienas, prieš pradėdamas dirbti bendruomenėje, turėjo trejus metus atitarnauti kokiame nors misijos lauke savo gimtinėje. Ši tarnystė reikalavo pasišventimo ir pasiaukojimo, ji

buvo tinkamas įvadas į ganytojo gyvenimą išbandymų laikais. Jaunuoliai, kurie būdavo palaiminami šventajai tarnystei, matė prieš save ne žemiškojo turto ir didybės perspektyvą, bet sunkų darbą ir pavojingą gyvenimą, gal net kankinio mirtį. Misionieriai išvykdavo po du, taip kaip Jėzus siųsdavo savo mokinius. Kiekvieną jaunuolį paprastai lydėdavo pagyvenęs ir patyręs žmogus, kuris vadovaudavo jam ir buvo atsakingas už jo mokymą. Jaunasis bendrakeleivis turėdavo laikytis auklėtojo nurodymų. Šie bendradarbiai kartais išsiskirdavo, tačiau dažnai susitikdavo melstis ir pasitarti, kad stiprintų vienas kito tikėjimą.

Jeigu kas nors būtų sužinojęs jų misijos tikslą, ji būtų žlugusi, todėl misionieriai kruopščiai slėpė savo tikruosius ketinimus. Kiekvienas tarnautojas misionierius mokėdavo kokį nors amatą ir savo darbą atlikdavo prisidengęs pasaulietiniu užsiėmimu. Dažniausiai jie pasirinkdavo pirklio ar prekiautojo profesiją. „Jie pardavinėdavo šilko ir juvelyrinius dirbinius bei kitas prekes, kurios tuo metu buvo retenybė; todėl juos priimdavo kaip prekiautojus, bet būtų atstūmę kaip misionierius.“* Visą laiką jų širdys buvo nukreiptos į Dievą, kad įgytų išminties ir galėtų pateikti lobį brangesnį už auksą ar brangakmenius. Jie slapta nešiojosi Biblijos ar pavienių jos dalių nuorašus. Pasitaikius palankiai progai, jie atkreipdavo pirkėjų dėmesį į šiuos rankraščius. Dažnai taip buvo žadinamas susidomėjimas perskaityti Dievo Žodį, ir jo dalis maloniai buvo paliekama tiems, kurie norėjo ją gauti.

Šių misionierių veikla prasidėjo lygumose ir jų kalnų papėdžių slėniuose, tačiau po to labai išsiplėtė. Basomis kojomis, vilkėdami nusidėvėjusius kelionių drabužius, kaip ir jų Mokytojas, jie pereinavo didelius miestus ir pasiekdavo tolimas šalis. Visur, kur ėjo, jie sėjo brangias sėklas. Naujos bendruomenės kilo jų kelyje, ir kankinių kraujas paliudydavo tiesą. Būsimoji Dievo diena parodys daug sielų, kurias surinko šie ištikimi žmonės. Slapta ir tyliai Dievo Žodis skynėsi kelią per krikščioniškąjį pasaulį. Jį maloniai priėmė žmonės, kurių širdys atsivėrė tiesai.

* *Wylie J. A. The History of Protestantism. – Bk. 1. – Ch. 7.*

Šventasis Raštas atskleidė valdiečiams Dievo elgesį su žmonėmis praeityje, nurodė dabartinę jų atsakomybę ir pareigas, taip pat parodė ateities pavojus bei šlovę. Jie tikėjo, kad artinasi visų dalykų pabaiga. Kai tyrinėdavo Bibliją, jie dar giliau suvokė brangius pamokymus ir laikė savo pareiga perduoti kitiems šias tiesas. Šventuose puslapiuose jie matė atskleistą Išgelbėjimo planą. Tikėdami Jėzumi, jie atrado viltį, ramybę ir padrašinimą. Kai šviesa apšvietė jų protus ir pripildė malone jų širdis, jie troško nukreipti šiuos spindulius į tuos, kuriuos gaubė popiežijos paklydimų tamsa.

Jie matė, kad vadovaujant popiežiui ir kunigams, kankinama kūną liaudis tuščiai siekė gauti nuodėmių atleidimą. Žmonės tikėjo, kad gali išsigelbėti tik darydami gerus darbus. Tuomet jų žvilgsnis krypo į save, juos slėgė mintys apie nuodėmes, jie galvodavo apie Dievo pyktį ir vargino savo sielas ir kūnus, stengdamiesi ištaisyti padarytas klaidas. Taip nuoširdžios sielos buvo apraizgytos Romos doktrinų. Tūkstančiai apleido savo draugus bei giminaičius ir užsidarė vienuolynų celėse. Dažnai pasninkaudami, skirdami sau žiaurias bausmes, vargindami save vidurnakčio vigilijomis, ilgai gulėdami ant šaltų, drėgnų akmenų niūrioje buveinėse, žemindami save ir piligriminėmis kelionėmis tūkstančiai veltui siekė sąžinės ramybės. Prislėgti nuodėmės jausmo ir persekiojami Dievo įniršio baimės, daugelis kentėjo toliau, kol galiausiai jų išvarginta prigimtis palūždavo ir be vilties spindulėlio jie nueidavo į kapus.

Šioms badaujančioms sieloms valdiečiai karštai troško pateikti gyvenimo duonos, atskleisti joms Dievo pažadų ramybės žinią ir nurodyti Kristų kaip vienintelę išsigelbėjimo viltį. Mokymą, kad geri darbai gali išpirkti kaltes, t. y. Dievo Įstatymo pažeidimą, jie laikė melu. Pasitikėjimas žmogiškaisiais nuopelnais nukreipia žvilgsnį nuo beribės Dievo meilės. Jėzus mirė pasiaukodamas už žmones, nes puolusi žmonija negalėjo nieko atiduoti už save Dievui. *Nukryžiuoto ir prisikėlusio Išgelbėtojo nuopelnai yra krikščionių tikėjimo pagrindas. Sielos priklausomybė nuo Kristaus yra labai reali, ir jos ryšys su Juo turi būti toks pat artimas, kaip kūno dalių ryšys su kūnu.*

Popiežiaus ir kunigų pamokymai nulėmė, kad žmonės pradėjo žiūrėti į Dievą ar net į Kristų kaip į rūstų, niūrų ar net atgrasų. Buvo skelbiama, kad Išgelbėtojas neužjaučia nusidėjėlių, todėl jiems reikia kunigų ir šventųjų tarpininkavimo. Tie, kurių mintys buvo apšviestos Dievo Žodžio, troško nurodyti vargstančioms sieloms Jėzų kaip juos užjaučiantį ir mylintį Išgelbėtoją, laukiantį išskėstomis rankomis ir kviečiantį ateiti pas Jį visus, prislėgtus nuodėmių, rūpesčių ir vargų naštos. Valdiečiai karštai troško pašalinti šėtono užkrautas kliūtis, trukdančias žmonėms kreiptis tiesiai į Dievą remiantis Jo pažadais, kad išpažintų nuodėmes ir gautų atleidimą bei ramybę.

Valdiečiai misionieriai nuoširdžiai atskleisdavo ieškantiems protams brangias Evangelijos tiesas. Jie apdairiai pateikdavo rūpestingai perrašytą Šventojo Rašto dalį. Jie džiaugėsi galėdami suteikti viltį nuoširdžiai, nuodėmės palaužtai sielai, kuri manė, kad kerštingas Dievas laukia progos įvykdyti teisingumą. Drebančiomis lūpomis, plūsdami ašaromis, dažnai klūpodami, jie atskleisdavo savo broliams brangius pažadus, rodančius nusidėjėliams vienintelę viltį. Taip tiesos šviesa pasiekdavo daugelį užtemdytų protų, nustumdama tamsos debesį, kol Teisumo Saulė pasiekdavo širdis ir išgydydavo jas savo spinduliais. Dažnai tam tikra Šventojo Rašto dalis buvo skaitoma kelis kartus, nes klausytojas troško išgirsti ją pakartotinai, norėdamas įsitikinti, kad išgirdo teisingai. Ypač nuoširdžiai buvo trokštama išgirsti žodžius: „Jo Sūnaus Jėzaus kraujas apvalo mus nuo visų nuodėmių.“ (1 Jono 1, 7) „Kaip Mozė dykumoje iškėlė žaltį, taip turi būti iškeltas ir Žmogaus Sūnus, kad kiekvienas, kuris Jį tiki, turėtų amžinąjį gyvenimą.“ (Jono 3, 14–15)

Daugelis įsitikino, kad Romos mokymas klaidingas. Jie matė, koks bereikšmis yra žmonių ar angelų tarpininkavimas nusidėjėlio labui. Kai tikroji šviesa apšviestasdavo jų protus, jie džiugiai sušukdavo: „Be tikėjimo neįmanoma patikti Dievui!“ „Ir nėra niekame kitame išgelbėjimo, nes neduota žmonėms po dangumi kito vardo, kuriuo galėtume būti išgelbėti.“ (Hebrajams 11, 6; Apaštalų darbai 4, 12)

Daugeliui gyvenimo audrų iškankintų širdžių buvo sunku iškart patikėti beribe Išgelbėtojo meile. Tačiau ši mintis atnešė tokią

didelį palengvėjimą, tokį didelį šviesos srautą, kad joms atrodė, jog jos pakeltos į dangų. Savo ranką įtikėjusieji patikliai įdėdavo į Kristaus ranką, o jų kojos tvirtai atsistodavo ant Amžinosios uolos. Dingdavo visa mirties baimė. Dabar jie galėdavo eiti į kalėjimą ar net sudegti ant laužo, jei taip pagarbintų Išgelbėtojo vardą.

Dievo Žodis buvo platinamas slaptose vietose. Kartais jį skaitydavo vienam žmogui, o kartais būreliui tų, kurie siekė tiesos ir šviesos. Dažnai taip buvo praleidžiama visa naktis. Kartais klausytojai būdavo taip nustebę ir susižavėję, kad malonės pasiuntiniai turėdavo nutraukti skaitymą, kol būdavo gerai suvokiamos išgelbėjimo žinios. Dažnai būdavo klausama: „Ar iš tikrųjų Dievas priims *mano* auką? Ar Jis bus palankus *man*? Ar Jis atleis *man*? Tuomet būdavo skaitomas toks atsakymas: „Ateikite pas Mane visi, kurie vargstate ir esate prislėgti; Aš jus atgaivinsiu!“ (*Mato 11, 28*)

Kai klausantieji suvokdavo pažadą, pasigirdavo džiugus atsiliepiamas: „Nebereikia daugiau ilgai, sunkiai keliauti į šventąsias vietas. Aš galiu ateiti pas Jėzų toks, koks esu, nuodėmingas ir nedoras, ir Jis neatstums atgailaujančio nusidėjėlio. Juk parašyta: *Tavo nuodėmės tau atleistos!*“²³ Mano, net mano gali būti atleistos!“

Švento džiaugsmo banga užliedavo krūtinę, ir Jėzaus vardas būdavo šlovingai aukštinamas. Šie laimingi žmonės grįždavo į namus skleisti šviesos kitiems. Jie kartodavo savo naująjį išgyvenimą ir teigė, kad rado tikrąjį ir gyvąjį kelią. Šventojo Rašto žodžiuose, kurie buvo nukreipti į tiesos trokštančiųjų širdis, buvo karšta ir galinga jėga. Tai buvo Dievo balsas, kuris įtikindavo klausytojus.

Tiesos pasiuntiniai toliau eidavo savo keliu, tačiau jų kuklumas, jų nuoširdumas, jų karštas ir gilus užsidegimas buvo dažnai pastebimas. Klausytojai neklausdavo jų, iš kur jie atėjo ar kur jie eina. Juos taip nustebindavo išgirsta žinia, o po to užliedavo dėkingumo ir džiaugsmo banga, kad jiems nekildavo mintis klausinėti apie ką nors daugiau. Kai žmonės įtikinėdavo tiesos pasiuntinius užėiti į savo namus, jie atsakydavo, kad privalo lankyti paklydusius kaimenės avis. Tuomet jie nustebę klausdavo: „Ar tai ne angelai iš dangaus?“

Dažniausiai šių tiesos pasiuntinių daugiau niekas nebematydavo. Misionieriai išvykdavo kitur ar baigdavo savo gyvenimą neži-

nomame požemio kalėjime, o gal jų kaulai boluodavo toje vietoje, kur jie liudijo tiesą. Tačiau jų ištartų žodžių niekas negalėjo sunaikinti. Jie atlikdavo savo darbą žmonių širdyse, o palaimintus vaisius visiškai atskleis tiktai Teismo diena.

Valdiečių misionieriai įsiveržė į šėtono karalystę, ir tai sužadino dar didesnę tamsos jėgų budrumą. Kiekvieną tiesos skelbimo pažangą stebėjo blogio kunigaikštis, jis ragino savo pavaldinius saugotis. Nuolankių klajoklių darbuose popiežijos vadai matė pavojaus ženklą savo tikslams. Jei tiesos šviesai būtų buvę leista šviesti be kliūčių, ji būtų išsklaidžiusi sunkius paklydimų debesis, kurie buvo apgaubę žmones. Geroji naujiena būtų nukreipusi žmonių mintis tik į Dievą ir galiausiai būtų sunaikinusi Romos valdžią.

Tokių žmonių, išlaikiusių pirmosios Bažnyčios tikėjimą, egzistavimas liudijo Romos nuklydimą, todėl skatino baisią neapykantą ir persekiojimus. Jie nesutiko atsisakyti Šventojo Rašto, o Roma negalėjo toleruoti tokio įžeidimo. Ji nusprendė nušluoti šiuos žmones nuo žemės paviršiaus. Prasidėjo kryžiaus žygiai prieš Dievo tautą jų kalnų gimtinėje. Inkvizitoriai sekė jų pėdsakais, ir dažnai kartojosi nekalto Abelio žudymo scena.

Nuolat jų derlingos dirvos būdavo ištryptos, jų namai ir bažnytelės nušluojami nuo žemės paviršiaus. Ten, kur plytėjo vešlūs laukai ir stovėjo nekaltų, darbščių žmonių namai, likdavo dykuma. Plėšrus žvėris dar labiau įsiunta, pajutęs kraujo skonį, o popiežininkų aktyvumą padidino jų aukų kančios. Daugelis šių Dievo Žodžio liudytojų dėl tikėjimo buvo persekiojami po kalnus ir medžiojami slėniuose, jiems teko slėptis neižengiamuose miškuose ar uolų viršūnėse.

Šiems doriems žmonėms nebuvo įmanoma iškelti jokių kaltinimų, tačiau jie buvo paskelbti už įstatymo ribų. Net jų priešai teigė, kad tai buvo taikūs, ramūs ir pamaldūs žmonės, kurių didžiausias nusizengimas buvo tas, kad jie nenorėjo tarnauti Dievui pagal popiežiaus valią. Dėl šio „nusikaltimo“ juos užgriuvo visi pažeminimai, įžeidinėjimai ir kankinimai, kokius begalėjo išrasti žmonės ar velnias.

Kai Roma nusprendė išnaikinti šią nekenčiamą sektą, popiežius išleido bulę, smerkiančią eretikus ir leidžiančią juos išžudyti.²⁴ Jų

nekaltino nesąžiningumu, tinginyse ar patvirkimu, tačiau jie turėjo pamaldumo ir šventumo išvaizdą ir stengėsi suvedžioti „tikrosios kaimenės avis“ – toks buvo kaltinimas. Todėl popiežius įsakė, jeigu „ši neapkenčiama ir piktavališka sekta neatsisakys ir neišsižadės savo įsitikinimų, bus sunaikinta kaip nuodingos gyvatės“.* Ar šis išdidus valdovas tikėjosi kada nors vėl išgirsti šiuos žodžius? Ar jis žinojo, kad jie įrašomi į dangaus knygas ir bus priminti jam Pasutiniojo teismo dieną? „Iš tiesų sakau jums, kiek kartų tai padarėte vienam iš šitų mažiausiųjų Mano brolių, – sakė Jėzus, – Man padarėte.“ (*Mato 25, 40*)

Bulė kvietė visus katalikus dalyvauti kryžiaus žygiuose prieš eretikus. Skatindama užsiimti šiuo žiauriu darbu ji „atleido nuo bažnytinių laikinų bei amžinų bausmių ir nuo bet kokių priesaikų visus, kurie dalyvavo kryžiaus žygiuose; ji įteisino nuosavybės teisę į bet kurį eretikų žemėse neteisėtai įgytą turtą ir pažadėjo atleisti visas nuodėmes, jei jie nužudys bent vieną eretiką. Ji panaikino visas sutartis, sudarytas valdiečių naudai, įsakė jų namiškiams palikti juos, uždraudė suteikti jiems bet kokią pagalbą ir įgalino kiekvieną užvaldyti jų turtą“.** Šis dokumentas aiškiai atskleidžia dvasią to, kuris stovėjo užkulisiuose. Ten buvo girdimas slibino riaumojimas, o ne Kristaus balsas.

Popiežijos vadai neatitiko didžiojo Dievo Įstatymo mato, tačiau pasirinko tokią normą, kuri jiems tiko ir nutarė priversti visus prisiiderinti, nes tokia buvo jų, Romos vadų, valia. Vyko baisiausios tragedijos. Sugedę ir šventvagiški kunigai ir popiežiai atlikinėjo šėtono darbą. Gailestingumui nebuvo vietos jų širdyje. Ta pati dvasia, kuri nukryžiuo Kristų ir žudė apaštalus, valdė kraujo ištroškusių Neroną, veikė ir dabar, kad galėtų nušluoti nuo žemės paviršiaus tuos, kurie mylėjo Dievą.

Dievobaimingi žmonės kantriai ir tvirtai pakėlė ilgus persekiojimus, tuo pagerbdami savo Išgelbėtoją. Nepaisydami kryžiaus žygių ir nežmoniškų skerdynių, jie ir toliau siųsdavo savo misisionierius skleisti brangią tiesą. Jūs gaudė ir žudė, tačiau jų kraujas

* *Wylie. Min. veik. – Bk. 16. – Ch. 1.*

** *Wylie. Min. veik. – Bk. 16. – Ch. 1.*

palaistydavo pasėtas sėklas, kurios subrandindavo vaisių. Valdiečiai liudijo Dievą šimtmečius prieš Liuterio gimimą. Išblaškyti po daugelį kraštų, jie sėjo sėklas Reformacijai, kuri prasidėjo Viklifo laikais, išsiplėtė ir sustiprėjo Liuterio laikais. Ją tęs iki paskutinės dienos tie, kurie pasirengę viską išskentėti „dėl Dievo Žodžio ir Jėzaus liudijimo“ (*Apraiškimo 1, 9*).

5. DŽONAS VIKLIFAS

Prieš Reformaciją buvo labai mažai Biblijos egzempliorių, tačiau Dievas neleido, kad Jo Žodis visiškai išnyktų. Dievo Žodžio tiesos negalėjo būti visą laiką slepiamos. Dievas galėjo lengvai sutraukti grandines, surakinusias gyvybės Žodį, kaip kitados atidarė kalėjimo duris bei geležinius vartus, kad išlaisvintų savo tarnus. Įvairiose Europos šalyse Dievo Dvasia paragino žmones ieškoti tiesos kaip paslėpto lobio. Apvaizdos vadovaujami, didžiai susidomėję jie tyrinėjo Šventojo Rašto puslapius. Jie norėjo išvysti šviesą bet kuria kaina. Nors jie ne viską aiškiai suprato, bet pajėgė suvokti taip ilgai slėptą tiesą. Kaip dangaus pasiuntiniai jieėjo į priekį, kad sutrauktų paklydimų ir prietarų grandines, kvietė pakilti ir ginti savo laisvę melo pavergtuosius.

Per šimtmečius Dievo Žodis buvo liudijamas kalbomis, kurias mokėjo tik apsišvietę, išsilavinę žmonės. Išimtis buvo valdiečiai. Tačiau atėjo laikas išversti Šventąjį Raštą, kad jis pasiektų įvairių šalių žmones, o jie galėtų jį turėti gimtąja kalba. Vidurnaktis praėjo: tamsos valandos pamažu tolo, ir daugelyje šalių pasirodė artėjančios aušros ženklai.

XIV a. Anglijoje sužibo „Rytinė reformacijos žvaigždė“. Džonas Viklifas buvo reformų šauklys ne tik Anglijai, bet ir visam krikščioniškam pasauliui. Didysis protestas prieš Romą, kurį jam buvo

leista išreikšti, negalėjo būti nutildytas. Jo kalbos skatino kovoti, o prasidėjusi kova baigėsi žmonių, Bažnyčių ir tautų išvadavimu.

Džonas Viklifas turėjo humanitarinį išsilavinimą. Viešpaties baimė buvo jo išminties pradžia. Koledže jaunuolis pasižymėjo nuoširdžiu pamaldumu, stulbinančiais sugebėjimais ir didele erudicija. Trokšdamas žinių, jis siekė susipažinti su kiekviena mokslo šaka. Viklifas perprato ir suvokė scholastinę filosofiją, Bažnyčios kanonus ir civilinę teisę. Vėlesnei jo veiklai labai pravertė jaunystėje įgytos žinios. Nuodugniai susipažinęs su spekuliatyvine filosofija, jis sugebėjo atskleisti jos klaidas, o valstybinės ir bažnytinės teisės studijos parengė jį didžiajai kovai už civilinę ir tikėjimo laisvę. Jis mokėjo naudotis Dievo Žodžio ginklu, buvo išsilavinęs ir gerai suprato scholastų samprotavimo metodus. Jo talentas, žinių kraitis ir kruopštumas pelnė draugų ir priešų pagarbą. Jo šalininkai didžiavosi, kad jų lyderis buvo žymus tautos protas, o jo priešai negalėjo teigti, kad jis yra silpnas ir nemokša, ir niekinti reformos pagrindų.

Dar besimokydamas koledže Džonas Viklifas pradėjo tyrinėti Šventąjį Raštą. Tais laikais Biblija buvo užrašyta senovės kalbomis, tik mokytį žmonės galėjo atrasti tiesos šaltinį, kuris buvo neprieinamas bemoksliais. Taip buvo parengtas kelias Viklifo ateities darbui – reformatoriaus darbui. Išsimokslinę žmonės tyrinėjo Dievo Žodį ir atrado jame atskleistą didžiąją tiesą apie visiems skirtą Dievo malonę. Pažinę tiesą žmonės stengėsi atskleisti ją kitiems.

Kai Viklifo dėmesys nukrypo į Šventąjį Raštą, jis pradėjo jį kruopščiai tyrinėti. Atkakliai dirbti Džonas išmoko mokyklose. Jis buvo ištroškęs žinių, jo poreikio negalėjo patenkinti nei filosofijos, nei Bažnyčios mokslo tyrinėjimas. Dievo Žodyje jis rado tai, ko anksčiau atkakliai ieškojo. Čia jis sužinojo apie Išgelbėjimo planą ir pažino Kristų kaip vienintelį Dievo ir žmonių Tarpininką. Viklifas pasišventė tarnauti Kristui ir nusprendė skelbti sužinotas tiesas.

Kaip ir vėlesni reformatoriai Džonas Viklifas savo darbo pradžioje nenumatė, kuo jis baigsis. Jis ne tyčia stjo prieš Romą, tačiau atsidavimas tiesai vertė šį žmogų priešintis paklydimams. Juo aiškiau Viklifas pastebėdavo popiežijos paklydimus, juo uoliau jis

skelbė Biblijos tiesas. Jis pamatė, kad Roma atsisakė Dievo Žodžio dėl žmonių papročių, todėl be baimės kaltino dvasininkiją, kad ji atmetė Šventąjį Raštą, ir reikalavo, kad Biblija būtų sugražinta žmonėms, o jos autoritetas Bažnyčioje būtų atstatytas. Viklifas buvo gabus ir nuoširdus mokytojas, iškalbingas pamoklininkas; jo kasdienis gyvenimas patvirtino skelbiamas tiesas. Šventojo Rašto pažinimas, išvalgus protas, nepriekaištingas gyvenimas, nepalenkiama drąsa ir teisingumas užtikrino jam visuotinę pagarbą ir pasitikėjimą. Daugelis žmonių jautė nepasitenkinimą savo tikėjimu, nes matė vyraujančias Romos bažnyčios nedorybes, todėl jie džiaugsmingai sveikino Viklifo skelbiamas tiesas. Tačiau popiežininkų vyresnybė labai užpyko, kai pamatė, jog šis reformatorius turi didesnę nei jų įtaką.

Džonas Viklifas išvalgiai atskleisdavo paklydimus ir daugybę Romos daromų piktadarybių. Būdamas karaliaus rūmų klebonu, jis drąsiai išdėstė savo požiūrį į mokesčius, kurių popiežius reikalavo iš Anglijos monarcho. Džonas aiškino, kad popiežiaus pasikėsinimas į pasaulietinių valdovų valdžią prieštarauja sveikam protui ir Dievo apreiškimui. Popiežiaus reikalavimai kėlė didelį pasipiktinimą, todėl Viklifo mokymas atitiko vyraujančias nuotaikas. Karalius ir didikai susivienijo. Jie pasipriešino popiežiaus diktatui ir atsisakė mokėti mokesčius. Taip popiežiaus primatui Anglijoje buvo suduotas ganėtinai stiprus smūgis.

Kitas blogis, su kuriuo ilgai ir ryžtingai kovojo šis Reformacijos veikėjas, buvo elgetaujančių vienuolių ordinai. Elgetaujančių vienuolių, kurie ardė tautos didybę ir gerovę, Anglijoje atsirado be galo daug. Jų neigiamą įtaką juto ūkis, švietimas, elgesio normos. Dykinėjantys, elgetaujantys vienuoliai alino žmonių išteklius ir menkino naudingo darbo reikšmę. Jaunimas buvo demoralizuojamas. Dėl elgetaujančių vienuolių įtakos daugelis stojo į vienuolynus, nes norėjo gyventi taip kaip jie. Jaunuoliai, paneigdami tėvų valią, palikdavo namus ir pradėdavo bastūnų gyvenimą. Vienas ankstyvųjų Romos bažnyčios tėvų pareiškė, kad vienuolių įsipareigojimai svarbesni už sūnaus meilę ir pareigą: „Jeigu tu pamatytum prie savo durų slenksčio verkiantį ir dejuojantį tėvą, ar nuogą savo

motinos kūną, kuri nešiojo tave po širdim ir maitino krūtimi, tu privalai sutripyti juos ir skubiai žengti tiesiai pas Kristų.“ Dėl šio „siaubingo nežmoniškumo“, taip vėliau šią nuostatą apibūdino Martynas Liuteris, „dvelkiančio labiau vilkų ir tironų elgesiu, o ne krikščionių ir žmonių“, vaikų širdys atbuko tėvų ašaroms*. Taip popiežininkų vyresnybė kaip ir senovės fariziejai Dievo liepimą pavertė niekais dėl savojo papročio. Dėl to iširdavo šeimos, tėvai netekdavo savo vaikų.

Net universitetų studentai susiviliodavo melagingomis vienuolių kalbomis ir stodavo į jų ordinus. Vėliau daugelis gailėdavosi dėl šio žingsnio, nes pamatė, kad sužlugdė savo gyvenimą ir sukėlė tėvams širdgėlą. Tačiau, patekus į spąstus, nebuvo įmanoma atgauti laisvę. Daugelis tėvų, bijodami vienuolių įtakos, atsisakė siųsti sūnus į universitetus, todėl didžiuosiuose mokymo centruose gerokai sumažėjo studentų. Mokymo lygis smuko, įsivyravo nemokšiškumas.

Popiežius suteikė šiems vienuoliams įgaliojimus klausytis išpažinties ir atleisti nuodėmes. Tai virto didžiulio blogio šaltiniu. Norėdami kuo daugiau pasipelnyti, vienuoliai buvo pasirengę nedelsdami atleisti nuodėmes, todėl į juos kreipdavosi įvairūs nusi kaltėliai, suklestėjo baisiausios ydos. Ligoniai ir vargšai buvo palikti kentėti, o dovanos, turėjusios patenkinti jų reikmes, atitekdavo vienuoliams, kurie grasindami reikalaudavo iš žmonių išmaldos ir kaltino bedieviškumu tuos, kurie neaukodavo vienuoliams. Nepaisant tariamojo neturto, vienuolynai nuolatos lobo, o didingi pastatai ir turtingi stalai dar akivaizdžiau pabrėžė didėjančią tautos skurdą. Maloniai leisdami laiką, vietoj savęs rinkti išmaldos jie siūsdavo neišprususius žmones, kurie pasakodavo gudriai išgalvotas pasakas, legendas apie stebuklus ir kvailino jais tikinčius. Vienuoliai kėlė savo autoritetą, naudodamiesi minių prietaringumu. Jie tikino žmones, kad jų religinė pareiga – pripažinti popiežiaus viršenybę, garbinti šventuosius ir dovanoti vienuolių ordinui dovanas, – pasak jų, taip reikia užsitikrinti vietą danguje.

* *Sears Barnas. The Life of Luther. – P. 70, 69.*

Mokyti ir pamaldūs žmonės bergždžiai stengėsi reformuoti vienuolių veiklą. Tačiau Viklifas, būdamas nepaprastai išvalgas, pakirto pačias blogio šaknis. Jis paskelbė, kad pati vienuolynų sistema klaidinga ir ją reikėtų panaikinti. Kilo diskusijos, prasidėjo svarstymai. Daugelis, matydami besibastančius po šalių ir pardavinėjančius popiežiaus indulgencijas vienuolius, ėmė abejoti, ar nuodėmių atleidimą galima įsigyti už pinigus. Jie ėmė svarstyti: kad būtų atleista, reikia prašyti Dievą, o ne Romos popiežių.²⁵ Daugelį jaudino beribis vienuolių godumas. Žmonės kalbėjo, kad „vienuoliai ir Romos kunigai baigia mus suėsti kaip vėžys. Dievas turi mus išgelbėti, nes kitaip tauta žus“.* Norėdami nuslėpti savo godumą, elgetaujantys vienuoliai teigė, kad seka Išgelbėtojo pavyzdžiu, nes Jėzus ir Jo mokiniai taip pat gyveno iš žmonių išmaldos. Toks tvirtinimas atsigrėžė prieš juos pačius, nes daugelis žmonių pradėjo ieškoti tiesos Šventajame Rašte, o to mažiausiai troško Roma. Žmonių mintys nukrypo į tiesos šaltinį, kurį nuo jų ilgai slėpė.

Džonas Viklifas pradėjo rašyti ir leisti traktatus, nukreiptus prieš vienuolius, tačiau per daug nesivėlė į ginčus, o norėjo nukreipti žmonių mintis į Biblijos mokslą ir jos Autorių. Viklifas paskelbė, kad atleisti nuodėmes ar atskirti nuo Bažnyčios negali nei popiežius, nei paprasti kunigai. Joks žmogus negali būti atskirtas nuo Bažnyčios, nebent jį pasmerktų Dievas. Kitaip Viklifas negalėjo nuversti tos milžiniškos dvasinės ir žemiškos valdžios organizacijos, kurią sukūrė popiežius ir kuri buvo įkalinusi milijonus žmonių sielų ir kūnų.

Džonas Viklifas buvo pakviestas ginti Anglijos karūnos teises nuo Romos pretenzijų. Paskirtas karališkuoju pasiuntiniu, jis dvejus metus praleido Nyderlanduose, veddamas derybas su popiežiaus įgaliotiniais. Ten jis bendravo su dvasininkais iš Prancūzijos, Italijos, Ispanijos. Užsienyje jis sužinojo daug įdomių, bet viešai neskelbiamų dalykų. Tai labai pravertė jo tolesnei veiklai. Bendraudamas su popiežiaus rūmų atstovais, Viklifas suprato tikrąjį

* *Merle d'Aubigne J. H. History of the Reformation of the Sixteenth Century. – Bk. 17. – Ch. 2.*

Bažnyčios hierarchijos būdą ir siekius. Sugrįžęs į Angliją, jis dar ryžtingiau skelbė savo ankstesnius tvirtinimus, jog Romos dievai – tai išdidumas, apgavystės ir godumas.

Viename savo traktatų apie popiežiaus mokesčius Viklifas pasakė: „Jie atima iš mūsų šalies pinigus, kurie galėtų atitekti vargstantiems. Be to, kiekvienais metais iš karaliaus išdo išleidžiama tūkstančiai markių²⁶ sakramentams ir kitiems dvasiniams dalykams; visa tai yra prakeikta simonijos²⁷ erezija, o visas krikščioniškasis pasaulis verčiamas jai pritarti ir palaikyti ją. Jeigu mūsų karalystėje ir būtų kalnai aukso, o nė vienas žmogus, išskyrus išpuikusius pasauliečius, duoklės dvasininkams rinkėjus, nieko neimtum iš šių kalnų, tai laikui bėgant auksas vis vien pasibaigtų, nes jie ima iš mūsų pinigus, bet nieko neduoda, tik užtraukia Dievo prakeikimą už savo simoniją“.*

Sugrįžęs į Angliją, Džonas Viklifas buvo paskirtas į Latervortą. Tai liudijo, kad monarchas buvo nepatenkintas jo kalbomis. Viklifo įtaka buvo juntama ir karaliaus rūmuose, ir tautos gyvenime.

Popiežius greitai pradėjo grasinti. Į Angliją buvo nusiųstos trys bulės. Jos atkeliavo į universitetą, karaliui ir prelatams²⁸ – visos reikalavo imtis staigių ir ryžtingų priemonių, kad nutildytų erezijos skelbėją.** Prieš pasirodant bulėms, vyskupai patraukė Viklifą į teismą. Du įtakingiausi kunigaikščiai lydėjo jį į teismą, o liaudis apsupo pastatą ir stengėsi patekti į vidų. Minia taip išgąsdino teisėjus, kad teismo procesas buvo laikinai atidėtas, o kaltinamajam leista ramiai išeiti. Kiek vėliau Eduardas III, kurį prelatai, pasinaudoję jo senyvu amžiumi, stengėsi nuteikti prieš reformatorių, mirė, o Viklifo buvęs gynėjas tapo karalystės regentu.²⁹

Pasiekusios Angliją bulės kategoriškai įpareigojo suimti ir nuteisti eretiką. Jos tiesiogiai nurodė nubausti Viklifą mirtimi ant laužo. Atrodė, kad Viklifas greit taps Romos įniršio auka. Tačiau Tas, kuris savo tarnui senovėje pasakė: „Nebijok, [...] Aš esu tavo skydas“ (*Pradžios 15, 1*), vėl ištiesė ranką, kad apgintų savąjį tarną.

* *Lewis John*. History of the Life and Suffering of J. Wiclif. – P. 37.

** *Neander Augustus*. General History of the Christian Religion and Church. – Period 6. – Sec. 2. – Pt. 1. – Par. 8.

Mirė ne reformatorius, o popiežius, kuris stengėsi sunaikinti reformatorių. Grigalius XI mirė, o dvasininkai, kurie buvo susirinkę į Viklifo teisimą, išsiskirstė.

Dieviškoji Apvaizda vadovavo įvykiams taip, kad išgalėtų Reformacija. Po popiežiaus Grigaliaus XI mirties buvo išrinkti du besirungiantys popiežiai.³⁰ Dabar jau dvi kovojančios jėgos, kiekviena teigianti savo neklystamumą, reikalavo paklusti. Viena kvietė tikinčiuosius padėti kariauti su kita, siųsdama bairius praeiksmus priešams ir žadėdama atlygį savo rėmėjams. Tai labai susilpnino popiežiaus valdžią. Priešiškos grupuotės kariavo tarpusavyje, todėl Vikliffas galėjo atsipūsti. Popiežiai vienas kitą dažnai praeikdavo, kaltino būtais ir nebūtais nusikaltimais. Buvo išlieta daug kraujo, nes kiekvienoje pusėje kovėsi paprasti žmonės, kurie tenkino prieštaringas vadų pretenzijas. Nusikaltimai ir paskalos užtvindė Bažnyčią. Tuo metu reformatorius, tyliai pasitraukęs į Latervorto parapiją, uoliai dirbo, stengdamasis nukreipti žmones nuo besivaržančių popiežių pas Jėzų, Ramybės Kunigaikštį.

Skilimo priežastis buvo nesantaika ir sugedimas, jie paruošė kelią Reformacijai ir padėjo žmonėms suprasti, kas iš tikrųjų buvo popiežiaus valdžia. Savo traktate „On the Schism of the Popes“ („Apie popiežių schizmą“) Vikliffas ragino žmones pagalvoti, ar šie du popiežiai buvo neteisūs, kai vienas kitą vadino antikristu. „Dievas, – rašė jis, – negalėjo leisti, kad velnias valdytų tik vieną iš jų, tačiau [...] padalijo juos, kad žmonės Kristaus vardu galėtų lengviau nugalėti juos abu.“*

Kaip ir dieviškasis Mokytojas, Džonas Vikliffas skelbė Evangeliją neturtingiems. Nepasitenkinęs šviesos skleidimu vien kukliuose Latervorto parapijos namuose, jis nutarė, kad Evangelija turi pasiekti visas Anglijos dalis. Norėdamas įgyvendinti savo siekį, iš paprastų, atsidavusių Dievui žmonių jis suorganizavo grupę pamokslininkų. Tie žmonės mylėjo tiesą ir norėjo, kad ji kuo plačiau paplistų. Šie vyrai ėjo visur: mokė turgavietėse, didelių miestų gatvėse ir kaimo takeliuose. Jie ieškojo pagyvenusių, sergančių bei neturtingų ir skelbė jiems Gerąją naujieną apie Dievo malonę.

* *Vaughan H. Life and Opinions of John Wycliffe. – V. 2. – P. 6.*

Būdamas Oksfordo universiteto profesoriumi, Džonas Viklifas skelbė Dievo Žodį auditorijose. Jis taip ištikimai aiškino studentams tiesą, kad net gavo „Evangelijos daktaro“ titulą. Tačiau didžiausias jo darbas būtų Šventojo Rašto vertimas į anglų kalbą. Savo kūrinyje „On the Truth and Meaning of Scripture“ („Apie Šventojo Rašto tiesą ir reikšmę“) jis pareiškė, kad ketina išversiti Bibliją. Tuomet visi Anglijos gyventojai galėtų perskaityti apie nuostabius Dievo darbus gimtąja kalba.

Tačiau staiga Viklifo darbas nutrūko. Nors neturėjo nė šešiasdešimties metų, bet nepaliaujamas darbas, studijos ir priešų puolimai atsiliepė Džono jėgoms, jis be laiko paseno ir sunkiai susirgo. Ši žinia labai pradžiugino vienuolius. Dabar jie galvojo, kad reformatorius labai gailės, kad kenkė Bažnyčiai, todėl nuskubėjo į jo buveinę išklausti išpažinties. Keturių religinių ordinų atstovai ir keturi civiliai pareigūnai susirinko prie mirštančio žmogaus patalo.

„Jau atsėlina mirtis, – sakė jie, – prisimink savo kaltes ir mūsų akivaizdoje atsiimk žodžius, kuriais mus įžeidei.“ Reformatorius klausėsi tylėdamas, po to pamojo tarnui, kad jį pasodintų lovoje ir, įsmeigęs žvilgsnį į žmones, kurie laukė jo atgailos, tvirtu balsu, kuris taip dažnai priversdavo juos sudrebėti, pasakė: „Aš nemirsiu, aš gyvensiu ir vis atskleisiu blogus elgetaujančių vienuolių poelgius.“*

Nustebę ir susigėdę vienuoliai išskubėjo iš kambario.

Džono Viklifo žodžiai išsipildė. Jis gyveno, kad savo tėvynainiams įdėtų į rankas galingiausią iš visų ginklų prieš Romą – Bibliją. Tai Dangaus priemonė, padedanti išlaisvinti ir šviesti žmones, atskleisti jiems Evangeliją. Atliekant šį darbą reikėjo įveikti daug didelių kliūčių. Viklifas jautė senatvės negalią; jis suvokė, kad jam liko gyventi tik keleri metai. Nors matė pasipriešinimą, bet padrąsintas Dievo Žodžio pažadų, jis be baimės ėjo į priekį. Protingas, didelę gyvenimo patirtį turintis žmogus, ypatingai saugomas Dievo Apvaizdos buvo parengtas šiam didžiausiam darbui. Tuo metu, kai visas krikščioniškasis pasaulis gyveno sumaištyje, reformatorius, gyvendamas Latervorto parapijos namuose, nekrepė dėmesio į aplink siaučiančią audrą ir pradėjo savo darbą.

* *Merle d'Aubigne*. Min. veik. – Bk. 17. – Ch. 7.

Pagaliau pirmasis Biblijos vertimas į anglų kalbą buvo baigtas. Dievo Žodis tapo prieinamas visai Anglijai. Dabar reformatorius nebijojo nei kalėjimo, nei laužo, nes įdėjo į anglų rankas žiburį, kurio šviesos niekas neužgesins. Išversdamas Bibliją, jis nutraukė nemokšiško ir blogio grandines, išlaisvino ir pakėlė savo šalį taip, kaip nesugebėjo nė viena pergalė mūšio lauke.

Tuo metu dar nebuvo žinomas spausdinimas, todėl Biblija galėjo būti dauginama tik lėtu ir varginančiu darbu. Žmonės labai sudomino ši Knyga ir jie norėjo ją įsigyti, todėl daugelis noriai įsijungė į perrašinėjimo darbą, bet patenkinti paklausą buvo sunku. Kai kurie turtingesni pirkėjai norėjo visos Biblijos, kiti pirko tik atskirus skyrius. Daugeliu atvejų kelios šeimos susidėdavo ir įsigydavo vieną egzempliorių. Taigi Viklifo Biblija pasiekė žmonių namus per trumpą laiką.

Naujas žinojimas išlaisvino žmonių protus, kuriuos iki tol valdė popiežiaus mokslas. Dabar Viklifas mokė žymiausių protestantizmo pamatinių tikėjimo tiesų – išsigelbėjimo tikėjimu Kristumi tiesos ir vien tik Šventojo Rašto teisingumo tiesos. Jo siųstieji pamokslininkai platino Bibliją kartu su reformatoriaus raštais. Jie dirbo sėkmingai, atnaujintą tikėjimą priėmė beveik pusė Anglijos gyventojų.

Šventojo Rašto pasirodymas išgąsdino Bažnyčios vadovus. Jie turėjo susidurti su galingesne nei Viklifas galia, prieš ją ginklai buvo bejėgiai. Tuo metu Anglijoje nebuvo įstatymo, draudžiančio skaityti Bibliją, nes niekada anksčiau ji nebuvo išleista gimtąja kalba. Vėliau tokie įstatymai buvo išleisti ir jų buvo griežčiausiai laikomasi. Tuo tarpu, nepaisant kunigų pastangų, buvo palanki proga skleisti Dievo Žodį.

Popiežininkų vyresnybė vėl pradėjo planuoti, kaip nutildyti reformatorių. Tris kartus iš eilės buvo nesėkmingai mėginta jį nuteisti. Pirmą kartą vyskupų susirinkimas paskelbė Viklifo raštus eretiškais ir, patraukę jaunąjį karalių Ričardą II į savo pusę, gavo karališkąjį įsakymą įkalinti visus, kurie laikysis pasmerktojo mokymo.

Tačiau Viklifas kreipėsi į parlamentą. Jis drąsiai kaltino Bažnyčios hierarchiją prieš tautos tarybą ir atskleidė didžiulius piktnaudžiavimus, kuriems pritarė Bažnyčia. Labai įtakingam jis vaiz-

davo popiežių ydas ir kaltino juos valdžios uzurpavimu. Jo priešai įsiuto. Iki tol Viklifo draugai ir rėmėjai nusileisdavo ir pakludavo, buvo tikimasi, kad ir pats reformatorius, senyvo amžiaus, vienišas ir be draugų, nusilenks karūnai ir tiarai.³¹ Bet nugalėtas buvo ne jis, o popiežininkai. Parlamentas, paveiktas karštos Viklifo kalbos, panaikino persekiojimo ediktą, ir reformatorius vėl buvo laisvas.

Pagaliau Viklifas buvo patrauktas į teismą trečią kartą. Dabar jis stoji prieš aukščiausiąjį karalystės dvasininkijos tribunolą. Čia erezijai nebus rodoma jokia malonė. Pagaliau Roma švęs pergalę, o reformatoriaus veikla bus sustabdyta – taip galvojo popiežininkai. Jeigu jiems pavyktų įgyvendinti savo tikslą, Viklifas būtų priverstas išsižadėti savo mokslo arba sudegti ant laužo.

Tačiau Džonas Viklifas neišsižadėjo, bet ir neapsimetinėjo. Jis drąsiai gynė savo mokymą ir atmetė puolančiųjų kaltinimus. Negalvodamas apie save, apie savo padėtį, nekreipdamas dėmesio į aplinkybes, jis priminė klausytojams Dievo teismą ir pasvėrė jų sofistines apgavystes amžinosios tiesos svarstyklėmis. Salėje, kurioje vyko teismas, buvo juntama Šventosios Dvasios galia. Dievas taip paveikė klausytojus, kad, rodos, jie negalėjo pajudėti iš vietos. Kaip strėlės iš Viešpaties strėlinės, reformatoriaus žodžiai pervėrė jų širdis. Kaltinimą eretija Viklifas nukreipė į pačius kaltintojus. Kodėl, klausė jis, jie drįsta skleisti savo paklydimus, kodėl, siekdami naudos, naudojami Dievo malone.

Galiausiai jis pasakė: „Pagalvokite, su kuo jūs kovojate? Su senu žmogumi, kuris stovi ant mirties slenksčio? Ne! Jūs kovojate su Tiesa, o ši Tiesa yra už jus stipresnė, ir ji nugalės jus.“* – Tai pasakęs, jis išėjo iš susirinkimo, ir nė vienas priešas nebandė jo sulaikyti.

Džono Viklifo darbas buvo beveik atliktas; tiesos vėliava, kurią jis taip ilgai nešė, greitai galėjo iškristi iš jo rankos, tačiau jis dar kartą turėjo paliudyti Evangeliją. Tiesą reikėjo paskelbti pačioje nuodėmės karalystės tvirtovėje. Viklifas buvo patrauktas į teismą prieš popiežiaus tribunolą Romoje, kur taip dažnai buvo liejamas šventųjų kraujas. Nors jis suvokė gresiantį pavojų, bet būtų paklusęs iškvietimui. Tik paralyžiaus priepuolis sukliudė jo kelionę.

* *Wylie J. A. The History of Protestantism. – Bk. 2. Ch. 13.*

Nors Roma negalėjo išgirsti jo balso, bet jis galėjo perteikti savo žodžius raštu. Reformatorius nusiuntė popiežiui pagarbų, krikščioniška dvasia parašytą laišką, tačiau jame išreiškė aiškų priekaištą popiežiaus sosto išdidumui ir dirbtiniam iškilmingumui.

Jis rašė: „Iš tikrųjų džiaugiuosi, galėdamas atverti ir paskelbti kiekvienam žmogui tikėjimą, kurio laikaisi, o ypač Romos vyskupui, kuris, kaip aš manau, yra teisingas ir nuoširdus, todėl patvirtins mano tikėjimo pagrįstumą, o jei aš klystu, nurodys mano paklydimus.

Pirmiausia aš galvoju, kad *Kristaus Evangelija yra svarbiausia Dievo Įstatymo dalis*. [...] Turint omeny, kad Romos vyskupas yra Kristaus vietininkas žemėje, mano manymu, jam, labiau nei kitiems, turėtų galioti Evangelijos Įstatymas. Kristaus mokinių didingumą sudaro ne žemiškas garbingas vardas ar šlovė, bet siekis kuo tiksliau atitikti Kristaus gyvenimą ir charakterį. [...] Kristus savo žemiškame gyvenime buvo neturtingiausias Žmogus. Jis atsisakė žemiškos garbės ir valdžios. [...]

Joks nuoširdus tikintysis neturi sekti nei popiežiumi, nei kitu šventuoju, nes jie negyvena taip kaip Jėzus Kristus. Petras ir Zebediejaus sūnūs, užuot sekę Kristumi, troško žemiškos garbės ir tuo nusizengė, todėl niekas neturi sekti šiuo pavyzdžiu.

Popiežius turi palikti žemišką valdymą pasaulietinei valdžiai, o pats turi mokyti visą dvasininkiją, nes taip darė Kristus ir Jo mokiniai. Jei suklydau taip kalbėdamas, aš nuolankiai pasiruošęs priimti bet kokią bausmę, jei iškils toks būtinumas; jei galėčiau, atvykčiau pas Romos vyskupą. Tačiau Viešpats nusprendė kitaip, ir aš turiu Dievo klausyti labiau negu žmonių.“

Baigdamas jis rašė: „Melskimės mūsų Dievui, kad Jis taip paveiktų mūsų popiežių Urboną VI, jog jis galėtų savo gyvenimu ir būdu kartu su dvasininkija sekti Viešpačiu Jėzumi Kristumi; ir kad jie galėtų veiksmingiau mokyti žmones, kurie ištikimai sektų jais.“*

Taigi Viklifas nurodė popiežiui ir kardinolams Kristaus nuolankumą ir kuklumą. Jis parodė visam krikščioniškajam pasauliui skirtumą tarp jų ir dieviškojo Mokytojo, kurio atstovais jie dėjosi.

* *Foxe John. Acts and Monuments. – V. 3. – P. 49. 50.*

Jis buvo tikras, kad už ištikimybę sumokės gyvybę. Norėdami jį sunaikinti, karalius, popiežius ir vyskupai susivienijo; buvo akivaizdu, kad jau po kelių mėnesių jis atsidurs ant laužo. Tačiau jo drąsa buvo nepalaužiama. Jis klausė: „Kodėl jūs manote, kad kankinio vainikas toli nuo jūsų? Tik pradėkite skelbti Kristaus Evangeliją išpuikusiems prelatams, ir jūs neišvengsite mirties. Ar dėl to turite gyventi ir tylėti? [...] Niekada! Tekrinta ant manęs smūgis, aš laukiu jo.“*

Tačiau Dievo Apvaizda saugojo savo tarną. Vyras, kuris visą gyvenimą drąsiai gynė tiesą, kasdien rizikavo savo gyvybe, neturėjo tapti savo priešų neapykantos auka. Džonas Viklifas niekada nesislėpė, kad apsisaugotų, jo skydas buvo Viešpats. Ir dabar, kai jo priešai buvo tikri, kad auka jų rankose, Dievo ranka paslėpė jį neprieinamoje vietoje. Ruošdamasis dalyti komuniją Latervorto bažnyčioje, Viklifas sukniubo ir po kurio laiko mirė.

Dievas pavedė Viklifui savo darbą. Jo lūpomis Viešpats skelbė tiesos Žodį ir saugojo jį, kad žmonės galėtų išgirsti. Reformatoriaus gyvybė buvo išsaugota, o darbai tęsiami tol, kol buvo padėti pamatai dideliam Reformacijos darbui.

Džonas Viklifas išėjo iš Ankstyvųjų viduramžių tamsos. Kai jis klojo reformos pamatus, nebuvo jokių raštų, kuriais galėtų remtis. Pakviestas kaip ir Jonas Krikštytojas įvykdyti ypatingą užduotį, jis tapo naujosios eros šaukliu. Tačiau jo pateikta pamatinių tikėjimo tiesų sistema buvo vieninga ir išbaigta, vėlesnių laikų reformatoriai nepralenkė jo, o kai kurie ir neprilygo. Pamatai buvo padėti giliai ir buvo tokie stiprūs, kad pastatytasis ant jų pastatas stovėjo tvirtai ir nepriekaištingai. Tiems, kurie ėjo po jo, nieko nereikėjo keisti.

Galingas judėjimas, kurio priekyje ėjo Viklifas, turėjo išvaduoti sąžinę ir protą bei išlaisvinti tautas. Jo ištakos slypėjo Biblijoje. Ji buvo tas palaimingos srovės šaltinis, kuris gyvybės vandeniui tekėjo nuo XIV a. Džonas Viklifas pripažino Šventąjį Raštą ir buvo visiškai įsitikinęs, kad jis – Dievo valios įkvėptasis apreiškimas, tikėjimo taisyklė ir gyvenimo matas. Reformatorius buvo išmokytas laikyti Romos bažnyčią dieviškuoju, neabejotinai teisingu autoritetu

* *Merle d'Aubigne*. Min. veik. – Bk. 17. – Ch. 8.

ir be abejonų priimti per tūkstantį metų sukurtą mokslą ir papročius. Tačiau jis nusisuko nuo viso to, kad paklustų šventam Dievo Žodžiui – autoritetingam šaltiniui, ir ragino žmones jį pripažinti. Viklifas teigė, kad ne Bažnyčios žodis, kurį skelbia popiežius, o Dievo balsas, atskleistas Jo Žodyje, yra vienintelis autoritetas. Jis aiškino, kad Biblija tiksliai išreiškia Dievo valią. Be to, tik pati Biblija gali paaiškinti save, todėl kiekvienas žmogus, tyrinėdamas ją, gali pats sužinoti savo pareigas. Taip jis kreipė žmonių mintis nuo popiežiaus ir Romos bažnyčios Dievo Žodžio link.

Viklifas – vienas didžiausių reformatorių. Nedaugelis jo sekėjų pasižymėjo tokiu intelekto platumu, minties aiškumu, sugebėjo taip tvirtai palaikyti ir drąsiai ginti tiesą. Pirmasis reformatorius tyrai gyveno, stropiai mokėsi ir dirbo, buvo doras ir sąžiningas, siekė panašėti į Kristų meile ir ištikimu tarnavimu. Jis turėjo visas gerąsias savybes ir mokėjo jomis naudotis ir tuomet, kai aplink tvyrojo intelekto tamsa ir moralės sugedimas.

Džono Viklifo charakteris liudija auklėjančią ir keičiančią Šventojo Rašto galią. Tokiu jį padarė Biblija. Siekis suvokti didžiąsias apreiškimo tiesas suteikia mums žvalumo ir gyvybingumo. Taip lavėja mūsų protai, didėja išvalgumas, tampame pajėgūs priimti reikiamus sprendimus. *Biblijos tyrinėjimas kilnina kiekvieną mintį, jausmą ir troškimą, suteikia tvirtumo ketinimams, drąsos, kantrybės, pakelia dvasią, tobulina charakterį ir apvalo sielą nuo nuodėmių.* Rimtas ir pagarbus Šventojo Rašto tyrinėjimas susieja tyrinėtojo protą su beribe Išmintimi, pasaulis įgyja kilnesnių žmonių, pasižyminčių guvesniais proto sugebėjimais. „Tavo žodžių aiškinimas apšviečia, pamoko išvalgos net neišmanėlius“, – sako psalmininkas (*Psalmė 119, 130*).

Viklifo mokslas sparčiai plito. Jo sekėjai, vadinami viklifitais ir lolardais³², nešdami Evangelijos šviesą išraižė visą Angliją ir nukeliavo į kitas šalis. Mirus vadui, pamokslininkai dirbo dar ryžtingiau, minios žmonių susiburdavo jų pasiklausyti. Tarp atsivertusiųjų buvo nemažai kilmingų žmonių, jiems pritarė net karalienė.³³ Daugelyje vietų pasikeitė žmonių gyvenimo būdas, o stabmeldiški katalikybės simboliai buvo pašalinti iš bažnyčių. Tačiau greitai ne-

gailestinga persekiojimų banga užgriuvo tuos, kurie drįso pripažinti Bibliją savo vadovu. Anglijos monarchai, siekiantys Romos pagalba sustiprinti savo valdžią, nedvejodami paaukėjo reformatorius. Pirmą kartą Anglijos istorijoje Evangelijos skelbėjai buvo pasmerkti mirti ant laužo. Kankiniai buvo žudomi vienas po kito. Persekiojami, paskelbti už įstatymo ribos, kankinami tiesos gynėjai galėjo išsakyti savo skausmą tik Galybių Viešpačiui. Gaudomi kaip Bažnyčios priešai ir karalystės išdavikai, jie tęsė savo darbą slaptose vietose, rasdami prieglobstį kukliuose neturtingųjų namuose, o dažnai slapstydami net urvuose ir olose.

Nepaisydamas persekiotojų įniršio, ramus, nuoširdus, rimtas ir kantrus protesto balsas buvo nukreiptas prieš religinį pagedimą ir jo aidas buvo girdimas per amžius. To meto krikščionys žinojo tiesą tik iš dalies, tačiau jie išmoko mylėti ir paklusti Dievo Žodžiui bei kantriai už jį kentėjo. Kaip ir apaštalų laikais, daugelis paaukėjo savo žemiškąjį turtą dėl Kristaus. Tie, kurie galėjo gyventi savo namuose, maloniai dalijosi pastoge su persekiojamais broliais, o kai patys būdavo ištremiami, nuolankiai priimdavo tremtinio dalį. Tiesa, tūkstančiai, išgąsdinti persekiotojų įtūžio, išsipirkdavo laisvę. Jie paaukodavo savo tikėjimą ir išeidavo iš kalėjimų apsirėngę atgailautojų apdaru, kad parodytų savo išsižadėjimą. Tačiau daugelis – ir kilmingieji, ir paprasti žmonės – be baimės liudijo tiesą požemių kalėjimų celėse, *lolardų bokštuose*³⁴, buvo kankinami ir deginami, bet džiaugėsi esą verti *dalyvauti Jo kančiose*.

Popiežininkams nepasisekė atsikratyti Džono Viklifo iki jo mirties, bet ir po mirties jis nedavė jiems ramybės. Konstanco Visuotinis Bažnyčios susirinkimas nutarė daugiau nei keturiasdešimt metų po Viklifo mirties iškasti jo kaulus ir viešai sudeginti, o pelenus išbarstyti į šalia tekančią upelį. „Šis upelis, – sako senas rašytojas, – nuplukdė jo pelenus į Aivoną, Aivonas – į Severną, Severnas – į jūrą, o toliau – į didžiausius vandenynus. Taigi Džono Viklifo pelenai tapo jo mokymo, kuris paplito visame pasaulyje, simboliu.“* Jo priešai net nesuvokė savo piktavališko poelgio reikšmės.

* Fuller T. Church History of Britain. – Bk. 4. – Sec. 2. – Par. 54.

Džono Viklifo darbų dėka Janas Husas iš Bohemijos³⁵ atskleidė daug katalikybės paklydimų ir pradėjo reformatoriaus veiklą. Taip šiose dviejose šalyse, esančiose toli viena nuo kitos, buvo pasėta tiesos sėkla. Iš Bohemijos mokslas paplito po kitas šalis. Žmonių mintys buvo nukreiptos į seniai užmirštą Dievo Žodį. Dievo ranka ruošė kelią Didžiajai Reformacijai.

6. HUSAS IR JERONIMAS

Bohemijoje Evangelija pasklido jau IX amžiuje. Šventasis Raštas buvo išverstas, ir pamaldos buvo laikomos tautos kalba.³⁶ Tačiau įsigalint popiežijai, Dievo Žodis buvo nustumtas į šalį. Grigalius VII, kuris pats ėmėsi pažeminti karalių išdidumą, taip pat ryžtingai siekė pavergti ir tautą, todėl išleido bulę, draudžiančią laikyti pamaldas čekų kalba. Popiežius paskelbė: „Visagaliui būtų malonu, kad Jis būtų garbinamas nežinoma kalba; daug erezijų ir blogio atsirado dėl šios taisyklės nesilaikymo.“* Taigi Roma nusprendė, kad Dievo Žodžio šviesa turi būti užgesinta. Žmonės liko tamsoje. Tačiau Dangus rado kitą kelią Bažnyčiai palaikyti. Daug valdiečių ir albigiečių, išvartų iš savo namų Prancūzijoje ir Italijoje, atvyko į Bohemiją. Nors jie nedrįso mokyti atvirai, bet uoliai dirbo slapta. Taip per amžius buvo išsaugotas tikrasis tikėjimas.

Dar iki Jano Huso veiklos Bohemijoje buvo žmonių, kurie atvirai smerkė Bažnyčios sugedimą ir palaidą žmonių gyvenimą.³⁷ Jų darbas sukėlė visuomenės susidomėjimą. Bažnyčios vyresnybė sunerimo, prasidėjo Evangelijos skelbėjų persekiojimas. Todėl žmonės rinkosi pamaldoms miškuose ir kalnuose, o kareiviai juos medžiojo ir žudė kaip laukinius žvėris. Po kurio laiko buvo paskelbta, kad tie, kurie nesilaiko Romos bažnyčios tikėjimo, turi

* *Wylie J. A. The History of Protestantism. – Bk. 3. – Ch. 1.*

būti deginami. Tačiau krikščionys atiduodami gyvybę, tikėjosi, kad jų darbas nenueis veltui. Vienas tų, kurie „mokė, kad išgelbėjimas pasiekiamas vien tikėjimu nukryžiuotu Išgelbėtoju“, mirdamas pareiškė: „Tiesos priešų įniršis dabar turi persvarą prieš mus, bet taip nebus visą laiką; iš paprastų žmonių atsiras vienas be kardo ir valdžios, ir priešai nesugebės jo nugalėti.“* Martyno Liuterio laikas dar nebuvo atėjęs, tačiau pasirodė vyras, kurio liudijimas prieš Romą išjudino tautas.

Janas Husas buvo kilęs iš paprastų žmonių ir, mirus tėvui, anksti liko našlaičiu. Jo religinga motina manė, kad sūnui reikia mokslo ir Dievo baimės pajutimo, todėl siekė užtikrinti jam šį palikimą. Janas mokėsi provincijos mokykloje, po to išvyko į Prahos universitetą, kur buvo priimtas labdaros stipendininku. Neturtinga motina palydėjo jį į Prahą. Ji neturėjo žemiškųjų turtų, kuriuos galėtų duoti sūnui. Kai jie priartėjo prie didžiojo miesto, ji atsiklaupė prie likusio be tėvo jaunuolio, ir maldavo dangiškojo Tėvo palaiminti jos vaiką. Tuo metu motina neįsivaizdavo, kaip bus atsakyta į jos maldą.

Universitete Janas Husas greitai išsiskyrė nepailstamu uolumu ir greita pažanga, o jo nepriekaištingas gyvenimas, romumas ir draugiškumas pelnė visuotinę pagarbą. Jis nuoširdžiai laikė Romos bažnyčią tikrąja Bažnyčia ir iš visų jėgų siekė jos dvasinio palaiminimo. Metinių švenčių proga jis atliko išpažintį, sumokėjo paskutines monetas iš savo skurdžių atsargų ir prisijungė prie procesijos, kad galėtų gauti žadėtąjį nuodėmių atleidimą. Baigęs universitetą, jis buvo iššventintas kunigu, netrukus buvo paaukštintas – paskirtas karaliaus rūmų kapelionu. Kiek vėliau tapo universiteto, kuriame mokėsi, profesoriumi, po to rektoriumi. Per kelerius metus kuklus studentas tapo šalies pasididžiavimu, o jo vardas tapo žinomas visoje Europoje.

Tačiau reformą Husas pradėjo kitoje srityje. Praėjus keleriems metams po iššventinimo, jis buvo paskirtas Betliejaus koplyčios pamokslininku. Šios koplyčios įkūrėjai manė, kad svarbu skelbti Šventąjį Raštą žmonėms suprantama kalba.³⁸ Nepaisant Romos pasipriešinimo šiai praktikai, Bohemijoje Dievo Žodis vis dar

* *Wylie*. Min. veik. – Bk. 3. – Ch. 1.

buvo skelbiamas vietos kalba. Tačiau Biblija buvo mažai žinoma. Blogiausias ydos vyravo įvairiuose žmonių luomuose. Remdamasis Dievo Žodžiu, Janas Husas negailestingai smerkė blogį, kad įgyvendintų tiesos ir tyrumo principus.

Prahetis Jeronimas, kuris vėliau artimai bendravo su Husu, grįždamas iš Anglijos atsivežė Džono Viklifo raštus. Atsivertusi Anglijos karalienė buvo Bohemijos kunigaikštystė, todėl reformatoriaus darbai plačiai paplito jos gimtojoje šalyje. Šiuos raštus Husas skaitė labai susidomėjęs. Jis manė, kad jų autorius buvo tikras krikščionis, todėl buvo linkęs palankiai vertinti skelbiamas reformas. Nejučia Janas Husas įžengė į kelią, kuris tolino jį nuo Romos.

Tuo metu į Prahą iš Anglijos atvyko du keliautojai priėmę Evangelijos šviesą ir pasiryžę skleisti ją svetimose šalyse. Pradėję atvirai kalbėti prieš popiežiaus viršenybę, jie buvo greitai nutildyti. Nenorėdami atsisakyti savų siekių, žmonės rado kitą išeitį. Būdami ne tik pamokslininkai, bet ir menininkai, jie panaudojo savo sugebėjimus. Jie nutapė du paveikslus. Viename pavaizdavo Kristų, įžengiantį į Jeruzalę, kuris „romus, [...] joja ant asilės“ (*Mato 21, 5*), o iš paskos seka basi, apdriskusiais kelionės drabužiais Jo mokiniai. Kitas paveikslas vaizdavo popiežiaus procesiją: popiežius, pasipuošęs brangiais drabužiais ir triguba karūna, joja žirgu, papuoštu brangenybėmis, lydimas trimitininkų, o iš paskos seka puošniai apsirengę kardinolai ir prelatai.

Šis „pamokslas“ patraukė visų žmonių dėmesį. Minios atėjo pasiziūrėti paveikslų. Visi galėjo suprasti pamoką, o daugelį sukretė kontrastas tarp Kristaus, Mokytojo, romumo bei kuklumo ir popiežiaus, Jo tarno, išdidumo ir arogantiškumo. Prahėje kilo didelis sąmyšis, o svetimšaliai turėjo skubiai išvykti, tačiau jų pamoka nebuvo užmiršta. Janui Husui paveikslai padarė didelį įspūdį. Jie paskatino jį atidžiai tyrinėti Šventąjį Raštą ir Džono Viklifo raštus. Nors Husas dar nebuvo pasiruošęs priimti visų Viklifo skelbiamų reformų, bet aiškiai pamatė tikrąjį popiežystės veidą ir pasmerkė Bažnyčios hierarchijos išdidumą, garbės troškimą ir sugedimą.

Iš Bohemijos šviesa pasklido į Vokietiją, nes bruzdėjimai Prahos universitete privertė pasitraukti namo šimtus vokiečių studentų.

Daugelis jų pirmą kartą susipažino su Biblija, o grįžę platino Evangeliją tėvynėje.

Žinios apie įvykius Prahoje pasiekė Romą, Janas Husas buvo pakviestas atvykti pas popiežių. Paklusti – reiškė atsisveikinti su gyvybe. Bohemijos karalius ir karalienė, diduomenės atstovai ir vyriausybės pareigūnai susivienijo, prašydami popiežiaus, kad Husui būtų leista likti Prahoje ir atsakyti Romai per atstovą. Atmetęs šį prašymą, popiežius pradėjo teisimą, pripažino Husą kaltu, o po to paskelbė Prahos miestui interdikta.³⁹

Tais laikais toks nuosprendis keldavo didelę paniką. Po interdikto paskelbimo sekę veiksmai turėjo sukelti žmonėms baimę. Juk masės priėmė popiežių kaip paties Dievo atstovą, laikanti rankose dangaus ir pragaro raktus ir turinti galią teisti tiek žemėje, tiek danguje. Buvo tikima, kad dangaus vartai užsitrenkia kraštui, kuriam paskelbtas interdiktas. Kol popiežiaus malonė nenuims bažnytinio prakeikimo, mirusieji negalės patekti į palaimos buveinę. Šią baisią nelaimę liudija sustabdytos religinės apeigos, uždarytos bažnyčios. Sutuoktuvės buvo atliekamos šventoriuje. Mirusieji, kurių nebuvo galima laidoti pašventintoje žemėje, buvo laidojami be jokių apeigų laukuose ar grioviuose. Tokiomis priemonėmis, kurios veikė vaizduotę, Roma bandė užvaldyti žmonių protus ir širdis.

Praha šurmuliavo. Dauguma kaltino Janą Husą, paskelbė jį visų nelaimių priežastimi ir reikalavo išduoti jį Romos teismui. Norėdamas, kad audra nurimtų, reformatorius pasitraukė į savo gimtąjį kaimą. Draugams, kuriuos paliko Prahoje, jis rašė: „Aš pasitraukiau iš jūsų tarpo sekdamas Jėzaus Kristaus nurodymu ir pavyzdžiu, kad neduočiau galimybės piktavaliams užsitraukti amžinojo pasmerkimo, kad netapčiau pamaldžiųjų sielvarto priežastimi, ir jie nebūtų persekiojami. Aš laikinai pasitraukiau, nes suprantu, kad nedori kunigai gali ilgam uždrausti skleisti jums Dievo Žodį; tačiau nepalikau jūsų, kad jūs išsižadėtumėte Dievo tiesos, dėl kurios su Dievo pagalba aš pasiruošęs mirti.“* Husas tęsė darbą ir keliavo po kaimynines apylinkes, sakydamas trokštančioms minioms pamokslus. Popiežiaus bandymai užgniaužti Tiesos Žodį prisidėjo

* *Bonnechose E.* The Reformers Before the Reformation. – V. 1. – P. 87.

prie to, kad jis dar labiau pasklido. „Mes juk nieko negalime prieš tiesą, bet tiktai už tiesą.“ (2 Korintiečiams 13, 8)

„Šiuo gyvenimo tarpsniu Jano Huso mintyse vyko skausminga kova. Nors Bažnyčia stengėsi jį sužlugdyti, bet jis pripažino jos autoritetą. Romos bažnyčia jam vis dar buvo Kristaus nuotaka, o popiežius – Dievo atstovas ir vietininkas. Iš tikrųjų Janas Husas kovojo su pasekmėmis, bet nesigilino į priežastis, kurios jas sukėlė. Vyko įnirtinga įsitikinimų ir sąžinės kova. Jei valdžia teisėta ir neklystanti, kaip jis manė, kodėl jis taip atkakliai stengėsi jai nepaklusti? Kodėl jam atrodė, kad pakluses nusidės, juk jis paklus neklystančiai Bažnyčiai? Tai buvo problema, kurios jis negalėjo išspręsti, tai buvo abejonė, kuri jį kankino kasdien. Jis padarė išvadą, kad tai, kas buvo atsitikę anksčiau, Išgelbėtojo laikais, nutiko dabar: Bažnyčios kunigai tapo nedorais žmonėmis ir panaudojo teisėtą valdžią neteisėtiems tikslams. Todėl jis apsisprendė ir pradėjo mokyti kitus, kad *Šventojo Rašto priesakai, priimti protu, turi vadovauti sąžinei*. Kitaip tariant, Dievas, kalbantis per Šventąjį Raštą, o ne Bažnyčia, kalbanti per dvasininkiją, turi būti vienintelis patikimas vadovas.“*

Kai po kurio laiko sujudimas Prahoje nuslūgo, Husas grįžo į Betliejaus koplyčią ir uoliai skelbė Dievo Žodį. Jo priešai buvo aktyvūs ir galingi, tačiau karalienė ir daugelis didikų buvo jo draugai, be to, jį palaikė liaudis. Lygindami jo tyrą ir kilnų mokslą bei šventą gyvenimą su iškreiptu Romos bažnyčios mokslu ir dvasininkų godumu bei ištvirkimu, daugelis laikė garbe būti jo pusėje.

Iki tol Husas dirbo vienas, tačiau dabar prie reformos darbo prisijungė Jeronimas, kuris, būdamas Anglijoje, priėmė Džono Viklifo mokslą. Vėliau jų gyvenimas susipynė, jų neišskyrė net mirtis. Talentas, iškalba ir erudicija – dovanos, kurios pelnė jam palankumą, – tai išskirtiniai Jeronimo bruožai. Tačiau savybės, kurios nusaką charakterio tvirtumą, labiau išryškėjo Huso charakteryje. Jo ramūs sprendimai padėdavo pažaboti impulsyvų Jeronimo būdą. Jeronimas nuolankiai pripažindavo savo draugo pranašumą ir klausydavo jo patarimų. Drauge vykdoma jų reforma greitai plito.

* *Wylie*. Min. veik. – Bk. 3. – Ch. 2.

Dievas ryškia šviesa apšvietė išrinktųjų žmonių protus ir atskleidė jiems daugelį Romos paklydimų. Tačiau jie negavo visos šviesos, kuri turėjo būti duota pasauliui. Dievo tarnai vedė žmones iš katalikybės tamsos, bet jiems teko susidurti su daugybe didelių kliūčių. Jis vedė juos pamažu, atskleisdavo jiems tiek, kiek jie galėjo suprasti. Jie nebūtų pajėgę priimti visos šviesos iš karto. Kaip ryškūs vidurdienio saulės spinduliai apakina tuos, kurie ilgai gyveno tamsoje, taip visa šviesa būtų privertusi juos nosisukti. Todėl Viešpats atskleidė šiems vyrams šviesą pamažu. Kiekvieną amžių atsirasdavo vis nauji ištikimi darbuotojai, kurie vedė žmones toliau reformacijos keliu.

Bažnyčios skilimas tęsėsi. Dabar net trys popiežiai kovojo dėl valdžios⁴⁰, o jų kova užpildė krikščioniškąjį pasaulį nusikaltimais ir sąmyšiu. Nepasitenkindami žodiniais prakeiksmiais, jie griebėsi žemiškesnių kovos būdų. Kiekvienas stengėsi įsigyti ginklų ir nosisamdyti kuo daugiau kareivių. Tam reikėjo pinigų, o norint jų gauti, buvo pardavinėjamos bažnytinės pareigos, teisės rinkti mokesčius ir Bažnyčios palaiminimai. Vyresniųjų pavyzdžiu sekė žemesnieji dvasininkai, jie ėmėsi simonijos⁴¹ ir kovojo tarpusavyje, kad sutramdytų priešus ir sustiprintų savo galią. Janas Husas kasdien vis drąsiau pasisakė prieš pasibjaurėtinus dalykus, kurie buvo daromi religijos vardu, o liaudis atvirai kaltino Romos vyresnybę dėl visų vargų, kurie užgriuvo krikščioniškąjį pasaulį.

Atrodė, kad Praha vėl stovėjo ant kruvino konflikto slenksčio. Dabar Dievo tarnas buvo apkaltintas taip pat kaip tas, kuris daro sumišimą Izraelyje (žr. *1 Karalių 18, 17*). Miestui vėl buvo paskelbtas interdiktas, Husas vėl pasitraukė į savo gimtąjį kaimą. Nutilo ištikimojo liudytojo balsas, skambėjęs iš mylimos Betliejaus kopyčios. Prieš patvirtindamas savo ištikimybę tiesai ir atiduodamas už tai gyvybę, jis turėjo prabilti nuo aukštesnės tribūnos visiems krikščionims.

Kad Europoje būtų užkirstas kelias vyraujančiam blogiui, Konstancė buvo sušauktas Visuotinis Bažnyčios susirinkimas. Imperatoriaus Zigmanto valia jį sukvieta vienas iš trijų popiežių varžovų Jonas XXIII. Nors jam nelabai patiko toks sprendimas, nes

jo gyvenimą ir politiką dažnai kritikavo net pagedę prelatai, bet jis nedrįso priešintis Zigmanto valiai.⁴²

Bažnyčios susirinkimas turėjo įveikti skilimą ir išgyvendinti erėziją. Į susirinkimą turėjo atvykti du popiežiai ir naujojo mokslo vyriausias propaguotojas Janas Husas. Pirmieji, rūpindamiesi savo saugumu, patys neatvyko, bet atsiuntė savo atstovus. Popiežius Jonas XXIII, nors ir buvo šio susirinkimo oficialusis iniciatorius, taip pat atvyko nuogaustaudamas, nes nujautė, kad imperatorius slapta trokšta jį nuversti. Popiežius bijojo, kad reikės atsakyti už visus padarytus nusikaltimus ir už blogį, kuris užtraukė negarbę tiarai. Tačiau jis atvyko į Konstančą labai iškilmingai, lydimas aukščiausio rango dvasininkų ir dvariškių. Visa miesto dvasininkija ir aukštus postus užimantys pareigūnai bei didžiulė minia gyventojų išėjo jo pasitikti. Virš popiežiaus galvos buvo auksinis baldakimas, kurį nešė keturi vyriausieji magistratai. Prieš jį buvo nešama ostija, o prabangūs kardinolų ir didikų apdarai vaizdą darė dar įspūdingesnį.

Tuo tarpu prie Konstanco artėjo kitas keliautojas. Janas Husas žinojo apie jam gresiantį pavojų. Jis atsisveikino su draugais tarsi nujausdamas, kad niekada daugiau jų nebepamatys, nes jo kelias nuves jį ant laužo. Nors jis turėjo Bohemijos karaliaus apsauginį raštą, o pakeliui jam buvo įteiktas ir imperatoriaus Zigmanto apsauginis raštas, Husas buvo pasiruošęs mirti.

Prahoje laiške draugams jis rašė: „Mano broliai [...], aš išvykstu, turėdamas apsauginį karaliaus raštą, susitikti su daugybe mirtinių priešų [...]. Vis dėlto aš pasikliauju visagaliu Dievu, savo Išgelbėtoju, ir tikiuosi, kad Jis išklausys jūsų karštas maldas, perduos savo išmintį ir apdairumą mano lūpoms, kad galėčiau jiems atsispirti. Esu tikras, kad Jis savo Šventąja Dvasia sutvirtins mane skelbti tiesą, tuomet galėsiu drąsiai sutikti išmėginimus, kalėjimą ir net žiaurią mirtį. Jėzus Kristus kentėjo dėl tų, kuriuos mylėjo. Jis paliko mums pavyzdį, kad mes kantriai iškęstume visus išbandymus ir išsigelbėtume. Jis yra Dievas, o mes Jo kūriniai. Jis yra Viešpats, o mes Jo tarnai. Jis yra pasaulio Valdovas, o mes niekingi mirtingieji, tačiau Jis kentėjo dėl mūsų. Kodėl mes negalime kentėti, juk kančios apvalo mus? Mielieji, jei mano mirtis pasitarnaus Jo šlovei,

melskitės, kad ji ateitų greitai, kad Jis padėtų man tvirtai pakelti visas negandas. Jeigu bus lemta grįžti į jūsų tarpą, melskime Dievą, kad grįžčiau be dėmės, kad nenutylėčiau nė vienos Evangelijos tiesos ir palikčiau savo broliams puikų pavyzdį, kuriuo jie galėtų sekti. Manau, kad jūs daugiau nepamatysite manęs Prahoje, tačiau jei visagalis Dievas panorės sugražinti mane jums, tuomet ženkime pirmyn su tvirta širdimi, pažindami ir mylėdami Jo Įstatymą.“*

Kitame laiške kunigui, tapusiam Evangelijos mokiniu, Janas Husas nuolankiai pripažino savo klaidas ir kaltino save, kad „jautė malonumą, dėvėdamas prabangius apdarus ir tuščiai leidamas laiką menkaverčiams užsiėmimams“. Po to jis pridėjo šiuos jaudinančius perspėjimus: „Tegu tavo mintis užvaldo Dievo šlovinimas ir sielų išgelbėjimas, o ne parapijų ir turto troškimas. Saugokis, kad neišpuoštum savo namų labiau už savo sielą, labiausiai rūpinkis dvasiniu pastatu. Būk pamaldus ir kuklus, nesumenkink savo vertės puotaudamas. Jei nepakeisi gyvenimo būdo ir nesusilaikysi nuo nesaikingumo, aš bijau, kad būsi griežtai nubaustas kaip ir aš [...]. Tu pažįsti mano mokslą, nes buvai nuo vaikystės mokytas, todėl nėra daugiau reikalo apie tai rašyti. Bet aš maldauju tavęs mūsų Viešpaties gailestingumu: tuščiai nesididžiuok, juk matai, kad aš suklypau.“ Ant voko Husas užrašė: „Aš maldauju tavęs, mano drauge: neatplėšk šio laiško, kol neįsitikinsi, kad esu miręs.“**

Keliaudamas Janas Husas pastebėjo, kad jo mokslas pasiekė žmonių širdis, kad daugelis nuoširdžiai atsivertė ir palankiai priima pasikeitimus. Žmonės susiburdavo, sveikindami jį, o kai kurių miestų magistratai ėjo kartu su juo gatvėmis.

Atvykus į Konstančą, Husui buvo suteikta visiška laisvė. Be imperatoriaus apsauginio rašto, jam taip pat buvo užtikrinta asmeninė popiežiaus globa. Nepaisant šių iškilmingų pareiškimų, reformatorius buvo suimtas ir popiežiaus bei kardinolų įsakymu įmestas į pasibaisėtiną požeminį kalėjimą. Vėliau jis buvo perkeltas į neįveikiamą tvirtovę kitoje Reino pusėje. Nieko nelaimėjęs

* *Bonnechose*. Min. veik. – V. 1. – P. 147, 148.

** *Bonnechose*. Min. veik. – V. 1. – P. 148, 149.

klasta, popiežius taip pat greitai pateko į šį kalėjimą.* Be žmogžudystės, simonijos ir svetimavimo, susirinkimas apkaltino jį niekšišiausiais nusikaltimais, „nuodėmėmis, kurių nedera minėti“. Pagal susirinkimo nutarimą jis neteko karūnos ir buvo įmestas į kalėjimą. Kiti popiežiai taip pat buvo nuversti, ir išrinktas naujas popiežius.⁴³

Nors pats popiežius Jonas XXIII buvo pripažintas kaltu dėl didesnių nusikaltimų negu Janas Husas kada nors kaltino kunigus ir dėl to reikalavo reformacijos, tačiau tas pats susirinkimas, kuris nuvertė popiežių, ėmėsi nutildyti reformatorių. Huso įkalinimas sukėlė didelį pasipiktinimą Bohemijoje. Galingi didikai nusiuntė susirinkimui rūščius protestus dėl šio įžeidimo. Imperatorius buvo nepatenkintas, kad buvo pažeistas apsauginis raštas, todėl taip pat pasipriešino Huso teismo procesui. Tačiau reformatoriaus priešai buvo ryžtingi ir pagiežingi. Jie priminė imperatoriui ankstesnį jo paties nusiteikimą, nuogaštavimus ir uolumą. Jie pateikė svarius argumentus, kad įrodytų, jog „duotas pažadas netaikomas eretikams ir asmenims, kurie įtariami erezija, nors jie turėtų karalių ir imperatorių apsauginius raštus“.** Taip jie nugalėjo.

Nualintas ligos ir įkalinimo – drėgnas, dvokiantis požeminio kalėjimo oras sukėlė karštinę, kuri vos nenusinešė jo gyvybės – Janas Husas pagaliau stojo prieš susirinkimą. Surakintas grandinėmis, jis stovėjo prieš imperatorių, kurio garbė ir duotas žodis turėjo garantuoti jo saugumą. Per ilgą teisminę apklausą Husas tvirtai laikėsi tiesos ir prieš susirinkusius aukštus Bažnyčios bei valstybės pareigūnus iškilingai ir drąsiai smerkė Bažnyčios hierarchų pageidimą. Kai buvo pareikalauta išsižadėti savo mokslo arba pasirinkti mirtį, jis pasirinko kankinio likimą.

Dievo malonė palaikė jį. Kančių savaitėmis prieš galutinį nuosprendį dieviškoji ramybė pripildė jo sielą. „Aš rašau šį laišką, – rašė jis draugui, – kalėjimo supančiota ranka, rytoj tikiuosi mirties nuosprendžio [...]. Kai Jėzus Kristus padės mums vėl susitikti nuostabioje būsimosio gyvenimo ramybėje, tu sužinosi, koks

* *Bonnechose*. Min. veik. – V. 1. – P. 247.

** *Lenfant Jacques*. History of the Council of Constance. – V. 1. – P. 516.

gailėstingas pasirodė man Dievas, kaip veiksmingai Jis palaikė mane per išmėginimus ir teismus.“*

Požemio kalėjimo tamsoje jis matė tikrojo tikėjimo triumfą. Sapnuose grįždamas į koplyčią Prahėje, kur skelbė Evangeliją, jis matė popiežių ir vyskupus, trinančius Kristaus paveikslus, kuriuos jis nutapė ant sienų. „Šis reginys nuliūdino Husą, tačiau kitą dieną jis jau sapnavo daug dailininkų, restauruojančių paveikslus ir tapančių kitus paveikslus ryškiomis spalvomis. Baigę savo darbą, dailininkai, apsupti didelės minios, sušuko: ‘Tegu dabar ateina popiežius ir vyskupas; jie niekad daugiau jų nenutrins.’“ Pasaikodamas savo sapną, reformatorius pasakė: „Aš esu įsitikinęs, kad Kristaus atvaizdas niekad nebus ištrintas. Jie norėjo jį sunaikinti, tačiau jį iš naujo kiekvieno žmogaus širdyje įrašys geresni negu aš pamokslininkai.“**

Paskutinį kartą Janas Husas stėjo prieš susirinkimą. Tai buvo didelė ir stulbinanti draugija – imperatorius, imperijos kunigaikščiai, karalių atstovai, kardinolai, vyskupas, prelatai ir didelė minia žmonių, kurie atėjo stebėti tos dienos įvykių. Iš visų krikščioniškojo pasaulio šalių susirinko pirmosios teisėtos kovos už tikėjimą liudytojai.

Pakviestas tarti paskutinį žodį, Husas paskelbė, kad neišsižadės savo žodžių ir, nukreipęs skvarbų žvilgsnį į monarchą, kuris taip begėdiškai sulaužė savo pažadą, tarė: „Aš nusprendžiau savanoriškai stoti prieš šį susirinkimą ir čia esantis imperatorius pažadėjo man apsaugą.“***

Kai susirinkusiųjų akys nukrypo į didiką, Zigmantas smarkiai išraudo.

Paskelbus nuosprendį, prasidėjo pažeminimo ceremonija. Vyskupas aprenge savo kalinį dvasininko drabužiais. Priimdamas dvasininko apdarą, Husas tarė: „Kai mano Viešpatį Jėzų Kristų vedė nuo Erodo pas Pilotą, Jis buvo aprengtas baltu apdaru, kad būtų pažemintas.“

* *Bonnechose*. Min. veik. – V. 2. – P. 67.

** *Merle d'Aubigne J. A.* History of the Reformation of the Sixteenth Century. – Bk. 1. – Ch. 6.

*** *Bonnechose*. Min. veik. – V. 2. – P. 84.

Dar kartą paliepus, kad atšauktų savo žodžius, jis kreipėsi į žmones ir tarė: „Kaip aš tuomet žiūrėsiu į dangų? Kaip aš galėsiu pažiūrėti į akis tai daugybei, kuriai skelbiau Evangeliją? Ne, aš vertinu jų išgelbėjimą labiau nei savo varganą kūną, kuris dabar yra pasmerktas mirti.“

Po to vienas po kito buvo nuplėšiami kunigo drabužiai. Atlikdamas šią ceremonijos dalį, kiekvienas vyskupas išstardavo praieiksmą. Galiausiai „jie uždėjo jam ant galvos piramidės formos popierinę mitrą, ant kurios buvo nupieštos baisios velnių figūros, o priekyje ryškiai užrašyta *Arkieretikas*. „Su didžiausiu džiaugsmu, – pasakė Husas, – aš nešioju šį gėdos vainiką iš meiles Tau, o Jėzau, nes dėl manęs nešiojai erškėčių vainiką.“*

Kai jis buvo taip „papuoštas“, prelatai pasakė: „Dabar mes atiduodame tavo sielą velniui.“ „O aš, – tarė Janas Husas, pakeldamas akis į dangų, – pavedu savo dvasią Tavo rankoms, o Viešpatie Jėzau, nes Tu išgelbėjai mane.“**

Po to jį perdavė civilinei valdžiai ir nuvedė į bausmės vykdymo vietą. Paskui jį sekė didelė procesija – šimtai apsiginklavusių karių, išsipuošę kunigai bei vyskupai ir Konstanco gyventojai. Kai jau viskas buvo paruošta laužui uždegti, priirištas prie gėdos stulpo kankinys dar kartą buvo paragintas išsižadėti paklydimų ir išsigelbėti. „Kokių paklydimų, – paklausė Husas, – aš turėčiau išsižadėti? Aš nesu niekuo nusikaltęs. Šaukiu liudytoju Dievą, kad tai, ką aš parašiau ir skelbiau, skirta išgelbėti žmones iš nuodėmės ir pražūties. Todėl aš su džiaugsmu savo krauju patvirtinsiu tą tiesą, kurią rašiau ir skelbiau.“***

Kai liepsnos ėmė gaubti jį, kankinys pradėjo giedoti: „Jėzau, Dovydo Sūnau, pasigailėk manęs“, – ir tęsė tol, kol jo balsas nutilo amžiams.

Net jo priešai buvo priblokšti tokios didvyriškos laikysenos. Apie Huso, o vėliau ir Jeronimo kankinių mirtį, uolus popiežininkas rašė: „Jie abu nepakeitė įsitikinimų, kai atėjo paskutinė

* *Bonnechose*. Min. veik. – V. 2. – P. 86.

** *Wylie*. Min. veik. – Bk. 3. – Ch. 7.

*** Ten pat.

valanda. Jie užlipo ant laužo tarsi eitų į vestuvių puotą. Iš jų lūpų nepasigirdo nė vienas skausmo šūksnis. Kai pradėjo kilti liepsnos, jie giedojo, ir net įsisiautėjusi liepsna ne iš karto pajėgė nutildyti giesmes.“*

Kai Huso kūnas visiškai sudegė, pelenai kartu su žeme buvo surinkti ir įmesti į Reiną, o iš ten nuplukdyti į vandenyną. Veltui jo persekiotojai puoselėjo viltį, kad išrovė jo skelbiamas tiesas. Kažin ar jie galėjo pamanyti, jog pelenai, kuriuos vanduo nuplukdė į vandenyną, bus išsklaidyti po visus žemės kampelius. Jie bus tartum sėkla, kuri pasieks tolimiausius kraštus ir duos gausų tiesos liudytojų derlių. Balsas, skambėjęs Konstanco susirinkimo salėje, aidu atsilieps per visus ateinančius amžius. Janas Husas išėjo, tačiau tiesa, už kurią jis mirė, niekada nežus. Jo tikėjimo ir ištikimybės pavyzdys skatino daugelį ryžtingai ginti tiesą kankinimų ir mirties akivaizdoje. Huso egzekucija parodė visam pasauliui klatingą Romos žiaurumą. Tiesos priešai, patys to nesuvokdami, parėmė reikalą, kurį taip stengėsi sunaikinti.

Greitai dar vienas gėdos stulpas buvo pastatytas Konstancė. Kito liudytojo kraujas turėjo būti pralietas už tiesą. Atsisveikindamas su Husu, prieš jam išvykstant į Visuotinį Bažnyčios susirinkimą, Jeronimas ragino jį būti drąsiu ir tvirtu. Jei Janas patektų į pavojų, jis pažadėjo ateiti jam į pagalbą. Išgirdęs apie reformatoriaus įkalinimą, ištikimasis mokinys tuoj pradėjo rengtis tesėti savo pažadą. Lydimas vieno bendrakeleivio ir neturėdamas jokio apsauginio rašto, jis išvyko į Konstancą. Atvykęs Jeronimas įsitikino, kad tik pats save pastatė į pavojų, niekuo negalėdamas padėti savo draugui. Jis skubiai išvyko iš miesto, tačiau pakeliui į namus buvo suimtas ir gražintas atgal, sukaustytas grandinėmis ir saugojamas būrio kareivių. Pirmą kartą pasirodęs prieš susirinkimą, Jeronimas bandė atremti jam pateiktus kaltinimus, tačiau jo žodžiai buvo sutikti šūksniais: „Ant laužo jį! Ant laužo!“**

Jis buvo įmestas į kalėjimą, skausmingai sukaustytas grandinėmis ir maitinamas tik duona bei vandeniu. Po keleto žiaurių įkali-

* Ten pat.

** *Bonnechose*. Min. veik. – V. 1. – P. 234.

nimo mėnesių Jeronimas sunkiai susirgo. Jo gyvybei grėsė pavojus, todėl priešai išsigando, kad jis gali išsprūsti iš nagų ir pradėjo su juo elgtis geriau, tačiau kalėjime kankinys išbuvo dar vienerius metus.

Jano Huso mirtis nedavė tokių rezultatų, kokių tikėjosi popiežininkai. Grubiai pažeidę apsauginį raštą, kankintojai susilaukė didelių priekaištų, todėl Bažnyčios susirinkimas elgėsi apdairiau ir nusprendė nesudėginti Jeronimo, bet priversti jį išsižadėti savo žodžių. Jis buvo atvestas į susirinkimą, jam buvo pasiūlyta pasirinkti: atšaukti savo žodžius arba mirti ant laužo. Mirtis įkalinimo pradžioje jam būtų malonė, palyginti su baisiomis kančiomis, kurias jis patyrė kalėjime, tačiau dabar, nusilpnintas ligos, kalėjimo žiaurumo, kankinamas nerimo ir nežinomybės, atskirtas nuo draugų, prislėgtas Huso mirties Jeronimas pasidavė ir sutiko paklusti susirinkimui. Jis pasižadėjo laikytis katalikų tikėjimo ir pripažino susirinkimo nutarimus, pasmerkiančius Džono Viklifo ir Jano Huso mokslą, išskyrus „šventąsias tiesas“*, kurių jie mokė.

Taip Jeronimas pasistengė nutildyti sąžinės balsą ir išvengti mirties. Tačiau kalėjimo viename jis aiškiai suvokė, kad suklydo. Jis galvojo apie Huso drąsą bei ištikimybę, o mąstydamas apie save suprato, kad išsigynė tiesos. Jis galvojo apie dieviškąją Mokytoją, kuriam pasižadėjo tarnauti ir kuris dėl jo iškentė mirtį ant kryžiaus. Prieš išsižadėdamas, jis kentėjo kūno kančias, bet jautė sielos ramybę, nes buvo įsitikinęs Dievo malone, tačiau dabar sąžinės graužatis ir abejonės kankino jį baisiau nei kūno skausmai. Jis žinojo, kad dar daug ko turės išsižadėti, kol Roma paliks jį ramybėje. Kelias, kuriuo jis pradėjo eiti, baigsis visiškai išdavyste. Todėl Jeronimas nutarė, kad dėl trumpalaikio poilsio nuo kančių jis neišduos savo Viešpaties.

Greitai jis vėl stoji prieš susirinkimą. Jo nuolaidos nepatenkino teisėjų. Sužadinti Jano Huso mirties, jie troško kraujo ir reikalavo naujų aukų. Jeronimas galėjo išsaugoti gyvybę tik visiškai išsižadėdamas tiesos. Tačiau jis nusprendė atvirai pripažinti savo tikėjimą ir sekti paskui savo brolių kankinį į liepsnas.

Jis atsisakė savo ankstesniojo viešo išsižadėjimo ir kaip pasmerk-tasis mirti iškilingai pareikalavo galimybės gintis. Bijodami, kad

* *Bonnechose*. min. veik. – V. 2. – P. 141.

jo žodžiai paveiks minias, prelatai reikalavo, kad jis tik prisipažintų arba paneigtų jam pateiktus kaltinimus.

„Jūs laikėte mane uždarę tris šimtus ir keturiasdešimt dienų baisiame kalėjime, – pasakė jis, – purve, smarvėje, netenkindami elementarių poreikių; po to, atvedę mane čia ir išklausę mano mirtinių priešų, atsisakote išklaudyti manęs. [...] Jei esate iš tikrųjų išmintingi žmonės, laikote save pasaulio šviesa, pasistenkite nenusidėti teisingumui. Aš esu tik silpnas mirtingasis; mano gyvybė nėra svarbi, kai aš raginu jus nepriimti neteisingo sprendimo, daugiau kalbu dėl jūsų negu dėl savęs.“*

Jo prašymas galiausiai buvo patenkintas. Jeronimas atsiklaupė savo teisėjų akivaizdoje ir meldėsi, kad Dievo Dvasia vadovautų jo mintims ir žodžiams, o jis galėtų kalbėti neprieštaraudamas tiesiai ir būti vertas savo Mokytojo. Tą dieną jam išsipildė Dievo pažadas, duotas pirmiesiems mokiniam: „Jūs būsite dėl Manęs vedžiojami pas valdovus bei karalius [...]. Kai jie jus įskųs, nesirūpinkite, kaip ar ką kalbėsite, nes tą valandą jums bus duota, ką jūs turite sakyti. Tada jau nebe jūs kalbėsite, o jūsų Tėvo Dvasia kalbės jūsų lūpomis.“ (*Mato 10, 18–20*)

Jeronimo žodžiai nustebino ir sužavėjo net priešus. Visus metus jis buvo uždarytas tamsiame požemio kalėjime, kur negalėjo skaičiuoti, kentė fizines ir dvasines kančias. Tačiau nepaisant visko, jis aiškiai ir įtikinamai pateikė argumentus tarsi visą šį laiką būtų ramiai studijavęs. Savo klausytojams Jeronimas nurodė daug šventų vyrų, kurie buvo neteisingai nuteisti. Beveik kiekviena karta turėjo atstovų, kurių garbė būdavo plėšiama, jie būdavo priverčiami pasitraukti. Nors jie siekė pažadinti savo meto žmones, bet būdavo nesuprasti ir tik vėliau sulaukdavo pagarbos. Pats Kristus buvo bedieviško teismo nuteistas kaip nusikaltėlis.

Išsižadėjęs Jeronimas pritarė, kad nuosprendis Husui buvo teisingas. Dabar jis viešai atgailavo ir prakalbo apie kankinio mirtimi mirusio draugo nekaltumą ir šventumą. Jis pasakė: „Aš pažinojau jį nuo vaikystės [...]. Jis buvo puikiausias žmogus, teisingas ir šventas; nors ir nekaltas, buvo pasmerktas [...]. Aš taip pat esu pasiren-

* *Bonnechose*. Min. veik. – V. 2. – P. 146, 147.

gęs mirti, manęs nebaugina kankinimai, paruošti mano priešų ir melagingų liudytojų, kurie vieną dieną turės atsiskaityti už savo darbus prieš didįjį Dievą, kurio niekas negali apgauti.“*

Kaltindamas save, kad išsižadėjo tiesos, Jeronimas tęsė: „Iš visų nuodėmių, kurias aš padariau jaunystėje, nė viena taip neslegia mano minčių ir taip smarkiai negraūžia mano sąžinės, kaip ta, kurią aš padariau šioje lemtingoje vietoje, kai pritariau neteisingam nuosprendžiui, pateiktam Džonui Viklifui ir šventajam kankiniui Janui Husui, kuris buvo mano mokytojas ir draugas. Taip! Aš prisipažįstu iš širdies gelmių ir pasibaisėjęs sakau, kad negarbingai sudrebėjau, kai, pabūgęs mirties, pasmerčiau jų mokymą. Todėl nusizeminęs prašau [...] Visagalį Dievą, kad malonėtų atleisti man nuodėmes, o ypač šią, baisiausią iš visų.“ – Rodydamas į teisėjus, jis tvirtu balsu tarė:

„Jūs pasmerkėte Viklifą ir Husą ne todėl, kad jie sudrebino Bažnyčios mokslo pamatus, bet paprasčiausiai dėl to, kad jie smerkė gėdingus dvasininkų darbus – jų išdidumą, prabangą ir visas kitas prelatų bei kunigų ydas. Dalykai, apie kuriuos jie kalbėjo, yra nepaneigiami. Aš pritariu jų nuomonei.“

Drebėdami iš įniršio, prelatai nutraukė jo kalbą: „Ar dar reikia įrodymų? Prieš mūsų akis – vienas labiausiai užkietėjusių eretikų!“

Nekreipdamas dėmesio į triukšmą, Jeronimas tęsė: „Nejau jūs manote, jog aš bijau mirti? Jūs laikėte mane visus metus baisiame požemio kalėjime, baisesniam už pačią mirtį. Jūs elgėtės su manimi blogiau ir žiauriau nei turkai, žydai ar pagonys. Man gyvam, mėsa ant kaulų beveik supuvo, tačiau aš nesiskundžiu. Bebaimis, drąsus vyras neturi verkti. Aš galiu tik stebėtis tokiu dideliu barbarišku krikščionio atžvilgiu.“**

Vėl pakilo pykčio audra, ir Jeronimas buvo skubiai sugražintas į kalėjimą. Tačiau susirinkime buvo žmonių, kuriems jo žodžiai padarė didelį įspūdį. Jie panoro išgelbėti jo gyvybę. Jeronimą ap-lankė aukštus Bažnyčios postus užimantys dvasininkai ir ragino pasiduoti susirinkimui. Jam buvo žadamas puikus gyvenimas,

* *Bonnechose*. Min. veik. – V. 2. – P. 151.

** *Bonnechose*. Min. veik. – V. 2. – P. 151-153.

jeigu jis sutiks nesipriešinti Romai. Tačiau kaip ir jo Mokytojas, kai Jam buvo pasiūlyta pasaulio šlovė, Jeronimas liko nepalaužiamas. „Įrodykite man Šventuoju Raštu, kad aš klystu, – pasakė jis, – ir aš išsižadėsiu savo žodžių.“

„Šventasis Raštas! – sušuko vienas iš gundytojų. – Ar viską galima spręsti pagal jį? Kas gali jį suprasti, kol Bažnyčia neišaiškino jo?“

„Ar žmonių pasakojimai yra vertesni pasitikėjimo labiau nei mūsų Išgelbėtojo Evangelija? – atkirto Jeronimas. – Apaštalas Paulius neragino laikytis žmonių papročių, bet kvietė tyrinėti Šventąjį Raštą.“

„Eretikas! – pasigirdo atsakymas. – Aš gailiuosi taip ilgai tavęs maldavęs. Matau, kad tave skatina velnias.“*

Netrukus buvo paskelbtas nuosprendis. Jeronimą nuvedė į tą pačią vietą, kur atidavė gyvybę Husas. Eidamas jis giedojo, jo veidas švytėjo džiaugsmu ir ramybe. Jis žvelgė į Kristų, mirtis jam neatrodė siaubinga. Kai budelis, ruošdamasis uždegti laužą, žengė už jo, kankinys sušuko: „Ateik drąsiau į priekį. Uždek laužą, kad aš matyčiau. Jei aš bijočiau, manęs čia nebūtų.“

Kai liepsnos jau plauktėsi aplink jį, jis pradėjo melstis. „Viešpatie, visagalis Tėve! Pasigailėk manęs ir atleisk man nuodėmes, nes Tu žinai, kad aš visada mylėjau Tavo tiesą.“** Jo balsas nutilo, bet lūpos vis dar šnabždėjo maldos žodžius. Kai ugnis atliko savo darbą, kankinio pelenai su žeme buvo surinkti ir išberti į Reina.

Taip žuvo ištikimieji Dievo šviesos nešėjai. Tačiau jų skelbiamos tiesos šviesa – jų didvyriško pavyzdžio šviesa – negalėjo būti užgesinta. Kaip niekas negali priversti judėti atgal saulę, taip niekas negali sukliudyti nušvisti naujos dienos aušrai.

Jano Huso sudeginimas sukėlė Bohemijoje pasipiktinimo ir pasibaisėjimo bangą. Visa tauta jautė, kad jis tapo kunigų įniršio ir imperatoriaus klastingumo auka. Apie jį buvo kalbama kaip apie ištikimą tiesos skelbėją, todėl Visuotinis Bažnyčios susirinkimas, kuris išleido įsaką dėl jo mirties, buvo kaltinamas žmogžudyste. Dabar Huso mokslas susilaukė dar daugiau dėmesio nei anksčiau.

* *Wylie*. Min. veik. – Bk. 3. – Ch. 10.

** *Bonnechose*. Min. veik. – V.2. – P. 168.

Popiežiaus ediktu Džono Viklifo raštai buvo pasmerkti sudeginti. Tačiau sunaikinti pasisekė ne visus, dabar jie buvo ištraukti iš slėptuvių ir tyrinėjami kartu su Biblija ar jos dalimis, kurias žmonės galėjo gauti. Taip daugelis buvo paskatinti pripažinti reformuotą tikėjimą.

Jano Huso žudikai nesėdėjo sudėję rankų ir ramiai nežiūrėjo, kaip jo darbas triumfuoja. Norėdami numalšinti šį judėjimą, popiežius ir imperatorius susijungė, Zigmanto kariuomenė patraukė į Bohemiją.

Tačiau atsirado išvaduojujas. Žižka, kuris tik prasidėjus karui visiškai apako, buvo vienas gabiausių to meto karvedžių. Jis vadovavo čekų kariuomenei. Pasitikėdami Dievo pagalba ir tikėdami savo reikalo teisingumu, šie žmonės atrėmė siūstas prieš juos galingiausias armijas. Imperatoriaus pajėgos įsiverždavo į Bohemiją, tačiau būdavo priverstos gėdingai grįžti. Husitai nesibaimino mirties, todėl niekas negalėjo jų įveikti. Praėjus keleriems metams nuo karo pradžios, mirė drąsysis Žižka, tačiau jo vietą užėmė Prokopas. Tai buvo narsus ir sumanus karvedys, taip pat ir gabus vadas.

Sužinoję, kad mirė aklašis vadas, Bohemijos priešai manė, jog atsirado palanki proga atgauti viską, ką prarado. Popiežius paskelbė kryžiaus žygį prieš husitus. Vėl buvo surinkta didelė kariuomenė, bet žygis patyrė siaubingą pralaimėjimą. Po to buvo paskelbtas dar vienas kryžiaus žygis. Visose popiežiaus valdomose Europos šalyse buvo renkami pinigai, kariai ir karinė amunicija. Minios būrėsi po popiežiaus vėliava, nes tikėjo, kad pagaliau bus padarytas galas eretikams husitams. Tikėdamos pergale, jos įžengė į Bohemiją. Tauta pakilo atremti puolimą. Dvi kariuomenės judėjo viena priešais kitą, kol tik upė teskyrė jas. „Kryžiuočiai turėjo kiekybinį pranašumą, tačiau, užuot staigiai kėlėsi į kitą upės pusę ir stoję į mūšį su husitais, kuriuos nugalėti atėjo iš taip toli, jie stovėjo ir tylėdami žvelgė į narsius kovotojus.“* Staiga paslaptinga panika užvaldė priešą. Nepradėjusios mūšio, galingos priešo pajėgos pakriko ir išsiblaškė, atrodė, kad juos išsklaidė nematoma jėga. Besivydama bėglius, husitų kariuomenė daugelį išžudė, didelis grobis pateko į

* *Wylie*. min. veik. – Bk. 3. – Ch. 17.

nugalėtojų rankas. Taigi karas, užuot nuskurdinęs Bohemijos gyventojus, praturtino juos.

Po kelerių metų, valdant naujam popiežiui, buvo surengtas dar vienas kryžiaus žygis. Kaip ir anksčiau, žmonės ir lėšos suplaukė iš visų popiežiui pavaldžių Europos šalių. Didelės privilegijos buvo siūlomos tiems, kurie įsijungs į šį pavojingą reikalą. Kiekvienam kryžiuočiai buvo užtikrinta, kad bus atleistos sunkiausios nuodėmės. Visiems, kurie kris kovoje, buvo pažadėtas geras atlygis danguje, o tie, kurie išliks gyvi, sulauks garbės ir turtų. Vėl buvo surinkta didžiulė kariuomenė, kuri, perkirtusi sieną, įžengė į Bohemiją. Husitų pajėgos atsitraukė, leisdamos užpuolikams įeiti gilyn į šalį ir manyti, kad pergalė jau arti. Pagaliau Prokopo vadovaujama kariuomenė sustojo ir, atsisukusi į priešą, puolė. Tik dabar suprātę savo klaidą, kryžiuočiai savo stovykloje laukė puolimo. Dar neišvydę husitų, o tik išgirdę jų artėjimo garsą, kryžiuočiai puolė į paniką. Kunigaikščiai, karvedžiai ir paprasti kareiviai, metę ginklus, išsibėgiojo kas kur. Veltui popiežiaus legatas, šio įsiveržimo vadas, stengėsi suburti savo išsigandusias ir sutrikdytas pajėgas. Nepaisant jo didžiausių pastangų, jis pats buvo nušluotas bėglių srauto. Įsivyravo visiškas sąmyšis, ir vėl daug grobio pateko į nugalėtojų rankas.

Taigi ir šį kartą galingiausių Europos šalių pasiūsta didžiulė kariuomenė, drąsių, karingų, apmokytų ir apginkluotų žmonių būrys, be mūšio pabėgo nuo mažos ir iki šiol silpnos tautos gynėjų. Taip pasireiškė dieviškoji galia. Užpuolikai buvo apimti antgamtiško siaubo. Tas, kuris sunaikino faraono kariuomenę Raudonojoje jūroje, priverė bėgti midianiečių pulkus nuo Gideono ir jo trys šimtai karių per vieną naktį išguldė išdidžių asirų pajėgas, vėl ištiesė savo ranką, kad sunaikintų engėją. „Ten jie bus apimti tokio siaubo, kokio dar nėra buvę, nes Dievas išmėtys jus apgulusiųjų kaulus. Jie bus nugalėti, nes Dievas juos atmetė.“ (*Psalmė 53, 6*)

Popiežijos vyresnybė, praradusi viltį laimėti jėga, galiausiai griebsi diplomatijos. Buvo pasiektas kompromisas – pripažinta Bohemijos gyventojų sąžinės laisvė, tačiau iš tikrųjų tai buvo apgaulė ir čekai pateko į Romos valdžią. Nugalėtojai nurodė keturis punktus, kurie turėjo užtikrinti taiką su Roma: laisvai skelbti Šventąjį Raštą,

kad visi parapijiečiai turėtų teisę priimti komuniją duonos ir vyno pavidalu, pamaldas atlikti gimtąja kalba, nušalinti iš visų pasaulietinių pareigų ir valdžios dvasininkus, nusikaltusius dvasininkus teisti ne Bažnyčios teismuose, o civiliniuose teismuose. Popiežiaus valdžia pagaliau „sutiko, kad keturi husitų reikalavimai būtų priimti, tačiau teisė aiškinti susitarimą, t. y. aiškinti jo prasmę, liko Bažnyčios susirinkimui, kitaip sakant, popiežiui ir imperatoriui“.* Šiuo pagrindu buvo pasirašytas susitarimas, Roma apgaule ir klasta gavo tai, ko jai nepasisėkė pasiekti prievarta. Savaip interpretuodama susitarime pateiktus husitų punktus ir Bibliją, ji galėjo iškreipti jų prasmę, kad panaudotų savo tikslams.

Dauguma Bohemijos gyventojų manė, kad toks susitarimas pavojingas, todėl nepanoro su juo sutikti. Kilo nesutarimai, išiplieskė civiliniai maištai. Šioje kovoje žuvo kilnūs Prokopas, ir Bohemija visiškai prarado laisvę.

Huso ir Jeronimo išdavikas Zigmantas tapo Bohemijos karaliumi. Nepaisydamas priesaikos ginti Bohemijos gyventojų teises, jis padėjo įsitvirtinti popiežijos valdžiai. Pataikaudamas Romai, jis turėjo mažai naudos. Dvidešimt metų jo gyvenimas buvo pilnas pavojų ir rūpesčių. Ilgi ir bevaisiai karai išėikvojo jo turtus ir prazudė dideles kariuomenes. Karaliauti jam teko vos metus. Jis mirė, palikęs savo karalystę ant civilinio karo slenksčio ir užsitraukęs gėdą.

Toliau tęsėsi maištai, nesantaika, liejosi kraujas. Svetimšalių kariuomenės vėl įsiveržė į Bohemiją, o vidaus nesutarimai tebetrikdė tautą. Tie, kurie liko ištikimi Evangelijai, buvo žiauriai persekiojami.

Kai jų buvusieji broliai, sudarę sutartį su Roma perėmė jos paklydimus, senojo tikėjimo šalininkai susijungė į atskirą Bažnyčią, pavadintą „Broliškąja bendruomene“. Jie užsitraukė dar stipresnę neapykantą. Tačiau jų tvirtumas buvo nepalaužiamas. Priversti ieškoti prieglobsčio miškuose ir olose, jie rinkdavosi skaityti Dievo Žodį ir garbinti Dievą.

Per pasiuntinius, slapta nusiųstus į kitas šalis, jie sužinojo, kad kai kur „yra tiesos išpažintojų, po keletą viename ar kitame mieste,

* *Wylie*. Min. veik. – Bk. 3. – Ch. 18.

kurie taip pat buvo persekiojami, o Alpių kalnuose jau seniai buvo įsikūrusi Bažnyčia, kuri rėmėsi Šventuoju Raštu ir protestavo prieš pagoniškus Romos papročius“.* Ši žinia buvo sutikta džiaugsmingai, ir užmegztas ryšys su krikščionimis valdiečiais.

Tvirtai laikydamiesi Evangelijos, Bohemijos gyventojai net tamsiausiomis persekiojimo valandomis vis nukreipdavo žvilgsnį į horizontą. Jie tikėjo, kad netrukus išauš rytas. „Jiems teko sunkios dienos, tačiau [...] jie prisiminė žodžius, kuriuos pirmą kartą pasakė Husas, o po to pakartojo Jeronimas, kad praslinks šimtmečiai ir išauš diena. Tie žodžiai husitams reiškė tą patį, ką Juozapo žodžiai pavergtoms Izraelio giminėms: ‘Aš mirštu, bet Dievas tikrai applančys jus ir išveš.’“** „XV a. pabaigoje susikūrė daugiau *Broliškosios bendruomenės* bažnyčių. Nors jų gyvenimas nebuvo lengvas, bet palyginti ramus. XVI a. pradžioje Bohemijoje ir Moravijoje broliai turėjo jau du šimtus bažnyčių.“*** „Išvengę naikinančios ugnies ir kardo, likę gyvi, jie galėjo pamatyti aušrą tos dienos, kurią išpranašavo Janas Husas.“****

* *Wylie*. Min. veik. – Bk. 3. – Ch. 19.

** *Wylie*. Min. veik. – Bk. 3. – Ch. 19.

*** *Gillett Erza Hall*. Life and Times of John Huss. – V. 2. – P. 570.

**** *Wylie*. Min. veik. – Bk. 3. – Ch. 19.

7. MARTYNO LIUTERIO ATSISKYRIMAS NUO ROMOS BAŽNYČIOS

Priešakyje tų, kurie buvo pašaukti vesti Bažnyčią iš katalikybės tamsos į tyresnio tikėjimo šviesą, stovi Martynas Liuteris. Veržlus, atkaklus, užsispyręs, pasišventęs, nejaučiantis jokios baimės išskyrus Dievo, nepripažįstantis jokio religinio pagrindo tik Šventąjį Raštą, Liuteris buvo savo laiko žmogus. Dievas pasirinko Liuterį savo įrankiu, kad jis reformuotų Bažnyčią ir apšviestų pasaulį.

Kaip ir pirmieji Evangelijos šaukliai, Liuteris gimė neturtingoje šeimoje. Jo vaikystė prabėgo kuklaus vokiečių kalnakasio namuose. Kasdien sunkiai dirbdamas tėvas uždirbdavo lėšas sūnaus išsimokslinimui. Tėvas norėjo, kad Martynas taptų teisininku, tačiau Dievas ketino padaryti jį didelės šventovės statytoju. Sunkumai, nepriteklus ir griežta disciplina buvo beribės Išminties mokykla, kuri parengė Liuterį svarbiausiai gyvenimo misijai.

Martyno tėvas buvo guvas proto, tvirto charakterio, sąžiningas, ryžtingas ir doras žmogus. Jis laikėsi savo įsitikinimų, nepaisydamas pasekmių. Protingai samprotaudamas, Liuteris vyresnysis nepasitikėjo vienuoliais. Jis buvo labai nepatenkintas, kai be jo sutikimo sūnus įstojo į vienuolyną. Tik po dviejų metų jis susitaikė su sūnum, nors tėvo nuomonė nepasikeitė.

Taigi Liuterio tėvai labai rūpinosi savo vaikų mokymu ir auklėjimu. Jie stengėsi išmokyti savo atžalas Dievo Žodžio ir įdiegti krikščioniškas dorybes. Tėvas dažnai garsiai meldavosi, kad vaikas atsimitų Viešpaties vardą ir vieną dieną pradėtų skleisti Jo tiesą. Kad ugdytų vaikų moralę ir intelektą, tėvai uoliai naudojosi kiekviena palankia proga, kurią suteikdavo jų sunkus gyvenimas. Jie nuoširdžiai ir atkakliai siekė išauklėti vaikus pamaldžius ir naudingus gyvenimui. Kartais tėvų ryžtas peraugdavo į prievartą, tačiau jų auklėjimas nusipelnė pagarbos ir pritarimo – išaugęs reformatorius tai suprato.

Mokykloje, kurioje Martynas mokėsi vaikystėje, buvo auklėjama griežtai, kartais buvo naudojamos fizinės bausmės. Jo tėvai buvo neturtingi. Išvykęs mokytis į kitą miestą, jis užsidirbdavo sau duoną giedodamas tai prie vienu, tai prie kitų namų durų, ir dažnai kėsdavo alkį. Jį gąsdino vyraujantis prietaringas požiūris į religiją. Kiekvieną vakarą jis guldavosi miegoti nuliūdęs, nes jį kaustė nuolatinė ateities baimė. Jis galvodavo apie Dievą kaip apie griežtą, negailestingą teisėją, žiaurų tironą, o ne kaip apie gerą dangiškąjį Tėvą.

Nepaisydamas daugybės didelių nusivylimų, Liuteris ryžtingai veržėsi pirmyn, stengėsi tobulėti, stiprino moralę. Jis karštai troško mokytis. Jo rimtas ir veržlus protas siekė pažinti naudingus ir svarius dalykus, nekreipdamas dėmesio į išorę.

Būdamas aštuoniolikos metų Martynas įstojo į Erfurto universitetą. Dabar jo materialinė padėtis pagerėjo, perspektyvos atrodė šviesesnės nei anksčiau. Taupūs ir darbštūs jo tėvai sukaupe pakankamai lėšų, kad galėtų jam padėti. Gerų draugų įtaka iš dalies išsklaidė niūrų ankstesnio mokymo poveikį. Jis ėmė studijuoti geriausių rašytojų veikalus, stropiai kaupė jų vertingų minčių turtą, šių išmintingų žmonių išmintis tapo jam sava. Anksčiau, kai jis dar mokėsi griežtos drausmės mokykloje, Liuteris išsiskirdavo iš bendramokslių, o dabar palankiomis sąlygomis jo protas dar sparčiau tobulėjo. Puiki atmintis, laki vaizduotė, gebėjimas giliai mąstyti ir nenuilstamas stropumas padėjo jam iškilti virš draugų. Visapusiškas išsilavinimas subrandino nuovokumą, proto gyvumą ir įžvalgumą, kurie ruošė jį gyvenimo kovai.

Liuterio širdyje išliko Viešpaties baimė. Siekiant tikslo, ji padėjo būti nepalaužiamam ir paklusti Dievui. Jis nuolat jautė priklausomybę nuo Dievo pagalbos, todėl kiekvieną dieną pradėdavo malda – prašė Dievą vadovauti ir paremti. Jis dažnai sakydavo: „Rimta malda – pusė darbo.“*

Vieną dieną, beieškodamas knygų universiteto bibliotekoje, Liuteris surado lotynišką Bibliją. Tokios knygos jis niekada anksčiau nebuvo matęs; jis net nežinojo, kad ji egzistuoja, nes buvo girdėjęs tik Evangelijų ir apaštalų Laiškų ištraukas, kurios buvo skaitomos žmonėms per pamaldas. Jis manė, kad jos ir sudarė visą Bibliją. Dabar pirmą kartą Liuteris pamatė visą Šventąjį Raštą. Nustebęs, jis baimingai vartė šventus puslapius. Jo jaudinimasi išdavė pagreitėjęs pulsas ir virpanti širdis, nes vis skaitė ir kartais sušukdavo: „Kad Dievas man duotų tokią knygą!“** Šalia jo buvo Dievo angelai, o Dievo sosto šviesos spinduliai atskleidė jam tiesos lobius. Liuteris visada bijojo įžeisti Dievą, tačiau dabar, kaip niekada anksčiau, jis įsitikino, jog yra nusidėjęs.

Nuoširdus troškimas išsilaisvinti iš nuodėmių ir susitaikyti su Dievu paskatino jį įstoti į vienuolyną ir pasišvęsti vienuolio gyvenimui. Vienuolyne jam tekdavo atlikti negarbingiausius, sunkiausius darbus, eiti iš namų į namus ir prašyti išmaldos. Jis buvo tokio amžiaus, kai labiausiai geidžiama pagarbos ir pripažinimo, todėl šios vergiškos pareigos skaudino jo natūralius jausmus. Bet jis kantriai kentė pažeminimą, nes tikėjo, kad to užsitarnavo nusidėdamas.

Kiekvieną laisvą valandėlę jis skirdavo mokslams, aukodamas miegą ir gailėdamas laiko, kurį sugaišta valgydamas. Labiau už viską Liuterį džiugino Dievo Žodžio tyrinėjimas. Vienuolyne jis rado Bibliją, grandine pritvirtintą prie sienų, ir dažnai į ją žiūrėdavo. Liuteris suvokė savo nuodėmingumą, todėl stengėsi darbais gauti atleidimą ir ramybę. Jis gyveno labai griežtai: pasninkai, ilgos maldos ir kūno plakimas turėjo nugalėti prigimties blygbes,

* *Merle d'Aubigne J. H. History of the Reformation of the Sixteenth Century.* – Bk. 2 – Ch. 2.

** Min. veik. – Bk. 2. – Ch. 2.

nuo kurių neišvadavo vienuolio gyvenimas. Jis buvo pasiryžęs bet kokiai aukai, kuri padėtų išgryninti širdį, kad Dievas galėtų ją priimti. „Aš iš tikrųjų buvau pamaldus vienuolis, – sakė Liuteris vėliau, – ir vykdžiau savo ordino įstatus griežčiau nei galiu išreikšti žodžiais. Jei kada nors vienuolis galėtų užsitarnauti dangų savo vienuoliškais darbais, tai aš buvau jo vertas [...]. Jei būčiau taip gyvenęs ilgiau, tai savęs tramdymu būčiau nuvaręs save į kapus.“*

Žiauriai kankindamas kūną, jis prarado daug jėgų, kentėjo nuo alpulio ir spazmų, kurie vargino jį visą gyvenimą. Nors Liuteris labai stengėsi, bet jo prislėgta siela nerado paguodos. Galiausiai jį apėmė neviltis.

Kai Martynui Liuteriui atrodė, kad viskas prarasta, Dievas atsuntė jam bičiulį. Pamaldusis Štaupicas atskleidė jam Dievo Žodį. Jis ragino nežiūrėti į save, padėjo išsivaduoti iš slegiančio kaltės jausmo, pažeidus Dievo Įstatymą, ir žvelgti į Jėzų, nuodėmes atleidžiantį Išgelbėtoją. „Užuot kankinęs save už nuodėmes, pulk į Jo glėbį! Pasitikėk Juo, Jo gyvenimo teisumu, tikėk Jo atperkamosios mirties galia! Klausyk Dievo Sūnaus! Jis tapo Žmogumi, kad užtikrintų tau dieviškąją malonę. [...] Mylėk Tą, kuris tave pirmas pamilo!“** – Taip kalbėjo malonės pasiuntinys. Jo žodžiai padarė Liuteriui didelį įspūdį. Ilgai kovojęs su savo klaidingu įsitikinimu, jis sugebėjo suvokti tiesą, ir jo nerimaujanti siela nurimo.

Liuteris buvo išventintas į kunigus ir pakviestas dėstyti Vitenbergo universitete. Ten pradėjo tyrinėti Šventąjį Raštą originalo kalbomis. Po to jis ėmė skaityti paskaitas apie Bibliją. Daugybei susižavėjusių klausytojų atsiskleidė Psalmės, Evangelijos ir apaštalių Laiškai. Štaupicas, jo draugas ir mokytojas, skatino jį pakilti į sakyklą ir skelbti Dievo Žodį. Liuteris svyravo, jis jautėsi nevertas kalbėti žmonėms vietoj Kristaus. Ilgai svyravęs, jis patenkino atkaklius draugų prašymus. Liuteris gerai pažinojo Šventąjį Raštą, o Dievo malonė buvo su juo. Jo iškalba žavėjo klausytojus, aiškiai ir įtikinamai dėstoma tiesa pasiekdavo susirinkusiuosius, o jo užsidegimas paliesdavo širdis.

* *Merle d'Aubigne*. Min. veik. – Bk. 2. – Ch. 3.

** Min. veik. – Bk. 2. – Ch. 4.

Liuteris dar buvo tikras Romos bažnyčios sūnus ir jam niekados nekilo mintis, kad galėtų būti kitaip. Dievo Apvaizda numatė jo kelionę į Romą. Jis keliavo pėsčiomis, pakeliui apsistodamas vienuolynuose. Keliaudamas per Italiją, jis buvo nustebintas vieno vienuolyno turtingumu, didingumu ir prabanga. Nuolat gaudami dideles pajamas, vienuoliai gyveno puikiose buveinėse, rengėsi puošniais ir prabangiais apdarais, puotavo prie gausiai apkrautų stalų. Skausmingai nuogaustaudamas Liuteris gretino šį vaizdą su savo pasiukojančiu gyvenimu. Jis buvo labai suglumęs.

Pagaliau tolumoje Liuteris pamatė miestą ant septynių kalvų. Giliai susijaudinęs Liuteris parklupo ant žemės ir sušuko: „Šventoji Roma, aš sveikinu tave!“* Jis įžengė į miestą, lankė bažnyčias, klausėsi kunigų ir vienuolių kartojamų nuostabių pasakojimų ir atliko visas reikalingas apeigas. Tačiau visur jis matė vaizdus, kurie stebino jį ir kėlė jam siaubą. Jis pamatė, kad blogis tvyro dvasininkijos sluoksniuose, girdėjo nepadorius prelatų juokus ir pasibaisėjo jų šventvagyste net per mišias. Būdamas tarp vienuolių ir miestiečių, jis visur matė lengvabūdišką linksminimąsi ir ištvirkimą. Kur tik jis pasisukdavo, visur regėjo išniekintas šventas vietas. Vėliau jis rašė: „Niekas negali įsivaizduoti, kokios nuodėmės ir gėdingi dalykai vyksta Romoje! Kad patikėtum, juos reikia išgirsti ir pamatyti. Todėl yra įprasta sakyti: ‘Jei yra pragaras, tai Roma pastatyta ant jo: tai bedugnė, iš kurios kyla įvairiausios nuodėmės.’“**

Neseniai išleistame dekrete popiežius pažadėjo atlaidus visiems, kurie klūpėdami pakils vadinamaisiais „Piloto laiptais“, kuriais, kaip teigiama, nulipo mūsų Išgelbėtojas, išeidamas iš romėnų teismo. Jie kažkaip stebuklingai persikėlė iš Jeruzalės į Romą. Vieną dieną pamaldžiai nusiteikęs Liuteris keliais lipo tais laiptais, kai staiga lyg perkūnas iš giedro dangaus nuskambėjęs balsas jam tarė: „Teisusis gyvens tikėjimu.“ (*Romiečiams 1, 17*) Jis pašoko ir pasišalino iš tos vietos susigėdęs ir pasibaisėjęs. Ši Šventojo Rašto ištrauka nuolatos jam skambėjo. Nuo to laiko jis aiškiau suvokė, kad, norint išsigelbėti, nedera pasitikėti žmonių darbais,

* *Merle d'Aubigne*. Min. veik. – Bk. 2. – Ch. 6.

** Ten pat

reikia visiškai pasikliauti Kristaus nuopelnais. Jam atsivėrė akys, ir niekas jo daugiau negalėjo įtikinti popiežijos teigiama iliuzija. Nusukęs veidą nuo Romos, jis nususuko nuo jos ir širdimi; nuo tada atotrūkis vis didėjo, kol Liuteris galutinai nutraukė visus ryšius su Romos bažnyčia.

Grįžus iš Romos, Vitenbergo universitete Liuteriui buvo suteiktas teologijos daktaro laipsnis. Dabar jis galėjo laisvai pasišvęsti Šventojo Rašto tyrinėjimui. Liuteris iškilmingai prisiekė visą likusį gyvenimą rūpestingai tyrinėti ir ištikimai skelbti Dievo Žodį, o ne popiežiaus dogmas. Jis buvo ne paprastas vienuolis ar profesorius, bet autoritetingas Biblijos skelbėjas, pašauktas kaip piemuo ganyti Dievo aveles, kurios buvo išalkusios ir ištroškusios tiesos. *Liuteris ryžtingai pareiškė, kad krikščionys turi gauti tik tokį mokymą, kuris remiasi Šventuoju Raštu.* Jo žodžiai smogė į pačius popiežiaus valdžios pamatus ir tapo esminiu Reformacijos principu. Liuteris suprato, kad pavojinga žmonių priesakus iškelti aukščiau Dievo Žodžio. Todėl jis drąsiai puolė scholastų samprotavimus ir netikėjimą, kritikavo filosofiją bei teologiją, kuri taip ilgai veikė žmones. Jis paskelbė, kad tokie mokslai beverčiai ir netgi žalingi. Jis siekė klausytojų mintis nukreipti nuo filosofų ir teologų sofistikos į amžinąsias tiesas, kurias skelbė pranašai ir apaštalai.

Tai buvo labai vertinga žinia tiesos trokštantiems žmonėms, kurie klausydavo jo žodžių. Niekados anksčiau jie nebuvo girdėję tokio mokymo. Geroji naujiena apie Išgelbėtojo meilę, užtikrintas atleidimas ir ramybė, kuriuos suteikė Jo kraujas, pripildė džiaugsmu širdis ir įžiebė amžinybės viltį. Vitenberge įsižiebė šviesa, kurios spinduliai turėjo pasiekti tolimiausius žemės pakraščius ir dar labiau sušvisti artėjant laikų pabaigai.

Tačiau šviesa ir tamsa nesiderina. Tarp tiesos ir netiesos vyksta nesutaikoma kova. Palaikyti ir apginti vieną, vadinasi, kovoti ir neigti kitą. Mūsų Išgelbėtojas pasakė: „Aš atėjau nešti ne ramybės, o kalavijo.“ (*Mato 10, 34*) Praėjus keleriems metams po Reformacijos pradžios, Liuteris teigė: „Dievas neveda manęs, Jis stumia mane į priekį, Jis traukia mane. Aš nesu sau šeimininkas. Aš trokš-

tu ramybės, tačiau patekau į sumaištis ir perversmų sūkurį.“* Dar jo laukė tikras kovos laukas.

Romos bažnyčia prekiaavo Dievo malone. Pinigų keitėjų stalai (žr. *Mato 21, 12*) buvo sustatyti šalia altorių, girdėjosi pirkėjų ir pardavėjų šūksniai. Popiežius įgaliojo viešai prekiauti indulgencijomis, nes teigė, kad reikia lešų statyti šv. Petro bažnyčiai Romoje. Šventykla Dievo garbei turėjo būti pastatyta nusikaltimų kaina, kertiniu jos akmeniu tapo nedorybės. Nors buvo imtasi skubių priemonių atgaivinti ir stiprinti žlungančią Romą, bet pastangos davė priešingus rezultatus – sudavė mirtiną smūgį jos didybei ir galybei, nes tai paskatino popiežiaus institucijos priešus labai ryžtingai ir sėkmingai sukilti į kovą, kuri sukrėtė šv. sostą ir trigubą popiežiaus karūną.

Vienuolis Tecelis, kurį paskyrė vadovauti indulgencijų prekybai Vokietijoje, buvo anksčiau demaskuotas už didelius nusikaltimus visuomenei ir Dievo Įstatymui.⁴⁴ Tačiau jis išvengė bausmės už savo nusikaltimus; jam buvo pavesta vykdyti savanaudiškus ir gėdingus popiežiaus planus. Jis įžūliai kartojo aiškų melą ir kūrė stebėtinus pasakojimus, kad apgautų prietaringus žmones, neišmanėlius ir lengvatikius. Jeigu jie būtų žinoję Dievo Žodį, nebūtų apgauti. Norėdamas sustiprinti savo valdžią, padidinti turtus ir valdyti žmones, popiežius slėpė nuo žmonių Šventąjį Raštą.**

Kai Tecelis įeidavo į miestą, prieš jį ėjęs šauklis skelbdavo: „Dievo ir šventojo tėvo malonė prie jūsų vartų.“*** Žmonės sveikindavo šventvagišką apsimetėlį, tarsi jis būtų Dievas, nužengęs pas juos iš dangaus. Bažnyčiose prasidėdavo gėdinga prekyba. Pakilęs į sakyklą Tecelis liaupsindavo indulgencijas kaip brangiausias Dievo dovanas. Jis skelbė, kad, remiantis šiais atlaidų raštais, visos būsimos pirkėjo nuodėmės bus atleistos, „ir net atgaila neberekalinga“.*** Be to, jis tikindavo klausytojus, kad indulgencijos galioja ne tik gyviesiems, bet ir mirusiems: tą akimirką, kai pinigai

* *Merle d'Aubigne*. Min. veik. – Bk. 5. – Ch. 5.

** Plačiau apie tai: *Gieseler John C. L. A.* Compendium of Ecclesiastical History. – Period 4. – Sec. 1 – Par. 5.

*** *Merle d'Aubigne*. Min. veik. – Bk. 3. – Ch. 1.

**** Ten pat.

sužvangės jo dėžėje, siela, už kurią sumokėta, paliks skaistyklą ir keliaus į dangų.*

Kai Simonas burtininkas norėjo iš apaštalų nusipirkti stebuklario galią, apaštalas Petras atsakė jam: „Kad tu pražūtum su savo sidabru, jei sumanei už pinigus nusipirkti Dievo dovaną!“ (*Apaštalų darbų 8, 20*) Tačiau Tecelio pasiūlymas buvo priimtinas tūkstančiams. Į jo kasą plaukė auksas ir sidabras. Lengviau buvo nusipirkti išgelbėjimą už pinigus negu pasiekti jį atgaila, tikėjimu, stengiantis kovoti su nuodėmėmis ir jas nugalėti.

Indulgencijų pardavinėjimui pasipriešino mokyti ir pamaldūs Romos bažnyčios žmonės, daugelis atmetė jas kaip neatitinkančias nei sveiko proto, nei Dievo apreiškimo. Nė vienas prelatas nedrįso pasipriešinti šiai nedorai prekybai, tačiau liaudis buvo sutrikusi ir nerami, daugelis nekantriai klausinėjo, ar Dievas nesiims jokių priemonių, kad apvalytų savo Bažnyčią.

Liuteris, nors dar buvo popiežiaus valdžios šalininkas, bet pasibaisėjo indulgencijų prekybos šventvagiškumu ir akiplėšiškumu. Daugelis jo parapijiečių nusipirko atlaidų raštus. Jie ateidavo pas kunigą išpažinti visokias nuodėmes ir tikėdamiesi atleidimo ne todėl, kad atgailautų dėl padarytų nuodėmių ir norėtų pradėti naują gyvenimą, bet remdamiesi indulgencijomis. Liuteris atsisakė duoti jiems išrišimą ir įspėjo, kad jeigu jie neatgailaus ir nepakeis savo gyvenimo, žus dėl savo nuodėmių. Labai suglumę jie kreipėsi į Tecelį ir pasiskundė, kad jų nuodėmklausys atsisakė pripažinti indulgencijas, o kai kurie drąsesni net pareikalavo gražinti pinigus. Vienuolis labai supyko. Jis ėmė svaidyti baisiausius prakeiksmus, liepė viešose vietose sukurti laužus ir paskelbė, kad „gavo iš popiežiaus įsakymą sudeginti visus eretikus, kurie drįs priešintis švenčiausioms indulgencijoms“.**

Dabar Liuteris pradėjo kovoti už tiesą. Jo balsas skambėjo iš sakyklos rimtai ir iškilmingai įspėdamas. Jis nurodė žmonėms atstumiančią nuodėmės prigimtį ir mokė, kad žmogus negali pats vienas sumažinti savo kaltę ar išvengti bausmės. Nusidėjėlių gali iš-

* Plačiau apie tai: *Hagenbach K. R. History of the Reformation.* – V. 1. – P. 96.

** *Merle d'Aubigne.* Min. veik. – Bk. 3. – Ch. 4.

gelbėti tik atgaila Dievui ir tikėjimas Kristumi. Kristaus malonės negalima nusipirkti – tai dovana. Jis patarė žmonėms nepirkti indulgencijų, bet pasitikėti nukryžiuotu Išgelbėtoju. Jis papasakojo savo skausmingą patirtį, kai veltui stengėsi išsigelbėti tramdydamas ir kankindamas save, jis patikino klausytojus, kad nežiūrėdamas į save ir tikėdamas Kristumi rado ramybę ir džiaugsmą.

Kadangi Tėcelis tęsė savo prekybą ir kėlė nedoras pretenzijas, Liuteris nutarė veiksmingiau pasipriešinti šiam nedoram piknaudžiavimui. Netrukus pasitaikė palanki proga. Vitenbergo pilies bažnyčioje buvo daug relikvijų, kurios tam tikrų švenčių proga buvo rodomos žmonėms; tiems, kurie tuomet apsilankydavo bažnyčioje ir atlikdavo išpažintį, buvo garantuojama, kad atleidžiamos visos nuodėmės. Tomis dienomis ten atėdavo daugybė žmonių. Artinosi viena svarbiausių tokių progų – Visų Šventųjų šventė. Išvakarėse Liuteris, prisijungęs prie minios, kuri traukė į bažnyčią, prikėlė prie durų raštą, kuriame buvo surašytos devyniasdešimt penkios tezės neigiančios indulgencijas. Jis paskelbė, kad gali apginti jas kitą dieną universitete, jeigu atsiras žmonių, kurie norės jas pulti.

Liuterio tezės patraukė visuotiną dėmesį. Jas vis skaitė ir skaitė. Universitete kilo didelis sujudimas. Tezės teigė, kad nei popiežiui, nei jokiai kitam žmogui niekas nesuteikė teisės atleisti nuodėmes ar skirti bausmę. Visa tai ne kas kita, kaip gudrybė išvilioti pinigus iš žmonių, pasinaudojus jų prietarais. Klastingasis šėtonas nori pražudyti sielas tų, kurie patikės šiuo melu. Buvo aiškiai pasakyta, kad Kristaus Evangelija yra vertingiausias Bažnyčios lobis. Ji nurodo Dievo malonę, kuri duodama visiems, siekiantiems jos tikėjimu ir atgaila.

Liuterio tezės sukėlė diskusiją, tačiau niekas nesiryžo priimti iššūkio. Jo iškelti klausimai per kelias dienas pasklido Vokietijoje, o po kelių savaičių nuskambėjo per visą krikščioniškąją pasaulį. Daugelis pamaldžių katalikų matė Bažnyčioje vyraujančias baisias nedorybes ir labai dėl to liūdėjo, bet nežinojo, kaip sustabdyti jų plitimą. Perskaitę tezes su dideliu džiaugsmu jie atpažino jose Dievo Žodį. Jie jautė, kad Viešpats maloningai ištiesė ranką, kad sustabdytų plūstantį pagedimo srautą, kuris plaukė iš Romos sosto.

Kunigaikščiai ir magistratai slapta džiaugėsi, jog bus apribota išdidi popiežiaus valdžia, kuri neigė teisę apskusti jos sprendimus.

Išsigando tik mėgstančios nuodėmę prietaringos minios. Žmonės pabūgo, kad bus atskleista maloni apgaulė, kuri ramindavo ir išsklaidydavo baimę. Gudrūs dvasininkai pajuto, kad permainos kelia grėsmę įteisintiems jų nusikaltimams – jie gali netekti stabilaus pajamų šaltinio, todėl įniršę puolė ginti apgaulę. Reformatoriui teko susidurti su piktais kaltintojais. Kai kurie kaltino jį skubotu elgesiu ir impulsyviais veiksmais. Kiti priekaištavo jam dėl pernelyg didelio pasitikėjimo savimi. Jie teigė, kad jam vadovauja ne Dievas, o išdidumas ir noras atkreipti į save dėmesį.

„Kas nežino, – atkirto Liuteris, – kad žmogui, iškeliančiam bet kurią naują idėją, retai pasiseka nebūti išdidžiam ir nekelti ginčų? [...] Kodėl Kristų ir visus kankinius pasmerkė mirti? Todėl, kad į juos žiūrėjo kaip į to meto išminties niekintojus, kurie išklė naujoves, pirmiau nuolankiai nepasitarę su neginčijamos tiesos skelbėjais.“ Jis dar pridūrė:

„Ką darau, bus padaryta, tačiau ne žmonių išmintimi, o Dievo valia. Jei tai Dievo darbas, kas jį sustabdys? Jei ne, kas padės jo pažangai? Ne mano valia, ne jūsų, ne mūsų, bet Tavo valia teesie, o šventasis Tėve, kuris esi danguje.“*

Nors pradėti darbą Liuterį paskatino Dievo Dvasia, bet jis negalėjo jo atlikti be sunkios kovos. Priešų priekaištai, iškraipyti jo tikslai, piktai neteisingai smerkiamas jo charakteris ir motyvai užgriuvo jį nesulaikomu srautu. Visa tai turėjo nemažą poveikį. Liuteris buvo tikras, kad daugelis įžymių žmonių ir Bažnyčioje, ir mokyklose džiugiai prisijungs prie jo ir padės vykdyti reformą. Aukštas pareigas užimančių žmonių padrašinimo žodžiai įžiebė jam viltį ir džiaugsmą. Jis jau matė nušvintančią šviesesnę Bažnyčios dieną. Tačiau netrukus padrašinimą pakeitė priekaištai ir pasmerkimas. Daugelis prelatų ir valstybės pareigūnų patikėjo Liuterio tezių teisingumu, tačiau greitai suvokė, kad šių tezių pripažinimas sukels dideles permainas. Švietimas ir tikėjimo reforma iš esmės pakenks Romos valdžiai, užtvers tūkstančius šaltinių, papildančių

* *Merle d'Aubigne*. Min. veik. – Bk. 3. – Ch. 6.

jos išdą, ir labai sumažins pernelyg dideles popiežininkų išlaidas bei prabangą. Be to, jei žmonės bus išmokyti mąstyti ir veikti kaip sąmoningos būtybės, žvelgiančios į Kristų, kuris yra vienintelė išgelbėjimo viltis, tai popiežius bus nuverstas nuo sosto ir galiausiai iš jų pačių bus atimta valdžia. Dėl to jie atsisakė pripažinti tiesą, kurią atskleidė Dievas. Priešindamiesi žmogui, kurį Jis pasiuntė juos apšviesti, jie pasipriešino Kristui ir tiesai.

Liuteris drebėdamas žiūrėjo į save – vienas žmogus, besipriešinantis pasaulio galiūnams. Jis kartais abejojavo, ar iš tikrųjų jį veda Dievas, kad pasipriešintų Bažnyčios valdžiai. „Kas aš toks, – rašė jis, – kad pasipriešinčiau popiežiaus didybei, prieš kurią [...] dreba žemės karaliai ir visas pasaulis? [...] Niekas nežino, ką iškentė mano širdis per šiuos pirmuosius dvejus metus, ir koks liūdesys ir neviltis mane kankino.“* Tačiau jis nepalūžo. Kai nebuvo žmogiškosios paramos, jis žvelgė tik į Dievą ir buvo tikras, kad visiškai saugiai gali atsiremti į Jo visagalę ranką.

Vienam Reformacijos šalininkui Liuteris rašė: „Mes negalėsime suprasti Šventojo Rašto nei tyrinėdami jį, nei savo protu. Tavo pirmoji pareiga – pradėti malda. Maldauk Viešpatį, kad iš savo didžiojo galeistingumo padėtų tau teisingai suprasti Jo Žodį. Vienintelis Dievo Žodžio aiškintojas yra jo Autorius, nes Jis pats yra pasakęs: ‘Ir bus visi mokomi Dievo.’⁴⁵ Nesitikėk nieko pasiekti pats, savo protu: pasitikėk tik Dievu ir atsiduok Jo Dvasios įtakai. Patikėk manimi kaip žmogumi, kuris pats tai patyrė.“** Tai gyvybiškai svarbi pamoka tiems, kurie jaučia, kad Dievas pašaukė juos skelbti didžiąsias *turimas tiesas*.⁴⁶ Šios tiesos sukels šėtono ir žmonių, kuriems patinka prasimanymai, įniršį. Kovoju su blogiu nepakanka žmogiškosios išminties ir proto.

Kai Liuterio priešai remdavosi papročiais ir tradicija, popiežiaus autoritetu ir nutarimais, reformatorius atremdavo juos Biblija. Jis pateikdavo argumentus, kurių priešininkai negalėdavo paneigti, todėl formalizmo ir prietaringumo vergai reikalavo jo kraujo, kaip žydai kadaise reikalavo Kristaus kraujo. „Jis eretikas! – šaukė

* Tėn pat.

** *Merle d'Aubigne*. Min. veik. – Bk. 3. – Ch. 7.

popiežiaus sekėjai. – Baisu, kad Bažnyčia leidžia tokiam siaubingam eretikui gyventi! Kuo greičiau jį į ešafotą!“* Tačiau Liuteris netapo jų įniršio auka. Dievas jam pavedė darbą, todėl siuntė dangaus angelus, kad saugotų jį, nors daugelis gavusių iš Liuterio brangią šviesą, tapo šėtono pykčio objektais ir už tiesą drąsiai kentė kankinimus bei mirtį.

Liuterio mokymas patraukė mąstančių žmonių dėmesį visoje Vokietijoje. Iš jo pamokslų ir darbų sklido šviesos spinduliai, kurie pažadino ir apšvietė tūkstančius. Gyvas tikėjimas keitė negyvą formalizmą, kuris taip ilgai kaustė Bažnyčią. Kiekvieną dieną žmonės atmesdavo bent po dalį katalikybės prietarų. Griuvo išankstinio nusistatymo barjerai. Dievo Žodis, kuriuo Liuteris tikrino kiekvieną doktriną ir kiekvieną reikalavimą, buvo kaip dviašmenis kalavijas, kuris skynėsi kelią į žmonių širdis. Visur buvo siekiama dvasinės pažangos. Visur vyravo toks teismo alkis ir troškulys, kaip niekad anksčiau per ilgus amžius. Žmonių akys, tiek ilgai nukreiptos į žmogiškąsias apeigas ir žemiškuosius tarpininkus, dabar su atgaila ir tikėjimu žvelgė į nukryžiuotąjį Kristų.

Šis didžiulis susidomėjimas sukėlė dar didesnius popiežiaus valdžios būgštavimus. Liuteris buvo iškviestas į Romą, kad atsakytų į kaltinimus erizija. Šis įsakymas jo draugams sukėlė siaubą. Jie gerai žinojo, koks pavojus gresia jam šiame puolusiame mieste, kuris buvo *girtas nuo Jėzaus kankinių kraujo*.⁴⁷ Todėl jie protestavo reikalaudami, kad jis būtų apklaustas Vokietijoje, bet nevyktų į Romą.

Galiausiai šis reikalavimas buvo patenkintas, ir popiežius paskyrė legatą⁴⁸ svarstyti šią bylą. Jis gavo iš popiežiaus nurodymus, kuriuose Liuteris jau buvo paskelbtas eretiku. Legatas buvo įgaliojtas „nubausti ir įkalinti [Liuterį] nedelsiant“. Jeigu šis užsispyręs ir legatas negalėtų jo įveikti, buvo leidžiama „paskelbti jį už įstatymo ribų visoje Vokietijoje; ištremti, prakeikti ir atskirti nuo Bažnyčios visus, kurie palaiko Liuterį“. ** Be to, popiežius nurodė savo legatui, kad, norėdamas išrauti su šaknimis pragaištingą eriziją, jis atskirtų nuo Bažnyčios visus, išskyrus imperatorių, kurie atsisakytų suim-

* *Merle d'Aubigne*. Min. veik. – Bk. 3. – Ch. 9.

** *Merle d'Aubigne*. Min. veik. – Bk. 4. – Ch. 2.

ti Liuterį bei jo sekėjus ir atiduoti juos Romai, nesvarbu, kokias pareigas jie užimtų Bažnyčioje ar visuomenėje.

Čia atsiskleidė tikroji popiežystės dvasia. Šiame dokumente nebuvo nė pėdsako krikščioniškųjų principų ar net paprasčiausio teisingumo. Liuteris buvo toli nuo Romos; jis negalėjo paaiškinti ar apginti savo pozicijų; dar nepradėjus nagrinėti jo bylos, jis jau iš anksto buvo paskelbtas eretiku ir per vieną dieną raginamas išsižadėti, apkaltintas, nuteistas ir pasmerktas. Ir tai atliko apsišaukėlis šventasis tėvas, vienintelis aukščiausias neklystantis Bažnyčios ir valstybes autoritetas!

Kai Liuteriui labai reikėjo tikro draugo užuojautos ir patarimo, dieviškoji Apvaizda pasiuntė į Vitenbergą Melanchtoną. Jaunas, kuklus, drovus Melanchtonas savo protingais sprendimais, giliomis žiniomis, gera iškalba, tyru ir nuoširdžiu elgesiu užsitarnavo visuotinį susižavėjimą ir pagarbą. Talentas neužgožė jo gero būdo. Greitai jis tapo nuoširdžiu Evangelijos mokiniu ir Liuterio labiausiai patikimu bičiuliu ir vertingu ramsčiu. Jo švelnumas, apdairumas ir tikslumas papildė drąsų ir energingą Liuterio charakterį. Jų bendradarbiavimas stiprino Reformaciją ir tapo nauju jos ramsčiu.

Teismo proceso vieta buvo parinktas Augsburgas, reformatorius iškeliavo į šį miestą pėsčiomis. Liuterio bičiuliai rimtai nuogaštavo ir prašė nerizikuoti, nes pasigirdo atviri grasinimai, jog pakeliui jis bus sučiuptas ir nužudytas. Jie net įkalbinėjo jį laikinai išvykti iš Vitenbergo ir apsistoti ten, kur bus suteikta slėptuvė. Tačiau jis nenorėjo nutraukti darbo, kurį Dievas jam paskyrė. Jis privalėjo ištikimai ginti tiesą, nepaisydamas aplink siaučiančios audros. Todėl Liuteris kalbėjo: „Aš esu panašus į pranašą Jeremiją, kuris vaidijasi ir kivirčijasi.⁴⁹ Tačiau juo labiau man grasina, juo labiau aš džiaugiوسي. [...] Jie jau sutrypė mano garbę ir gerą vardą. Lieka vienas dalykas – tai mano apgailėtinas kūnas: tegul pasiima jį – jie šiek tiek sutrumpins mano gyvenimą, tačiau mano sielos jie negalės pasiimti. Tas, kuris nori skelbti Kristaus Žodį pasauliui, turi kiekvieną akimirką tikėtis mirties.“*

* *Merle d'Aubigne*. Min. veik. – Bk. 4. – Ch. 4.

Žinia apie Liuterio atvykimą į Augsburgą sukėlė popiežiaus legatui didelį pasitenkinimą. Užsispyręs eretikas, kuris patraukė viso pasaulio dėmesį, atrodė, jau pateko į Romos rankas, ir legatas nusprendė, jog šį kartą jis neištrūks. Reformatorius neturėjo jokio apsauginio rašto. Bičiuliai prašė be jo nesirodyti legatui, o patys stengėsi kaip nors iš imperatoriaus jį gauti. Legatas ketino priversti, jei pavyks, Liuterį išsižadėti savo žodžių, o jei nepavyktų, prievarta nuvežti į Romą, kur jo lauktų toks pat likimas kaip Huso ir Jeronimo. Todėl per savo pagalbininkus jis stengėsi įtikinti Liuterį atvykti be apsauginio rašto ir pasikliauti jo malone. Reformatorius tvirtai nusprendė taip ir padaryti. Jis pasirodė popiežiaus pasiuntiniui neturėdamas dokumento, suteikiančio imperatoriaus apsaugą.

Popiežiaus tarnai stengėsi elgtis diplomatiškai. Kalbėdamas legatas atrodė labai draugiškas, tik reikalavo, kad Liuteris besąlygiškai paklustų Bažnyčios autoritetui ir nedrįstų kelti jokių klausimų ar diskutuoti. Tačiau jis tinkamai neįvertino šio žmogaus charakterio. Atsakydamas Liuteris išreiškė pagarbą Bažnyčiai, bet parodė savąjį tiesos troškimą ir teigė, jog pasiruošęs atremti visus puolimus prieš mokymą, kurį skelbė, ir pateikti savo iškeltas pamatines tikėjimo tiesas apsvarstyti žymiausiuose universitetuose. Liuteris protestavo prieš kardinolo elgesį, kai šis be jokių įrodymų reikalavo išsižadėti pažiūrų.

Vienintelis atsakymas buvo: „Atsiimk savo žodžius!“

Reformatorius paaiškino, kad jo pažiūros rėmėsi Šventuoju Raštu, ir tvirtai pareiškė, kad jis neišsižadės tiesos. Legatas nesugebėjo atremti Liuterio argumentų, todėl apipylė jį priekaištais ir pajuoka. Po to ėmė meilikauti, kalbėdamas jis naudojo daug citatų iš Bažnyčios tėvų posakių bei tradicijos dokumentų ir neleido reformatoriui įsiterpti. Matydamas, kad tolesni pokalbiai nebus rezultatyvūs, Liuteris gavo nenoromis duotą leidimą pateikti savo atsakymą raštu.

Bičiuliui jis rašė: „Taip apkaltintasis gauna dvigubą naudą: pirmiausia, kas parašyta, gali būti pateikta svarstyti kitiems, antra, atsiranda proga paveikti jei ne sąžinę, tai bent sukelti nuogaštavimus tam arogantiškam ir plepiam despotui, kuris kitaip įveiktų mane savo įsakmia kalba.“*

* *Martyn*. The Life and Times of Luther. – V. 1. – P. 271, 272.

Per kitą susitikimą Liuteris aiškiai, glaustai ir įtaigiai išdėstė savo pažiūras, paremtas gausiomis Šventojo Rašto citatomis. Garsiai perskaitęs, kas parašyta, jis įteikė raštą kardinolui, bet šis su panieka numetė jį šalin šaukdamas, kad tai daugybė tuščių žodžių ir citatų, neturinčių nieko bendra su reikalu. Tada susijaudinęs Liuteris pasitiko išdidųjį prelatą jo paties ginklais – tradicija ir Bažnyčios mokslu – ir apvertė aukštyn kojomis jo tvirtinimus.

Kai prelatas suprato, kad nepajėgs paneigti Liuterio argumentų, jis prarado savitvardą ir įniršęs sušuko: „Išsižadėk! Kitaip aš nusiųsiu tave į Romą, kur stosi prieš teisėjus, įgaliotus spręsti tavo bylą. Aš atskirsiu tave ir visus tavo šalininkus nuo Bažnyčios, taip pat tuos, kurie tave palaiko.“

Galiausiai išdidžiai ir piktai jis paskelbė: „Išsižadėk arba daugiau negrįžk!“*

Reformatorius su savo bičiuliais greitai pasitraukė, tuo aiškiai parodydamas, kad apie išsižadėjimą negali būti nė kalbos. Aišku, ne to tikėjosi kardinolas. Jis puoselėjo viltį, kad jėga ir grasinimais galės priversti Liuterį pasiduoti. Tačiau dabar su kartėliu žiūrėjo į savo šalininkus – jo planai netikėtai žlugo.

Liuterio pastangos davė gerų vaisių. Susirinkę žmonės turėjo palankią progą palyginti ir įvertinti abu vyrus, jų pažiūras ir elgesį. Skirtumas buvo akivaizdus! Paprastas, kuklus ir nepalaužiamas reformatorius laikėsi tvirtai Dievo suteikta jėga, tiesa buvo jo pusėje; popiežiaus legatas – pasipūtęs, valdingas, išpuikęs, keliantis nepagrįstus reikalavimus, negalintis pateikti nė vieno argumento iš Šventojo Rašto, bet pašėlusiai šaukiantis: „Išsižadėk savo žodžių arba būsi nusiųstas į Romą ir nubaustas!“

Nors Liuteris turėjo apsauginį raštą, popiežininkai planavo jį suimti ir įkalinti. Jo bičiuliai tvirtino, kad pasilikti Augsburgėje būtų beprasmiška, reikia tučtuojau grįžti į Vitenbergą. Be to, reikia elgtis atsargiai, kad priešai nesužinotų jo ketinimų. Švintant Liuteris paliko miestą, jis išjojo lydintas palydovo, kurį parūpino miesto valdžia. Nujausdamas blogi, jis paslapčia jojo tamsiomis ir tyliomis miesto gatvėmis. Žiaurūs ir klastingi priešai planavo jį sunaikinti.

* *Merle d'Aubigne*. Min. veik. – Bk. 4. – Ch. 8.

Ar jis išvengs paspėstų spąstų? Tokios niūrios mintys sukosi jo galvoje. Pagaliau jis pasiekė mažus vartus miesto sienoje. Jie buvo atidaryti, ir abu keliauninkai nekliudomi prajojo. Saugiai palikę miestą, bėgliai pradėjo joti greičiau; kai legatas sužinojo, kad Liuteris išvyko, šis jau buvo nepasiekiamas. Šėtonas ir jo bendrai buvo nugalėti. Žmogus, kuris atrodė pakliuvęs į jų valdžią, išsprūdo kaip paukštis iš medžiotojo žabangų.

Sužinojęs apie Liuterio pabėgimą, legatas pajuto apmaudą ir įniršą. Jis tikėjosi, kad bus apdovanotas už išmintį ir tvirtumą, nes kovojo su Bažnyčios ramybės drumstėju, bet jo viltys žlugo. Savo pyktį jis išliejo laiške Frydrichui, Saksonijos kurfiurstui⁵⁰, piktai kaltindamas Liuterį ir reikalaujamas, kad Frydrichas atsiųstų reformatorių į Romą ar ištremtų iš Saksonijos.

Gindamasis Liuteris reikalavo, kad legatas ar popiežius remtųsi Šventuoju Raštu ir nurodytų reformatoriaus paklydimus. Jis iškilmingai pasižadėjo išsižadėti savo mokslo, jei bus įrodyta, kad šis prieštarauja Dievo Žodžiui. Be to, jis išreiškė savo dėkingumą Dievui, nes buvo laikomas vertu kentėti už šventą reikalą.

Frydrichas dar mažai žinojo apie reformatorių mokslą, tačiau jį labai paveikė Liuterio žodžių nuoširdumas, galia ir aiškumas. Kol nebus įrodyta, jog reformatorius klysta, kunigaikštis nusprendė būti jo gynėju. Atsakydamas legatui jis rašė: „Kadangi dr. Martynas atvyko pas jus į Augsburgą, turėtumėte būti patenkintas. Mes nemanėme, kad jūs reikalausite, jog jis išsižadėtų savo pažiūrų, neparodę jam, kur jis klysta. Nė vienas mokytas mūsų kunigaikštystės žmogus nepranešė man, kad Liuterio mokslas yra bedieviškas, antikrikščioniškas ar eretiškas.“ „Todėl Frydrichas atsisakė siųsti Liuterį į Romą ar ištremti iš savo kunigaikštystės.“*

Kurfiurstas matė, kad visuomenės moralė smunka. Reikėjo didelės reformos. Jei žmonės pripažintų Dievo įsakymus, paklustų jiems ir apšviestos sąžinės balsui, nereikėtų sudėtingų, brangiai kainuojančių priemonių, kovojant su nusikaltėliais ir juos baudžiant. Jis matė, jog Liuterio darbas galėjo būti vaisingas, todėl džiaugėsi, kad Bažnyčioje juntama teigiama įtaka.

* *Merle d'Aubigne*. Min. veik. – Bk. 4. – Ch. 10.

Jis pastebėjo, kad profesorius Liuteris dirbo labai sėkmingai. Praėjo vos vieneri metai nuo to laiko, kai reformatorius prie pilies bažnyčios durų prikėlė savo tezes, o maldininkų, kurie aplankydavo bažnyčią per Visų Šventųjų šventę, labai sumažėjo. Roma neteko daug garbintojų, tuštėjo aukų skrynios. Bet Vitenbergas neištuštėjo, jį užtvindė ne relikvijų garbintojai, o ištroškę mokslo studentai. Liuterio raštai sukėlė didelį susidomėjimą Biblija, ne tik iš Vokietijos, bet ir iš kitų šalių į Vitenbergo universitetą rinkosi studentai. Pamatę Vitenbergą pirmą kartą, jaunuoliai „keldavo rankas į dangų ir garbindavo Dievą už tai, kad Jo valia tiesos spinduliai sklinda iš šio miesto, kaip senovės laikais nuo Siono kalno, kad pasiektų tolimiausias šalis“.*

Liuteris dar nebuvo galutinai atsisakęs Romos bažnyčios paklydimų. Kai jis lygino šventojo Dievo Žodžio tiesas ir popiežiaus nutarimus, labai stebėjosi. Jis rašė: „Aš skaitau popiežiaus nutarimus ir [...] nežinau, ar popiežius yra pats antikristas, ar jo apaštalas, nes nutarimuose Kristus nepaprastai klaidingai nušviestas ir nukryžiuotas.“** Tačiau tuo metu Liuteris dar buvo ištikimas Romos bažnyčios sūnus ir niekada nemanė, jog kada nors atsiskirs nuo jos.

Reformatoriaus raštai ir mokslas pasiekė visas krikščioniškojo pasaulio tautas. Jie paplito Šveicarijoje ir Olandijoje, pasiekė Prancūziją ir Ispaniją, Anglijoje jo mokslas buvo priimtas kaip gyvybės Žodis, tiesa taip pat paplito Belgijoje ir Italijoje. Tūkstančiai nusiimetė mirtiną sąstingį ir nubudo, tikėdami šviesia gyvenimo viltimi ir džiaugsmu.

Liuterio užsipuolimai vis labiau pykdė Romą. Kai kurie fanatikai, tarp kurių buvo net katalikiškų universitetų profesoriai, paskelbė, kad tas, kuris nužudys maištingąjį vienuolį, nenusidės. Kartą prie reformatoriaus priėjo nepažįstamas. Po apsiaustu jis slėpė ginklą, tačiau iš pradžių dar pasiteiravo, kodėl Liuteris vaikšto vienas.

„Aš esu Dievo rankose, – atsakė Liuteris. – Jis yra mano jėga ir skydas. Ką man gali padaryti žmogus?“***

* *Merle d'Aubigne*. Min. veik. – Bk. 4. – Ch. 10.

** Min. veik. – Bk. 5. – Ch. 1.

*** *Merle d'Aubigne*. Min. veik. – Bk. 6. – Ch. 2.

Išgirdęs šiuos žodžius, nepažįstamasis išbalo ir skubiai pasišalino, tarsi būtų išvydęs dangaus angelą.

Roma siekė sunaikinti Liuterį, tačiau Dievas jį saugojo. Jo mokslas skambėjo visur – „pirkiose ir vienuolynuose, [...] didikų pilyse, universitetuose ir karalių rūmuose“; kilmingi žmonės visur ėjo jam į pagalbą.*

Kaip tik tuo metu Liuteris susipažino su Huso mokslu ir suprato, kad Bohemijos reformatorius skelbė didžiąją tiesą apie nuteisiningą tikėjimą, kurios jis pats taip ilgai ieškojo ir kurios dabar mokė. Liuteris sakė: „Mes visi – Paulius, Augustinas ir aš pats – buvome husitai patys to nežinodami.“ Jis tęsė: „Dievas būtinai nubaus pasaulį už tai, kad jis sudegino tiesą, kuri buvo jam skelbiama praėjusiam amžiuje.“**

Kreipdamasis į imperatorių ir Vokietijos diduomenę dėl krikščionybės reformavimo, Liuteris apibūdino popiežių taip: „Baisu žiūrėti į žmogų, kuris vadina save Kristaus vietininku, o skendi prabangoje, kurios neturi joks imperatorius. Ar jis panašus į vargingąjį Jėzų arba kuklųjį Petrą? Sakoma, kad popiežius yra pasaulio Viešpats. Tačiau Kristus, kurio vietininku jis giriasi esąs, sakė: ‘Mano Karalystė ne iš šio pasaulio.’ Ar gali vietininko valdos būti didesnės už aukščiau esančiojo?***“

Jis rašė apie universitetus: „Aš labai bijau, kad universitetai pasirodys esą didieji pragaro vartai, jeigu juose nebus uoliai tyrinėjamas Šventasis Raštas ir jo tiesos nepasieks jaunimo širdžių. Aš nepatarčiau atiduoti savo vaiko ten, kur Šventajam Raštui nesuteikiama pirmeilė svarba. Kiekviena institucija, kurioje žmonės nuolat netyrinėja Dievo Žodžio, pasmerkta morališkai smukti.“****

Liuterio kreipimaisi greitai paplito visoje Vokietijoje ir paveikė žmones. Tauta buvo išjudinta, liaudis troško susiburti po reformos vėliava. Liuterio priešininkai, degdami įniršiu atkeršyti, ragino popiežių imtis ryžtingų priemonių. Buvo nutarta, kad Liuterio mokslas turi būti nedelsiant pasmerktas. Reformatoriui ir jo sekė-

* Ten pat.

** *Wylie J. A. The History of Protestantism.* – Bk. 6. – Ch. 1.

*** *Merle d'Aubigne.* Min. veik. – Bk. 6. – Ch. 3.

**** *Merle d'Aubigne.* Min. veik. – Bk. 6. – Ch. 3.

jams buvo skirta šešiasdešimt dienų, po kurių, jeigu jie neišsižadės savo žodžių, visi bus atskirti nuo Bažnyčios.

Reformacijai atėjo sunkūs laikai. Romos nuosprendis atskirti nuo Bažnyčios sukeldavo galingų monarchų siaubą, pasmerkdamo galingas imperijas vargui ir nuniokojimui. Į prakeiktuosius buvo žiūrima su baime ir siaubu. Jie prarasdavo draugus, su jais buvo elgiamasi kaip su visuomenės atmatomis, juos persekiodavo, kad sunaikintų. Liuteris suvokė, kokia audra tuoj kils, tačiau buvo tvirtas ir tikėjo, kad Kristus apgins ir palaikys jį. Su kankinio tikėjimu ir drąsa jis rašė: „Kas man atsitiks, aš nežinau ir nenoriu žinoti. [...] Tegu smūgis krinta ten, kur jam lemta, aš nebijau. Be mūsų dangiškojo Tėvo žinios nė lapas nenukrinta, juo labiau Jis nuolat rūpinasi mumis! Nesunku mirti už Žodį, nes Žodis, kuris tapo kūnu ir krauju, pats mirė. Jeigu esame mirę su Juo, tikime, kad gyvensime su Juo, o, patyrę tai, ką Jis išgyveno, būsimė ten, kur Jis yra, ir liksime su Juo per amžius.“*

Kai popiežiaus bulė pasiekė Liuterį, jis pasakė: „Aš niekinu ir atmetu ją kaip neteisingą ir bedievišką. [...] Ji smerkia patį KRISTŲ. [...] Aš džiaugiuosi, kad galiu patirti visokias piktybes už teisingiausią reikalą. Mano širdis išsilaisvino, nes pagaliau žinau, jog popiežius yra antikristas ir jo sostas yra paties šėtono sostas.“**

Tačiau Romos įsakymas neliko be pasekmių. Kalėjimas, kankinimai ir kardas buvo pakankamai veiksmingos priemonės, priverčiančios paklusti. Popiežiaus bulės silpniems ir prietaringiems žmonėms kėlė siaubą. Nors žmonės užjautė Liuterį, bet daugelis manė, jog gyvenimas per brangus, kad rizikuotų juo dėl reformos. Atrodė, kad reformatoriaus darbas netrukus sustos.

Tačiau reformatorius kaip ir anksčiau buvo drąsus. Roma svaidė į jį prakeiksmus, o pasaulis stebėjo neabejodamas, kad jis žus arba bus priverstas nusileisti. Bet Liuteris paskelbė triuškinamą nuosprendį ir viešai pareiškė, kad apsisprendė palikti Bažnyčią visiems laikams. Dalyvaujant studentams, dėstytojams ir įvairių luomų miestiečių miniai, Martynas Liuteris sudegino popiežiaus bulę, taip

* *Merle d'Aubigne*. Min. veik. – London: Walther, 1840. – Bk. 6. – Ch. 9.

** *Merle d'Aubigne*. Min. veik. – Bk. 6. – Ch. 9.

pat kanonų teisių ir bažnytinių nutarimų rinkinius bei kai kuriuos kitus dokumentus, remiančius popiežiaus valdžią. Jis tarė:

„Sudegindami mano knygas, mano priešai sugebėjo pakenkti tiesos reikalui, paveikdami paprastų žmonių mintis ir pražudydami jų sielas. Dėl to aš sunaikinu jų knygas. Prasadėjo rimta kova. Iki šiol aš tik žaidžiau su popiežiumi. Aš pradėjau šį darbą Dievo vardu; jis baigsis ir be manęs, bet Viešpaties galia.“*

Priešai tyčiojosi ir priekaištavo, kad jo darbas menkas ir bevertis, bet Liuteris atsakė: „Kas žino, ar ne Dievas pasirinko ir pakvietė mane; ar jie neturėtų bijoti, jog, niekindami mane, niekina patį Dievą? Mozė buvo vienas, iškeliaudamas iš Egipto; Elijas buvo vienas, valdant karaliui Ahabui; Izaijas – vienas Jeruzalėje; Ezechielis – vienas Babilonijoje. [...] Dievas niekada nepasirinkdavo pranašais nei vyriausiųjų kunigų, nei kitų įžymių asmenybių; paprastai Jis pasirinkdavo nežymius žemos kilmės žmones, kartą net piemenį Amosą. Kiekviename amžiuje buvo šventieji, kurie rizikuodami gyvybe, demaskuodavo žemės galinguosius, karalius, kunigaikščius, kunigus ir išmintinguosius. Aš nesakau, kad esu pranašas, bet manau, kad jie turėtų gerokai prisibijoti, nors aš esu vienas, o jų – daug. Aš įsitikinęs, kad Dievo Žodis su manimi, o ne su jais.“**

Tačiau galutinai atsiskirti nuo Bažnyčios Martynas Liuteris apsisprendė tik po stiprios vidinės kovos. Tuo metu jis rašė: „Kasdien aš vis labiau ir labiau jaučiu, kaip sunku atsisakyti to, kas buvo įskiepyta vaikystėje. Kaip tai skausminga! Nors mano pusėje Šventasis Raštas, sunku pateisinti save, nes išdrįsau vienas pasipriešinti popiežiui ir pavadinti jį antikristu! Koks sunkus išmėginimas teko mano širdžiai! Daug kartų klausdavau savęs to paties, ko manęs klausdavo popiežiaus šalininkai: ‘Ar tu tik vienas protingas, o visi kiti klysta? Kas bus, jei pagaliau pasirodys, jog tu klydai ir suvedžiojai tiek daug sielų? Kas tuomet bus amžiams pasmerktas?’ Taip aš kovojau su savimi ir šėtonu, kol Kristus savo neklystančiu Žodžiu parėmė mano širdį ir išsklaidė šias abejones.“***

* Min. veik. – Bk. 6. – Ch. 10.

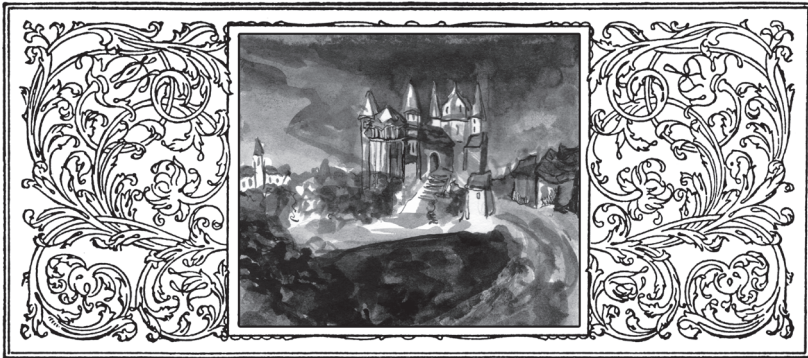
** *Merle d'Aubigne*. Min. veik. – Bk. 6. – Ch. 10.

*** *Martyn*. Min. veik. – P. 372, 373.

Popiežius grasino Liuterį atskirti nuo Bažnyčios, jeigu jis neišsižadės savo mokslo, ir dabar savo žodį ištesėjo. Nauja bulė paskelbė galutinį reformatoriaus atskyrimą nuo Romos bažnyčios, pasmerkė jį kaip prakeiktą Danguis ir smerkė visus, kurie pripažins jo mokslą. Prasidėjo lemiamas didžiosios kovos etapas.

Visi, kuriuos Dievas pasirenka skelbti tiesą, skirtą jų laikotarpiui, sutiks pasipriešinimą. Tokia jų dalia. Liuterio laikais buvo svarbi tų laikų tiesa; šiandien Bažnyčiai svarbi dabarties tiesa. Tas, kurio valia viskas vyksta, įvairiose situacijose reikalauja, kad žmonės atliktų pareigas, atitinkančias jų laikus ir aplinkybes. Jeigu jie įvertintų jiems siųstą šviesą, tuomet galėtų geriau pažinti tiesą. Gaila, bet ir šiandien daugelis nesiekia tiesos kaip ir to meto popiežiaus šalininkai, kurie stoji prieš Liuterį. Kaip ir praėjusiais amžiais vietoj Dievo Žodžio linkstame priimti žmonių priesakus ir pamokymus. Tie, kurie skelbia tiesą, skirtą jų metui, neturėtų tikėtis, kad bus sutikti palankiau nei praėjusių amžių reformatoriai. Baigiantis pasaulio istorijai, didžioji tiesos ir blogio, Kristaus ir šėtono kova vis stiprės.

Jėzus pasakė savo mokiniams: „Jei jūs būtumėte pasaulio, jis mylėtų jus kaip savuosius. Kadangi jūs – ne pasaulio, bet Aš jus iš pasaulio išskyriau, todėl jis jūsų nekenčia. Atsiminkite Mano žodžius, kuriuos esu jums pasakęs: ‘Tarnas ne didesnis už šeiminką!’ Jei persekiojo Mane, tai ir jus persekios; jeigu laikėsi Mano žodžio, laikysis ir jūsų.“ (*Jono 15, 19–20*) Antra vertus, mūsų Viešpats aiškiai pasakė: „Vargas jums, kai visi žmonės jus giria, nes ir jų protėviai lygiai taip gyrė netikrus pranašus.“ (*Luko 6, 26*) Šiandieninis pasaulis nesutinka su Kristaus dvasia taip pat kaip anksčiau, ir tie, kurie skelbia Dievo Žodį, nebus sutikti palankiau nei anksčiau. Kovos formos gali kisti, priešiškus gali būti ne toks atviras, labiau užmaskuotas, bet vis dar egzistuoja ta pati neapykanta, kuri egzistuos iki laikų pabaigos.

8. MARTYNAS LIUTERIS PRIEŠ SEIMĄ

Naujasis imperatorius Karolis V atsisėdo į Vokietijos sostą, ir Romos pasiuntiniai skubėjo jį pasveikinti. Jie norėjo, kad jis panaudotų savo galią kovai su Reformacija. Antra vertus, Saksonijos kurfiurstas, kuriam Karolis turėjo būti labai dėkingas už karūną, maldavo nesiimti jokių žingsnių prieš Liuterį, kol jo neišklausys. Todėl imperatorius atsidūrė labai keblioje padėtyje. Popiežininkus labai patenkintų, jei imperatorius nuteistų Liuterį mirties bausme. Dar anksčiau Saksonijos kurfiurstas pareiškė, kad „nei jo imperatoriškoji didenybė, nei joks kitas žmogus neįrodė Liuterio raštų nepagrįstumo“, todėl dabar jis prašė, kad „reformatoriui būtų išduotas apsauginis raštas, įgalinantis jį pasirodyti prieš mokytus, pamaldžius ir bešališkus teisėjus“.*

Visų dėmesys dabar buvo nukreiptas į Vokietijos valstybės suvažiavimą, kuris po Karolio V įžengimo į sostą buvo sušauktas Vormse, nes reikėjo apsvarstyti daug svarbių politinių klausimų ir uždavinių. Pirmą kartą Vokietijos kunigaikščiai turėjo susitikti su savo jaunu monarchu. Iš visų tėvynės kraštų atvyko kilmingieji Bažnyčios ir imperijos didikai. Vormse susirinko visi: pasaulietiniai didžiūnai, kurie puikavosi savo aukšta kilme ir titulais, savo

* *Merle d'Aubigne J. H. History of the Reformation of the Sixteenth Century. – BK. 6. – Ch. 2.*

paveldimumo teisėmis; didingi dvasininkai, jaučiantys savo rango ir galios pranašumą; rūmų riteriai ir jų ginkluoti tarnai bei tolimų užsienio šalių pasiuntiniai. Tačiau pagrindinis šio didelio susirinkimo objektas, kuris žadino didžiausią susidomėjimą, buvo Saksonijos reformatorius.

Karolis V iš anksto įspėjo Saksonijos kurfiurstą atsivežti Liuterį, užtikrindamas jam saugumą ir siūlydamas atvirai diskutuoti su kompetentingais asmenimis. Liuteris nekantravo stoti prieš imperatorių. Tuo metu jo sveikata buvo pašlijusi, tačiau jis parašė Saksonijos kurfiurstui: „Jei aš negalėsiu nuvykti į Vormsą dėl sveikatos, paprašysiu, kad mane nuvežtų ten sergantį. Nes jei imperatorius kviečia mane, negaliu abejoti, kad tai yra paties Dievo kvietimas. Jei jie norės panaudoti prieš mane jėgą, o tai yra labai tikėtina (mat jie kviečia mane ne tam, kad klausytų mano mokslo), aš atiduodu viską į Viešpaties rankas. Tas, kuris išsaugojo tris jaunuolius degančioje karštoje krosnyje, tebegyvena ir valdo. Jei Jis neišgelbės manęs, vadinasi, mano gyvenimas ne toks svarbus. Stenkimės tik apsaugoti Evangeliją nuo nedorėlių pajuokos, kad jie netriumfuotų, būkime pasiruošę pralieti kraują gindami ją. Ne man spręsti, kas mane išgelbės – mirtis ar gyvenimas. [...] Jūs galite iš manęs tikėtis visko [...], tačiau aš nepasitrauksiu ir neišsižadėsiu savo žodžių. Pasitraukti aš negaliu, o juo labiau išsižadėti savo žodžių.“*

Kai Vormse pasklido žinia, kad Liuteris kalbės seime, visuomenė sujudo. Popiežiaus legatas Aleandras, kuriam šį kartą buvo specialiai patikėtas šis reikalas, sunerimo ir supyko. Jis jautė, kad Liuterio kalba sužlugdys visą reikalą. Atnaujinti bylą, kurioje popiežius jau paskelbė nuosprendį, reikštų užtraukti negarbę aukščiausiam popiežiaus autoritetui. Be to, jis buvo susirūpinęs, kad išraiškingi ir įtikinantys šio žmogaus argumentai gali paveikti daugelį kunigaikščių, ir jie nusigręš nuo popiežiaus. Todėl legatas primygtinai įkalbinėjo Karolį, kad jis neleistų Liuteriui pasirodyti Vormse. Tuo metu buvo paskelbta bulė apie Liuterio atskyrimą nuo Bažnyčios. Bulė ir legato spaudimas paskatino imperatorių

* *Merle d'Aubigne*. Min. veik. – Bk. 7. – Ch. 1.

pasiduoti. Jis parašė Saksonijos kurfiurstui, jeigu Liuteris neišsižadės savo žodžių, jis privalo likti Vitenberge.

Nesitenkindamas šia pergale, Aleandras atkakliai siekė, kad reformatorius būtų pasmerktas. Tokį užsispyrimą galima būtų pavartoti deramiems tikslams, bet jis primygtinai kreipė kunigaikščių, prelatų ir kitų seimo dalyvių dėmesį į šį reikalą, kaltindamas Liuterį „ardomąja veikla, maištu, neteisėtumu ir šventvagiškumu“. Tačiau legato ryžtas ir užsidegimas per daug aiškiai atskleidė dvasią, kuria jis veikė. Buvo pastebėta, kad „jį skatina neapykanta ir kerštas, o ne pamaldumas ir uolumas“.* Todėl dauguma seimo dalyvių palankiai žiūrėjo į Liuterio bylą.

Aleandras dar uoliau ėmė raginti imperatorių laikytis popiežiaus ediktų, tačiau pagal Vokietijos įstatymus to negalima buvo daryti be kunigaikščių sutikimo. Įkyrusis legatas nugalėjo ir imperatorius leido jam pateikti šį klausimą seimui. „Tai buvo pakili diena nuncijui. Į susirinkimą susirinko žymūs asmenys, bet svarstoma problema buvo žymiai reikšmingesnė. Aleandras turėjo ginti Romos, [...] visų bažnyčių motinos ir valdovės, autoritetą.“ Aukščiausių krikščioniškojo pasaulio dvasininkų akivaizdoje jis turėjo apginti teises, kurias popiežius esą paveldėjo iš Petro. „Turėdamas iškalbingumo dovaną, jis padarė stulbinantį išpuolį. Dievo Apvaizda leido, kad Romai, kol ji dar nepasmerkta, didingiausiame tribunole atstovautų gambiausias jos oratorius.“** Tie, kurie palaikė reformatorių, šiek tiek nuogaustaudami klausėsi Aleandro kalbos. Saksonijos kunigaikštis nedalyvavo posėdyje, tačiau jo nurodymu keletas patarėjų atvyko užsirašyti nuncijaus kalbos.

Aleandras nusprendė sunaikinti tiesą savo didžiausio iškalbingumo ir erudicijos dėka. Jis bėrė kaltinimus Liuteriui, vaizduodamas jį Bažnyčios ir valstybės, gyvųjų ir mirusiųjų, dvasininkijos ir pasauliečių, Bažnyčios susirinkimų ir eilinių krikščionių priešų.

„Martynas Liuteris už savo paklydimus vertas, – teigė nuncijus, – kad šimtą tūkstančių kartų būtų sudegintas kaip eretikas.“

* *Merle d'Aubigne*. Min. veik. – Bk. 7. – Ch. 1.

** *Wylie J. A.* The History of Protestantism. – Bk. 6. – Ch. 4.

Baigdamas kalbą, jis stengėsi sukelti panieką reformuoto tikėjimo išpažinėjams: „Kas tie liuteronai? Tai nemokšiškių išsišokėlių, pagedusių kunigų, pasileidusių vienuolių, neišmanėlių teisininkų bei nusigyvenusių didikų gauja ir saujelė suklaidintų bei nukrypusių iš kelio paprastų žmonių. Palyginti su jais katalikų būrys gausesnis, jie pralenkia oponentus sugebėjimais ir galia! Vieningai šio garbingo susirinkimo priimtas dekretas apšvies neišmanančius, įspės neapgalvojusius savo žingsnių, įtvirtins svyruojančius ir suteiks jėgų silpniesiems.“*

Visais amžiais tokiais ginklais buvo puolami tiesos gynėjai. Tie patys argumentai ir dabar nukreipiami prieš tuos, kurie drįsta priešintis išgalėjusiems paklydimams ir skelbti aiškų ir suprantamą Dievo Žodžio mokslą. „Kas yra tie naujųjų mokslų skelbėjai? – sušunka populiaros religijos šalininkai. – Jie neišsilavinę, jų nedaug, kilę iš prasčiokų. Jie drįsta teigti, kad žino tiesą ir yra Dievo išrinktieji. Tačiau jie yra neišmanėliai ir apgauna patys save. Pažvelkite, kokia gausi ir įtakinga yra mūsų Bažnyčia! Kiek daug įžymių ir mokytų žmonių yra tarp mūsų! Mes žymiai stipresni už juos!“ Aišku, kad šie argumentai daro įtaką pasauliui, tačiau dabar jie nėra svaresni nei reformatoriaus laikais.

Reformacija, kaip manė daugelis, nesibaigė Martynu Liuteriu. Ji tęsis iki pasaulio istorijos pabaigos. Reformatorius turėjo atlikti didelį darbą, skleisdamas kitiems šviesą, kurią jam suteikė Dievas. Tačiau jis negavo visos šviesos, kuri turėjo būti duota pasauliui. Nuo to laiko iki dabar nauji Šventojo Rašto šviesos spinduliai nuolat sklinda ir atskleidžia naujas tiesas.

Legato kalba padarė seimui didelį įspūdį. Jame nedalyvavo Liuteris, kuris aiškiais ir įtikinamomis Dievo Žodžio tiesomis būtų nugalėjęs popiežiaus atstovą. Įsikirščiavusi minia buvo linkusi ne tik pasmerkti reformatorių ir jo skelbiamą mokslą, bet, jei bus įmanoma, išrauti ereziją su šaknimis. Roma džiūgavo, kad galėjo išnaudoti palankiausią progą apginti savo reikalą. Viskas, ką buvo galima pasakyti, kad ją apgintų, buvo pasakyta. Tačiau tariamoji pergalė buvo pralaimėjimo ženklas. Kai prasidės atvira priešingų

* *Merle d'Aubigne*. Min. veik. – Bk. 7. – Ch. 3.

jėgų kova, vis aiškiau ryškės tiesos ir paklydimų kontrastas. Niekada nuo tos dienos Roma nebus tokia tikra savimi kaip buvo.

Nors seimo dauguma nesvyruodama galėjo atiduoti Liuterį Romos kerštui, bet daugelis jų matė ir smerkė vyraujančią Bažnyčioje nuopuolį ir troško sustabdyti piktnaudžiavimus, nuo kurių kentėjo Vokietijos žmonės. Legatas atskleidė tik gražiąją popiežiaus valdžios dalį, bet nuslėpė hierarchijos pagedimą ir godumą. Tačiau Viešpats paveikė vieną seimo dalyvį, kad jis teisingai pavaizduotų popiežijos tironiją. Atsistojo Saksonijos kunigaikštis Jurgis ir kilniai, ryžtingai ir labai tiksliai apibūdino popiežijos apgavystes, niekšybes ir baisias to puolimo pasekmes. Baigdamas jis pasakė: „Tai tik keli piktnaudžiavimų faktai, kurie liudija prieš Romą. Kunigai visiškai neturi gėdos, vienintelis jų tikslas tapo [...] pinigai, pinigai, pinigai. [...] todėl tie, kurie turėtų skelbti tiesą, kalba melą; juos ne tik toleruoja, bet ir apmoka, ir juo daugiau jie meluoja, tuo daugiau uždirba. Tokie užnuodyti vandenys teka iš šio bjauraus šaltinio. Ištvirkimas tiesia ranką godumui. [...] Deja, gėdingi dvasininkijos poelgiai pasmerkė tiek nelaimingų sielų amžinajai pražūčiai. Reikalinga visuotinė reforma.“*

Tikriausiai pats Liuteris nebūtų įtikinamiau ir įtaigiau pasmerkęs popiežystės piktnaudžiavimų, ir tas faktas, kad kalbėtojas buvo ryžtingas reformatoriaus priešas, suteikė jo žodžiams dar daugiau svarumo.

Jei susirinkusieji būtų praregėję, būtų pamatę Dievo angelus, išsklaidančius paklydimų tamsą ir atveriančius žmonių širdis ir protus, kad priimtų tiesą. Tiesos ir išminties galia Dievas veikė net Reformacijos priešus ir taip ruošė kelią didžiajam darbui. Martynas Liuteris seimo susirinkime nedalyvavo, tačiau ten skambėjo balsas To, kuris buvo aukštesnis už Liuterį.

Seimas iš karto paskyrė komisiją, kad ji parodytų Vokietijos liaudžiai sunkiai slegiančią popiežijos priespaudą. Imperatoriui buvo pateiktas šimto vieno piktnaudžiavimo sąrašas ir prašymas, kad imperatorius nedelsdamas imtųsi priemonių juos pašalinti. „Kiek prarandama krikščioniškų sielų, – rašė prašytojai, – kai plėšiama,

* *Merle d'Aubigne*. Min. veik. – Bk. 7. – Ch. 4.

kai krikščioniškojo pasaulio dvasinis valdovas prievarta išgauna pinigų už žmonių prasižengimus! Mūsų pareiga užkirsti kelią žmonių žūčiai ir negarbei. Dėl to mes nuolankiai, bet ryžtingai prašome nedelsiant paskelbti visuotinę reformą ir pradėti ją vykdyti.“*

Dabar susirinkimas pareikalavo, kad prieš jį stotų reformatorius. Nepaisydamas atkaklių Aleandro prašymų ir protestų, imperatorius pagaliau sutiko, ir Martynas Liuteris buvo iškviestas kalbėti seime. Kartu su iškvietimu buvo įteiktas apsauginis raštas, užtikrinantis saugų grįžimą. Šį raštą ir iškvietimą į Vitenbergą atvežė asmuo, įgaliotas lydėti Liuterį į Vormsą.

Liuterio draugai ėmė baimintis ir sielvartauti. Žinodami žmonių priešišumą ir nusistatymą prieš reformatorių, jie baiminosi, kad apsauginis raštas negalės jo apginti, todėl maldavo, kad Liuteris nerizikuotų savo gyvybe. Tačiau jis atsakė: „Popiežininkai visiškai nenori, kad aš vykčiau į Vormsą, o siekia mane pasmerkti ir trokšta mano mirties. Man tai neturi reikšmės. Melskitės ne už mane, o už Dievo Žodį. [...] Kad galėčiau nugalėti šiuos melo tarnus, Kristus duos man savosios Dvasios. Visą gyvenimą aš juos niekinau; savo mirtimi aš juos nugalėsiu. Vormse jie rūpinasi, kaip mane priversti išsižadėti savo žodžių. Štai toks bus mano išsižadėjimas: anksčiau aš sakiau, kad popiežius yra Kristaus vietininkas žemėje, dabar tvirtinu, kad jis yra mūsų Viešpaties priešas ir velnio apaštalas.“**

Į pavojingą kelionę Liuteris išvyko ne vienas. Be imperatoriaus pasiuntinio jį lydėti nusprendė trys ištikimiausi jo draugai. Prie jų nuoširdžiai norėjo prisijungti ir Melanchtonas. Jo širdis buvo prisirišusi prie Liuterio, todėl jis troško sekti paskui reformatorių net į kalėjimą ir mirtį. Tačiau jo prašymas nebuvo patenkintas. Jei Liuteris būtų žuvęs, Reformacijos viltys būtų susietos su jo jaunu bendražygiu. Atsisveikindamas su Melanchtonu, reformatorius pasakė: „Jei aš negrįšiu, jei mano priešai mane nužudys, tęsk mano darbą ir būk tvirtas tiesos mokytojas. [...] Jei tu išliksi, mano mirtis mažai ką tereikš.“***

* *Merle d'Aubigne*. Min. veik. – Bk. 7. – Ch. 4.

** Min. veik. – Bk. 7. – Ch. 6.

*** *Merle d'Aubigne*. Min. veik. – Bk. 7. – Ch. 7.

Studentai ir miestiečiai, susirinkę palydėti Liuterį, buvo giliai sujaudinti. Minia, kurios širdį palietė Evangelija, raudodama linkėjo jam sėkmingos kelionės. Taip reformatorius ir jo bendražygiai išvyko iš Vitenbergo.

Keliaudami jie pastebėjo, kad žmonės buvo prislėgti niūrios nuojautos. Kai kuriuose miestuose jiems nebuvo rodoma jokios pagarbos. Kartą, kai jie sustojo nakčiai, vienas prijaučiantis kunigas išreiškė nuogastavimus, rodydamas Liuteriui italų reformatoriaus, tapusio kankiniu, portretą. Kitą dieną jie sužinojo, kad Vormse Liuterio raštai buvo pasmerkti. Imperatoriaus pasiuntiniai skelbė dekretą ir ragino žmones atnešti pasmerktus ir uždraustus raštus magistratams. Liuterį lydėjęs imperatoriaus atstovas baiminosi dėl jo saugumo susirinkime. Jis pamanė, kad Liuterio ryžtas turėjo susilpnėti, todėl paklausė, ar reformatorius vis dar nori vykti toliau. Šis atsakė: „Nors mano raštai bus pasmerkti kiekviename mieste, bet aš keliausiu toliau.“*

Erfurte Liuterį sutiko garbingai. Apsuptas besižavinčios minios, jis ėjo gatvėmis, kuriomis dažnai vaikščiodavo su elgetos krepšiu. Jis aplankė savo vienuolyno celę, prisiminė kovą, kurios dėka dabar Vokietijoje sklindanti šviesa nušvietė jo sielą. Jį paprašė pasakyti pamokslą, bet tai jam buvo uždrausta. Tačiau imperatoriaus atstovas leido, ir buvęs vienuolis, dirbęs vienuolyne sunkų ir žeminantį darbą, pakilo į sakyklą.

Į susirinkusią minią jis kreipėsi Kristaus žodžiais: „Ramybė jums! Filosofai, daktarai ir rašytojai, – tęsė jis, – siekia išmokyti žmones, kaip pasiekti amžinąjį gyvenimą, tačiau jiems nesiseka. Dabar aš jums pasakysiu: [...] Dievas prikėlė vieną Vyrą iš mirusiųjų, Viešpatį Jėzų Kristų, kad Jis nugalėtų mirtį, panaikintų nuodėmę ir uždarytų pragaro vartus. Tai yra išgelbėjimo darbas. [...] Kristus nugalėjo! Tai džiaugsminga naujiena, ir mes esame išgelbėti Jo nuopelnais, o ne savo. [...] Mūsų Viešpats Jėzus Kristus pasakė: ‘Ramybė jums! Pasižiūrėkite į Mano rankas.’ Tai yra: ‘Žiūrėkite, žmonės! Tai Aš, tik Aš panaikinau jūsų nuodėmes ir išpirkau jus; todėl dabar jūs turite ramybę.’“

* Ten pat.

Toliau jis kalbėjo apie tai, jog tikrasis tikėjimas pasireiškš šventu gyvenimu.

„Dievas išgelbėjo mus, todėl mūsų darbai turi būti Jam priimtini. Esi turtingas? Tuomet tegu tavo turtas pasitarnauja stokojantiems. Esi neturtingas? Tuomet pasitarnauk turtingiesiems. Jei darbuojies tiktai sau, tuomet tavo darbai, kuriuos manai esant priimtinius Dievui, yra klaidingi.“*

Žmonės klausėsi susižavėję. Šioms išalkusioms sieloms buvo dalijama gyvybės duona. Kristus buvo išaukštintas jų akyse labiau nei popiežiai, legatai, imperatoriai ir karaliai. Liuteris nekalbėjo apie savo pavojingą padėtį. Jis nesiekė padaryti save jų minčių ir užuojautos objektu. Kalbėdamas apie Kristų, jis visai užmiršo save. Norėdamas parodyti Jėzų kaip nusidėjėlių Išgelbėtoją, Jis atsistojo Golgotos Vyro šešėlyje.

Toliau keliaujant visur į reformatorių buvo žiūrima susidomėjus. Smalsios minios rinkosi aplink jį, o draugiški balsai įspėdavo apie popiežininkų kėslus. Žmonės sakė: „Jie sudegins tave ir pavers tavo kūną pelenais, kaip jie padarė Janui Husui.“

Liuteris atsakydavo: „Nors pakeliui nuo Vormso iki Vitenbergo jie uždegtų ugnį, kurios liepsnos siektų dangų, aš eičiau per ją vardan Viešpaties. Aš stosiu prieš juos, aš įeisiu į šios pabaisos nasrus ir išlaužysiu jos dantis išpažindamas Viešpatį Jėzų Kristų.“**

Žinia, kad Liuteris jau netoli Vormso, sukėlė didelį sąmyšį. Draugai baiminosi dėl jo saugumo, o priešai – jo sėkmės. Buvo stengiamasi atkalbėti jį įžengti į miestą. Popiežiaus šalininkai siūlė jam vykti į draugiškai nusiteikusio riterio pilį, kur, kaip buvo teigiama, visi sunkumai bus taikiai išspręsti. Draugai stengėsi įbauginti reformatorių nurodydami, kokie pavojai jam grėsė. Tačiau visos jų pastangos buvo bergždžios. Liuteris nepalūžo ir paskelbė: „Jei Vormse būtų tiek velnių, kiek yra čerpių ant namų stogų, aš vis tiek įžengsiu į jį.“***

* *Merle d'Aubigne*. Min. veik. – Bk. 7. – Ch. 7.

** *Merle d'Aubigne*. Min. veik. – Bk. 7. – Ch. 7.

*** Ten pat.

Atvykus prie Vormso vartų, reformatorių pasveikinti susirinko didelė minia. Tiek daug žmonių nesuplaukdavo pasitikti net paties imperatoriaus. Susijaudinimas buvo labai didelis. Iš minios pasigirdo veriantis balsas, giedantis gedulingą laidotuvių giesmę kaip įspėjimą Liuteriui apie jo laukiantį likimą. „Dievas apsaugos mane“, – pasakė jis lipdamas iš vežimo.

Popiežiaus šalininkai netikėjo, kad Liuteris išdrįs pasirodyti Vormse, todėl jo atvykimas išgąsdino juos. Imperatorius tučtuojau sukvietė savo patarėjus apsvarstyti veiksmų planą. Vienas vyskupas, nepalenkiamas popiežiaus šalininkas, pasakė: „Mes per daug ilgai aptarinėjame šį klausimą. Tegul jūsų imperatoriškoji didenybė atsikrato šiuo žmogumi iš karto. Ar Zigmantas nesudegino Jano Huso? Mes neprivalome išduoti eretikui apsauginio rašto ir skaitytis su juo.“ „Ne, – atsakė imperatorius, – mes privalome tesėti savo pažadą.“* Todėl buvo nutarta išklausti reformatorių.

Visas miestas troško pamatyti šį įžymų žmogų, ir greitai lankytojų būrys pripildė jo namus. Liuteris dar nebuvo visiškai atsigavęs po nesenos ligos, jis buvo išvargintas dvi savaites trukusios kelionės, turėjo ruoštis svarbiems rytdienos įvykiams, todėl jam reikėjo ramybės ir poilsio. Tačiau žmonės taip karštai troško jį pamatyti, kad teko pailsėti vos kelias valandas, po to jį entuziastingai užgriuvo nekantraujantys didikai, riteriai, kunigai ir miestelėnai. Tarp jų buvo daug kilmingųjų, kurie drąsiai reikalavo iš imperatoriaus panaikinti dvasininkų piktnaudžiavimus ir kurie, anot Liuterio, „visi buvo išlaisvinti Evangelijos“.** Ne tik draugai, bet ir priešai atėjo pasižiūrėti į šį bebaimį vienuolį. Jis ramiai pasitiko atėjusius, atsakinėjo į klausimus išmintingai ir garbingai. Liuteris elgėsi tvirtai ir drąsiai. Jo išbalęs, sulysęs veidas, kuriame sunkus darbas ir liga paliko pėdsakus, buvo malonus ir net linksmas. Jo žodžių iškilmingumas ir neapsimestinis nuoširdumas suteikė jam galią, kuriai net jo priešai negalėjo atsispirti. Ir draugai, ir priešai buvo labai nustebinti. Kai kurie buvo įsitikinę, kad jį lydėjo Dievo galia, kiti teigė tai, ką fariziejai kalbėjo apie Kristų: „Jis demono apsėstas.“

* Min. veik. – Bk. 7. – Ch. 8.

** *Martyn*. The Life and Times of Luther. – V. 1. – P. 393.

Kitą dieną Liuteris buvo pakviestas stoti priešais seimą. Imperatoriaus pareigūnas lydėjo jį į audiencijos salę, tačiau ją pasiekti buvo labai sunku. Visas gatves užtvindė minios, kurios troško pamatyti vienuolį, išdrįsusį pasipriešinti popiežiaus valdžiai.

Kai Liuteris jau ruošėsi stoti priešais teisėjus, senas karvedys, daugelio mūšių didvyris, maloniai jam pasakė: „Vargšas vienuoli, vargšas vienuoli! Tu dabar eini atremti vieną iš pikčiausių puolimų, kurio man ar bet kuriam kitam kariui neteko patirti kruviniausiuose mūšiuose. Jei esi tikras, jog tavo reikalas teisingas, eik pirmyn Dievo vardan ir nieko nebijok. Dievas tavęs neapleis.“*

Pagaliau Liuteris stėjo prieš susirinkimą. Imperatorius atsisėdo į sostą, jį supo aukšti imperijos asmenys. Niekada joks paprastas žmogus nebuvo pasirodęs tokiame įspūdingame susirinkime, kuriame Liuteris turėjo apginti savo tikėjimą. „Jau pats pasirodymas čia buvo didžiulė pergalė prieš popiežystę. Popiežius pasmerkė šį žmogų, tačiau dabar jis stovėjo priešais teisumą, kuris, imdamasis nagrinėti Liuterio bylą, pakilo aukščiau už popiežių. Popiežius atskyrė reformatorių nuo Bažnyčios ir nuo visuomenės, bet dabar jis buvo pagarbiai pakviestas ir stovėjo prieš didingiausią pasaulio susirinkimą. Popiežius pasmerkė jį amžinai tylai, tačiau dabar jis ruošėsi kalbėti tūkstančiams atidžių klausytojų, atvykusių iš tolimiausių krikščioniškojo pasaulio kampelių. Taip visų Liuterio pastangų ir veiksmų dėka prasidėjo didžiulė revoliucija. Romos sostas susvyravo, jos galios sumažėjimo priežastimi buvo drąsaus vienuolio balsas.“**

Stovėdamas priešais šį aukštų ir tituluotų asmenų susirinkimą, nekilingas reformatorius atrodė sutrikęs ir apimtas pagarbios baimės. Matydami jo jaudinimąsi, keli kunigaikščiai priėjo prie jo ir vienas iš jų sušnibždėjo: „Nebijokite tų, kurie žudo kūną, bet negali užmušti sielos.“⁵¹

Kitas pasakė: „Kai jūs turėsite dėl Manęs stoti prieš valdytojus ir karalius, tada jau nebe jūs kalbėsite, o jūsų Tėvo Dvasia kalbės jūsų

* *Merle d'Aubigne*. Min. veik. – Bk. 7 – Ch. 8.

** *Merle d'Aubigne*. Min. veik. – Bk. 7. – Ch. 8.

lūpomis.⁵² – Taip didieji pasaulio vyrai priminė Kristaus žodžius Dievo tarnui, kad sustiprintų jį išmėginimo valandą.

Liuteriui liepė atsistoti priešais imperatoriaus sostą. Pilnoje salėje stėjo mirtina tyla. Tuomet pakilo imperatoriaus įgaliotinis ir, rodydamas į Liuterio raštų rinkinį, pareikalavo, kad reformatorius atsakytų į du klausimus: ar jis pripažįsta, jog tai jo raštai, ir ar jis ketina išsižadėti ten išdėstytų savo pažiūrų. Kai buvo išvardinti knygų pavadinimai, Liuteris pripažino, kad jis yra knygų autorius. Į antrąjį klausimą reformatorius atsakė: „Aš elgčiausi neprotingai, jei atsakyčiau nepasvarstęs, nes šis klausimas susijęs su tikėjimu ir sielų išgelbėjimu, taip pat su didžiausiu ir brangiausiu turtu danguje ar žemėje – Dievo Žodžiu. Antraip aš galiu pasakyti mažiau nei reikalauja aplinkybės, arba atvirkščiai, pasakyti daugiau nei reikalauja tiesa, ir tada Kristaus žodžiai: ‘O kas išsigins Manęs žmonių akivaizdoje, to ir Aš išsiginsiu savo dangiškojo Tėvo akivaizdoje’⁵³ bus taikomi tiesiogiai man. Dėl to su didžiausiu nuolankumu aš prašau jūsų imperatoriškosios didenybės duoti man laiko, kad galėčiau atsakyti nenusižengdamas Dievo Žodžiui.“*

Pateikdamas tokį prašymą, Liuteris pasielgė protingai. Jo žodžiai įtikino susirinkusius, kad jis nesielgia neapdairiai arba nepagalvotai. Toks ramumas ir savitvarda, nebūdingi žmogui, kuris buvo drąsus ir nepalaužiamas, suteikė įtaigumą jo žodžiams ir įgalino jį atsakyti apdairiai, ryžtingai, išmintingai ir garbingai, kas nustebino bei apvylė jo priešus, kurių išdidumas ir įžūlumas buvo užgautas.

Kitą dieną Liuteris turėjo vėl ateiti į susirinkimą ir duoti galutinį atsakymą. Matydamas, kokios jėgos susijungė prieš tiesą, jis puolė į neviltį. Jo tikėjimas susvyravo, jį užvaldė baimė ir virpulyš, siaubas sukaustė jo valią. Jis matė didėjantį pavojų. Atrodė, kad priešai triumfavo, kad tamsos jėgos laimi kovą. Debesys susikaupė virš jo ir, rodos, atskyrė nuo Dievo. Jis norėjo būti patikintas, kad galybių Viešpats bus su juo. Apimtas dvasios kančios, jis parkrito veidu į žemę ir išliejo sielvartingą raudą, kurios niekas, išskyrus Dievą, negalėtų suprasti. „O visagali ir amžinasis Dieve, – meldė

* *Merle d'Aubigne*. Min. veik. – Bk. 7. – Ch. 8.

jis, – koks baisus šis pasaulis! Žiūrėk, jis atvėrė savo nasrus, kad prarytų mane, o aš tiek mažai pasitikiu Tavimi. [...] Jei aš pasitikėsiu tik šio pasaulio stiprybe, viskas baigta. [...] Atėjo mano paskutinioji valanda, mano pasmerkimas paskelbtas. [...] O Dieve, padėk man įveikti šio pasaulio išmintį! Padaryti tai [...] gali Tu vienas [...], nes tai ne mano darbas, o Tavo. Man nėra čia ką ginti, nėra už ką kovoti su šiais pasaulio didžiūnais. [...] Tačiau tai Tavo reikalas, [...] tai teisingas ir amžinas reikalas. O Viešpatie, padėk man! Ištikimasis ir nesikeičiantis Dieve, aš nepasikliauju nė vienu žmogumi. [...] Viskas, kas žmogiška, yra netikra; viskas, kas žmogiška, žlunga. [...] Tu pasirinkai mane savo darbui. [...] Būk su manimi vardan savo mylimojo Sūnaus, Jėzaus Kristaus, kuris yra mano apsauga, mano skydas ir mano stiprybė.“*

Išmintingoji Dievo Apvaizda leido Liuteriui suprasti gresiantį pavojų, leido suvokti, kad jis negali pasikliauti vien savo jėgomis, nes per daug pasitikėdamas savimi gali patekti į pavojų. Tačiau siaubą, kuris akimirksniu užvaldė jį, sukėlė ne kančios, kankinimų ar mirties baimė; atėjo kritiškas momentas, ir reformatorius jautėsi nepajėgus jį įveikti. Dėl jo silpnumo galėjo sužlugti tiesos reikalas. Jis kovojo su Dievu ne dėl savo saugumo, o dėl Evangelijos pergalės. Jo iškankintoje sieloje vyko kova panaši į tą, kurią naktį prie nuošalaus upelio patyrė Izraelis. Kaip Izraelis Liuteris tapo nugalėtoju.⁵⁴ Visiškai praradęs viltį, jis tikėdamas šaukėsi galingojo Išvaduotojo Kristaus, ir buvo užtikrintas, kad nebus paliktas vienas seime. Ramybė įsiviešpatavo jo sieloje, jis džiaugėsi, kad jam buvo leista išaukštinti Dievo Žodį prieš tautų valdovus.

Pasikliaudamas Dievu Liuteris pasirengė laukiančiai kovai. Jis apgalvojo savo atsakymą, peržiūrėjo savo raštus ir parinko tinkamus Šventojo Rašto argumentus, kad paremtų savo žodžius. Uždėjęs kairę ranką ant Šventosios knygos, kuri gulėjo priešais jį atversta, pakėlė dešinę ranką į dangų ir prisiekė „likti ištikimu Evangelijai ir laisvai išpažinti savo tikėjimą, net jeigu reiktų patvirtinti savo liudijimą krauju“.**

* *Merle d'Aubigne* Min. veik. – Bk. 7. – Ch. 8.

** Ten pat.

Kai jis vėl stojo prieš seimą, jo veide nesimatė nė truputėlio baimės ar sutrikimo. Nesudrumsčiamai ramus, tačiau labai narsus ir kilnus, jis stovėjo kaip Dievo liudytojas prieš žemės didžiūnus. Dabar imperatoriaus įgaliotinis vėl pareikalavo, kad Liuteris konkrečiai atsakytų, ar jis ketina išsižadėti savo mokslo. Reformatorius atsakė nesikarščiuodamas, švelniu ir nuolankiu balsu. Jis laikėsi kukliai ir pagarbiai, tačiau jo tikrumas ir džiaugsmas stebino susirinkusius.

„Šviesiausiasis imperatoriau, šlovingieji kunigaikščiai, maloningieji ponai, – pradėjo Martynas Liuteris, – aš stoviu šiandien prieš jus pagal vakarykštį jūsų nurodymą ir Dievo malonės padedamas maldauju jūsų, imperatoriškoji didenybe ir kunigaikščių šviesybės, maloningai išklausti mano ginamąją kalbą, kuri, esu įsitikinęs, yra teisinga ir tikra. Jei dėl neišmanymo aš pažeisiu karaliaus rūmų etiketą ir papročius, prašau atleisti man, nes buvau išauklėtas ne valdovų rūmuose, o vienuolyno celėse.“*

Po to, atsakydamas į pateiktą klausimą, jis pareiškė, kad išspausdinti raštai nevienodi. Vienuose jis tyrinėjo tikėjimo ir gerų darbų ryšį – net jo priešai pripažino, kad tokie raštai ne tik nekenksmingi, o naudingi. Išsižadėti jų, reikštų pasmerkti tiesas, kurias pripažįsta visi. Kiti raštai demaskuoja popiežystės ydas ir piktnaudžiavimus. Pripažinti šiuos raštus esant netinkamus reikštų sustiprinti Romos tironiją ir plačiau atverti duris gausybei baisių nedorybių. Dar kituose raštuose jis kritikavo asmenis, kurie gynė egzistuojantį blogį. Dėl pastarųjų jis atvirai prisipažino, jog buvo per daug griežtas. Jis netvirtino, jog neklydo, tačiau neišsižadėtų net šių knygų, nes tai padrąsintų tiesos priešus ir jie pasinaudotų proga dar žiauriau trypti Dievo žmones.

„Vis dėlto aš esu tik žmogus, o ne Dievas, – tęsė jis, – todėl aš ginsiuos kaip gynėsi Kristus: ‘Jei pasakiau netiesą, įrodyk, kad tai netiesa.’⁵⁵ [...] Dievo malonės padedamas aš maldauju jūsų, šviesiausiasis imperatoriau ir šlovingieji kunigaikščiai, ir visų kitų įrodyti pagal pranašų ir apaštalų darbus, kur aš klydau. Kai būsiu įtikintas, išsižadėsiu kiekvieno savo paklydimo ir pirmasis, pagriebęš savo knygas, įmesiu į ugnį.

* *Merle d'Aubigne*. Min. veik. – Bk. 7. – Ch. 8.

Tai, ką aš pasakiau, tikiuosi aiškiai parodo, jog kruopščiai pasvėriau ir apsvarsčiau pavojų, į kurį save statau, tačiau nenusimenu, o džiaugiuosi, matydamas, kad Evangelija dabar kaip ir ankstesniais laikais yra ginčų ir nesutarimų priežastis. Tai būdinga Dievo Žodžiui, tokia yra jo dalia. 'Aš atėjau nešti ne ramybės, o kalavijo'⁵⁶, – sakė Jėzus Kristus. Dievo ketinimai yra nuostabūs ir baisūs, todėl saugokitės, kad, siekdami išspręsti nesutarimus, nevirstumėte šventojo Dievo Žodžio persekiotojais ir neužsitrauktumėte neįveikiamų pavojų, nelaimių ir amžinosios pražūties srauto. [...] Aš galėčiau pateikti daug pavyzdžių iš neginčijamo Dievo Žodžio. Aš galėčiau paminėti faraoną, Babilonijos karalius ir tuos izraelitus, kurių darbai niekada taip veiksmingai neprisidėjo prie jų žūties, kaip tada, kai jie, norėdami sustiprinti savo valdžią, siekė įgyvendinti savo planus, kurie atrodė labai išmintingi. Dievas 'perkėlė kalnus jiems nežinant.'^{57*}

Martynas Liuteris kalbėjo vokiškai. Po to jo paprašė pakartoti tuos pačius žodžius lotyniškai. Nors buvo pavargęs, jis sutiko ir vėl pasakė kalbą taip pat aiškiai ir energingai kaip ir prieš tai. Viskam vadovavo Dievo Apvaizda. Daugelis kunigaikščių buvo taip apakinti paklydimų ir prietarų, kad iš pradžių nesuprato Liuterio argumentų, tačiau pakartotinis aiškinimas padėjo jiems suvokti pateiktus dalykus.

Tie, kurie užsispyrę užmerkė akis šviesai ir atsisakė šviesos įtikinimų, įsiuto dėl Liuterio žodžių įtaigumo. Kai jis baigė kalbėti, vienas seimo dalyvis piktai pasakė: „Tu neatsakei į pateiktą klausimą. [...] Tu turi duoti aiškų ir tikslų atsakymą. [...] Ar išsižadi savo raštų ir žodžių, ar ne?“

Reformatorius atsakė: „Kadangi šviesiausioji didenybė ir šlovinieji aukštybės reikalauja aiškaus, paprasto ir tikslaus atsakymo, aš jums jį duosiu. Štai jis: aš negaliu pateikti svarstyti savo tikėjimo nei popiežiui, nei Bažnyčios susirinkimams, nes akivaizdu, kad jie dažnai klydo ir prieštaravo vienas kitam. Todėl aš *negaliu išsižadėti ir neišsižadėsiu*, nebent būsiu įtikintas Šventojo Rašto liudijimu ar aiškiausiais proto įrodymais mano tvirtinimų neteisingumu,

* *Merle d'Aubigne*. Min. veik. – Bk. 7. – Ch. 8.

nebent tai pakeistų mano sąžinę, suvaržytą Dievo Žodžiu, nes krikščioniui pavojinga daryti ką nors prieš sąžinę. Čia aš stoviu ir kitaip negaliu. Tegu padeda man Dievas. Amen.“*

Taip šis teisus žmogus kovėsi, remdamasis patikimu Dievo Žodžiu. Jo veidą nušvietė dangaus šviesa. Jo charakterio didingumas ir tyrumas, jo širdies ramybė ir džiaugsmas buvo matomi visiems, kai jis pasisakė prieš paklydimų galią ir liudijo pasaulį nugalinčio tikėjimo pranašumą.

Visi susirinkusieji kuriam laikui iš nuostabos neteko žado. Pirma kartą Liuteris kalbėjo žemu balsu, pagarbiai, regis, paklusdamas. Popiežininkai suprato tai kaip įrodymą, kad jo drąsa pradeda silpti. Liuterio prašymą duoti jam laiko apmąstymui jie palaikė išsižadėjimo įžanga. Pats Karolis V ironiškai žiūrėdamas į išsekusį vienuolį, jo paprastus drabužius ir kalbos paprastumą, pasakė: „Šis vienuolis niekad nepadarys manęs eretiku.“

Šįkart reformatoriaus drąsa ir tvirtumas, jo argumentų įtaigumas ir aiškumas privertė visus nustepti. Imperatorius susižavėjęs sušuko: „Kaip drąsiai kalba šis vienuolis!“

Daugelis Vokietijos kunigaikščių džiaugdamiesi ir didžiuodamiesi žiūrėjo į šį savo tautos atstovą.

Romos šalininkai buvo nugalėti; jų reikalas pasirodė nepalankiausioje šviesoje. Jie stengėsi išlaikyti savo valdžią remdamiesi ne Šventuoju Raštu, o grasinimais – savo patikimiausiu argumentu. Vienas seimo dalyvis pasakė: „Jei tu neišsižadėsi, imperatorius ir imperijos kunigaikščiai nutars, kaip elgtis su nepataisomu eretiku.“

Liuterio draugai, kurie džiaugsmingai klausėsi jo kilnios gynybės, sudrebėjo, išgirdę šiuos žodžius, tačiau jis pats ramiai atsakė: „Aš negaliu nieko išsižadėti, tepadeda man Dievas.“**

Jam buvo liepta pasišalinti, kol tarsis kunigaikščiai. Visi jautė, kad atėjo didysis lemiamas momentas. Atkaklus Liuterio atsisakymas pasiduoti galėjo amžiams paveikti Bažnyčios istoriją. Buvo nutarta duoti jam dar vieną palankią progą išsižadėti. Paskutinį kartą jį pakvietė į salę. Vėl nuskambėjo klausimas, ar jis išsižada savo mokslo.

* *Merle d'Aubigne*. Min. veik. – Bk. 7. – Ch. 8.

** *Merle d'Aubigne*. Min. veik. – Bk. 7. – Ch. 8.

„Aš neturiu jokio kito atsakymo, – tarė jis, – tik tą, kurį jūs jau girdėjote.“ Tapo aišku, kad jo neprivers paklusti nei Romos įsakymai, nei pažadai, nei grasinimai.

Popiežijos vyresnybės orumas buvo užgautas, nes jų galybę, prieš kurią drebėjo karaliai ir didikai, dabar taip paniekino šis paprastas vienuolis. Jų įniršį galėjo numalšinti tik Liuterio kaip kankinio mirtis. Tačiau reformatorius, suprasdamas jam gresiantį pavojų, kalbėjo krikščioniškai ramiai ir kilniai. Jo žodžiuose nebuvo išdidumo, karščiavimosi ir iškraipymų. Jis nematė savęs ir aplink jį esančių didžiųjų vyrų, tačiau jautė, kad stovi prieš Vienintelį, kuris aukštesnis už popiežius, prelatus, karalius ir imperatorius. Liuterio lūpomis galingai ir didingai kalbėjo pats Kristus, ir draugai, ir priešai labai stebėjosi tokia kalba. Dievo Dvasia nematomai dalyvavo tame susirinkime ir paveikė imperijos didžiūnų širdis. Kai kurie kunigaikščiai drąsiai pripažino Liuterio reikalo teisingumą. Daugelį įtikino tiesa, tačiau kiti iš pradžių labai susidomėję, vėliau liko prie savo ankstesnių pažiūrų. Be to, buvo žmonių, kurie tuo metu neišreiškė savo įsitikinimų, tačiau vėliau, patys patyrinėję Šventąjį Raštą, tapo bebaimiais Reformacijos šalininkais.

Kurfurstas Frydrichas neramiai laukė Liuterio pasirodymo prieš seimą ir susijaudinęs klausėsi jo kalbos. Jis džiaugdamsis ir didžiuodamsis stebėjosi reformatoriaus drąsa, tvirtumu bei savitvarda ir pasiryžo dar labiau ginti jį. Jis sugretino kovojančias puses ir pamatė, kad popiežių, karalių ir prelatų išmintis virsta niekais prieš tiesos galybę. Popiežystė patyrė pralaimėjimą, kurį jaus visų amžių visos tautos.

Kai legatas pamatė Liuterio kalbos poveikį, jis ėmė būgštauti dėl Romos valdžios tvirtumo, todėl nutarė pasinaudoti bet kokiomis priemonėmis, kad sunaikintų reformatorių. Rodydamas visus savo iškalbos ir diplomatijos sugebėjimus, kuriais pasižymėjo, jis parodė jaunam imperatoriui, jog būtų pavojinga ir labai neprotiną dėl kažkokio vienuolio paaukoti galingo Romos sosto draugystę ir paramą.

Jo žodžiai pasiekė tikslą. Kitą dieną po Liuterio kalbos Karolis V parašė susirinkimui raštą, paskelbdamas savo sprendimą vykdyti

pirmtakų politiką ir ginti katalikų tikėjimą. Kadangi Liuteris atsisakė išsižadėti savo mokslo, reikėtų imtis griežčiausių priemonių prieš erezijas ir jų skelbėją. „Vienas vienuolis, apkvaitęs nuo savo paties beprotystės, sukilo prieš krikščioniškojo pasaulio tikėjimą. Norėdamas sustabdyti tokį bedieviškumą, aš paaukosiu karalystę, turta, draugus, kūną, kraują, sielą ir gyvybę. Aš ketinu paleisti Liuterį namo, tačiau uždraudžiu jam kelti tarp žmonių nors menkiausius neramumus, antraip pradėsiu kovą su juo ir jo sekėjais kaip su užkietėjusiais eretikais, atskirtais nuo Bažnyčios ir visuomenės ir sunaikinsiu juos. Kviečiu kunigaikščius elgtis kaip pridera ištikimiesiems krikščionims.“* Tačiau imperatorius pabrėžė, kad reikia gerbti Liuterio apsauginį raštą ir leisti jam saugiai pasiekti namus nesiečius jokių priešiškų veiksmų.

Seimo dalyvių nuomonės išsiskyrė. Popiežiaus atstovai ir pasiuntiniai vėl reikalavo, kad nebūtų kreipiamas dėmesys į reformatoriaus apsauginį raštą. Jie sakė: „Jo pelenai turi būti sumesti į Reiną, kaip prieš šimtmetį buvo sumesti Jano Huso.“**

Nors Vokietijos kunigaikščiai ir buvo popiežiaus šalininkai bei atviri Liuterio priešai, bet neleido sulaužyti pažado, nes tai būtų užtraukę gėdą tautai. Jie nurodė dideles nelaimes, įvykusias po Jano Huso žūties, ir paskelbė, kad nedrįsta užtraukti Vokietijai ir savo jaunam imperatoriui šių baisių blogybių.

Pats Karolis, atsakydamas į tokį negarbingą popiežininkų pasiūlymą, pareiškė: „Nors garbė ir tikėjimas būtų išvaryti net iš viso pasaulio, jie turėtų rasti prieglobstį kunigaikščių širdyse.“*** Nuožmiausi Liuterio priešai, popiežiaus šalininkai, ragino jį pasekti Zigmanto pėdomis, – palikti Liuterį Bažnyčios valiai, tačiau, prisiminęs sceną, kai Husas viešame susirinkime parodė į savo grandines ir priminė monarchui jo pažadą, Karolis pasakė: „Aš nenorėčiau raudonuoti kaip Zigmantas.“****

Tačiau Karolis sąmoningai atmetė Liuterio pateiktas tiesas. „Aš tvirtai nusprendžiau sekti savo protėvių pavyzdžiu“, – rašė mo-

* *Merle d'Aubigne* Min. veik. – Bk. 7. – Ch. 9.

** Ten pat.

*** *Merle d'Aubigne* Min. veik. – Bk. 7. – Ch. 9.

**** *Lenfant Jacques*. History of the Council of Constance. – V. 1. – P. 422.

narchas.* Jis nutarė, jog nenusižengs tradicijai, netgi dėl tiesos ir teisingumo kelio. Kaip ir jo protėviai, jis palaikys popiežystę, nepaisydamas visų jos žiaurumų ir sugedimo. Jis taip ir pasielgė, atsisakydamas priimti šviesą, kurios nepriėmė jo protėviai, ar atsisakydamas daryti tai, ko jie nebūtų darę.

Ir šiandien yra daug žmonių, kurie stipriai laikosi savo tėvų papročių ir tradicijų. Kai Viešpats siunčia jiems naują šviesą, jie atsisako ją priimti. Jie teigia, jei tėvai jos negavo, tai ir mums jos nereikia. Tačiau mūsų tėvų ir mūsų gyvenimas skiriasi, todėl skiriasi mūsų pareigos ir atsakomybė. Dievas nepritaris mums, jei aklai seksime tėvais, užuot patys tyrinėję tiesos Žodį ir juo nustatę savo pareigas bei atsakomybę. Mūsų atsakomybė yra didesnė nei mūsų protėvių. Mes turėsime atsiskaityti ne tik už tą šviesą, kurią jie gavo ir perdavė mums kaip palikimą, bet ir už naują šviesą, kuri dabar šviečia mums iš Dievo Žodžio.

Kristus pasakė apie netikinčius žydus: „Jei nebūčiau atėjęs ir jiems kalbėjęs, jiems kaltės nebūtų. O dabar jie neturi kuo pateisinti savo nuodėmės.“ (*Jono 15, 22*) Ta pati dieviškoji galia kalbėjo Liuterio lūpomis Vokietijos imperatoriui ir kunigaikščiams. Kai Dievo Žodžio šviesa apšvietė daugelį seime, Dievo Dvasia paskutinį kartą maldavo juos atsiversti. Kaip prieš daugelį amžių Pilotas leido išdidumui ir populiarumui užverti širdies duris pasaulio Išgelbėtoji; kaip drebantis Feliksas liepė tiesos pasiuntiniui: „Šiam kartui užtenka. Gali eiti. Kai bus metas, aš tave pasišauksiu“; kaip išdidusis Agripa prisipažino: „Tuojau, žiūrėk, įtikinsi mane krikščionimi tapti“ (*Apaštalų darbai 24, 25; 26, 28*), tačiau nususuko nuo Dangaus siųstos žinios – taip pasielgė Karolis, pasiduodantis žemiškajai garbei dėl politinių sumetimų, atmetęs tiesos šviesą.

Po visą miestą plito gandai apie rezgamas prieš Liuterį pinkles, paskalos kėlė didelį susijaudinimą. Reformatorius išigijo daug draugų, kurie, žinodami klastingą Romos žiaurumą visiems, išdrįsusiems iškelti viešumon jos bjaurumus, nusprendė išgelbėti reformatorių. Šimtai kilmingųjų prisiekė ginti jį. Ne vienas atvirai

* *Merle d'Aubigne*. Min. veik. – Bk. 7. – Ch. 9.

pasmerkė imperatoriaus raštą, liudijantį ištikimybę Romos valdžiai. Ant namų vartų ir viešose vietose atsirado užrašai – vieni smerkiantys, kiti – palaikantys Liuterį. Viename jų buvo užrašyti tik išmintingo Saliamono žodžiai: „Vargas tau, šalie, kurios karalius jaunuolis.“ (*Mokytojo 10, 16*) Visoje Vokietijoje pasireiškęs visuotinis liaudies pritarimas Liuteriui įtikino ir imperatorių, ir seimą, kad bet koks reformatoriui parodytas neteisingumas sukels pavojų imperijos ramybei ir net sostui.

Nors Frydrichas Saksonietis išlaikė dirbtinį santūrumą, rūpestingai slėpdamas savo tikruosius jausmus reformatoriui, bet jis budriai saugojo Liuterį, stebėdamas visus jo ir jo priešų žingsnius. Buvo ir tokių, kurie net nebandė slėpti savo palankumo Martynui Liuteriui. Jį lankė kunigaikščiai, grafai, baronai ir kiti įžymūs asmenys, pasauliečiai ir dvasininkai. „Mažas reformatoriaus kambarelis, – rašė Spalatinas, – negalėjo sutalpinti visų lankytojų, kurie ateidavo pas jį.“* Žmonės žiūrėjo į jį tarsi jis būtų daugiau nei žmogus. Net ir tie, kurie nepriėmė jo mokymo, žavėjosi tuo neapsimestiniu nuoširdumu, kuris skatino reformatorių verčiau mirti nei išduoti sąžinę.

Kai kurie atkakliai stengėsi priversti Liuterį siekti kompromiso su Roma. Didikai ir kunigaikščiai įtikinėjo, jei ir toliau jis laikysis savo nuostatos, kuri prieštarauja Bažnyčiai ir seimui, greitai bus išvytas iš šalies ir niekur nebus saugus. Liuteris atsakė: „Kristaus Evangelija negali būti skelbiama be pasipriešinimo. [...] Kodėl baimė ir pavojus turėtų atskirti mane nuo Viešpaties ir nuo Dievo Žodžio, kuris yra vienintelė tiesa? Ne, aš geriau paaukosiu savo gyvybę, savo kūną ir kraują.“**

Vėliau jį vėl ragino paklusti imperatoriaus sprendimui, nes tada jam nieko nereikės bijoti. Atsakydamas Liuteris pareiškė: „Aš sutinku visa širdimi, kad imperatorius, kunigaikščiai ir net paprasti krikščionys patyrinėtų mano raštus ir pareikštų apie juos savo nuomonę. Tačiau su viena sąlyga: jie turėtų vadovautis Dievo Žodžiu

* *Martyn. Min. veik.* – V. 1. – P. 404.

** *Merle d'Aubigne. Min. veik.* – Bk. 7. – Ch. 10.

kaip matu. Žmonėms nieko kito nelieka – tik paklusti Šventajam Raštui. Neprievartaukite mano sąžinės, nes ji yra surišta ir suvaržyta Šventojo Rašto.“*

Į panašų kreipimąsi Liuteris atsakė: „Aš sutinku atsisakyti apsauginio rašto. Aš atiduodu save ir savo gyvybę į imperatoriaus rankas, tačiau niekada neatsisakysiu Dievo Žodžio!“** Jis sutiko paklusti Visuotinio bažnyčios susirinkimo sprendimui, bet tik su sąlyga: susirinkimas turėtų priimti sprendimą, kuris atitiktų Šventąjį Raštą. Jis pridūrė: „Kiekvienas krikščionis gali spręsti apie Dievo Žodį ir tikėjimą taip kaip popiežius ir milijonas susirinkimų.“***

Ir draugai, ir priešai pagaliau įsitikino, kad tolesnės pastangos priversti reformatorių išsižadėti bergždžios.

Jei reformatorius būtų nusileidęs nors dėl vieno dalyko, šėtonas ir jo angelai būtų laimėję. Tačiau jo nepajudinamas tvirtumas leido išlaisvinti Bažnyčią ir pradėti naują ir geresnę erą. Vieno žmogaus įtaka, kuris savarankiškai išdrįso mąstyti ir veikti tikėjimo dalykuose, turėjo paveikti Bažnyčią ir pasaulį ne tik tuo metu, bet ir ateityje. Liuterio tvirtumas ir ištikimybė suteiks stiprybės tiems, kurie patirs panašius dalykus iki pat laikų pabaigos. Dievo galia ir didybė aukščiau žmogiškųjų sprendimų, aukščiau šėtono galybės.

Imperatorius liepė Liuteriui greitai grįžti namo; jis žinojo, kad po šio dėmesio netrukus seks jo pasmerkimas. Grėsmingi debesys pakibo virš jo, tačiau, kai jis išvyko iš Vormso, jo širdis buvo kupina džiaugsmo ir gyriaus. „Pats velnias, – rašė jis, – saugojo popiežiaus tvirtovę, tačiau Kristus padarė joje plačią angą, todėl šėtonas buvo priverstas pripažinti, kad Viešpats yra galingesnis už jį.“****

Išvykęs iš Vormso ir norėdamas, kad jo tvirtumas nebūtų palaikytas maištu, Liuteris parašė imperatoriui laišką. „Dievas, širdžių Tyrėjas, yra mano liudytojas, – rašė jis, – aš pasiruošęs nuoširdžiausiai paklusti imperatoriaus didenybei garbėje ir negarbėje, gyvenime ir mirtyje be jokių išimčių, išskyrus Dievo Žodį, kuriuo

* Ten pat.

** Ten pat.

*** *Martyn*. Min. veik. – V. 1. – P. 410.

**** *Merle d'Aubigne*. Min. veik. – Bk. 7. – Ch. 11.

žmogus ir gyvena. Aš nelaužysiu ištikimybės imperatoriui, nes praradimas ar laimėjimas šiuo atveju neturi reikšmės išgelbėjimui. Kai kalbama apie amžinuosius interesus, Dievas nenori, kad žmogus paklustų žmogui. Toks paklusimas dvasiniuose reikaluose yra tikrasis garbinimas, o garbinti reikia tik Kūrėją.“*

Pakeliui į namus Liuteris buvo sutinkamas dar širdingiau nei keliaudamas į Vormsą. Aukštieji dvasininkai sveikino nuo Bažnyčios atskirtą vienuolį, o civiliai valdytojai pagerbė žmogų, kurį pasmerkė imperatorius. Jo prašė sakyti pamokslus ir, nepaisydamas imperatoriaus draudimo, jis vėl kilo į sakyklą. „Aš niekad neprisiekiau surakinti Dievo Žodį, – sakė jis, – ir niekad to nepadarysiu.“**

Netrukus po Liuterio išvykimo iš Vormso popiežiaus šalininkai įkalbėjo imperatorių išleisti ediktą, nukreiptą prieš reformatorių. Šiuo įsakymu Martynas Liuteris buvo pavadintas „tikru šėtonu žmogaus pavidalu, vilkinčiu vienuolio sutana“.*** Imperatorius paskelbė, kad pasibaigus apsauginio rašto galiojimo laikui, bus imtasi priemonių sustabdyti Liuterio veiklą. Visiems buvo draudžiama priglauti jį, duoti jam gerti ar valgyti, žodžiais ar darbais, viešai ar slapta padėti jam ar palaikyti jį. Jį turėjo sučiupti, kad ir kur jis būtų, ir pristatyti valdžiai. Jo šalininkai taip pat turėjo būti įkalinti, o jų turtas konfiskuotas. Jo raštai turi būti naikinami ir, galiausiai, visi, kurie drįstų pasipriešinti šiam įsakymui, taip pat turi būti pasmerkti. Saksonijos kurfiurstas ir kiti draugiškai Liuteriui nusiteikę kunigaikščiai išvyko iš Vormso paskui reformatorių, todėl imperatoriaus įsakymas gavo seimo pritarimą. Dabar Romos šalininkai šventė pergalę. Jie manė, kad Reformacijos likimas jau galutinai išspręstas.

Šią kritišką valandą Dievas suteikė savo tarnui galimybę išsigelbėti. Budri akis sekė Liuterio žingsnius, nuoširdi ir kilni širdis ryžosi jį išgelbėti. Buvo aišku, kad Romą patenkins tik reformatoriaus mirtis, tik pasislėpęs jis galėjo nepatekti liūtui į nasrus.

* Ten pat.

** *Martyn. Min. veik.* – V. 1. – P. 420.

*** *Merle d'Aubigne. Min. veik.* – Bk. 7. – Ch. 11.

Dievas suteikė Frydrichui Saksoniečiui išminties rasti būdą, kaip jį išsaugoti. Padedant tikriems draugams Frydricho tikslas buvo pasiektas, Liuteris buvo paslėptas ir nuo draugų, ir nuo priešų. Grįždamas į namus, jis buvo sulaikytas, atskirtas nuo savo palydovų ir paskubomis pervežtas per mišką į Vartburgo pilį, nuošalią kalnų tvirtovę. Jo pagrobimas ir paslėpimas buvo taip apgaubti paslapties skraiste, kad net pats Frydrichas ilgą laiką nežinojo, kur dingo Liuteris. Tai buvo sąmoningai slėpta. Kol kunigaikštis nežinojo, kur yra Liuteris, jis negalėjo atskleisti paslapties. Jam pakako žinoti, kad reformatorius yra saugus, ir tuo jis buvo patenkintas.

Praėjo pavasaris, vasara ir ruduo, atėjo žiema, o Liuteris vis dar buvo „kalinys“. Aleandras ir jo padėjėjai džiugavo, kad Evangelijos šviesa, atrodė, lyg jau užgesinta. Tačiau reformatorius pildė savo žibintą iš tiesos lobyno, ir šviesa turėjo suspindėti dar ryškiau.

Saugiai gyvendamas draugiškoje aplinkoje Vartburge, Liuteris kurį laiką džiaugėsi savo pasitraukimu iš mūšio ir sąmyšio. Tačiau jis ilgai negalėjo pasitenkinti ramybe ir poilsiu. Pripratęs prie aktyvaus gyvenimo ir atkaklios kovos, jis sunkiai pakėlė neveiklumą. Tomis vienuolika praleistomis dienomis jį jaudino Bažnyčios padėtis, todėl jis nusiminęs sušuko: „Deja! Nėra nė vieno šiomis Viešpaties rūstybės dienomis, kuris stotų kaip uola prieš Jį, kad išgelbėtų Izraelį!“*

Reformatorius mąstė apie save ir ėmė baimintis, kad bus apkalintas bailumu, nes pasitraukė iš kovos. Jis priekaištavo sau dėl neveiklumo ir nuolaidžiavimo, nors kiekvieną dieną padarydavo daugiau nei sugebėtų vienas žmogus. Jo plunksna nuolat dirbo. Liuterio priešai puoselėjo viltį, kad privertė jį nutilti, tačiau jie buvo nemaloniai nustebinti ir sutrikdyti, sužinoję, kad jis dar tęsia darbą. Daugybė jo traktatų plito po visą Vokietiją. Neįkainojama jo dovana tautiečiams buvo Naujojo Testamento vertimas į vokiečių kalbą. Iš savo kalnuoto Patmo jis beveik ištikus metus skelbė Evangeliją, smerkdamas žmonių nuodėmes ir paklydimus.

Dievas atitraukė savo tarną iš viešojo gyvenimo scenos ne tik tam, kad apsaugotų Liuterį nuo priešų pykčio ar leistų jam ramiai

* *Merle d'Aubigne* Min. veik. – Bk. 9. – Ch. 2.

gyventi, Viešpats siekė kilnesnių tikslų. Kalnų prieglobsčio vienu-
moje ir nežinomybėje Liuteris buvo atskirtas nuo žemiškojo prie-
raišumo ir meilikavimų. Taip jis buvo apsaugotas nuo išdidumo
ir pernelyg didelio savim pasitikėjimo, ką dažnai atneša sėkmė.
Kentėjimai ir pažeminimas paruošė jį saugiai žengti į svaiginamas
aukštumas, į kurias buvo taip staiga iškeltas.

Kai žmonės džiaugiasi laisve, kurią jiems atneša tiesa, jie lin-
kę garbinti tuos, kuriuos Dievas pašaukė sutraukti paklydimų ir
prietarų grandines. Šėtonas siekia nukreipti žmonių mintis ir jaus-
mus nuo Dievo į žmonių darbus. Jis skatina garbinti tik įrankį ir
ignoruoti Dievo ranką, kuri vadovauja visiems įvykiams. Dažnai
taip giriami ir gerbiami religiniai vadovai nustodavo matyti savo
priklausomybę nuo Dievo ir pernelyg pasitikėjo savimi. Jie pra-
dėjo vadovauti žmonių protui ir sąžinei, kurie to ir laukė, užuot
pasitikėję Dievo Žodžiu. Reformos darbas dažnai sustodavo, nes
jos šalininkai puoselėdavo panašią dvasią. Dievas troško apsaugoti
Reformaciją nuo šio pavojaus. Jis norėjo, jog šis darbas būtų pa-
žymėtas ne žmogaus, o Dievo antspaudu. Žmonių akys buvo nu-
kreiptos į Liuterį kaip į tiesos aiškintoją, todėl jis buvo atitrauktas
į šalį, kad visų akys nukryptų į amžinąjį tiesos Kūrėją.

9. ŠVEICARŲ REFORMATORIUS

Pasirinkdamas būdus reformuoti Bažnyčią, Dievas laikėsi to paties plano, kaip ir įkurdamas ją. Dieviškasis Mokytojas praėjo pro didžiuosius žemės vyrus, tituluotus ir turtingus, kurie buvo įpratę būti giriami ir garbinami kaip žmonių vadai. Jie taip didžiavosi ir gyrėsi savo pranašumu, kad negalėjo užjausti savo tautiečių ir bendradarbiauti su paprastu Nazareto Vyru. Kvietimas buvo skirtas nemokytiems, sunkiai dirbantiems Galilėjos žvejams: „Eikite paskui Mane! Aš padarysiu jus žmonių žvejais.“ (Mato 4, 19) Šie mokiniai buvo nemokyti, bet žingeidūs. Juos menkai klaidino to meto mokymai, todėl Kristus sėkmingiau galėjo mokyti ir ruošti savo tarnystei. Taip buvo ir didžiosios Reformacijos dienomis. Žymiausi reformatoriai buvo paprasti, neišpaikinti žmonės, nepatyrę fanatizmo ir neišvėlę į dvasininkų intrigas. Dievas panaudoja paprastus įrankius, kad pasiektų didelių rezultatų. Tuomet šlovė tenka ne žmonėms, o Tam, kuris dirba per juos, siekdamas įgyvendinti savo gerus užmojus.

Praėjus kelioms savaitėms po Martyno Liuterio gimimo kalnakasio trobelėje Saksonijoje, kerdžiaus trobelėje Alpėse gimė Ulrikas Cvinglis. Jo vaikystės aplinka ir auklėjimas paruošė jį ateities misijai. Jį supo gamtos didybė ir grožis, todėl jau vaikystėje jis pajuto pagarbą Kūrėjui; jo protas anksti suvokė Dievo didingumą, galią

ir galybę. Gimtuosius kalnus pasiekę pasakojimai apie žygdarbius sužadino jaunatviškus Ulriko troškimus. Prisiglaudęs prie savo pamaldžios močiutės, jis klausėsi brangių Biblijos istorijos pasakojimų, kuriuos senolė kruopščiai surinko iš legendų ir Bažnyčios padavimų. Gyvai susidomėjęs jis gaudė kiekvieną žodį apie kilnius patriarchų ir pranašų poelgius, apie piemenis, kurie ganė savo kaimenes ant Palestinos kalvų, kur angelai kalbėjosi su jais, apie Betliejaus Kūdikį ir Golgotos Vyrą.

Kaip ir Johanas Liuteris, Cvinglio tėvas troško, kad jo sūnus gautų išsilavinimą, todėl berniukas buvo anksti priverstas išsiskirti su gimtuoju slėniu. Berniukas pasižymėjo guviu protu, todėl reikėjo rasti pakankamai gerus mokytojus. Būdamas trylikos metų, jis išvyko į Berną, kur buvo garsiausia to meto Šveicarijos mokykla. Tačiau čia iškilo pavojus, kuris galėjo pakenkti jo gyvenimo ateičiai, – vienuoliai stengėsi įvilioti jį į vienuolyną. Dominikonų ir pranciškonų vienuoliai kovojo dėl populiarumo. Populizmo vardan jie visaip puošdavo savo bažnyčias, iškilmingai atlikinėdavo apeigas ir demonstruodavo ypatingas relikvijas bei stebuklingąsias ikonas.

Berno dominikonai suprato, kad, prisikalbinę šį talentingą jauną mokinį, garantuos sau pelną ir garbę. Jaunuolio energija, įgimti oratoriaus ir rašytojo gabumai, polinkis muzikai ir poezijai būtų veiksmingesni už dirbtinį iškilmingumą ir pompastiškumą. Jis pritrauktų žmones į pamaldas ir padidintų ordino pajamas. Gudraudami ir meilikaudami jie bandė įvilioti jaunąjį Ulriką į savo vienuolyną. Dar būdamas studentas Liuteris palaidojo save vienuolyno celėje, ir pasaulis būtų jį praradęs, jei Dievo Apvaizda nebūtų išlaisvinusi. Cvingliui nebuvo skirta patirti tą patį pavojų. Laimei, jo tėvui buvo pranešta apie vienuolių planus, o šis neketino leisti, kad sūnus gyventų dykaduonišką ir tuščią vienuolių gyvenimą. Jis suprato, kad sūnaus ateitis pavojuje, todėl liepė jam kuo greičiau grįžti namo.

Jaunuolis pakluso, tačiau nenorėjo pasilikti savo gimtajame slėnyje, todėl greitai vėl išvyko mokytis, šį kartą į Bazelį. Ten Ulrikas pirmą kartą išgirdo Gerąją naujieną apie Dievo malonę. Jo antiki-

nių kalbų mokytojas Vitembachas, studijuodamas graikų ir hebrajų kalbas, susipažino su Šventuoju Raštu, taip dieviškosios šviesos spinduliai per jį pasiekė mokinių protus. Jis teigė, kad yra tiesa, senesnė ir daug vertingesnė už scholastų ir filosofų teorijas. Ši senovinė tiesa yra ta, jog tik Kristaus mirtis gali išpirkti nusidėjėlio nuodėmes. Cvingliui šie žodžiai buvo kaip pirmasis šviesos spindulys, pasirodantis prieš aušrą.

Greitai Cvinglis paliko Bazelį ir pradėjo savarankiškai gyventi. Jo pirmoji tarnystės vieta buvo parapija Alpe, netoli nuo gimtojo slėnio. Išventintas į kunigus, jis, pasak vieno draugo, „visa siela pasišventė ieškoti dieviškosios tiesos, nes gerai suprato, kiek daug privalo žinoti tas, kuriam patikėtos Dievo avelės“.* Juo daugiau jis gilinosi į Šventąjį Raštą, tuo aiškiau matė skirtumą tarp Rašto tiesų ir Romos paklydimų. Jis nutarė paklusti Biblijai kaip Dievo Žodžiui, vieninteliame patikimame ir teisingame vadovui. Jis suprato, kad ši Knyga aiškina pati save. Jis nedrįso ieškoti anksčiau susiformavusių mokymų ir doktrinų patvirtinimo ar paneigimo Šventajame Rašte, tačiau laikė savo pareiga sužinoti, ko moko pats Raštas. Cvinglis atsižvelgė į viską, kas padėtų teisingai suprasti Rašto reikšmę, todėl meldė Šventosios Dvasios pagalbą, kuri, pasak jo, atskleis Biblijos tiesas visiems, kurie jų siekia nuoširdžiai ir su malda.

„Šventasis Raštas, – teigė Cvinglis, – atėjo iš Dievo, o ne iš žmogaus, ir Dievas, kuris apšviečia mus, leis suprasti žodžius, einančius iš Jo. Dievo Žodis [...] negali būti nesuprastas, nes jis yra aiškus, pats save aiškina, atsiskleidžia sielai ir apšviečia ją išgelbėjimu bei malone, paguodžia ją, daro nuolankią. Išsižadėdama savęs, širdis atsiduoda Dievui.“ Cvinglio gyvenimas patvirtino jo žodžių teisingumą. Kalbėdamas apie to meto išgyvenimus, jis rašė: „Kai aš [...] pradėjau visiškai pasikliauti Šventuoju Raštu, filosofiniai ir scholastinės teologijos teiginiai sukilo mano sieloje. Galiausiai nutariau: aš privalau atmesti visą melą ir sekti tuo, ko moko Dievas savo paprastais žodžiais. Tada pradėjau prašyti Dievą Jo šviesos, ir Šventasis Raštas tapo man lengviau suprantamas.“**

* Wylie J. A. The History of Protestantism. – Bk. 8. – Ch. 5.

** Min. veik. – Bk. 8. – Ch. 6.

Savo skelbiamą mokslą Cvinglis nesisavino iš Liuterio, nes tai buvo Kristaus mokslas. „Jei Martynas Liuteris skelbia Kristų, – sakė šveicarų reformatorius, – jis daro tą patį ką ir aš. Pas Kristų jis atvedė daugiau žmonių nei aš, tačiau tai nieko nereiškia. Aš nenoriu vadintis kitu vardu, tik Kristaus, nes esu Jo karys, o Jis yra vienintelis mano Vadas. Niekada gyvenime nerašiau Liuteriui, nei jis man. Kodėl? Todėl, kad būtų parodyta, jog Dievo Dvasia neprieštarauja sau, nes mes abu nesusitarę vienbalsiai skelbiame Kristaus mokslą.“*

1516 m. Cvinglis buvo pakviestas tapti pamokslininku Einzydelno vienuolyne. Čia jis galėjo iš arčiau pamatyti Romos bažnyčios pagedimą ir tapti tikru reformatoriumi, kurio vardas nuskambės toli už gimtųjų Alpių. Tarp pagrindinių Einzydelno šventenybių ypatingą pagarbą buvo užsitarnavęs švč. Mergelės paveikslas, kuris, kaip teigiama, turėjo galios daryti stebuklus. Virš vienuolyno vartų buvo parašyta: *Čia galima gauti visišką nuodėmių atleidimą.*** Visais metų laikais maldininkai lankė vienuolyną, kad pagarbintų švč. Mergelės šventenybę, tačiau per didžiąją jos minėjimo šventę suplūsdavo minios žmonių iš visų Šveicarijos kraštų ir net iš Prancūzijos bei Vokietijos. Labai įžeistas tokio reginio, Cvinglis pasinaudojo palankia proga paskelbti šiems prietarų vergams apie laisvę, kurią teikia Evangelija.

Jis sakė: „Nemanykite, kad šioje bažnyčioje Dievas yra arčiau jūsų nei kitur. Kad ir kur jūs gyventumėte, Dievas yra šalia jūsų ir girdi jus. [...] Ar gali kūno darbai, ilgos maldininkų kelionės, aukos, paveikslai, maldos švč. Mergelei ar kitiems šventiesiems pelnyti Dievo malonę? [...] Ką duoda maldų daugžodžiavimas? Kokį poveikį turi prašmatnus gobtuvas, nuskusta galva, ilgas ir laisvai krintantis apdaras ar auksu išsiuvinėti bateliai? [...] Dievas žiūri į širdį, o mūsų širdys yra toli nuo Jo. Kristus, – tęsė jis, – kartą paaukotas ant kryžiaus, yra mus išgelbėjusi auka, kuri atpirko tikinčiuosius iš nuodėmių, kad jie amžinai gyventų.“***

* *Merle d'Aubigne J. H. History of the Reformation of the Sixteenth Century.* – Bk. 8. – Ch. 9.

** Min. veik. – Bk. 8. – Ch. 5.

*** *Merle d'Aubigne. Min. veik.* – Bk. 8. – Ch. 5.

Daugeliui šie pamokymai nepatiko. Jie karčiai nusivylė, išgirdę, kad jų varginanti kelionė buvo veltui. Jie negalėjo suprasti, kad atleidimą Kristaus auka suteikia veltui. Įprastas kelias į Dangaus karalystę, kuri nurodė Roma, visiškai juos tenkino, todėl jie baiminosi sunkumų, kurie galėjo iškilti ieškant geresnio kelio. Lengviau buvo patikėti savo išgelbėjimą kunigams ir popiežiui negu siekti širdies tyrumo.

Tačiau buvo ir tokių, kurie džiaugsmingai priėmė Gerąją naujieną apie išgelbėjimą per Kristų. Romos bažnyčios apeigos neteikė sielai ramybės, todėl tikėjimu žmonės priėmė Išgelbėtojo kraujo galią kaip permaldavimo auką už nuodėmes. Jie grįžo į namus ir skleidė kitiems gautą brangią šviesą. Taip tiesa buvo nešama iš kaimo į kaimą, iš miesto į miestą, ir maldininkų skaičius švč. Mergelės bažnyčioje labai sumažėjo. Taip pat sumažėjo dovanų bei aukų, todėl atitinkamai sumažėjo nuo jų priklausanti Cvinglio alga. Tačiau tai kėlė jam tik džiaugsmą, nes jis matė, kad fanatiškumo ir prietarų tamsa sklaidosi.

Bažnyčios vyresnybė sužinojo apie Cvinglio veiklą, tačiau tuo metu nesikišo. Tikėdamiesi palenkti jį į savo pusę, jie stengėsi palenkti jį meilikavimu. Tuo tarpu tiesa vis labiau įsitvirtindavo žmonių širdyse.

Cvinglio darbas Einzydelne paruošė jį platesnei veiklai, kurią jis turėjo netrukus pradėti. Po trejų metų vienuolyne jis buvo pakviestas užimti Ciūricho katedros kunigo pareigas. Ciūrichas tuo metu buvo svarbiausias Šveicarijos konfederacijos miestas, todėl Cvinglio įtaka galėjo labai greitai išplisti. Tačiau dvasininkai, kurie pakvietė Cvinglį atvykti į šį miestą, vengė ir bijojo bet kokių naujovių, todėl smulkiai išaiškino jam pareigas. Jie pasakė: „Tu turi stengtis surinkti kuo daugiau lėšų katedrai. Tu privalai raginti tikinčiuosius ir iš sakyklos, ir iš klausyklos mokėti Bažnyčiai dešimtinę ir rinkliavą, kad jie savo aukomis rodytų prieraišumą Bažnyčiai. Tu turi stengtis didinti pajamas, atlikdamas ligonių patepimą, laikydamas mišias ir vykdydamas kiekvieną bažnytinę apeigą. Į kapeliono pareigas taip pat įeina sakramentų teikimas, pamokslų sakymas ir rūpinimasis avelėmis, – pridėjo mokytojai. – Tačiau tu

gali pasikviesti pavaduotoją, ypač sakyti pamokslus. Tu teiksi sakramentus tik įžymiams žmonėms ir tik tada, kai būsi pakviestas; neturi jų teikti visiems iš eilės.“*

Cvinglis klausėsi šių pamokymų tylėdamas, o padėkojęs už suteiktą garbę ir kvietimą, paaiškino, ką jis norėtų daryti. Jis sakė: „Kristaus gyvenimas per daug ilgai buvo slepiamas nuo žmonių. Aš sakysiu pamokslus pagal šv. Mato Evangeliją, [...] kalbėsiu tik apie tai, kas parašyta Šventajame Rašte, aiškinsiu jo gelmes, lygindamas vieną ištrauką su kita ir nuoširdžiai nuolat meldamasis stengsiuos, kad viskas būtų suprantama. Aš tarnausiu Dievo šlovei, Jo viengimio Sūnaus gyriui, kad tikrai žmonės būtų išgelbėti ir pamokyti tikrojo tikėjimo.“**

Kai kurie dvasininkai nepritarė Cvinglio sumanymams ir stengėsi atkalbėti, tačiau jis liko tvirtas. Jis paskelbė, kad nesiruošia įvesti naujovės, o veiks tais pačiais metodais, kuriuos Bažnyčia naudojo ankstesniais ir tyresniais laikais.

Jo skelbiamos tiesos sukėlė didelį susidomėjimą: minios žmonių ateidavo pasiklausyti jo pamokslų. Tarp klausytojų buvo ir tie, kurie jau seniai nustojo lankyti pamaldas. Cvinglis pradėdavo savo tarnystę aiškindamas Evangeliją. Jis skaitė ir aiškino savo klausytojams įkvepiantį pasakojimą apie Kristaus gyvenimą, mokymą ir mirtį. Kaip ir Einzydelne, čia jis skelbė Dievo Žodį kaip vienintelį tikrą neklystamą šaltinį, o Kristaus mirtį – kaip vienintelę tobulą auką. „Aš noriu atvesti jus pas Kristų, – sakė jis, – pas Kristų – vienintelį išgelbėjimo šaltinį.“*** Pas pamokslininką rinkdavosi visų luomų žmonės: nuo valstybės veikėjų ir mokslininkų iki amatininkų ir valstiečių. Labai įdėmiai jie klausėsi jo žodžių. Jis kalbėjo ne tik apie išgelbėjimo dovaną kiekvienam, bet ir be baimės peikė to meto pagėdimą. Daugelis grįždavo iš katedros garbindami Dievą. „Šis žmogus, – sakė jie, – yra tiesos skelbėjas. Jis bus mūsų Mozė ir išves mus iš šios egiptietiškos tamsos.“****

* *Merle d'Aubigne*. Min. veik. – Bk. 8. – Ch. 9.

** Ten pat.

*** *Merle d'Aubigne*. Min. veik. – Bk. 8. – Ch. 6.

**** Ten pat.

Nors iš pradžių Cvinglio pastangos buvo sutinkamos labai entuziastingai, netrukus jis susidūrė su pasipriešinimu. Vienuoliai pasiryžo padaryti galą jo veiklai ir pasmerkė jo mokymą. Daugelis tyčiojosi ir šaipėsi iš jo, kiti įžeidinėjo ir grasino. Bet Cvinglis visa tai kantriai ištvėrė. Jis sakė: „Jei norime atvesti nedorėlius pas Kristų, turime užsimerkti ir nematyti daugelio dalykų.“*

Kaip tik tuo pat metu atsirado netikėta parama, palaikanti Reformacijos darbą. Reformacijos draugas iš Bazelio atsiuntė į Ciurichą žmogų, kuris turėjo keletą Liuterio raštų. Buvo manoma, kad knygos gali padėti skleisti šviesą, todėl Lukianas jas ir atvežė. „Nuspręsk pats, – rašė draugas Cvingliui, – ar šis žmogus yra pakankamai protingas ir sumanus. Jeigu taip, leisk jam nešioti iš miesto į miestą, iš kaimo į kaimą ir net iš namo į namą Šveicarijoje Martyno Liuterio raštus, o ypač jo Viešpaties maldos išaiškinimą, parašytą parapijiečiams. Juo knygos bus žinomesnės, tuo daugiau jos ras pirkėjų.“** Taip šviesa prasiskverbė į kraštą.

Kai Dievas ruošiasi sutraukti prietarų ir nemokšiško grandines, šėtonas, norėdamas dar labiau apsiausti žmones tamsa ir dar stipriau surakinti juos grandinėmis, pradeda veikti energingiau. Tuo metu, kai įvairiose šalyse pradėjo reikštis žmonės, nurodantys liaudžiai atleidimo ir išteisinimo per Kristaus kraują kelią, Roma sunerimo. Ji dar atkakliau platino atlaidų raštus už pinigų, prekyba atlaidais krikščioniškame pasaulyje suaktyvėjo.

Kiekviena nuodėmė turėjo savo kainą, ir žmonėms buvo nevaržomai atleidžiami nusikaltimai, jeigu jie gerai papildydavo Bažnyčios iždą. Taip kilo du judėjimai – vienas, siūlantis nuodėmių atleidimą už pinigų, o kitas, nuodėmių atleidimą per Kristaus kraują. Roma įteisino nuodėmes ir padarė jas savo pajamų šaltiniu, o reformatoriai smerkė jas ir rodė į Kristų kaip Išgelbėtoją ir permaldavimo auką.

Vokietijoje indulgencijas pardavinėti buvo pavesta dominikonų vienuoliams, kuriems vadovavo liūdnai pagarsėjęs Tecelis. Šveicarijoje jos pateko į pranciškonų rankas, o jiems vadovavo

* Ten pat.

** Ten pat.

italų vienuolis Samsonas. Jis jau buvo gerai pasitarnavęs Romos katalikų bažnyčiai, surinkęs stambias pinigų sumas Vokietijoje ir Šveicarijoje, kurios papildė popiežiaus išdą. Dabar jis vėl keliavo po Šveicariją, pritraukdamas dideles minias, plėšdamas vargšus valstiečius ir rinkdamas brangias dovanas iš turtingųjų. Tačiau reformos įtaka jau buvo juntama, nors prekyba indulgencijomis tebevyko. Cvinglis dar buvo Einzydelne, kai kaimyniniame mieste pasirodė Samsonas su savo „prekėmis“. Kai reformatoriui buvo pranešta apie indulgencijų pardavėjo pasirodymą, jis tuoj pradėjo pasipriešinimo kovą. Jiems neteko susitikti, tačiau Cvinglis taip sėkmingai demaskavo vienuolio veiklą, jog pastarasis turėjo išvykti kitur.

Ciūriche Cvinglis atkakliai peikė prekybą indulgencijomis. Kai Samsonas atvyko prie miesto vartų, jį pasitiko miesto tarybos pasiuntinys ir pasiūlė jam neužėti į miestą. Nors Samsonas ir pateko į vidų, tačiau buvo išsiųstas atgal, nepardavęs nė vienos indulgencijos. Po to jis greit paliko Šveicariją.

Ypatinę masą Reformacija įgavo 1519 m., kai Šveicarijoje siautėjo maras, arba didžioji mirtis, kuris nusinešė daugybę gyvybių. Kai žmonės susitikdavo su mirtimi akis į akį, tuomet daugelis suprasdavo, kokie menki ir beverčiai yra nuodėmių atleidimo lapiūkščiai, kuriuos jie neseniai nusipirko. Todėl jie troško turėti tvirtesnę savo tikėjimo pamatą. Cvinglis taip pat neišvengė ligos. Jis jautėsi taip blogai, jog nebuvo jokios vilties, kad išgis, o greitai pasklido gandas, kad jis mirė. Tačiau šią sunkią valandą jo širdyje neužgeso viltis, jis nepalūžo. Reformatorius su tikėjimu žvelgė į Golgotos kryžių visiškai pasitikėdamas Kristaus permaldavimo auka. Kai jis ištrūko iš mirties gniaužtų, Evangeliją skelbė dar karščiau nei prieš tai, o jo balsas skambėjo nepaprastai galingai. Žmonės džiaugsmingai sveikino savo mylimą mokytoją, kuris jau viena koja stovėjo kape. Slaugydami ligonius ir besirūpindami mirštančiais, jie dar labiau ėmė branginti Evangeliją.

Tyrinėdamas Šventąjį Raštą Cvinglis geriau suprato jo tiesas ir patyrė jos atgaivinančią galią. Žmogaus nuopuolis ir Išgelbėjimo planas – štai temos, kurias jis tyrinėdavo. „Adome, – kalbėjo jis, –

mes visi mirėme, paskendome nuodėmėse ir esame pasmerkti.“* „Kristus [...] sumokėjo už mūsų amžinąjį išgelbėjimą. [...] Jo kančios yra [...] amžina auka, paaukota mums išgydyti; ji patenkina dieviškąjį teisingumą visiems amžiams tiems, kurie tiki ja tvirtai ir nepalaužiamai.“ Tačiau Cvinglis aiškiai mokė, kad Kristaus malonė neleidžia žmonėms nusidėti: „*Kas turi tikėjimą Dievu, su tuo yra Dievas, o jei su juo yra Dievas, tai tokio žmogaus širdyje išsiliepsnos troškimas, skatinantis ir priverčiantis daryti gerus darbus.*“**

Cvinglio pamokslais domėtasi taip, kad katedra visada būdavo sausakimša atėjusių jo pasiklausyti žmonių. Po truputį, kad jie pajęgtų suvokti ir įsisąmoninti, reformatorius atskleisdavo savo klausytojams tiesą. Jis kalbėjo atsargiai ir iš pradžių neaiškino tų klausimų, kurie galėtų atstumti juos ir sukeltų išankstinį nusistatymą. Jo darbas turėjo atverti jų širdis Kristaus mokslui, sušvelninti juos ir įtikinti sekti Jo pavyzdžiu. Vėliau, kai jie priimdavo Evangelijos principus, jų prietarai ir išankstinis nusistatymas išnykdavo savaime.

Žingsnis po žingsnio Reformacija Ciūriche žengė į priekį. Surenimę jos priešai sukilo ir ėmė aktyviai priešintis. Prieš metus Vitenbergo vienuolis ištare „Ne!“ popiežiui ir imperatoriui Vormse, dabar panašu, kad buvo priešinamasi popiežiaus reikalavimams Ciūriche. Puolimai prieš Cvinglį nesiliovė. Popiežiui pavaldžiuose kantonuose Evangelijos mokiniai kartkartėmis patekdavo ant laužo, tačiau priešams to buvo maža: reikėjo nutildyti erezijos mokytoją. Todėl Konstanco vyskupas pasiuntė tris atstovus į Ciūricho tarybą, kaltindamas Cvinglį, kad jis moko žmones pažeisti Bažnyčios įstatymus ir sukelia pavojų visuomenės ramybei ir gerovei. Vyskupas teigė, jei Bažnyčios autoritetas bus pakirstas, kils visuotinė anarchija. Cvinglis atsakė, kad jis ketverius metus skelbė Evangeliją Ciūriche, „kuris yra ramesnis ir taikingesnis negu bet kuris kitas konfederacijos miestas“. „Argi tuomet, – klausė jis, – tikroji krikščionybė nėra geriausias visuotinio saugumo sargas?“***

* Wylie. Min. veik. – Bk. 8. – Ch. 9.

** Merle d'Aubigne. Min. veik. – Bk. 8. – Ch. 9.

*** Wylie. Min. veik. – Bk. 8. – Ch. 9.

Vyskupo atstovai ragino susirinkimo narius laikytis Bažnyčios, už kurios ribų, kaip jie teigė, nėra išsigelbėjimo. Cvinglis pareiškė: „Tegu šis kaltinimas negąsdina jūsų. Bažnyčios pamatas yra ta pati Uola, tas pats Kristus, kuris davė Simonui vardą Petras, nes šis Jį ištikimai išpažino. *Dievui brangus kiekvienos tautos žmogus, kuris visa širdimi tiki Viešpatį Jėzų. Iš tikrųjų tai ir yra Bažnyčia, už kurios ribų nėra išsigelbėjimo.*“*

Po šio susirinkimo vienas vyskupo pasiuntinys priėmė reformuotą tikėjimą.

Miesto taryba atsisakė imtis bet kokių veiksmų prieš Cvinglį, todėl Roma pradėjo ruoštis naujam puolimui. Informuotas apie savo priešų kėslus, reformatorius sušuko: „Tegu jie ateina! Aš bijau jų kaip išsikišusi į jūrą uola bijo bangų, kurios lūžta jos papėdėje.“**

Dvasininkų pastangos tik parėmė Reformaciją, kurią jie siekė nugalėti. Tiesa tebeplito toliau. Vokietijoje jos šalininkai, nuliūdinti Liuterio dingimo, matydami Evangelijos plitimą Šveicarijoje, vėl įsidrašino.

Kai Reformacija įsigalėjo Ciūriche, jos vaisiai buvo gerai matomi kovojant su blogiu ir palaikant visuomenės tvarką ir santaiką. „Ramybė įsigalėjo mūsų mieste, – rašė Cvinglis, – jokios nesantikos, jokios veidmainystės, jokio pavydo, jokių ginčų. Iš kur galėtų ateiti tokia vienybė, jeigu ne iš Viešpaties ir mūsų skelbiamo mokslo, kuris duoda mums ramybės ir pamaldumo vaisius?“***

Reformacijos pasiektos pergalės privertė popiežininkus imtis dar energingesnių veiksmų ją sunaikinti. Matydami, kad persekiojimais siekiant užgniaužti Liuterio veiklą Vokietijoje buvo nesėkmingi, čia jie nutarė nugalėti reformatorius jų pačių ginklais. Popiežininkai nusprendė surengti disputą su Cvingliu. Jie norėjo tinkamai pasirinkti ne tik vietą, bet ir arbitrus, kurie nuspręstų, kuri pusė laimi. Jeigu jie sugebėtų prisivilioti Cvinglį pas save, tai pasirūpintų, kad jis nepaspruktų. Kai vadas bus nutildytas, judėjimą bus galima greit užgniaužti. Tačiau savo kėslus jie kruopščiai slėpė.

* *Merle d'Aubigne*. Min. veik. – London: Walther, 1840. – Bk. 8. – Ch. 11.

** *Wylie*. Min. veik. – Bk. 8. – Ch. 11.

*** *Wylie*. Min. veik. – Bk. 8. – Ch. 15.

Disputo vieta buvo paskirtas Badenas, tačiau Cvinglis ten nenuvyko. Ciūricho taryba, įtardama popiežininkų kėslus ir atmindama liepsnojančius laužus, ant kurių popiežiaus kantonuose degino Evangelijos išpažinėjus, neleido savo ganytojui rizikuoti gyvybe. Cvinglis buvo pasiruošęs susitikti su bet kuriuo Romos atstovu Ciūriche, tačiau vykti į Badeną, kur ką tik buvo pralietas kankinių už tiesą kraujas, reiškė eiti tiesiai mirčiai į nagus. Atstovauti reformatoriui buvo parinkti Ekolampadijas ir Haleris, o įžymusis dr. Ekas, palaikomas daugelio garsių Bažnyčios daktarų ir prelatų, buvo Romos atstovas.

Nors Cvinglis ir nedalyvavo susirinkime, bet jo įtaka disputui buvo jaučiama. Sekretoriavo popiežininkai, o kitiems buvo draudžiama užsirašinėti grasinant mirtimi. Nepaisant to, reformatorius kasdien gaudavo išsamią ataskaitą apie tai, kas vyko Badene. Vienas studentas, dalyvaujantis dispute, kiekvieną vakarą užrašydavo dieną išsakytus argumentus. Šiuos užrašus kiti du studentai apsiėmė pristatyti Cvingliui į Ciūrichą kartu su kasdien rašomais Ekolampadijaus laiškais. Reformatorius atsakydavo, duodavo patarimus ir pasiūlymus. Atsakymus jis rašydavo naktį, o studentai su jais į Badeną grįždavo rytą. Šie pasiuntiniai ant galvų nešdavo krepšius su naminiiais paukščiais ir nesukeldavo sargybos įtarimų, todėl netrukdomi patekdavo į miestą.

Taip Cvinglis kovojo su klatingu priešu. „Savo apmąstymais, – sakė Mikonijus, – stebėjimais, bemiegėmis naktimis ir patarimais, kuriuos jis perduodavo į Badeną, padarė daugiau negu būtų padaręs diskutuodamas asmeniškai su savo priešais.“*

Iš anksto džiaugdamiesi sėkme Romos katalikai atvyko į Badeną, vilkėdami brangiais apdarais, papuoštais brangenybėmis. Jie gyveno prabangiai, jų stalai lūžo nuo rinktinių patiekalų ir vynų. Bažnytinių pareigų našta jie palengvindavo linksmybėmis ir puotavimais. Visiška priešingybė jiems buvo reformatoriai, kurie liaudies akyse mažai kuo tesiskyrė nuo elgetų. Kuklus valgis ilgai neužlaikydavo jų prie stalo. Namų šeimininkas, kuriuose buvo apsisostojęs Ekolampadijas, kartkartėmis žvilgtelėdamas į jo kambarį,

* *Merle d'Aubigne*. Min. veik. – Bk. 11. – Ch. 13.

visuomet matydavo jį arba dirbantį, arba besimeldžiantį, ir labai stebėdamasis sakė, kad šis eretikas „labai pamaldus“.

Disputo pradžioje „dr. Ekas labai išsipuošęs išdidžiai užlipo į sakyklą, kai tuo tarpu paprastai apsirengęs kuklusis Ekolampadijas buvo priverstas atsisėsti priešais savo oponentą ant grubiai tašyto suolo“.* Eko griausmingas balsas ir begalinis pasitikėjimas savimi niekada jo neapvildavo. Jo uolumą žadino aukso ir garbės troškimas, nes tikėjimo gynėjas turėjo gauti gerą atlygį. Kai pritrūkdavo svaresnių argumentų, jis pereidavo prie įžeidinėjimų ir net keiksmų.

Kuklus ir pernelyg nepasitikintis savimi Ekolampadijas vengė ginčo ir savo kalbą pradėjo iškilmingu prisipažinimu: „Aš nepripažįstu jokio autoriteto, tik Dievo Žodį.“**

Nors elgėsi švelniai ir mandagiai, jis pasirodė esąs protingas ir nepalaužiamas. Kai Romos katalikai kaip įprasta pradėjo remtis Bažnyčios tradicijos autoritetu, reformatorius tvirtai laikėsi Šventojo Rašto. „Traducija, – sakė jis, – neturi galios mūsų Šveicarijoje, nebent ją patvirtintų Konstitucija. O tikėjimui mūsų konstitucija yra Biblija.“***

Abiejų diskusijos dalyvių skirtumas neliko nepastebėtas. Ramūs, aiškūs reformatoriaus samprotavimai, pateikti švelniai ir santūriai, patraukė žmones, kurie su panieka nusigręžė nuo dr. Eko pagyrūniškų ir triukšmingų tiradų.

Disputas tęsėsi aštuoniolika dienų. Jam baigiantis, popiežininkai pagyrūniškai teigė, kad laimėjo. Dauguma atstovų palaikė Romos pusę, ir seimas pripažino, kad reformatoriai buvo nugalėti. Kartu su savo vadu Cvingliu jie buvo atskirti nuo Bažnyčios. Tačiau vėliau paaiškėjo, kuri pusė buvo teisi. Disputas dar labiau sutvirtino protestantų gretas, ir netrukus pagrindiniai miestai – Bernas ir Bazelis – pasisakė už Reformaciją.

* Ten pat.

** *Merle d'Aubigne*. Min. veik. – Bk. 11. – Ch. 13.

*** Ten pat.

10. REFORMACIJOS PAŽANGA VOKIETIJOJE

Paslaptingas Martyno Liuterio dingimas sukėlė siaubą visai Vokietijai. Visur buvo apie jį klausinėjama, pasklido neįtikėtinos paskalos, o daugelis manė, kad jį nužudė. Jį apverkė ne tik artimiausi draugai, bet ir tūkstančiai slaptų Reformacijos šalininkų. Daugelis iškilmingai prisiekė atkeršyti už jo mirtį.

Kai Romos katalikų vyresnybė suvokė, kad daugybė žmonių nusistačiusių prieš ją, ji labai išsigando. Nors iš pradžių ji džiūgavo, manydama, kad Liuteris žuvo, tačiau netrukus pati norėjo pasislėpti nuo liaudies rūstybės. Liuterio priešai dabar jo bijojo labiau nei tada, kai jis buvo tarp jų. Tie, kurie įnirtingai stengėsi sunaikinti narsųjų reformatorių, dabar, kai jis tapo bejėgis belaisvis, labai išsigando. „Vienintelė išeitis išsigelbėti, – sakė vienas jų, – tai uždegti deglus, surasti jį ir gražinti tautai, kuri reikalauja jo.“* Imperatoriaus ediktas neteko galios. Popiežiaus legatai labai pasipiktino, kai pamatė, jog Liuterio likimas sujaukino tautą labiau nei šis ediktas.

Džiugi naujiena, kad reformatorius saugus, nors ir belaisvis, ne tik nuramino žmonių nuogąstavimus, bet dar labiau padidino jų palankumą jam. Jo raštai buvo skaitomi dar įdėmiau nei iki

* *Merle d'Aubigne J. H. History of the Reformation of the Sixteenth Century. – Bk. 9. – Ch. 1.*

tol. Vis daugiau žmonių ėmė palaikyti šį žmogų, kuris sutikdamas baisų pasipriešinimą gynė Dievo Žodį. Reformacija vis stiprėjo. Liuterio pasėta sėkla pradėjo dygti visur. Jo pasitraukimas leido atlikti darbą, kuris jam dalyvaujant nebūtų atliktas. Kai neliko vado, jo bendražygiai pajuto ypatingą atsakomybę. Įsitvirtinę tikėjime jie uoliai stengėsi daryti viską, ką galėjo, kad taip puikiai pradėtas darbas nenutrūktų.

Tačiau šėtonas nedykinėjo. Dabar jis stengėsi daryti tai, ką darė per kitus reformacinius judėjimus – apgauti ir pražudyti žmones, pakišdamas jiems melą vietoj tiesos. I amžiuje krikščioniškoje Bažnyčioje buvo netikrų mesijų, o dabar, XVI amžiuje, atsirado netikrų pranašų.

Keli žmonės, kuriuos paveikė religinio pasaulio sujudimas, įsivaizdavo, jog gavo ypatingą Dangaus apreiškimą, todėl teigė, kad turi dieviškąjį pavedimą užbaigti Reformaciją, kurią, anot jų, silpnai pradėjo Martynas Liuteris⁵⁸. Tačiau iš tikrųjų jie naikino tai, ką jis buvo padaręs. Jie atmetė pagrindinį Reformacijos principą: Dievo Žodis yra visa apimantis tikėjimo ir gyvenimo matas. Atsisakę šio neklystančio vadovo, kuris atskleidžia paklydimus ir melą, jie pasikloviė permainingu bei miglotu kriterijumi – savo jausmais ir išpūdžiais – ir atvėrė kelią šėtonui į žmonių protus, kad veiktų juos taip, kaip jam patinka.

Vienas šių pranašų teigė, kad gauna nurodymus iš angelo Gabrieliaus. Kitas, metęs mokslus, skelbė, jog pats Dievas apdovanojo jį išmintimi aiškinti Jo Žodį. Prie jų prisijungė ir daugiau iš prigimties į fanatizmą linkusių žmonių. Šių aistringų fanatikų poelgiai sukėlė didelį sujudimą. Martyno Liuterio pamokslai padėjo žmonėms suvokti reformos būtinumą, o dabar kai kuriuos nuoširdžius tikinčiuosius suklaidino naujųjų pranašų pretenzijos.

Nuvykę į Vitenbergą šio judėjimo vadovai pareiškė Melanchtonui ir jo bendražygiams: „Dievas siuntė mus mokyti žmones. Mes artimai bendraujame su Viešpačiu; mes žinome ateitį; trumpai tariant, mes esame apaštalai ir pranašai ir remiamės dr. Liuteriu.“*

* *Merle d'Aubigne*. Min. veik. – Bk. 9. – Ch. 7.

Reformatoriai buvo nustebinti ir apstulbinti. Jie nebuvo anksčiau to patyrę ir nežinojo, kaip jiems elgtis. Melanchtonas pasakė: „Šiuos žmones veikia nepaprastos dvasios, tačiau kokios? [...] Mes turime saugotis, kad neužgesintume Dievo Dvasios, bet reikia būti budriems, kad šėtono dvasia mūsų nesuklaidintų.“*

Greitai pasireiškė naujojo mokymo vaisiai. Žmonės ėmė nepaisyti Šventojo Rašto ir netrukus visiškai jį atmetė. Mokymo įstaigoje įsivyravo sumaištis. Netekę savitvardos studentai apleido mokslus ir pasitraukė iš universiteto. Žmonės, kurie manė, kad jiems reikia atgaivinti Reformaciją ir vadovauti jos darbui, tik privedė judėjimą prie bedugnės krašto. Dabar Romos šalininkai atgavo pasitikėjimą savimi ir džiūgaudami sušuko: „Dar vienas paskutinis susirėmimas, ir mes laimėsime!“**

Kai Vartburgą pasiekė tokios žinios, Liuteris labai susirūpino: „Aš visuomet laukiau, kad šėtonas pasiųs mums tokią nelaimę.“***

Jis suvokė tikrąją šių apsimetėlių pranašų prigimtį ir matė pavojų, kuris grasino tiesai. Popiežiaus ir imperatoriaus antpuoliai nesukėlė tokio baiminimosi ir nenuliūdino jo taip kaip dabartinė padėtis. Tariamieji Reformacijos draugai virto didžiausiais jos priešais. Tos tiesos, kurios teikė Liuteriui didžiausią džiaugsmą ir paguodą, buvo panaudojamos nesantaikai sukelti ir sukurti sumaištį Bažnyčioje.

Reformacijos darbui vadovavo Dievo Dvasia, Jos veikiamas Liuteris padarė daugiau nei galėjo padaryti žmogus. Reformatorius netekino veikti taip ryžtingai ir daryti tokius radikalius pokyčius, kaip atsitiko iš tikrųjų. Jis buvo tik įrankis begalinės Galybės rankose. Tačiau jis nuolat baiminosi dėl to, kokie bus jo darbo vaisiai, ir kartą pasakė: „Jeigu aš žinočiau, kad mano mokymas pakenks nors vienam žmogui, vienam vieninteliam, paprastam ir nepastebimam žmogui, beje, to negali būti, nes mano mokymas yra Evangelijos esmė, aš geriau mirčiau dešimt kartų negu išsižadėčiau jos.“****

* *Merle d'Aubigne*. Min. veik. – Bk. 9. – Ch. 7.

** Ten pat.

*** Ten pat.

**** Ten pat.

O dabar Vitenberge, pačiame Reformacijos centre, greitai įsigalėjo fanatiškumas ir neteisėtumas. Liuteris nebuvo dėl to kaltas, tačiau visoje Vokietijoje jo priešai vertė kaltę jam. Suskaudus širdžiai, jis kartais savęs klausdavo: „Ar tokia bus didžiojo Reformacijos darbo pabaiga?“* Jis grūmėsi su Dievu malda, ir ramybė vėl grįžo į jo širdį.⁵⁹ „Viešpatie, šis darbas yra ne mano, o Tavo, – meldėsi Liuteris, – negi Tu leisi, kad jį sugriautų fanatizmas ir prietarai?“ Jis negalėjo likti toli nuo kovos lauko, todėl nusprendė grįžti į Vitenbergą.

Nedelsdamas jis leidosi į pavojingą kelionę. Liuteris buvo paskelbtas už įstatymo ribų, todėl jo priešai laisvai galėjo atimti jam gyvybę. Draugams buvo uždrausta padėti jam ar suteikti prieglobstį. Imperijos valdžia taikė jo šalininkams griežčiausias bausmes. Tačiau reformatorius matė, kad Evangelijos darbas pavojuje, ir vardan Viešpaties drąsiai žengė kovoti už tiesą.

Nurodęs priežastį, kodėl jis palieka Vartburgą, Saksonijos kunigaikščiui Liuteris rašė: „Tegul būna žinoma Jūsų didenybei, kad aš vykstu į Vitenbergą saugomas labiau nei kunigaikščiai ar kurfiurstai. Aš neprašau Jūsų didenybės paramos ir apsaugos, anaiptol, aš norėčiau apginti Jus. Jei tik žinočiau, kad Jūsų didenybė galės ir norės mane ginti, aš apskritai nevykčiau į Vitenbergą. Nėra kardo, kuris galėtų paremti šį reikalą. Pats Dievas turi padaryti viską be žmogaus pagalbos ar sutikimo. Ginti gali tas, kuris turi didesnį tikėjimą.“**

Antrame laiške, parašytame pakeliui į Vitenbergą, Liuteris rašė: „Aš pasiruošęs užsitraukti Jūsų didenybės nemalonę ir viso pasaulio įniršį. Argi Vitenbergo gyventojai nėra mano avelės? Ar ne Dievas patikėjo jas man? Jeigu reikia, aš turiu mirti dėl jų. Be to, baiminuosi, kad Vokietijoje kils baisus maištas, kuriuo Dievas nubaus mano tautą.“***

Nepaprastai atsargiai ir nuolankiai, tačiau ryžtingai ir tvirtai, jis pradėjo savo darbą. „Žodžiu, – sakė jis, – mes turime sugriauti ir sunaikinti tai, kas buvo sukurta smurtu. Aš neketinu jėga išrauti

* *Merle d'Aubigne*. Min. veik. – Bk. 9. – Ch. 7.

** Min. veik. – Bk. 9. – Ch. 8.

*** Min. veik. – Bk. 9. – Ch. 7.

priertarus ir netikėjimą. [...] Nė vieno nereikia versti. Laisvė yra tikėjimo esmė.“*

Greitai po Vitenbergą pasklido žinia, kad Martynas Liuteris grįžo ir ruošiasi sakyti pamokslus. Žmonės plaukė iš visų pusių, ir bažnyčia prisipildė sausakimša. Pakilęs į sakyklą, jis nepaprastai išmintingai ir švelniai mokė, ragino ir barė. Primindamas veiksmus tų, kurie griebėsi smurto panaikindami mišias, jis pasakė: „Mišios yra blogas dalykas; Dievas taip pat prieš jas, todėl jų reikėtų atsakyti, ir aš norėčiau, kad visame pasaulyje vietoj jų vyktų Evangelijos Vakarienė. Tačiau nuo mišių nereikia nė vieno atitraukti jėga. *Visa yra Dievo rankose. Turi veikti Jo Žodis, o ne mes.* Jūs galite paklausti, kodėl? Aš nelaikau žmonių širdžių rankoje kaip puodžius laiko molį. Mes turime teisę kalbėti, tačiau *neturime* teisės veikti. *Sakykime pamokslus, visa kita priklauso nuo Dievo.* Ką pasieksiu, jei panaudosiu jėgą? Jėga aš pasieksiu tik apsimitinėjimą, formalizmą, pamėgdžiojimą, veidmainystę ir žmonių išgalvotus priesakus. [...] Tačiau nebus nei nuoširdumo, nei tikėjimo, nei meilės. Kur nėra šio trejeto, nėra nieko, ir aš neduočiau nė surūdijusio skatiko už tokius vaisius. [...] Dievas padaro daugiau savo Žodžiu nei jūs arba aš, arba net visas pasaulis kartu. Dievas užvaldo širdį, kai širdis užvaldyta, galima laimėti. [...]

Aš sakysiu pamokslus, diskutuosiu ir rašysiu, tačiau neversiu nieko daryti prievarta, nes tikėjimas yra savanoriškas aktas. Pažvelkite, ką aš padariau: aš stojau prieš popiežių ir jo šalininkus, prieš indulgencijas, tačiau ne smurtu ar sukilimu. Aš skelbiau Dievo Žodį, sakiau pamokslus ir rašiau, – tai viskas, ką dariau. Netgi kai miegojau, [...] mano pamokslų žodis griovė popiežystės tvirtovę, ko negalėjo padaryti nei imperatoriai, nei kunigaikščiai. Bet aš pats nieko nepadariau, viską padarė Dievo Žodis. Jei aš būčiau griebęsis smurto, tikriausiai visa Vokietija būtų paplūdusi krauju. Koks būtų buvęs rezultatas? Tai būtų atnešę tik pražūtį bei vargą ir kūnui, ir sielai. Todėl aš esu ramus, tegul visą pasaulį veikia tik Dievo Žodis.“**

* *Merle d'Aubigne*. Min. veik. – Bk. 9. – Ch. 8.

** *Merle d'Aubigne*. Min. veik. – Bk. 9. – Ch. 8.

Diena iš dienos visą savaitę Martynas Liuteris sakė pamokslus ištroškusioms minioms. Dievo Žodis sutraukė fanatiškumo kerus. Evangelijos galia sugražino paklydusius žmones į tiesos kelią.

Liuteris nenorėjo susitikti su fanatikais, kurių veiksmai sukėlė tiek blogio. Jis žinojo, kad jie yra užsispyrę, nežabotų aistrų žmonės, kurie, skelbdami, kad juos apšvietė Dangaus šviesa, nepakentė nė menkiausio prieštaravimo ar net švelniausio priekaišto ir patarimo. Nepagrįstai pretenduodami į didžiausią autoritetą, jie vertė visus besąlygiškai pripažinti jų reikalavimus. Kai šie fanatikai pareikalavo pasikalbėti su Liuteriu, jis sutiko susitikti. Jis taip sėkmingai atskleidė jų apsimetinėjimus, kad apsišaukėliai iškart išvyko iš Vitenbergo.

Fanatiškumas kuriam laikui buvo įveiktas, tačiau po kelerių metų jis vėl prasiveržė su dar didesne jėga ir turėjo baisenes pasekmes. Apie šio judėjimo vadovus Liuteris pasakė taip: „Šventasis Raštas jiems yra tik mirusi raidė, jie visi ima šaukti: ‘Dvasia! Dvasia!’ Aišku, aš neisiu tuo keliu, kur veda jų dvasia. Tegul gailėstingasis Dievas apsaugo mane nuo tokios Bažnyčios, kurioje vien šventieji. Aš noriu būti su paprastais, silpnais, sergančiais, kurie žino ir pripažįsta savo nuodėmes, kurie sunkiai dūsauja ir nuolat iš širdžių gelmių šaukiasi Dievo, maldaudami Jo paguodos ir stiprybės.“*

Aktyviausias fanatikas Tomas Miunceris buvo apdovanotas puikiais sugebėjimais, kurie, jei būtų teisingai nukreipti, būtų įgalinę jį padaryti daug gero, tačiau jis nepažino pradinių tikrosios religijos principų. „Jis siekė reformuoti pasaulį, tačiau kaip ir visi entuziastai užmiršo, kad reformacija turi prasidėti nuo jo paties.“** Jis buvo ambicingas, troško valdžios ir visuomeninės padėties, nenorėjo būti antras netgi po Liuterio. Jis paskelbė, kad reformatoriai, pakeisdami popiežiaus autoritetą Šventuoju Raštu, sukūrė tik naują popiežystės formą. Jo žodžiais tariant, jis buvo Dievo įgaliotas padaryti tikrą reformą. „Tas, kuris turi tokią dvasią, – sakė Miunceris, – turi ir tikrąjį tikėjimą, net jeigu niekada gyvenime nematė Šventojo Rašto.“***

* Min. veik. – Bk. 10. – Ch. 10.

** *Merle d'Aubigne*. Min. veik. – Bk. 9. – Ch. 8.

*** Min. veik. – Bk. 10. – Ch. 10.

Šie mokytojai fanatikai buvo veikiami emocijų. Kiekviena mintis ir dvasios pakilimas jiems atrodė kaip Dievo balsas, todėl jie metėsi į didelius kraštutinumus. Kai kurie net sudegino savo Biblijas, šaukdami: „Raidė užmuša, o Dvasia teikia gyvybę.“ Miuncerio mokymas paskatino žmones siekti kažko nepasiekiamo, nepaprasto, tuo tarpu jie tenkino savo išdidumą, išskeldami žmonių požiūrius ir nuomones aukščiau Dievo Žodžio. Tūkstančiai pasuko paskui jį. Netrukus jis pradėjo smerkti viešas pamaldas ir pareiškė, kad paklusti kunigaikščiams reiškia tarnauti ir Dievui, ir Beliarui.

Žmonės, kurie tik pradėjo išsivaduoti iš popiežystės jungo, taip pat buvo nepatenkinti civilinės valdžios apribojimais. Tomo Miuncerio revoliucingas mokymas, kuris, pasak jo, gavo Dievo pritarimą, skatino jo sekėjus nepripažinti jokios valdžios, išlaisvino prietarus bei aistras. Prasidėjo baisiausi maištai ir susirėmimai, o Vokietijos laukai permirko krauju.

Matydamas fanatizmo pasekmes, kurioms, priešų manymu, paskatino Reformacija, Liuteris vėl išgyveno didžiules sielos kančias, kaip kadaise Erfurte. Popiežystės vadai skelbė, o daugelis pritarė jiems, kad maištai buvo Liuterio mokymo vaisius. Nors kaltinimas neturėjo nė menkiausio pagrindo, tačiau reformatorius labai nusiminė. Tai buvo daugiau nei jis galėjo pakelti – tiesos reikalui iškilo grėsmė būti sugretintam su primityviu fanatizmu. Antra vertus, maištų kurstytojai neapkentė Liuterio, kadangi jis ne tik priešinosi jų doktrinoms ir atmetė jų tariamąjį dieviškąjį įkvėpimą, bet ir paskelbė juos civilinės valdžios maištininkais. Keršydami jie apšaukė Liuterį niekingu apgaviku. Taigi jis užsitraukė ir kunigaikščių, ir liaudies priešišumą.

Romos katalikai džiūgavo, tikėdamiesi, kad Reformacija greitai sužlugs. Jie smerkė Martyną Liuterį net už tokias klaidas, kurias jis nuoširdžiai stengėsi ištaisyti. Fanatikams, teigusiems, kad su jais buvo labai neteisingai elgiamasi, pavyko užkariauti daugybės žmonių palankumą. Dažnai tuos, kurie laikosi neteisingų pozicijų, pradedama laikyti kankiniais. Jie iš visų jėgų kovojo su Reformacija, o dabar jų buvo gailimasi, jie buvo laikomi žiaurumo ir priespaudos

aukomis. Tai buvo šėtono darbas, įkvėptas tos pačios maištingos dvasios, kuri kadaise pasireiškė danguje.

Šėtonas nuolat siekia apgauti žmones ir priversti juos vadinti nuodėmę teisumu, o teisumą nuodėme. Tai daryti jam labai sekasi. Ištikimi Dievo tarnai dažnai pasmerkiami, jiems priekaištaujama vien dėl to, kad jie drąsiai stoja ginti tiesą! Žmonės, kurie yra šėtono talkininkai, giriami, jiems meilikuojama, kartais jie net laikomi kančiniiais, o tie, kurie turėtų būti gerbiami ir palaikomi dėl ištikimybės Dievui, paliekami likimo valiai, įtarinėjami, jais nepasitikima.

Apsimestinas šventumas ir tariamas pasišventimas tebeklaidina žmones. Tai pasireiškia įvairiomis formomis, bet išlieka ta pati dvasia, kaip ir Liuterio laikais. Ji nukreipia žmonių mintis nuo Šventojo Rašto ir verčia juos vadovautis savo jausmais bei vaizduote, o ne paklusti Dievo Įstatymui. Tai yra sėkmingiausia šėtono priemonė užtraukti negarbę tiesos tyrumui.

Liuteris drąsiai gynė Evangeliją nuo puolimų iš visų pusių. Dievo Žodis pasireiškė kaip galingas ginklas kiekviename susidūrimo. Šiuo Žodžiu jis kovojo su uzurpacine popiežiaus valdžia ir scholastų racionalistine filosofija, jis kaip uola priešinosi fanatiškumui, kuris siekė susilieti su Reformacija.

Kiekviena šių kovojančių pusių savaip atmetė Šventąjį Raštą ir iškėlė žmonių išmintį kaip religinės tiesos ir pažinimo šaltinį. Racionalizmas nusilenkia protui ir padaro jį religijos teisingumo kriterijumi. Romos katalikai, skelbiantys popiežiaus įkvėpimą, kuris siekia apaštalu laikus ir nekinta visais amžiais, leidžia kiekvieną baisų pasileidimą ir pagedimą pridengti apaštališkų įgaliojimų šventumo skraiste. Įkvėpimas, į kurį pretendavo Tomas Miunceris ir jo šalininkai, buvo vien vaizduotės vaisius ir turėjo griauančią įtaką tiek pasaulietinei, tiek bažnytinei valdžiai. Tikroji krikščionybė priima Dievo Žodį kaip didelį įkvėptos tiesos lobį ir bet kurio įkvėpimo matą.

Grįžęs iš Vartburgo, Liuteris baigė versti Naująjį Testamentą, ir pagaliau Vokietijos žmonės gavo Evangeliją savo gimtąja kalba. Visi mylintys tiesą džiaugsmingai sutiko Evangelijos vertimą, tačiau tie, kurie laikėsi žmonių papročių ir įsakymų, ją atmetė.

Kunigai sunerimo, kad dabar paprasti žmonės galės su jais aiškintis Dievo Žodį ir bus atskleistas kunigų nemokšiškas. Jų juslinio mąstymo ginklai buvo bejėgiai prieš Dvasios kalaviją. Roma ryžosi panaudoti savo autoritetą, kad užkirstų kelią Šventojo Rašto plitimui, tačiau dekretais, prakeiksmiais ir melu ji nieko nepasiekė. Juo labiau Roma smerkė ir draudė Šventąjį Raštą, tuo labiau žmonės troško sužinoti, ko jis iš tikrųjų mokė. Visi raštingieji norėjo tyrinėti Dievo Žodį patys. Jie nešiojosi jį su savimi, skaitė po keletą kartų ir nepasitenkindavo, kol neišmokdavo ilgų ištraukų atmintinai. Matydamas susidomėjimą, su kuriuo buvo priimamas Naujasis Testamentas, Liuteris nelaukdamas pradėjo versti Senąjį Testamentą ir leido jį dalimis, kai tik jas užbaigdavo.⁶⁰

Martyno Liuterio raštai buvo vienodai sveikinami ir miestuose, ir kaimuose. „Ką Liuteris ir jo bendradarbiai parašydavo, platindavo kiti. Vienuoliai, įsitikinę įžadų beprasmiškumu ir trokštantys pakeisti dykinėjantį gyvenimą aktyvia veikla, tačiau patys nesugebantys skelbti Dievo Žodžio, keliavo per provincijos miestus ir kaimus, pardavinėjo Liuterio ir jo bendradarbių knygas. Greitai Vokietijoje atsirado daug tokių narsių knygnešių.“*

Šias knygas labai susidomėję tyrinėjo turtingi ir vargšai, mokyti ir nemokyti. Kaimų mokyklų mokytojai naktimis skaitė jas garsiai nedidelėms prie židinio susirinkusioms grupėms klausytojų. Kiekvieną kartą kelios sielos įsitikindavo tiesa ir su džiaugsmu priėmusios Žodį, perduodavo Gerąją naujieną kitiems.

Pildėsi įkvėptas Dievo Žodis: „Tavo žodžių aiškinimas apšviečia, pamoko įžvalgos net neišmanėlius.“ (*Psalms 119, 130*) Šventojo Rašto tyrinėjimas labai keitė žmonių širdis ir protus. Popiežiaus viešpatavimas užkrovė pavaldiniams geležinį jungą, kuris laikė juos nežinioje ir žemino. Prietarų išgąsdinti žmonės skrupulingai siekė laikytis apeigų, kurios nejaudino nei širdies, nei proto. Liuterio pamokslai, atskleidžiantys paprastas Dievo Žodžio tiesas, o po to ir pats rašytinis Žodis, patekęs į paprastų žmonių rankas, pažadino jų snaudžiančias jėgas. Jis ne tik valė ir kilnino jų dvasią, bet ir ugdė protinius sugebėjimus.

* *Merle d'Aubigne*. Min. veik. – Bk. 9. – Ch. 11.

Visų luomų žmones buvo galima pamatyti su Biblija rankose, ginančius Reformacijos mokymą. Popiežininkai, kurie paliko Šventojo Rašto tyrinėjimą kunigams ir vienuoliams, dabar ragino juos griauti naująjį mokymą. Tačiau kunigus ir vienuolius, kurie neišmanė nei Šventojo Rašto, nei Dievo galybės, nugalėjo tie, kuriuos jie kaltino nemokšišku ir erezija. „Nelaimėi, – pasakė vienas katalikų rašytojas, – Liuteris įtikino savo sekėjus netikėti niekuo, išskyrus Šventąjį Raštą.“* Minios susirinkdavo išgirsti tiesą, skelbiamą mažai išsilavinusių žmonių, kurie net įsijungdavo į diskusijas su mokytais ir iškalbingais teologais. Šių didžiųjų žmonių gėdingas nemokšiškas labai išryškėdavo tada, kai jų argumentus atremdavo paprastas Dievo Žodžio mokslas. Amatininkai, kareiviai, moterys ir net vaikai buvo geriau susipažinę su Biblijos mokymu nei kunigai ir mokytieji daktarai.

Mokyti žmonės taip pat netrukus pajuto Evangelijos įtaką, jų darbai žymiai skyrėsi nuo popiežiaus sekėjų darbų. „Pasišventę mokslui, tyrinėjantys Šventąjį Raštą ir susipažįstantys su antikos šedvais kilniaširdžiai jaunuoliai nepasidavė seniems Bažnyčios hierarchijos šalininkams, kurie apleido kalbą ir literatūros mokymąsi. [...] Turėdami gyvą protą, kilnią sielą ir bebaimę širdį, šie jauni vyrai greitai įgijo tokių žinių, kad ilgą laiką niekas negalėjo varžytis su jais. [...] Todėl kai šie jauni Reformacijos gynėjai bet kokioje draugijoje susitikdavo su Romos katalikų bažnyčios daktarais, jie taip lengvai juos įveikdavo, kad šie neišmanantys vyrai pradėdavo svyruoti, susijaudindavo ir nusipelnėdavo visuotinės paniekos.“**

Kai Romos katalikų dvasininkija pamatė, kad sumažėjo parapijiečių bažnyčiose, ji kreipėsi pagalbos į miestų vyresnybę ir bet kokiomis priemonėmis stengėsi susigrąžinti klausytojus. Tačiau žmonės naujame tikėjime rado tai, kas patenkino sielos reikmes, ir nusisuko nuo tų, kurie taip ilgai maitino juos išgalvotais ritualais ir beverčiais priesakais.

Kai tiesos mokytojus pradėjo persekioti, jie atkreipė dėmesį į Kristaus žodžius: „Kai pradės jus persekioti viename mieste, bėkite

* *Merle d'Aubigne*. Min. veik. – Bk. 9. – Ch. 11.

** *Merle d'Aubigne*. Min. veik. – Bk. 9. – Ch. 11.

į kitą.“ (*Mato 10, 23*) Šviesa prasiskverbė visur. Persekiojami bėgliai rasdavo svingingai atvertas duris ir svetur gyvendami liudydavo Kristų. Kartais jiems pavykdavo skelbti bažnyčiose, o kai nebūdavo tokios galimybės, kieno nors namuose arba lauke. *Šventykla tapdavo bet kuri vieta, kur atsirasdavo nors vienas klausytojas*. Taip energingai bei atkakliai skelbiama tiesa nepaisė jokių kliūčių.

Bergždžios buvo bažnytinės ir civilinės valdžios pastangos sunaikinti ereziją. Veltui persekiotojai griebėsi įkalinimų, kankinimų, laužų ir kardo. Tūkstančiai tikinčiųjų paženklino savo tikėjimą krauju, bet darbas vyko toliau. Persekiojimai tik pasitarnavo tiesos skleidimui, o šėtono pastangos sujungti ją su fanatizmu baigėsi tuo, kad skirtumas tarp Dievo ir šėtono darbo tapo akivaizdus.

11. KUNIGAİKŠČIŲ PROTESTAS

Vienas kilniausių viešų pareiškimų kada nors padarytų Reformacijos vardan buvo Vokietijos krikščionių kunigaikščių protestas, pareikštas 1529 m. Špėjerio seime. Tų Dievo vyrų drąsa, tikėjimas ir tvirtumas iškovojo sąžinės ir minties laisvę ateinantiems amžiams. *Jų protestas suteikė reformuotai Bažnyčiai protestantų vardą, o jo principai sudarė „pačią protestantizmo esmę“.**

Reformacijai atėjo tamsios ir grėsmingos dienos. Nepaisant Vormso edikto, paskelbusio Liuterį už įstatymo ribų ir uždraudusio skleisti jo mokslą arba tikėti juo, imperijoje išgalėjo religinis pakantumas. Dievo apvaizda tramdė su tiesa kovojančias jėgas. Nors Karolis V siekė sužlugdyti Reformaciją, bet kai tik jis pakeldavo ranką suduoti smūgį, būdavo priverstas nukreipti jį į šalį. Dažnai neišvengiama žūtis grėsė visiems, kurie drįso pasipriešinti Romai, tačiau kritišku momentu atsirasdavo kokia nors kliūtis – tai prie rytinės sienos pasirodydavo turkų armijos, tai Prancūzijos karalius, tai net pats popiežius, kuris pavydėjo imperatoriui didėjančios galybės, paskelbdavo jam karą. Taip dėl tautų kovos ir sujudimo Reformacija galėjo stiprėti ir plėstis.

* *Merle d'Aubigne J. H. History of the Reformation of the Sixteenth Century. – Bk. 13. – Ch. 6.*

Tačiau galiausiai katalikų vadai įveikė tarpusavio vaidus, kad galėtų bendromis jėgomis pulti reformatorius. 1526 m. Špėjerio seimas suteikė kiekvienai šaliai visišką religijos laisvę iki Visuotinio bažnyčios susirinkimo. Bet vos tik praėjo pavojai, kurie privertė padaryti šią nuolaidą, 1529 m. imperatorius Špėjeryje sukviėtė antrąjį seimą, kad galutinai sunaikintų ereziją. Buvo nuspręsta mėginti taikiai įkalbėti kunigaikščius pasipriešinti Reformacijai, jei tai nepasisektų, Karolis buvo pasirengęs griebtis ginklo.

Popiežininkai džiūgavo. Daugybė jų susirinko į Špėjerį, jie atvirai rodė savo priešiskumą reformatoriums ir jų užtarėjams. Melanchtonas rašė: „Mes tapome pasaulio šiukšlėmis ir jaučiame jų neapykantą, tačiau Kristus pažvelgs į savo vargšus vaikus ir apsaugos juos.“* Atvykusiems kunigaikščiams protestantams buvo uždrausta skelbti Evangeliją tuose namuose, kuriuose jie apsistojo. Tačiau Špėjerio gyventojai troško girdėti Dievo Žodį ir, nepaisydami draudimo, tūkstančiai plūdo į pamaldas, kurios vykdavo Saksonijos kurfiursto koplyčioje.

Tai greitino krizę. Imperatorius kreipėsi į seimą reikalaujamas, kad nutarimas, kuris suteikė sąžinės laisvę, būtų atšauktas, nes jis esą sukėlė didelę netvarką. Šis despotiškas ketinimas sukėlė protestantų nerimą ir pasipiktinimą. Vienas jų pasakė: „Kristus vėl pateko į Kajafo ir Piloto rankas.“

Romos dvasininkai dar labiau įniršo. Vienas užsispyręs popiežininkas pareiškė: „Geriau turkai nei liuteronai, nes turkai laikosi pasninko, o liuteronai – ne. Jeigu mums reiktų rinktis, verčiau pasirinktume senosios Bažnyčios raštus, nors juose ir yra klaidų, o ne Šventąjį Dievo Raštą.“

Melanchtonas rašė: „Kiekvieną dieną visų akivaizdoje Faberis meta į mus, Evangelijos skelbėjus, vis naują akmenį.“**

Religijos pakantumas buvo įteisintas, ir protestantiškos kunigaikštystės ryžosi priešintis bet kokiam teisių pažeidimui.⁶¹ Martynui Liuteriui, pagal Vormso ediktą vis dar esančiam už įstatymo ribų, nebuvo leista atvykti į Špėjerį, tačiau vietoj jo atvyko

* *Merle d'Aubigne*. Min. veik. – Bk 13. – Ch. 5.

** Min veik. – Bk. 13. – Ch. 5.

bendražygiai ir kunigaikščiai, kuriuos Dievas šiuo kritišku momentu įkvėpė ginti Jo reikalą. Kilmingasis Frydrichas Saksonietis, Liuterio globėjas, mirė, tačiau jo brolis ir įpėdinis Jonas džiaugsmingai sveikino Reformaciją ir, siekdamas taikos, energingai ir drąsiai gynė tikėjimą.

Dvasininkai siekė, kad pripažinusios Reformaciją kunigaikštystės besąlygiškai pasiduotų Romos jurisdikcijai. O reformatoriai reikalavo jiems anksčiau suteiktos laisvės. Jie negalėjo sutikti, kad Roma vėl pradėtų valdyti tas šalis, kurios taip džiaugsmingai priėmė Dievo Žodį.

Pagaliau buvo pasiūlytas kompromisas: ten, kur Reformacija dar nebuvo įsitvirtinusi, Vormso ediktas turėtų būti griežtai vykdomas, o „ten, kur žmonės nesilaiko jo ir kur jo vykdymas sukeltų maišto grėsmę, neįvesti jokių naujų reformų, pamoksluose nenagrinėti ginčytinų klausimų, netrukdyti katalikams laikyti Mišias ir neleisti priimti liuteronybės.“* Seimas priėmė tokį sprendimą, nuddžiugindamas bažnyčių kunigus ir prelatus.

Jei šis ediktas įsigaliotų, „Reformacija negalėtų nei plėstis ten [...], kur ji dar nebuvo žinoma, nei įsitvirtintų [...] ten, kur ji jau gyvavo.“** Vadinasi, žodžio laisvė būtų uždrausta. Būtų draudžiama atsiversti į naująjį tikėjimą. Reformacijos draugai turėjo nedelsdami paklusti šiems apribojimams ir draudimams. Atrodė, kad pasaulio viltys užgeso. „Romos valdžios atkūrimas [...] neišvengiamai sugražintų senuosius piktnaudžiavimus“ ir atsirastų proga „visiškai sunaikinti darbą, kuris jau ir taip sukrestas fanatizmo ir nesutarimų.“***

Kai protestantai susirinko pasitarti, jie žiūrėjo vienas į kitą visiškai nusiminę ir vienas kito klausė: „Ką daryti?“ Atsakymas į šį klausimą turėjo didžiulę reikšmę pasauliui. „Ar Reformacijos vadai pasiduos ir pripažins ediktą? Kaip galėjo reformatoriai šią iš tiesų lemtingą valandą taip lengvai pasiduoti ir priimti neteisingus sprendimus?! Kiek padorių pretekstų ir pateisinamų priežasčių jie galėjo rasti, kad niekas nesmerktų jų paklusus Romai! Kuni-

* *Merle d'Aubigne*. Min. veik. – Bk. 13. – Ch. 5.

** Ten pat.

*** Ten pat.

gaikščiams liuteronams buvo garantuojama religijos laisvė. Ta pati privilegija buvo taikoma ir jų valdiniam, kurie prieš įsakymo išleidimą priėmė reformuotą tikėjimą. Negi tai jų netenkino? Kiek pavojų jie išvengtų, jeigu vykdytų įsaką! Kokios nežinomos audros ir vėtros juos užklups, jei nepaklus! Kas žino, kokias galimybes atneš ateitis? Pasirinkime taiką, priimkime alyvų šakelę, kurią mums siūlo Roma, ir užgydykime Vokietijos žaizdas. Taip samprotaudami reformatoriai galėjo pateisinti kompromisą, kuris artimiausiu metu būtų sužlugdęs jų reikalą.

Laimė, jie rimtai įvertino principus, kuriais rėmėsi šis pasiūlymas, ir jų veiksmams vadovavo tikėjimas. Kokie buvo tie principai? Tai Romos teisė suvaržyti sąžinę ir uždrausti minties laisvę. Jiems ir jų pavaldiniams protestantams tikėjimo laisvė buvo suteikta tik kaip malonė, specialiai sąlygota šio pasiūlymo, tai nebuvo teisė. Tam, kuris nepriklausė šiam susitarimui, liko galioti didysis Romos valdžios principas; neliko sąžinės savarankiškumo ir teisės; Roma tebebuvo neklystantis teisėjas, ir jai reikėjo paklusti. Priėmus siūlomą susitarimą tektų pripažinti, kad religijos laisvė galioja tik Saksonijoje, o likusioje krikščioniškojo pasaulio dalyje minties laisvė ir reformuoto tikėjimo išpažinimas būtų laikomas nusikaltimu; neklusniųjų laukė požemio kalėjimai ir laužai. Ar galėjo jie sutikti apriboti religijos laisvę? Tuomet reikėjo pripažinti, kad Reformacija baigėsi, ir atsivertusiųjų daugiau nebus, kad atkovota paskutinė žemės pėda, o ten, kur Roma turėjo valdžią, jos viešpatavimas bus amžinai išsaugotos. Ar reformatoriai galėjo likti nekalti dėl kraujo, kurį pralietų šimtai ir tūkstančiai tų, kurie pagal šį kompromisinį susitarimą turėtų atiduoti gyvybę popiežiaus valdomose šalyse? Tai reikštų svarbią valandą išduoti Evangeliją ir krikščioniškojo pasaulio laisvę. *“* Ne! Geriau jie „paaukos viską, net savo kunigaikštystes, karūnas ir gyvybę“.**

„Mes atmetame šį įsakymą, – pareiškė kunigaikščiai. – Sąžinės dalykuose daugumos nuomonė negalioja.“ Šie seimo dalyviai paskelbė:

* Wylie J. A. The History of Protestantism. – Bk. 9. – Ch. 15.

** Merle d'Aubigne. Min. veik. – Bk. 13. – Ch. 5.

„Mūsų imperija džiaugiasi 1526 m. dekreto taika; ji panaikinus, Vokietija patirs vargą ir vėl susiskaldys. Seimas turi teisę palaikyti religijos laisvę, kol bus sušauktas Visuotinis susirinkimas.“*

Valstybės pareiga – apsaugoti sąžinės laisvę, tokia yra jos įgaliojimų riba religijos dalykuose. Bet kuri vyriausybė, išleisdama įstatymus, kuriais mėgina reguliuoti religinį gyvenimą arba kištis į jį, aukoja svarbiausią principą, už kurį taip kilniai kovojo krikščionys protestantai.

Popiežininkai nusprendė palaužti tai, ką jie vadino „įžūliu užsispyrimu“. Jie mėgino pasėti nesantaiką tarp Reformacijos gynėjų, baugino visus, kurie slapta pritarė jai. Pagaliau seimas pareikalavo, kad laisvųjų miestų atstovai atsakytų, ar pritaria pasiūlymo sąlygoms. Šie prašė palaukti, tačiau veltui. Primygtinai reikalaujant atsakymo išaiškėjo, kad pusė jų palaiko reformatorius. Tie, kurie atsisakė paaukoti sąžinės laisvę ir asmeninio sprendimo teisę, gerai žinojo, jog ateityje jie bus kritikuojami, smerkiami ir persekiojami. Vienas seimo dalyvis pasakė:

„Mes turime arba atsižadėti Dievo Žodžio, arba žūti laužo liepsnose.“**

Karalius Ferdinandas, imperatoriaus atstovas seime, suprato, kad įsakas sukels rimtus nesutarimus. Reikėjo įkalbėti kunigaikščius jį pripažinti ir palaikyti. Todėl jis griebsi įtikinėjimo meno, gerai žinodamas, kad panaudojus jėgą, šių vyrų ryžtas tik sustiprės. Jis „maldavo kunigaikščius pripažinti įsaką užtikrindamas, kad tuomet imperatorius bus jais labai patenkintas“. Tačiau šie ištikimi vyrai pripažino aukštesnę nei žemiškųjų valdovų valdžią, todėl ramiai atsakė:

„Mes paklusime imperatoriui visais klausimais, kurie padės palaikyti taiką ir pagarbins Dievą.“***

Pagaliau prieš visą seimą karalius pareiškė kurfiurstui ir jo šalininkams, kad ediktas „bus išleistas kaip imperatoriaus įsakas“ ir „jiems beliks pasiduoti daugumai“. Tai pasakęs jis išėjo, nesuteik-

* *Merle d'Aubigne*. Min. veik. – Bk. 13. – Ch. 5.

** Ten pat.

*** *Merle d'Aubigne*. Min. veik. – Bk. 13. – Ch. 5.

damas reformatoriams galimybės apsvarstyti jo žodžius ir atsakyti. „Veltui jie siuntė delegaciją, maldaudami karalių grįžti.“ Į jų įtikinėjimus jis teatsakė: „Viskas jau nuspręsta; belieka paklusti.“*

Imperatoriaus šalininkai neabejojo, kad krikščionys kunigaikščiai laikys Šventąjį Raštą aukščiau už visus žmonių mokymus ir reikalavimus. Jie žinojo, kad ten, kur buvo laikomasi šio principo, popiežystė galiausiai patirdavo pralaimėjimą. Tačiau kaip tūkstančiai jų amžininkų, suprantančių tik tai, *kas regima*, imperatoriaus šalininkai tikėjosi, kad jie ir popiežininkai bus stipresni už reformatorius. Jei reformatoriai būtų pasiklioję tik savo jėgomis, jie būtų tokie bejėgiai, kaip apie juos manė priešai. Nors naujai pažvelgusių į tikėjimą nebuvo daug, nepaisant Romos nemalonės, jie buvo stiprūs. Jie nususuko „nuo seimo sprendimo ir kreipėsi į Dievo Žodį, nuo imperatoriaus Karolio – į Jėzų Kristų, karalių Karalių ir viešpačių Viešpatį“.**

Kadangi Ferdinandas atsisakė išklaudyti kunigaikščius protestantus, jie nusprendė nekreipti dėmesio į tai, kad jis nedalyvauja seime ir kuo skubiau pateikė savo protestą Nacionalinei tarybai. Jie surašė iškilmingą deklaraciją ir įteikė seimui:

„Dievo, vienintelio mūsų Kūrėjo, Gynėjo, Išgelbėtojo ir Atpirkėjo, kuris vieną dieną teis mus, taip pat visų žmonių ir visų gyvųjų akivaizdoje, iškilmingai pareiškiame, kad nei mes, nei mūsų tauta nesutinkame ir nepalaikome nė vieno edikto punkto, nes jis prieštarauja Dievui, Jo Šventajam Žodžiui, mūsų gerai sąžinei ir mūsų sielų išgelbėjimui.

Kaip mes galime priimti šį įsaką? *Visagalis Dievas kviečia kiekvieną žmogų pažinti Jį; argi mes galime sutikti su šiuo įsakymu, kuris atima teisę pažinti Dievą? Tik tas mokymas, kuris atitinka Dievo Žodį, gali būti laikomas teisingu ir tikru.* [...] Viešpats draudžia mokyti ko nors kito. [...] Šventasis Raštas turėtų būti aiškinamas kitais ir labiau suprantamais tekstais; [...] ši Šventoji Knyga yra reikalinga krikščioniui visais atvejais, ją lengva suprasti, ji išsklaido tamsą. Dievo malonės padedami mes nutarėme skelbti tik Jo

* Ten pat.

** Min. veik. – Bk. 13. – Ch. 6.

tyrą tikrą Žodį, koks jis pateiktas Senojo ir Naujojo Testamento Biblijos knygoje, nepridedami nieko, kas jo neatitinka. Šis Žodis yra vienintelė tiesa, tikroji viso mokymo ir viso gyvenimo taisyklė, kuri niekada negali nuvilti mūsų ar mus apgauti. Tas, kuris stato ant šio pagrindo, atsilauks prieš visas pragaro jėgas, kai visa žmogiškoji proto menkystė, nukreipta prieš Žodį, žus Dievo aki-vaizdoje.

Todėl nusimetame mus slegiantį jungą. Vis dėlto mes tikimės, kad jo imperatoriškoji didenybė elgsis su mumis kaip pridera krikščioniui, kuris myli Dievą labiau už viską, ir mes išreiškiame jam, taip pat ir jums, maloningieji ponai, savo meilę ir klusnumą, nes tai ir yra mūsų tiesioginė bei teisėta pareiga.“*

Tai padarė seimui didžiulį įspūdį. Protestuojančiųjų narsa daugelį apstulbino ir sujaudino. Ateitis atrodė jiems audringa ir tamsi. Rodės, kad nepavyks išvengti nesantaikos, vaidų ir kraujo praliejimo. Tačiau reformatoriai, įsitikinę savo reikalo teisumu ir remdami jį Visagalio ranka, buvo „tvirti ir drąsūs“.

„Šio garsaus protesto principai [...] sudaro visą protestantizmo esmę. Šis protestas buvo nukreiptas prieš du piktnaudžiavimus: pasaulietinės valdžios kišimąsi į tikėjimo dalykus ir despotišką Bažnyčios valdžią. Protestantizmas iškelia civilinės valdžios nesikišimo į sąžinės reikalus principą ir Dievo Žodžio autoritetą aukščiau regimos Bažnyčios autoriteto. Nepripažindami pasaulietinės valdžios dieviškuose dalykuose, kartu su apaštalais ir pranašais protestantai pareiškia: ‘Dievo reikia klausyti labiau negu žmonių.’⁶² Nepažėmindami Karolio V karūnos, jie iškelia Jėzaus Kristaus karūną. Tačiau protestantai eina toliau: jie remiasi principu, kad bet koks žmonių mokymas turi būti priklausomas nuo neginčijamo Dievo Žodžio.“** Be to, protestantai pareiškė savo teisę laisvai reikšti įsitikinimus. Jie ne tik tikės Dievo Žodžiu ir jam paklus, bet ir jo moks. Jie taip pat paneigė kunigo ar pareigūno teisę jiems kliudyti. Špėjerio protestas priešinosi religiniam nepakantumui ir iškilmingai skelbė visų žmonių teisę garbinti Dievą pagal jų sąžinės balsą.

* Merle d’Aubigne Min. veik. – Bk. 13. – Ch. 6.

** Merle d’Aubigne Min. veik. – Bk. 13. – Ch. 6.

Protestas buvo paskelbtas viešai, jis liko tūkstančių žmonių atmintyje, jis įrašytas į dangaus knygas, kur jokie žmogaus ranka jo neištrins. Visa protestantiškoji Vokietija priėmė šį protestą kaip savo tikėjimo išraišką. Šioje deklaracijoje žmonės matė naujesnės ir geresnės eros pažadą. Vienas kunigaikštis Špėjerio protestantams pasakė: „Tegu Visagalis, suteikęs jums malonę kalbėti energingai, laisvai ir drąsiai, padeda jums išlaikyti tą krikščionišką tvirtumą iki amžinybės dienos.“*

Jeigu reformatoriai, pasiekę tam tikrą sėkmę, būtų pradėję taikstytis prie laiko ir aplinkybių, kad garantuotų sau pasaulio malonę, jie būtų išdavę Dievą ir savo idealus, ir kartu sužlugdę visą reikalą. Šis kilnių reformatorių patyrimas moko ateinančius amžius. Šėtono būdai, kuriais jis kovoja su Dievu ir Jo Žodžiu, nepasikeitė; dabar, kaip ir XVI amžiuje, jis ryžtingai siekia, kad žmonės savo gyvenime nesivadovautų Šventuoju Raštu. Mūsų laikais taip pat labai nukrypstama nuo Rašto mokymo ir nuostatų, todėl reikėtų grįžti prie didžiojo protestantų principo: *Biblija, ir tik Biblija yra vienintelis tikėjimo ir pareigos matas*. Šėtonas tęsia savo darbą: įvairiausiomis priemonėmis stengiasi panaikinti religijos laisvę. *Anti-krikščioniška valdžia, kurią atmetė protestantai Špėjeryje, dabar iš naujo stengiasi atkurti prarastą viršenybę, todėl šiandien vienintelė reformos viltis – nenukrypstamai laikytis Dievo Žodžio, kaip buvo parodyta kritišku Reformacijai metu*.

Kai protestantams iškilo pavojaus grėsmė, Dievas ištiesė savo ranką, kad apgintų ištikimuosius. Kaip tik tuo metu „Špėjerio gadvėmis skubėjo Melanchtonas su savo draugu Simonu Grineusu; jis ragino savo bendrakeleivį perplaukti į kitą Reino krantą. Šis buvo labai nustebintas tokio skubotumo. Melanchtonas paaiškino: ‘Prie manęs priėjo senas, garbaus amžiaus nepažįstamas žmogus ir rimtai nusiteikęs perspėjo, kad Ferdinandas greit pasiųs teisėtvarkos pareigūnus suimti Grineusą’“.

Tą dieną Simonas Grineusas pasipiktino žymaus katalikų daktaro Faberio pamokslu. Baigus jam kalbėti, Grineusas priėjo prie pamokslininko ir išreiškė savo pasipiktinimą tuo, kad šis gynė „kai

* Ten pat.

kuriuos bjaurius paklydimus“. „Faberis nuslėpė savo pyktį, tačiau tuoj po to nuvyko pas karalių, iš kurio gavo leidimą suimti įkyrujį Heidelbergo profesorių. Melanchtonas neabejojo, jog Dievas pasiuntė savo angelą, kad išgelbėtų jo bičiulį.

Melanchtonas nejudėdamas laukė ant Reino kranto, kol upės vandenys atitvėrė Grineusą nuo persekiotojų. ‘Pagaliau! – sušuko jis, pamatęs savo draugą kitame upės krante. – Pagaliau jis išplėštas iš žiaurių nagų, kurie trokšta nekalto kraujo.’ Grįžęs į namus, Melanchtonas sužinojo, kad, ieškodami Grineuso, pareigūnai apvertė juos aukštyn kojom.“*

Reformacija turėjo būti išgarsinta pasaulio galingiesiems. Karalius Ferdinandas atsisakė išklaudyti kunigaikščius protestantus, tačiau jiems buvo suteikta galimybė pateikti savo reikalą, dalyvaujant imperatoriui ir susirinkus aukštiems dvasininkams ir valstybės pareigūnams. Norėdamas padaryti galą vaidams, kurie drumstė imperijos ramybę, kitais metais po Špėjerio protesto Karolis V sušaukė seimą Augsburgė ir pareiškė norą jam pats pirmininkauti. Ten buvo pakviesti ir protestantų vadai.

Dideli pavojai grėsė Reformacijai, tačiau jos šalininkai patikėjo savo reikalą Dievui ir iškilingai pasižadėjo likti ištikimi Evangelijai. Saksonijos kurfiursto artimieji ragino jį nesirodyti seime. Jie sakė, jog imperatorius sukviestė visus kunigaikščius, kad įviliotų juos į spąstus, ir paklausė: „Ar nerizikinga nuvykti ir užsidaryti apjuostame sienomis mieste su galingu priešu?“

Tačiau kiti kilmingieji pareiškė: „Tegu kunigaikščiai būna drąsūs, ir Dievo reikalas bus išgelbėtas.“ „Dievas yra ištikimas ir Jis neapleis mūsų, – pasakė Liuteris.“**

Taigi kurfiurstas su palyda išvyko į Augsburgą. Visi žinojo, kokie pavojai jam grėsė, todėl daugelis išlydėjo jį liūdnamis veidais ir neramia širdimi. Tačiau Liuteris, kuris lydėjo juos tik iki Koburgo, palaikė jų besilpstantį tikėjimą, giedodamas šia proga sukurtą giesmę „Mūsų Dievas yra stipri tvirtovė“. Suskambėjusios melodijos garsai palengvino neramios nuojautos našta.

* *Merle d'Aubigne*. Min. veik. – Bk. 13. – Ch. 6.

** *Merle d'Aubigne*. Min. veik. – Bk. 14. – Ch. 2.

Kunigaikščiai protestantai nusprendė pateikti seimui savo pozicijų raštiškai, pagrįsdami teiginius Šventuoju Raštu. Šis uždavinys buvo pavestas Liuteriui, Melanchtonui ir jų bendražygiams. Šį išpažinimą protestantai priėmė kaip savo tikėjimo išraišką ir susirinko pasirašyti po šiuo svarbiu dokumentu. Tai buvo iškilmingas ir atsakingas momentas. *Reformatoriai siekė atsiriboti nuo politinių klausimų. Jie suvokė, kad Reformacijai neturi daryti įtakos niekas, išskyrus Dievo Žodį.* Kai kunigaikščiai susirinko pasirašyti tikėjimo išpažinimą, Melanchtonas įsiterpė ir pasakė: „Tegu pasirašo teologai ir Bažnyčios tarnautojai; patausokime galingųjų žemėje autoritetą kitiems dalykams.“

„Dievas nepritaris jums, jeigu neleisite tai padaryti man! – sušuko Jonas Saksonietis. – Aš esu pasiryžęs padaryti viską, ko reikalauja teisingumas, nesirūpindamas dėl savo karūnos. Aš trokštu išpažinti Viešpatį. Jėzaus Kristaus kryžius man brangesnis nei kurfiursto karūna ir mantija.“ Tai pasakęs, jis pasirašė.

Paėmęs plunksną, kitas kunigaikštis tarė: „Jei mano Viešpaties Jėzaus Kristaus garbė to reikalauja, aš esu pasiruošęs [...] atsisakyti savo turto ir paaukoti gyvybę. Aš geriau atsisakysiu valdžios ir kunigaikštystės, paliksiu savo tėvų žemę su lazda rankoje negu pripažinsiu mokymą, kuris neatitinka šio išpažinimo principų.“* Toks buvo šių Dievo žmonių tikėjimas ir drąsa.

Atėjo metas pasirodyti imperatoriui. Sėdėdamas soste, apsuptas kurfiurstų ir kunigaikščių, Karolis suteikė protestantams reformatoriams audienciją. Jam buvo perskaityti jų tikėjimo išpažinimo nuostatai. Šiame didingame susirinkime buvo aiškiai išdėstytos Evangelijos tiesos ir nurodyti Romos katalikų bažnyčios paklydimai. Ta diena buvo paskelbta „didžiausia Reformacijos diena ir viena šlovingiausių krikščionybės ir žmonijos istorijoje“.**

Tik keli metai praėjo nuo to laiko, kai Vitenbergo vienuolis vienas stovėjo prieš nacionalinę tarybą Vormse. Dabar vietoj jo stovėjo kilmingiausi ir galingiausi imperijos kunigaikščiai. Martynui Liuteriui buvo uždrausta pasirodyti Augsburgė, tačiau jis dalyvavo

* *Merle d'Aubigne*. Min. veik. – Bk. 14. – Ch. 6.

** Ten pat.

ten savo žodžiais ir maldomis. Jis rašė: „Aš be galo džiaugiuosi, kad išgyvenau iki šios valandos, kai Kristų viešai išaukštino tokie žymūs išpažinėjai ir tokiam didingame susirinkime.“* Taip išsipildė Šventojo Rašto žodžiai: „Kalbėsiu apie Tavo įsakus ir nesigėdinsiu karalių akivaizdoje.“ (*Psalmė 119, 46*)

Apaštalo Pauliaus laikais Evangelija, dėl kurios jis buvo įkalintas, taip pat buvo paskelbta karaliams ir kilmingiesiems. Istorija pasikartojo: tai, ką imperatorius uždraudė skelbti iš sakyklų, buvo paskelbta rūmuose; tai, ką daugelis laikė netinkamu klausytis net tarnams, išgirdo šeiminkai ir imperijos valdovai. Karūnuoti ir tituluoti asmenys buvo klausytojai, karūnuoti kunigaikščiai – pamokslininkai, o pamokslas buvo skirtas didingai Dievo tiesai. „Nuo apaštalų laikų, – teigia vienas rašytojas, – nebuvo nieko didingesnio, nebuvo skelbiama kilnesnio tikėjimo išpažinimo.“**

„Mes negalime paneigti, kad viskas, ką pasakė liuteronai, yra tiesa“, – pareiškė vienas vyskupas popiežininkas. „Ar galite argumentuoti paneigti kurfiursto ir jo šalininkų išpažinimą?“ – kažkas paklausė dr. Eko. „Apaštalų ir pranašų raštais – ne, – buvo atsakyta, – tačiau tėvų ir Bažnyčios mokymu – taip!“ „Aš suprantu, – atsiliepė uždavęs klausimą. – Anot jūsų, liuteronai remiasi Šventuoju Raštu, o mes – ne.“***

Kai kurie Vokietijos kunigaikščiai ten pat priėmė reformuotą tikėjimą. Pats imperatorius paskelbė, kad protestantų išpažinimas yra gryna tiesa. Išpažinimo nuostatai buvo išversti į daugelį kalbų ir pasklido po visą Europą, o milijonai vėlesnių kartų žmonių pripažino juos kaip savo tikėjimo pamatą.

Ištikimi Dievo tarnai nedirbo pavieniui. Kai kunigaikštystės, valdžios, tamsybių pasaulio valdovai ir dvasinės blogio jėgos dangaus aukštumose susijungė bendrai kovai su jais, Viešpats nepaliko savo vaikų nelaimėje. Jeigu jų akys būtų galėjusios matyti, jie kaip ir senovės pranašas būtų išvydę aiškų dieviškojo Artumo ir pagalbos įrodymus. Kai pranašo Eliziejaus tarnas išsigandęs parodė savo

* Ten pat.

** *Merle d'Aubigne*. Min. veik. – Bk. 14. – Ch. 7.

*** Min. veik. – Bk. 14. – Ch. 8.

šeimininkui priešų kariuomenę, supusią juos ir atkirtusią bet kokią galimybę pasprukti, pranašas meldėsi: „O Viešpatie, atmerk jam akis, kad pamatytų!“ (2 *Karalių* 6, 17) Ir tarnas pamatė: štai kalvos buvo pilnos ugninių žirgų ir vežimų – dangaus kariuomenė, išsiriavusi apginti Dievo žmogų. Panašiai angelai saugojo ir reformatorius.

Martynas Liuteris tvirtai gynė principą, kuris skelbė, kad ginant Reformaciją nereikėtų kreiptis pagalbos nei į civilinę valdžią, nei griebtis ginklų. Jis džiaugėsi, kad Vokietijos kunigaikščiai priėmė Evangeliją, tačiau kai jie pasiūlė sudaryti karinę sąjungą, pasakė: „Evangelijos mokymą turi ginti tik Dievas. [...] Juo mažiau žmonės kišis į šį reikalą, tuo labiau bus matoma Dievo pagalba. Visas pasiūlytas politines priemones, mano manymu, galima priskirti niekingai baimei ir nuodėmingam nepasitikėjimui.“*

Kai galingi priešai susivienijo kovai su reformuotu tikėjimu ir atrodė, kad tūkstančiai kardu apnuoginami prieš jį, Liuteris rašė: „Šėtonas rodo savo įniršį, o nedori popiežiai ruošia sąmokslus ir grasina mums karu. Raginkite žmones tikėjimu ir maldomis narsiai kovoti Dievo sosto akivaizdoje, kad mūsų priešai, įveikti Dievo Dvasios, būtų priversti sudaryti taiką. Mūsų pagrindinė reikmė, mūsų pagrindinis darbas yra malda; tegu žmonės žino, kad dabar prieš juos nukreiptas kardo smaigalys ir šėtono pyktis, todėl tesimeldžia.“**

Vėliau, dar kartą prisiminęs kunigaikščių protestantų pasiūlytą gynybos sąjungą, Liuteris teigė, kad vienintelis šios kovos ginklas turėtų būti *Dvasios kalavijas*. Jis rašė Saksonijos kurfiurstui: „Paklusdami sąžinės balsui, mes negalime pritarti pasiūlytai sąjungai. Mes geriau šimtą kartų mirsime negu matysime, kad dėl Evangelijos reikalo bus pralietas nors lašas kraujo. Mūsų dalia – būti vėdamais pjauti ėryčiais. Reikia nešti Kristaus kryžių. Tegu jūsų aukštybė nesibaimina. Savo maldomis mes padarysime daugiau nei mūsų priešai pagyromis. Tegu jūsų rankos nesusitepa brolių krauju. Jei-gu imperatorius pareikalaus, kad mes stotume prieš teisumą, esame

* *Merle d'Aubigne*. Min. veik. – London: Walther, 1840. – Bk. 10. – Ch. 14.

** Ten pat.

pasiruošę atvykti. Jūs negalite apginti mūsų tikėjimo: kiekvienas turi būti pasiruošęs už tikėjimą rizikuoti ir atiduoti gyvybę.“*

Iš slaptos maldos vietos kilo jėga, kuri sukrėtė pasaulį Didžiąja Reformacija. Ten su šventa ramybe Viešpaties tarnai stovėjo ant Jo pažadų uolos. Kovos Augsburgėje metu Liuteris „nepraleisdavo nė dienos, nepaskirdamas nors trijų valandų maldai, ir tai buvo valandos, palankiausios užsiėmimams“. Iš jo atskiro kambarėlio girdėjosi, kaip jis išlieja savo sielą Dievui žodžiais, „kupiniais šventos pagarbos, šventos baimės ir vilties. Jis kreipėsi į Dievą lyg kalbėtusi su draugu“.

„Aš žinau, kad Tu esi mūsų Tėvas ir mūsų Dievas, – meldėsi jis, – ir kad Tu išsklaidysi savo vaikų persekiotojus, nes Tu esi su mumis, kai gresia pavojus. Šis reikalas yra Tavo, ir tik Tavo valios dėka mes jo ėmėmės. Tuomet apsaugok mus, o Tėve!“**

Melanchtonui, kuris buvo prislėgtas rūpesčių ir baimės naštos, jis rašė: „*Malonė ir ramybė yra Kristuje, aš sakau Kristuje, o ne pasaulyje. Amen. Aš baisiausiai neapkenčiu to per didelio nerimo, kuris žudo tave. Jei šis reikalas neteisingas, palikime jį; jei reikalas teisingas, kodėl mes turėtume atmesti pažadus Tō, kuris liepia mums miegoti be baimės? [...] Kristus užbaigs tiesos ir teisingumo darbą. Jis gyvena, Jis valdo; tai kodėl mes turėtume bijoti?*“***

Dievas išgirdo savo tarnų dūsavimus. Jis suteikė kunigaikščiams ir dvasininkams malonę bei drąsą ginti tiesą prieš tamsybių pasaulio valdovus. Viešpats pasakė: „Štai dedu Sione kertinį akmenį, brangų rinktinį akmenį; kas tiki Jį, nebus sugėdintas“ (1 Petro 2, 6). Reformatoriai protestantai statė ant Kristaus, ir pragaro vartai negalėjo jų nugalėti.

* Merle d'Aubigne. Min. veik. – Bk. 14. – Ch. 1.

** Min. veik. – Bk. 14. – Ch. 6.

*** Ten pat.

12. REFORMACIJA PRANCŪZIJOJE

Kai buvo pareikštas protestas Špėjeryje ir paskelbtas Augsburgio išpažinimas, paženklinęs Reformacijos triumfą Vokietijoje, slinko kovos ir tamsos metai. Protestantizmui, susilpnėjęs dėl jo šalininkų skilimo ir galingų priešų puolimų, atrodė, buvo lemta visiškai sužlugti. Tūkstančiai patvirtino savo liudijimą krauju. Kilo pilietinis karas; protestantų reikalą išdavė vienas iš vadovų; kilmingiausi kunigaikščiai protestantai pateko į imperatoriaus rankas ir kaip belaisviai buvo vežiojami iš miesto į miestą. Tačiau tariamosios pergalės metu imperatorius patyrė pralaimėjimą. Jis pamatė, kad auka išslydo jam iš rankų ir pagaliau buvo priverstas parodyti pakantumą mokslui, kurį jis visą gyvenimą stengėsi sunaikinti. Norėdamas išrauti ereziją, jis rizikavo savo karalyste, turtais ir gyvybe. Dabar imperatorius pamatė, kad jo armijos sutriuškintos kruvinose kautynėse, jo turtai išėkvoti, daugeliui jo valdų gresia maištai, o tikėjimas, kurį jis bergždžiai stengėsi užgniaužti, visur sparčiai plinta. Karolis V kovojo su Visagalio galybe. Dievas pasakė: „Tebūna šviesa!“ Tačiau imperatorius visomis jėgomis siekė išlaikyti tamsą. Jo planai sužlugo, ir, prieš laiką susenęs, išsekintas ilgos kovos, jis atsisakė sosto ir pasitraukė į vienuolyną⁶³.

Šveicarijoje kaip ir Vokietijoje Reformacijai atėjo sunkios dienos. Nors dauguma kantonų pripažino reformuotą tikėjimą, kiti

užsispyrę laikėsi Romos tikėjimo. Persekiojimas tų, kurie troško tiesos, galiausiai sukėlė pilietinį karą. Cvinglis ir daugelis jo šalininkų krito kruvinose Kapelio kautynėse. Paveiktas šių baisių nelaimių, greitai po to mirė Ekolampadijas. Roma triumfavo ir daugelyje kraštų atgavo beveik viską, ką buvo praradusi. Tačiau Tas, kurio sumanymai siekia amžinybės dienas, neapleido savo reikalo ir nepaliko savo vaikų likimo valiai. Jo ranka išgelbėjo juos. Jis pažadino kovotojus kitose šalyse, kurie toliau vykdė Reformaciją.

Dar nenuskambėjus Martyno Liuterio kaip reformatoriaus balsui, Prancūzijoje pradėjo aušti. Vienas pirmųjų, kurį pasiekė šviesa, buvo Lefevras, labai apsišvietęs Paryžiaus universiteto profesorius, nuoširdus ir karštas popiežininkas. Tyrinėdamas senovinę literatūrą, jis atkreipė dėmesį į Bibliją, ir pradėjo aiškinti ją savo studentams.

Lefevras buvo uolus šventųjų garbintojas; jis norėjo parengti šventųjų ir kankinių istoriją pagal Bažnyčios padavimą. Šis darbas reikalavo daug laiko ir jėgų, tačiau profesorius jau buvo daug nuveikęs, kai, manydamas, kad šiam darbui gali pasitarnauti Biblija, pradėjo ją nuodugniai tyrinėti. Jis iš tikrųjų rado šventuosius, tačiau ne tokius, kokius juos apibūdindavo bažnytinis kalendorius. Dieviškosios šviesos srautas apšvietė jo protą. Nustebęs ir pasipiktinęs, jis atsisakė ankstesnio tikslo ir nusprendė tyrinėti Dievo Žodį. Netrukus jis pradėjo skelbti ten rastas brangiąsias tiesas.

1512 m., dar iki Liuterio ar Cvinglio Reformacijos darbų, Lefevras rašė: „*Dievas nuteisina mus tikėjimu; tik teisumas, kurį mes gauname iš Jo malonės, atveria amžinąjį gyvenimą.*“* Svarstydamas apie atpirkimo paslaptį, jis sušuko: „Nenusakoma pasikeitimo didybė: Nenuodėmingasis – pasmerkta, o kaltieji – nuteisinami; prakeikimai krinta ant Palaimintojo, o prakeiktasis yra laiminaamas; Gyvasis miršta, o mirusieji gyvena, Šlovingąjį apgaubia tamsa, o neišmanantys ir sugėdinti apsiaučiami šlove.“**

* *Mylie J. A.* The History of Protestantism. – Bk. 13 – Ch. 1.

** *Merle d'Aubigne J. H.* History of the Reformation of the Sixteenth Century. – London: Walther, 1840. – Bk. 12. – Ch. 2.

Aiškindamas, kad šlovė už išgelbėjimą priklauso tik Dievui, jis taip pat skelbė, jog žmogaus pareiga – paklusti. „Jei tu priklausai Kristaus bažnyčiai, – sakė jis, – tu esi Jo kūno dalis; o jei tu esi Jo kūno dalis, tuomet tu turi dieviškosios prigimties pilnatvę. [...] Jeigu žmonės galėtų suprasti šią privilegiją! Kaip tyrai, skaisčiai ir šventai jie gyventų, kaip paniekinančiai jie nūsuktų nuo šio pasaulio šlovės, kuri yra niekas, palyginti su vidine šlove, ta šlove, kurios negali matyti akys.“*

Tarp Lefevro studentų buvo keletas, kurie su didžiausiu susidomėjimu klausėsi jo žodžių ir kurie po to, kai jų mokytojo balsas nutilo, tęsė jo pradėtą darbą – skelbė tiesą. Vienas jų buvo Gijomas Farelis. Pamaldžių tėvų sūnus, išmokytas akiai priimti visus Bažnyčios mokymus, jis, kaip ir apaštalas Paulius, apie save galėjo pasakyti: „[...] aš kaip fariziejus gyvenau, laikydamasis griežčiausios mūsų tikėjimo krypties.“ (*Apaštalų darbu* 26, 5) Kaip uolus popiežininkas, jis troško sunaikinti visus, kurie tik drįstų pasipriešinti Bažnyčiai. „Aš griežiau dantimis kaip įsiutęs vilkas, kai išgirdavau ką nors kalbantį prieš popiežių“, – prisimindavo jis vėliau.** Jis nepailso garbinti šventųjų, kartu su Lefevru apeidavo Paryžiaus bažnyčias, besimeldamas prie altorių ir puošdamas dovanomis relikvijorus. Tačiau tai neteikė sielai ramybės. Nuo dėmės suvokimas neapleidavo netgi tada, kai jis atlikdavo skirtą bažnytinę atgailą. Kaip balso iš Dangaus jis klausėsi reformatoriaus žodžių: „Išgelbėjimas yra malonė. Nekaltasis yra pasmerktas, o nusikaltėlis – išteisintas. Tik Kristaus kryžius atidaro dangaus ir uždaro pragaro vartus.“***

Gijomas Farelis džiaugsmingai priėmė tiesą. Atsivertęs kaip Saulius, jis nusigrėžė nuo tradicijos vergijos ir gavo Dievo vaikų laisvę. „Vietoje kraugeriškos plėšraus vilko širdies, jis įgijo romią švelnaus ir nekalto avinėlio širdį, jis visiškai pasitraukė nuo popiežiaus ir atsidavė Jėzui Kristui.“****

* *Merle d'Aubigne*. Min. veik. – London: Walther, 1840. – Bk. 12. – Ch. 2.

** *Wylie*. Min. veik. – Bk. 13. – Ch. 2.

*** Ten pat.

**** *Merle d'Aubigne*. Min. veik. – Bk. 12. – Ch. 3.

Lefevras ir toliau skleidė tiesos šviesą studentams, tuo tarpu Farelis, pradėjęs tarnauti Kristui taip karštai, kaip kadaise tarnavo popiežiui, skelbė tiesą visuomenei. Bažnyčios hierarchas, Mo miesto vyskupas⁶⁴ taip pat prisijungė prie jų. Skelbti Evangeliją padėjo ir kiti mokytojai, išsiskiriantys savo sugebėjimais ir erudicija. Jie susilaukė daug paramos iš visų socialinių sluoksnių – jų šalininkai buvo ne tik amatininkai ir valstiečiai, bet ir karūnuoti asmenys. Tuo metu valdančiojo monarcho Pranciškaus I sesuo taip pat priėmė reformuotą tikėjimą.⁶⁵ Pats karalius ir jo motina⁶⁶ kuri laiką žiūrėjo į ją palankiai, todėl reformatoriai viltingai laukė to laiko, kai visa Prancūzija pripažins Evangeliją.

Tačiau jų viltims nebuvo lemta išsipildyti. Kristaus mokinių laukė išmėginimai ir persekiojimai, bet tai gailėstingai buvo nulepta nuo jų akių. Iš pradžių vyravo ramybė, kad jie galėtų įgauti jėgų prieš audrą. Reformacija sėkmingai plito. Mo vyskupas uoliai dirbo savo vyskupijoje, mokydamas ir dvasininkus, ir paprastus žmones. Nemokšiški ir nedori kunigai buvo atleisti ir, kiek įmano, pakeisti mokytais ir pamaldžiais. Vyskupas labai troško, kad jo žmonės patys susipažintų su Dievo Žodžiu, ir jo troškimas netrukus išsipildė. Lefevras pasiryžo išversti Naująjį Testamentą, ir tuo pat metu, kai Liuterio vokiškasis Šventasis Raštas išėjo Vitenberge, prancūziškasis Naujasis Testamentas buvo išleistas Mo. Vyskupas negailėjo jėgų ir lėšų, kad išplatintų jį savo parapijose, todėl Šventasis Raštas greitai pasiekė žmones.

Kaip mirštantys iš troškulio keliautojai džiaugsmingai puola prie gaivinančio vandens šaltinio, taip šios sielos sutiko Dangaus žinią. Valstiečiai, dirbdami laukuose, o amatininkai savo dirbtuvėse, praskaidrindavo kasdienį darbą, kalbėdamiesi apie brangias Šventojo Rašto tiesas. Vakarais, užuot ėję į vynines, jie susirinkdavo vieni kitų namuose, skaitydavo Dievo Žodį ir kartu meldavosi bei šlovindavo Dievą. Šios bendruomenės greitai pasikeitė. Neturtingų, nemokytų ir sunkiai dirbančių valstiečių gyvenimą paveikė taurinanti Dievo malonės jėga. Nusizeminę, mylintys ir dori jie buvo gyvi liudytojai to, ką Evangelija gali padaryti tiems, kurie ją nuoširdžiai priima.

Šviesa, įsižiebusi Mo mieste, pasklido toli. Kiekvieną dieną didėjo atsivertusiųjų skaičius. Bažnyčios hierarchijos pyktį kurį laiką sulaukė karalius, kuris niekino ribotą vienuolių fanatiškumą, tačiau popiežininkai galiausiai nugalėjo. Vėl įsiliepsnojo laužai. Mo vyskupas, priverstas pasirinkti laužą arba išsižadėti, pasirinko lengvesnį kelią, tačiau, nepaisydamos savo vado kritimo, jo avelės liko tvirtos. Daugelis paliudijo savo ištikimybę tiesai mirtimi laužo liepsnose. Šių paprastų krikščionių drąsa ir atsidavimas mirties valandą bylojo tūkstančiams garsiau, nei jų žodžiai ramybės dienomis.

Ne tik paprastieji ir neturtingieji kentėdami bei niekinami narsiai liudijo Kristų. Prabangiose pilių ir rūmų menėse buvo didingų širdžių, kurios tiesą vertino labiau už turtą, padėtį ar net gyvybę. Riterio ginkluotė slėpė kilnesnę ir tvirtesnę dvasią nei vyskupo mantija ar mitra.

Luji de Berkenas buvo aukštos kilmės. Narsus ir mandagus riteris godžiai siekė žinių, buvo elegantiškų manierų ir nepriekaištingo elgesio. „Jis buvo, – sako vienas rašytojas, – karštas popiežijos šalininkas, uoliai lankė mišias ir noriai klausėsi pamokslų; [...] visas jo dorybes vainikavo ypatingas pasibjaurėjimas liuteronybe.“ Tačiau kaip ir daugelis kitų, kuriuos Apvaizda nukreipė į Bibliją, jis nustebo radęs joje „ne Romos, o Martyno Liuterio mokymą“.* Taigi jis visiškai atsidavė Evangelijos skelbimui.

Berkenas buvo „labiausiai apsišvietęs Prancūzijos kilmingasis“, gabus, iškalbingas, drąsus, uolus ir įtakingas žmogus karaliaus rūmuose – jis buvo karaliaus numylėtinis; visa tai daugelį skatino laikyti jį verčiausiu šalies reformatoriumi. Beza sakė: „Berkenas būtų tapęs antruoju Liuteriu, jeigu Pranciškaus I asmenybėje jis būtų radęs antrąjį Saksonijos kurfiurstą.“ „Jis blogesnis už Liuterį,“ – šaukė popiežininkai.** Ir iš tikrųjų Prancūzijos katalikai bijojo jo labiau nei Liuterio. Jie pasodino Berkeną į kalėjimą kaip eretiką, tačiau karalius išlaisvino jį. Kova tęsėsi keletą metų. Pranciškus I, svyruodamas tarp Romos ir Reformacijos, pakaitomis toleravo ir

* *Wylie*. Min. veik. – Bk. 13. – Ch. 9.

** Ten pat.

varžė piktą vienuolių karštumą. Popiežininkai buvo tris kartus įkalinę Berkeną, ir kiekvieną kartą karalius išlaisvindavo jį. Žavėdamasis šio žmogaus genialumu ir kilnumu, karalius atsisakė paaukoti jį Bažnyčios hierarchijos pykčiui.

Berkenas buvo įspėtas dėl pavojaus, gresiančio jam Prancūzijoje, ir raginamas pasekti pavyzdžiu tų, kurie saugiai gyvena savanoriškoje tremtyje. Bailus ir prisitaikėliškas Erazmas, kuriam, nepaisant viso erudicijos žavumo, trūko moralinės didybės, kuri skatina žmones paaukoti gyvybę ir garbę už tiesą, rašė Berkenui: „Paprasyk, kad tave pasiųstų ambasadoriumi į kurią nors šalį arba išvyk į kelionę po Vokietiją. Tu pažįsti Bedą ir kitus jo bendražygius. Jis yra daugiagalvė pabaisa, svaidanti nuodus į visas puses. Tavo priešų – legionai. Jei tavo dalia būtų geresnė nei Jėzaus Kristaus, net ir tuomet jie nepaliktų tavęs, kol nesunaikintų pačiais žemiausiais būdais. Per daug nepasitikėk karaliaus globa. Bet kuriuo atveju nekompromituok manęs teologams.“*

Tačiau, didėjant pavojui, Berkeno užsidegimas tik sustiprėjo. Negalvodamas pasielgti taip, kaip patarė Erazmas, jis nusprendė veikti dar drąsiau. Jis ne tik gins tiesą, bet ir demaskuos paklydimus. Kaltinimą erezija, kuri Romos katalikai stengėsi jam primesti, jis nukreips į juos pačius. Labiausiai nesutaikomi ir pikčiausi jo oponentai buvo Paryžiaus universiteto, kuris buvo aukščiausias dvasinis autoritetas mieste ir šalyje, teologijos fakulteto mokslininkai ir vienuoliai. Iš jų veikalų Berkenas išrašė dvylika prieštaravimų, kuriuos viešai paskelbė kaip „prieštaraujančius Biblijai ir eretiškus“ ir kreipėsi į karalių būti šio ginčo teisėju.

Karalius, norėdamas parodyti priešininkų įtaigumą ir išmintį, džiaugėsi galimybe pažeminti išpuikusių vienuolių išdidumą. Jis liepė, kad Romos katalikai gintų savo reikalą remdamiesi Biblija. Jie gerai žinojo, kad šis ginklas neatneš jiems sėkmės. Katalikai geriau mokėjo valdyti tokius ginklus kaip įkalinimai, kankinimai ir laužai. Dabar vaidmenys pasikeitė, ir jie pamatė, kad stovi ant tos prarajos krašto, į kurią norėjo nustumti Berkeną. Nustebę jie nežinojo, ko griebtis, kad išsisuktų iš nemalonios padėties.

* *Wylie. Min. veik. – Bk. 13. – Ch. 9.*

Tačiau „kaip tik tuo metu buvo išniekinta ant vienos gatvės kampo stovėjusi mergelės Marijos statula“. Mieste kilo sąmyšis. Minios pasipiktinusių ir nuliūdusių žmonių suplūdo į tą vietą. Karalius taip pat buvo labai įžeistas. Tai buvo palanki proga, kuria vienuoliai galėjo pasinaudoti savo labui, ir jie jos nepraleido. Jie pareiškė: „Tai Berkeno mokymo vaisiai. Šiuo liuteronų suokalbiu netrukus bus sunaikinta viskas – religija, įstatymai ir net sostas.“*

Ir vėl Berkenas buvo suimtas. Karaliaus tuo metu nebuvo Paryžiuje, todėl vienuoliai galėjo daryti, ką tik norėjo. Reformatorius buvo nuteistas ir pasmerktas mirti, kad Pranciškus negalėtų jo išgelbėti, nuosprendis įvykdytas tą pačią dieną. Vidurdienį Berkeną nugabeno į bausmės vietą. Milžiniška minia susirinko pasižiūrėti šio reginio. Buvo nemaža tokių, kurie nustebė ir nustėro pamatę, kad auka tapo žmogus iš vienos narsiausių bei kilmingiausių Prancūzijos šeimų. Nuostaba, panieka, pasipiktinimas ir neapykanta atsispindėjo susirinkusios minios veiduose, tačiau vienas veidas buvo ramus ir nesudrumstas. Kankinio mintys buvo toli nuo šurmulio; jis jautė tik savo Viešpaties artumą.

Berkenas nematė nei apgailėtino vežimo, kuriuo jį vežė, nei niūrių budelių veidų, jis negalvojo apie laukiančią baisią mirtį. Tas, kuris buvo „numiręs, bet yra gyvas per amžių amžius ir turi mirties ir mirusiųjų pasaulio raktus“, buvo šalia jo. Berkeno veidas švytėjo dangaus šviesa ir ramybe. Jis apsirengė geriausiais drabužiais – „ak-somo apsiaustu, skaisčiai raudona atlaso liemene ir auksaspalvėmis kelnėmis“.** Jis turėjo paliudyti savo tikėjimą karalių Karaliaus akivaizdoje, todėl jokie gedulo ženklai neužgniauzė jo džiaugsmo.

Procesija lėtai judėjo gatvėmis, kuriose susirinko minios žmonių. Visi nustebę žiūrėjo į jo ramų ir džiugų veidą. Žmonės sakė: „Jis panašus į žmogų, šventykloje mąstantį apie šventus dalykus.“***

Ant laužo Lujį Berkenas norėjo tarti kelis žodžius žmonėms, tačiau, bijodami pasekmių, vienuoliai pradėjo šaukti, o kareiviai

* *Wylie*. Min. veik. – Bk. 13. – Ch. 9.

** *Merle d'Aubigne J. H.* History of the Reformation in Europe in the Time of Calvin. – Bk. 2. – Ch. 16.

*** *Wylie*. Min. veik. – Bk. 13. – Ch. 9.

žvanginti ginklais, todėl triukšmas užgožė kankinio balsą. Taip 1529 m. kultūringo Paryžiaus šviesuomenė ir aukščiausieji Bažnyčios autoritetai „davė pavyzdį 1793 metams, kaip nutildyti ant ešafoto mirti pasmerktų žmonių šventus žodžius“.*

Berkenas buvo pasmaugtas, o jo kūnas sudegintas. Žinios apie jo mirtį labai nuliūdino Reformacijos draugus visoje Prancūzijoje. Tačiau jis žuvo neveltui. „Mes taip pat esame pasiruošę, – sakė tiesos liudytojai, – pasitikti mirtį džiaugsmingai, nukreipdami žvilgsnius į amžinybę.“**

Persekiojamiems Mo mieste reformuoto tikėjimo skelbėjams buvo uždrausta sakyti pamokslus, todėl jie iškeliavo į kitus kraštus. Lefevras po kurio laiko išvyko į Vokietiją, o Farelis grįžo į savo gimtąjį miestą rytų Prancūzijoje, kad galėtų skleisti šviesą vaikystės vietovėje. Žinios apie įvykius Mo mieste jau buvo plačiai pasklidusios, todėl tiesa, kurią jis uoliai skelbė, rado klausytojų. Tačiau valdžia greitai ėmėsi priemonių jį nutildyti, ir jis buvo išvarytas iš miesto. Nors daugiau negalėjo dirbti viešai, Farelis ėjo iš kaimo į kaimą, mokydamas namuose ir nuošaliose pievose, rasdamas prieglobsčių miškuose ir uolėtuose urvuose, kur dažnai ateidavo vaikystėje. Dievas ruošė jį didesniems išmėginimams. „Vargai, persekiojimai ir šėtono užmačios, apie kurias aš buvau iš anksto įspėtas, užgriuvu mane, – sakė jis, – ir tai buvo sunkiau nei aš būčiau galėjęs pakelti, tačiau Dievas, mano Tėvas, teikė jėgų ir padės man visuomet.“***

Kaip ir apaštalų laikais persekiojimai „išėjo į gera Evangelijos plitimui“ (*Filipiečiams 1, 12*). Išvaryti iš Paryžiaus ir Mo, „išblaškytieji keliaudami skelbė Gerosios naujienos žodį“ (*Apaštalų darbų 8, 4*). Taip šviesa skverbėsi į tolimiausias Prancūzijos provincijas.

Dievas ir toliau ruošė žmones, kurie tęstų Jo darbą. Vienoje Paryžiaus aukštųjų mokyklų mokėsi mąslus, santūrus jaunuolis – Jonas Kalvinas. Jis pasižymėjo ne tik išvalgiu protu, bet ir doru gyvenimu, pamaldumu bei žinių troškimu. Greitai jo gabumai

* Ten pat.

** *Merle d'Aubigne J. H. History of the Reformation in Europe in the Time of Calvin.* – Bk. 2. – Ch. 16.

*** *Merle d'Aubigne J. H. History of the Reformation of the Sixteenth Century.* – Bk. 12. – Ch. 9.

ir stropumas padarė jį koledžo pasididžiavimu, buvo laukiama, kad Kalvinas taps pajėgiausiu ir garbingiausiu Romos bažnyčios gynėju. Tačiau dieviškosios šviesos spindulys prisiskverbė net pro scholastikos ir prietarų sienas, už kurių gyveno Kalvinas. Naujas mokymas kėlė jam siaubą, jis neabejojo, kad eretikai vertai užsitarnavo laužų. Tačiau visai atsitiktinai pats susidūrė su erezija ir buvo priverstas patikrinti, kaip Romos katalikų teologija sugeba kovoti su protestantų mokymu.

Jono Kalvino pusbrolis, kuris prisijungė prie reformatorių, apsigyveno Paryžiuje. Abu giminaičiai dažnai susitikdavo ir kartu aptardavo dalykus, kurie drumstė krikščioniškojo pasaulio ramybę.

„Pasaulyje yra dvi religijos, – sakė protestantas Olivetas. – Viena religija yra ta, kurią sukūrė patys žmonės, kai žmogus stengiasi išgelbėti save apeigomis ir gerais darbais; kitą religiją atskleidžia Šventasis Raštas, jis moko žmones siekti išgelbėjimo tik kaip Dievo malonės dovanos.“

„Man nereikia tavo naujojo mokymo! – sušuko Kalvinas. – Ar gali būti, kad visą gyvenimą aš klydau?“* Tačiau jo sąmonėje prabudo mintys, kurių jis negalėjo atsikratyti. Likęs vienas savo kambarėlyje jis apmąstė pusbrolio žodžius. Jo neapleido nuodėmingumo suvokimas; jis matė save be užtarėjo šventojo ir teisingo Teisėjo akivaizdoje. Šventųjų tarpininkavimas, geri darbai, Bažnyčios apeigos – ar visa tai gali išpirkti kaltę? Prieš save jis matė tik amžinos nevilties juodumą. Veltui Bažnyčios teologai stengėsi palengvinti jo sielvartą. Su Dievu jo sielos negalėjo sutaikyti nei išpažintis, nei atgailos darbai.

Vis dar bergždžiai kovodamas Jonas Kalvinas kartą ėjo pro miesto aikštę, kur tapo eretiko sudeginimo liudytoju. Jį pribloškė romi kankinio veido išraiška. Laukdamas siaubingos mirties kančių, užsitraukęs baisų Bažnyčios pasmerkimą, jis išlaikė tikėjimą ir drąsą, kuriuos jaunas studentas skausmingai palygino su savo sielvartu ir tamsa, kurioje gyveno griežčiausiai paklusdamas Bažnyčiai. Jis žinojo, kad eretikai savo tikėjimą grindė Šventuoju Raštu, todėl nusprendė ištyrinėti jį ir suprasti, jei galės, jų džiaugsmo paslaptį.

* *Wylie*. Min. veik. – Bk. 13. – Ch. 9.

Biblijoje jis rado Kristų.

„Tėve! – sušuko jis. – Jo auka permaldavo Tavo rūstybę, Jo kraujas nuplovė mano netyrumą, Jo kryžius panaikino mano pra-keikimą, Jo mirtis suteikė man atleidimą. Mes išsigalvojome daug beprotybių, tačiau Tu davei man savo Žodį kaip žibintą ir palietei mano širdį, kad pasibjaurėčiau visų kitų nuopelnais, išskyrus Jė-zaus.“*

Kalvinas buvo ruošiamas tapti dvasininku. Jau dvylikos metų jis buvo paskirtas į mažą kopyltėlę kunigo padėjėju ir pagal Bažny-čios kanonus davė įžadus. Jis nebuvo išventintas ir neatliko kunigo pareigų, tačiau tapo dvasininkijos atstovu, turėjo titulą ir gavo ati-tinkamą atlyginimą.

Jausdamas, kad niekada netaps kunigu, jis kurį laiką studija-vo teisę, tačiau galiausiai metė studijas ir nusprendė pašvęsti gy-venimą Evangelijai. Vis dėlto jis abejojo, ar sugebės tapti tautos mokytoju. Iš prigimties buvo drovus, todėl dabar jį slėgė didelės atsakomybės našta, todėl jis vis dar norėjo atsiduoti studijoms. Ta-čiau primygtinai draugų prašomas, jis pagaliau sutiko. Kalvinas sakė: „Nuostabu, kad tokios žemos kilmės žmogus gali nusipelnyti tokios garbės.“**

Kalvinas ramiai pradėjo savo darbą, jo žodžiai buvo kaip žemę atgaivinanti rasa. Jis išvyko iš Paryžiaus ir dabar gyveno provinci-joje, saugomas princesės Margaritos, kuri, mylėdama Evangeliją, globojo jos mokinius. Kalvinas buvo švelnus ir kuklus jaunuol-lis. Jis pradėjo dirbti žmonių namuose. Apsuptas šeimos narių, jis skaitydavo Šventąjį Raštą ir atverdavo išgelbėjimo tiesas. Tie, kurie išgirsdavo Gerąją naujieną, perduodavo ją kitiems. Greitai mokytojas pradėjo lankyti už miesto ribų esančius kaimus ir mies-telius. Jis įeidavo ir į pilis, ir į lūšneles, žengė pirmyn, klodamas pagrindus būsimoms bendruomenėms, kurios ateityje turėjo drą-siai liudyti tiesą.

Po kelių mėnesių jis vėl grįžo į Paryžių. Mokslininkai ir scho-lastai buvo neįprastai sujudę. Besimokydami senovinių kalbų, jie

* *Martyn.* The Life and Times of Luther. – V. 3. – Ch. 13.

** *Wylie.* Min. veik. – Bk. 13. – Ch. 9.

ėmėsi Biblijos, ir daugelis tų, kurių širdys dar nepažino jos tiesų, karštai jas aptarinėjo ir net diskutavo su popiežininkais. Nors Kalvinas buvo pajėgus teologijos diskusijų karys, bet jam buvo skirta atlikti svarbesnę misiją. Žmonių protai buvo sužadinti, todėl atėjo metas atverti jiems tiesą. Tuo metu, kai universitetų salėse skambėjo teologinių diskusijų triukšmas, Jonas Kalvinas ėjo iš namų į namus, atskleisdavo žmonėms Bibliją ir kalbėdavo jiems apie Kristų bei Jo nukryžiuojimą.

Dievo apvaizda numatė, kad Paryžiuje dar kartą nuskambėtų kvietimas priimti Evangeliją. Lefevro ir Farelis kvietimai buvo atmesti, tačiau kiekvienas didžiosios sostinės gyventojas turėjo dar kartą išgirsti šią žinią. Dėl politinių motyvų karalius dar nebuvo visiškai prisijungęs prie Romos kovos su Reformacija, todėl princesė Margarita turėjo vilties, kad Prancūzijoje triumfuos protestantizmas. Ji tvirtai nusprendė, jog reformuotas tikėjimas turėtų būti skelbiamas Paryžiuje. Karaliui išvykus, ji liepė protestantų dvasininkui⁶⁷ sakyti pamokslus miesto bažnyčiose. Kai aukšti popiežijos pareigūnai tai uždraudė, ji pasiūlė karališkus rūmus. Viena menė buvo įrengta kaip koplyčia ir buvo paskelbta, kad kiekvieną dieną tam tikrą valandą bus sakomas pamokslas, todėl visų luomų ir padėčių žmonės kviečiami atvykti. Į pamaldas rinkosi minios žmonių. Ne tik koplyčia, bet ir vestibulis bei gretimoms menėms buvo sausakimšos. Kiekvieną dieną susirinkdavo tūkstančiai žmonių: didikai, valstybės veikėjai, teisėjai, pirkliai ir amatininkai. Karalius ne tik nedraudė tų sueigų, bet leido naudotis dvejomis Paryžiaus bažnyčiomis. Niekada anksčiau miestas nebuvo taip sujaudintas Dievo Žodžio. Atrodė, jog dangiškojo gyvenimo dvelksmas apgaubė žmones. Girtuokliavimo, palaido gyvenimo, rietenų ir dykinėjimo vietą užėmė savitvarda, tyrumas, tvarka ir darbštumas.

Tačiau Bažnyčios hierarchija nesėdėjo sudėjusi rankų. Kai karalius atsisakė kištis bei uždrausti Evangelijos skelbimą, dvasininkai kreipėsi į liaudį. Nebuvo pagailėta jokių priemonių tamsiems ir prietaringiems žmonėms įbauginti. Aklai pasiduodamas netikriems mokytojams, Paryžius, kaip ir senoji Jeruzalė, nepažino savo aplankymo meto ir to, kas galėjo atnešti jam ramybę. Dvejus

metus Dievo Žodis buvo skelbiamas sostinėje, nors nemaža dalis žmonių priėmė Evangeliją, bet dauguma ją atmetė. Pranciškus I rodė religinį pakantumą, tačiau tai darė siekdamas savų tikslų, o tuo pasinaudoję popiežininkai dar kartą triumfavo. Vėl buvo uždarytos bažnyčios ir pastatytas ešafotas.

Kalvinas vis dar buvo Paryžiuje. Pasinėręs į mokslus, apmąstymus ir maldas, jis ruošėsi būsimajam darbui ir tebeskleidė šviesą. Tačiau galiausiai įtarimas krito ir ant jo. Miesto valdžia nusprendė nubausti jį ugnimi. Manydamas esąs saugus nuošalioje vietoje, jis nė neįtarė pavojaus, kol kartą draugai atskubėjo pas jį pranešti, kad pareigūnai jau pakeliui ir tuoj jį suims. Netrukus pasigirdo garsus beldimas. Nebuvo galima delsti nė akimirkos. Keli draugai sulaukė pareigūnus, o kiti padėjo reformatoriui nusileisti žemyn pro langą, ir jis greitai pasitraukė į miesto pakraštį. Laikiniai prisiglaudęs vieno darbininko, Reformacijos draugo, trobelėje, jis persirengė šeimininko drabužiais ir, užsidėjęs ant pečių kauptuką, pradėjo savo kelionę. Keliaudamas į pietus, jis vėl rado prieglobstį princesės Margaritos valdose.*

Čia jis praleido keletą mėnesių, globojamas galingų draugų, įsitraukęs į ankstesnius mokslus. Tačiau jo širdis troško skelbti Evangeliją Prancūzijai, todėl jis negalėjo čia ilgiau pasilikti. Kai tik audra praūžė, jis rado sau naują veiklos lauką Puatjė, kur gyvavo universitetas ir buvo pritariama naujam mokymui. Visų luomų žmonės susidomėję klausėsi Evangelijos. Pamokslai buvo sakomi ne viešai, o vyriausiojo magistrato namuose, Kalvino laikinoje buveinėje, o kartais ir miesto sode. Tiems, kurie norėjo klausytis, Jonas Kalvinas atverdavo amžinojo gyvenimo žodžius. Kiek vėliau, kai klausytojų pagausėjo, buvo nutarta, jog saugiau rinktis už miesto. Giliame siaurame tarpukalnyje, kur medžiai ir iškilusios uolos teikė didesnę nuošalumą, susirinkimo vietai buvo pasirenkamas plyšys. Nedidelėmis grupelėmis žmonės išeidavo iš miesto ir skirtingais keliais atvykdavo į tą vietą. Šioje nuošalėje Biblija buvo garsiai skaitoma ir aiškinama. Čia Prancūzijos protestantai pirmą

* Žr. *Merle d'Aubigne J. H. History of the reformation in Europe in the Time of Calvin.* – Bk. 2. – Ch. 30.

kartą dalyvavo Viešpaties Vakarienėje. Iš šios mažos bendruomenės buvo išsiųsti keli ištikimi Evangelijos skelbėjai.

Dar kartą Kalvinas grįžo į Paryžių. Net ir dabar jo neapleido viltis, kad Prancūzijos žmonės pripažins Reformaciją. Tačiau greitai jis įsitikino, kad nėra jokių galimybių dirbti. Skelbti Evangeliją – reiškę eiti tiesiai ant laužo, todėl jis nutarė išvykti į Vokietiją. Vos jam išvykus iš Prancūzijos, audra užklupo protestantus. Jeigu jis būtų pasilikęs, be jokios abejonės, būtų žuvęs.

Trokšdami, kad jų šalis neatsiliktų nuo Vokietijos ir Šveicarijos, Prancūzijos reformatoriai nutarė suduoti drąsų smūgį Romos bažnyčios papročiams, kad sujudintų visą tautą. Vieną naktį visoje Prancūzijoje buvo išklijuoti plakatai, nukreipti prieš mišias. Tačiau vietoj lauktos Reformacijos pergalės, šis neapgalvotas žingsnis buvo pražūtingas ne tik tiems, kurie jį žengė, bet ir Reformacijos draugams Prancūzijoje. Popiežininkai sulaukė taip ilgai lauktos dingsties, dabar jie galėjo visiškai sunaikinti eretikus, nes jie buvo pavojingi sostui ir drumstė tautos ramybę.

Nežinomo žmogaus, ar neapdairaus draugo, ar klastingo priešo ranka, vieną plakatą priklijavo prie karaliaus apartamentų durų. Monarchas pasibaisėjo. Šiame plakate buvo negailestingai puolami papročiai, kurių buvo laikomasi keletą amžių. Neregėtas drąsumas tų, kurie išdrįso mesti tokius tiesius ir šurkščius žodžius, sukėlė karaliaus pyktį. Nustebęs jis trumpam sustingo, drebedamas iš pasipiktinimo ir netekęs žado. Po to savo įniršį išreiškė žodžiais: „Suminkite visus be išimties, įtariamus Liuterio erezija. Aš išnaikinsiu juos visus.“*

Svyravimai baigėsi. Karalius nusprendė stoti į Romos pusę.

Buvo imtasi skubių priemonių suimti visus Paryžiaus liuteronus. Įkliuvo ir vargšas amatininkas, reformuoto tikėjimo šalininkas, kuris sukviestas tikičiuosius į slaptus susirinkimus. Grasdami mirtimi ant laužo, popiežiaus pasiuntiniai pareikalavo parodyti, kur gyvena visi jam žinomi miesto protestantai. Jis atsisakė vykdyti jų paliepimą, tačiau galiausiai laužo baimė nugalėjo,

* *Merle d'Aubigne J. H. History of the reformation in Europe in the Time of Calvin.* – Bk. 4, – Ch. 10.

ir jis sutiko tapti savo brolių išdaviku. Karališkasis seklys Morenas kartu su išdaviku, apsuptas kunigų, kurie nešė ostiją, smilkalų nešėjų, vienuolių bei kareivių, tyliai ėjo miesto gatvėmis. Procesija buvo surengta pagerbti „švč. sakramentą“, išpirkti protestantų mišių įžeidimo kaltę. Tačiau visas šis puošnus reginys slėpė pagrindinius kėslus. Priėjęs prie liuteronono namo, išdavikas duodavo ženklą, bet neištardavo nė žodžio. Procesija sustodavo, kareiviai įsilauždavo į namą, ištempdavo šeimą į gatvę, sukaustydavo ją, ir baisingoji minia traukdavo toliau ieškoti naujų aukų. Jie „neaplenkė nė vieno namo, didelio ar mažo, netgi Paryžiaus universiteto. [...] Morenas privertė visą miestą drebėti. [...] Įsiviešpatavo teroras“.*

Aukos mirdavo baisiose kančiose, nes pagal specialų įsakymą laužas degė pamažu, norėta prailginti nelaimingųjų agoniją. Tačiau jie mirdavo didvyriškai, likdavo ištikimi, nepajudinami ir ramūs, todėl persekiotojai, negalėdami sugniuždyti nepalenkiamo jų tvirtumo, jautėsi nugalėti. „Ešafotai buvo pastatyti kiekviename Paryžiaus kvartale, kasdien buvo deginamos naujos aukos, norint paskelbti terorą erezijai, pratęsiant mirties bausmės įvykdymus. Tačiau galų gale triumfavo Evangelija. Visas Paryžius turėjo progą pamatyti, kokie žmonės skelbė naująją mokymą. Kankinių sakyklos buvo laužai. Giedras džiaugsmas, kuriuo nušvisdavo šių žmonių veidai, kai jie eidavo [...] į mirties bausmės vietą, jų didvyriškumas, kai juos paliesdavo karšti ugnies liežuviai, jų nuolankus skriaudų atleidimas, ne kartą pakeitęs pyktį gailėsčiu, neapykantą – meile, – visa tai iškalbingai liudijo Evangelijos naudai.“**

Kunigai, stengdamiesi, kad liaudies pyktis nesusilpnėtų, skleidė apie protestantus baisiausią šmeižtą. Protestantai buvo kaltinami sąmokslu išžudyti katalikus, nuversti vyriausybę ir nužudyti karalių. Šie teiginiai neturėjo nė menkiausių įrodymų. Tačiau baisūs pranašavimai išsipildė, tik visai kitomis aplinkybėmis ir daug vėliau. Nekaltiems protestantams katalikų parodytas žiaurumas kaupėsi kaip sunkus atpildas ir po kelių šimtmečių išsiliejo tomis

* *Merle d'Aubigne J. H. History of the Reformation in Europe in the Time of Calvin.* – Bk. 4. – Ch. 10.

** *Wylie. Min. veik.* – Bk. 13. – Ch. 20.

pačiomis bausmėmis, kurios, anot jų pranašavimų, grėsė karaliui, jo vyriausybei ir jo pavaldiniams. Tačiau šios bausmės užgriuvo dėl bedievių ir pačių popiežininkų kaltės. Baisias nelaimes, kurios užklupo Prancūziją praėjus trims šimtmečiams, sukėlė ne protestantizmas, o jo užgniaužimas.

Visus visuomenės sluoksnius apėmė baimė, įtarinėjimai ir nepasitikėjimas. Kilus visuotiniam sambrūzdžiui, buvo matyti, kaip giliai liuteronų mokymas įsitvirtino labiausiai apsišvietusių, turinčių didelę įtaką didžiųjų asmenybių protuose. Staiga liko tušti garbingi ir atsakingi postai. Iš miesto dingo amatininkai, spaustuvininkai, mokslininkai, universitetų profesoriai, juristai ir net dvariškiai. Šimtai pabėgo iš Paryžiaus ir tapo savanoriais tremtiniais. Dažnas tuo parodė, kad palaiko reformuotą tikėjimą. Popiežininkai stebėjosi tuo, kas vyko, mat jie nė neįtarė, kad aplink tiek daug eretikų. Todėl jų pyktis išsiliejo ant daugybės kuklesniųjų aukų, kurios buvo jų galioje. Kalėjimai buvo perpildyti, atrodė, kad net oras patamsėjo nuo degančių mirties laužų, ant kurių buvo sudeginami Evangelijos išpažinėjai.

Pranciškus džiūgavo. Jis manė atgaivinęs švietimo ir kultūros sąjūdį, kuriuo pažymėta XVI a. pradžia. Jam patikdavo suburti savo dvare įvairių šalių rašytojus ir mokslininkus. Jo meilė mokslui ir panieka vienuolių nemokšiškumui ir prietarams iš dalies paaikškina jo pakantumą Reformacijai. Tačiau įsijautęs ir norėdamas išrauti ereziją su šaknimis, šis švietimo globėjas išleido ediktą, skelbiantį, kad visoje Prancūzijoje uždraudžiama spauda! Pranciškus yra vienas iš daugelio istorijos pavyzdžių, rodančių, kad intelektas ir kultūra neapsaugo nuo religinio nepakantumo ir persekiojimo.

Viešai ir iškilmingai Prancūzija turėjo susidoroti su protestantizmu. Kunigai teigė, kad tie, kurie pasmerkė mišias, įžeidė Dangų, todėl reikalavo, kad jų kaltė būtų išpirkta krauju. Savo tautos labai karalius turėjo viešai pritarti šiam baisiam sprendimui.

1535 m. sausio 21 d. buvo numatyta siaubinga ceremonija. Viskas buvo padaryta taip, kad ceremonija sužadintų visos tautos prietaringą baimę ir aklą neapykantą protestantams. Paryžiaus

gatves užtvindė iš visos šalies suplaukusios žmonių minios. Tą dieną pasirodė įspūdinga ir didžiulė procesija. „Ant gatvės, kuria slinko procesija, namų kabėjo gedulo juostos, vietomis buvo pastatyti altoriai.“ Virš kiekvienių durų degė deglai „švč. sakramento garbei“. Prieš auštant procesija išsirikiavo prie karaliaus rūmų. „Pirmiausia buvo nešamos vėliavos ir kelių parapijų kryžiai, po to pasirodė miestelėnai, einantys po du su degančiais deglais. Po jų sekė keturių ordinų vienuoliai, kiekvienas pasipuošęs savitais drabužiais, paskui juos buvo nešamos stebuklingos relikvijos, toliau ėjo prabangus ir blizgantis būrys: išdidūs aukštieji dvasininkai, vilkintys skaisčiai raudonais ir violetiniais apdaraais, papuoštais brangakmeniais.

Kariuomenės priešakyje žengė Paryžiaus vyskupas po nuostabiu baldakimu, [...] kurį laikė keturi valdovo sūnūs. [...] Po kariuomenės ėjo karalius. [...] Pranciškus I tą dieną nebuvo užsidėjęs karūnos, nevilkėjo karališkų drabužių.“ „Vienplaukis, nudelbęs akis, rankose laikydamas uždegtą ploną žvakę“, Prancūzijos karalius pasirodė „atgailaujančio nusidėjėlio vaidmenyje“.* Prie kiekvieno altoriaus jis nusižeminęs priklaupdavo, bet ne dėl ydų, kurios suteršė jo sielą, ne dėl nekalto kraujo, kuriuo susitėpė rankas, o dėl mirtinų savo tautos nuodėmių, nes ji išdrįso pasmerkti mišias. Po jo ėjo karalienė ir aukšti valstybės pareigūnai, taip pat poromis, kiekvienas nešdamas po degantį deglą.

Tą dieną didžiojoje vyskupo rūmų menėje monarchas pasakė kalbą savo didikams. Liūdna veido išraiška jis išėjo pas juos ir graudulingais žodžiais išreiškė sielvartą dėl „nusikaltimų, šventvagiškų kalbų, liūdesio ir gėdos dienos“, kurios susilaukė tauta. Jis kvietė kiekvieną ištikimą pavaldinį padėti išnaikinti pragaištingą ereziją, kuri grasino Prancūzijai pražūtimi.

„Gerbiamieji ponai, – kreipėsi jis, – kaip tikra tai, kad aš esu jūsų karalius, taip tikra ir tai, kad, jei žinočiau, jog mano ranka ar koja sutepta, ar užkrėsta šiuo bjauriu puvėsiu, aš duočiau jums ją nukirsti. [...] Be to, jei aš pamatyčiau, jog nors vienas mano vai-

* *Wylie*. Min. veik. – Bk. 13. – Ch. 21.

kas susitepęs tuo, aš nepagailėčiau ir jo. [...] Aš išduočiau jį pats ir paaukočiau Dievui.' Ašaros užgniaužė jo kalbą, pravirko ir visi susirinkusieji, vieningai šaukdami:

‘Mes gyvensime ir mirsime už katalikų tikėjimą!’⁶⁸*

Tiršta tamsa apgaubė tautą, atmetusią tiesos šviesą. Išganingoji Dievo malonė pasirodė visiems žmonėms⁶⁸, tačiau Prancūzija, po to, kai pamatė malonės galią ir šventumą, po to, kai tūkstančiai buvo sužavėti jos dieviško grožio, po to, kai miestai ir kaimeliai buvo apšviesti jos šviesa, nususuko nuo jos, pasirinkdama tamsą. Ji atsisakė jai siūlomos Dangaus dovanos. Žmonės pavadino blogį gėriu, o gėrį – blogiu, kol patys tapo saviapgaulės aukomis. Galbūt jie iš tiesų, persekiodami Dievo žmones, manė, kad vykdo šventą pareigą Dievui, tačiau jų tariamasis nuoširdumas neatleido jų kaltės. Jie sąmoningai atmetė šviesą, kuri būtų padėjusi išvengti apgaulės, būtų apsaugojusi jų sielas nuo kraujo praliejimo.

Iškilminga priesaika išrauti ereziją su šaknimis buvo duota didingoje katedroje, kur beveik po trijų amžių, liaudis, užmiršusi gyvąjį Dievą, karūnavo „Išminties deivę“. Po to procesija vėl patraukė Paryžiaus gatvėmis, o žmonės, kurie atstovavo Prancūzijai, ėmėsi darbo, kurį prisiekė atlikti. „Netoli vienas nuo kito buvo pastatyti ešafotai, skirti sudeginti protestantams; viskas buvo parengta taip, kad laužai užsiliepsnotų tą akimirka, kai pasirodys karalius, o procesijos dalyviai taptų mirties baismės įvykdymo liudytojais.“⁶⁹** Šių Kristaus liudytojų patirtas kančias per daug sunku aprašyti, tačiau galima pasakyti, kad aukos atidavė gyvybę nė kiek nedvejodamos. Kai vieną protestantą įkalbinėjo išsižadėti savojo tikėjimo, jis pasakė: „Aš tikiu tik tuo, ką anksčiau skelbė pranašai bei apaštalai ir kuo tikėjo visi šventieji. Aš tikiu ir pasitikiu Dievu, kuris nugalės visą pragaro galybę.“⁷⁰***

* *Merle d'Aubigne J. H. History of Reformation in Europe in the Time of Calvin.* – Bk. 4. – Ch. 12.

** *Wylie. Min. veik.* – Bk. 13. – Ch. 21.

*** *Merle d'Aubigne J. H. History of the reformation in Europe in the Time of Calvin.* – Bk. 4. – Ch. 12.

Procesija vis sustodavo baudmės vietose. Atėjusi prie karaliaus rūmų, minia išsiskirstė, o karalius ir prelatai pasišalino, labai patenkinti dienos darbu ir sveikindami save, kad dabar pradėtas darbas bus tęsiamas tol, kol erezija visiškai bus sunaikinta.

Prancūzijos atmesta ramybės Evangelija buvo pasmerkta visiškai sunaikinti, ir tai turėjo baisias pasekmes. 1793 m. sausio 21 d., praėjus dviem šimtams penkiasdešimt aštuoneriems metams nuo tos dienos, kai Prancūzija prisiekė sunaikinti reformatorius, kita procesija, turėdama visiškai kitus ketinimus, ėjo Paryžiaus gatvėmis. „Ir vėl karalius buvo pagrindinė figūra, ir vėl buvo sumaištis bei šauksmai, ir vėl buvo girdimi šūksniai, reikalaujantys daugiau aukų, ir vėl buvo kraupūs ešafotai, ir vėl dienos įvykiai baigėsi baisiomis mirties baudmėmis. Liudvikas XVI, besigrumiantis su kalėjimo sargais ir budeliais, buvo užtemptas ant ešafoto, kol kirvis krito žemyn, nukirsdamas karaliui galvą.“* Karalius buvo ne vienintelė auka. Tomis kruvinomis Teroro valdymo dienomis toje pačioje vietoje buvo giljotinuoti du tūkstančiai aštuoni šimtai žmonių.

Reformacija pasiūlė pasauliui atverstą Šventąjį Raštą, atskleidama Dievo Įstatymo priesakus ir siekdama įdėti juos į žmonių širdis. Neaprepiama meilė atidengė žmonėms Dangaus įsakymus ir principus. Dievas pasakė: „Laikykitės jų ir vykdykite juos, nes tai parodys tautoms jūsų išmintį ir protingumą. Girdėdami apie visus šiuos įstatus, jie sakys: 'Iš tikrųjų išmintingi ir protingi yra žmonės šios didelės tautos!'“ (Pakartoto Įstatymo 4, 6) Kai Prancūzija atmetė Dangaus dovaną, ji pasėjo anarchijos ir pražūtis sėklas, todėl viso to neišvengiama pasekmė buvo revoliucija ir teroras.

Dar prieš plakatų sukeltą persekiojimą atkaklusis Farelis buvo priverstas pasitraukti iš gimtinės. Jis nuvyko į Šveicariją ir padėjo Cvingliui, ten svarstyklės persisvėrė Reformacijos naudai. Nors jis ir toliau gyveno Šveicarijoje, bet darė didelę įtaką Prancūzijos Reformacijai. Pirmaisiais tremties metais rūpinosi, kad Evangelija plistų gimtojoje šalyje: praleido daug laiko skelbdamas Gerąją naujieną savo tautiečiams pasienyje, kur budriai stebėjo kovą, palaiky-

* *Wylie. Min. veik. – Bk. 13. – Ch. 21.*

damas prancūzus paguodos ir patarimo žodžiais. Padedant kitiems tremtiniamis vokiečių reformatorių raštai buvo išversti į prancūzų kalbą ir kartu su prancūziškąja Biblija išleisti dideliais tiražais. Keliaujantys knygnešiai prekiavo šiomis knygomis Prancūzijoje. Jie gaudavo jas pigiai, o pelnas padėdavo tęsti darbą.

Farelis pradėjo savo darbą Šveicarijoje kaip mokyklos mokytojas. Nuvykęs į nuošalią parapiją, jis ėmė mokyti vaikus. Be įprastų dalykų jis atsargiai ėmė dėstyti Biblijos tiesas, tikėdamasis, jog vaikai perduos žinias tėvams. Kai kurie įtikėjo, tačiau kunigai pareikalavo nutraukti darbą, ir prietaringi kaimo žmonės tam nesi-priešino.

„Tai negali būti Kristaus Evangelija, – teigė kunigai, – jos skelbimas atneša ne ramybę, o karą.“*

Sekdamas pirmųjų Kristaus mokinių pavyzdžiu persekiojamas viename mieste Farelis vyko į kitą. Klajodamas iš kaimo į kaimą, iš miesto į miestą, jis kentė alkį, šaltį, nuovargį ir rizikavo gyvybe. Jis sakė pamokslus turgaus aikštėse, bažnyčiose, o kartais net iš katedrų sakyklų. Būdavo ir tokių dienų, kai jis nerasdavo bažnyčioje nė vieno klausytojo; kartkartėmis jo pamokslą pertraukdavo šūksniai ir pašaipios pastabos; o kartais jį jėga ištempdavo iš sakyklos. Daugelį kartų jį užpuldavo įniršusi minia, kuri jį žvėriškai sumušdavo. Tačiau Farelis ryžtingai tęsė savo darbą. Nors dažnai būdavo atstumiamas, bet jis atkakliai pradėdavo darbą iš naujo. Ir vienas po kito miestai ir miesteliai, buvusios popiežystės tvirtovės, atverdavo vartus Evangelijai. Mažoji parapija, kurioje jis pradėjo darbą, greitai priėmė reformuotą tikėjimą. Murteno ir Nešatelio miestai taip pat atsisakė Romos katalikų apeigų ir išmetė iš savo bažnyčių stabmeldiškus atvaizdus.

Farelis seniai troško iškelti protestantizmo vėliavą Ženevoje. Jeigu jis laimėtų Kristui šį miestą, Ženeva taptų Prancūzijos, Šveicarijos ir Italijos Reformacijos centru. Siekdamas užsibrėžto tikslo, jis tęsė savo darbą, kol pavyko įtvirtinti reformuotą tikėjimą aplinkiniuose miesteliuose ir kaimuose. Ir tik tada kartu su vienu bendradarbiu įžengė į Ženevą. Tačiau jam buvo leista pasakyti tik

* *Wylie*. Min. veik. – Bk. 14. – Ch. 3.

du pamokslus. Kunigai veltui stengėsi, kad miesto valdžia jį pamerktų. Tada jie iškvietė Farelį į Bažnyčios tarybą. Kunigai po drabužiais slėpė ginklus, nes buvo pasiryžę jį nužudyti. Lauke susirinko įsiutusi minia ginkluotais kardais ir lazdomis, žmonės ketino jį užmušti, jeigu jam pavyktų pasprukti iš tarybos. Tačiau miesto vyresnybė ir ginkluoti kariai jį išgelbėjo. Ankstų rytą jis su draugu buvo perkeltas per ežerą į saugią vietą. Taip baigėsi pirmasis mėginimas paskelbti Evangeliją Ženevai.

Kitam bandymui buvo išrinktas niekuo neišsiskiriantis ir neišvaizdus jaunuolis, juo nepasitikėjo net Reformacijos draugai. Ką galėtų padaryti toks žmogus ten, kur buvo atstumtas Farelis? Ar galėjo drovus ir nepatyręs jaunuolis atlaikyti audrą, nuo kurios buvo priversti bėgti stipriausi ir narsiausi? Tačiau, kaip skelbia Galybių Viešpats, tai bus įvykdyta ne galybe, ne jėga, bet Dievo Dvasia (*plg. Zacharijo 4, 6*). „Dievas pasirinko, kas pasauliui kvaila, kad sugėdintų išminčius.“ Nes „Dievo kvailybė išmintingesnė už žmones, ir Dievo silpnybė galingesnė už žmones“ (*1 Korintiečiams 1, 27. 25*).

Fromanas pradėjo savo darbą mokykloje. Tiesas, kurių jis mokė vaikus, šie atkartodavo namuose. Netrukus pasiklausyti Biblijos aiškinimo pradėjo rinktis ir tėvai. Klasė prisipildydavo atidžiu klausytojų. Jis išdalindavo Naująjį Testamentą ir religines brošiūras, kurios pasiekdavo ir daugelį kitų, nedrįsusių ateiti pasiklausyti naujo mokymo. Po kurio laiko šis tiesos skelbėjas buvo priverstas bėgti, tačiau jo paskelbta tiesa užkariavo žmonių širdis. Reformacijos sėkla buvo pasėta. Reformacija toliau stiprėjo ir plito. Pamokslininkai grįžo, ir jų darbo dėka Ženevoje pagaliau įsigalėjo protestantų pamaldos.

Miestas jau buvo pripažinęs Reformaciją, kai po daugelio klajonių Jonas Kalvinas įžengė pro jo vartus. Aplankęs gimtinę, jis keliavo į Bazelį, tačiau sužinojęs, kad tiesioginį kelią užkirto Karolio V kariuomenė, buvo priverstas pasukti aplinkiniu keliu pro Ženevą.

Kalvino atvykimas parodė Farelui, kad Dievas ištiesė savo ranką. Nors Ženeva priėmė reformuotą tikėjimą, tačiau ten dar daug

ką reikėjo padaryti. Dievą žmonės priima ne bendruomenėmis, o individualiai. Širdies ir sąmonės dvasinis atgimimas įvyksta ne pagal susirinkimų nutarimus, o Šventosios Dvasios galybe. Nors Ženevos gyventojai atmetė Romos valdžią, bet jie dar nebuvo pasiruošę atsisakyti ydų, kurios gyvavo valdant Romai. Įgyvendinti tyrus Evangelijos principus ir įtikinti žmones, kad jie būtų verti padėties, kurią jiems numatė Apvaizda, buvo nelengva.

Farelis buvo įsitikinęs, kad Kalvinas yra tas žmogus, su kuriuo galima bendradarbiauti. Viešpaties vardu jis iškilmingai prašė jaunojo skelbėjo likti čia ir dirbti. Šis pasiūlymas išgąsdino Kalviną. Nedrąsus ir mėgstantis ramybę, jis bijojo drąsių, nepriklausomų ir net ūmių Ženevos gyventojų. Dėl silpnos sveikatos ir įpročio daug mąstyti, jis siekė vienumos. Tikėdamas, kad pasitarnauti Reformacijai jis geriau galėtų plunksna, norėjo rasti ramų prieglobstį mokytis pačiam ir mokyti bei ugdyti bendruomenes. Tačiau iškilmingas Farelis įkalbinėjimas buvo jam kaip Dangaus kvietimas, ir jis nedrįso atsisakyti. Jam atrodė, kad „Dievas, iš dangaus ištiesęs ranką, uždėjo ant jo ir be išlygų pastatė į tą vietą, iš kurios jis taip troško ištrūkti“.*

Tuo metu protestantizmui iškilo didžiulė grėsmė. Popiežiaus prakeiksmas pasipylė ant Ženevos, o galingos valstybės grasino ją sunaikinti. Kaip šis nedidelis miestas galėjo pasipriešinti galingai Bažnyčios hierarchijai, kuri taip dažnai priversdavo paklusti karalius ir imperatorius? Kaip jis galėjo atsilaikyti prieš didžiąsias pasaulio užkariautojų kariuomenes?

Visame krikščioniškame pasaulyje protestantizmui taip pat grasino grėsmingi priešai. Pirmųjų pergalių metas Reformacijai praėjo, Roma sutelkė naujas jėgas, tikėdamasi galutinai ją sunaikinti. Tuo metu buvo įkurtas Jėzuitų ordinas⁶⁹, žiauriausias, nesąžiningiausias ir galingiausias popiežystės įrankis. Laisvi nuo žemiškų ryšių ir interesų, numarinę natūralius jausmus, nutildę sąžinės ir proto balsą, jie nepripažino jokių normų ir taisyklių, išskyrus savojo ordino, o pagrindinis jų siekis buvo plėsti ordino galybę. Kristaus Evangelija

* *Merle d'Aubigne J. H. History of the Reformation in Europe in the Time of Calvin.* – Bk.9. – Ch. 17.

teikė jėgų jos sekėjams oriai pasitikti pavojus ir iškęsti kančias, nebijoti šalčio, alkio, kankinimų suolo, požeminio kalėjimo ar laužo. Kovoti su protestantais jėzuitams buvo įskiepytas toks fanatizmas, kuris įgalino iškęsti panašius pavojus, kovoti su tiesa nesivaržant dėl priemonių. Nebuvo tokio nusikaltimo, kuriam jie nepasiryžtų, visos priemonės, kurios padėdavo siekti tikslo, buvo priimtinos. Davę nuolatinio skurdo ir nuolankumo įžadą, jie primygtinai siekė turtų ir valdžios, kad panaudotų juos protestantizmui sunaikinti ir vėl atstatytų popiežiaus viršenybę.

Ordino nariai, prisidengę šventumo skraiste, lankė kalėjimus ir ligonines, padėjo ligotiems ir vargšams, pareikšdami, jog išsižada pasaulio, primindami, kad turi šventą Jėzaus vardą, kuris vaikščiojo darydamas gera. Tačiau po šia nepriekaištinga išore slėpėsi pikti ir kraupūs kėsmai. Pagrindinis ordino principas – tikslas pateisina priemones. Tuo remiantis buvo ne tik pateisinamas, bet ir girtinas melas, vagystės, priesaikos laužymas ir žmogžudystės, jeigu tai tarnavo Romos bažnyčios interesams. Griebdamiesi įvairiausių gudrybių, jėzuitai prasibraudavo į valstybinius postus, tapdavo karalių patarėjais ir darydavo įtaką šalies politikai. Jie būdavo klusnūs tarnai ir sekdamo savo šeimininkus. Jie įkurdavo aukštesnes mokyklas kunigaikščių bei didikų atžaloms ir pradines mokyklas prasčiokams, protestantų šeimų vaikai privalėjo laikytis katalikų apeigų. Visas išorinis Romos bažnyčios pamaldų iškilmingumas buvo nukreiptas į tai, kad sukeltų sumaištį žmonių mintyse ir apkintų bei sužavėtų vaizduotę, todėl laisvės idealus, dėl kurios vargo ir praliejo kraują tėvai, išduodavo sūnūs. Jėzuitai greitai paplito visoje Europoje, kur tik jie pasirodydavo, ten atgimdavo popiežystę.

Siekdamas suteikti jiems didesnę galią, popiežius išleido bulę, kuri atgaivino inkviziciją.⁷⁰ Nepaisydama bendro pasibjaurėjimo, kuris išryškėjo net katalikiškose šalyse, popiežijos vyresnybė vėl įkūrė tą baisų tribunolą, ir siaubingi žvėriškumai, kurių negalėtų pakęsti dienos šviesa, buvo kartojami slaptuose požemiuose. Daugelyje šalių daugybė žmonių – tautos pažiba – tyriausi, kilniausi, labiausiai apsišvietę, pamaldūs ir pasišventę pastoriai, darbštūs ir mylintys tėvynę piliečiai, žymūs mokslininkai, talentingi meni-

ninkai ir nagingi amatininkai buvo žudomi arba priversti bėgti į kitas šalis.

Tokiomis priemonėmis Roma stengėsi užgniaužti Reformacijos šviesą, priversti nusigręžti žmones nuo Šventojo Rašto ir įstumti juos į tamsių Viduramžių nemokšišumą ir prietaringumą. Tačiau Dievo palaiminimo ir kilnių vyrų, kuriuos Jis pakvietė tęsti Liuterio darbą, dėka protestantizmas nebuvo užgniaužtas. Už savo jėgų šaltinį jis turi būti dėkingas ne kunigaikščių ginklams ar malonei. Jo tvirtovėmis tapo mažiausios šalys, kukliausios ir silpniausios tautos: mažutė Ženeva tarp galingų priešų, planuojančių ją sunaikinti; smėlėtoji Olandija, įsikūrusi Šiaurės jūros pakrantėse, kovojo su tuometinės didžiausios ir turtingiausios šalies, Ispanijos, tironija; atšiauri ir nederlinga Švedija laimėjo Reformacijai daug pergalių.

Beveik trisdešimt metų Jonas Kalvinas dirbo Ženevoje. Pirmiausia jis įkūrė Bažnyčią, kuri tvirtai laikėsi Biblijos moralinių pagrindų, o po to prisidėjo prie Reformacijos plitimo visoje Europoje. Nors jo, kaip liaudies vadovo veikla, nebuvo nepriekaištinga, o mokymas neklystantis, tačiau jis padėjo skleisti tiesas, kurios buvo ypač svarbios ginant protestantizmą nuo atgyjančios popiežijos galybės. Jis padėjo reformuotoms bažnyčioms ugdyti paprastumą ir gyvenimo tyrumą, nepasiduoti išdidumui ir pagedimui, kuriuos puoselėjo Romos katalikų mokymas.

Ženeva siuntė mokytojus ir leidinius, kurie skleidė reformuotą mokymą. Visų šalių persekiojamieji šiame mieste ieškojo patarimo, palaikymo ir padrąsinimo. Kalvino miestas tapo prieglobsčiu visos Vakarų Europos persekiojamiems reformatoriams. Gelbėdamiesi nuo baisių persekiojimų, kurie tęsėsi šimtmečius, bėgliai atvykdavo prie Ženevos vartų. Išsekusius, sužeistus, netekusius namų ir artimųjų šiltai sutikdavo ir švelniai rūpindavosi. Radę čia antruosius namus, jie laimino šį miestą savo sumanumu, mokytumu ir pamaldumu. Daugelis, ieškojusių čia prieglobsčio, vėliau grįždavo į savo gimtąsias šalis kovoti su Romos tironija. Džonas Noksas, narsus škotų reformatorius, nemažai anglų puritonų, Olandijos ir Ispanijos protestantai, Prancūzijos hugenotai nešė iš Ženevos šviesos žibintą, kad apšviestų savo gimtinių tamsumą.

13. REFORMACIJA NYDERLANDUOSE IR SKANDINAVIJOJE

Nyderlanduose popiežiaus tironija labai anksti sukėlė ryžtingą pasipriešinimą. Septyni šimtai metų prieš Liuterį vyriausiąjį Romos kunigą apkaltino du vyskupai, kurie buvo pasiuntiniai Romoje ir perprato tikrąjį „šventojo sosto“ veidą: „[Dievas] padarė Bažnyčią – savo sužadėtinę ir karalienę – kilnia ir amžina šeimos rūpintojėle. Jis davė jai kraitį, kuris nei mažėja, nei genda, davė jai amžiną karūną ir skeptrą; [...] visu tuo tu naudojiesi kaip vagis grobiu. Tu išaukštinau save Dievo šventykloje; užuot ganęs avis, tu virtai vilku; [...] Tu norėtum priversti mus tikėti, kad esi vyriausiasis vyskupas, tačiau elgiesi kaip tironas. [...] Tu turėtum būti tarnų tarnas, kaip pats save vadini, bet pasidarei viešpačių Viešpats. [...] Tu paniekinai Dievo priesakus. [...] Šventoji Dvasia kuria bažnyčias visoje žemėje. [...] *Dievo miestas, kurio piliečiai mes visi esame, apima visą dangų*; jis yra didesnis nei šventųjų pranašų miestas pavadintas Babilonu, kuris, pretenduodamas vadintis dieviškuoju miestu, bandė pasiekti dangų ir gyrėsi, kad jo išmintis neišsemiamą; ir galiausiai manai, nors ir be jokios priežasties, kad niekada nesi suklydęs ir negali suklysti.“*

* *Brandt Gerard. History of the Reformation in and About the Low Countries. – Bk. 1. – P. 6.*

Šis protestas aidėjo per kelis amžius. Ankstyvieji mokytojai, kurie išvažinėjo skersai ir išilgai įvairias žemes, buvo žinomi įvairiais vardais, jie dirbo panašiai kaip valdiečių misionieriai ir skleidė visur Evangelijos žinią, pagaliau jų mokslas pasiekė Nyderlandus. Jų mokymas sparčiai plito. Jie eiliuotai išvertė valdiečių Bibliją į danų kalbą. Jie teigė, „kad ji yra labai naudinga; joje nėra nieko lengvabūdiško, nėra mitų, nėra niekų, nėra apgaulės, bet yra tik tiesos žodžiai; iš tikrųjų kartais randamas ir kietas riešutas, bet suprasti gėrio ir šventumo esmę ir pajauti jo saldumą visai nesunku“.* Taip rašė senovės tikėjimo draugai XII amžiuje.

Tada Roma pradėjo persekiojimus. Bet, nepaisant kankinimų ir laužų, tikinčiųjų daugėjo, jie atkakliai teigė, kad Šventasis Raštas yra vienintelis neklystantis tikėjimo autoritetas ir „niekas neturi būti verčiamas tikėti, o turi būti laimėtas pamokslu“.**

Liuterio mokymas rado tinkamą dirvą Nyderlanduose, kur atsidavę ir ištikimi žmonės ėmė skelbti Evangeliją. Iš vienos Olandijos provincijos kilo Meno Simonsas. Išauklėtas kaip Romos katalikas, jis buvo iššventintas į kunigus, bet visiškai nežinojo Biblijos, nes jos neskaitė iš baimės, kad nebūtų apšauktas eretiku. Kai jį apniko abejonės dėl transsubstanciacijos⁷¹, jis manė, kad tai šėtono gundymas, ir maldomis bei atgaila stengėsi išsilaisvinti, tačiau veltui. Draskomas abejonių, jis stengėsi nutildyti kaltinantį sąžinės balsą, tačiau nesėkmingai. Po kurio laiko jam teko patyrinti Naująjį Testamentą ir Liuterio raštus, tai paskatino jį priimti reformuotą tikėjimą. Netrukus jis tapo vieno įvykio liudytoju: kaimyniniame kaimelyje buvo nuteistas mirti nukirsdinant vienas žmogus, kuris antrą kartą pasikrikštijo. Tai paskatino Simonsą tyrinėti Šventąjį Raštą, kas sakoma apie kūdikių krikštijimą. *Rašte niekur nerado kūdikių krikšto patvirtinimo, bet suprato, kad atgaila ir tikėjimas yra būtina krikšto sąlyga.*

Meno Simonsas pasitraukė iš Romos bažnyčios ir paaukojo savo gyvenimą, kad galėtų mokyti tų tiesų, kurias suprato. Tiek Vokietijoje, tiek Nyderlanduose atsirado nemaža fanatikų,

* *Brandt*. Min. veik. – Bk. 1. – P.14.

** *Martyn*. The Life and Times of Luther. – V. 2. – P. 87.

skelbiančių absurdiškas ir maištingas pažiūras, skatinančias pažeidinėti tvarką ir padorumą, kurstančias prievartą ir sukilimą. Meno Simonsas matė siaubingas pasekmes, kurias tokie judėjimai neišvengiamai sukels, todėl iš visų jėgų priešinosi klaidingiems mokymams ir laukinėms fanatikų idėjoms. Vis dėlto šie fanatikai suklaidino daugelį žmonių, nors kai kurie vėliau atsisakė pražūtingų pažiūrų. Taip pat buvo likę dar daug pirmųjų krikščionių sekėjų – valdiečių mokymo vaisių. Tarp šių žmonių Meno Simonsas darbavosi labai uoliai ir sėkmingai.

Dvidešimt penkerius metus jis keliavo kartu su žmona ir vaikais, patirdamas didelius vargus ir pavojus, neretai rizikuodamas gyvybe. Jis perkirto Nyderlandus ir šiaurinę Vokietiją. Savo žinias jis perduodavo paprastiems žmonėms, ir darė jiems stiprią įtaką. Iš prigimties iškalbingas, nors ir turintis ribotą išsilavinimą, Simonsas buvo nesudrumsčiamai harmoninga asmenybė: pasižymėjo nuolankia dvasia ir švelniomis manieromis, buvo nuoširdus ir pamaldus, savo gyvenimu iliustravo tas tiesas, kurių mokė, todėl užsitarnavo žmonių pasitikėjimą. Jo sekėjai buvo blaškomi ir engiami. Jie daug kentėjo, nes buvo painiojami su fanatikais iš Miunsterio. Tačiau Meno Simonso pastangų dėka daugelis žmonių atsivertė.

Niekur kitur Reformacijos idėjos nebuvo taip noriai priimanos kaip Nyderlanduose. Tačiau vargu ar kitose šalyse jų besilaikantieji buvo taip žiauriai persekiojami. Vokietijoje Karlas V siekė sunaikinti Reformaciją, jis mielai būtų pasiuntęs jos sekėjus ant laužo, bet kunigaikščiai pasipriešino jo valiai. Nyderlanduose jo galia buvo didesnė, todėl įsakai dėl persekiojimų sekė vienas kitą. Skaityti Bibliją, klausytis jos skaitymo ar aiškinimo ir netgi kalbėti apie ją, reiškė užsitraukti mirties ant laužo nuosprendį. Už tai, kad buvo meldžiamasi Dievui vienuoje, už atsisakymą garbinti paveikslus ar už giesmių giedojimą taip pat buvo baudžiama mirtimi. Netgi tie, kurie prisipažindavo klydę, būdavo nuteisiami: vyrai mirdavo nuo kalavijo, moterys būdavo gyvos palaidojamos. Valdant Karoliui V ir Pilypui II žuvo tūkstančiai tikinčiųjų.

Kartą visa šeima buvo atvesta pas inkvizitorių, ją apkaltino tuo, kad nelanko mišių ir garbina Dievą namuose. Kai buvo paklaustas, kaip jie meldžiasi vieni, jauniausiasis sūnus atsakė: „Mes klaupiamės ant kelių ir prašome, kad Dievas apšviestų mūsų mintis ir atleistų mūsų nuodėmes; mes meldžiamės už mūsų valdovą, kad jo valdymas klestėtų, o jo gyvenimas būtų laimingas; mes meldžiamės už mūsų teisėjus, kad Dievas juos apsaugotų.“*

Keli teisėjai buvo sujaudinti tokių žodžių, tačiau tėvas ir vyriausiasis sūnus vis tiek buvo pasmerkti sudeginti.

Juo žiauresni buvo persekiojimai, tuo labiau augo kankinių tikėjimas. Ne tik vyrai, bet ir glėžnos moterys bei merginos rodė nepalaužiamą drąsą. „Žmonos stodavo šalia vyrų laužų ir, kai jie kentėdavo liepsnose, jos šnabždėdavo paguodos žodžius arba giedodavo giesmes, kad padrasintų.“ „Merginos, kurias gyvas užkasdavo, guldavo į kapą tarsi nakties miegui savo miegamuosiuose, o į ešafotą pakildavo pasipuošusios taip, tarsi eitų į savo vestuves.“**

Kaip ir pagonių laikais, kai buvo siekiama sunaikinti Evangeliją, krikščionių kraujas buvo sėkla.*** Persekiojimai pasitarnavo tuo, kad padidino tiesos liudytojų gretas. Metai po metų valdovas, iki beprotybės žeidžiamas nenugalimo žmonių ryžto, veltui tęsė savo žiaurų darbą. Valdant kilniajam Vilhelmui Oraniečiui, revoliucija pagaliau suteikė Olandijai teisę laisvai garbinti Dievą.

Pjemonto kalnuose, Prancūzijos lygumose, Olandijos pakrantėse Evangelijos pažanga buvo pažymėta jos išpažintojų krauju. O šiaurės šalyse ji buvo sutikta taikiai. Studentai grįždami namo iš Vitenbergo, parsivežė reformuotą tikėjimą į Skandinaviją. Liuterio raštai taip pat padėjo plisti šviesai. Paprasti, nuoširdūs šiaurės žmonės nusisuko nuo sugadintos, pasipūtusios ir savųjų priesakų besilaikančios Romos. Jie sveikino grynas, paprastas ir gyvybe dvelkiančias Šventojo Rašto tiesas.

Danijos reformatorius Hansas Tausenas buvo valstiečio sūnus. Anksti pasižymėjęs gyvu protu, berniukas troško gauti išsi-

* Wylie J. A. The History of Protestantism. – Bk. 18, – Ch. 6

** Ten pat.

*** Plg. Tertullian. Apologeticum 50.

lavinimą, bet tėvų materialinė padėtis to neleido, todėl jis įstojo į vienuolyną. Čia jo gyvenimo skaistumas, uolumas ir ištikimybė patraukė vienuolyno vyresniojo dėmesį. Šis susidarė įspūdis, kad berniukas turi talentą, kuris kada nors ateityje leis jam tapti geru Bažnyčios tarnu. Buvo nuspręsta suteikti jam išsilavinimą viename Vokietijos arba Nyderlandų universitete. Jaunajam studentui buvo leista pačiam pasirinkti mokyklą, tačiau su išlyga: jis negalės vykti į Vitenbergą. Bažnyčios mokinys, pasak vienuolių, turėjo būti apsaugotas nuo pavojaus užsikrėsti erezija.

Tausenas nuvyko į Kelną, kuris tais laikais, beje, kaip ir dabar, buvo viena iš stipriausių Romos bažnyčios tvirtovių. Čia jam greitai nusibodo atgrasus mokytojų misticizmas. Apytikriai tuo pat metu jis susipažino su Liuterio raštais. Perskaitęs naujojo mokslo raštus, jis labai panoro asmeniškai susitikti su didžiuoju reformatoriumi. Aišku, taip elgdamasis, Tausenas rizikavo įžeisti savo vienuolyno vyresnįjį ir prarasti jo paramą. Vis dėlto vėliau jis apsisprendė ir netrukus buvo įrašytas į Vitenbergo studentus.

Parvykęs į Daniją, jis grįžo į savo vienuolyną. Niekas dar nė neįtarė, kad jis pasidavė liuteronybei; Tausenas neatskleidė savo paslapties, ir, nesukeldamas išankstinio neigiamo draugų nusistatymo, stengėsi nukreipti juos į tyrą tikėjimą ir šventesnę gyvenimą. Jis atversdavo Bibliją ir aiškindavo jos tikrąją prasmę, nurodydamas Kristų, kaip vienintelį nusidėjėlių teisumą ir išgelbėjimo viltį. Vienuolyno vyresnysis, kuris dėjo viltis, kad Tausenas bus narsus Romos bažnyčios gynėjas, labai įniršo, kai sužinojo apie mokinio veiklą. Tuojuo pat Tausenas buvo perkeltas iš savojo vienuolyno į kitą, uždarytas į celę ir griežtai prižiūrimas.

Jo naujų globotojų siaubui, keletas vienuolių netrukus pareiškė, kad priima protestantų tikėjimą. Pro celės grotas Tausenas dalijosi su savo bendraminčiais tiesos pažinimu. Jei šitų danų vienuolių dvasios tėvai būtų turėję patirties, kaip Bažnyčiai reikia elgtis su eretikais, Tauseno balso daugiau niekada niekas nebūtų girdėjęs. Tačiau, užuot įkalinę jį kokiame nors požemio kalėjime, jie išvijo jį iš vienuolyno. Dabar priešai buvo bejėgiai. Tik ką išėjęs karališkasis įsakas saugojo naujo mokymo skleidėjus. Tausenas

pradėjo sakyti pamokslus. Bažnyčios buvo jam atvertos, o žmonės grūdosi, kad galėtų jį išgirsti. Panašiai ir kiti skleidė Dievo Žodį. Naujasis Testamentas, išverstas į danų kalbą, plačiai paplito. Popiežininkų pastangos sužlugdyti šią veiklą baigėsi tuo, kad ji dar labiau paplito, ir netrukus Danija paskelbė, kad priima reformuotą tikėjimą.

Taip pat ir Švedijoje jauni žmonės, atsigėrę iš Vitenbergo šulinio, parvežė gyvybės vandens savo tautiečiams. Du Švedijos Reformacijos pradininkai – Olausas ir Laurencijus Petriai, kalvio iš Erebro sūnūs, mokėsi pas Liuterį ir Melanchtoną. Vėliau jie rūpinosi išmokyti savo tautiečius tų dalykų, kuriuos sužinojo ten būdami. Kaip ir didžiojo reformatoriaus, Olausas užsidegimas ir iškalba sukeldavo žmonių entuziazmą. Tuo tarpu Laurencijus, kaip ir Melanchtonas, turėjo ypač gilių žinių, buvo mąslus ir santūrus. Abu vyrai buvo karštai pamaldūs, giliai išmanė teologiją ir drąsiai skelbė tiesą. Tačiau ir popiežininkai nesnaudė. Katalikų kunigai nuteikdavo prieš reformatorius tamsius ir prietaringus žmones. Olausas Petris dažnai buvo minios užpuolamas, o keletą kartų vos išliko gyvas. Bet šiuos reformatorius mėgo ir globojo karaliaus.

Romos bažnyčios valdomi žmonės buvo paskendę skurde ir sulinkę nuo priespaudos. Jie neturėjo Šventojo Rašto. Jų religija apsiribojo simboliais ir apeigomis, kurios netėkė protui šviesos. Žmonės ėmė grįžti prie prietarų ir savo stabmeldžių protėvių apeigų. Tauta suskilo į priešiškas grupuotes, kurių amžina kova didino vargą. Karalius pasiryžo reformuoti valstybę ir Bažnyčią, todėl mielai sveikino gabius padėjėjus kovoti su Roma.

Karaliaus ir Švedijos diduomenės akivaizdoje Olausas Petris labai išmintingai apgynė reformuoto tikėjimo mokymą ginčė su Romos bažnyčios gynėjais. Jis pareiškė, kad Bažnyčios tėvų mokymai yra priimtini tik tada, kai jie dera su Šventuoju Raštu; esminės tikėjimo tiesos yra pateiktos Biblijoje aiškiai ir suprantamai, todėl kiekvienas žmogus gali jas suprasti. Kristus pasakė: „Mano mokslas ne Mano, bet To, kuris yra Mane siuntęs“ (*Jono 7, 16*); o apaštalas Paulius pareiškė, kad, jeigu jis imtų skelbti kitokią Evangeliją, negu yra paskelbęs, tebūnie prakeiktas! (*žr. Galatams 1, 8*) „Kodėl, – klausė

reformatorius, – kiti drįsta nustatinėti dogmas savo nuožiūra ir priimesti jas kitiems, teigdami, kad jos būtinos išsigelbėti?“* Jis parodė, kad Bažnyčios nutarimai neturi jokios galios, jeigu prieštarauja Dievo įsakymams, ir paskelbė *didįjį protestantizmo principą*: „Biblija ir tik Biblija“ yra tikėjimo ir veiklos matas.

Šis ginčas, nors ir vykęs mažai težinomame mūšio lauke, leidžia pamatyti „žmones, kurie sudarė Reformacijos kariuomenės gretas. Jie nebuvo beraščiai, atskalūnai, triukšmingi ginčininkai – anaiptol – šie žmonės tyrinėjo Dievo Žodį ir gerai žinojo, kaip valdyti ginklus, kuriuos jiems davė Biblija. Pažinimu jie pralenkė savo amžininkus. Kai atkreipiame dėmesį į tokius garsius švietimo centrus, kaip Vitenbergas ir Ciurichas, į tokias ryškias asmenybes, kaip Liuteris ir Melanchtonas, Cvinglis ir Ekolampadijas, galime sulaukti priekaišto, kad jie buvo judėjimo vadai ir natūralu iš jų tikėtis nepaprastų gabumų ir puikių laimėjimų, o sekėjai buvo prastesni nei vadai. Taip, tai tiesa. Tačiau nukreipkime žvilgsnį į mažai žinomus įvykius Švedijoje, į kuklias asmenybes – Olausą ir Laurencijų Petrius – nuo mokytojų į mokinius – ką mes matome?.. Mokslininkus ir teologus, žmones, kurie tiksliai perprato Evangelijos tiesas ir nesunkiai nugalėjo patyrusius ir tituluotus Romos bažnyčios teologus“.**

Šio ginčo rezultatas buvo toks, kad Švedijos karalius priėmė protestantų tikėjimą, o netrukus ir riksdagas⁷² pasekė jo pavyzdžiu. Olausas Petris išvertė Naująjį Testamentą į švedų kalbą ir, atsižvelgdami į karaliaus pageidavimą, abu broliai ėmėsi versti visą Šventąjį Raštą. Taigi pirmą kartą Švedijos žmonės gavo Dievo Žodį gimtąja kalba. Riksdagas nutarė, kad visoje karalystėje dvasininkai aiškintų Raštą, o vaikai mokyklose būtų mokomi skaityti Bibliją.

Pamažu, bet užtikrintai palaiminga Evangelijos šviesa išsklaidė nemokšiško ir prietaringumo tamsą. Išlaisvinta iš Romos priespaudos, tauta pasiekė galybę ir didybę, kokios anksčiau niekada neturėjo. Švedija tapo viena iš protestantizmo atramų. Praėjus

* *Wylie*. Min. veik. – Bk. 10. – Ch. 4.

** Ten pat.

amžiui, didžiausio pavojaus metu, ši negausi, kadaisė silpna valstybė vienintelė Europoje išdrįso ištiesti pagalbos ranką Vokietijai baisiame trisdešimties metų kare. Atrodė, kad visa šiaurės Europa pakliūs į Romos tironiją. Tačiau Švedijos kariuomenė padėjo Vokietijai sustabdyti popiežijos antplūdį, laimėti pakantumą protestantams – kalvinistams ir liuteronams – ir grąžinti sąžinės laisvę toms šalims, kurios priėmė Reformaciją.

14. VĖLYVOJO LAIKOTARPIO ANGLŲ REFORMATORIAI

Tuo metu, kai Martynas Liuteris atvertė užskleistąją Bibliją Vokietijos žmonėms, Viljamas Tindalis buvo Šventosios Dvasios paskatintas atlikti tą patį Anglijoje. Viklifas Šventąjį Raštą išvertė iš lotyniškojo teksto, kuriame buvo daug klaidų. Ši Biblija niekada nebuvo atspausdinta, o ranka rašyti egzemplioriai buvo tokie brangūs, kad tik turtingieji ir didikai galėjo ją įsigyti. Be to, ją skaityti griežtai draudė Bažnyčia, todėl skaitytojų būrys buvo palyginti mažas. 1516 metais, metai prieš pasirodant Liuterio tezėms, Erazmas pirmą kartą išleido pagal graikiškus rankraščius paruoštą Naująjį Testamentą ir jo lotyniškąjį vertimą. Tačiau pirmą kartą Dievo Žodis buvo atspausdintas originalo kalba. Šiame leidinyje buvo ištaisyta daug ankstesnių klaidų ir patikslinta teksto esmė. Tai leido apsišvietusiems žmonėms geriau pažinti tiesą ir pastūmėjo Reformaciją į priekį. Tačiau paprastiems žmonėms Dievo Žodis vis dar buvo neprieinamas. Tindalis turėjo užbaigti Viklifo pradėtą darbą, kad duotų savo tautiečiams Bibliją.

Stropus mokiny ir nuoširdus tiesos ieškotojas priėmė Gerąją naujieną iš Erazmo Naujojo Testamento graikiškojo teksto. Jis drąsiai skelbė savo įsitikinimus, ragindamas, kad kiekvienas mokymas būtų patikrintas Šventuoju Raštu. Į popiežininko teiginį,

jog Bažnyčia davė Bibliją ir tik Bažnyčia gali aiškinti ją, Tindalis atsakė: „Ar žinote, kas išmokė erelius rasti sau grobį? Na, tas pats Dievas moko savo alkanus vaikus ieškoti Tėvo Jo Žodyje. Užuoat davę mums Šventąjį Raštą, jūs paslėpėte jį nuo mūsų; jūs deginate tuos, kurie skelbia jį, ir, jei galėtumėte, sudegintumėte patį Šventąjį Raštą.“*

Tindalio pamokslai sukėlė didelį susidomėjimą, ir daugelis priėmė tiesą. Tačiau kunigai buvo budrūs, kai jis išvykdavo kitur, grasinimais ir melu jie stengdavosi sunaikinti pradėtą darbą, ir tai jiems labai dažnai pasisekdavo. „Ką daryti?! – sušukdavo Tindalis. – Kai aš sėju sėklą vienoje vietoje, mano priešai suniokoja lauką, kurį aš ką tik palikau. Aš juk negaliu būti visur. Jei krikščionys turėtų Šventąjį Raštą gimtąja kalba, jie patys galėtų kovoti su prieštariniais tariamojo pažinimo teigimais. Be Biblijos žmonės negali rasti tiesos.“**

Naujas tikslas užvaldė jo mintis. „Jehovos šventykloje, – sakė Tindalis, – psalmės buvo giedamos hebrajų kalba, ar ne anglų kalba turėtų mums kalbėti Evangelija? [...] Ar Bažnyčia turėtų gauti mažiau šviesos vidudienį negu auštant? [...] Krikščionys turi perskaityti Naująjį Testamentą gimtąja kalba.“ Bažnyčios daktarai ir mokytojai nesutaria tarpusavyje. Tik Šventojo Rašto dėka žmonės gali rasti tiesą. „Vienas palaiko vieną mokytoją, kitas – kitą. [...] Dauguma autorių prieštarauja vienas kitam. Kaip mes galime atskirti tą, kuris sako tiesą, nuo to, kuris skleidžia melą? [...] Kaip? [...] Tik Dievo Žodžio pagalba.“***

Netrukus vienas katalikų teologas, ginčydamasis su juo, sušuko: „Mums geriau būti be Dievo įsakymų negu be popiežiaus!“ Tindalis atsakė: „Aš ignoruoju popiežių ir visus jo įsakymus. Ir jeigu Dievas prailgins mano gyvenimą, tai po kelerių metų aš pasieksiu, kad berniukas, einantis paskui plūgą, geriau žinos Šventąjį Raštą negu jūs.“****

* *Merle d'Aubigne J. H. History of the Reformation of the Sixteenth Century. – Bk. 18. – Ch. 4.*

** Ten pat.

*** Ten pat.

**** *Anderson. Annals of the English Bible. – P. 19.*

Jo puoselėtas troškimas duoti žmonėms Naująjį Testamentą gimtąja kalba dar labiau sustiprėjo, ir jis ėmėsi darbo. Persekiojimų išvartas iš namų, Tindalis atvyko į Londoną ir čia kurį laiką dirbo netrukdomas. Tačiau popiežininkų siautėjimas vėl privertė jį bėgti. Atrodė, jog Anglijoje nebeliko vietos, kur prisiglausti, todėl jis nusprendė ieškoti prieglobsčio Vokietijoje. Čia jis pradėjo spausdinti anglišką Naująjį Testamentą. Du kartus darbas buvo sustabdytas, tačiau uždraudus spausdinti viename mieste, jis vykdavo į kitą. Galiausiai Tindalis atvyko į Vormsą, kur prieš kelerius metus Martynas Liuteris gynė Evangeliją prieš Seimą. Šiame senoviniame mieste buvo daug Reformacijos draugų, ir Tindalis tęsė darbą be trukdymų. Greitai buvo išleisti trys tūkstančiai Naujojo Testamento egzempliorių, kitas leidimas išėjo dar tais pačiais metais.

Jis atkakliai tęsė savo darbus. Nepaisant to, kad Anglijos valdžia griežčiausiai saugojo uostus, Dievo Žodis slaptais keliais pasiekdavo Londoną ir buvo platinamas visoje šalyje. Popiežininkai stengėsi užgniaužti tiesą, tačiau veltui. Daramo vyskupas vienu metu nupirko iš Tindalio bendradarbio knygnešio visas Biblijas, ketindamas jas sunaikinti, nes manė, kad tai sukliudys reformatorių darbui. Tačiau atsitiko priešingai. Pinigai, gauti už knygą, padėjo išleisti naujesnį ir geresnį leidimą, kuris be šių lėšų nebūtų išvydęs šviesos. Kai Tindalis buvo suimtas, jam buvo pažadėta laisvė, jeigu jis atskleis vardus tų, kurie davė jam pinigų spausdinti Bibliją. Jis atsakė, kad Daramo vyskupas prisidėjo labiau negu bet kuris kitas, nes, brangiai sumokėjęs už Biblijas, jis padėjo sėkmingiau dirbti.

Tindalis buvo įviliotas į priešų rankas ir įkalintas daugeliui mėnesių. Galiausiai jis paliudijo savo tikėjimą kankinio mirtimi, tačiau jo paruošti ginklai suteikė galimybę kitiems tiesos kariams kovoti už tiesą visais amžiais net iki mūsų laikų.

Hiū Latimeris iš sakyklos skelbė, kad Bibliją reikia skaityti gimtąja kalba. Šventojo Rašto Autorius, pasak jo, yra pats Dievas, nes Šventasis Raštas pasižymi Autoriaus galybe ir amžinybe. „Nėra nė vieno karaliaus, imperatoriaus, valdovo ar vyresnybės [...], kuri neturėtų paklusti [...] Jo Šventajam Žodžiui.“ „Nevaikščiokime ap-linkiniais keliais, tegu mums vadovauja Dievas: nesekime [...] savo

protēviu pēdomis, nesiekime to, ko siekē jie, o darykime tai, kā jie privalējo padaryti.“*

Ištikimi Tindalio draugai Robertas Barnsas ir Džonas Fritas pakilo ginti tiesā. Po jū sekē broļiai Ridļiai ir Kranmeris. Anglijos Reformācijas vadai buvo išsilavinę žmonēs, Romos katalikū bažnyčia labai vertino jū uolumā ir pamaldumā. Jū pasipriešinimas popiežiaus valdžiai ģrodē, kad jie suvokē „šventojo sosto“ pakļydumus. Žinodami Babelēs paslapti, jie galējo liudyti prieš jā.

„Taigi aš uždoduosi kitā klausimā, – sakē Latimeris. – Kas yra stropiausias visos Anglijos vyskupas ir prelatas? [...] Aš matau, kad jūs klausotēs ir tikitēs išģirsti jo vardā. [...] Ir aš pasakysiu jums: tai yra velnias. [...] Jis niekada neišvyksta iš savo vyskupijas; kreipkitēs i jį bet kurioo metu, nes jis visada namie, [...] jis visā laikā dirba. [...] Aš jus uģtikrinu: niekada nepamatysite jo dykinējanģio. [...] Kur gyvena velnias, [...] ten nēra vietas knygoms, o padaugēja žvakīu; ten dingsta Biblijas ir padaugēja roģiniu; ten dingsta Evangelijas šviesa ir netģi vidurdieni uģdegamos žvakēs; [...] ten atmetamas Kristaus kanģiu kryģius, o išauģstinama skaistykla, kuri iģtuģtina tikinģiuģ kiģenes; [...] tarsi girdētume sakant: ‘Nesirūpinkite varģšais, ligoniais, tais, kurie neturi drabuģiu, puoģkite paveikslus, medģi ir akmenģi, iškelkite žmoniū priesakus ir įstatymus, atmeskite Dievo priesakus ir Jo Šventāģi Žodģi.’ [...] Mūģu prelatai galēģu bģti tokie stropģs, sēdami gero mokymo sēklas, kaip šētonas sēģa rauges ir piktģoles!“**

Pagrindinis šiū reformatoriū principas buvo toks pat kaip ir valdieģiu, Dģono Vikľifo, Jano Huso, Martyno Liuterio, Ulriko Cvingľio ir jū sekēģu – iškeltas Šventojo Raģto neginģijamas autoritetas kaip tikēģimo ir gyvenimo matas. Jie neigē popieģiu, susirinkimū, Bažnyģios tēģu ir karaliū teisę vadovauti žmoniū saģzinei. Jie pripaģino tik Biblijas autoritetā, jos mokymu tikrino visas doktrinas ir paģiūras. Tikēģimas Dievu ir Jo Žodģiu palaikē šiuos šventus žmones, kai jie atiduodavo savo gyvybę ant lauģo. „Nenusimink! – suģuko Latimeris savo draugui kankiniui, kai liepsnos pradēģo

* *Latimer Hugh*. First Sermon Preached Before King Edward VI.

** *Latimer*. Sermon of the Plough.

tildyti jo žodžius. – Šiandien Dievo malonės padedami mes uždeg-sime tokią žvakę Anglijoje, kurios, aš manau, niekas neužpūs.“*

Škotijoje tiesos sėklos, kurias pasėjo Kolumba ir jo draugai, niekada nebuvo visiškai sunaikintos. Šimtus metų po to, kai Anglijos bažnyčios pakluso Romai, Škotijos bažnyčios išlaikė savo nepriklausomybę. Tačiau XII a. čia taip pat įsigalėjo popiežystė, ir niekur jos valdžia nebuvo tokia begalinė kaip čia. Niekur nebuvo gilesnės tamsos. Kartais tamsą praskrozdavo šviesos spinduliai, kurie teikė viltį, kad ateis rytas. Atvykę iš Anglijos su Biblija ir Džono Viklifo mokymu lolardai stengėsi išsaugoti Evangelijos pažinimą. Kiekvienas amžius turėjo savo liudytojus ir kankinius.

Kai prasidėjo Didžioji Reformacija, Škotiją pasiekė Martyno Liuterio raštai ir angliškas Tindalio Naujasis Testamentas. Nepastebėti Bažnyčios vadovų šie nebylūs pasiuntiniai tyliai vaikščiojo po kalnus ir slėnius, uždegdami naujam gyvenimui tiesos žibintą, kurio per keturis priespaudos amžius Škotijoje vos neužgesino Roma.

Kankinių kraujas davė naują akstiną Reformacijos darbui. Stai-ga pažadinta pavojaus, kuris grėsė popiežijos reikalui, vyresnybė sudegino ant laužo keletą kilniausių ir garbingiausių Škotijos sūnų. Tačiau ešafotai tapo sakyklomis, mirštančių liudytojų žodžiai gir-dėjosi visoje šalyje ir skatino žmonių širdis siekti amžino tikslo – nusimesti Romos jungą.

Patrikas Hamiltonas ir Džordžas Višartas buvo kilmingi škotai, tačiau ir jie kartu su kitais kukliais mokiniais atidavė gyvybę ant laužo. Višarto mirtį matė vienas žmogus, kurio negalėjo nutildyti ugnis. Jam buvo lemta, Dievo padedamam, suduoti mirtiną smūgį popiežiaus valdžiai Škotijoje.

Džonas Noksas nususuko nuo Bažnyčios tradicijos bei misticizmo ir priėmė Dievo Žodžio tiesą. Višarto mokymas patvirtino jo sprendimą nutraukti ryšius su Romos bažnyčia ir prisijungti prie persekiojamų reformatorių.

Skatinamas bendražygių tapti pamokslininku, Džonas ilgai dvejojo ir sutiko tik po ilgų vienvakšnių ir skausmingos vidinės kovos

* Works of Hugh Latimer. – V. 1. – P. 13.

dienu. Tačiau sutikęs, jis visą gyvenimą dirbo drąsiai, ryžtingai ir atkakliai. Šis atsidavęs reformatorius nebijojo nė vieno žmogaus. Aplink liepsnojantys kankinių laužai tik dar labiau didino jo uolumą. Nors tirono kirvis grasinančiai kabėjo virš jo galvos, bet Noksas laikėsi tvirtai, ir, naikindamas stabmeldystę, stipriai smūgiavo į visas puses.

Stovėdamas prieš Škotijos karalienę⁷³, kurios akivaizdoje sutrikdavo daugelis protestantizmo vadų, Džonas Noksas be baimės liudijo tiesą. Jo negalėjo įveikti nei meiliekavimai, nei grasinimai. Karalienė pavadino jį eretiku. Kai ji apkaltino Noksą, kad šis skelbia valstybės uždraustą religiją ir taip nusideda Dievo įsakymui, liepiančiam pavaldiniams klausyti savo valdovų, Džonas Noksas tvirtai atsakė: *„Kadangi tikroji religija turi pradžią ne nuo valdančiųjų kunigaikščių, bet tik nuo amžinojo Dievo, todėl pavaldiniai neprivalo sekti savo valdovus, jeigu jų religinės pažiūros nesutampa. Dažnai atsitinka taip, kad valdovai neišmano tikrosios Dievo religijos ir yra labiausiai nemokšiški žmonės. [...] Jeigu Abraomo palikuonys būtų priėmę faraono religiją, kurio pavaldiniai jie buvo daugelį metų, drįstu paklausti, jūsų didenybe, kokia religija būtų dabar pasaulyje? Arba, tarkim, jeigu apaštalų laikais visi žmonės būtų priėmę Romos imperatoriaus religiją, koks tikėjimas dabar būtų žemėje? [...] Taigi, maloningoji valdove, jūs galite matyti, kad pavaldiniams nebūtina išpažinti valdovų tikėjimo, nors jie ir privalo jų klausyti.“*

Marija paprieštaravo: „Jūs aiškinate Šventąjį Raštą vienaip, o jie [Romos katalikų bažnyčios mokytojai] – kitaip. Kuo man tikėti ir kas turėtų būti teisėjai?“

„Jūs turite tikėti Dievu, kuris aiškiai kalba per savo Žodį, – atsakė reformatorius, – ir tikėti tuo, ko šis Žodis moko, o ne tuo, ką jums kalba žmonės. Dievo Žodis aiškina pats save, ir jeigu sutinkama kokia nors neaiški vieta, Šventoji Dvasia, kuri niekada sau neprieštarauja, padeda išaiškinti tai kitais tekstais. Taigi nelieka jokių abejonių, nebent žmogus ir toliau užsispirs ir liks dvasiškai aklas.“*

* *David Laing*. The Collected Works of John Knox. – V. 2. – P. 281, 284.

Taip karalienės akivaizdoje, rizikuodamas gyvybe, kalbėjo apie tiesą be baimės reformatorius. Jis siekė savo tikslo be galo drąsiai. Jis meldėsi ir kovojo Viešpaties mūšiuose, kol pagaliau Škotija išsivadavo iš popiežystės.

Protestantizmo kaip nacionalinės religijos įvedimas Anglijoje sumažino persekiojimus, tačiau visiškai jų nesustabdė. Nors buvo atsisakyta daugelio Romos bažnyčios dogmų, bet kai kurie mokymai ir apeigos liko. Nebuvo pripažįstama popiežiaus viršenybė, tačiau Bažnyčios galva tapo monarchas. Pamaldos bažnyčioje dar neturėjo Evangelijos tyrumo ir paprastumo. Dar nebuvo suprastas didysis religijos laisvės principas. Nors protestantų vadai retai griebdavosi baisių žiaurumų, kuriuos Roma naudojo prieš ereziją, tačiau kiekvieno žmogaus teisė garbinti Dievą pagal sąžinės balsą dar nebuvo pripažinta. Iš visų buvo reikalaujama priimti tokių mokymą ir laikytis tokių garbinimo formų, kokių reikalavo Bažnyčia. Disenteriai⁷⁴ buvo daugiau ar mažiau persekiojami dar šimtus metų.

XVII a. tūkstančiai pastorių buvo atleisti iš savo pareigų. Grasiinant nuobaudomis, įkalinimu ir ištėmimu, žmonėms buvo draudžiama lankytis bet kokiuose religiniuose susirinkimuose, išskyrus tuos, kuriuos leido valstybinė Bažnyčia. Ištikimi žmonės, kurie ir toliau rinkdavosi garbinti Dievą, buvo priversti susitikinėti tamsiose gatvelėse ar palėpėse, o kai kada net naktį miške. Miško glūdomos prieglobstyje, paties Dievo ranka pastatytoje šventovėje, šie išblaškyti ir persekiojami Viešpaties vaikai rinkdavosi išlieti širdį Dievui maldomis ir garbinimu. Nepaisant didelio atsargumo, daugelis atidavė gyvybę už tikėjimą. Kalėjimai buvo perpildyti, šeimos išardytos, daugelis ištremti į kitas šalis. Bet Dievas neapleido savo vaikų, ir žiaurūs persekiojimai negalėjo jų nutildyti. Daugelis perkirto vandenyną ir, nuvykę į Ameriką, padėjo pilietinės ir religinės laisvės pamatus, kuri suvienijo ir išgarsino šalį.

Kaip ir apaštalų laikais, persekiojimai pasitarnavo Evangelijos plitimui. Baisiame požemio kalėjime, pilname ištvirtėlių ir kriminalinių nusikaltėlių, Džonas Banjanas jautė dangaus artumą ir ten parašė knygą – nuostabų alegorinį pasakojimą apie Piligrimo kelionę iš Mirties šalies į Dangiškąjį miestą. Daugiau nei du šim-

tus metų šis balsas, pirmąkart nuskambėjęs Bedfordo kalėjime, sujaukino žmonių širdis. Džono Banjano „Pilgrim's Progress“ („Piligrimo kelionė“) ir „Grace Abounding to the Chief of Sinners“ („Gausi malonė didžiausiam nusidėjėliui“) daugelį nukreipė tikruoju gyvenimo keliu.

Ričardas Baksteris, Džonas Flavelis, Džozefas Alenas ir kiti talentingi, išsimokslinę bei turintys didelę dvasinę patirtį žmonės drąsiai stojo ginti tikėjimą, „vieną kartą visiems laikams duotą šventiesiems“. Žmonių, kuriuos šio pasaulio valdovai paskelbė už įstatymo ribų ir ištrėmė, atliktas darbas niekada nepraras savo reikšmingumo. Flavelio „Fountain of Life“ („Gyvybės šaltinis“) ir „Method of Grace“ („Malonės poveikis“) mokė tūkstančius, kaip reikia atsiduoti Kristui. Baksterio „Reformed Pastor“ („Atgimęs pastorius“) tapo palaiminimu visiems trokštantiems Dievo darbo atnaujinimo, o jo „Saints' Everlasting Rest“ („Amžinas šventųjų poilsis“) atliko savo darbą, vesdamas širdis į *poilsį*, kuris dar laukia Dievo tautos.⁷⁵

Praėjus šimtmečiui, didžiosios dvasinės tamsos laikais, kaip Dievo šviesos nešėjai pasirodė Džordžas Vaitfyldas ir broliai Vesliai. Viešpataujant valstybinei Bažnyčiai, Anglijos žmonės taip dvasiškai nusmuko, kad mažai tesiskyrė nuo pagonių. Mėgstamiausias dvasininkijos užsiėmimas buvo tyrinėti prigimtinę religiją, ir šis klausimas užėmė didžiąją teologijos dalį. Aukštuomenė pašaipiai žiūrėjo į pamaldumą ir didžiavosi tuo, kad stovi aukščiau tų, kuriuos jie vadino fanatikais. Žemesnieji visuomenės sluoksniai skendėjo tamsybėje ir ydose, tuo tarpu Bažnyčia, praradusi ir drąsą, ir tikėjimą daugiau negalėjo pakelti parblokštos tiesos.

Didžioji nuteisinimo tikėjimu tiesa, kurią taip aiškiai išdėstė Liuteris, buvo beveik visiškai užmiršta, o jos vietą užėmė Romos katalikų principas, kad išgelbėti žmogų gali tik geri darbai. Vaitfyldas ir broliai Vesliai, valstybinės Bažnyčios nariai, nuoširdžiai stengėsi užsitarnauti Dievo palankumą, kurį, kaip juos mokė, buvo galima užsitarnauti doru gyvenimu, laikantis religinių apeigų.

Kai Čarlzas Veslis susirgo ir laukė mirties, jį paklausė, kuo jis grindžia savąją amžinojo gyvenimo viltį. Jis atsakė: „Aš tarnavau Dievui visomis jėgomis.“

Kai uždavęs klausimą draugas nebuvo visiškai patenkintas jo atsakymu, Veslis pagalvojo: „Ką aš girdžiu! Nejaugi mano pastangos neteikia vilties? Ar kas nors gali atimti iš manęs viską, ką esu padaręs? Neturiu daugiau kuo viltis.“* Tokia buvo gili tamsa, kuri apgaubė Bažnyčią, užtemdė atpirkimą, plėšė garbę Kristui ir nukreipė žmonių mintis nuo vienintelės išsigelbėjimo vilties – nukryžiuoto Išgelbėtojo kraujo.

Čarlzas Veslis ir jo bendraminčiai įsitikino, kad tikrasis pamaldumas slypi širdyje, o Dievo Įstatymas galioja mintims tiek pat, kiek žodžiams ir veiksams. Įsitikinę, kad būtinas širdies šventumas, taip pat gyvenimo būdo nepriekaištingumas, jie nuoširdžiai siekė naujo gyvenimo. Melsdamiesi ir dėdami didžiules pastangas jie siekė užgniaužti nuodėmingus kūniškos širdies polinkius. Jie gyveno kukliai, pasiaukojančiai, darė gerus darbus, atsisakydami reikalingiausių dalykų, uoliai ir kruopščiai vykdė tai, kas, jų manymu, galėjo padėti jiems pasiekti trokštamą tikslą – šventumą, kuris užtikrintų Dievo palankumą. Tačiau jie nepasiekė to, ko siekė. Veltui jie stengėsi išsivaduoti iš nuodėmės prakeikimo ar panaikinti jos galią. Taip kovojo ir Liuteris savo celėje Erfurte. Tas pats klausimas kankino ir jo sielą: „[...] kaip žmogus gali būti teisus Dievo akivaizdoje?“ (*Jobo 9, 2*)

Dieviškoji tiesos ugnis, kuri beveik užgeso ant protestantizmo aukurų, turėjo vėl įsižiebtį nuo senovės deglo, kurį per šimtmečius nešė Bohemijos krikščionys. Įkandin Reformacijai Bohemiją užplūdo Romos ordos ir sutrypė protestantizmą. Visi atsiskiusieji išsižadėti tiesos buvo priversti bėgti. Kai kurie, radę prieglobstį Saksonijoje, ir toliau išlaikė senovinį tikėjimą.⁷⁶ Iš šių krikščiųionių palikuonių Vesliai su savo bendraminčiais ir perėmė tiesos šviesą.

Kai Džonas ir Čarlzas Vesliai buvo įšventinti į kunigus, jie buvo išsiųsti kaip misionieriai į Ameriką. Laive buvo ir grupė Moravijos brolių. Siaučiant stipriai audrai, Džonas Veslis, susidūręs akis į akį su mirtimi, jautė, kad nėra susitaikęs su Dievu. Vokiečiai nuste-bino jį savo ramumu ir pasitikėjimu Dievu, ir tai jam buvo nesu-prantama.

* *Whitehead John. Life of the Rev. Charles Wesley. – P. 102.*

Vėliau jis pasakojo: „Aš ilgai stebėjau šių rimtų žmonių elgesį. Jų nuolankumas reiškėsi noru patarnauti kitiems keleiviams, ko nė nemanė daryti joks anglas; jie tai darė ne dėl užmokesčio, jie sakė, kad tai labai padeda sutramdyti jų išdidžias širdis, kad jų mylintis Išgelbėtojas padarė jiems daug daugiau. Niekas negalėjo sutrikdyti jų ramumo ir išvesti iš pusiausvyros. Kai audros metu laivą mėtydavo į šalis, o jie krisdami užsigaudavo, tačiau lyg niekur nieko atsikeldavo ir nesiskųsdami eidavo toliau. Įsiminė ir tokia akimirka, kuri parodė, kad jie yra bebaimiai, neturi išdidumo, pykčio ar keršto jausmo. Begiedant psalmę, kuria prasidėjo jų pamaldos, bangos užliejo denį, o vėtra suplėšė į skutelius didžiąją burę, atrodė, kad juoda bedugnė jau prarijo mus. Anglai ėmė baisiai šaukti, o vokiečiai toliau sau ramiai giedojo. Kiek vėliau aš jų paklausiau: ‘Ar jūs nebijojote?’ Vienas atsakė: ‘Dėkui Dievui, ne.’ Tada aš vėl paklausiau: ‘Ar jūsų žmonos ir vaikai taip pat nebijojo?’ Jis švelniai atsakė: ‘Ne, mūsų žmonos ir vaikai nebijo mirti.’“*

Atvykęs į Savaną, Džonas Veslis kurį laiką gyveno tarp Moravijos brolių; jam padarė didelį įspūdį jų krikščioniškas elgesys. Apie vienas jų pamaldas, kurios labai skyrėsi nuo Anglijos bažnyčios negyvo formalizmo, jis rašė: „Matydamas didį jų pamaldų paprastumą ir iškilmingumą, mintimis persikėliau tūkstantį septynis šimtus metų atgal, ir tarytum atsiradau viename tų susirinkime, kai dar nebuvo pompastiškų apeigų, o palapinių audėjas Paulius ar žvejas Petras skelbė Dievo Žodį Šventosios Dvasios galia.“**

Grįžęs į Angliją, Džonas Veslis, pamokytas Moravijos brolių pamokslininko, aiškiau suprato Biblijos religiją. Jis įsitikino, kad reikia atsakyti bet kokios vilties išsigelbėti gerais darbais ir visiškai pasitikėti „Dievo Avinėliu, kuris naikina pasaulio nuodėmę“.⁷⁷ Broliškosios moravų bendruomenės susirinkime Londone buvo perskaitytas Liuterio pamokslas apie pasikeitimą, kuris įvyksta tikinčiojo širdyje, kai ją veikia Dievo Dvasia. Besiklausant Džono Veslio sieloje užsidegė tikėjimo liepsna. „Aš jaučiau, – sakė jis, – kad, norėdamas išsigelbėti, turiu pasitikėti Kristumi, tik Kristumi.

* *Whitehead*. Min. veik. – P. 10.

** Min. veik. – P. 11, 12.

Esu tikras, kad Jis prisiėmė MANO nuodėmes, būtent MANO ir išvadavo MANE iš nuodėmės ir mirties įstatymo.“*

Ilgais, varginančiais ir neteikiančiais paguodos kovos metais, griežtai pasiaukodamas, girdėdamas priekaištus ir kęsdamas pažeminimą, Džonas Veslis tvirtai siekė vienintelio tikslo – rasti Dievą. Dabar jis rado Viešpatį ir pamatė, kad Dievo malonė, kurią jis stengėsi užsitarnauti maldomis ir pasninkais, gerais darbais ir pasiaukojimu, buvo dovana, gaunama „be pinigų ir be kainos“.⁷⁸

Tikėjimas Kristumi sustiprino jo sielą, ji degė troškimu visur skleisti šlovingosios Evangelijos skelbiamą neatlygintina Dievo malonę. „Aš žiūriu į visą pasaulį kaip į savo parapiją, – sakė jis, – kurios dalimi esu ir aš, ir manau, kad tai yra mano pareiga ir šventa teisė skelbti visiems, kurie nori išgirsti džiaugsmingą išgelbėjimo žinią.“**

Jis ir toliau gyveno griežto pasiaukojimo gyvenimą, tačiau toks gyvenimas jau buvo ne tikėjimo *pagrindas*, o *rezultatas*, ne *šaknys*, o šventumo *vaisiai*. Dievo malonė Kristuje yra krikščioniškos vilties pamatas, o ta malonė pasireiškia klusnumu. Veslis skyrė gyvenimą didžiosioms tiesoms skelbti, kurias jis gavo, – nuteisinimą tikėjimu atperkančiu Kristaus krauju ir atnaujinančia Šventosios Dvasios galia, veikiančia širdį, o viso to vaisiai yra gyvenimas pagal Kristaus pavyzdį.

Vaitfyldą ir brolius Veslius darbui paruošė ilgas asmeninių išgyvenimų, nerimo ir kančios kelias, nes juos jaudino beviltiška padėtis. Kad galėtų iškęsti sunkumus kaip geri Kristaus kariai, jie turėjo pereiti pajuokos, pasityčiojimų ir persekiojimų ugnį tiek universitete, tiek tarnystės pradžioje. Juos ir keletą jiems prijauciančių žmonių netikintys draugai paniekinamai pravardžiavo metodistais. Dabar šis vardas laikomas garbingu vienos didžiausių Anglijos ir Amerikos denominacijų.

Būdami Anglikonų bažnyčios nariai, jie tvirtai laikėsi jos Dievo garbinimo formų, tačiau Viešpats jiems parodė savo Žodžiu tobulesnį pavyzdį, o Šventoji Dvasia skatino skelbti nukryžiuotąjį

* Min. veik. – P. 52.

** *Whitehead*. Min. veik. – P. 74.

Kristų. Jų darbus lydėjo Aukščiausiojo galia. Tūkstančiai atsivertė ir įsitikino Dievo Žodžio teisingumu. Šias aveles reikėjo ginti nuo godžių vilkų. Džonas Veslis neketino kurti naujos denominacijos, tačiau jis suvienijo visus tikinčius į Metodistų bendruomenę.

Kova su valstybine Bažnyčia, kurią turėjo vesti pamokslininkai, atrodė varginanti ir nesuprantama. Tačiau Dievas savo išmintimi pasuko įvykius taip, kad reforma prasidėjo pačioje Bažnyčioje. Jei gu reforma būtų primesta iš svetur, ji nebūtų galėjusi koreguoti tų dalykų, kuriems labiausiai jos reikėjo. Atgimimo pamokslininkai buvo patys Bažnyčios tarnai, jie turėjo puikias galimybes, todėl tiesa prasiskverbė ten, kur kitais atvejais prieš ją būtų užtrenktos durys. Kai kurie dvasininkai, įveikę moralinį sąstingį, tapo uolūs savo parapijų pamokslininkai. Bažnyčios, kurios buvo pasidavusios formalizmui, pradėjo naują gyvenimą.

Džono Veslio laikais, kaip ir visais Bažnyčios istorijos amžiais, įvairiais gabumais apdovanoti žmonės atlikdavo jiems skirtą darbą. Kartais dėl kai kurių mokymo punktų jų nuomonės skirdavosi, tačiau visi jie buvo įkvėpti Dievo Dvasios, juos vienijo vienas viską nustelbiantis tikslas – laimėti Kristui žmones. Vienu metu iškilę nesutarimai tarp Vaitfyldo ir brolių Veslių grėsė susiskaldymu, tačiau Kristaus mokykloje išmoktas nuolankumas, abipusis pakantumas ir geraširdiškumas leido jiems susitaikyti. Ne ginčai jiems rūpėjo, kai aplink viešpatavo nuodėmė ir blogis, kai nusidėjėliaiėjo į pražūtį.

Erškėčiais klotu keliu Dievo tarnaiėjo pirmyn. Jiems trukdė įtakingi ir mokyti žmonės. Netrukus juos užgriuvo dvasininkų priešiškus, bažnyčių durys užsidarė tyram tikėjimui ir tiems, kurie jį skelbė. Juos plūdo iš sakyklų, ir tai sukėlė tamsių, nemokšiškų ir netikinčių žmonių įniršį. Tik Dievo malonės dėka Džonas Veslis ne kartą stebuklingai išvengė mirties. Kartą, kai jis susidūrė su įniršusia minia ir, atrodė, kad nėra jokios vilties išsigelbėti, angelas, žmogaus pavidalu, stojo jo ginti, minia prasiskyrė, ir Kristaus tarnas saugiai pasitraukė iš pavojingos vietos.

Prisimindamas dar vieną stebuklingą atvejį, Džonas Veslis pasakojo: „Kai mes leidomės slidžiu keliu žemyn nuo kalno, daugelis

stengėsi pargriauti mane, tikriausiai tikėdamiesi, kad, jei aš pargriūsiu, daugiau nepasikelsiu. Tačiau aš nė karto nesuklupau ir nepaslydau, kol visiškai pasprukau nuo jų. [...] Nors daugelis stengėsi pargriauti mane, tempdami už apykaklės ar drabužių, jiems nepavyko. Tik vienam pasisekė užsikabinti už mano liemenės kišenės, kuri kaip mat atsidūrė jo rankose. Kita kišenė, kurioje buvo pinigai, nuplyšo tik pusiau. [...] Kažkoks stiprus vyriškis iš nugaros kelis kartus norėjo suduoti man didelę ažuoline lazda, jeigu jis būtų sudavęs, jam daugiau nebūtų reikėję kelti rankos. Tačiau jam niekaip nesisekė suduoti. Aš nežinau, kaip tai atsitiko, nes negalėjau pasitraukti nei į kairę, nei į dešinę. [...] Kitas, prisibrovęs pro minią, pribėgęs norėjo smogti man, bet netikėtai jo ranka nusileido, ir tik lengvai palietęs mano galvą pasakė: ‘Kokie švelnūs jo plaukai!’ [...] Pirmieji, kurių požiūris į mane pasikeitė, buvo miesto patrakėliai, prastuomenės mušeikos, o vienas buvo net meškų pjudytojas. [...]

Kaip pamažu ir švelniai Dievas ruošia mus vykdyti savąją valią! Prieš dvejus metus į mane mestas plytgalys sužalojo petį. Po metų akmuo pataikė man į tarpuakį. Praeitą mėnesį man smogė, o ši vakarą net du kartus: vieną, kai ėjau į miestą, antrąkart, kai išėjau, tačiau aš nejutau jokio skausmo, nors pirmasis žmogus smogė man iš visų jėgų į krūtinę, o kitas – į lūpas taip stipriai, kad tuoj pat ištryško kraujas. Nė vienas smūgis nesukėlė man skausmo, lyg jie būtų lietę mane šiaudu.“*

Šių ankstyvųjų laikų metodistai – ir eiliniai tikintieji, ir pamokslininkai – buvo išjuokiami ir persekiojami tiek Bažnyčios narių, tiek atvirų bedievių, kurie buvo tyčia kurstomi apkalbomis ir melu. Naujojo tikėjimo šalininkus tampė po teisingumo rūmus. Tačiau šie rūmai turėjo tik skambų pavadinimą, nes tų laikų teismuose sunku buvo rasti teisingumą. Dažnai tikintieji patirdavo persekiotojų smurtą. Gatvės prastuomenė siaubdavo jų namus, daužydavo baldus, naikindavo turtą, grobdavo, kas tik patikdavo, tyčiodavosi ir iš suaugusiųjų, ir iš vaikų. Kartais būdavo iškabinami skelbimai, nurodantys tam tikrą valandą ir vietą, kviečiantys

* *Wesley John. Works. – V. 3. – P. 297, 298.*

plēsti ir niokoti metodistų namus. Tokie grubūs, atviri žmonių ir Dievo Įstatymo pažeidinėjimai buvo toleruojami. Nuolat buvo persekiojami žmonės, kurių vienintelė kaltė buvo ta, kad jie stengėsi nukreipti nusidėjėlius iš pražūties į šventumo kelią.

Atsakydamas į išpuolius prieš jį ir jo draugus, Džonas Veslis sakė: „Kai kas teigia, jog mūsų mokymas neteisingas, klaidingas ir fanatiškas, iki šiol negirdėtas, o mus vadina kvakeriais, fanatikais ir popiežininkais. Tačiau tokiems kaltinimams nėra jokio pagrindo, nes kiekvienas mūsų mokymo punktas atitinka Šventąjį Raštą, kurį priėmė mūsų Bažnyčia. Todėl jis negali būti nei neteisingas, nei klaidingas.“ „Kiti sako: ‘Jų mokymas yra per griežtas; jie nutiesia per siaurą kelią į dangų’. Tai iš tikrųjų yra pagrįstas prieštaravimas (ir vienintelis per visą laiką); jis yra nepastebimas tūkstančio kitų kaltinimų, kurie pasireiškia įvairiomis formomis, pagrindas. Ar mes susiauriname kelią į dangų labiau nei Viešpats ir Jo apaštalai? Ar mūsų mokymas griežtesnis nei Biblijos? Patyrinėkime tik kelias vietas: ‘Mylėk Viešpatį, savo Dievą, visa širdimi, visa siela, visomis jėgomis ir visu protu. Teismo dieną žmonės turės duoti apyskaitą už kiekvieną pasakytą tuščią žodį. Ar valgoite, ar geriate, ar šiaip ką darote, visa darykite Dievo garbei.’⁷⁹

Jeigu mūsų mokymas yra griežtesnis nei šis, mus reikia peikti, tačiau širdyje jūs pripažįstate, kad taip nėra. Jei kas nors, aiškindamas Dievo Žodį, leidžia įsivelti net mažiausiam netikslumui, ar jis neiškreipia Rašto? Ar gali bet kuris Dievo paslapčių saugotojas būti laikomas ištikimu, jeigu jis ką nors pakeis šiame šventame lobyne? Ne. Jam neleista nieko nei sumažinti, nei sušvelninti; jis privalo paskelbti žmonėms: ‘Aš negaliu derinti Šventojo Rašto prie jūsų skonio. Jūs turite gyventi pagal jo nurodymus arba amžinai žūti.’ Štai kodėl žmonės ima šaukti: ‘Šie žmonės negailestingi!’ Nejaugi? Argi mes nepamaitiname alkanų ir neaprengiame nuoguų? ‘Ne, tuo jūsų negalima apkaltinti. Jūsų pažiūros per daug griežtos. Jūs manote, kad niekas negali būti išgelbėtas kitaip nei jūs nurodote.’^{80*}

Dvasinį smukimą, kuris išryškėjo Anglijoje iki Veslio, sukėlė antinominis mokymas.⁸⁰ Daugelis tvirtino, kad Kristus panaikino

* Wesley. Min. veik. – V. 3. – P. 152, 153.

moralės Įstatymą, todėl krikščionys neprivalo jo laikytis; kad kiekvienas tikintysis yra išlaisvinamas iš „gerų darbų vergijos“. Kiti, nors ir pripažino Įstatymo nekintamumą, skelbė, jog dvasininkai neturėtų raginti žmonių paklusti jo priesakams, nes tie, kuriuos Dievas iš anksto paskyrė išgelbėti, „nenugalimos Dievo malonės veikiami taps pamaldūs ir dori“, o tie, kurie pasmerkti amžinai žūčiai, „negali paklusti Dievo Įstatymui“.

Kiti, laikydamiesi nuomonės, kad „išrinktieji negali netekti Dievo malonės ir palankumo“, priėjo dar baisesnės išvados, jog „žmonių nedorybės iš tikrųjų nėra nuodėmė ir nėra laikoma Dievo Įstatymo laužymu, todėl jiems nebūtina išpažinti nuodėmes ar nusigręžti nuo jų atgailaujant“.* Todėl, teigė jie, net bjauriausia nuodėmė, „kuri apskritai laikoma dideliu Dievo Įstatymo pažeidimu, nėra nuodėmė Dievo akyse“, jeigu ją padaro vienas Jo išrinktųjų, „nes tuo iš esmės išrinktieji ir skiriasi, kad negali daryti nieko, kas nepatinka Dievui ar draudžiama Jo Įstatymu“.

Šis siaubingas mokymas iš esmės yra toks pat, kaip ir vėlesnio laikotarpio populiarių švietėjų ir teologų mokymas, kad neegzistuoja nekintamas Dievo Įstatymas kaip teisingumo matas; pati visuomenė sukuria sau moralės nuostatas, kurios nuolat keičiasi. Visas šias idėjas įkvėpė vienas ir tas pats piktųjų dvasių valdovas, kuris pradėjo savo darbą tarp nenuodėmingų dangaus gyventojų, stengdamasis panaikinti teisingus Dievo Įstatymo apribojimus.

Mokymas apie tai, kad Dievas iš anksto nulemia kiekvieno žmogaus likimą, privedė prie to, kad daugelis atmetė Dievo Įstatymą. Džonas Veslis tvirtai kovojo su antinomistinių paklydimų skelbėjais ir įrodinėjo, jog jie prieštarauja Šventajam Raštui. „Išganingoji Dievo malonė pasirodė visiems žmonėms.“ „Tai gera ir priimtina akyse mūsų Gelbėtojo Dievo, kuris trokšta, kad visi žmonės būtų išganyti ir pasiektų tiesos pažinimą. Vienas yra Dievas ir vienas Dievo ir žmonių Tarpininkas – žmogus Kristus Jėzus, kuris atidavė save kaip išpirką už visus.“ (*Titui 2, 11; 1 Timotiejui 2, 3–6*) Dievo Dvasia nužengia ant kiekvieno žmogaus, kad šis pasinaudotų išgelbėjimo dovana. Taigi Kristus yra „tikroji šviesa, kuri

* Antinomians. – McClintock and Strong Cyclopedia.

apšviečia kiekvieną žmogų, ir ji atėjo į šį pasaulį“ (*Jono 1, 9*). Laisvu noru atsisakydami amžinojo gyvenimo dovanos, žmonės praranda išgelbėjimą.

Atsakydamas į tvirtinimą, kad Kristaus mirtis panaikina Dešimt Dievo įsakymų ir apeigų Įstatymą, Veslis rašė: „Kristus nepanaikino moralės Įstatymo – Dievo Įstatymo – Dešimties įsakymų, kurį ragino vykdyti pranašai. Jis atėjo ne panaikinti kurio nors Įstatymo įsakymo, nes Įstatymo niekas negali pakeisti, jis yra nekintantis kaip Ištikimasis Liudytojas danguje. [...] Nuo pasaulio sukūrimo jis buvo ‘surašytas [...] ne akmens plokštėse, bet gyvų širdžių plokštėse.’⁸¹ Ir nors raides, kartą užrašytas Dievo pirštu, dabar dažniausiai nuodėmė padaro sunkiai įskaitomas, vis dėlto jos negali būti visiškai užteptos, kol mes dar suvokiame, kas yra gera ir kas bloga. Visi Įstatymo įsakymai galioja ir galios visai žmonijai visais amžiais, nes Įstatymas nepriklauso nei nuo laiko, nei nuo vietos, nei nuo besikeičiančių aplinkybių, jis turi dieviškąją kilmę, įdėtas į žmogaus prigimtį ir kiekvienas įsakymas neatskiriamai susijęs vienas su kitu.

‘Ne panaikinti jų atėjau, bet įvykdyti.’⁸² [...] Be abejonės, šie Kristaus žodžiai (kaip ir pasakytieji prieš ir po to) reiškia: Aš atėjau įtvirtinti Įstatymo pilnatvę, nepaisant žmonių neteisingų aiškinimų; Aš atėjau nušviesti tai, kas tamsu ir neaišku; Aš atėjau paskelbti tikrąją kiekvieno įsakymo reikšmę, parodyti jo plotį ir ilgį, aukštį ir gylį, ir išryškinti įsakymų tyrumą ir neaprėpiamą dvasingumą.’^{83*}

Džonas Veslis skelbė visišką Įstatymo ir Evangelijos darną. Jis sakė, jog tarp Įstatymo ir Evangelijos yra nepaprastai glaudus ryšys. *Įstatymas nuolat nutiesia ir nurodo kelią į Evangeliją, antra vertus, Evangelija nuolat rodo mums, kaip tiksliau įvykdyti Įstatymą.* Pavyzdžiui, Įstatymas reikalauja, kad mylėtume Dievą, artimus, liepia būti kukliems, nuolankiems ir šventiems. Bet mes jaučiame, kad nepaklūstame jam, ir *net negalime paklusti.* Tačiau atmename Dievo pažadą, kad Jis apdovanos mus tokia meile ir padarys mus nuolankius, kuklius ir šventus. Kai mes priimame Evangeliją – Gerąją naujieną, visa tai įvyksta mums pagal mūsų

* *Wesley. Sermon 25.*

tikėjimą, ir 'Įstatymo reikalavimai išsipildo mumyse' per tikėjimą Jėzumi Kristumi.

„Didžiausi Kristaus Evangelijos priešai yra tie, – tęsia Džonas Veslis, – kurie atvirai, stačiai *apkalbinėja ir teisia Įstatymą*, kurie moko žmones laužyti [panaikinti, atleisti nuo vykdymo, padaryti neprivalomą] ne tik vieną, mažiausią ar didžiausią paliepimą, bet visus paliepimus apskritai. [...] Labiausiai stebina tai, kad šie žmonės yra įsitikinę, jog atmesdami Įstatymą, jie gerbia Kristų, ir sumenkindami Jo mokymą, išaukština Jį. Jie pagerbia Jėzų kaip Judas, kuris pasakęs: 'Sveikas, Rabi!', pabučiavo Jį. Kristus gali teisėtai paklausti kiekvieno iš jų: 'Judai, pabučiavimu tu išduodi Žmogaus Sūnų?' Jeigu kalbama apie Jo kraują, o atimama iš Jo karūna, jeigu panaikinamas bet kuris Jo Įstatymo įsakymas, esą Evangelijos pažangai, nejaugi taip neišduodamas Kristus pabučiavimu? Iš tiesų, niekas neišvengs tokių kaltinimų, jeigu skelbs tikėjimą panašiu būdu, tiesiogiai ar netiesiogiai stengdamiesi atmesti būtinybę paklusti; kas taip liudija Kristų, panaikina arba sumenkina net mažiausią Dievo paliepimą.“*

Tiems, kurie teigė, kad „Evangelijos skelbimas atstoja Įstatymo paskirtį“, Džonas Veslis sakė: „Tai mes visiškai neigiamo. Toks supratimas neatitinka svarbiausios Įstatymo paskirties: įrodyti žmones nusidėjus ir pažadinti tuos, kurie dar miega ant pragaro slenksčio.“ Apaštalas Paulius skelbia, kad „per Įstatymą tik pažįstame nuodėmę“. ⁸³ „Kol žmogus nesuvoks savo nuodėmingumo, jis iš tiesų nejaus poreikio būti atpirktam Kristaus krauju. [...] Kaip sako ir pats mūsų Viešpats: 'Ne sveikiesiems reikia gydytojo, o ligoniams.'⁸⁴ Todėl neprotinga siūlyti gydytoją sveikiems, arba tiems, kurie įsivaizduoja esą tokie. Pirmiausia svarbu įtikinti žmones, kad jie serga, kitaip jie nepadėkos jums už jūsų triušą. Panašiai neprotinga siūlyti Kristų tiems, kurių širdis yra sveika ir niekada nebuvo sudužusi.“**

Taip liudydamas Dievo malonės Evangeliją, Džonas Veslis kaip ir jo Mokytojas siekė Dievo „Įstatymą padaryti didingą ir šlovin-

* Wesley. Sermon 25.

** Wesley. Sermon 35.

gā“.⁸⁵ Jis sąžiningai atliko jam pavestą Dievo darbą, todėl galėjo gėrėtis puikiais savo darbo vaisiais. Savo ilgo (išgyveno daugiau kaip aštuoniasdešimt metų) gyvenimo pabaigoje, beveik pusę amžiaus praleidęs keliaudamas kaip misionierius, Džonas Veslis turėjo daugiau kaip pusę milijono sekėjų. Vis dėlto tik tada, kai visa atpirktųjų šeima susirinks Dievo karalystėje, mes sužinosime, kiek iš tikrųjų buvo tų, kurie pasikėlė iš nuodėmės ir nedorybių griuvėsių kilniam ir tyram gyvenimui, kiek buvo tų, kurie jo mokymo dėka dvasiškai praturtėjo. Jo gyvenimas yra neįkainojama pamoka kiekvienam krikščioniui. Būtų gera, jei šio Kristaus tarno tikėjimas ir kuklumas, nenuilstantis uolumas, pasiaukojimas ir pasišventimas atsispindėtų šių laikų bendruomenėse.

15. BIBLIJA IR PRANCŪZIJOS REVOLIUCIJA

XVI a. atsivertusi Bibliją Reformacija siekė pripažinimo visose Europos šalyse. Kai kurios tautos džiaugsmingai sveikino ją kaip Dangaus šauklę. Kitose šalyse popiežystei pasisėkė sutrukdyti Reformacijos plėtrą, ir kilninti Šventojo Rašto šviesa buvo beveik užgesinta. Šalį, apie kurią bus kalbama šiame skyriuje, apšvietė tiesos šviesa, bet tamsa nepasitraukė. Išstisus šimtmečius vyko tiesos ir paklydimų kova. Galiausiai blogis triumfavo, Dangaus tiesa buvo atmesta. „Atėjo šviesa į pasaulį, bet žmonės labiau mylėjo tamsą nei šviesą.“ (*Jono 3, 19*) Prancūzijos tautai teko pajauti tai, ką ji pasėjo. Iš žmonių buvo atimta varžanti Dievo Dvasia, nes jie atmetė Jo malonės dovaną. Dievas leido, kad blogis galutinai įsigalėtų, tuomet visas pasaulis pamatė savanoriško šviesos atsisakymo pasekmes.

Daug metų Prancūzija kovojo su Biblija, revoliucijos metu buvo pasiektas šios kovos apogėjus. Roma visaip stengėsi užgniauti Šventąjį Raštą, todėl tamsos jėgų pasireiškimas buvo neišvengiamas⁸⁶. Revoliucija ir jos baisumai parodė pasauliui popiežiaus politikos ir Romos bažnyčios mokslo, kuris vyravo daugiau nei tūkstantį metų, vaisius.

Pranašai liudijo, kad popiežiaus viešpatavimo laikotarpiu bus uždraustas Šventasis Raštas, o Apreiškimo knygos autorius nurodė

baisias pasekmes, kurias dėl *nedorybės žmogaus* viešpatavimo turėjo patirti Prancūzija.

Viešpaties angelas pasakė: „Jie [pagonys] tryps šventąjį miestą keturiasdešimt du mėnesius. Aš duosiu galią savo dviem liudytojams, kad jie, maišais apsilvilkę, pranašautų tūkstantį du šimtus šešiasdešimt dienų.“

„Kai jie baigs liudyti, žvėris, išlindęs iš bedugnės, kovos su jais, nugalės ir nužudys juos. Jų lavonai gulės aikštėje didžiojo miesto, kuris dvasine prasme vadinamas Sodoma ir Egiptu, kur ir jų Viešpats buvo nukryžiuotas. [...] Žemės gyventojai džiūgaus ir linksminsis dėl jų žuvimo, jie siuntinės vieni kitiems dovanas, nes tuodu pranašai vargino žemės gyventojus. O po pusketvirtos dienos gyvybės dvasia nuo Dievo įžengė į juodu. Jie pašoko ant kojų, ir didžiulė baimė pagavo tuos, kurie į juos žiūrėjo.“ (*Aprėškimo 11, 2–3, 7–8, 10–11*) Čia paminėti laikotarpiai – „keturiasdešimt du mėnesiai ir tūkstantis du šimtai šešiasdešimt dienų“ – nurodo tą patį periodą, kurį Kristaus Bažnyčia turėjo kentėti Romos priespauda. Popiežiaus viešpatavimas tęsėsi 1260 metų, jis prasidėjo 538 m. po Kr. ir baigėsi 1798 m.⁸⁷ Tais metais Prancūzijos kariuomenė įžengė į Romą, paėmė popiežių į nelaisvę, ir jis mirė tremtyje. Nors netrukus buvo išrinktas naujas popiežius, bet nuo to laiko popiežius niekada neturėjo ankstesnės galios ir valdžios.

Bažnyčia nebuvo persekiojama visus 1260 metų. Dievas iš savo malonės sutrumpino ugninių išmėginimų laiką. Pranašaudamas didį sielvartą, kurį patirs Bažnyčia, Išgelbėtojas pasakė: „Ir jeigu tos dienos nebūtų sutrumpintos, neišsigelbėtų nė vienas žmogus. Bet dėl išrinktųjų tos dienos bus sutrumpintos.“ (*Mato 24, 22*) Reformacijos dėka persekiojimai baigėsi dar prieš 1798 metus.

Kalbėdamas apie du liudytojus, pranašas toliau sako: „Jie yra du alyvmedžiai ir du žibintuvai, stovintys visos žemės Viešpaties aki-vaizdoje.“ (*Aprėškimo 11, 4*) „Tavo Žodis, – antrina psalmininkas, – žibintas mano žingsniams ir šviesa mano takui.“ (*Psalme 119, 105*) Šie du liudytojai simbolizuoja Senąjį ir Naująjį Testamentus. Abiejų liudytojų mintys apie Dievo Įstatymo kilmę ir amžinumą yra svarbios. Jie abu yra Išgelbėjimo plano liudytojai. Senojo Testamento

pirmavaizdžiai, aukos ir pranašystės nurodo ateinantį Išgelbėtoją, o Naujojo Testamento apaštalų Laiškai ir Evangelijos pasakoja apie Išgelbėtoją, kuris atėjo tiksliai taip, kaip buvo išpranašauta.

„Jie, maišais apsilvilkę, pranašaus tūkstantį du šimtus šešiasdešimt dienų.“ Didžiąją šio laikotarpio dalį Dievo liudytojus gaubė tamsa. Popiežiaus valdžia stengėsi paslėpti nuo žmonių tiesos Žodį ir pateikdavo jiems netikrus liudytojus, kurie prieštaravo Šventajam Raštui.⁸⁸ Kai Bibliją uždraudė ir religinė, ir pasaulietinė valdžia, kai jos liudijimai buvo iškraipomi, kai žmonės ir piktosios dvasios iš visų jėgų stengėsi atitraukti tautos dėmesį nuo Rašto, kai tie, kurie drįso skelbti šventąsias tiesas, buvo persekiojami, išduodami, kankinami, palaidojami požemių kalėjimuose, tapdavo kankiniais dėl savo tikėjimo, arba būdavo priversti ieškoti prieglobsčio nepasiekiamuose kalnuose ir žemės urvuose, – tai ir reiškė, kad du ištikimieji liudytojai pranašavo apsilvilkę maišais. Vis dėlto jie tęsė savo liudijimą visą 1260 metų laikotarpį. Ir tamsiausiais laikais buvo ištikimų žmonių, kurie mylėjo Dievo Žodį ir buvo uolūs, gindami Dievo garbę. Ištikimiams tarnams buvo suteikta išmintis, galia ir valdžia skelbti Jo tiesą per visą šį laikotarpį.

„Jei kas panorės juos skriausti, iš jų burnos išsiverš ugnis ir praris jų priešininkus. Jei kas norės jiems kenkti, tas irgi taip žus.“ (*Apreiškimo 11, 5*) Žmonės negali nebaudžiami trypti Dievo Žodžio. Šio svarbaus įspėjimo reikšmė nurodoma paskutiniame Apreiškimo knygos skyriuje: „Aš pareiškiu kiekvienam, kuris klauso šios knygos pranašystės žodžių: ‘Jeigu kas prie jų ką pridės, Dievas jam pridės aprašytą šioje knygoje negandų. Ir jeigu kas atims ką nors nuo šios pranašystės knygos žodžių, Dievas atims jo dalį nuo gyvybės medžio ir šventojo miesto, kurie aprašyti šioje knygoje.’“ (*Apreiškimo 22, 18–19*)

Dievas įspėjo žmones, norėdamas apsaugoti juos, kad jie nekeistų to, ką Jis atskleidžia ar nurodo. Šie rimti įspėjimai taikomi visiems, kurie savo įtaka skatina kitus lengvabūdiškai žiūrėti į Dievo Įstatymą. Šie įspėjimai turi priversti baimintis ir drebėti tuos, kurie išūliai skelbia, kad nesvarbu, ar jie paklus Dievo Įstatymui, ar ne. Visi, kurie iškelia savo nuomonę aukščiau už dieviškąjį ap-

reiškiamą, kurie iškreipia aiškia Šventojo Rašto prasmę savo patogumui arba norėdami prisiderinti prie pasaulio, prisiima labai didelę atsakomybę. Rašytinis Žodis, Dievo Įstatymas, yra kiekvieno žmogaus charakterio matas, jis smerkia visus, kurie neatitinka šio tobulo kriterijaus.

„Kai jie baigs liudyti.“ Laikotarpis, kai du liudytojai turėjo pranašauti apsirėngę maišais, baigėsi 1798 m. Kada jų darbas tamsoje ėjo į pabaigą, su jais turėjo susiremti jėga, vaizduojama *žvėrimi, išlindusiu iš bedugnės*. Daugelyje Europos šalių, Bažnyčios ir valstybės vyresnybė buvo šetono įtakoje, kuris veikė per popiežių. Čia mes matome, kaip pasireiškia nauja šėtoniškos jėgos forma.

Roma laikėsi tokios politikos: dangstydamosi pagarba Biblijai, laikė ją užrakintą nepažįstama kalba ir paslėptą nuo žmonių. Valdant Romai, liudytojai pranašavo *apsivilkę maišais*. Tačiau kita jėga – žvėris iš bedugnės – turėjo pakilti į atvirą kovą su Dievo Žodžiu.

„Didysis miestas“, kurio gatvėse liudytojai bus nužudyti ir kur gulės jų lavonai, *dvasine prasme vadinamas Egiptu*. Iš visų tautų, kurias pristato Biblijos istorija, egiptiečiai akiplėšiškiausiai neigė gyvojo Dievo buvimą ir priešinosi Jo įsakymams. Joks monarchas niekada nedrįso atviriau ir savavališkiau maištauti prieš Dangaus valdžią kaip Egipto karalius. Kai Mozė Dievo vardu davė jam nurodymus, faraonas išdidžiai atsakė: „Kas gi tas Viešpats, kad aš turėčiau Jam paklusti ir leisti Izraeliui eiti? Nei aš pažįstu tą Viešpatį, nei leisiu Izraeliui eiti!“ (*Išėjimo 5, 2*) Ateizmas ir tauta, simbolizuojanti Egiptą, taip pat atmes gyvojo Dievo reikalavimus ir parodys panašią netikėjimo bei atviro neklusnumo dvasią. *Didysis miestas* dvasine prasme prilyginamas Sodomai. Sodomos pagedimas, kuri atvirai laužė Dievo Įstatymą, ypač pasireiškė ištvirkavimu. Tokia nuodėmė taip pat buvo charakteringiausias tautos bruožas, kuri įkūnijo šią pranašystės dalį.

Pasak pranašo, trumpą laiką prieš 1798 m. iškilis šėtoniškos kilmės ir būdo galia, kuri pradės kovą su Biblija. Šalyje, kur dviejų Dievo liudytojų liudijimas bus prievarta nutildytas, išryškės faraono ateizmas ir Sodomos ištvirkimas.

Ši pranašystė stebėtinai tiksliai išsipildė Prancūzijos istorijoje. Per 1793 m. revoliuciją „pasaulis pirmą kartą išgirdo apie tai, kad žmonės, gimę ir išauklėti civilizuotoje visuomenėje, turintys teisę valdyti vieną didžiausių Europos tautų, vieningai paneigė iškilmingą tiesą, kuri kada nors buvo duota žmogui, ir vienbalsiai išsžadėjo tikėjimo ir Dievo garbinimo“.* „Prancūzija yra vienintelė valstybė pasaulyje, kurios tauta, kaip teigia autoritetingi šaltiniai, pakėlė ranką atvirai kovai prieš Visatos Autorių. Anglijoje, Vokietijoje, Ispanijoje ir kitur buvo ir yra daug netikinčių ir burnojančių prieš Dievą žmonių, tačiau Prancūzija išsiskiria pasaulio istorijoje kaip vienintelė šalis, kuri specialiu Įstatymų leidžiamojo susirinkimo dekretu paskelbė, kad Dievo nėra; ir sostinėje, ir visoje šalyje žmonės šoko ir dainavo iš džiaugsmo dėl šio nutarimo.“**

Prancūzija taip pat išsiskiria ir tais broūžais, kuriais ypač pasižymėjo Sodoma. Revoliucijos metu Prancūzijoje vyravo toks moralinis pasileidimas ir ištvirkavimas, kuris savo metu tapo lygumų miestų – Sodomos ir Gomoros – žlugimo priežastimi. Istoriko, apibūdinančio Prancūzijos ateizmą ir palaidą gyvenimą, aprašymai visiškai atitinka pranašystę: „Kartu su įstatymais, draudžiančiais religiją, buvo išleisti ir nauji vedybų įstatymai, kurie griovė vieną švenčiausių sąjungų, kuri yra visuomenės tvirtumo laidas. Vedybinė sąjunga buvo išreiškiama paprasta, laikino pobūdžio dviejų asmenų civiline sutartimi, ją buvo galima nutraukti bet kada panorėjus. [...] Jei piktosios dvasios stengtųsi išrasti veiksmingiausią būdą, kaip sunaikinti viską, kas yra šventa, gerbtina ar amžina šeimoje, kuris užtikrintų, kad griaunanti įtaka bus nuolat perduodama iš kartos į kartą, tai net jos nebūtų galėjusios išrasti veiksmingesnio santuokos išniekinimo būdo. [...] Garsi savo sąmojais aktorė Sofi Arnu apibūdino civilinę santuoką kaip 'ištvirkavimo sakramentą.'“ ***

„Ir kur mūsų Viešpats buvo nukryžiuotas.“ Šią pranašystės dalį Prancūzija taip pat įvykdė. Jokioje kitoje šalyje, išskyrus šią, nebu-

* *Scott Walter. Life of Napoleon. – V. 1. – Ch. 17.*

** *Blackwood's Magazine, 1870, November.*

*** *Scott. Min. veik. – V. 1. – Ch. 17.*

vo parodytas stebėtinai didis priešiškusmas Kristui. Jokia kita šalis taip žiauriai ir atkakliai nesipriešino tiesai. Persekiodama Evangelijos išpažinėjus, Prancūzija dar kartą nukryžiuo Kristų per Jo mokinius.

Ištisus amžius buvo liejamas šventųjų kraujas. Kai valdiečiai Pjemonto kalnuose atidavė gyvybę už Dievo Žodį ir Jėzaus liudijimą⁸⁹, jų broliai, Prancūzijos albigiečiai, panašiai liudijo tiesą. Reformacijos laikais jų sekėjai mirdavo baisiose kančiose, tuo tarpu karalius ir didikai, aukštuomenės damos ir grakščios merginos – tautos pasididžiavimas ir elitas – gėrėjosi Jėzaus kankinių agonija. Daugelyje įnirtingų kautynių, kovodami dėl švenčiausių žmogaus teisių, kraują liejo narsieji hugenotai. Protestantai buvo paskelbti už įstatymo ribų, už jų galvas buvo paskirtas atlygis, jie buvo medžiojami kaip laukiniai žvėrys.

„*Bažnyčia dykumoje*“⁹⁰, negausūs pirmųjų krikščionių palikuonys, kurie dar buvo likę Prancūzijoje XVIII a. ir slapstėsi šalies pietų kalnuose, išlaikė savo tėvų tikėjimą. Kai jie išdrįsdavo susitikti naktį kalnų tarpekliuose ar nuošaliuose dykynėse, persekiojantys dragūnai susekdavo juos, pagauti jie tapdavo katorgininkais galerose iki gyvos galvos. Tyriausi, kilniausi ir labiausiai išsilavinę prancūzai buvo sukaustomi grandinėmis ir baisiai kankinami kartu su plėšikais bei žudikais.“* Kai kuriems buvo rodomas „gailėstingumas“ – juos beginklius ir bejėgius šaltakraujiškai žudydavo, kai jie atsiklaupę meldavosi. Šimtai senukų, bejėgių moterų ir nekaltų vaikų buvo žudomi susirinkimų vietose. Tarpekliuose ar miškuose, kur jie dažniausiai susitikdavo, buvo įprasta „kas keturi žingsniai rasti mirusiųjų kūnus, nukirsdintus arba pakaruoklius ant medžių“. Šalis, nuniokota kardo, kirvio ir laužų, „buvo paversta didele niūria dykuma“. „Šie žiaurumai buvo vykdomi [...] ne kokiam nors tamsiam amžiuje, o nuostabiais Liudviko XIV laikais, kai tobulėjo mokslas, klestėjo literatūra, o rūmų ir sostinės dvasininkai buvo išsimokslinę bei iškalbingi, dedąsi nuolankūs ir geraširdiški.“**

* *Wylie J. A.* The History of Protestantism. – Bk. 22. – Ch. 6.

** *Min. veik.* – Ch. 7.

Baltramiejaus naktis tapo pačiu sunkiausiu, pačiu žiauriausiu iš visų tais siaubingais amžiais įvykdytų nusikaltimų. Pasaulis vis dar su šiurpuliu prisimena šį bailų ir žiaurų puolimą. Raginamas Romos katalikų kunigų ir prelatų, Prancūzijos karalius davė sutikimą šiam baisiam nusikaltimui. Vidurnaktį nuskambėję varpai tapo skerdynių signalu. Tūkstančiai ramiai miegančių savo namuose ir pasitikinčių savo karaliumi protestantų buvo ištraukti iš lovų ir šaltakraujiškai nužudyti.

Kaip Kristus buvo nematomas savo tautos vadas, išvaduojantis iš Egipto vergovės, taip šėtonas, didindamas kankinių skaičių, buvo nematomas savo pavaldinių vadas šiame baisiame nusikaltime. Žudynės Paryžiuje tęsėsi septynias dienas, kurių pirmosios trys pasižymėjo nesuvokiamu įtūžiu. Kraujas buvo liejamas ne tik sostinėje. Specialiu karaliaus įsaku protestantų žudynės apėmė visas provincijas ir miestus, kur tik buvo protestantų. Nebuvo kreipiamas dėmesys nei į amžių, nei į lytį. Nebuvo pasigailėta nei nekalto kūdikio, nei žilaplaukio. Kilmingi ir prasčiokai, seni ir jauni, motinos ir vaikai buvo žudomi kartu. Visoje Prancūzijoje skerdynės tęsėsi du mėnesius. Žuvo septyniasdešimt tūkstančių žmonių – pats tautos žiedas.

„Kai žinios apie žudynes pasiekė Romą, dvasininkijos džiūgavimui nebuvo ribų. Lotaringijos kardinolas⁹¹ apdovanojo pasiuntinį tūkstančiu kronų, šv. Angelo pilies patrankos to įvykio garbei džiaugsmingai griaudėjo saljutais, skambėjo visų varpinių varpai, laužai naktį pavertė diena, o Grigalius XIII kartu su kardinolais ir kitais žymiais dvasininkais ilga procesija nukeliavo į šv. Liudviko bažnyčią. Ten Lotaringijos kardinolas giedojo: ‘Te Deum’ (‘Tau, Dieve’). [...] Šiam įvykiui pažymėti buvo nukaltas specialus medalis, o Vatikane ir dabar galima pamatyti tris Baltramiejaus nakčiai skirtas Vazario freskas, kurios vaizduoja admirolo⁹² užpuolimą, karalių ir jo didikus aptarinėjančius skerdynes, pačias skerdynes. Popiežius Grigalius XIII pasiuntė Karoliui IX Auksinę rožę, o praėjus keturiems mėnesiams po skerdynių, [...] jis su pasitenkinimu klausėsi prancūzų kunigo pamokslo, [...] kuris kalbėjo apie tą ku-

piną laimės ir džiaugsmo dieną, kai šventasis tėvas gavo džiugią žinią ir iškilmingai padėjo Dievui bei šv. Liudvikui.“*

Ta pati dvasia, kuri įkvėpė Baltramiejaus nakties žudynes, vadovavo ir revoliucijos įvykiams. Jėzus Kristus buvo paskelbtas apsišaukėliu, o prancūzų bedievių šūkis buvo „Nuverskime nieką“, t. y. Kristų. Akiplėšiškas šventvagiškumas ir pasibjaurėtinas nedorumas ėjo koja kojon; niekingiausi žmonės, užkietę nusikaltėliai ir pasileidėliai buvo išaukštinami. Šetonui buvo reiškiamas didžiausias pagarba, o Kristus, tiesos, tyrumo ir nesavanaudiškos meilės įsikūnijimas, buvo nukryžiuotas.

„Žvėris, išlindęs iš bedugnės, kovos su jais, nugalės ir nužudys juos.“ Bedieviška valdžia, kuri valdė Prancūziją per revoliuciją ir Teroro viešpatavimą, iš tikrųjų kovojo su Dievu ir Jo šventuoju Žodžiu taip, kaip pasaulis dar nebuvo matęs. Nacionalinis konventas panaikino Dievo garbinimą; Biblijos buvo surinktos, paniekintos ir viešai sudegintos; Dievo Įstatymas buvo sutryptas; buvo panaikinti Šventojo Rašto priesakai. Nebuvo švenčiama savaitinė ramybės diena, vietoj jos kiekviena dešimta diena buvo skirta niekinti Dievą ir linksmintis. Buvo uždraustas krikštas ir komunija, o virš kapų krentantys į akis užrašai skelbė, kad mirtis yra amžinas miegas.

Bedieviai teigė, kad Dievo baimė yra ne išminties, o beprotystės pradžia. Buvo uždraustas bet koks religinis garbinimas, išskyrus tarnavimą laisvei ir šaliai.

„Konstitucinis Paryžiaus vyskupas turėjo suvaidinti pagrindinį vaidmenį begėdiškiausioje ir skandalingiausioje komedijoje, kada nors atliktoje prieš Nacionalinį konventą. [...] Jis atėjo su kapitula į Konventą, kad paskelbtų, jog religija, kurios jis mokė tiek daug metų, visais atžvilgiais buvo ne kas kita, kaip religinė apgaulė, neturinti nei istorinio, nei šventos tiesos pagrindo. Iškilmingais ir aiškiais žodžiais jis išsižadėjo Dievo egzistavimo, kuriam buvo įšventintas tarnauti; jis pasižadėjo ateityje tarnauti laisvei, lygybei, gerovei ir dorovei. Po to numetė ant stalo vyskupo drabužius.

* *White Henry. The Massacre of st. Bartholomew. – Ch. 14. – Par. 34.*

Tuomet Konvento pirmininkas broliškai jį apkabino. Šio prelato pavyzdžiu pasekė dar keli kunigai atskalūnai.“*

„Žemės gyventojai džiūgaus ir linksminsis dėl jų žuvimo, jie siuntinės vieni kitiems dovanas, nes tie tu pranašai vargino žemės gyventojus.“ Bedieviškoji Prancūzija nutildė dviejų priekaištaujančių Dievo liudytojų balsus. Tiesos Žodis buvo nudrėbtas Prancūzijos gatvėse, o tie, kurie neapkentė Dievo Įstatymo suvaržymų ir reikalavimų, džiūgavo. Žmonės metė iššūkį Dangaus Karaliui. Kaip senovės nusidėjėliai jie šaukė: „Kaip gali Dievas žinoti?“ ir: „Aukščiausiasis nesužinos, ką darome!“ (*Psalmė 73, 11*)

Sunku patikėti, bet šventvagiškai įžūlus naujosios tvarkos kunigas sakė: „Dieve, jei Tu iš tikrųjų esi, atkeršyk už savo suterštą vardą. Aš metu Tau iššūkį! Tu tyli, Tu nedrįsti prabilti savo griausmais. Kas po to patikės Tavo egzistavimu?“** Ar tai ne faraono reikalavimo aidas: „Kas gi tas Viešpats, kad aš turėčiau Jam paklusti ir leisti Izraeliui eiti? Nei aš pažįstu tą Viešpatį, nei leisiu Izraeliui eiti!“⁹³

„Kvailys sau širdyje sako: ‘Dievo nėra!’“ (*Psalmė 14, 1*) Apie tokius tiesos niekintojus Viešpats sako: „[...] jų paikumas [...] bus visiems regimas.“ (*2 Timotiejui 3, 9*) Po to, kai Prancūzija atsisakė garbinti gyvąjį Dievą, Aukščiausiąjį, Prakilnųjį, Amžinąjį, praėjo nedaug laiko; šalis nusirito iki žemiausio pagonybės laiptelio, žmonės pradėjo garbinti ištvirkusią moterį kaip *Išminties deivę*. Visa tai vyko Nacionalinio konvento – aukščiausios civilinės ir įstatymų leidžiamosios valdžios – deputatų akivaizdoje! Istorikas byloja: „Viena tų beprotiškų laikų ceremonijų lieka nepralenkiamu bedieviškumu ir absurdiškumu. Konvento durys plačiai atsi-vėrė grupei muzikantų, lydinčių municipaliteto atstovus; visa ši iškilminga procesija įėjo į vidų, giedodama ‘Himną laisvei’. Jie lydėjo būsimos garbinimo objektą – moterį, vualiu pridengtu veidu, kurią jie pavadino Išminties deive. Atnešus ją į garbingą vietą, iškilmingai nukeliamas jos vualis, ir ji atsisėda pirmininkui iš de-

* Scott. Min. veik. – V. 1. – Ch. 17.

** *Lacretelle. Histoire. – V. 11. – P. 309. Pateikta: Alison Archibald. History of Europe. – V.1 – Ch. 10.*

šinės; tuomet visi be vargo atpažįsta operos artistę. [...] Šiai merginai, geriausiai atstovaujančiai jų garbinamą išmintį, Nacionalinis konventas išreiškė viešą pagarbą.

Šis nedoras ir juokingas maskaradas tapo tam tikra apeiga. Išminties deivės išaukštinimas vyko visoje šalyje, kur tik gyventojai norėjo pasiekti revoliucijos aukštumas.“*

Proto kulto garbintojas pasakė: „Įstatymų leidėjai! Fanatiškumas užleido vietą Protui. Fanatizmo užtemdytos akys nebegalėjo iškęsti ryškios šviesos. Šiandien daugybė žmonių susirinko po šiais gotikiniais skliautais, kur pirmą kartą atkartoję tiesą. Čia prancūzai šlovina tai, kas iš tikrųjų verta šlovinimo, – Laisvę ir Protą. Čia mes palinkėjome sėkmės Respublikos armijai. Čia mes vardan Proto, vardan šio gyvo pavyzdžio, gamtos stebuklo, atsisakėme negyvų stabų.“**

Kai Išminties deivę atvedė į Konventą, pirmininkas, paėmęs ją už rankos ir pasisukęs į susirinkusiuosius, tarė: „Mirtingieji, nustokite drebėję prieš bejėgius Dievo griausmus, kuriais jus gąsdino. Nuo šiol mes neturime jokios kitos dievybės, tik Išminties deivę. Aš pristatau jums kilmingiausią ir tyriausią pavyzdį; jeigu jums reikia dievaičio, pasirinkite tik šį. [...] Nusilenkite didingam Laisvės Senatui! Tegyvuoja Protas!“

„Po to deivę, kurią palydėjo Konvento pirmininkas, įsodino į įspūdingai išpuoštą vežimą ir, milžiniškos minios lydima, ji nuvyko į Dievo Motinos katedrą, kad suvaidintų dievybę. Ten moteris buvo nuvesta prie altoriaus, pasodinta ant pakyls, kur ją pagerbė visi dalyvaujantys.“***

Netrukus po to buvo atlikta viešo Biblijos sudeginimo ceremonija. Liaudies draugijos Muziejaus skyriaus nariai įėjo į municipaliteto salę šaukdami: „Tegyvuoja Protas!“

Jie nešė ant karties kelias apdegusias knygas. Tarp šių knygų buvo brevijoriai, mišiolai, Senasis ir Naujasis Testamentai, kurie,

* *Scott*. Min. veik. – V. 1. – Ch. 17.

** *Thiers M. A.* History of the French Revolution. – V. 2. – P. 370, 371.

*** *Alison*. Min. veik. – V. 1. – Ch. 10.

anot pirmininko, „didelėse liepsnose išpirko kaltę už visas kvailys-tes, kuriomis žmonės buvo priversti tikėti.“*

Atėjimas užbaigė darbą, kurį pradėjo popiežystė. Romos politika sudarė tokias socialines, politines ir religines sąlygas, kurios pagreitino Prancūzijos žlugimą. Kalbėdami apie revoliucijos baisumus, rašytojai sako, kad dėl visų kraštutinumų kalta valstybė ir Bažnyčia.⁹⁴ Teisingumo dėlei reikia pripažinti, kad kaltė tenka Bažnyčiai. Popiežystė nuteikė karalius prieš Reformaciją, ji vaizdavo reformatorius kaip karūnos priešus ir nesantaikos kėlėjus, drumsčiančius tautos ramybę ir harmoniją. Romos dvasia įkvėpė monarchams baisiausią žiaurumą ir skatino negailestingai engti liaudį.

Šventasis Raštas nešė laisvę. Kur tik buvo priimta Geroji naujiena, žmonių protai prabusdavo. Jie pradėdavo traukyti grandines, kurios pavertė juos nemokšiškuoju, blogio ir prietarų vergais. Jie pradėjo mąstyti ir veikti savarankiškai. Tai matydami, monarchai drebėjo dėl savo valdžios.

Roma nuolat kurstė jų būgštavimus. 1525 m. popiežius perspėjo Prancūzijos regentą: „Ši beprotybė [protestantizmas] suardys ir sunaikins ne tik religiją, bet ir valstybės pamatus, diduomenę, įstatymus, teisėtvarką bei luominius skirtumus.“** Po kelerių metų popiežiaus nuncijus įspėjo karalių: „Jūsų didenybe, neapsigaukite. Protestantai suardys visą valstybinę ir religinę tvarką. [...] Sostui gresia toks pat pavojus kaip ir altoriui. [...] Naujos religijos įvedimas sukels būtinybę pakeisti valdymo formą.“***

Teologai taip pat naudojami žmonių išankstiniu nusistatymu ir skelbė, kad protestantų mokymas „suvilioja savo naujumu ir kvailybėmis. Jis atima iš karalių jiems priklausantį pavaldinių pagarbumą, nualina Bažnyčią ir valstybę“. Taip Romai pasisėkė nuteikti Prancūziją prieš Reformaciją. „Kad būtų apsaugotas sostas ir

* Journal de Paris, 1793, No. 318. Cituota: Buchez-Roux. Collection of Parliamentary History. – V. 30. – P. 200, 201.

** Felice G. History of the Protestants of France. – Bk. 1. – Ch. 2. – Par. 8.

*** Merle d'Aubigne J. H. History of the Reformation in Europe in the Time of Calvin. – Bk. 2 – Ch. 36.

diduomenės privilegijos, išsaugota teisėtvara, Prancūzijoje buvo apnuogintas persekiojimo kardas.“*

Šalies valdovai nenumatė lemtingų tokios politikos pasekmių. Biblijos mokslas būtų įskiepijęs žmonių širdyse ir protuose teisingumo, saikingumo, tiesos, lygybės ir dosnumo principus, kurie yra tautos klestėjimo pagrindas. „Teisumas išaukština tautą“ ir „sostas tvirtėja teisumu.“ (*Patarlių 14, 34; 16, 12*) „Teisumo poveikis bus taika, o teisumo vaisius – ramybė ir apsauga, tverianti amžiais.“ (*Izaijo 32, 17*) Tas, kas paklūsta Dievo Įstatymui, gerbs ir laikysis šalies įstatymų. Tas, kas bijo Dievo, gerbs ir karalių už visus jo teisingus ir teisėtus veiksmus. Tačiau nelaimingoji Prancūzija uždraudė Bibliją ir paskelbė už įstatymo ribų jos mokinius. Šimtmečiais dori ir principingi, aštraus proto ir tvirtos dvasios žmonės, kurie išdrįso atvirai išreikšti savo įsitikinimus ir tikėjimą, kentėjo už tiesą. Tie žmonės vergiškai dirbo galerose, žūdavo ant laužų arba požemių kalėjimų vienutėse. Tūkstančiai gelbėjosi bėgdami. Visi tie baisumai tęsėsi du šimtus penkiasdešimt metų nuo Reformacijos pradžios.

„Vargu ar per tą ilgą laikotarpį Prancūzijoje buvo karta, kuri negėjo beprotiško persekiojimo itūžio, nuo kurio bėgo Evangelijos mokiniai. Bėgliai panaudodavo savo intelektą, meninius gabumus, darbštumą, sugebėjimą tvarkytis ten, kur jie buvo pranašesni už kitus, ir tuo praturtindavo šalis, kuriose rasdavo prieglobstį. Savo gabumais jie padėdavo suklestėti kitoms šalims, tuo tarpu jų gimtasis kraštas viso to netekdavo. Jeigu visi šie talentai būtų likę Prancūzijoje ir tuos tris šimtus metų tremtinių darbštumas būtų tarnavęs jų kraštui, jeigu jų žinios būtų panaudotos pramonėje, kūrybiniai gabumai ir analitinis mąstymas būtų praturtinę prancūzų literatūrą ir mokslą; jeigu tremtinių išmintis būtų vadovavusi Prancūzijos taryboms, jų narsumas būtų pasireiškęs mūšiuose, o teisingumas – sudarant įstatymus, Biblijos religija būtų ugdžiusi prancūzų protą ir vadovavusi jų sąžinei, neapsakoma šlovė šiandien gaubtų Prancūziją! Ji būtų klestinti ir laiminga šalis, pavyzdys tautoms!

Tačiau aklas ir negailestingas fanatiškumas išvijo iš Prancūzijos visus dorybės mokytojus, visus tvarkos šalininkus, visus sąžiningus

* *Wylie*. Min. veik. – Bk. 13 – Ch. 4.

sosto gynėjus; tiems, kurie troško padaryti savo šalį *didinga ir slovinga*, buvo pasakyta: 'Pasirinkite: laužas arba tremtis'. Galiausiai valstybė visiškai sužlugo; neliko sąžinės, kurią būtų galima paskelbti už įstatymo ribų, religijos, kurią būtų galima užtempti ant laužo, patriotizmo, kurį būtų galima persekioti ir išvyti.“* Siaubinga tokios politikos pasekmė buvo revoliucija ir visos jos baisybės.

Ištrėmus hugenotus, Prancūzijoje prasidėjo visuotinis nuosmukis. Kažkada klestėję pramonės miestai sunyko, derlingi kraštai vėl virto dykvietėmis, nepaprastą pažangą pakeitė intelektualinis pilkumas ir moralinė degradacija. Paryžius tapo didžiuliu elgetynu. Buvo paskaičiuota, kad, prasidėjus revoliucijai, maždaug du šimtai tūkstančių elgetų prašė labdaros iš karaliaus. Smunkančioje tautoje klestėjo tik valdingi ir žiaurūs jėzuitai, kuriems priklausė bažnyčios ir mokyklos, jie vadovavo kalėjimams ir galeroms.

Evangelija būtų padėjusi Prancūzijai išspręsti tas politines ir socialines problemas, kurias bergždžiai mėgino tvarkyti dvasininkija, karalius, įstatymų leidėjai ir kurios galiausiai įstūmė tautą į anarchiją ir pražūtį. Tačiau dėl Romos įtakos žmonės užmiršo palaimintas Išgelbėtojo pasiaukojimo ir nesavanaudiškos meilės pamokas. Jie nesiaukodavo kitų gerovei. Niekas nesmerkė turtingųjų už tai, kad jie engė varginguosius, o vargingieji, būdami pavergti ir pažeminti, nesulaukdavo jokios pagalbos. Turtingųjų ir galingųjų savanaudiškumas tapo vis labiau matomas ir slegiantis. Per amžius diduomenės godumas ir išlaidos vis labiau slėgė valstiečius. Turtingieji skriaudė vargšus, o šie neapkentė turtingųjų.

Daugelyje provincijų dvarai priklausė didikams, o darbo žmonės tik nuomodavo juos. Darbininkai turėjo tenkinti šeimininkų poreikius, nes buvo jų valdžioje. Viduriniojo ir žemesniojo luomo pečius užgulė Bažnyčios ir valstybės išlaikymo našta; civilinė ir bažnytinė valdžia uždėjo jiems didžiulius mokesčius. „Diduomenės kaprizai ir norai buvo laikomi aukščiausiu įstatymu; ūkininkai ir valstiečiai galėjo mirti iš bado, tačiau tai visai neįaudino engėjų. [...] Žmonės buvo priversti tenkinti dvarininkų interesus. Valstie-

* *Wylie*. Min. veik. – Bk. 13. – Ch. 20.

čių gyvenimas buvo kupinas nepaliaujamo darbo ir nesibaigiančio skurdo. Jų nusiskundimai, jeigu jie kada nors išdrįsdavo pasiskųsti, buvo priimami su užgaulia panieka. Teismai visada palaikydavo didiką, o ne valstietį. Teisėjai dažnai imdavo kyšius, o mažiausi aristokratų kaprizai šios visuotinės korupcijos dėka turėjo įstatymo galią. Pusė mokesčių, kuriuos iš liaudies išspausdavo pasaulietiniai ponai ir dvasininkija, nepasiekdavo karaliaus ir vyskupo išdo. Nuslėptus pinigus jie išleisdavo malonumams ir įgeidžiams. Alindami pavaldinius didikai nemokėjo jokių mokesčių, be to, pagal įstatymą ir papročius turėjo teisę į visus valstybės postus. Privilegiuotųjų tebuvo šimtas penkiasdešimt tūkstančių, o milijonai, kad patenkintų jų norus, buvo pasmerkti beviltiškam ir žeminančiam gyvenimui.⁹⁵

Karaliaus dvaras gyveno prabangiai ir palaidai. Tauta visiškai nepasitikėjo valdovais. Įtarinėjimai persmelkė visas valstybės institucijas. Daugiau nei pusę amžiaus prieš revoliuciją šalį valdė Liudvikas XV, kuris pagarsėjo kaip tingus, lengvabūdis ir palaidas monarchas. Ištvirkusi ir žiauri aristokratija, nualinta ir tamsi liaudis įstūmė valstybę į didelius finansinius sunkumus, tai sukėlė žmonių pyktį; nereikėjo pranašo akies, kad numatytum baisią besiantinančią baigtį. Į savo patarėjų išpėjimus karalius paprastai atsakydavo: „Stenkitės, kad viskas eitų sklandžiai, kol aš gyvenu, o po mano mirties tebūna tai, kam lemta būti.“ Bergždžiai buvo įkalbinėjama daryti reformas. Karalius matė blogį, tačiau neturėjo nei drąsos, nei jėgų jam pasipriešinti. Likimą, laukiantį Prancūzijos, geriausiai pavaizduoja lengvabūdiškas ir savanaudiškas Liudviko XV posakis: „Po manęs, nors ir tvanas!“

Kurstydama karalių ir valdančiosios klasės pavydą, Roma darė jiems spaudimą, nes gerai žinojo, jog tuomet valstybė susilpnės, ir tokiomis sąlygomis bus galima pavergti ir valdovus, ir liaudį. Laikydamosi tokios toliaregiškos politikos, Roma suprato, kad, norint pavergti žmones, reikia supančioti jų sielas, o geriausias būdas laikyti juos vergijoje – suvaržyti jų laisvę. Moralės nuosmukis, Romos politikos pasekmė, buvo tūkstančius kartų baisesnis už fizines kančias. Atėmus iš žmonių Šventąjį Raštą, iškėlus vietoj

jo savanaudiškumo ir fanatizmo mokymą, prancūzus apgaubė prietarų ir nemokšiškumo tamsa, jie paskendo ydose, todėl visiškai nebegalėjo tvardyti.

Tačiau pasekmės buvo kitokios nei Roma tikėjosi. Užuot aklai priėmusi jos dogmas, liaudis tapo revoliucinga ir netikinti. Žmonės niekino Romos katalikybę ir tapatino ją su dvasininkijos intrigomis, į dvasininkiją jie žiūrėjo kaip į savo engėjus. Vienintelis jiems žinomas dievas buvo Romos dievas, o vienintelė jų religija buvo Romos mokslas. Žmonės manė, kad godumas ir žiaurumas yra dėsningi Šventojo Rašto mokymo vaisiai, todėl nenorėjo apie jį daugiau girdėti.

Roma klaidingai nušvietė Dievo charakterį ir iškraipė Jo reikalavimus, todėl dabar žmonės atmetė ir Šventąjį Raštą, ir jo Autorių. Roma reikalavo aklai tikėti savo dogmomis teigdama, kad jos pagrįstos Šventuoju Raštu. Atsakydami į tai, Volteras ir jo bendraminčiai visiškai atmetė Dievo Žodį, jie skleidė netikėjimo nuodus. Roma primynė žmones geležiniu kulnu, ir dabar, nusmukę bei sulaukėję, jie išsiveržė iš tironijos ir atmetė bet kokius suvaržymus. Įsiutę dėl to, kad juos taip ilgai apgaudinėjo, jie atsisakė ir tiesos, ir melo. Palaikę savivalę laisve, ydų vergai džiaugėsi įsivaizduojama nepriklausomybe.

Revoliucijos pradžioje karaliaus nuolaidų dėka liaudis gavo daugiau vietų parlamente nei didikai ir dvasininkija. Politinė valdžia atsidūrė žemųjų luomų rankose, tačiau jie nebuvo pasirengę pasinaudoti ja protingai ir apdairiai. Norėdami atitaisyti patirtas skriaudas, jie nusprendė pertvarkyti visuomenę. Įžeista liaudis negalėjo pamiršti susikaupusių nuoskaudų, ji nutarė radikaliai pakeisti savo padėtį ir atkeršyti tiems, kuriuos laikė savo bėdų kaltininkais. Tironijos pamokos nepraėjo veltui, engiamieji nukreipė savo pyktį prieš engėjus.

Nelaimingoji Prancūzija liedama kraują nuėmė pasėtą derlių. Kokios baisios buvo klusnumo Romai pasekmės! Ten, kur Prancūzija, spaudžiama Romos katalikų bažnyčios, pastatė pirmąjį ešafotą Reformacijos pradžioje, ten revoliucija surentė pirmąją giljotiną. Toje pačioje vietoje, kur XVI a. buvo sudeginti pirmieji protestan-

tai kankiniai, XVIII a. buvo giljotinuotos pirmosios aukos. Atmesdama Evangeliją, kuri būtų užgydžiusi jos žaizdas, Prancūzija atvėrė duris bedievybei ir suirutėi. Kai buvo atmesti Dievo Įstatymo apribojimai, paaiškėjo, kad žmonių įstatymai nepajėgia sulaukyti galingo aistrų srauto, ir tauta pasuko maišto bei anarchijos keliu. Karas prieš Bibliją pradėjo erą, kuri pasaulio istorijoje vadinama *Teroro viešpatavimu*. Ramybė ir laimė paliko žmonių namus ir širdis. Niekas nebuvo saugus. Šiandien triumfuojantis rytoj galėjo būti įtariamasis ir pasmerktas. Smurtas ir geismai viešpatavo visur.

Karalius, dvasininkija ir didikai buvo priversti pasiduoti susijaudinusių ir įsiutusių žmonių žiaurumui. Mirties bausmė, įvykdyta karaliui, sužadino keršto troškimą, o tie, kurie pasmerkė jį mirčiai, netrukus patys pateko ant ešafoto. Buvo nutarta sunaikinti visus įtariamus priešišku revoliucijai. Kalėjimai buvo perpildyti. Vieni metu ten kankinosi daugiau nei du šimtai tūkstančių suimtųjų. Karalystės miestus apėmė siaubas. Viena revoliucionierių partija kovojo su kita, Prancūzija tapo besivaržančių minių lauku, žmones užvaldė aistrų šėlsmas. „Paryžiuje kilo sąmyšis po sąmyšio, gyventojai pasiskirstė į gruputes, kurios, atrodo, nesiekė nieko kito tik sunaikinti viena kitą.“ Visuotinė suirutė padidėjo dėl to, kad Prancūzija buvo įtraukta į ilgą ir niokojantį karą su didžiausiomis Europos valstybėmis. „Šalis buvo ant visiško žlugimo slenksčio, kariuomenė reikalavo pinigų, paryžiečiai badavo, provincijas niokojo plėšikai, o civilizaciją beveik sunaikino anarchija ir piktnaudžiavimas laisve.“

Dabar žmonės įsisavino taip uoliai duotas Romos žiaurumo ir kankinimų pamokas. Pagaliau atėjo atpildo diena. Dabar jau ne Jėzaus mokiniai buvo uždarami į požemių kalėjimus ar tempiami ant ešafotų. Jie jau seniai žuvo arba buvo priversti palikti šalį. Negailestinga Roma dabar pajuto mirtį nešančią jėgą tų, kuriuos ji išmokė jausti malonumą dėl kruvinų susidorojimų. „Persekiojimai, kurie buvo Prancūzijos dvasininkijos įrankis tiek daug amžių, dabar su nepaprastu žiaurumu atsisuko prieš ją pačią. Ešafotai raudonavo nuo kunigų kraujo. Galeras ir kalėjimus, anksčiau prigrūstus hugenotų, dabar pripildė jų persekiotojai. Prirakinti prie suolų ir

irklių, Romos katalikų dvasininkai patyrė visus tuos vargus, kuriais Bažnyčia su kaupu 'apdovanodavo' kilnius eretikus.⁹⁶

„Atėjo dienos, kai barbariškesni teismai vadovavosi barbariškesniais įstatymais, kai žmogus negalėjo pasisveikinti su kaimynu ar net pasimelsti [...], kad nebūtų apkaltintas valstybiniu nusikaltimu. Šnipai tykojo ant kiekvieno kampo, nuo pat ryto be atvangos dirbo giljotina, kalėjimai ir laivų triumai buvo perpildyti kalinių, o putojantis kraujas nutekamaisiais grioviais tekėjo į Seną. [...] Paryžiaus gatvėmis kasdien vilkosi ištisos vežimų virtinės, vežančios pasmerktus mirčiai žmones; Konvento komisarai mėgavosi žiaurumo beprotiškumu, stebinančiu netgi visko mačiusią sostinę. Atrodė, kad mirtį nešančios giljotinos peilis dirbo per lėtai. Kartėčė belaisvių eiles kirto kaip žolę. Pripildytų belaisviais baržų dugnuose specialiai buvo pralaužiamos skylės. Lionas tapo dykuma. Arase kaliniams buvo atsisakoma suteikti tokią malonę kaip greita mirtis. Visur Luaros upe nuo Somiūro iki jūros dideli varnų ir peslių būriai kėlė puotas ant nuogų, keistai apsikabinusių lavonų. Gailestingumas nebuvo rodomas nei lyčiai, nei amžiui. Jaunų vaikinių ir merginų skaičius, kuriuos nužudė šis baisus režimas, siekė šimtus. Nuo krūtis atitrauktus kūdikius jakobinai mėtė nuo ieties ant ieties per visą rikiuotę.⁹⁷ Per dešimt teroro metų žuvo daugybė žmonių.

Viskas vyko taip, kaip troško šėtonas. Viso to jis siekė per ilgus amžius. Jo politika – tai apgaulė nuo pradžios iki pabaigos, jo užsibrėžtas tikslas – atnešti žmonėms vargą ir kančias, sudarkyti ir išniekinti Dievo kūriniją, apjuodinti Dievo meilę bei gerumą ir sukelti širdgėlą visam Dangui. Šėtonas meistriškai apakina žmones ir kaltę dėl savo darbo suverčia Dievui, tarsi visos nelaimės būtų Kūrėjo planų vaisius. Kai dėl žiaurios jo įtakos smukę ir sugyvilęję žmonės pasiekia tariamąją laisvę, jis skatina peržengti bet kokias ribas ir saiką. Po to nežabotą savivalės vaizdą tironai ir engėjai rodo kaip laisvės vaisių.

Kai nuo paklydimo nutraukiamas vienas apdaras, šėtonas jį apvelka kitu, ir žmonės jį vėl mielai priima. Kai šėtonas pamatė, kad prancūzai suprato, jog Romos mokslas yra apgaulė ir jis daugiau negalės priversti juos laužyti Dievo Įstatymą, tai ėmė skatinti

laikyti bet kurią religiją apgaule, o Bibliją – pasakėčia. Atmesdami Dievo priesakus, žmonės pasidavė nežabotam blogiui.

Lemtinga klaida, atnešusi tokią pražūtį Prancūzijos gyventojams, buvo didžiosios tiesos, jog tikrąją laisvę teikia Dievo Įstatymas, ignoravimas. „O, kad klausytum Mano Įsakymų! Tavo gerovė būtų kaip upė, o tavo teisumas – kaip marių bangos. [...] Nedorėliai neturės ramybės, – sako Viešpats. – O Manęs klausantieji gyvens saugiai, jų nevargins nelaimės baimė.“ (žr. *Izaijo 48, 18. 22; Patarlių 1, 33*)

Ateistai, skeptikai ir atsimetėliai priešinosi Dievo Įstatymui ir atmeta jį, tačiau viso to pasekmės rodo, kad žmonių gerovė – paklusti Dievo priesakams. Kas nenori mokytis iš Dievo knygos, tesimoko iš tautų istorijos.

Kai šėtonas, Romos bažnyčios padedamas, privertė žmones pasukti iš klusnumo Dievui kelio, jis kruopščiai slėpė savo tikruosius tikslus, jo darbas buvo taip meistriškai užmaskuotas, kad žmonių nuosmukis ir bėdos nebuvo laikomos nusizengimo Dievo Įstatymui padariniais. Dievo Dvasia labai priešinosi šėtono įtakai, todėl jis negalėjo galutinai įgyvendinti savo ketinimų. Žmonės nesugebėjo suprasti nei savo vargų šaltinio, nei vargų priežasčių. Tačiau revoliucijos metu, kai Nacionalinis susirinkimas atvirai atmetė Dievo Įstatymą ir įsiviešpatavo Teroras, priežastys tapo visiems akivaizdžios.

Kai Prancūzija viešai atsisakė Dievo ir atmetė Bibliją, nedori žmonės ir tamsybių dvasios džiaugėsi, kad pasiekė taip ilgai trokštamą tikslą – visa karalystė išsivadavo iš Dievo Įstatymo suvaržymų. „Kadangi bausmė už nedorus darbus vykdoma ne tuoj pat, žmogaus širdis įsidrąšina daryti pikta.“ (*Mokytojo 8, 11*) Tačiau gero ir teisingo Įstatymo pažeidimas neišvengiamai turėjo baigtis vargais ir suirute. Nors žmonės už savo blogus poelgius nebuvo iš karto nubausti, bet jie neišvengiamai ėjo į pražūtį. Įtisi nusikaltimų ir nuopuolių amžiai pildė įniršio taurę iki atpildo dienos, ir kai taurė visiškai prisipildė, Dievą niekinusieji per vėlai pamatė, kaip baisu regėti dieviškosios kantrybės galą. Sulaikančioji Dievo Dvasia jau daugiau nebesipriešino žiauriai šėtono galiai, ir šėtonas,

kurio vienintelis malonumas yra žmonių kančios, gavo laisvę veikti. Tie, kurie pasirinko tarnauti blogiui, turėjo nuimti jo derlių, kol visa šalis prisipildė nusikaltimų, kurių neįmanoma aprašyti. Iš nuniokotų provincijų ir sunaikintų miestų sklido baisūs neapsakomo sielvarto šauksmai. Prancūzija, atrodė, buvo sukręsta žemės drebėjimo. Religiją, įstatymus, visuomenės gyvenimo normas, šeimą, valstybę ir Bažnyčią – visa tai nušlavė nedora ranka, užsimojusi prieš Dievo Įstatymą. Teisingai pasakė išminčius [Saliamonas]: „Nedorėlis pargriūva per savo nedorumą. Nusidėjėlis gali daryti pikta šimtą kartų ir nepaisydamas to ilgai gyventi. Žinau, kad bus gera bijantiems Dievo, nes jie garbina Jo Artumą, bet nebus gera nedorėliui.“ (*Patarlių 11, 5; Mokytojo 8, 12–13*) „Kadangi jie nekentė pažinimo ir neįgijo pagarbios Viešpaties baimės, [...] jie valgys savo kelio vaisius ir bus savo kėslų pasotinti.“ (*Patarlių 1, 29. 31*)

Ištikimieji Dievo liudytojai, kuriuos nužudė „išlindusi iš bedugnės šventvagiška jėga“, po kurio laiko vėl prabilo. „Po pusketvirtos dienos gyvybės dvasia nuo Dievo išengė į juodu. Jie pašoko ant kojų, ir didžiulė baimė pagavo tuos, kurie į juos žiūrėjo.“ (*Aprėškimo 11, 11*) 1793 m. Prancūzijos Nacionalinis konventas išleido dekretus, draudžiančius krikščionių religiją ir Bibliją. Po trejų su puse metų Nacionalinis susirinkimas anuliuo tuos dekretus, ir Šventajam Raštui buvo sugrąžintas pakantumas. Pasaulis pamatė, kokios siaubingos buvo to šventvagiško poelgio pasekmės. Žmonės pripažino būtinybę tikėti Dievu ir Jo Žodžiu kaip dorybės ir moralės pagrindu. Viešpats pasakė: „Ką tu įžeidei ir kam piktžodžiavai? Prieš ką pakėlei savo balsą, žvelgdamas įžūliomis akimis? Prieš Izraelio Šventąjį! Aš juos pamokysiu, visiems laikams jiems parodysiu savo ranką ir savo galybę, kad jie žinotų, jog Mano vardas yra Viešpats.“ (*Izaijo 37, 23; Jeremijo 16, 21*)

Kalbėdamas toliau apie tuos du liudytojus, pranašas skelbia: „Tada jie išgirdo galingą balsą iš dangaus, kuris jiems šaukė: ‘Užženkite šen!’ ir jiedu užžengė į dangų debesyje, o jų priešai žiūrėjo į juodu.“ (*Aprėškimo 11, 12*) Prancūzija paskelbė karą dviem Dievo liudytojams, dabar jie buvo pagerbti kaip niekada anksčiau. 1804 metais buvo įkurta Britų ir Užsienio Biblijos draugija. Kiek

vėliau visoje Europoje atsirado daug panašių draugijų ir daugybė jų filialų. 1816 metais buvo įkurta Amerikos Biblijos draugija. Įkūrus Britų draugiją, Biblija buvo išspausdinta ir platinama penkiasdešimčia kalbų. Nuo to laiko ji išversta į šimtus kalbų ir dialektų.⁹⁸

Penkiasdešimt metų prieš 1792 m. misionieriškam darbui užsienyje buvo skiriama mažai dėmesio. Nebuvo kuriamos naujos bendruomenės, šiek tiek dirbo tik kelios bažnyčios, skleisdamos krikščionių tikėjimą pagoniškose šalyse. Tačiau XVIII a. pabaigoje situacija žymiai pasikeitė. Racionalizmas daugiau nebeapatenkino žmonių, jie jautė dieviškojo apreiškimo ir gyvos religijos poreikį. Nuo to laiko misionieriškas darbas užsienyje nepaprastai suaktyvėjo.⁹⁹

Pagerėjus spausdinimo galimybėms, Biblijos platinimo darbas įgijo naują paspartį. Tobulėjant ryšio priemonėms, įveikus ankstesnius prietarus ir nacionalinio išskirtinumo barjerus, Romos popiežiui praradus pasaulietinę valdžią, Dievo Žodžiui atsivėrė kelias. Jau seniai Šventasis Raštas be apribojimų pardavinėjamas Romos gatvėse ir yra prieinama knyga visuose Žemės rutulio kampeliuose.

Skeptikas Volteras vieną kartą pagyrūniškai pareiškė: „Nusi-bodo klausytis, kaip žmonės kalba, kad dvylika žmonių paklojo pamatus krikščionių religijai. Aš įrodysiu, jog gali pakakti ir vieno žmogaus ją sunaikinti.“ Po jo mirties praėjo daug metų. Milijonai žmonių įsijungė į kovą su Biblija. Tačiau nė nepanašu, kad ji būtų sunaikinta. Jei Voltero laikais buvo šimtai jos egzempliorių, tai dabar atsirado dešimtys, šimtai tūkstančių. Vienas iš ankstyvųjų reformatorių taip pasakė apie krikščioniškąją Bažnyčią: „Biblija yra priekalas, į kurį atšipo daug kūjų.“ Viešpats pasakė: „Joks ginklas, nukaltas tau pulti, neatneš sėkmės; liežuvis, kuris bylos prieš tave teisme, tu nugalėsi.“ (*Izaijo 54, 17*)

„Dievo Žodis tveria amžinai. Jo įsakai tvirti, patikimi amžių amžiais, duoti tiesa ir teisumu.“ (*Izaijo 40, 8; Psalmė 111, 7–8*) Viskas, kas statoma ant žmogaus autoriteto, bus sunaikinta, o tai, kas statoma ant nekintančio Dievo Žodžio uolos, tvers amžiais.

16. KOLONISTAI AMERIKOJE

Nors anglų reformatoriai atsisakė Romos katalikų bažnyčios mokslo, bet išsaugojo nemažai jos doktrinų. Buvo atmestas Romos bažnyčios autoritetas ir atsisakyta jos tikėjimo išpažinimo, bet kai kurie papročiai ir apeigos Anglikonų bažnyčios pamaldose buvo paliktos. Buvo teigiama, kad šie dalykai nesusiję su sąžine. Kadangi jų nemini Šventasis Raštas, vadinasi, jie neesminiai, nedraustini ir iš esmės nedaro blogo poveikio. Išlaikytos apeigos sumažintų prarają, kuri atskyrė reformuotas Bažnyčias nuo Romos bažnyčios, ir padėtų Romos katalikams pripažinti protestantų tikėjimą.

Ir konservatoriams, ir linkusiems į kompromisus šie argumentai atrodė visiškai logiški. Tačiau ne visi žmonės laikėsi panašios nuomonės. Faktas, kad tie papročiai „buvo tiltas tarp Romos ir Reformacijos“*, buvo pakankamas argumentas priešintis šiems papročiams. Be to, išlaikyta tradicija priminė buvusią vergiją, iš kurios jie buvo išvaduoti ir į kurią visiškai nenorėjo grįžti. Šie žmonės teigė, kad Dievas savo Žodžiu nurodė, kaip reikia Jį garbinti, o žmonės negali savavališkai ką nors pridėti arba atimti. Didžiojo atsimitimo pradžioje buvo siekiama Bažnyčios autoritetą prilyginti Dievo autoritetui. Roma pradėjo uždrausdama tai, ko neuždraudė Dievas, o baigė uždrausdama tai, kas buvo Jo nustatyta.

* *Martyn. The Life and Times of Luther. – V. 5. – P. 22.*

Daugelis nuoširdžiai norėjo grįžti prie ankstyvosios krikščionybės tyrumo ir paprastumo. Daugelį Anglikonų bažnyčios papročių jie pripažino stabmeldystės paminklais, sąžinė neleido jiems dalyvauti tokiose pamaldose. Tačiau Anglikonų bažnyčia, kurią palaikė civilinė valdžia, neleido nukrypti nuo pagrindinių Bažnyčios nuostatų. Įstatymas reikalavo dalyvauti valstybinės Bažnyčios pamaldose, buvo draudžiami nesankcionuoti religiniai susirinkimai, nesilaikant šių nurodymų, buvo grasinama įkalinimu, ištrėmimu ar net mirtimi.

XVII a. pradžioje ką tik įžengęs į Anglijos sostą monarchas paskelbė savo ketinimą „priversti puritonus paklusti arba [...] palikti šalį, antraip jų padėtis gali pablogėti“.* Gašdinami, persekiojami ir įkalinami jie visiškai nesitikėjo geresnių dienų, todėl daugelis įsitikino, kad tiems, kurie nori tarnauti Dievui pagal sąžinę, „Anglija nėra tinkama vieta“.** Dideli sunkumai, kalėjimai ir netektytys privertė kai kuriuos ieškoti prieglobsčio Olandijoje. Tačiau jų ketinimai susidūrė su kliūtimis, jie patekdavo į priešų rankas. Bet pagaliau ryžtingumas nugalėjo, ir jie rado prieglobstį draugiškame Olandijos Respublikos pajūryje.

Bėgdami jie paliko namus, turtą ir neteko pragyvenimo šaltinio. Šioje šalyje jie buvo svetimšaliai, juos supo žmonės, kalbėję nežinoma kalba ir laikęsi nesuprantamų papročių. Norėdami užsidirbti sau duoną, jie buvo priversti imtis naujų ir neįprastų darbų. Nebejauni vyrai, kurie visą gyvenimą dirbo žemę, dabar turėjo išmokti kito amato. Tačiau jie džiugiai pasitikdavo sunkumus, nesiskundė ir negaišo laiko dykinėdami. Nors jie dažnai skurdo, bet dėkojo Dievui už gaunamas palaimas ir džiaugėsi dvasinio bendravimo laisve. „Jie žinojo, kad yra svečiai ir ateiviai, todėl nekreipė dėmesio į laikinus dalykus, bet žvelgė į dangų, savo brangiąją tėvynę, ir įgydavo dvasios ramybę.“***

Tremtis ir sunkumai dar labiau sustiprino jų meilę ir tikėjimą. Jie pasitikėjo Viešpaties pažadais, ir Jis nepaliko jų varge. Dievo

* *Bancroft George*. History of the United States of America. – Pt. 1. – Ch. 12. – Par. 6.

** *Palfrey J. G.* History of New England. – Ch. 3. – Par.43.

*** *Bancroft*. Min. veik. – Par. 15.

angelai visada buvo šalia jų, kad padrašintų ir palaikytų juos. Kai Dievo ranka parodė jiems kelią per jūrą į šalį, kur Jo žmonės galėtų rasti sau prieglobstį ir paliktų savo vaikams brangų religinės laisvės palikimą, jie drąsiai patraukė Apvaizdos rodomu keliu.

Dievas siuntė savo vaikams išbandymus, kad paruoštų juos vykdyti Jo maloningus sumanymus jų pačių gerovei. Bažnyčia buvo pažeminta, kad vėl būtų išaukštinta. Dėl Bažnyčios Dievas pasiruošęs parodyti savo galią, pateikti pasauliui dar vieną įrodymą, kad Jis nepaliks tų, kurie Juo pasitiki. Jis taip valdė įvykius, kad šetono pyktis ir piktavalių žmonių ketinimai tik padidino Jo šlovę ir nuvedė Jo vaikus į saugią vietą. Persekiojimai ir tremtis atvėrė kelią į laisvę.

Iš pradžių priversti atsiskirti nuo Anglikonų bažnyčios, puritonai susijungė, iškilmingai pasižadėję, kad, kaip laisvi Viešpaties vaikai, „kartu vaikščios žinomais ir dar nežinomais Jo keliais“.* Čia pasireiškė tikrosios reformos dvasia, gyvybingas protestantizmo principas. Piligrimai paliko Olandiją, kad rastų namus Naujajame pasaulyje. Jų pastorius Džonas Robinsonas, kurį Apvaizda sulaukė nuo kelionės su jais, atsisveikindamas su tremtiniais pasakė: „Bro liai, greitai mes išsiskirsime, ir Viešpats težino, ar aš kada nors vėl jus regėsiu. Tačiau, nepaisant to, ar Jis leis mums pasimatyti, ar ne, aš prašau jus prieš Dievą ir Jo palaimintus angelus sekti manimi taip, kaip aš sekiau Kristumi. Jei Dievas jums siųs naują šviesą, būkite pasiruošę ją priimti, kaip priimdavote tiesą, kurią skelbiau aš, nes esu tikras, kad Viešpats turi dar daugiau tiesos ir šviesos, kuri bus atskleista per Jo Šventąjį Žodį.**

„Aš giliai sielvartauju, – tęsė jis, – matydamas iš dalies reformuotas Bažnyčias, jos pasiekė tam tikrą Reformacijos lygį ir neketina žengti nė žingsnio toliau nei jos pradininkai. Liuteronai nenori žiūrėti toliau nei matė Liuteris. [...] Calvinistai, kaip jūs matote, sustingo toje vietoje, kurioje juos paliko didysis Dievo žmogus, kuris, regis, žinojo ne viską. Tai nelaimė, kurią reikia apraudoti. Nors jie ir buvo savo meto šviesuliai, bet nepažino Dievo Žodžio

* *Brown J.* The Pilgrim Father. – P. 74.

** *Martyn.* Min. veik. – V. 5. – P. 70.

gelmių. Jeigu jie dabar būtų gyvi, noriai priimtų naują šviesą, kaip savo metu priėmė jos pirmuosius spindulius.“*

„Atsiminkite, – kalbėjo jis, – savo pasižadėjimą vaikščioti žinomais ir dar nežinomais Viešpaties keliais. Prisiminkite savo pažadą ir Sandorą su Dievu bei susitarimą vienas su kitu priimti šviesą ir tiesą, kuri atsiskleis iš Jo rašytinio Žodžio. Tačiau prašau jūsų – būkite atsargūs. Prieš priimdami tiesą pasverkite ir palyginkite ją su kitais Šventojo Rašto tekstais – neįmanoma, kad krikščioniškasis pasaulis, neseniai išėjęs iš nežvelgiamos tamsos, iš karto sugebėtų įgyti pažinimo pilnatvę.“**

Sąžinės laisvės troškimas įkvėpė piligrimus drąsiai pakelti ilgos kelionės grėsmę, iškėsti beribio vandenyno sunkumus ir pavojus ir su Dievo palaima pakloti Amerikos pakrantėje galingos tautos pamatus. Tačiau sąžiningi ir dievobaimingi piligrimai dar nesu-prato didžiojo religinės laisvės principo. Laisvę, kurią gavo sau tokių didelių aukų kaina, jie nebuvo linkę suteikti kitiems. „Tik nedaugelis net iš didžiausių XVII a. mąstytojų ir aukštos dorovės žmonių gerai suvokė šį svarbų Naujojo Testamento principą, kuris „pripažįsta Dievą vieninteliu žmonių tikėjimo teisėju“.***Mokymas apie tai, jog Dievas leido, kad Bažnyčia vadovautų žmonių sąžinei, nustatytų, kas yra erėzija ir baustų už ją, yra labiausiai išsąsknijęs popiežystės paklydimas.* Nors reformatoriai atmetė Romos bažnyčios mokslą, bet jie nebuvo visiškai laisvi nuo jos nepakantumo dvasios. Ilgus jos valdymo amžius tiršta tamsa, kuria popiežiaus valdžia apgaubė visą krikščioniškąjį pasaulį, net ir dabar nebuvo visiškai išsklaidyta. Vienas žymus Masačusetso valstijos veikėjas teigė: „Pasaulį antikrikščionišką padarė pakantumas, ir nėra nieko blogo, jei Bažnyčia baudžia eretikus.“*** Kolonistai nutarė, kad tik Bažnyčios nariai gali rinkti civilinę vyriausybę. Buvo sukurta savotiška valstybinė Bažnyčia, visi žmonės privalėjo finansiškai remti dvasininkiją, o vietinė valdžia gavo teisę užkirsti kelią bet kokiai

* Neal D. History of the Puritans. – V. 1. – P. 269.

** Martyn. Min. veik. – V. 5. – P. 70, 71.

*** Min. veik. – P. 297.

**** Min. veik. – P. 335.

erezijai. Taip civilinė valdžia pateko į Bažnyčios rankas. Netrukus visa tai susilaukė neišvengiamų rezultatų – persekiojimų.

Rodžeris Viljamsas atvyko į Naująjį pasaulį praėjus vienuolikai metų po pirmosios kolonijos įkūrimo. Kaip ir pirmieji piligrimai jis atvyko tikėdamasis religinės laisvės, tačiau suvokė, kad laisvė yra neatsiejama kiekvieno žmogaus teisė, nesvarbu, kokios būtų jo pažiūros. Jis nuoširdžiai ieškojo tiesos ir panašiai kaip Robinsonas manė, kad pasauliui dar neatskleista Dievo Žodžio šviesos pilnatvė. Viljamsas buvo „pirmasis žmogus šiuolaikiniame krikščioniškame pasaulyje, į civilinio valdymo pamatus įdėjęs sąžinės laisvės ir įsitikinimų lygybės prieš įstatymą principą“.* Jis tvirtino, kad valdžios pareiga užkirsti kelią nusikaltimams, tačiau ji neturi jokios teisės kontroliuoti sąžinę. „Visuomenė ar valdžia, – sakė jis, – gali spręsti, kokie turi būti žmonių tarpusavio santykiai. Jeigu bandoma nurodyti žmogaus pareigas Dievui, toks elgesys yra netinkamas, tai neužtikrina saugumo. Turėdama teisę kištis į žmonių sąžinę, valdžia galėtų nurodyti vienokią nuomonę ar tikėjimą šiandien, o kitokią – rytoj. Tai darė Anglijos karaliai ir karalienės, Romos katalikų bažnyčios popiežiai, tokius sprendimus priimdavo visuotiniai susirinkimai. Taip tikėjimo klausimais kultų didžiulė painiava.“**

Grasinant baudomis ar įkalinimu, buvo reikalaujama lankyti valstybinės Bažnyčios pamaldas. „Viljamsas pasmerkė šį įstatymą. Anglijos įstatymo blogis buvo tas, kad vertė lankyti parapijos bažnyčią. Priverstinis skirtingų pažiūrų žmonių suvienijimas jam atrodė kaip atviras jų prigimtinių teisių pažeidimas. Liepti lankyti pamaldas netikintiems arba nelinkusiems tai daryti, reiškia skatinti veidmainystę. [...] ‘Nė vienas neturi prievarta lankyti pamaldų, – sakė jis, – ar prieš savo įsitikinimus remti Bažnyčią aukomis.’ ‘Nejaugi! – sušuko priešininkai, nustebinti jo pareiškimo. – Argi darbininkas nevertas savo užmokesčio?’ ‘Taip, – atsakė jis, – bet mokėti turi tie, kurie pasamdė jį.’“***

* *Bancroft*. Min. veik. – Pt. 1. – Ch. 15. – Pat. 16.

** *Martyn*. Min. veik. – V. 5. – P. 340.

*** *Bancroft*. Min. veik. – Pt. 1. – Ch. 15. – Par. 2.

Rodžeris Viljamsas buvo gerbiamas ir mylimas, nes buvo ištikimas tarnautojas, retų gabumų žmogus, nepalenkiamo dorumo ir geros širdies, tačiau jo tvirtas neigimas, kad civilinė valdžia turi teisę valdyti Bažnyčią, ir religijos laisvės reikalavimas negalėjo būti pakenčiamas. Buvo teigiama, kad šio naujo mokymo įgyvendinimas „sugriaus valstybės gyvenimo pamatus ir nuvers vyriausybę“.* Jis buvo išstremtas iš kolonijos. Vengdamas suėmimo, spiginant žiemos šalčiui ir siaučiant pūgai, Viljamsas buvo priverstas bėgti į gūdų mišką.

„Keturiolika savaičių, – pasakoja jis, – aš blaškiausi tuo šaltu metų laiku, neturėdamas nei pastogės, nei duonos.“ Tačiau „slėnio varnai maitino mane¹⁰⁰, o išdubę medžiai teikė prieglobstį“.** Taip jis tęsė savo kankinančią kelionę per sniegą, nepramintais tankių miškų takais, kol rado prieglobstį vienoje indėnų gentyje, kurios pasitikėjimą ir palankumą laimėjo mokydamas Evangelijos tiesų.

Po ilgų klajonių ir permainos mėnesių jis pagaliau pasiekė Naragenseto įlanką; čia jis paklojo naujo tipo valstybės pamatus, kuri tikrąja to žodžio prasme pripažino tikėjimo laisvę. Pagrindinis Rodžerio Viljamso kolonijos principas buvo tas, „kad kiekvienas žmogus turi teisę garbinti Dievą pagal savo sąžinę“***. Jo maža valstija – Rod Ailendas tapo engiamųjų prieglobsčiu, ji didėjo bei klestėjo, kol pagrindiniai jos principai – civilinė ir religinė laisvė – tapo Amerikos Respublikos kertiniu akmeniu.

Didingame dokumente, kurį mūsų protėviai iškėlė kaip savo teisių įstatymo projektą – Nepriklausomybės deklaraciją, jie paskelbė: „Mes pripažįstame šias tiesas: visi žmonės yra sukurti lygūs, visiems Kūrėjas suteikė tam tikras neatimamas teises, tarp kurių yra teisė į gyvenimą, laisvę ir laimę.“ Konstitucija garantavo sąžinės laisvę: „Religiniai įsitikinimai niekada nebus sąlyga arba kliūtis užimti bet kokią visuomeninę pareigą Jungtinėse Amerikos Valstijose“. „Kongresas nepriims jokie įstatymo, kuris verstų išpažinti tam tikrą religiją arba uždraustų išpažinti bet kokią kitą.“

* Min. veik. – Par. 10.

** *Martyn*. Min. veik. – V. 5. – P. 349, 350.

*** Min. veik. – P. 354.

„Konstitucijos autoriai pripažino amžinąjį principą, kad žmogaus santykiai su Dievu yra virš žmonių įstatymų ir jo sąžinės teisės yra nepajudinamos. Norint nustatyti šią tiesą, nereikia aiškinimų, mes suprantame tai savo širdimi. Nepaisant žmonių įstatymų, šios tiesos suvokimas palaikė kankinius jų kančiose ir laužo liepsnose. Jie jautė, kad jų pareiga Dievui buvo aukščiau už žmonių potvarkius, kad žmogus neturi jokių teisių į jų sąžinę. Tai įgimtas principas, kurio niekas negali panaikinti.“*

Kai Europos šalis pasiekė žinios apie šalį, kurioje kiekvienas žmogus gali džiaugtis savo darbo vaisiais ir paklusti savo sąžinės balsui, tūkstančiai stengėsi pasiekti Naujojo pasaulio krantus. Kolonistų skaičius sparčiai didėjo. „Specialiu įstatymu Masačusetsas pasiūlė svetingą priėmimą ir valstybės pagalbą bet kurios tautybės krikščionims, kurie perkirs Atlantą, *bėgdami nuo karų, bado ir persekiojimų*. Taip bėgliai ir engiamieji, remiantis šiuo įstatymu, tapo valstijos svečiais.“** Po dvidešimties metų nuo pirmųjų kolonistų išsilapinimo Plymute tūkstančiai piligrimų įsikūrė Naujojoje Anglijoje.

Norėdami užsitikrinti laisvę, kurios tiek ilgai ieškojo, „jie sunaikiai dirbo, tenkinosi kukliu uždarbiu ir gyveno taupiai. Jie tikėjosi gauti iš žemės tik atlygį už savo triūsą. Jokia auksinė svajonė neapakino jų apgaulingais spinduliais. [...] Jie pasitenkino lėta, tačiau tvirta socialinės politikos pažanga. Jie kantriai kentė beribių platybių skurdą, laistydami ašaromis ir prakaitu laisvės medį, kol jis giliai įsišaknijo žemėje“.

Šventasis Raštas buvo laikomas tikėjimo pagrindu, išminties šaltiniu ir laisvės chartija. Jo principų stropiai mokė namuose, mokykloje ir bažnyčioje, o mokymo vaisiai pasireiškė taupumu, supratingumu, tyrumu ir pakantumu. Puritonų gyvenvietėje galėdavai pragyventi kelerius metus ir „nepamatyti išgėrusio, išgirsti keiksmo ar sutikti elgetą“.***Tai buvo gyvas pavyzdys, kad Biblijos principai yra patikimiausia tautinės didybės garantija.* Silpnos ir

* Congressional documents. – Serial No. 200. – Document No. 271.

** *Martyn*. Min. veik. – V. 5. – P. 417.

*** *Bancroft*. Min. veik. – Pt. 1. – Ch. 19. – Par. 25.

atskiros kolonijos tapo galingų valstijų konfederacija, o nustebeš pasaulis pažymėjo taiką ir klestėjimą „Bažnyčioje be popiežiaus, o valstybėje be karaliaus“.

Amerikos pakrantės traukė nuolat didėjančius žmonių srautus, tačiau jų siekiai labai skyrėsi nuo pirmųjų piligrimų. Nors pradinis tikėjimas ir tyrumas darė didelę teigiamą įtaką, bet ji vis silpnėjo, nes daugėjo žmonių, kurie siekė tik materialinės gerovės.

Pirmųjų kolonistų priimtos taisyklės, leidžiančios tik Bažnyčios nariams balsuoti ar užimti pareigas civilinėje vyriausybėje, pasekmės buvo pražūtingos. Tokių priemonių buvo imtasi norint išlaikyti valstybės tyrumą, tačiau tai žlugdė Bažnyčią. Kadangi tikėjimas buvo balsavimo ir įsidarbinimo sąlyga, daugelis, skatinami tik žemiškų ir politinių motyvų, prisijungė prie Bažnyčios nepakeitę širdies. Taigi bendruomenėse buvo daug neatsivertusių žmonių ir net tarp dvasininkų buvo tokių, kurie klaidingai suprato tiesą ir nieko nežinojo apie atnaujinančią Šventosios Dvasios galią. Pasekmės buvo pražūtingos. Tai nekart pasireiškė Bažnyčios istorijoje nuo Konstantino iki mūsų laikų, kai buvo bandoma sukurti Bažnyčią valstybės pagalba, kai buvo ieškoma valstybės paramos Gerajai naujienai To, kuris pasakė: „Mano Karalystė ne iš šio pasaulio.“ (*Jono 18, 36*) *Nors ir nežymus Bažnyčios ir valstybės ryšys, kuriuo siekiama priartinti pasaulį prie Bažnyčios, iš tikrųjų tik priartina Bažnyčią prie pasaulio.*

Palikuonys užmiršo didįjį principą, kurį taip kilniai palaikė Džonas Robinsonas ir Rodžeris Viljamsas, kad tiesa yra pažangi, o krikščionys turėtų būti pasirengę priimti bet kurį Šventojo Dievo Žodžio šviesos spindulį. Kaip ir Europoje, Amerikos protestantų bažnyčios, kurias praturtino Reformacijos palaimos, nesugebėjo žengti į priekį reformos keliu. Nors kartkartėmis iškildavo ištikimi vyrai, kurie skelbdavo naujas tiesas ir demaskuodavo ilgai vyravusius paklydimus, dauguma, kaip Kristaus laikų žydai ir Liuterio laikų popiežiaus šalininkai, tenkinosi savo tėvų tikėjimu ir neketino keisti gyvenimo. Todėl religija vėl išsigimė į formalizmą, buvo laikomasi paklydimų bei prietarų, kurie būtų buvę atmesti, jei Bažnyčia būtų vaikščiojusi Dievo Žodžio šviesoje. Taip

Reformacijos įkvėpta dvasia pamažu geso, kol vėl iškilo poreikis reformuoti protestantų bažnyčias, kaip ir Romos katalikų bažnyčią Liuterio laikais. Vėl matėsi tas pats atsidavimas žemiškiems dalykams ir dvasinis sąstingis, didi pagarba žmonių nuomonėms, o Dievo Žodžio mokymas buvo pakeistas žmonių išgalvotais priesakais.

XIX a. pradžioje visuotinai išplatinta Biblija ir skaisti jos šviesa apšvietusi pasaulį, nesuteikė tiesos pažinimo ir praktinio pamaldumo pažangos. Šėtonas negalėjo kaip praėjusiais amžiais slėpti nuo žmonių Dievo Žodžio, nes jis dabar buvo visiems prieinamas, tačiau, siekdamas savo tikslų, jis skatino daugumą nevertinti Rašto. Žmonės nenorėjo tyrinėti Šventojo Rašto, todėl ir toliau priėmė klaidingus aiškinimus ir palaikė mokymus, neturinčius jokio Biblijos pagrindo.

Matydamas savo bergždžias pastangas sunaikinti tiesą persekiojimais, šėtonas vėl griebėsi kompromiso, kuris kadaise sąlygojo didelį nuopuolį ir lėmė Romos katalikų bažnyčios susiformavimą. Jis skatino krikščionis susijungti dabar jau ne su pagonimis, o su tais, kurie pasišventę šio pasaulio dalykams rodė, kad yra tokie pat stabmeldžiai, kaip ir medinių stabų garbintojai. Ir šios sąjungos pasekmės buvo ne mažiau pražūtingos kaip ankstesniaisiais amžiais. Prisidengus religija, buvo skatinamas išdidumas ir prabanga, Bažnyčios smuko. Šėtonas ir toliau kraipė Šventojo Rašto mokslą. Giliai įsišakniję papročiai pražudė milijonus žmonių. Užuot kovojusi už „tikėjimą, vieną kartą visiems laikams duotą šventiesiems“¹⁰¹, Bažnyčia palaikė ir gynė šiuos papročius. Taip išsigimė principai, dėl kurių tiek daug padarė ir iškentė reformatoriai.

17. RYTO ŠAUKLIAI

Viena didingiausių ir šlovingiausių Šventojo Rašto tiesų yra tiesa apie Kristaus antrąjį atėjimą, kuris užbaigs didįjį išgelbėjimo darbą. Dievo vaikams, šios žemės svečiams, kurie taip ilgai klaidžioja ūksmingoje mirties šalyje, suteikiama džiaugsminga Jėzaus atėjimo viltis. Jis yra prisikėlimas ir gyvenimas, Jis sugrąžins namo savo iš-tremtus sūnus. Mokymas apie Kristaus antrąjį atėjimą yra svarbiausias Šventojo Rašto mokymas. Nuo tos dienos, kai pirmoji pora liūdėdama atsisveikino su Edeno sodu, tikėjimo vaikai laukė Pažadėtojo atėjimo, kuris sunaikintų piktojo galią ir vėl gražintų jiems prarastąjį rojų. Senovės šventieji laukė didingo Mesijo atėjimo kaip savo vilčių išsipildymo. Henochui, septintajam nuo Adomo, kuris tris šimtus metų žemėje ėjo su Dievu, buvo leista iš toli stebėti Išgelbėtojo atėjimą. Jis sakė: „Štai atėjo Viešpats su miriadais savo šventųjų įvykdyti visiems teismo.“ (Judo 14–15) Patriarchas Jobas savo sielvarto naktį su nepalaužiamu pasitikėjimu sušuko: „Juk aš žinau, kad mano Atpirkėjas gyvas; galų gale Jis pakils kaip liudytojas žemėje. Net kai liga jau bus suėdusi mano odą, savo kūnu matysiu Dievą. Matysiu Jį savo, o ne kieno kito akimis!“ (Jobo 19, 25–26)

Kristaus atėjimas, kuris paženklinys teisingumo pergalę, įkvėpė didingiausius ir karščiausius šventųjų rašytojų pasisakymus.

Biblijos poetai ir pranašai vartojo žodžius, degančius dangaus ugnimi. Psalmininkas apdainavo Izraelio Karaliaus galią ir didybę: „Iš Siono, grožio viršūnės, Dievas švyti. Mūsų Dievas ateina, bet ne tyliai [...]. Jis pasišaukia dangų ir žemę savo tautos teismui. Dangūs tesilinksmina, žemė tedžiūgauja [...] Viešpaties Artume, nes Jis ateina, nes Jis ateina valdyti žemės. Teisiai Jis valdys pasaulį ir ištikimai – tautas.“ (*Psalmė 50, 2–4; 96, 11. 13*)

Pranašas Izaijas sušuko: „Pabuskite ir šaukite iš džiaugsmo, visi, kurie gulite dulkėse! Tavo mirusieji gyvens, jų kūnai prisikels, nes Tavo rasa – rasa, švytinti šviesa, todėl ir šešėlių šalis atiduos mirusiuosius. Jis visiems laikams sunaikins mirtį. Viešpats Dievas nušluostys ašaras nuo visų veidų. Savo tautos gėdą Jis pašalins visur žemėje. Tikrai tai įvyks, nes taip kalbėjo Viešpats! Tą dieną bus sakoma: ‘Štai mūsų Dievas! Juo mes pasitikėjome, ir Jis mus išgelbėjo! Štai Viešpats! Juo mes pasitikėjome! Džiūgaukime ir linksminkimės, kad Jis mus išganė!’“ (*Izaijo 26, 19; 25, 8–9*)

Pranašas Habakukas, susižavėjęs šventu regėjimu, apibūdino Jo pasirodymą: „Dievas atėjo iš Temano, Šventasis iš Parano kalno. [...] Jo Garbė padengė dangų, ir žemė buvo sklidina Jo garbės. Žėrėjimas kaip saulės; du spinduliai švyti iš Jo rankos, iš ten, kur slypi Jo galybė. [...] Sustodamas Jis supurtė žemę, pažvelgdamas sudrebino tautas. Amžinieji kalnai skeldėjo, palei Jo senuosius kelius įdubo pirmykštės kalvos. [...] Neįau Tu įniršai ant upių ir įtūžai ant jūros, kai valdei savo žirgus, pergalingus karo vežimus? [...] Kalnai, matydami Tave, drebėjo; pratrūko liūtis, suriaumojo jūrų bedugnė. Saulė iškėlė aukštai savo rankas, mėnulis sustojo savo didingoje buveinėje nuo Tavo greitųjų strėlių šviesos, nuo Tavo žaibuojančios ieties spindesio. [...] išėjai gelbėti savo tautos, gelbėti savo pateptojo.“ (*Habakuko 3, 3–4. 6. 8. 10–11. 13*)

Kai Išgelbėtojas turėjo išsiskirti su savo mokiniais, Jis guodė nelaiminguosius, užtikrindamas, kad ateis vėl: „Tegul neišsigąsta jūsų širdys! [...] Mano Tėvo namuose daug buveinių. Antraip argi būčiau sakęs: ‘Einu jums vietos paruošti!’? Kai nuėjęs paruošiu, vėl sugrįšiu ir jus pas save pasiimsiu [...]. Kai ateis Žmogaus Sūnus savo šlovėje ir kartu su Juo visi angelai, tada Jis atsisės savo garbės

soste. Jo akivaizdoje bus surinkti visų tautų žmonės [...].“ (*Jono 14, 1–3; Mato 25, 31–32*)

Užtrukę ant Alyvų kalno Kristui įžengus į dangų, angelai pakartojo mokiniams Jo pažadą sugrįžti: „Tasai Jėzus, paimtas nuo jūsų į dangų, sugrįš taip pat, kaip esate Jį matę žengiant į dangų.“ (*Apaštalų darbu 1, 11*) Apaštalas Paulius, įkvėptas Šventosios Dvasios, paliudijo: „Pats Viešpats, nuskambėjus paliepimui, arkangelo balsui ir Dievo trimitui, nužengs iš dangaus.“ (*1 Tesalonikiečiams 4, 16*) Pranašas, būdamas Patmo saloje, pasakė: „Štai Jis ateina su debesimis, ir išvys Jį kiekviena akis.“ (*Apreiškimo 1, 7*)

Kristaus atėjimas gaubiamas visokeriopa šlove „iki visų dalykų atnaujinimo meto. Dievas tai nuo amžių paskelbė savo šventųjų pranašų lūpomis“ (*Apaštalų darbu 3, 21*). Tada ateis galas ilgalaikiam blogio viešpatavimui, „pasaulio karalystė taps Viešpaties ir Jo Mesijo Karalyste, ir Jis karaliaus per amžių amžius!“ (*Apreiškimo 11, 15*) „Tada Viešpaties šlovė bus apreikšta! Visa žmonija drauge ją išvys [...]. Viešpats Dievas suželdins teisumą ir šlovę visų tautų akivaizdoje. Viešpats savo tautos likučiu bus šlovingas vainikas bei puiki diadema.“ (*Izaijo 40, 5; 61, 11; 28, 5*)

Tada po visu dangumi įsikurs taiki ir ilgai lauktoji Mesijo karalystė. „Viešpats užjaučia Sioną, visiems jo griuvėsiams Jis maloningas. Jo dykumą Jis paverčia Edenu ir jo tyrlaukius – Viešpaties sodu. Jai bus suteikta Libano šlovė, Karmelio ir Šarono didingumas. Tavęs daugiau nebevadins ‘Paliktąja’, tavo šalies – ‘Nuniokotąja’, bet busi vadinama ‘Ji Mano žavesys’, o tavo šalis – ‘Ištekėjusia’ [...]. Kaip tuoktūsi vaikas su mergele, taip tavo Statytojas susituoks su tavimi.“ (*Izaijo 51, 3; 35, 2; 62, 4–5*)

Viešpaties atėjimas visais laikais buvo Jo tikrųjų sekėjų viltis. Ant Alyvų kalno duotas Išgelbėtojo pažadas sugrįžti nušvietė mokinių ateitį, pripildė jų širdis džiaugsmo ir vilties, kurios negalėjo nuslopinti ir užtemdyti nei sielvartas, nei išmėginimai. Kenčiantiems ir persekiojamiems „didžiojo Dievo bei Gelbėtojo Jėzaus Kristaus šlovės apsiareiškimas buvo palaimintoji viltis“.¹⁰² Kai Tesalonikos krikščionys liūdėdami laidojo savo mylimuosius, kurie tikėjosi likti gyvi iki Viešpaties atėjimo dienos, jų mokytojas

Paulius atkreipė dėmesį į prisikėlimą, kuris įvyks atėjus Išgelbėtoju. Tuomet mirusieji Kristuje prisikels ir kartu su gyvaisiais bus pagauti debesysna pasitikti Viešpaties ore ir taip visuomet pasiliks su Viešpačiu. „Todėl, – sakė jis, – guoskite vieni kitus šitais žodžiais.“ (žr. 1 Tesalonikiečiams 4, 16–18)

Uolėtoje Patmo saloje mylimas Jėzaus mokinys išgirdo pažadą: „Taip, Aš veikiai ateinu!“ Jo karštas atsakymas skamba Bažnyčios maldoje per visas jos klajones: „Ateik, Viešpatie Jėzau!“ (Apreiškimo 22, 20)

Iš požemių kalėjimų, laužų ir ešafotų, kur šventieji ir kankiniai liudijo tiesą, per visus amžius girdisi vilties ir tikėjimo balsas. „Įsitikinę Jo prisikėlimu ir taip pat savuoju, Jam atėjus, – sako vienas krikščionis, – jie su panieka žiūrėjo į mirtį ir buvo virš jos.“* Jie norėjo nueiti į kapą, kad „išeitų iš jo laisvi“. ** Jie laukė „Viešpaties, ateisiančio iš dangaus savo Tėvo šlovės debesyse“, „atnešančio teisiesiems išgelbėjimą“. Valdiečiai puoselėjo tokias pat viltis. *** Džonas Viklifas laukė Išgelbėtojo pasirodymo kaip Bažnyčios vilties. ****

Martynas Liuteris skelbė: „Aš esu įsitikinęs, kad Teismo diena ateis ne vėliau kaip po trijų šimtų metų. Dievas nenori ir negali daugiau kęsti šio nedoro pasaulio.“ „Artėja didžioji diena, kai bus nuversta ši pasibjaurėtina karalystė.“*****

„Netoli šio pasenusio pasaulio pabaiga,“ – sakė Melanchtonas. Jonas Kalvinas ragino krikščionis „nesvyruoti, o su viltimi laukti Kristaus atėjimo dienos kaip laimingiausio įvykio“, ir teigė, jog „visa tikinčiųjų šeima turi nepamesti iš akių šios dienos“. „Mes turime alkti Kristaus, turime ieškoti Jo ir mąstyti apie Jį, – sakė jis, – kol neišauš ta didžioji diena, kai mūsų Viešpats apreikš savo Karalystės šlovės pilnatvę.“*****

* Taylor Daniel T. The Reign of Christ on Earth: or, The Voice of the Church in All Ages. – P. 33.

** Min. veik. – P. 54.

*** Min. veik. – P. 129–132.

**** Min. veik. – P. 132–134.

***** Min. veik. – 158, 134.

*****Ten pat.

„Ar Viešpats Jėzus ne žmogišku kūnu pakilo į dangų? – klausė škotų reformatorius Džonas Noksas. – Nejaugi Jis negriš? Mes žinome, kad Jis griš, ir tai įvyks greitai.“ Ridlis ir Latimeris, kurie atidavė gyvybę už tiesą, tikėdami laukė Viešpaties atėjimo. Ridlis rašė: „Aš esu tikras, kad pasaulis eina prie savo pabaigos. Todėl kartu su Dievo tarnu Jonu kreipkimės iš širdies gelmių į mūsų Išgelbėtoją Kristų: ‘Ateik, Viešpatie Jėzau!’“*

„Mąstyti apie Viešpaties atėjimą, – sakė Ričardas Baksteris, – man yra maloniausias ir džiaugsmingiausias dalykas.“** „Dievo šventųjų tikėjimo darbai ir charakteris pasireiškia su meile laukiant Jo atėjimo ir palaimintosios vilties.“ „Mirtis yra paskutinytis priešas, kurį sunaikins prisikėlimas, tai mus turi pamokyti, kaip nuoširdžiai tikintieji turi laukti ir melsti Kristaus antrojo atėjimo, kai bus pasiekta visiška ir galutinė pergalė.“*** „Tai yra ta diena, kurios visi tikintieji turėtų ilgėtis, tikėtis ir laukti, diena, kai baigsis jų išgelbėjimo darbas ir išsipildys visi jų sielų troškimai ir siekiai.“ „Viešpatie, kiek galima greičiau priartink šią palaimintą dieną!“**** Tokia buvo apaštališkos Bažnyčios, *Bažnyčios dykumoje*, ir reformatorių viltis.

Pranašystė ne tik nusako Kristaus atėjimo tikslą ir būdą, bet nurodo ženklus, iš kurių žmonės sužinos, kad šis įvykis jau artėja. Jėzus pasakė: „Bus ženklų saulėje, mėnulyje ir žvaigždėse. Saulė užtams, mėnulis nebeduos šviesos, žvaigždės kris nuo dangaus, ir dangaus galybės bus sukrėstos. Tada žmonės pamatys Žmogaus Sūnų, ateinančių debesyse su didžia gاليا ir šlove.“ (*Luko 21, 25; Morkaus 13, 24–26*) Taip apibūdinami pirmieji Kristaus antrojo atėjimo ženklai: „Tuomet kilo didelis žemės drebėjimas, saulė pasidarė juoda kaip ašutinis maišas, visas mėnulis paraudo lyg kraujas.“ (*Aprėškimo 6, 12*)

Šie ženklai pasirodė prieš XIX a. pradžią. Pranašystės pildosi. 1755 m. įvyko baisiausias bet kada istorijoje žinomas žemės

* *Taylor*. Min. veik. – 151, 145.

** *Baxter Richard*. Works. – V. 17. – P. 555.

*** Min. veik. – P. 500.

**** Min. veik. – P. 182, 183.

drebėjimas. Pavadintas Lisabonos žemės drebėjimu, jis apėmė didesnę Europos, Afrikos ir Amerikos dalį. Virpesiai buvo juntami Grenlandijoje, Vest Indijoje, Maderos saloje, Norvegijoje, Švedijoje, Didžiojoje Britanijoje ir Airijoje. Jis apėmė ne mažiau kaip keturis milijonus kvadratinių mylių. Afrikoje smūgiai buvo tokie pat stiprūs kaip ir Europoje. Buvo sunaikinta didelė Alžyro dalis, o netoli Maroko žemė prarijo kaimą su aštuoniais ar dešimtimi tūkstančių gyventojų. Milžiniška banga nušlavė Ispanijos ir Afrikos pakrantes, prarydama savo kelyje miestus ir palikdama paskui save baisius nuniokojimus.

Patys stipriausi požeminiai smūgiai buvo juntami Ispanijoje ir Portugalijoje. Pasakojama, kad Kadise atslenkanti banga siekė 60 pėdų aukštį. „Didžiausi Portugalijos [kalnai] buvo tiek smarkiai sudrebinti nuo pat papėdės, kad kai kurių viršūnės suskilo, įgydamos keisčiausias formas, o didžiuliai luitai garmėjo į gretimus slėnius. Pasak mačiusiųjų, iš kalnų tarpeklių veržėsi liepsnos.“*

Lisabonoje „iš pradžių pasigirdo garsus požeminis griaudėjimas ir tuoj pat stiprūs smūgiai sugriovė didesnę miesto dalį. Per kokias šešias minutes žuvo šešiasdešimt tūkstančių žmonių. Jūra iš pradžių nuslūgo, atidengdama ilgą dugno juostą, o po to vėl tvino į krantą, pakildama penkiasdešimt ar daugiau pėdų virš įprasto savo lygio.“ „Dar vienas nepaprastas įvykis, kuris įvyko katastrofos Lisabonoje metu. Sugriuvo nauja krantinė, pastatyta iš gryno marmuro, kuriai buvo išeikvotos labai didelės pinigų sumos. Joje, norėdama apsaugoti nuo krintančių skeveldrų, susirinko daugybė žmonių, tačiau staiga krantinė su visais žmonėmis nugrimzdo į jūrą, ir niekada nė vienas paskendęs kūnas neišplaukė į paviršių.“**

„Požeminis smūgis akimirksniu sugriovė visas bažnyčias ir vienuolynus, beveik visus didelius pastatus ir daugiau kaip ketvirtadalį gyvenamųjų namų. Praėjus dviem valandoms po smūgio kai kuriose miesto dalyse kilo gaisrai, beveik tris dienas mieste siautėjo ugnis, kuri visiškai sunaikino pastatus. Žemės drebėjimas įvyko šventadienį, kai bažnyčios ir vienuolynai buvo pilni žmonių, tačiau išsigelbėjo

* *Lyell Charles*. Principles of Geology. – P. 495.

** Ten pat.

tik nedaugelis.“* „Neįmanoma aprašyti žmonių siaubo. Niekas neverkė, nes patirtas šokas išdžiovino ašaras. Žmonės blaškėsi, pamišę iš siaubo ir nuostabos. Jie mušėsi į krūtinę, šaukdami: ‘Pasigailėk mūsų, Dieve! Atėjo pasaulio pabaiga!’ Motinos užmiršo vaikus ir bėgiojo su Nukryžiuotojo kryžiumi rankose. Savo nelaimėi, dauguma skubėjo slėptis bažnyčiose, tačiau sakramentalijos neišgelbėjo. Veltui vargšai žmonės puolė prie altorių, nes ir statulos, ir kunigai, ir liaudis kartu buvo palaidoti po griuvėsiais.“ Vėliau buvo nustatyta, kad tą lemtingą dieną žuvo apie devyniasdešimt tūkstančių žmonių.

Po dvidešimt penkerių metų pasirodė kitas pranašystėje paminėtas ženklas – saulės ir mėnulio užtemimas. Dar labiau stebino tas faktas, kad labai tiksliai buvo nurodytas išsipildymo laikas. Kalbėdamas su savo mokiniais ant Alyvų kalno ir apibūdinęs ilgą Bažnyčios kentėjimų laikotarpį – 1260 metų popiežiaus persekiojimus, Išgelbėtojas pažadėjo sutrumpinti sunkius išmėginimus, be to, Jis paminėjo kai kuriuos įvykius prieš savo atėjimą ir nurodė jų laiką: „Tomis dienomis, po ano suspaudimo, saulė užtams, mėnulis nebeduos šviesos.“ (*Morkaus 13, 24*) 1260 dienų, t. y. metų baigėsi 1798 metais. Ketvirtį amžiaus prieš tai beveik liovėsi persekiojimai. Pasak Kristaus, po šių persekiojimų turėjo užtemti saulė. Ši pranašystė išsipildė 1780 m. gegužės 19 d.

„Tamsioji 1780 m. gegužės 19 diena, kai juoda tamsa užtraukė visą Naujosios Anglijos dangų ir atmosferą, yra bene vienintelis, paslaptiniausias ir iki dabar nepaaiškinamas unikalus reiškinys.“**

Liudytojas iš Masačusetso šį įvykį apibūdina taip: „Iš ryto patekėjo skaisti saulė, tačiau greitai aptemo. Debesys patamsėjo ir leidosi vis žemiau. Jie pasidarė juodi ir grėsmingi, ėmė žaibuoti, sugriaudėjo griaustinis ir pradėjo lynoti. Apie devintą valandą debesys pradėjo sklaidytis ir įgavo varinį atspalvį, o žemė, uolos, medžiai, pastatai, vanduo ir žmonės atrodė pasikeitę šioje keistoje nežemiškoje šviesoje. Po kelių minučių sunkus juodas debesis uždengė visą dangų, teliko siauras ruoželis horizonte, pasidarė taip tamsu, kaip paprastai būna devintą valandą vakare vasarą. [...]

* Lisbon. – In: Encyclopædia Americana, 1831.

** *Devens R. M. Our First Century.* – P. 89.

Baimė, šiurpulys ir susirūpinimas pamažu apėmė žmonių širdis. Moterys stovėjo prie durų ir žiūrėjo į tamsų gamtovaizdį, vyrai grįžo iš lauko darbų, dailidė paliko įrankius, kalvis žaizdrą, prekiautojas uždarė prekystalį. Vaikus paleido iš mokyklos, ir jie drebedami iš baimės parbėgo namo. Keliautojai sustojo artimiausiuose ūkiuose. 'Kas dabar bus?' – klausė lūpos ir širdys. Atrodė, kad žemę ruošėsi užgriūti uraganas, kad viskam atėjo galas.

Buvo uždegtos žvakės, o židinio ugnis švietė taip skaisčiai, kaip tamsų rudens vakarą. [...] Vištos sutūpė ant laktų, galvijai susirinko prie ganyklų užtvarų ir mykė, ėmė kvaksėti varlės, paukščiai čiulbėjo savo vakaro giesmes, pradėjo skraidyti šikšnosparniai. Tačiau žmonės žinojo, kad dar ne naktis. [...]

Dr. Natanielis Vitekeris, Salemo Padangtės bažnyčios pastorius, laikė pamaldas ir pasakė pamokslą, kad tamsa yra antgamtinė. Pamaldos vyko ir daugelyje kitų vietų. Tą dieną pasakytuose pamoksluose buvo pažymima, kad šią tamsą išpranašavo įkvėptosios pranašystės. [...] Ypač tamsu pasidarė vienuoliktą valandą. “* „Daugelyje šalies vietų vidurdienį buvo taip tamsu, kad žmonės be žvakių negalėjo nei įžiūrėti laikrodžių rodyklių, nei pietauti, nei atlikti namų ruošos. [...] Tamsa išsiplėtė didelėje teritorijoje: nuo Falmauto rytuose iki vakarinių Konektikuto ribų ir Olbanio. Pietuose ji pasiekė pajūrį, o šiaurėje – visas Amerikos kolonijas. “**

Po gūdžios dienos tamsos, likus valandai ar dviem iki vakaro, dangus prašviesėjo, vėl pasirodė saulė, nors dar apgaubta juodo sunkaus rūko. „Saulėi nusileidus, užslinko debesys ir labai greit sutemo.“ „Nakties tamsa buvo nemažiau neįprasta ir bauginanti negu dienos. Nepaisant mėnulio pilnaties, nieko nebuvo galima įžiūrėti be žvakių šviesos, kurios vos ne vos bliksėjo namų languose, rodos, viskas paskendo egiptietiškoje neįžvelgiamoje tamsoje. “*** Vienas liudytojas pasakoja: „Aš negalėjau atsikratyti minties, kad tamsa nebūtų buvusi labiau neįžvelgiama, jeigu net visi dangaus

* The Essex Antiquarian, 1899, April. – V. 3. – No. 4. – P. 53, 54.

** Gordon William. History of the Rise, Progress, and Establishment of the Independence of the U. S. A. – V. 3. – P. 57.

*** Thomas Isaiah. Massachusetts Spy; or, American Oracle of Liberty, 1780, May 25. – V. 10. – No. 472.

kūnai būtų apgaubti nepermatoma uždanga arba visai užgestų.“* Nors tą naktį devintą valandą patekėjo pilnas mėnulis, „jis neišskleidė mirties ūksmės debesų“. Po vidurnakčio tamsybės išsisklaidė ir pasirodė kruvinai raudonas mėnulis.

Ši 1780 m. gegužės 19-oji diena istorijoje žinoma kaip *Tamsioji diena*. Nuo Mozės laikų nežinoma atveju, kad tokia tiršta tamsa apimtų tokią didelę teritoriją ir truktų taip ilgai. Šio įvykio liudytojų aprašymas yra tik duslus Viešpaties žodžių aidas. Pranašas Joelis aprašė šį įvykį du tūkstančiai penki šimtai metų prieš jam įvykstant: „Saulė bus paversta tamsa, o mėnulis – krauju prieš ateinant didingajai ir baisiajai Viešpaties dienai.“ (*Joelio 3, 4*)

Kristus liepė savo tautai stebėti Jo atėjimo ženklus ir juos pamatčius džiaugtis, kad Karaliaus atėjimas arti. „Kai visa tai prasidės, – pasakė Jis, – atsitieskite ir pakelkite galvas, nes jūsų išvadavimas arti.“ (*Luko 21, 28*) Jis nurodė savo sekėjams pavasarį besiskleidžiančius pumpurus ir pasakė: „Kai jie ima sprogti, jūs žinote arti esant vasarą. Taip pat pamatę tai dedantis, žinokite, kad Dievo karalystė arti.“ (*21, 30–31*)

Tačiau nuolankumo ir atsidavimo dvasia Bažnyčioje užleido vietą išdidumui ir formalizmui, todėl meilė Kristui ir tikėjimas Jo atėjimu atšalo. Įsitraukę į pasaulietinius reikalus ir ieškodami malonumų, tie, kurie dedasi esą Dievo vaikai, pradėjo nebegirdėti Išgelbėtojo nurodymų apie Jo pasirodymo ženklus. Jie ėmė nepaisyti mokymo apie Jo antrąjį atėjimą, Šventojo Rašto tekstai šiuo klausimu buvo užtemdyti neteisingais aiškinimais, kol galiausiai tiesa buvo ignoruojama ir visiškai užmiršta. Ypač tai pasireiškė Amerikos bažnyčiose. Visuomenės gėrėjimasis laisve ir komfortu, ambicingas turto ir prabangos siekimas, pernelyg didelis pelno vaikymasis, valdžios ir populiarumo siekimas, kurie atrodė kiekvienam pasiekiami, sąlygojo tai, kad žmonės sutelkė savo interesus ir viltis į šio gyvenimo dalykus, nukeldami tolimai ateičiai tą iškilmingą dieną, kai ateis žemiškųjų dalykų galas.

* Dr. Samuel' o Tenney' o iš Ekseterio, Naujasis Hampšyras, laiškas, parašytas 1785 m. gruodžio mėnesį, pateiktas: Massachusetts historical Society Collections, 1792. – 1st series. – V. 1. – P. 97.

Kai Išgelbėtojas nurodė sekėjams savo sugrįžimo ženklus, Jis numatė atsimetimą, kuris įvyks prieš Jam ateinant antrąjį kartą. Kaip ir Nojaus dienomis, žmonės bus įnikę į žemiškus rūpesčius, ieškos malonumų, pirks, pardavinės, sodins, statys, tuoksis, užmiršdami Dievą ir būsimąjį gyvenimą. Tuo metu gyvensiančius Kristus perspėjo: „Saugokitės, kad jūsų širdis nebūtų apsunkusi nuo svaigalų, girtybės ir kasdinių rūpesčių, kad toji diena neužkluptų jūsų netikėtai. [...] Todėl visą laiką budėkite ir melskitės, kad pajėgtumėte išvengti visų būsimųjų nelaimių ir atsilaikyti Žmogaus Sūnaus akivaizdoje.“ (*Luko 21, 34. 36*)

Šio meto Bažnyčios būseną Išgelbėtojas Apreiškime Jonui apibūdina šiais žodžiais: „Tave vadina gyvu, o tu esi miręs.“ (*Apreiškimo 3, 1*) Tie, kurie atsisakys pabusti iš savo nerūpestingo miego, iškilmingai įspėjami: „Jeigu nebudėsi, Aš ateisiu kaip vagis, ir tu nežinosi, kurią valandą tave užklupsiu.“ (*Apreiškimo 3, 3*)

Būtina pažadinti žmones, kad jie suvoktų gresiantį pavojų, kad pasiruostų grėsmingiems įvykiams, susijusiems su paskutiniuoju išmėginimu. Dievo pranašas skelbia: „Viešpaties diena didi, nepaprastai baisi ir kas gali ją ištvirti?“ (*Joelio 2, 11*) Kas atsilaikys, kai Jis pasirodys, nes Jo „akys per šventos žvelgti į pikta, Jis negali žiūrėti į nusikaltimus“ (*Habakuko 1, 13*). Tiems, kurie šaukia: „Mūsų Dieve! Mes, Izraelis, Tave pažįstame!“, tačiau sulaužę Jo Sandorą ir *skubėjo pas kitus dievus*, dangstydami nuodėmes širdyje ir eidami nedorybių keliais, Viešpaties diena bus „tamsybė, o ne šviesa, tamsi naktis be jokios prošvaitės“ (*Ozėjo 8, 2; Psalmė 16, 4; Amoso 5, 20*). „Tą dieną išnaršysiu Jeruzalę su žiburiu, – sako Viešpats, – ir nubausiu žmones, kurie patenkinti ilsisi ant savo nuosėdų, manydami savo širdyse: ‘Viešpats nedarys gero, bet nedarys nė pikto.’ Nubausiu pasaulį už jo blogį ir nedorėlius už jų kaltę. Sutramdysiu išūliųjų išdidumą, pažeminsiu tironų išūlumą. Viešpaties pykčio dieną nepajėgs jų išgelbėti nei auksas, nei sidabras. Bus išplėsti jų turtai ir sunaikinti jų namai.“ (*Sofonijo 1, 12–13. 18; Izaijo 13, 11*)

Išvydęs tą baisią dieną, pranašas Jeremijas sušuko: „Mano širdie! Mano širdie! Raitausi iš skausmo! Netelpa krūtinėje mano širdis! Man plyšta širdis, negaliu tylėti, nes girdžiu rago garsus, mūsų

šauksmus. ‘Nelaimė vejasi nelaimė’, – pranešama. Visas kraštas niokojamas.“ (*Jeremijo 4, 19–20*)

„Tai bus pykčio diena, sielvarto ir skausmo diena, pražūties ir siaubo diena, tamsos ir sutemų diena, juodų debesų diena, diena rago garsų ir kovos šauksmų. Tikrai ateina Viešpaties diena [...]; ji pavers kraštą tyrlaukiais, sunaikins jame nusidėjėlius!“ (*Sofonijo 1, 15–16; Izaijo 13, 9*)

Kalbėdamas apie tą didžiąją dieną, Dievo Žodis iškilmingai ir įspūdingai ragina Dievo vaikus pabusti iš dvasinio mieguistumo, kad atgailaudami bei nusizeminę jie ieškotų Jo veido: „Pūskite ragą Sione, skelbkite pavojų Mano šventajame kalne! Tedreba visi krašto gyventojai, nes Viešpaties diena ateina, ji jau arti. [...] skelbkite pasninką, sušaukite į iškilmę bendriją! Sutelkite tautą, paaiškinkite susirinkimui. Sukvieskite senelius, surinkite mažutėlius, net žindomus kūdikius. Jaunikis tepalieka savo kambarį, o jaunoji – savo pavėsinę. Tarp prieangio ir aukuro teverkia kunigai. ‘Tačiau dabar, – tai Viešpaties žodis, – grįžkite pas Mane visa savo širdimi, pasninku, verksmu ir raudojimu; persiplėškite širdis, o ne drabužius.’ Grįžkite pas Viešpatį, savo Dievą, nes Jis maloningas ir gailėstingas, kantrus ir kupinas gerumo, pasirengęs atleisti, o ne bausti.“ (*Joelio 2, 1. 12–13. 15–17*)

Kad Dievo tauta pajėgtų atsilaikyti Dievo akivaizdoje Jo teismo dieną, reikia įvykdyti reformą. Dievas matė, jog daugelis Jo vaikų neugdė savęs amžinybei, todėl, gailėdamasis jų, siuntė jiems įspėjančią žinią, kad pažadintų juos iš sustingimo ir paruoštų Viešpaties atėjimui.

Šis įspėjimas pateikiamas Apreiškimo knygos 14-ame skyriuje. Čia matome, kad, paskelbus Trijų angelų žinią, ateina Žmogaus Sūnus nuimti *žemės derlių*. Pirmoji žinia skelbia apie artėjančią Teismo dieną. Pranašas mato angelą, „lekiantį dangaus viduriu, turintį paskelbti žemės gyventojams, visoms tautoms, gentims, kalboms ir žmonėms amžinąją Evangeliją. Jis šaukė galingu balsu: ‘Bijokite Dievo ir atiduokite Jam pagarbą, nes atėjo Jo teismo valanda; nuolankiai pašlovinkite dangaus ir žemės, jūros ir vandens šaltinių Sutvėrėją!’“ (*Apreiškimo 14, 6–7*)

Ši žinia yra *amžinosios Evangelijos* dalis. Skelbti Evangeliją pavesta žmonėms, o ne angelams. Šventieji angelai tik vadovauja šiam darbui ir yra atsakingi už didžiojo žmonių išgelbėjimo darbo eigą, iš esmės evangelizavimo darbą atlieka žemiškieji Kristaus tarnai.

Ištikimi žmonės, kurie pakluso Dievo Dvasios balsui ir Jo Žodžio mokymui, turėjo paskelbti šį išpėjimą pasauliui. Tai buvo tie, kurie kreipėsi į „tvirčiausių pranašų žodį, laikėsi jo tarsi žiburio, šviečiančio tamsioje vietoje, kol išauš diena ir [...] širdyse užtekės aušrinė“ (žr. 2 Petro 1, 19). Jie siekė Dievo pažinimo labiau už visus paslėptus lobius tikėdami, kad išminties „atlygis didesnis už atlygį auksu“ (*Patarlių 3, 14*). Ir Viešpats atskleidė jiems didžiąsias savo Karalystės tiesas. „Viešpats – pagarbiai Jo bijančių draugas, patvirtinantis savo Sandorą.“ (*Psalmė 25, 14*)

Tačiau šią tiesą suprato ir ėmė skelbti ne žymūs teologai. Jeigu jie būtų buvę ištikimi sargybiniai, stropiai ir su malda lūpose tyrinėję Šventąjį Raštą, jie būtų žinoję, *kiek ilgai dar truks naktis*. Pranašystės jiems būtų atskleidusios tai, kas įvyks. Bet jie to nedarė, todėl skelbti žinią buvo pavesta paprastiems žmonėms. Jėzus pasakė: „Vaikščiokite, kol turite šviesą, kad neužkluptų jūsų tamsa.“ (*Jono 12, 35*) Tie, kurie nususka nuo Dievo šviesos arba jos neieško, kai gali ją gauti, paliekami tamsoje. Išgelbėtojas skelbia: „Kas seka Manimi, nebevaikščios tamsybėse.“ (*Jono 8, 12*) Tas, kuris atkakliai siekia sužinoti, kokia yra Dievo valia, ir nuoširdžiai priima siųstą šviesą, gaus jos dar daugiau. Tokiai sielai bus siųsta dangaus žvaigždė, nukreipianti į tiesos pilnatvę.

Kristaus pirmojo atėjimo metu šventojo miesto kunigai ir Rašto žinovai, kuriems buvo patikėtas Dievo Žodis, būtų galėję suprasti to meto ženklus ir paskelbti Pažadėtojo atėjimą. Pranašas Michėjas savo pranašystėje nurodė Jo gimimo vietą, o pranašas Danielius tiksliai nusakė Jo atėjimo laiką (žr. *Michėjo 5, 1; Danieliaus 9, 25*). Dievas patikėjo šias pranašystes žydų tautos vadams, todėl jie negali pasiteisinti, kad nežinojo ir neskelbė žmonėms, jog netrukus ateis Mesijas. Jų nežinojimas buvo nedovanotino aplaidumo vaisius. Žydai statė nužudytiems Dievo pranašams antkapius, tačiau, išreikšdami pagarbą šio pasaulio galiūnams, jie aukštino

šėtono tarnus. Įsitraukę į ambicingą kovą dėl pirmenybės ir valdžios tarp žmonių, jie išleido iš akių jiems dangaus Karaliaus siūlomą dieviškąją garbę.

Pagarbiai susidomėję Izraelio vyresnieji turėjo tyrinėti didžiausio pasaulio įvykio – Dievo Sūnaus atėjimo – vietą, laiką ir aplinkybes. Visi žmonės turi budėti ir laukti, kad būtų tarp pirmųjų, kurie pasveikins pasaulio Išgelbėtoją. Deja, Betliejuje du pavargę keliautojai iš Nazareto kalvų išvaikščiojo visas siauras gatves rytinėje miesto pusėje, veltui ieškodami poilsio vietos ir pastogės nakčiai. Nė vienos durys neatsivėrė, kad priimtų juos. Pagaliau jie rado prieglobstį apgailėtinoje pašiūrėje, įrengtoje gyvuliams. Čia ir gimė pasaulio Išgelbėtojas.

Dangaus angelai matė šlovę, kuria Dievo Sūnus dalijosi su Tėvu prieš pasaulio sukūrimą, todėl jie labai susidomėję laukė Jo pasirodymo žemėje, kaip džiaugsmingiausio visiems žmonėms įvykio. Angelams buvo liepta pranešti šią Gerąją naujieną tiems, kurie buvo pasirengę ją priimti ir kurie džiugiai paskleistų ją žemės gyventojams. Kristus apiplėšė pats save, priimdamas žmogaus prigimtį. Kad paaukotų save už nuodėmes, Jis turėjo pakelti be galo sunkią vargo našta. Tačiau angelai norėjo, kad nusižeminęs Aukščiausiojo Sūnus parodytų žmonėms didybę ir šlovę, kuri dera Jo Esybei. Ar šio pasaulio galiūnai susirinks Izraelio sostinėje, kad pasveikintų Jį atėjimo proga? Ar angelų legionai pristatys Jį laukiantiems žmonėms?

Angelas nužengė į žemę, kad pamatytų, kas pasiruošęs sveikinti Jėzų. Tačiau jis nematė jokių laukimo ženklų. Jis negirdėjo jokių šlovinimo ir džiūgaujantių balsų, kad artėja Mesijo atėjimas. Angelas kurį laiką skrajojo virš išrinktojo miesto ir šventyklos, kur per amžius apsireikšdavo Dievo šlovė, tačiau net ir ten jautėsi tas pats abejingumas. Išdidūs, pasipūtę kunigai aukojo kruvinas aukas šventykloje. Fariziejai garsiai mokė žmones arba pagyrūniškai meldėsi aikštėse. Karalių rūmuose, filosofų sueigose, rabinų mokyklose – visur vyravo abejingumo ir nežinojimo dvasia dėl nuostabaus įvykio, kuris visą dangų pripildė džiaugsmo ir šlovinimo, kad žemėje tuoj gims žmonių Išgelbėtojas.

Taigi niekur nesimatė jokių Kristaus laukimo ženklų, niekas nesiruošė sutikti gyvybės Kūrėjo. Labai nustebęs dangaus pasiuntinys jau ruošėsi grįžti į dangų su gėdinga žinia, kai staiga pamatė būrelį piemenų, išginusių savo bandas nakčiai. Jie įdėmiai žiūrėjo į žvaigždėtą dangų, tikėdamiesi, jog išsipildys pranašystė apie Mesijo atėjimą į žemę, jie laukė ateinant pasaulio Išgelbėtojo. Šie žmonės buvo pasiruošę priimti dangaus žinią. Ir staiga pasirodė Viešpaties angelas, džiaugsmingai paskelbdamas Gerąją naujieną. Dangaus šlovė užliejo visą lygumą, pasirodė nesuskaitoma daugybė angelų, nes džiaugsmas, užliejęs angelų širdis, buvo toks didis, kad jį paskelbtų tik vienas dangaus pasiuntinys, todėl daugybė balsų susiliejo giesme, kurią vieną dieną giedos visos išgelbėtosios tautos: „Garbė Dievui aukštybėse, o žemėje ramybė Jo mylimiems žmonėms!“ (*Luko 2, 14*)

Kokia pamokanti yra ši nuostabi Betliejaus istorija! Ji peikia mūsų netikėjimą, išdidumą ir pasitenkinimą savimi. Ji įspėja mus saugotis neleistino nerūpestingumo, kuris nežada nieko gero, – mes pražiūrėsime laiko ženklus ir nepažinsime mūsų *aplankymo meto*.

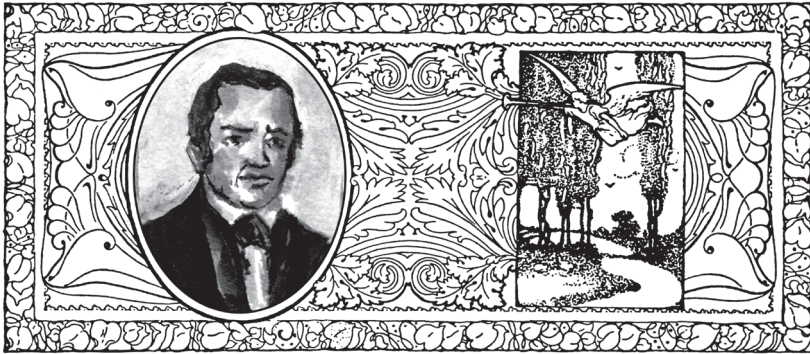
Ne tik Judėjos kalvose, ne tik tarp piemenų angelai rado žmonių, kurie laukė Mesijo atėjimo. Pagonių šalyje taip pat buvo laukiančiųjų Jo. Tai buvo išmintingi, turtingi ir kilmingi Rytų filosofai. Studijuodami gamtą, išminčiai matė Dievą Jo kūrinijoje. Iš žydų Raštų jie sužinojo apie Žvaigždę, kuri patekės iš Jokūbo, ir nekantriai laukė atėjimo To, kuris bus ne tik *Izraelio paguoda*, bet ir „šviesa pagonims, išgelbėjimu iki pat žemės pakraščių“ (*Luko 2, 25. 32; Apaštalų darbų 13, 47*). Jie ieškojo šviesos, ir, išėjusi iš Dievo sosto, ji nušvietė jiems kelią. Tuo metu, kai Jeruzalės kunigai ir rabinai, kurie turėjo saugoti ir aiškinti tiesą, buvo apgaubti tamsos, Dangaus siūsta žvaigždė nurodė šiems pagonims, svetimšaliams neseniai gimusio Karaliaus gimimo vietą.

Kristus „antrą kartą pasirodys ne dėl nuodėmių, bet Jo laukiančiųjų išganymui“ (*Hebrajams 9, 28*). Kaip ir Geroji naujiena apie Išgelbėtojo gimimą, žinia apie Jo antrąjį atėjimą nebuvo patikėta religiniams vadams. Jie nesugebėjo išsaugoti ryšio su Dievu ir at-

metė dangaus šviesą, todėl jie buvo ne iš tų, kuriems rašė apaštalas Paulius: „Bet jūs, broliai, neskendite tamsoje, kad toji diena jus užkluptų lyg vagis. Juk jūs visi esate šviesos vaikai, dienos vaikai. Mes nepriklausome nakčiai nei tamsai.“ (1 *Tesalonikiečiams* 5, 4–5)

Sargybiniai ant Siono sienų turėjo pirmieji priimti naujieną apie Išgelbėtojo atėjimą, jie pirmieji, pakėlę balsą, turėjo prabilėti, kad Jis jau netoli, jie pirmieji turėjo įspėti žmones, kad būtų pasiruošę Jo atėjimui. Tačiau jie buvo nerūpestingi, svajojo apie ramybę ir saugumą, tuo tarpu žmonės vis grimzdo į nuodėmingą snaudulį. Jėzus matė, kad Jo Bažnyčia yra kaip nevaisingas figmedis, turintis vešlią lapiją, tačiau nemezgantį brangių vaisių. Bažnyčia didžiavosi, kad laikosi religinių apeigų, tuo tarpu jai trūko nuolankumo ir atgailos dvasios bei tikrojo tikėjimo – to, kas yra priimtinausia Dievui. Vietoj Dvasios vaisių klestėjo išdidumas, formalizmas, pasipūtimas, savanaudiškumas ir prievarta. Atsimetusi Bažnyčia nematė laiko ženklų. Dievas neatsisakė jos ir neišsžadėjo savo ištikimybės jai, tai ji pasitraukė nuo Jo ir atsiskyrė nuo Jo meilės. Jos nariai atsisakė vykdyti iškeltas sąlygas, todėl Jis neįvykdė savo pažadų.

Tokie yra akivaizdūs Dievo šviesos ir pranašumų nevertinimo vaisiai. Jei Bažnyčia neseks Apvaizdos rodomu keliu, priimdama kiekvieną šviesos spindulį ir atlikdama visa, kas pavesta, religija neišvengiamai išsigims ir taps tik paprastų formų laikymusi, išnyks gyvybinga pamaldumo dvasia. Ši tiesa ne kartą pasitvirtino Bažnyčios istorijoje. Dievas reikalauja iš savo vaikų tikėjimo darbų ir klusnumo, kurie atitiktų teikiamas palaimas ir pranašumus. Klusnumas reikalauja pasiaukojimo, t. y. nešti savo kryžių. Dėl to tiek daug besivadinančių Kristaus sekėjais atsisakė priimti Dangaus šviesą ir kaip senovės žydai nepažino jų aplankymo meto (žr. *Luko* 19, 44). Dėl jų išdidumo ir netikėjimo Viešpats praėjo pro juos ir atskleidė savo tiesą tiems, kurie kaip Betliejaus piemenys ir Rytų išminčiai priėmė visą jiems siųstą šviesą.

18. AMERIKOS REFORMATORIUS

Viljamas Mileris buvo doras ir sąžiningas fermeris. Jis abejojo Šventojo Rašto dieviškuoju autoritetu, tačiau nuoširdžiai troško sužinoti tiesą. Ši vyrą Dievas išrinko skelbti Kristaus antrąjį atėjimą. Kaip ir daugelis kitų reformatorių, Viljamas Mileris ankstyvoje jaunystėje patyrė skurdą, sunkumai išmokė jį veiklumo ir pasiaukojimo. Jo protėviai pasižymėjo nepriklausoma, laisvę mylinčia dvasia, didele ištverme ir meile tėvynei, – bruožais, kurie išryškėjo ir Milerio charakteryje. Jo tėvas buvo revoliucinės armijos kapitonas, šeimai teko daug ką paaukoti per tą audringų kovų ir kančių metą, tai ir lėmė Viljamo ankstyvosios jaunystės specifiką.

Mileris buvo stiprios sveikatos ir jau vaikystėje rodė neeilinius gabumus, kurie augant dar labiau išryškėjo. Viljamas buvo guvaus proto ir gerai išsivystęs, todėl labai siekė žinių. Nors jam neteko mokytis koledže, bet meilė žinioms, įprotis rimtai mąstyti, igimtas kritiškumas padarė jį protingu ir sumaniu žmogumi. Jis buvo nepriekaištingos moralės, turėjo nesuterštą vardą, visi gerbė jį už sąžiningumą, taupumą ir geranoriškumą. Energijos ir stropumo dėka jis anksti susikūrė materialinę gerovę, nors niekada neatsisakė galimybės gilinti savo žinias. Jį lydėjo sėkmė ir civilinėje, ir karinėje tarnyboje, atrodė, kad jam plačiai atvertas kelias į turta ir garbę.

Viljamo motina buvo labai pamaldi, todėl jo vaikystė praėjo religinėje aplinkoje. Tačiau vėliau jis pateko į *deistų* draugiją, kuri padarė jam stipresnę įtaką dėl to, kad joje būrėsi geri, humaniški ir geranoriški žmonės. Krikščioniška aplinka, kurioje jie gyveno, veikė jų charakterį. Už savo pranašumą, kuris pelnė jiems pagarbą ir pasitikėjimą, jie turėjo būti dėkingi Biblijai, tačiau jie nesugebėjo tinkamai panaudoti savo sugebėjimų ir aplinkiniams darė įtaką, priešingą Dievo Žodžiui. Bendraudamas su šiais žmonėmis, Mileris sutiko su jų mintimis. To meto Šventojo Rašto aiškinimų įvairovė jam atrodė nepriimtina. Tačiau jo įsitikinimai, atmetantys Bibliją ir nesūlantys nieko gero, suteikė jam tik nepasitenkinimą. Vis dėlto šios pasaulėžiūros jis laikėsi beveik dvylika metų. Kai jam sukako trisdešimt ketveri, Šventoji Dvasia paveikė jo širdį, jis pasijuto esąs nusidėjėlis. Ankstesnis požiūris neužtikrino laimės po mirties. Ateitis atrodė tamsi ir niūri. Vėliau, prisimindamas tuometinius savo jausmus, jis sakė: „Mintis apie visišką sunaikinimą buvo šalta ir šiurpinanti, o suvokimas, kad reikės duoti apyskaitą, reiškė neišvengiamą visų žūtį. Dangus buvo kaip žalvaris virš galvos, o žemė kaip geležis po kojomis. Amžinybė – kas tai? Kodėl mirtis? Juo ilgiau aš svarsčiau, tuo labiau painiojau. Juo daugiau aš galvojau, tuo padrikesnės buvo mano išvados. Aš stengiausi negalvoti apie tai, tačiau šios mintys nedavė ramybės. Aš buvau tikras nelaimėlis, bet nesupratau, kodėl. Aš murmėjau ir skundžiausi, nors ir nežinojau, kuo. Aš supratau, kad kažkas buvo ne taip, tačiau nežinojau, kaip ir kur rasti tiesą. Aš raudojau, tačiau tai buvo nevilties ašaros“.

Tokia būseną tęsėsi kelis mėnesius. „Staiga, – pasakoja jis, – aš suvokiau, koks iš tikrųjų yra Išgelbėtojas. Matyt, turi būti gera ir gailėstinga Esybė, kuri išpirktų mūsų nedorybes ir išlaisvintų nuo kaltės už nuodėmes. Aš akimirksniu pajutau, kokia meilės kupina turi būti ši Esybė, ir pagalvojau, kad galėčiau pulti į Jos glėbį ir pasitikėti Jos malone. Tačiau man kilo klausimas: kaip galima įrodyti, kad tokia Esybė egzistuoja? Aš supratau, jog niekur kitur, tik Biblijoje, galima rasti įrodymus, kad toks Išgelbėtojas ir net būsimasis gyvenimas egzistuoja. [...]

Išgelbėtoją, kurio man reikėjo, aš radau Šventajame Rašte, ir buvau apstulbintas, kai sužinojau, kad kažkokia paprasta knyga atskleidžia principus, taip gerai pritaikytus žūstančio pasaulio reikmėms. Teko pripažinti, kad Šventasis Raštas yra Dievo apreiškimas. Biblija tapo mano paguoda, o Jėzus – mano Bičiuliui. Išgelbėtojas tapo man svarbesnis nei dešimt tūkstančių draugų, o Šventasis Raštas, anksčiau buvęs nesuprantamas ir atrodeš prieštaringas, dabar tapo *žibintu mano žingsniams ir šviesa mano takui*. Nurimau ir buvau patenkintas. Aš supratau, kad Viešpats Dievas yra Uola gyvenimo vandenyno viduryje. Nuo šiol aš pasišvenčiau Biblijos tyrinėjimui, ir galiu nuoširdžiai pasakyti, kad jos tyrinėjimas man teikė didžiausią malonumą. Aš nežinojau nė pusės to, ką suradau Biblijoje, ir stebėjausi, kodėl anksčiau nemačiau nei jos grožio, nei didybės ir galėjau ją atmesti! Aš radau atsakymus į savo širdies troškimus, ji buvo vaistas nuo visų sielos ligų. Aš nebenorėjau skaityti nieko kito ir atvėriau savo širdį, kad gaučiau išminties iš Dievo.“*

Viljamas Mileris viešai pareiškė, kad tapo religijos, kurią anksčiau niekino, šalininku. Tačiau jo netikintys draugai greitai iškėlė visus tuos argumentus, kuriuos jis pats dažnai pateikdavo prieš dieviškąjį Šventojo Rašto autoritetą. Jis dar nebuvo pasirengęs atsakyti jiems, tačiau svarstė – jei Biblija yra Dievo apreiškimas, ji neturi prieštarauti pati sau. Jei Biblija skirta žmonėms mokyti, ji turi būti jiems suprantama. Jis nusprendė pats ištyrinėti Šventąjį Raštą ir nustatyti, ar nebūtų galima suderinti tariamus prieštaravimus.

Siekdamas išvengti išankstinės nuomonės, Mileris nesinaudojo jokiais komentarais, o lygino vieną Šventojo Rašto tekstą su kitais, pasinaudodamas nuorodomis paraštėje ir Abėcėline Biblijos tekstu rodykle. Jis tyrinėjo reguliariai ir metodiškai. Pradėjęs nuo Pradžios knygos, jis neskubėdamas skaitė eilutę po eilutės, kol jam visiškai atsiskleisdavo kelių ištraukų reikšmė; jis tyrinėjo toliau, kol nelikdavo jokių neaiškumų. Radęs kokią nors neaiškia vietą, jis, kaip buvo pratęs, lygindavo ją su kitais Biblijos tekstais, kurie, jo manymu, siejosi su šiuo klausimu. Buvo paliekama tiesioginė kiekvieno

* *Bliss S. Memories of William Miller. – P. 65–67.*

žodžio reikšmė, susijusi su teksto tema; jeigu Milerio požiūris atitkdavo kitas lygiagrečias ištraukas, jo abejonės išnykdavo. Kai jis susidurdavo su sunkiai suprantamu tekstu, rasdavo jam paaiškinimą kituose Šventojo Rašto tekstuose. Jis tyrinėjo Bibliją nuoširdžiai meldamasis ir siekdamas, kad Dievas apšviestų jo protą ir padėtų rasti paaiškinimus to, kas anksčiau buvo nesuprantama. Iš savo partirties jis suprato psalmininko žodžių tiesą: „Tavo žodžių aiškinimas apšviečia, pamoko įžvalgos net neišmanėlius.“ (*Psalms 119, 130*)

Didžiai susidomėjęs jis tyrinėjo Danieliaus ir Apreiškimo knygas; šioms knygoms jis taikė tuos pačius aiškinimo principus kaip ir kitoms Šventojo Rašto vietoms. Jis nepaprastai džiaugėsi suvokęs, kad gali suprasti pranašysčių simbolius. Jis įsitikino, kad pranašystės tiksliai išsipildė, kad įvairūs skaičiai, metaforos, palyginimai, alegorijos ir t. t. paaiškinami tiesiogiai siejant juos vieną su kitu arba jų reikšmę paaiškina posakiai, kuriuose jie pavartoti kitose Šventojo Rašto vietose, vadinasi, juos galima tiksliai suprasti. „Aš priėjau išvados, – sakė jis, – kad Biblija yra apreikštų tiesų sistema, kurios pateiktos taip paprastai ir aiškiai, kad netgi neišmanantis žmogus, einantis šiuo keliu, nepasiklys.“* Grandis po grandies tiesos grandinėje atlygino jo pastangas, kai žingsnis po žingsnio jis kilo didžiųjų pranašysčių laiptais. Dangaus angelai vadovavo jo mintims ir įgalino jį suprasti Šventąjį Raštą.

Remdamasis tuo, kad pranašystės išsipildė praeityje, Mileris nusprendė, jog tai užtikrina, kad jos išsipildys ir ateityje. Taigi jis įsitikino, kad visuotinio požiūrio į dvasinę Kristaus karalystę – tūkstantmečio laikotarpį žemėje prieš pasaulio pabaigą – nepatvirtina Dievo Žodis. Šis mokymas, nurodantis tūkstantį teisingumo ir ramybės metų prieš asmeninį Viešpaties atėjimą, Dievo dienos baisumus atidėjo tolimam ir neapibrėžtam laikui. Nors šis mokymas atrodė labai paguodžiantis, bet jis prieštaravo Kristaus ir Jo apaštalų mokymui, kurie skelbė, kad kviečiai ir raugės turi augti kartu iki pjūties, t. y. iki pasaulio pabaigos (žr. *Mato 13, 30. 38–41*), kad „pikti žmonės, suvedžiotojai eis dar blogyn“ (*2 Timotiejui 3, 13*), kad „paskutinėmis dienomis užeis sunkūs laikai“, kad tamsos

* *Bliss. Min. veik. – P. 70.*

karalystė bus iki Viešpaties atėjimo ir bus „sunaikinta Jo burnos kvėpimu ir sutriuškinta Jo didingu atėjimu“ (*Mato 13, 30. 38–41; 2 Timotiejui 3, 1; 2 Tesalonikiečiams 2, 8*).

Apaštalų Bažnyčia neskelbė, kad visas pasaulis atsivers ir ateis dvasinė Kristaus karalystė. Iki XVIII a. pradžios šio mokymo visuotinai nepriėmė krikščioniškasis pasaulis, tačiau kaip ir kiekvieno paklydimo, šio mokymo vaisiai buvo labai žalingi. Juo remdamiesi, žmonės žiūrėjo į Viešpaties atėjimą kaip į labai tolimą įvykį ir nekreipė dėmesio į tai, kad pranašystė nusako Jo atėjimo ženklus. Mokymas sukėlė nepagrįstą tikrumo ir saugumo jausmą, todėl daugelis nesirūpino, kaip pasitiks savo Viešpatį.

Mileris surado, kad Šventajame Rašte aiškiai nurodytas tiesioginis asmeninis Kristaus atėjimas. Apaštalas Paulius sako: „Pats Viešpats, nuskambėjęs paliepimui, arkangelo balsui ir Dievo trimitui, nužengs iš dangaus.“ (*1 Tesalonikiečiams 4, 16*) Išgelbėtojas skelbia: „[...] visos žemės tautos [...] pamatys Žmogaus Sūnų, ateinančių dangaus debesyse su didžia galybe ir šlove. Kaip žaibas tvykstelėja iš rytų ir nušvinta iki vakarų, toks bus ir Žmogaus Sūnaus atėjimas.“ (*Mato 24, 30. 27*) Jį lydės visi dangaus angelai. Žmogaus Sūnus ateis „savo šlovėje ir kartu su Juo visi angelai. Jis pasiųs savo angelus, kurie skardžiais trimitų garsais surinks Jo išrinktuosius [...]“ (*Mato 25, 31; 24, 31*).

Jam atėjus mirusieji teisieji prisikels, o gyvi teisieji bus pakeisti. „[...] nors mes ne visi užmigsime, – sako apaštalas Paulius, – bet visi būsime pakeisti – staiga, viena akimirka, gaudžiant paskutiniam trimitui. Trimitas nuaidės, ir mirusieji bus prikelti jau negendantys, ir mes būsime pakeisti. Juk reikia, kad šis gendantis [kūnas] apsivilkėtų negendamybe, šis marus [kūnas] apsivilkėtų nemarybe.“ (*1 Korintiečiams 15, 51–53*) Laiške tesalonikiečiams, aprašydamas Viešpaties atėjimą, jis sako: „Pirmiausia prisikels tie, kurie mirė Kristuje, paskui mes, gyvieji, išlikusieji, kartu su jais būsime pagauti debesysna pasitikti Viešpaties ore ir taip visuomet pasilikime su Viešpačiu.“ (*1 Tesalonikiečiams 4, 16–17*)

Tik atėjus Kristui, Jo tauta paveldės Karalystę. Išgelbėtojas pasakė: „Kai ateis Žmogaus Sūnus savo šlovėje ir kartu su Juo visi

angelai, tada Jis atsisės savo garbės soste. Jo akivaizdoje bus surinkti visų tautų žmonės, ir Jis perskirs juos, kaip piemuo atskiria avis nuo ožių. Avis Jis pastatys dešinėje, ožius – kairėje. Ir tars Karalius stovintiems dešinėje: ‘Ateikite, Mano Tėvo palaimintieji, paveldėkite nuo pasaulio sukūrimo jums paruoštą Karalystę!’“ (*Mato 25, 31–34*) Iš pateiktų Šventojo Rašto vietų matome, kai ateis Žmogaus Sūnus, mirusieji prisikels jau negendantys, o gyvieji bus pakeisti. Ir tik šis didysis pakeitimas paruoš mus priimti Dievo karalystę, nes apaštalas Paulius sako: „Kūnas ir kraujas nepaveldės Dievo karalystės, ir kas genda, nepaveldės to, kas negenda.“ (*1 Korintiečiams 15, 50*) Dabar žmonės yra mirtingi, gendą, tačiau Dievo karalystėje jie bus negendantys ir tokie liks per amžius. Todėl dabartiniai žmonės negali įeiti į Dievo karalystę. Tačiau, kai Jėzus ateis, Jis suteiks savo vaikams nemirtingumą ir pakvies juos paveldėti savo Karalystę, nes iki šiol jie buvo tik įpėdiniai.

Šios ir kitos Šventojo Rašto vietos visiškai įtikino Milerį, kad įvykiai, kurių buvo laukiama prieš Kristaus atėjimą – visuotinės taikos Karalystės įkūrimo žemėje, kaip einančios pirma Dievo karalystės, – iš tikrųjų įvyks po Jo antrojo atėjimo. Be to, visi laiko ženklai ir pasaulio būseną visiškai atitiko pranašų aprašytas paskutiniausias dienas. Tyrinėdamas Šventąjį Raštą, jis priėjo išvados, kad laikas, skirtas pasauliui egzistuoti, jau baigiasi.

„Kitas įrodymas, kuris man padarė esminį įspūdį, – sakė Mileris, – buvo Šventojo Rašto chronologiškumas. [...] Aš pamačiau, kad praeityje išpranašauti įvykiai įvyko pranašysčių nurodytu metu. Šimtas dvidešimt metų iki tvano (*žr. Pradžios 6, 3*), septynetą dienų iki pačios tvano pradžios ir keturiasdešimt dienų numatyto lietaus (*žr. Pradžios 7, 4*), keturi šimtai metų Abraomo palikuonių priespaudos (*žr. Pradžios 15, 12–13*), trys kepečio ir vynininko sapnų dienos (*žr. Pradžios 40, 12–20*), septyneri bado metai faraono šalyje (*žr. Pradžios 41, 27–54*), keturiasdešimt metų dykumoje (*žr. Skaičių 14, 34*), treji su puse baisios sausros metų (*žr. 1 Karalių 17, 1; Luko 4, 25*), [...] septyniasdešimt nelaisvės metų (*žr. Jeremijo 25, 11*), septyneri Nebukadnecaro metai (*žr. Danieliaus 4, 13–16*), septyni septynetai, šešiasdešimt du septynetai ir vienas septynetas, iš viso septynias-

dešimt septynetų, skirtų žydams (žr. *Danieliaus 9, 24–27*), – visi šie įvykiai buvo išpranašauti ir įvyko tiksliai nurodytu metu.“*

Toliau tyrinėdamas jis rado įvairius chronologinius periodus, kurie, jo nuomone, tęsis iki Kristaus antrojo atėjimo. Į šiuos įvykius jis žiūrėjo kaip į *aprežtus laikus*, kuriuos Dievas nušvietė savo tarnams. „Tai, kas paslėpta, priklauso Viešpačiui, mūsų Dievui, – sako Mozė, – bet tai, kas apreikšta, amžinai yra mums ir mūsų vaikams.“ (*Pakartoto Istatymo 29, 28*); per pranašą Amosą Viešpats skelbia, kad Jis „nedaro nieko, pirma neapreiškęs savo užmojo savo tarnams pranašams“ (3, 7). Todėl Dievo Žodžio tyrinėtojai gali tikėtis rasti Šventajame Rašte reikšmingiausių įvykių, kurie įvyks žmonijos istorijoje, nurodymus.

„Ir taip aš visiškai įsitikinau, – sakė Mileris, – kad ‘visas Raštas yra Dievo įkvėptas ir naudingas’ (2 *Timotiejui 3, 16*), jis nebuvo parašytas žmogaus valia, bet ‘Šventosios Dvasios paakinti žmonės kalbėjo Dievo vardu’ (2 *Petro 1, 21*), jis buvo mums pamokyti parašytas, kad ištvirme ir Raštų paguoda turėtume vilties (žr. *Romiečiams 15, 4*). Aš negaliu vertinti atskirų chronologinių Biblijos laikotarpių kitaip nei kaip Dievo Žodžio dalį, kuri turi būti taip pat tyrinėjama greta kitų Šventojo Rašto dalių. Todėl aš suvokiau, kad, stengdamasis suprasti tai, ką Dievas iš savo palankumo nusprendė mums atskleisti, neturėjau teisės praeiti pro pranašiškus laikotarpius.“**

Atrodo, Kristaus antrojo atėjimo laikas aiškiausiai atskleistas Danieliaus knygos 8-ojo skyriaus 14-oje eilutėje: „Du tūkstančiai trys šimtai vakarų ir rytmečių, o po to šventykla bus apvalyta.“ Laikydamasis principo, kad Šventasis Raštas aiškina pats save, Mileris sužinojo, kad diena Biblijos pranašystėse reiškia metus (žr. *Skaičių 14, 34; Ezechielio 4, 6*). Jis matė, jog 2300 pranašiškų vakarų ir rytmečių arba realių metų laikotarpis tęsėsi ilgiau nei žydams skirtasis malonės laikas, vadinasi, šventykla negali būti išimtis. Mileris laikėsi vyraujančio požiūrio, kad krikščionių amžiuje žemė yra šventykla, todėl suprato, jog Danieliaus pranašystės (8, 14) numatytas šventyklos apvalymas reiškė žemės apvalymą ugnimi, antrą

* *Bliss*. Min. veik. – P. 74, 75.

** Ten pat.

kartą atėjus Kristui. Jis priėjo išvados, jei būtų galima tiems 2300 vakarų ir rytmečių rasti teisingą atskaitos tašką, tuomet būtų galima lengvai nustatyti Kristaus antrojo atėjimo laiką. Tada paaiškėtų didžiosios pražūties laikas, laikas, kai visam dabartiniam pasauliui ir „jo išdidumui ir galiui, ištaigingumui ir tuštybei, nedorumui ir prievartai ateis galas“, kai prakeikimas „bus nuimtas nuo žemės, mirtis sunaikinta, kai Dievo tarnai, pranašai, šventieji ir tie, kurie bijo Jo vardo, gaus savo atlygį, o niokojantys žemę bus sunaikinti.“*

Iš naujo ir dar labiau susidomėjęs Viljamas Mileris tyrinėjo pranašystes. Dieną naktį jis tyrinėjo tiesas, kurios dabar atrodo neapsakomai svarbios ir žavinčios. Jis negalėjo rasti 2300 vakarų ir rytmečių laikotarpio pradžios užuominos Danieliaus knygos 8-ame skyriuje. Nors angelui Gabrieliui buvo pavesta paaiškinti pranašui regėjimą, bet jo paaiškinimas buvo dalinis. Kai pranašas pamatė baisius persekiojimus, kurie laukė Bažnyčios, jį apleido jėgos. Jis daugiau negalėjo pakelti reginio, todėl angelas kuriam laikui paliko jį. Danielius pasijuto blogai ir sirgo keletą dienų (žr. *Danieliaus* 8, 27). „Bet jaučiau regėjimo baimę, – sakė jis, – ir jo nesupratau.“ (8, 27)

Tačiau Dievas savo pasiuntiniui paliepė: „Gabrieliau! Paaiškink tam žmogui regėjimą!“ (*Danieliaus* 8, 16) Šis pavedimas turėjo būti įvykdytas. Todėl angelas paklusęs vėl sugrįžo pas pranašą ir tarė: „Danieliau, atėjau duoti tau išminties ir supratimo. [...] Taigi išidėmėk žodį ir suprask regėjimą!“ (*Danieliaus* 9, 22–23) Regėjime, kuris aprašytas 8-ame skyriuje, buvo vienas svarbus momentas, kuris liko nepaaiškintas, tai 2300 vakarų ir rytmečių laikotarpis. Todėl angelas, pasirodęs antrą kartą, daugiausia dėmesio skyrė paaiškinti laikotarpio pradžią:

„Septyniasdešimt septynetų skirta tavo tautai ir tavo šventajam miestui. [...] Todėl žinok ir suprask! Nuo to laiko, kai paskelbtas žodis atnaujinti ir atstatyti Jeruzalę, iki pateptojo vado bus septyni septynetai ir šešiasdešimt du septynetai. Ji bus atstatyta su aikštėmis ir apsauginiu grioviu, ir tai įvyks priespaudos metais. Po šešiasdešimt dviejų septynetų pateptasis bus nužudytas, bet ne dėl savo

* *Blys.* Min. veik. – P. 76.

kaltės [...]. Viena septynetą jis sudarys stiprią Sandorą su daugeliu, per pusę septyneto sustabdys aukojimą ir atnašavimą. Vietoj jų bus siaubingoji pabaisa, iki skirtoji pražūtis bus išlieta ant niokotojo.“
(*Danieliaus 9, 24–27*)

Angelas buvo specialiai pasiųstas pas pranašą Danielių paaiškinti tai, ko jis nesuprato 8-ojo skyriaus regėjime, t. y. žodžių, susijusių su *dviejų tūkstančių trijų šimtų vakarų ir rytmečių* laikotarpiu, kuriam pasibaigus, *šventykla bus apvalyta*. Angelas liepė Danieliui: „Taigi įsidėmėk žodį ir suprask regėjimą!“ Jo pirmieji žodžiai buvo: „Septyniasdešimt septynetų skirta tavo tautai ir tavo šventajam miestui.“ Žodis, išverstas kaip *skirta*, pažodžiui reiškia „atskirta“. Septyniasdešimt septynetų, kurie reiškia keturis šimtus devyniasdešimt metų, pasak angelo, yra specialiai atskirta žydams. Tačiau nuo ko jie atskirti? 2300 vakarų ir rytmečių yra vienintelis 8-ame skyriuje paminėtas laikotarpis, todėl tikriausiai tai periodas, nuo kurio atskirti septyniasdešimt septynetų. Taigi septyniasdešimt septynetų turi būti 2300 vakarų ir rytmečių dalis, o abu laikotarpiai turėtų prasidėti vienu metu. Angelas paaiškino, kad septyniasdešimt septynetų prasidės nuo tada, kai išeis įsakas atstatyti Jeruzalę. Jeigu būtų galima rasti to įsako išleidimo datą, tuomet būtų nesunku nustatyti šio didžiojo 2300 vakarų ir rytmečių laikotarpio pradinį tašką.

Šis įsakas randamas Ezros knygos 7-ame skyriuje (7, 12–26). Galutinę formą šiam įsakui suteikė Persijos karalius Artakserksas I 457 m. pr. Kr. Ezros 6, 14 pasakyta, kad Viešpaties Namai Jeruzalėje buvo pastatyti *pagal Izraelio Dievo įsakymą ir Kyro, Darijaus bei Artakserkso įsakus*. Šie trys karaliai sukūrė, patvirtino, papildė šį įsaką ir padarė jį tokią, koks jis turi būti, kad tiktų pažymėti pranašystės nurodytą 2300 metų laikotarpio pradžią. Laikydami, kad 457 m. pr. Kr. yra tas laikas, kai buvo išleistas galutinis įsakas ir tai yra mūsų ieškomas pradinis taškas, matome, kaip su visomis smulkmenomis išsipildė septyniasdešimties septynetų pranašystė.

„Nuo to laiko, kai bus paskelbtas žodis atnaujinti ir atstatyti Jeruzalę, iki pateptojo vado bus septyni septynetai ir šešiasdešimt du septynetai“, t. y. šešiasdešimt devyni septynetai arba keturi šimtai

aštuoniasdešimt treji metai. Artakserkso įsakas įsigaliojo 457 m. pr. Kr. rudenį.¹⁰³ Nuo šių metų keturi šimtai aštuoniasdešimt treji metai tęsiasi iki 27 m. po Kr. Kaip tik tada ir išsipildė pranašystė. Žodis *Pateptasis* reiškia „Mesijas“. 27 m. po Kr. rudenį Jonas Krikštytojas pakrikštijo Kristų, ir Jis buvo pateptas Šventosios Dvasios. Apaštalas Petras liudija, jog „Dievas Jį [Jėzų iš Nazareto] patepė Šventąja Dvasia ir galybe.“ (*Apaštalų darbu* 10, 38) O pats Išgelbėtojas sako: „Viešpaties Dvasia ant Manęs, nes Jis patepė Mane, kad neščiau Gerąją naujieną vargdieniams.“ (*Luko* 4, 18) Pakrikštytas Jis atėjo į Galilėją ir „ėmė skelbti Dievo Evangeliją, kad atėjo metas ir prisiartino Dievo karalystė“ (*Morkaus* 1, 14–15).

„Vieną septynetą jis sudarys stiprią Sandorą su daugeliu.“ Čia paminėtas *septynetas* yra paskutinis iš septyniasdešimties. Tai paskutiniai septyneri šio laikotarpio metai, specialiai skirti žydams. Per šį laiko tarpą, nuo 27 m. po Kr. iki 34 m. po Kr., Kristus, iš pradžių pats, o po to ir Jo mokiniai, skelbė Evangeliją tik žydams. Siųsdamas apaštalus skelbti Dangaus karalystės Gerąją naujieną, Išgelbėtojas perspėjo juos: „Nenuklyskite pas pagonis ir neužsukite į samariečių miestus. Verčiau lankykite pražuvusias Izraelio namų avis.“ (*Mato* 10, 5–6)

„Per pusę septyneto sustabdys aukojimą ir atnašavimą.“ 31 m. po Kr., t. y. praėjus trejiems su puse metų po mūsų Viešpaties krikšto, Jis buvo nukryžiuotas. Šios prakilnios aukos ant Golgotos kalno paaukojimas užbaigė aukų sistemą, kurios keturis tūkstančius metų simbolizavo Dievo Avinėlių. Ten pirmavaizdis „susitiko“ su tikrove, visa apeigų sistema ir aukos neteko reikšmės.

Septyniasdešimt septynetų arba keturi šimtai devyniasdešimt metų specialiai atskirtų žydams, kaip mes matėme, baigėsi 34 m. po Kr. Tais metais žydų tauta teismo tarybos nutarimu atmetė Evangeliją, paženklindama tai Stepono nužudymu ir pradėjusi persekioti Kristaus sekėjus. Tais metais išgelbėjimo žinia buvo pradėta skelbti visam pasauliui, neapsiribojant tik išrinktąja tauta. Dėl persekiojimo priversti bėgti iš Jeruzalės mokiniai „keliaudami skelbė Gerosios naujienos žodį. Pilypas nuvyko į Samarijos miestą ir ėmė skelbti gyventojams Mesiją“ (*Apaštalų darbu* 8, 4–5). Dievo

pamokytas apaštalas Petras atvėrė išgelbėjimo žinią Cezarėjos šimtininkui, dievobaimingam Kornelijui, o uolusis Paulius, įtikėjęs Kristų, buvo siųstas nešti Gerąją naujieną toli pagonims (žr. *Apaštalų darbų* 22, 21).

Akivaizdu, kad nuostabiai išsipildė kiekviena šios pranašystės smulkmena. Be jokios abejonės, septyniasdešimties septynetų laikotarpis prasidėjo 457 m. pr. Kr., o baigėsi 34 m. po Kr. Turint šiuos duomenis, nesunku nustatyti ir 2300 vakarų ir rytmečių laikotarpio pabaigą. Iš dviejų tūkstančių trijų šimtų vakarų ir rytmečių (dienų) atėmus keturis šimtus devyniasdešimt dienų (septyniasdešimt septynetų) gauname tūkstantį aštuonis šimtus dešimt dienų. Pasibaigus keturiems šimtams devyniasdešimčiai dienų, dviejų tūkstančių trijų šimtų vakarų ir rytmečių (dienų) laikotarpis dar tęsis. Nuo 34 m. po Kr. atskaičiavę 1810 metų, gauname 1844 m. po Kr. Taigi Danieliaus knygos 8-ojo skyriaus 14-oje eilutėje paminėtų 2300 vakarų ir rytmečių laikotarpis baigiasi 1844 m. Pasibaigus šiam didžiajam pranašiskam laikotarpiui, remiantis Dievo angelo liudijimu, *šventykla bus apvalyta*. Taigi šventyklos apvalymas, kuris, kaip visi tikėjo, turėtų įvykti Kristui antrą kartą atėjus, buvo nurodytas tiksliai.

Iš pradžių Mileris ir jo bendraminčiai tikėjo, kad 2300 vakarų ir rytmečių laikotarpis baigsis 1844 m. pavasarį, o pranašystė nurodo tą metų rudenį.¹⁰⁴ Neteisingai suprasta pranašiško laikotarpio pradžia sukėlė nusivylimą ir sumišimą tų, kurie tikėjo, kad Viešpats ateis pavasarį. Tačiau tai nė kiek nesumenkino fakto reikšmės, kuris nurodė, kad 2300 vakarų ir rytmečių laikotarpis baigsis 1844 m. ir tuomet įvyks reikšmingas įvykis – šventykla bus apvalyta.

Mileris pradėjo tyrinėti Šventąjį Raštą, norėdamas įrodyti, kad jis yra Dievo apreiškimas, tačiau negalėjo įsivaizduoti, kad prieš tokių išvadų. Jis pats vos ne vos galėjo patikėti savo tyrinėjimo rezultatais. Tačiau Šventojo Rašto įrodymai buvo per daug aiškūs ir svarūs, kad būtų galima nekreipti į juos dėmesio.

Jis paskyrė Biblijos tyrinėjimui dvejus metus, ir 1818 m. tvirtai įsitikino, jog po dvidešimt penkerių metų ateis Kristus, kad išvaduočiau savo tautą. „Nėra reikalo, – sakė Mileris, – kalbėti apie

džiaugsmą, kuris pripildė mano širdį, kai aš galvojau apie šlovingą ateitį ir apie karštą savo sielos troškimą džiaugtis kartu su atpirktaisiais. Dabar Biblija tapo man naujai atskleista Knyga. Aš tikrai turėjau pagrindo džiaugtis. Viskas, kas man atrodė tamsu, paslaptinga ir neaišku joje, išsisklaidė prieš skaisčią šviesą, kuri dabar nušvito iš jos šventų puslapių. Kokia šviesi ir žavi atrodė man toji tiesa! Išnyko visi prieštaravimai ir neatitikimai, kuriuos anksčiau pastebėdavau. Nors dar buvo vietų, kurias aš nevisiškai supratau, tačiau iš Dievo Žodžio į mano aptemdytą protą sklido tokia šviesa, kad, tyrinėdamas Šventąjį Raštą, jaučiau didžiulį pasitenkinimą, kurio anksčiau nesitikėjau gauti iš jo mokymo.“*

„Tvirtai įsitikinęs, kad greitai įvyks Šventojo Rašto išpranašauti reikšmingi įvykiai, ir atsižvelgdamas į įrodymus, kurie paveikė mano protą, – sakė Mileris, – aš vėl pradėjau galvoti apie savo pareigą pasauliui.“** Jis suvokė, kad jo pareiga perduoti kitiems gautąją šviesą. Jis žinojo, kad susidurs su netikinčių žmonių pasipriešinimu, tačiau buvo įsitikinęs, jog visi krikščionys džiaugsis, tikėdamiesi susitikti su savo mylimu Išgelbėtoju. Vienintelis dalykas, kurio jis bijojo, buvo tas, kad daugelis, labai nudžiugę, jog artėja šlovingas išvadavimas, priims šį mokymą reikiamai neįsigilinę į Šventąjį Raštą, kad įsitikintų, jog išvadavimas tikrai arti. Todėl jis nesiryžo atvirai pareikšti apie tai, kad nesuklaidintų kitų. Jis vėl peržiūrėjo argumentus, kurie patvirtino jau padarytas išvadas, atidžiai ištyrinėjo painesnes Rašto vietas. Jis pamatė, kad Dievo Žodžio šviesa išsklaido visus prieštaravimus, panašiai kaip saulės spinduliai išsklaido miglą. Praėjo penkeri metai, kol jis visiškai įsitikino savo išvadų teisingumu.

Tada jis dar labiau pajuto pareigą pranešti kitiems tai, ko, jo nuomone, taip aiškiai mokė Šventasis Raštas. „Kai aš užsiiminėjau savo reikalais, – sakė jis, – mano ausyse nuolatos skambėjo žodžiai: ‘Eik ir pasakyk pasauliui apie jam gresiantį pavojų.’ Aš vis prisimindavau šiuos Šventojo Rašto žodžius: ‘Jei Aš tariau nedorėliui: «Nedoras žmogau, tu turi mirti!» – o tu nekalbėsi, kad įspėtum

* *Bliss*. Min. veik. – P. 76, 77.

** Min. veik. – P. 81.

nedorėlį mesti savo kelią, tai tas nedorėlis tikrai mirs dėl savo kaltės, tačiau jo kraujo pareikalaušiu iš tavo rankos. Bet jei tu perspėsi nedorėlį, kad jis sugrižtų iš savo kelio, o jis negriš, tai mirs dėl savo kaltės, o tu išgelbėsi savo gyvastį.’ (*Ezechielio 33, 8–9*) Aš jaučiau, kad jei nedorėlius būtų galima veiksmingai išpėti, daugelis atgailautų, o jeigu jie nebus išpėti, jų kraujo gali būti pareikalauta iš mano rankos.“*

Jis pradėjo asmeniškai skelbti savo pažiūras, kai tik jam pasitaisydavo palanki proga; jis meldėsi, kad kas nors iš Bažnyčios tarnų suvoktų svarbą to, kas jam atskleista, ir pasišvęstų tai skelbti. Tačiau jam nedavė ramybės įsitikinimas, kad perduoti šį išpėjimą yra jo asmeninė pareiga. Jo ausyse vis skambėjo žodžiai: „Eik ir pasakyk apie tai pasauliui, kitaip jo kraujo pareikalaušiu iš tavo rankos.“ Jis laukė devynerius metus, o ši našta vis slėgė jo sielą, kol 1831 m. jis pirmą kartą viešai paskelbė savo įsitikinimus.

Kaip Eliziejus buvo pakviestas nuo lauko darbų tapti pranašu¹⁰⁵, taip ir Viljamas Mileris buvo pakviestas palikti savo arklą, kad atvertų žmonėms Dievo karalystės paslaptis. Labai jaudindamasis jis pradėjo savo darbą ir žingsnis po žingsnio vedė savo klausytojus į priekį, atskleisdamas jiems pranašiškus laikotarpius iki Kristaus antrojo atėjimo. Matydamas, kaip jo žodžiai sužadina vis didesnę susidomėjimą, jis ėgijo daugiau jėgų ir drąsos.

Tik atkakliai prašomas tikėjimo brolių, kurių žodžiuose jis išgirdo Dievo kvietimą, Mileris ryžosi viešai išdėstyti savo pažiūras. Tuo metu jam jau buvo penkiasdešimt metų, jis buvo neįpratęs kalbėti viešai, jį slėgė jausmas, kad jis netinkamas šiam darbui. Tačiau jau nuo pat pradžių jo pastangos gelbėti sielas buvo palaimintos. Po pirmosios kalbos įvyko toks religinis prabudimas, kad atsivertė trylika šeimų, išskyrus du žmones. Jį tuoj pat pakvietė kalbėti kitose vietovėse, ir beveik visur jo vargas būdavo apvainikuojamas atnaujintu Dievo darbu. Pradėjo atsiversti nusidėjėliai, krikščionys buvo įkvepiami labiau pasišvęsti, o deistai ir netikintys buvo priversti pripažinti Biblijos teisingumą ir krikščionių tikėjimą. Tie, su kuriais jis dirbo, liudijo: „Jis paveikė žmones, kuriems niekas

* *Bliss*. Min. veik. – P. 92.

kitas negalėjo padaryti įtakos.“* Jo pamokslai buvo skirti tam, kad nukreiptų žmonių dėmesį į didžiąsias religines tiesas ir sustabdytų didėjančią amžiaus supasaulėjimą ir geismingumą.

Beveik kiekviename mieste jo pamokslų dėka atsivertė vieneri dešimtys, kitur šimtai žmonių. Daugelyje vietų jam atsivėrė beveik visų denominacijų protestantų bažnyčių durys; kartais jis gaudavo kvietimus skelbti iš kelių religinių susivienijimų atstovų. Viljamas Mileris niekuomet neskelbdavo ten, kur nebūdavo kviečiamas, tačiau netrukus jis jau nebegalėjo patenkinti nė pusės pasipylusių kvietimų. Daugelis tų, kurie nors ir nepritarė jo požiūriui dėl tikslaus Kristaus antrojo atėjimo laiko, vis dėlto įsitikino, kad Kristaus atėjimas artėja, ir tam reikia ruoštis. Kai kuriuose dideliuose miestuose jo darbas padarė didelį poveikį visuomenei. Svaigalų pardavėjai nutraukė prekybą ir pavertė savo parduotuves susirinkimų patalpomis, užsidarė azartinių žaidimų namai, keitėsi bedievių, deistų, universalistų¹⁰⁶ ir net didžiausių nusidėjėlių gyvenimas, nes kai kurie jų jau daugelį metų nelankė bažnyčių. Įvairios religinės bendruomenės beveik kas valandą organizuodavo maldos susirinkimus skirtingose miesto dalyse, o vidurdienį ten pasimelsti ir garbinti Dievą rinkdavosi verslininkai. Susirinkimai vykdavo be perdėto susijaudinimo, vyravo visuotinė rimtis ir iškilmingumas. Kaip ir ankstyvieji reformatoriai, Mileris stengėsi labiau paveikti žmonių protą ir sąžinę neaudrindamas jų jausmų.

1833 m. Mileris gavo oficialų Baptistų bažnyčios, kuriai priklausė, leidimą sakyti pamokslus. Daug šios Bažnyčios tarnautojų pritarė jo darbui, taigi dabar jis jau dirbo oficialiai. Jis nuolat keliauvo ir sakė pamokslus, nors jo skelbimas iš esmės apsiribojo Naująja Anglija ir vidurio valstijomis. Kelerius metus jis gyveno iš savo lėšų, ir vėliau niekada negaudavo pakankamai pinigų, kad galėtų nukeliauti ten, kur buvo kviečiamas. Taigi jo visuomeninis darbas, už kurį jis nieko negaudavo, buvo jam sunki našta, jo turtas per šį gyvenimo laikotarpį sumažėjo. Jis buvo didelės šeimos galva, ir tik visų šeimos narių taupumo ir darbštumo dėka lėšų pragyvenimui užtekdavo iš ūkio gaunamo pelno.

* *Bliss* Min. veik. – P. 138.

1833 m., praėjus dvejiems metams po to, kai Mileris pradėjo viešai įrodinėti, kad artėja Kristaus atėjimas, pasirodė dar vienas Išgelbėtojo antrojo atėjimo ženklas, kurį Jis pats nusakė: „Žvaigždės kris iš dangaus.“ (*Mato 24, 29*) O apaštalas Jonas, pamatęs regėjimą, skelbiantį Dievo dieną, pasakė: „[...] dangaus žvaigždės ėmė kristi žemėn, tarytum baisaus vėjo purtomas figmedis mestų dar neprinokusius vaisius.“ (*Apreiškimo 6, 13*) Ši pranašystė stebinančiai ir įspūdingai išsipildė 1833 m. lapkričio 13 d., kai iš dangaus pabiro didelė meteorų liūtis. Tai buvo didingiausias ir nuostabiausias kada nors užrašytas krįtantčių žvaigždžių reginys. „Visas dangaus skliautas virš Jungtinių Amerikos Valstijų ištisas valandas buvo tarsi ugninis fejerverkas. Niekada šioje šalyje nuo pirmųjų jos įsikūrimo dienų nebuvo tokio dangaus reiškinių, kuris vieniems kėlė susižavėjimą, kitiems – siaubą ir paniką.“ „Šio reginio didingumas ir įspūdingas grožis dar išliko daugelio atmintyje. [...] Jokia liūtis negali susilyginti su šiuo meteorų srautu, kuris, atrodo, pasipylė į žemę iš rytų ir vakarų, šiaurės ir pietų. Trumpai tariant, atrodė, kad visas dangus juda. [...] Tą reiškinių, anot žurnalo *Journal* profesoriaus Silimano, buvo galima stebėti visoje Šiaurės Amerikoje. [...] Nuo dviejų valandų nakties iki aušros visiškai giedrame, be debesų danguje matėsi nesiliaujantis spindinčių šviesulių žaismas.“*

„Ištis jokia kalba nebuvo galima apsaityti šio nuostabaus reginio; [...] nematęs jo, negali pakankamai įsivaizduoti visos didybės. Atrodė, lyg visos dangaus žvaigždės būtų susikoncentravusios viename taške netoli zenito, iš kurio vienu metu žaibo greitumu pasipylė į visas horizonto puses. Ir visa tai nesiliovė: miriadais greitai keitė miriadas, lyg kas būtų specialiai sukūręs jas šiai progai.“** „Kažin, ar įmanoma vaizdingiau palyginti šį reginį nei su baisaus vėjo purtomo figmedžio dar neprinokusių vaisių kritimu.“***

1833 m. lapkričio 14 d. Niujorko žurnale „*Journal of Commerce*“ buvo išspausdintas didelis straipsnis apie šį nuostabų reiškinių.

* *Devens R. M.* American Progress; or, The Great Events of the Greatest Century. – Ch. 28. – Par. 1–5.

** *Reed F.* In: *Christian Advocate and Journal*, 1833, Dec. 13.

*** *The Old Countryman.* – In: *Evening Advertiser (Portland)*, 1833, Nov. 26.

Autorius rašė: „Aš manau, kad nė vienas mokslininkas, nė vienas filosofas niekada dar neminėjo ir neaprašė tokio įvykio, koks įvyko vakar naktį. Nors mums sunku suprasti šį žvaigždžių kritimą, bet reikia atminti, kad prieš tūkstantį aštuonis šimtus metų pranašas tiksliai išpranašavo šį reiškinį, o jis išsipildė tikraja šio žodžio prasme.“

Taigi pasirodė paskutinis Kristaus atėjimo ženklas, dėl kurio Jis savo mokiniams pasakė: „[...] visa tai išvydę, žinokite, jog Jis arti, prie slenkščio.“ (*Mato 24, 33*) Po šių ženklų apaštalas Jonas pamatė kitą įvykį: dangus atitrūko tarsi besivyniojantis knygos rietimas, žemė drebėjo, visi kalnai ir salos buvo išjudinti iš savo vietų; bėdieviai, siaubo pagauti slėpėsi nuo Žmogaus Sūnaus veido (*žr. Apreiškimo 6, 12–17*).

Daugelis mačiusių žvaigždžių kritimą, vertino jį kaip ateinančio Teismo ženklą, kaip „didžios ir baisios dienos grėsmingą simbolį, neabejotiną pranašą ir gailestingumo požymį“.* Taip žmonių dėmesys buvo nukreiptas į tos pranašystės išsipildymą, ir daugelis buvo paskatinti atsižvelgti į išpėjimą dėl Kristaus antrojo atėjimo.

1840 m. didelį susidomėjimą sukėlė kitos nuostabios pranašystės išsipildymas. 1838 m. Džozajas Ličas, vienas žymiausių dvasininkų, skelbiančių, kad artėja Kristaus antrasis atėjimas, išleido Apreiškimo knygos 9-ojo skyriaus aiškinimą, kuriame nusakė Otomanų imperijos žlugimą. Pasak jo paskaičiavimų, tai turėjo įvykti „1840 m. rugpjūčio mėnesį“, tik prieš kelias dienas prieš tos pranašystės išsipildymą jis rašė: „Jei sutiksime, kad pirmasis laikotarpis – 150 metų – pasibaigė prieš pat Dikozo¹⁰⁷ įžengimą į sostą leidus turkams, ir kad, pasibaigus pirmajam laikotarpiui, prasidėjo 391 metų ir 15 dienų laikotarpis, kuris baigsis 1840 m. rugpjūčio 11 d., kai turkai nustos viešpatauti Konstantinopolyje. Ir tai, aš galvoju, bus palaikyta atsitiktinumu.“**

Aukščiau nurodytu laiku Turkijos atstovai pripažino Europos sąjungininkų globą ir valstybė tapo priklausoma nuo krikščioniškų tautų. Visa tai išsipildė tiksliai pranašystėje numatytu metu.¹⁰⁸ Kai

* The Old Countryman, 1833, Nov. 26.

** Josiah 'o Litch'o straipsnis žurnale „Signs of the Times, and Expositor of Prophecy“, 1840, Aug. 1.

buvo apie tai sužinota, labai daug žmonių įsitikino Milerio ir jo bendradarbių teisingai aiškinamomis pranašystėmis. Tai paspartino Adventistų judėjimą. Mokslininkai ir įtakingi žmonės prisijungė prie Milerio, skelbdami Dievo Žodį ir padėdami jam spausdinti leidinius, todėl nuo 1844 m. skelbimo darbas labai išsiplėtė.

Viljamas Mileris intelektualus žmogus, kurio protą ugdė tyrinėjimai ir apmąstymai, susijungęs su išminties Šaltiniu, įgavo dangiškosios išminties. Jis buvo nepriekaištingai sąžiningas, vertas pagarbos, kilnaus būdo ir aukštos moralės žmogus. Jo nuoširdumas ir gerumas derėjo su krikščionišku nuolankumu ir savitvarda, jis buvo atidus ir malonus, visuomet pasiruošęs išklaudyti kitų nuomonę ir įvertinti jų argumentus. Jis tikrino visas teorijas ir mokymus Dievo Žodžiu, niekada nesusierzindavo ir nesijaudino, o jo logiškas mąstymas ir nuodugnus Šventojo Rašto žinojimas įgalino atmesti paklydimus ir atskleisti melą.

Tačiau Milerio darbui trukdė įnirtingas pasipriešinimas. Kaip ir ankstyvųjų reformatorių, jo pateiktas tiesas priešišškai sutiko populiariūs religijos mokytojai. Jie negalėjo apginti savo pozicijų Šventuoju Raštu, todėl griebdavosi žmonių padavimų ir pamokymų bei šventųjų tėvų tradicijos. Tiesos apie Kristaus antrąjį atėjimą skelbėjai rėmėsi tik Dievo Žodžio liudijimu. Jų šūkis skelbė: „Biblija ir vien tik Biblija.“ Šventojo Rašto oponentai argumentų trūkumą kompensuodavo pajuoka ir pasityčiojimu. Laikas, pinigai, sugebėjimai buvo naudojami, kad apšmeižtų tuos žmones, kurių vienintelis nusižengimas buvo tas, jog jie džiaugsmingai laukė savo Viešpaties sugrįžimo, stengėsi gyventi šventai ir ragino kitus pasiruošti Jo pasirodymui.

Buvo labai stengiamasi atitraukti žmonių mintis nuo Kristaus antrojo atėjimo temos. Viskas buvo padaryta taip, kad pranašysčių, susijusių su Kristaus atėjimu ir pasaulio pabaigos klausimu, tyrinėjimas prilygo nuodėmei, todėl žmonės turėtų gėdytis užsiimti tokiais dalykais. Vyraujantis požiūris pakenkė tikėjimui Dievo Žodžiu. Toks mokymas darė žmones netikinčius, todėl daugelis nuėjo keliu, leidžiančiu tenkinti savo nuodėmingus geismus. Už visas ydas blogio mokytojai apkaltino adventistus.

Nors namai prisipildydavo supratingų ir atidžių klausytojų, bet Milerio pavardė retai pasirodydavo religinėje spaudoje. Dažniausiai buvo siekiama jį išjuokti ar apkaltinti. Lengvabūdziai ir bedieviai, kurstomi religijos mokytojų, griebėsi įžeidžiančių epitetų, niekšišku ir šventvagišku sąmoju, kad paniekintų jį ir jo darbą. Žilagalvis vyras, palikęs jaukius namus ir savo lėšomis keliaujantis iš miesto į miestą, iš miestelio į miestelį, nepaliaujamai dirbdamas, kad praneštų pasauliui iškilmingą perspėjimą, jog netoli Teismo diena, buvo pašaipiai pavadintas fanatiku, melagiu ir didžiausiu apgaviku.

Pasipylusios pajuokos, iškraipymai ir įžeidinėjimai sukėlė net pasaulietinės spaudos pasipiktinimą. „Taip lengvabūdiškai ir nepadoriai žiūrėti į tokį svarbų klausimą, kuris gali sukelti baisias pasekmes, – pareiškė pasauliečiai, – tai reiškia ne tik įžeidinėti šio klausimo skelbėjo ir jo šalininkų jausmus, bet ir juoktis iš Paskutiniojo teismo dienos, tyčiotis iš paties Dievo ir niekinti Jo Teismo baisumus.“*

Visokio blogio kurstytojas stengėsi ne tik sukliudyti skliti adventizmo žiniai, bet ir sunaikinti patį pranašą. Mileris praktiškai pritaikė Šventojo Rašto tiesas savo klausytojams, smerkdamas jų nuodėmes ir pasitenkinimą savimi, tad jo tiesūs ir aštrūs žodžiai sukėlė priešišką. Kartą priešišškai nusiteikę Bažnyčios nariai įkalbino prasčiokus nužudyti jį einantį namo po susirinkimo. Tačiau minioje buvo ir šventieji angelai. Vienas jų žmogaus pavidalu paėmė Viešpaties tarną už rankos ir saugiai išvedė iš piktos minios. Milerio darbas dar nebuvo baigtas; šėtonas su savo pasiuntiniais buvo nusivylęs, nes sužlugo jų kėslai.

Nepaisant pasipriešinimo, vis didėjo susidomėjimas Adventistų judėjimu. Jeigu iš pradžių susirinkimus lankė dešimtys ir net šimtai žmonių, tai dabar jų buvo tūkstančiai. Į Bažnyčias pasipylė naujai atsivertusiųjų srautas, tačiau netrukus tai sukėlė opozicijos nepasitenkinimą, Bažnyčios ėmėsi ryžtingų priemonių prieš tuos, kurie laikėsi Milerio pažiūrų. Šie veiksmai paskatino jį specialiu raštu kreiptis į visų denominacijų krikščionis ir reikalauti, kad tie, kurie tvirtina, jog jo mokymas klaidingas, įrodytų tai Šventuoju Raštu.

* *Bliss* Min. veik. – P. 183.

„Ar tai, kuo mes tikime, – sakė jis, – nepagrįsta Dievo Žodžiu, kurį jūs patys laikote taisykle, vienintele mūsų tikėjimo ir elgesio taisykle? Ką mes padarėme, kad užsitraukėme tokius piktus kaltinimus iš sakyklos bei spaudos ir kuo remdamiesi jūs nepriimate mūsų [adventistų] į savo Bažnyčias ir vengiate bendrauti su mumis? [...] Jei sakome netiesą, įrodykite, kad tai netiesa. Remdamiesi Dievo Žodžiu, įrodykite mums, jog mes klystame. Mes jau esame pakankamai išjuokti, tačiau tai niekada neįtikins mūsų, kad klystame. Mūsų pažiūras gali pakeisti tik Dievo Žodis. Mes priėjome išvados viską apmąstydami ir meldamiesi, nes radome įrodymus Šventajame Rašte.“*

Amžius po amžiaus Dievas siuntė per savo tarnus pasauliui įspėjimus, kurie visuomet buvo sutinkami panašiai: buvo abejojama ir netikima. Kai priešvaninio pasaulio nedorumas privertė Dievą užlieti žemę tvanu, Jis pirmiausia atskleidė žmonėms savo nutarimą, kad jie galėtų pasinaudoti palankia proga ir atsikratytų blogio. Šimtą dvidešimt metų jų ausyse skambėjo balsas, kviečiantis atgailauti ir perspėjantis, kad kitaip Dievas išlies savo įniršį ir juos sunaikins. Tačiau ši žinia atrodė jiems nepagrįstas prasimanymas, todėl jie netikėjo. Mėgaudamiesi savo nedorumu, jie išjuokė Dievo pasiuntinį, pro pirštus žiūrėjo į jo įtikinėjimus ir net apkaltino jį pernelyg dideliu pasitikėjimu savimi. Kaip drįsta vienas žmogus stoti prieš visus pasaulio galiūnus? Jei Nojaus skelbiama žinia iš tikrųjų teisinga, kodėl tuomet visas pasaulis nepripažįsta jos ir netiki ja? Ką reiškia vieno žmogaus tvirtinimas prieš tūkstančių išmintį! Ne, jie netikės įspėjimu, jie neieškos prieglobsčio laive!

Šaipūnai nurodė gamtos reiškinius: metų laikų seką, mėlyną giedrą dangų, žalius laukus, gaivinamus švelnios nakties rasos ir sušuko: „Ar jis neseka mums pasakų?“¹⁰⁹ Su panieka jie pavadino teisybės skelbėją pamišėliu fanatiku ir dar įnirtingiau nei anksčiau ieškojo malonumų ir sėjo blogio sėklas. Tačiau jų netikėjimas negalėjo sukliudyti numatytam įvykiui. Dievas ilgai kentė jų nedorumą, suteikdamas pakankamai galimybių atgailauti, tačiau numatytu laiku Jo teismai pasiekė tuos, kurie atmetė Jo malonę.

* *Bliss*. Min. veik. – P. 250, 252.

Kristus paskelbė, kad panašiai bus netikima ir Jo antruoju atėjimu. Kaip Nojaus dienomis žmonės nesirūpino, kol „užėjo tvanas ir visus nusinešė, taip bus ir tada“, mūsų Išgelbėtojo žodžiais tariant, „kai ateis Žmogaus Sūnus“ (*Mato 24, 39*). Kai laikantys save Dievo žmonėmis vienisys su pasauliu, gyvendami jo gyvenimą, ir kartu mėgausis uždraustais malonumais, kai pasaulio prabanga taps Bažnyčios prabanga, kai skambės vestuvių varpai ir visi tikėtis ilgų žemiško klestėjimo metų, tuomet staiga, kaip žaibas blyksteli iš dangaus, ateis galas jų šviesioms svajonėms ir apgaulingoms viltims.

Kaip Dievas siuntė savo tarnus įspėti pasaulį apie artėjančią tvaną, taip Jis siuntė savo pasirinktus pasiuntinius pranešti apie Paskutiniojo teismo artėjimą. Ir kaip Nojaus amžininkai su panieka išjuokė teismo skelbėjo pranašystes, taip ir Viljamo Milerio laikais daugelis, netgi tie, kurie skelbėsi Dievo vaikais, juokėsi iš įspėjimo žodžių.

Kodėl mokymas ir skelbimas apie Kristaus antrąjį atėjimą buvo toks nepageidaujamas Bažnyčioms? Viešpaties atėjimas nedorėliams atneš vargą ir sielvartą, tuo tarpu teisiesiems jis bus kupinas džiaugsmo ir išpildys jų lūkesčius. Visais amžiais ši didžioji tiesa buvo paguoda Dievo ištikimiesiems. Kodėl ši tiesa kaip ir jos Autorius tapo „pažaidos akmeniu ir nuopuolio priežastimi“¹¹⁰ tiems, kurie skelbėsi Jo vaikais? Mūsų Viešpats pažadėjo savo mokiniams: „Kai nuėjęs paruošiu [jums vietą], vėl sugrįšiu ir jus pas save pasiimsiu.“ (*Jono 14, 3*) Gailestingas Išgelbėtojas numatė savo sekėjų vienišumą ir liūdesį, todėl pavedė angelams raminti juos, įtikinti, jog Jis vėl ateis, nors dabar įžengė į dangų. Kai mokiniai stovėjo, įdėmiai žiūrėdami į dangų, kad paskutinį kartą pamatytų savo mylimą Mokytoją, jų dėmesį patraukė angelų žodžiai: „Vyrai galilėjiečiai, ko stovite, žiūrėdami į dangų? Tasai Jėzus, paimtas nuo jūsų į dangų, sugrįš taip pat, kaip esate Jį matę žengiant į dangų.“ (*Apaštalų darbai 1, 11*) Angelų paskelbtoji žinia sužadino jiems naują viltį. Mokiniai „didelio džiaugsmo kupini, sugrįžo į Jeruzalę. Jie nuolat lankė šventyklą ir šlovino Dievą“ (*Luko 24, 52–53*). Jie džiaugėsi ne todėl, kad Jėzus buvo nuo jų atskirtas, o jie palikti kovoti su

išmėginimais ir pasaulio pagundomis, o dėl to, kad angelai užtikrino, jog Jis vėl ateis.

Ir šiandien žinia apie Kristaus atėjimą turėtų be galo džiuginti mus, kaip ji džiugino Betliejaus piemenis, kai angelai ją paskelbė. Tie, kurie iš tikrųjų myli Išgelbėtoją, turi tik džiaugtis išgirdę žinią, pagrįstą Dievo Žodžiu, kad Tas, su kuriuo jie sieja savo amžinojo gyvenimo viltis, sugrįžta, tačiau ne tam, kad būtų įžeidinėjamas, niekinamas ir atstumiamas kaip savo pirmojo atėjimo metu, o šlovingas ir galingas, kad išgelbėtų savo tautą. Tik nemylintys Išgelbėtojo netrokšta, jog Jis ateitų, ir puikiausias įrodymas to, kad Bažnyčios atsimetė nuo Dievo, yra šios Dangaus siųstos žinios sužadintas susierzinimas ir priešiškusmas.

Tie, kurie priėmė adventistų mokymą, buvo įkvėpti atgailauti ir nusizeminti prieš Dievą. Iki tol daugelis dar svyravo tarp Kristaus ir pasaulio, tačiau dabar jie jautė, kad reikia galutinai apsispręsti. „Amžinybės dalykai įgavo jiems nepaprastą realumą. Dangus priartėjo prie jų, jie pasijuto kalti prieš Dievą.“* Krikščionys buvo pažadinti naujam dvasiniam gyvenimui ir suvokė, kad *laikas trumpas* ir kad tai, ką jie turi daryti savo artimiesiems, reikia daryti kuo greičiau. Žemiškieji dalykai neteko vertės, jiems atsivėrė amžinybė, ir prieš sielos vertę visa, kas susiję su jos amžinąja gerove arba sielvartu, nublanko visi žemiškieji interesai. Dievo Dvasia nusileido ant jų ir suteikė jėgų nuoširdžiausiai kreiptis į savo brolius kaip į nusidėjėlius, kad šie pasiroštų Dievo dienai. Tylus jų kasdienio gyvenimo liudijimas buvo nuolatinis priekaištas tiems Bažnyčios nariams, kurie gyveno formalų krikščionišką, bet nepašventintą gyvenimą. Šie žmonės visiškai nenorėjo, kad jiems kas nors trukdytų ieškoti malonumų, pelnyti pinigų ar trokšti žemiškosios garbės. Todėl prieš adventistų tikėjimą ir jo skelbėjus kilo priešiškusmas ir pasipriešinimas.

Kadangi įrodymai, paremti pranašiškais laikotarpiais, pasirodė nepriekaištingi, tiesos priešininkai stengėsi nuvilti jos tyrinėtojus, tvirtindami, jog pranašystės užantspauduotos. Taip protestantai pasuko Romos bažnyčios keliu. Popiežiaus Bažnyčia slėpė nuo

* *Bliss*. Min. veik. – P. 146.

žmonių Bibliją¹¹, o protestantų Bažnyčios skelbė, kad negalima suprasti svarbiausios Šventojo Žodžio dalies, ypač tų tiesų, kurios labiausiai susijusios su mūsų laikais.

Dvasininkai ir liaudis paskelbė, kad Danieliaus ir Apreiškimo knygų pranašystės yra nesuvokiamos ir paslaptingos. Tačiau Kristus nukreipė savo mokinių dėmesį į pranašo Danieliaus žodžius, susijusius su įvykiais, kurie turėjo įvykti jų laikais: „Skaitytojas teįsidėmi!“ (žr. *Mato 24, 15*) Todėl tvirtinimas, kad Apreiškimo knyga yra paslaptinga, kad jos negalima suprasti, prieštarauja žodžiams, kuriais prasideda ši knyga: „Jėzaus Kristaus Apreiškimas, kurį Dievas jam [Jonui] davė, kad jis atskleistų Jo tarnams, kas turi greitai įvykti. Palaiminti pranašystės žodžių skaitytojas ir klausytojai, tie, kurie laikosi, kas joje parašyta, nes laikas jau arti.“ (*Apreiškimo 1, 1. 3*)

Pranašas sako: „Palaimintas pranašystės žodžių skaitytojas.“ Vadinasi, bus tokių, kurie neskaitys, ir šis palaiminimas nėra skirtas jiems. „Palaiminti klausytojai.“ Taip pat bus tokių, kurie atsisakys klausytis visko, kas susiję su pranašystėmis, vadinasi, palaiminimas skirtas ne jiems. „Palaiminti, tie, kurie laikosi, kas joje parašyta.“ Daugelis atsisakys atkreipti dėmesį į Apreiškimo knygos išpėjimus ir paliepiamus ir, aišku, dėl to negalės pretenduoti į pažadėtąjį palaiminimą. Visi, kurie juoksis iš pranašysčių ir tyčiosis iš jose iškilmingai pateiktų simbolių, visi, kurie atsisakys pakeisti savo gyvenimo būdą ir nesiruoš Žmogaus Sūnaus atėjimui, nebus palaiminti.

Neatsižvelgdami į Dievo įkvėptą liudijimą žmonės drįsta mokyti, jog Apreiškimo knyga yra neįmenama mįslė, knyga, kurios žmonės negali suprasti. Ši knyga yra atskleista paslaptis, atverta knyga. Apreiškimo knygos tyrinėjimas nukreipia žmogaus mintis į pranašo Danieliaus knygos pranašystes, abi šios knygos pateikia svarbiausią Dievo nurodymą žmonėms dėl įvykių pasaulio istorijos pabaigoje.

Pranašui Jonui buvo apreikštos įdomiausios ir labiausiai jaudinančios Bažnyčios išgyvenimų scenos. Jis matė Dievo tautos būseną, gresiančius pavojus, didžiąją kovą ir galutinį išgelbėjimą. Pranašas užrašė paskutiniųjų laikų žinias, kurios subrandins žemės derlių: arba pėdus dangaus aruodams, arba šiaudus naikinančiai

ugniai. Jam buvo atskleistos labai svarbios tiesos, ypač dėl paskutiniųjų laikų Bažnyčios, kad tie, kurie nuo paklydimų gręšis į tiesą, žinotų apie jų laukiančius pavojus ir kovas. Niekas neturi likti tamsoje, nežinoti to, kas laukia Žemės.

Ar galima paaiškinti tokį plačiai paplitusį vienos svarbiausių Šventojo Rašto dalių nepaisymą? Kodėl vyrauja toks nenoras tyrinėti jos mokymus? Paslėpti nuo žmonių tai, kas atskleidžia tamsos kunigaikščio apgaules, yra iš anksto apgalvotų jo pastangų vaisius. *Numatydamas, kad bus kovojama su Apreiškimo knygos tyrinėjimu, Kristus Apreiškėjas paskelbė, kad visi, kurie skaitys, klausysis ir laikysis pranašystės žodžių, bus palaiminti.*

19. ŠVIESA PRO TAMSA

Visais amžiais bet kuri reformacija, kurią atlieka Dievas žemėje, bet kurie religiniai judėjimai, kuriems Jis vadovauja, stebėtinai panašūs. Dievo santykiai su žmonėmis nekinta, o svarbiausius dabarties judėjimus palaiko ankstesnių judėjimų patirtis, todėl Bažnyčios ankstesniųjų amžių išgyvenimai yra nepaprastai vertingi mūsų laikams.

Jokia tiesa nėra aiškiau išdėstyta Biblijoje nei ta, kad Dievas per Šventąją Dvasią vadovauja savo tarnams žemėje vykdančioms didįjį išgelbėjimo darbą. Žmonės yra įrankiai Dievo rankose, kuriuos Jis panaudoja savo malonei ir gailestingumui teikti. Kiekvienam žmogui pavestas skirtingas darbas, kiekvienam duotas tam tikras šviesos saikas, pritaikytas jo laikų poreikiams, jo pakanka, kad Dievo jam pavestas darbas būtų atliktas. Tačiau nė vienas žmogus, kurį pagerbė Dangus, niekada iki galo nesuprato didžiojo Išgelbėjimo plano arba Dievo ketinimų jo laikams. Žmonės nevisiškai supranta, ko siekia Dievas, pavesdamas jiems vienokį ar kitokį darbą, jie nesuvokia, kokia reikšminga toji žinia, kurią jie skelbia Jo vardu.

„Argi gali suvokti Dievo paslaptį? Argi gali išžvalgyti Visagalio gelmes? Juk Mano mintys – ne jūsų mintys, o Mano keliai – ne jūsų keliai, – tai Viešpaties žodis. – Kaip aukštas dangus viršum žemės, taip Mano keliai viršija jūsų kelius ir Mano mintys – jūsų

mintis. Atminkite, [...] Aš – Dievas, ir nėra tokio kaip Aš. Apreiškiu pabaigą nuo pat pradžios, iš anksto paskelbiu, kas dar įvyks. Tariu: ‘Mano užmojis bus įvykdytas!’“ (žr. *Jobo 11, 7; Izaijo 55, 8–9; 46, 9–10*)

Net ir pranašai, kurie buvo Šventosios Dvasios ypatingai apšviesti, nevysiškai suvokė visos jų gautų apreiškimų svarbos. Jų reikšmė amžius po amžiaus turėjo būti atskleista Dievo vaikams, kurie, atsiradus būtinybei, rastų pamokymus apreiškimuose.

Rašydamas apie išgelbėjimą, kurią atskleidžia Evangelija, apaštalas Petras sako: „Šito išganymo ieškojo ir jį tyrinėjo pranašai, kurie ir pranašavo apie jums skirtąją malonę. Jie nagrinėjo, kuri ir kokį laiką nurodė juose veikianti Kristaus Dvasia, išpranašavusi Kristaus kentėjimus ir juos lydincią šlovę. Jiems buvo apreikšta, kad jie ne sau, bet jums tarnauja tuo, ką dabar jums atskleidė Evangelijos skelbėjai, iš dangaus pasiųstos Šventosios Dvasios galia.“ (*1 Petro 1, 10–12*)

Nors pranašai iki galo nesuprato jiems atskleistų dalykų, jie nuoširdžiai stengėsi perduoti visą šviesą, kurią Dievas malonėjo jiems apreikšti. Jie „ieškojo ir tyrinėjo, nagrinėjo, kuri ir kokį laiką nurodė juose veikianti Kristaus Dvasia.“ Kokia pamoka Dievo tautai, gyvenančiai krikščioniškoje eroje, kurios gerovei šios pranašystės buvo duotos per tarnus pranašus! Pranašams „buvo apreikšta, kad jie ne sau, bet jums tarnauja tuo.“ Atkreipkite ypatingą dėmesį į šventus Dievo vyrus, kurie ieškojo ir tyrinėjo apreiškimus, liudijančius jiems apie būsimas kartas. Palyginkite jų šventą uolumą su nerūpestingu ir abejingu vėlesnių amžių išrinktųjų požiūriu į šias Dangaus dovanas. Tai priekaištas tuštybė ir pasaulį mylinčiųjų abejingumui, kurie skelbia, kad pranašysčių negalima suprasti!

Riboti žmonių protai negali pakankamai įvertinti Beribio nutarimus ir Jo užmojus, tačiau suprasti ir priimti dangiškašias žinias dažnai trukdo paklydimai arba aplaidumas. Neretai žmonių ir net Dievo tarnų protai būna taip aptemdyti kitų nuomone, tradicija ir netikrais mokymais, kad jie tik iš dalies sugeba suvokti didžiąsias Jo Žodyje atskleistas tiesas. Taip atsitiko ir Kristaus mokiniais, nors tuo metu pats Išgelbėtojas dar buvo su jais. Dėl visuotinio

požiūrio į Mesiją kaip žemiškąjį karalių, kurio vadovaujamas Izraelis pasieks pasaulinę galybę, jie negalėjo suprasti Jo žodžių apie Jo paties kančias ir mirtį.

Pats Kristus siuntė juos su tokia žinia: „[...] atėjo metas ir prisitarti Dievo karalystė. Atsiverskite ir tikėkite Evangelija!“ (plg. *Morkaus 1, 15*) Ši žinia buvo pagrįsta Danieliaus knygos 9-ojo skyriaus pranašyste. Angelas paskelbė, kad šešiasdešimt devyni septynetai tęsis iki *Pateptojo Vado*, todėl mokiniai džiaugsmingai ir viltingai laukė, kada Mesijas įkurs savo Karalystę Jeruzalėje ir valdys visą žemę.

Jie skelbė žinią, kurią jiems pavedė Kristus, nors patys nebuvo įsisažinęs jos reikšmės. Nors jų žinia rėmėsi Danieliaus pranašyste (9, 25), bet jie nepastebėjo, kad to paties skyriaus kitoje dalyje parašyta apie Mesijo mirtį. Nuo pat vaikystės jų širdys laukė būsimos žemiškosios karalystės šlovės, tai neleido jiems gerai suprasti pranašystės detalių ir Kristaus žodžių.

Jie atliko savo pareigą ir paskelbė žydų tautai, kad jiems siūloma malonė. Tuo metu, kai tikėjosi pamatyti savo Viešpatį įžengiantį į Dovydo sostą, jie tapo liudytojais to, kaip Jį sučiupo, kankino, tyčiojosi iš Jo, nuteisė ir užkėlė ant Golgotos kryžiaus. Neviltis ir sielvartas spaudė mokinių širdis tomis dienomis, kai jų Viešpats ilsėjosi kape.

Kristus atėjo tiksliai pranašystės nurodytu laiku ir būdu. Šventojo Rašto liudijimas išsipildė su visomis detalėmis. Kristus paskelbė išgelbėjimo žinią, ir *Jo žodis dvelkė galybe*.¹¹² Jo klausytojų širdys buvo patikintos, kad ši žinia atsiūsta iš Dangaus. Dievo Žodis ir Dvasia patvirtino dieviškąją Jo Sūnaus misiją.

Mokiniai kaip ir anksčiau be galo mylėdami savo Mokytoją liko ištikimi Jam. Tačiau vis dėlto jų mintys buvo aptemdytos netikrumo ir abejonių. Tuomet sielvartaudami jie neprisiminė Kristaus žodžių, susijusių su Jo kančia ir mirtimi. Jeigu Jėzus iš Nazareto iš tikrųjų būtų Mesijas, ar jie būtų įstumti į tokį liūdesį ir neviltį? Šis klausimas kankino jų sielas, kai Išgelbėtojas gulėjo kape. Taip slinko šabo dienos (sabatos) nevilties valandos; tai buvo diena, kuri tęsėsi nuo Jo mirties iki prisikėlimo.

Nors liūdesio naktis apgaubė šiuos Jėzaus sekėjus, tačiau jie nebuvo palikti likimo valiai. Pranašai sakė: „[...] nors sėdžiu tamsybėje, Viešpats – mano šviesa. [...] Jis išves mane į šviesą, ir aš regėsiu Jo teisumą. [...] Tau [Viešpatie] ir pati tamsa nėra tamsi, ir naktis šviečia kaip diena. Tamsa ir šviesa Tau yra tas pat.“ (žr. *Michėjo 7, 8–9; Psalmė 139, 12*) Dievas „lyg šviesa, šviečianti tamsoje doriesiems“ (*Psalmė 112, 4*). Jis pasakė: „Aš vesiu keliaujančius akluosius, keliais nežinomais juos vesiu. Tamsą jiems paversiu šviesa, o vingiuotus kelius ištiesinsiu. Visa tai darau dėl jų; jų Aš neapleisiu.“ (*Izaijo 42, 16*)

Kiekvienas žinios žodis, kurią Viešpaties vardu skelbė mokiniai, išsipildė, įvykiai atsitiko žinios nurodytu laiku. „Atėjo metas ir prisiartino Dievo karalystė“, – skelbė jie. Kai pasibaigė šešiasdešimt devyni septynetai, kurie, pasak Danieliaus knygos 9-ojo skyriaus, tęsis iki Mesijo, *Pateptojo, atėjimo*, – Kristus gavo Dvasios patepimą, kai buvo Jono pakrikštytas Jordano upėje. *Dievo karalystė*, kuri jau prisiartino, buvo įkurta Kristaus mirtimi. Ši Karalystė nebuvo žemiškoji karalystė, kaip žydai buvo išmokyti tikėti. Ji taip pat nebuvo ta būsimoji nemirtinga karalystė, kuri bus įkurta, kai „karalystė, valdžia ir didybė visų karalysčių po dangumi bus atiduota Aukščiausiojo šventiesiems.“ Tai amžina Karalystė, kurioje visos valdžios jiems tarnaus ir paklus. (žr. *Danieliaus 7, 27*) Biblijoje pavartotas posakis *Dievo karalystė* skirtas nurodyti ir Malonės karalystę, ir Šlovės karalystę. Malonės karalystę apaštalas Paulius aprašo Laiške hebrajams. Nurodęs Kristų kaip gailėstingąją Užtarėją, kuris atjaučia mūsų silpnybes, apaštalas sako: „Todėl visiškai pasitikėdami artinkimės prie malonės sosto, kad patirtume gailėstingumą ir rastume malonę [...]“. (*Hebrajams 4, 15–16*) Malonės sostas simbolizuoja Malonės karalystę, nes sostas reiškia Karalystę. Daugeliui savo palyginimų Kristus vartoja posakį *Dangaus karalystė*, kad nurodytų dieviškosios malonės darbą žmonių širdyse.

Garbės sostas simbolizuoja Šlovės karalystę. Apie šią Karalystę Kristus kalba: „Kai ateis Žmogaus Sūnus savo šlovėje ir kartu su Juo visi angelai, tada Jis atsisės savo garbės soste. Jo akivaizdoje bus

surinkti visų tautų žmonės.“ (*Mato 25, 31–32*) Tai ateities Karalystė. Ji nebus įkurta iki Kristaus antrojo atėjimo.

Malonės karalystė buvo įkurta tuoj pat po to, kai žmogus nusidėjo, kai buvo sudarytas nusikaltusios žmonijos Išgelbėjimo planas. Malonės karalystė ėmė egzistuoti tik dėl šio Plano ir Dievo pažado, vis dėlto tikėdami žmonės galėjo tapti jos pavaldiniais, nors faktiškai ją įtvirtino tik Kristaus mirtis. Net pradėjęs savo žemiškąją misiją, prislėgtas žmonių užsispyrimo ir nedėkingumo, Išgelbėtojas galėjo nepaaukoti savęs ant Golgotos kalno. Getsemanėje kančių taurė virpėjo Jo rankoje. Net tuomet Jis galėjo nusibraukti prakaitą *tarsi tiršto kraujo lašus* nuo savo kaktos ir palikti nusidėjusią žmoniją žūti dėl jos nedorumo. Jeigu Jis būtų taip padaręs, nusidėję žmonės niekada nebūtų išgelbėti. Tačiau, kai Išgelbėtojas atidavė savo gyvybę ir paskutiniuju atodūsiu sušuko: „Atlikta!“¹¹³, tapo aišku, kad Išgelbėjimo planas bus įvykdytas. Buvo patvirtintas nusidėjusiai porai Edene duotas pažadas juos išgelbėti. Taigi buvo įkurta Malonės karalystė, kuri iki to laiko egzistavo tik kaip Dievo pažadas.

Kristaus mirtis, kuri mokiniams atrodė kaip galutinis vilčių sudužimas, buvo tas įvykis, kuris amžiams įtvirtino Malonės karalystę. Nors Kristaus mirtis ir sukėlė jiems žiaurų nusivylimą, bet kartu aiškiai įrodė, kad jų tikėjimas buvo teisingas. Įvykis, atnešęs jiems tiek liūdesio ir nusivylimo, atvėrė vilties duris visiems Adomo vaikams, su šiuo įvykiu visais amžiais siejosi visų ištikimų Dievui būsimasis gyvenimas bei amžinoji laimė.

Be galo gailestingo Dievo ketinimai išsipildė, nors mokiniai ir buvo nusivylę. Jų širdis buvo užkariavusi dieviškoji malonė ir mokslo galia. To, apie kurį kalbėjo: „Niekados žmogus nėra taip kalbėjęs!“¹¹⁴, vis dėlto prie gryo meilės Jėzui aukso prisidėjo žemiškojo išdidumo ir savanaudiškų ambicijų priemaišos. Netgi po Paskutiniosios Vakarienių aukštutiniame kambaryje tą iškilmingą valandą, kai jų Mokytoją jau dengė Getsemanės šešėlis, tarp mokinių „kilo ginčas, kuris iš jų galėtų būti laikomas didžiausiu.“ (*Luko 22, 24*) Jie svajavo apie sostą, karūną ir šlovę, kai jau artėjo gėdos ir sielos kančios valanda sode, teismo salė ir Golgotos kryžius. Jų

išdidžios širdys ir žemiškosios šlovės troškimas privertė labai tvirtai laikytis klaidingo to meto mokymo ir nepaisyti Išgelbėtojo žodžių, kurie nurodė tikrąją Jo karalystės kilmę, kančias ir mirtį. Šie suklydimai sukėlė išmėginimą, skausmingą, bet reikalingą išmėginimą, kad jie pasitaisytų. Nors mokiniai neteisingai suprato jiems pavestą žinią ir puoselėjo nepagrįstus lūkesčius, tačiau jie skelbė Dievo įspėjimą, todėl Viešpats atlygino jiems už ištikimybę ir klusnumą. Jiems buvo patikėtas darbas skelbti visoms tautoms šlovingą žinią apie prisikėlusįjį Viešpatį. Tam darbui juos gerai parengė išgyventas skausmingas patyrimas.

Prisikėlęs Jėzus pasirodė savo mokiniams pakeliui į Emausą ir, „pradėjęs Moze, primindamas visus pranašus, [...] aiškino jiems, kas visuose Raštuose apie Jį pasakyta“ (*Luko 24, 27*). Mokinių širdys pradėjo stipriau plakti, o tikėjimas buvo sužadintas iš naujo. Dar prieš tai, kai Jėzus atsiskleidė jiems, jie atgimė *gyvai vilčiai*. Jėzus norėjo apšviesti jų supratimą ir sutvirtinti jų tikėjimą *tvirčiausiu pranašų žodžiu*. Jis troško, kad tiesa giliai išsisklaidytų jų sąmonėje ne tik todėl, kad pats ją paliudijo, bet ir todėl, kad neginčijami įrodymai yra pateikti apeiginio Įstatymo simboliuose, atspindžiuose ir Senojo Testamento pranašystėse. *Kristaus sekėjai privalėjo turėti motyvuotą tikėjimą*, būtiną ne tik jiems patiems, bet ir tam, kad galėtų nešti žinią apie Kristų visam pasauliui. Todėl kaip pirmąjį žingsnį perteikiant šią žinią Jėzus nurodė mokiniams *Možę ir Pranašus*. Taip prisikėlęs Kristus paliudijo Senojo Testamento vertę ir svarbą.

Kokia permaina įvyko mokinių širdyse, kai jie vėl matė mylimą savo Mokytojo veidą! (žr. *Luko 24, 32*) Jie iš naujo visiems laikams „rado Tą, apie kurį rašė Mozė Įstatyme ir pranašai.“¹¹⁵ Abejonės, skausmas, sielvartas ir neveltis užleido vietą tikrumui ir neaptemdytam tikėjimui. Todėl nenuostabu, kad po to, kai Jis įžengė į dangų, „jie nuolat lankė šventyklą ir šlovino Dievą.“¹¹⁶ Žmonės, kurie žinojo tik apie gėdingą Išgelbėtojo mirtį, tikėjosi jų veiduose pamatyti liūdesį ir vilčių žlugimą, tačiau pamatė džiaugsmą ir triumfą. Mokiniai buvo gerai parengti savo darbo pradžiai. Jie išgyveno sunkiausią išmėginimą, kokį tik galėjo patirti; kai jiems atrodė, kad viskas prarasta, pergalingai išsipildė Dievo Žodis. Ar galėjo

dabar kas nors palaužti jų tikėjimą ir užgesinti meilės ugnį? Nors jie labai liūdėjo, bet turėjo didelę paguodą ir viltį, kuri buvo „tarsi saugus ir tvirtas sielos inkaras.“ (*Hebrajams 6, 18–19*) Jie buvo Dievo išminties ir galios liudytojai ir buvo tikri, „kad nei mirtis, nei gyvenimas, nei angelai, nei kunigaikštystės, nei dabartis, nei ateitis, nei galybės, nei aukštumos, nei gelmės, nei jokie kiti kūriniai negalės jų atskirti nuo Dievo meilės, kuri yra mūsų Viešpatyje Kristuje Jėzuje.“ (*Romiečiams 8, 38–39*) „Tačiau visa mes lengvai nugalime per Tą, – sakė jie, – kuris mus pamilo.“ (*Romiečiams 8, 37*) „Viešpaties Žodis išlieka per amžius. Tai kas pasmerkis? Ar Kristus Jėzus, kuris numirė, bet buvo prikeltas, kuris sėdi Dievo dešinėje ir net užtaria mus?!“ (*1 Petro 1, 25; Romiečiams 8, 34*)

Viešpats pasakė: „Mano tauta nebebus sugėdinta per amžius.“ (*Joelio 2, 26*) „Ašaros gali lietus visą naktį, bet džiaugsmas ateina su aušra.“ (*Psalms 30, 6*) Kai Išgelbėtojo prisikėlimo dieną mokiniai sutiko Jį, jų širdys degė klausantis Jo žodžių, jie žiūrėjo į Jo galvą, rankas ir kojas, kurios buvo sužeistos dėl jų. Prieš savo žengimą dangun Jėzus išvedė juos iš Betanijos ir, pakėlęs rankas palaimino juos, tuomet liepė: „Eikite į visą pasaulį ir skelbkite Evangeliją visai kūrinijai“, be to, pridūrė: „Ir štai Aš esu su jumis per visas dienas iki pasaulio pabaigos.“ (*Morkaus 16, 15; Mato 28, 20*) Kai per Sekmines nužengė žadėtasis Globėjas, mokinius apgaubė jėga iš aukštybių, o tikinčiųjų sielos virpėjo nuo juntamo įžengusio į dangų Viešpaties Artumo. Nors, kaip ir Jo, jų kelias vedė per aukas ir kančias, ar galėjo jie iškeisti tarnavimą Jo malonės Evangelijai ir teismo vainiką¹¹⁷, pažadėtą Jam atėjus, į žemiškojo sosto šlovę, kuri buvo jų viltis pirmosiomis darbo dienomis? Tas, „kuris savo jėga, veikiančia mummyse, gali padaryti nepalyginti daugiau, negu mes prašome ar išmanome“¹¹⁸, suteikė jiems kartu su savo kentėjimais ir savo džiaugsmą „daugybę savo vaikų nuvesti į garbę“¹¹⁹, neapsakomą džiaugsmą ir visa „pranokstančią amžinąją garbę“, su kuria palyginus, anot apaštalo Pauliaus, „lengvas dabartinis mūsų vargas“¹²⁰ nieko nereiškia.

Išgyvenimai tų, kurie skelbė žinią apie Kristaus antrąjį atėjimą, buvo panašūs į mokinių išgyvenimus, kurie skelbė *Karalystės*

Evangeliją pirmą kartą Mesijui atėjus. Mokiniai skelbė: „Atėjo metas ir prisiartino Dievo karalystė.“ Panašiai ir Viljamas Mileris su savo bendradarbiais teigė, kad Biblijoje nurodytas ilgiausias ir paskutinis pranašiškas laikotarpis baigiasi, artinasi Teismo valanda ir netrukus ateis amžinoji Karalystė. Jėzaus mokinių skelbiamas laikas rėmėsi septyniasdešimtimi Danieliaus pranašystės 9-ame skyriuje nurodytų septynetų. Todėl Mileris ir jo bendradarbiai teigė, jog Danieliaus 8, 14 pranašystės nurodytas 2300 vakarų ir rytmečių laikotarpis, į kurį įeina septyniasdešimties septynetų laikotarpis, baigiasi. Ir vienu, ir kitų skelbiama žinia rėmėsi to paties didžiojo pranašiškojo laikotarpio skirtingų dalių išsipildymu.

Kaip ir pirmieji mokiniai, Mileris ir jo bendradarbiai patys iki galo nesuprato jų skelbiamos žinios. Nuo seno vyraujantys Bažnyčios paklydimai kliudė jiems teisingai išsiaiškinti vieną svarbų pranašystės klausimą. Todėl, nors jie ir skelbė pasauliui Dievo jiems pavestą žinią, tačiau neteisingai supratę jos esmę išgyveno didelį nusivylimą.

Kalbėdamas apie Danieliaus knygos 8-ojo skyriaus 14-os eilutės pranašiško „dviejų tūkstančių trijų šimtų vakarų ir rytmečių“ laikotarpį, po kurio „šventykla bus apvalyta“, Mileris, kaip buvo paminėta, pritaikė bendrai priimtą požiūrį, kad šventykla yra žemė. Jis tikėjo, jog šventyklos apvalymas reiškė žemės apvalymą ugnimi, atėjus Viešpačiui. Todėl, kai vėliau jis nustatė, kad 2300 vakarų ir rytmečių laikotarpio pabaiga buvo aiškiai išpranašauta, priėjo išvados, jog šio laikotarpio pabaiga nurodo Kristaus antrojo atėjimo laiką. Jis suklydo, nes laikėsi bendrai priimto požiūrio, kas yra šventykla.

Apeigų sistemoje, kuri buvo Kristaus aukos ir kunigystės šešėlis, šventyklos apvalymas buvo baigiamoji tarnystė, kurią atlikinėjo metų gale vyriausiasis kunigas. Tai buvo baigiamasis atpirkimo darbo veiksmas – Izraelio tautos nuodėmių panaikinimas. Jis simbolizavo baigiamąją mūsų Vyriausiojo Kunigo tarnystę danguje, naikino Jo tautos nuodėmes, užrašytas dangaus knygoje. Tai apima teisminį tyrimą ir nuosprendžio paskelbimą, po kurio ateis Kristus dangaus debesyse su didžia galybe ir šlove. Kol Jis ateis, bus peržiū-

rėtos visos bylos. Jėzus sako: „Štai Aš veikiai ateinu, atsinešdamas atlygį, ir kiekvienam atmokėsiu pagal jo darbus.“ (*Apreiškimo 22, 12*) Apie šį teismo darbą prieš Kristaus antrąjį atėjimą skelbia Pirmojo angelo žinia *Apreiškimo 14, 7*: „Bijokite Dievo ir atiduokite Jam pagarbą, nes atėjo Jo teismo valanda.“

Skelbusieji šį įspėjimą pranešė reikiamą žinią reikiamu metu. Nors pirmieji mokiniai, remdamiesi Danieliaus knygos 9-uoju skyriumi, teigė: „Atėjo metas ir prisiartino Dievo karalystė“, tačiau jie nesugebėjo suvokti, kad tame pačiame tekste buvo išpranašauta Mesijo mirtis. Panašiai ir Viljamas Mileris su savo bendradarbiais, remdamiesi Danieliaus 8, 14 ir *Apreiškimo 14, 7* tekstais, skelbė žinią, tačiau nesuprato, jog *Apreiškimo 14*-ame skyriuje buvo pateiktos ir kitos žinios, kurios taip pat turi būti paskelbtos prieš ateinant Viešpačiui. Kaip mokiniai suklydo dėl Karalystės atėjimo, pasibaigus septyniasdešimties septynetų laikotarpiui, taip ir adventistai suklydo dėl įvykio, kuris turėjo įvykti, pasibaigus 2300 vakarų ir rytmečių laikotarpiui. Ir vieni, ir kiti suklydo todėl, kad laikėsi bendrai priimtų pažiūrų, kurios sukliudė suprasti tiesą. Ir mokiniai, ir Mileris vykdė Dievo valią, skelbdami jiems Dangaus pavestas žinias. Tačiau ir mokiniai, ir Mileris dėl to, kad neteisingai suprato skelbiamą žinios prasmę, patyrė nusivylimą.

Vis dėlto Dievas įvykdė savo gerą užmojį, leisdamas, kad įspėjimas apie Teismą būtų paskelbtas kaip tik taip. Artinosi didingoji diena, todėl Apvaizda leido, kad Jo vaikai pereitų tam tikro meto išmėginimą, *kad būtų atskleistos jų širdžių mintys*. Ši žinia turėjo išmėginti ir apvalyti Bažnyčią. Žmonės patys turėjo įsitikinti, kas traukė jų širdį labiau – pasaulis ar Kristus ir Dangus. Jie tvirtino, kad myli Išgelbėtoją, todėl dabar turėjo įrodyti savo meilę. Ar jie buvo pasiruošę atsisakyti žemiškųjų vilčių ir siekių, kad džiaugsmingai sveikintų savo Viešpaties atėjimą? Ta žinia turėjo padėti jiems suprasti savo tikrąją dvasinę būseną. Ši žinia buvo siūsta gailėstingai tikintis, kad atgailaujantys ir nusižeminę žmonės ieškos Viešpaties.

Nors jie patyrė nusivylimą, kuris kilo neteisingai supratus žinią, bet tai turėjo pasitarnauti jų gerovei. Nusivylimas išmėgino širdis

tų, kurie manė, jog priėmė išpėjimą. Ar nusivylę jie išsilaikys, ar neatsisakys pasitikėti Dievo Žodžiu? Galbūt meldamiesi ir nusižeminę stengsis suprasti, kur suklydo ir neteisingai suprato pranašystę? Kas priėmė žinią iš baimės, pagautas valandėlės polėkio ar impulso? Kiek žmonių graužė abejonės ir netikėjimas? Daugelis kalbėjo apie savo meilę Viešpačiui, teigė, kad laukia Jo atėjimo. Kai pasaulis tyčiosis iš jų ir priekaištaus, kai jie patirs nusivylimą dėl to, kad neišsipildė jų lūkesčiai, ar neišsižadės tuomet jie savojo tikėjimo? Ar jie neatmes tiesų, kurias patvirtina aiškiausias Dievo Žodžio liudijimas dėl to, kad ne iš karto suprato Viešpaties sumanymus dėl jų?

Šis išmėginimas turėjo atskleisti tvirtą pasitikėjimą tų, kurie iš tikrųjų tikėdami pakluso Dievo Žodžio mokymui ir Šventajai Dvasiai. Šis išgyvenimas turėjo jiems parodyti, kaip pavojinga priimti žmonių teorijas ir aiškinimus, užuot padarius Bibliją savo aiškintoju. Tikėjimo vaikų sutrikimas ir liūdesys, kaip jų suklydimų pasekmė, turėjo padėti ištaisyti klaidas. Šis išgyvenimas turėjo paskatinti rūpestingiau tyrinėti pranašų žodį, išmokti stropiau tyrinėti savo tikėjimo pagrindą ir atmesti viską, kas nepagrįsta tiesos Žodžiu, nors ir būtų plačiai priimta krikščioniškame pasaulyje.

Kaip ir pirmieji mokiniai, tikintieji tik vėliau supras tai, kas jiems nebuvo aišku išmėginimo metu. Kai jie pamatys *Viešpaties skirtą pabaigą*¹²¹, supras, kad per išmėginimus, nors ir įvykusius dėl jų suklydimų, tiksliai išsipildė Dievo meilės sumanymai. Palaimintų išgyvenimų dėka jie sužinos, kad Viešpats yra „kupinas užuojautos ir gailestingumo“¹²², visi Jo „takai – tai ištikimoji meilė ir tiesa visiems, kurie laikosi Jo Sandoros ir paklūsta Jo įsakams.“¹²³

20. DIDYSIS RELIGINIS PRABUDIMAS

Didysis religinis prabudimas, kurį sukels žinia apie Kristaus greitą atėjimą, yra išpranašautas Apreiškimo knygos 14-ame skyriuje. Parašyta, kad angelas lėkė „dangaus viduriu, jis turėjo paskelbti žemės gyventojams, visoms tautoms, gentims, kalboms ir žmonėms amžinąją Evangeliją. Jis šaukė galingu balsu: ‘Bijokite Dievo ir atiduokite Jam pagarbą, nes atėjo Jo teismo valanda; nuolankiai pašlovinkite dangaus ir žemės, jūros ir vandens šaltinių Sutvėrėją!’“ (Apreiškimo 14, 6–7)

Jau pats faktas, kad ši įspėjimą praneša angelas, yra labai reikšmingas. Dangaus pasiuntinio tyrumu, šlove ir galia dieviškoji Išmintis norėjo pavaizduoti kilnų skelbiamos žinios pobūdį, galybę ir didingumą, kurie ją lydės. Angelo lėkimas dangaus viduriu, galingas balsas, kuriuo ištariamas įspėjimas, ir įspėjimo skelbimas visiems, kurie gyvena žemėje, – „visoms tautoms, gentims, kalboms ir žmonėms“ įrodo to judėjimo greitį ir pasaulinį mastą.

Pati žinia nušviečia laiką, kada turėjo prasidėti šis judėjimas. Pasakyta, kad ji yra *amžinosios Evangelijos* dalis ir skelbia, kad atėjo Teismo valanda. Žinia apie išgelbėjimą buvo skelbiama visais laikais, tačiau ši žinia yra dalis Evangelijos, kuri gali būti paskelbta tik paskutiniaisiais laikais, nes tik tuomet bus galima sakyti, kad

atėjo Teismo valanda. Pranašystės pateikia įvykių seką, jie vyks iki Teismo pradžios. Tai labiausiai galima pasakyti apie pranašo Danieliaus knyga. Tačiau pranašystę, kuri siejosi su paskutinėmis dienomis, pranašui Danieliui buvo liepta paslėpti ir užantspauduoti *iki pabaigos meto*. Taigi žinia apie Teismą, kuri rėmėsi šių pranašysčių išsipildymu, negalėjo būti paskelbta anksčiau negu ateis laikas. Tačiau, pasak pranašo, tuo metu „daugelis bus pasimetę, ir pažinimas¹²⁴ vis labiau plis.“ (*Danieliaus 12, 4*)

Apaštalas Paulius įspėjo Bažnyčią nelaukti Kristaus atėjimo jo laikais. „Pirmiau – sako jis, – turi ateiti atkritimas ir apsireikšti nedorybės žmogus.“ (*2 Tesalonikiečiams 2, 3*) Mes galime laukti savo Viešpaties atėjimo ne anksčiau negu įvyks didysis atsimetimas ir baigsis ilgas *nedorybės žmogaus* valdymo laikotarpis. *Nedorybės žmogus*, kuris taip pat pavadintas „nedorybės slėpiniu, pražūtis sūnumi ir Nedorėliu“ simbolizuoja popiežiaus valdžią, kuris, pasak pranašystės, turėjo viešpatauti 1260 metų. Šis laikotarpis baigėsi 1798 m., todėl Kristus negalėjo ateiti iki to laiko. Apaštalo Pauliaus įspėjimas apima visą krikščionybės erą iki 1798 m. Tik po to turėjo būti skelbiama žinia apie Kristaus antrąjį atėjimą.

Praejusiais amžiais tokia žinia niekad nebuvo skelbiama. Kaip žinome, apaštalas Paulius jos neskelbė; jis nurodė savo broliams, kad Viešpaties atėjimo diena dar toli. Apie tai neskelbė ir reformatoriai. Martynas Liuteris nurodė teismo laiką – trijų šimtų metų ateitį. Tačiau 1798 m. nuo pranašo Danieliaus knygos buvo nuimtas antspaudas, daugelis pasisėmė žinių apie pranašystę ir pradėjo skelbti iškilmingą tiesą apie artėjantį Teismą.

Kaip ir didžioji XVI amžiaus Reformacija, Adventistų judėjimas tuo pačiu metu prasidėjo skirtingose krikščioniškose šalyse. Europoje ir Amerikoje tikėjimo ir maldos vyrai buvo paskatinti tyrinėti pranašystes. Vis labiau įsigilindami, jie visiškai įsitikino, jog artėja pasaulio pabaiga. Skirtingose šalyse krikščionys susibūrė į grupes; tyrinėdamos Šventąjį Raštą jos galutinai įsitikino, kad greitai ateis Išgelbėtojas.

1821 m., praėjus trejiems metams po to, kai Viljamas Milesis pranašysčių tyrinėjimo dėka sužinojo Teismo laiką, dr. Jozefas

Volfas, „pasaulinio masto misionierius“, pradėjo skelbti artėjantį Viešpaties atėjimą.

Volfas gimė Vokietijoje, žydų šeimoje. Jo tėvas buvo rabinas. Dar būdamas labai jaunas, Jozefas jau buvo įsitikinęs krikščionių religijos teisingumu. Trokštantis žinių ir subtiliai mąstantis, jis atidžiai klausėsi pokalbių, kurie vykdavo jo tėvo namuose, kur kasdien susirinkdavo religingi žydai ir samprotaudavo apie savo tautos viltis bei lūkesčius, apie ateisiančio Mesijo šlovę ir Izraelio atkūrimą. Vieną dieną, išgirdęs minint Jėzų iš Nazareto, berniukas pasiteiravo apie Jį. „Jis buvo talentingiausias žydas, – buvo atsakyta. – Bet Jis skelbėsi esąs Mesijas, todėl žydų taryba nuteisė Jį mirti.“ „Tačiau kodėl Jeruzalė sugriauta, ir mes esame nelaisvėje?“ – toliau klausinėjo Jozefas.

„Deja, deja, – atsakė jo tėvas, – todėl, kad žydai žudė pranašus.“

Berniukas iškart išsakė savo prielaidą, jog „tikriausiai Jėzus taip pat buvo pranašas, o žydai nužudė Jį, nors Jis buvo nekaltas“.* Ši mintis jį užvaldė labai stipriai. Nors jam buvo uždrausta net užėiti į krikščionių bažnyčią, bet jis dažnai klausydavosi pamokslų lauke.

Kartą, būdamas tik septynerių metų, jis didžiudamasis pasakė pagyvenusiam kaimynui krikščioniui, kad, atėjęs Mesijui, Izraelio laukia džiaugsminga ateitis. Vyriškis maloniai atsakė: „Mielas berniuk, aš tau pasakysiu, kas iš tikrųjų buvo Mesijas. Tai buvo Jėzus iš Nazareto, [...] kurį tavo protėviai nukryžiuavo kaip ir kitus senovės pranašus. Eik namo ir perskaityk penkiasdešimt trečią Izaijo pranašystės skyrių. Tu įsitikinsi, kad Jėzus Kristus yra Dievo Sūnus.“**

Tai sudomino vaiką. Nuėjęs namo ir skaitydamas nurodytą Šventojo Rašto vietą, jis stebėjosi, kaip visa, kas ten aprašyta, išsipildė Jėzui iš Nazareto. Galbūt iš tikrųjų kaimynas krikščionis teisus? Berniukas paprašė tėvą paaiškinti pranašystę, bet susidūrė su tokia nepermaldaujama tyla, jog niekados daugiau nedrįso kelti šio klausimo. Tačiau tai tik padidino jo troškimą geriau pažinti krikščionių religiją.

* Travels and Adventures of the Reverend Joseph Wolff. – V. 1. – P. 6.

** Min. veik. – P. 7.

Namuose žinios, kurių jis siekė įgyti, buvo rūpestingai slepiamos. Sulaukęs vienuolikos metų, berniukas paliko tėvo namus ir išėjo į platųjį pasaulį gauti išsilavinimą, pasirinkti religiją ir nustatyti tolesnį savo gyvenimo kelią. Trumpam jis apsistojo pas savo giminaičius, tačiau greitai buvo išvytas kaip atsimetėlis, neteko paramos, liko be skatiko kišenėje ir pradėjo skintis sau kelią tarp nepažįstamųjų. Jis klajėjo iš vienos vietos į kitą, uoliai besimokydamas ir užsidirbdamas pragyvenimui žydų kalbos pamokomis. Paveiktas vieno kataliko mokytojo, jis priėmė Romos katalikų tikėjimą ir nusprendė tapti misionieriumi savo tautai. Vedamas šio tikslo po kelerių metų įstojo į Tikėjimo skleidimo kolegiją Romoje. Čia jo įprotis nepriklausomai galvoti, atviros kalbos užtraukė kaltinimą erezija. Jis atvirai puolė netinkamą Bažnyčios elgesį ir ragino vykdyti reformą. Nors iš pradžių popiežininkai ir dvasininkai elgėsi palankiai, tačiau po kurio laiko jis buvo priverstas palikti Romą. Nuolat sekamas Bažnyčios, jis vyko iš vienos vietos į kitą, kol paaiškėjo, jog jis niekada nepaklus Romos vergovei. Galų gale jį paskelbė nepataisomu, ir jis galėjo laisvai keliauti, kur tik norėjo. Tada jis nuvyko į Angliją ir, priėmęs protestantų tikėjimą, prisijungė prie Anglikonų bažnyčios. Po dvejų metų studijų, 1821 m. jis pradėjo misionieriaus darbą.

Priimdamas didžiąją tiesą apie Kristaus pirmąjį atėjimą kaip *Skausmų Vyro, apsipratęs su negalia*, Volfas pamatė, jog pranašystės taip pat aiškiai atskleidžia Jo antrąjį atėjimą su didžia galybe ir šlove. Siekdamas vesti savo tautiečius pas Jėzų iš Nazareto kaip Pažadėtąjį Mesiją, Volfas nurodė jiems pirmąjį Jo atėjimą, Jo nusižeminimą, tai, kad Jis paaukoko save už žmonių nuodėmes, Volfas aiškino, kad Jėzus ateis antrą kartą kaip Karalius ir Išvaduotojas.

„Jėzus iš Nazareto yra tikrasis Mesijas, – skelbė jis, – kurio rankos ir kojos buvo sužeistos, kuris buvo tylus kaip ėriukas, vedamas pjauti, kuris buvo Skausmų Vyras, apsipratęs su negalia, kuris atėjo pirmą kartą, kai skeptras ir valdovo lazda paliko Judą. Antrą kartą Jis ateis debesyse su arkangelo trimitu.“* „Jo kojos stovės ant Alyvų

* *Wolff Joseph. Researches and Missionary Labors. – P. 62.*

kalno. Ta valdžia, kuri kartą buvo suteikta Adomui, kad valdytų visą kūrinių, ir po to atimta iš jo (žr. *Pradžios 1, 26; 3, 17*), bus suteikta Jėzui. Jis taps visos žemės karaliumi. Nebebus nei aimanos, nei verksmo, visur girdėsis gyriaus ir padėkos giesmės. [...] Kai Jėzus ateis savo Tėvo šlovėje su šventaisiais angelais [...], pirmiausia prisikels mirusieji tikintieji (žr. *1 Tesalonikiečiams 4, 16; 1 Korintiečiams 15, 23*). Įvyks tai, ką mes, krikščionys, vadiname pirmuoju prisikėlimu. Pasikeis ir gyvūnų karalystė (žr. *Izaijo 11, 6–9*), pakludama Jėzui (žr. *Psalms 8*). Įsivyras visuotinė taika. “* „Viešpats žiūrėdamas į žemę vėl pasakys, kad tai gera.“**

Volfas tikėjo, kad Viešpaties atėjimas arti, jo pranašišku laikotarpiu aiškinimas apie Paskutiniojo teismo dieną tik keleriais metais skyrėsi nuo Milerio aiškinimų. Tiems, kurie nurodydavo Šventojo Rašto žodžius: „Tos dienos ir valandos niekas nežino“¹²⁵, manydami, kad žmonės nieko neturi žinoti apie tai, kad Kristaus atėjimas arti, Volfas atsakydavo: „Ar mūsų Viešpats pasakė, kad Jo atėjimo diena ir valanda niekada nebus žinoma? Ar Jis nedavė mums laiko ženklų, kad galėtume žinoti nors tai, kad Jo atėjimas arti, kaip kiekvienas žino, jog figmedžio šakoms suminkštėjus ir lapeliams sprogstant artinasi vasara? (Mato 24, 32) Ar mes niekada neišsiaiškinsime laiko, apie kurį Jis ragina mus ne tik skaityti pranašo Danieliaus knygoje, bet ir suprasti ją? Toje pačioje Danieliaus knygoje pasakyta, kad žodžiai bus paslėpti iki pabaigos meto [tai kaip tik pasitvirtino jo laikais], ir ‘daugelis bus pasimetę, ir pažinimas [apie tą laiką] vis labiau plis’ (Danieliaus 12, 4). Be to, mūsų Viešpats nenorėjo pasakyti, jog nebus žinoma, kad laikas arti, o tik tai, kad tikslios *dienos ir valandos nežinos joks žmogus*. Anaipol, Jis sako, jog laiko ženklai mums praneš, kad mes ruoštumės Jo atėjimui, kaip Nojus ruošė savo laivą.“***

Apie populiarią Šventojo Rašto aiškinimo sistemą ir klaidingą jo aiškinimą Volfas rašė: „Didžioji krikščionių Bažnyčios dalis nukrypo nuo teisingo Šventojo Rašto supratimo ir pasinaudojo iliuzine

* Journal of the Reverend Joseph Wolff. – P. 378, 379.

** Min. veik. – P. 294.

*** Wolff. Min. veik. – P. 404, 405.

budistų sistema, kurie tiki, jog laiminga žmonijos ateitis bus tada, kai žmonės laisvai galės skraidyti; šie krikščionys, kai parašyta *žydas*, skaito ‘pagonis’, žodį *Jeruzalė* supranta kaip ‘Bažnyčią’, o jei parašyta *žemė*, tai jų nuomone reiškia ‘dangų’. *Viešpaties atėjimą* supranta kaip ‘Misionierių draugijos pažangą’, o žodžius: *Kopkime į Viešpaties kalną, į Dievo namus*¹²⁶, supranta kaip ‘didingą metodistų susirinkimą.’^{***}

Dvidešimt ketverius metus, nuo 1821 iki 1845 m., Volfas labai daug keliavo: jis buvo Afrikoje, aplankydamas Egiptą ir Abisiniją, skersai išilgai apkeliavo Palestiną, Siriją, Persiją, Bucharą ir Indiją. Taip pat jis lankėsi Jungtinėse Amerikos Valstijose, o pakeliui laikė pamaldas šventos Elenos saloje. Jis atvyko į Niujorką 1837 m. rugpjūčio mėnesį. Jis sakė pamokslus šiame mieste, vėliau Filadelfijoje ir Baltimorėje, kol galiausiai nuvyko į Vašingtoną. „Čia, – sakė jis, – eksprezidento Džono Kvinsio Adamso pasiūlymu kongreso rūmams vienbalsiai nubalsavus, man buvo leista kongreso posėdžių salėje šeštadienį skaityti paskaitą. Mane pagerbdami susirinkime dalyvavo visi kongreso nariai, taip pat Virdžinijos vyskupas ir Vašingtono dvasininkija bei gyventojai. Tokią pačią garbę man suteikė ir Naujojo Džersio ir Pensilvanijos vietinės valdžios nariai, kuriems aš skaičiau paskaitas apie savo kelionę po Aziją ir apie Jėzų Kristaus karalystę, kurioje karaliaus Jis pats.“^{**}

Dr. Volfas keliavo po labiausiai necivilizuotas šalis be Europos valdžios apsaugos ir patyrė daug sunkumų, jam nuolat grėse pavojai. Jis buvo mušamas per padus ir marinamas badu, buvo perduotas kaip vergas ir tris kartus pasmerktas mirti. Jis buvo patekęs į plėšikų rankas ir keletą kartų vos nemirė iš troškulio. Kartą iš jo buvo atimtas visas turtas, jam reikėjo nukeliauti šimtus mylių pėsčiomis per kalnus, kai sniegas mušė į veidą, o basos kojos stingo, prisilietus prie sušalusios žemės.

Kai jį išpėjo nevykti be ginklų pas laukines ir priešiška nusiteikusias gentis, jis sakė, jog „yra apsiginklavęs malda, užsidedimu dėl Kristaus ir tikėjimu Jo pagalba“. „Aš taip pat jaučiu širdyje meilę

* Journal of the Reverend Joseph Wolff. – P. 96.

** Min. veik. – P. 398, 399.

Dievui ir artimam, o savo rankoje laikau Bibliją.“* Kad ir kur eidamas, jis visuomet nešiojosi su savimi Bibliją hebrajų ir anglų kalbomis. Apie vieną paskutiniųjų savo kelionių jis sakė: „Aš [...] laikiau atverstą Bibliją savo rankoje. Aš jaučiau, kad mano jėga šioje Knygoje ir jos stiprybė palaikys mane.“**

Jis atkakliai ir ištvermingai dirbo savo darbą, kol žinia apie Teismą buvo nunešta į didesnę gyvenamą Žemės dalį. Tarp žydų, turkų, persų, indų ir daugelio kitų tautybių bei rasių jis platinė Dievo Žodį įvairiomis kalbomis ir visur skelbė apie artėjančią Mesijo karalystę.

Keliaudamas po Bucharą, jis sužinojo, kad žmonės, gyvenantys vienoje tolimoje, necivilizuotoje vietovėje, laikėsi mokymo apie Viešpaties greitą atėjimą. „Jemeno arabai, – sakė jis, – turi knygą *Syra*, kurioje kalbama apie Kristaus antrąjį atėjimą ir Jo šlovingą Karalystę. Jie tikisi, jog dideli įvykiai įvyks 1840 metais.“*** „Jemene [...] aš praleidau šešias dienas su Rechabo sūnumis. Jie negeria vyno, nesodina vynuogynų, gyvena palapinėse ir prisimena gerąją senąją Jonadabą, Rechabo sūnų. Tarp jų radau Izraelio sūnų iš Dano giminės, [...] kurie kartu su Rechabo sūnumis laukia Mesijo greito atėjimo dangaus debesyse.“****

Kitas misionierius sutiko panašų tikėjimą Totorijoje. Totorių mula paklausė misionieriaus, kada Kristus ateis antrąjį kartą? Kai pastarasis atsakė, jog apie tai nieko nežino, mula buvo labai nustebintas tokio nemokšiško. O juk jis vadino save Biblijos mokytoju. Mula pareiškė, jog yra tvirtai įsitikinęs, kad, remiantis pranašyste, Kristus ateis apie 1844 m.

Anglijoje žinia apie Kristaus antrąjį atėjimą buvo pradėta skelbti 1826 m. Tačiau čia judėjimas neigavo tokios apibrėžtos formos kaip Amerikoje. Apie tikslų Kristaus atėjimo laiką retai buvo kalbama. Vis dėlto buvo plačiai skelbiama didžioji tiesa apie Kristaus greitą atėjimą su didžia galybe ir šlove. Ji plito ne tik tarp

* *Adams W. H. D.* In Perils Oft. – P. 192.

** Min. veik. – P. 201.

*** *Journal of the Reverend Joseph Wolff.* – P. 377.

**** Min. veik. – P. 389.

disenterių ar nonkonformistų. Anglų rašytojas Miuranas Brokas teigia, kad apie septyni šimtai Anglikonų bažnyčios dvasininkų skelbė *Karalystės Evangeliją*. Taigi Didžiojoje Britanijoje taip pat buvo skelbiama žinia, nurodanti 1844 m., kaip Viešpaties atėjimo laiką. Čia plačiai buvo skelbiami Jungtinėse Valstijose išleisti leidiniai apie Kristaus antrąjį atėjimą. Šios knygos ir žurnalai buvo pakartotinai išleidžiami Anglijoje. 1842 m. anglas Robertas Vinteris, būdamas Amerikoje priėmė adventistų tikėjimą ir, grįžęs į gimtąją šalį, ėmė skelbti apie Viešpaties antrąjį atėjimą. Daugelis prisijungė prie jo darbo, ir žinia apie Dievo teismą buvo skelbiama įvairiose Anglijos dalyse.

Pietų Amerikoje, kurioje vyravo tamsa ir dvasininkų intrigos, ispanų jėzuitas, vardu Lakunza, pradėjo tyrinėti Šventąjį Raštą ir suprato tiesą apie artėjantį Kristaus atėjimą. Laikydamas savo pareigą išpėti žmones, tačiau norėdamas išvengti Romos pasmerkimo, jis paskelbė savo pažiūras rabino Ben-Ezros slapyvardžiu, vaizduodamas save atsivertusiu žydu. Lakunza gyveno XVIII amžiuje, bet tik apie 1825 m. jo knyga pasiekė Londoną ir buvo išversta į anglų kalbą. Išleista knyga dar labiau pagilino jau sužadintą susidomėjimą Kristaus antruoju atėjimu Anglijoje.

Vokietijoje šį mokymą XVIII amžiuje skelbė Bengelis, Liuteronų bažnyčios dvasininkas ir įžymus savo meto teologas bei kritikas. Baigęs mokslus, Bengelis „pasišventė teologijos studijoms. Iš prigimties jis buvo mąslus ir labai religingas. Vaikystėje gautas mokymas ir disciplina natūraliai traukė jį prie teologijos. Kaip ir kiti mąstantys jaunuoliai, jis turėjo kovoti su iškilusiomis abejonėmis ir sunkumais, susijusiais su jo religiniu gyvenimu. Jis jausmingai užsimena apie ‘daugybę strėlių, kurios pervėrė jo vargšę širdį ir pavertė jo jaunystę sunkiu metu’“. Tapęs Viurtembergo konsistorijos nariu, jis stoji ginti tikėjimo laisvės. „Gindamas Bažnyčios teises ir privilegijas, jis propagavo protingą laisvę, suteiktiną tiems, kurie, paklusdami savo sąžinei, norėjo nutraukti ryšius su Bažnyčia.“* Geras tokios veiklos poveikis ir dabar jaučiamas jo gimtinėje.

* Bengel. In: *Encyclopaedia Britannica*, 9th ed.

Kartą, ruošiantis pamokslui pagal Apreiškimo knygos 21-ąjį skyrių advento sekmadieniui, Bengelį nušvietė Kristaus antrojo atėjimo šviesa. Kaip niekad anksčiau jam atsikleidė Apreiškimo knygos pranašystės. Sukrėstas nepaprastos svarbos ir visa pranokstančios šlovės vaizdais, kuriuos pateikė pranašas, jis buvo priverstas laikinai atidėti šią temą. Sakykloje ši tiesa vėl apsireiškė jam aiškiai ir gyvai. Nuo tol jis ėmė uoliai tyrinėti pranašystes ir netrukus įsitikino, kad jos nurodė Kristaus greitą atėjimą, o jo nustatyta antrojo atėjimo data tik keleriais metais skyrėsi nuo Milerio apskaičiavimų.

Bengelio raštai paplito po visą krikščioniškąjį pasaulį, o jo požiūris į pranašystes buvo priimtas Viurtemberge ir iš dalies kituose Vokietijos kraštuose. Šis judėjimas tęsėsi ir po jo mirties. Žinia apie Kristaus antrąjį atėjimą buvo skelbiama Vokietijoje tuo pačiu metu kaip ir kitose šalyse. Iš pradžių kai kurie tikintieji nuvyko į Rusiją ir ten įkūrė kolonijas, todėl tikėjimas, kad Kristus greitai ateis, vis dar skelbiamas šios šalies vokiečių bendruomenėse.

Šviesa taip pat nušvito Prancūzijoje ir Šveicarijoje. Ženevoje, kur Farelis ir Kalvinas skleidė Reformacijos tiesą, Gosenas skelbė žinią apie Kristaus antrąjį atėjimą. Dar besimokydamas, Gosenas susidūrė su racionalizmo dvasia, kuri antroje XVIII amžiaus pusėje – XIX amžiaus pradžioje vyravo Europoje, todėl, tapęs dvasininku, jis ne tik nieko nežinojo apie tikrąjį tikėjimą, bet buvo linkęs į skepticizmą. Dar jaunystėje Gosenas susidomėjo pranašystėmis. Perskaitęs Roleno „Senovės istoriją“, jis atkreipė dėmesį į antrąjį pranašo Danieliaus knygos skyrių; palyginęs jį su istoriko pateiktais duomenimis, jis buvo labai nustebęs, kaip nuostabiai tiksliai išsipildė pranašystė. Tai buvo Šventojo Rašto įkvėpimo įrodymas, kuris vėlesniais metais buvo jam tarsi inkaras tarp gyvenimo pavojų. Racionalizmo mokymas neatnešė jam pasitenkinimo, todėl tik Biblijos tyrinėjimas ir siekimas gauti daugiau šviesos atvedė jį į teisingo tikėjimo kelią.

Toliau tyrinėdamas pranašystes jis įsitikino, jog Kristaus atėjimas yra arti. Labai paveiktas tos didžiosios tiesos iškilmingumo ir svarbumo jis troško perduoti ją žmonėms, tačiau vyraujantis

įsitikinimas, kad pranašo Danieliaus knygoje yra paslaptys ir jų negalima atskleisti, labai apsunkino jo darbą. Galiausiai jis, kaip kadaise Farelis skelbdamas Evangeliją Ženevoje, nusprendė pradėti dirbti su vaikais, kurių žinios turėjo sudominti tėvus.

„Aš noriu, kad visi suprastų, – vėliau apie savo ketinimus sakė jis, – jog pradėjau dėstyti šią tiesą pirmiausia ne suaugusiems, o vaikams ne todėl, kad ji nereikšminga, bet atvirkščiai, ją reikia išsąmoninti, todėl pradėjau dėstyti suprantamiausiu būdu. Aš labai norėjau, kad ši žinia būtų priimta, ir baiminausi, kad kreipdamasis į suaugusius, galiu būti neišgirstas. [...] Dėl to nusprendžiau pradėti nuo jauniausių. Aš surinkau vaikus. Jei grupė didės ir aš pamatysiu, kad jie klausosi, kad jiems malonu ir įdomu, kad jie supranta ir perduoda, ką sužinojo, kitiems, aš greitai surinksiu kitą grupę, ir, savo ruožtu, suaugę žmonės pamatys, kad verta prisėsti ir tyrinėti Šventąjį Raštą. Jei taip įvyks, bus pasiekta pergalė.“*

Jo pastangos buvo sėkmingos. Po to, kai jis kreipėsi į vaikus, atėjo pasiklaudyti ir vyresni žmonės. Jo bažnyčios galerijos prisipildė atidžių klausytojų. Tarp jų buvo įtakingų mokslo žmonių ir Ženevoje apsilankusių svetimšalių. Jie paskleidė žinią ir kituose kraštuose.

Paskatintas sėkmės, Gosenas išleido savo pamokas, tikėdamasis, kad pranašų knygų tyrinėjimas sudomins bažnyčias, kuriose pamaldos vyko prancūzų kalba. „Išleisti pamokymus vaikams, – rašė Gosenas, – vadinasi, pasakyti suaugusiems, kurie beveik niekada nekreipia dėmesio į tokias knygas, atsikalbinėja ir teigia, kad jos nesuprantamos: ‘Kaip jos gali būti nesuprantamos, jei jūsų vaikai supranta jas?’“ „Aš labai troškau, – pridėdą jis, – padėti suprasti šias pranašystes.“ „Man atrodo, kad nėra tinkamesnės medžiagos, kuri patenkintų mūsų laikų poreikius.“ „Tik taip mes galime pasiruošti artėjantiems sunkiems išmėginimams, budėti ir laukti Jėzaus Kristaus.“

Nepaisant to, kad Gosenas buvo vienas įžymiausių ir mylimiausių prancūzų pamokslininkų, po kurio laiko jis buvo atleistas iš pareigų. Kaltinimų esmę sudarė teiginys, kad mokydamas jau-

* *Gausen G. Daniel the Prophet. – V. 2. – Preface*

nimą, jis naudojosi Biblija, užuot mokęs katekizmo, kuris buvo nuobodus racionalistinių tikybos pagrindų rinkinys, nutolęs nuo tikrojo tikėjimo. Vėliau Gosenas tapo teologijos dėstytoju, nors sekmadieniais ir toliau mokė vaikus Šventojo Rašto tiesų. Jo raštai apie pranašystes taip pat sužadino didelį susidomėjimą. Kaip profesorius, rašytojas ir vaikų mokytojas (tai buvo jo mėgstamiausias užsiėmimas), daugelį metų jis darė didelę įtaką ir patraukė daugelio dėmesį, skatindamas tyrinėti pranašystes, kurios rodė, kad Viešpaties atėjimas arti.

Skandinavijoje taip pat buvo skelbiama žinia apie Kristaus antrąjį atėjimą ir tuo buvo labai susidomėta. Daugelis buvo pažadinti iš nerūpestingo snaudulio, išpažino savo nuodėmes, atsisakė jų ir siekė atleidimo Kristaus vardu. Tačiau valstybinės Bažnyčios dvasininkai pasipriešino šiam judėjimui, jie primygtinai reikalavo, kad šios žinios skelbėjai būtų įmesti į kalėjimą, ir jų noras buvo patenkintas. Daugelyje vietų, kur Viešpaties greito atėjimo skelbėjai buvo nutildyti, šią Dievo žinią stebuklingai skelbė vaikai. Mažieji Kristaus sekėjai buvo nepilnamečiai, valstybės įstatymai nebaudė jų, todėl vaikai galėjo kalbėti netrukdomi.

Šis judėjimas labiausiai pasireiškė žemesniuose visuomenės sluoksniuose, todėl žmonės rinkdavosi kukliose darbininkų lūšnelėse, kad galėtų išgirsti įspėjimo žinią. Vaikai pamokslininkai patys dažniausiai buvo tokių varganų būstų gyventojai. Kai kuriems buvo ne daugiau kaip šešeri ar aštuoneri metai. Nors jų gyvenimas rodė, kad jie myli Išgelbėtoją ir stengiasi gyventi pagal šventus Dievo reikalavimus, vis dėlto jie buvo paprasti vaikai, kurių protiniai ir fiziniai sugebėjimai atitiko jų amžių. Kai jie kalbėdavo žmonėms, buvo akivaizdu, kad juos valdė jėga iš aukštybių. Net jų balsai skambėdavo kitaip ir elgesys buvo kitoks, iškilmingai ir įtikinamai jie perduodavo įspėjimo žinią apie besiantinantį Teismą, pasinaudodami Šventojo Rašto žodžiais: „Bijokite Dievo ir atiduokite Jam pagarbą, nes atėjo Jo teismo valanda.“ Jie atskleidė žmonėms jų nuodėmes, smerkė ydas ir nedorumą, peikė atsidavimą žemiškiems dalykams ir atsimetimą, įspėdami savo klausytojus nedelsiant ruoštis, kad išvengtų ateinančios rūstybės.

Žmonės klausydavosi pagarbiai. Įtikinanti Dievo Dvasia kalbėjo jų širdims. Daugelis iš naujo susidomėję pradėjo tyrinėti Šventąjį Raštą, nedoreliai pakeitė gyvenimą, atsikratė blogų įpročių; atlikto darbo vaisiai buvo tokie akivaizdūs, kad valstybinės Bažnyčios dvasininkai buvo priversti pripažinti Dievo ranką šiame judėjime.

Tokia buvo Dievo valia, kad Geroji naujiena apie Išgelbėtojo atėjimą būtų skelbiama Skandinavijos šalyse. Kai Jo tarnų balsai buvo nutildyti, Jis suteikė vaikams savo Dvasią, kad šie galėtų užbaigti darbą. Kai Jėzus artėjo prie Jeruzalės, lydintas džiūgančios minios, kuri pergalingai šaukdama ir mojuodama palmės šakomis paskelbė Jį Dovydo Sūnumi, pavydūs fariziejai liepė Jam nutildyti žmones. Tačiau Jėzus atsakė, kad visa tai yra pranašystės išsipildymas, jeigu jie nutilis, akmenys prabils. Kunigų ir vyresniųjų įbauginti žmonės įeidami pro Jeruzalės vartus pritilo, tačiau vaikai ir šventyklos kiemuose mojavę palmės šakomis ir šaukė: „Osana Dovydo Sūnui!“ Kai nepatenkinti fariziejai priekaištavo Jam: „Ar girdi, ką jie sako?“ Jėzus atsiliepė: „Girdžiu. Argi niekada nesate skaitę: ‘Iš vaikų ir kūdikių lūpų parengi sau gyrių?’“ (*Mato 21, 8–16*) Panašiai kaip Dievas veikė per vaikus, Kristui atėjus pirmą kartą, taip Jis elgėsi ir skelbdamas žinią apie Jo antrąjį atėjimą. Turi išsipildyti Dievo Žodis apie tai, kad Išgelbėtojo atėjimo žinia bus perduota „visoms tautoms, gentims, kalboms ir žmonėms“.

Viljamui Mileriui ir jo bendradarbiams buvo pavesta skelbti išpėjimo žinią Amerikoje. Ši šalis tapo didelio Adventistų judėjimo centru. Čia išsipildė Pirmojo angelo žinios pranašavimas. Milerio ir jo bendradarbių raštai pasiekė net tolimiausias šalis. Kur tik prasiskverbėdavo misionieriai, jie nešė Gerąją naujieną apie greitą Kristaus atėjimą. Visur pasklido amžinosios Evangelijos žodžiai: „Bijokite Dievo ir atiduokite Jam pagarbą, nes atėjo Jo teismo valanda.“

Pranašysčių liudijimai, kurie, atrodo, bylojo, jog Kristus ateis 1844 m. pavasarį, užvaldė žmonių protus. Žinia sklido iš valstijos į valstiją, visur kilo didžiulis susidomėjimas. Daugelis buvo įsitikinę, kad pranašiški laikotarpiai įrodyti teisingai. Paaukoję buvusius savo įsitikinimus, jie džiaugsmingai priėmė tiesą. Kai kurie dva-

sininkai atsisakė savo ankstesnių pažiūrų, įsitikinimų, atlyginimo ir palikę savo bažnyčias prisijungė prie skelbiančiųjų Jėzaus atėjimą. Tačiau tokių dvasininkų, kurie priėmė šią žinią, buvo nedaug, todėl skelbti tiesą buvo patikėta paprastiems darbininkams. Fermeriai paliko laukus, meistras – dirbtuves, prekybininkai – prekybos talius, tarnautojai – darbo vietas. Vis dėlto skelbėjų buvo maža, nes reikėjo atlikti didelį darbą. Siaubinga Bažnyčios būsena ir nedoras pasaulis sunkia našta spaudė tikrųjų sargybinių sielas, kurie savanoriškai kentė sunkumus, skurdą ir kančias, kad galėtų raginti žmones atgailauti išganymui. Nepaisant šėtono priešinimosi, darbas kryptingai ėjo į priekį, daug tūkstančių žmonių priėmė adventistų skelbiamą tiesą.

Visur buvo girdimas liudijimas, įspėjantis nusidėjėlius, pasauliečius ir Bažnyčios narius daryti viską, kad išvengtų artėjančios rūstybės. Kaip Kristaus šauklis Jonas Krikštytojas, pamokslininkai pakėlė kirvį virš medžio šaknų ir ragino visus duoti tikrų atsivertimo vaisių. Jų jaudinantys kreipiniai visiškai skyrėsi nuo saugumo ir ramybės žodžių, kurie skambėjo iš populiarių sakyklų. Visur, kur tik skambėjo ši žinia, ji jaudino žmones. Paprastas ir aiškus Šventojo Rašto liudijimas Šventosios Dvasios veikimu galingai pavergdavo žmonių širdis, tik nedaugelis galėjo jam atsispirti. Religijos mokytojai prabudo iš savo apgaulingo tikrumo ir pamatė savo paklydimus, meilę pasauliui, netikėjimą, išdidumą ir savanaudiškumą. Daugelis atgailaudami ir nusižeminę ieškojo Viešpaties. Taip ilgai prisirišę prie žemiškųjų dalykų, dabar jie sutelkė visą dėmesį tik į dangiškuosius dalykus. Dievo Dvasia nužengė ant jų, jautriomis ir nuolankiomis širdimis jie prisijungė prie skelbiamos žinios: „Bijokite Dievo ir atiduokite Jam pagarbą, nes atėjo Jo teismo valanda.“

Nusidėjėliai verkdami klausė: „Ką turime daryti, kad būtume išgelbėti?“ Tie, kurie gyveno nesažiningai, atlygino padarytas skriaudas, o radę ramybę Kristuje troško pasidalyti ta palaima su kitais. Tėvų širdys buvo nukreiptos į vaikus, o vaikų – į tėvus. Išnyko visi išdidumo ir savimanos barjerai. Žmonės nuoširdžiai išpažino savo nuodėmes ir stengėsi išgelbėti savo artimuosius ir brangius

jiems asmenis. Dažnai buvo girdimos karštos užtarimo maldos. Visur buvo sielų, kurios nuoširdžiai atgailaudamos maldavo Dievą išgelbėti. Daugelis praleisdavo ištisas naktis meldamiesi, nes norėjo būti užtikrinti, kad jų nuodėmės atleistos. Taip pat jie meldėsi už savo artimus ir gimines, kad šie atsiverstų.

Visų luomų žmonės rinkdavosi į adventistų susirinkimus. Turtingieji ir vargšai, kilmingieji ir prasčiokai skatinami įvairių priespaudimų norėjo patys išgirsti mokymą apie Kristaus antrąjį atėjimą. Kai Jo tarnai aiškino savo tikėjimo pagrindus, Viešpats slopino priešinimosi dvasią. Kartais jų liudijimai būdavo silpni, tačiau Dievo Dvasia suteikdavo įtaigumo Jo tiesai. Šiuose susirinkimuose buvo juntamas šventųjų angelų dalyvavimas, kasdien daugelis prisidėdavo prie tikinčiųjų. Didžiulės minios užgniauzusios kvapą klausėsi nuolat kartojamų iškilmingų žodžių apie greitą Kristaus antrąjį atėjimą. Atrodė, kad dangus ir žemė suartėjo. Dievo galia veikė įvairaus amžiaus žmones. Jie grįždavo į namus girdami Dievą, jų džiaugsmingi balsai girdėjosi ir tylią naktį. Nė vienas, pabuvojęs tuose susirinkimuose, niekada nepamirš gilaus susidomėjimo, kuris apimdavo visus ten dalyvaujančius.

Paskelbtas tikslus Kristaus atėjimo laikas sukėlė visų luomų pasipriešinimą; susivienijo dvasininkai, kurie skelbė savo nuomonę iš sakyklų, ir užkietėję nusidėjėliai. Taigi išsipildė pranašystės žodžiai: „Pirmiausia turite žinoti, kad paskutinėmis dienomis pasirodys šaipūnai, kupini pajuokos. Jie gyvens savo geiduliais ir kalbės: ‘Kur Jo pažadėtas atėjimas? Juk nuo to laiko, kai užmigo protėviai, visa pasilieka kaip buvę nuo sutvėrimo pradžios.’“ (2 Petro 3, 3–4) Daugelis, kurie skelbė apie savo meilę Išgelbėtojui, teigė, kad jie nėra nusistatę prieš Kristaus antrojo atėjimo mokymą, bet nesutinka su konkrečiai nurodytu atėjimo laiku. Tačiau visaregė Dievo akis perskaitė, kas buvo parašyta jų širdyse. Jie visiškai nenorėjo girdėti apie Kristaus atėjimą, kuris teis pasaulį teismu. Jie buvo neištikimi tarnai, jų darbai atskleidė visą teisybę širdis skaitančiam Dievui, todėl bijojo susitikti su Viešpačiu. Panašiai kaip žydai Kristaus pirmojo atėjimo metu šie žmonės nebuvo pasirengę sveikinti Jėzų. Jie ne tik atsisakė klausyti aiškių Biblijos įrodymų, bet šaipėsi iš tų,

kurie laukė Viešpaties. Šėtonas ir jo angelai džiūgavo ir tyčiojosi iš Kristaus bei šventųjų angelų, kad Jo tauta tiek temyli Jį, nes netrokšta Jo atėjimo.

„Tos dienos ir valandos niekas nežino.“ Šiuos žodžius dažniausiai pateikdavo nepripažįstantys adventistų tikėjimo. Šventajame Rašte parašyta: „Tačiau tos dienos ir valandos niekas nežino, nei dangaus angelai, nei Sūnus, o vien tik Tėvas.“ (*Mato 24, 36*) Laukiantieji Viešpaties aiškiai ir nepriešaringai paaiškino šį tekstą ir nurodė, kad jų priešininkai netinkamai jį supranta. Šiuos žodžius Kristus ištarė per tą atmintiną pokalbį su savo mokiniais ant Alyvų kalno, kai paskutinį kartą apsilankė šventykloje. Mokiniai paklausė: „Pasakyk mums, kada tai įvyks? Ir koks Tavo atėjimo ir pasaulio pabaigos ženklas?“ (*Mato 24, 3*) Jėzus nurodė jiems ženklus ir pasakė: „Visa tai išvydę, žinokite, jog Jis arti, prie slenksčio.“ (*Mato 24, 33*) Vienas Išgelbėtojo pasakymas neatmeta kito. Nors joks žmogus nežino Jo atėjimo dienos ir valandos, mums nurodyta, kad mes turime žinoti apie jos artėjimą. Taip pat pasakyta, jeigu mes nepaisysime Jo įspėjimo, atsisakysime ar atmesime žinią, kad Jis greitai ateis, mes padarysime lemtingą klaidą kaip ir tie, kurie gyveno Nojaus laikais ir nežinojo, kada užeis tvanas. To paties skyriaus palyginimas apie ištikimą ir neištikimą tarną nurodo likimą to, kuris savo širdyje sakė: „Mano šeimininkas neskuba grįžti.“ (*Mato 24, 48*) Šis palyginimas byloja, kaip Kristus atsižvelgs ir atlygins tiems, kurie laukia Jo ir moko apie Jo atėjimą, ir tiems, kurie neigia Jo atėjimą. „Todėl budėkite, nes nežinote, kurią dieną ateis jūsų Viešpats, – sako Jis. – Laimingas toksai tarnas, kurį sugrižęs šeimininkas ras gerai besidarbuojantį. Jeigu nebudėsi, Aš ateisiu kaip vagis, ir tu nežinosi, kurią valandą tave užklupsiu.“ (žr. *Mato 24, 42.46; Apreiškimo 3, 3*)

Apaštalas Paulius kalba apie tuos, kuriems Viešpaties atėjimas bus netikėtas: „Jūs patys gerai žinote, kad Viešpaties diena užklups lyg vagis naktį. Kai žmonės kalbės: ‘Gyvename ramiai ir saugiai’, juos ir ištiks netikėtas žlugimas [...], ir jie niekur nepabėgs.“ (*1 Tesalonikiečiams 5, 2–3*) Tačiau jis kreipiasi ir į tuos, kurie atkreipė dėmesį į Išgelbėtojo įspėjimą: „Bet jūs, broliai, neskendite tamsoje, kad

toji diena jus užkluptų lyg vagis. Juk jūs visi esate šviesos vaikai, dienos vaikai. Mes nepriklausome nakčiai nei tamsai.“ (5, 4–5)

Taigi mes matome, kad Šventasis Raštas neduoda jokio pagrindo manyti, jog žmonės neturi nieko žinoti, kad Kristaus atėjimas arti. Tačiau tie, kurie ieškojo dingsties atmesti tiesą, užsikimšo ausis, kad negirdėtų šio aiškinimo, o įžūlūs šaipūnai ir net tie, kurie laikė save Kristaus skelbėjais, ir toliau kartojo žodžius: „Tos dienos ir valandos niekas nežino.“ Kai žmonės prabudo ir pradėjo ieškoti išsigelbėjimo kelio, religijos mokytojai stojo tarp jų ir tiesos, siekdami išsklaidyti jų baimę neteisingu Dievo Žodžio aiškinimu. Neištikimi sargybiniai susivienijo su didžiuoju apgaviku, šaukdami: „Ramybė, ramybė!“, kai Dievas nekalbėjo apie ramybę. Kaip Kristaus laikų fariziejai, daugelis atsisakė patys įeiti į Dangaus karalystę ir trukdė tiems, kurie norėjo tai daryti. Jie bus atsakingi už šių žmonių žūtį.¹²⁷

Kukliausi ir labiausiai pasišventę Bažnyčiai žmonės pirmieji priėmė šią žinią. Tie, kurie patys tyrinėjo Bibliją, negalėjo nematyti bendrai priimto požiūrio į pranašystes, kuris neatitiko Rašto. Žmonėms, kuriems nedarė įtakos dvasininkija ir kurie patys tyrinėjo Dievo Žodį, adventistų mokymą tereikėjo palyginti su Šventuoju Raštu, kad įsitikintų, jog mokymas turi dieviškąją autoritetą.

Daugelį persekiojo jų netikintys broliai. Kai kurie, norėdami išsaugoti padėtį Bažnyčioje, nieko nekalbėjo apie savąją viltį. Tačiau buvo tokių, kurie jautė, kad ištikimybė Dievui neleido jiems slėpti tiesų, kurias Jis buvo jiems patikėjęs. Nemažai žmonių buvo pašalinti iš Bažnyčios tik dėl to, kad išreiškė savo tikėjimą Kristaus atėjimu. Tiems, kurie patyrė šį savo tikėjimo išmėginimą, buvo labai brangūs šie pranašo žodžiai: „Jūsų tautiečiai, kurie jūsų neapkenčia ir atstumia dėl Mano vardo, sako: ‘Teparodo Viešpats savo šlovę, kad galėtume jūsų džiaugsmu pasidžiaugti.’ Tačiau jie bus sugėdinti.“ (Izaijo 66, 5)

Labai susidomėję Dievo angelai stebėjo, kokią įtaką padarė šis įspėjimas. Kai bažnyčios atmetė įspėjimo žinią, angelai nuliūdę nosisuko. Tačiau buvo nemažai tokių, kurie dar nebuvo išmėginti adventistų tiesos. Daugelį suklaidino vyrai, žmonos, tėvai ar vai-

kai, žmonės, kuriuos privertė patikėti, kad nuodėmė net klausytis tokių erezijų, kurių mokė adventistai. Angelams buvo liepta akylai stebėti šias sielas, nes joms dar turėjo nušvisti šviesa iš Dievo sosto.

Tie, kurie priėmė žinią, nekantriai laukė savo Išgelbėtojo atėjimo. Artinosi laikas, kai jie tikėjosi susitikti su Juo. Ramiai ir iškilmingai jie artėjo prie tos valandos. Jie tikėjosi malonaus bendravimo su Dievu, ramybės tikrumo, kuris turėjo jų laukti šviesioje ateityje. Nė vienas, išgyvenęs šį laukimą su viltimi ir tikėjimu, negali užmiršti brangių laukimo valandų. Kai iki nurodyto laiko liko kelios savaitės, žemiškieji reikalai buvo atidėti į šalį. Nuoširdūs tikintieji kruopščiai tikrino kiekvieną savo mintį ir širdies jausmą, tarsi jie gulėtų mirties patale ir po kelių valandų turėtų užmerkti akis. Žmonės neruošė specialių „dangun žengimo drabužių“¹²⁸, tačiau visi jautė poreikį paruošti sielą, kad galėtų sutikti Išgelbėtoją. Jų balti drabužiai buvo sielos tyrumas, charakteris, apvalytas nuo nuodėmės atperkančiu Kristaus krauju. Tie, kurie laiko save Dievo vaikais, privalo turėti tą pačią širdies ištyrimo dvasią, tą patį nuoširdų ir ryžtingą tikėjimą! Jeigu jie nusižemintų prieš Dievą ir siųstų savo maldavimus malonės sostui, jų dvasinis gyvenimas būtų kur kas turtingesnis nei dabar. Tačiau kiek mažai dabar meldžiamasi, kaip mažai gailimasi dėl nuodėmės, o *gyvojo tikėjimo trūkumas iš daugelio atima malonę, kurią taip gausiai lieja mūsų Atpirkėjas*.

Dievas ketino išmėginti savo tautą. Jo ranka uždengė klaidą, kuri įsivėlė apskaičiuojant pranašysčių laikotarpius. Adventistai nepastebėjo klaidos, jos nerado ir labiausiai mokyti jų oponentai. Pastarieji sakė: „Jūsų pranašysčių laikotarpių skaičiavimai teisingi. Turi įvykti didis įvykis, tačiau ne tas, kurį pranašauja ponas Mileris. Tai bus pasaulio atsivertimas, o ne Kristus antrasis atėjimas.“¹²⁹

Laukiamas laikas praėjo, o Kristus, kad išgelbėtų savo tautą, neatėjo. Tie, kurie su nuoširdžia meile ir tikėjimu laukė savo Išgelbėtojo, karčiai nusivylė. Tačiau Dievo ketinimai buvo įgyvendinti. Jis ištyrė širdis tų, kurie teigė, jog laukia Jo atėjimo. Tarp jų buvo daug tokių, kurie atsivertė skatinami vien tik baimės. Jų tikėjimo išpažinimas nepakeitė nei širdies, nei gyvenimo. Kai laukiamas įvykis neįvyko, šie žmonės pareiškė, jog visai nesijaudina, nes

niekada netikėjo, jog Kristus turėjo ateiti. Jie buvo tarp pirmųjų, kurie juokėsi iš nuoširdžių tikinčiųjų sielvarto.

Tačiau Jėzus ir visa dangaus kareivija su meile ir užuojauta žiūrėjo į išmėgintus bei ištikimus, nors nusivylusius Dievo vaikus. Jei tik būtų buvę galima atitraukti užuolaidą, skiriančią regimajį pasaulį nuo neregimojo, būtume pamatę, kaip angelai supo šias nepalaužiamas širdis ir stengėsi apsaugoti jas nuo šėtono strėlių.

21. ATMESTASIS PERSPĒJIMAS

Skelbdami mokymā apie Kristaus antrāji atējimą, Viljamas Mileris ir jo bendraminčiai darbo siekdami vieno tikslo – pažadinti žmones ir leisti jiems pasiruošti Teismo dienai. Jie stengēsi atkreipti religijas mokytoju dēmesī ī tikrājā Bažnyčios viltī ir padēti jiems pajusti gilesnio krikščioniškojo gyvenimo poreikī. Jie darbo, kad pažadintu netikinčius skubiai atgailauti ir atsiversti. „Jie nemēgino atversti žmoniū ī kokī nors tikējimā ar religinē grupē. Jie darbo tarp visu grupiū ir tikējimu, nesikišdami ī jū organizacijā ar tvarkā.“

„Kai dirbau, – sakē Mileris, – man niekada nekilo noras ar min-tis sukurti kokī nors naujā tikējimā arba vienā mokymā nustelbti kitu. Aš turējau vienintelī troškimā – padēti visiem. Aš maniau, kad visi krikščionys dziaugsis Kristaus atējimo viltimi, ir, kad tie, kurie nepritarē mano mokymui, taip pat mylēs tuos, kurie priēmē jī. Aš niekada nemaniau, jog atsiras poreikis rinktis ī atskirus susirinkimus. Mano vienintelis tikslas buvo atvesti žmones pas Dievā, pranešti pasauliui apie netrukus įvyksiantī Teismā ir paskatinti artimus man žmones paruošti savo širdis taip, kad ramiai galētū sutikti savo Dievā. Didžioji dalis atsivertusiųju mano raštu dėka prisijungē prie įvairiū to meto Bažnyčiū.“*

* Bliss S. Memoirs of William Miller. – P. 388.

Milerio darbas gausino Bažnyčių narius, todėl kurį laiką į jį buvo žiūrima palankiai. Vėliau dvasininkai ir religiniai vadovai sukilo prieš adventistų mokymą ir norėjo nuslopinti susidomėjimą juo. Jie niekino šį judėjimą iš sakyklų, draudė savo tikintiesiems lankytis susirinkimuose, kur buvo skelbiama žinia apie Kristaus antrąjį atėjimą, ir kalbėti apie savo viltį Bažnyčios narių susirinkimuose. Tikintiesiems atėjo išbandymo metas, jie buvo sumišę. Jie mylėjo savo Bažnyčias ir nenorėjo nuo jų atsiskirti, tačiau, pamatę, kad Dievo Žodis suvaržytas, o jiems atimama teisė tyrinėti pranašystes, įsitikino, kad ištikimybė Dievui neleidžia jiems paklusti Bažnyčių reikalavimams. Tuos, kurie siekė atitverti juos nuo Dievo Žodžio liudijimo, jie negalėjo laikyti kuriančiais Kristaus Bažnyčia, *tiesos stulpu ir atrama*. Todėl jie jautėsi esą teisūs nutraukdami ankstesnius ryšius. 1844 m. vasarą apie penkiasdešimt tūkstančių tikinčiųjų atsiskyrė nuo to meto Bažnyčių.

Tuo metu daugelyje Jungtinių Amerikos Valstijų Bažnyčių įvyko žymūs pokyčiai. Jau keletą metų ten vyko laipsniškai didėjantis prisiiderinimas prie pasaulietišku įpročių ir papročių, todėl buvo jaučiamas ir atitinkamas tikrojo dvasinio gyvenimo nuosmukis. Tais metais jis tapo ypač ryškus beveik visose šalies Bažnyčiose. Nors niekas nesugebėjo paaiškinti priežasties, bet pats faktas buvo toks akivaizdus, kad spauda ir pamokslininkai plačiai aptarinėjo šį reiškinį.

Filadelfijoje vykusiame vyresniųjų susirinkime Barnsas, vienos iš pagrindinių miesto Bažnyčių pastorius ir plačiai žinomo Biblijos komentaro autorius, pažymėjo, „kad jis jau dvidešimt metų tarnauja ir iki Paskutinės Vakarienes niekada nebuvo taip, kad po šios apeigos prie Bažnyčios neprisijungtų kiek nors atsivertusiųjų. Tačiau dabar niekas nenubunda, niekas neatsiverčia, mokytojų dvasingumas išblėso, ir niekas nebekalba apie žmonių išgelbėjimą. Plečiantis verslui, didėjant komercijos perspektyvoms ir gamybai, vis labiau domimasi pasaulietiniais reikalais. Tokia pati padėtis yra visose konfesijose.“*

Tų pačių metų vasario mėnesį Oberlino koledžo profesorius Finis pasakė: „Mes susidūrėme su akivaizdžiu faktu, kad mūsų šalies

* Congregational Journal; 1844, May 23.

protestantų Bažnyčios yra apatiškos arba priešiškos beveik visoms šio amžiaus moralinėms reformoms. Yra išimčių, tačiau jų labai maža, todėl mes galime kalbėti apie bendrą tendenciją.

Visa tai patvirtina kiti faktai: Bažnyčiose beveik nejaučiama atgimimo įtakos. Visur vyrauja didžiulis dvasinis abejingumas. Tai liudija ir visos šalies religinė spauda. [...] Bažnyčios nariai tampa mados vergais: dalyvauja netikinčiųjų pasilinksminimuose, šventėse, šokiuose. [...] Nėra reikalo plėtoti šios skausmingos temos. Pakanka pasakyti, kad faktai kalba patys už save – Bažnyčios apskritai pradeda išsigimti. Jos nutolo nuo Viešpaties, ir Jis pasitraukė nuo jų.“

Vienas rašytojas žurnale „Religious Telescope“ pareiškė: „Mes niekada anksčiau nebuvo tokio visuotinio religinio nuosmukio liudytojai. Bažnyčia turėtų iš tikrųjų prabusti ir ieškoti šios nelaimės priežasties, nes kiekvienas mylintis Sioną turi matyti besiantinančią nelaimę. Kai mes prisiminsime retus tikrojo atsivertimo atvejus, regėsime įžūlų nusidėjėlių akiplėšiškumą ir atkaklumą, nenoromis sušuksime: ‘Argi užmiršo Dievas, kaip pasigailėti?’¹³⁰, arba: ‘Ar jau užsidarė malonės durys?’“

Dėl tokios būsenos kalta ir pati Bažnyčia. Dvasinė tamsa, kuri apgaubia tautas, Bažnyčias ir atskirus žmones, užslenka ne todėl, kad Dievas savo valia atima malonę, o dėl to, kad žmonės patys nepaiso arba atmeta dieviškąją šviesą. Puikus šios tiesos pavyzdys yra Kristaus laikų žydų tautos istorija. Jie per daug atsidadė žemiškiems dalykams, užmiršo Dievą ir Jo Žodį, jų protas aptemo, o širdys prisipildė pasaulietišku įnoriu ir jausmu. Taigi jie nepažino Mesijo aplankymo meto ir dėl savo išdidumo bei netikėjimo atmetė Atpirkėją. Tačiau Dievas net ir tuomet nepaliko žydų tautos nežinioje ir neignoravo jų teisės išsigelbėti. Deja, tie, kurie atmetė tiesą, nenorėjo gauti Dangaus dovanos. Jie *pakeitė tamsą į šviesą, o šviesą į tamsą*¹³¹, kol juose buvusi šviesa tapo tamsybe. O tamsybė buvo begalinė!

Šėtonui patinka žmonės, kurie tik formaliai laikosi religijos ir neturi gyvybingo pamaldumo. Atmetę Evangeliją, žydai ir toliau uoliai laikėsi senovinių apeigų, griežtai saugojo nacionalinę

nepriklausomybę, bet tuo metu patys turėjo pripažinti, jog Dievas pasitraukė iš jų tarpo. Pranašo Danieliaus pranašystė tiksliai nurodė Mesijo atėjimo laiką ir aiškiai nusakė Jo mirtį, bet rabinai visai stengėsi atimti žmonėms norą ją tyrinėti, kol galiausiai prakeikė visus, kurie mėgins apskaičiuoti Kristaus atėjimo laiką. Apakusi ir neatgailaujanti dėl savo nuodėmių Izraelio tauta ir vėlesniais amžiais liko abejinga maloningiems išgelbėjimo kvietimams, nekreipė dėmesio į Evangelijos palaiminimus, į iškilmingą ir grėsmingą įspėjimą tiems, kurie atmeta dangiškąją šviesą.

Panaši elgsena sukels panašias pasekmes. *Tas, kuris tyčia savyje slopina pareigos jausmą, nes šis kliudo jo polinkiams, galiausiai praras gebėjimą atskirti tiesą nuo paklydimo.* Tada protas aptemsta, sąžinė atbunka, širdis rambėja, o siela nutolsta nuo Dievo. Jeigu dieviškosios tiesos žinia atmetama arba jos nepaisoma, Bažnyčią apgautia tamsa, tikėjimas ir meilė atšąla, įsivyroja nesantaika ir nesutarimai. Bažnyčios nariai savo interesus ir energiją nukreipia į žemiškus dalykus, o neatgailaujančios nusidėjėlių širdys dar labiau surambėja.

Apreiškimo knygos 14-ame skyriuje pateikta Pirmojo angelo žinia skelbia Dievo teismo valandą, ragina žmones bijoti Dievo ir atiduoti Jam pagarbą. Ši žinia skirta tiems, kurie save vadina Dievo vaikais, kad apsaugotų juos nuo demoralizuojančios pasaulio įtakos, pažadintų juos ir leistų pamatyti tikrąją būseną – jie atsidavė žemiškiems dalykams ir atsimetė. Šia žinia Dievas perspėjo Bažnyčią. Jeigu įspėjimas būtų priimtas, jie išrautų su šaknimis visą blogį, atskyrusį juos nuo Dievo. Jeigu jie priimtų dangiškąją žinią, nužemintų savo širdis prieš Viešpatį ir nuoširdžiai imtų ruoštis stoti Jo akivaizdoje, tada Dievo Dvasia ir galia pasireikštų tarp jų. Bažnyčia pasiektų tą palaimintą apaštališkų laikų vienybę, tikėjimą ir meilę, kai tikintieji „buvo vienos širdies ir vienos sielos, drąsiai skelbė Dievo Žodį, kai Viešpats kasdien didino jų būrį tais, kurieėjo į išganymą“ (*Apaštalių darbų* 4, 32. 31; 2, 47).

Jeigu tie, kurie laiko save Dievo tauta, priimtų šviesą, kuri šviečia jiems iš Viešpaties Žodžio, tai pasiektų vienybę, dėl kurios meldėsi Kristus ir kurią apaštalas apibūdino kaip *Dvasios vienybę*,

kuri išsaugoma *taikos ryšiu*. (*Efeziečiams 4, 3*) Jis sako: „Vienas kūnas ir viena Dvasia, kaip ir esate pašaukti į vieną savo pašaukimo viltį. Vienas Viešpats, vienas tikėjimas, vienas krikštas.“ (*Efeziečiams 4, 4–5*)

Tokias palaimas gavo tie, kurie priėmė adventistų žinią. Jie išėjo iš skirtingų Bažnyčių, bet anksčiau juos skyrę barjerai išnyko, nesutarimai dėl tikėjimo sudužo į šipulius, buvo atsisakyta Tūkstantmečio karalystės žemėje vilties, kuri nepagrįsta Raštu, buvo pakoreguotas klaidingas požiūris į Kristaus antrąjį atėjimą, buvo išgyvendintas išdidumas ir pasaulietiškumas, buvo atitaisytos visos skriaudos, širdys draugiškai susijungė, įsiviešpatavo meilė ir džiaugsmas. Jeigu šio mokymo dėka pasikeitė nedaugelis, kurie priėmė šią žinią, tą patį būtų patyrę visi ją priėmusieji.

Tačiau ne visos Bažnyčios priėmė šį įspėjimą. Jų dvasininkai, kurie kaip *Izraelio namų sargybiniai*¹³² pirmieji turėjo išaiškinti Jėzaus atėjimo ženklus, nesužinojo tiesos nei iš pranašų liudijimų, nei iš laiko ženklų. Jų širdis užpildė žemiškos viltys ir ambicingi siekiai, todėl atšalo meilė Dievui ir tikėjimas Jo Žodžiu. Kai buvo paskelbtas adventistų mokymas, jis sukėlė dar didesnę priešiškuumą ir nepasitikėjimą. Vienas iš argumentų prieš Kristaus antrojo atėjimo mokymą buvo tas faktas, jog žinią dažniausiai skelbė ne teologai. Kaip ir senovėje aiškus Dievo Žodžio liudijimas buvo palaidimas klausimu: „Ar tiki Jį bent vienas iš vyresnybės ar fariziejų?“¹³³ Įsitikinę, kaip sunku paneigti įrodymus dėl pranašišku laikotarpių, daugelis netyrinėjo patys ir atkalbinėjo kitus, sakydami, jog pranašiškos knygos yra užantspauduotos, todėl nesuprantamos. Daugybė žmonių, akiai pasitikėdami savo pastoriais, atsisakė klausyti įspėjimo, o kiti, nors įsitikino tiesa, nedrįso prisipažinti, kad *nebūtų pašalinti iš sinagogos*.¹³⁴ Dievo siųstoji žinia, kuria Jis norėjo išbandyti ir apvalyti Bažnyčią, labai aiškiai atskleidė, kiek daug buvo tokių, kurie labiau mylėjo pasaulį negu Kristų. Ryšiai, siejantys juos su pasauliu, pasirodė esą stipresni už Dangaus trauką. Jie pakluso žemiškos išminties balsui ir nusisuko nuo širdis tiriančios tiesos žinios.

Atsisakydami priimti Pirmojo angelo įspėjimą, žmonės atmetė tas priemones, kurias Dangus paskyrė jų atgimimui. Jie paniekino

ir atstūmė maloningą pasiuntinį, kuris būtų panaikinęs visas blogybes, atskyrusias juos nuo Dievo, ir dar karščiau siekė draugystės su pasauliu. Tai buvo pagrindinė to baisaus atsidavimo žemiškiems dalykams priežastis, galima teigti, kad 1844 m. Bažnyčios išgyveno dvasinę mirtį.

Apraiškimo knygos 14-ame skyriuje paskui pirmą angelą lekia antras, kuris skelbia: „Krito, krito didžioji Babelė, kuri savo paleistuvingo įniršio vynu apgirdė visas tautas!“ (*Apraiškimo 14, 8*) Žodis *Babelė* kilo iš *Babilu* ir reiškia „sumaištį“. Jis panaudotas Šventajame Rašte, norint apibūdinti įvairias netikras arba atskalūniškas religijas. Apraiškimo 17-ame skyriuje Babelė vaizduojama kaip moteris – tai metafora, kuri Biblijoje vartojama kaip Bažnyčios simbolis: padori moteris simbolizuoja tyrą, o paleistuvė – atskalūnišką Bažnyčią.

Biblijoje šventi ir pastovūs Kristaus ir Jo Bažnyčios santykiai vaizduojami santuokos sąjunga. Viešpats susiejo save ir savo tautą iškilminga Sandora, pagal kurią Jis pažadėjo būti jų Dievu, o jie iškilmingai pasižadėjo būti Jo ir tik Jo vieno tauta. Viešpats sakė: „Susižadėsiu su tavimi amžinai, susižadėsiu su tavimi teisumu ir teisingumu, ištikima meile ir gailėstingumu.“ (*Ozėjo 2, 21*) Ir kitur: „Nes Aš esu jūsų Viešpats.“ (*Jeremijo 3, 14*) Apaštalas Paulius taip pat vartoja šį simbolį Naujajame Testamente: „Aš jus sužiedavau su vienu Vyru, su Kristumi, ir turiu pas Jį nuvesti jus kaip skaisčią mergele.“ (*2 Korintiečiams 11, 2*)

Bažnyčios neištikimybė Kristui, kai ji nustoja pasitikėti Juo ir mylėti Jį, kai ji leidžia, kad meilė žemiškiems dalykams užvaldytų jos sielą, lyginama su santuokos pasižadėjimo sulaužymu. Šiuo simboliu parodoma nuo Dievo nutolusio Izraelio nuodėmė, o nuostabi Dievo meilė, kurią izraelitai paniekino, aprašoma šiais jaudinančiais žodžiais: „Daviau tau priesaiką, suėjau į sandorą su tavimi, – tai Viešpaties Dievo žodis, – ir tu tapai Mano. [...] Tu taip nepaprastai graži, tinkama būti karaliene. Tavo vardas išgarsėjo tarp tautų dėl tavo grožio, nes jis buvo tobulas Mano spindesiu, kurį tau suteikiau [...]. Bet tu, pasitikėdama savo grožiu, elgeisi su savo vardu kaip kekšė ir nešykštėjai kekšystės paslaugų kiekvie-

nam praeiviui [...]. O svetimaujanti žmona! Ištekėjusi už vyro, tu atsiduodi svetimiesiems!’ ‘Tačiau kaip moteris dėl meilužio darosi neištikima, taip tu buvai Man neištikima, Izraelio tauta’, – tai Viešpaties žodis.“ (*Ezechielio 16, 8. 13–15. 32; Jeremijo 3, 20*)

Naujajame Testamente panašiai kreipiamasi į vadinančius save krikščionimis, kurie siekia draugystės su pasauliu, o ne Dievo malonės. Apaštalas Jokūbas sako: „Jūs, svetimautojos! Argi nežinote, kad draugystė su pasauliu priešinga draugystei su Dievu? Taigi kas nori būti pasaulio bičiulis, tas tampa Dievo priešininiku.“ (*4, 4*)

Apreiškimo knygos 17-ame skyriuje moteris (Babelė) apibūdinama kaip „apsivilkusi purpuru ir raudonu drabužiu, išspuošusi auksu, brangakmeniais ir perlais. Ji laikė rankoje aukso taure, pilną ištvirkimo šlykštybių ir nešvarumų. Ant jos kaktos buvo užrašytas vardas, slėpinys: ‘Didžioji Babelė, ištvirkėlių ir žemės šlykštybių motina’“ (*17, 4–5*). Pranašas sako: „Mačiau tą moterį, girtą nuo šventųjų ir Jėzaus liudytojų kraujo.“ (*Apreiškimo 17, 6*) Babelė dar vadinama „didžiuoju miestu, valdančiu žemės karalius“ (*17, 18*). Ta valdžia, kuri tiek amžių despotiškai valdė krikščioniškojo pasaulio monarchus, buvo Roma. Purpuras ir raudonas drabužis, auksas, brangakmeniai ir perlai gyvai vaizduoja tą didingumą ir net karalių užgožiantį dirbtinį iškilmingumą, kurį mėgo išdidus Romos sostas. Šiai valdžiai labiausiai ir tinka apibūdinimas *girta nuo šventųjų kraujo*, nes ši Bažnyčia žiauriai persekiojo Kristaus sekėjus. Babelė taip pat kaltinama neteisėtu ryšiu su *žemės karaliais*. Nutolusi nuo Viešpaties ir susijungusi su pagonimis, žydų religinė bendruomenė tapo ištvirkėle, ieškodama žemiškųjų jėgų paramos Roma taip pat užsitraukė tokį patį pasmerkimą.

Babelė vadinama *ištvirkėlių ir žemės šlykštybių motina*. Jos dukterys neabejotinai simbolizuoja Bažnyčias, kurios tvirtai laikosi jos mokymo ir tradicijos bei seka jos pavyzdžiu, aukoja tiesą ir Dievo pritarimą, kad sudarytų neteisėtą sąjungą su pasauliu. Apreiškimo knygos 14-ame skyriuje pateikta žinia, skelbianti Babelės kritimą, tinka religinėms organizacijoms, kurios kadaise buvo tyros, o dabar pagedo. Kadangi ši žinia pateikta po įspėjimo apie Teismą, ji

turi būti skelbiama paskutinėmis dienomis. Todėl ji numano ne tik Romos katalikų bažnyčią, nes ši Bažnyčia jau daugelį amžių yra kritusi. Be to, Apreiškimo knygos 18-ame skyriuje Dievo vaikai kviečiami išeiti iš Babelės. Remiantis šia Šventojo Rašto vieta, dar daug Dievo vaikų yra Babelėje. *Kokiose religinėse bendruomenėse dabar galime rasti didžiąją Kristaus sekėjų dalį? Be abejonės, įvairiose protestantų tikėjimą išpažįstančiose Bažnyčiose.* Savo atsiradimo metu tos Bažnyčios rėmė Dievo ir tiesos pusę, todėl jas lydėjo Jo palaima. Netikintis pasaulis buvo priverstas pripažinti gerą Evangelijos principų įtaką. Pranašas sako Izraeliui: „Tavo vardas išgarsėjo tarp tautų dėl tavo grožio, nes jis buvo tobulas Mano spindesiu, kurį tau suteikiau, – tai Viešpaties Dievo žodis.“ (*Ezechielio 16, 14*) Tačiau tos Bažnyčios krito dėl to paties potraukio, kuris buvo Izraelio prakeikimo ir žlugimo priežastimi, – potraukio pamėgdžioti netikinčiųjų papročius ir ieškoti jų draugystės: „Bet tu, pasitikėdama savo grožiu, elgeisi su savo vardu kaip kekšė ir nešykštėjai kekšystės paslaugų kiekvienam praeiviui, kekšystės paslaugas jam teikei!“ (*Ezechielio 16, 15*)

Daugelis protestantiškų Bažnyčių seka Romos pavyzdžiu, palaikydamos neteisėtus ryšius su „žemės karaliais“: valstybinės Bažnyčios daro tai, bendraudamos su civilinėmis vyriausybėmis, o kitos konfesijos – siekdamos pasaulio palankumo. Todėl žodis *Babelė* – sumaištis – gali būti teisėtai pritaikytas toms konfesijoms. Nors jos visos skelbia, kad grindžia savo mokymą Biblija, tačiau yra susiskaldžiusios į begalę tikėjimų, smarkiai besiskiriančių viena nuo kitos tikėjimo išpažinimu ir mokymu. Atsiskyrusios nuo Romos bažnyčios jos perėmė ne tik nuodėmingą sąjungą su pasauliu, bet ir kitus jos bruožus.

Vienas Romos katalikų leidinys tvirtina, „jeigu Romos katalikų bažnyčia kada nors buvo kalta dėl šventųjų garbinimo kaip stabmeldystės požymio, tai jos duktė, Anglikonų bažnyčia, kalta dėl to paties, nes turi dešimt bažnyčių, skirtų Mergelei Marijai, ir tik vieną, skirtą Kristui“.*

* *Challoner Richard.* The Catholic Christian Instructed. – Preface. – P. 21, 22.

Dr. Hopkinsas traktate „A Treatise on the Millennium“ skelbia: „Nėra jokio pagrindo manyti, kad antikristo dvasia ir jo darbai apsiriboja tik Romos bažnyčia. Protestantiškoms bažnyčioms taip pat būdinga antikristo dvasia, ir joms toli iki [...] šventumo ir moralinio tyrumo.“*

Apie Presbiterionų bažnyčios atsiskyrimą nuo Romos dr. Gutris rašo: „Prieš tris šimtus metų mūsų Bažnyčia atvertusi Bibliją savo devizu skelbė: ‘Tyrinėkime Šventąjį Raštą’ ir išėjo pro Romos vartus.“ Po to autorius užduoda reikšmingą klausimą: „Ar mūsų Bažnyčia tyra išėjo iš Babelės?“**

„Anglikonų bažnyčia, – sako Sperdženas, – atrodo persunkta apeiginių papročių, tie, kurie atsiskyrė nuo šios Bažnyčios, persiėmė filosofinio netikėjimo. Žmonės, iš kurių mes tikėjome daugiau, vienas po kito nukrypo nuo tikėjimo pagrindų. Aš nuolat galvoju apie tai, kad pati Anglijos širdis yra pakirsta baisaus netikėjimo, kuris drįsta skintis kelią į sakyklą ir vadintis krikščionybe.“

Kaip prasidėjo didysis atsimetimas? Kodėl Bažnyčia nukrypo nuo Evangelijos paprastumo? Ji prisitaikė prie pagonybės papročių, kad palengvintų pagonims priimti krikščionybę. Dar savo laikais apaštalas Paulius rašė: „Nedorybės slėpinys jau veikia.“ (2 Tesalonikiečiams 2, 7) Apaštalų laikais Bažnyčia buvo palyginti tyra. Bet „jau II amžiaus pabaigoje daugelis bendruomenių pasikeitė. Neliko ankstesnio paprastumo, ir, mirus pirmiesiems mokiniams, jų vaikai kartu su naujai atsivertusiais [...] nepastebimai pakeitė senuosius pagrindus“***. Norint išsaugoti atsivertusius, buvo sumažinti aukšti krikščioniškojo tikėjimo reikalavimai, dėl to „pagonių srautas užtvindė Bažnyčią, atsinešdamas savo papročius, ipročius ir stabus“****. Krikščionių tikėjimas įgijo pasauliečių valdovų palankumą ir paramą, todėl daugelis priėmė jį. Nors jie vadinosi krikščionimis, daugelis „iš esmės liko pagonimis ir slapta garbino savo stabus“*****.

* Hopkins Samuel. Works. – V. 2. – P. 328.

** Guthrie Thomas. The Gospel in Ezekiel. – P. 237.

*** Robinson Robert. Ecclesiastical Researches. – Ch. 6. – Par. 17. – P. 51.

**** Gavazzi. Lectures. – P. 278.

***** Ten pat.

Ar tas pats procesas nepasikartojo beveik kiekvienoje Bažnyčioje, kuri vadino save protestantiška Bažnyčia? Kai jos įkūrėjai, veikiami tikrosios reformos dvasios, mirė, jų palikuonys pakeitė senuosius pagrindus. Aklai laikydami tėvų tikėjimo principų ir atsisakydami priimti bet kokią tiesą, kuri viršijo prieš tai žinotą, reformatorių palikuonys smarkiai nukrypo nuo tėvų kuklumo, pasiaukojimo ir pasaulio atsižadėjimo. Taip išnyko ankstesnis paprastumas, o žemiškųjų dalykų garbinimas atsinešė „savo papročius, įpročius ir stabus“.

Deja, šią draugystę su pasauliu, kuri *priešinga draugystei su Dievu*¹³⁵, puoselėja vadinamieji Kristaus sekėjai. Populiarios viso krikščioniškojo pasaulio Bažnyčios pasitraukė nuo Biblijoje nurodyto kuklumo, pasiaukojimo, paprastumo ir pamaldumo. Kalbėdamas apie teisingą pinigų panaudojimą, Džonas Veslis sakė: „Nešvaistykite brangaus talento norėdami patenkinti savo akių geidulius, pirkdami nereikalingus arba brangius apdarus ir papuošalus. Nešvaistykite pinigų beprasmiskai puošdami savo namus, pirkdami nereikalingus ar prabangius baldus, brangius paveikslus, paauk-suotus rėmus. [...] Neleiskite pinigų vien tam, kad patenkintumėte savąjį garbės troškimą ar sužadintumėte žmonių susižavėjimą ir pagyrimą. [...] Kol tu viską darysi gerai sau, žmonės girs tave. Kol tu 'vilkėsi purpuru bei ploniausia drobe ir kasdien ištaigingai puotausi', be abejo, daugelis girs tavo puikų skonį, tavo dosnumą ir svetingumą. Tačiau nepirkite jų pritarimo tokia brangia kaina. Geriau tenkinkitės garbe, kuri ateina iš Dievo.“* Deja, daugelis mūsų laikų Bažnyčių į šį pamokymą nekreipia dėmesio.

Priklausyti kokiai nors Bažnyčiai tapo populiariu. Valdovai, politikai, teisininkai, gydytojai ir verslininkai priklauso Bažnyčiai tam, kad užsitikrintų visuomenės pagarbą, pasitikėjimą ir įgyvendintų savo žemiškus siekius. Taip jie mėgina krikščionybės išpažinimu pridengti savo nedorus darbelius. Įvairios religinės bendruomenės sustiprėjo dėl pakrikštytųjų pasauliečių turto ir įtakos, jos tampa vis galingesnės ir populiareesnės. Pagrindinėse gatvėse statomos didingos, išpuoštos bažnyčios, kurias lanko prabangiai ir madingai

* Wesley. Works. – Sermon 50: „The Use of Money“.

apsirengę parapijiečiai. Didelis atlyginimas mokamas talentingam dvasininkui, kad šis linksmintų ir pritrauktų tokius žmones. Jo pamokslai neturi smerkti dažnai daromų nuodėmių, turi būti švelnūs ir teikti malonumą diduomenės ausiai. Taip įžymūs nusidėjėliai įtraukiami į Bažnyčios sąrašus, o jų nuodėmės slepiamos po pamaldumo skraiste.

Komentuodamas dabartinį vadinamųjų krikščionių požiūrį į pasaulį, žinomas pasaulietinis žurnalas teigia: „Bažnyčia nejučia pasidavė pasaulio dvasiai ir suderino savo pamaldas su pasaulio siekais. [...] Iš tikrųjų dabar Bažnyčia panaudoja viską, kas padeda padaryti tikėjimą patrauklesnį.“ Vienas rašytojas Niujorko žurnale „Independent“ taip kalba apie metodizmą: „Riba, skirianti dievobaimingumą ir netikėjimą, baigia išnykti, abiejų pusių atstovai uoliai stengiasi panaikinti visus elgesio ir malonumų tenkinimo būdų skirtumus. [...] Religijos populiarumas didina skaičių tų, kurie stengiasi gauti iš jos naudą ir nevykdo jokių įsipareigojimų.“

Hovardas Krosbis teigia: „Mus turėtų jaudinti tai, kad Kristaus Bažnyčia nepateisina Viešpaties sumanymų. Kaip senovės žydai palaikė artimus ryšius su stabmeldžiais ir nutolo nuo Dievo [...], taip Jėzaus Bažnyčia dabar dėl netikusios bičiulystės su nedoru pasauliu paniekina dieviškus tikrojo gyvenimo principus, pasiduoda pražūtingų, nors nekaltai atrodančių, bedieviškos visuomenės įpročių įtakai. Tokie žmonės prieina išvadų, kurios yra svetimos Dievo apreiškimams ir stabdo augimą malone.“* Atsidavimas žemiškiems dalykams ir malonumų ieškojimas panaikino pasiaukojimą ir pasišventimą Kristui. „Kai kurie vyrai ir moterys, aktyviai dalyvaujantys Bažnyčios gyvenime, vaikystėje buvo išmokyti pasiaukoti Kristui.“ Labai gaila, bet „jei dabar reikia lėšų, [...] nieko negalima paprašyti. Deja, rengiamos mugės, inscenizacijos, Kristaus teismo parodijos, teatralizuoti banketai, visa tai daroma žmonių pramogai“.

Viskonsino gubernatorius Vašburnas savo metinėje ataskaitoje 1873 m. sausio 9 d. rašė: „Reikia įstatymų uždaryti mokyklas, kuriose mokoma lošti kortomis. Šis blogis pasklido visur. Kartais

* The Healthy Christian: An Appeal to the Church. – P. 141, 142.

net Bažnyčia (žinoma, netyčia) atlieka velnio darbą. Organizuojami labdariniai koncertai, rengiami įvairūs lošimai, loterijos, kurios skirtos religiniams ar labdaros tikslams, bet dažniausiai visi renginiai nepaiso jokių garbingų tikslų, yra vien pelno siekimas. Bet kokios priemonės, kai gaunama pinigų, atrodo geros ir priimtinos. Niekas taip nedemoralizuoja ir nesvaigina žmogaus, ypač jaunimo, kaip pinigai, kurie įgyjami be jokių pastangų. Garbingi žmonės, įtraukti į šią lošimų prekybą, ramina savo sąžinę mintimi, kad lėšos bus panaudotos geriems tikslams, todėl niekas nesistebi, kad valstijos jaunimas įpranta lošti azartinius žaidimus ir patiria pasitenkinimą.“

Prisitaikymas prie pasaulio būdingas beveik visoms krikščioniškojo pasaulio Bažnyčioms. Pamokslininkas Robertas Atkinsas tamsiomis spalvomis piešia dvasinio nuosmukio, išivyrausio Anglijoje, paveikslą: „Tikrieji teisieji nyksta žemėje, ir niekas dėl to nesijaudina. Šių laikų religijos mokytojai pernelyg myli pasaulį ir prisitaiko prie jo, jie mėgsta žemiškąsias gėrybes ir siekia garbės. Nors jie pašaukti kentėti kartu su Kristumi, tačiau nedelsdami traukiasi išgirdę bet kokį mažiausią priekaištą. [...] Ant kiekvienos bažnyčios durų išraižyta: *Atkritimas, atkritimas, atkritimas*. Jeigu jie suvoktų arba pajautų tai, tuomet dar atgimtų viltis! Deja, jie garsiai pareiškia: ‘Mes esame turtingi ir pralobę, ir nieko nebestokojame.’“

Didžiausia Babelės nuodėmė yra ta, kad „ji savo paleistuvingo įniršio vynu apgirdė visas tautas“. Ši svaiginanti taurė, kurią ji siūlo pasauliui, vaizduoja klaidingą mokymą, kurį ji priėmė, palaikydama neteisėtą ryšį su žemės galiūnais. Draugystė su pasauliu iškreipė jos tikėjimą, ji daro demoralizuojančią įtaką pasauliui, nes savo mokymais prieštarauja aiškiausiems Šventojo Rašto teiginiams.

Roma slėpė nuo žmonių Bibliją ir vietoj jos bruko savo mokymą. Tik Reformacijos dėka žmonėms buvo sugrąžintas Dievo Žodis. Tačiau lig šiol bažnyčiose mokoma remtis tikėjimo išpažinimu ir Bažnyčių mokslu, o ne Šventuoju Raštu. Kalbėdamas apie protestantų Bažnyčias, Čarlzas Bičeris pasakė: „Jie taip pat jautriai baisesi kiekvienu šiurkščiu žodžiu, pasakytu prieš jų mokymą, kaip kadaise šventieji tėvai krūpčiodavo nuo bet kokios šiurkščios fra-

zēs, pasakytos apie vis didējantį šventųjų ir kankinių garbinimą, kurį jie skatino. [...] Protestantų evangelikų bendruomenės surišo sau ir kitiems rankas teigdamos, kad žmogus negali tapti pamokslininku, jeigu nepripažįsta kokios nors kitos knygos be Biblijos. [...] Todėl nėra nieko keisto teiginyje, kad jų tikėjimo išpažinimo įtaka tokia didi, kad jos pradeda drausti Bibliją, kaip draudė Roma, tačiau subtilesniu būdu.“*

Kada ištikimi mokytojai aiškina Dievo Žodį, atsiranda mokyti vyrai, dvasininkai, pretenduojantys į Šventojo Rašto žinojimą, jie vadina teisingą mokymą erezija ir atitraukia nuo tiesos norinčius viską išsiaiškinti. Jei pasaulis nebūtų taip beviltiškai apsvaigintas Babelės vynu, daugybė žmonių įsitikintų Dievo Žodžiu ir atsiversėtų aiškių ir įtikinančių jos tiesų dėka. Tačiau religinis mokymas pasirodo esąs toks supainiotas ir prieštaringas, kad žmonės nežino, ką laikyti tiesa. Neatsivertusio pasaulio prie Bažnyčios durų iš pasalų tykoja nuodėmė.¹³⁶

Aprėiškimo knygos 14-ojo skyriaus Antrojo angelo žinia pirmą kartą buvo pradėta skelbti 1844 m. vasarą ir tuo metu buvo skirta Jungtinių Amerikos Valstijų Bažnyčioms, kur įspėjimas apie Dievo teismą buvo skelbiamas plačiausiai. Tačiau ši žinia beveik visų buvo atmesta, nes reiškėsi Bažnyčios nuosmukis. Tai, kas pasakyta Antrojo angelo žinioje, 1844 m. nevisiškai išsipildė. Kadangi to meto Bažnyčios atsisakė Kristaus antrojo atėjimo šviesos, jos morališkai smuko, bet šis smukimas nebuvo galutinis. Toliau atmesdamos ypatingas tam metui skirtas tiesas, jos krito vis žemiau ir žemiau. Vis dėlto dar ne laikas sušukti: „Krito, krito didžioji Babelė, kuri savo paleistuvingo įniršio vynu apgirdė visas tautas!“, nes ji dar neapgirdė visų tautų. Pasaulietinė abejingumo savo meto tiriančioms tiesoms dvasia ir toliau skverbiasi į viso krikščioniškojo pasaulio protestantiškas Bažnyčias. Visoms šioms Bažnyčioms skirtas rūstus ir iškilingas antrojo angelo kaltinimas. Tačiau atkritimo darbas dar nepasiekė savo kulminacijos.

Biblija sako, kad prieš Viešpaties antrąjį atėjimą šėtono darba „lydės įvairūs galingi darbai, ženklai ir netikri stebuklai“. Tiems,

* 1846 m. vasario 22 d. Fort Veine, Indianos valstija, pasakytas pamokslas apie Bibliją.

kurie „atsisakė mylėti tiesą, kuri būtų juos išganiusi, bus siųstas galingas paklydimas, idant tikėtų melu“ (2 *Tesalonikiečiams* 2, 9–11). Babelė nekris galutinai tol, kol neišsipildys anksčiau aprašytieji įvykiai ir visos krikščioniškos Bažnyčios nesudarys su pasauliu stiprios sąjungos. Pokyčiai akivaizdūs, tačiau Apreiškimo knygoje (14, 8) nurodyta būsena galutinai išsipildys ateity.

Nepaisant dvasinės tamsos ir nutolimo nuo Dievo, kuris vyrauja visose Babelę sudarančiose Bažnyčiose, jose vis dar nemaža tikrųjų Kristaus sekėjų. Tačiau daug ir tokių, kurie niekada negirdėjo ypatingų savo metui skirtų tiesų. Nemažai žmonių nepatenkinti savo padėtimi ir trokšta ryškesnės šviesos. Veltui jie ieško Kristaus atvaizdo savo Bažnyčiose. Bažnyčios vis tolsta nuo tiesos, ir jų draugystė su pasauliu tampa artimesnė, išryškėja skirtumas tarp dviejų žmonių grupių. Greitai jos visiškai atsiskirs. Ateis metas, kai labiau už viską mylintys Dievą žmonės nepanorės ilgiau būti susiję su tais, kurie „labiau linkę į malonumus negu į Dievą, dedaši maldingi, bet atsižadėję maldingumo jėgos“.¹³⁷

Apreiškimo knygos 18-as skyrius nurodo būseną, kurią išprašavo antras angelas. Atmetusi Trijų angelų žinią joje atsidurs Bažnyčia (žr. *Apreiškimo* 14, 6–12); tuomet Dievo tauta, dar tebesanti Babelėje, bus pakviesta palikti ją. Tai bus paskutinė žinia pasauliui, ji užbaigs jai skirtą darbą. Tuomet tie, kurie netikėjo tiesa, *bet pamėgo neteisybę* (2 *Tesalonikiečiams* 2, 12), bus palikti klaidinančioje įtakoje ir tikės melu, o tiesos šviesa švies tiems, kurių širdys atvertos jai. Visi Viešpaties vaikai, esantys Babelėje, išgirs kvietimą: „Išeik iš Babelės, Mano tauta.“ (*Apreiškimo* 18, 4)

22. PRANAŠYSČIŲ IŠSIPILDYMAS

Praėjus 1844 m. pavasariui, kai buvo laukiama Viešpaties ateinant, tie, kurie buvo pasirengę Jį sutikti, kuri laiką kamavosi abejonėmis ir netikrumu. Nors pasaulis žiūrėjo į juos kaip į žmones, kurie veltui puoselėjo viltį ir dabar buvo nugalėti, tačiau Dievo Žodis liko jų paguoda. Daugelis ir toliau tyrinėjo Šventąjį Raštą, iš naujo tikrino savo tikėjimo pagrindus ir kruopščiai tyrinėjo pranašystes, kad gautų kuo daugiau šviesos. Biblijos liudijimas, atrodė, aiškiai ir įtikinamai patvirtino jų požiūrį. Ženkilai neklystamai rodė, kad Kristaus atėjimas arti. Ypatingą Viešpaties palaimą liudijo nusidėjėlių atsivertimas ir dvasinio krikščionių gyvenimo atgimimas. Buvo aišku, kad žinią siuntė Dangus. Nors tikintieji negalėjo paaiškinti, kodėl jiems teko nusivilti, tačiau jautė, kad Dievas su jais.

Pranašystės, kurios jiems atrodė susijusios su Kristaus antruoju atėjimu, patvirtino jų netikrumo bei nežinomybės būseną. Pranašystės ragino juos kantriai laukti ir tikėti, kad tai, kas dabar jiems neaišku, savo laiku išaiškės.

Kaip pavyzdį galime paminėti Habakuko pranašystę, kuri skelbė: „Stovėsiu savo sargybos vietoje, liksiu ant pylimo, lauksiu, ką Jis man sakys, koks bus Jo atsakymas į mano skundą. Tuomet Viešpats man atsakė ir tarė: ‘Užrašyk regėjimą, įrašyk taip aiškiai į lenteles, kad ir bėgikas jį perskaitytų. Nustatytu laiku regėjimas

išsipildys, o dabar jis skuba į tikslą ir nemeluoja. Jei atrodo, kad jis gaišuoja, palauk; jis tikrai išsipildys ir nesuvėluos.' Pasižiūrėk į pui-kuoli! Jo dvasia nėra dora; o teisus žmogus gyvena savo tikėjimu.“

(*Habakuko 2, 1–4*)

Jau 1842 m. šios pranašystės pateikti nurodymai: „Užrašyk regėjimą, įrašyk taip aiškiai į lenteles, kad ir bėgikas jį perskaitytų“, įkvėpė Čarlzą Ficą parengti aiškinamąją pranašysčių schemą, kad būtų galima pailiustruoti pranašo Danieliaus ir Apreiškimo knygų regėjimus. Į šios schemos išleidimą buvo žiūrima kaip į Habakuko nurodymo įvykdymą. Tačiau niekas tuomet nepastebėjo, jog toje pačioje pranašystėje kalbama, jog regėjimas išsipildys kiek vėliau. Kai tikintieji nusivylė, ši Šventojo Rašto vieta įgijo labai svarbią reikšmę: „Nustatytu laiku regėjimas išsipildys, o dabar jis skuba į tikslą ir nemeluoja. Jei atrodo, kad jis gaišuoja, palauk; jis tikrai išsipildys ir nesuvėluos, o teisus žmogus gyvena savo tikėjimu.“

Kai kurios Ezechielio pranašystės vietos suteikdavo tikintiesiems jėgų ir paguosdavo: „Mane pasiekė Viešpaties žodis: ‘Žmogau, ką reiškia Izraelio žemėje jūsų patarlė: «Dienos prabėga, ir regėjimai nueina niekais?» Todėl sakyk jiems: ‘Taip kalba Viešpats Dievas. [...] Dienos atėjo, ir regėjimų išsipildymas arti [...]. Aš, Viešpats, pasakiau, ir tai bus įvykdyta be atidėliojimo [...]. Aš ištarsiu savo žodį ir jį įvykdysiu.’ [...] Žmogau, Izraelio namai sako: ‘Regėjimas, kurį jis mato, yra už daugelio metų, jis pranašauja tolimą ateitį.’ Todėl sakyk jiems: ‘Taip kalba Viešpats Dievas. Nė vienas iš Mano žodžių nebebus daugiau atidėtas, bet kiekvienas žodis, kurį ištarsiu, bus įvykdytas“ – tai Viešpaties Dievo žodis.“

(*Ezechielio 12, 21–25. 27–28*)

Laukiantieji Viešpaties džiaugėsi, nes tikėjo, kad Tas, kuris „apreiškia pabaigą nuo pat pradžios“¹³⁸, iš anksto numatė jų nusi-vylimą ir siuntė padrašinimo bei vilties žodžius. Jeigu ne šie Šven-tojo Rašto tekstai, patariantys kantriai laukti ir tvirtai pasitikėti Dievo Žodžiu, tą sunkių išmėginimų valandą jų tikėjimas būtų susvyravęs.

Evangelijos pagal Matą 25-ame skyriuje yra palyginimas apie dešimt mergaičių, kuris taip pat iliustruoja adventistų išgyveni-

mus. Šios Evangelijos 24-ame skyriuje, atsakydamas į savo moki-
nių klausimą apie tai, koks Jo atėjimo ir pasaulio pabaigos ženklas,
Kristus nurodė kelis svarbiausius pasaulio ir Bažnyčios istorijos
įvykius nuo savo pirmojo iki antrojo atėjimo. Tai: Jeruzalės su-
griovimas, sunkūs Bažnyčios išbandymai, kuriuos ji patyrė pago-
nių ir popiežiaus valdžios persekiojimų metu, Saulės ir Mėnulio
užtemimai, žvaigždžių kritimas. Po to Jėzus kalbėjo apie atėjimą į
savo Karalystę ir susiejo su šiuo įvykiu palyginimą apie dvi žmonių
grupes, kurios laukia Jo atėjimo. 25-as skyrius prasideda žodžiais:
„Tada Dangaus Karalystė bus panaši į dešimtį mergaičių.“ Čia,
kaip ir 24-ojo skyriaus pabaigoje, kalbama apie paskutiniųjų laikų
Bažnyčią. Šis palyginimas rytietišku vestuvių pokylio įvykiais iliustruoja
Dievo žmonių išgyvenimus.

„Tada Dangaus karalystė bus panaši į dešimtį mergaičių, kurios
pasiėmusios žibintus išėjo pasitikti jaunikio. Penkios iš jų buvo
paikos ir penkios protingos. Taigi paikosios pasiėmė žibintus, o ne-
pasiėmė alyvos. Protingosios kartu su žibintais pasiėmė induose ir
alyvos. Jaunikiui vėluojant, visos ėmė snausti ir užmigo. Vidurnaktį
pasigirdo balsai: ‘Štai jaunikis! Išeikite pasitikti!’“ (*Mato 25, 1–6*)

Kristaus atėjimą, apie kurį skelbė Pirmojo angelo žinia, vaizduoja
jaunikio atėjimas. Plačiai paplitusią reformaciją, kurią vykdant
buvo skelbiamas Kristaus antrasis atėjimas, vaizduoja dešimties
mergaičių išėjimas. Šis palyginimas, kaip ir pateiktasis Evangelijos
pagal Matą 24-ame skyriuje, kalba apie dvi tikinčiųjų grupes. Abi
pasiėmė savo žibintus – Bibliją, ir jais pasišviesdamos išėjo pasitikti
jaunikio. Tačiau „paikosios pasiėmė žibintus, o nepasiėmė alyvos,
o protingosios kartu su žibintais pasiėmė induose ir alyvos“. Ant-
roji grupė gavo Dievo malonę – atnaujinančią ir pašventinančią
Šventosios Dvasios galią, kuri daro Jo Žodį „žibintu žingsniam
ir šviesa takui“.¹³⁹ Dievobaimingai tikintieji tyrinėjo Šventąjį Raš-
tą, norėdami sužinoti tiesą, ir nuoširdžiai siekė gyvenimo ir šir-
dies tyrumo. Jie patyrė asmeninius išgyvenimus, tikėjo Dievu ir
Jo Žodžiu, jų tikėjimo negalėjo palaužti nusivylimas ir Jaunikio
uždelsimas. Kiti „pasiėmė žibintus, o nepasiėmė alyvos“. Jie vei-
kė skatinami polėkio. Iškilminga žinia sužadino jų širdyse baimę,

tačiau jie pasikliovė savo brolių tikėjimu ir tenkinosi spingsinčia gerų jausmų šviesa, o iš tikrųjų nesuprato tiesos ir to, kokią poveikį žmonių širdims daro malonė. Kupini vilties greitai gauti atlygį, jie išėjo pasitikti Viešpaties, tačiau nebuvo pasiruošę, kad Jis uždels, o jiems teks nusivilti. Atėjus išbandymų metui, jų tikėjimas nusilpo ir žibintai užgeso.

„Jaunikiui vėluojant, visos [mergaitės] ėmė snausti ir užmigo.“ Jaunikio užtrukimas simbolizuoja tai, kad laikas, kada buvo laukiama Viešpaties, praėjo; jis simbolizuoja laukiančiųjų nusivylimą ir tariamą Jo uždelsimą. Šiuo nežinomybės metu pradėjo mažėti paviršutiniškų ir pusiau atsivertusių žmonių susidomėjimas, jų pastangos susilpnėjo. Tie, kurių tikėjimas rėmėsi asmeniniu Biblijos žinojimu, stovėjo ant uolos ir jokios nusivylimo bangos negalėjo jų parblokti. „Mergaitės ėmė snausti ir užmigo.“ Vienos – nesirūpinamos, nuklysdamos nuo tikėjimo, o kitos – kantriai laukdamos ryškesnės šviesos. Tačiau išmėginimų naktį pastarosios, atrodo, taip pat prarado dalį uolumo ir pasišventimo. Pusiau atsivertę ir paviršutiniški tikintieji daugiau negalėjo remtis savo brolių tikėjimu. Kiekvienas pats turėjo tvirtai stovėti, kitaip galėjo nukristi.

Beveik tuo pačiu metu pradėjo reikštis fanatizmas. Kai kurie žmonės, kurie manė esą karšti tikintys paskelbtąja žinia, atmetė Dievo Žodį kaip vienintelį patikimą vadovą ir, teigdami, kad jiems vadovauja Šventoji Dvasia, pasidavė jausmams, išpūdžiams ir vaizduotei. Buvo ir tokių, kurie rodė aklą ir nepakantų uolumą, smerkdami visus jiems nepritariančius. Fanatiškos idėjos ir veikla nesulaukė daugumos adventistų pritarimo, tačiau dėl jų buvo piktžodžiaujama tiesos keliui.

Tokiomis priemonėmis šėtonas stengėsi sutrukdyti ir suardyti Dievo darbą. Adventistų judėjimas labai sujaudino žmones. Atsivertė tūkstančiai nusidėjėlių, o ištikimieji toliau skelbė tiesą net ir uždelsimo metu. Blogio kunigaikštis vis netekdavo savo pavaldinių ir, norėdamas sumenkinti Dievo darbą, stengėsi apgauti kai kuriuos tikinčiuosius ir priversti juos pulti į kraštutinumus. Be to, jo tarnai buvo pasirengę pasinaudoti bet kokia pastarųjų klaida, kiekvienu apsirikimu, kiekvienu netinkamu poelgiu, kad parody-

tų žmonėms, jog adventistai ir jų tikėjimas yra nepriimtinas. Juo daugiau buvo tų, kurie šėtono skatinami tariamai patikėjo Kristaus antruoju atėjimu, bet tuo pat metu jų širdys priklausė piktajam, tuo didesnė tikimybė buvo, kad į juos bus žvelgiama kaip į visų tikinčiųjų atstovus.

Šėtonas yra *brolių kaltintojas*¹⁴⁰, jo dvasia įkvepia žmones sekti Viešpaties vaikų klaidas bei trūkumus ir kiekvienu atveju atkreipti į jas dėmesį, o geriausi poelgiai ir darbai lieka nepastebėti. Jis visada labai aktyvus, kai Dievas dirba, kad išgelbėtų žūstančius. Kai Dievo sūnūs stoja Viešpaties akivaizdoje, tarp jų atsiranda ir šėtonas. Vykstant religiniam atgimimui, jis stengiasi paveikti nepašventintų širdžių žmones, kurie stokoja dvasinės pusiausvyros. Kai tokie žmonės iš dalies pripažįsta tiesą ir įgyja tam tikrą tikinčiųjų pasitikėjimą, tuomet piktasis stengiasi per juos pateikti savo teorijas, kad suviliotų lengvabūdžius. Nė vienas žmogus negali vadintis tikruoju krikščionimi vien dėl to, kad priklauso Dievo vaikų bendruomenei, yra Maldos namuose arba yra Viešpaties Vakarienės dalyvis. Šėtonas dažnai dalyvauja iškilminguose susirinkimuose panaudodamas žmones kaip savo parankinius.

Blogio kunigaikštis kovoja dėl kiekvienos žemės pėdos, kuria Dievo žmonės pasislenka pirmyn, keliaudami į Dievo miestą. Bažnyčios istorijoje nebuvo atvejų, kad reformacija pasistūmėtų į priekį nesusidurdama su rimtomis kliūtimis. Taip buvo ir apaštalo Pauliaus laikais. Kur tik jis įkurdavo bendruomenę, ten visuomet atsirasdavo žmonių, kurie priimdami tikėjimą skleisdavo ereziją, kuri, jeigu būtų buvusi priimta, galų gale būtų užgesinusi meilę tiesai. Liuteris taip pat patyrė daugybę sunkumų ir ne kartą skaudžiai nusivylė fanatikų elgesiu, nes jie skelbė, jog per juos kalba Dievas, ir kėlė savo idėjas bei nuomonę aukščiau Šventojo Rašto liudijimų. Daugelis, kuriems trūko tikėjimo ir patyrimo, pernelyg pasitikėjo savimi, mėgo klausytis ir perduoti naujoviškas idėjas, mėgo klausytis naujųjų mokytojų kalbų ir prisijungė prie šėtono tarnų, naikinančių darbą, kurį Dievo skatinamas pradėjo Martynas Liuteris. Ir broliai Vesliai, ir kiti, kurie savo įtaka bei tikėjimu laimino pasaulį, taip pat kiekviename žingsnyje susidurdavo su

šėtono klasta, kai jis stumdavo pernelyg uolius, dvasinės pusiausvyros neturinčius ir nešventus žmones į vis didesnę fanatizmą.

Viljamas Mileris nepritarė fanatikams. Kaip ir Liuteris, jis teigė, jog kiekviena dvasia turėtų būti iširta Dievo Žodžiu. „Velnius, – sakė jis, – mūsų laikais daro daugelio žmonių mintims didžiulę įtaką. Kaip mes galime žinoti, kokia dvasia veikia juos? Biblija atsako: 'Jūs pažinsite juos iš vaisių.' [...] Pasaulyje pasklido daug dvasių, mes turime iširti jas. Dvasia, kuri neskatina mūsų gyventi santūriai, teisingai ir maldingai šiame pasaulyje, nėra Kristaus Dvasia. Aš vis labiau ir labiau įsitikinu, jog šėtonas vadovauja visiems fanatiškiems judėjimams. [...] Daugelis žmonių tarp mūsų teigia, jog yra visiškai šventi, tačiau seka žmonių papročiais ir jiems toli ma tiesa kaip ir tiems, kurie nereiškia jokių pretenzijų.“* „Klaidos dvasia ves mus nuo tiesos, o Dievo Dvasia – prie tiesos. Tačiau jūs pasakysite, kad žmogus gali klysti, o manyti, kad suprato tiesą. Kas tada? Mūsų atsakymas toks: Dvasia ir Žodis sutaria. Jei žmogus, vertindamas save pagal Dievo Žodį, pamato, jog visiškai atitinka Dievo Žodį, tuomet jis gali tikėti, kad pažino tiesą. Tačiau jeigu jis pamato, kad jam vadovaujanti dvasia neatitinka viso Dievo Įstatymo ar Jo Žodžio, tada jis turi būti labai atsargus, kad nepatektų į velnio žabangas.“** „Dažniau vidinį pamaldumą įrodydavo švytinčios akys, drėgni skruostai ir prislopintas balsas, o ne viso krikščioniškojo pasaulio triukšmas.“***

Reformacijos laikais priešai visomis fanatizmo blogybėmis kaltino tuos, kurie aktyviausiai su juo kovojo. Panašiai veikė ir Adventistų judėjimo priešininkai. Nepasitenkindami vien ekstremistų ir fanatikų klaidomis, jie platino absurdiškus dalykus, nė iš tolo neatitinkančius tiesos. Tie žmonės veikė skatinami neapykantos ir užsispyrimo, nes žinia apie greitą Kristaus atėjimą drumstė jiems ramybę. Jie baiminosi, jog tai gali pasitvirtinti, tačiau tuo pat metu vylėsi, jog tai netiesa. Tokia buvo kovos su adventistais ir jų tikėjimu priežastis.

* *Bliss S. Memoirs of William Miller.* – P. 236, 237.

** *The Advent Herald and Signs of the Times Reporter,* 1845, Jan. 15. – V. 8. – No. 23.

*** *Bliss. Min. veik.* – P. 282.

Jei keliems fanatikams ir pavyko įsiskverbti į adventistų gretas, vis dėlto nėra pagrindo manyti, kad šiam judėjimui vadovavo ne Dievas, juk fanatikai bei apgavikai apaštalo Pauliaus ar Liuterio laikų Bažnyčioje negalėjo sumenkinti jų darbo reikšmės. Tegu Dievo tauta prabunda iš miego, nuoširdžiai atgailauja ir dirba reformacijos labui. Tegu tyrinėja Šventąjį Raštą, kad sužinotų tiesą, kočia ji yra Jėzuje. Tegu visiškai pasišvenčia Dievui, tuomet netrūks įrodymų, jog šėtonas vis dar aktyvus ir budrus. Visais įmanomais apgaulės būdais jis rodo savo jėgą, pasitelkdamas visus puolusius savo karalystės angelus.

Fanatizmo ir susiskaldymų priežastis nebuvo žinia apie Kristaus antrąjį atėjimą. Visa tai pasireiškė 1844 m. vasarą, kai adventistams daug abejonių ir neaiškumų sukėlė tuometinė tikroji jų padėtis. Pirmojo angelo žinios skelbimas ir *Vidurnakčio šauksmas* varžė fanatizmą ir nesutarimus. Šio iškilmingo judėjimo dalyviai buvo vieningi, jų širdys buvo kupinos meilės žmonėms ir Jėzui, kuri jie tikėjosi greitai pamatyti. Vienas tikėjimas ir viena palaiminta viltis iškėlė juos aukščiau aplinkinių įtakos ir tapo skydu¹⁴¹ nuo šėtono puolimų.

„Jaunikiui vėluojant, visos [mergaitės] ėmė snausti ir užmigo. Vidurnaktį pasigirdo balsai: ‘Štai jaunikis! Išeikite pasitikti!’ Tuomet visos mergaitės atsikėlė ir taisėsi žibintus.“ (žr. *Mato 25, 5–7*) 1844 m. vasarą, kuri tapo viduriniu tašku tarp laiko, kai buvo tikimasi, jog tuo metu baigsis 2300 vakarų ir rytmečių laikotarpis, ir tų pačių metų rudens, iki kurio, kaip vėliau buvo įsitikinta, šis laikotarpis nusitęsė, žinia buvo skelbiama paties Šventojo Rašto žodžiais: „Štai jaunikis!“

Šį judėjimą paspartino atradimas, kad Artakserkso įsakymas dėl Jeruzalės atstatymo, kuris buvo pradinis 2300 vakarų ir rytmečių laikotarpio taškas, įsigaliojo 457 m. pr. Kr. rudenį, o ne metų pradžioje, kaip buvo anksčiau manyta. Skaičiuojant nuo 457 m. rudens, 2300 metų laikotarpis baigėsi 1844 m. rudenį.¹⁴²

Senajo Testamento įvaizdžiai taip pat nurodė rudenį, laiką, kai turėjo prasidėti veiksmai, vaizduojami *šventyklos apvalymu*. Viskas

tapo aišku, kai buvo atkreiptas dėmesys į tai, kaip išsipildė Kristaus pirmojo atėjimo įvaizdžiai.

Velykinio avinėlio aukojimas buvo Kristaus mirties atspindys. Apaštalas Paulius sako: „[...] jau paaukotas mūsų velykinis Avinėlis, Kristus.“ (1 Korintiečiams 5, 7) Pirmasis derliaus pėdas, kuriuo per Paschą siūbuodavo Viešpaties akivaizdoje, simbolizavo Kristaus prisikėlimą. Kalbėdamas apie Viešpaties ir visų Jo vaikų prisikėlimą, apaštalas Paulius sako: „Pirma Kristus, po Jo – priklausantys Kristui Jo atėjimo metu.“ (1 Korintiečiams 15, 23) Kaip siūbuojamas pėdas, kuriame buvo pirmosios sunokusios varpos, surinktos prieš pjūtį, Kristus yra tos nemirtingos atpirktųjų, kurie per būsimą prisikėlimą bus surinkti į Dievo klėtį, pjūties Pirmasis vaisius.

Šie įvaizdžiai įsitvirtino ne tik realybėje, bet ir laike. Žydų kalendoriaus pirmojo mėnesio keturioliktą dieną, tą pačią dieną ir mėnesį, kurią penkiolika ilgų šimtmečių buvo aukojamas Paschos avinėlis, Kristus su savo mokiniiais suvalgęs Paschos avinėlių, įvedė šventinę apeigą, kuri turėjo būti atliekama Jo, kaip „Dievo Avinėlio, kuris naikina pasaulio nuodėmę“¹⁴³ mirties atminimui. Tą pačią naktį nedorėlių rankos Jį suėmė, kad nukryžiuotų ir nužudytų. Tačiau trečią dieną mūsų Viešpats buvo „prikeltas iš numirusių kaip užmigusiųjų pirmagimis“, kaip pirmojo vaisiaus tikrenybė, visų prisikėlusiuoju teisiu, kurių *vargingi kūnai* bus padaryti „panašūs į Jo garbingąjį kūną“, pavyzdys (1 Korintiečiams 15, 20; Filipiečiams 3, 21).

Panašiai savo laiku turėjo išsipildyti simbolinių apeiginių pamaldų įvaizdžiai, susiję su Kristaus antruoju atėjimu. Pagal apeiginių pamaldų sistemą, perduotą per Mozę, šventyklos apvalymas, arba didžioji Permaldavimo diena, buvo žydų kalendoriaus septinto mėnesio dešimtąją dieną (žr. *Kunigų* 16, 29–34), kai vyriausiasis kunigas, atlikęs permaldavimą už visą Izraelį ir apvalęs šventyklą nuo nuodėmių, išeidavo ir laimindavo tautą. Taigi imta manyti, jog Kristus, mūsų didysis Vyriausiasis Kunigas, pasirodys, kad apvalytų žemę, sunaikintų nuodėmę bei nusidėjėlius ir suteiktų Jo laukiantiems vaikams palaimingą nemirtingumą. Septinto mėnesio dešimtoji diena, didžioji Permaldavimo diena, šventyklos apva-

lymo diena, kuri 1844 m. atitiko spalio mėnesio dvidešimt antrą dieną, buvo laikoma Viešpaties atėjimo diena. Tai atitiko skaičiavimus, kad 2300 vakarų ir rytmečių laikotarpis baigsis rudenį, todėl atrodė, kad išvados teisingos.

Pasak Evangelijos pagal Matą 25-ojo skyriaus palyginimo, jaunikis ateina, kai mergaitės pradeda snausti ir užmiega. Tai atitiko aukščiau nurodytą pranašystę ir įvaizdžius. Tikintieji buvo įsitikinę jų teisingumu, todėl tūkstančiai ėmė skelbti *Vidurnakčio šauksmą*.

Kaip didžiulė banga šis judėjimas apėmė visą šalį. Ši žinia sklido iš miesto į miestą, iš kaimo į kaimą, pasiekdama nuošaliausius šalies kampelius, kol laukiantieji Dievo vaikai buvo pažadinti. Paskelbus šią žinią, išnyko fanatizmas, panašiai kaip tekančios saulės spinduliai ištirpdo ryto šalną. Išnyko tikinčiųjų abejonės ir sutrikimas, viltis ir pasitikėjimas atgaivino jų širdis. Šiame darbe nebuvo kraštutinumų, kurie visada pasirodo ten, kur dirbama iš savanaudiškų paskatų be varžančios Dievo Žodžio arba Jo Dvasios įtakos. Šis darbas buvo panašus į tuos nusizeminimo ir grįžimo pas Viešpatį laikus, kuriuos išgyveno senovės Izraelis, atsiliepęs į Jo tarnų priekaištus. Šis judėjimas pasižymėjo ypatybėmis, kurios būdingos Dievo darbui kiekvieną šimtmetį. Žmonės nepasidavė audringam džiaugsmui, bet atidžiai tyrinėjo savo širdis, išpažino nuodėmes ir atsižadėjo pasaulio. Juos labiausiai jaudino tai, kaip geriau pasiruošti sutikti Viešpatį, todėl jie atkakliai meldėsi ir visiškai pasišventė Dievui.

Apibūdinamas tą darbą, Viljamas Mileris rašė: „Nebuvo ypatingai džiūgaujama. Atrodė, kad žmonės taupė džiaugsmą ateičiai, kai dangus ir žemė kartu džiūgaus neapsakomu ir šlovingiausiu džiaugsmu. Nebuvo girdima garsių šūksnių: jie taip pat buvo tausojami tam metui, kai nuskambės dangaus trimitas. Giesmininkai tylėjo: jie laukė, kada galės prisijungti prie dangaus angelų choro. [...] Jų nuomonės nesikirto: visi jie buvo vienos širdies ir vienos minties.“*

Kitas judėjimo dalyvis liudijo: „Šis judėjimas paskatino kuo giliau tyrinėti širdį ir nusizeminti Aukščiausiojo, dangaus Dievo

* *Bliss*. Min. veik. – P. 270, 271.

akivaizdoje, paragino atsisakyti pasaulietišku dalykų, įveikti ginčus ir nesutarimus. Nuodėmės buvo išpažįstamos, žmonės nuoširdžiai atgailaudami bei sielodamiesi maldavo, kad Dievas atleistų ir priimtų. Niekada anksčiau mes nebuvo tokio nusizeminimo ir atgailos liudytojai. Kaip Dievas buvo kalbėjęs per pranašą Joelį apie besiantinančią didžiąją dieną, ši žinia paskatino žmones perplėsti širdis, o ne drabužius, ir kreiptis į Viešpatį pasninkaujant ir verkiant. Kaip Dievas buvo pažadėjęs per pranašą Zachariją, malonės ir maldavimo dvasia išsiliejo ant Jo vaikų; jie žvelgė į Tą, kurį pervėrė, šalyje girdėjosi garsios raudos, [...] tie, kurie laukė Viešpaties, nusizemino prieš Jį.“*

Iš visų didžiųjų religinių judėjimų, pradedant apaštalų laikais, nė vienas nebuvo taip atitrūkęs nuo žmonių silpnybių ir šetono klastos kaip 1844 m. rudens judėjimas. Net dabar, praėjus daugeliui metų, visi, kurie dalyvavo jame ir tvirtai laikėsi tiesos, vis dar jaučia šventą to palaiminto darbo poveikį ir liudija, kad tai buvo Dievo darbas.

Kai pasigirdo balsas: „Štai Jaunikis! Išėikite pasitikti!“, laukę jo *atsikėlė ir taisėsi žibintus*. Jie pradėjo tyrinėti Dievo Žodį su neregėtu uolumu ir susidomėjimu. Iš dangaus buvo pasiųsti angelai, kad padrašintų nusivylusius ir paruoštų juos priimti tą žinią. Šis darbas vyko ne žmonių žinių ir išminties dėka, o Dievo galia. Šį kvietimą pirmieji išgirdo ir pakluso jam ne talentingiausi, o labiausiai nusizeminę ir pasišventę žmonės. Fermeriai paliko savo nenuimtą derlių laukuose, amatininkai – įrankius, ir su ašaromis akyse džiaugsmingai išėjo skelbti įspėjančią žinią. Tie, kurie turėtų vadovauti šiam darbui, prisijungė prie judėjimo vieni paskutiniųjų. Bažnyčios neįsileido šios žinios, todėl daugelis priėmusių ją nutraukė su jomis ryšius. Dievo Apvaizda leido, kad šis *Vidurnakčio šauksmas* susijungtų su Antrojo angelo žinia ir suteiktų darbui dar didesnę galią.

Žinia: *Štai Jaunikis!* buvo neginčytinas dalykas, nes Šventojo Rašto argumentai buvo aiškūs ir pagrįsti. Šie žodžiai turėjo ska-

* 1845 m. sausio mėn. Bliss'o pasakyti žodžiai, pateikti: Advent Shield and Review. – V. 1. – P. 271.

tinamąją jėgą, kuri jaudino žmogaus sielą. Tai buvo neabejotina, nekėlė jokių klausimų. Kai Kristus pergalingai įžengė į Jeruzalę, šventės proga ten susirinkę iš visos šalies žmonės nuėjo ant Alyvų kalno ir prisijungė prie minios, lydinčios Jėzų. Pagauti tos akimirkos įkvėpimo, jie kartu pradėjo pakiliai šaukti: „Garbė Tam, kuris ateina Viešpaties vardu!“ (*Mato 21, 9*) Panašiai netikintieji, kurie ateidavo į adventistų susirinkimus – vieni iš smalsumo, kiti, kad pasijuoktų, taip pat jautė neįveikiamą jėgą, kuri lydėjo žinią: *Štai Jaunikis!*

Tuo metu žmonės turėjo tvirtą tikėjimą, kuris davė atsakymus į maldas, tikėjimą, žvelgiantį į atpildą. Panašiai kaip lietaus gūšiai, laistantys išdžiūvusią žemę, malonės Dvasia nusileido ant karštų tiesos ieškotojų. Tie, kurie tikėjosi greitai susitikti su savo Atpirkėju, jautė neapsakomą džiaugsmą. Nugalinti Šventosios Dvasios galia minkštino ir tirpdė širdis, o Jos palaiminimai buvo gausiai išlieti ištikimiems tiesos sekėjams.

Priėmusieji šią žinią iškilmingai ir rimtai artėjo prie to momento, kada jie tikėjosi susitikti su savo Viešpačiu. Kiekvieną rytą jie pirmiausia stengėsi įsitikinti, jog Dievas juos priėmė. Jie vieninškai meldėsi kartu ir vienas už kitą. Dažnai susirinkdavo nuošaliuose vietose pabendrauti su Dievu, iš laukų bei giraičių į dangų kilo užtarimo maldos. Išgelbėtojo palankumas jiems buvo svarbesnis nei kasdienis maistas; jeigu koks nors debesėlis užtemdydavo jų sielas, jie nenurimdavo tol, kol jis nebūdavo išsklaidytas. Gavę visa atleidžiančios malonės užtikrinimą, jie troško pamatyti Tą, kurį jie taip karštai mylėjo.

Vis dėlto jiems teko nusivilti. Laukiamas metas praėjo, bet Išgelbėtojas neatėjo. Tvirtai tikėdami jie laukė Jo atėjimo ir dabar jautėsi taip pat kaip Marija, kuri, atėjusi prie Išgelbėtojo kapo ir radusi jį tuščią, verkdamą sušuko: „[...] paėmė mano Viešpatį, ir nežinau, kur Jį padėjo.“ (*Jono 20, 13*)

Pagarbios baimės jausmas ir nuogaštavimas, kad žinia gali pasitvirtinti, kurį laiką sulaikė netikintį pasaulį. Praėjus laukiamam metui, šie jausmai pamažu išnyko. Iš pradžių žmonės nedrįso triumfuoti prieš nusivylusius, tačiau, kai nebuvo matyti jokių Dievo

rūstybės požymių, jų būgštavimai išnyko, jie vėl pradėjo tyčiotis ir juoktis iš tikinčiųjų. Daugybė žmonių, kurie visai neseniai skelbė, jog tiki greitai Viešpaties atėjimu, išsižadėjo savojo tikėjimo, o kai kurių pernelyg savimi pasitikinčių išdidumas buvo taip giliai įžeistas, kad jiems norėjosi skradžiai žemę prasmegti. Kaip ir pranašas Jona, jie reiškė nepasitenkinimą Dievu ir verčiau norėjo mirti, nei gyventi. Tie žmonės, kurių tikėjimas rėmėsi kitų nuomone, o ne Dievo Žodžiu, dabar buvo pasirengę vėl pakeisti savo požiūrį. Šaipūnai patraukė į savo pusę silpnuosius ir bailius, visi kartu jie tvirtino, kad nėra ko baimintis ir laukti. Laikas praėjo, Viešpats neatėjo, todėl pasaulis tūkstančius metų liks koks buvęs.

Rimti ir nuoširdūs tikintieji atsisakė dėl Kristaus visko ir jautė Jo Artumą kaip niekada anksčiau. Jie tikėjo, kad perdavė pasauliui paskutinę įspėjančią žinią, ir, vildamiesi greitai būti priimti į savo dieviškojo Mokytojo ir dangiškųjų angelų draugiją, vengė draugijos tų, kurie nepriėmė šios žinios. Su didžiausiu troškimu jie karštai meldėsi: „Ateik, Viešpatie Jėzau, ateik greičiau!“ Tačiau Jis neatėjo. Dabar jiems buvo baisus tikėjimo ir kantrybės išbandymas – vėl imtis sunkios gyvenimo rūpesčių naštos ir sunkumų, kęsti šaipūnų pasityčiojimą ir pajuoką.

Tačiau šis nusivylimas nebuvo toks didis, kokį patyrė mokiniai Kristaus pirmojo atėjimo metu. Kai Jėzus iškilmingai įjojo į Jeruzalę, Jo sekėjai tikėjo, kad Jis atsisės Dovydo soste ir išvaduos Izraelį iš jo engėjų. Puoselėdami dideles viltis ir džiaugsmingus lūkesčius, jie varžėsi tarpusavyje, rodydami savo Karaliui pagarbą. Daugybė žmonių tiesė ant kelio savo drabužius kaip kilimą, kiti klojo Jo kelią palmių šakomis. Džiūgaudami jie kartu džiaugsmingai sveikino Jį: „Osana Dovydo Sūnui!“ Kai šio džiaugsmo prasiveržimo supykdyti fariziejai sunerimą pareikalavo, kad Jėzus sudraustų savo mokinius, Jis atsakė jiems: „Sakau jums, jei šitie tylės, akmenys šauks!“ (*Luko 19, 40*) Pranašystė turėjo išsipildyti. Mokiniai vykdė Dievo užmojus, tačiau jų laukė kartus nusivylimas. Praėjo vos kelios dienos, ir jie tapo skausmingos Išgelbėtojo mirties liudytojais, jiems teko palaidoti Kristų. Jų lūkesčiai nebuvo įgyvendinti, o viltys mirė kartu su Jėzumi. Tik po to, kai jų

Viešpats pergalingai išėjo iš kapo, jie suprato, kad visa tai buvo išpranašauta ir „Mesijas turėjo kentėti ir prisikelti iš numirusių.“
(*Apaštalų darbu 17, 3*)

Prieš penkis šimtus metų Viešpats paskelbė per pranašą Zachariją: „Didžiai džiūgauk, Siono dukterie, garsiai krykštauk, dukterie Jeruzale! Štai pas tave ateina tavo Karalius, Jis išaukštintas ir pergalingas, Jis nuolankus ir joja ant asilo, ant asiliuko, asilės jauniklio.“
(*Zacharijo 9, 9*) Jei mokiniai būtų žinoję iš anksto, jog Kristaus laukia teismas ir mirtis, jie nebūtų galėję išpildyti šios pranašystės.

Panašiai ir Mileris bei jo bendradarbiai išpildė pranašystę ir paskelbė žinią, kuri, remiantis Apvaizdos išpranašavimu, turėjo būti perduota pasauliui. Jie nebūtų galėję jos perteikti, jei būtų aiškiai supratę pranašystes, nurodančias laukiantį nusivylimą ir slepiančias kitą žinią, kuri bus paskelbta visoms tautoms prieš Viešpaties antrąjį atėjimą. *Pirmojo ir Antrojo angelų žinios buvo paskelbtos reikiamu laiku.* Mileris ir jo bendradarbiai atliko darbą, kurį Dievas sumanė atlikti.

Pasaulis stebėjo šį judėjimą. Kadangi laikas praėjo, o Kristus neatėjo, jis tikėjosi, kad visa adventizmo mokymo sistema nustos egzistavusi. Tačiau tuo metu, kai daugelis neišlaikė didelių išmėginimų išsižadėjo savojo tikėjimo, kiti liko tvirti. Adventistų judėjimas buvo vaisingas: žmonės įgijo nuolankią dvasią, ištyrė savo širdis, atsižadėjo pasaulio ir pakeitė gyvenimo būdą, – visa tai liudijo dieviškąją tos žinios kilmę. Niekas negalėjo paneigti, jog Šventosios Dvasios galia lydėjo mokymą apie Kristaus antrąjį atėjimą, niekas negalėjo rasti klaidų, padarytų skaičiuojant pranašiškus laikotarpius. Patys gambiausi adventistų oponentai nesugebėjo paneigti pranašysčių aiškinimo sistemos. Neturėdami Biblijos argumentų, adventistai negalėjo atsisakyti savo tikėjimo pagrindų, kuriuos rimtai ir kruopščiai tyrinėdami Šventąjį Raštą parengė žmonės, kurių protus apšvietė Dievo Dvasia ir kurių širdys kunkuliavo gaivinančia energija. Ar jie galėjo atsižadėti tiesos, kuri atlaikė stipriausią kritiką ir pikčiausią religijos mokytojų, mokytų ir iškalbingų žmonių pasipriešinimą, tiesos, kuri tvirtai atlaikė visų visuomenės sluoksnių pasityčiojimus ir užgauliojimus?

Iš tikrųjų laukiamas įvykis neįvyko, tačiau net tai negalėjo pakirsti jų tikėjimo Dievo Žodžiu. Kai pranašas Jona Ninevės gatvėse skelbė, kad po keturiasdešimties dienų miestas bus sunaikintas, Viešpats priėmė miesto gyventojų nusizeminimą ir pratęsė jiems malonės laiką. Tačiau žinia, kurią skelbė Jona, nužengė nuo Dievo, ir Ninevė buvo išmėginta Jo valia. Adventistai tikėjo, kad skelbti įspėjančią žinią apie Teismą jiems pavedė Dievas. „Ši žinia, – skelbė jie, – ištyrė visų išgirdusiųjų ją širdis ir paskatino su meile laukti Viešpaties atėjimo. Kitiems ši žinia sukėlė slaptą, tačiau žinomą Dievui, neapykantą Jo atėjimui. Ši žinia nubrėžė ribą [...], tiriantieji savo širdis turėjo galimybę sužinoti, kurioje pusėje jie yra, ar jie pasiruošę sušukti, jei ateitų Viešpats: ‘Štai mūsų Dievas! Juo mes pasitikėjome, ir Jis mus išgelbėjo!’¹⁴⁴ Gal jie šauks kalnams ir uoloms, kad šie griūtų ant jų ir paslėptų nuo Sėdinčiojo soste veido ir nuo Avinėlio rūstybės? Mes tikime, kad Dievas tokiu būdu išmėgino savo vaikus, jų tikėjimą, kad pamatyti, ar išbandymo valandą nepasikeis jų pažiūros tomis sąlygomis, kurias Jis numatė, ar atsižadės šio pasaulio ir visiškai pasitikės Dievo Žodžiu.“*

Jausmus tų, kurie vis dar tikėjo, kad Dievas vadovavo jų išgyvenimams, išreiškia Viljamo Milerio žodžiai: „Jei man tektų dar kartą gyventi, turint tuos pačius įrodymus, kuriuos aš turėjau tuomet, tai, kad būčiau sąžiningas ir prieš Dievą, ir prieš artimą, aš padaryčiau tą patį, ką jau esu padaręs.“ „Esu tikras, kad mano drabužiai švarūs nuo žmonių kraujo. Aš padariau visa, kas įmanoma, kad nebūčiau kaltas dėl kieno nors pasmerkimo.“ „Nors aš du kartus nusivyliau, – rašė šis Dievo žmogus, – dar nesu prislėgtas arba nusiminęs. [...] Aš kaip ir anksčiau tikiu Kristaus antruoju atėjimu. Po rimtų apmąstymo metų aš dariau tiktai tai, ką laikiau savo šventa pareiga. Jeigu aš klydau, tai padariau iš geraširdiškumo ir meilės artimiesiems, nes esu įsitikinęs, kad tai mano pareiga Dievui.“** „Aš žinau tik vieną dalyką: skelbiau tiktai tai, kuo tikėjau, ir Dievas buvo su manimi, Jo galia pasireiškė darbe, todėl buvo padaryta daug gero.“ „Akivaizdu, kad mūsų pamokslų dėka tūkstančiai

* The Advent Herald and Signs of the Times Reporter, 1844, Nov. 13. – V. 8. – No. 14.

** Bliss. Min. veik. – P. 256, 255, 277, 280, 281.

pradėjo tyrinėti Šventąjį Raštą ir tikėjimu bei apvalančiu Kristaus krauju susitaikė su Dievu.“ „Aš niekada nesiekiau išdidžiųjų palankumo ir nedrebėjau prieš pasaulio neapykantą. Ir dabar aš nesiekiu igyti jų palankumo ir neperžengsiu savo pareigos ribų, kad nesukelčiau jų neapykantos. Aš nesistengiu kabintis į gyvenimą, tikiuosi nesuvirpėsiu pagalvojęs, kad galiu prarasti jį, jeigu Dievas numatys, jog man tai geriausia.“*

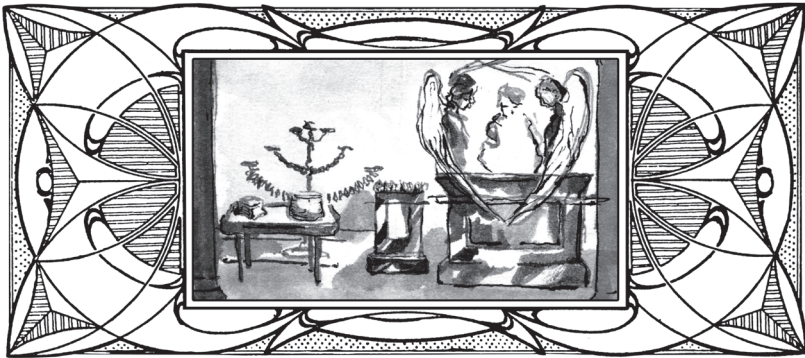
Dievas nepaliko savo vaikų. Jo Dvasia ir toliau liko su tais, kurie skubotai neatsisakė gautos šviesos ir nepasmerkė Adventistų judėjimo. Laiške hebrajams rasime pabrąsinimo ir įspėjimo žodžius laukiantiems Kristaus ir išmėginamiems tuo kritišku momentu: „Tad nepameskite savo pasitikėjimo, už kurį skirtas didelis atlygis! Taip, reikia jums ištvermės, kad įvykdę Dievo valią gautumėte, kas pažadėta. Juk dar trumpa, trumpa valandėlė, ir ateis laukiamasis, ir neužtruks. Mano teisisis gyvens tikėjimu, ir jeigu jis bailiai pasitrauktų, Mano siela juo nebesigėrės. Tačiau mes nesame bailūs pabėgėliai savo pražūčiai, bet laikomės tikėjimo, kad išgelbėtume savo sielas.“ (*Hebrajams 10, 35–39*)

Kad šis pamokymas skirtas paskutiniųjų laikų Bažnyčiai, aišku iš žodžių, nurodančių Viešpaties atėjimo artumą: „Juk dar trumpa, trumpa valandėlė, ir ateis laukiamasis, ir neužtruks.“ Leidžiama aiškiai suprasti, jog bus tariamai uždelsta ir Viešpats, rodosi, užtruks. Šis pamokymas atitinka to meto adventistų išgyvenimus. Žmonėms, kuriems buvo skirti šie žodžiai, grėse pavojus prarasti tikėjimą. Jie įvykdė Dievo valią, sekdami Jo Dvasios ir Žodžio vadovavimu, tačiau negalėjo suprasti Jo ketinimų dėl to, kas išgyventa, ir negalėjo pastebėti kelio, kuris driekėsi prieš juos. Todėl jie pradėjo abejoti, ar iš tikrųjų jiems vadovavo Dievas. Tam metui labai tiko žodžiai: „Teisisis žmogus gyvena tikėjimu.“ Kai ryški *Vidurnakčio šauksmo* šviesa nušvietė jiems kelią ir jie pamatė, kad nuo pranašysčių jau nuplėšti antspaudai, kad netrukus po to pasirodė ženklai, nurodantys, kad Kristaus atėjimas arti, jie gyveno regėjimu. Tačiau dabar, prislėgti neišsipildžiusių vilčių, jie galėjo išsilaikyti tik tikėdami Dievu ir Jo Žodžiu. Besišaipantis pasaulis

* *White J. Life of William Miller. – P. 315.*

sakė: „Jūs esate apgauti. Išsižadėkite savo tikėjimo ir sakykite, kad Adventistų judėjimas yra šėtono darbas.“ Tačiau Dievo Žodis tvirtino: „Jeigu jūs bailiai pasitrauksite, Mano siela jumis nebesigėrės.“ Atsisakyti savo tikėjimo dabar ir neigti Šventosios Dvasios galią, kuri lydėjo šią žinią, reikštų pasitraukti į pražūtį. Apaštalo Pauliaus žodžiai: „Tad nepameskite savo pasitikėjimo, reikia jums ištvermės, juk dar trumpa, trumpa valandėlė, ir ateis laukiamasis, ir neužtruks“, padaršino, kad jie būtų tvirtesni. Vienintelis tikrasis kelias buvo saugoti šviesą, kurią vieną kartą visiems laikams gavo iš Dievo, tvirtai pasitikėti Jo pažadais, tyrinėti Šventąjį Raštą, kantriai laukti ir budėti, kad galėtų priimti tolesnę šviesą.

23. KAS YRA ŠVENTYKLA?

Adventistų tikėjimo pagrindas ir svarbiausias argumentas buvo šis Šventojo Rašto teiginys: „Du tūkstančiai trys šimtai vakarų ir rytmečių, o po to šventykla bus apvalyta.“ (*Danieliaus 8, 14*) Visiems tikintiems tai buvo gerai žinomi žodžiai, kurie reiškė, kad Viešpaties atėjimas arti. Tūkstančiai lūpų kartojo šią pranašystę kaip savo tikėjimo šūkį. Visi jautė, kad nuo pranašystėje skelbiamų įvykių priklausys jų šviesiausios svajonės ir labiausiai puoselėjamos viltys. Kaip buvo įrodyta, tos pranašiškos dienos turėjo baigtis 1844 m. rudenį. Adventistai kaip ir visas krikščioniškasis pasaulis tuo metu tikėjo, kad žemė ar tam tikra jos dalis ir yra ta šventykla. Jie manė, jog šventyklos apvalymas reiškia žemės apvalymą ugnimi Paskutinąją didžiąją dieną, tai įvyks Kristaus antrojo atėjimo metu. Taigi buvo padaryta išvada, kad Kristus grįš į žemę 1844 metais.

Tačiau numatytas laikas praėjo, o Viešpats neatėjo. Tikintieji buvo tikri, kad Dievo Žodis negali klysti. Vadinas, jie neteisingai išaiškino pranašystę. Kur buvo klaida? Daugelis skubotai perkirto sunkumų mazgą, teigdami, kad pranašiškas 2300 vakarų ir rytmečių laikotarpis nesibaigė 1844 m. To nebuvo galima pagrįsti jokiais faktais, išskyrus tuo, kad Kristus neatėjo tada, kada buvo laukiamas. Jie įrodinėjo, jei pranašiškas laikotarpis būtų pasibaigęs 1844 m.,

tuomet Kristus būtų atėjęs ir apvalęs šventyklą, t. y. žemę ugnimi, o kadangi Jis neatėjo, vadinasi, šis laikotarpis dar nesibaigė.

Sutikti su tokia išvada reišktė atsisakyti ankstesnio pranašiško laikotarpio skaičiavimo. Kaip žinome, pranašiškas 2300 vakarų ir rytmečių laikotarpis prasidėjo 457 m. pr. Kr. rudenį, kai įsigaliojo Artakserkso įsakymas atstatyti Jeruzalę. Jei šią datą laikysime pradiniu tašku, tuomet visi įvykiai, išpranašauti pranašo Danie liaus knygoje (9, 25–27), harmoningai derinasi su nurodytais terminais. Šešiasdešimt devyni septynetai, t. y. pirmieji 483 metai iš 2300 metų tęsėsi iki Mesijo, Pateptojo, o Kristaus krikštas ir Šventosios Dvasios patepimas tiksliai su visomis smulkmenomis įvyko 27 m. po Kr. Septyniasdešimtojo septyneto viduryje Mesijas turėjo būti nužudytas. Praėjus trims su puse metų po Kristaus krikšto, 31 m. po Kr. pavasarį, Jis buvo nukryžiuotas. Septyniasdešimt septynetų, t. y. 490 metų, buvo specialiai atskirta žydams. Šio laikotarpio pabaigoje jie galutinai išsižadėjo Kristaus, pradėję persekioti Jo mokinius, todėl 34 m. po Kr. apaštalai kreipėsi į pagonis. Pasibaigus pirmiesiems 490 metų iš 2300, liko 1810 metų. Nuo 34 m. po Kr. 1810 metų tęsėsi iki 1844 m. „Po to, – pasakė angelas, – šventykla bus apvalyta.“ Visos pranašystėje nurodytos detalės neabejotinai išsipildė numatytu metu.

Taip skaičiuojant viskas buvo aišku ir harmoninga, išskyrus tai, kad 1844 m. neįvyko nieko, ką būtų galima buvo laikyti šventyklos apvalymu. Paneigti tą faktą, kad pranašiškas 2300 vakarų ir rytmečių laikotarpis baigėsi 1844 m., reišktė galutinai viską supainioti ir atsisakyti teiginių, kuriuos patvirtino neabejotinas pranašystės išsipildymas.

Vis dėlto Dievas vadovavo savo tautai didžiajame Adventistų judėjime. Jo galia ir šlovė lydėjo šį darbą. Jis neleido, kad nusivylimas ir tamsa apgaubtų šį darbą, kad būtų prikaišiojama, kad tai melagingas ar fanatiškas mokymas. Viešpats negalėjo leisti, kad Jo Žodis keltų abejones ir neaiškumus. Nors daugelis atsisakė ankstesnio pranašiško laikotarpio skaičiavimo ir neigė Judėjimo pagrįstumą, tačiau kiti nenorėjo atsisakyti savo tikėjimo ir patyrimo, nes jie rėmėsi Šventuoju Raštu ir Dievo Dvasios liudijimu. Jie buvo įsi-

tikinę, kad, tyrinėdami pranašystes, naudojosi teisingais aiškinimo principais ir privalo tvirtai laikytis jau gautų tiesų, vadovautis tais pačiais principais ir toliau tyrinėti Bibliją. Karštai meldamiesi, jie peržiūrėjo savo išvadas ir tyrinėjo Šventąjį Raštą, kad surastų klaidą. Neradę savo skaičiavimuose jokios klaidos, jie stropiau pradėjo aiškintis šventyklos terminą.

Tyrinėdami Šventąjį Raštą jie nerado jokių įrodymų, kurie patvirtintų visuotinai priimtą požiūrį, kad žemė yra šventykla. Tačiau jie rado išsamų šventyklos simbolio paaiškinimą, sužinojo apie šventyklos išplanavimą, jos išsidėstymą ir apeigines pamaldas. Šventųjų rašytojų paaiškinimai buvo tokie aiškūs ir išsamūs, kad neliko jokių abejonių. Laiške hebrajams apaštalas Paulius sako: „Tiesa, pirmoji Sandora irgi turėjo apeiginių nuostatų bei žemišką šventyklą. Buvo pastatyta padangtė; priešakinė dalis, kur buvo žvakidė, stalas ir padėtinės duonos kepalai, vadinosi *šventoji*. Už antrosios uždangos buvo padangtės dalis, vadinama *šventųjų švenčiausioji*. Ten stovėjo auksinis smilkymo aukuras ir iš visų šonų auksu apmušta Sandoros Skrynia, kurioje buvo aukso ašotis su mana, išsprogusi Aarono lazda ir Sandoros plokštės. Viršum jos buvo šlovės kerubai, kurie gaubė permaldavimo dangtį.“ (*Hebrajams 9, 1–5*)

Šventykla, apie kurią kalbėjo apaštalas Paulius, buvo Padangtė, kurią Dievo nurodymu pastatė Mozė kaip buveinę Aukščiausiam žemėje. „Tepadaro jie Man šventyklą, idant galėčiau gyventi tarp jų“¹⁴⁵, – taip skambėjo paliepimas Mozei, kai jis bendravo su Dievu ant Sinajaus kalno. Izraelitai keliavo dykuma, todėl Padangtė buvo pastatyta taip, kad ją būtų galima perkelti iš vienos vietos į kitą. Vis dėlto tai buvo labai puikus statinys. Jos sienos buvo iš vertikalių lentų, apmuštų auksu su sidabriniais pastovais, o stogą sudarė daug dangalų arba kilimų. Išoriniai Padangtės dangalai buvo iš išdirbtos odos, o vidiniai – iš puikios drobės, ant kurios buvo išsiuvinėtos kerubų figūros. Išoriniame šventyklos kieme stovėjo deginamųjų aukų aukuras. Padangtę sudarė dvi patalpos, vadinamos šventąja ir šventų švenčiausiąja, kurias vieną nuo kitos skyrė graži uždanga. Panaši uždanga dengė įėjimą į pirmąją patalpą.

Pietiniame šventosios dalies šone stovėjo septynšakė žvakidė, kuri apšviesdavo šventyklą dieną naktį. Šiauriniame šone stovėjo stalas su padėtinės duonos kepalais, o priešais uždangą, skiriančią šventąją nuo šventų švenčiausios, buvo auksinis smilkymo aukuras, nuo kurio kasdien į dangų kartu su Izraelio maldomis kildavo kvapūs smilkalai.

Šventų švenčiausioje stovėjo brangaus medžio, iš visų šonų aukso apmušta Sandoros Skrynia, kurioje buvo saugomos dvi akmens plokštės, ant kurių Dievas užrašė Dešimties įsakymų Įstatymą. Virš Skrynios buvo puikaus darbo dangtis, vadinamas malonės sostu, iš abiejų galų apvainikuotas dviem kerubais. Visa tai buvo padaryta iš gryno aukso. Šioje patalpoje šlovės debesyje tarp dviejų kerubų apsirėikšdavo Dievo Esysbė.

Kai žydai apsigyveno Kanaane, Padangtę pakeitė Saliamono pastatyta šventykla, kuri buvo didelis ir ilgalaikis statinys, bet išlaikė tas pačias proporcijas ir buvo panašiai įrengta. Tokią išvaizdą šventykla turėjo iki 70-ųjų m. po Kr., iki tol, kol ją sunaikino romėnai, išskyrus tą laiką, kai ji buvo sugriauta pranašo Danieliaus laikais.

Tai buvo vienintelė kada nors žemėje buvusi šventykla, apie kurią Biblija suteikia informaciją. Apaštalas Paulius paskelbė, kad ji buvo pirmosios Sandoros šventykla. Argi naujoji Sandora neturi savo šventyklos?

Dar kartą peržiūrėję Laišką hebrajams, tiesos ieškotojai pamatė, kad iš jau cituotų apaštalo Pauliaus žodžių buvo galima suprasti apie antrąją, arba naujosios Sandoros, šventyklą: „Pirmoji Sandora irgi turėjo apeiginių nuostatų bei žemišką šventyklą.“ Žodžio *irgi* pavartojimas nurodo, kad apaštalas jau anksčiau buvo užsiminęs apie šventyklą. Atsivertę ankstesnio skyriaus pradžią, jie perskaitė: „Svarbiausia mūsų svarstymuose tai, kad mes turime tokį Vyriausiąjį Kunigą, kuris danguje atsisėdo Didybės sosto dešinėje kaip einantis kunigystės tarnybą šventojoje vietoje ir tikrojoje padangtėje, kurią pastatė ne žmogus, o Viešpats.“ (*Hebrajams 8, 1–2*)

Čia kalbama apie naujosios Sandoros šventyklą. Pirmosios Sandoros šventyklą pastatė žmogus, Mozė, šią – ne žmogus, o Viešpats. Pirmojoje šventykloje kunigystės tarnybą ėjo žemiški

kunigai, o antrojoje – Kristus, mūsų didysis Vyriausiasis Kunigas, einantis tarnystę Dievo dešinėje. Viena šventykla buvo žemėje, kita yra danguje.

Be to, Mozė pastatė Padangtę pagal pavyzdį, kurį jam nurodė Dievas: „[...] pagal Padangtės ir viso jos apstatymo pavyzdį, – taip turite ją padaryti.“ Kiek vėliau jam buvo pasakyta: „Žiūrėk, kad juos padarytum pagal pavyzdį, parodytą tau ant kalno.“ (*Išėjimo 25, 9. 40*) Apaštalas Paulius sako, kad priekinė Padangtė yra „dabartinio laikotarpio įvaizdis, kad joje buvo atnašaujamos dovanos ir aukos“, kad šventos patalpos buvo *dangiškųjų dalykų atvaizdai*, kad kunigai, kurie aukojo dovanas pagal Įstatymą, tarnavo „dangiškųjų dalykų paveikslui ir šešėliui, o Kristus įžengė ne į rankų darbo šventyklą – tikrosios atvaizdą, bet į patį dangų, kad nuo dabar mus užtartų, stovėdamas priešais Dievo veidą“ (*Hebrajams 9, 9. 23; 8, 5; 9, 24*).

Dangiškoji šventykla, kurioje Jėzus tarnauja mūsų labui, yra didysis originalas, jos kopija buvo Mozės pastatytoji šventykla žemėje. Dievas savo Dvasia įkvėpė žemiškosios šventyklos statytojus. Meniniai sugebėjimai, parodyti ją statant, buvo dieviškosios išminties pasireiškimas. Sienos atrodė lyg padarytos iš masyvaus aukso, jos atspindėjo į visas puses sklindančią auksinės septynšakės žvakidės šviesą. Padėtinės duonos stalas ir smilkymo aukuras blizgėjo lyg nupoliruotas auksas. Puošnus dangalas, sudarantis lubas, su mėlynos, purpurinės ir skaisčiai raudonos spalvos angelų figūromis papildė šio vaizdo grožį. Už antrosios uždangos apsireikšdavo regima Dievo šlovė, kur niekas, išskyrus vyriausiąjį kunigą, negalėjo įeiti ir likti gyvas.

Niekam neprilygstantis žemiškosios Padangtės puošnumas atskleidė žmonijai dangiškosios šventyklos didybę, kurioje mūsų Tarpininkas eina tarnystę už mus priešais Dievo sostą. Tai karalių Karaliaus buveinė, kuriam tarnauja tūkstančių tūkstančiai ir miriadų miriadais stovi priešais Jį. (žr. *Danieliaus 7, 10*) Toji šventykla, pripildyta amžinojo sosto šlovės, kur serafai, jos spindintys sargybiniai, šlovindami Dievą dengia savo veidus, silpnai tegalėjo atspindėti savo šlovę ir didybę didingiausiame statinyje, bet kada

pastatytame žmonių rankomis. Vis dėlto žemiškoje šventykloje atliekama tarnystė suteikia svarbių tiesų apie dangiškąją šventyklą ir apie didįjį darbą, kuris atliekamas žmogui atpirkti.

Šventos dangiškosios šventyklos dalys pavaizduotos dviem žemiškosios šventyklos patalpomis. Kai viename regėjime apaštaliui Jonui buvo leista pamatyti Dievo šventyklą danguje, jis išvydo ten „septynis deglus, liepsnojančius priešais sostą“ (*Apreiškimo 4, 5*). Jis pamatė angelą, „kuris laikė aukso smilkytuvą. Jam buvo duota daug smilkalų, kad jis aukotų juos su visų šventųjų maldomis ant auksinio aukuro priešais sostą“ (*Apreiškimo 8, 3*). Pranašui buvo leista pamatyti pirmąją dangiškosios šventyklos patalpą. Jis išvydo ten „septynis deglus ir auksinį aukurą“, kurie atitiko žemiškosios šventyklos auksinę žvakidę ir smilkymo aukurą. Kiek vėliau „atsidarė danguje Dievo šventyklą“ (*Apreiškimo 11, 19*), ir jis galėjo pažvelgti už vidinės uždangos į šventų švenčiausiąją. Čia jis pamatė Dievo *Sandoros Skrynią*, kuri atitiko Mozės padarytą šventąją Skrynią, joje buvo laikomos Dievo įsakymų plokštės.

Taigi tie, kurie tyrinėjo šį keblumą, rado neginčijamą dangiškosios šventyklos egzistavimo įrodymą. Mozė pastatė šventyklą žemėje pagal jam parodytą pavyzdį. Apaštalas Paulius moko, kad žemiškoji šventykla buvo tikrosios šventyklos, kuri yra danguje, atvaizdas, o apaštalas Jonas liudija matęs ją danguje.

Dangiškoje šventykloje, Dievo buveinėje, Jo sosto pamatas yra teisumas ir teisingumas. Šventų švenčiausioje yra Jo Įstatymas, didysis teisingumo matas, kuriuo tikrinama žmonija. Virš Skrynios, kurioje saugomos Įstatymo plokštės, yra malonės sostas, priešais kurį Kristus dėl savo kraujo prašo pasigailėti nusidėjėlių. Taip žmonių Atpirkimo plane yra pavaizduota teisingumo ir malonės vienybė. Tokiu būdu teisingumą ir malonę suderinti galėjo tik beribė Išmintis, o įgyvendinti – tik begalinė Galybė. Ši vienybė pripildo visą dangų nuostabos ir šventos pagarbos. Žemiškoje šventykloje kerubai, pagarbiai žiūrintys į malonės sostą, simbolizuoja angelų pulkų dėmesį, stebinčių atpirkimo darbą. Tai gailėstingumo paslaptis, į kurią geidžia pažvelgti net angelai, kaip Dievas gali būti teisingas, išteisindamas atgailaujantį nusidėjėlį ir atnaujindamas savo

ryšį su nusidėjusia žmonija, kaip Kristus galėjo pasilenkti ir iškelti iš pražūties prarajos nesuskaičiuojamą daugybę žmonių, apvilkti juos tyrais savo teisumo apdais, priliginti juos angelams, kurie niekada nebuvo nusidėję, ir leisti amžinai gyventi Dievo akivaizdoje.

Kristaus, kaip žmogaus užtarėjo, darbas aprašomas gražioje Zacharijo pranašystėje apie Tą, *kurio vardas Atžala*. Pranašas sako: „Jis pastatys Viešpaties Šventyklą, turės karališką didybę, sėdės ir valdys savo soste. Bus ir kunigas, sėdintis savo soste, ir taikus sutarimas tarp Jų.“ (*Zacharijo 6, 12–13*)

„Jis pastatys Viešpaties Šventyklą.“ Savo pasiaukojimu ir tarpininkavimu Kristus yra ir Dievo Bažnyčios pamatas, ir jos statytojas. Apaštalas Paulius nurodo Jį kaip kertinį akmenį, „ant kurio darniai auga visas pastatas, tampantis šventykla Viešpatyje, ant kurio ir jūs esate drauge statomi kaip Dievo buveinė Dvasioje“ (*Efeziečiams 2, 20–22*).

„Jis turės karališką didybę.“ Kristui priklauso nusidėjusios giminės atpirkimo šlovė. Per amžių amžius atpirkietieji giedos: „Tam, kuris mus myli ir nuplovė savo krauju mūsų nuodėmes [...] – Jam šlovė ir galybė per amžių amžius! Amen.“ (*Aprėškimo 1, 5–6*)

Jis „sėdės ir valdys savo soste. Bus ir kunigas, sėdintis savo soste.“ Jis dar nesėdi savo garbės soste¹⁴⁶, nes Šlovės karalystė dar neįkurta. Tik tada, kai baigsis Jo, kaip tarpininko darbas, „Viešpats Dievas duos Jam Jo tėvo Dovydo sostą; [...] ir Jo karaliavimui nebus galo.“ (*Luko 1, 32–33*) Kaip Kunigas, Kristus sėdi šalia savo Tėvo Jo soste. (*Aprėškimo 3, 21*) Sostė šalia amžinai viešpataujančiojo sėdi Tas, kuris „prisiėmė mūsų negalias, sau užsikrovė mūsų skausmus, kuris, kaip ir mes, buvo visai gundytas, tačiau nenusidėjęs, kad galėtų padėti tiems, kurie yra gundomi. O jei kuris nusidėtų, tai mes turime Užtarėją pas Tėvą.“ (žr. *Izaijo 53, 4; Hebrajams 4, 15; 2, 18; 1 Jono 2, 1*) Jėzaus perdurtas ir sumuštas kūnas, nepriekaištingas gyvenimas užtikrina Jo tarpininkavimą. Sužeistos rankos, perdurtas šonas, kojos su vinių dūrių žymėmis – visa tai užtaria nusidėjusį žmogų, kurio atpirkimas buvo pasiektas taip brangiai.

„Taikus sutarimas tarp Jų.“ Tėvo meilė, kuri ne mažesnė negu Sūnaus meilė, yra nusidėjusios žmonijos išgelbėjimo pagrindas.

Prieš palikdamas savo mokinius, Jėzus pasakė: „Aš net nesakau, kad Aš prašysiu Tėvą už jus; juk patsai Tėvas jus myli.“ (*Jono 16, 26–27*) „Dievas Kristuje sutaikė su savimi pasaulį.“ (*2 Korintiečiams 5, 19*) Dangiškoje šventykloje bus „taikus sutarimas tarp Jų“. „Dievas taip pamilo pasaulį, jog atidavė savo viengimį Sūnų, kad kiekvienas, kuris Jį tiki, nepražūtų, bet turėtų amžinąjį gyvenimą.“ (*Jono 3, 16*)

Taigi Šventasis Raštas aiškiai atsako į klausimą: „Kas yra šventykla?“ Biblijoje pavartotas žodis *šventykla*, viena vertus, reiškia Padangtę, kurią pagal dangiškąjį pavyzdį pastatė Mozė, antra vertus, tai *tikroji padangtė* danguje, kurią nurodo žemiškoji šventykla. Mirus Kristui, baigėsi simbolinė tarnystė. *Tikroji padangtė* danguje yra naujosios Sandoros šventykla. Kadangi Danieliaus pranašystė (*8, 14*) išsipildė, šventykla, apie kurią joje kalbama, turi būti naujosios Sandoros šventykla. 1844 m., kai pasibaigė pranašiškas 2300 vakarų ir rytmečių laikotarpis, žemėje nebuvo šventyklos. Taigi pranašystė: „Du tūkstančiai trys šimtai vakarų ir rytmečių, o po to Šventykla bus apvalyta“ neabejotinai nurodo dangiškąją šventyklą.

Tačiau lieka atsakyti į svarbiausią klausimą: kas yra šventyklos apvalymas? Senajame Testamente kalbama apie žemiškosios šventyklos apvalymo apeigas. Ar danguje reikia kažką apvalyti? Laiško hebrajams 9-ame skyriuje aiškiai kalbama tiek apie žemiškosios, tiek apie dangiškosios šventyklos apvalymą. „Bemaž viskas pagal Įstatymą apvaloma krauju, ir be kraujo praliejimo nėra atleidimo. Taigi buvo būtina šitaip apvalyti dangiškųjų dalykų atvaizdus, o pačius dangaus dalykus – geresnėmis aukomis negu šitos“ (*Hebrajams 9, 22–23*), brangiuoju Kristaus krauju.

Ir apeiginės, ir tikrosios tarnystės metu apvalymas turėjo būti atliekamas krauju: pirmuoju atveju – gyvulių krauju, antruoju – Kristaus krauju. Nurodydamas priežastį, kodėl apvalymui reikalingas kraujas, apaštalas Paulius teigia, kad „be kraujo praliejimo nėra nuodėmių atleidimo“. Nuodėmių atleidimas, t. y. jų pašalinimas, – tai darbas, kuris turi būti atliktas. Tačiau kaip gali nuodėmė būti susieta su šventykla, nesvarbu, ar ji būtų danguje, ar žemėje? Atsakymą į šį klausimą galima sužinoti tyrinėjant apeigines pa-

maldas, nes ėjusieji tarnybą žemėje kunigai tarnavo „dangiškųjų dalykų paveikslui ir šešėliui“ (*Hebrajams 8, 5*).

Tarnystė žemiškoje šventykloje susidėjo iš dviejų veiksmų: kunigai kasdien eidavo tarnybą šventojoje, o vieną kartą per metus vyriausiasis kunigas atlikdavo ypatingą atpirkimo veiksmą šventų švenčiausioje, kad apvalytų šventyklą. Atgailaujantis nusidėjėlis kasdien atnešdavo auką prie Padangtės durų ir, uždėjęs ranką ant gyvulio galvos, išpažindavo savo nuodėmes, tuo veiksmu perkeldamas jas nuo savęs nekaltai aukai. Po to gyvulys būdavo papjau-namas. „Be kraujo praliejimo nėra atleidimo“, – sako apaštalas. „Nes kūno gyvybė yra kraujyje.“ (*Kunigų 17, 11*) Sulaužytas Dievo Įstatymas reikalavo nusidėjėlio gyvybės. Pralietą kraują, simbolizuojantį prarastą nusidėjėlio gyvybę, kurio kaltę dabar perėmė auka, kunigas nunešdavo į šventų švenčiausiąją ir juo apšlakstyda-vo uždangą, už kurios buvo Skrynia su Įstatymu, kuri nusidėjėlis pažeidė. Šia apeiga, įnešant kraują, nuodėmė simboliškai patek-davo į šventyklą. Kai kuriais atvejais kraujas nebūdavo nešamas į šventąją, tačiau tuomet kunigas turėdavo suvalgyti gyvulio mėsą, kaip Mozė nurodė Aarono sūnums: „[...] Dievas ją davė jums, kad nuvalytumėte bendrijos kaltę, atliktumėte permaldavimą jų labui Viešpaties akivaizdoje!“ (*Kunigų 10, 17*) Ir viena, ir kita apeiga simbolizavo nuodėmės perkėlimą nuo atgailaujančio nusidėjėlio į šventyklą.

Tokia tarnystė buvo atliekama kasdien ištisus metus, ir taip Izraelio nuodėmės buvo perkeliamos į šventyklą, todėl iškilo bū-tinybė jas panaikinti. Dievas įsakė, kad kiekviena šventa patalpa būtų apvalyta ypatinga permaldavimo apeiga. „Taip jis atliks per-maldavimą už šventyklą, už izraelitų apeiginį nešvarumą ir už jų nusikaltimus bei visas nuodėmes. Tą pat padarys ir už Susitikimo Palapinę, stovinčią tarp jų, viduryje jų nešvarumų.“ (*Kunigų 16, 16*) Permaldavimas taip pat turėjo būti atliekamas ir už aukurą: „Apva-lys jį nuo visų izraelitų apeiginių nešvarumų ir pašventins.“ (*Kunigų 16, 19*)

Vieną kartą per metus, didžiąją Permaldavimo dieną, kuni-gas įžengdavo į šventų švenčiausiąją, kad apvalytų šventyklą. Taip

buvo užbaigiamas metinių apeigų ciklas. Permaldavimo dieną prie Padangtės durų atvedavo du ožius ir buvo traukiami burtai, „kad patirtų, katras iš ožių yra Viešpačiui, o katras – Azazeliui“ (*Kunigų 16, 8*). Ožys, kuris tekdavo Viešpačiui, būdavo aukojamas kaip atnaša už žmonių nuodėmes, o kunigas turėdavo nunešti jo krauju už uždangos, apšlakstyti juo malonės sostą ir priešais jį. Krauju taip pat apšlakstydavo smilkymo aukurą, esantį priešais uždangą.

„Tada Aaronas uždės gyvajam ožiui ant galvos abi rankas, išpažins virš jo visas izraelitų kaltes ir visus jų nusižengimus, visas jų nuodėmes sudėdamas ožiui ant galvos. O ožį per tam tikslui paskirtą žmogų išsiųs į dykumą. Taip ožys išneš ant savęs visas jų kaltes į tyrus.“ (*Kunigų 16, 21–22*) Tas ožys nebegriždavo į izraelitų stovyklą, o žmogus, kuris jį išvedavo, turėdavo nusiplauti kūną vandeniu ir išsiskalbti drabužius, tik po to galėjo grįžti į stovyklą.

Visa apeiga buvo skirta tam, kad izraelitų širdys suvoktų Dievo šventumą ir prisimintų Jo bjaurėjimąsi nuodėme. Jie turėjo įsisąmoninti, *kad, prisilietęs prie nuodėmės, žmogus negali nesusiteršti*. Vykstant permaldavimui, kiekvienas žmogus turėjo nužeminti savo sielą. Visus reikalus reikėjo atidėti į šalį. Visa Izraelio bendrija turėjo praleisti tą dieną iškilmingai nusižemindama prieš Dievą, melddamasi, pasninkaudama ir atidžiai tirdama savo širdį.

Apeiginė tarnystė turi savyje svarbių tiesų apie permaldavimą. Vietoj nusidėjėlio buvo aukojamas pakaitalas, tačiau atnašos kraujas nenuplaudavo nuodėmių. Todėl nuodėmės būdavo perkeltamos į šventyklą. Praliedamas kraują, nusidėjėlis pripažindavo Įstatymo autoritetą, išpažindavo savo kaltę, nes pažeidė Įstatymą, ir, tikėdamas ateisiančiu Išgelbėtoju, išreiškėdavo norą gauti atleidimą. Vis dėlto žmogus nebūdavo galutinai atleidžiamas nuo Įstatymo pasmerkimo. Permaldavimo dieną vyriausiasis kunigas, aukodamas atnašą už visą bendriją, įeidavo į šventų švenčiausiąją su atnašos krauju ir apšlakstydavo juo malonės sostą, tiksliai virš Įstatymo plokščių, kad taip patenkintų jo reikalavimus. Po to kaip tarpininkas jis prisiimdavo nuodėmes sau ir išnešdavo jas iš šventyklos. Uždėjęs rankas ant atpirkimo ožio galvos, jis išpažindavo visas nuodėmes, taip simboliškai perkeldamas jas nuo savęs atpirkimo ožiui.

Ožys jas išnešdavo, ir buvo tikima, kad žmonės visiems laikams nuo jų išsilaisvina.

Tokia buvo tarnystė „dangiškųjų dalykų paveikslui ir šešėliui“. Žemiškosios šventyklos apeiginė tarnystė iš esmės atspindėjo tarnystę, vykstančią dangiškoje šventykloje. Įžengęs į dangų mūsų Išgelbėtojas pradėjo eiti Vyriausiojo Kunigo tarnystę. Apaštalas Paulius sako: „Mat Kristus įžengė ne į rankų darbo šventovę – tikrosios atvaizdą, bet į patį dangų, kad nuo dabar mus užtartų, stovėdamas priešais Dievo veidą.“ (*Hebrajams 9, 24*)

Kunigo tarnystė ištisus metus pirmojoje šventyklos patalpoje, už *uždangos*, kuri prilygo durims ir skyrė šventąją nuo išorinio kiemo, simbolizuoja Kristaus tarnystę įžengus į dangų. Kunigas kasdien aukodavo Dievui kraujo atnašas už nuodėmę ir degino smilkalus, kurie kilo į dangų kartu su izraelitų maldomis. Taip ir Kristus atnešė Tėvui savo kraują už nusidėjėlius ir kartu su mielu savo teisumo kvapu ir atgailaujančių tikinčiųjų maldomis padėjo priešais Jį. Tokia tarnystė buvo atliekama pirmojoje dangiškosios šventyklos patalpoje.

Į dangiškąją šventyklą nukrypo ir Kristaus mokinių tikėjimas, kai Jis įžengė į dangų. Ten buvo jų viltis, kuri, pasak apaštalo Pauliaus, „yra tarsi saugus ir tvirtas sielos inkaras, prasiskverbiantis pro uždangą vidun, kur už mus kaip pirmtakas įžengė Jėzus, tapęs amžiams Vyriausiuoju Kunigu, kuris ne ožių ar veršių krauju, bet savuoju krauju vieną kartą visiems laikams įžengė į šventyklą ir įvykdė amžinąjį atpirkimą“ (*Hebrajams 6, 19–20; 9, 12*).

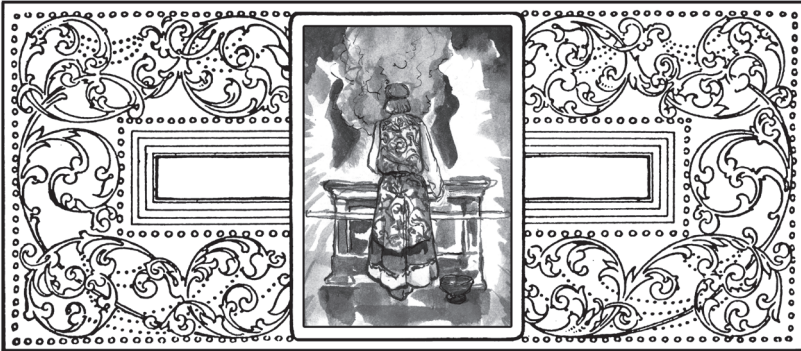
Aštuoniolika amžių ši tarnystė buvo atliekama pirmojoje šventyklos patalpoje. Kristaus kraujas, pralietas už atgailaujančius tikinčiuosius, užtikrino jiems Tėvo atleidimą ir pripažinimą, tačiau jų nuodėmės ir toliau liko įrašytos dangaus knygoje. Kaip apeigine tarnyste žemiškoje šventykloje metų pabaigoje buvo atliekamas permaldavimas, taip ir prieš Kristui užbaigiant žmonijos išgelbėjimo darbą reikėjo, kad iš dangiškosios šventyklos būtų pašalintos visos nuodėmės. Ši tarnystė prasidėjo pasibaigus pranašiskam 2300 vakarų ir rytmečių laikotarpiui. Kaip išpranašavo pranašas Danielius, tuo metu mūsų Vyriausiasis Kunigas įėjo į šventų

švenčiausiąją, kad atliktų paskutinę savo iškilmingo darbo dalį – apvalytų šventyklą.

Kaip senovėje žmonių nuodėmės tikėjimu būdavo perkeliamos ant atnašų už nuodėmes ir su jų krauju simboliškai patekdavo į žemiškąją šventyklą, taip ir naujosios Sandoros laikais atgailaujančiųjų nuodėmės tikėjimu perkeliamos Kristui ir iš tikrųjų patenka į dangiškąją šventyklą. Nuodėmių panaikinimu, kuriomis ji buvo su-teršta, buvo simboliškai apvaloma žemiškoji šventykla, o tikrasis dangiškosios šventyklos apvalymas turi būti atliktas panaikinant, arba ištrinant dangaus knygoje įrašytas nuodėmes. Tačiau prieš tai reikia peržiūrėti tas knygas, kad būtų galima nuspręsti, kas atgailaudamas už nuodėmes ir tikėdamas Kristumi turės atpirkimo malonę. Todėl šventyklos apvalymas apima ir teisminį tyrimą. Šį darbą reikia atlikti prieš Kristui ateinant išgelbėti savo tautą, nes kai Jis ateis, atsineš atlygį ir kiekvienam atmokės pagal jo darbus (žr. *Apraiškimo 22, 12*).

Taigi tie, kurie sekė pranašiško žodžio šviesa, pamatė, kad, užuot atėjęs į žemę pasibaigus pranašiskam 2300 vakarų ir rytmečių laikotarpiui 1844 m., Kristus įžengė į dangiškosios šventyklos šventų švenčiausiąją, kad galėtų atlikti baigiamąjį permaldavimo darbą prieš ateidamas į žemę.

Taip pat paaiškėjo, kad tuo tarpu, kai ožio aukojimas už nuodėmes nurodė Kristų kaip auką, o vyriausiasis kunigas simbolizavo Kristų kaip Tarpininką, atpirkimo ožys įkūnijo šėtoną, nuodėmės pradininką, kuriam galiausiai bus užkrautos visų tikrųjų atgailautojų nuodėmės. Kai vyriausiasis kunigas už nuodėmes atnašaudavo kraują ir pašalindavo iš šventyklos nuodėmes, jos būdavo užkraunamos atpirkimo ožiui. Kai Kristus savo tarnystės pabaigoje savo krauju pašalins savo tautos nuodėmes iš dangiškosios šventyklos, jos bus užkrautos šėtonui, kuriam po Dievo teismo bus paskirta galutinė bausmė. Atpirkimo ožys buvo paleidžiamas į negyvenamą dykumą, kad niekados daugiau negrįžtų į Izraelio stovyklą. Taip ir šėtonas bus visiems laikams pašalintas iš Dievo ir Jo tautos aki-vaizdos. Jis bus galutinai sunaikintas sunaikinus nuodėmes ir nusidėjėlius.

24. ŠVENTŲ ŠVENČIAUSIOJE

Šventyklos klausimas buvo raktas, padėjęs atverti 1844 m. nusivylimo paslaptį. Jis paaiškino nuoseklią ir harmoningą tiesos sistemą, kuri įrodo, kad Dievo ranka vadovavo didžiajam Adventistų judėjimui, ir atskleidžia dabartinę Dievo tautos pareigą. Kaip Jėzaus mokiniai po baisios sielvarto ir nusivylimo nakties *nudžiugo, išvydę Viešpatį*¹⁴⁷, taip dabar džiaugėsi tie, kurie patikėjo Jo antruoju atėjimu. Jie vylėsi, kad Jis šlovingai pasirodęs atlygins savo tarnams. Jų viltys sudužo, todėl jie pametė Jėzų iš akių ir kaip ir Marija prie kapo verkė: „Paėmė mano Viešpatį ir nežinau, kur Jį padėjo.“¹⁴⁸ Šventų švenčiausioje dabar jie vėl pamatė Jį, savo gailėtingą Vyriausiąjį Kunigą, kuris netrukus turėjo ateiti kaip jų Karalius ir Išvaduotojas. Šventyklos šviesa apšvietė praeitį, dabartį ir ateitį. Jie suprato, kad Dievas juos vedė savo neklystančios apvaizdos keliu. Kaip ir pirmieji mokiniai jie nevisiškai suprato žinią, kurią patys skelbė, tačiau ta žinia nekėlė jiems jokių abejonių. Skelbdami ją, jie įvykdė Dievo sumanymus, ir jų triūsas buvo *ne veltui Viešpatyje*.¹⁴⁹ Atgimę „gyvai vilčiai, jie džiūgavo neapsakomu ir šlovingiausiu džiaugsmu“.¹⁵⁰

Danieliaus pranašystė (8, 14): „Du tūkstančiai trys šimtai vakarų ir rytmečių, o po to šventykla bus apvalyta“ ir Pirmojo angelo žinia: „Bijokite Dievo ir atiduokite Jam pagarbą, nes atėjo Jo teismo

valanda“ liudijo Kristaus tarnystę dangiškosios šventyklos šventų švenčiausioje, teisminį tyrimą, o ne Kristaus antrąjį atėjimą, kai Jis turėjo ateiti, kad atpirktų savo tautą ir sunaikintų nedorėlius. Buvo suklysta ne skaičiuojant pranašiškus laikotarpius, o numatant įvykius, kurie įvyks, kai baigsis pranašiškas 2300 vakarų ir rytmėčių laikotarpis. Dėl šios klaidos tikintieji nusivylė, nors viskas, kas buvo išpranašauta ir ko jie galėjo tikėtis, remdamiesi Šventuoju Raštu, išsipildė. Kaip tik tuo metu, kai jie apraudojo sudužusias viltis, realiu tapo žinios išpranašautas įvykis, kuris turėjo įvykti prieš ateinant Viešpačiui atlyginti savo tarnams.

Kristus atėjo, tačiau ne į žemę, kaip jie tikėjosi, o, remiantis apeiginėmis pamaldomis, įžengė į dangiškosios Dievo šventyklos šventų švenčiausiąją. Pranašas Danielius apibūdina Jį kaip priėjusį tuo metu prie Ilgaamžio: „Vis stebėdamas nakties regėjimus, pamaciau tarsi Žmogaus Sūnų, ateinantį dangaus debesimis. Jis priėjo prie Ilgaamžio“, – o ne atėjo į žemę, – „ir buvo Jam pristatytas.“ (*Danieliaus 7, 13*)

Šį atėjimą taip pat išpranašavo ir pranašas Malachijas: „Staiiga ateis į savo šventyklą Viešpats, kurio jūs ieškote. Sandoros pasiuntinys, kurio jūs trokštate, tikrai jau ateina“, – sako Galybių Viešpats.“ (*Malachijo 3, 1*) Viešpaties vaikai nesitikėjo, kad Jis įžengs į šventyklą, jie norėjo pamatyti Jį ateinantį į žemę iš dangaus *liepsnojančioje ugnyje*, ir vylėsi, kad Jis „atmokės tiems, kurie nepažįsta Dievo ir nepaklūsta mūsų Viešpaties Jėzaus Evangelijai“ (*2 Tesalonikiečiams 1, 7–8*).

Žmonės dar nebuvo pasirengę sutikti savo Viešpatį, todėl turėjo ruoštis tam įvykiui. Jiems reikėjo šviesos, kuri nukreiptų jų mintis į dangiškąją Dievo šventyklą. Kai žmonės tikėdami seks paskui savo Vyriausiąjį Kunigą Jam tarnaujant šventykloje, jie supras savo naujas pareigas. Bažnyčia turėjo gauti dar vieną išpėjančią ir pamokančią žinią.

Pranašas sako: „Bet kas gali išverti Jo atėjimo dieną ir kas gali išsilaikyti, Jam pasirodžius? Juk Jis – lyg lydytojo ugnis ir lyg skalbėjų šarmas. Jis sėdės kaip sidabro lydytojas bei valytojas ir valys Levio palikuonis bei lydys juos kaip auksą ir sidabrą tol, kol jie

neaukos teismo atnašų Viešpačiui.“ (*Malachijo 3, 2–3*) Kai Kristus nebetarpininkaus dangiškoje šventykloje, gyvenantieji žemėje stos prieš šventąjį Dievą be užtarėjo. Jų drabužiai turi būti nesutepti, charakteris – apvalytas nuo nuodėmės atpirkimo krauju. Dievo malone ir savo didelių pastangų dėka jie turi laimėti kovą su blogiu. Kol danguje vyksta teisminis tyrimas ir atgailaujančių tikinčiųjų nuodėmės šalinamos iš šventyklos, Dievo tauta žemėje turi apsivalyti nuo nuodėmių ir atsikratyti ydų. Šis darbas aiškiau pa-
vaizduotas Apreiškimo knygos 14-ame skyriuje.

Kai šis darbas bus atliktas, Kristaus sekėjai bus pasirengę Jo atėjimui. „Tuomet Judo ir Jeruzalės atnašos bus tokios pat malonios Viešpačiui, kaip senovės dienomis ir praeities metais.“ (*Malachijo 3, 4*) Tuomet Bažnyčia, kurią mūsų Viešpats priims savo atėjimo dieną, bus „garbinga Bažnyčia, neturinti jokios dėmės, nei raukšlės, nei nieko tokio“ (*Efeziečiams 5, 27*). Tada ji bus „tarsi aušra, graži kaip mėnulis, šviesi tartum saulė, pagarbią baimę kelianti kaip pulkas su vėliavomis“ (*Giesmių giesmės 6, 10*).

Pranašas Malachijas kalba ne tik apie Viešpaties įėjimą į šventyklą, bet ir apie Jo antrąjį atėjimą ir Teismo nuosprendžio įvykdymą: „Pasirodysiu pas jus teisti ir tuojau liudysiu prieš raganius, prieš svetimautojus, prieš melagingai prisiekiančius, prieš tuos, kurie apgauna samdinį dėl algos, skriaudžia našlę ir našlaitį, prieš tuos, kurie atstumia ateivį ir Manęs nebijo“, – sako Galybių Viešpats.“ (*Malachijo 3, 5*) Judas vaizduoja tą pačią sceną taip: „Štai atėjo Viešpats su miriadais savo šventųjų įvykdyti visiems teismo ir nubausti visų bedievių už visus bedieviškus darbus.“ (*Judo 14–15*) Apibūdintas atėjimas ir Viešpaties įėjimas į šventyklą yra visiškai skirtingi įvykiai.

Kristaus, kaip mūsų Vyriausiojo Kunigo įėjimas į šventų švenčiausiąją, kad apvalytų šventyklą, aprašytas Danieliaus knygoje (8, 14), Žmogaus Sūnaus priėjimas prie Ilgaamžio, apibūdintas toje pačioje knygoje (7, 13), ir Viešpaties įėjimas į savo šventyklą, išpranašautas pranašo Malachijo, – visa tai yra tas pats įvykis, kurį Kristus palyginime apie dešimtį mergaičių vaizduoja jaunikio atėjimas į vestuvių pokylį (*Mato 25*).

1844 m. vasarą ir rudenį buvo paskelbta žinia: „Štai Jaunikis!“ Tada išsiskyrė dvi žmonių grupės, kurias vaizdavo paikos ir protingos mergaitės. Vieni džiaugsmingai laukė Viešpaties atėjimo ir rūpestingai ruošėsi Jį pasitikti, kiti – veikiami baimės ir skatinami akimirkos polėkio tenkinosi tiesos teorija, todėl neteko Dievo malonės. Palyginimas teigia, kad atėjus jaunikui, tos, „kurios buvo pasiruošusios, įėjo kartu su juo į vestuves“. Čia aprašytasis jaunikis ateina prieš vestuves. Vestuvės simbolizuoja Karalystės paveldėjimą. Kristus paveldės Karalystę. Šventasis miestas, Naujoji Jeruzalė, kuri yra Karalystės sostinė ir simbolizuoja ją, vadinama jaunąja, *Avinėlio sužadėtine*. Angelas pasakė apaštalui Jonui: „Eikš, parodysiu tau jaunąją, Avinėlio sužadėtinę.“ „Ir nunešė mane dvasioje ant didelio ir aukšto kalno, – sako apaštalas, – ir parodė man šventąjį miestą, Jeruzalę, nužengiančią iš dangaus, nuo Dievo“ (*Apreiškimo 21, 9–10*). Taigi jaunoji simbolizuoja Šventąjį miestą, o mergaitės, einančios pasitikti jaunikį, – Bažnyčią. Apreiškimo knygoje pasakyta, kad Dievo vaikai bus vestuvių pokylio svečiai (*Apreiškimo 19, 9*). Jeigu jie yra svečiai, tai negali būti jaunąja. Kristus, kaip liudija pranašas Danielius, gaus iš Ilgaamžio „valdžią, garbę ir Karalystę“. (7, 14) Jis gaus Naująją Jeruzalę, savo Karalystės sostinę, „išpuoštą kaip nuotaką savo sužadėtiniui“ (*Apreiškimo 21, 2*). Gavęs Karalystę, Jis ateis savo šlovėje kaip karalių Karalius ir viešpačių Viešpats, kad išgelbėtų savo vaikus, kurie susės Jo Karalystėje „prie stalo su Abraomu, Izaoku ir Jokūbu“ (*Mato 8, 11; Luko 22, 30*) ir dalyvaus Avinėlio vestuvių pokylyje.

1844 m. vasarą paskelbta žinia *Štai Jaunikis!* įtikino tūkstančius, kad Viešpats ateis netrukus. Nustatytu laiku Jaunikis atėjo, tačiau ne į žemę, kaip tikėjosi žmonės, o priėjo prie Ilgaamžio danguje, atėjo į vestuves, kad gautų savo Karalystę. „Kurios buvo pasiruošusios, įėjo kartu su Juo [Jaunikiu] į vestuves, ir durys buvo uždarytos.“ Žmonės negalėjo dalyvauti vestuvėse, nes jos vyko danguje, o jie buvo žemėje. Kristaus sekėjai turėjo laukti savo Šeimininko, grįžtančio iš vestuvių (žr. *Luko 12, 36*). Tačiau jiems reikėjo suprasti Jo darbą ir sekti Juo tikėjimu, kai Jis stosis priešais Dievą. Tai buvo turėta omeny, kai buvo teigiama, kad jie „įėjo kartu su Juo į vestuves“.

Pasak palyginimo, su jaunikiu į vestuves įėjo tik tos, kurios pasiėmė ne tik žibintus, bet ir indus su alyva. Tie, kurie žinojo Šventojo Rašto tiesą ir buvo gavę Dievo Dvasios bei Jo malonės, kurie sunkiausių išbandymų naktį kantriai laukė, tyrinėdami Bibliją, nes norėjo gauti aiškesnę šviesą, suprato dangiškosios šventyklos esmę ir Išgelbėtojo tarnystės permainą. Tikėjimu jie sekė paskui Jį Jo tarnystėje dangiškoje šventykloje. Tie, kurie priima šias tiesas iš Šventojo Rašto liudijimų ir seka paskui Kristų tikėjimu, kai Jis stoja priešais Dievą, kad atliktų paskutiniąją tarpininko tarnystę, ir ruošiasi priimti savo Karalystę, – visi jie simboliškai yra pavadinti einančiais į vestuves.

Evangelijos pagal Matą 22-ojo skyriaus palyginime taip pat naudojamas vestuvių simbolis. Ten aiškiai pasakyta, kad teisminis tyrimas įvyks prieš vestuves. Prieš vestuvių pokylį karalius atėjo įsitikinti, ar visi svečiai apsilvilkę vestuvių drabužius, t. y. ar visų charakteris nepriekaištingas ir išbalintas Avinėlio krauju (žr. *Mato 22, 11; Apreiškimo 7, 14*). Žmogus, kuris nevilki vestuvių drabužio, išvejamus; visi kiti, kurie randami vestuvių drabužiais, pripažįstami priimtini Dievui, yra verti įeiti į Jo karalystę ir sėdėti su Juo soste. Šis charakterio ištyrimas nustato, kas yra pasirengęs įeiti į Dievo karalystę; taip vyksta tiriamasis teismas, baigiamasis darbas, kuris atliekamas dangiškoje šventykloje.

Kai tiriamasis darbas bus baigtas, kai visų amžių Kristaus sekėjų bylos bus ištirtos, tuomet, o ne anksčiau, baigsis malonės laikas, ir jos durys bus uždarytos. Taigi vienas trumpas sakinytis: „Kurios buvo pasiruošusios, įėjo kartu su jaunikiu į vestuves, ir durys buvo uždarytos“, nukelia mus į tą laiką, kai Išgelbėtojo tarnyste šventykloje baigsis didysis žmonijos išgelbėjimo darbas.

Kaip matėme, žemiškoji šventykla buvo sukurta pagal dangiškosios paveikslą. Kai Permaldavimo dieną vyriausiasis kunigas įeidavo į šventų švenčiausiąją, pirmojoje patalpoje – šventojoje – apeigos būdavo nutraukiamos. Dievas nurodė: „Nė vieno žmogaus neturi būti Susitikimo Palapinėje, kai jis įeina atlikti permaldavimo šventykloje už save, savo namus ir visą Izraelio bendriją.“ (*Kunigu 16, 17*) Kai Kristus baigė savo tarnystę pirmoje patalpoje,

Jis įėjo į antrąją – šventų švenčiausiąją – atlikti baigiamąjį permaldavimo darbą. Pasibaigus tarnavimui pirmoje patalpoje, jis prasidėdavo antrojoje. Permaldavimo dieną vyriausiasis kunigas, atlikęs apeigines pamaldas išeidavo iš šventosios vietos, kad stotų Dievo akivaizdoje. Jis atnašaudavo kraujo auką už visos Izraelio tautos nuodėmes, nes žmonės nuoširdžiai atgailavo klydę. Taigi Kristus baigė tik vieną savo kaip tarpininko darbo dalį ir pradėjo kitą. Jis vis dar savo krauju prašo savo Tėvą atleisti nusidėjėliams jų nuodėmes.

1844 m. adventistai nesuprato šių tiesų. Praėjus laikui, kai buvo tikimasi sulaukti Išgelbėtojo, jie vis dar vyli, kad Jis netrukus ateis. Jie manė, kad išaušo diena, kada Kristus kaip tarpininkas prieš Dievą tuoj baigs savo darbą. Jiems atrodė, kad ir Biblija mokė, jog malonės laikas žmonėms baigsis visiškai prieš pat Viešpaties atėjimą debesyse. Tai jiems paaiškėjo iš tų Šventojo Rašto tekstų, kurie nurodė laiką, kai žmonės ieškos, belsis ir raudos prie malonės durų, tačiau jos neatsidarys. Todėl ėmė galvoti, kad dabar, kai jie laukė Kristaus, prasidėjo trumpas laikotarpis, trunkantis prieš Jo atėjimą. Paskelbė įspėjančią žinią, kad Teismo diena jau netoli, jie jautė, kad pasauliui pranešė viską, kad nusi-metė nuo savęs atsakomybę už nusidėjėlių išgelbėjimą, o įžūlios ir šventvagiškos netikinčiųjų pašaipos jiems dar kartą įrodė, kad Dievo Dvasia paliko tuos, kurie atmetė Jo malonę. Visa tai patvirtino jų įsitikinimą tuo, kad malonės laikas baigėsi arba, kaip jie tada teigė, „malonės durys buvo uždarytos“.

Vis dėlto tyrinėdami nesuprastą šventyklos klausimą, jie gavo daugiau šviesos. Jie suvokė, kad buvo teisūs, tikėdami, jog 2300 vakarų ir rytmečių laikotarpio pabaiga 1844 m. pažymėjo svarbų įvykį. Nors paaiškėjo, kad vilties ir malonės durys, per kurias aštuoniolika šimtmečių žmonės galėjo patekti pas Dievą, užsidarė, bet atsidarė kitos durys, ir žmonėms buvo siūlomas nuodėmių atleidimas, kuriam šventų švenčiausioje tarpininkavo Kristus. Baigėsi viena Jo tarnystės dalis, ją pakeitė kita. Taigi dangiškosios šventyklos, kur Kristus tęsė savo tarnystę už nusidė-jėlius, durys dar buvo atviros.

Dabar jie suprato tikrąją Kristaus žodžių reikšmę Apreiškime Jonui, tie žodžiai buvo pasakyti specialiai to meto Bažnyčiai: „Tai kalba Šventasis, Tiesakalbis, turintis Dovydo raktą, – Tas, kuris atrakina, ir niekas nebeužrakina, užrakina, ir niekas nebeatrakina. Aš žinau tavo darbus. Štai atvėriau prieš tave duris, ir niekas nebegali jų užrakinti.“ (*Apreiškimo 3, 7–8*)

Tie, kurie tikėjimu seka paskui Jėzų didžiajame permaldavimo darbe, nusipelno Jo tarpininkavimo malonės, o tie, kurie atmeta šviesą apie Jo tarnystę, negauna nieko. Atmetę jiems suteiktą šviesą ir atsisakę patikėti Juo kaip pasaulio Išgelbėtoju, Kristui atėjus pirmą kartą, žydai negavo Jo atleidimo. Kai Jėzus, įžengęs į dangų, savoju krauju įžengė į dangiškąją šventyklą, kad išlietų ant savo mokinių tarpininkavimo palaiminimus, žydai liko visiškoje tamsoje ir tebeaukėjo bevertes atnašas. Tarnavimas dangiškųjų dalykų paveikslui ir šešėliui baigėsi. Durys, per kurias anksčiau žmonės galėdavo patekti pas Dievą, užsivėrė. Žydai atsisakė ieškoti Jo tame vieninteliame kelyje, kuriame buvo galima Jį rasti, t. y. jie netikėjo Jo tarnyste dangiškoje šventykloje. Todėl jie negalėjo bendrauti su Dievu. Durys jiems buvo uždarytos. Jie nepripažino Kristaus kaip tikrosios aukos ir kaip vienintelio Dievo tarpininko, taigi negalėjo nusipelnyti Jo tarpininkavimo malonių.

Netikinčių žydų padėtis iliustruoja tariamųjų krikščionių, kurie nenori nieko žinoti apie mūsų gailastingo Vyriausiojo Kunigo darbą, nerūpestingumą ir netikėjimą. Apeiginių pamaldų metu, kai vyriausiasis kunigas įeidavo į šventų švenčiausiąją, visa Izraelio tauta turėdavo susirinkti prie šventyklos ir rimtai nusižeminti prieš Dievą, kad gautų nuodėmių atleidimą ir nebūtų atskirta nuo bendruomenės. Mums, gyvenantiems Permaldavimo dienos provaizdyje, daug svarbiau suprasti savo Vyriausiojo Kunigo darbą ir žinoti, ko iš mūsų reikalaujama.

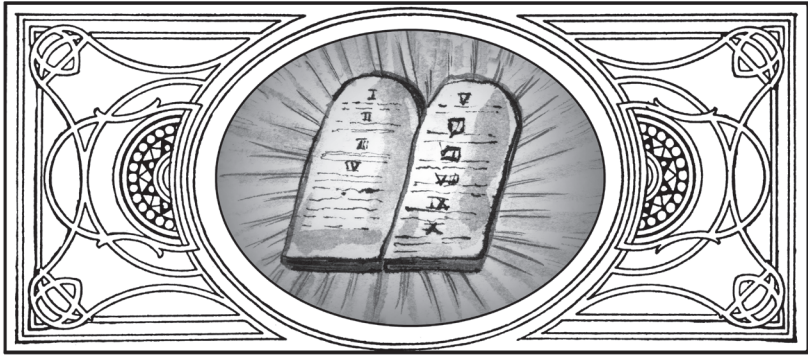
Žmonės negali nebaudžiami atmesti įspėjimą, kurį Dievas maloningai jiems siuntė. Žinia iš dangaus buvo siųsta pasauliui Nojaus laikais, o žmonių išgelbėjimas priklausė nuo to, kaip jie priims tą žinią. Jie atmetė įspėjančią žinią, todėl Dievo Dvasia pasitraukė nuo nuodėmingos giminės, ir jie žuvo tvano vandenyse.

Abraomo laikais nusikaltę Sodomos gyventojai neteko Dievo malonės, ir ugnis, kritusi iš dangaus, sunaikino visus, išskyrus Lotą, jo žmoną ir dvi dukteris. Taip buvo ir Kristaus laikais. Dievo Sūnus pasakė tos kartos netikintiems žydams: „Štai jūsų namai bus jums palikti tušti.“ (*Mato 23, 38*) Žiūrėdama į paskutiniuosius dienas, ta pati Beribė Galia skelbia tiems, kurie atsisakė mylėti tiesą, kuri būtų juos išganiusi: „Todėl Dievas jiems siunčia galingą paklydimą, idant tikėtų melu; taip bus nuteisti visi, kurie netikėjo tiesa, bet pamėgo neteisybę.“ (*žr. 2 Tesalonikiečiams 2, 10–12*) Jie atmeta Jo Žodžio mokymą, o Dievas atitraukia savo Dvasią ir palieka juos apgaulės, kurią jie pamėgo, valdžioje.

Tačiau Kristus užtaria žmones, todėl visi, kurie siekia tiesos, gaus jos šviesą. Nors adventistai iš pradžių nesuprato tiesos apie šventyklą, bet vėliau Šventojo Rašto dėka viskas paaiškėjo.

Praėjo 1844 metai. Baigėsi laikas, kai buvo laukiama Kristaus; tiems, kurie toliau tikėjo ir laukė Viešpaties, prasidėjo didžiausių išmėginimų metas. Vienintelė paguoda, kad jų pozicija yra teisinga, buvo šviesa, kuri nukreipė jų mintis į dangiškąją šventyklą. Kai kurie pakeitė savo požiūrį apie pranašišku laikotarpių skaičiavimo teisingumą ir priskyre žmonių ar net šėtono veiklai tą galingą Šventosios Dvasios įtaką, kuri lydėjo Adventistų judėjimą. Kiti tvirtai tikėjo, kad išbandymui, kurį jie patyrė, vadovavo Viešpats. Jie budėjo ir meldėsi, norėdami sužinoti Dievo valią, nes suprato, kad jų didysis Vyriausiasis Kunigas pradėjo antrąją tarnystės dalį. Sekdami paskui Jį tikėjimu, jie suprato baigiamąją Bažnyčios darbo esmę. Taigi jie aiškiau įsisąmonino Pirmojo ir Antrojo angelo skelbiamas žinias, buvo pasirengę priimti ir perduoti pasauliui iškilmingą Trečiojo angelo įspėjančią žinią (*žr. Apreiškimo 14*).

25. NEKINTAMAS DIEVO ĮSTATYMAS

„Ir atsidarė danguje Dievo šventykla, ir pasirodė šventykloje Jo Sandoros Skrynia.“ (*Aprėiškimo 11, 19*) Dievo Sandoros Skrynia yra šventų švenčiausioje, antrojoje šventyklos patalpoje. Atliekant apėigas žemiškoje šventykloje, kuri buvo *paveikslas ir atspindys dangiškųjų dalykų*, ši patalpa buvo atidaroma tik didžiąją Permaldavimo dieną, kad šventykla galėtų būti apvalyta. Todėl skelbimas, kad danguje atsidarė Dievo šventykla ir buvo matoma Jo Sandoros Skrynia, nurodo, jog 1844 m. atsivėrė dangiškiosios šventyklos šventų švenčiausioji, kai Kristus įėjo ten užbaigti atpirkimo darbą. Ir tie, kurie pasitikėdami sekė didįjį Vyriausiąjį Kunigą, kai Jis pradėjo savo tarnystę šventų švenčiausioje, pamatė Jo Sandoros Skrynią. Tyrinėdami ne iki galo suprastą tiesą apie šventyklą, jie suprato Išgelbėtojo tarnystės permainą ir pamatė, kad dabar Jis eina savo tarnystės pareigas priešais Dievo Skrynią, savo krauju prašydamas atleisti nusidėjėliams jų nuodėmes.

Skrynioje žemiškoje Padangtėje buvo dvi akmeninės plokštės, kuriose buvo įrašyti Dievo Įstatymo įsakymai. Skrynia tik saugojo Įstatymo plokštės, o Dievo Įstatymas suteikė jai vertę ir šventumą. Kai danguje atsidarė Dievo šventykla, joje pasirodė Jo Sandoros Skrynia. Dangiškiosios šventyklos šventų švenčiausioje saugomas Dievo Įstatymas, kurį griaudžiant griautiniui ant Sinajaus kalno

paskelbė Dievas. Dievo Įstatymas Jo pirštu įrašytas akmeninėse plokštėse.

Dangiškoje šventykloje saugomas Dievo Įstatymas yra didysis originalas, kurio tiksli kopija įrašyta akmens plokštėse ir kuri Mozė perteikė Penkiaknygėje. Tie, kurie suprato šį teiginį, įsitikino Dievo Įstatymo šventumu ir nekintamumu. Kaip niekada anksčiau jie suprato Išgelbėtojo žodžių galią: „Kol dangus ir žemė nepraeis, nė viena raidelė ir nė vienas brūkšnelis neišnyks iš Įstatymo, viskas išsipildys.“ (*Mato 5, 18*) Dievo Įstatymas reiškia Jo valią, atspindi Jo charakterį, jis turi amžinai išlikti kaip ištikimas liudytojas danguje. Nė vienas įsakymas nebuvo panaikintas, nė viena raidelė ar brūkšnelis nepakeistas. Psalminkas sako: „Tavo Žodis, Viešpatie, tveria amžinai, tvirtai stovi danguje. Jo įsakai tvirti, patikimi amžių amžiais, duoti tiesa ir teisumu.“ (*Psalmė 119, 89; 111, 7–8*)

Pačioje Dešimties įsakymų širdyje yra ketvirtasis įsakymas. Toks jis buvo paskelbtas nuo pat pradžių: „Atmink ir švesk šabo dieną. Šešias dienas triūsi ir dirbsi visus savo darbus, bet septintoji diena yra Viešpaties, tavo Dievo, šabas; nedirbsi jokio darbo nei tu, nei tavo sūnus ar duktė, nei tavo vergas ar vergė, nei tavo galvijai, nei ateivis, gyvenantis tavo gyvenvietėse. Juk per šešias dienas Viešpats padarė dangų ir žemę, jūrą ir visa, kas juose, bet septintąją dieną ilsėjosi. Todėl Viešpats septintąją dieną palaimino ir pašventino.“ (*Išėjimo 20, 8–11*)

Dievo Dvasia paveikė Jo Žodžio tyrinėtojų širdis. Jie galutinai įsitikino, jog nežinodami pažeidinėjo šį įsakymą, nekreipė dėmesio į Kūrėjo poilsio dieną. Taigi jie pradėjo ieškoti priežasčių, kodėl buvo švenčiama pirmoji savaitės diena, o ne ta, kurią liepė švęsti Dievas. Šventajame Rašte jie negalėjo rasti įrodymų, kad ketvirtasis įsakymas panaikintas arba šabo diena (sabata) pakeista. Palaiminimas, tekęs septintajai dienai, niekada nebuvo atiduotas kitai. Jie sąžiningai siekė sužinoti ir vykdyti Dievo valią. Kai pamatė, jog laužė Įstatymą, sielvartas užpildė jų širdis. Jie parodė ištikimybę Dievui ir pradėjo švęsti Jo šabo dieną.

Daugybė piktavalių žmonių stengėsi pakenkti jų tikėjimui. Kiekvienam tapo aišku, jeigu žemiškoji šventykla yra dangiško-

sios atvaizdas, tai Įstatymas, saugomas Skrynioje žemėje, yra tikslis Įstatymo, esančio dangaus Skrynioje, kopija. Norintieji suprato, kad priimtoji dangiškosios šventyklos tiesa taip pat apėmė Dievo Įstatymo reikalavimus bei ketvirtojo įsakymo – šabo dienos – šventumą. Čia slypi to aštraus ir ryžtingo pasipriešinimo harmoningam Šventojo Rašto aiškinimui, kuris atskleidžia tiesą apie Kristaus tarnystę dangiškoje šventykloje, paslaptis. Žmonės norėjo uždaryti duris, kurias atidarė Dievas, ir atidaryti duris, kurias Jis uždarė. Tačiau Tas, „kuris atrakina, ir niekas negali užrakinti, užrakina, ir niekas negali atrakinti“, pasakė: „Štai atvėriau prieš tave duris, ir niekas nebegali jų užrakinti.“ (*Apraiškimo 3, 7–8*) Kristus atidarė šventų švenčiausiosios duris, t. y. pradėjo ten savo tarnystę, šviesa pasklido pro atviras dangiškosios šventyklos duris ir paaiškėjo, kad ketvirtasis įsakymas priklauso ten saugomam Įstatymui. Ką nustatė Dievas, joks žmogus negali panaikinti.

Priėmusieji šviesą apie Kristaus tarpininkavimą ir Dievo Įstatymo amžinumą tas tiesas rado *Apraiškimo 14-ame* skyriuje. Čia pateikta informacija sudaro įspėjančią Trijų angelų žinią¹⁵¹, kuri turėjo parengti žemės gyventojus Viešpaties antrajam atėjimui. Žodžiai: *atėjo Jo teismo valanda* nurodo baigiamąją Kristaus žmonių išgelbėjimo tarnystę. Ši žinia atskleidžia tiesą, kuri turi būti skelbiama žmonėms prieš tai, kai Išgelbėtojas baigs savo tarpininkavimą ir ateis pasiimti savo tautos. 1844 metais prasidėjęs Teismas truks tol, kol visos tiek gyvųjų, tiek mirusiųjų bylos bus peržiūrėtos. Taigi jis tęsis iki malonės laiko pabaigos. Kad žmonės būtų išteisinti Teisme, žinia liepia jiems „bijoti Dievo, atiduoti Jam pagarbą ir nuolankiai pašlovinti dangaus ir žemės, jūros ir vandens šaltinių Sutvėrėją“. Pateiktieji žodžiai parodo šios žinios vaisius: „Čia pasirodo ištvėrmė šventųjų, kurie laikosi Dievo įsakymų ir Jėzaus tikėjimo!“ Norint pasirošti Teismui, reikia laikytis Dievo Įstatymo, nes Teisme jis yra charakterio matas. Apaštalas Paulius sako: „Visi, kurie nusidėjo, neturėdami Įstatymo, pražus be Įstatymo [...]. Aną dieną Dievas per Kristų Jėzų teis žmonių paslaptis, kaip sako mano Evangelija.“ Be to, jis teigia, jog „teisūs Dievo akyse juk ne Įstatymo klausytojai; teisūs bus pripažinti Įstatymo vykdytojai“ (*Romiečiams 2, 12–16*).

Norint laikytis Dievo Įstatymo, būtinas tikėjimas, nes „be tikėjimo neįmanoma patikti Dievui. Visa, kas daroma ne pagal įsitikinimą, yra nuodėmė“ (*Hebrajams 11, 6; Romiečiams 14, 23*).

Pirmasis angelas kviečia žmones *bijoti Dievo ir atiduoti Jam pagarbą*, pašlovinti Jį kaip dangaus ir žemės Kūrėją. Kad galėtų taip elgtis, jie turi paklusti Jo Įstatymui. Saliamonas sako: „Bijok Dievo ir laikykis Jo įsakymų, nes tai saisto visą žmoniją.“ (*Mokytojo 12, 13*) Dievui negali būti malonus joks garbinimas, jeigu neklausoma Jo įsakymų. „Nes tai ir yra Dievo meilė – vykdyti Jo įsakymus. Kai žmogus nususuka nenorėdamas klausyti Įstatymo, net jo malda tampa pasibjaurėtina.“ (*1 Jono 5, 3; Patarlių 28, 9*)

Pareiga garbinti Dievą remiasi tuo faktu, kad Jis yra Kūrėjas, ir visi Jo kūriniai turi būti Jam dėkingi už savo egzistavimą. Kai Biblijoje kalbama apie Jo reikalavimą gerbti ir garbinti Jį, o ne pagonių dievus, pateikiamas Jo kūrybinės galios įrodymas: „Juk visi tautų dievai tik stabai, o Viešpats sukūrė dangų. ‘Su kuo palyginsite Mane? Su kuo sulygsinsite Mane?’ – sako Šventasis. Pakelkite akis ir pasižiūrėkite į aukštybes! Kas jas sukūrė? Taip kalba Viešpats, kuris sukūrė dangų, Jis, Dievas, kuris paruošė ir padarė žemę: ‘Aš esu Viešpats, ir be Manęs nėra kito.’“ (*Psalmė 96, 5; Izaijo 40, 25–26; 45, 18*) Psalmininkas sako: „Žinokite, kad Viešpats – Dievas. Jis mus sukūrė, ir mes priklausome Jam, mes – Jo tauta [...]. Ateikime, pagarbinkime ir pulkime kniūbsti, klaupkimės prieš Viešpatį, mūsų Kūrėją!“ (*Psalmė 100, 3; 95, 6*) Šventos būtybės, kurios garbina Jį danguje, paaiškina pagarbos priežastį: „Vertas esi, mūsų Viešpatie ir Dieve, priimti šlovę, pagarbą ir galybę, nes Tu visa sutvėrei, Tavo valia visa yra ir buvo sutverta.“ (*Aprėškimo 4, 11*)

Aprėškimo 14-ame skyriuje žmonės kviečiami atiduoti Kūrėjui pagarbą, pranašystė nurodo tuos žmones, kurie, priėmę Trijų angelų žinią, laikysis Dievo įsakymų. Vienas šių įsakymų tiesiogiai nurodo Dievą kaip Kūrėją. Ketvirtasis įsakymas skelbia: „Septintoji diena yra Viešpaties, tavo Dievo, šabas [...]. Juk per šešias dienas Viešpats padarė dangų ir žemę, jūrą ir visa, kas juose, bet septintąją dieną ilsėjosi. Todėl Viešpats septintąją dieną palaimino ir pašventino.“ (*Išėjimo 20, 10–11*) Šabo dieną Viešpats nurodo

kaip ženklą, kad „žinotumėte, jog Aš esu Viešpats, jūsų Dievas.“ (*Ezechielio 20, 20*) Viso to priežastis yra ši: „Nes per šešias dienas Viešpats padarė dangų ir žemę, o septintąją dieną atsikvėpė ir išsėjosi.“ (*Išėjimo 31, 17*)

„Šabo diena kaip atmintina kūrimo diena svarbi tuo, kad ji visuomet liudija tikrąją priežastį, kodėl Dievui reikia atiduoti pagarbą“, – nes Jis yra Kūrėjas, o mes Jo kūriniai. – „Todėl šabo diena sudaro viso Dievo garbinimo pagrindą, nes ji atskleidžia tą didžiąją tiesą be galo išpūdingai, kaip negali niekas kitas. Tikrasis Dievo garbinimo pagrindas, ne tik septintąją dieną, bet ir apskritai visuomet, yra skirtumas tarp Kūrėjo ir Jo kūrinių. Šis svarbus faktas niekada negali pasenti, nevalia jo užmiršti.“* Dievas įvedė šabo dieną Edeno sode, kad ši tiesa būtų užfiksuota žmonių sąmonėje. Tol, kol tas faktas, kad Jis yra mūsų Kūrėjas, bus priežastis Jį garbinti, šabo diena išliks reikšminga ir atmintina diena. Jei visi švęstų šabo dieną, žmonių mintys ir jausmai būtų nukreipti į Kūrėją kaip gerbimo ir šlovinimo objektą, niekada nebūtų stabmeldžių, ateistų ar netikinčiųjų. Šabo dienos šventimas yra ištikimybės tikrajam Dievui ženklas, „dangaus ir žemės, jūros ir vandens šaltinių Sutvėrėjui“. Taigi žinia, liepianti žmonėms šlovinti Dievą ir laikytis Jo įsakymų, ypač kviečia juos laikytis ketvirtojo įsakymo.

Priešingai tiems, kurie laikosi Dievo įsakymų ir Jėzaus tikėjimo, Trečiasis angelas nurodo kitą žmonių grupę ir paskelbia iškilmingą ir baisų perspėjimą, susijusį su jų paklydimu: „Kas garbina žvėrį ir jo atvaizdą ir priima ant savo kaktos ar ant rankos jo ženklą, tas turės gerti Dievo įniršio vyno.“ (*Apraiškimo 14, 9–10*) *Norint teisingai suprasti šią žinią, reikia išsiaiškinti panaudotus simbolius. Ką reiškia žvėris, atvaizdas ir ženklas?*

Pranašiškoji grandis, kurioje randame šiuos simbolius, prasižėdė Apraiškimo 12-ame skyriuje, kur ugniaspalvis slibinas nori praryti Kristų, kai tik Jis gims. Ten slibinas dar vadinamas šėtonu (*Apraiškimo 12, 9*), kuris paskatino Erodą nužudyti Kristų. Pagrindinis šėtono įrankis kovojant su Kristumi ir Jo tauta pirmaisiais krikščioniškosios eros amžiais buvo Romos imperija, kurioje

* *Adrews J. N. History of the Sabbath. – Ch. 27.*

dominavo pagoniška religija. Taigi *slibinas simbolizuoja šetoną*, antra vertus, jis yra pagoniškosios Romos simbolis.

Tryliktame skyriuje (1–10) aprašomas kitas žvėris, „panašus į leopardą, kuriam slibinas atidavė [...] savo galybę, savo sostą ir didelę valdžią“. Šis žvėris, kaip tikėjo dauguma protestantų, simbolizavo popiežių, kuris perėmė ankstesnę senovės Romos imperijos galybę, sostą ir valdžią. Apie panašų į leopardą žvėrį pasakyta: „Žvėriui buvo duotas snukis didžiutis ir piktžodžiauti [...]. Ir jis, atvėręs nasrus, piktžodžiavo Dievui, niekino Jo vardą, Jo buveinę – tuos, kurie gyvena danguje. Jam buvo leista kovoti su šventaisiais ir juos nugalėti. Jam buvo suteikta valdžia visoms gentims, tautoms, kalboms ir giminėms.“ *Ši pranašystė*, kuri beveik tolygi mažojo rago aprašymui iš Danieliaus knygos 7-ojo skyriaus, be jokios abejonės *nurodo popiežiaus valdžią*.

Žvėriui „buvo [...] duota galia taip daryti keturiasdešimt du mėnesius“. Pranašas Jonas tęsia: „Vieną jo galvų aš regėjau lyg mirtinai sužeistą.“ Kiek vėliau: „Jei kas skirtas nelaisvei, į nelaisvę ir eina. O kam lemta žūti nuo kalavijo, tas ir bus kalaviju nužudytas.“¹⁵² Keturiasdešimt du mėnesiai atitinka tris su puse metų arba 1260 dienų, – laiką, kai popiežiaus valdžia engė Dievo tautą, t. y. „vienas laikotarpis, du laikotarpiai ir pusė laikotarpio“ (*Danieliaus 7, 25*). Šis laikotarpis, kaip buvo pažymėta ankstesniuose skyriuose, prasidėjo 538 m. po Kr. popiežijos viešpatavimu ir baigėsi 1798 m. Tuo metu prancūzų kariuomenė paėmė popiežių į nelaisvę, popiežija buvo mirtinai sužeista, ir išsipildė pranašystė: „Jei kas skirtas nelaisvei, į nelaisvę ir eina.“

Po šių žodžių pateikiamas kitas simbolis. Pranašas sako: „Ir aš regėjau dar kitą žvėrį atslenkant nuo sausumos [žemės]. Jis turėjo du ragus, panašius į avinėlio.“ (*Apreiškimo 13, 11*) Jo išvaizda ir jo atsiradimas nurodo, kad nacija, kurią jis simbolizuoja, nepanaši į anksčiau pavaizduotąsias. Didžiosios karalystės, kurios valdė pasaulį, buvo parodytos pranašui Danieliui kaip ieškantys grobio žvėrys, kurie kovojo vienas su kitu, kai „keturi dangaus vėjai sujudo Jūrą“ (*Danieliaus 7, 2*). Apreiškimo 17-ame skyriuje angelas paaiškino, kad *vandenys simbolizuoja žmones, minias, tautas ir kalbas*

(17, 15). *Vėjai simbolizuoja karus*. Keturi dangaus vėjai, kurie sujūdino Jūrą, reiškia baisius užkariavimus ir perversmus, kai vienos karalystės nugalėdavo kitas.

Tačiau žvėris su panašiais į avinėlio ragais atslinko iš sausumos [žemės]. Užuot nuvertusi kitas valdžias, kad įtvirtintų savąją, čia pavaizduota tauta iškyła niekieno neužimtoje teritorijoje ir pamažu auga bei taikiai ten gyvena. Tuomet ji negalėjo iškilti tarp susigrūdusių ir tarpusavyje kovojančių Senojo pasaulio valstybių, tos audringos žmonių, minių, tautų ir kalbų jūros. Jos reikia ieškoti Naujajame pasaulyje.

Kuri Naujojo pasaulio nacija 1798 m. pradėjo įgauti jėgų ir ėmė stiprėti bei atkreipė į save pasaulio dėmesį? Šio simbolio pritaikymas nekelia jokių abejonių. Vienintelė nacija atitinka visas šios pranašystės detales ir neabejotinai nurodo, kad tai yra Jungtinės Amerikos Valstijos. Dažnai tas šventojo rašytojo mintis, išreikštas beveik pažodžiui, patys to nesuvokdami vartojo oratoriai ir istorikai, kai apibūdindavo šios nacijos vystymąsi ir augimą. Žvėris atslinko iš sausumos [žemės]; čia pavartotas žodis *atslinko* pažodžiui iš tikrųjų reiškia 'išsprogo' ar 'išsiskleidė kaip augalas'. Jau žinome, kad nacija turėjo iškilti niekieno neužimtoje teritorijoje. Vienas įžymus rašytojas, apibūdindamas Jungtinių Amerikos Valstijų istoriją, kalba apie šalies paslaptinę iškilimą iš tuštumos ir sako: „Kaip tyli sėkla mes užaugome ir tapome imperija.“* 1850 m. vienas Europos žurnalas rašė apie Jungtines Amerikos Valstijas kaip apie nuostabią imperiją, kuri pakilo ir žemės tylumoje kasdien didina savo galybę ir garbę.** Edvardas Everetas, kalbėdamas apie protėvius piligrimus, šios nacijos įkūrėjus, sakė: „Ar jie neieškojo nuošalios, nepavojingos vietos, kurios niekas nežinojo, ir ji buvo saugiai nutolusi nuo kitų, kur maža Leideno bažnyčia galėtų džiaugtis sąžinės laisve? Apžvelkime tas neapbrėpiamas platybes, kuriose taikinga kova [...] jie įtvirtino krikščionybės vėliavas!“***

* *Townsend G. A. The New World Compared With the Old*, 1850 m. – P. 462.

** *The Dublin Nation*.

*** Iš kalbos, pasakytos Plymuto, Masacusetso valstijoje, išvadavimo metinių proga 1824 m. gruodžio 22 d.

„Jis turėjo du ragus, panašius į avinėlio.“ *Tokie ragai nurodo jaunumą, romumą ir nekaltybę, šie įvaizdžiai tinkamai atspindi Jungtinių Amerikos Valstijų charakterį, kuris pradėjo ryškėti 1798 m.* Tarp krikščionių, pabėgusių į Ameriką ir ieškojusių prieglobsčio nuo karališkosios valdžios priespaudos ir dvasininkų neapykantos, buvo daug tokių, kurie norėjo įkurti valdymo formą, paremtą civiline ir religine laisve. Jų požiūriai atsispindėjo Nepriklausomybės deklaracijoje, kuri iškėlė didžiąją tiesą, jog visi žmonės yra sukurti lygūs ir turi teisę laisvai gyventi ir siekti laimės. Konstitucija garantuoja žmonėms teisę į savivaldą, jei liaudies išrinkti atstovai įves ir vykdys įstatymus. Taip pat buvo suteikiama tikėjimo laisvė, kiekvienas žmogus galėjo garbinti Dievą pagal savo sąžinės balsą. Respublikos valdymo forma ir protestantizmas buvo pagrindiniai nacijos principai, kurie nulėmė nacijos suklestėjimą. Engiamieji ir prislėgtieji iš viso krikščioniškojo pasaulio viltingai susidomėję žvelgė į šią šalį. Milijonai stengėsi pasiekti jos krantus, ir Jungtinės Amerikos Valstijos užėmė savo vietą tarp galingiausių valstybių žemėje.

Tačiau žvėris, kuris „turėjo du ragus, panašius į avinėlio, [...] kalbėjo kaip slibinas. Jis naudojasi visa pirmojo žvėries galybe jo akivaizdoje ir verčia žemę bei jos gyventojus garbinti pirmąjį žvėrį, kurio mirštama žaizda užgijo. [...] Jis liepia žemės gyventojams padaryti atvaizdą žvėries, kuris gavo žaizdą nuo kalavijo, tačiau išgyveno“ (*Apreiškimo 13, 11–14*).

Panašūs į avinėlio ragai ir slibino kalba atskleidžia didelį skirtumą tarp nacijos pareiškimų ir praktikos. Tautos „kalbėjimas“ yra jos įstatymų leidybos ir teisminės valdžios veikla. Savo veiksmais ji paneigs tuos laisvės ir taikos principus, kurie buvo iškelti kaip jos politikos pagrindas. Pranašystė, kad nacija kalbės „kaip slibinas ir naudosis visa pirmojo žvėries galybe“, aiškiai rodo, kad išryškės nepakantumo ir persekiojimo dvasia, kuri buvo būdinga valstybei, pavaizduotai slibinu ir žvėrimi, panašiu į leopardą. Tvirtinimas, jog žvėris su dviem ragais „verčia žemę bei jos gyventojus garbinti pirmąjį žvėrį“, parodo, kad ši nacija panaudos valdžią priversdama vykdyti tam tikrus įstatymus, kurie liudys pagarbą Romai.

Tokie veiksmai tiesiogiai prieštarauš šios valstybės valdymo principams, jos laisvų institucijų dvasiai, aiškiems ir iškilmingiems Nepriklausomybės deklaracijos pareiškimams ir Konstitucijai. Įkūrėjai išmintingai siekė, kad Bažnyčia nesigriebtų valstybinės valdžios, nes tai neišvengiamai sąlygoja nepakantumą ir persekiojimus. Konstitucija numato, kad „Kongresas neturi leisti jokių įstatymų, reikalaujančių išpažinti valstybinę religiją ar draudžiančių laisvai išpažinti religiją, ir kad Jungtinėse Amerikos Valstijose religija niekada negali būti sąlyga, suteikianti teisę užimti bet kurias visuomenines pareigas“. Civilinė valdžia, versdama žmones išpažinti vienokią ar kitokią religiją, labai smarkiai pažeidžia principus, saugančius tautos laisvę. Tokių veikslių nenuoseklumą atskleidžia šios valdžios simbolis. Tai – žvėris, kurio ragai panašūs į avinėlio, – romus, švelnus ir nekenksmingas, tačiau kalbantis kaip slibinas.

„Jis liepia žemės gyventojams padaryti žvėries atvaizdą.“ Čia aiškiai parodyta valdymo forma, kai įstatymų leidyba priklauso liaudžiai. Tai geriausias įrodymas, kad Jungtinės Amerikos Valstijos yra ta tauta, apie kurią kalba pranašystė.

Kas yra žvėries atvaizdas? Kaip jis bus padarytas? Atvaizdą padarys dviragis žvėris, ir jis bus visiškai panašus į žvėrį. Jis ir vadinamas žvėries atvaizdu. Norėdami sužinoti, koks yra atvaizdas ir kaip jis bus padarytas, turime patyrinėti būdingus žvėries – popiežijos – bruožus.

Kai Ankstyvoji bažnyčia nukrypo nuo Evangelijos paprastumo ir priėmė pagoniškąsias apeigas ir papročius, ji prarado Dievo Dvasią ir galią, todėl, norėdama valdyti žmonių sąžinę, ėmė siekti valstybinės valdžios paramos. Taip susiformavo popiežystė – Bažnyčia, kuri darė didelę įtaką valstybinei valdžiai ir panaudojo ją, siekdama savo tikslų bei susidorodama su „erezija“. *Kad Jungtinės Amerikos Valstijos padarytų žvėries atvaizdą, bažnytinė vyresnybė turi taip kontroliuoti valstybinę valdžią, kad galėtų naudoti ją savo tikslams įgyvendinti.*

Visuomet, kai tik Bažnyčia įgaudavo pasaulietinę valdžią, ji panaudodavo ją bausti tuos, kurie nepriimdavo jos mokslo. Protestantų Bažnyčios, kurios sekė Romos pavyzdžiu, sudarydavo

sąjungą su pasaulietine valdžia, kad apribotų sąžinės laisvę. Elementarus pavyzdys – ilgai trukę Anglikonų bažnyčios disenterijų¹⁵³ persekiojimai. Per XVI ir XVII a. tūkstančiai disenterijų dvasininkų buvo priversti palikti savo bažnyčias, o daugelis pastorių ir paprastų žmonių turėjo mokėti pinigines baudas, buvo įkalinti, kankinami ar net mirė kankinio mirtimi.

Ankstyvosios Bažnyčios nuopuolis nulėmė tai, kad ji pradėjo ieškoti valstybinės valdžios paramos, taip buvo sudarytos sąlygos atsirasti popiežijai – žvėriui. Apaštalas Paulius sakė: „Pirmiau turi ateiti atkritimas ir apsireikšti nedorybės žmogus, pražūtis sūnus.“ (2 *Tesalonikiečiams* 2, 3) Bažnyčios *atkritimas* paruošė dirvą atsirasti žvėries atvaizdui.

Bibliją skelbia, kad prieš ateinant Viešpačiui antrąjį kartą įsivyras moralinis nuosmukis, panašus į tą, kuri matėme pirmaisiais amžiais. „Žinok, kad paskutinėmis dienomis užeis sunkūs laikai, nes žmonės bus savimylūs, godūs pinigų, pasipūtę, išdidūs, piktžodžiautojai, neklusnūs gimdytojams, nedėkingi, nedorėliai, nemėilūs, nesutaikomi, šmeižikai, nesusivaldantys, šiurkštūs, storžieviai, nekenčiantys to, kas gera, išdavikai, pramuštgalviai, pasipūtėliai, labiau linkę į malonumus negu į Dievą, dedąsi maldingi, bet atsižadėję maldingumo jėgos. Dvasia aiškiai sako, kad paskučiausiais laikais kai kurie žmonės atkris nuo tikėjimo, pasidavę klaidinančioms dvasioms ir demonų mokslams. Ano Nedorėlio atėjimą dėl šėtono įtakos lydės įvairūs galingi darbai, ženklai ir netikri stebuklai ir visokios nedoros apgaulės. Ir visi, kurie atsisakė mylėti tiesą savo išganymui, tikės melu.“ (2 *Timotiejui* 3, 1–5; 1 *Timotiejui* 4, 1; 2 *Tesalonikiečiams* 2, 9–11) Kai įsivyras tokia bedievytės būseną, pamatysime tokius pačius vaisius kaip ir pirmaisiais amžiais.

Pasak daugelio, tikėjimo įvairovė protestantų Bažnyčiose įtikinamai įrodo, jog niekada nebus imtasi jokių prievartos priemonių, kad būtų užtikrintas tikėjimo vienodumas. Tačiau protestantų Bažnyčios vis labiau ir stipriau siekia suvienodinti tikėjimo išpažinimą, kad jis remtųsi vienoda pamatinių tikėjimo tiesų traktuote. Norint pasiekti tokią vienybę, teks atsisakyti svarstyti įvairius nesutarimus, nepriklausomai nuo jų svarbos Biblijai.

Čarlzas Byčėris 1846 m. pamokslaudamas teigė, jog „evangelikų protestantų denominacijų“ vyresnybė „ne tik viską daro stipriai veikiama paprastos žmogiškosios baimės, bet ir gyvena, juda bei kvėpuoja iš esmės sugedusioje atmosferoje. Nuolat pasiduodama žemiausiems prigimties polinkiams, nuslepia tiesa bei lenkiamasi atkritimo valdžiai. Ar ne tas pat vyko Romoje?“ Jis retoriškai klausia: „Ar istorija nepasikartoja? Ką mes pamatysime ateityje? Dar vieną visuotinį susirinkimą?! Pasaulinį suvažiavimą?! Evangeliškąją sąjungą ir visuotinį tikėjimo išpažinimą?!“* Kai tai bus padaryta, tuomet, siekiant užtikrinti visišką vienybę, liks vienintelis kelias – naudoti prievartą.

Kai pagrindinės Jungtinių Amerikos Valstijų Bažnyčios susivienys ir taip paveiks valstybę, kad ji bus priversta remti jų sprendimus bei organizacijas, tuomet protestantiškoji Amerika suformuos Romos hierarchijos atvaizdą ir kitamaniams neišvengiamai bus skiriamos bausmės pagal valstybės įstatymus.

„Žvėris su dviem ragais vers visus, mažus ir didelius, turtuolius ir vargdienius, laisvuosius ir vergus, pasidaryti ženklą ant dešinės rankos arba ant kaktos, kad niekas negalėtų nei pirkti, nei parduoti, jei neturės to ženklą – žvėries vardo ar jo vardo skaičiaus.“ (*Apreiškimo 13, 16–17*) Trečiasis angelas perspėja: „Kas garbina žvėrį ir jo atvaizdą ir priima ant savo kaktos ar ant rankos jo ženklą, tas turės gerti Dievo įniiršio vyno.“ Ši žinia mini *žvėrį*, kurį garbinti reikalauja dviragis žvėris. Jis – pirmasis iš Apreiškimo 13-ojo skyriaus, panašus į leopardą, yra popiežystė. *Žvėries atvaizdas* simbolizuoja tą atkritusiojo protestantizmo formą, kuri atsiras, kai protestantų Bažnyčios pradės ieškoti valstybinės valdžios paramos, kad galėtų priversti žmones paklusti savo mokymui. Lieka išsiaiškinti, kas yra *žvėries ženklas*.

Perspėjusi, kad draudžiama garbinti žvėrį ir jo atvaizdą, pranašystė skelbia: „Čia pasirodo ištvermė šventųjų, kurie laikosi Dievo įsakymų ir Jėzaus tikėjimo!“ Kadangi besilaikantys Dievo įsakymų supriešinami su garbinančiais žvėrį ir jo atvaizdą bei priimančiais

* Iš pamokslu „The Bible a Sufficient Greed“, pasakyto Fort Veine, Indiana, 1846 m. vasario 22 d.

jo ženklą, vadinasi, Dievo Įstatymo laikymasis ir jo laužymas atskirs Dievo ir žvėries garbintojus.

Ypatingas žvėries ir jo atvaizdo bruožas yra Dievo įsakymų nepaisymas. *Pranašas Danielius taip kalba apie mažąjį ragą, t. y. popiežiją*: „[Jis] užsimojęs pakeisti švenčių dienas ir Įstatymą.“ (*Danieliaus 7, 25*) Apaštalas Paulius vadina tą pačią valdžią *Nedorybės žmogumi*, kuris iškels save aukščiau Dievo. Viena pranašystė papildė kitą. Valdžia pakeitusi Dievo Įstatymą norėjo iškelti save aukščiau Dievo. Tas, kuris sąmoningai laikysis pakeisto Įstatymo, parodys didžiausią pagarbą valdžiai, kuri įvykdė pakeitimus. Visi paklūstantys popiežiaus nutarimams rodytų ištikimybę popiežijai, o ne Dievui.

Popiežija pakeitė Dievo Įstatymą. Antrasis įsakymas, draudžiantis garbinti kitus dievus, buvo pašalintas, o ketvirtasis iškreiptas taip, kad liepiama švęsti pirmąją, o ne septintąją savaitės dieną – šabo dieną [šeštadienį]. Popiežininkai įtikinėja, jog antrasis įsakymas buvo pašalintas dėl to, kad buvo nereikalingas, nes yra įtrauktas į pirmąjį, o jie pateikia Įstatymo tekstą tokį, kokį esą numatė Dievas, kad jis būtų suprantamesnis. Tačiau visai kitaip ši pakeitimą apibūdina pranašas. Kalbama apie iš anksto apgalvotą, sąmoningą pakeitimą: „[Jis] užsimojęs pakeisti švenčių dienas ir Įstatymą.“ Ketvirtojo įsakymo pakeitimas įrodo, jog pranašystė tiksliai išsipildė, nes išaiškėja, kad šis pakeitimas padarytas Bažnyčios autoritetu. Taip popiežiaus valdžia atvirai iškelia save aukščiau už Dievą.

Kai Dievo garbintojai pasižymi tuo, jog laikosi ketvirtojo įsakymo, nes tai yra Jo kuriamosios galios ženklas ir įrodymas to, jog Jam turi tekti žmogaus pagarba ir garbinimas, žvėries garbintojai pasižymės savo pastangomis panaikinti atmintiną Kūrėjo dieną ir išaukštinti Romos nutarimus. Popiežija pirmą kartą pareiškė savo išdidžias pretenzijas dėl sekmadienio šventimo¹⁵⁴ ir tada pirmą kartą kreipėsi į valstybinę valdžią pagalbos, kad priverstų žmones švęsti sekmadienį kaip *Viešpaties dieną*. Tačiau Biblija nurodo, jog Viešpaties diena yra septintoji, o ne pirmoji savaitės diena. Kristus sako: „Žmogaus Sūnus yra ir šabo Viešpats.“ (*Morkaus 2, 28*) Per pranašą Izaiją Viešpats nurodo, kad šabo diena yra Jo šventa diena (žr. *Izaijo 58, 13*).

Dažnai girdimus tvirtinimus, jog Kristus pakeitė šabo dieną, paneigia Jo paties žodžiai: „Nemanykite, jog Aš atėjęs panaikinti Įstatymo ar Pranašų. Ne panaikinti jų atėjau, bet įvykdyti. Iš tiesų sakau jums: kol dangus ir žemė nepraeis, nė viena raidelė ir nė vienas brūkšnelis neišnyks iš Įstatymo, viskas išsipildys. Todėl, kas pažeisų bent vieną iš mažiausių paliepiimų ir taip elgtis mokytų žmones, tas bus vadinamas mažiausiu Dangaus karalystėje. O kas juos vykdys ir jų mokys, bus vadinamas didžiu Dangaus karalystėje.“ (*Mato 5, 17–19*)

Protestantai sutinka su tuo faktu, kad Šventasis Raštas niekam nesuteikia teisės keisti šabo dieną. Tai aiškiai nurodoma Amerikos Traktatų draugijos ir Amerikos Sekmadieninių mokyklų sąjungos leidiniuose. Viename jų pripažįstama, kad „Naujasis Testamentas visiškai tyli ir neduoda jokių aiškių nurodymų dėl poilsio sekmadienį [pirmąją savaitės dieną] ir kokių nors kitų priesakų dėl jo šventimo.“*

Kitame leidinyje rašoma: „Iki Kristaus mirties dėl tos dienos [šabo dienos] nebuvo padaryta jokių pakeitimų“ ir „kiek tai liudija Šventasis Raštas, jie [apaštalai] nedavė [...] jokių aiškių nurodymų, kad reikėtų toliau nešvęsti septintosios dienos – šabo dienos [šeštadienio], o pradėti švęsti pirmąją savaitės dieną.“**

Romos katalikai sutinka, jog šabo dieną pakeitė jų Bažnyčia, ir pareiškia, jog protestantai, švęsdami sekmadienį, tuo pripažįsta Katalikų bažnyčios autoritetą. Leidinyje „Catholic Catechism of Christian Religion“ (Katalikiškasis katekizmas), atsakant į klausimą, kurią dieną reikėtų švęsti, remiantis ketvirtuoju Dievo įsakyumu, teigiama: „Pagal senąjį įstatymą, pašventinta diena buvo šeštadienis, tačiau Bažnyčia, remdamasi Jėzaus Kristaus nurodymais ir vadovaujama Dievo Dvasios, pakeitė šeštadienį sekmadieniu. Taigi dabar mes švenčiame pirmąją, o ne septintąją savaitės dieną. Dabar Viešpaties diena yra sekmadienis.“

Teologai, kurie remia popiežijos instituciją, Katalikų bažnyčios autoriteto požymiu laiko „šeštadienio pakeitimą sekmadieniu, su

* *Elliott George. The Abiding Sabbath. – P. 184.*

** *Waffle A. E. The Lord's Day. – P. 186–188.*

kuo sutinka ir protestantai [...] nes, švęsdami sekmadienį, jie pripažįsta Bažnyčios teisę įvedinėti šventes, kurių vengimas ar nepaisymas vadinamas nuodėme“.* *Kas tuomet yra šabo dienos pakeitimas, jei ne Romos katalikų bažnyčios autoriteto ženklas ar žymė, t. y. žvėries ženklas?*

Romos katalikų bažnyčia neatsisakė savo pretenzijų į aukščiausiąją valdžią, o visas pasaulis ir protestantų Bažnyčios pripažįsta jos įvestą ramybės dieną ir atmeta biblinę, taigi faktiškai sutinka su jos pretenzijomis. Protestantų Bažnyčios įvykusias permainas gali priskirti tradicijai ir Bažnyčios tėvų autoritetui, tačiau darydami tai atmeta pagrindinį principą, skiriantį juos nuo Romos, nes protestantų tikėjimo pagrindas yra Biblija. Popiežininkai supranta, kad protestantai klysta, savanoriškai ignoruodami faktus, susijusius su šiuo klausimu. Jie džiaugiasi, kai regi besiplečiantį judėjimą už sekmadienį, ir yra įsitikinę, kad galiausiai visas protestantų pasaulis susijungs po Romos vėliava.

Romos katalikai tvirtina, kad, „švęsdami sekmadienį, protestantai, prieštaraudami patys sau, reiškia pagarbą [katalikų] Bažnyčios autoritetui“.** Versdamos švęsti sekmadienį protestantų Bažnyčios savaime verčia garbinti popiežiją, t. y. žvėrį. Tie, kurie, suprasdami ketvirtojo Dievo įsakymo reikalavimus, vietoj tikrosios šabo dienos švenčia netikrąją, išreiškia savo pagarbą tai valdžiai, kuri liepia tai daryti. Tačiau Bažnyčios, kurios reikalauja laikytis religinių nuostatų remdamosios pasaulietinės valdžios pagalba, suformuoja žvėries atvaizdą, todėl nurodymas švęsti sekmadienį Jungtinėse Amerikos Valstijose reikš *priverstinį* žvėries ir jo atvaizdo garbinimą.

Ankstesniųjų kartų krikščionys švęsdami sekmadienį galvojo, kad taip elgdamiesi jie laikosi biblinės šabo dienos; ir dabar kiekvienoje Bažnyčioje, neišskiriant ir Romos katalikų bažnyčios, yra tikrųjų krikščionių, kurie nuoširdžiai tiki, jog sekmadienis yra Dievo nustatytoji šabo [Dievo garbinimo] diena. Dievas priima jų nuoširdumą bei sąžiningumą. *Kai sekmadienį švęsti vers įstaty-*

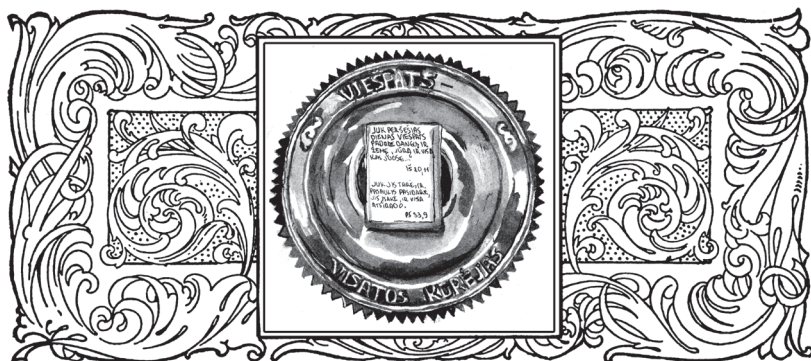
* *Tuberville Henry*. An Abridgment of the Christian Doctrine. – P. 58.

** *Mgr. Segur*. Plain Talk About the Protestantism of Today. – P. 213.

mas, o pasaulis žinos tiesą apie tikrąją šabo dieną, tada kiekvienas, kuris peržengs Dievo nurodymą, kad paklustų įsakymui, turinčiam ne aukštesnį autoritetą už Romos, pagerbs popiežių labiau už Dievą. Taip besielgiantys išreikš pagarbą Romai ir tai valdžiai, kuri verčia vykdyti Romos nutarimus. *Vadinasi, jie garbina žvėrį ir jo atvaizdą.* Atmesdami nuostatą, kurią siūlė Dievas ir kuri įrodo Jo autoritetą, gerbdami Romos nutarimus kaip jos aukščiausiosios valdžios įrodymą, žmonės priims ištikimybės ženklą Romai, t. y. *žvėries ženklą.* Tik tada, kai šis klausimas, dėl kurio ginčijamasi, bus labai aiškiai išdėstytas žmonėms, jiems reikės pasirinkti Dievo arba žmonių įsakymus. Tie, kurie ir toliau laužys Dievo Įstatymą, gaus *žvėries ženklą.*

Trečiojo angelo žinia skelbia baisiausią kada nors skelbtą grasinimą mirtingiesiems. Tai turėtų būti siaubinga nuodėmė, galinti užtraukti nusidėjėliui Dievo įniršį, kuris neatmieštas malone. Žmonės neturi likti nežinomybėje dėl šio svarbaus klausimo; pasaulį reikia perspėti dėl šios nuodėmės, kol Dievas neišliejo savo bausmių, kad visi sužinotų, už ką jie bus baudžiami, ir galėtų to išvengti. Pranašystėje pasakyta, jog Pirmasis angelas skelbia žinią „visoms tautoms, gentims, kalboms ir žmonėms“. Trečiojo angelo įspėjimas, kuris yra Trijų angelų žinios dalis, bus plačiai pasklidęs. Pasak šios pranašystės, šią žinią garsiai skelbia lekiantis dangaus viduriu angelas. Taigi ji patrauks viso pasaulio dėmesį.

Kovos pabaigoje visas krikščioniškasis pasaulis bus padalytas į dvi grupes: į tuos, kurie laikosi Dievo įsakymų ir Jėzaus tikėjimo, ir į tuos, kurie garbina žvėrį bei jo atvaizdą ir priima jo ženklą. Nors Bažnyčia ir valstybė suvienys jėgas, kad priverstų „visus, mažus ir didelius, turtuolius ir vargdienius, laisvuosius ir vergus“ (*Aprėškimo 13, 16*) priimti *žvėries ženklą*, tačiau Dievo tauta nepriims jo. Pranašas, būdamas Patmo saloje, matė tuos, „kurie buvo pergalėję žvėrį, jo atvaizdą ir jo vardo skaičių, stovinčius su Dievo arfomis ant stiklo jūros bei giedančius Dievo tarno Mozės giesmę ir Avinėlio giesmę“ (*Aprėškimo 15, 2–3*).

26. REFORMOS DARBAS

Pranašas Izaijas išpranašavo šabo dienos (sabatos) pakeitimą, kuris vyks paskutiniuosiuose dienomis: „Taip kalba Viešpats: 'Laikykites teisingumo ir būkite dori, nes greitai ateis Mano išganymas, greitai ims reikštis Mano dorumas. Palaimintas žmogus, kuris tai daro, ir žmogaus sūnus, kuris to laikosi, švenčia šabą, jo neišniekindamas, ir sergstisi bet kokio pikto darbo. [...] Ir svetimšalius, ateinančius pas Viešpatį, kad Man tarnautų, kad mylėtų Mano vardą ir tapėtų Mano tarnais, visus, kurie švenčia šabą ir jo neišniekina, visus, kurie laikosi Mano Sandoros, Aš nuvesiu į savo šventąjį kalną ir pradžiuginsiu juos savo maldos Namuose.'“ (*Izaijo 56, 1–2. 6–7*)

Kaip matyti iš citatos, šie žodžiai susiję ir su krikščionybės amžiais: „Tai žodis Viešpaties Dievo, kuris renka Izraelio išblaškytuosius: 'Aš surinksiu per jį ir daugiau kitų, be jūsų, kurie jau esate surinkti.'“ (*Izaijo 56, 8*) Čia kalbama apie pagonis, surinktus skelbiant Evangeliją. Ir suteikiamas palaiminimas tiems, kurie gerbia šabo dieną. Taip ketvirtojo įsakymo reikalavimas galioja ir po Kristaus nukryžavimo, prisikėlimo bei įžengimo į dangų ir iki to laiko, kai Jo tarnai skelbs visoms tautoms Gerąją naujieną.

Tam pačiam pranašui Viešpats nurodo: „Suvyniok liudijimo raštą, užantspauduok mokymą ir laikyk tarp Mano mokinių!“ (*Izai-*

jo 8, 6) Dievo Įstatymo antspaudas randamas ketvirtajame Jo įsakyme. Jis vienintelis iš visų dešimties pateikia mums Įstatymdavo vardą bei titulą, paskelbia, kad Jis yra dangaus ir žemės Kūrėjas, parodo, kad reikalavimas Jį gerbti ir garbinti yra teisėtas. Be šio įsakymo, kituose niekur nerandame parašyta, kas davė Įstatymą. Kai popiežija pakeitė šabo [Dievo garbinimo] dieną, nuo Įstatymo buvo nuplėštas antspaudas. Todėl Jėzaus mokiniai kviečiami atkurti jį, išaukštinti ketvirtąjį įsakymą apie šabo dieną, gražinti jį į teisėtą padėtį, nes tai atmintina Kūrėjo diena, žyminti Jo autoritetą.

„O jei žmonės jums sakys: ‘Kreipkitės į vėles ir būrėjus, kurie šnabžda ir dūsauja! Argi neturėtų tauta atsiklausti savo dievų, tartis su mirusiais dėl gyvųjų mokymo ir liudijimo?’ – be abejo, taip kalbantieji neregės aušros!“ (*Izaijo 8, 19–20; kt. vert.:* „Jei jums sako: ‘Klauskite mirusiųjų dvasių iššaukęjus ir būrėjus, kurie jums murma ir šnibžda.’ Argi tauta neturėtų klausti savo Dievo? Argi reikia klausti mirusiųjų gyvųjų reikalais? Kreipkitės į Įstatymą ir liudijimą. Jeigu jie taip nesako, nėra juose šviesos.“) *Tarp daugelio prieštaringų teorijų ir mokymų Dievo Įstatymas yra vienintelis neklystantis matas, kuriuo turi būti tikrinama kiekviena nuomonė, teorija ir mokymas.* Pranašas sako: „Taip kalbantieji neregės aušros!“ (*Kt. vert.:* „Jeigu jie taip nesako, nėra juose šviesos.“)

Ir dar liepiama: „Visa gerkle šauk, nesitausok! Teskardi tavo balsas kaip trimitas! Parodyk Mano tautai jos nedorybę, Jokūbo namams – jų nuodėmes.“ (*Izaijo 58, 1*) Šie žodžiai skirti ne tik nedorėlių pasauliui, bet ir tiems, kuriuos Viešpats vadina savo tauta, kuriuos reikia barti dėl jų nuodėmių. Toliau Jis sako: „Tiesa, jie ieško Manęs diena po dienos, trokšta pažinti Mano kelius, lyg būtų tauta, įvykdžiusi, kas teisu, ir nesulaužiusi savo Dievo Įsako.“ (*Izaijo 58, 2*) Čia kalbama apie tuos žmones, kurie mano esą teisūs ir tik išoriškai domisi Dievo darbu, tačiau griežtas ir didingas širdžių Tyrėjo priekaištas rodo, kad jie pamina Dievo priesakus.

Pranašas taip kalba apie įsakus, kurių nebuvo paisoma: „[...] tu atstataysi praeities amžių mūrus. ‘Spragų taisytoju, nugriautų sodybų atstatytoju’ tu būsi vadinamas. Jei šabo dieną nekelsi kojos iš namų ir Mano šventą dieną neužiimsi savo reikalais, jei šabą

laikysį žavesio diena, Viešpaties šventą dieną – šlovinga, jei švęsi ją, neidamas savo keliais, neieškodamas, kas tau naudinga, ir neleidamas laiko tuščioms šnekoms, tai džiaugsiesi Viešpatyje, ir Aš pakelsiu tave virš žemės aukštumų.“ (*Izaijo 58, 12–14*) Ši pranašystė tinka ir mūsų laikams. Kai Romos bažnyčia pakeitė šabo dieną, Dievo Įstatyme atsirado spraga. Tačiau atėjo laikas atnaujinti to dieviškojo nutarimo prasmę. Būtina užtaisyti spragą ir atstatyti praeities amžių mūrus.

Adomas šventė šabo dieną – Kūrėjo ramybės palaimintą ir pašventintą dieną ne tik šventajame Edeno sode, bet ir po savo nuopuolio, kai buvo išvarytas iš palaimintosios Tėvynės. Ją šventė visi patriarchai nuo Abelio iki teisiejo Nojaus, Abraomo ir Jokūbo. Kai išrinktoji tauta buvo Egipto vergijoje, daugelis, vyraujant stabmeldystei, prarado Dievo Įstatymo pažinimą. Kai Viešpats išlaisvino Izraelį, Jis vėl didingai paskelbė susirinkusioms minioms savo Įstatymą, kad žmonės žinotų Jo valią ir, žinodami, kas yra bijoti Viešpaties, visada paklustų Jam.

Nuo to laiko žemėje buvo išsaugotas Dievo Įstatymo pažinimas ir šabo diena švenčiama pagal ketvirtąjį įsakymą. Nors *Nedorybės žmogui* pasisėkė paminti šventąją Dievo dieną, net ir jo viešpatavimo laikotarpiu ištikimieji, slėpdamiesi nuošaliose vietose, reiškė šiai dienai pagarbą. Nuo Reformacijos laikų kiekvienoje kartoje buvo žmonių, kurie šventė šią dieną. Dažnai niekinami ir persekiojami, jie nuolat liudijo Dievo Įstatymo amžinumą ir šventą pareigą kūrimo paminklui – šabo dienai.

Šios tiesos, kurios pateiktos Apreiškimo 14-ame skyriuje, yra susijusios su *amžinąja Evangelija*, jos bus skiriamasis Kristaus Bažnyčios bruožas Jo atėjimo metu, nes Trijų angelų žinios pabaigoje apibendrinama: „Čia pasirodo ištvermė šventųjų, kurie laikosi Dievo įsakymų ir Jėzaus tikėjimo!“ Ši žinia yra paskutinė, skelbiama prieš ateinant Viešpačiui. Tuoj po to pranašas išvydo Žmogaus Sūnų, ateinantį šlovėje nuimti žemės derliaus.

Tie, kurie priėmė šviesą apie šventyklą ir Dievo Įstatymo ne-kintamumą, nudžiugo ir kartu nustebo, pamatę jiems atsivėrusią grožio harmoniją. Jie troško, kad ši brangi šviesa taptų žinoma

visiems krikščionims, ir neabejojo, kad ji bus džiaugsmingai priimta. Tačiau daugeliui laikiusiųjų save Kristaus sekėjais nepatiko tiesos, kurios supriešintų juos su pasauliu. Paklusti ketvirtajam įsakymui – reiškę aukotis, ir dauguma atsisakė tokios aukos.

Kai buvo pateikti reikalavimai dėl šabo dienos, daugelis tikinčiųjų samprotavo pasaulietiškai. Jie sakė: „Mes visuomet šventėme sekmadienį, kaip tai darė mūsų tėvai, daug gerų dievobaimingų žmonių taip pat šventė šią dieną ir mirė palaiminti. Jeigu jie buvo teisūs, tai ir mes esame teisūs. Naujos šabo dienos šventimas atskirs mus nuo pasaulio, ir mes neturėsime jokios įtakos jam. Ko gali tikėtis maža grupelė žmonių, kurie švenčia septintąją savaitės dieną, kai visas pasaulis švenčia sekmadienį?“ Panašiais argumentais stengėsi pasiteisinti žydai, atmetę Kristų. Jų tėvai aukojo aukas Dievui, Jis juos priėmė, kodėl jų vaikai negali išsigelbėti, eidami tuo pačiu keliu? Taip pat samprotavo ir katalikai Martyno Liuterio laikais, tvirtindami, jog tikrieji krikščionys mirė būdami katalikai, ir todėl jiems to pakanka, kad būtų išgelbėti. Tokios išvados kliudė bet kokiai religinio gyvenimo ir tikėjimo pažangai.

Daugelis teigė, jog sekmadienio šventimas yra nusistovėjusi dogma ir jau daugelį amžių plačiai paplitęs Bažnyčios paprotys. Norint atremti šį argumentą buvo įrodyta, kad šabo dienos šventimas yra senesnis ir buvo taip pat paplitęs, o ši diena yra tokia sena kaip ir pasaulis, ją pašventino Dievas ir patvirtino angelai. Kai buvo padėtas kertinis žemės akmuo, kai „rytmetinės žvaigždės drauge šlovino Dievą ir dangiškosios būtybės šaukė iš džiaugsmo“, tuomet buvo duota pradžia šabo dienai (*Jobo 38, 6–7; Pradžios 2, 1–3*). Ši nuostata reikalauja mūsų pagarbos, nes yra pagrįsta ne žmogaus autoritetu ir nesiremia žmonių papročiais. Ją įvedė Ilgaamžis, Jo nesikeičiantis Žodis reikalauja švęsti šią dieną.

Kai žmonių dėmesį patraukė šabo dienos reforma, kai kurie žymūs dvasininkai iškrapė Dievo Žodį, aiškindami jį taip, kad norintys kažką sužinoti nusiramintų. Tie, kurie patys netyrinėjo Šventojo Rašto, tenkinosi tokiais aiškinimais, nes jie atitiko jų troškimus. Pasinaudodami argumentais, sofistika, tėvų papročiais ir Bažnyčios autoritetu daugelis stengėsi paneigti tiesą. Tiesos

gynėjai kreipėsi į Bibliją, kad galėtų apginti ketvirtojo įsakymo pagrįstumą. Paprasti žmonės, apsiginklavę tik tiesos Žodžiu, atrėmė išsimokslinusių vyrų puolimus, kurie nustebę ir supykę pamatė, kad jų iškalbinga sofistika yra bejėgė prieš paprastus ir aiškius tikinčiųjų įrodymus, nes jie geriau žinojo Šventąjį Raštą negu akademinę išmintį.

Daugelis žmonių neturėjo jokių Biblijos liudijimų savo tvirtinimų naudai, jie užmiršo, kad panašūs nepagrįsti aiškinimai buvo panaudoti prieš Kristų bei Jo apaštalus, tačiau užsispyrę tvirtino: „Kodėl mūsų didieji vyrai nesupranta šio šabo dienos klausimo? Tik nedaugelis tiki kaip jūs. Negali būti, kad jūs teisūs, o visi garšūs pasaulio teologai klysta.“

Norint paneigti tokius tvirtinimus, pakanka pasiremti Šventojo Rašto mokymu bei Viešpaties ir Jo tautos santykių istorija. *Dievas dirba per tuos, kurie girdi Jo balsą ir paklūsta Jam.* Jei reikėtų, jo sekėjai pasakys net ir nemaloniai skambančias tiesas, nes nebijo demaskuoti paplitusias nuodėmes. Dievas retai pasirenka mokytus, aukštas pareigas einančius žmones, kad jie vadovautų reformų judėjimams, nes tokie žmonės remiasi tik savo įsitikinimais, savo teorijomis bei teologinėmis sistemomis ir nenori, kad Dievas juos mokytų. Tik tie, kurie jaučia asmeninį ryšį su išminties Šaltiniu, gali suprasti ir teisingai aiškinti Šventąjį Raštą. Kartais skelbti tiesą pakviečiami žmonės, gavę patį menkiausią mokyklinį išsilavinimą, tačiau ne todėl, kad jie nemokyti, o todėl, kad jie nepasitiki savimi, ir Dievas gali juos mokyti. Jie mokosi Kristaus mokykloje, jų nusižeminimas ir klusnumas padaro juos didžiais žmonėmis. Patikėdamas jiems savo tiesos pažinimą, Dievas suteikia jiems tokią garbę, kuriai neprilygsta jokia žemiškoji garbė ir žmonių didybė.

Dauguma adventistų atmetė tiesas apie šventyklą bei Dievo Įstatymą, išsižadėjo Adventistų judėjimo, priėmė nepagrįstus ir pranašystėms prieštaraujančius požiūrius. Kai kurie klydo ne kartą nustatydami Kristaus atėjimo laiką. Šviesa, padedanti išsiaiškinti šventyklos klausimą, būtų parodžiusi jiems, kad joks pranašysčių laikotarpis nesitęsia iki Kristaus antrojo atėjimo ir niekur nėra nu-

rodytas tikslus Jo atėjimo laikas. Tačiau nusisukę nuo šios šviesos, jie ir toliau nustatinėjo Viešpaties atėjimo laiką ir vis nusivildavo.

Kai tesalonikiečių bendruomenė pradėjo klaidingai suprasti tiesą apie Kristaus atėjimą, apaštalas Paulius patarė jiems rūpestingai patikrinti savo viltis ir lūkesčius Dievo Žodžiu. Jis atkreipė jų dėmesį į pranašystes, atskleidžiančias įvykius, kurie turi įvykti prieš Kristaus atėjimą, ir parodė, kad jie neturi jokio pagrindo tikėtis sulaukti Jo savo laikais. „Tegul niekas jūsų neapgauna kuriuo nors būdu!“ – taip skambėjo jo įspėjimo žodžiai (*2 Tesalonikiečiams 2, 3*). Jeigu jie ir toliau būtų puoselėję viltį, neparemtą Šventuoju Raštu, būtų ėję neteisingu keliu, ir nusivylimas būtų pavertęs juos bedievių pajuokos objektu, jiems būtų pristigę drąsos, nes abejonės būtų ėmusios klibinti ir esmines jų išsigelbėjimui būtinas tiesas. Apaštalo įspėjimas tesalonikiečiams pamoko tuos, kurie gyvena paskutiniaisiais laikais. Daugelis adventistų manė, jeigu nesukoncentruos savo tikėjimo į konkretų Viešpaties atėjimo laiką, negalės tinkamai jam pasiruošti. Kai jų viltys kaskart sužadindamos, kad vėl sudužtų, tikėjimas patiria tokį sukrėtimą, kad jų neveikia ir neįtikina didžiosios pranašystės tiesos.

Konkreči Jo teismo pradžios valanda, kurią paskelbė Pirmojo angelo žinia, buvo nurodyta Dievo. Pranašiško laikotarpio skaičiavimas, kuriuo rėmėsi ši žinia, nurodo, jog pranašiški 2300 metų baigėsi 1844 m. rudenį. Šis faktas nekelia jokių abejonių. Pakartotini mėginimai nustatyti naujas pranašiškojo laikotarpio pradžios ir pabaigos datas bei nepagrįsti argumentai, kuriais rėmėsi šie skaičiavimai, ne tik atitraukė žmonių protus nuo tiesos, skirtos šiam laikui, bet sukėlė abejones, ar iš viso įmanoma išaiškinti pranašystes. *Juo dažniau nustatomas Kristaus antrojo atėjimo laikas ir juo plačiau jis skelbiamas, tuo geriau jis tarnauja šėtono tikslams.* Praėjus nustatytam laikui, tokių pažiūrų gynėjai yra išjuokiami ir suniekinami, o visam didžiajam 1843–1844 m. Adventistų judėjimui tenka nepasitikėjimo ir priekaištų lavina. Tie, kurie atkakliai laikysis šių paklydimų, galiausiai nustatys tokią Kristaus atėjimo datą, kuri nukels šį įvykį į tolimą ateitį. Jie pasiners į apgaulingą nerūpestingumą, ir daugelis supras klydę, kai jau bus per vėlu.

Senovės Izraelio istorija yra nuostabus Adventistų bažnyčios išgyvenimų pavyzdys. Dievas vadovavo savo tautai Adventistų judėjimo metu taip, kaip ir išvesdamas Izraelio vaikus iš Egipto. Po didelio nusivylimo jų tikėjimas buvo patikrintas taip, kaip ir žydų prie Raudonosios jūros. Jeigu jie ir toliau būtų pasitikę vadovaujančiąją Ranka, kuri padėjo jiems iškęsti išbandymus, būtų išvydę Dievo išgelbėjimą. Jeigu visi, kurie vieningai dirbo 1844 m. judėjime, būtų priėmę Trečiojo angelo žinią ir skelbę ją su Šventosios Dvasios galybe, Viešpats jų pastangų dėka būtų daug nuveikęs. Didžiausias šviesos srautas būtų pasiekęs žemę, ir jos gyventojai būtų perspėti, baigiamasis darbas būtų užbaigtas, ir Kristus būtų atėjęs atpirkti savo tautos.

Tai nebuvo Dievo valia, kad Izraelis keturiasdešimt metų klaidžiotų dykumoje. Jis ketino nuvesti juos tiesiai į Kanaano žemę ir padaryti ten šventa ir laiminga tauta. Tačiau jie ten neįžengė *dėl netikėjimo* (*Hebrajams 3, 19*). Dėl savo atkritimo, atsižadėję tikėjimo, jie žuvo dykumoje, o kiti įėjo į Pažadėtąją žemę. Tai nebuvo Dievo valia, kad Kristaus atėjimas taip ilgai užsitęsė ir tiek daug metų Jo tauta pasiliko šiame nuodėmės bei sielvarto pasaulyje. Tačiau netikėjimas atskyrė juos nuo Dievo. Jie atsisakė atlikti Jo numatytą darbą, todėl atsirado kiti, kurie skelbia Jo žinią. Gailėdamasis pasaulio, Jėzus atideda savo atėjimą, kad nedorėliai galėtų išgirsti perspėjimą ir rastų sau prieglobstį Viešpatyje, kai išsilies Dievo įniršis.

Dabar, kaip ir praėjusiais laikais, skelbti tiesą, kuri peikia nuodėmes ir paklydimus, reiškia sukelti pasipriešinimą. „Kiekvienas nedorėlis neapkenčia šviesos ir neina į šviesą, kad jo darbai aiškintėn neišeitų.“ (*Jono 3, 20*) Kai žmonės mato, kad jie negali pagrįsti savo pažiūrų Šventuoju Raštu, daugelis jų nusprendžia patys ginti savo tiesas, jie piktavališkai puola charakterį ir motyvus tų, kurie laikosi jiems nepriimtinių tiesų. Visais amžiais buvo laikomasi tos pačios dvasios. Pranašas Elijas buvo apkaltintas, kad *vargina Izraelį*¹⁵⁵, pranašas Jeremijas paskelbtas išdaviku, o apaštalas Paulius – šventyklos išniekintoju. Nuo tų laikų iki dabar ištikimi tiesai vyrai pasmerkiami kaip maištininkai, eretikai ar atskalūnai. Dauguma žmonių, kurie netiki, todėl nesugeba priimti tvirčiausią pranašų

Žodį, neabejodami kaltins tuos, kurie drįsta smerkti paplitusias nuodėmes. Ši dvasia vis labiau stiprės. Biblija aiškiai moko, jog *artinasi laikas, kai valstybės įstatymai prieštaraus Dievo Įstatymui, kas paklus visiems Dievo priesakams, bus laikomas maištininku ir baudžiamas kaip piktadarys.*

Kokios yra tiesos skelbėjo pareigos? Ar jis turi nuspręsti, kad nereikia skelbti tiesos, nes ji dažnai sužadina norą išsisukti nuo keliamų reikalavimų ar priešintis jai? Ne, jis kaip ir pirmieji reformatoriai turi skelbti Dievo Žodį, nors tai ir kelia pasipriešinimą. Šventųjų ir kankinių tikėjimo išpažinimas buvo įamžintas būsimųjų kartų labui. Šie gyvieji šventumo ir tvirtumo pavyzdžiai pasiekė mūsų laikus, kad įkvėptų drąsą tiems, kurie šiandien pakviesti liudyti Dievą. Jie priėmė malonę ir tiesą ne tik sau, per juos Dievo pažinimas apšviečia žemę. Ar Dievas davė šviesos šios kartos tarnams? Taip, ir jie turi apšviesti pasaulį.

Senovėje Dievas pasakė vienam pranašui, kuris kalbėjo Jo vardu: „Bet Izraelio namai atsisakys tavęs klausytis, nes jie atsisako klausytis Manęs.“ (*Ezechielio 3, 7*) Vis dėlto Jis kalbėjo: „Tu turi perduoti jiems Mano žodžius, ar jie klauso, ar atsisako klausyti.“ (*2, 7*) Ir mūsų laikais Dievas į savo tarnus kreipiasi taip: „Visa gerkle šauk, nesitausok! Teskardi tavo balsas kaip trimitas! Parodyk Mano tautai jos nedorybę, Jokūbo namams – jų nuodėmes.“ (*Izaijo 58, 1*)

Visi, kurie priėmė tiesos šviesą, neša tą pačią iškilmingą ir baisią atsakomybę kaip ir Izraelio pranašas, į kurį kreipėsi Viešpats sakydamas: „Tave, žmogau, paskyriau Izraelio namų sargybiniu. Kada tik išgirsi iš Mano lūpų žodį, perduosi jiems Mano perspėjimą. Jei tariau nedorėliui: ‘Nedoras žmogau, tu turi mirti!’ – o tu nekalbėsi, kad įspėtum nedorėlį mesti savo kelią, tai tas nedorėlis tikrai mirs dėl savo kaltės, tačiau jo kraujo pareikalausiu iš tavo rankos. Bet jei tu perspėsi nedorėlį, kad jis sugrįžtų iš savo kelio, o jis negrįš, tai mirs dėl savo kaltės, o tu išgelbėsi savo gyvastį.“ (*Ezechielio 33, 7–9*)

Priimti bei skelbti tiesą kliudo paniekinimas ir priekaištai. Tai yra vieninteliai argumentai, kurių tiesos gynėjai niekada negalės paneigti. Tačiau tai neturi sulaikyti tikrųjų Kristaus sekėjų. Jie nelaukia, kol tiesa taps populiari. Suvokdami savo pareigą, jie

savanoriškai priima kryžių ir pritaria apaštalo Pauliaus nuomonei, kad „lengvas dabartinis mūsų vargas ruošia mums neapsakomą, visa pranokstančią amžinąją garbę“, jie kartu pritaria vienam senovės pranašui, kuris Mesijo paniekinimą laikė didesniu lobiu negu Egipto turtus (žr. 2 Korintiečiams 4, 17; Hebrajams 11, 26).

Tie, kurie širdies gilumoje tarnauja pasauliui, nepriklausomai nuo savo tikėjimo, vadovausis tik pasaulio dvasia, o ne tiesos principais. *Mes turime pasirinkti tai, kas yra teisinga dėl to, kad tai yra teisinga, o pasekmes palikti Dievui.* Už didžiąsias reformas pasaulis turi būti dėkingas principingiems, drąsiems žmonėms – tikėjimo vyrams. Tokie žmonės padeda vykdyti reformą ir mūsų laikais.

Taip kalba Viešpats: „Klausykitės Manęs, išmanantieji teisumą, tauta, imanti Mano mokymą širdin: nebijokite žmonių užgaulės, neišsigąskite jų patyčių! Jūs kaip drabužį suės kirminai, kaip vilną sukapos kandys. O Mano teisumas tvers per amžiaus, ir Mano išganymas plūs iš kartos į kartą.“ (Izaijo 51, 7–8)

27. MŪSŲ LAIKŲ ATGIMIMAI

Kur tik Dievo Žodis buvo teisingai skelbiamas, visur jis davė vaisius, kurie liudijo, kad jis yra dieviškosios kilmės. Dievo Dvasia lydėjo Jo tarnus, todėl Žodis buvo galingai skelbiamas. Nusidėjęlių sąžinė nubusdavo. „Atėjusi į šį pasaulį šviesa, kuri apšviečia kiekvieną žmogų“¹⁵⁶, pasiekė slapčiausias sielos kerteles, ir išėjo aikštėn visa, kas buvo paslėpta.¹⁵⁷ Žmonių širdis ir protus užvaldė gilus įsitikinimas, kad reikia atgailauti. Jie buvo visiškai įtikinti dėl nuodėmės, dėl teismo ir dėl būsimojo teismo. Jie suprato Jehovos teisingumą ir jautė siaubą dėl savo nuodėmių bei nedorumo prieš širdžių Tyrėją. Sielvartaudami jie klausė: „Kas mane išvaduos iš šito mirtingo kūno?!“¹⁵⁸ Kai jiems vis labiau atsiskleisdavo neįkainojama Golgotos kryžiaus auka už jų nuodėmes, jie suvokė, kad *tik Kristaus nuopelnai gali išdildyti jų prasižengimus ir sutaisyti su Dievu*. Tikėdami ir nusizeminę jie priėmė Dievo Avinėlį, kuris naikina pasaulio nuodėmę¹⁵⁹, ir per Jėzaus kraują gavo *anksčiau padarytų nuodėmių*¹⁶⁰ atleidimą.

Šios sielos subrandino tikrus atsivertimo vaisius. Jos pradėjo tikėti, buvo pakrikštytos ir pakilo naujam gyvenimui kaip nauji kūriniai Kristuje, kad daugiau negyventų savo geismais, o tikėdami Dievo Sūnų eitų Jo pėdomis, atspindėtų Jo charakterį, apsivalytų ir taptų tokie pat tyri kaip Jis. Dabar jie pamilo tai, ko anksčiau

nekenė, o pradėjo neapkęsti to, ką mylėjo. Išdidūs ir užsispyrę tapo nuolankūs ir romūs, tuščiagarbiai ir pasipūtę – rimti ir kuklūs. Niekinantys Dievą pasidarė dievobaimingi, girtuokliai tapo blaivininkai, o ištvirkėliai – skaistūs. Jie atsikratė tuščio gyvenimo. Juk krikščionis puošia „ne išorė – šukuosena, aukso gražmenos ar ištaigingi drabužiai, – bet žmogaus širdies slaptuma – nesugadinta, švelni ir taikinga dvasia, kuri brangi Dievo akyse“ (1 Petro 3, 3–4).

Atgimimas paskatino ištirti savo širdis ir nusižeminti prieš Dievą. Rimtai ir iškilmingai buvo kreipiamasi į nusidėjėlius, už kuriuos praliejo savo kraują Kristus. Moterys ir vyrai grūmėsi maldose su Dievu, kad išgelbėtų žūstančius.¹⁶¹ Žmonių širdžių atgimimo vaisiai buvo akivaizdūs: jie nebijojo aukotis, bet džiaugėsi, kad buvo verti dėl Kristaus kęsti panieką ir išmėginimus. Žmonės matė permainas, įvykusias išpažįstančių Jėzaus vardą gyvenime. Jie darė teigiamą įtaką aplinkiniams, jie rinko su Kristumi ir sėjo Dvasiai, kad rinktųsi vaisių amžinajam gyvenimui.

Apie juos būtų galima pasakyti: „Jiems teko nuliūsti, bet nuliūdimas atvedė juos į atgailą. [...] Mat liūdesys pagal Dievo valią per atgailą atveda į išgelbėjimą, ir to netenka gailėtis, o šio pasaulio liūdesys veda į mirtį. Ir štai kaip tik tas nuliūdimas pagal Dievo valią pažadino jiems susirūpinimą, teisinimąsi, apmaudą, baimę, ilgesį, uolumą ir bausmę! Jie visais atžvilgiais pasirodė nesusitepę.“ (žr. 2 Korintiečiams 7, 9–11)

Visa tai buvo Dievo Dvasios darbo vaisius. *Įvykusi gyvenimo permaina liudija, kad atgaila yra tikra.* Jei nusidėjėlis tesi savo pažadus, atiduoda, ką buvo paėmęs, išpažįsta nuodėmes ir myli Dievą bei savo artimą, jis gali būti tikras, kad susitakė su Dievu. Tokie buvo praėjusių laikų religinių prabudimų rezultatai, kurie rodė, jog Dievas palaimino juos žmonių išgelbėjimo ir visos žmonijos kilninimo darbe.

Tačiau daug mūsų laikų atgimimų labai skiriasi nuo to dieviškosios malonės pasireiškimo, kuris ankstesniais laikais lydėjo Dievo tarnų darbą. Beje, pasireiškėdavo didelis susidomėjimas, atsiversdavo daugybė žmonių ir padidėdavo Bažnyčios narių skaičius, vis dėlto

negalima tvirtinti, kad žmonės iš tikrųjų dvasiškai auga. Trumpam sužibusi šviesa užgesdavo, ir užslinkdavo dar juodesnė tamsa.

Žinomi atgimimai per daug dažnai veikia vaizduotę, sužaidina jausmus ir kelia susižavėjimą tuo, kas nauja ir stebina. Dėl to atsivertę žmonės mažai tenori klausytis Biblijos tiesų, mažai domisi pranašų ir apaštalų liudijimais. Jei pamaldos nebus kuo nors sensacingos, jos netrauks žmonių. Todėl bet kokia šviesa, reikalaujanti protingų samprotavimų, nesusilaukia atgarsio, aiškūs Dievo Žodžio įspėjimai, tiesiogiai susiję su žmonių amžiniais interesais, lieka neišgirsti.

Kiekvienai tikrai atsivertusiai širdžiai bendravimas su Dievu ir domėjimasis amžiniais dalykais taps didžiausiu gyvenimo tikslu. Tačiau kur šių laikų Bažnyčiose rasime atsidavimo Dievui dvasią? Atsivertusieji neišsižada savo išdidumo ir meilės pasauliui. Jie kaip ir prieš atsivertimą nenori labiau aukotis, nešti kryžių ir sekti paskui nuolankų bei kuklų Jėzų. Religija tapo bedievių ir skeptikų pajuokos objektu, nes daugelis, kurie vadinasi krikščionimis, nesilaiko jos principų. Maldingumo jėga beveik pasitraukė iš daugelio Bažnyčių. Malonios iškylos, bažnytiniai spektakliai, mugės, prabangūs namai, savęs aukštinimas – visa tai atitraukia mintis nuo Dievo. Žemės, daiktai ir pasaulietiniai užsiėmimai taip užvaldo protą, kad amžinybės dalykams skiriamas tik menkas dėmesys.

Nepaisant visuotinio tikėjimo ir pamaldumo smukimo, Bažnyčiose yra ir tikrų Kristaus sekėjų. Prieš Paskutinį Dievo teismą pasireikš toks Viešpaties tautos maldingumo atgimimas, kokio nėra buvę nuo apaštalų laikų. Dievo Dvasia ir galia išsilies ant Jo vaikų. Tuo metu daugelis atsiskirs nuo tų Bažnyčių, kuriose meilė pasauliui išstūmė meilę Dievui ir Jo Žodžiui. Daugelis dvasininkų ir eilinių žmonių su malonumu priims didžiąsias tiesas, kurios Dievo valia bus skelbiamos tuo metu, kad parengtų žmones Viešpaties antrajam atėjimui. Tačiau žmonių priešininkas nori sukliudyti šiam darbui, todėl prieš prasidedant tokiam judėjimui jis stengsis klasta užkirsti jam kelią. Suklaidintus Bažnyčių atstovus jis pasistengs įtikinti, kad jie gavo ypatingą Dievo palaiminimą, ir

prasideda didysis religinis atgimimas. Daugybė žmonių džiūgaus dėl nuostabaus Dievo darbo jų labui, o iš tikrųjų visa tai bus kitos dvasios darbas. Prisidengęs religijos kauke, šėtonas stengsis išplėsti savo įtaką visam krikščioniškam pasauliui.

Daugelį religinių atgimimų, įvykusių pastaraisiais penkiasdešimt metų, daugiau ar mažiau veikė ta pati šėtono jėga, kuri pasireiškė ir platesnio masto ateities judėjimuose. Emocinis sujaudinimas ir tiesos sumaišymas su melu padeda suklaidinti žmones. Tačiau niekas teneapsigauna. Dievo Žodžio šviesa nesunku nustatyti šių judėjimų prigimtį. Jeigu žmonės nepaiso Biblijos liudijimo, nusisuka nuo jos aiškių ir sielas tiriančių tiesų, reikalaujančių iš žmonių pasiaukojimo ir pasaulio išsižadėjimo, galima neabejotinai pasakyti, kad jie negauna Dievo palaiminimo. Ir, remiantis paties Kristaus taisykle: „Jūs pažinsite juos iš vaisių“ (*Mato 7, 16*), pasidaro aišku, kad šie judėjimai nėra Dievo Dvasios darbas.

Dievas atsiskleidžia žmonėms per savo Žodžio tiesas, todėl visiems, kurie jas priima, jos yra skydas nuo šėtono apgaulių. Tik šių tiesų nepaisymas atvėrė duris taip smarkiai plintančiam blogiui religiniame pasaulyje. Buvo primiršta Dievo Įstatymo kilmė ir svarba. Neteisingas Dievo Įstatymo, jo nekintamumo ir vykdymo būtinumo supratimas sąlygojo neteisingą atsivertimo ir apsisvalymo nuo nuodėmių sampratą, todėl Bažnyčiose smuko pamaldumas. Štai kur svarbiausia priežastis, kodėl mūsų laikų atgimimuose nėra Dievo galios ir Dvasios.

Pagarsėję pamaldumu skirtingų tikybų žmonės pripažįsta šį faktą ir labai dėl to apgailestauja. Profesorius Edvardas A. Parkas, kalbėdamas apie dabarties Bažnyčiai gresiančius pavojus, taikliai pažymi: „Vienas pavojaus šaltinis yra tas, kad iš sakyklos nebegirdimi raginimai paklusti Dievo Įstatymui. Anksčiau sakykla buvo sąžinės balso aidas. [...] Praeityje mūsų garsiausių pamokslininkų žodžiai buvo kupini iškilmingo didingumo, nes jie sekė Mokytojo pavyzdžiu, išaukštindami Įstatymą, jo įsakymus ir draudimus. Jie be paliovos primindavo du svarbiausius principus: Įstatymas yra Dievo tobulybės atspindys, todėl nemylintis Įstatymo žmogus nemyli ir Evangelijos, nes Įstatymas kaip ir Evangelija yra veidrodis,

atskleidžiantis tikrąjį Dievo charakterį. Nepaisant šių principų, iškyla pavojus nepakankamai įvertinti nuodėmės blogį, jos mastą ir pražūtingumą. Proporcingai įsakymo teisingumui matome jo nesilaikymo žalą. [...]

Be to, iškyla pavojus nepakankamai įvertinti Dievo teisingumą. Šiuolaikiniai pamokslininkai linkę atskirti Dievo teisingumą nuo Dievo gailestingumo ir, užuot išskėlę gailestingumą kaip principą, nužemina jį iki jausmų lygio. Naujieji teologai atskiria tai, ką Dievas sujungė. Koks iš tikrųjų yra Dievo Įstatymas – geras ar blogas? Jis yra geras. Tuomet ir teisingumas yra gėris, nes išreiškia vykdomąjį Įstatymo principą. Įpratę neįvertinti Dievo Įstatymo ir teisingumo, neklusnumo mastą ir žalą, žmonės greitai pradeda lengvabūdiškai žiūrėti į malonę, kuri leidžia atpirkti nuodėmę. “Taigi Evangelija praranda žmonių sąmonėje savo reikšmę ir svarbą, todėl greitai jie bus pasiruošę atmesti net pačią Bibliją.

Daugelis religijos mokytojų tvirtina, kad savo mirtimi Kristus panaikino Įstatymą, todėl žmonės yra laisvi nuo jo reikalavimų. Be to, kai kurie vaizduoja Įstatymą kaip sunkią naštą ir jo vergiją supriešina su laisve, kurią duoda Evangelija.

Tačiau pranašai ir apaštalai kitaip žiūrėjo į šventąjį Dievo Įstatymą. Dovydas sakė: „Eisiu erdviu keliu, nes ieškojau Tavo įsakų.“ (*Psalms 119, 45*) Apaštalas Jokūbas, kuris rašė po Kristaus mirties, rėmėsi Dešimtimi Dievo įsakymų kaip „karališkuoju Įstatymu ir tobuluoju laisvės Įstatymu“ (žr. *Jokūbo 2, 8; 1, 25*). Pusę amžiaus po nukryžiuavimo Apreiškimo knygos autorius sako, jog palaiminti tie, kurie vykdo Dievo įsakymus, „kad įgytų teisę į gyvybės medį ir galėtų įžengti pro vartus į miestą“ (*Apreiškimo 22, 14*).

Tvirtinimas, kad Kristus savo mirtimi panaikino Tėvo Įstatymą, neturi jokio pagrindo. Jei būtų buvę galima pakeisti Įstatymą arba nekreipti į jį dėmesio, tuomet Kristui nebūtų reikėję mirti, kad išgelbėtų žmogų nuo bausmės už nuodėmes. Kristaus mirtis neturi nieko bendra su Įstatymo panaikinimu, ji tik įrodo, kad jis yra nekintamas. Dievo Sūnus atėjo, „kad savo Įstatymą padarytų didingą ir šlovingą“ (*Izaijo 42, 21*). Jis sakė: „Nemanykite, jog Aš atėjęs panaikinti Įstatymo [...]. Iš tiesų sakau jums: kol dangus ir

žemė nepraeis, nė viena raidelė ir nė vienas brūkšnelis neišnyks iš Įstatymo.“ (*Mato 5, 17–18*) Apie save Jis sako:

„Mano džiaugsmas – vykdyti Tavo valią, Mano Dieve, Tavo Įstatymą turiu širdyje!“ (*Psalmė 40, 9*)

Pagal prigimtį Dievo Įstatymas yra nekintamas. Jis atskleidžia Autoriaus valią ir būdą. Dievas yra meilė, Jo Įstatymas taip pat yra meilė. Du didieji principai yra meilė Dievui ir meilė žmogui. „Meilė – Įstatymo įvykdymas.“ (*Romiečiams 13, 10*) Dievo charakteris yra tiesa ir teisingumas, lygiai taip pat Jo Įstatymas yra tiesa ir teisingumas. Psalmininkas sako: „[...] Tavo Įstatymas – tiesa, [...] teisūs visi Tavo įsakymai.“ (*Psalmė 119, 142. 172*) Apaštalas Paulius skelbia: „Taigi Įstatymas šventas; įsakymas taip pat šventas, ir teisingas, ir geras.“ (*Romiečiams 7, 12*) Įstatymas, kuris yra Dievo valios ir išminties apreiškimas, turi būti toks pat amžinas kaip ir jo Autorius.

Atsivertimo ir šventėjimo darbas skirtas sutaikyti žmones su Dievu ir padaryti taip, kad jie gyventų pagal Jo Įstatymo reikalavimus. Pradžioje žmogus buvo sukurtas pagal Dievo paveikslą. Jis sugyveno su gamta, jo gyvenimas atitiko Dievo Įstatymą, o teisingumo principai buvo įrašyti jo širdyje. Tačiau nuodėmė atskyrė jį nuo Kūrėjo, ir jis nebeatspindėjo Dievo paveiklo. Žmogaus širdis paskelbė karą Dievo Įstatymo principams. „Kūno siekimai priešiški Dievui; jie nepaklūsta Dievo Įstatymui, ir net negali paklusti.“ (*Romiečiams 8, 7*) Tačiau Dievas „taip pamilo pasaulį, jog atidavė savo viengimį Sūnų“¹⁶², kad žmogus būtų sutaikytas su Dievu. Kristaus nuopelnų dėka jis gali atgauti darną su Kūrėju ir bendrauti su Juo. Dievo malonės dėka jo širdis turi atsinaujinti, jis turi atgimti iš aukštybės. Šis pasikeitimas yra antrasis gimimas, be kurio, pasak Jėzaus, žmogus *negalės regėti Dievo Karalystės*.¹⁶³

Pirmasis susitaikymo su Dievu žingsnis yra nuodėmingumo suvokimas. „Nuodėmė – tai Įstatymo laužymas. Tačiau per Įstatymą [...] pažįstame nuodėmę.“ (*1 Jono 3, 4; Romiečiams 3, 20*) Kad suvoktų savo kaltę, nusidėjėlis turi palyginti save su didžiuoju Dievo teisingumo matu. Jis yra veidrodis, kuris parodo teisiejo charakterio tobulumą ir padeda žmogui pamatyti savo trūkumus.

Įstatymas atskleidžia žmogui jo nuodėmes, tačiau neduoda vaistų nuo jos. Žadėdamas gyvenimą klusniesiems, Įstatymas skelbia, kad nusidėjėlių laukia mirtis. Tik Kristaus Evangelija gali išgelbėti žmogų nuo nuodėmės pasmerkimo ir paniekinimo. Jis turi atgailauti prieš Dievą, kurio Įstatymą pažeidė, ir tikėti Kristumi bei Jo atperkama auka. Tada jam atleidžiamos *anksčiau padarytos nuodėmės*, ir jis tampa dieviškosios prigimties dalininku. Jis būna Dievo vaiku, kuris įkvėptas išūnystės dvasios, kreipiasi į Jį: „Aba, Tėve!“

Ar dabar jam leidžiama laužyti Dievo Įstatymą? Apaštalas Paulius sako: „O gal tikėjimu mes panaikiname Įstatymą? Nieku būdu! Priešingai, mes Įstatymą patvirtiname. Mirę nuodėmei, kaipgi toliau gyventume joje?“ (*Romiečiams 3, 31; 6, 2*) Ir apaštalas Jonas skelbia: „Nes tai ir yra Dievo meilė – Jo įsakymus vykdyti. O Jo įsakymai nėra sunkūs.“ (*1 Jono 5, 3*) Atgimusi širdis susitaiko su Dievu ir Jo Įstatymu. Kai nusidėjėlis labai pasikeičia, iš mirties jis yra perėjęs į gyvenimą, iš nuodėmės – į šventumą, iš Įstatymo laužymo ir maišto – į klusnumą ir ištikimybę. Baigiasi senasis atitolimo nuo Dievo gyvenimas, prasideda naujas, susitaikymo, tikėjimo ir meilės gyvenimas. „Tada Įstatymo reikalavimai išsipildo jame, gyvenančiame ne pagal kūną, bet pagal Dvasią.“ (*žr. Romiečiams 8, 4*) Tuomet jo širdies kalba bus tokia: „O, kaip aš branginu Tavo Įstatymą! Mąstau apie jį visą dieną.“ (*Psalmė 119, 97*)

„Viešpaties Įstatymas tobulas; jis atnaujina gyvastį.“ (*Psalmė 19, 8*) *Be Dievo Įstatymo žmonės negalėtų teisingai suprasti Dievo tyrumo ir šventumo bei savo pačių kaltės ir netyrumo. Jie negalėtų suvokti visiško savo nuodėmingumo ir nejaustų reikmės atgailauti.* Nesuvokdami pražūtingos Dievo Įstatymo laužytojų būsenos, jie nejaucia atperkamojo Kristaus kraujo poreikio. Išgelbėjimo viltis neskaitina iš pagrindų pakeisti savo širdį, pertvarkyti gyvenimą. Dėl to daugelis atsiverčia paviršutiniškai, o žmonės, kurie niekada nebuvo vienybėje su Kristumi, prisijungia prie Bažnyčios.

Klaidingi mokymai apie šventėjimą atsiranda tuomet, kai nepaisoma Dievo Įstatymo arba jis atmetamas. Jie plačiai paplitę šiuolaikiniuose religijos judėjimuose. Šie mokymai klaidingi ne tik

kaip doktrinos, jie pavojingi savo praktiniais rezultatais; tas faktas, kad jiems pritaria tiek daug žmonių, dar kartą pabrėžia įsakmų būtinumą išaiškinti, ko šiuo klausimu moko Šventasis Raštas.

Tikrasis šventėjimas – tai Biblijos mokymas. Apaštalas Paulius savo Laiške tesalonikiečiams rašė: „Tokia gi Dievo valia – jūsų šventėjimas.“ (1 *Tesalonikiečiams* 4, 3) Jis meldėsi: „Pats ramybės Dievas iki galo jus tepsąventina.“ (1 *Tesalonikiečiams* 5, 23) Šventasis Raštas aiškiai nurodo, kas yra šventėjimas ir kaip jis pasiekiamas. Išgelbėtojas meldėsi už savo mokinius: „Pašventink juos tiesa! Tavo Žodis yra tiesa.“ (Jono 17, 17) Apaštalas Paulius mokė, kad tikintieji „taptų priimtina atnaša, Šventosios Dvasios pašventinta“ (*Romiečiams* 15, 16). Koks yra Šventosios Dvasios darbas? Jėzus sakė savo mokiniams: „Kai ateis toji Tiesos Dvasia, jus Ji ves į tiesos pilnatvę.“ (Jono 16, 13) Psalmininkas sako: „Tavo Įstatymas – tiesa.“¹⁶⁴ Dievo Dvasios ir Žodžio dėka žmonėms atsiveria didieji Jo Įstatyme įkūnyti teismo principai. Dievo Įstatymas *šventas, ir teisingas, ir geras*, jis atspindi Dievo tobulybę, vadinasi, charakteris, susiformavęs klusnumo tam Įstatymui dėka, taip pat bus šventas. Kristus yra puikus tokio charakterio pavyzdys. Jis sako: „Aš [...] vykdu savo Tėvo įsakymus. [...] visuomet darau, kas Jam patinka.“ (Jono 15, 10; 8, 29) Kristaus sekėjai turi būti panašūs į Jį – Dievo malonės dėka formuoti savo charakterį taip, kad jis atitiktų Jo šventojo Įstatymo principus. Tai ir yra Biblijos nurodytas šventėjimas.

Jis gali įvykti tik tikint Kristumi, mummyse gyvenančios Dievo Dvasios galia. Apaštalas Paulius ragina tikinčiuosius: „Darbuokitės savo išganymui su baime ir drebėdami, nes Dievas iš savo palankumo skatina jus ir trokšti, ir veikti!“ (*Filipiečiams* 2, 12–13) Nuodėmė gundys krikščionį, tačiau jis nuolat kovos su ja. Tai kovai reikia Kristaus pagalbos. Žmogaus silpnumas susijungia su Dievo galybe, ir tikėjimas sušunka: „Dėkui Dievui, kuris duoda mums pergalę per mūsų Viešpatį Jėzų Kristų!“ (1 *Korintiečiams* 15, 57)

Šventasis Raštas aiškiai sako, kad šventėjimas yra nuolatinis procesas. Kai nusidėjėlis atsiverčia, susitaiko su Dievu per Kristaus aukos atperkantią kraują, tik tuomet prasideda krikščioniškasis gyvenimas. Dabar jis turi siekti tobulumo, augti, kol „taps tikru

vyru pagal Kristaus pilnatvės amžiaus saiką.¹⁶⁵ Apaštalas Paulius teigia: „Pamiršęs, kas už manęs, aš veržiuosi pirmyn, į tikslą, siekiu laimikio aukštybėse, prie kurio Dievas kviečia Kristuje Jėzuje.“ (*Filipiečiams 3, 13–14*) Apaštalas Petras nurodo mums laiptelius, kuriais kylant pasiekiamas šventumas: „Todėl parodykite visą stropumą, kad savo tikėjimu ugdytumėte dorybę, dorybe – pažinimą, pažinimu – susivaldymą, susivaldymu – ištvermę, ištverme – maldingumą, maldingumu – brolybę, o brolybe – meilę. [...] Tai darydami, jūs niekad neapsigausite.“ (*2 Petro 1, 5–10*)

Tie, kurie pasiekė biblinį šventumą, visada rodys nuolankumo dvasią. Kaip Mozė, lygindami save su Beribio tyrumu ir neprilygstama tobulybe, jie mato keliantį pagarbią baimę šventumo didingumą ir savo menkumą.

Pranašas Danielius buvo tikrojo pasišventimo pavyzdys. Jo ilgas gyvenimas liudijo kilnią tarnystę Kūrėjui. Jis buvo *brangus žmogus Dangui* (*Danieliaus 10, 11*). Tačiau, užuot didžiavęsis savo tyrumu ir šventumu, šis garbingas pranašas tapatina save su tikrai nusidėjusiais izraelitais, maldaudamas pasigailėti savo tautiečių: „Ne dėl savo teismo mes sudedame savo maldavimus priešais Tavo veidą, bet dėl Tavo didelio gailestingumo. Viešpatie [...], mes nusidėjome ir nedorai elgėmės.“ (*Danieliaus 9, 18. 15*) Pranašas užsimena, kad jis meldėsi ir „išpažino savo nuodėmę bei Izraelio tautos nuodėmę“ (*Danieliaus 9, 20*). Ir kai vėliau pasirodė Dievo Sūnus, kad duotų jam nurodymus, Danielius pasakė: „Aš netekau jėgų, mirtinai išblyškau ir buvau visiškai bejėgis.“ (*Danieliaus 10, 8*)

Kai per audrą patriarchas Jobas išgirdo Viešpaties balsą, jis sušuko: „[...] gėdijuosi visko, ką esu pasakęs, ir atgailauju dulkėse ir pelenuose.“ (*Jobo 42, 6*) Kai pranašas Izaijas pamatė Viešpaties šlovę ir išgirdo kerubus tariančius: „Šventas, šventas, šventas yra Galybių Viešpats“, sušuko: „Vargas man, nes esu žuvęs! Aš – žmogus, kurio lūpos suteptos.“ (*Izaijo 6, 3. 5*) Po to, kai apaštalas Paulius buvo „pagautas ir iškeltas iki trečiojo dangaus ir girdėjo slaptus žodžius, kurių nevalia žmogui ištarti“, jis kalba apie save kaip apie „visų šventųjų mažiausiąjį“ (*2 Korintiečiams 12, 2–4; Efeziečiams 3, 8*).

Mylimasis Kristaus apaštalas Jonas ne kartą priglaudęs galvą prie Jėzaus krūtinės ir matęs Jo šlovę, puolė angelui *po kojų tarsi negyvas* (*Apreiškimo 1, 17*).

Tie, kurie eina Golgotos kryžiaus šešėlyje, niekada negali reikšti pasitenkinimo savimi, didžiuotis savimi ir girtis, kad nėra nusidėję. Jie turi suprasti, jog jų nuodėmė sukėlė mirtiną kančią Dievo Sūnui. Ši mintis turi padėti jiems dar labiau nusizeminti. Tie, kurie gyvena artimai bendraudami su Jėzumi, aiškiausiai mato žmogiškosios prigimties silpnumą bei nuodėmingumą, todėl vienintelė jų viltis yra nukryžiuoto ir prisikėlusio Išgelbėtojo nuopelnai.

Religiniame pasaulyje vis dažniau pasireiškia pasišventimas, kuris persmelktas savęs išaukštinimo ir Dievo Įstatymo niekinimo dvasia. Tai visai svetima Biblijos mokymui. Tokio pasišventimo gynėjai nurodo, kad šventėjimas yra akimirksnio darbas, jie tvirtina, kad vien tikėjimo dėka pasiekiamas visiškas šventumas. „Tik tikėkite, – sako jie, – ir būsite palaiminti.“ Anot jų, šventėjimo palaiminimas gaunamas be jokių pastangų. Tuo pat metu jie neigia Dievo Įstatymo autoritetą, tvirtindami, kad yra atleisti nuo pareigos laikytis Jo įsakymų. *Ar žmogus gali būti šventas, tapatintis su Dievo valia ir charakteriu, jeigu jis nesilaiko principų, kurie išreiškia Dievo prigimtį, valią ir nurodo, kas Jam patinka?*

Troškimas išpažinti neįpareigojančią religiją, kuri nereikalauja kovos, pasiaukojimo, atsiskyrimo nuo pasaulio paikybės, pagimdė populiarų mokymą apie tai, kad pakanka tikėjimo, vien tikėjimo. Ką apie tai sako Dievo Žodis? Apaštalas Jokūbas teigia: „Kas iš to, mano broliai, jei kas sakosi turįs tikėjimą, bet neturi darbų?! Ar gali jį išgelbėti tikėjimas? [...] Ar nori žinoti, neišmintingas žmogau, kad tikėjimas be darbų nevaisingas? Argi ne darbais buvo nuteisintas mūsų tėvas Abraomas, aukodamas savo sūnų Izaoką ant aukuro? Matai, tikėjimas veikė kartu su jo darbais, ir darbai tikėjimą padarė tobulą. [...] Matote, kad žmogus nuteisinamas darbais, o ne vienu tikėjimu.“ (*Jokūbo 2, 14–24*)

Dievo Žodžio liudijimas prieštarauja šiam klaidingam mokymui apie tikėjimą be darbų. Tai nėra tikėjimas, kuris reikalauja

Dangaus palankumo, nesilaikydamas sąlygų, kuriomis gali būti suteikta malonė. Tai pernelyg didelis pasitikėjimas savimi, nes tikrasis tikėjimas remiasi Šventojo Rašto pažadais ir reikalavimais.

Tegu niekas neapsigauna, tikėdamas, kad gali tapti šventas, tyčia pažeisdamas nors vieną Dievo priesaką. *Sąmoninga nuodėmė nutildo barantį Šventosios Dvasios balsą ir atskiria sielą nuo Dievo.* „Nuodėmė – tai Įstatymo laužymas.“ „O nė vienas nusidėjėlis [Įstatymo laužytojas] Jo [Dievo] neregėjo ir nepažino.“ (1 Jono 3, 6) Nors apaštalas Jonas savo laiškuose tiek daug rašo apie meilę, bet jis nesvyruodamas atskleidžia tikrąjį būdą tų, kurie reiškia pretenzijas į šventumą, tačiau laužo Dievo Įstatymą: „Kas sakosi Jį pažinęs, bet Jo įsakymų nesilaiko, tas melagis, ir nėra jame tiesos. O kas laikosi Jo žodžių, tas iš tiesų tobulai myli Dievą.“ (1 Jono 2, 4–5) Taip patikrinamas kiekvieno žmogaus tikėjimo išpažinimas. Mes negalime spręsti apie žmogaus šventumą tol, kol neišmatuosime jo Dievo šventumo matu – vieninteliu matu ir žemėje, ir danguje. Jei žmonės neskiria pakankamai reikšmės moralės Įstatymui, jeigu jie menkina ir pro pirštus žiūri į Dievo priesakus, jei pažeidžia nors mažiausią Jo įsakymą ir taip elgtis moko kitus, tuomet jie neturės jokios vertės Dangaus akyse, ir galima neabejoti, kad jų pretenzijos neturi jokio pagrindo.

Jau vien žmogaus tvirtinimas, kad jis nėra nusidėjęs, įrodo, jog jam toli iki šventumo. Jis neteisingai supranta tobulą Dievo šventumą ir visišką tyrumą, nesuvokia, koks turi būti žmogus, kad jo charakteris derėtų su Dievo charakteriu. Pernelyg gerai manantis apie save neteisingai supranta Jėzaus tyrumą ir žavingumą, nuodėmės žalą ir blogį. Juo didesnis atstumas tarp jo ir Kristaus, juo menkesnis Dievo charakterio bei Jo reikalavimų supratimas, tuo teisesnis toks žmogus atrodys pats sau.

Šventėjimas, apie kurį kalbama Šventajame Rašte, susijęs su visu žmogumi – jo dvasia, siela ir kūnu. Apaštalas Paulius meldėsi už tesalonikiečius, kad Dievas išlaikytų „sveiką bei nepektiną jų dvasią, sielą ir kūną mūsų Viešpaties Jėzaus atėjimui“ (1 Tesalonikiečiams 5, 23). Kiek vėliau tikintiesiems jis vėl rašo: „Dėl Dievo gailėstingumo raginu jus, broliai, aukoti savo kūnus kaip gyvą,

šventą, Dievui patinkančią auką.“ (*Romiečiams 12, 1*) Senovės Izraelio laikais kiekviena Dievui aukojama auka būdavo atidžiai apžiūrima. Jei gyvulys turėdavo kokių nors trūkumų, jo nepriimdavo, nes Dievas nurodė, kad auka privalo būti *be kliaudos*. Taigi krikščionims liepiama „aukoti savo kūnus kaip gyvą, šventą, Dievui patinkančią auką“. Kad tai galėtų daryti, jie turi stengtis išsaugoti visas jėgas. Kiekvienas įprotis, silpninantis kūno ar proto jėgas, daro žmogų netinkamą tarnauti Kūrėjui. Ar gali Dievas būti patenkintas mūsų aukos menkumu, jei galime paaukoti Jam visa kas geriausia? Kristus pasakė: „Mylėk Viešpatį, savo Dievą, visa širdimi.“¹⁶⁶ Tie, kurie myli Dievą visa širdimi, sieks geriausiai pasitarnauti Jam savo gyvenimu ir panaudoti visas jėgas pagal Jo Įstatymą ir valią. Jie nenuolaidžiaus savo troškimams ar potraukiams, kurie suterštų bei paniekintų auką, kurią turi aukoti savo dangiškajam Tėvui.

Apaštalas Petras maldauja „susilaikyti nuo kūno geidulių, kurie kovoja prieš sielą“ (*žr. 1 Petro 2, 11*). Kiekvienas nuodėmingas pasitenkinimas susilpnina jėgas, slopina protinius bei dvasinius sugebėjimus, todėl Dievo Žodis ir Dvasia mažai tegali paveikti širdį. Apaštalas Paulius rašo korintiečiams: „Taigi, mylimieji, turėdami tokius pažadus, apsivalykime nuo visų kūno ir dvasios dėmių, Dievo baime padarydami savo šventumą tobulą.“ (*2 Korintiečiams 7, 1*) Todėl Dvasios vaisiui: meilei, džiaugsmui, ramybei, kantrybei, malonumui, gerumui, ištikimybei, romumui jis priskiria ir susivaldymą (*žr. Galatams 5, 22–23*).

Nepaisydami šių įkvepiančių žodžių daugelis žmonių, kurie skelbiasi esą krikščionys, eikvoja jėgas, siekdami pelno ar vaikydamiesi mados. Jie suteršia savyje Dievo atvaizdą apsirijimu, vyno gėrimu ir draudžiamais malonumais! Bažnyčia, užuot peikusi šias ydas, pernelyg dažnai skatina blogį, pataikavimą įnoriams, godulystei, malonumų troškimui, kad tik pripildytų savo išdą, o tai negali padaryti atšalusios meilės Kristui. Jeigu Jėzus apsilankytų mūsų laikų Bažnyčiose ir pamatytų iškilmes ir nuodėmingą prekybą, vykdomą prisidengiant religijos vardu, ar Jis neišvartytų lauk šių Bažnyčios niekintojų, kaip išvarė pinigų keitėjus iš šventyklos?

Apaštalas Jokūbas sako, kad „iš aukštybių kilusi išmintis pirmiausia yra tyra“ (*Jokūbo 3, 17*). Jeigu apaštalas būtų susitikęs su tais, kurie tartų brangų Jėzaus vardą tabaku prasmirdusiomis lūpomis, su tais, kurie persisunkę bjauriu kvapu teršia aplinką, versdami aplinkinius kvėpuoti nuodingu oru, ar jis būtų toleravęs priešingą Evangelijos tyrumui įprotį ir nesmerkęs jo kaip *žemiško, gyvuliško ir demoniško*?¹⁶⁷ Tabako vergai trokšta gauti visiško šventėjimo palaiminimą, jie kalba apie savo viltį patekti į dangų, tačiau Dievo Žodis aiškiai sako, kad „ten niekada nepateks kas netyra, joks nešvankėlis ar melagis, o tikrai tie, kurie įrašyti Avinėlio gyvenimo knygoje“ (*Apreiškimo 21, 27*).

„Ar nežinote, kad jūsų kūnas yra šventykla jumyse gyvenančios Šventosios Dvasios, kurią gavote iš Dievo, ir kad jūs nebeprisklausote patys sau? Iš tiesų esate brangiai nupirkti. Tad šlovinkite Dievą savo kūnu!“ (*1 Korintiečiams 6, 19–20*) Tas, kurio kūnas yra Šventosios Dvasios šventykla, netaps pražūtingo įpročio vergu. Jis visas jėgas paskirs Kristui, atpirkusiam jį savo brangiu krauju. Visa, ką jis turi, priklauso Viešpačiui. Kaip gali jis būti nekaltas, švaistydamas patikėtą turtą? Tie, kurie skelbiasi esą krikščionys, kasmet išleidžia didžiulius pinigus nenaudingoms ir žalingoms užgaidoms, o tuo metu žmonės žūsta be gyvybės Žodžio. Jie apsuka Dievą dešimtinėmis ir aukomis, o ant savo naikinančių geidulių aukuro sudegina daugiau nei skiria vargšams ar Evangelijos darbui. Jei visi, kurie skelbiasi esą Kristaus sekėjai, būtų iš tikrųjų pasišventę, užuot leidę pinigus nereikalingoms ir net žalingoms užgaidoms, jei atiduotų juos į Viešpaties lobyną, tuomet parodytų gerą tikrųjų krikščionių susilaikymo, pasiaukojimo ir pasišventimo pavyzdį. Jie taptų pasaulio šviesa.

Pasaulis pasidavė ir nuolaidžiauja savo silpnybėms ir geismams. Žmonės valdo „kūno geismas, akių geismas ir gyvenimo puikybė“¹⁶⁸, tačiau Kristaus sekėjams skirtas šis šventas kvietimas: „Iš-eikite iš jų ir atsiskirkite, – sako Viešpats, – ir nelieskite netyrų daiktų.“¹⁶⁹ Dievo Žodžio šviesoje mes turime teisę pareikšti, kad pasišventimas nėra tikras tol, kol žmogus visiškai neatsisako nuodėmingų užsiėmimų ir pasaulio teikiamų malonumų.

Tiems, kurie paklūsta kvietimui: „Išeikite iš jų ir atsiskirkite, – sako Viešpats, – ir nelieskite netyrų daiktų“, Dievas pažada: „Tuomet Aš jus priimsiu ir būsiu jums Tėvas, o jūs būsite Man sūnūs ir dukterys.“ (2 Korintiečiams 6, 17–18) Kiekvienas krikščionis turi ypatingą teisę ir šventą pareigą gyventi turtingą ir turiningą dvasinį gyvenimą. „Aš – pasaulio šviesa, – sakė Jėzus. – Kas seka Manimi, nebevaikščios tamsybėse, bet turės gyvenimo šviesą.“ (Jono 8, 12) „Teisiųjų takas – tarsi aušros šviesa, vis labiau švintanti iki skaisčios dienos.“ (Patarlių 4, 18) Kiekvienas tikėjimo ir klusnumo žingsnis priartina sielą prie gyvenimo Šviesos, kurioje nėra jokios tamsybės.¹⁷⁰ Dievo tarnams šviečia skaitūs Teisumo saulės spinduliai, jie turi juos atspindėti. Kaip žvaigždės byloja mums, kad danguje yra didis šviesulys, kurio šlovė išryškina jas, taip krikščionys turi rodyti, kad Visatos soste sėdi Dievas, kurio būdu verta sekti ir kuris vertas šlovės ir gyriaus. Jo liudytojai turi atspindėti Jo Dvasios malonę, charakterio šventumą ir tyrumą.

Savo Laiške kolosiečiams apaštalas Paulius išvardija gausias Dievo vaikams užtikrintas palaimas: „Mes [...] nesiliaujame už jus meldę ir prašę, kad būtumėte pilni Dievo valios pažinimo su visa išmintimi ir dvasiniu supratimu, kad elgtumėtės, kaip verta Viešpaties, ir Jam tobulai patiktumėte, nešdami visokių gerų darbų vaisių ir augdami Dievo pažinimu, kad, visokeriopai sustiprinti Jo šlovės galia, pilni ištvermės ir kantrybės, su džiaugsmu dėkotumėte Tėvui.“ (Kolosiečiams 1, 9–12)

Jis taip pat kreipiasi į brolius efeziečius norėdamas, kad jie suprastų krikščioniškųjų privilegijų svarbą. Suprantamiausiais žodžiais jis atskleidžia, kokią nuostabią galią ir pažinimą jie gali gauti kaip Aukščiausiojo sūnūs ir dukterys. Jis meldėsi, kad Dievas „iš savo šlovės lobio suteiktų jiems stiprybės Jo Dvasios galia sutvirtintų juose vidinį žmogų, kad jie išsiskynę ir įsitvirtinę meilėje, galėtų suvokti kartu su visais šventaisiais, koks yra plotis ir ilgis, ir aukštis, ir gylis, ir pažinti Kristaus meilę, kuri pranoksta pažinimą“ (žr. Efeziečiams 3, 16–19). Apaštalo malda pasiekia kulminaciją, kai jis prašo, kad jie būtų *pripildyti visos Dievo pilnybės*.

Šie žodžiai atskleidžia aukštumas, kurias mes galime pasiekti, tikėdami dangiškojo Tėvo pažadais, jei tik įvykdysime Jo reikalavimus. Kristaus nuopelnų dėka mes galime pasiekti beribės Galybės sostą. „Jeigu Jis nepagailejo nė savo Sūnaus, bet atidavė Jį už mus visus, tai kaipgi Jis ir visko nedovanotų kartu su Juo?!“ (*Romiečiams* 8, 32) Tėvas suteikė Sūnui savo Dvasią be saiko, mes taip pat galime būti pripildyti visos Jo pilnybės. Jėzus sako: „Jei tad jūs, būdami nelabi, mokate savo vaikams duoti gerų daiktų, juo labiau jūsų Tėvas iš dangaus suteiks Šventąją Dvasią tiems, kurie Jį prašo. Jei ko prašysite Manęs Mano vardu, Aš padarysiu. Prašykite ir gausite, kad jūsų džiaugsmui nieko netruktų.“ (*Luko* 11, 13; *Jono* 14, 14; 16, 24)

Nors krikščionio gyvenimas turėtų išsiskirti nusižeminimu, tačiau jis neturėtų būti niūrus ir prislėgtas. Kiekvienas turi teisę gyventi taip, kad gautų Dievo palankumą ir palaiminimą. Mūsų dangiškasis Tėvas nenori, kad mes būtume pasmerkti ir gyventume tamsoje. Tikrasis nusižeminimas nereiškia, kad reikia eiti panarinus galvą ir sielvartauti dėl savęs. Mes galime ateiti pas Jėzų, kad būtume apvalyti, tuomet prieš Įstatymą nejausime sąžinės graužaties ir gėdos jausmo. „Taigi dabar nebėra pasmerkimo tiems, kurie yra Kristuje Jėzuje“, gyvenantiems ne pagal kūną, bet pagal Dvasią (žr. *Romiečiams* 8, 1. 4).

Nusidėję Adomo sūnūs per Jėzų tapo Dievo sūnumis, „juk šventintojas ir šventinamieji – visi kyla iš vieno. Todėl Jis nesigėdija juos vadinti broliais“ (*Hebrajams* 2, 11). Krikščionio gyvenimas turėtų būti tikėjimo, pergalės ir džiaugsmo Viešpatyje gyvenimas. „Juk kiekvienas, kuris gimęs iš Dievo, nugalį pasaulį, ir štai pergalė, nugalinti pasaulį, – mūsų tikėjimas!“ (*1 Jono* 5, 4) Teisingai kalbėjo Dievo tarnas Nehemijas: „[...] džiugesys Viešpatyje yra jūsų stiprybė.“ (*Nehemijo* 8, 10) Apaštalas Paulius sako: „Visuomet džiaukitės Viešpatyje! Ir vėl kartoju: džiaukitės! Visuomet džiaukitės, be paliovos melskitės! Visokiomis aplinkybėmis dėkokite, nes to Dievas nori iš jūsų Kristuje Jėzuje.“ (*Filipiečiams* 4, 4; *1 Tesalonikiečiams* 5, 16–18)

Tokie yra atsivertimo ir šventėjimo pagal Bibliją vaisiai. Šie vaisiai retai matomi todėl, kad krikščioniškasis pasaulis labai abejingai žiūri į didžiuosius teismo principus, kuriuos pateikia Dievo

Įstatymas. Todėl nuolatinis Dievo Dvasios darbas, kuris lydėjo ankstesniųjų laikų atgimimus, mažai pastebimas šiais laikais.

Mąstydami apie teisumo principus mes keičiamės. Kadangi nepaisoma šventų įsakymų, kuriais Dievas parodė žmonėms savo charakterio tobulumą ir šventumą, nes jų protus vis labiau patraukia žmonių mokymai ir teorijos, visai nenuostabu, kad Bažnyčiose stebimas gyvo pamaldumo nuosmukis. Viešpats sakė: „Juk Mano tauta nusikalto dvigubai: Mane, gyvojo vandens šaltinį, jie paliko ir išsikasė vandens talpyklas, kiauras talpyklas, nelaikančias vandens.“ (*Jeremijo 2, 13*)

„Laimingas, kas atmeta nedorėlių patarimus, kas neina nusidėjėlių keliu [...], bet džiaugiasi Viešpaties Įstatymu ir mąsto Jo Įstatymą dieną naktį. Jis lyg medis, pasodintas prie tekančio vandens, duodantis vaisių laikui atėjus, o jo lapai nevysta. Kad ir ką jis darytų, jam sekasi.“ (*Psalmė 1, 1–3*) Tik tada, kai Dievą išpažįstantiems Dievo Įstatymas taps didingas ir šlovingas, jų gyvenime atgims pamaldumas ir senovės tikėjimas. „Taip kalba Viešpats: ‘Stokitės ant kryžkelių ir pasižvalgykite! Pasiklauskite senovės takų, kur yra gerasis kelias! Eikite juo ir rasite ramybę.’“ (*Jeremijo 6, 16*)

28. GYVENIMO KNYGA

„Man stebint, – sako pranašas Danielius, – buvo pastatyti sostai, ir Ilgaamžis atsisėdo savo soste. Jo drabužis buvo baltas kaip sniegas, o galvos plaukai – tarsi gryna vilna; Jo sostas buvo ugnies liepsnos, o sosto ratai – plieskianti ugnis. Ugnies upė liejosi ir tekėjo priešais Jį. Tūkstančių tūkstančiai Jam tarnavo ir miriadų miriadai stovėjo priešais Jį. Teismas sėdo posėdžiauti, ir buvo atskleistos knygos.“
(*Danieliaus 7, 9–10*)

Pranašui buvo parodyta ta didžioji ir iškilmingoji diena, kai žmonių charakterius ir gyvenimą peržvelgs visos žemės Teisėjas, ir kiekvienam bus atmokėta *pagal jo darbus*.¹⁷¹ Ilgaamžis yra Dievas Tėvas. Psalmininkas sako: „Pirma, negu kalnai užgimė, ir žemę bei pasaulį pagimdei, Tu esi Dievas nuo amžių per amžius.“ (*Psalmė 90, 2*) Teismui vadovaus Jis – visko, kas egzistuoja, šaltinis, ir viso Įstatymo Autorius. O „tūkstančių tūkstančiai ir miriadų miriadai“ šventųjų angelų dalyvaus šiame didžiajame teisme kaip padėjėjai ir liudytojai.

Pranašas tęsia: „[...] pamačiau tarsi Žmogaus Sūnų, ateinantį dangaus debesimis. Jis priėjo prie Ilgaamžio, ir buvo Jam pristatytas. Jam buvo duota valdžia, garbė ir karalystė, idant Jam tarnautų visų kalbų tautos ir gentys. Jo valdžia yra amžina valdžia, tverianti amžinai, o Jo karalystė niekada nebus sunaikinta.“ (*Danieliaus 7,*

13–14) Čia aprašytas Kristaus atėjimas nėra Jo antrasis atėjimas į žemę. Jis priėjo prie Ilgaamžio danguje, kad gautų valdžią, garbę ir karalystę, kurie Jam bus duoti, kai Jis baigs tarpininkauti. Pranašystė nurodė, kad, pasibaigus pranašiškam 2300 vakarų ir rytmečių laikotarpiui, 1844 metais įvyks ne Jo antrasis atėjimas į žemę, o šis įvykis. Lydimas šventųjų angelų, mūsų didysis Vyriausiasis Kunigas įėjo į šventų švenčiausiąją ir stėjo Dievo akivaizdoje, kad pradėtų baigiamąją žmonių užtarimo tarnystę – vykdytų teisminį tyrimą ir maldautų už visus, kurie pasirodys verti paveldėti Jo palaiminimą.

Permaldavimo dienos apeigose galėdavo dalyvauti tik tie, kurie apeiginių pamaldų metu Dievo akivaizdoje išpažindavo savo kaltes ir atgailaudavo, o jų nuodėmės su aukų krauju patekdavo į šventyklą. Taigi didžiąją paskutiniąją Permaldavimo ir teismo tyrimo dieną turi būti nagrinėjamos tik tikrųjų Dievo vaikų bylos. Nedorėlių teismas bus ypatingas, bet neeilinis įvykis, kuris įvyks vėliau. „Mat jau metas prasidėti teismui nuo Dievo namų; bet jeigu jis pirmiausia prasideda nuo mūsų, tai koks galas laukia tų, kurie neklauso Dievo Evangelijos?!“ (1 Petro 4, 17)

Teismo sprendimai remsis Dangaus knygų užrašais, kuriose surašyti žmonių vardai ir darbai. Pranašas Danielius sako: „Teismas sėdo posėdžiauti, ir buvo atskleistos knygos.“ Apreiškimo knygos autorius, apibūdindamas tą patį įvykį, priduria: „Ir buvo atskleistos knygos, buvo atversta dar viena, būtent gyvenimo knyga. Mirusieji buvo teisiami iš užrašų knygoje pagal jų darbus.“ (Apreiškimo 20, 12)

Gyvenimo knygoje užrašyti vardai visų tų, kurie kada nors tarnavo Dievui. Jėzus sakė savo mokiniams: „[...] džiaukitės, kad jūsų vardai įrašyti danguje.“ (Luko 10, 20) Apaštalas Paulius kalba apie ištikimus bendradarbius, „kurių vardai įrašyti gyvenimo knygoje“ (Filipiečiams 4, 3). Pranašas Danielius, žiūrėdamas į tokių vargų metą, „kokių dar niekada nėra buvę nuo to laiko, kai atsirado tauotos“, teigia, kad bus išgelbėti visi, „kurie tik rasti įrašyti knygoje“. O Apreiškimo knygoje pasakyta, kad į Dievo miestą įeis tik tie, „kurie įrašyti Avinėlio gyvenimo knygoje“ (Danieliaus 12, 1; Apreiškimo 21, 27).

Atminimo knyga rašoma Dievo akivaizdoje, joje surašyti geri darbai tų, „kurie bijo Viešpaties ir pasitiki Jo vardu“ (*Malachijo 3, 16*). Danguje užrašyti jų tikėjimo žodžiai ir meilės darbai. Tuo remdamasis Judėjos valdytojas Nehemijas maldavo: „O mano Dieve, atsimink mane maloniai už tai ir neištrink mano gerų darbų, kuriuos esu padaręs savo Dievo Namams.“ (*Nehemijo 13, 14*) Dievo atminimo knygoje įamžintas kiekvienas teisingas darbas. Ten tiksliai pažymėtas kiekvienas nugalėtos pagundos atvejis, kiekviena įgyta pergalė prieš blogį, kiekvienas švelnus gailėstingumo žodis. Ten taip pat yra užrašytas kiekvienas pasiaukojimas, kiekviena iškęsta kančia ir sielvartas dėl Kristaus. Psalmininkas sako: „Tu sužymėjai mano klajones, tad supilk mano ašaras į savo ašotį! Argi jos nėra sužymėtos Tavo knygoje?“ (*Psalmė 56, 9*)

Be to, atminimo knygoje sužymėtos ir žmonių nuodėmės. „Juk Dievas kiekvieną pasaulį atsakyti už darbą, net slaptą – ir gerą, ir blogą. Teismo dieną žmonės turės duoti apyskaitą už kiekvieną pasakytą tuščią žodį, – sako Išgelbėtojas. – Pagal savo žodžius būsi išteisintas ir pagal savo žodžius būsi pasmerktas.“ (*Mokytojo 12, 14; Mato 12, 36–37*) Šie tikslūs užrašai atskleidžia visus slaptus sumanymus bei motyvus, nes Dievas „nušvies, kas tamsoje paslėpta, ir atskleis širdžių sumanymus“ (*1 Korintiečiams 4, 5*). „Štai visa tai priešais Mane užrašyta [...]. Atmokėsiu jiems, kaip jie nusipelnė, drauge už jų kaltes ir jų tėvų kaltes, – sako Viešpats.“ (*Izaijo 65, 6–7*)

Kiekvieno žmogaus darbai peržiūrimi Dievo akivaizdoje ir įvertinami kaip ištikimi arba neištikimi. Dangaus knygoje prie kiekvieno vardo tiksliai užrašytas kiekvienas ištartas blogas žodis, kiekvienas savanaudiškas poelgis, kiekviena neatlikta pareiga, kiekviena slapta nuodėmė, nors ji ir gudriai paslėpta. Angelas, žymintis gerus darbus ir nuodėmes, pažymi visus Dangaus siųstus išpėjimus ar patarimus, kurių nebuvo paisoma, kiekvieną veltui praleistą akimirką, neišnaudotas galimybes, gerą ar blogą įtaką ir visas jos pasekmes.

Dievo Įstatymas yra matas, kuriuo Teisme bus patikrinti žmonių charakteriai ir gyvenimas. Išmintingasis Saliamonas sako: „Bijok Dievo ir laikykis Jo įsakymų, nes tai saisto visą žmoniją. Juk

Dievas kiekvieną pašauks atsakyti už darbą, net slaptą – ir gerą, ir blogą.“ (*Mokytojo 12, 13–14*) Jokūbas įspėja savo brolius: „Taip kalbėkite ir taip darykite, kaip tie, kurie bus teisiami pagal laisvės Įstatymą.“ (*Jokūbo 2, 12*)

Tie, kurie Teisme *pasirodys verti*, dalyvaus teisiųjų prisikėlime. Jėzus sakė: „[...] o kurie pasirodys verti dalyvauti aname pasaulyje ir mirusiųjų prisikėlime, [...] būdami prisikėlimo vaikai, bus tolygūs angelams ir bus Dievo vaikai.“ (*Luko 20, 35–36*) Be to, Jis sako, jog tie, „kurie darė gera, prisikels gyventi“ (*Jono 5, 29*). Mirusieji teisieji prisikels tik po Teismo, kuriame jie bus pripažinti verti *prisikelti gyventi*. Todėl jie asmeniškai nedalyvaus Teisme, kai bus nagrinėjamos jų bylos ir paskelbtas nuosprendis.

Jėzus bus jų Užtarėjas, maldaujantis Dievą pasigailėti. „O jei kuris nusidėtų, tai mes turime Užtarėją pas Tėvą, teisųjį Jėzų Kristų. Mat Kristus įžengė ne į rankų darbo šventovę – tikrosios atvaizdą, bet į patį dangų, kad nuo dabar mus užtartų, stovėdamas priešais Dievo veidą. Todėl Jis per amžius gali išgelbėti tuos, kurie per Jį eina prie Dievo. Jis amžinai gyvas, kad juos užtartų.“ (*1 Jono 2, 1; Hebrajams 9, 24; 7, 25*)

Kai, prasidėjus Teismui, atskleidžiamos knygos, Dievo akivaizdoje peržiūrimas visų tikinčių gyvenimas. Pradėdamas nuo pirmųjų žemėje gyvenusių žmonių, mūsų Užtarėjas pristato kiekvienos kartos bylas ir baigia gyvaisiais. Bus paminėtas kiekvieno vardas ir atidžiai ištirta kiekviena byla. Vieni bus priimti, kiti atmesti. Jei knygoje bus rastos nuodėmės, dėl kurių žmogus neatgailavo ir jam nebuvo atleista, jo vardas bus išbrauktas iš gyvenimo knygos, o gerų darbų įrašai ištrinti iš Dievo atminimo knygos. Viešpats sakė Mozei: „Tą, kuris nusidėjo Man, tik tą ištrinsiu iš savo knygos.“ (*Išėjimo 32, 33*) Pranašas Ezechielis byloja: „Kai teisusis nusigręžia nuo teismo ir daro pikta [...], nejaugi jis bus gyvas? Nė vienas jo teismo darbų, kuriuos jis buvo padaręs, nebus atmenamas dėl jo neištikimybės.“ (*Ezechielio 18, 24*)

Prie vardų tų, kurie iš tikrųjų atgailavo ir tikėjimu paliudijo, kad Kristaus kraujas yra jų atpirkimo auka, įrašoma: *Atleista*, tuomet jie tampa Kristaus teismo dalininkais, vadinasi, jų charak-

teriai atitinka Dievo Įstatymą, todėl jų nuodėmės bus išdildytos ir jie pasirodys verti amžinojo gyvenimo. Pranašas Izaijas Viešpaties vardu skelbia: „Aš, Aš – Tas, kuris dėl savęs naikina tavo nusizengimus, – Aš tavo nuodėmių neatminsiu.“ (*Izaijo 43, 25*) Jėzus pasakė: „Nugalėtojas bus aprengtas baltais drabužiais, ir jo vardo neištrinsiu iš gyvenimo knygos. Aš išpažinsiu jo vardą savo Tėvo ir Jo angelų akivaizdoje. Kas išpažins Mane žmonių akivaizdoje, tą ir Aš išpažinsiu savo dangiškojo Tėvo akivaizdoje. O kas išsigins Manęs žmonių akivaizdoje, to ir Aš išsiginsiu savo dangiškojo Tėvo akivaizdoje.“ (*Apreiškimo 3, 5; Mato 10, 32–33*)

Didžiausias žmonių susidomėjimas žemės teismų sprendimais silpnai teatspindi Dangaus teismo susidomėjimą, kai į gyvenimo knygą įrašytųjų gyvenimas peržiūrimas visos žemės Teisėjo akivaizdoje. Dieviškasis Užtarėjas prašo, kad visiems, kurie tikėdami Jo krauju nugalėjo, būtų atleisti nusizengimai, kad jie galėtų grįžti į gimtąjį Edeno sodą ir būtų karūnuojami kartu su Juo kaip *ankstesnės valdžios* (*Michėjo 4, 8*) pavaldėtojai. Stengdamasis apgauti ir suvilioti žmoniją, šėtonas tikėjosi sužlugdyti dieviškąjį žmogaus Išgelbėjimo planą. Tačiau Kristus dabar prašo, kad šis Planas būtų įgyvendintas taip, tarsi žmogus niekad nebūtų nusizengęs. Jis prašo, kad Jo tautai būtų visiškai atleista ir ji būtų išteisinta, taip pat jai būtų suteikta Jo šlovės dalis ir leista atsistoti šalia Jo soste.

Tuo tarpu, kai Jėzus maldauja už tuos, kurie neatmetė Jo malonės, šėtonas kaltina juos Dievui kaip nusidėjėlius. Didysis apgavikas skatino juos abejoti, nepasitikėti Dievu, stengėsi atskirti nuo Jo meilės, laužyti Jo Įstatymą. Dabar jis rodo į jų nugyventą gyvenimą, charakterio ydas, nepanašumą į Kristų, jis liudija, kad jie užtraukė gėdą Atpirkėjui. Šėtonas nurodo visas nuodėmes, kurias jis gundė daryti žmones, o šie jam pasidavė, todėl dabar jis reiškia į juos teises kaip į savo pavaldinius.

Jėzus nepateisina nuodėmių, bet nurodo atgailą ir tikėjimą; prašydamas jiems atleisti, ištiesia savo sužalotas rankas į Tėvą bei šventuosius angelus ir sako: „Įrėžiau jų vardą savo rankos delne. Tikra auka Dievui – susigraudinusi dvasia; Tu, Dieve, nepaniekinsi širdies, susigraudinusios ir atgailaujančios.“ (plg. *Izaijo 49, 16*;

Psalmė 51, 19) Kreipdamasis į savo tautos kaltintoją, Jis pareiškia: „Tesudraudžia tave Viešpats, šėtone! Viešpats, kuris išsirinko Jeruzalę, tesudraudžia tave! Argi šis žmogus nėra nuodėgulis, išplėštas iš ugnies?“ (*Zacharijo 3, 2*) Kristus apvilks ištikimuosius savo teismu, kad pristatytų juos Tėvui kaip „garbingą Bažnyčią, neturinčią jokios dėmės, nei raukšlės, nei nieko tokio“ (*Efeziečiams 5, 27*). Jų vardai įrašyti į gyvenimo knygą ir apie juos parašyta: „Jie vaikščios su Manimi, apsirengę baltai, nes jie šito verti.“ (*Apreiškimo 3, 4*)

Taip bus visiškai ištesėtas naujosios Sandoros pažadas: „[...] jų kaltę atleisiu ir jų nuodėmės daugiau nebeatminsiu. Tomis dienomis ir tuo metu, – tai Viešpaties žodis, – bus ieškoma Izraelio kaltės, tačiau jos nebus, ir Judo nuodėmių, tačiau jų nebeatsiras, nes atleisiu tam likučiu, kurį išgelbėjau. Tą dieną Viešpaties atžala bus graži ir šlovinga, o krašto vaisius – Izraelio likučių pažiba ir šlovė. Tas, kuris išliko Sione, ir tas, kuris paliktas Jeruzalėje, visi, kurie įrašyti gyventi Jeruzalėje, bus vadinami šventaisiais.“ (*Jeremijo 31, 34; 50, 20; Izaijo 4, 2–3*)

Prieš Viešpaties antrąjį atėjimą turi būti baigtas teisminis tyrimas, atliktas nuodėmių išdildymas. Mirusieji bus teisiami iš užrašų knygoje, todėl neįmanoma, kad žmonių nuodėmės būtų išdildytos iki Teismo, kuriame bus tiriamos jų bylos. Apaštalas Petras aiškiai nurodo, kad tikinčiųjų nuodėmės bus išdildytos iš knygų, kai „nuo Viešpaties veido ateis paguodos metas ir Jis atsiųs jums skirtąjį Mesiją Jėzų“ (žr. *Apaštalų darbų 3, 19–20*). Kai pasibaigs teisminis tyrimas, Kristus ateis į žemę ir kiekvienam žmogui *atmoks pagal jo darbus*.

Apeiginių pamaldų metu vyriausiasis kunigas, atlikęs Izraelio permaldavimą, išeidavo ir laimindavo tautą. Kristus, užbaigęs savo kaip užtarėjo darbą, „pasirodys ne dėl nuodėmių, bet Jo laukiančiųjų išganymui“ (*Hebrajams 9, 28*), kad palaimintų savo tautą ir suteiktų jai amžinąjį gyvenimą. Kaip kunigas pašalindavo nuodėmes iš šventyklos, išpažindamas jas virš atpirkimo ožio galvos, taip Kristus visas nuodėmes užkraus šėtonui – jų autoriui ir kurstytojui. Atpirkimo ožys su visomis Izraelio kaltėmis buvo išsiunčiamas į tyrus (*Kunigų 16, 22*), o šėtonas, kaltas dėl visų nuodėmių, kurias jis kursė daryti Dievo tautą, bus įkalintas tūkstančiui metų apleistoje

bei negyvenamoje žemėje ir galų gale gaus atpildą už nuodėmę ugnyje, kuri sunaikins visus nedorėlius. Didysis Atpirkimo planas bus įgyvendintas, kai galutinai bus atsikratyta nuodėmės ir išgelbėti visi, kurie bodėjosi pikto.

Nurodytu Teismo pradžios laiku – 1844 m., t. y. kai pasibaigė pranašiškas 2300 vakarų ir rytmečių laikotarpis, – prasidėjo teisminis tyrimas ir nuodėmių išdildymas. Visų tų, kurie kada nors laikė save Kristaus sekėjais, gyvenimas bus atidžiai ištirtas. Ir mirusieji, ir gyvieji bus teisiami „iš užrašų knygoje, pagal jų darbus“. ¹⁷²

Nuodėmės, dėl kurių nebuvo atgailauta ir kurių nebuvo atsisakyta, nebus atleistos ir išdildytos iš knygų, Dievo Dieną jos liudys prieš nusidėjėlių. Ar nusidėjėlis darė savo blogus darbus dieną, ar naktį, „visa yra gryna ir atidengta akims To, kuriam turėsime duoti apyskaitą“. Dievo angelai mato kiekvieną nuodėmę ir tiksliai ją užrašo. Nuodėmę galima daryti slapta, neigti ją padarius, nuslėpti nuo tėvo, motinos, žmonos, vaikų bei draugų, galbūt niekas, išskyrus patį nusikaltėlį, niekuomet nesužinos apie padarytą blogį, tačiau jis atidengtas Dangui. Nei juodžiausios nakties tamsa, nei visų apgaulės gudrybių slaptumas negali uždengti ir paslėpti nė vienos minties nuo Ilgaamžio. Dievas gerai žino apie kiekvieną neteislingą poelgį ir kiekvieną nesąžiningą sandėrį. Jo negalima apgauti pamaldžia išvaizda. Jis neklysta įvertindamas kiekvieno charakterį. Sukta ir klatinga žmogaus širdis gali lengvai apgauti kitus, tačiau Dievas kiaurai mato visas apgavystes, Jam atidengtas vidinis žmogaus pasaulis.

Kokia iškilminga mintis! Diena po dienos, tirpdamos amžinybėje, nešasi užrašų našta į Dangaus knygas. Išstarto žodžio nepaugsai, padaryto darbo nebesugrąžinsi. Angelai pažymi ir gerus, ir piktus darbus. Galingiausias žemės užkariautojas negali atitaisyti nė vieno dienos užrašo. Mūsų poelgiai, mūsų žodžiai, net slapčiausios mūsų mintys – viskas turi reikšmę sprendžiant mūsų likimą – būti laimingiems arba ne. Jeigu mes ir užmirštume juos, tačiau jie liudys, kad mus išteisintų arba pasmerktų.

Fotoplokštelė tiksliai fiksuoja žmogaus veido bruožus, o Dangaus knygos tiksliai atspindi žmogaus charakterį. Žmonės menkai

tesirūpina tuo, kad juos žemėje įdėmiai seka dangaus gyventojų žvilgsniai. *Jeigu uždanga, skirianti regimąjį pasaulį nuo neregimojo, būtų pakelta, žmogaus sūnūs pamatytų angelą, rašantį kiekvieną jų žodį ir darbą, su kuriais jiems vėl reikės susidurti Teisme, kiek daug žodžių kasdien liktų neištarta, kiek daug darbų atsisakyta!*

Teisme bus kruopščiai išnagrinėta, kiek buvo naudingas kiekvienas mūsų talentas, kaip panaudojome mums Dangaus suteiktas privilegijas. Ar savo atėjimo dieną Viešpats atgaus tai, kas Jam priklauso, ir netgi su nuošimčiais? Ar mes panaudojome mums patikėtas rankų, širdies ir proto jėgas šlovindami Dievą bei laimindami pasaulį? Kaip mes naudojome mūsų laiką, mūsų plunksną, mūsų balsą, mūsų pinigus ir mūsų įtaką? Ką mes padarėme Kristui, kuris įsikūnijo neturtingųjų, kenčiančiųjų, našlaičių ar našlių asmenyje? Dievas patikėjo mums savo šventąjį Žodį. Ką padarėme su mums duota šviesa ir tiesa, galinčia pamokyti žmones išsigelbėti? Vien tikėjimo išpažinimas neturi jokios vertės, tik meilė, kuri patvirtinama darbais, yra tikra. Dangaus akyse vertę turi tik tie darbai, kurie skatinami meilės. Visa, kas daroma su meile, nors žmonių akyse tai yra mažareikšmis dalykas, Dievas priima ir atlygina už tai.

Dangaus knygos atskleidžia paslėptą žmonių savanaudiškumą. Taip pat jose pažymėtos nepaisytos pareigos ir užmiršti Išgelbėtojo įsakymai. Jie pamatys, kaip dažnai atiduodavo šėtonui laiką, mintis ir jėgas, priklausančias Kristui. Angelai rašo danguje liūdnuos metraščius! Protingi žmonės skelbiasi esą Kristaus sekėjai, nors jie užimti tik savo pasaulietiškais reikalais ir žemiškais malonumais. Pinigai, laikas ir jėgos išiekuojami didžiuotis ir pataikauti savo užgaidoms. Kiek mažai laiko skiriama pasimelsti, Šventajam Raštui tyrinėti, nusizeminti ir išpažinti nuodėmes!

Šėtonas yra be galo sumanus, siekdamas atitraukti mūsų mintis nuo svarbiausio tikslo. Vyriausiasis apgavikas nekenčia didžiųjų tiesų, kurios veda prie atpirkimo aukos ir visagalio Užtarėjo. Piktasis žino, kad jo sėkmė priklauso nuo to, ar pavyks jam atitraukti žmonių mintis nuo Jėzaus ir Jo tiesos.

Tie, kurie tikisi dalytis Išgelbėtojo tarpininkavimo malonėmis, neleis, kad kas nors kliudytų jiems atlikti šventą pareigą, „Die-

vo baime padarydami savo šventumą tobulą“. ¹⁷³ Užuoat skyrę savo brangų laiką malonumams, didžiavimuisi ar kitiems savanaudiškiems tikslams, jie paskirs jį rimtam tiesos Žodžio tyrinėjimui ir maldai. Dievo tauta turi aiškiai suprasti tiesą apie šventyklą ir teisinį tyrimą. Visiems reikia suprasti, kokią tarnystę mūsų labai atlieka didysis Vyriausiasis Kunigas. Antraip neįstengsime rodyti tikėjimo, kuris svarbus mums, arba nesugebėsime užimti padėties, kurią paskyrė Dievas. Kiekvienas žmogus gali išgelbėti arba pradžudyti savo sielą. Kiekvieno žmogaus byla laukia Dievo sprendimo. Kiekvienas turės susitikti su didžiuoju Teisėju akis į akį. Labai svarbu, kad kiekvienas kuo dažniau susimąstytų apie tą iškilmingą valandą, kai Teismas sės posėdžiauti ir bus atskleistos knygos, kai dienų pabaigoje kartu su pranašu Danieliumi ¹⁷⁴ jis stovės ir lauks savo likimo sprendimo.

Visi, išvydę šviesą, kuri nušvietė šias didžiąsias tiesas, turi dalytis su kitais tuo, ką jiems patikėjo Dievas. Dangiškoji šventykla yra Kristaus tarnystės žmonių labai centras. Tarnystė, kuri atliekama joje, skirta kiekvienam žemėje gyvenančiam žmogui. Ši tarnystė atskleidžia Atpirkimo planą ir priartina mus prie šlovingos teisingumo ir nuodėmės kovos pabaigos. Todėl be galo svarbu, kad visi atidžiai tyrinėtų šiuos klausimus, kad būtų „pasirengę įtikinamai atsakyti kiekvienam klausiančiam apie juose gyvenančią viltį“. ¹⁷⁵

Kaip ir Kristaus mirtis ant kryžiaus, Jo tarpininkavimas žmogaus labai dangiškoje šventykloje yra labai svarbi Išgelbėjimo plano dalis. Savo mirtimi Jis pradėjo darbą, kurį užbaigti prisikėlęs įžengė į dangų. Tikėjimu mes turime įeiti už uždangos, „kur už mus kaip pirmtakas įžengė Jėzus“ (*Hebrajams 6, 20*). Ten spindi šviesa nuo Golgotos kryžiaus. Ten mes galime geriau suprasti atpirkimo paslaptis. Negalima įkainoti to, ką Dangus sumokėjo už žmogaus išgelbėjimą. Paaukota Auka patenkino visus sulaužyto Dievo Įstatymo reikalavimus. Jėzus atvėrė kelią į Tėvo sostą, todėl Jam tarpininkaujant visi pas Jį ateinantys tikintieji gali savo nuoširdžius troškimus nukreipti į Viešpatį.

„Kas slepia savo kaltes, tam nesiseks, o kas jas išpažįsta ir nebe nusikalsta, tas susilauks gailastingumo.“ (*Patarlių 28, 13*) Jeigu tie,

kurie slepia ir pateisina savo trūkumus, pamatytų, kaip šėtonas tuo džiaugiasi, kaip jis tyčiojasi iš Kristaus ir šventųjų angelų, jie skubėtų kuo greičiau išpažinti savo nuodėmes ir jų atsikratyti. Naudojamasis žmogaus charakterio ydomis, šėtonas stengiasi visiškai jį užvaldyti, nes žino, jeigu ydos bus puoselėjamos, jis nugalės. Todėl jis nuolat stengiasi apgaule įtikinti Kristaus sekėjus, kad neįmanoma nugalėti savo silpnybių. Tačiau Jėzus maldauja už juos. Jis tiesiai savo sužalotas rankas, rodo sužeistą kūną ir kiekvienam, norinčiam sekti Juo, sako: „Gana tau Mano malonės. Imkite ant savo pečių Mano jungą ir mokykitės iš Manęs, nes Aš romus ir nuolankios širdies, ir jūs rasite savo sieloms atgaivą. Mano jungas švelnus, Mano našta lengva.“ (2 Korintiečiams 12, 9; Mato 11, 29–30) Niekas neturi manyti, jog neįmanoma atsikratyti trūkumų. Dievas suteiks tikėjimą ir malonę, kad nuodėmės būtų įveiktos.

Laikai, kuriais mes gyvename, yra didžiojo Permaldavimo diena. Kai apeiginių pamaldų metu vyriausiasis kunigas atlikdavo permaldavimą už Izraelio nuodėmes, kiekvienas sugelta širdimi turėdavo prieš Dievą atgailauti už nuodėmes ir nusižeminti Jo akivaizdoje, kad nebūtų atskirtas nuo bendrijos. Taip ir dabar, kiekvienas, kuris nori, kad jo vardas nebūtų ištrintas iš gyvenimo knygos, per likusias malonės dienas sugelta širdimi Dievo akivaizdoje turėtų sielvartauti dėl savo nuodėmių ir nuoširdžiai atgailauti. Būtina giliai ir kruopščiai iširti savo širdį. Lengvabūdiškumo, paviršutiniškumo dvasia būdinga daugeliui žmonių, kurie skelbiasi esą krikščionys, turi būti nugalėta. Sunki kova laukia tų, kurie nori įveikti juos užvaldantį blogio polinkį. Pasiruošimo darbas yra individualus darbas. Mes nebūsime išgelbėti bendrai. Vieno žmogaus tyrumas ir šventumas nekompensuos kitam šių savybių trūkumo. Nors visos tautos stos prieš Dievo teismą, bet Jis ištirs kiekvieno žmogaus bylą taip kruopščiai ir rūpestingai, tarsi žemėje nieko kito nebūtų. Kiekvienas turi būti išmėgintas ir „neturėti jokios dėmės nei raukšlės, nei nieko tokio“.

Kokie iškilmingi įvykiai, susiję su baigiamuoju permaldavimu! Koks reikšmingas susidomėjimas jais! Dangiškoje šventykloje dabar vyksta Teismas. Jis vyksta jau daugelį metų. Greitai – niekas

nežino kaip greitai – bus pradėtos nagrinėti gyvųjų žmonių bylos. Tada keliančiame pagarbią baimę Dievo Artume bus peržvelgtas kiekvieno mūsų gyvenimas. Todėl kaip niekad anksčiau kiekvienai sielai reikėtų atkreipti dėmesį į Išgelbėtojo išpėjimą: „Žiūrėkite, budėkite, nes nežinote, kada ateis tas laikas! Jeigu nebudėsi, Aš ateisiu kaip vagis, ir tu nežinosi, kurią valandą tave užklupsiu.“

(*Morkaus 13, 33; Apreiškimo 3, 3*)

Kai baigsis teisminis tyrimas, bus nulemtas kiekvieno likimas – gyventi ar mirti. *Malonės laikas baigsis netrukus prieš Viešpaties antrąjį atėjimą dangaus debesyse.* Žvelgdamas į tą laiką Kristus sako: „Piktadarys toliau tedaro piktadarybes, kas susitepęs, tesusitepa dar labiau, teisusis toliau tevykdo teisumą, ir šventasis dar tepašventėja. Štai Aš veikiai ateinu, atsinešdamas atlygį, ir kiekvienam atmokėsiu pagal jo darbus.“ (*Apreiškimo 22, 11–12*)

Teisieji ir nedorėliai toliau gyvens žemėje mirtingu kūnu – jie sodins ir statys, valgys ir gers, visiškai neįtardami, kad dangaus šventykloje jau paskelbtas galutinis, neatšaukiamas nuosprendis. Prieš prasidedant tvanui, po to, kai Nojus įlipo į laivą, ir Dievas uždarė paskui jį duris, o netikintieji liko už durų, dar septynias dienas žmonės, nežinodami savo numatyto likimo, toliau nerūpestingai gyveno pilną malonumų gyvenimą ir šaipėsi iš išpėjimų apie artėjančio nuosprendžio įvykdymą. „[...] taip bus ir tada, – sako Išgelbėtojas, – kai ateis Žmogaus Sūnus.“ (*Mato 24, 39*) Tyliai, nepastebimai lyg vagis naktį ateis lemiamoji valanda, kai bus nuspręstas kiekvieno žmogaus likimas, tada nusidėjėlius visiems laikams apleis jiems siūlytoji malonė.

„Taigi budėkite [...], kad, netikėtai sugrįžęs, nerastų jūsų miegančių.“ (*Morkaus 13, 35–36*) Kokia pavojinga padėtis tų, kurie, pavargę laukti, vėl grįš prie pasaulio vilionių! Kai verslininkai bus užsiėmę pelnu, malonumų mėgėjai sieks patenkinti savo užgaidas, o mados duktė tvarkys savo apdarus, išmuš valanda, kai visos žemės Teisėjas paskelbs nuosprendį: „Tu buvai pasvertas svarstyklėmis ir rastas lengvas.“ (*Danieliaus 5, 27*)

29. BLOGIO KILMĖ

Daugeliui žmonių nuodėmės kilmė ir jos egzistavimo priežastis kečia daug neaiškumų. Pamatę blogio darbą, baisų sielvartą ir nuniokojimų pasekmes jie klausia, kaip visa tai gali egzistuoti, jei viską valdo begalinė Viešpaties išmintis, jėga ir meilė. Tai žmonėms yra paslaptis, kurios jie negali paaiškinti. Dėl savo netikrumo ir abejonių jie lieka akli tiesoms, kurias aiškiai išdėsto Dievo Žodis ir kurios yra svarbios žmonių išgelbėjimui. Atsiranda ir tokių, kurie, norėdami sužinoti nuodėmės egzistavimo mįslę, stengiasi prasiskverbti į Dievo neatskleistą sritį. Negalėdami išspręsti jiems iškilusių klausimų, skatinami abejonių bei ieškodami priekabių, pasinaudoja nežinojimu kaip pretekstu atmesti Šventojo Rašto žodžius. Tačiau ir kiti nepakankamai supranta didžiąją blogio problemą, nes tradicija ir neteisingas aiškinimas aptemdė Biblijos mokymą apie Dievo charakterį. Jo valdymo prigimtį ir požiūrį į nuodėmę.

Neįmanoma paaiškinti nuodėmės kilmės taip, kad būtų galima pagrįsti jos egzistavimo priežastį. Tačiau apžvelgiant ir nuodėmės kilmę, ir galutinį jos sunaikinimą galima pakankamai suprasti pakantų ir teisingą Dievo elgesį su blogiu. Šventajame Rašte labai aiškiai pasakyta, kad Dievas nėra atsakingas už nuodėmės atsiradimą, nes Dievo malonė nebuvo savavališkai atimta ir nebuvo jokių valdymo trūkumų, kurie galėjo pastūmėti į maištą. Nuodėmė yra

neprašytas svečias, kurio pasirodymo nepateisina jokia priežastis. Tai – nesuvokiama paslaptis, mėginimas ją teisinti tolygus mėginimui ginti. Jei galėtume rasti jos atsiradimo priežastį ir pateisinti jos egzistavimą, ji nustotų būti nuodėme. Vienintelį nuodėmės apibūdinimą pateikia Dievo Žodis: „Nuodėmė – tai Įstatymo laužymas.“ Nuodėmė įtvirtina principą, kuris prieštarauja didžiajam meilės Įstatymui, o jis yra dieviškojo valdymo pagrindas.

Kol neatsirado blogis, Visatoje viešpatavo ramybė ir džiaugsmas, viskas puikiai derinosi su Kūrėjo valia. Meilė Dievui buvo aukščiau visko, o tarpusavio meilė – objektyvi. Kristus – Žodis, Dievo Viengimis – buvo viena su savo Amžinuoju Tėvu, viena savo prigimtimi, charakteriu ir ketinimais, vienintelis visoje Visatoje, kuris galėjo dalyvauti visuose Dievo planuose. Per Kristų Tėvas sukūrė visas dangiškasias būtybes. „Nes Jame sukurta visa, kas yra danguje, [...] ar sostai, ar viešpatystės, ar kunigaikštystės, ar valdžios“, ir vienodai su Jo Tėvu Kristui lenkėsi ir reiškė pagarbą visas dangus (žr. *Kolosiečiams 1, 16*).

Kadangi meilės Įstatymas buvo Dievo valdymo pagrindas, visų sukurtųjų laimė priklausė nuo visiškos jų vienybės su didžiaisiais teisumo principais. Dievas reikalauja, kad visi Jo kūriniai tarnautų Jam iš meilės, t. y. jaustų pagarbą, kuri kyla supratingai įvertinus Jo charakterį. Jam neteikia malonumo priverstinis atsidavimas, todėl Jis suteikė visiems valios laisvę, kad jie galėtų tarnauti Jam savo noru.

Tačiau atsirado vienas, kuris panaudojo šią laisvę piktam. Nuodėmė sukūrė tas, kurį antrąjį po Kristaus labiausiai pagerbė Dievas ir kuris buvo vienas galingiausių bei šlovingiausių tarp dangaus gyventojų. Iki savo nuopuolio Liuciferis buvo pirmasis kerubas globėjas, šventas ir tyras. „Taip kalba Viešpats Dievas. Tu buvai tobulumo antspaudas, kupinas išminties ir tobulo grožio. Tu buvai Edene, Dievo sode; tave puošė visokiausi brangakmeniai [...]. Su kerubu išskleistais ir saugančiais sparnais Aš padariau tave globėju; tu gyvenai ant Dievo šventojo kalno ir vaikščiojai tarp ugninių akmenų. Tu buvai be dėmės savo keliuose nuo pat savo sukūrimo dienos ligi buvo nustatyta tavo kaltė.“ (*Ezechielio 28, 12–15*)

Liuciferis būtų išsaugojęs Dievo palankumą, visų angelų meilę ir pagarbą, jei būtų panaudojęs savo kilnias savybes kitų palaimai ir savo Kūrėjo šlovinimui. Tačiau pranašas sako: „Nuo tavo grožio išpuiko tavo širdis, dėl savo spindesio piktnaudžiavai savo išmintimi.“ (*Ezechielio 28, 17*) Pamažu Liuciferis pradėjo puoselėti savi-manos kirminą. „[...] darai savo širdį lygią Dievo širdžiai. Kadaisė manei savo širdyje: ‘Užlipsiu į dangų, viršum Dievo žvaigždžių iškelsiu savo sostą. Atsisėsiu ant kalno, kur renkasi dievai [...]. Užlipsiu ant aukščiausių debesų ir prilysiu Aukščiausiajam!’“ (*Ezechielio 28, 6; Izaijo 14, 13–14*) Užuoat stengėsis šlovinti Dievą ir skirti Jam visą Jo kūrinių meilę bei atsidavimą, Liuciferis pradėjo siekti, kad jie gerbtų ir tarnautų jam. Geisdamas garbės, kurią begalinis Tėvas suteikė savo Sūnui, šis angelų vadovas ėmė pretenduoti į tą jėgą ir valdžią, kurią galėjo gauti tik Kristus.

Visas dangus džiaugėsi atspindėdamas savo Kūrėjo šlovę ir girdamas Jį. Kol Dievui buvo atiduodama pagarba, visur vyravo ramybė ir džiaugsmas. Tačiau dabar nesutarimo gaida sutrikdė dangaus harmoniją. Savęs išaukštinimas, priešingas Kūrėjo planui, pažadino blogio jausmus tiems, kurie privalėjo šlovinti Dievą. Danguis pasitarime buvo kreiptasi į Liuciferį. Dievo Sūnus parodė jam Kūrėjo didybę, gerumą, teisingumą ir šventą, nekintančią Jo Įstatymo prigimtį. Juk pats Dievas nustatė dangaus tvarką, ir, pažeisdamas ją, Liuciferis įžeistų savo Kūrėją ir pražudytų save. Tačiau begalinės meilės ir gailėstingumo paskatintas išėjimas sukėlė tik pasipriešinimo jausmą. Liuciferį užvaldė pavydas Kristui, šio jausmo skatinamas jis tapo ryžtingesnis.

Didžiuodamasis savo šlove, jis troško aukščiausio viešpatavimo. Liuciferis neįvertino jam suteiktos garbės kaip Dievo dovanos ir nejautė savo Kūrėjui jokio dėkingumo. Jis puikavosi savo sumanumu bei išaukštinimu ir troško būti lygus su Dievu. Visa dangaus galybė mylėjo ir gerbė jį. Angelai su džiaugsmu vykdavo jo liepimus, jis buvo apgaubtas juos pranokstančia išmintimi bei šlove. Tačiau dangaus Valdovu buvo pripažintas Dievo Sūnus, lygus savo Tėvui galybe ir valdžia. Kristus buvo pilnateisis visų Dievo pasitarimų dalyvis, tuo tarpu Liuciferiui nebuvo leista žinoti Dievo

ketinimų. „Kodėl, – klausė savęs šis galingas angelas, – Kristui priklauso aukščiausioji valdžia? Kodėl Jis pagerbtas labiau už mane, Liuciferį?“

Apleidęs savo vietą prie Dievo, Liuciferis išėjo žadinti nepasitenkinimo dvasios tarp angelų. Dirbdamas labai slaptai jis kurį laiką slėpė tikruosius tikslus ir prisidengdavo Dievo garbinimu. Piktavalis siekė sukelti nepasitenkinimą įstatymais, kurie valdė dangaus gyventojus, jis teigė, kad jie primeta nereikalingus apribojimus. Kadangi angelai iš prigimties buvo šventi, jis ragino juos klausyti vidinio balso. Jis stengėsi sukelti jų užuojautą, sakydamas, kad Dievas pasielgė neteisingai, suteikdamas aukščiausiąją garbę Kristui. Jis tvirtino, kad, trokšdamas didesnės galios ir garbės, jis nesistengia išaukštinti save, bet siekia visiems dangaus gyventojams užtikrinti laisvę, kad pastarieji galėtų pasiekti aukštesnę egzistenciją.

Didžiai gailestingas Dievas ilgai kentė tokį Liuciferio elgesį. Nors šis pradėjo skleisti nepasitenkinimo dvasią, bet aukšta jo padėtis dar ilgai nekito. Jis liko savo vietoje net ir tada, kai pradėjo reikšti ištikimiams angelams melagingus reikalavimus. Jis dar ilgai išliko danguje. Keletą kartų jam buvo siūloma atleisti, jeigu jis atgailaus ir nusizėmims. Kad būtų galima įtikinti jį, jog jis klysta, buvo imtasi visko, ką tik galėjo pasiūlyti begalinė meilė ir išmintis. Niekada anksčiau danguje nebuvo pasireiškusi nepasitenkinimo dvasia. Iš pat pradžių ir Liuciferis nežinojo, kuo visa tai gali baigtis, nes nesuprato tikrosios savo jausmų prigimties. Kai jam buvo įrodyta, kad jo nepasitenkinimas neturi jokio pagrindo, Liuciferis įsitikino, kad buvo neteisis, o dieviškieji reikalavimai teisingi, jis privalėjo pripažinti savo klaidą prieš visą dangų. Jeigu jis būtų tai padaręs, būtų išgelbėjęs save ir daugelį angelų. Tuo metu jis dar šiek tiek klausė Dievo. Nors jis ir neteko savo kaip kerubo globėjo padėties, tačiau, jei būtų norėjęs grįžti pas Dievą, pripažindamas Kūrėjo išmintį, ir būtų pasitenkinęs didžiajame Dievo plane jam numatyta vieta, būtų grąžintas į savo pareigas. Tačiau išdidumas neleido jam pasiduoti. Jis užsispyręs gynė savo požiūrį. Liuciferis tvirtino, kad jam nėra dėl ko atgailauti, ir stojo į didžiąją kovą su savo Kūrėju.

Dabar visos jo proto jėgos buvo skirtos apgaulei, kad galėtų patraukti savo pusėn jam pavaldžius angelus. Net ir tas faktas, kad Kristus įspėjo jį ir patarinėjo jam, buvo iškreiptas, stengiantis panaudoti tai išdavikiškiems planams. Tiems, kurie buvo prisirišę prie jo, šėtonas skundėsi, kad apie jį buvo neteisingai galvojama, kad buvo negerbiama jo nuomonė ir ribojama jo laisvė. Klaidingai perteikęs Kristaus žodžius, jis perėjo prie išsisukinėjimų ir tiesioginių melagysčių, kaltindamas Dievo Sūnų, kad Šis ketina pažeminti jį prieš dangaus gyventojus. Be to, jis siekė sukelti apgaulingą nesutarimą tarp ištikimųjų angelų, o visus, kurių negalėjo suklaidinti ir visiškai patraukti savo pusėn, apkaltino abejingumu dangaus gyventojų interesams. Viskuo, ką darė pats, kaltino tuos, kurie liko ištikimi Dievui. Norėdamas įtikinti kitus, kad Dievas neteisingai elgiasi, jis ėmė iškraipyti Kūrėjo žodžius ir veiksmus. Gudriai pateikdamas argumentus apie Dievo ketinimus, jis mėgino supainioti angelus. Viską, kas buvo paprasta, jis apgaubė paslaptimi ir gudriais iškraipymais, sukėlė abejones dėl aiškiausių Jehovos teiginių. Jo aukšta padėtis, taip glaudžiai susijusi su dieviškuoju valdymu, suteikė pareiškimams didesnę jėgą, ir daugelis buvo paskatinti dalyvauti su juo maište prieš Dangaus autoritetą.

Išmintingasis Dievas leido šėtonui tęsti pradėtąjį darbą tol, kol nepasitenkinimo dvasia išsiliejo atviru sukilimu. Reikėjo, kad visiškai atsiskleistų jo planai ir visi pamatyti tikrąją jų prigimtį ir siekius. Kaip gaubiantis kerubas Liuciferis užėmė aukštą padėtį, jį labai mylėjo dangaus gyventojai ir jo įtaka buvo labai stipri. Dievas valdė ne tik dangaus, bet ir visų savo sukurtų pasaulių gyventojus, todėl šėtonas tikėjosi, jeigu jam pasisektų įtraukti dangaus angelus į maištą, jis galėtų padaryti tai ir kituose pasauliuose. Kad galėtų pasiekti savo tikslus, jis pasinaudojo painiais išvedžiojimais bei apgavystėmis ir meistriškai visa tai pateikė. Jo apgaulės jėga buvo labai didelė. Užsimaskavęs melo skraiste, jis pasiekė sėkmę. Net ištikimieji angelai nepastebėjo jo charakterio ydų, jie nesuvokė, kur veda jo darbas.

Šėtonas užėmė aukštą padėtį, ir visi jo veiksmai buvo taip apgaubti paslapties, kad angelams buvo sunku atskleisti tikrąją jo

veiksmų prigimtį. Tol, kol nuodėmė galutinai nesubrendo, ji negalėjo pasirodyti tokia bloga, kokia buvo iš tikrųjų. Iki to laiko visoje Dievo Visatoje nebuvo nieko panašaus, šventieji angelai neturėjo supratimo apie jos prigimtį ir pragaištingumą. Jie negalėjo įsivaizduoti tų baisių pasekmių, kurios kils atmetus Dievo Įstatymą. Iš pradžių šėtonas slėpė savo darbą po apsimestinos ištikimybės Dievui skraiste. Jis skelbė, kad siekia paremti Dievo garbę, Jo valdžios stabilumą ir visų dangaus gyventojų gerovę. Pamažu įteigdamas angelams nepasitenkinimą, jis meistriškai vaidino, kad iš visų jėgų stengiasi panaikinti jį. Reikalaudamas pakeisti dieviškąją tvarką ir Jo valdymo įstatymus, Liuciferis teigė, kad pakeitimai reikalingi tam, kad išlaikytų danguje harmoniją.

Susidūręs su nuodėme, Dievas galėjo taikyti tik teisingumą ir tiesą, o šėtonas galėjo pasinaudoti tuo, kuo negalėjo Dievas – meilike ir melu. Jis stengėsi iškreipti Dievo Žodį ir klaidingai nušviesti angelams Jo valdymo planą, tvirtindamas, kad Dievas nebuvo teisus, liepdamas dangaus gyventojams paklusti Jo įstatymams bei įsakams, o reikalaudamas visų savo kūrinių paklusti ir nusizeminti, Jis paprasčiausiai siekė išaukštinti save. Todėl dangaus ir visų kitų pasaulių gyventojams reikėjo parodyti, kad Dievo valdymas – teisingas, o Jo Įstatymas – tobulas. Šėtonas apsimitinėjo, kad ir jis stengiasi padėti Visatos gėriui. Dėl to visi turėjo suprasti tikrąjį uzurpatoriaus charakterį ir tikrąjį jo tikslą. Tam, kad jis demaskuotų save nedorais darbais, reikėjo laiko.

Dėl nesutarimo, kurį jis pats danguje sukėlė, šėtonas apkaltino Dievo Įstatymą ir valdymą. Jis teigė, kad visas blogis yra dieviškojo valdymo pasekmė. Be to, jis pareiškė, kad jo paties tikslas buvo patobulinti Jehovos įstatymus. Todėl reikėjo, kad jis atskleistų savo reikalavimų prigimtį ir detaliai parodytų siūlomus dieviškojo Įstatymo pakeitimus. Jo darbas turėjo pasmerkti jį patį. Nuo pat pradžių šėtonas tvirtino, kad jis nekėlė maišto. Taigi visa Visata turėjo pamatyti demaskuotą apgaviką.

Net tuomet, kai buvo nuspręsta, kad jis ilgiau negali likti danguje, begalinė Išmintis nesunaikino šėtono. Kadangi Dievui priimtinas tik tarnavimas, kuris remiasi meile, todėl ištikimi Jo kūriniai

turėjo įsitikinti Jo teisingumu ir palankumu. Kol dangaus ir kitų pasaulių gyventojai nebuvo pasiruošę suvokti nuodėmės prigimties ir jos pasekmių, jie nebūtų galėję laikyti Dievą esant teisingą ir gailestingą, jeigu Jis tada būtų sunaikinęs šėtoną. Jei šėtonas būtų iš karto sunaikintas, jie būtų tarnavę Dievui ne iš meilės, o iš baimės. Apgaviko įtaka nebūtų visiškai panaikinta, o maišto dvasios šaknys nebūtų išrautos. Blogiui reikėjo leisti subręsti. Visatos gerovei šėtonas turėjo galutinai atskleisti savo principus, kad visi sukurtieji galėtų matyti jo pretenzijas valdyti dangų ir žemę. Taip visiems laikams būtų panaikintos bet kokios abejonės dėl Dievo teisingumo, gailestingumo ir Jo Įstatymo amžinumo.

Per visus ateinančius amžius šėtono maištas turėjo būti pamoka Visatai, kuri liudytų nuodėmės prigimtį ir baisias jos pasekmes. Šėtono darbo rezultatai, jo įtaka žmonėms ir angelams turėjo parodyti, kas vyksta, kai nepaisomas dieviškasis autoritetas. Šėtono maištas atskleidžia, kad Dievo valdymas ir Jo Įstatymas glaudžiai susiję su visų Jo kūrinijų gerove. Taigi šio baisaus sukilimo istorija turėjo tapti amžinu skydu visiems šventiesiems, kad jie neapsigautų dėl blogio prigimties ir būtų išgelbėti nuo nuodėmės ir bausmių už ją.

Didysis uzurpatorius teisingai save iki kovos danguje pabaigos. Kai buvo paskelbta, kad šėtonas ir jam prijaučiantys bus išvaryti iš palaimos buveinės, maišto vadas drąsiai pareiškė savo panieką Kūrėjo Įstatymui. Jis pakartojo jau ne kartą išreikštą tvirtinimą, kad angelams nereikia jokios kontrolės, jie turėtų vadovautis laisva valia, kuri visuomet skatins juos elgtis teisingai. Jis pasmerkė dieviškuosius įstatus kaip ribojančius laisvę ir paskelbė, kad jis siekė panaikinti Įstatymą, tada išlaisvintos dangaus kareivijos galėtų pasiekti aukštesnę ir šlovingesnę egzistavimo būseną.

Šėtonas ir jo šalininkai visą kaltę dėl jų maišto vieningai suvertė Kristui. Jie teigė, kad niekada nebūtų sukilę, jeigu jiems nebūtų prikaišioję. Užsispyrę išdavikai, didysis maištininkas ir visi jam prijaučiantys veltui stengėsi nuversti Dievo valdymą. Nors jie šventvagiškai skelbėsi nekaltomis despotizmo aukomis, bet buvo išvaryti iš dangaus.

Ta pati dvasia, kuri sukėlė maištą danguje, vis dar kelia maištą žemėje. Šėtonas tęsia tą pačią politiką tarp žmonių, kurią vykdė tarp angelų. Jo dvasia ir šiandien veikia neklusnumo vaikuose. Kaip ir jis, neklusnieji siekia panaikinti Dievo Įstatymo suvaržymus ir žada žmonėms laisvę, jeigu jie pažeis Jo įsakymus. Priekaištai dėl nuodėmės ir toliau sukelia neapykantos ir pasipriešinimo dvasią. Kai Dievo įspėjančios žinios pasiekia žmonių sąmonę, šėtonas skatina juos teisintis ir ieškoti pritarimo. Užuoat ištaisę savo klaidas, jie pradeda piktintis tuo, kuris juos smerkia, lyg jis būtų vienintelė kilusio nemalonumo priežastis. Nuo teisiojo Abelio laikų iki dabar nepakantumo dvasia persekioja tuos, kurie drįsta pasmerkti nuodėmę.

Neteislingai atskleidęs Dievo charakterį, pavaizdavęs Jį griežtu tironu, šėtonas iš pradžių privertė nusidėti dangaus angelus, o dabar gundo žmones. Pasiekęs savo tikslų, jis pareiškė, kad neteisėti Dievo suvaržymai pastūmėjo žmones į nuodėmę, o jį privertė maištauti.

Tačiau Ilgaamžis pats nurodo savo charakterį: „Viešpats, Viešpats, esu gailestingas ir maloningas Dievas, lėtas pykti, gausus gerumo ir ištikimybės, lydintis gerumu lig tūkstantosios kartos, atleidžiantis kaltę, nusižengimą ir nuodėmę, tačiau nepaliekantis kaltųjų be bausmės.“ (*Išėjimo 34, 6–7*)

Išvarydamas šėtoną iš dangaus, Dievas parodė savo teisingumą ir išlaikė savo sosto garbę. Kai žmogus nusidėjo, pasidavęs šios puolusios dvasios apgavystėms, Dievas įrodė savo meilę, atiduodamas Viengimį Sūnų, kad Jis mirtų už nusidėjusią žmoniją. Dievo charakterį visiškai atskleidė išpirkimas. Galingas kryžiaus liudijimas parodo Visatai, kad Liuciferio pasirinktas nuodėmės kelias nemenkina Dievo valdymo.

Kristaus ir šėtono kova Išgelbėtojo tarnystės žemėje metu demaskuoja didžiojo apgaviko charakterį. Žiauri šėtono kova su pasaulio Atpirkėju atvėrė jo sekėjams akis, dangaus angelų meilė piktajam genijui blėso. Drašus ir šventvagiškas jo reikalavimas, kad Kristus jį gerbtų, jo išūlumas įkėlus Jėzų į kalno viršūnę ir ant šventyklos šelmens, piktavališki ketinimai, atsiskleidę įtikinėjant Kristų šokti

iš svaiginančio aukščio, tas nenuilstamas pyktis, nuolatiniai persekiojimai, kunigų ir kitų žmonių sąmonei įdiegtas pyktis ir užsispyrimas, privertęs atmesti ir Jo meilę bei sušukti: „Ant kryžiaus, ant kryžiaus Jį!“ – visa tai sukėlė Visatos nuostabą ir pasipiktinimą.

Šėtonas paskatino pasaulį atmesti Kristų. Blogio valdovas panaudojo visą savo jėgą ir gudrybę, kad sunaikintų Jėzų, nes suprato, jog Išgelbėtojo gailėstingumas ir meilė, Jo užuojauta ir švelnumas atskleidžia tikrąjį Dievo charakterį. Šėtonas priešinosi kiekvienam Dievo Sūnaus pasakytam žodžiui ir pasinaudojo žmonėmis kaip savo įrankiais, kad užpildytų Išgelbėtojo gyvenimą kančia ir sielvartu. Jo prasimanymai ir apgavystės, kuriomis jis stengėsi trukdyti Jėzaus darbui, neapykanta, kurią piktasis išreiškė per neklusnumo vaikus, žiaurūs kaltinimai Tam, kurio gyvenimas buvo neprilygtamas gerumo pavyzdys, – visa tai pagimdė giliai išisaknijęs keršto jausmas. Visas dangus išsigandęs stebėjo, kaip ant Golgotos kalno prieš Dievo Sūnų prasiveržė užslėpta pavydo, pykčio, neapykantos ir keršto liepsna.

Po to, kai didžioji auka buvo paaukota ir Kristus įžengė į dangų, Jis atsisakė angelų garbinimo tol, kol nepateikė savo Tėvui prašymo: „Tėve, Aš noriu, kad Tavo Man pavestieji būtų su Manimi ten, kur ir Aš, kad jie pamatytų Mano šlovę.“ (*Jono 17, 24*) Tuomet su neišreiškia ma meile ir jėga pasigirdo atsakymas iš Tėvo sosto: „Tepagarbina Jį visi Dievo angelai.“ (*Hebrajams 1, 6*) Jėzus neturėjo nė vienos dėmelės. Jo pažeminimas baigėsi, auka buvo paaukota, todėl Jis paveldėjo vardą, kilniausią iš visų vardų.¹⁷⁶

Dabar išaiškėjo visa šėtono kaltė, jis nebeturėjo pasiteisinimo. Jis atskleidė savo tikrąjį charakterį, pasirodydamas kaip melagis ir žmogžudys. Buvo akivaizdu, kad jis valdytų dangų ta pačia dvasia, kaip iki tol valdė jam pavaldžius žmones. Jis tvirtino, kad Dievo Įstatymo nepaisymas atneš laisvę ir išaukštinimą, tačiau pasirodė, kad tai atnešė tik vergiją ir nuosmukį.

Melagingi šėtono kaltinimai, nukreipti prieš Dievo charakterį ir valdymą, atsiskleidė iš tikrųjų. Jis apkaltino Dievą, kad Šis, reikalaudamas iš savo kūrinių klusnumo ir nuolankumo, paprasčiausiai siekė išaukštinti save. Be to, šėtonas pareiškė, kad reikalaudamas

pasiaukojimo iš kitų, pats Kūrėjas nesiaukojo ir nieko neaukojo. Tačiau dabar visi pamatė, kad, norėdamas išgelbėti puolusią ir nuodėmingą žmoniją, Visatos Valdovas paaukojo didžiausią auką, kokią tik meilė gali paaukoti, nes „Dievas Kristuje sutaikė su savi mi pasaulį“ (2 Korintiečiams 5, 19). Tapo akivaizdu, kad, trokšdamas garbės ir aukščiausios valdžios, šėtonas atvėrė duris nuodėmei, o Kristus, norėdamas sunaikinti nuodėmę, nusižemino ir tapo klusnus iki mirties.

Dievas parodė savo pasibjaurėjimą maišto principais. Dangus pamatė Jo teisingumą, kai Jis pasmerkė šėtoną ir išpirko žmogų. Liuciferis teigė, jeigu Dievo Įstatymas yra nekintantis ir bausmė už jo pažeidimą negali būti dovanota, kiekvienas pažeidėjas turi visiems laikams netekti Kūrėjo malonės. Jis reikalavo, kad nuodėminga žmonija nebūtų išperkama ir taptų jam kaip lengvas laimikis. Tačiau Kristaus mirtis buvo nenuginčijamas argumentas žmogaus naudai. Bausmė už Įstatymo laužymą teko Tam, kuris buvo lygus su Dievu; žmogus galėjo laisvai priimti Kristaus teismą. Atgailaudamas bei nusižeminęs jis galėjo nugalėti šėtono galybę, kaip ją nugalėjo Dievo Sūnus. Taigi Dievas yra teisingas ir išteisina visus, kurie tiki Jėzų.

Bet Kristus ne tik dėl to atėjo į žemę, kad savo kančių ir mirties kaina atpirktų žmogų. Jis atėjo, kad „savo Įstatymą padarytų didingą ir šlovingą“.¹⁷⁷ Ne tik mūsų pasaulio gyventojai turėjo gerbti Įstatymą taip, kaip derėtų, bet ir visiems kitiems Visatos pasauliams reikėjo parodyti, kad Dievo Įstatymas nesikeičia. Jeigu būtų galima nepaisyti jo reikalavimų, Dievo Sūnui nebūtų reikėję atiduoti savo gyvybės, kad atpirktų Įstatymo laužytojus. *Kristaus mirtis įrodo Įstatymo nekintamumą.* Auka, kurią Tėvą ir Sūnų paskatino paaukoti begalinė meilė, buvo skirta nusidėjėliams atpirkti. Ji parodo Visatai, kad niekaip kitaip, tik vykdant šį Atpirkimo planą tai galėjo būti padaryta, o *teisingumas ir malonė yra Dievo Įstatymo ir valdymo pagrindas.*

Paskelbus Teismo nuosprendį bus matyti, kad nebuvo jokios priežasties nuodėmei atsirasti. Kai visos žemės Teisėjas pareikalavo šėtono atsakymo į klausimą: „Kodėl tu sukėlei maištą ir atėmei

iš Manęs Karalystės valdinius?“ – blogio autorius negalės niekuo pasiteisinti. Nė viena burna neišsižios atsakyti, ir visos maištininkų kareivijos tylės.

Golgotos kryžius, parodantis Dievo Įstatymo nekintamumą, liudija Visatai, kad *atpildas už nuodėmę – mirtis*.¹⁷⁸ Priešmirtiniame Išgelbėtojo šūksnyje „Atlikta!“¹⁷⁹ nuskambėjo mirties nuosprendis šėtonui. Taip ilgai užsitęsusios didžiosios kovos baigtis buvo nulemta, tapo įmanoma galutinai išrauti blogį su šaknimis. Dievo Sūnus praėjo pro kapo vartus, „idant mirtimi sunaikintų tą, kuris turėjo mirties valdžią, tai yra velnią“ (*Hebrajams 2, 14*). Liuciferio troškimas išaukštinti save privertė jį pasakyti: „Užlipsiu į dangų, viršum Dievo žvaigždžių iškelsiu savo sostą. [...] prilygsiu Aukščiausiam!“ Dievas pareiškė: „Uždegiau tave ugnimi, ir ji tave surijo; paverčiau tave pelenais [...] ir tavęs niekada nebebus.“ (*Izaijo 14, 13–14; Ezechielio 28, 18–19*) Kai ateis diena, liepsnojanti kaip krosnis, nedorėliai bus ražiena, kurią ateinanti diena taip sudegins, kad nepaliks jiems nei šaknies, nei šakos (žr. *Malachijo 3, 1*).

Visata bus nuodėmės prigimties ir jos pasekmių liudytoja. Visiškas nuodėmės sunaikinimas, kuris, jeigu būtų buvęs įvykdytas iš pradžių, būtų sukėlęs angelams baimę, o Dievui užtraukęs negarbę, dabar patvirtins Jo meilę ir sustiprins garbę Visatos gyventojų akyse; jie džiaugiasi, galėdami išpildyti Jo valią, nes jų širdyse įrašytas Jo Įstatymas. Jau niekada daugiau nepasireikš blogis. Dievo Žodis sako: „[...] nelaimės nebeprisikartos!“ (*Nahumo 1, 9*) Dievo Įstatymas, kurį šėtonas peikė kaip vergijos jungą, bus gerbiamas kaip laisvės Įstatymas. *Išmėgintas ir įvertintas kūrinys niekada daugiau neišduos To, kurio charakteris atskleidė visiems neišmatuojamą meilę ir begalinę išmintį.*

30. ŠĖTONO IR ŽMOGAUS PRIEŠIŠKUMAS

„Aš sukelsiu priešišumą tarp tavęs ir moters, tarp tavo ainijos ir jos ainijos; ji trupins tau galvą, o tu kirsi jai į kulną.“ (*Pradžios 3, 15*) Dievo nuosprendis, paskelbtas šėtonui po žmogaus nuopuolio, kartu buvo ir pranašystė, apimanti visus amžius iki laikų pabaigos ir nurodanti, kad į didžiąją kovą įsitrauks visos žmonių kartos, kurios gyvens žemėje.

Dievas sako: „Aš sukelsiu priešišumą.“ Šis priešišumas nėra natūralus neapykantos jausmas. *Kai žmogus sulaužė Dievo Įstatymą, jo prigimtis tapo pikta*; nesutarimas tarp žmogaus ir šėtono išnyko, atsirado darna. Suprantama, kad tarp nusidėjusio žmogaus ir nuodėmės autoriaus neliko jokio priešiškumo. Ir vienas, ir kitas puolę tapo pikti. Nuo tol didysis maištininkas neranda ramybės, jis nurimsta tiktai tada, kai pasiekia savitarpio supratimą ir jaučia pritarimą tų, kuriuos paskatino sekti savo pavyzdžiu. Dėl to puolę angelai ir nedorėliai susijungia į pavojingą draugiją. Jei Dievas nebūtų įsiterpęs, šėtonas ir žmogus būtų susivieniję prieš Dangų, o visa žmonija, užuot priešinusis šėtonui, būtų nukreipusi savo pyktį prieš Dievą.

Šėtonas sugundė žmogų nusidėti taip, kaip kitados privertė angelus maištauti, kad galėtų užsitikrinti jų bendradarbiavimą kovodamas su Dangumi. Šėtonas ir puolę angelai vienodai nekentė

Kristaus. Nors dėl kitų klausimų jų nuomonės skyrėsi, tačiau jie glaudžiai susitelkė, kovodami prieš Visatos Valdovo valdžią. Kai šėtonas išgirdo, kad tarp jo ir moters, tarp jo palikuonių ir jos palikuonių kils priešiškus, jis suprato, kad jo pastangoms morališkai nustumdyti žmoniją atsiras kliūčių, o jėgos iš Aukštybių padedamas žmogus sugebės pasipriešinti jo įtakai.

Šėtono neapykanta žmonijai išsiliepsnojo dar labiau, kai jis suprato, kad Kristaus dėka žmonės tapo Dievo meilės ir malonės objektai. Jis siekia sukliudyti įgyvendinti dieviškąjį žmogaus Atpirkimo planą ir užtraukti Dievui negarbę, subjaurodamas ir suteršdamas Jo rankų darbą. Piktasis stengiasi sukelti liūdesį danguje ir pripildyti žemę sielvarto bei vargo. Po to jis tvirtina, kad visas šis blogis yra žmogų sukūrusio Dievo darbo vaisius.

Įdiegta žmogaus širdyje Kristaus malonė sukelia priešiškus šėtonui. Be šios keičiančios malonės, be šios atnaujinančios galios žmogus būtų šėtono belaisvis, jo tarnas, visada pasiruošęs vykdyti gaunamus įsakymus. Tačiau šis naujasis veiksnys sukelia kovą žmogaus sieloje, kurioje iki šiol vyravo ramybė. Kristaus galia įgalina žmogų pasipriešinti tironui ir uzurpatoriui. *Tas, kuris liaujasi mylėjęs nuodėmę ir ima ją bjaurėtis, tas, kuris priešinasi ir nugali anksčiau audrinusius jo sielą geisumus, parodo, kad jį pradėjo veikti iš Aukštybių nužengusi galia.*

Priešiškus, kuris egzistuoja tarp Kristaus ir šėtono dvasios labai ryškiai atsiskleidė tuomet, kai pasaulis priėmė Jėzų. Žydai atmetė Kristų ne tik todėl, kad Jis atėjo į žemę neturėdamas žemiškojo turto, išorinio iškilmingumo ir didingumo, – jie matė, kad Jis turi galią, kuri su kaupu galėtų kompensuoti šių vadinamųjų pranašumų trūkumą. Nedorėlių neapykantą sukėlė Kristaus tyrumas ir šventumas. Jo pasiaukojantis gyvenimas ir nuoširdus atsidavimas buvo nuolatinis priekaištas išdidiems, jusliniams žmonėms. Tai sužadino neapykantą Dievo Sūnui. Šėtonas ir piktieji angelai susivienijo su piktais žmonėmis. Visos maištininkų jėgos buvo mestos prieš tiesos Gynėją.

Kristaus sekėjams rodomas toks pat priešiškus kaip ir jų Mokytojui. Kiekvienas, supratęs pasibjaurėtiną nuodėmės pri-

gimtį, padedamas galios iš Aukštybių atsispiria pagundai, tai be abejonės sukelia šėtono ir jo valdinių pyktį. Neapykanta tyriems tiesos principams, kaltinimai ir jos gynėjų persekiojimas egzistuos tol, kol egzistuos nuodėmė ir nusidėjėliai. Tarp Kristaus sekėjų ir šėtono tarnų neįmanoma jokia santarvė. Kryžiaus pažaidos akmuo dar nepašalintas. „Ir visi, kurie trokšta maldingai gyventi Kristuje Jėzuje, bus persekiojami.“ (2 *Timotiejui* 3, 12)

Šėtono parankiniai jo vadovaujami nuolat dirba, kad sustiprintų vadovo autoritetą ir sukurtų karalystę, priešingą Dievo valdomai. Turėdami tokį tikslą, jie stengiasi apgauti Kristaus sekėjus ir suvilioti juos taip, kad šie išduotų Dievą. Kaip ir jų vadas, piktojo pavaldiniai, norėdami pasiekti tikslą, klaidingai aiškina ir iškraipo Šventąjį Raštą. Šėtonas stengėsi apjuodinti Dievą, o jo bendrininkai siekia apšmeižti Dievo tautą. Ta pati dvasia, kuri nuteisė Kristų mirti, skatina nedorėlius naikinti Jo sekėjus. Visa tai išpranašauta pirmosios pranašystės: „Aš sukelsiu priešišką tarp tavęs ir moters, tarp tavo ainijos ir jos ainijos.“ Ši kova tęsis iki laikų pabaigos.

Šėtonas sutelkia visas savo pajėgas ir meta visą savo galią į kovą. Kodėl jam niekas nesipriešina? Kodėl Kristaus kariai tokie apsnūdę ir abejingi? Todėl, kad iš tikrųjų jie mažai tebendrauja su Kristumi ir stokoja Jo Dvasios. Nuodėmė jiems nėra tokia atstumianti ir bjauri, kokia ji buvo jų Mokytojų. Jie nesipriešina nuodėmei taip ryžtingai ir atkakliai kaip Kristus. Jie nesuvokia blogio žalingumo ir nuodėmės pragaištingumo, jie nemato tikrojo tamsos kunigaikščio charakterio ir galios. Šėtonui ir jo darbui taip mažai priešinamasi todėl, kad žmonės visiškai neišmano apie jo galią, piktus kėslus ir apie didelį jo kovos su Kristumi ir Jo Bažnyčia mastą. Daugelis yra suklaidinti. Jie nežino, kad jų priešas yra galingas karvedys, kuris valdo piktuųjų angelų protus. Jie nesuvokia, kad, kovodamas su Kristumi ir norėdamas sukliudyti išgelbėti sielas, piktasis gerai apgalvoja planus ir naudoja gudrius ėjimus. Tie, kurie mano esą krikščionys ir netgi Evangelijos skelbėjai, mažai tekalba apie šėtoną ir jo darbą, tik retkarčiais pamini jį iš sakyklos. Jie žiūri pro pirštus į nuolatinės piktojo veiklos ir sėkmės įrodymus, nepaiso

daugelio išpėjimų dėl jo klastingumo. Susidaro išpūdis, kad jie apskritai ignoroja šėtono egzistavimą.

Nepaisant to, kad žmonės nieko nežino apie jo kėslus, budrus priešas seka kiekvieną jų žingsnį. Jis išibrauna į kiekvienus namus, kiekvieną mūsų miestų gatvę, bažnyčias, parlamentus, teismus, visur sukelia sumaištį, apgaudinėja, gundo, užmuša vyrų, moterų ir vaikų sielas bei žudo jų kūnus, ardo šeimas, sėja neapykantą, nepamatuotą varžymąsi, nesantaiką, maištavimą ir netgi mirtį. Atrodo, kad krikščioniškasis pasaulis šiuos dalykus priima taip, tarsi jie būtų Dievo skirti ir privalo egzistuoti.

Šėtonas nuolat siekia pavergti Dievo tautą, laužydamas ją ir pasaulį skiriančius barjerus. Senovės Izraelis buvo įtrauktas į nuodėmę, kai išdrįso užmegzti uždraustą ryšį su pagonimis. Panašiai iš teisingo kelio yra išvestas ir dabartinis Izraelis. „Netikintiesiems [...] šio pasaulio dievaitis apakino protus, kad jie neišvystų Dievo atvaizdo – Kristaus šlovės Evangelijos šviesos.“ (2 Korintiečiams 4, 4) Siūbuojami it nendrės Kristaus sekėjai yra šėtono tarnai. Neatgimusi širdis visada myli nuodėmę, turi polinkį puoselėti ir pateisinti ją, o atgimusi – neapkenčia nuodėmės ir ryžtingai priešinasi jai. Kai krikščionys pasirenka netikinčiųjų ir bedievių draugiją, jie neapsaugoti nuo gundymų. Šėtonas užsimaskuoja ir paslapčia užtraukia savo apgaulingą skraistę ant jų akių. Tada jie nebemato, kad tokia draugija skirta tam, kad jiems pakenktų. *Kiekvieną kartą, sekdami pasaulio elgesiu, žodžiais ir darbais, krikščionys vis labiau ir labiau apanka.*

Prisiderinimas prie pasaulietinių papročių priartina Bažnyčią prie pasaulio, bet niekada nepriartina pasaulio prie Kristaus. Nuolaidžiavimas nuodėmei neišvengiamai padarys ją ne tokią atstumiančią. Tas, kuris pasirenka šėtono tarnų draugiją, greit nustos bijojęs jų Viešpaties. Kai atlikdami savo pareigas mes susiduriame su išbandymais, kaip atsitiko pranašui Danieliui karaliaus rūmuose, galime būti tikri, kad Dievas apsaugos mus. Jeigu patys leidžiame gundomi, anksčiau ar vėliau suklypsime.

Gundytojas dažniausiai sėkmingai veikia per tuos, kurie mažiausiai įtariamai patekę į jo vergiją. Talentingi ir išsilavinę žmonės

yra gerbiami, jais žavimasi, tarytum šios ypatybės galėtų atpirkti Dievo baimės trūkumą arba padėtų užsitarnauti Jo palankumą. Talentai ir kultūra iš esmės yra Dievo dovanos, tačiau kai jomis tikimasi kompensuoti pamaldumo trūkumą, jos, užuot priartinusios sielą prie Dievo, atitolina nuo Jo ir tampa prakeiksmu ir spąstais. Daugelis mano, jog kultūra ir geros manieros liudija, kad jie – Kristaus. Niekados nebuvo didesnės klaidos už šią. Šios savybės turėtų puošti kiekvieną krikščionį, nes galėtų turėti galingą įtaką ir padėtų plisti tikrajai religijai. Tačiau visos šios savybės turėtų būti skirtos Dievo garbei, antraip jos bus panaudotos piktam. Kartais būna, kad gabiausias ir malonių manierų žmogus puola taip žemai, kad tampa įmantriu įrankiu šėtono rankose. Toks žmogus – daugelio papiktinimų šaltinis – tampa pavojingesnis Kristaus priešas negu neišsilavinę ir nekultūringi žmonės.

Nuoširdžiai melsdamasis ir suvokdamas savo priklausomybę nuo Dievo, Saliamonas įgijo išmintį, kuri kėlė viso pasaulio nuostabą ir pasigerėjimą. Kai jis nusisuko nuo savo jėgos Šaltinio ir pradėjo pasikliauti vien savimi, tapo gundytojo grobiu. Tada šio protingiausio iš karalių nuostabūs sugebėjimai pavertė jį galingu sielų žudytoju įrankiu.

Nors šėtonas nuolat stengiasi užtemdyti žmonių protus, krikščionys neturi užmiršti, kad grumiasi „ne su krauju ir kūnu, bet su kunigaikštystėmis, valdžiomis, šių tamsybių pasaulio valdovais ir dvasinėmis blogio jėgomis dangaus aukštumose“ (*Efeziečiams 6, 12*). Per visus amžius mums skamba įkvepiantis įspėjimas: „Būkite blai-vūs, budėkite! Jūsų priešas velnias kaip riaumojantis liūtas slankioja aplinkui, tykodamas ką praryti. Apsiginkluokite visais Dievo ginklais, kad galėtumėte išsilaikyti prieš velnio klastas“ (*žr. 1 Petro 5, 8; Efeziečiams 6, 11*).

Nuo Adomo laikų iki mūsų dienų didysis priešas naudoja savo jėgą tam, kad engtų ir naikintų. Dabar jis ruošiasi savo paskutiniajai kovai su Bažnyčia. Visi, kurie seks Jėzumi, turės stoti į kovą su negailestingu priešu. Juo labiau krikščionis seks dieviškuoju pavyzdžiu, tuo labiau jis taps šėtono puolimo objektu. Visi, kurie aktyviai dirba Dievo darbą, stengdamiesi atskleisti šėtono apgaulės ir

parodyti žmonėms Kristų, galės prisijungti prie apaštalo Pauliaus liudijimo, kuris teigia, kad tarnavimas Viešpačiui reikalauja *viso nusižeminimo, ašarų ir bandymų, kuriuos tenka iškęsti*.¹⁸⁰

Šėtonas gundė Kristų labai gudriai ir ryžtingai, tačiau nuolat pralaimėdavo. Kristus laimėjo mūsų labui, todėl pasiektos pergalės įgalina ir mus nugalėti. Kristus suteiks jėgų visiems, kurie jų trokšta. Nė vienas žmogus be savo paties sutikimo negali būti nugalėtas šėtono. Gundytojas nepajėgia paveikti žmogaus valios ar priversti sielą nusidėti. Jis gali sukelti kančias, tačiau negali suteršti žmogaus sielos. Įkvėpti Kristaus pergalės Jo sekėjai turi drąsiai ir ryžtingai kovoti su nuodėme ir šėtonu.

31. PIKTŪJŲ DVASIŲ VEIKLA

Ryšys tarp regimojo ir neregimojo pasaulio, Dievo angelų tarnavimas ir piktųjų dvasių veikla aiškiai atskleista Šventajame Rašte. Šie veiksmai neatskiriama susipynę su žmonijos istorija. Vis labiau netikima piktųjų dvasių egzistavimu, o šventuosius angelus, išsiųstus „patarnauti tiems, kurie paveldės išganymą“ (*Hebrajams 1, 14*), dauguma laiko mirusiųjų sielomis. Tačiau Šventasis Raštas ne tik aiškina, kad egzistuoja tiek geri, tiek ir blogi angelai, bet pateikia neginčijamą įrodymą, kad tai nėra bekūnės mirusiųjų sielos.

Angelai egzistavo jau tada, kai žmogus dar nebuvo sukurtas, kai buvo dedami žemės pamatai, „kai drauge giedojo rytmetinės žvaigždes ir visos dangiškosios būtybės šaukė iš džiaugsmo“ (*Jobo 38, 7*). Po žmogaus nuopuolio angelai buvo nusiųsti saugoti gyvybės medį. Tai vyko tada, kai nė vienas žmogus dar nebuvo miręs. Angelai savo prigimtimi pranašesni už žmones, juk psalmininkas sako, kad žmogus buvo sukurtas tik truputį žemesnis už dangiškąsias būtybes (žr. *Psalmė 8, 6*).

Iš Šventojo Rašto mes sužinome apie dangiškųjų būtybių skaičių, jų galią bei šlovę, jų ryšį su Dievo valdymu, taip pat ir apie jų dalyvavimą atpirkimo darbe. „Viešpats pasistatė sostą danguose, ir Jo karališka galybė visa valdo.“ (*Psalmė 103, 19*) Pranašas sako: „Aš [...] girdėjau balsus daugybės angelų aplinkui sostą.“ (*Apraiškimo 5, 11*)

Karalių Karaliaus rūmuose visi Jo angelai, visos Jo galybės, Jo tarnai, vykdo Jo valią, pasiruošę paklusti Jo tartam žodžiui (žr. *Psalmė 103, 20–21*). „Tūkstančių tūkstančiai ir miriadų miriadai“ – tiek dangiškųjų pasiuntinių matė pranašas Danielius (*Danieliaus 7, 10*). Apaštalas Paulius vadino juos „nesuskaitomų tūkstančių angelų ir iškilmingoju sambūriu“ (*Hebrajams 12, 22*). Kaip Dievo pasiuntiniai jie švytruoja priekin ir atgal kaip žaibai (žr. *Ezechielio 1, 14*), tokia spindinti jų šlovė ir toks greitas jų skrydis! Prie Išgelbėtojo kapo pasirodęs angelas, kurio „išvaizda buvo it žaibo, o drabužiai balti kaip sniegas“, privertė sargybinius drebėti ir jie *pastiro lyg negyvi* (žr. *Mato 28, 3–4*). Kai Sancheribas, išdidusis asirietis, plūdo ir niekino Dievą, grasindamas sunaikinti Izraelį, „tą pačią naktį Viešpaties angelas, atėjęs į asirų stovyklą, užmušė šimtą aštuoniasdešimt penkis tūkstančius vyrų“ (*2 Karalių 19, 35*). Jis „sunaikino visus galiūnus, vadus ir pareigūnus Asirijos karaliaus stovykloje.“ Tad šis „gėdingai sugrįžo į savo kraštą“ (*2 Metraščių 32, 21*).

Angelai yra siunčiami, kad gailėstingai tarnautų Dievo vaikams. Abraomui jie atnešė žadėtąsias palaimas; jie atėjo prie Sodomos vartų, kad išgelbėtų iš baisios pražūties teisųjį Lotą. Jie buvo pasiųsti pranašui Elijui, kai dykumoje išvargęs ir išalkęs jis beveik merdėjo; pranašui Eliziejui jie pasirodė kaip raiteliai su ugniniais vežimais¹⁸¹, kai priešai apsupo jo miestą; pranašui Danieliui – kai jis prašė dieviškosios išminties pagonių karaliaus rūmuose arba kai buvo pasmerktas tapti liūto auka; apaštalui Petriui – pasmerktam mirti Erodo kalėjime; kaliniams – Filipuose; apaštalui Pauliui ir jo bendražygiams pagelbėjo naktį užkluptiems audros jūroje; šimtininkui Kornelijui – kad jis praregėtų ir pripažintų Evangeliją; apaštalui Petriui – kad nusiųstų jį su išgelbėjimo žinia pas svetimšalį pagonį. Šitaip šventieji angelai visais amžiais tarnavo Dievo tautai.

Kiekvienas Kristaus sekėjas turi angelą sargą. Šie dangiškieji sargai gina teisiuosius nuo piktųjų dvasių veikimo. Tą pripažino pats šėtonas, sakydamas: „Argi veltui Jobas bijo Dievo? Argi neapjuosei iš visų pusių tvora jo paties, jo namų ir visko, ką tik jis turi?“ (*Jobo 1, 9–10*) Kaip Dievas saugo savo vaikus, nusako psalmininkas: „Vieš-

paties angelas saugo tuos, kurie Jo pagarbiai bijo, ir juos gelbsti.“ (*Psalmė 34, 8*) Išgelbėtojas tiems, kurie Juo tiki, sakė: „Žiūrėkite, kad nepaniekintumėte nė vieno iš šitų mažutėlių, nes, sakau jums, jų angelai danguje visuomet regi Mano dangiškojo Tėvo veidą.“ (*Mato 18, 10*) Angelai, skirti tarnauti Dievo vaikams, visada lengvai gali prisitarti prie Jo.

Dievo tauta, susidurianti su apgaulinga tamsos kunigaikščio galia ir nesiliaujančiu jo pykčiu bei kovojanti su visomis piktosiomis jėgomis, gali pasikliauti nuolatine dangiškųjų angelų globa. Tokia globa užtikrinama ne be reikalo. Dievas dovanojo savo vaikams malonę ir prižadėjo saugoti juos, nes kelyje jie gali sutikti galingas, gausias, ryžtingas ir nepailstančias piktąsias jėgas, kurių pražūtینگumas ir galia akivaizdūs, ir niekas negali jų ignoruoti.

Puolusios piktosios dvasios buvo sukurtos nenuodėmingos, prigimtimi, galia ir šlove buvo lygios šventosioms būtybėms, kurios ir dabar yra Dievo pasiuntiniai. Nusidėjusios jos susijungė, kad įžleistų Dievą ir sunaikintų žmones. Prisijungusios prie šėtono, kai šis sukilo, kartu su juo buvo išvartytos iš dangaus, dabar ir visais amžiais sėkmingai veikia su piktuoju kovodamos su dieviškuoju autoritetu. Šventasis Raštas mums pasakoja apie jų sąjungą, valdymą ir įvairius rangus, apie jų gudrumą ir sumanumą, piktus kėslus nukreiptus prieš žmonių laimę ir ramybę.

Senasis Testamentas tik retkarčiais pamini jų buvimą ir veiklą. Bet Kristaus tarnavimo žemėje metu piktosios dvasios aiškiai parodė savo galią. Kristus atėjo, kad įgyvendintų žmogaus Atpirkimo planą, o šėtonas savo ruožtu nusprendė įrodyti savo teisę valdyti pasaulį. Jam pasisėkė įvesti stabmeldystę visoje žemėje, išskyrus Palestiną. Kristus atėjo į vienintelę šalį, kuri dar nevysiškai pasidavė gundytojo valdžiai, kad paskleistų žmonėms dangiškąją šviesą. Čia dvi priešingos jėgos pareiškė teises į valdžią. Jėzus tiesė savo mylinčias rankas, kviesdamas pas save visus, kad jie rastų atleidimą ir ramybę. Tamsos angelai, netekę neribotos valdžios, suprato, jei Kristaus misija bus sėkminga, jų viešpatavimui greitai ateis galas. Šėtonas niršo tarsi supančiotas liūtas ir įžūliai demonstravo savo galią ir žmonių kūnui, ir jų sielai.

Naujajame Testamente aiškiai nurodomi faktai, kai žmonės buvo valdomi demonų. Tokie žmonės kentėjo ne tik dėl įgimtų ligų. Gydydamas Kristus aiškiai suprato, su kuo turi reikalą; Jis pažino tiesioginį piktųjų dvasių buvimą ir veiklą.

Šventajame Rašte parodoma stebinanti jų gausa, galia ir kenksmingumas, taip pat Kristaus jėga ir malonė, išgydant velnio apsėtuosius geraziečių krašte. Sutraukantys visas grandines ir pančius, besiraitantys iš skausmo, apsiputoję iš įsiūčio, šelstantys vargšai pamišėliai, kurių klyksmo buvo pilnas oras, kankino save ir kėlė pavojų visiems, besiraitantiems prie jų. Jų kraujuojančiais, subjaurotais kūnais ir pamišimu labai mėgavosi tamsos kunigaikštis. Vienas iš demonų, valdančių kankinius, pareiškė: „Mano vardas – Legionas, nes mūsų daug.“ (*Morkaus 5, 9*) Romėnų kariuomenės legioną sudarė nuo trijų iki penkių tūkstančių žmonių. Šėtono kareivija taip pat yra suskirstyta į pulkus, ir vienas iš jų, kuriam priklausė tie demonai, buvo ne mažesnis už legioną.

Jėzui paliepus, piktosios dvasios apleido savo aukas, ir nuraminti, pasveikę, nuolankūs žmonės ramiai liko sėdėti prie Išgelbėtojo kojų. Bet demonams buvo leista suvaryti kiaulių kaimenę į ežerą. Tačiau geraziečių krašto gyventojams šis nuostolis pasirodė toks didelis, jog jie atsisakė Kristaus palaiminimų ir prašė dieviškąjį Gydytoją išvykti. Būtent to ir siekė šėtonas. Apkaltindamas Jėzų dėl jų nuostolių, jis sukėlė savanaudžių žmonių būgštavimus ir sukliudė jiems klausytis Jo žodžių. Šėtonas nuolat kaltina krikščionis dėl nuostolių, nelaimių ir kančių, kad tik priekaištai nekliūtų tiems, kuriems skirti: jam pačiam ir jo tarnams.

Bet Kristaus planai nebuvo sugriauti. Jis leido piktosioms dvasioms sunaikinti kiaulių kaimenę, bet tai buvo tarsi priekaištas tiems žydams, kurie augino šiuos nešvarius gyvulius dėl pelno. Jei Kristus nebūtų sulaukęs demonų, jie būtų įstūmę į ežerą ne tik kiaules, bet ir jų savininkus bei kiauliaganius. Vien tik Jo galia ir gailėstingumas išgelbėjo juos. Dar daugiau – šiam atsitikimui buvo leista įvykti, kad Jo mokiniai įsitikintų žiauria šėtono galia žmogui ir gyvuliams. Išgelbėtojas norėjo, kad Jo sekėjai žinotų apie priešą, su kuriuo teks susidurti, ir nebūtų apgauti ir jo gudrybių nugalėti.

Taip pat Jis troško, kad to krašto žmonės pamatytų, jog Dievas pajėgia sutraukti šėtono pančius ir vaduoti jo belaisvius. Ir nors pats Jėzus išvyko, bet taip stebuklingai išlaisvinti žmonės pasiliko skelbti savo Geradario gailėstingumą.

Šventasis Raštas pateikia ir kitų panašių pavyzdžių. Savo Žodžiu Jėzus išvarė piktąją dvasią iš sirofinikietės dukters (žr. *Morkaus 7, 26–30*). Ir apsėstą, kuris buvo aklas ir nebylys (*Mato 12, 22*), ir jaunuolį, apsėstą nebylės dvasios, kuri „jį dažnai į ugnį įstumdavo ir į vandenį, norėdama pražudyti“ (žr. *Morkaus 9, 17–27*), ir pamišėlį, kankinamą *netyrojo demono dvasios* (žr. *Luko 4, 33–36*), sudrumstusį šabo dienos (sabatos) tylą ir ramybę Kafarnaumo sinagogoje, – visus juos išgydė užjaučiantis Išgelbėtojas. Beveik visais atvejais Kristus kreipdavosi į demonus kaip į protingas būtybes, liepdamas palikti auką ir daugiau jos nebekankinti. Pamatę Jo galingą valdžią, maldininkai Kafarnaume „nustėro ir kalbėjosi: ‘Kas tai per žodis: Jis su valdžia ir galia įsakinėja netyrosioms dvasioms, ir tos pasitraukia?!’“ (*Luko 4, 36*)

Demonų užvaldyti žmonės daugeliu atvejų labai kentėdavo. Tačiau buvo ir išimčių. Kai kurie noriai pritarė šėtono įtakai, kad įgautų antgamtiškų jėgų. Šie, žinoma, sutarė su demonais. Šiai grupei priklausė žmonės, turintys aiškiaregystės dvasią: Simonas – žynys, Elimas – burtininkas ir viena mergina, sekiojusi apaštalus Paulių bei Silą Filipuose.

Piktųjų dvasių įtaka kelia didelį pavojų tiems, kurie nepaiso daugybės aiškių Šventojo Raštų liudijimų ir neigia šėtono bei jo angelų buvimą ir veiklą. Mes nesuvokiame jų klastos ir apgaulės, o tai suteikia jiems neįsivaizduojamą pranašumą – daugelis klauso jų patarimų, manydami, jog vadovaujasi sava išmintimi. Štai kodėl, artėjant prie laikų pabaigos, šėtonas su didžiausia galia dirba savo klaidinimo bei naikinimo darbą ir visur skleidžia nuomonę, kad jo nėra. Taip jis stengiasi užmaskuoti save ir savo darbo metodus.

Didysis apgavikas bijo, kad jo veikla bus išaiškinta. Siekdamas geriau paslėpti savo tikrąjį charakterį ir tikslus, jis verčia įsivaizduoti save kaip sukeliančią žmonėms tik pajuoką ar panieką. Jis labai patenkintas, kad jį vaizduoja juokingos ar bjaurios išvaizdos

apsigimusia būtybe, pusiau gyvuliu – pusiau žmogumi. Jam malonu, kad žmonės vartoja jo vardą juokaudami ir pašiepdami, manydami esą protingi ir apsišvietę.

Tik todėl, kad jis sugebėjo ypatingai meistriškai užsimaskuoti, dažnai kyla klausimas: „Ar iš tikrųjų egzistuoja tokia būtybė?“ Tai akivaizdi jo maskuotės sėkmė, nes teorijos, neigiančios aiškiausių Šventojo Rašto liudijimus, plačiai išplito religiniame pasaulyje. Šėtonas be vargo gali kontroliuoti žmonių mąstymą, nes jie nesąmoningai pasiduoda jo įtakai, todėl Dievo Žodis daug pasakoja apie jo žalingą darbą, atskleisdamas mums nematomas jėgas ir ragindamas nuolat budėti bei saugotis šėtono puolimų.

Šėtono ir jo angelų jėga ir pikti kėsmai galėtų kelti nerimą, jeigu mūsų nesaugotų ir negintų ypatinga mūsų Atpirkėjo galia. Mes rūpestingai saugome save, savo namus ir turtą nuo blogų žmonių, užsklęsdami duris ir užsirakindami. Deja, retai pagalvojame apie piktuosius angelus, nuolatos ieškančius progos mus užpulti, nors jų puolimų savo jėgomis bei metodais negalime atremti. Jei tik jiems būtų leista, jie išvestų mus iš proto, ardytų ir kankintų mūsų kūnus, sunaikintų mūsų turtą ir mus pačius. Jiems teikia malonumą tik nelaimės ir griovimas. Tie, kurie neklauso dieviškųjų perspėjimų ir pasiduoda šėtono gundymams, pasmerkti žūti, nes Dievas atiduoda juos piktuųjų dvasių valdžiai. Tačiau tuos, kurie seka Kristumi, Jis visada saugo ir gina. Jų apsaugai iš dangaus yra pasiųsti galingi angelai. Piktoji jėga negali prasibrauti pro apsaugą, kuria Dievas apsupa savo vaikus.

32. ŠĖTONO PINKLĖS

Didžioji Kristaus ir šėtono kova, vykstanti jau beveik šešis tūkstančius metų, artėja į pabaigą. Šėtonas stengiasi sužlugdyti Kristaus darbą gelbstint žmones, jis nori įvilioti juos į savo žabangas. Piktasis siekia laikyti žmones tamsoje, be atgailos tol, kol baigsis Išgelbėtojo tarpininkavimas ir jokios aukos už nuodėmes nebebus, – štai tikslas, kurio jis siekia.

Kai uoliai nesistengiama priešintis šėtono valiai, kai Bažnyčioje ir pasaulyje viešpatauja abejingumas – jis nesijaudina, nes jam negresia pavojus prarasti belaisvius. Kai atkreipiamas dėmesys į amžinuosius dalykus ir žmonės klausia: „Ką man daryti, kad būčiau išgelbėtas?“, jis stengiasi supriešinti Kristaus ir savąją galią, kad panaikintų Šventosios Dvasios įtaką.

Šventasis Raštas pasakoja atsitikimą, „kai dangiškosios būtybės suėjo tarnauti Viešpaties akivaizdoje, su jais kartu atėjo ir šėtonas“ (*Jobo 1, 6*) ne tam, kad nusilenktų Amžinajam Karaliui, o tam, kad įgyventintų savo piktus kėslus prieš teisiuosius. Dėl to jis atsiranda ir tarp žmonių, susirinkusių į pamaldas. Nors ir nematomas, jis ypatingai uoliai stengiasi valdyti Dievą šlovinančiųjų mintis. Kaip sumanus karvedys savo veiksmus jis planuoja iš anksto. Šėtonas, matydamas Dievo pasiuntinį, tyrinėjantį Šventąjį Raštą, pasižymi, kokia tema šis sakys pamokslą žmonėms. Gudriai ir įžvalgiai

veikdamas, jis sudaro tokias sąlygas, kad tie, kuriuos jis apgaudinėja dėl šio klausimo, nesužinotų tiesos. Šėtonas pasistengia, kad žmogus, kurį labiausiai reikia perspėti, būtų įtrauktas į kokius nors reikalus arba jo dėmesys būtų nukreiptas, kad neišgirstų žodžių, kurie parodytų jam gyvenimo prasmę.

Be to, šėtonas mato, kaip Viešpaties tarnus slegia dvasinė tamsa, kurioje gyvena žmonės. Jis girdi jų nuoširdžius dieviškosios malonės ir jėgos maldavimus, kad ji išsklaidytų abejingumą, nerūpestingumą ir tingumą, ir uoliai rezga savo pinkles. Piktasis gundo žmones nuolaidžiauti savo troškimams ir įvairiems įgeidžiams, taip atbukina jų jautrumą, kad jie nesugeba išgirsti to, ką jiems labiausiai reikia žinoti.

Šėtonas gerai žino, kad bus nugalėti visi, kuriuos jis įtikina atmesti maldą ir nepaisyti Šventojo Rašto. Todėl jis ieško vis naujų būdų, kad užvaldytų žmonių mintis. Visais laikais buvo žmonių, kurie vadino save dievobaimingais, tačiau, užuot stengęsi sužinoti tiesą, paverčia religiją kliaučių ir priekabių ieškojimo priemone, jie stengiasi analizuoti tų žmonių, su kuriais nesutaria, blogybes. Tokie – dešinioji šėtono ranka. Panašių brolių kaltintojų yra nemažai. Jie aktyvūs visada, kai dirba Dievas ir Jo tarnai nuoširdžiai garbina Jį. Jie iškraipo žodžius ir veiksmus tų, kurie myli tiesą ir jai paklūsta. Pačius nuoširdžiausius, uoliausius ir labiausiai pasiaukojančius Kristaus tarnus jie vaizduoja kaip apgavikus arba apgautuosius. Jų darbas – iškraipyti kiekvieno teisingo ir garbingo poelgio motyvus, skleisti šmeižtą ir sukelti nepatyrusių žmonių įtarumą. Visais įmanomais būdais tokie brolių kaltintojai siekia pavaizduoti visa, kas yra ir teisinga, kaip nedora ir apgaulinga.

Tačiau niekas neturi apsirikti tokiais žmonėmis. Nesunku įžvelgti, kieno vaikai jie yra, kieno pavyzdžiu seka ir kieno darbą dirba. „Jūs pažinsite juos iš vaisių.“ (*Mato 7, 16*) Jų elgesys panašus į šėtono, tulžingo šmeižiko, *brolių kaltintojo* elgesį (*Apreiškimo 12, 10*).

Didysis apgavikas turi daug patikimų tarnų, pasiruošusių bet kokiomis apgaulėmis įvilioti žmones į sąspatus. Tam yra paruošta įvairių erezijų, tinkančių skirtingų skonių ir sugebėjimų žmoniems, kuriuos jis siekia pražudyti. Tai jo planas – atvesti į Bažnyčią

nenuoširdžius, neatgimusius žmones, kurie sėtų abejones ir netikėjimą, trukdytų tiems, kurie nori, kad Dievo darbas sektųsi, o jie patys augtų jį dirbdami. Daugelis tų, kurie neturi tikrojo tikėjimo Dievu ar Jo Žodžiu, pritaria kai kuriems tiesos principams. Jie laikomi krikščionimis ir todėl gali savo paklydimus pateikti kaip Šventojo Rašto mokymą.

Viena sėkmingiausių šėtono apgaulių – įtikinimas, kad nesvarbu, kuo žmogus tiki. Velnias žino, kad tiesa, priimta su meile, apvalo žmogaus sielą. Todėl jis nuolat siekia pakeisti tiesą klaidingomis teorijomis, pažiūromis, legendomis. Nuo pradžios Dievo tarnai kovojo su netikrais mokytojais ne tik kaip su apsirikusiais, bet kaip su žmonėmis, įteigiančiais kitiems melą, mirtiną sielai. Pranašai Elijas, Jeremijas, apaštalas Paulius ryžtingai ir drąsiai kovojo su tais, kurie nukreipdavo žmones nuo Dievo Žodžio. Šie šventieji tiesos gynėjai nepritarė tokiai pažiūrai laisvei, kai teisingas tikėjimas nelaikomas svarbiu.

Migloti ir išgalvoti Šventojo Rašto aiškinimai, daugybė prieštaraujančių teorijų, susijusių su tikėjimu ir paplitusių krikščioniškajame pasaulyje, – tai mūsų didžiojo priešo darbas. Jis siekia taip supainioti mūsų mintis, kad nebeįžvelgtume tiesos. Nesutarimai ir susiskaldymai tarp šiuolaikinių krikščioniškųjų Bažnyčių labai daug priklauso nuo vyraujančio įpročio iškreipti Šventąjį Raštą, siekiant paremti mėgstamą teoriją. Daugelis, užuot atidžiai ir nusižeminę tyrinėję Dievo Žodį ir sužinoję Jo valią, stengiasi atrasti kažką nepaprasta ir originalaus.

Norėdami paremti klaidingas teorijas ir nekrikščioniškus paročius, vieni griebiasi Šventojo Rašto ištraukų, išplėstų iš konteksto, cituoja dalį teksto, lyg ir patvirtinančio jų teoriją, o kiti tuo tarpu įrodinėja priešingas tiesas. Su žalčio gudrumu jie remiasi atskirais pasisakymais, aiškindami juos taip, kad šie pataikautų jų kūniškiems troškimams. Taip daugelis sąmoningai iškraipo Dievo Žodį. Kiti, turintys lakią fantaziją, savaip interpretuoja Šventojo Rašto įvaizdžius ir simbolius, pritaikydami savo polinkiams ir nukreipdami dėmesio į tai, kad Biblijos liudijimai paaiškina patys save. Tokie žmonės pateikia savo pažiūras kaip Biblijos mokymus.

Jei Šventąjį Raštą pradėsime tyrinėti be maldos, nenuolankia ir žinių netrokščiančia dvasia, tai, aiškindamiesi tiek paprasčiausias bei aiškiausias, tiek sudėtingiausias vietas, nukrypsime nuo tikrosios jų reikšmės.

Popiežijos vadovai pasirenka tokias Biblijos vietas, kurios geriausiai tarnauja jų tikslui. Jie išaiškina jas savaip ir paskui pateikia žmonėms, atimdami teisę tyrinėti Bibliją ir patiems suprasti jos šventąsias tiesas. Visa Biblija turi būti duota žmonėms tokia, kokia ji yra iš tikrųjų. Žmonėms geriau visai nežinoti Biblijos nurodymų negu turėti nepaprastai iškraipytus Šventojo Rašto mokymus.

Biblija skirta tam, kad ja vadovautųsi visi, kurie trokšta pažinti Kūrėjo valią. Dievas davė žmonėms tvirčiausią pranašų žodį. Angelai ir pats Kristus supažindino pranašą Danielių ir apaštalą Joną su tuo, kas turi greitai įvykti. Šie svarbūs dalykai, susiję su mūsų išgelbėjimu, neliko apgaubti paslapties. Jie nebuvo atskleisti taip, kad suglumintų ir suklaidentų nuoširdų tiesos ieškotoją. Viešpats per pranašą Habakuką sako: „Užrašyk regėjimą [...], kad ir bėgikas jį perskaitytų.“ (*Habakuko 2, 2*) Dievo Žodis suprantamas visiems, kurie tyrinėja jį su malda širdyje. Kiekviena tikrai nuoširdi siela atranda tiesą. „Šviesa teka teisiamam.“ (*Psalmė 97, 11*) Ir nė viena bendruomenė negalės siekti šventumo, jeigu jos nariai neieškos tiesos taip atkakliai kaip paslėpto lobio.

Šūkis „Pažiūrų laisvė“ daugelį apakino ir jie nebemato priešų kėslų, nors jis nuolat dirba, kad pasiektų savo tikslą. Kai jam pavyksta pakeisti Bibliją žmogiškais samprotavimais, Dievo Įstatymas lieka nuošaly, Bažnyčios patenka į nuodėmės vergiją, o tik skelbiasi esančios laisvos.

Moksliniai tyrinėjimai daugeliui tapo prakeikimu. Dievas leido šviesos srautui išsilieti pasauliui mokslo atradimais ir meno pasiekimais. Jei didžiausi žmonijos protai savo tyrinėjimuose nesivadovaus Dievo Žodžiu, jie beviltiškai stengsis suprasti ryšį tarp mokslo ir Apreiškimo.

Žmonių žinios apie medžiaginius ir dvasinius dalykus yra dalinės ir netobulos. Todėl dauguma nesugeba derinti mokslinių pažiūrų su Šventojo Rašto tvirtinimais. Daugelis pripažįsta mokslo

faktais dalykus, kurie yra ne daugiau nei hipotezės ir spėliojimai, ir mano, kad reikia patikrinti Dievo Žodį šiais *tariamąjo pažinimo* mokymais (žr. *1 Timotiejui 6, 20*). Jų jėgos per menkos suprasti Kūrėją ir Jo darbus. Negalėdami paaiškinti jų gamtos dėsniais, Biblijos istoriją jie vertina kaip nepatikimą. Abejojantieji Senojo ir Naujojo Testamento patikimumu labai dažnai nueina dar toliau – jie suabejoja Dievo buvimu ir priskiria gamtai begalybės savybes. Neturėdami tvirto pagrindo, jie atsimuša į netikėjimo uolas.

Taip daugelis nuklysta nuo tikėjimo ir tampa šėtono belaisviais. Žmonės stengiasi būti išmintingesni už savo Kūrėją. Žmogiškoji filosofija mėgina rasti ir paaiškinti paslaptis, kurios nebus atskleistos ir amžinybėje. Jei žmonės ieškotų ir suprastų, ką Dievas leido žinoti apie save ir savo tikslus, jie įsivaizduotų Jehovos šlovę, didybę bei galią ir, supratę savo menkumą, būtų patenkinti tuo, kas yra atskleista jiems ir jų vaikams.

Šėtono apgaulių šedevras – sutelkti žmonių mintis ieškoti ir spėlioti apie tai, ko Dievas neleido žinoti ir ko neketino jiems atskleisti. Dėl to Liuciferis buvo išvytas iš dangaus. Jis buvo nepatenkintas, kad ne visos paslaptys, gaubiančios Dievo tikslus, yra jam patikėtos ir visiškai ignoravo tai, ką turėjo dirbti, turėdamas aukštą padėtį danguje. Sukėlęs tokį patį nepasitenkinimą tarp angelų, esančių jo valdžioje, jis privertė juos nusidėti. Dabar jis siekia įkvėpti tokią pačią dvasią žmonėms, kad priverstų juos nepaisyti tiesioginių Dievo paliepimų.

Tie, kurie nelinkę pripažinti aiškių ir persmelkiančių Biblijos tiesų, nuolat prasimano malonių išvedžiojimų, kurie nuramintų jų sąžinę. Juo mažiau šiose teorijose dvasingumo, pasiaukojimo ir nuolankumo, tuo lengviau jos pripažįstamos. Tokie žmonės tiek sumožina proto sugebėjimus, kad galėtų tarnauti kūniškiems norams. Būdami per daug geros nuomonės apie save, kad tyrinėtų Šventąjį Raštą atgailaudami ir nuoširdžiai melddami dieviškojo vadovavimo, jie nėra apsaugoti nuo paklydimų. Šėtonas pasirošęs patenkinti širdies troškimus, vietoj tiesos pakišdamas apgaulės. Būtent todėl popiežija užvaldė žmonių sąmonę. Atmesdami tiesą, kuri pasirodė esanti per daug karti, protestantai pasuko tuo pačiu keliu. Visi,

kurie atmeta Dievo Žodį dėl ramybės ir patogesnio gyvenimo, siekdami nesiskirti nuo pasaulio, – tie pačias baisiausias erezijas pripažins lyg Biblijos tiesą. Tie, kurie sąmoningai atmeta tiesą, pripažins kiekvieną klaidingą prasimanymą. O tas, kuris bailsi vienokia apgaule, pasiruošęs pripažinti kitokią. Apaštalas Paulius, kalbėdamas apie žmones, kurie *atsisakė mylėti tiesą savo išganymui*, pareiškė: „Todėl Dievas jiems siunčia galingą paklydimą, idant tikėtų melu; taip bus nuteisti visi, kurie netikėjo tiesa, bet pamėgo neteisybę.“ (2 Tesalonikiečiams 2, 10–12) Šitai jis perspėja mus, kad mes turime būti atsargūs, pripažindami kokią nors teoriją ar dogmą.

Tarp visų sėkmingiausių didžiojo apgaviko priemonių – išgalvoti mokymai ir spiritizmo stebuklai. Apsimetęs šviesos angelu, jis rezga pinkles ten, kur mažiausiai galima tikėtis. Jei žmonės tyrinėtų Dievo Knygą nuoširdžiai meldamiesi, norėdami ją suprasti, jie nebūtų palikti tamsoje ir nepripažintų klaidingų mokymų. Atmesdami tiesą, jie tampa apgaulių auka.

Kitas pavojingas prasimanymas yra mokymas, neigiantis Kristaus dieviškumą, ir skelbiantis, jog Jis neegzistavo prieš atėjimą į šį pasaulį. Nors ši teorija tiesiogiai prieštarauja paprasčiausiems Išgelbėtojo aiškinimams apie Jo ryšį su Tėvu, Jo dieviškąjį charakterį ir egzistavimą anksčiau, ją lengvai pripažįsta daugelis žmonių, manančių tikį Biblija. Tokia doktrina negali būti priimta be įvairiausių Šventojo Rašto iškraipymų. Ji ne tik sumažina žmogaus galimybes suvokti atpirkimo darbą, bet ir kenkia tikėjimui Biblija kaip Dievo apreiškimu. Todėl ji labai pavojinga ir sunkiai paneigiama. Jei žmonės atmeta Kristaus dieviškumo liudijimus, aprašytus Rašte, įkvėptame Šventosios Dvasios, beviltiška diskutuoti su jais tuo klausimu. Net patys stipriausi argumentai neįtikins jų. „Deja juslinis žmogus nepriima to, kas ateina iš Dievo Dvasios. Jis tai laiko kvailyste ir nepajėgia suprasti, kad apie tuos dalykus reikia spręsti dvasiškai.“ (1 Korintiečiams 2, 14) Nė vienas šios teorijos šalininkas iš tikrųjų negalės suprasti Kristaus charakterio ir Jo misijos bei didžiojo dieviškojo žmonių Išgelbėjimo plano.

Dar vienas greitai plintantis, gudrus, klastingas ir žalingas prasimanymas – įsitikinimas, kad šėtono, kaip asmenybės, nėra, o jo

vardas Šventajame Rašte tik simbolizuoja piktas žmonių mintis ir troškimus.

Iš daugelio sakyklų sklinda mokymas, jog Kristaus antrasis atėjimas – tai Jo atėjimas pas kiekvieną žmogų, šiam mirus. Ši teorija – tai priemonė nukreipti žmonių mintis nuo Jo asmeninio atėjimo dangaus debesyse. Per amžius šėtonas kartojo: „Štai Jis namų gilumoje!“ (žr. *Mato 24, 23–26*) Daugelis žmonių, patikėjusių šia apgaule, pražuvo.

Be to, pasaulietinė išmintis moko, kad melstis nebūtina. Mokslo vyrai skelbia, kad negali būti realaus atsakymo į maldas, kad tai pažeistų gamtos dėsnius, būtų stebuklas, kuris negali įvykti. Jie teigia, kad Visatą valdo tam tikri dėsniai, pats Dievas nedaro nieko, kas jiems prieštarautų. Taip Dievą jie vaizduoja paklūstančiu savo paties dėsniams – tarsi Dievo įvestų dėsnių veikimas atmetų Dievo laisvę. Toks mokymas prieštarauja Šventojo Rašto liudijimui. Ar Kristus ir Jo apaštalai nedarė stebuklų? Gailestingas Išgelbėtojas gyvena ir šiandien, pasiruošęs išklaudyti nuoširdžią tikėjimo maldą lygiai taip pat, kaip tada, kai gyveno žemėje. Natūralūs dalykai veikia kartu su antgamtiniais. Tai dieviškojo plano dalis – duoti mums atsakymą į tai, ko meldžiame tikėdami. Jei neprašytume – negautume.

Krikščioniškose Bažnyčiose paplitę daugybė klaidingų mokymų ir prasimanymų. Neįmanoma įvertinti blogio vaisių, kai pašalinama nors viena neperžengiama Dievo Žodžio gairė. Nedaugelis, išdrįsę tai padaryti, sustoja, atsisakę tik vienos tiesos. Dauguma toliau atmeta vieną po kito teismo principus, kol tampa tikrais bedieviais.

Populiariosios teologijos paklydimai supainiojo ir įstūmė į skepticizmo liūną daugelį žmonių, kurie kitomis sąlygomis būtų tapę tikinčiaisiais. Tokie žmonės negali pripažinti mokymo, įžeidžiančio jų supratimą apie teisumą, gailestingumą ir gerumą; kai visa tai pateikiama lyg Biblijos mokymas, jie atsisako priimti Šventąjį Raštą kaip Dievo Žodį.

Šio tikslo ir siekia šėtonas. Jis labiausiai trokšta pakirsti pasitikėjimą Dievu ir Jo Žodžiu. Šėtonas vadovauja didžiulei abejojančiųjų

miniai. Kiek tik leidžia jėgos, jis dirba, kad kuo daugiau žmonių pakliūtų į jos gretas. Abejoti darosi madinga. Daugybė žmonių su nepasitikėjimu žiūri į Dievo Žodį todėl, kad jis smerkia nuodėmę. Dėl to jie nepasitiki ir jo Autoriumi. Tie, kurie atsisako paklusti Šventojo Rašto reikalavimams, stengiasi sugriauti jo autoritetą. Jie skaito Bibliją arba klausosi pamokslų, skelbiamų iš šventų sakyklų, tik tam, kad atrastų juose arba Šventajame Rašte tariamųjų klaidų. Nemaža jų tampa bedieviais, kad pateisintų nerūpestingą požiūrį į pareigą. Kitiems skepticizmas priimtinas dėl jų išpuikimo ir tingumo. Per daug išlepe, kad atliktų garbingus darbus, reikalaujančius pastangų ir pasiaukojimo, jie kritikuoja Bibliją ir stengiasi atrodyti labai išmintingi. Daug ko negali suvokti ribotas protas, neapšviestas dieviškosios šviesos, todėl atsiranda proga kritikai. Yra daug tokių, kuriems atrodo, kad remti netikėjimą, skepticizmą ir bedievybę yra dorybė. Po nuoširdumo kauke slypi pasitikėjimas savimi ir išdidumas. Daugelis mėgaujasi, radę Šventajame Rašte ką nors gluminančio kitus. Kai kurie iš pradžių kritikuoja ir samprotauja neteisingai tik todėl, kad mėgsta ginčytis. Jie nesupranta, kad šitaip darydami paklius į medžiotojo pinkles. Bet jiems atrodo, kad atvirai prisipažinę, jog netiki, jie turi laikytis šios pozicijos. Šitaip žmonės prisijungia prie bedievių ir patys uždaro rojus vartus.

Dievas savo Žodyje pakankamai aiškiai parodo dieviškąją Biblijos prigimtį. Joje akivaizdžiai atskleidžiamos didžiosios tiesos, susijusios su mūsų atpirkimu. Kiekvienas žmogus gali suprasti šias tiesas su Šventosios Dvasios pagalba, kuri pažadėta visiems, nuoširdžiai jos ieškantiems. Dievas davė žmonėms tvirtą pagrindą, kuriuo turi remtis jų tikėjimas.

Vis dėlto ribotas žmonių protas negali visiškai suvokti Begaliniojo planų ir tikslų. Mes niekada neatrasime Dievo tyrinėdami. Mums nereikia stengtis savo ranka įžūliai atidengti uždangos, slepiančios Jo didybę. Apaštalas sušuko: „Kokie neištiriami Jo sprendimai ir nesusekami Jo keliai!“ (*Romiečiams 11, 33*) Matydami Dievo motyvus ir tai, kaip Jis elgiasi su mumis, mes tik iš dalies galime suprasti beribę Jo meilę ir gailėstingumą, susijungusius su begalini galybe. Mūsų dangiškasis Tėvas valdo išmintingai ir teisingai.

Todėl mes neturėtume būti nepatenkinti ir nepatiklūs, turėtume nuolankiai ir pagarbiai Jam nusilenkti. Jis atskleidžia mums tik tiek, kiek reikia mūsų pačių gerovei. Visur kitur mes turime pasitikėti Jo visagale ranka ir meilės kupina širdimi.

Nors Dievas davė pakankamai tikėjimo įrodymų, tačiau Jis niekada nepašalins netikėjimo priežasčių. Visi, kurie ieško landų abejonėms, jas atras. Tie, kurie atsisako pripažinti Dievo Žodį ir paklusti jam tol, kol nebus pašalinti visi prieštaravimai ir nebeliks pagrindo abejonėms, niekada neišvys šviesos.

Nepasitikėjimas Dievu yra įgimtas neatgimusios, esančios nesantaikoje su Dievu, širdies vaisius. Tikėjimą įkvepia Šventoji Dvasia, ir jis stiprės, jei žmogus to norės. Be ryžtingų pastangų nė vienas negali tapti tvirtas tikėjimu. Netikėjimas auga, skatinamas pačių žmonių. Jeigu jie nekreipia dėmesio į įrodymus, kuriuos davė Dievas, norėdamas sustiprinti jų tikėjimą, leidžia sau abejoti bei ieškoti priekabių, tai jų abejonės nuolat tvirtės. Tačiau *tie, kurie abejoja Dievo pažadais ir nepasitiki Jo malonės užtikrinimu, paprasčiausiai negerbia Jo*. Užuoat atvedę pas Kristų kitus, jie linkę atstumti žmones nuo Jo. Jie tarsi nevaisingi medžiai plačiai išskėtę savo tamsias šakas užstoja saulės šviesą kitiems augalams, priverčia juos vysti ir džiūti tamsiame pavėsyje. Atrodo, kad tokių žmonių gyvenimas yra nuolatinis liudijimas prieš save. Jie sėja abejonių ir skepticizmo grūdus, kurie, be abejo, duos savo vaisių.

Visiems, nuoširdžiai norintiems išsivaduoti iš abejonių, yra tik vienas kelias – liautis klausinėti ir ieškoti priekabių ten, kur jie nieko nesupranta, nekliudyti apšviesti juos šviesai, kuri jau netoli. Tada ji nušvis jiems dar ryškiau. Jie turi vykdyti kiekvieną jau suprastą pareigą, kad vėliau sugebėtų suprasti ir vykdyti tas, kuriomis dabar abejoja.

Šėtonas gali pateikti tokias artimas tiesai klastotes, kad jos apgauna tuos, kurie nori būti apgauti, kurie vengia pasiaukojimo ir aukų, neišvengiamų tiesos kelyje. Jis negali išlaikyti savo valdžioje žmogaus, kuris nuoširdžiai trokšta bet kokia kaina sužinoti tiesą. Kristus yra Tiesa ir Šviesa, apšviečianti visus, ir Ji atėjo į šį pasaulį (žr. *Jono 1, 9*). Tiesos dvasia buvo siūsta vesti žmones į visą tiesą.

Dievo Sūnus autoritetingai pasakė: „Ieškokite ir rasite. Kas nori vykdyti Jo valią, supras, ar tas mokslas iš Dievo.“ (žr. *Mato 7, 7; Jono 7, 17*)

Kristaus sekėjai mažai žino apie sąmokslus, kuriuos šėtonas su savo angelais rengia prieš juos. Tas, kuris yra danguje, visas šias priemones pavers niekais ir privers tarnauti toli siekiantiems savo tikslams. Viešpats leidžia, kad Jo vaikai būtų išmėginami ugniniais gundymais ne todėl, kad Jam patinka jų skausmas ir kančia, tokie patikrinimai būtini jų galutinei pergalei pasiekti. Jis negali apsaugoti jų nuo visų įmanomų gundymų, nes tikrasis kiekvieno išmėginimo tikslas – ruošti juos kovai su visomis šėtono pagundomis.

Nei nedorėliai, nei demonai negali kliudyti Dievo darbui arba atskirti Viešpatį nuo Jo vaikų, jei nusižeminę ir visa širdimi atgailaudami jie išpažins savo nuodėmes, atsisakys jų ir tikėdami lauks Jo pažadų išsipildymo. Atremti kiekvieną gundymą ir pasipriešinti bet kokiai neigiamai įtakai, nesvarbu, ar ji būtų atvira ar slapta, galima kaip „skelbia Galybių Viešpats: ‘ne galybe, ne jėga, bet Mano Dvasia.’“ (*Zacharijo 4, 6*)

„Viešpaties žvilgsnis lydi teisiuosius, ir Jo ausys išgirs jų maldas [...]. Kas gi jums pakenks, jei stropiai darysite gera?“ (*1 Petro 3, 12–13*) Kai Balaamas, suviliotas didelių apdovanojimų, norėjo panaudoti žyniavimą prieš Izraelį bei užtraukti prakeikimą Dievo tautai ir aukojo Viešpačiui aukas, Dievo Dvasia uždraudė jam tą blogį, kurį jis siekė padaryti. Ir Balaamas buvo priverstas sušukti: „Kaip aš galiu prakeikti, ko Dievas neprakeikė? Kaip aš galiu pasmerkti tuos, kurių Viešpats nepasmerkė? [...] Tebūna man leista mirti teisiųjų mirtimi, tebūna, kad mano galas būtų panašus į jo!“ Kai nauja auka buvo paaukota, bedievis pranašas pareiškė: „Žiūrėk, aš gavau įsakymą palaiminti: kai Jis palaimina, aš negaliu to pakeisti. Negresia pavojus Jokūbui, nematyti nelaimės Izraelyje. Viešpats, jų Dievas, yra su jais; su jais jų Karaliaus pergalė. [...] Tikrai nėra kerų prieš Jokūbą, nėra burtų prieš Izraelį. Nūnai bus sakoma apie Jokūbą ir Izraelį: Žiūrėk, ką padarė Dievas!“ Ir vis dėlto trečią kartą buvo aukojamos aukos ir vėl Balaamas mėgino prakeikti Izraelį. Tačiau prieš paties pranašo norą jo lūpomis Šventoji Dvasia skelbė, kad Viešpaties išrinktoji tauta klestės, ir perspėjo priešus dėl jų

kvailysčių ir piktų kėslų: „Palaimintas, kas tave laimina, prakeiktas, kas tave keikia.“ (*Skaičių 23, 8. 10. 20–21. 23; 24, 9*)

Tuo metu Izraelio tauta buvo ištikima Dievui. Kol ji pakluso Jo Įstatymui, jokia galia žemėje ir pragare negalėjo jos nugalėti. Nors Balaamui nebuvo leista ištarti prakeiksmų žodžių prieš Dievo tautą, vis dėlto jam pavyko užtraukti prakeikimą, priversti izraelitus nusidėti. Peržengę Dievo įsakymus, jie atsiskyrė nuo Dievo ir buvo palikti naikintojo valiai.

Šėtonas gerai žino, kad pati silpniausia siela, ištikima Kristui, yra stipresnė už visus tamsos angelus. Akivaizdu, kad toks žmogus sėkmingai pasipriešins ir jam pačiam. Todėl šėtonas su savo kariuomena stengiasi priversti kryžiaus karius pasitraukti iš jų įtvirtinimų ir tykoja iš pasalų, pasiruošęs sunaikinti kiekvieną, išdrįsusį įžengti į jo teritoriją. *Mes galime būti saugūs tik nuolankiai pasitikėdami Dievu ir paklusdami visiems Jo įsakymams.*

Žmogus negali būti saugus nė vieną dieną ar valandą nesimel-dęs. Ypatingai mes turėtume melsti išminties ir Dievo Žodžio supratimo. Jis atskleidžia visas šėtono gudrybes ir parodo būdus, kaip sėkmingai pasipriešinti gundytojui. Šėtonas meistriškai cituoja Šventąjį Raštą, įterpdamas savo aiškinimus, kuriais tikisi mus suklaidinti. Mes turėtume tyrinėti Bibliją nuolankia širdimi, niekada neužmiršdami, kad priklausome nuo Dievo. Nuolatos budėdami ir saugodamiesi šėtoniškųjų gudrybių, mes visuomet turime tikėti ir melstis: „Nevesk mūsų į pagundą.“

33. PIRMOJI DIDŽIOJI APGAVYSTĖ

Nuo pat žmonių istorijos pradžios šėtonas stengiasi klaidinti žmonių giminę. Tas, kuris suorganizavo sukilimą danguje, trokšta įtikinti žemės gyventojus susivienyti kovai prieš Dievo valdymą. Adomas ir Ieva buvo visiškai laimingi, paklūsdami Dievo Įstatymui. Šis faktas nuolatos prieštaravo šėtono įtikinėjimams danguje, kad Dievo Įstatymas yra žiaurus ir priešiškas Jo kūriinių gerovei. Be to, šėtono pavydas išaugo dar daugiau, kai jis pamatė, kokie nuostabūs namai buvo įruošti skaisčiajai porai. Jis nusprendė priversti juos nusidėti, kad, atskyręs nuo Dievo, pajungtų savo valiai, užvaldytų žemę ir įkurtų joje savo karalystę, priešingą Aukščiausiamam.

Jei šėtonas būtų parodęs savo tikrąjį charakterį, Adomas su Ieva iš karto būtų jį atstūmę, nes buvo perspėti apie pavojingą priešą. Bet jis veikė užsimaskavęs, slėpdamas savo tikrąjį tikslą, kad kuo veiksmingiau jį įgyvendintų. Pasinaudodamas kaip tarpininku žalčiu, kuris tuo metu buvo žavi būtybė, jis pats kreipėsi į Ievą: „Ar tikrai Dievas sakė: ‘Nevalgykite nuo jokio medžio sode!’“ (Pradžios 3, 1) Jeigu Ieva nebūtų išitraukusi į pokalbį su gundytoju, ji būtų išlikusi saugi. Išdrįsusi šnekėti su šėtonu ji tapo klastos auka. Taip dauguma apsigaua ir dabar – žmonės abejoja ir ginčijasi dėl Dievo reikalavimų. Užuoat paklusę Dievo įsakymams,

jie pripažįsta žmogiškąsias teorijas, kurios yra ne kas kita, kaip užmaskuoti šėtono prasimanymai.

Moteris atsakė žalčiui: „Sodo medžių vaisius mes galime valgyti. Tik apie vaisių to medžio, kuris sodo viduryje, Dievas sakė: ‘Nuo jo nevalgysite nei jį liesite, kad nemirtumėte!’“ Bet žaltys tarė moteriai: „Jūs tikrai nemirsite! Ne! Dievas gerai žino, kad atsivers jums akys, kai tik jo užvalgysite, ir būsite kaip Dievas, žinantis, kas gera ir kas pikta.“ (*Pradžios 3, 2–5*) Šėtonas skelbė, kad jie taps panašūs į Dievą, bus išmintingesni nei anksčiau ir pasieks aukštesnę raidos pakopą. Ieva pasidavė pagundai. Ji privertė nusidėti ir Adomą. Jie patikėjo žalčio žodžiais, kad Dievas juos apgavo. Jie nepasitikėjo Kūrėju ir įsivaizdavo, jog Jis suvaržė jų laisvę. Jie manė, kad pasidarys išmintingesni ir taps aukštesnėmis būtybėmis, peržengdami Jo Įstatymą.

Ar po nuopuolio Adomas suprato tikrąją šių žodžių prasmę: „Kai tik nuo jo paragausi, turėsi mirti“? Ar tai reiškė, kaip įtikinėjo šėtonas, kad jis pasieks aukštesnę raidos pakopą? Tada iš tikrųjų būtų vertėję nusizengti, o šėtonas būtų tapęs žmonių giminės geradariu. Bet Adomas suprato, kad dieviškasis posakis reiškė ką kita. Dievas paskelbė bausmę už nuodėmę – žmogus turi grįžti į žemę, iš kurios buvo paimtas: „Juk dulkė esi ir į dulkę sugrįši!“ (*Pradžios 3, 19*) Šėtono žodžiai, kad judviejų akys bus atvertos, pasitvirtino tik viena prasme: Adomui su Ieva nepaklusus Dievui, jų akys atsivėrė, ir jie pamatė savo kvailumą, pažino blogį ir paragavo kartaus nuodėmės vaisiaus.

Edeno sodo viduryje augo gyvybės medis, kurio vaisiai turėjo amžinojo gyvenimo galią. Jei Adomas būtų likęs klusnus Dievui, jis būtų džiaugęsis, galėdamas laisvai prieiti prie šio medžio ir būtų gyvenęs amžinai. Bet nusidėjęs jis nebeteko teisės valgyti nuo gyvybės medžio vaisiaus ir tapo mirtingas. Dieviškasis nuosprendis: „Juk dulkė esi ir į dulkę sugrįši“, nužymi visišką gyvybės išnykimą.

Nemirtingumas, pažadėtas žmogui su sąlyga, kad jis bus klusnus, buvo prarastas dėl nuodėmės. Adomas negalėjo perduoti palikuonims to, ko pats neturėjo. Ir puolusiai giminei nebūtų buvę jokios vilties, jei Dievas, paaukojęs savo Sūnų, nebūtų gražinęs

žmonėms nemirtingumo teisės. Kai „mirtis prasiskverbė į visus žmones, nes visi nusidėjo“, Kristus savo Evangelija nušvietė gyvenimą bei nemirtingumą (žr. *Romiečiams 5, 12; 2 Timotiejui 1, 10*). Tik per Kristų galime tapti nemirtingi. Jėzus sakė: „Kas tiki Sūnų, turi amžinąjį gyvenimą, o kas nenori Sūnaus tikėti – gyvenimo nematys.“ (*Jono 3, 36*) Kiekvienas žmogus galės naudotis neįkainojama palaima, jeigu vykdys šią sąlygą. Tie, „kurie ieško šlovės, garbinimo ir nemirtingumo, išvermingai darydami gera“, džiaugsis „amžinuoju gyvenimu“ (*Romiečiams 2, 7*).

Vienintelis, pažadėjęs Adomui gyvenimą už neklusnumą, buvo didysis apgavikas. Žalčio pažadas Adomui ir Ievai: „Jūs tikrai nemirsitė!“ buvo pirmasis pasaulyje pamokslas apie sielos nemirtingumą. Deja, šis pareiškimas, besiremiantis vien tik šėtono autoritetu, aidu atsikartoja iš krikščioniškųjų sakyklų ir šiandien. Kaip ir protėviai, didesnė žmonijos dalis patiki juo. Dievo nuosprendžiui: „Žmogus, kuris nusideda, turi mirti“ (*Ezechielio 18, 20*) suteikiama nauja prasmė: siela, kuri nusideda, nemirs, bet gyvens amžinai. Mes galime tik stebėtis, kaip keistai žavėdamiesi žmonės akiai pasitiki šėtono žodžiais ir nepasitiki Dievo Žodžiu.

Jei po nuopuolio žmogus būtų galėjęs laisvai priėti prie gyvybės medžio, jis būtų gyvenęs amžinai. Tada ir nuodėmė būtų įamžinta. Bet saugoti kelio prie gyvybės medžio buvo pastatyti „kerubai ir liepsna švytruojantis kalavijas“ (*Pradžios 3, 24*). Ir niekam iš Adomo giminės nebuvo leista peržengti ribos ir valgyti gyvybę teikiančių vaisių. Todėl nėra nė vieno nemirtingo nusidėjėlio.

Bet po nuopuolio šėtonas liepė savo angelams dėti ypatingas pastangas, kad galėtų įkvėpti žmogui tikėjimą savo paties nemirtingumu. Privertę žmones taip klysti, jie įtikino juos padaryti išvadą, kad nusidėjėlis turės amžinai kentėti. Dabar tamsos kunigaikštis, veikdamas per savo tarnus, Dievą vaizduoja kerštingu tironu, kuris meta į pragarą visus Jam nepatinkančius ir verčia kęsti Jo pyktį. Patenkintas Jis esą žvelgia iš aukšto, kaip jie kenčia neapsakomas kančias, besiraitydami iš skausmo amžinose liepsnose...

Taip šėtonas priskyrė Kūrėjui ir žmonijos Geradariui savo savybes. Žiaurumas kyla iš šėtono. Dievas yra meilė. Ir visa, ką Jis su-

kūrė, buvo tyra, šventa ir gražu, kol pirmasis didysis maištininkas neįvedė nuodėmės. Pats šėtonas ir yra priešas, stumiantis žmogų į nuodėmę ir, jei tik gali, jį pražudantis. Kaip jis džiūgauja, jei jam pavyksta! Jeigu būtų leista, visa žmonija pakliūtų į jo tinklą. Jei dieviškoji jėga neišterptų, nė vienas Adomo sūnus ar dukra neišsigelbėtų.

Šiandien šėtonas siekia įveikti žmones taip, kaip kažkada įveikė mūsų protėvius, pakirsdamas pasitikėjimą Kūrėju ir versdamas suabejoti Jo valdymo išmintingumu bei Įstatymo teisingumu. Kad pateisintų savo pyktį ir maištą, šėtonas su savo pasiuntiniais vaizduoja Dievą netgi blogesnį už save. Didysis apgavikas stengiasi priskirti mūsų dangiškajam Tėvui baisų savo paties žiaurumą, kad galėtų pasirodyti labai nuskriaustas, kai jį išvarė iš dangaus už neklusnumą tokiam neteisingam valdovui. Kaip kontrastą vergijai, įtvirtintai griežtais Jehovos įsakymais, šėtonas rodo pasauliui laisvę, kuria žmonės džiaugtųsi jam švelniai valdant. Taip šėtonui pavyksta nuvilioti žmones nuo ištikimybės Dievui.

Kaip nederą su meilės ir gailestingumo jausmu ir netgi su mūsų teisingumo supratimu mokymas, kad mirę nusidėjėliai yra kankinami ugnimi ir siera amžinose pragaro liepsnose, kad už trumpo gyvenimo žemėje nuodėmės jie turės kentėti tol, kol Dievas bus gyvas. Tačiau ši dogma plačiai skleidžiama ir iki šiol yra sudėtinė daugelio krikščioniškojo pasaulio tikėjimo mokymų dalis. Vienas įžymus teologas pasakė: „Regėdami pragaro kančias, šventieji taps dar laimingesni amžiams. Matydami, kad kiti, esantys tos pačios prigimties ir gimę tomis pačiomis sąlygomis, šitaip kankinasi, o jie yra tapę išrinktaisiais, supras, kokie yra laimingi.“ Kitas pavartojo tokius žodžius: „Kol rūstybės indams vykdomas amžinas nuosprendis, jų kentėjimų dūmus per amžius regės gailestingumo indai, kurie užuot užjautę nelaiminguosius, sušuks: ‘Amen, Aleliuja! Šlovinkite Viešpatį!’“

Kuriame Šventojo Rašto puslapyje galima atrasti tokį mokymą? Nejaugi atpirktieji danguje praras gailestingumą, užuojautą ir netgi paprasčiausius žmogiškus jausmus? Nejaugi juos pakeis stoisakas abejingumas arba laukinis žiaurumas? Ne, ne, tokio mokymo

nerasime Dievo Knygoje! Tie, kurių požiūrį atspindi anksčiau paminėtos ištraukos, gali būti išsilavinę ir net dori žmonės, tačiau suklaidinti šėtono gudrybių. Jis verčia juos iškraipyti sudėtingas Šventojo Rašto vietas, suteikdamas jo kalbai aštrumą ir kandumą – savybes, kuriomis pasižymi jis pats, o ne mūsų Kūrėjas. „Kaip Aš gyvas, – tai Viešpaties Dievo žodis, – nenoriu, kad nedorėlis mirtų, bet noriu, kad nedorėlis sugrįžtų iš savo kelio ir būtų gyvas. Sugrįžkite, sugrįžkite iš savo nedorų kelių, kad nemirtumėte, Izraelio namai!“ (*Ezechielio 33, 11*)

Ką laimėtų Dievas, jei mes ir pripažintume, kad Jis mėgaujasi nesiliaujančių kankinimų reginiu, kad Jį džiugina kankinių, laikomų pragaro liepsnose, dejonės, klyksmas ir prakeiksmas? Ar šie siaubingi garsai gali būti muzika Begalinės Meilės ausiai? Mėginama įtikinti, kad nuosprendis atiduoti nusidėjėlius amžinoms kančioms rodo Dievo neapykantą nuodėmei kaip blogiui, kuris pavojingas Visatos ramybei ir tvarkai. Kokia šventvagystė! Atrodytų, kad nuodėmė įamžinta dėl Dievo neapykantos jai. Remiantis tokių teologų mokymais, nuolatinės kančios, nesitikint jokio pasigailėjimo, esą siutina ir varo iš proto vargšes aukas, esą, išliedamos savo įniršį burnojimu ir prakeiksmas, jos amžinai didina savo kaltę. Bet Dievo šlovė nedidės šitaip nuolat per amžių amžius augant nuodėmei.

Neįmanoma žmogaus protu suvokti viso blogio, kurį apie amžinašias kančias padarė erezija. Biblijos religija, kupina meilės, gerumo ir užuojautos, yra suteršta prietarų ir apgaubta baime. Jei mes pagalvotume, kaip neteisingai šėtonas pavaizdavo Dievo charakterį, ar galėtume stebėtis, kodėl žmonės bijo, dreba ar net niekina mūsų gailestingąjį Kūrėją? Tokia baisi nuomonė apie Dievą, sklaidžiama iš sakyklų visame pasaulyje, tūkstančius ir netgi milijonus padarė skeptikais ir bedieviais.

Mokymas apie amžinašias kančias yra viena iš klaidingų dogmų, įeinančių į Babelės „paleistuvingo įniršio vyno, nuo kurio pasigėrė žemės gyventojai“, sudėtį (*Aprėiškimo 14, 8; 17, 2*). Tai, kad Kristaus tarnautojai pripažino šią ereziją ir skelbė ją iš šventųjų sakyklų, iš tikrųjų lieka paslaptimi. Jie priėmė ją iš Romos, kaip

ir mokymą apie netikrąją poilsio dieną. Iš tiesų, to mokė įžymūs ir geri žmonės, bet šviesa, tyrinėjant šią temą, nešvietė jiems taip ryškiai kaip mums. Jie buvo atsakingi tik už šviesą, švietusią jų laikais, o mes – už tą, kuri šviečia mūsų dienomis. Jei nūsūsksime nuo Dievo Žodžio liudijimo ir pripažinsime klaidingus mokymus todėl, kad to mus mokė tėvai, tai nuosprendis, paskelbtas Babelei, galios ir mums – juk mes geriamo jos paleistuvingo įniršio vyną.

Didelė grupė žmonių, kurie piktinasi mokymu apie amžinąsias kančias, nukrypsta į priešingą pusę – jie taip pat klysta. Matydami, kad Šventasis Raštas vaizduoja Dievą kupiną meilės ir užuojautos, jie netiki, kad Jis galėtų savo kūrinis pasiūsti į amžinai degančias pragaro liepsnas. Tačiau, tikėdami sielos nemirtingumu, jie neturi kito pasirinkimo ir daro išvadą, kad galų gale bus išgelbėta visa žmonija. Daugelis Biblijos grasinimus laiko tik priemone, priverčiančia žmones paklusti, nors iš tikrųjų jie nebus įvykdyti. Todėl daroma išvada, kad nusidėjėlis gali gyventi kaip patinka, nesilaikydamas Dievo reikalavimų ir vis dėlto tikėtis Jo palankumo. Toks mokymas, piktnaudžiaujantis Dievo galestingumu, bet ignoruojantis Jo teisingumą, patinka neatgimusiai žmogaus širdžiai ir toliau skatina nusidėjėlių puoselėti blogį.

Norint parodyti, kaip tikintys visos žmonijos išsigelbėjimu iškraipo Šventąjį Raštą, stengdamiesi pagrįsti savo pražūtingus sielai mokymus, užtektų tik pacituoti jų pačių žodžius. Vieno netikinčio jaunuolio, staigiai žuvusio avarijoje, laidotuvėse dvasininkas universalistas pasirinko Šventojo Rašto vietą, pasakojančią apie Dovydo jausmus: „Karalius Dovydas [...] po Amnono mirties jau buvo aprimęs.“ (2 Samuelio 13, 39)

„Manęs dažnai klausia, – tarė kalbantysis, – kas laukia tų, kurie išeina iš pasaulio, skendėdami nuodėmėje, tų, kurie miršta, galbūt apsaugę nuo alkoholio ar nespėję nusiplauti nuodėmių paraudimų (žr. Izaijo 1, 18) nuo savo drabužių, arba kaip šis jaunuolis, niekada neišpažinę jokios tikybos ir net nepatirdami jokių religinių išgyvenimų. Mes ištikimi Šventajam Raštui, kuris išspręs šią baisią problemą. Amnonas buvo labai daug nusidėjęs, jis buvo nepataisomas. Jį nugirdė ir tada užmušė. O Dovydas buvo Dievo pranašas.

Jis turėjo žinoti, gera ar bloga dalia laukia Amnono pomirtiniame gyvenime. Kokie jausmai siautė jo širdyje? „Ilgėdamasis Abšalomo, karalius Dovydas liovėsi širsti, nes po Amnono mirties jau buvo aprimęs.“ (2 Samuelio 13, 39)

Kokią išvadą galime padaryti iš šios Dovydo kalbos? Ar neatrodo, kad jo religiniuose įsitikinimuose nebuvo vietos amžinosioms kančioms? Tai matydami mes atrandame triuškinančių argumentų, remiančių malonesnę, šviesesnę ir geresnę visuotinę tyrumo ir ramybės, kuri galų gale įsiviešpataus pasaulyje, prielaidą. Jis nusiramino, regėdamas savo sūnų mirusį. Kodėl? Galėdamas pažvelgti į šlovingą ateitį pranašo akimis, jis matė sūnų, nutolusį nuo visų pagundų, išsivadavusį iš nuodėmės vergijos ir apvalytą nuo bet kio ištvirkimo. Jis matė savo sūnų šventą ir priimtą į kitų šventųjų tarpą. Tai buvo jo vienintelė paguoda – išlaisvintas iš nuodėmės ir kančių jo mylimasis sūnus pateks ten, kur jo nuliūdusią sielą atgaivins galingi Šventosios Dvasios pūstelėjimai, kur jo sąmonė atsivers dangiškajai išminčiai ir jis sugebės džiaugtis amžinąja meile. Šitaip tapęs šventas prigimtimi, jis galės džiaugtis dangiškųjų būtybių bendravimu ir ramybe.

Šios mintys leidžia daryti išvadą, kad dangiškasis išsigelbėjimas visai nepriklauso nuo mūsų veiksmų ir darbų šiame gyvenime. Jis nepriklauso nei nuo širdies pokyčių, nei nuo tikėjimo, nei nuo to, kurią religiją išpažįstame.“

Šitaip netikras Kristaus tarnautojas kartoja melą, rojuje pasakytą žalčio: „Jūs tikrai nemirsite! Ne! Dievas gerai žino, kad atsivers jums akys, kai tik jo užvalgysite, ir būsite kaip Dievas, žinantis, kas gera ir kas pikta.“ Jis skelbia, kad po mirties patys niekingiausi nusidėjėliai – žudikai, vagys ir paleistuviai – galės gauti amžinąją palaimą.

Kokiu pagrindu šis Šventojo Rašto klastotojas daro tokias išvadas? Jis remiasi vieninteliu sakiniu, rodančiu Dovydo nuolankumą Apvaizdai. Jo siela ilgėjosi Abšalomo, nes jis nusiramino dėl Amnono, matydamas jį mirusį. Ilgainiui jo sielvartas mažėjo, jo mintys nuo mirusiojo sūnaus perėjo prie gyvojo, kuris, bijodamas teisingos bausmės už nusikaltimą, pats pasirinko tremtį. Nejaugi tai yra pagrindas manyti, kad girtas Amnonas, užteršęs gimi-

nės kraują, greitai po mirties būtų nuneštas į palaimų prieglobstį, kad būtų apvalytas ir galėtų bendrauti su skaisčiaisiais angelais?! Iš tikrųjų maloni pasaka, pataikaujanti kūniškai širdžiai! Tai labai veiksmingas paties šėtono mokymas. Ar verta stebėtis, kad jam paplitus daugėja blogio?

Šitas klaidingas mokytojas yra tik vienas iš daugelio. Keli Šventojo Rašto žodžiai yra išplėšiami iš konteksto, kuris daugeliu atvejų parodo, kad jų reikšmė visiškai priešinga tai, kuri jiems suteikiama. Tokios suskaidytos ištraukos yra iškraipomos ir jomis mėginama pagrįsti mokymą, kurio pagrindas nėra Dievo Žodis. Tvirtinimas, kad citata akivaizdžiai įrodo, jog girtas Amnonas yra danguje – tai tik žmogiškoji išvada, akivaizdžiai prieštaraujanti aiškiems ir nekeliantiems abejonių Šventojo Rašto žodžiams, kad „girtuokliai nepaveldės Dievo karalystės“ (*1 Korintiečiams 6, 10*). Štai taip abejojantys, netikintieji ir skeptikai paverčia tiesą melu. Daugybė žmonių buvo apgauti jų sofistikos ir tarsi lopšyje užliūliuoti kūniškų norų bei geidulių.

Jei būtų tiesa, kad visų žmonių sielos po mirties eina tiesiai į dangų, tada greičiau trokštume mirti nei gyventi. Daugelį šis įsitikinimas paskatino pakelti ranką prieš save. Kai rūpesčiai, sunkumai ir nusivylimas užgula pečius, atrodo labai paprasta nutraukti plonytį gyvybės siūlelį ir patekti į palaimingą amžinąjį pasaulį.

Dievas savo Žodžiu įtikinamai įrodė, kad nubaus Jo Įstatymo laužytojus. Tie, kurie susigundo viltimi, galvodami Jį esant per daug gailestingą, kad teisingai pasielgtų su nusidėjėliu, tepažvelgia į Golgotos kryžių. Skaistaus Dievo Sūnaus mirtis liudija, kad „atpildas už nuodėmę – mirtis“ (*Romiečiams 6, 23*), o Dievo Įstatymo laužymas turi susilaukti teisingo atpildo. Kristus, kuris buvo be nuodėmės, prisiėmė žmogaus nuodėmę. Jis nešė kaltės už nusižengimą ir Tėvo veido slėpimo našta, kol nesudužo Jo širdis ir nesužlugo Jo gyvenimas. Šios aukos reikėjo, kad nusidėjėliai galėtų būti atpirkti. Jokiu kitu būdu nebuvo galima išvaduoti žmogų nuo bausmės už nuodėmę. Bet kuris žmogus, atsisakantis pasinaudoti taip brangiai įsigytu atpirkimu, pats asmeniškai atsako už savo kaltę ir turi išverti bausmę už Įstatymo laužymą.

Pagalvokime, ko dar moko Biblija apie bedievius ir neatsiverčius, kuriuos dvasininkas pavaizdavo danguje kaip šventus ir laimingus angelus.

„Trokštančiam Aš duosiu dovanai gerti iš gyvojo vandens šaltinio.“ (*Aprėškimo 21, 6*) Tai pažadėta tik trokštantiems. Jo bus duota tik tiems, kurie jaučia, jog jiems reikia gyvojo vandens, kurie ieško jo, aukodami visus kitus dalykus. „Tai pavaldės nugalėtojas, ir Aš būsiu jam Dievas, o jis bus Man sūnus.“ (*Aprėškimo 21, 7*) Čia taip pat keliamos sąlygos. Norėdami pavaldėti viską, mes turime pasipriešinti nuodėmei ir įveikti ją.

Per pranašą Izaiją Viešpats skelbia: „Laimingi teisieji, nes jiems bus gerai [...]. Vargas nedorėliui, nes jam visiškai nesiseks; pagal jo rankų darbus jam bus atmokėta.“ (*Izaijo 3, 10–11*) „Nusidėjęlis gali daryti pikta šimtą kartų ir, – sako išmintingasis mokytojas, – nepaisant to, ilgai gyventi. Žinau, kad bus gera bijantiems Dievo, nes jie garbina Jo Artumą, bet nebus gera nedorėliui.“ (*Mokytojo 8, 12–13*) Apaštalas Paulius taip pat liudija, kad nusidėjęlis „sau kaupia rūstybę rūstybės dienai, kurią apsireikš Dievo teisingas teismas. Jis kiekvienam atmokės už jo darbus [...]. Sielvartas ir suspaudimas sielai kiekvieno žmogaus, kuris daro bloga“ (*Romiečiams 2, 5–6. 9*).

„Joks svetimautojas, ištvirkėlis ar goduolis, tai yra joks stabmeldys, nepavaldės Kristaus ir Dievo karalystės. Siekite santaikos su visais, siekite šventumo, be kurio niekas neregės Viešpaties. Palaiminti, kurie vykdo Jo įsakymus, kad įgytų teisę į gyvybės medį ir galėtų įžengti pro vartus į miestą. O lauke lieka šunys, burtininkai, palaidūnai, žudikai, stabmeldžiai ir visi, kurie mėgsta melą ir jį daro.“ (*Efeziečiams 5, 5; Hebrajams 12, 14; Aprėškimo 22, 14–15*)

Dievas atskleidė žmonėms savo charakterį ir savo požiūrį į nuodėmę: „Viešpats, Viešpats, esu gailestingas ir maloningas Dievas, lėtas pykti, gausus gerumo ir ištikimybės, lydintis gerumu lig tūkstantosios kartos, atleidžiantis kaltę, nusižengimą ir nuodėmę, tačiau nepaliekantis kaltųjų be bausmės. Viešpats [...] nedorėlius sunaikins. Nusidėjęliai bus visiškai sunaikinti, nedorėlių palikuonys išnaikinti.“ (*Išėjimo 34, 6–7; Psalmė 145, 20; 37, 38*) Remdamasis savo autoritetu ir valdžia Dievas jėga numalšins maištą. Vis dėlto tei-

singas atpildas ir bausmė visiškai atitinka Dievo kaip gailestingos, gausaus gerumo ir kilniaširdės Esybės charakterį.

Dievas nedaro spaudimo kieno nors valiai ar sąmonei. Vergiškas klusnumas neteikia Jam malonumo. Jis trokšta, kad Jo rankų kūriniai mylėtų Jį, nes Jis yra vertas meilės. Jis nori, kad jie paklustų Jam, protingai įvertinę Jo išmintį, teisingumą ir gerumą. Visi, teisingai supratę Jo charakterį, mylės Jį, nes juos trauks prie Jo savybės, kuriomis jie žavisi.

Gerumo, gailestingumo ir meilės principai, kurių mokė ir kuriuos parodė mūsų Išgelbėtojas, atspindi Dievo valią ir charakterį. Kristus skelbė, kad Jis nemokė nieko kito, kaip tik to, ką gavo iš savo Tėvo. Dieviškojo valdymo principai derinasi su Išgelbėtojo priesaku: „Mylėkite savo priešus.“ Dievas teisingai pasielgs su nusidėjėliais dėl Visatos ir netgi pačių nusidėjėlių, kurių laukia nuosprendžio įvykdymas, gerovės. Jei tik galėtų padaryti juos laimingus, remdamasis savo valdžios Įstatymu ir savo teisingumu, – Jis būtinai tai padarytų. Jis apsupa juos savo meilės ženklais, Jis suteikia jiems Įstatymo pažinimą, Jis apipila juos malonėmis, – bet jie paniekina Jo meilę, pamina Jo Įstatymą ir atmeta Jo malonę bei gailestingumą. Nuolat gaudami dovanas, jie pradeda negerbti Davėjo. Nusidėjėliai neapkenčia Dievo todėl, kad Jis neapkenčia jų nuodėmių. Viešpats ilgai kenčia jų užsispyrimą, bet vis dėlto pagaliau ateis lemiamą valandą, kai bus sprendžiamas jų likimas. Nejaugi tada Jis prirakins juos prieš savęs? Nejaugi vers juos vykdyti savo valią?

Tie, kurie valdovu pasirinko šėtoną ir paklūsta jo valiai, nėra pasiruošę gyventi Dievo akivaizdoje. Juose giliai suleido šaknis išdidumas, suktumas, paleistuvystė ir žiaurumas. Ar jie gali patekti į dangų ir gyventi šalia tų, kuriuos niekino ir kurių neapkentė čia, žemėje? Tiesa niekada nebus priimtina melagiui; išdidieji ir saviimi pasitikintys netaps nuolankūs; nedorėliai ir ištvirkėliai nekęs tyrumo; savanaudžių nedomins pasiaukojanti meilė. Kuo galėtų džiaugtis danguje tie, kurie visiškai paskendę žemiškuose ir savanaudiškuose rūpesčiuose?

Ar gali tie, kurie visą gyvenimą maištavo prieš Dievą, stauga būti paimti į dangų ir matyti, kokia šventa ten viešpataujanti

tobulybė, kur kiekvienas išgelbėtasis kupinas meilės, kiekvienas veidas spindi džiaugsmu, kur žavios muzikos garsai skamba Dievo ir Avinėlio garbei, o nenutrūkstantis šviesos srautas, spinduliuojamas Sėdinčiojo soste, krinta ant atpirktųjų. Ar gali tie, kurių širdys kupinos neapykantos Dievui, tiesai ir šventumui, bendrauti su dangiškosiomis būtybėmis ir kartu su jomis giedoti šlovimo giesmes? Ar jie pakęstų Dievo ir Avinėlio šlovę? Žinoma, ne. Jiems buvo duoti metų metai malonės, kad suformuotų charakterį, tinkamą dangui. Bet jie niekada nesistengė pamilti tyrumo, jie niekada nesimokė dangiškosios kalbos. Dabar jau per vėlu. Visą gyvenimą maištavę prieš Dievą, jie tapo netinkami dangui, kurio skaistumas, šventumas ir ramybė jiems būtų kančia, o Dievo šlovė yra ryjanti ugnis. Jie trokštų ištrūkti iš tos šventos vietos ir verčiau pasirinktų mirtį, kad tik galėtų pasislėpti nuo To, kuris mirė, atpirkdamas juos. Nusidėjėliai patys pasirenka tokį likimą. Jie patys pašalina save iš dangaus, o Dievas lieka teisingas ir gailėstingas.

Kaip kažkada tvano vandenys, taip didžiosios dienos ugnis paskelbs Dievo nuosprendį, jog nusidėjėliai yra nepataisomi. Jie visiškai nenori nusilenkti dieviškajam autoritetui. Jų valia reikšėsi maištu. Kai gyvenimas baigtas, per vėlu nukreipti mintis kita vaga, per vėlu įstatymo laužymą paversti klusnumu, o neapykantą – meile.

Pasigailėdamas Kaino – žudiko gyvybės, Dievas atskleidė pasauliui, kokios būtų buvusios pasekmės, jei nusidėjėliui būtų buvę leista gyventi ir toliau skleisti nežabotą blogį. Kainas savo mokymu ir pavyzdžiu padarė tokią didelę įtaką žmonėms, kad daugybė jo palikuonių atsigręžė į nuodėmę, „žmonių nedorumas žemėje buvo didelis ir kiekvienas užmojis, sumanytas jų širdyse, linko visą laiką tik į pikta. [...] Dievo akyse žemė buvo pagedusi ir pilna smurto“ (*Pradžios 6, 5. 11*).

Gailėdamasis pasaulio, Dievas sunaikino piktus žemės gyventojus Nojaus dienomis. Iš gailėsčio pasauliui Jis sunaikino ir nedorus Sodomos gyventojus. Veikiant apgaulingai šėtono jėgai, blogio skleidėjais yra žavimasi, jie įsigyja šalininkų ir nuolat kviečia maištauti kitus. Taip buvo Kaino ir Nojaus dienomis, taip buvo Abraomo ir Loto laikais, taip yra ir dabar. Tik gailėdamas Visatos,

Dievas sunaikins tuos, kurie atmeta Jo malonę. „Atpildas už nuodėmę – mirtis, o Dievo malonės dovana – amžinasis gyvenimas mūsų Viešpatyje Kristuje Jėzuje.“ (*Romiečiams 6, 23*) Tuo tarpu, kai teisieji paveldi amžinąjį gyvenimą, nusidėjėliai gauna savo dalį – mirtį. Mozė tarė Izraeliui: „Žiūrėk! Šiandien padėjau prieš tave gyvenimą ir gerovę, mirtį ir pražūtį.“ (*Pakartoto Įstatymo 30, 15*) Mirtis, apie kurią čia kalbama, neturi nieko bendra su ta, kuri buvo paskelbta Adomui ir visai žmonijai kaip bausmė už Įstatymo sulaužymą. Antroji mirtis – priešingybė amžinajam gyvenimui.

Adomas užtraukė mirtį visai žmonių giminei. Visų vienodai laukia šaltas kapas. Pagal Išgelbėjimo planą visi ir kelsis iš savo kapų. „Bus teisiųjų ir neteisiųjų prisikėlimas iš numirusių. Kaip Adome visi miršta, taip Kristuje visi bus atgaivinti.“ (*Apaštalų darbu 24, 15; 1 Korintiečiams 15, 22*) Bet tarp šių dviejų paminėtų grupių yra didžiulis skirtumas: „Visi gulintieji kapuose išgirs Jo balsą. Kurie darė gera, prisikels gyventi, kurie darė bloga, prisikels stoti į teismą“ (*Jono 5, 28–29*) „Palaimintas ir šventas, kas turi dalį pirmajame prisikėlimel! Šitiems antroji mirtis neturi galios.“ (*Aprėškimo 20, 6*) Bet tiems, kurie atgaila ir tikėjimu neįgijo atleidimo, bus paskelbta bausmė už Įstatymo laužymą – jie gaus atpildą už nuodėmę. Bausmės, kurias jie kentės, truks nevienodai ir bus skirtingos, jos atitiks jų darbus, bet visos pasibaigs antrąja mirtimi. Būdamas teisingas bei gailėstingas, Dievas negali išgelbėti paskendusio nuodėmėse nusidėjėlio, todėl atima jam gyvybę, kurią jis, nuolat nusižengdamas Įstatymui, prarado, ir pats įrodė esąs jos nevertas. Įkvėptas Dovydas sako: „Dar valandėlė, ir nedorėlio nebebus; žvalgysiesi po vietą, kur jis buvo, bet jis jau bus dingęs.“ Ir Abdijas skelbia: „[Tautos] gers ir prisigers, lyg jų niekada nebūtų buvę.“ (*Psalms 37, 10; Abdijo 16*) Apgaubti gėdos, jie be jokios vilties išnyks amžinojoje užmarštyje.

Taip bus padarytas galas nuodėmei ir ją lydinciam skausmui bei pražūčiai. Psalmininkas sako: „Tu [...] sunaikini nedorėlius, jų vardą ištrini amžiams. Priešo neliko – amžini griuvėsiai.“ (*Psalms 9, 6–7*) Apaštalas Jonas, per duotą jam Dievo apreiškimą pažvelgęs į būsimą amžinąją Tėvynę, girdėjo visą Visatą giedančią šlovinimo himną, nedrumsčiamą nė vieno nederančio garso. Visi tvariniai,

esantys danguje ir žemėje šlovino Dievą (žr. *Aprėiskimo 5, 13*). Ten nebus pražūčiai pasmerktų sielų, kurios keiktų Dievą, kęsdamos amžinąsias kančias. Šių vargšių būtybių – pragaro kankinių – klyksmas nesimaišys su išgelbėtųjų giesmėmis.

Remiantis klaidingu mokymu apie nemirtingą žmogaus prigimtį, sukurta dogma apie žmogaus sąmoningą būseną po mirties. Kaip ir mokymas apie amžinąsias kančias, ji prieštarauja Šventojo Rašto mokymui, sveikam protui ir mūsų žmogiškiems jausmams. Daugelis tiki, kad atpirkieji danguje žino, kas vyksta žemėje, kaip gyvena jų draugai ir artimieji, kuriuos jie paliko. Kaip mirusieji gali būti laimingi, žinodami kitų gyvenimo rūpesčius, matydami nuodėmes ir stebėdami skausmą, nusivylimą ir gyvenimo smūgius? Kiek dangiškosios palaimos patirs tie, kurie mintimis yra žemėje su artimaisiais? Koks visiškai pribloškiantis yra įsitikinimas, kad širdžiai nustojus plakti, neatsivertusio žmogaus siela įmetama į pragaro liepsnas! Kokiose sielvarto gelmėse atsidurs tie, kurie matys, kad artimieji nepasiruošę mirčiai, kad jų laukia amžinas skausmas už nuodėmę! Daugelis, iškankinti šios minties, pamišo.

Ką apie tai sako Šventasis Raštas? Dovydas skelbia, kad žmogus nėra sąmoningas po mirties. „Kai dvasia jį palieka, jis sugrižta į dulkes, ir tą pačią dieną žūva visos jo svajonės.“ (*Psalmė 146, 4*) Saliamonas liudija tą patį: „Juk gyvieji žino, kad turės mirti, o mirusieji nebežino nieko. [...] Jų meilė, neapykanta, pavydas jau seniai pradingo. Niekada daugiau jie nebeturės dalies tame, kas vyksta po saule. [...] nebebus jokios veiklos, jokių sumanymų, jokio išmanymo, jokios išminties Šeole.“ (*Mokytojo 9, 5–6. 10*)

Kai atsakant į maldą, karaliaus Ezechijo gyvenimas buvo prailgintas penkiolika metų, dėkingas karalius šlovino Dievą už Jo didžiulę malonę. Šioje giesmėje jis paaiškina, kodėl taip džiaugiasi: „Juk Šeole niekas Tau nedėkoja, nė mirtis Tavęs nešlovina; kas eina į giliają duobę, tas nebesitiki Tavo gerumo. Gyvasis, tiktai gyvasis Tau dėkoja, kaip šiandien darau aš.“ (*Izaijo 38, 18–19*) Populiarioji teologija vaizduoja mirusius teisuosius, esančius danguje, apgaubtus palaimos ir amžinai šlovinančius Dievą. Bet karalius Ezechijas nematė, kad po mirties lauktų tokia puiki ateitis. Jo žodžiams pri-

taria psalmininkas: „Juk tarp mirusiųjų nėra kas Tave atmintų, kas gali Tave šlovinti Šeole? Ne mirusieji šlovina Viešpatį, ne tie, kurie nužengia į tylos buveinę.“ (žr. *Psalmė 6, 6; 115, 17*)

Per Sekmines apaštalas Petras pasakė apie patriarchą Dovydą, kad „jis mirė, buvo palaidotas, ir jo kapas yra pas mus iki šios dienos [...] Juk ne Dovydas pakilo į dangų“ (*Apaštalų darbų 2, 29. 34*). Faktas, kad Dovydas lieka gulėti kape iki prisikėlimo, įrodo, jog teisieji po mirties neina į dangų. Tik per prisikėlimą ir tik dėl to, kad Kristus prisikėlė, Dovydas galų gale atsisės Dievo dešinėje.

Apaštalas Paulius teigia: „Juk jei mirusieji negali būti prikelti, tai ir Kristus nebuvo prikeltas. O jei Kristus nebuvo prikeltas, tai jūsų tikėjimas tuščias, ir jūs dar tebesate savo nuodėmėse. Taip pat ir užmigusieji Kristuje yra žuvę.“ (*1 Korintiečiams 15, 16–18*) Jei keturis tūkstančius metų teisieji po mirties būtų eję tiesiai į dangų, ar apaštalas būtų galėjęs pasakyti, kad nėra prisikėlimo, o užmigusieji Kristuje yra žuvę? Tuomet nereikėtų prisikėlimo.

Kankinys Tindalis šitaip apibūdino mirusiųjų būseną: „Atvirai prisipažįstu, aš nesu įsitikinęs, kad juos tikrai supa šlovė, gaubianti Kristų ir išrinktuosius Dievo angelus. Aš netikiu tuo. Nes jeigu taip būtų, tai mokymas apie kūno prisikėlimą būtų bergždžias dalykas.“*

Negalima paneigti to fakto, kad pomirtinės amžinosios palaimos viltis daugelį paskatino nepaisyti Biblijos mokymo apie prisikėlimą. Šią tendenciją pažymėjo daktaras Adamas Klarkas: „Ankstyvosios krikščionybės metais mokymui apie prisikėlimą buvo skiriama daugiau dėmesio nei dabar! Kodėl? Apaštalai nuolat atkakliai tai primindavo. Šia viltimi jie drąsino Dievo sekėjus, palaikė ir stiprino jų tikėjimą. Šiandien jų įpėdiniai retai kada tai prisimena! Ko apaštalai mokė, tuo pirmieji krikščionys tikėjo. Ką mes skelbiame, tuo mūsų klausytojai tiki. Evangelijoje nėra svarbesnės, reikšmingesnės tiesos. Tačiau šiuolaikinėje skelbimo praktikoje šios tiesos visai nepaisoma!“**

* *Tyndale William*. Preface to New Testament (ed. 1534). Cituota: British Reformers – Tindal, Frith, Barnes. – Par. 3.

** *Clarke Adam*. Commentary, Remarks on 1 Cor 15. – Par. 3.

Tai tęsėsi tol, kol didžioji tiesa apie prisikėlimą vos neišnyko tamsoje, o krikščioniškasis pasaulis ją beveik pamiršo. Vienas įžymus rašytojas, kuriantis religijos temomis, apaštalo Pauliaus žodžius iš Pirmojo laiško tesalonikiečiams (4, 13–18) komentuoja šitaip: „Mokymas apie palaimingą teisiųjų nemirtingumą turi praktinę reikšmę – jis teikia mums ramybę. Žinojimas išsklaido visas abejones apie Kristaus antrąjį atėjimą. Viešpats ateina pas mus mirties valandą. Štai ko mes turime tikėtis ir laukti. Mirusieji jau perėjo į šlovę. Jie nelaukia, kol trimitas paskelbs jų nuosprendžio ir laimės valandą.“

Besiruošdamas palikti apaštalus, Jėzus jiems nesakė, kad jie greitai ateis pas Jį. „Einu jums vietos paruošti, – sakė Jis. – Kai nuėjęs paruošiu, vėl sugrišiu ir jus pas save paimsiu, kad jūs būtumėte ten, kur ir Aš.“ (*Jono 14, 2–3*) Apaštalas Paulius tęsė: „O pats Viešpats, nuskambėjęs paliepimui, arkangelo balsui ir Dievo trimitui, nužengs iš dangaus. Tuomet pirmiausia prisikels tie, kurie mirė Kristuje, paskui mes, gyvieji, išlikusieji, kartu su jais būsime pagauti debesysna pasitikti Viešpaties ore ir taip visuomet pasiliksime su Viešpačiu.“ Po to pridūrė: „Todėl guoskite vieni kitus šitais žodžiais.“ (*1 Tesalonikiečiams 4, 16–18*) Koks didžiulis skirtumas tarp šių raminančių žodžių ir aukščiau cituoto dvasininko universalisto pamokslo. Pastarasis guodė mirusiųjų artimuosius, jog velionis, nors ir buvo didelis nusidėjėlis, vos tik jo širdis nustojo plakus, angelai tikrai priėmė jį į savo tarpą. Apaštalas Paulius savo broliams aiškina apie būsimąjį Viešpaties atėjimą, kai atsivers kapai ir mirusieji Kristuje prisikels amžinajam gyvenimui.

Prieš patenkant į palaimintųjų rūmus, jų bylos turi būti peržiūrėtos. Dievas atsizvelgs į jų charakterius ir peržiūrės jų darbus. Visi bus teisiami pagal darbus, remiantis užrašais knygoje. Šis teismas nevyksta žmogui mirštant. Atkreipkite dėmesį į apaštalo Pauliaus žodžius: „Jis nustatė dieną, kada teisingai teis visą pasaulį per vieną Žmogų, kurį tam paskyrė ir visiems už Jį laidavo, prikeldamas iš numirusių.“ (*Apaštaly darbu 17, 31*) Čia apaštalas aiškiai kalba apie ypatingą laikotarpį, kada vyks pasaulio Teismas – jis dar ateityje.

Apaštalas Judas pasakoja apie tą patį laikotarpį: „Taip pat ir tuos angelus, kurie neišlaikė savo prakilnumo, bet paliko savo buveinę, Jis laiko sukaustytus amžiniais pančiais tamsybėje didžiosios dienos teismui.“ (*Judo 6*) Toliau jis cituoja Henocho žodžius: „Štai atėjo Viešpats su miriadais savo šventųjų įvykdyti visiems teismo.“ (*14–15*) Pranašas Jonas skelbia, kad jis matė „numirusius, didelius ir mažus, stovinčius priešais sostą. Ir buvo atskleistos knygos [...]. Mirusieji buvo teisiami iš užrašų knygoje pagal jų darbus“ (*Apriškimo 20, 12*).

Jei mirusieji jau džiaugiasi dangiška palaima arba kankinasi pragaro liepsnose, kam reikalingas Teismas ateityje? Dievo Žodis apie šiuos svarbius dalykus kalba aiškiai. Jame nerasime prieštaravimų. Jo mokslą gali suprasti ir paprasti žmonės. Ar įžvalgus protas gali atrasti išminties ir teisingumo paplitusiame klaidingame mokyje? Nejaugi teisieji po jų bylų peržiūrėjimo Teisme bus pagirti: „Gerai, šaunusis ir ištikimasis tarne! [...] Eikš į savo šeiminko džiaugsmą!“ (*Mato 25, 21*), kai jie galbūt jau amžius gyvena šalia Jo? Nejaugi nusidėjėliai bus iškviesti iš kankinimų vietos, kad išgirstų iš visos žemės Teisėjo: „Eikite šalin nuo Manęs, prakeiktieji, į amžinąją ugnį [...]?“ (*25, 41*) Koks bausis pasityčiojimas! Koks gėdingas abejojimas Dievo išmintimi ir teisingumu!

Mokymas apie sielos nemirtingumą yra viena iš klaidingų dogmų, kurias Roma, pasiėmusi iš pagonybės, įdiegė krikščionių religijoje. Martynas Liuteris pavadino jį baisia pasaka, paimta iš Romos bažnyčios dekretų mėšlo krūvos.* Komentuodamas Saliamono žodžius iš Mokytojo knygos, kad mirusieji nieko nežino, reformatorius Martynas Liuteris sakė: „Tai dar viena vieta, įrodanti, kad mirusieji nieko nejaučia. Anot Saliamono, ten nebelieka nei pareigos jausmo, nei mokslo pasiekimų, nei žinių, nei išminties. Mirusieji miega ir visiškai nieko nejaučia, mirusieji ten guli, neskaičiuodami nei dienų, nei metų. Bet kai jie bus pažadinti, jiems pasirodys, kad buvo tik minutėlei užsnūdę.“**

* *Petavel E.* The Problem of Immortality. – P. 255.

** *Luthers Werke.* St. L. – Bd. 5. – S. 1535.

Šventajame Rašte niekur nerandame tvirtinimo, kad teisieji apdovanojami ar nusidėjėliams paskelbiama bausmė jų mirties valandą. Nei patriarchai, nei pranašai to netvirtino. Kristus ir Jo apaštalai net neužsiminė apie tai. Biblija aiškiai moko, kad mirusieji iš karto neina į dangų. Jie vaizduojami miegantys iki prisikėlimo (žr. 1 Tesaloniciečiams 4, 14; Jobo 14, 10–12). Tą dieną, kai „nutraukiamas sidabro siūlas ir sudaužomas aukso dubuo“ (Mokytojo 12, 6), išnyksta žmogaus mintys. Tie, kurie atgula į kapus – tyli. Jie nieko daugiau nebežino, kas vyksta po saule (Jobo 14, 21). Tegu nuvargę teisieji ilsisi palaimoje! Trumpas ar ilgas būtų laikas, jiems tai tik akimirka. Jie miega. Dievo trimitas pažadins juos garbingam nemirtingumui: „Trimitas nuaidės, ir mirusieji bus prikelti jau negendantys [...] Kada šis gendantis [kūnas] apsilvilks negendamybe ir šis marus [kūnas] apsilvilks nemarybe, tuomet išsipildys užrašytas žodis: ‘Pergalė sunaikino mirtį!’“ (1 Korintiečiams 15, 52. 54) Pažadinti iš gilaus miego, jie pradeda mąstyti apie tai, ką mąstė prieš mirtį, kai jų mintys buvo nutrauktos. Paskutinis jų pojūtis – mirties dūris, paskutinė mintis – jie pateks į kapo nasrus. Prisikėlus iš numirusiųjų, jų pirmoji džiugi mintis išsilies pergalingu šauksmu: „Kurgi, mirtie, tavoji pergalė? Kurgi, mirtie, tavasis geluonis?!“ (1 Korintiečiams 15, 55)

34. AR GALI MIRUSIEJI KALBĖTIS SU MUMIS?

Toks šventųjų angelų tarnavimas, koks yra aprašytas Šventajame Rašte, kiekvienam Kristaus sekėjui yra brangiausia ir labiausiai guodžianti tiesa. Tik ši Biblijos mokymą supainiojo ir iškraipė populiarioji teologija. Mokymas apie prigimtą nemirtingumą, paimtas iš pagoniškosios filosofijos ir didžiojo atkritimo metu įdiegtas krikščionybėje, išstūmė Šventajame Rašte aiškiai išdėstytą tiesą, kad mirusieji nieko nežino. Daugelis patikėjo, kad „tarnaujančios dvasios, išsiųstos patarnauti tiems, kurie paveldės išganymą“ (*Hebrajams 1, 14*) – tai mirusiųjų sielos. Jie visai nepaisė, ką sako Šventasis Raštas apie dangiškųjų angelų egzistavimą ir jų ryšį su žmogaus likimu, istorija, jo gyvenimu iki mirties.

Mokymas apie sąmoningą žmogaus būseną po mirties, ir ypač įsitikinimas, kad mirusieji grįžta tarnauti gyviesiems, sudarė prielaidas atsirasti šiuolaikiniam spiritizmui. Jeigu mirusiesiems leidžiama būti šalia Dievo ir šventųjų angelų, jeigu jiems prieinamos žinios, viršijančios ankstesnes, kodėl jie negalėtų grįžti į žemę informuoti ir pamokyti gyvųjų? Populiariosios teologijos korifėjai teigia, kad mirusiųjų sielos sklando virš savo artimųjų žemėje, todėl jos gali bendrauti su jais, įspėti juos apie nelaimę ir paguosti skausme. Ar tikintys žmogaus sąmoningumu po mirties gali

neigti, kad šlovingosios dvasios neša jiems dieviškąją šviesą? Per šį, vadinamąjį „šventą“, ryšį šėtonas įgyvendina savo tikslus. Nupuolę angelai, vykdantys jo įsakymus, pasirodo žmonėms kaip dvasių pasaulio pasiuntiniai. Vaizduodamas, kad sudaro sąlygas gyviesiems bendrauti su mirusiaisiais, blogio kunigaikštis valdo jų protą.

Jis turi galią parodyti žmonėms mirusių artimųjų vizijas. Klasiškasis yra tobula. Nuostabiai tiksliai atkuriamas pažįstamas žvilgsnis, žodžiai, balso tonas. Daugelis nusiramina, įsitikinę, kad jų mylimieji džiaugiasi dangaus palaima ir jiems negresia pavojus. Taip jie „pasidavė klaidinančioms dvasioms ir demonų mokslams“.¹⁸²

Kai žmonės patiki, kad mirusieji iš tikrųjų grįžta bendrauti su jais, šėtonas priverčia, kad pasirodytų tie, kurie nužengė į kapus nepasiruošę mirčiai. Jie tvirtina esą laimingi danguje, skelbia, kad užima ten aukštą padėtį. Taip sklinda mokymas, kad nėra skirtumo tarp teisiųjų ir nusidėjėlių. Kartais pasirodančios vizijos, kurios prisistato atėjusios iš dvasių pasaulio, perduoda žmonėms įspėjimus, kurie vėliau pasitvirtina. Įsigijusios pasitikėjimą, vėliau apgaulingos dvasios pateikia mokymus, kurie pakerta tikėjimą Šventuoju Raštu. Teigdamos, jog siekia gero savo artimiesiems, jos skatina daryti pačias pavojingiausias klaidas. Kartais išdėstydamos tam tikras tiesas, o kartais išpranašaudamos ateities įvykius, jos suteikia savo pareiškimams patikimumo išpūdį. Todėl daugelis besąlygiškai patiki ir pripažįsta jų klaidingus mokymus taip lengvai, tarsi tai būtų pačios švenčiausios Biblijos tiesos. Dievo Įstatymas nustumiamas šalin, malonės Dvasia paniekinama, Sandoros kraujas nebelaikomas šventu dalyku. Dvasios neigia Kristaus dieviškumą ir netgi patį Kūrėją laiko sau lygiu. Prisidengęs nauja kauke didysis maištininkas tęsia danguje pradėtą kovą čia, žemėje, jau beveik šešis tūkstančius metų.

Daugelis stengiasi paaiškinti, kad spiritizmo reiškiniai yra ne kas kita, o tik mediuomo apsukrumas ir jo rankų vikrumas. Tikrai, gudrybės yra pateikiamos kaip tikri atsitikimai, kuriuose veikia antgamtinės jėgos. Tačiau stebuklingas beldimas, nuo kurio prasidėjo šiuolaikinis spiritizmas, buvo ne žmogaus gudrybės ar apgavystės, o tiesioginis piktųjų dvasių darbas. Tai buvo viena

sėkmingiausių sielą pražudančių apgaulių. Daugelis, kurie tiki, kad spiritizmas – tik žmogaus gudrybė, bus įvilioti į pinkles. Susidūrę akis į akį su reiškiniais, kurių negalės paaiškinti niekaip kitaip, o tik antgamtinių jėgų veikimu, jie apsigaus, manydami, jog veikia didžioji dieviškoji galia.

Šie žmonės praleido Šventojo Rašto liudijimus apie šėtono ir jo tarnų daromus stebuklus. Padedami šėtono faraono burtininkai galėjo mėgdžioti Dievo darbą. Apaštalas Paulius sako, kad prieš Kristaus antrąjį atėjimą bus panašių šėtoniškosios jėgos pasireiškimų. Prieš Viešpaties atėjimą „dėl šėtono įtakos bus įvairūs galingi darbai, ženklai ir netikri stebuklai ir visokios nedoros apgaulės einantiems į pražūtį“ (2 *Tesalonikiečiams* 2, 9–10). Apaštalas Jonas, apibūdindamas stebuklingą jėgą, kuri pasireišk paskutinėmis dienomis, skelbia: „Jis daro didžius stebuklus, net žmonėms matant nuleisdina ugnį iš dangaus į žemę. Jis klaidina žemės gyventojus ženklais, kuriuos jam leista daryti.“ (*Aprėškimo* 13, 13–14) Čia išpranašautos ne tik apgavystės. Žmonės apsigaus stebuklais, kuriuos iš tikrųjų darys, o ne tik apsimes darą šėtono tarnai.

Tamsos kunigaikštis visomis proto galiomis nuo amžių slapta vadovauja klaidinimo darbui, naudodamasis proga, jis sumaniai pritaiko gundymus visų luomų žmonėms. Kultūringiems ir gerai išauklėtiems jis pateikia spiritizmą subtilesne ir intelektualėse forma. Todėl jam pavyksta įsivilioti į savo pinkles daugelį. Apie spiritizmo išmintį apaštalas Jokūbas sako: „Tai nėra išmintis, nužengusi iš aukštybių, bet žemiškas, gyvuliškas ir demoniškas gudrumas.“ (*Jokūbo* 3, 15) Žinoma, didysis apgavikas slepia viską, kas galėtų pakenkti jo tikslui. Tas, kuris prisiartinio prie Kristaus gundymų dykumoje metu kaip spindintis dangiškas serafas, tas ir žmonėms pasirodo žavingiausiu šviesos angelu. Jis apeliuoja į sveiką protą, pasiūlydamas įmantrias temas, jis džiugina fantaziją kerinčiais vaizdais, jis sužadina žmonių jausmus išraiškingais meilės ir geraširdiškumo aprašymais. Jis suteikia žmogaus vaizduotei sparnus aukštiesiems skrydžiams, skatina žmogų taip didžiuotis savo paties išmintimi, jog širdyje šis ima niekinti Ilgaamžį. Ši galinga būtybė, sugebėjusi paimti pasaulio Atpirkėją *į labai aukštą kalną* ir pasiūlyti

Jam „viso pasaulio karalystes bei jų didybę“ (*Mato 4, 8*) taip gundo žmones, kad suklaidintų visus, kurių nesaugo dieviškoji galia.

Dabar šėtonas apgaulinėja žmones taip pat, kaip apgavo Ievą Edeno sode – meilikaudamas ir pagyrimais sukeldamas norą siekti draudžiamų žinių, sužadindamas savimeilę ir troškimą išaukštinti save. Šios ydos atvedė jį į nuopuolį, būtent šias ydas panaudodamas jis veda žmones į pražūtį. „[...] būsite kaip Dievas, – pareiškia jis, – žinantis, kas gera ir kas pikta.“ (*Pradžios 3, 5*) Spiritizmas moko, „kad žmogus iš prigimties yra tobulėjanti būtybė, kad jam skirta tobulėti nuo gimimo netgi iki amžinybės, kad prilygtų Dievybei“. Dar galima pridurti, kad „kiekvienas žmogus teis save, o ne kitą. Nuosprendis bus teisingas, nes tai bus nuosprendis sau [...]. Pats žmogus yra valdovas“. Vienas spiritizmo mokytojas, nubudus „spiritistinei sąmonei“, pasakė: „Visi mano bičiuliai – nepuolę pusdieviai.“ Kitas skelbia: „Bet kuri teisinga ir tobula būtybė yra Kristus.“

Taigi vietoj Dievo, vienintelio iš tikrųjų garbintino tobulumo ir teismo, vietoj tobulo Jo Įstatymo teismo – tikrojo žmogaus siekio, šėtonas iškėlė klystančią ir nuodėmingą žmogaus prigimtį kaip vienintelį objektą, kuriam reikia lenktis, kaip vienintelę taisyklę, kuria reikia vadovautis priimant sprendimus, kaip vienintelį gero charakterio pavyzdį. Tokie bandymai neveda į priekį, bet stumia atgal.

Dėsnio, apimančio tiek protinę, tiek dvasinę sritį, esmė ta, kad mes keičiamės pagal pavyzdį, kurį stebime. *Žmogaus protas pamažu pripranta prie tų dalykų, apie kuriuos jis mąsto.* Taip jis sutampa su tuo, ką įprato mylėti ir gerbti. Žmogus niekada negali pakilti aukščiau savosios tyrumo, gerumo ar teismo sampratos. Jeigu savasis „aš“ yra aukščiausias jo idealas, jis niekada nepakils aukščiau, gali tik nusmukti žemyn. Vienintelė Dievo malonė gali išaukštinti žmogų. Paliktas vienas, žmogus neišvengiamai žlugs.

Pataikaujantiems sau, vertinantiems malonumus ir pasiduodantiems gašlumui žmonėms spiritizmas pateikiamas ne tokia subtilia forma, kaip gerai išauklėtiems ir inteligentiškiems. Šiurkščiausiose spiritizmo formose jie atranda tai, kas dera prie jų polinkių. Šėtonas tyrinėja kiekvieną įgimtą žmogaus silpnybę, jis pasižymi

nuodėmes, kurias linkęs daryti kiekvienas žmogus, tada sudaro tokias sąlygas, kad žmogus nusidėtų, pats to nenorėdamas. Jis gundo žmones nejusti saiko ten, kur Įstatymas yra nubrėžęs ribas. Nesuilaikymas mažina jų fizines, protines ir dorovines jėgas. Piktasis sunaikino ir naikina tūkstančius, pataikaudamas jų geismams, sugyvulindamas pačią žmogaus prigimtį. Užbaigdamas savo darbą, per dvasias jis skelbia, kad „tikrasis žinojimas iškelia žmogų virš visų įstatymų,“ kad „visa, kas egzistuoja, yra gėris,“ kad „Dievas nesmerkia,“ o „visos padarytos nuodėmės nėra žalingos“. Šitaip žmonės skatinami tikėti, jog jų troškimas – aukščiausias įstatymas, o laisvė – tai savivalė. Kai teigiama, kad žmogus atsakingas tik pats sau, ar verta stebėtis, kad visur keroja blogis ir ištvirkimas? Daugybė žmonių energingai pripažįsta tokius mokymus, kurie leidžia tenkinti neatgimusios širdies norus. Taip paleidžiamos susivaldymo vadelės, jos atiduodamos geismui, protinės ir dvasinės žmogaus jėgos tampa pavaldžios gyvuliškiems instinktams, o šėtonas džiūgaudamas gaudo į savo pinkles tūkstančius nelaimėlių, laikančių save Kristaus sekėjais.

Melagingi spiritizmo tvirtinimai neturėtų nieko apgauti. Dievas pakankamai apšvietė pasaulį savąja šviesa, kad žmonės sugebėtų išvelgti žabangus. Kaip jau buvo parodyta, mokymas, sudarantis spiritizmo pagrindą, labai prieštarauja paprasčiausiems ir aiškiausiems Šventojo Rašto tvirtinimams. Biblija skelbia, kad *mirusieji nebežino nieko*, kad jie nieko nebegalvoja, kad jie nedalyvauja tame, kas vyksta žemėje. Jie nieko nežino apie žemėje buvusių jiems brangiausių žmonių džiaugsmus ir sielvartus.

Dar daugiau, Dievas aiškiai uždraudė bet kokį suklastotą bendravimą su mirusiųjų sielomis. Senovės žydų laikais buvo žmonių, kurie taip pat kaip šiandieniniai spiritistai tvirtino, kad jie bendrauja su mirusiais. Bet tokias „artimųjų dvasias“ (taip vadinami ateiviai iš kito pasaulio) Biblija skelbia esant *demonų dvasiomis* (plg. *Skaičių* 25, 1–3; *Psalmė* 106, 28; *1 Korintičiams* 10, 20; *Aprėškimo* 16, 14). Bet koks bendravimas su artimųjų dvasiomis buvo paskelbtas Dievui pasibjaurėtinu ir iškilmingai uždraustas. Buvo įspėta, kad pažeidėjų laukia mirties bausmė (žr. *Kunigų* 19, 31; 20, 27). Netgi

pats žodis *burtai* šiandien tariamas su panieka. Įvairūs pareiškimai, kad žmonės gali bendrauti su piktosiomis dvasiomis, laikomi tamsių viduramžių pasakomis. Spiritizmas, kurio šalininkų yra šimtai tūkstančių, netgi milijonai, prasiskverbęs į mokslinius sluoksnius, įsiveržęs į Bažnyčią, užkariavęs įstatymus leidžiančios valdžios ir netgi karalių rūmų palankumą, yra didžiulė apgavystė, tai tas pats atgaivintas, tik prisidengęs nauja kauke, dar senovėje pasmerktas ir uždraustas būrimas.

Jeigu ir nebūtų kitų tikrosios spiritizmo prigimties įrodymų, tai krikščioniui užtektų ir šių; juk spiritistai nedaro skirtumo tarp teismo ir nuodėmės, tarp kilniausių ir tyriausių Kristaus apaštalų ir labiausiai puolusių šėtono tarnų. Teigdamas, kad patys niekiniausi žmonės yra danguje ir užima ten aukštą padėtį, šėtonas sako pasauliui: „Nesvarbu, koks blogas tu esi, nesvarbu, ar tiki Biblija ir Dievu, ar ne. Gyvenk, kaip tau patinka: dangus – tavo namai.“ Iš tikrųjų spiritizmo mokytojai skelbia: „Visi, kas daro pikta, yra geri Viešpaties akyse; tokie Jam patinka“ ir klausia: „Kur teisingumo Dievas?“ (*Malachijo 2, 17*) Tuo tarpu Dievo Žodis sako: „Vargas vadinantiems pikta geru, o gerą – piktu, keičiantiems tamsą į šviesą, o šviesą į tamsą.“ (*Izaijo 5, 20*)

Šios klaidinančios dvasios, apsimesdamos apaštalais, prieštarauja tam, ką šie parašė, gyvendami žemėje ir įkvėpti Šventosios Dvasios. Jos neigia dieviškąją Biblijos kilmę, griaua krikščioniškosios vilties pagrindą ir užstoja šviesą, nušviečiančią kelią į dangų. Šėtonas stengiasi priversti pasaulį patikėti, kad Biblija – tik prasimanymas arba mažų mažiausia – knyga pirmųjų žmonių, į kurią dabar galima žiūrėti pro pirštus arba numesti šalin kaip pasenusią. Jis siūlo įvairiausių spiritizmo pasireiškimus, kad šie užimtų Dievo Žodžio vietą. Jis kontroliuoja visus spiritizmo seansus, nes tai yra priemonė, kuri priverčia pasaulį patikėti tuo, kuo nori piktašis. Knygą, pagal kurią bus teisiamas šėtonas ir jo parankiniai, jis nustumia į šešėlį – ten, kur pagal jo norus ji turėtų būti. Pasaulio Išgelbėtoją jis prilygina paprastam žmogui. Kaip romėnų sargyba, saugojusi Jėzaus kapą, paskatinta kunigų ir vyresniųjų, išplatino melagingą pranešimą, kad paneigtų Jo prisikėlimą, taip ir tikintys

spiritizmo reiškinius bando įrodyti, kad mūsų Išgelbėtojo gyvenime nebuvo nieko stebuklingo. Šitaip stengdamiesi nustumti Jėzų į antrąjį planą, jie atkreipia dėmesį į savo stebuklus, skelbdami, kad jie žymiai viršija Kristaus darbus.

Tiesa, dabar spiritizmas keičia savo formą ir, prisidengdamas krikščionybės kauke, nuslepia labiausiai nepageidaujamas savybes. Tačiau nesibaigiančiuose pasisakymuose, daugelį metų sklindančiuose iš tribūnų ir spaudos puslapių, atsiskleidžia jo tikrasis charakteris. Šių mokymų neįmanoma nei paneigti, nei nuslėpti.

Dabartinė spiritizmo forma netoleruotina lygiai taip pat kaip ir ankstesnė. Iš tikrųjų ji netgi žymiai pavojingesnė, nes apgavystės tapo subtilesnės. Jeigu anksčiau spiritizmas atmetė Kristų ir Bibliją, tai dabar apsimeta, kad „pripažįsta“ ir viena, ir kita. Tačiau Bibliją yra aiškinama taip, kad patiktų neatgimusiai širdžiai, o jos didingiausios bei gyvybiškai svarbios tiesos taptų neveiksmingos. Meilė, pagrindinė Dievo savybė, sumenkinta iki vargano sentimentalizmo, o gėris ir blogis faktiškai neatskiriami. Dievo teisingumas, Jo požiūris į nuodėmę, Jo šventojo Įstatymo reikalavimai – visa tai išleidžiama iš akių. Žmonės mokomi Dešimt Dievo įsakymų laikyti formaliu dalyku. Malonios, kerinčios pasakos užvaldo žmonių jausmus ir skatina juos nepripažinti Biblijos savo tikėjimo pagrindu. Iš tikrųjų Kristus atmetamas kaip ir anksčiau, tik šėtonas sugėbėjo taip apakinti žmones, kad šie nebeįžvelgia apgaulės.

Mažai kas suvokia, kokia apgaulinga spiritizmo jėga ir koks pavojus gresia dėl jo neigiamos įtakos. Daugelis susidomi juo tik iš smalsumo. Jie iš tikrųjų netiki ir pasibaisėtų vien mintimi atsiduoti spiritistų valiai. Bet išdrįsę įžengti į uždraustą teritoriją, jie atsiduria galingojo griovėjo valdžioje. Jis verčia daryti tai, kas patinka jam, nes žmonės tampa bejėgiai priešintis. Kartą paskatinti atiduoti jam savo sąmonę, jie tampa belaisviais ir patys nebegali išsivaduoti iš viliojančių ir kerinčių burtų. Niekas, tik Dievo jėga, atsiųsta kaip atsakas į nuoširdžią, rimtą maldą ir tvirtą tikėjimą, gali išlaisvinti įviliotus į pinkles žmones.

Visi, kurie nuolaidžiauja nuodėmingiems savo charakterio bruožams arba sąmoningai puoselėja žinomą ydą, patys atsiduoda šėtono

gundymams ir atsiriboja nuo Dievo bei Jo angelų apsaugos. Kai su naujomis apgavystėmis pasirodo piktasis, jie lieka be apsaugos ir lengvai tampa jo aukomis. Tie, kurie atsiduoda jo valiai, vargu ar supranta, kuo visa tai baigsis. Juos nugalėjęs, gundytojas pasinaudos jais, paversdamas savo tarnais, viliojančiais ir žudančiais kitus.

Pranašas Izaijas sako: „O jei žmonės jums sakys: ‘Kreipkitės į vėles ir būrėjus, kurie šnabžda ir dūsauja! Argi neturėtų tauta atsiklausti savo dievų, tartis su mirusiais dėl gyvųjų mokymo ir liudijimo?’ – be abejo, taip kalbantieji neregės aušros!“ (*Izaijo 8, 19–20; kt. vert.*: „Jei jums sako: ‘Klauskite mirusiųjų dvasių iššaukėjus ir būrėjus, kurie jums murma ir šnibžda.’ Argi tauta neturėtų klausti savo Dievo? Argi reikia klausti mirusiųjų gyvųjų reikalais? Kreipkitės į Įstatymą ir apreiškimą. Jeigu jie taip nesako, nėra juose šviesos.“) Jei žmonės įsisažmonintų taip aiškiai Šventajame Rašte išdėstyta tiesą apie žmogaus prigimtį ir mirusiųjų būseną, tai spiritizmo reikalavimuose ir reiškiniuose jie išvelgtų šėtono darbą, jo jėgą, ženklus ir klaidinančius stebuklus. Deja, užuot atsižadėję priimtinos kūniškai širdžiai laisvės, atsisakę pamėgtų nuodėmių, daugelis užsimerkia, kad nematytų šviesos. Jie eina tiesiai, nepaisydami perspėjimų tol, kol šėtonas apraizgo juos savo pinklėmis, o jie tampa jo aukomis. Už tai, kad atsisakė mylėti tiesą, kuri būtų juos išganiusi, Dievas jiems siunčia galingą paklydimą, idant tikėtų melu (*žr. 2 Tesalonikiečiams 2, 10–11*).

Tie, kurie priešinasi spiritizmo mokymams, kovoja ne vien su žmonėmis, bet ir su šėtonu bei jo angelais. Jie grumiasi su kunigaikštystėmis, su tamsybių pasaulio valdovais ir dvasinėmis blogio jėgomis. Šėtonas neatiduos nė vienos žemės pėdos, jeigu jo nenustums galingi dangaus pasiuntiniai. Dievo tauta turėtų jį pasitikti tais žodžiais, kuriuos kažkada sakė mūsų Išgelbėtojas: „Parašyta.“ Kaip Kristus dienomis, taip ir dabar šėtonas gali cituoti Šventąjį Raštą. Bet jis iškraipys Dievo Žodžio mokslą, siekdamas pagrįsti savo prasimanymus. Tie, kurie nori išlikti tvirti šiuo pavojingu metu, patys turi suprasti, ką jiems liudija Raštas.

Daugelis susidurs su demonų dvasiomis, apsimetusiomis jų mylimais artimaisiais ar draugais. Tos dvasios skelbs pačias pavo-

jingiausias erezijas. Šios viešnios stengsis sukelti pačius švelniausius mūsų jausmus ir darys stebuklus, kad patvirtintų savo žodžius. Mes turime būti pasiruošę atremti jas Biblijos tiesa, kad *mirusieji nebežino nieko*, o pasirodžiusieji – demonų dvasios.

Mūsų laukia išbandymo valanda, „kuri ištiks visą pasaulį, kad būtų išmėginti žemės gyventojai“ (*Apreiškimo 3, 10*). Visi, kurie tvirtai tikėdami nesiremia Dievo Žodžiu, bus apgauti ir nugalėti. Šėtonas kiek įmanydamas klaidina žmones visokiomis nedoromis apgaulėmis, kad pavergtų juos, o jo apgavysčių nuolat daugėja. Pasiiekti tikslą jis gali tik tada, kai žmonės laisva valia atsiduoda jo gundymams. Tie, kurie nuoširdžiai siekia sužinoti tiesą ir „klusnumu tiesai nuskaidrinti savo sielas“, tai yra, daro viską, ką gali, kad pasiruoštų kovai, įsitikins, kad Dievas, kurio vardas „Amen“, yra patikima apsauga. „Kadangi tu laikeisi Mano paliepimo išverti, tai ir Aš tave apsaugosiu.“ (*Apreiškimo 3, 10*) *Tai – Išgelbėtojo pažadas. Jis greičiau siųs visus angelus iš dangaus apsaugoti savo tautą negu leis šėtonui nugalėti nors vieną širdį, kuri Juo pasitiki.*

Pranašas Izaijas pasakoja apie baisią apgaulę, su kuria susidurs nusidėjėliai ir kuri skatins juos patikėti, jog jiems negresia Dievo bausmės: „Kadangi sakote: ‘Sandorą sudarėme su mirtimi, sutartį sudarėme su Šeolu; atšniokštęs nuožmuisis tvanas mūsų nepasieks, nes mele radome prieglaudą, apgaulėje – slėptuvę.’“ (*Izaijo 28, 15*) Čia apibūdinami tie, kurie visiškai nesigaili dėl savo nuodėmių, bet guodžiasi viltimi, jog nusidėjėliai nebus baudžiami, o visi žmonės, nesvarbu, kokie jie bus, nukelias į dangų ir bus kaip Dievo angelai. Tačiau dar labiau užsispyrę yra tie, kurie sudaro sandorą su mirtimi ir sutartį su pragaru, kurie, užuot pripažinę tiesas, Danguos duotas teisesiems apsiginti nelaimės dieną, pasirenka šėtono siūlomą melagysčių prieglobstį – apgaulingą spiritizmą.

Tiesiog stebėtina, kokie akli mūsų kartos žmonės – to neįmanoma išreikšti žodžiais. Tūkstančiai atmeta Dievo Žodį kaip nevertą pasitikėjimo, bet aklai pasitiki ir pripažįsta šėtono apgaulę. Skeptikai ir šaipūnai kaltina fanatizmu žmones, kovojančius už pranašų ir apaštalų tikėjimą. Jie linksmynasi, išjuokdami iškilmingus Šventojo Rašto tvirtinimus apie Kristų, Išgelbėjimo planą ir

atpildą tiems, kurie atmeta tiesą. Jie apsimeta, kad jiems labai gaila ribotų, silpnų ir prietaringų žmonių, pripažįstančių Dievo reikalavimus ir paklūstančių Jo Įstatymui. Jie pasitiki savimi taip tvirtai, tarsi iš tikrųjų būtų sudarę sandorą su mirtimi ir sutartį su pragaru, tarsi būtų pastatę neperžengiamą ir neįveikiamą sieną tarp savęs ir Dievo keršto. Niekas jiems negali įvartyti baimės. Jie taip atsidavę suvedžiotojui, taip artimai su juo susijungę ir tiek persisėmę jo dvasios, kad nebeturi nei jėgų, nei noro išsivaduoti iš jo pinklių.

Šėtonas ilgai ruošėsi paskutiniam mėginimui apgauti pasaulį. Pradžią jo darbui padarė pažadas, kurį jis davė Ievai Edeno sode: „Jūs tikrai nemirsite! Ne! Dievas gerai žino, kad atsivers jums akys, kai tik jo užvalgysite, ir būsite kaip Dievas, žinantis, kas gera ir kas pikta.“ (*Pradžios 3, 4–5*) Pamažėle jis ruošė kelią savo apgavysčių viršūnei – spiritizmui – atsirasti. Dar ne visus savo planus jis įgyvendino iki galo, bet padarys tai pačiu paskutiniu metu. Pranašas sako: „Tada aš pamačiau [...] tris netyrąsias dvasias, tartum varles. O tai yra demonų dvasios, darančios ženklus; jos iškeliauja pas viso pasaulio karalius, kad juos suburtų didžiosios Visagalio Dievo dienos kovai.“ (*Aprėškimo 16, 13–14*) Visas pasaulis, išskyrus tuos, kuriuos per tikėjimą Dievo Žodžiu saugos Visagalio jėga, paklius į apgautųjų gretas. Žmonės nuolat grimzta į pražūtingą nerūpestingumą, iš kurio juos pažadins tik išsiliejusi Dievo rūstybė.

Viešpats Dievas sako: „Teisingumas – Mano svambalas, teisumas – Mano gulsčiukas. Nušluos ledų kruša melo prieglaudą, išplaus vandenys slėptuvę. Jūsų sandora su mirtimi bus panaikinta, o jūsų sutartis su Šeolu nebeturės galios. Atšniokštės nuožmuisis tvanas jus nuniokos.“ (*Izaijo 28, 17–18*)

35. GRĖSMĖ SAŽINĖS LAISVEI

Dabartiniu metu protestantų požiūris į katalikybę yra žymiai palankesnis negu anksčiau. Tose šalyse, kur katalikybė nėra dominuojanti religija, ir popiežininkai, siekdami padidinti savo įtaką, veda sutaikymo politiką, abejingiau žiūrima į mokymus, skiriančius protestantų Bažnyčias nuo popiežijos hierarchijos. Įsivyrąja protestantų nuomonė, kad galų gale mūsų požiūriai svarbiausiais klausimais nesiskiria tiek, kiek buvo manyta, todėl nedidelė nuolaida pagerintų tarpusavio supratimą su Roma. Buvo laikai, kai protestantai labai vertino brangiai įgytą sąžinės laisvę, jie mokė vaikus jausti pasibjaurėjimą popiežyste ir manė, kad, ieškodami sutaikymo su Roma, išduotų Dievą. Tačiau dabartinis požiūris pakito.

Popiežijos gynėjai skelbia, kad Bažnyčia apšmeižta, ir protestantų pasaulis linkęs pripažinti šį tvirtinimą. Daugelis įtikinėja, kad neteisinga kaltinti šiandieninę Bažnyčią už niekšybes ir kvailystes, lydėjusias jos viešpatavimą tamsiausiais nežinojimo amžiais. Jie pateisina Bažnyčios žiaurumą to meto barbariškumu ir gina ją tvirtindami, kad šiuolaikinės civilizacijos įtaka pakeitė jos elgseną.

Nejaugi šie žmonės pamiršo išpuikusios valdžios pretenzijas į neklystamumą, kurios formavosi aštuonis šimtmečius? XIX amžiuje šių pretenzijų nebuvo atsisakyta, anaipatol, jos buvo pareikštos dar aiškiau nei anksčiau. Jei Roma teigia, kad „Bažnyčia niekada

nekleido ir neklyso, nes taip sako Šventasis Raštas^{**}, kaip ji gali atsisakyti principų, kuriais vadovavosi praėjusiais šimtmečiais?

Katalikų bažnyčia niekada neatsižadės savo pretenzijų į neklystamumą. Ji laiko teisingais persekiojimus tu, kurie nepripažino jos dogmų. Ar nepakartos ji to paties, jei tik pasitaikys proga? *Panaikinkite civilinės valdžios apribojimus – Roma atgaus savo buvusią jėgą ir greitai atsinaujins jos despotizmas ir persekiojimai.*

Štai ką vienas žinomas rašytojas sako apie popiežijos hierarchų požiūrį į sąžinės laisvę ir pavojų, kuris grėstų Jungtinėms Valstijoms, jeigu Romos politika būtų sėkminga:

„Daug yra tokių, kurie mano, kad bijoti Romos katalikų bažnyčios Jungtinėse Valstijose nerimta arba vaikiška. Katalikybės charakteryje ir požiūriuose jie neįžvelgia nieko priešiško mūsų laisvoms institucijoms ir nemato grėsmingo jos augimo. Palyginkime keletą esminių mūsų ir Katalikų bažnyčios valdymo principų.

Jungtinių Valstijų konstitucija užtikrina sąžinės laisvę. Nėra nieko vertingesnio ir svarbesnio. Popiežius Pijus IX 1854 metų rugpjūčio 15 dienos enciklikoje rašė: ‘Sąžinės laisvės gynimo idėjos – absurdiški ir klaidingi mokymai, niekų paistymas – yra pati pavojingiausia erezija, maras, baisiausias dalykas, kurio turi bijoti valstybė.’ Tas pats popiežius 1864 metų gruodžio 8 dienos enciklikoje prakeikė tuos, kurie gynė sąžinės ir religinių pamaldų laisvę, taip pat ir visus, kurie teigė, kad Bažnyčia negali naudoti prievartos.

Taikingas Jungtinių Valstijų Katalikų bažnyčios tonas nereiškia, kad įvyko esminiai pokyčiai. Ji tolerantiška ten, kur yra bejėgė. Vyskupas O’Konoras sako: ‘Religinė laisvė yra pakenčiama tik tol, kol priešininkai nieko nedaro, kol nekelia pavojaus katalikų pasauliui.’ [...] Kartą Sent Luiso arkivyskupas pasakė: ‘Erezija ir netikėjimas – tai nusikaltimai. Krikščioniškose šalyse, pavyzdžiui, Italijoje ir Ispanijoje, kur visi gyventojai katalikai, o Katalikų bažnyčios mokymas sudaro šalies įstatymo pagrindą, už šiuos nusikaltimus turi būti baudžiama taip, kaip ir už kitus [...]’

* *Mosheim John L.* Institutes of Ecclesiastical History. – Bk. 3. – Century 11. – Part 2. – Ch. 2. – Section 9. – Note 17.

Kiekvienas Katalikų bažnyčios kardinolas, arkivyskupas ir vyskupas prisiekia ištikimybę popiežiui. Priesaikoje yra ir tokie žodžiai: 'Aš visomis savo jėgomis persekiosiu ir kovosiu su eretikais, atskalūnais ir maištininkais, kenkiančiais mūsų šventybei (popiežiui) arba jo įpėdiniams.'^{“*}

Tiesa, tarp išpažįstančiųjų Katalikų tikėjimą yra tikrųjų krikščionių. Tūkstančiai šioje Bažnyčioje tarnauja Dievui taip, kaip nurodo ryškiausia šviesa, šviečianti jų gyvenime. Jiems neleidžiama priėti prie Dievo Žodžio, todėl jie nežino tiesos. Jiems niekada neteko atskirti gyvo, nuoširdaus ir vien tik išorinio, formalaus tarnavimo Dievui bei apeigų. Dievas švelniai užjaučia šiuos žmones, išmokytus netikro tikėjimo, kuris neteikia pasitenkinimo. Jis būtinai padarys taip, kad šviesos spinduliai prasiskverbtų pro tirstą tamsą, Jis atskleis jiems tiesą, esančią Jėzuje, ir dar daugelis prisijungs prie Dievo tautos.

Katalikų bažnyčios mokymas *nesutinka* su Kristaus Evangelija, nors priartėjo prie jos kiek daugiau nei bet kuriuo ankstesniu istorijos laikotarpiu. Protestantų Bažnyčias gaubia gūdi tamsa, ant- raip jos išvelgtų laiko ženklus. Katalikų bažnyčios planai ir veikimo būdai toliaregiški. Ji naudoja įvairias priemones, kad išplėstų savo įtaką ir sustiprintų jėgas, ruošdamasi žiauriai ir ryžtingai kovai atgauti pasaulinę valdžią, atnaujinti persekiojimus ir sunaikinti viską, ką pasiekė protestantizmas. Katalikybė įsigali visur. Pasižiūrėkite, kaip protestantiškose šalyse daugėja jos bažnyčių ir koplyčių. Pažvelkite, kokie populiarūs Amerikoje jos koledžai ir seminarijos, kuriose mokosi nemažai protestantų. Atkreipkite dėmesį, kaip Anglijoje žmonės žavisi bažnyčios apeigomis ir kaip dažnai katalikų gretos papildė kitų religijos bendruomenių atstovais. Šie dalykai turėtų kelti susirūpinimą visiems, kurie vertina neiškraipytus Evangelijos principus.

Protestantai ėmė sutarti su katalikais ir remti popiežią. Protestantų kompromisai ir nuolaidos stebina ir pačius popiežininkus. Žmonės ignoroja tikrąjį katalikybės charakterį ir pavojus, kylančius

* *Strong Josiah. Our Country. – Ch. 5. – Par. 2–4.*

dėl jos įsigalėjimo. Reikia raginti žmones nepasiduoti šiam didžiausiam civilinės ir religinės laisvės priešui.

Dauguma protestantų mano, kad katalikų religija yra nepatraukli, o pamaldos – vien tik nuobodus bereikšmis ritualas. Jie klysta. Nors Katalikų bažnyčios mokymas ir pagrįstas apgaulėmis, bet pamaldos nėra nepatrauklios ar atstumiančios. Romos bažnyčios pamaldos – labai išraiškingos apeigos. Prabanga, iškilmingumas sužadina žmonių jausmus, slopina proto bei sąžinės balsą. Pakerimos akys. Didingos bažnyčios, išpūdingos procesijos, auksu spindintys altoriai, brangakmeniais išpuošti relikvijoriai¹⁸³, rinktiniai paveikslai ir puikios skulptūros – viskas byloja meilę grožiui. Klausą žavi neprilygstama muzika. Žemi, sodrūs vargonų garsai susilieja su giesmininkų balsais ir užpildo didingų bažnyčių navas, išpuoštas kupolų link kylančiomis kolonomis. Visa tai kelia pagarbią baimę ir nuolankumą.

Išorinis blizgesys, perdėtas iškilmingumas ir apeigos, kurios tyčiojasi iš nuodėmių iškankintos sielos troškimų, – akivaizdus vidiinio pagėdimo įrodymas. Kristaus religijai nedera šitaip vilioti žmonių. Kryžiaus skleidžiamoje šviesoje tikroji krikščionybė atrodo tokia tyra ir miela, kad joks išorinis dekoravimas negali padidinti jos tikrosios vertės. *Šventumo grožis, švelni ir taikinga dvasia – tik tai brangu Dievui.*

Spindesys ir geras skonis nebūtinai atspindi tyras ir kilnias mintis. Šiurkštoki ir visai nedvasingi žmonės taip pat gali giliai suvokti meną ir pajusti subtilų skonį. Taip šėtonas skatina žmones užmiršti sielos reikmes, nebežvelgti į ateitį, negalvoti apie amžinąjį gyvenimą, nusigręžti nuo visagalio Pagalbininko ir gyventi tik šiam pasauliui.

Išorinė religijos forma patraukli neatgimusiai širdžiai. Pompastiškos katalikų pamaldos ir apeigos vilioja ir kerį, jos jau daugelį apgavo. Žmonės pradėjo žiūrėti į Romos bažnyčią kaip į dangaus vartus. Niekas, išskyrus tuos, kurie tvirtai atsistojo ant tiesos uolos ir kurių širdis atnaujino Dievo Dvasia, neatsilaikys jos įtakai. Tūkstančiai tikinčiųjų, kurie neturi praktinio Kristaus pažinimo, pripažins išorinį pamaldumą, neturintį jėgos. Tokios religijos trokšta dauguma.

Bažnyčios pretenzijos atleisti kaltes skatina Romos katalikus manyti, jog galima sąmoningai daryti nuodėmes. Išpažinties ritualas, be kurio nesuteikiamas išrišimas, taip pat leidžia daryti tą pačią išvadą. Tas, kuris klūpo prieš puolusį žmogų, atskleisdamas jam savo mintis bei slapčiausias širdies kerteles, žemina žmogiškąjį orumą ir nuvertina visus kilnius sielos siekius. Kai gyvenimo nuodėmės atskleidžiamos kunigui – klystančiam, nuodėmingam mirtingajam, neretai sugadintam vyno ir paleistuvystės, – pasikeičia žmogaus charakterio kriterijus; žmogus nebereikalauja iš savęs tiek daug, todėl galiausiai vis labiau smunka. Toks žmogus ima įsivaizduoti Dievą kaip puolusį žmogų, nes kunigai laikomi Dievo atstovais žemėje. Šita žeminanti išpažintis žmogui yra slapta versmė, iš kurios kyla daug blogio, tvirkinančio pasaulį ir ruošiančio jį galutiniam sunaikinimui. Beje, sau nuolaidžiaujančiam žmogui lengviau išpažinti nuodėmes mirtingajam nei atverti sielą Dievui. Žmogaus prigimčiai labiau priimtina atlikti bažnytinę bausmę nei atsakyti pačių nuodėmių. Lengviau kankinti kūną ašutine, dilgėlėmis ir grandinėmis negu numarinti kūniškus geismus. Užuoat pasidavusi Kristaus vergijai, kūniška širdis pasiryžusi vilkti sunkų jungą.

Romos bažnyčia nepaprastai panaši į judėjų bendruomenę Kristaus pirmojo atėjimo metu. Nors žydai slapta laužė visus Dievo Įstatymo principus, išoriškai jie griežtai laikėsi jo priesakų, perkraudami juos pompastiškais ceremonijomis ir pasakojimais. Dėl to klusnumas Įstatymui tapo sunkus ir varginantis. Kaip žydai lenkėsi Įstatymui, taip Romos katalikai lenkiasi kryžiui. Jie iškelė Kristaus kančių simbolį, nors gyvenimu atmeta Tą, kurį kryžius simbolizuoja.

Popiežininkai kelia kryžius ant bažnyčių, virš altorių, puošia jais drabužius. Visur matomas kryžiaus ženklas. Išoriškai jis garbinamas ir aukštinamas, tačiau Kristaus mokymas palaidotas po daugybe beprasmių papročių, klaidingų aiškinimų ir perdėtų reikalavimų. Išgelbėtojo žodžiai, kuriais Jis kreipėsi į apakusius žydus, dar labiau tinka Romos katalikų bažnyčios vadovams: „Jie riša sunkias, nepakeliamas naštas ir krauna žmonėms ant pečių, o patys nenori jų nė pirštu pajudinti.“ (*Mato 23, 4*) Sąžiningos širdys nuolat

gašdinamos įžeisto Dievo įniršiu, nors daugelis aukštųjų Romos bažnyčios dvasininkų gyvena prabangiai, paskendę kūniškuose malonumuose.

Stabų ir relikvijų garbinimas, maldos šventiesiems ir popiežiaus išaukštinimas – tai šėtono priemonės, atitraukiančios žmonių mintis nuo Dievo ir Jo Sūnaus. Kad visiškai juos sunaikintų, jis stengiasi atitraukti dėmesį nuo To, kuris vienintelis gali juos išgelbėti. Šėtonas stengiasi nukreipti jų mintis bet kur, kad pakeistų Tą, kuris pasakė: „Ateikite pas Mane visi, kurie vargstate ir esate prislėgti; Aš jus atgaivinsiu!“ (*Mato 11, 28*)

Šėtonas nuolat stengiasi klaidingai pavaizduoti Dievo charakterį, nuodėmės prigimtį ir tikrąsias būsimos didžiosios kovos pasekmes. Jo gudrybės sudaro įspūdį, kad Įstatymas nėra privalomas, todėl leidžia žmonėms nusidėti. Kartu jis skatina juos neteisingai galvoti apie Dievą, bijoti ar neapkęsti Jo, bet ne mylėti. Žiaurumas, būdingas paties piktojo būdai, pristatomas kaip Kūrėjo savybė. Jis pasireiškia visose religinėse bendruomenėse visais tarnavimo būdais. Taip žmonės yra apakinami, o šėtonas užsitikrina juos kaip savo parankinius kovai su Dievu. Neteisingai suvokdami Dievo charakterį pagonyms tikėjo, jog, norint užsitikrinti Dievo malonę, būtinos žmonių aukos. Todėl įvairūs pagonybės papročiai ikūnijo baisiausius žiaurumus.

Romos katalikų bažnyčia, sujungusi įvairius pagonybės papročius ir krikščionybę, panašiai kaip pagonybė neteisingai vaizduoja Dievo charakterį ir griebėsi ne mažesnio žiaurumo ir nepakantumo. Stipriausios popiežiaus valdžios laikais buvo naudojami kankinimo įrankiai, siekiant priversti žmones pritarti Romos bažnyčios mokymams. Nenorėjusiųjų paklusti jos reikalavimams laukė mirtis ant laužo. Tik Teismo dieną bus atskleistas visas šių žudynių mastas. Šėtonui vadovaujant aukštieji Bažnyčios dvasininkai galvojo, kaip išrasti naujus kankinimo būdus, keliančius aukai kuo didesnę skausmą, tačiau paliekančius ją gyvą. Daugeliu atvejų šios pragariškos kančios būdavo tęsiamos tol, kol žmogus išsekdavo, jo organizmas pasiduodavo, ir kankinys pasitikdavo mirtį kaip malonų išlaisvinimą iš kančių.

Toks buvo Romos priešininkų likimas. Savo sekėjams ji buvo paruošusi savęs plakimo discipliną, marinimąsi badu ir kitus kūno varginimo ir pasityčiojimo būdus. Norėdami užsitikrinti Dangaus malonę, bet grubiai nusižengdami gamtos dėsniams, jie kartu laužė Dievo įstatymus. Jie buvo mokomi nutraukti ryšius su viskuo, ką Dievas sukūrė žmogaus palaimai ir džiaugsmui šiame laikiname žemiškame gyvenime. Kapinėse prie bažnyčių palaidoti milijonai aukų, kurios praleido gyvenimą tuščiai besistengdamos nugalėti natūralią meilę, nuslopinti kiekvieną palankią mintį ar gailestingumo jausmą artimui kaip priešiškus Dievui.

Mums užtenka tik pažvelgti į Romos katalikų bažnyčios istoriją, kad suvoktume ypatingą šėtono žiaurumą. Šimtus metų jis pasireiškia ne tarp tų, kurie niekada negirdėjo apie Dievą, bet krikščioniškame pasaulyje, o ypač jo širdyje. Milžiniškos apgaulių sistemos dėka blogio kunigaikštis pasiekia savo tikslą – įžeidžia Dievą ir atneša nelaimės žmogui. Matydami, kaip jam pavyksta užsimaskuoti ir vykdyti savo darbą Bažnyčios vadovų rankomis, mes galime geriau suprasti, kodėl piktasis taip bjaurisi Biblija. Perskaičius šią Knygą, būtų atskleistas Dievo gailestingumas ir meilė; būtų aišku, kad Jis nekrauna ant žmogaus pečių nepakeliamų naštų. *Visa, ko Viešpats laukia, – tai susigraudinusi ir atgailaujanti širdis bei švelni ir nuolanki dvasia.*

Savo gyvenimu Kristus nerodė pavyzdžio vyrams ir moterims užsidaryti vienuolynuose, idant ten galėtų pasiruošti gyvenimui danguje. Jis niekada nemokė, kad reikėtų nuslopinti meilę ir prielankumą. Išgelbėtojo širdis buvo kupina meilės. Juo labiau žmogus artėja prie dvasinio tobulumo, tuo jis yra jautresnis, juo giliau jis suvokia nuodėmę, tuo didesnė jo užuojauta kenčiančiam. Popiežius tvirtina esąs Kristaus vietininkas žemėje, argi galima lyginti jo ir mūsų Išgelbėtojo charakterį? Ar yra žinoma, jog Kristus pasodino žmogų į kalėjimą ar ant kankinimų suolo todėl, kad šis negerbė Jo kaip dangiškojo Karaliaus? Ar kas nors girdėjo Jį pasmerkiantį mirčiai tuos, kurie Jo nepripažino? Kai Samarijos kaimo gyventojai paniekino Kristų, apaštalas Jonas pasipiktino ir paklausė:

„Viešpatie, jei nori, mes liepsime ugniai kristi iš dangaus ir juos sunaikinti!“ (Luko 9, 54) Jėzus su užuojauta pasižiūrėjo į mokinį ir papriekiaštavo jam už žiaurumą sakydamas: „Žmogaus Sūnus atėjo ne pražudyti žmonių gyvybių, o gelbėti.“ (Luko 9, 55) Kaip skiriasi Kristaus dvasia nuo tariamo Jo vietininko dvasios!

Dabar Romos bažnyčia rodo pasauliui mielą veidą, baisius žiaurumus pridengdama atsiprašymais. Nors ji ir prisidengė Kristaus drabužiais, bet liko nepasikeitusi. Visi popiežiaus valdžios principai, egzistavę praėjusiais amžiais, galioja ir dabar. Iki šiol laikomasi mokymų, sukurtų tamsiausiais amžiais. Neapsigaukite! Popiežija, kurią dabar pasiruošę gerbti protestantai, yra ta pati, kuri valdė pasaulį Reformacijos metu, kai Dievo vaikai, rizikuodami savo gyvybe, pakilo demaskuoti jos skleidžiamo blogio. Tai ta pati išdidi ir pasipūtusi popiežija, iškėlusį save virš visų karalių bei kunigaikščių ir pasisavinusi Dievo teises. Dabar ji tokia pat žiauri ir despotiška kaip tuomet, kai triuškino žmogaus laisvę ir žudė Aukščiausiojo šventuosius.

Popiežiaus valdžia yra tokia, kokią ją vaizduoja pranašystė, skelbianti jos atkritimą (2 Tesalonikiečiams 2, 3–4). Tokia jos politikos dalis – apsimesti turint tokias savybes, kurios geriausiai padėtų pasiekti tikslą. Permaininga chameleono išvaizda slepia gyvatės nuodus. „Mes neturime pasitikėti eretikais ir asmenimis, įtariamais erėzija“*, – skelbia popiežija. Ar turime pripažinti šią jėgą, kuri visą tūkstantmetį rašė savo istoriją šventųjų krauju, Kristaus bažnyčios dalimi?

Protestantiškose šalyse pradėta tvirtinti, kad dabar katalikybė mažiau skiriasi nuo protestantizmo nei ankstesniais laikais, tam yra priežasčių. Pokyčių yra, bet pasikeitė ne popiežija. Iš tikrųjų katalikybė daug kuo panaši į dabartinį protestantizmą, kuris labai išsigimė nuo Reformacijos laikų.

Kai protestantų Bažnyčios siekė įsigyti pasaulinį pritarimą, žmones apakino tariamas geraširdiškumas. Jie nesupranta, kodėl neteisinga gerai galvoti apie bet kokį blogį, kol pagaliau pradeda laikyti blogį geriu. Užuoat stoję ginti tikėjimo, vieną kartą visiems

* *Lenfant Jacques*. History of the Council of Constance. – V. 1. – P. 516.

laikams duoto šventiesiems, dabar jie atsiprašinėja Romos už savo nemalonią nuomonę apie ją, prašydami atleisti jų fanatiškumą.

Daugelis žmonių, net ir neremiančių katalikybės, nelabai suvokia jos galios ir įtakos keliamą pavojų. Daugelis įtikinėja, kad katalikybės mokymams, prietarams ir priespaudai padėjo plisti proto ir doros tamsybė, vyravusi viduramžiais, o aukštesnis dabartinių laikų išsilavinimas, visuotinio pažinimo ir religinės laisvės augimas neleidžia atgimti nepakantumui ir despotizmui. Vien mintis apie tai, kad mūsų švietimo amžiuje galėtų egzistuoti tokie dalykai, kelia juoką. Iš tikrųjų ryški intelektualinė, moralinė ir religinė šviesa apšviečia mūsų kartą. Dangaus šviesa sklinda į pasaulį iš atverstų šventojo Dievo Žodžio puslapių. Tik reikia nepamiršti, juo šviesa ryškesnė, tuo tamsesni yra tie, kurie iškreipia ir atmeta Dievo Žodį.

Jei protestantai tyrinėtų Bibliją su malda, suprastų tikrąjį popiežiaus valdžios charakterį, ir tai juos paskatintų bodėtis ja bei saugotis. Bet dauguma taip pasitiki savo nuomone, kad nemato jokio reikalo nuolankiai ieškoti Dievo, kuris vestų juos į tiesą. Didžiuodamiesi savo išprusimu, jie nepažįsta nei Raštų, nei Dievo galybės. Jiems reikia nuraminti sąžinę, ir jie ieško ne pačių dvasingiausių ar reikalaujančių didžiausio nuolankumo būdų. Jie trokšta pamiršti Dievą, tačiau įsitikins, kad toks noras tik primena Jį. Popiežija puikiai prisitaikė patenkinti tokių žmonių norus. Ji pasirodusi patenkinti dvi žmonių klases, į kurias susiskaldžiusi beveik visa žmonija: tuos, kurie tikisi būti išgelbėti dėl savo nuopelnų, ir tuos, kurie tikisi būti išgelbėti, nors ir yra paskendę nuodėmėse. Čia slypi popiežijos galios paslaptis.

Kaip buvo parodyta, didelis žmonių tamsumas ir žemas intelektas prisidėjo prie popiežijos sėkmės. Tačiau netrukus išaiškės, kad didžiausių mokslo pasiekimų amžius taip pat ne mažiau palankus jos sėkmei. Praėjusiais amžiais, kai žmonės gyveno be Dievo Žodžio, nepažindami tiesos, tarsi užrištomis akimis, tūkstančiai, nematydami ištiesto po kojomis tinklo, buvo įvilioti į pinkles. Daugelį mūsų kartos žmonių apakino mokymų, tariamojo pažinimo prieštarų teigimų, spindesys. Jie neižvelgia tinklo ir įsipainioja į jį taip lengvai, tarsi jų akys būtų užrištos. Žmogaus proto galimybė

turi būti laikoma Kūrėjo dovana, skirta tarnauti tiesai bei teisumui. Kai puoselėjamas išdidumas ir ambicijos, o žmonės savo priesakus išaukština labiau už Dievo Žodį, tada protas gali pakenkti labiau negu nežinojimas. Todėl klaidingas šių laikų mokslas, pakertantis tikėjimą Biblija, taip pat sėkmingai paruoš kelią popiežijos ir visų jos patrauklių formų pripažinimui, kaip tamsiais viduramžiais sėkmingai kliudė skleisti pažinimą, kad atvertų kelią popiežijos sustiprėjimui.

Dabar Jungtinėse Valstijose protestantai dalyvauja judėjime už tai, kad valstybė remtų Bažnyčios organizacijas ir papročius; taip jie seka popiežijos keliu. Maža to, jie atveria popiežijai kelią protestantiškoje Amerikoje aukščiausiai valdžiai atgauti, prarastai Senajame pasaulyje. Šiam judėjimui didesnę reikšmę teikia faktas, kad pagrindinis svarstymų objektas yra priverstinis sekmadienio šventimas – iš Romos kilusi tradicija, esanti jos autoriteto simboliu. Popiežijos dvasia – tai polinkis prisiderinti prie pasaulietinių tradicijų ir didesnę pagarba žmonių priesakams negu Dievo įsakymams. Tai dvasia, prasiskverbusi į protestantų Bažnyčias ir skatinanti jas daryti tai, ką anksčiau darė popiežija – švęsti sekmadienį.

Jei skaitytojas nori sužinoti, kokios priemonės bus panaudotos netrukus įvyksiančioje kovoje, jis turėtų peržvelgti visus būdus, kuriuos Roma naudojo praėjusiais amžiais šiam tikslui pasiekti. Jei jis norėtų įsitikinti tuo, kad katalikai susivienys su protestantais norint susidoroti su nepripažįstančiais jų mokymų, tepabando pajusti dvasią, kurią Roma parodė šabo dienos (sabatos) ir jos gynėjų atžvilgiu.

Karalių įsakai, visuotiniai susirinkimai ir bažnytiniai nutarimai, remiami pasaulietiškosios valdžios – tai priemonės, padėjusios pagoniškoms šventėms išsikovoti sau garbingą vietą krikščioniškajame pasaulyje. Pirmoji valstybinė priemonė, verčianti laikytis poilsio dienos – sekmadienio – buvo Konstantino išleistas įsakymas.¹⁸⁴ Šis įsakymas reikalavo, kad miestiečiai ilsėtųsi „šventą Saulės dieną“, bet leido kaimiečiams dirbti žemės ūkio darbus. Nors iš tiesų tai buvo pagoniška šventė, ją prievarta įvedė pats imperatorius po to, kai formaliai priėmė krikščionybę.

Pasirodžius, kad karaliaus potvarkio nepakanka norint pakeisti dieviškąjį autoritetą, Eusebijas – vyskupas, ieškojęs kunigaikščių malonės ir ypatingas Konstantino draugas bei meilikautojas, pareiškė, kad pats Kristus perkėlė šabo dienos poilsį į sekmadienį. Jis nepateikė nė vieno Šventojo Rašto liudijimo, patvirtinančio šį naują mokymą. Netikėtai pats Eusebijas pripažino jo klaidingumą ir nurodė tikruosius pakeitimo autorius. „Visus darbus, – sako jis, – kuriuos reikia dirbti šabo dieną, mes perkėlėme į Viešpaties Dieną.“* Nors būtinybė švęsti sekmadienį buvo argumentuota netvirtai ir nepagrįstai, vis dėlto tai paskatino žmones paniekinti Viešpaties šabo dieną. Visi norintys, kad pasaulis juos gerbtų, pripažino šią populiarią šventę.

Stiprėjant popiežijos valdžiai, buvo tęsiamas darbas, įtvirtinantis sekmadienio šventimą. Kurį laiką žemdirbiai, dirbdami žemės ūkio darbus, nelankė bažnyčios, tačiau septintąją dieną visi šventė kaip šventą dieną. Pamažu vyko ir kiti pokyčiai. Bažnyčios tarnautojams sekmadieniais buvo uždrausta dalyvauti teismuose, nagrinėjančiuose bet kokius civilinius ginčus. Netrukus po to buvo išleistas įsakymas, kad visi žmonės, nepriklausomai nuo luomo, sekmadienį neturi dirbti. Nepaklusus laisvi žmonės bus baudžiami bauda, o vergai nuplakami. Vėliau buvo išleistas įsakas, kad turtingieji turi būti baudžiami pusės turto konfiskacija, o labiausiai užsispyrę – paverčiami vergais. Žemesniųjų luomų žmonės turėjo būti baudžiami ištrėmimu iki gyvos galvos.

Buvo pasitelkiami net stebuklai. Vienas iš jų – apie žemdirbį, susiruošusį sekmadienį arti savo lauką. Valant plūgą gelžgaliu, šis įsmigo jam giliai į ranką, ir žmogus nešiojosi jį „savo dideliu skausmui ir gėdai“** ištisis dvejus metus.

Vėliau popiežius išleido potvarkį, kad parapijų kunigai turi įspėti nešvenčiančius sekmadienio, reikalauti, kad jie eitų į bažnyčią ir melstųsi, jei nenori didelių nelaimių sau ir savo artimiesiems. Bažnyčios sinodas pateikė argumentą, kurį plačiai naudoja net protestantai: jei į žmones, dirbančius sekmadienį, trenkia

* *Cox Robert*. Sabbath Laws and Sabbath Duties. – P. 538.

** *West Francis*. Historical and Practical Discourse on the Lord's Day. – P. 174.

žaibas, tai reikia pripažinti, jog sekmadienis yra poilsio diena. „Akivaizdu, – sakė prelatai, – kokią Dievo nemalonę jie užsitraukia nepaisydami šios dienos.“ Tada buvo kreiptasi į kunigus, Bažnyčios tarnus, karalius, kunigaikščius ir į visus tikinčiuosius, „jog jie stengtųsi ir rūpintųsi, kad ši diena būtų gerbiama taip, kaip priklauso, o ateityje krikščionybės garbei jos turi būti laikomasi dar atkakliau“.*

Kai paaiškėjo, kad priimtų nutarimų nepakanka, pasaulietinių valdovų buvo paprašyta išleisti įsaką, kuris grasintų bausme ir priverstų žmones nedirbti sekmadieniais. Romos sinodas išskilmingiau ir dar ryžtingiau patvirtino ankstesnių susirinkimų nutarimus. Jie buvo įtraukti į Bažnyčios teisės kanoną ir patvirtinti viso krikščioniškojo pasaulio valdovų.**

Vis dėlto iškilo nemaža sunkumų, nes nebuvo Biblijos įrodymų švęsti sekmadienį. Žmonės abejojo, ar jų mokytojai turėjo teisę panaikinti aiškų Jehovos reikalavimą, kad „septintoji diena yra Viešpaties, tavo Dievo, šabas“, o vietoj jos švęsti saulės dieną? Norint užpildyti tuščias spragas, atsiradusias dėl Biblijos įrodymų trūkumo, reikėjo kitų priemonių. XII amžiaus pabaigoje Anglijos bažnyčias aplankė karštas sekmadienio gynėjas; jam pasipriešino ištikimi tiesos liudytojai. Jo pastangos buvo bevaisės, todėl jis metams išvyko iš šalies ir ieškojo įvairių būdų, kaip paremti savo mokymus. Jis grįžo istobulėjęs, ir jo darbus lydėjo sėkmė. Jis atsivežė ritinėlių tvirtindamas, kad jis yra nuo paties Dievo. Ritinėlyje buvo surašytas sekmadienio šventimo įsakymas ir išdėstyti siaubingi grasinimai neklusniesiems. Buvo teigiama, kad šis „ypatingos vertės“ dokumentas (iš tikrųjų toks pat niekšiškas, kaip ir jo remiama institucija) nukrito iš dangaus ir buvo rastas Jeruzalėje ant šv. Simeono altoriaus, kuris yra Golgotoje. Iš tikrųjų šis dokumentas išvydo šviesą popiežiaus rūmuose Romoje. Visais amžiais popiežijos hierarchija manė, kad apgavystėmis ir klastotėmis stiprinti Bažnyčios valdžią ir padėti jai klestėti yra teisėta.

* *Morer Thomas*. Discourse in Six Dialogues on the Name, Notion, and Observation of the Lord's Day. – P. 271.

** *Žr. Heylyn*. History of the Sabbath. – Pt. 2. – Ch. 5. – Sec. 7.

Šio ritinėlio tekstas draudė dirbti nuo šeštadienio devintos valandos vakaro, t. y. praėjus trims valandoms po pietų, iki saulėtekio pirmadienį. Buvo skelbiama, kad sekmadienio šventumą patvirtina daugybė stebuklų. Pavyzdžiui, žmonės, dirbę po nustatytos valandos, buvo paralyžiuoti; malūnininkas, norėjęs sumalti grūdus, vietoj byrančių miltų pamatė plūstantį kraują, o malūno ratas sustojo, nepaisant stiprios vandens srovės; moteris, pašovusi duoną į krosnį, po kurio laiko išėmė ją žalia, nors krosnis buvo labai karšta; kita moteris iki devintos valandos paruošusi tešlą kepinimui, bet nusprendusi darbus atidėti iki pirmadienio, kitą dieną pamatė, kad iš tešlos pasidariusios bandelės ir visos jau iškepusios. Visa tai buvo priskirta dieviškajai galiai. Žmogus, šeštadienio vakare po devintos valandos kepęs duoną, rytą atsikėlęs pamatė iš jos bėgantį kraują. Pasinaudodami tokiais absurdiškais prasimanymais ir prietarais sekmadienio gynėjai išdrįso paskelbti jį šventąja diena.*

Škotijoje, kaip ir Anglijoje, didesnę pagarbą sekmadieniui užtikrino tai, kad prie jo buvo prijungta dalis senovinės šabo dienos. Šventu paskelbtas laikas keitėsi. Škotijos karaliaus įsakas skelbė, kad „laikas nuo šeštadienio vidurdienio turi būti laikomas šventas“ ir niekas neturi užsiimti pasaulietiniais reikalais iki pirmadienio ryto.**

Nepaisant visų pastangų įteisinti sekmadienį kaip šventą dieną, patys popiežininkai viešai pripažino dieviškąjį šabo dienos autoritetą ir žmogiškąją ją pakeitusios institucijos kilmę. XVI amžiuje Katalikų bažnyčios susirinkimas aiškiai pareiškė: „Tegu visi krikščionys atsimena, kad Dievas pašventino septintąją dieną. Ją pripažino ir jos laikėsi ne tik žydai, bet visi, kurie garbino Dievą; nors mes, krikščionys, pakeitėme šabo dieną Viešpaties Diena.“*** Tie, kurie pamynė Dievo Įstatymą, žinojo, ką daro. Jie sąmoningai iškėlė save aukščiau Dievo.

Ilgį ir kruvini valdiečių, kurių dalis šventė šabo dieną, persekiojimai – puiki Romos politikos iliustracija jai nepritariančių

* Žr. *Roger de Hoveden. Annals.* – V. 2. – P. 528–530.

** *Morer. Min. veik.* – P. 290, 291.

*** *Min. veik.* – P. 281, 282.

žmonių atžvilgiu. Kiti panašiai kentėjo dėl savo ištikimybės ketvirtajam įsakymui. Ypač reikšminga Etiopijos (Abisinijos) bažnyčios istorija. Tamsiais viduramžiais pasaulis išleido iš akių ir pamiršo Centrinės Afrikos krikščionis. Todėl daugelį amžių jie džiaugėsi savo tikėjimo laisve. Pagaliau Roma sužinojo apie jų egzistavimą, ir greitai Abisinijos imperatorius turėjo pripažinti popiežių kaip Kristaus vietininką žemėje. Po to sekė kitos nuolaidos. Buvo išleistas įsakas, draudžiantis švęsti šabo dieną, už nepaklusimą grasinta pačiomis griežčiausiomis bausmėmis.* Netrukus popiežijos despotizmas tapo toks nepakeliamas jungas, kad abisinai nusprendė nusimesti jį nuo pečių. Po siaubingos kovos Romos katalikai buvo išvaryti iš jų valdų, o senasis tikėjimas atgaivintas. Bažnyčia vėl džiaugėsi laisve ir niekada nepamiršo šios pamokos apie apgaule, fanatizmą ir despotišką Romos valdžią. Užsisklendę vienišoje karalystėje, jie troško likti nežinomi krikščioniškajam pasauliui.

Afrikos bažnyčia šventė šabo dieną, kaip tai darė ir Romos bažnyčia prieš visišką savo atkritimą. Švęsdami septintąją dieną, kaip to reikalauja Dievo įsakymas, tikintieji nedirbo ir sekmadienį, besilaikydami Bažnyčios papročio. Įgijusi didelę valdžią Roma pamynė Dievo šabo dieną ir iškėlė savąją. Afrikos bažnyčia, kuri beveik tūkstantį metų išliko nepastebėta, prie šio atkritimo neprisidėjo. Paklususi Romos valdžiai, ji buvo priversta atsisakyti tikrosios šabo dienos, o švęsti netikrą. Vos tik atgavusi nepriklausomybę, Afrikos bažnyčia vėl pradėjo laikytis ketvirtojo Dievo įsakymo.¹⁸⁵

Šie praeities įvykiai atskleidžia Romos priešišumą šabo dienai bei jos gynėjams ir parodo būdus, kuriais ji naudojasi, kad priverstų žmones gerbti savo sukurtą instituciją. Dievo Žodis moko, kad šie įvykiai pasikartos, kai Romos katalikų ir Protestantų bažnyčios susijungs norėdamos išaukštinti sekmadienį.

Apreiškimo 13-ojo skyriaus pranašystė skelbia, kad valdžia, kurią simbolizuoja žvėris su ragais panašiais į avinėlio, privers „žemę bei jos gyventojus“ garbinti popiežiją – simbolizuojamą žvėries panašaus į *leopardą*. Dviragis žvėris „liepia žemės gyventojams padaryti žvėries atvaizdą ir verčia visus, mažus ir didelius, turtuolius

* Žr. *Geddes Michael*. Church History of Ethiopia. – P. 311, 312.

ir vargdienius, laisvuosius ir vergus“ pasidaryti žvėries ženklą (*Apraiškimo 13, 2. 11–16*). Taigi matome, kad Jungtinės Valstijos – tai valdžia, kurią simbolizuoja žvėris su ragais panašiais į avinėlio, o ši pranašystė išsipildys tada, kai Jungtinės Valstijos vers švęsti sekmadienį, kurį Roma laiko ypatingu jos aukščiausios valdžios pripažinimu. Jungtinės Valstijos nebus vienišos šitaip reikšdamos pagarbą popiežiui. Romos įtaka šalyse, pripažinusiose jos valdžią, pakankamai stipri. Pranašystė sako apie jos valdžios atstatymą. „Vieną jo galvų aš regėjau lyg mirtinai sužeistą, tačiau jos mirštamoji žaizda užgijo. Ir visa žemė stebėdamasi nusekė paskui žvėrį.“ (*Apraiškimo 13, 3*) Mirtinas popiežijos sužeidimas įvyko 1798 metais. Pranašystė sako, kad po to „mirštamoji žaizda užgijo, ir visa žemė stebėdamasi nusekė paskui žvėrį“. Apaštalas Paulius aiškiai nurodo, kad *nedorybės žmogus* veiks iki Kristaus antrojo atėjimo (*2 Tesalonikiečiams 2, 3–8*). Jis apgaulinės ir klaidins žmones iki pat laikų pabaigos. Pranašas Jonas sakė, taikydamas popiežijai: „Jį garbins visi tie žemės gyventojai, kurių vardai nuo pasaulio sutvėrimo neįrašyti nužudytojo Avinėlio gyvenimo knygoje.“ (*Apraiškimo 13, 8*) Ir naujajame, ir senajame pasaulyje popiežiui išreiškiama pagarba, švenčiamas sekmadienis – institucija, įkurta ir besiremianti vien tiktai Romos katalikų bažnyčios autoritetu.

Nuo XIX amžiaus vidurio Jungtinėse Valstijose pranašystės tyrinėtojai skelbė šį liudijimą pasauliui. Iš dabartinių įvykių matome, kad greitai artėjame prie pranašystės išsipildymo. Protestantų mokytojai taip pat reikalauja pripažinti sekmadienio šventumą kaip turintį dieviškąjį autoritetą. Jiems trūksta Biblijos įrodymų lygiai taip pat, kaip ir popiežininkams, kurie naudojo įvairius stebuklus, kad užpildytų Dievo įsakymo vietą. Vėl kartosis pareiškimai, kad Dievo bausmės laukia visų nesilaikančių sekmadienio poilsio, – ir tai jau raginama daryti. Greitai plečiasi judėjimas už privalomą sekmadienio šventimą.

Romos bažnyčia stebina savo apsukrumu ir gudrumu. Ji žino, kas bus ateityje. Ji laukia tinkamos progos stebėdama, kaip protestantų bažnyčios atiduoda jai pagarbą, pripažįsta netikrąją šabo dieną. Siekdami priversti kitus švęsti tą dieną, protestantai ruošiasi

pasinaudoti tokiais pačiais būdais, kuriais praėjusiais amžiais naudojosi Roma. Atmetantys tiesos šviesą kreipsis pagalbos į šią valdžią, apsišaukusią neklystančia, kad išaukštintų savo įsteigtą instituciją. Nesunku spėti, kaip lengvai šiame darbe ji ateis į pagalbą protestantams. Kas geriau už popiežijos vadus žino, kaip elgtis su tais, kurie nepaklūsta Bažnyčiai?

Romos katalikų bažnyčia ir jos atšakos visame pasaulyje sudaro vieną didžiulę organizaciją, kontroliuojamą popiežiaus valdžios ir numatytą tarnauti jos interesams. Milijonai jos parapijiečių pasaulio šalyse yra išmokyti būti ištikimi visuose reikaluose popiežiui. Kad ir kokios tautybės ar pilietybės žmonės būtų, Bažnyčios autoritetą jie turi laikyti aukščiau visko. Nors jie būtų prisiekę ištikimybę valstybei, bet įžadas paklusti Romai yra svarbesnis, jis išlaisvina nuo bet kokių išipareigojimų, kenkiančių jos interesams.

Istorija liudija jos meistriškas nuolatines pastangas nepastebimai kištis į tautų reikalus. Įsigijusi tvirtą pamatą po kojomis, popiežija toliau siekė savo tikslų valdovų ir žmonių gyvybės kaina. 1204 metais popiežius Inocentas III išgavo iš Aragonijos karaliaus Petro II ypatingą priesaiką: „Aš, Petras, Aragonijos karalius, visų akivaizdoje pasižadu būti visiškai ištikimas ir klusnus savo Viešpačiui popiežiui Inocentui, Jo katalikų įpėdiniams ir Romos bažnyčiai bei ištikimai tarnauti savo karalystei pagal Jo valią, ginti katalikų tikėjimą ir persekioti eretikus.“* Tai dera prie Romos popiežiaus pretenzijų į valdžią ir prie to, „kad įstatymas leidžia jam nuversti imperatorius“ ir „jis gali atleisti pavaldinius nuo priesaikos neteisingsiems valdovams“.**

Nepamirškite, Romos bažnyčia didžiuojasi, kad ji niekada nesikeičia. Romos katalikų bažnyčia tebesilaiko principų, kuriais vadovavosi Grigalius VII ir Inocentas III. Jei tik būtų jos valia, ji įgyvendintų juos dabar ryžtingiau negu praėjusiais amžiais. Protestantai mažai nutuokia, ką daro, siūlydami priimti Romos pagalbą įtvirtinant sėkmadienį kaip šventą dieną. Tuo metu, kai jie bus užsiėmę savo tikslu, Roma stengsis atkurti savo valdžią ir atgauti

* *Dowling John*. The History of Romanism. – Bk. 5. Ch. 6. – Sec. 55.

** *Mosheim*. Min. veik. – Bk. 3. – Cent. II. – Pt. 2. – Ch. 2. – Sec. 9. – Note 17.

prarastą viešpatavimą. Jei Jungtinėse Valstijose išgalėtų principas skelbiantis, kad Bažnyčia gali pasinaudoti valstybine valdžia arba ją kontroliuoti; jei valstybės įstatymai įteisintų religiją kaip privalomą arba, trumpai tariant, Bažnyčios ir valstybės autoritetas darytų poveikį sąžinei – Romos triumfas šioje šalyje būtų užtikrintas.

Dievo Žodis buvo duotas tam, kad išpėtų apie gresiantį pavojų. Jei nepastebėsite šito – protestantų pasaulis supras tikruosius Romos tikslus tik tada, kai bus per vėlu ką nors daryti norint išvengti jos pinklių. Romos valdžia nepastebimai stiprėja. Jos mokymai turi įtakos įstatymų leidžiamiesiems organams, jie prasiskverbė į Bažnyčias ir žmonių širdis. Romos valdžia kuria savo didžiulę struktūrą, kurios slapti labirintai pakartos ankstesnius persekiojimus. Nekeldama jokio įtarimo ji stiprina savo galias, kad laikui atėjus prabilėtų ir pasiektų savo tikslus. Ji trokšta tik vieno – užimti patogią padėtį. Ir ją jau turi. Greitai mes pamatysime ir pajusime, kokie yra Romos tikslai. Tie, kurie tikės Dievo Žodžiu ir paklus jam, užsitrauks paniekinimą ir bus persekiojami.

36. ARTĖJANTI KOVA

Nuo pat didžiosios kovos pradžios danguje šėtonas siekė panaikinti Dievo Įstatymą. Norėdamas pasiekti savo tikslą, jis sukilo prieš Kūrėją ir, nors išvartytas iš dangaus, tęsia tą pačią kovą žemėje. Šėtonas nuolat ryžtingai siekia tik vieno – apgauti žmones ir priversti juos nusižengti Dievo Įstatymui. Nesvarbu, tai pasiekama atmetant visą Įstatymą ar tik vieną iš jo įsakų – rezultatas visiškai toks pat. Tas, kuris „nusižengia vienu dalyku“, nepaiso viso Įstatymo. Jo pavyzdys ir poveikis kitiems rodo, kad jis nusižengė. Jis *lieka kaltas ir dėl visų įsakymų* (žr. *Jokūbo 2, 10*).

Siekdamas sukelti panieką dieviškiems įsakams, šėtonas iškraipė Biblijos mokymus, o tūkstančiai žmonių, kurie mano tikintys Šventuoju Raštu, patikėjo jo išvedžiojimais. Paskutinis didysis tiesos ir prasimanymų susidūrimas bus baigiamasis užsitęsusių kovos mūšis dėl Dievo Įstatymo. Jau dabar mes artėjame prie šių kautynių – tarp žmonių priesakų ir Jehovos įsakų, tarp Biblijos religijos ir tradicijų bei prasimanymų religijos.

Jėgos, kurios šioje kovoje susijungs prieš tiesą ir teisingumą, dabar aktyviai veikia. Kaip mažai vertinamas šventas Dievo Žodis, duotas mums kančių ir kraujo kaina! *Biblija prieinama visiems, bet tik nedaugelis iš tikrųjų ja vadovaujasi gyvenime*. Netikėjimas ne tik pasaulyje, bet ir Bažnyčioje taip paplito, kad kelia nerimą ir pavo-

jų. Daugelis visai nusigręžė nuo tikrojo tikėjimo, jie neigia mokymus – pagrindines krikščioniškojo tikėjimo atramas. Didingus kūrimo faktus, kaip juos yra pavaizdavę Dievo įkvėpti rašytojai, žmogaus nuopuolį, atpirkimą, Dievo Įstatymo amžinumą – viską iš karto arba atskiras dalis atmeta didelė krikščioniškojo pasaulio pusė. Tūkstančiai, kurie didžiuojasi savo išmintimi ir savarankiškumu, besąlygišką pasitikėjimą Biblija laiko žmogaus silpnumo įrodymu. Jie mano, kad Šventojo Rašto kritika, pačių svarbiausių tiesų sudvasinimas ir savas aiškinimas rodo ypatingą žmogaus talentą ir išsilavinimą. Daugelis dvasininkų moko žmones, dauguma profesorių ir dėstytojų aiškina studentams, kad Dievo Įstatymas yra pakeistas arba panaikintas, o tie, kurie laikosi jo reikalavimų, kaip galiojančių ir privalomų tiksliai paklusti – nusipelno tik pajuokos ar paniekos.

Atmesdami tiesą, žmonės atmeta jos Autorių. Pamindami Dievo Įstatymą, jie neigia Įstatymo Leidėjo autoritetą. *Iš klaidingų mokymų ir teorijų padaryti stabą taip pat lengva, kaip išdrožti jį iš medžio ar iškalti iš akmens.* Iškreiptai vaizduodamas Dievo savybes, šėtonas skatina žmones neteisingai įsivaizduoti Dievo charakterį. Dauguma į Jehovos sostą pasodino filosofinį stabą. Tik nedaugelis garbina gyvąjį Dievą – tokį, koks Jis atsiskleidžia savo Žodžiu, Kristumi ir kūrimo darbais. Tūkstančiai dievina gamtą, nors tuo nepripažįsta gamtos Kūrėjo. Nors ir kitokia forma, bet stabmeldystė egzistuoja krikščioniškame pasaulyje taip pat užtikrintai, kaip ji egzistavo senovės Izraelyje pranašo Elijo dienomis. Daugelio vadinamųjų išminčių, filosofų, poetų, politikų ir žurnalistų dievas, rafinuotų aukštuomenės sluoksnių, koledžų bei universitetų ir netgi kai kurių teologijos mokyklų dievas yra ne geresnis už Baalą, Finikijos Saulės dievą.

Nė vienas paklydimas, kurį pripažįsta krikščioniškas pasaulis, taip įžūliai nesukrečia dieviškojo autoriteto, nė vienas taip tiesiogiai neprieštarauja proto balsui, nė vieno pasekmės nėra tokios pražūtingos kaip šiuolaikinio ypatingai greitai plintančio mokymo, jog Dievo Įstatymas žmonėms nėra privalomas. Kiekviena tauta turi savo įstatymus; kiekvienas privalo juos gerbti ir jiems paklusti. Nė

viena valstybė negali be jų egzistuoti. Argi įmanoma įsivaizduoti, kad dangaus ir žemės Kūrėjas neturėtų Įstatymo, kuriuo remdamasis valdytų savo sukurtas būtybes? Įsivaizduokime, jog įžymūs dvasininkai viešai imtų mokyti, kad įstatymai, veikiantys jų šalyje ir ginantys piliečių teises, nėra privalomi, kad jie varžo piliečių laisves ir nereikia jų vykdyti. Ar ilgai tokį žmogų pakęstume sakykloje? Kuris nusižengimas sunkesnis – nepaisyti valstybės ir tautos įstatymų ar paminti Dievo įsakus – bet kokio valdymo pamatą?

Būtų žymiai logiškiau tautoms panaikinti savo įstatymus ir leisti žmonėms daryti tai, ką jie nori, nei Visatos Valdovui sulaužyti savo Įstatymą ir nepalikti pasauliui mato, kuriuo remiantis būtų galima teisti kaltuosius ir išteisinti klusnius. Ar norite žinoti, kokios atšaukto Dievo Įstatymo pasekmės? Mes jas jau išbandėme. Baisūs įvykiai dėjosi Prancūzijoje, kai įsigalėjo ateizmas. Visam pasauliui buvo parodyta, kad atmesti dieviškuosius apribojimus – reiškia pripažinti žiauriausių tironų principus. Nustūmus šalin teisingumo matą, blogio kunigaikščiui atsivėrė kelias įtvirtinti žemėje savąjį viešpatavimą.

Kai atmetami Dievo įsakai, nuodėmė nebeatrodo nuodėminga, o teisumas tampa nepageidautinas. Tie, kurie atsisako paklusti Dievui, nesugebės valdyti savęs. Jų pražūtingi mokymai įkvepia neklusnumo dvasią vaikams ir jaunimui, kurie iš prigimties neapkenčia suvaržymų, dėl to visuomenėje klesti neteisėtumas ir pasileidimas. Tyčiodamasi iš „lengvatikių“, paklūstančių Dievo reikalavimams, dauguma lengvai pripažįsta šėtono prasimanymus. Jie leidžia aistroms ir geismams valdyti juos ir daro nuodėmes, kurios pagonims priešaukė Dievo bausmes.

Tie, kurie moko žmones lengvabūdiškai žiūrėti į Dievo įsakymus, sėja neklusnumą – neklusnumą ir pjaus. Atsisakykite Dievo Įstatymo apribojimų – ir greitai bus nebepaisoma ir žmogiškųjų įstatymų. Dievas draudžia elgtis nesąžiningai, geisti svetimo, meluoti ir apgaulinėti, todėl žmonės pasiruošę paminti Jo nuostatus trukdančius jų pasaulietinei gerovei. Atmetus šiuos priesakus, pasekmės būtų visiškai netikėtos. Jei Įstatymas neprivalomas, kodėl kai kurie bijo jam nusižengti? Iškiltų pavojus nuosavybei. Žmo-

nės jėga pasisavintų kaimyno turta, ir stipriausi taptų turtingiausi. Gyvybė nebūtų gerbiama. Santuokos įžadai nebūtų ta šventa gija, sauganti šeimą. Jei norėtų, galingesnis jėga paimitų kaimyno žmoną. Penktasis įsakymas būtų nustumtas šalin drauge su ketvirtuoju. Vaikai neventų atimti gyvybės tėvams, jeigu tai patenkintų jų sugedusių širdžių troškimus. Civilizuotas pasaulis taptų plėšikų ir teroristų gauja, o ramybė ir laimė būtų išstumta iš žemės.

Jau dabar mokymas apie atleidimą nuo klusnumo Dievo įsakams silpnina moralinės atsakomybės jausmą ir atveria pasauliui vartus į blogį. Savivalė, lengvabūdiškumas ir ištvirkimas užlieja mus tarsi triuškinanti vandens srovė. Šėtonas darbuojasi šeimoje. Jo vėliava iškelta net tų žmonių namuose, kurie mano esą krikščionys. Ten įsiviešpatavo pavydas, įtarinėjimai, veidmainystė, lenktyniavimas, rietenos, šventvagystės, nuolaidžiavimas geismams ir aistroms. Visa religinių principų ir mokymų sistema, kuri turėtų sudaryti visuomenės gyvenimo pagrindą, atrodo tarsi irstanti masė, greitai subyrėsianti į šipulius. Niekšingiausi nusikaltėliai įmesti į kalėjimus už savo piktarystes dažnai tampa dėmesio centru, jiems teikiamos dovanos – tarsi jie būtų pavydėtina išgarsėję. Jų asmenybės ir nusikaltimai iškeliama viešumon. Spauda aprašo atstumiančias nusikaltimo smulkmenas, taip supažindinama su apgavysčių, vagysčių ir žudynių praktika. Šėtonas džiūgauja dėl savo pragariškų planų sėkmės. Susižavėjimas blogiu, beprasmės žmogžudystės, nesaikingumas turėtų paskatinti dievobaiminguosius paklausti: „Ką galima padaryti, kad būtų sustabdytas šis blogio srautas?“

Teismus žlugdo kyšininkavimas. Valdžios vyrus valdo naudos troškimas ir meilė kūniškiems malonumams. Nesaikingumas taip sumažino daugelio sugebėjimus, kad šėtonas beveik visiškai juos valdo. Juristai kyšininkauja, apgaudinėja. Girtuokliavimas, aistros, pavydas, nesąžiningumas viešpatuoja tarp tų, kurie turėtų prižiūrėti įstatymų vykdymą. „Teisingumas paneigtas, teisumas laikosi atokiai, nes teisybė klumpa gatvėje, o dorumui uždrausta įeiti.“
(*Izaijo 59, 14*)

Bedievystė ir dvasinė tamsa, įsigalėjusi Romos viešpatavimo metais, buvo neišvengiama, nes buvo uždrausta turėti ir skaityti

Šventąjį Raštą. Kas sąlygoja bedievystę, Dievo Įstatymo atmetimą ir nuoseklų smukimą šiame religijos laisvės amžiuje, kuris nušvies-tas Evangelijos šviesa? Dabar, kai šėtonas nebegali atimti Šventojo Rašto, jis griebiasi kitų būdų, kad pasiektų tą patį tikslą. Pakirsti tikėjimą Biblija – jo tikslas, reiškiantis tą patį, ką ir pačios Biblijos sunaikinimas. Skleisdamas nuomonę, kad Dievo Įstatymas nėra privalomas, jis skatina žmones nusidėti, tarsi jie visiškai nežinotų jo įsakų. Tiek ankstesniais amžiais, tiek dabar siekdamas įgyven-dinti savo tikslus, šėtonas veikia per Bažnyčią. Šiandieninės reli-ginės bendruomenės atsisakė klausytis nepopuliarių tiesų, kurios atskleistos Šventajame Rašte. Kovodamos su jomis, Bažnyčios ku-ria įvairius aiškinimus ir laikosi nuomonės, kuri padeda sėti neti-kėjimo sėklas. Tvirtai laikydamiesi klaidingo popiežiaus mokymo apie sielos nemirtingumą ir sąmoningą žmogaus būseną po mir-ties, žmonės atmetė vienintelę apsaugą nuo spiritizmo apgaulių. Mokymas apie amžinašias kančias privertė daugelį nebetikėti Bib-lija. Kai žmonės įtikinėjami laikytis ketvirtojo įsakymo pradeda suprasti, kad būtina švęsti septintąją dieną – šabo dieną, vienintelis kelias išsivaduoti iš pareigos, kurios nenori vykdyti – paskelbti, kad Dievo Įstatymas daugiau neprivalomas – tai padarė daugelis skelbėjų. Taip jie nusviedė šalin visą Įstatymą, o kartu ir šabo dieną. Plečiantis šabo dienos pakeitimo darbui ir siekiant išvengti ketvirtojo įsakymo reikalavimų, Dievo Įstatymas bus beveik visuo-tinai atmetas. Religinį vadovų mokymai atvėrė duris bedievystei, spiritizmui ir švento Dievo Įstatymo paniekinimui. Šių vadovų at-sakomybė už bedievystę, kuri egzistuoja krikščioniškajame pasau-lyje, yra labai didelė.

Tie patys religiniai vadovai pradėjo tvirtinti, kad visur plintan-tį pagedimą galima paaiškinti vadinamojo „krikščioniškojo šven-tadienio“ išniekinimu, todėl privertus švęsti sekmadienį galima pakelti visuomenės dorovę. Tokie pareiškimai ypač dažnai daro-mi Amerikoje, kurioje mokymas apie tikrąją poilsio dieną – šabo dieną – buvo skelbiamas plačiausiai. Čia veikla už blaivybę, viena žymiausių ir svarbiausių dorovinių reformų, dažnai derinama su judėjimu už sekmadienio šventimą. Pastarojo gynėjai vaizduoja

save dirbančius visuomenės labui, o tuos, kurie atsisako prie jų prisijungti, apšaukia blaivybės ir reformos priešais. Tačiau faktas, kad judėjimas už klaidingo mokymo įtvirtinimą yra persipynęs su naudinga veikla, nėra argumentas klaidingo mokymo naudai. Galime slėpti nuodus, sumaišydami juos su sveiku maistu, bet nuo to jų savybės nepasikeis. Nuodai taps žymiai pavojingesni, nes tikėtina, kad žmonės juos paims neįtardami nieko blogo. Tai vienas iš šėtono naudojamų būdų – į tiesą įmaišyti melo raugą, kad jis atrodytų įtikinamai. Judėjimo už sekmadienio šventimą vadovai gali ginti reformas, kurios žmonėms yra būtinos, ir principus, kurie visiškai atitinka Bibliją, tačiau kai keliami reikalavimai, kurie prieštarauja Dievo Įstatymui, Jo tarnai negali prie jų prisijungti. Neįmanoma pateisinti tų, kurie niekais verčia Dievo įsakymus dėl žmonių priesakų.

Remdamasis dviem didžiaisiais klaidingais mokymais – apie sielos nemirtingumą ir sekmadienio šventumą, – šėtonas suvedžioja ir apgauna žmones. Pirmasis mokymas yra spiritizmo pagrindas, antrasis susijęs su Roma abipuse simpatija. Jungtinių Valstijų protestantai pirmieji išties ranką per bedugnę, kad paduotų ją spiritizmui, jie išties rankas virš prarajos, kad paspaustų jas Romos valdžiai. Ir šios trilypės sąjungos veikiama šalis, pamindama sąžinės teises, seks Romos pėdomis.

Tiksliausiai pamėgdžiodamas šiandieninę vadinamąją krikščionybę, spiritizmas sugeba apgaudinėti žmones ir įvilioti juos į pinkles. Pats šėtonas prisiderino prie šių dienų tvarkos ir papročių. Jis pasirodys apsimitęs šviesos angelu. Panaudodamas spiritizmą, jis darys stebuklus, gydys ligonius ir rodys daug nepaneigtinų antgamtinių reiškinių. Kai spiritistai apsimes, jog tiki Biblija ir gerbia Bažnyčios institucijas, jų darbas bus palaikytas dieviškosios jėgos apraiška.

Riba, skirianti vadinamuosius krikščionis ir bedievius, vos įžiūrima. Bažnyčios nariai mėgsta tą patį, ką ir pasaulis, jie pasiruošę susijungti. Šėtonas nusprendžia suvienyti juos ir dar labiau sustiprinti savo pozicijas, įtraukdamas visus į spiritizmo gretas. Katalikus, besigiriančius stebuklais kaip tikrosios Bažnyčios

skiriamuoju ženklu, lengvai apgaus ši stebukladarė jėga. Bus suklaidinti ir protestantai, paniekinę tiesos skydą. Tiek katalikai, tiek protestantai, tiek pasauliečiai vienodai pripažins pamaldumo išraišką, neturinčią jokios galios. Šioje vienybėje jie išvelgs milžinišką judėjimą už pasaulio atsivertimą ir ilgai lauktos tūkstantmetės karalystės pradžia.

Pasinaudodamas spiritizmu, šėtonas pasirodo kaip visos žmonijos geradarys. Jis gydo ligas ir bando įteigti naują pažangesnį religinį tikėjimą, nors tuo pat metu dirba savo naikinantį darbą. Jo gundymai pražudo daugybę žmonių. Nesaikingumas atima žmonėms protą – pasekmės: nuolaidžiavimas kūno geismams, rietenos ir kraujo praliejimas. Šėtonas mėgaujasi karais, nes pastarieji sužadina žemiausias sielos aistras ir amžinai pražudo savo aukas, paskendusias blogyje ir susitepusias krauju. Jo tikslas – kurstyti karus tarp tautų, kad atitrauktų žmonių mintis nuo pasirošimo sutikti Dievo teismo dieną.

Šėtonas veikia pasinaudodamas gamtos stichija, kad pajautų nepasirošusių širdžių derlių. Jis ištyrinėjo gamtos paslaptis ir visomis jėgomis stengiasi valdyti stichiją tiek, kiek leidžia Dievas. Kai jam buvo leista kankinti Jobą, greitai buvo sunaikintos bandos ir kaimenės, tarnai, namai, vaikai, vos tik pralinkusią negandą akimirksniu sekė kita. *Tik* Dievas apsaugoja savo kūrinius ir gina juos nuo naikintojo jėgos. Bet krikščioniškasis pasaulis paniekino Jehovos Įstatymą. Viešpats pasielgs teisingai, padarydamas tai, ką anksčiau skelbė atliksias, – Jis atitrauks savo palaimas nuo žemės, daugiau nesaugos ir nesirūpins tais, kurie maištauja prieš Jo Įstatymą bei moko ar verčia kitus daryti tą patį. Šėtonas valdo visus, kurių Dievas ypatingai nesaugo. Kai kuriems piktasis padės ir bus maloningas, kad pasiektų savo tikslus. Kitiems jis atneš vargus ir skatins žmones patikėti, kad visų nelaimių ir sielvartų priežastis yra Dievas.

Šėtonas, pasirodydamas žmonėms kaip puikus gydytojas, galintis išgydyti visas negalias, neš ligas ir nelaimes, kol didžiuliai miestai bus nuniokoti ir paversti griuvėsiais. Jis tai daro net dabar. Šėtonas rodo savo jėgą tūkstančiu įvairiausių būdų: sukeldamas

avarijas ir nelaimingus atsitikimus sausumoje bei jūroje, didelius gaisrus, nuožmius uraganus ir smarkias krušas, audras, potvynius, ciklonus, milžiniškas bangas ir žemės drebėjimus. Jis sunaikina nokstantį derlių ir užleidžia badą bei nelaimes. Jis užteršia orą mirtina infekcija – ir tūkstančiai žūsta nuo epidemijų. Jos kartojasi vis dažniau ir dažniau, kaskart darosi pražūtingesnės. Mirtis tyko ir žmogaus, ir gyvulio. „Kraštas liūdi ir vysta, pasaulis nuleido galvą ir nyksta; geriausi tautos žmonės krinta prapultin. Žemė suteršta joje gyvenančiųjų, nes jie nesilaikė įstatymų, pažeidė įstatus, sulaužė amžinąją Sandorą.“ (*Izaijo 24, 4–5*)

Vėliau didysis apgavikas įtikinęs žmones, kad visų šių bėdų priežastis yra tie, kurie tarnauja Dievui. Tie, kurie sukelia Dangaus nepasitenkinimą dėl visų sunkumų ir vargų, apkaltins tuos, kurių klusnumas Dievo įsakymams yra nuolatinis pažeidėjų priekaištas. Bus paskelbta, kad žmonės, nešvėsdami sekmadienio, įžeidžia Dievą, kad ši nuodėmė atnešė nelaimes, kurios nesibaigs tol, kol žmonės nebus griežtai priversti laikytis sekmadienio šventimo įsakymo. Bus tvirtinama, jog tie, kurie laikosi ketvirtojo Dievo įsakymo ir nešvenčia sekmadienio, drumsčia žmonių ramybę, trukdo Dievo malonei išsilieti kitiems ir užkerta kelią į žemišką gerovę. Kaltinimas, senovėje iškeltas Dievo tarnui, bus pakartotas dėl tokių pačių priežasčių: „Pamatęs Eliją, Ahabas tarė jam: ‘Ar tai tu, kuris varginai Izraelį?’ – ‘Ne aš Izraelį varginau, – atsikirto Elijas, – bet tu ir tavo tėvo namai, nes atmetėte Viešpaties įsakymus irėjote paskui Baalą.’“ (*1 Karalių 18, 17–18*) Neteisingais kaltinimais sukėlė žmonių pyktį, jie įtikins žmones pasielgti su Dievo pasiuntiniais panašiai, kaip atpuolęs Izraelis pasielgė su pranašu Eliju.

Stebukladarė jėga, pasireiškusi spiritizmu, darys poveikį tiems, kurie nusprendė labiau klausyti Dievo, o ne žmonių. Mediumai paskelbs, jog Dievas juos siuntė įtikinti nešvenčiančius sekmadienio žmones, kad jie klysta, ir tvirtins, jog šalies įstatymams reikia paklusti taip pat kaip Dievo Įstatymui. Jie sielosi dėl nedorybių pasaulyje, bet rems religijos mokytojus, liudijančius, jog dorovės smukimą sukėlė sekmadienio paniekinimas. Visi, kurie atsisakys pripažinti šį liudijimą, užsitrauks didžiulę rūstybę.

Šėtono politika šiame paskutiniame susidūrimė su Dievo tauta išlieka tokia pati, kokia buvo didžiosios kovos danguje pradžioje. Apsimetęs, jog stengiasi sustiprinti Dievo valdžią, jis slapta stengėsi ją nuversti. Viskuo, ką darė pats, jis apkaltino ištikimus angelus. Ta pačia apgaulinga politika yra paženklinta Romos bažnyčios istorija. Ji vaizduojasi veikianti kaip Dangaus vietininkė, nors siekia iškelti save virš Dievo ir pakeisti Jo Įstatymą. Tie, kurie mirė dėl ištikimybės Evangelijai valdant Romai, buvo apšaukti piktdariais ir apkaltinti ryšiais su šėtonu. Buvo panaudotos visos įmanomos priemonės, kad užtrauktų jiems gėdą ir paverstų liudytojų akivaizdoje (ir netgi sau patiems atrodytų) niekingais nusikaltėliais. Taip bus ir mūsų laikais. Siekdamas sunaikinti tuos, kurie gerbia Dievo Įstatymą, šėtonas stengsis, kad jie būtų apkaltinti kaip įstatymų laužytojai, kaip žmonės, įžeidinėjantys Dievą ir užtraukiantys bausmes visam pasauliui.

Dievas niekada nedaro spaudimo žmogaus valiai ir sąžinei, tačiau šėtonas nuolat tikisi prievarta ir žiaurumu užvaldyti tuos, kurių negali kitaip suvedžioti. Panaudodamas gąsdinimus ir prievartą, jis stengiasi užvaldyti žmogaus sąžinę ir užsitarnauti sau pagarbą. Siekdamas savo tikslų, jis naudoja religinę ir pasaulietinę valdžią, skatindamas leisti žmonių įstatymus, priešingus Dievo Įstatymui.

Tie, kurie gerbia biblinę šabo dieną [šeštadienį], bus apšaukti įstatymo ir tvarkos priešais, laužančiais visuomenės moralės normas, keliančiais anarchiją, nešančiais pagedimą, užtraukiančiais žemei Dievo bausmes. Jų ryžtas gyventi pagal širdies balsą bus laikomas užsispyrimu, nenuolaidumu ir valdžios negerbimu. Juos kaltins neloyalumu vyriausybei. Dvasininkai, kurie neigia, jog Dievo Įstatymas yra privalomas, iš sakyklų skelbs apie pareigą paklusti civilinei valdžiai, kaip Dievo nustatytai. Įstatymų leidėjai ir teismai apšmeiš, pasmerks ir nuteis žmones, kurie laikosi Dievo įsakymų. Jų žodžiams bus suteikiama neteisinga prasmė, bus aiškinama, kad jų elgesio motyvai patys blogiausi.

Atmesdamos aiškius Biblijos argumentus, remiančius Dievo Įstatymą, protestantų Bažnyčios stengsis nutildyti tuos, kurių tikėjimo negalėjo pakirsti Biblija. Šios Bažnyčios užsimerkia prieš

faktā, kad pasuko krikščioniškam pasauliui nepaklususių žmonių persekiojimo keliu, jie pripažįsta popiežiaus „šabo dienos“ – sekmadienio – keliamus reikalavimus.

Aukštieji Bažnyčios dvasininkai susivienys su aukštais valdininkais, kad papirktų, įtikintų ar priverstų visus visuomenės sluoksnius švęsti sekmadienį. Dieviškojo autoriteto trūkumą užpildys žiaurūs įstatymai. Politikų korupcija slopina meilę teisingumui ir pagarbą tiesai. Laisvojoje Amerikoje įstatymų leidėjai ir valdžios vyrai, norėdami užsitikrinti visuomenės palankumą, paklus populiariausiam reikalavimui išleisti įstatymą, verčiantį švęsti sekmadienį. Nebus paisoma sąžinės laisvės, kuri įgyta tokia brangia kaina. Mes pamatysime, kad netrukus įvyksiančioje kovoje išsipildys pranašo žodžiai: „Ir įnirto slibinas prieš moterį, ir metėsi kautis su kitais jos palikuonimis, kurie laikosi Dievo įsakymų ir saugoja Jėzaus liudijimą.“ (*Apreiškimo 12, 17*)

37. BIBLIJA – PATIKIMA APSAUGA

„Jei žmonės jums sakys: ‘Kreipkitės į vėles ir būrėjus, kurie šnabžda ir dūsauja! Argi neturėtų tauta atsiklausti savo dievų, tartis su mirusiais dėl gyvųjų mokymo ir liudijimo?’ – be abejo, taip kalbantieji neregės aušros!“ (*Izaijo 8, 19–20; kt. vert.:* „Jei jums sako: ‘Klauskite mirusiųjų dvasių iššaukėjus ir būrėjus, kurie jums murma ir šnibžda.’ Argi tauta neturėtų klausti savo Dievo? Argi reikia klausti mirusiųjų gyvųjų reikalais? Kreipkitės į Įstatymą ir apreiškimą. Jeigu jie taip nesako, nėra juose šviesos.“) Dievo tauta turi vadovautis Šventuoju Raštu kaip vienintele apsauga nuo netikrų mokytojų ir apgaulingos tamsos dvasių jėgos. Šėtonas naudoja kiekvieną įmanomą būdą sutrukdyti žmonėms pažinti Bibliją, nes ji aiškiai atskleidžia jo apgavystes. Kiekvieną kartą, atnaujinant Dievo darbą, blogio kunigaikštis ima veikti vis smarkiau. Dabar jis kaupia jėgas baigiamajam mūšiui su Kristumi ir Jo sekėjais. Greitai mes susidursime su paskutine didele apgavyste. Prieš mūsų akis antikristas darys savo stebuklus. Klastotė bus tokia panaši į tiesą, kad be Šventojo Rašto bus neįmanoma jos atskirti. Todėl Biblijos liudijimais būtina tikrinti kiekvieną pareiškimą ir kiekvieną stebuklą.

Besistengiantieji paklusti visiems Dievo įsakymams sulauks pasipriešinimo ir užsitrauks pajuoką. Padėti jiems atsilaikyti gali tik

Dievas. Kad išvertų būsimus išbandymus, jie turi suprasti Dievo valią, atskleistą Jo Žodyje. Jie gerbia Dievą, nes teisingai suvokia Jo charakterį, valdymą bei tikslus, vadovaujasi jais gyvenime. *Paskutinėje didžiojoje kovoje išliks tik tie, kurie yra praturtinę savo mąstymą Biblijos tiesomis.* Kiekviena siela turės atidžiai patikrinti save: ar aš privalau Dievo klausyti labiau negu žmonių. Lemiamo valanda yra labai arti. Ar mes tvirtai stovime ant nekintančio Dievo Žodžio uolos? Ar mes pasiruošę išlikti tvirti gindami Dievo įsakymus ir Jėzaus tikėjimą?

Kai Išgelbėtojas prieš nukryžiovimą aiškino savo apaštalams, jog Jis turės būti nužudytas ir vėl keltis iš kapo, dalyvavo ir angelai, kad Jo žodžiai labiau paveiktų mokinių sąmonę ir širdis. Tačiau apaštalai tikėjosi patys išsivaduoti iš romėnų jungo ir negalėjo pakęsti minties, kad Tas, į kurį jie dėjo visas viltis, turės gėdingai mirti. Žodžiams, kuriuos jie turėjo prisiminti, nebuvo vietos jų mintyse, ir atėjęs išbandymo metas juos užklupo nepasiruošusius. Jėzaus mirtis visiškai sugriovė jų viltis, tarsi Jis nebūtų jų įspėjęs iš anksto. Todėl ir pranašystės mums taip pat aiškiai atskleidžia ateitį, kaip aiškiai apaštalams ją atskleidė Kristaus žodžiai. Aiškiai parodyti įvykiai, kurie siejasi su malonės laiko pabaiga ir pasiruošimu nelaimės metui. Bet dauguma nesupranta šių svarbių tiesų, tarsi jos niekada nebūtų atskleistos. Šėtonas budi ir stengiasi išdildyti bet kokią užuominą apie tiesą, kuri galėtų žmones pamokyti išgelbėjimui, todėl nelaimės metas užklups juos nepasiruošusius.

Siųsdamas žmonėms tokius svarbius įspėjimus, Dievas perduoda juos per šventuosius angelus, lekiančius dangaus viduriu ir reikalauja, kad kiekvienas žmogus, apdovanotas sugebėjimu mąstyti, atkreiptų dėmesį į šias žinias. Siaubingos baismės, skirtos garbinantiems žvėrį ir jo atvaizdą (žr. *Apraiškimo 14, 9–11*), turėtų paskatinti visus kruopščiai tyrinėti pranašystes, kad sužinotų, kas yra žvėries ženklas ir kaip jo išvengti. Bet dauguma žmonių, nenorėdami girdėti tiesos, užsikimšo ausis ir griebėsi prasimanymų. Apaštalas Paulius, apžvelgdamas paskutines ateities dienas, skelbė: „Ateis toks laikas, kai žmonės nebepakęs sveiko mokslo.“ (2 *Timo-tiejui 4, 3*) Tas laikas jau tikrai atėjo. Daugelis nenori girdėti Biblijos

tiesų, nes jos prieštarauja nuodėmingos, pasaulį mylinčios širdies norams. Šėtonas pakiša apgaules, kurios žmonėms patinka.

Tačiau Dievas žemėje turi tautą, kuri remsis Biblija ir vien tik ja viena kaip vieninteliu visų mokymų ir reformų pagrindu. Jokia išsilavinusių žmonių nuomonė, jokios mokslinės išvados, joks tikėjimo išpažinimas, jokie gausūs ir priešaringi įvairių Bažnyčių susirinkimų nutarimai, joks daugumos balsas, – nei pavieniui, nei kartu negali būti laikomi kokio nors religinio klausimo įrodymu. Prieš pripažindami bet koki mokymą ar priesaką, mes turime reikalauti aiškaus patvirtinimo: „Taip sako Viešpats.“

Šėtonas nuolat stengiasi nukreipti žmonių dėmesį nuo Dievo į žmogų. Jis skatina žmones žvelgti į vyskupus, pastorius, teologijos profesorius kaip į savo orientyrus, o ne tyrinėti Šventąjį Raštą, iš kurio sužinotų savo pareigas. Tada, užvaldęs vadovų mąstymą, jis gali veikti pagal savo valią daugybę žmonių.

Kai Kristus atėjo, kad paskelbtų žodžius, teikiančius gyvybę, paprasti žmonės su džiaugsmu Jo klausėsi. Daugelis žmonių, net dauguma kunigų ir vyresniųjų įtikėjo. Bet aukštieji kunigai ir tautos seniūnai ryžtingai pasmerkė ir atmetė Jo mokymus. Nors visos jų pastangos apkaltinti Jį buvo nevaisingos, nors jie negalėjo pajusti dieviškosios jėgos poveikio ir išvelgti išminties, slypinčios Jo žodžiuose, jie jau iš anksto buvo nusistatę prieš Jį. Kad nebūtų priversti tapti Jo mokiniais, jie atmetė aiškiausius įrodymus, kurie patvirtina, kad Jis yra Mesijas. Šie Jėzaus priešininkai buvo žmonės, kuriuos tauta nuo vaikystės buvo išmokyta gerbti ir kurių autoritetui ji buvo įpratusi besąlygiškai lenktis. Žmonės klausė, kodėl mūsų seniūnai ir mokyti Rašto žinovai netiki Jėzumi? Ar šie dievobaimingi žmonės nebūtų pripažinę Jo, jeigu Jis būtų Kristus? Šie mokytojai turėjo didelę įtaką žydų tautai, todėl ji atmetė savo Atpirkėją.

Dvasią, vedusią tuos kunigus ir seniūnus, rodo daugelis tariaimai pamaldžių žmonių. Jie atsisako tyrinėti Šventojo Rašto liudijimus apie ypatingas tiesas, skirtas mūsų laikams. Jie kalba apie savo šalininkų skaičių, turtą ir populiarumą ir su panieka žiūri į tiesos gynėjus kaip į negausią grupę neturtingų ir nežinomų žmonių, išpažįstančių tikėjimą, skiriančią juos nuo pasaulio.

Kristus numatė, kad žydų išsklaidymas neužbaigs neteisėtos Šventojo Rašto žinovų ir fariziejų valdžios. Savo pranašišku žvilgsniu Jis matė išaukštintos žmogiškosios valdžios, kuri visais amžiais Bažnyčiai buvo itin baisus prakeikimas, darbą siekiant užvaldyti žmonių sąžinę. Jo siaubingi kaltinimai Rašto žinovams ir fariziejams, Jo išpėjimai žmonėms nesekti šių aklių vadovų buvo užrašyti Šventajame Rašte kaip perspėjimas ateinančioms kartoms.

Romos bažnyčia suteikia teisę aiškinti Šventąjį Raštą tik dvasininkijai. Remiantis tuo, kad tik dvasininkai sugeba aiškinti Dievo Žodį, iš paprastų žmonių buvo atimtas tiesos Žodis. Nors Reformacija sugražino Bibliją žmonėms, bet tas pats Romos iškeltas principas daugelį protestantų sulaiko nuo savarankiško Biblijos tyrinėjimo. Žmonės yra mokomi pripažinti Biblijos mokymus, bet tik interpretuotus Bažnyčios. Todėl tūkstančiai – nors kai kurios tiesos aiškiai atskleistos Šventajame Rašte, – neišdrįsta pripažinti nieko, kas prieštarautų jų įsitikinimams ar nustatytam jų Bažnyčios mokymui.

Nepaisydami to, kad Biblija pilna perspėjimų apie netikrus mokytojus, vis dėlto daugelis pasiruošę patikėti savo sielas dvasininkijai. Šiandien yra tūkstančiai tokių „religijos profesorių“, negalintių paaiškinti esminių išpažįstamo tikėjimo klausimų kitaip nei juos mokė jų religijos vadovai. Jie beveik nekreipia dėmesio į Išgelbėtojo mokymus, tačiau akiai pasitiki kunigų žodžiais. Nejaugi dvasininkai neklysta? Kaip galime patikėti jiems savo sielas, jeigu tyrinėdami Dievo Žodį neįsitikinome, jog jie yra šviesos skleidėjai. Daugeliui pristinga moralinės drąsos išsukti iš pasaulio praminto kelio, ir jie paseka mokytų žmonių pėdomis. Nenorėdami tyrinėti Šventojo Rašto patys, jie nueina klystkeliais be jokios vilties iš ten ištrukti. Jie mato, kad Biblijoje aiškiai atskleista tiesa apie šį laikotarpį, jie jaučia Šventosios Dvasios, lydintios šiuos pareiškimus, veikimą, ir vis dėlto leidžia dvasininkijai nugręžti juos nuo šviesos. Nors protas ir sąžinė yra įsitikinę tiesa, šios apgautos širdys neišdrįsta galvoti kitaip negu jų dvasininkai. Neturėdami savo nuomonės, amžinuosius interesus jie aukoja sekdami kitų netikėjimu, išdidumu ir išankstiniu nusistatymu.

Yra daug būdų, kuriais šėtonas naudojasi, kad jo paveikti žmonės įtrauktų į tinklą kitus, supančiotų ir padarytų juos belaisviais. Daugelį jis „suima“, skatindamas juos švelniai, su meile prisirišti prie tų, kurie yra Kristaus kryžiaus priešai. Nesvarbu, koks tai prisirišimas – prie tėvų, vaikų, sutuoktinių ar draugų – pasekmės yra tos pačios. Tiesos priešininkai sukaupia jėgas, kad galėtų valdyti kitų sąžinę, o jų valdomos sielos neturi pakankamai drąsos ir savarankiškumo, kad paklustų savo pačių pareigos jausmui.

Tiesa ir Dievo šlovė yra neatskiriami dalykai. Dabar, kai Biblija yra mums prieinama, mes negalime tuo pačiu metu garbinti Dievą ir laikytis klaidingų nuomonių. Daugelis tvirtina, kad nesvarbu, kuo žmogus tiki, jei tik gyvena teisingai. Tačiau *tikėjimas formuoja gyvenimo būdą*. Jei tiesa ir šviesa mums yra pasiekiamos, bet mes nesistengiame pasinaudoti teise išgirsti ir suprasti tiesą, iš tikrųjų ją atmetame ir vietoj šviesos pasirenkame tamsą.

„Žmogui jo kelias gali atrodyti teisingas, bet galų gale jis nuveda į mirtį.“ (*Patarlių 16, 25*) Dėl paklydimų ir nuodėmių negalima teisintis nežinojimu, nes yra visos galimybės sužinoti Dievo valią. Keliaudamas žmogus prieina vietą, kur kelias išsišakoja, ten jis mato rodyklę, rodančią, kur veda kiekvienas iš kelių. Jeigu jis nepaisys šios rodyklės ir pasirinks kelią, kuris jam atrodo teisingas, tikėtina, kad jis pasuks klaidingu keliu, nors jį ir vestų nuoširdus įsitikinimas savo teisumu.

Dievas davė mums savo Žodį, kad susipažintume su Jo mokymais ir patys sužinotume tai, ko Jis reikalauja iš mūsų. Kai Įstatymo mokytojas priėjo prie Jėzaus klausdamas: „Ką turiu daryti, kad laimėčiau amžinąjį gyvenimą?“, Išgelbėtojas atkreipė jo dėmesį į Šventąjį Raštą, sakydamas: „O kas parašyta Įstatyme? Kaip skaitai?“ Nežinojimu nebus pateisintas nei jaunas, nei senas; nežinojimas neatleis jų nuo bausmės už nusizengimą Dievo Įstatymui, nes jie turi patikimą šio Įstatymo liudijimą, jame išdėstytus principus ir reikalavimus. Nepakanka gerų norų, nepakanka daryti tik tai, kas atrodo teisinga arba ką dvasininkas nurodo esant teisinga. Sielos išgelbėjimas kabo ant plauko, todėl kiekvienas pats turi tyrinėti Šventąjį Raštą. Nors žmogaus įsitikinimai tvirti, nors jis pasitiki

savo kunigu, bet gyvenime jis negali remtis žemiškais autoritetais. Žmogus turi Schema, kurioje pažymėti visi kelio ženklai, kurie veda į dangų, todėl jam nieko nereikia spėlioti.

Pirmoji ir didžiausia mąstančios būtybės pareiga – iš Šventojo Rašto sužinoti, kas yra tiesa, eiti jos šviesoje ir drąsinti kitus sekti šiuo pavyzdžiu. Diena iš dienos mes turėtume kruopščiai ir atidžiai tyrinėti Bibliją, pasverdami kiekvieną mintį ir lygindami vieną Rašto vietą su kita. Dievo padedami mes turime formuoti savo pažiūras, nes atsakyti prieš Dievą turėsime patys.

Aiškiausiai atskleistas Biblijoje tiesas mokyti žmonės apgaubė tamsa ir abejonėmis. Jie, manantys esą labai išmintingi, moko, kad Šventojo Rašto mistinės, paslaptingos, dvasinės prasmės neįmanoma perduoti žmonių kalba. Šie žmonės yra netikri mokytojai. Tokiems Jėzus skelbė: „[...] neišmanote nei Raštų, nei Dievo galybės“ (*Morkaus 12, 24*). Biblijos kalba turi būti aiškinama tiesiogine prasme, išskyrus tuos atvejus, kai naudojami simboliai ar įvaizdžiai. Kristus pažadėjo: „Kas nori vykdyti Jo valią, supras, ar tas mokslas iš Dievo.“ (*Jono 7, 17*) Jei žmonės priimtų Bibliją tokią, kokia ji yra, jei nebūtų netikrų mokytojų, iškreipiančių ir supainiojančių mąstymą, tai būtų atliktas darbas, kuris suteiktų angelams džiaugsmo ir į Kristaus kaimenę atvestų tūkstančių tūkstančius dabar klajojančius klystkeliais.

Tyrinėdami Šventąjį Raštą mes turime įtempti visas jėgas ir užsibrėžti tikslą suvokti paslaptingus Dievo ketinimus tiek, kiek tai yra leidžiama mirtingiesiems. Ir vis dėlto neturėtume pamiršti, kad tyrinėti Bibliją reikia su vaikišku nuolankumu ir patiklumu – tikraja mokinio dvasia. Šventojo Rašto sunkumų neįmanoma įveikti naudojantis tokiais pačiais būdais, kurie taikomi sprendžiant filosofines problemas. *Mes turėtume pradėti tyrinėti Bibliją ne pasitikėdami savimi, taip dauguma žengia į mokslą, bet meldamiesi, suvokdami priklausomybę nuo Dievo ir nuoširdžiai norėdami sužinoti Jo valią. Mes turime ateiti kupini nuolankios ir pažinimo trokštančios dvasios, kad pasisemtume žinių iš didžiojo AŠ ESU. Priešingu atveju piktieji angelai taip užtemdys mūsų protą ir užkietins širdis, kad tiesa mūsų nepaveiks.*

Didelė Šventojo Rašto dalis, kurią mokyti žmonės laiko paslaptimi arba praleidžia kaip mažai reikšmingą, yra kupina paguodos ir pamokymų tam, kuris mokosi Kristaus mokykloje. Dauguma teologų nesupranta Dievo Žodžio dėl vienintelės priežasties – jie užsimerkia prieš tiesas, kurių nenori vykdyti. Biblijos tiesos suvokimas priklauso ne tiek nuo žmogaus intelekto, kiek nuo nuoširdžių ketinimų siekti vieno tikslo ir karšto troškimo – įgyti teisumą.

Niekada netyrinėkite Biblijos be maldos. Vien tik Šventoji Dvasia gali paskatinti mus pajusti, kokie svarbūs yra tie lengvai suprantami dalykai, arba sulaikyti nuo klaidingo sunkiai suprantamų tiesų išsiaiškinimo. Tai dangaus angelų pareiga – paruošti žmogaus širdį suvokti Dievo Žodį taip, kad jo grožis sužavėtų mus, jo perspėjimai patartų mums, jo pažadai atgaivintų ir stiprintų mus. Psalmininko prašymas turėtų tapti mūsų prašymu: „Atmerk man akis, kad galėčiau suprasti Tavo Įstatymo nuostabius vaisius.“ (*Psalmė 119, 18*) Gundymai dažnai atrodo nenugalimi, nes apleidęs maldą ir Biblijos tyrinėjimą, gundomas žmogus sunkiai prisimena Dievo pažadus ir pasitinka šėtoną neapsiginklavęs Biblijos ginklais. Tačiau angelai sergsti tuos, kurie trokšta išmokti dieviškųjų dalykų, ir, iškilus būtinybei, jie atsimins tas tiesas, kurių jiems reikia. Viešpats „ateis kaip upės sraunuma, genama Viešpaties vėjo“ (*Izaijo 59, 19; kt. vert.: „Kai priešas ateis kaip srovė, Viešpaties Dvasia iškels savo vėliavą.“*).

Jėzus pažadėjo savo mokiniams: „O Globėjas – Šventoji Dvasia, kurį Mano vardu Tėvas atsiųs, – Jis išmokys jus visko, ir viską primins, ką esu jums pasakęs.“ (*Jono 14, 26*) Kad pavojaus metu Dievo Dvasia galėtų priminti mums Kristaus mokymus, pirmiausia turime būti juos išmokę ir saugoti savo atmintyje. „Branginu širdyje Tavo Žodį, – sako Dovydas, – kad Tau nenusidėčiau.“ (*Psalmė 119, 11*)

Visi, branginantys amžinuosius interesus, turi saugotis abejonių puolimo. Bus pasikėsinta į pačius tiesos pamatus. Neįmanoma išvengti šiuolaikinės bedievybės sarkazmo, sąmoningo klaidinimo ir gudravimo, apgaulingų ir pražūtingų jos mokymų. Šėtonas savo gundymus pritaiko visiems. Bemokslis jis užgriūna patyčiomis ir

pašaipomis, tuo tarpu išsilavinusius žmones pasitinka moksliniais argumentais ir filosofiniu mąstymu, tačiau abiem atvejais vienodai norima sukelti nepasitikėjimą Biblija ar panieką jai. Netgi jaunimas, mažai turintis patirties, drįsta abejoti pagrindiniais krikščionybės principais. Toks silpnas jaunimo tikėjimas turi įtakos kitiems. Daugelį šėtonas paskatino šaipytis iš tėvų tikėjimo ir „įžeidinėti malonės Dvasią“ (*Hebrajams 10, 29*). Daugeliui pasižadėjusių gyventi Dievo garbei ir pasaulio palaimai bjauri netikėjimo dvasia sugadino gyvenimą. Visi, pasitikintys pagyrūniškais žmogaus proto nutarimais ir įsivaizduojantys, kad jie gali išaiškinti dieviškąsias paslaptis ir pasiekti tiesą be Dievo išminties pagalbos, įsipainioja į šėtono pinkles.

Mes gyvename iškilingiausiu šio pasaulio istoriniu laikotarpiu. Žemės gyventojų likimas yra beveik nuspręstas. Mūsų pačių ateities gerovė ir kitų žmonių išgelbėjimas priklauso nuo kelio, kurį renkamės dabar. Reikia, kad mums vadovautų Tiesos Dvasia. Kiekvienas Kristaus sekėjas turėtų nuoširdžiai paklausti: „Viešpatie, ką turiu daryti?“ Mes turime nusizeminti prieš Viešpatį, pasninkauti, melstis ir gerai apmąstyti Jo žodžius, ypač tuos, kurie skirti Teismo scenoms. Mes turime stengtis įsigyti gilią ir gyvą dieviškųjų dalykų patirtį jau dabar. Mes neturime praleisti nė akimirkos. Aplink mus vyksta gyvybiškai svarbūs įvykiai. Mes gyvename šėtono užburtoje žemėje. Dievo sargybiniai, nemiegokite! Priešas tykoja arti, laukdamas, kol jūs nusilpsite ir užsnūsite, kad galėtum užpulti jus, ir jūs taptumėte jo aukomis.

Dauguma apsigauja, neteisingai suvokdami savo tikrąją padėtį Dievo akyse. Jie džiaugiasi, kad nepadarė nieko blogo ir pamiršta gerus bei kilnius darbus, kurių Dievas iš jų reikalauja, o jie nesistengė daryti. *Nepakanka būti medžiais Dievo sode. Jie turi pateisinti Jo viltis, duoti vaisių.* Viešpats mano, kad žmonės yra atsakingi už tai, kad nepadarė tiek gero, kiek galėjo padaryti stiprinami Jo malonės. Dangaus knygose jie pažymėti kaip bevaisiai žemės medžiai. Bet šių žmonių padėtis nėra visiškai beviltiška. Kartu su tais, kurie paniekino Jo gailingumą ir piktnaudžiavo Jo malone, didelės kantrybės ir meilės Širdis vis dėlto prašo: „Pabusk,

kuris miegi, kelkis iš numirusių, ir apšvies tave Kristus.' Todėl rūpestingai žiūrėkite, kaip jūs elgiatės, kad nebūtumėte tartum neišmanėliai, bet kaip išmintingi, gerai naudojantys laiką, nes dienos yra piktos.“ (*Efeziečiams 5, 14–16*)

Atėjus išbandymų metui, išaiškės visi, kuriems Dievo Žodis buvo gyvenimo principas ir taisyklė. Vasarą mes nepastebime skirtumų tarp visžalių ir rudenį nukrintančiais lapais medžių. Bet užėjus žiemos vėtroms, visada žaliuojantys medžiai nesikeičia, o kiti netekę lapų apsinuogina. Taip ir dabar negalima atskirti tikrojo ir Dievui neištikimo krikščionio. Bet laikas, kai skirtumas bus aiškiai matomas, jau arti. Kai sukils priešininkai, vėl išviešpataus fanatizmas ir nepakantumas, įsiliepsnos persekiojimai – veidmainiai bei abejojantys susvyruos ir atsisakys savo tikėjimo. Tačiau tikrasis krikščionis stovės tvirtas kaip uola – jo tikėjimas bus stipresnis, jo viltis – šviesesnė negu geriausiomis dienomis.

Psalmininkas sako: „[...] Tavo įsakai – mano užsiėmimas. [...] Iš Tavo įsakų įgyju išminties, todėl nekenčiu jokio sukto kelio.“ (*Psalms 119, 99. 104*)

„Laimingas žmogus, kuris išmintį randa. Toks žmogus – tarsi medis, pasodintas prie vandens, leidžiantis savo šaknis srovės link, nebijantis kaitros, kai ji užaina; jo lapai nuolat žaliuoja, nepabūgstą sausros metų, nenustoją duoti vaisių.“ (*Patarlių 3, 13; Jeremijo 17, 8*)

38. PASKUTINIS ĮSPĖJIMAS

„Paskui aš išvydau kitą angelą, nužengiantį iš dangaus ir turintį didžią galybę. Žemė nušvito nuo jo skaistumo. O jis šaukė skambiu balsu: ‘Krito, krito didžioji Babelė! Ji pavirto demonų buveine, visų netyrųjų dvasių pastoge, visokių nešvarių ir nekenčiamų paukščių landyne. [...]’ Ir išgirdau iš dangaus kitą balsą, skelbiantį: ‘Išeik iš Babelės, Mano tauta, kad nedalyvautum jos nuodėmėse ir nepatirtum jos negandų!’“ (*Apreiškimo 18, 1–2. 4*) Šis Biblijos tekstas nurodo ateities laiką, kai žinia apie Babelės kritimą, kuri skelbė Antrasis angelas iš Apreiškimo knygos (14, 8), bus pakartota. Šie žodžiai pabrėžia įvairių Babelę sudarančių konfesijų sugedimą, padidėjusį nuo 1844 metų vasaros, kai ši žinia buvo paskelbta pirmą kartą. Jie apibūdina siaubingą religinio pasaulio padėtį. Kiekvieną kartą, atmetus tiesą, žmonių protas tampa tamsesnis, jų širdys – kietesnės, kol pagaliau jie suižūlėja kaip bedieviai. Nepaisydami Dievo perspėjimų, jie toliau tryps vieną iš dešimties Dievo įsakymų, kol pagaliau pradės persekioti žmones, šventai jo besilaikančius. Kristus visiškai nuvertinamas, kai paniekinamas Jo Žodis ir Jo tauta. Kai Bažnyčios priims spiritizmo mokymus, bus pašalinti visi neatgimusios širdies apribojimai, išorinis religijos išpažinimas bus tik priedanga, slepianti niekingiausią blogį. Tikėjimas spiritizmo reiškinyiais atveria duris klaidinančioms

dvasioms bei demonų mokslams. Taip piktuųjų angelų įtaka jaučiama Bažnyčiose.

Pranašystė apie Babelę skelbia: „Mat jos nuodėmės pasiekė dangų, ir Dievas prisiminė jos piktenybes.“ (*Apraiškimo 18, 5*) Ji pripildė savo kalčių taurę, netrukus ją ištiks pražūtis. Tačiau Babelėje Dievas turi savo žmonių, ir anksčiau negu Jo bausmės kris ant jos, šie ištikimieji turi palikti ją, kad nedalyvautų jos nuodėmėse ir nepatirtų jos negandų. Todėl ir *kilo judėjimas*, kurį simbolizuoja nusileidžiantis iš dangaus angelas, savo skaistumu apšviečiantis žemę ir skambiu balsu skelbiantis Babelės nuodėmes. Paskelbus šią žinią, girdimas kvietimas: „Išeik iš Babelės, Mano tauta!“ *Ši žinia kartu su Trečiojo angelo žinia ir yra paskutinis perspėjimas žemės gyventojams.*

Baisi yra pabaiga, prie kurios artėja pasaulis. Žemiškos jėgos, susijungusios kovai su Dievo įsakymais, išleis įsaką, skelbiantį, kad „visi, maži ir dideli, turtuoliai ir vargdieniai, laisvieji ir vergai“ (*Apraiškimo 13, 16*) turi laikytis Bažnyčios tradicijų ir švęsti sekmadienį – netikrąją šabo dieną. Visi, kurie atsisakys paklusti, iš pradžių bus baudžiami pagal civilinius įstatymus, o galų gale bus paskelbta, kad jie nusipelno mirties. Antra vertus, Dievo Įstatymas, įskaitant ir Kūrėjo poilsio dieną, reikalauja paklusti ir grasina dideliu Jo įniršiu, kuris išsilies ant įsakymų laužytojų.

Kai ištyrinėjame šias tiesas, tampa aišku, kad kiekvienas, kuris pamins Dievo Įstatymą, norėdamas paklusti žmonių įsakymams, priims žvėries ženklą, rodantį ištikimybę jėgai, kurią jis pasirenka vietoj Dievo. Dangaus perspėjimas byloja: „Kas garbina žvėrį ir jo atvaizdą ir priima ant savo kaktos ar ant rankos jo ženklą, tas turės gerti Dievo įniršio vyno, įpildo ir neatmiešto Jo rūstybės taurėje, ir bus kankinamas ugnimi ir siera šventųjų angelų ir Avinėlio akyse.“ (*Apraiškimo 14, 9–10*)

Tačiau nė vienam neteks kęsti Dievo įniršio tol, kol neatmes tiesos, kurią suvokė protu ir kuri buvo įrašyta sąžinėje. Daug yra tokių, kurie niekada neturėjo galimybės išgirsti tiesų, skirtų šiam laikotarpiui. Jiems niekada nebuvo teisingai išaiškinta, kad privaloma vykdyti ketvirtąjį įsakymą. Tas, kuris „perskaito, kas įrašy-

ta kiekvienoje širdyje“, įvertina visa, kas skatina žmones vienaip ar kitaip elgtis, neleis, kad nors vienas, trokštantis sužinoti tiesą, būtų suklaidintas ir neteisingai suprastų kovos pasekmes. Nereikia reikalauti, kad žmonės aklaiai vykdytų įsaką. Visi bus pakankamai apšviesti, kad galėtų sąmoningai apsispręsti.

Šabo diena (sabata) bus didelis ištikimybės išmėginimas, nes tai yra ta tiesos dalis, dėl kurios labiausiai ginčijamasi. Paskutinį kartą išmėginant žmones bus nubrėžta riba tarp tų, kurie tarnauja Dievui, ir tų, kurie Jam netarnauja. Tuo tarpu, kai švenčiant netikrąją šabo dieną [sekmadienį] pagal valstybės įstatymą, priešingą ketvirtajam įsakymui, bus pripažįstama ištikimybės jėgai, kuri yra priešiška Dievui, tikrosios šabo dienos šventimas, paklūstant Dievo Įstatymui, bus ištikimybės Kūrėjui įrodymas. *Kai vieni priima žymę, rodančią jos atsidavimą žemiškoms jėgoms, jie paženklinami žvėries ženklų, o pasirinkę ištikimybės dieviškajam autoritetui požymį, paženklinami Dievo antspaudu.*

Anksčiau žmonės, aiškinantys tiesas, kurias atskleidžia Trečiojo angelo žinia, dažnai buvo vadinami tikrais panikos kėlėjais. Jų pranašavimai, kad religinis nepakantumas įgis valdžią Jungtinėse Valstijose, kad Bažnyčia susivienys su valstybe, siekdama persekioti besilaikančius Dievo įsakymų, buvo paskelbti nepagrįstais ir absurdiškais. Buvo pasipūtėliškai pareikšta, kad ši šalis niekada negali pasikeisti, ji buvo ir yra religinės laisvės gynėja. Bet agitacija apie priverstinį sekmadienio šventimą vis plinta, akivaizdu, jog artinasi įvykis, dėl kurio taip ilgai buvo abejojama ir netikima, todėl Trečiojo angelo žinia turės tokį poveikį kaip niekada anksčiau.

Kiekvienai kartai Dievas siuntė savo tarnus reikšti priekaištų už nuodėmes tiek pasauliui, tiek Bažnyčiai. Bet žmonės trokšta sušvelninti jiems pasakytus dalykus, tyra, nepagražinta tiesa nėra priimtina. Todėl daugelis reformatorių, pradėdami savo darbą, nusprendė Bažnyčios ir tautos nuodėmes pulti labai atsargiai. Jie tikėjosi sugrąžinti žmones į Biblijos mokymus, rodydami tikrojo krikščioniškojo gyvenimo pavyzdį. Bet Dievo Dvasia nužengė ant jų, kaip kažkada ant pranašo Elijo, paskatindama peikti nedoro karaliaus ir atpuolusios tautos nuodėmes, ir jie ėmė skelbti aiškius

Biblijos pasisakymus – mokymus, kurių pateikti nebuvo linkę. Jie buvo pastūmėti uoliai skelbti tiesą ir išpėti apie pavojų, gresiantį sieloms. Žodžius, kuriuos Viešpats jiems įdėjo, jie tarė nebijodami pasekmių, ir žmonės buvo priversti išgirsti perspėjimus.

Taip bus paskelbta Trečiojo angelo žinia. Kai ateis laikas skelbti ją energingiau, Viešpats veiks per nuolankius *įrankius*, vadovaudamas tiems, kurie nusprendė Jam tarnauti. Šie darbininkai bus ruošiami greičiau Jo Dvasiai patepant juos negu specialiai apmokant mokymo įstaigose. Žmonės, atsidavę tikėjimui ir maldai, bus priversti su šventu užsidegimu eiti pirmyn ir skelbti žodžius, kuriuos Dievas jiems duoda. Babelės nuodėmės bus atidengtos. Baisios pasekmės, kilusios dėl to, kad civilinė valdžia vertė laikytis Bažnyčios tradicijų, spiritizmo įsiveržimas, slaptas, bet greitas popiežiaus valdžios augimas – viskas bus atskleista ir išaiškinta. Šie rimti perspėjimai pažadins žmones. Klausysis tūkstančių tūkstančiai, niekada negirdėję panašių žodžių. Jie nustebės, išgirdę liudijimą, kad *Babelė – tai Bažnyčia, nupuolusi dėl savo paklydimų ir nuodėmių*, dėl to, kad atmetė tiesą, siųstą jai iš Dangaus. Kai žmonės eis pas savo ankstesnius mokytojus, nekantriai klausdami, ar tikrai taip yra, dvasininkai pateiks prasimanytus, pranašaus švelnesnius dalykus, kad nuslopintų jų baimę ir nuramintų prabudusią sąžinę. Kai žmonės atsisakys pasitenkinti paprasčiausiu žmogiškuoju autoritetu ir pareikalaus aiškaus įrodymo *taip sako Viešpats*, populiarūs dvasininkai, kaip ir senovės fariziejai, pasipiktins, kad jų autoritetu abejojama, jie paskelbs, kad ši žinia yra šėtono. Taip jie kurstys nuodėmę mylinčią liaudį burnoti ir persekioti tuos, kurie ją skelbia.

Kai kova apims naujas sritis ir žmonės supras, jog reikia vykdyti niekinamą Dievo Įstatymą, šėtonas susierzins. Jėga, lydinti šią žinią, siutins tuos, kurie trukdo jai skliti. Dvasininkija dės tiesiog nežmoniškas pastangas, norėdama užstoti šviesą, kad ji nešviestų jų avelėms. Jai vadovaujant įvairiais būdais bus stengiamasi nuslopinti diskusijas šiais gyvybiškai svarbiais klausimais. Bažnyčia kreipsis į civilinę valdžią, kad ji savo tvirta ranka padėtų. Šiame darbe popiežininkai ir protestantai vienysis. Kai priverstinė sekmadienio

šventė bus vis įžūliau ir ryžtingiau peršama, prieš besilaikančius Dievo įsakymų žmones bus pasitelkti įstatymai. Jiems bus grasinama piniginėmis baudomis ir įkalinimu, kai kuriems bus pasiūlytos įtakingos pareigos ir kiti apdovanojimai ir privalumai, kad paskatintų atsižadėti savojo tikėjimo. Bet jie tvirtai atsakys: „Remdamiesi Dievo Žodžiu įrodykite, kur mes klystame“, – tą patį argumentą savo laiku išsakė Liuteris. Tie, kurie bus patraukti į teismą, ryžtingai gins tiesą, kai kurie jų besiklausantys bus paskatinti pritarti šiai nuomonei ir laikytis visų Dievo įsakymų. Taip šviesa bus atnešta tūkstančiams, kurie kitaip nebūtų sužinoję šių tiesų.

Sąžiningas klusnumas Dievo Žodžiui bus laikomas maištu. Šėtono apakinti tėvai grubiai ir žiauriai elgsis su savo tikinčiais vaikais. Šeimininkas ar šeimininkė engs įsakymų besilaikantį tarną. Giminytės ryšiai bus sutraukti. Vaikams bus atimtos paveldėjimo teisės ir jie bus išvaryti iš namų. Taigi išsipildys apaštalo Pauliaus žodžiai: „Visi, kurie trokšta maldingai gyventi Kristuje Jėzuje, bus persekiojami.“ (2 *Timotiejui* 3, 12) Kai tiesos gynėjai atsisakys švęsti sekmadienį kaip šabo dieną, vieni jų bus įmesti į kalėjimus, kiti ištremti, treči laikomi vergais. Dabar visa tai žmogaus protui atrodo neįmanoma, bet tuomet, kai varžanti Dievo Dvasia bus atimta iš žmonių, jie pakliūs į šėtono rankas. Piktasis neapkenčia dieviškųjų priesakų, tada pradės vykti patys keisčiausi įvykiai. *Širdis gali tapti labai žiauri, kai joje nebelieka baimės ir meilės Dievui.*

Audrai priartėjus, dauguma tų, kurie tikėjo Trečiojo angelo žinia, bet nebuvo ištikimi tiesai, nepakluso jai, atsisakys savo pažiūrų ir įsijungs į priešininkų gretas. Kai jie susivienys su pasauliu ir pritaro jo dvasiai, jų požiūriai įvairiais klausimais taps panašūs į pasaulio. Atėjus išbandymui jie bus pasiruošę rinktis lengvą ir populiarią poziciją. Talentingi, malonių manierų žmonės, buvę tiesos pusėje, naudos savo sugebėjimus, kad apgaudintų ir klaidintų žmones. Jie taps pačiais aršiausiais buvusių brolių priešais. Kai šabo dienos šventėjai bus patraukti į teismą, kad atsakytų už savo tikėjimą, šie išdavikai bus patys aktyviausi šėtono padėjėjai. Jie klaidingai apibūdins bei kaltins buvusius brolius ir seseris ir melagingais gandai bei šmeižtu kurstys prieš juos vyresnybę.

Šiuo persekiojimų laikotarpiu bus išmėgintas Viešpaties tarnų tikėjimas. Jie ištikimai perdavė įspėjimus, žvelgdami tik į Dievą ir Jo Žodį. Dievo Dvasia, veikianti jų širdis, privertė juos kalbėti. Paskatinti švento uolumo ir Dievo galingai paakinti, jie pradėjo vykdyti savo pareigas, negalvodami apie pasekmes, galinčias kilti skelbiant žmonėms Viešpaties Žodį. Jie neatsižvelgė į savo žemiškus interesus, neieškojo, kaip išsaugoti savo reputaciją arba gyvybę. Bet, kai juos užgrius pasipriešinimo ir priekiaštų audra, kai kurie, apimti siaubo, bus pasiruošę sušukti: „Jei mes būtume žinoję, kokias pasekmes sukels mūsų žodžiai, mes būtume saugoję savo ramybę!“ Iš visų pusių juos persekioja sunkumai. Šėtonas juos puola atkakliai gundydamas. Darbas, kurio ėmėsi, jiems pradeda atrodyti neįvykdomas. Jiems grasinama susidorojimu. Entuziazmas, gaivinęs juos, dinga. Tačiau jie nebegali trauktis. Tada, jausdami visišką savo bejėgiškumą, jie gelbstisi, prašydami Visagalį stiprybės. Jie prisimena, kad skelbė ne savo žodžius, bet To, kuris įsakė perduoti tuos įspėjimus. Dievas atskleidė jų širdims tiesą, ir jie negalėjo susilaikyti jos neskelbė.

Panašius išbandymus Dievo žmonės patyrė praėjusiais amžiais. Viklifas, Husas, Liuteris, Tindalis, Baksteris, Veslis visus mokymus reikalavo tikrinti, remiantis Biblija, ir skelbė, kad jie atsisakys visko, ką ji smerkia. Šie vyrai buvo žiauriai persekiojami, tačiau jie nenustojo skelbti tiesą. Kiekvieną skirtingą Bažnyčios istorijos laikotarpį ženklino tam tikra tiesa, pritaikyta to laikotarpio Dievo žmonių reikmėms. Kiekviena nauja tiesa prasiskynė sau kelią neapykantos ir pasipriešinimo pinklėse, o tie, kurie yra palaiminti, nes juos apšvietė šviesa, buvo gundomi ir išmėginami. Kai būna labai sunku, Dievas siunčia žmonėms ypatingą tiesą. Kas išdrįs atsisakyti ją paskelbti? Jis įsako savo tarnams perduoti pasauliui paskutinį gailėstingumo kvietimą. Jie negali nutilti, net jeigu žūtų. *Kristaus pasiuntiniai neturi galvoti apie pasekmes. Jie turi atlikti savo pareigą, o rezultatus patikėti Dievui.*

Kai pasipriešinimas didės, Dievo tarnai vėl bus gluminami, nes jie manys, kad šią krizę sukėlė jie. Bet sąžinė ir Dievo Žodis juos įtikina, kad jie eina teisingu keliu. Nors išbandymai tęsiasi, bet

Dievo tarnai yra sustiprėję, kad juos išvertų. Kovos įtampa didėja, susidūrimai tampa žiauresni, bet, didėjant pavojui, auga ir jų tikėjimas bei draša. Jie liudija: „Mes negalime klastoti Dievo Žodžio ir perskirti Jo šventąjį Įstatymą, vieną dalį vadindami esmine, o kitą – neesmine, kad igtume pasaulio palankumą. Viešpats, kuriam tarnaujame, sugebės mus išgelbėti. Kristus nugalėjo žemiškas jėgas, ar mes turime bijoti jau nugalėto pasaulio?“

Įvairūs persekiojimai egzistuos tol, kol gyvuos šėtonas ir bus gyva krikščionybė. Nė vienas žmogus negali tarnauti Dievui, nesukėlęs tamsos angelų priešiško. Tamsos angelai sunerimę, nes krikščionio įtaka atima grobį iš jų rankų, todėl jie puola. Pikti žmonės, kuriems krikščionio pavyzdys buvo tarsi priekaištas, prisijungs prie jų, stengdamiesi kerinčiomis pagandomis atskirti jį nuo Dievo. Kai jiems nepasiseka, tuomet sąžinei paveikti panaudojama prievarta.

Kol Jėzus lieka žmogaus Užtarėjas šventykloje aukštybėse, valdžios vyrai ir paprasti žmonės jaus jiems padedančios Šventosios Dvasios poveikį. Ji dar tam tikrais atvejais valdo žemiškus įstatymus. Jei šių įstatymų nebūtų, pasaulio būklė būtų žymiai blogesnė negu yra dabar. Nors dauguma mūsų valdžios vyrų yra aktyvūs šėtono tarnai, Dievas taip pat turi savo bendradarbių tarp tautos vadovų. Priešas skatina savo tarnus imtis tokių priemonių, kurios labai trukdytų Dievo darbiui. Bet valstybės veikėjus, bijančius Dievo, šventieji angelai skatina priešintis tokiems pasiūlymams, pateikiant neginčijamus įrodymus. Taip keletas žmonių gali sulaukyti galingą blogio srovę. Tiesos priešų pasipriešinimas bus nuslopintas, kad Trečiojo angelo žinia galėtų atlikti savo darbą. Kai bus duotas paskutinis perspėjimas, šie valdžios vyrai, per kuriuos dabar dirba Viešpats, atkreips į jį dėmesį, vieni jų priims jį ir nelaimės metu stovės greta Dievo žmonių.

Angelas, kuris prisijungia skelbti Trečiojo angelo žinią, savo skaistumu turi apšviesti visą žemę. Čia išpranašautas pasaulinio masto darbas, atliekamas labai galingai. 1840–1844 metų Adventistų judėjimas buvo šlovingas Dievo jėgos pasireiškimas. *Pirmojo angelo žinią grupės misionierių išplatino visam pasauliui.* Kai

kuriose šalyse kilo didžiausias religinis susidomėjimas, kokį tik buvo galima pastebėti kurioje nors šalyje nuo XVI amžiaus Reformacijos laikų. Bet galingas judėjimas, kilęs dėl paskutinio, Trečiojo angelo perspėjimo, pralenks ankstesnįjį.

Šis darbas bus panašus į tą, kuris buvo atliktas Sekminių dieną. Kaip Ankstyvasis lietus buvo duotas Evangelijos skelbimo pradžioje, išliejant Šventąją Dvasią, kad sudygtų vertinga sėkla, taip Vėlyvasis lietus bus išlietas pabaigoje, kad sunokintų derlių: „Pažinkime, veržkime pažinti Viešpatį! Tikrai Jis ateis pas mus, kaip tikrai ateina aušra; Jis ateis pas mus kaip lietus, kaip vėlyvieji lietūs, pagirdantys žemę. Linksminkitės ir džiaukitės, Siono vaikai, Viešpačiu, savo Dievu, nes Jis davė jums ankstyvuosius lietus kaip reikalauja teisumas, išliejo žemyn jums gausų lietu – ankstyvuosius ir vėlyvuosius lietus kaip seniau.“ (*Ozejo 6, 3; Joelio 2, 23*) „Paskutinėmis dienomis, – sako Dievas, – Aš kiekvienam kūnui išliesiu savosios Dvasios. [...] ir kiekvienas, kuris šauksis Viešpaties vardo, bus išgelbėtas.“ (*Apaštalų darbų 2, 17. 21*)

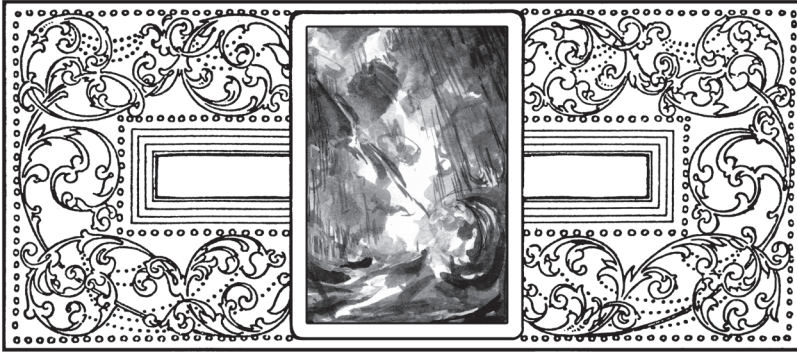
Didysis evangelizavimo darbas neturi baigtis sumažėjus Dievo jėgos pasireiškimui, ženklinusiam jo pradžią. *Pranašystės, išsipildžiusios išliejant Ankstyvąjį lietu evangelizavimo darbo pradžioje, pasikartos vėl išliejant Vėlyvąjį lietu jo pabaigoje.* Tai bus paguodos metas, kurį apaštalas Petras numatė, sakydamas: „Tad atgailokite ir atsiverskite, kad būtų išdildytos jūsų nuodėmės, kad nuo Viešpaties veido ateitų paguodos metas ir Jis atsiųstų jums skirtąjį Mesiją Jėzų.“ (*Apaštalų darbų 3, 19–20*)

Nušvitusiais veidais, spindinčiais šventu pasišventimu, Dievo tarnai skubės iš vienos vietos į kitą skelbti dangiškąją žinią. Perspėjimas bus perduotas tūkstančiais balsų visoje žemėje. Bus daromi stebuklai, bus išgydomi ligoniai ir tikinčiuosius lydės įvairūs ženklai ir stebuklai. Šėtonas taip pat dirbs, darydamas „didžius stebuklus, net žmonėms matant, nuleisdina ugnį iš dangaus į žemę“ (*Apreiškimo 13, 13*). Taip žemės gyventojai bus priversti apsispręsti.

Žinia bus skelbiama ne įrodinėjant tiesą, bet Dievo Dvasia galingai įtikins žmones. Įrodymai buvo pateikti. Sėkla buvo pasėta, dabar ji sudygs ir duos vaisių. Išaugo misionierių išdalintų leidinė-

lių įtaka, nors daugeliui, kurių mąstymą jie jau buvo paveikę, kliudyta visiškai suvokti tiesą ir nuolankiai paklusti jai. Dabar šviesos spinduliai prasiskverbia visur, tiesa aiškiai matoma, ir Dievo vaikai sutrauko raiščius, kurie juos varžė. Šeimos santykiai, Bažnyčios ryšiai dabar yra bejėgiai juos sulaikyti. Tiesa yra brangesnė už visa kita. Nepaisant jėgų, susivienijusių prieš tiesą, daug žmonių stoja Viešpaties pusėn.

39. NELAIMĖS METAS

„Anuo metu pasirodys Mykolas, galingasis didžiūnas, tavo tautos sargas. Užeis metas tokių vargų, kokių dar niekada nėra buvę nuo to laiko, kai atsirado tautos. Bet tuo metu bus išgelbėta tavo tauta, visi, kurie tik rasti įrašyti knygoje.“ (*Danieliaus 12, 1*)

Kai išsipildys tai, ką skelbė Trečiojo angelo žinia, tada daugiau nebus pasigailėjimo kaltiesiems žemės gyventojams. Dievo tauta įvykdė savo darbą. Ji sulaukė Vėlyvojo lietaus, paguodos meto, atėjusio nuo Viešpaties veido, ir yra pasiruošusi jos laukiančiai išbandymų valandai. Angelai danguje skuba pirmyn ir atgal. Angelas, grįžtantis iš žemės, praneša apie atliktą darbą: pasauliui yra duotas paskutinis išbandymas, visi, kurie buvo ištikimi Dievo priesakams, paženklininti Gyvojo Dievo antspaudu. Tada Jėzus aukštybėse baigs savo tarpininkavimą šventykloje. Jis iškels rankas ir garsiai pasakys: „Atlikta!“ Visa angelų galybė nusiims savo vainikus, Kristui iškilmingai skelbiant: „Piktadarys toliau tedaro piktadarybes, kas susitepęs, tesuitepa dar labiau, teisusis toliau tevykdo teisumą, ir šventasis dar tepašventėja.“ (*Apriškimo 22, 11*) Kiekvienoje byloje buvo nuspręstas žmogaus likimas – gyventi ar mirti. *Kristus išpirko savo tautą ir išdildė jos nuodėmes.* Jo pavaldinių skaičius išaugo. Tuomet viešpatavimas ir valdžia, Karalystės didybė, kuri yra po

visu dangumi, bus atiduota paveldintiems išgelbėjimą. Jėzus viešpataus kaip karalių Karalius ir viešpačių Viešpats.

Kai Jis išeis iš šventyklos, žemės gyventojus apgaubs tamsa. Šiuo baisiu laikotarpiu teisieji turi gyventi šventojo Dievo akivaizdoje be tarpininko. Apribojimai, varžantys piktuosius, yra pašalinti, ir šėtonas visiškai valdo užkietėjusias nusidėjėlių širdis. Begalinė Dievo kantrybė išseko. Pasaulis atmetė Jo malonę, paniekino Jo meilę ir pamynė Jo Įstatymą. Nedorėliams pasibaigė malonės laikas; Dievo Dvasia, kuriai nuolat buvo atkakliai priešinamasi, pagaliau pasitraukė. Netekus dieviškosios malonės, niekas nesaugo nuo piktojo. Šėtonas įstums žemės gyventojus į didįjį, bet jau paskutinį sielvaratą. Dievo angelams nustojus stabdyti stiprius žmogiškųjų aistrų vėjus, visi kovos elementai įsisiautės. Visas pasaulis bus įtrauktas į pražūtį, žymiai baisesnę už tą, kuri ištiko senovės Jeruzalę.

Vienas angelas sunaikino visus egiptiečių pirmagimius ir pripildė žemę raudų ir gedulo. Kai Dovydas nusižengė Dievui, surašydamas žmones, vienas angelas sukėlė siaubingus naikinimus, kuriais buvo nubausta už nuodėmę. Ta pačia naikinančia jėga, kuria šventieji angelai naudojami Dievui įsakius, naudosis piktieji angelai, nes jiems leis Dievas. Yra jėgų, pasiruošusių jau dabar visur niokoti ir tik laukiančių Dievo leidimo.

Tie, kurie gerbia Dievo Įstatymą, bus apkaltinti prišaukę pasauliui bausmes. Jie bus laikomi baisių žemės drebėjimų, nesantaikos ir kraujo praliejimo, pripildančio žemę vargo, priežastimi. Jėga, lydinti paskutinį perspėjimą, įsiutins piktadarius. Jų pyktis bus nukreiptas į tuos, kurie priėmė žinią, o šėtonas sužadins dar didesnę neapykantos ir persekiojimų dvasią.

Kai Dievas visiškai apleido žydų tautą, kunigai ir žmonės to nežinojo. Valdomi šėtono ir pačių siaubingiausių bei žalingiausių aistrų, jie vis dar laikė save Dievo išrinktaisiais. Pamaldos šventykloje tęsėsi, ant suterštų aukurų buvo aukojamos aukos, kas dieną buvo prašoma dieviškųjų palaiminimų žmonėms, kurie buvo kalti pralieję brangų Dievo Sūnaus kraują, siekė nužudyti Jo tarnus bei apaštalus. Tuomet, kai bus priimtas neatšaukiamas dangaus šventyklos nuosprendis, o pasaulio likimas nulemtas amžiams, žemės

gyventojai to nežinos. Žmonės, nuo kurių visai buvo pasitraukusi Dievo Dvasia, toliau laikysis religijos formų. Šėtoniškas uolumas, kurį blogio kunigaikštis įkvėps jiems, kad įvykdytų piktus kėslus, išoriškai bus panašus į uolumą Dievui.

Kai šabo dienos (sabatos) klausimas krikščioniškam pasauliui taps ypatingų nesutarimų objektu, religinė ir civilinė valdžia susijungs, kad priverstų žmones švęsti sekmadienį, nuolatinis mažumos atsisakymas paklusti populiariam reikalavimui padarys juos visuotinės neapykantos taikiniu. Bus reikalaujama nekęsti tų, kurie atkakliai priešinasi Bažnyčios institucijai ir valstybės įstatymui; bus siūloma, jog geriau tegu kenčia jie, bet nestumia visos tautos į betvarkę ir neteisėtumą. Prieš aštuoniolika šimtmečių tą patį argumentą tautos seniūnai pateikė Kristui. „[...] jums geriau, – tarė Kajafas, – kad vienas žmogus mirtų už tautą, o ne visa tauta žūtų.“ (*Jono 11, 50*) Pasirodys, kad šis argumentas nulems viską, pagaliau bus įteisintas įsakymas nukreiptas prieš tuos, kurie pagal ketvirtąjį įsakymą švenčia šabo dieną. Jis skelbs, kad jie nusipelno griežčiausių bausmių, ir suteiks žmonėms laisvę po kurio laiko pasmerkti juos mirti. Senojo pasaulio katalikybė ir Naujojo atskalūniškas protestantizmas naudos tuos pačius būdus, kad sunaikintų tuos, kurie gerbia Dievo priesakus.

Dievo tauta bus įstumta į vargą ir sielvartą. Pranašas apibūdino šią būseną kaip nelaimės metą Jokūbui. „Taip kalba Viešpats: ‘Siaubo šauksmą girdėjome, baimė viešpatauja, ramybės nėra. [...] Kodėl jų visų veidai mirtinai išbalę? Nelaimė! Toji diena tokia didinga, kad jokia kita jai neprilygs! Ji – nelaimės metas Jokūbui, tačiau nuo jos bus jis išgelbėtas.’“ (*Jeremijo 30, 5–7*)

Nelaimės naktis Jokūbui, kai jis meldė išgelbėjimo nuo Ezavo rankos (*žr. Pradžios 32, 24–30*), atspindi Dievo tautos išgyvenimus nelaimės metu. Apgaule norėdamas gauti Ezavui skirtą tėvo palaiminimą, Jokūbas buvo priverstas bėgti, kad apsaugotų gyvybę, nes iškilo pavojus dėl negailestingų brolio grasinimų. Daugelį metų išbuvęs tremtyje, Dievui įsakius, jis ketino grįžti į gimtąjį kraštą kartu su žmonomis ir vaikais, kaimenėmis ir bandomis. Kai pasiekė šalies sienas, jį apėmė siaubas nuo žinių, kad artinasi karių būrys,

vadovaujamas Ezavo, neabejotinai siekiančio keršto. Atrodė, kad beginkliai ir neapsaugoti Jokūbo bendrakeiviai buvo pasmerkti tapti smurto ir žudynių aukomis. Susirūpinęs ir išsigandęs jis labai priekaištavo sau, nes tai jo nuodėmė įstūmė į tokį pavojų. Vienintelė jo viltis buvo Dievo malonė; vienintelė jo apsauga turėjo būti malda. Jis padarė viską, kas nuo jo priklausė, kad išpirktų broliui padarytą neteisybę ir išvengtų gresiančio pavojaus. Taip ir Kristaus sekėjai, artėjant nelaimės metui, turėtų iš visų jėgų stengtis, kad pasirodytų žmonėms teisingoje šviesoje, išsklaidytų išankstinį nusiteikimą ir pašalintų pavojų, gresiantį sąžinės laisvei.

Išsiuntęs savo šeimą, kad artimieji nebūtų jo sielvarto liudytojai, Jokūbas lieka vienas melsti Dievą. Jis išpažįsta savo nuodėmę, su dėkingumu pripažįsta Dievo malonę ir labai nusizeminęs meldžia vykdyti Sandorą, sudarytą su jo protėviais, bei vykdyti pažadus, duotus jam nakties regėjime Betelyje ir tremties žemėje. Atėjo lemiamą jo gyvenimo akimirka – ateitis atsidūrė pavojuje. Tamsumoje ir vienumoje jis meldžiasi ir nusizemina prieš Dievą. Staiga ant jo peties uždedama ranka. Jis mano, kad priešas siekia jo gyvybės, ir beviltiškai grumiasi su užpuoliku. Auštant, nepažįstamasis parodo antžmogišką galią: jam palietus, stipruolis Jokūbas atrodo paralyžiuotas ir bejėgis, raudantis prašytojas puola savo paslaptiniam priešininkui ant kaklo. Dabar Jokūbas pažino, kad jis susidūrė su Sandoros Angelu. Nors sužalotas ir kęsdamas neapsakomą skausmą jis neatsisako savo ketinimų. Ilgai dėl savo nuodėmės jis jautėsi kebliai ir nemaloniai, kentė sąžinės graužatį. Dabar jis turi įsitikinti, kad jam atleista. Atrodo, kad dieviškasis svečias pasiruošęs pasitraukti, bet Jokūbas įsikabina į jį, melddamas palaiminimo. Angelas reikalauja: „Paleisk mane, nes jau aušta.“ Patriarchas sušunka: „Paleisiu Tave tik tada, kai mane palaiminsi!“ Koks pasitikėjimas, tvirtumas ir atkaklumas čia parodytas! Jei tai būtų pagyrūniškas, įžūlus reikalavimas, Jokūbas būtų tučtuojau sunaikintas. Bet jo prašymas – tai žmogaus, pripažįstančio savo silpnumą ir beviltiškumą, tačiau pasitikinčio Sandoros besilaikančio Dievo malone, prašymas.

„Jis grūmėsi su angelu ir nugalėjo.“ (*Ozėjo 12, 5*) Nusizeminęs, atgailaudamas ir atsisakęs savojo „aš“, nuodėmingas, klystantis

mirtingasis nugalėjo dangiškąją Didenybę. Jis virpėdamas griebėsi Dievo pažadų, begalinės Meilės širdis negalėjo atmesti nusidėjėlio prašymo. Kaip pergalės ir padrašinimo įrodymas kitiems, jo vardas, primenantis nuodėmę, buvo pakeistas į tokį, kuris paminėtų jo pergalę.¹⁸⁶ Faktas, kad Jokūbas nugalėjo Dievą, įtikino, kad jis nugalės žmones. Daugiau jis nebijojęs susidurti su brolio pykčiu, nes Viešpats buvo jo apsauga.

Šėtonas apkaltino Jokūbą Dievo angelams, reikalaujamas teisės sunaikinti jį už nuodėmę. Jis paskatino Ezavą išgygiuoti prieš jį; ilgą grumtynių su pačiu savimi naktį šėtonas stengėsi padidinti Jokūbo kaltės jausmą, kad atimtų drąsą ir palaužtų pasitikėjimą Dievu. Jokūbas jau buvo įstumtas į neviltį, bet suvokė, kad be Dangaus pagalbos turės žūti. Jis nuoširdžiai atgailavo už savo nuodėmę ir rėmėsi Dievo malone. Nebūtų įmanoma priversti jį išsižadėti savojo tikslo. Jis tvirtai laikė angelą ir maldavo nuoširdžiai ir karčiai verkdamas tol, kol nugalėjo.

Panašiai, kaip šėtonas paskatino Ezavą žygiuoti prieš Jokūbą, taip jis kurstys nedorėlius naikinti Dievo tautą nelaimės metu. Kaip jis apkaltino Jokūbą, taip kels kaltinimus Dievo tautai. Pasaulį jis laiko savo pavaldiniu, bet maža saujelė žmonių, besilaikančių Dievo įsakymų, nepasiduoda jo aukščiausiai valdžiai. Jeigu jis galėtų nušluoti juos nuo žemės paviršiaus – jo triumfui nieko netrūktų. Jis mato, kad šventieji angelai juos saugo, todėl padaro išvadą, kad jų nuodėmės atleistos. Bet jis nežino, kad jų bylos yra išspręstos šventykloje aukštybėse. Jis tiksliai žino nuodėmes, kurias sugundė padaryti, ir pateikia jas Dievui, daugiau padidindamas. Šėtonas nori parodyti, kad šie žmonės, kaip ir jis, nenusipelno Dievo malonės. Jis skelbia, kad pagal teisingumą Viešpats negali atleisti jų nuodėmių ir negali sunaikinti jo paties ir jo angelų. Jis kėsina į juos kaip į savo auką ir reikalauja, kad jie būtų atiduoti jam sunaikinti.

Kadangi šėtonas kaltina Dievo tautą dėl jos nuodėmių, Viešpats leidžia jam išbandyti ją iki galo. Dievo tautos pasitikėjimas Dievu, jos tikėjimas ir tvirtumas bus griežtai patikrinti. Peržvelgus praeitį, Dievo žmonių viltys gęsta, nes visame gyvenime jie gali matyti maža gero. Jie visiškai suvokia savo silpnumą ir ne-

vertumą. Šėtonas stengiasi gąsdinti juos mintimis, kad jų bylos yra beviltiškos, kad jų susiteršimo dėmė niekada nebus nuplauta. Jis tikisi sugriauti jų tikėjimą, kad jie pasiduos gundymams ir nusisuktų nuo Dievo.

Nors Dievo žmonės bus apsupti priešų, besistengiančių juos pražudyti, jie baiminsis ne persekiojimų. Jie bijos, kad neatgailavo už kiekvieną nuodėmę ir dėl jų kaltės nebus įgyvendintas Išgelbėtojo pažadas: „[...] Aš tave apsaugosiu nuo išbandymo valandos, kuri išstiks visą pasaulį.“ (*Aprėškimo 3, 10*) Jeigu jie galėtų įsitikinti, kad jiems atleista, neventų kankinimų ar mirties. Jei pasirodytų, kad jie neverti ir gali žūti dėl savo charakterio ydų, šventajam Dievo vardui būtų užtraukta gėda.

Jie visur girdi apie išdavikiškus sąmokslus ir mato aktyvų pasipriešinimą. Jie trokšta ir tikisi, kad šis didysis atpuolimas baigsis ir nuodėmingų žmonių nedorumui ateis galas. Kai jie meldžia Dievą numalšinti pasipriešinimą, jie labai priekaištuoja sau, kad patys nebeturi jėgų daugiau priešintis blogio srautui ir negali pasukti jo atgal. Jie suvokia, kad jeigu visus savo sugebėjimus visada būtų naudoję Kristui tarnauti, žengtų pirmyn nuo tvirtumo neįveikiamumo link, šėtono pajėgos turėtų mažiau galios juos nugalėti.

Jie nusizemina Dievo akivaizdoje, nurodydami, kad atgailavo už daugybę nuodėmių, remdamiesi Išgelbėtojo pažadu: „O jei užuovėjos jis pas Mane ieškos? Tesudaro taiką su Manimi! Taip! Tedaro taiką su Manimi!“ (*Izaijo 27, 5*) Jų tikėjimas nepalūžta, jei į maldas neatsakoma tuojau pat. Nors ir kęsdami didžiausią nerimą, siaubą ir sielvartą, jie nenustoja melstis. Jie griebiasi Dievo stiprybės, kaip Jokūbas griebėsi angelo. Jų sielos šneka: „Paleisiu Tave tik tada, kai mane palaiminsi!“

Jeigu Jokūbas nebūtų atgailavęs už nuodėmę, kad apgavystės keliu gavo pirmagimystės teisę, Dievas nebūtų išgirdęs jo maldos ir gailestingai apsaugojęs jo gyvybės. Taip ir nelaimės metu: jei prieš Dievo žmones iškils jų neišpažintos nuodėmės, juos kankins baimė ir sielventas, ir jie bus nugalėti. Neviltis pakirs jų tikėjimą, jie nebepasitikės Dievu tiek, kad galėtų prašyti juos išgelbėti. Gerai suvokdami savo nevertumą, jie neturės nuslėptų suklydimų, kuriuos

reikėtų išpažinti. Jų nuodėmės buvo išnagrinėtos Teisme anksčiau, jos buvo išdildytos, todėl jie negali jų prisiminti.

Daugelį šėtonas skatina tikėti, kad Dievas nepastebės jų neištikimybės antraeiluose gyvenimo reikaluose. Tačiau savo elgesiu su Jokūbu Viešpats parodo, kad nepritars blogiui ir nepakęs jo. Visus, kurie savo nuodėmes stengiasi pateisinti ar nuslėpti ir leidžia, kad Dangaus knygoje liktų įrašyta, kad jos nėra išpažintos ir atleistos, šėtonas nugalės. Juo labiau jie yra vertinami, juo garbingesnę padėtį užima, tuo baisesnis jų kelias Dievo akyse ir tuo tikresnė jų didžiojo priešų pergalė. Tie, kurie delsia ruošti Viešpaties dienas, negalės padaryti to nelaimės metu ar kada nors vėliau. Tokių žmonių padėtis yra beviltiška.

Tie tariamieji krikščionys, kurie paskutinį baisų susidūrimą pasitinka nepasiruošę, apimti nevilties, savo nuodėmes išpažins žodžiais, deginančiais tarsi skausmas, o nedorėliai džiūgaus dėl jų kančios. Šių išpažinčių pobūdis bus toks pat kaip Ezavo ar Judo. Tie, kurie taip atgailauja, sielojasi dėl nusižengimo rezultato, bet ne dėl pačios kaltės. Jie nejaučia tikrosios atgailos ir pasibjaurėjimo blogiu. Jie pripažįsta savo nuodėmę, bijodami bausmės, tačiau kaip ir senovės faraonas vėl niekintų Dangu, jei tik bausmės būtų panaikintos.

Jokūbo istorija mus įtikina, kad Dievas neapleis tų, kurie buvo apgauti ir gundomi bei įvilioti į nuodėmę, bet grįžo pas Jį, nuoširdžiai atgailaudami. Šėtonas siekia sunaikinti šią žmonių grupę, o Dievas siųs savo angelus guosti ir saugoti juos pavojaus metu. Šėtono atakos yra žiaurios ir ryžtingos, jo apgavystės pasibaisėtinos. Bet Viešpats stebi savo žmones, Jis įsiklauso į jų šauksmus. Jų sielvartas yra didžiulis. Atrodo, kad krosnies liepsnos pasiruošusios juos praryti, bet Taurintojas pakels juos kaip auksą, išgrynintą ugnyje. *Dievo meilė savo vaikams žiauriausių išbandymų metu yra tokia pat stipri ir švelni kaip ir pačiomis geriausiomis jų dienomis.* Bet jie turi būti išbandyti ugnies krosnyje, kad visa, ką jie turi žemiško, būtų sunaikinta, ir jie galėtų tobulai atspindėti Kristaus atvaizdą.

Nelaimių ir vargų metas, laukiantis mūsų ateityje, pareikalau tikėjimo, kuris išvertų išsekimą, delsimą ir badą, – tikėjimo, kuris nesumažėtų žiauriausių išbandymų metu. Malonės metas yra

suteikiamas visiems, kad pasiruoštų šiam laikui. Jokūbas nugalėjo todėl, kad buvo išsvermingas ir ryžtingas. Jo pergalė įrodo jėgą, kurią suteikia atkakli malda. Visiems, kurie pasitikės Dievo pažadais, kaip ir jis bus tokie pat atkaklūs ir nuoširdūs, jiems pasiseks, kaip pasisekė jam. Tie, kurie nenori atsisakyti savojo „aš“, sielotis Dievo akivaizdoje, ilgai ir nuoširdžiai melsti Jo palaimos – negaus jos. Grumtynės su Dievu – nedaugelis žino, kas tai yra! Kiek mažai tu, kurie karštai trokšta ir iš paskutiniųjų jėgų visa širdimi siekia Dievo! Kai maldautoją užlieja nevirties banga, kurios jokia kalba neįmanoma išreikšti, kiek nedaug tu, kurie tvirtai tikėdami laikosi įsikabinę Dievo pažadų!

Tiems, kurių tikėjimas dabar yra menkas, gresia didžiausias pavojus patekti į šėtono suvedžiojimų, apribojančių sąžinės laisvę, valdžią. Jeigu jie ir išvertų išbandymą, nelaimės metu būtų įstumti į giliausią nevirtį ir skausmą, nes pasitikėjimas Dievu jiems niekada netapo įpročiu. Apleistas tikėjimo pamokas jie bus priversti išmokti spaudžiami siaubingos nevirties.

Mes turime susipažinti su Dievu dabar, išmėgindami Jo pažadus. Angelai užrašo kiekvieną rimtą ir nuoširdžią maldą. Mes turėtume pasmerkti pataikavimą sau, bet neatsisakyti bendravimo su Dievu. Giliausias skurdas ir didžiausias pasiaukojimas Jam pritarant yra geriau už turtus, garbę, patogumus ir draugystę be Jo pritarimo. Mes turime rasti laiko maldai. Jei leisime, kad pasaulietiški rūpesčiai užvaldytų mūsų mintis, Viešpats gali mums duoti laiko, atimdamas stabus – auksą, namus ar derlingas žemes.

Jaunimas nebus įviliotas į nuodėmę, jei atsisakys pasukti keiliais, kuriais eidamas negalėtų prašyti Dievo palaiminimo. Jei pasiuntiniai, turintys paskelbti pasauliui paskutinį rimtą perspėjimą, melstų Dievo palaimos ne šaltai, abejingai ir tingiai, o kaip Jokūbas – karštai ir pasitikėdami, jie pasiektų, kad daugeliu atvejų galėtų pasakyti: „Juk aš mačiau Dievą savo akimis, tačiau mano gyvybė buvo apsaugota.“ (*Pradžios 32, 31*) Dangus juos laikytų kuni-
gaikščiais, turinčiais galią kovoti su Dievu ir su žmonėmis.

Greitai „užeis metas tokių vargų, kokių dar niekada nėra buvę.“ Mums bus būtinas patyrimas, kurio dabar neturime. Daugelis yra

per daug tingūs, kad jį įsigytų. Dažnai būna, kad nelaimė iš tikrųjų yra mažesnė negu tikimasi. Bet to negalima pasakyti apie mus laukiančią krizę. Pati lakiausia vaizduotė negali įsivaizduoti viso kančių dydžio. Tuo išbandymų metu kiekviena siela prieš Dievą turės ginti save. „[...] net jei Nojus, Danielius ir Jobas būtų jame [nusidėjėlių krašte], – kaip Aš gyvas, tai Viešpaties Dievo žodis, – jie neišgelbėtų nei sūnų, nei dukterų. Tik patys teišgelbėtų savo teisumu“ (*Ezechielio 14, 20*).

Dabar, kai mūsų Vyriausiasis Kunigas tarpininkauja, kad mums būtų atleista, mes turime stengtis tapti tobuli Kristuje. Mūsų Išgelbėtojas nė akimirkai nepasidavė gundymams. Šėtonas žmonių širdyse randa kokį nors bruožą, kuriuo jis gali pasiremti; jei yra puoselėjamas koks nors nuodėmingas troškimas, jo gundymai įgauna jėgos. Bet Kristus apie save paskelbė: „[...] ateina šio pasaulio kunigaikštis. Nors jis neturi Man galios.“ (*Jono 14, 30*) Šėtonas Dievo Sūnuje negalėjo rasti nieko, kas padėtų jam nugalėti Kristų. Jis laikėsi savo Tėvo įsakymų ir neturėjo nuodėmės, kurią šėtonas galėtų panaudoti savo naudai. Tai – būseną, kurioje turi būti visi, kurie išsilaikys nelaimės metu.

Jau šiame gyvenime tikėjimu atperkančiu Kristaus krauju mes turime atskirti nuodėmę nuo savęs. *Mūsų brangus Išgelbėtojas kviečia prisijungti prie Jo, savo silpnumą sujungti su Jo stiprybe, savo nemokšišumą su Jo išmintimi, savo menkavertiškumą su Jo nuopelnais.* Dievo Apvaizda – tai mokykla, kurioje mes turime išmokti Jėzaus nuolankumo ir kuklumo. Viešpats visada mums nutiesia ne tokį kelią, kurį mes pasirinktume, kuris mums atrodo lengvesnis ir malonesnis, bet tokį, kuris parodytų tikruosius gyvenimo tikslus. Mes esame įpareigoti susijungti su jėgomis, kurias naudoja Dangus derindamas mūsų charakterį pagal Dievo paveikslą. Niekas negali delsti ar apleisti šį darbą, nesukeldamas savo sielai baisaus pavojaus.

Regėjime apaštalas Jonas girdėjo skardų balsą, šaukiantį iš dangaus: „Bet vargas žemei ir jūrai, nes pas jus nukrito velnias, kupinas baisaus įniršio, žinodamas mažai beturįs laiko.“ (*Apraiškimo 12, 12*) Baisūs yra vaizdai, kuriuos sukelia šis dangiškojo balso šauks-

mas. Šėtono įniršis auga, nes jam skirtas laikas mažėja. Jo apgaulinėjimo ir naikinimo darbas pasieks kulminaciją nelaimės metu. Kad atsiskleistų stebukladarių demonų jėga, greitai danguje pasirodys siaubingi antgamtinio pobūdžio vaizdai. Demonų dvasios nusileis ant žemės karalių ir viso pasaulio, kad tvirtai supančiuotų juos apgavystėmis ir skatintų susijungti su šėtonu jo galutiniame mūšyje su dangiškaja valdžia. Šios jėgos vienodai apgaus ir valdovus, ir pavaldinius. Atsiras žmonių, kurie skelbsis pačiu Kristumi ir reikš teisę į titulą ir pagarbą, kuri priklauso pasaulio Atpirkėjui. Jie darys nuostabius išgydymo stebuklus ir apsimes gavę dangiškuosius apreiškimus, kurie iš tikrųjų prieštarauš Šventojo Rašto liudijimui.

Baigiamasis didžiosios apgavystės dramos veiksmas bus tuomet, kai pats šėtonas vaidins Kristų. Bažnyčia ilgai tvirtino, kad į Išgelbėtojo atėjimą žiūri kaip į vilčių išsipildymą. Dabar didysis apgavikas sudarys vaizdą, kad Kristus atėjo. Skirtingose žemės dalyse šėtonas pasirodys žmonėms didinga akinančiai spindinčia būtybe, pagal apaštalo Jono aprašymą panašia į Dievo Sūnų (žr. *Apraiškimo 1, 13–15*). Jį supančiai šlovei neprilygsta niekas, ką mirtingieji yra matę iki šiol savo akimis. Orą pripildys pergalingi šauksmai: „Kristus atėjo! Kristus atėjo!“ Žmonės klumpa dievinti jį; tuo tarpu jis iškelia savo rankas ir taria jiems palaiminimo žodžius, kaip Kristus laimino apaštalus, gyvendamas žemėje. Jo balsas – malonus ir švelnus, netgi melodingas. Ramia, užjaučiančia intonacija jis pateikia keletą pačių gailiausių dangiškųjų tiesų, kurias pasakė Kristus; jis išgydo žmonių ligas ir, prisiėmęs Kristaus charakterį, patvirtina pakeitęs šabo dieną į sekmadienį ir visiems įsako švęsti dieną, kurią palaimino. Jis skelbia, kad tie, kurie užsispyrę švenčia septintąją dieną – keikia jo vardą, atsisakydami klausyti angelų, pasiųstų nešti jiems šviesą ir tiesą. Tai įžūli, beveik neįveikiama apgavystė. Panašiai kaip samariečiai, apgauti Simono žynio, minios – nuo mažo iki didelio – atkreips dėmesį į šiuos kerus, sakydamos: „Jis yra Dievo galybė.“ (*Apaštalų darbu 8, 10*)

Bet Dievo tauta nebus suklaidinta. Šie netikrojo Kristaus mokymai neatitiks Šventojo Rašto. Jo palaiminimas ištartas garbinan-

tiems žvėrį ir jo atvaizdą, – tiems, kuriuos, kaip skelbia Biblija, pasieks neatmieštas Dievo įniršis.

Be to, šėtonui neleidžiama mėgdžioti Kristaus atėjimo būdo. Išgelbėtojas perspėjo savo tautą dėl šios apgavystės ir aiškiai išpranašavo, kaip Jis ateis antrąjį kartą: „Atsiras netikrų mesijų ir netikrų pranašų, ir jie darys didelių ženklų bei stebuklų, mėgindami suklaidinti, jei tai įmanoma, net išrinktuosius. [...] Tad jeigu jums sakytų: ‘Štai Jis tyruose!’ – neikite: ‘Štai Jis namų gilumoje!’ – netikėkite. Kaip žaibas tvyksteli iš rytų ir nušvinta iki vakarų, toks bus ir Žmogaus Sūnaus atėjimas.“ (*Mato 24, 24–27. 31; žr. ir 25, 31; Apreiškimo 1, 7; 1 Tesalonikiečiams 4, 16–17*) Neįmanoma imituoti šio atėjimo. Jis bus žinomas visur – visas pasaulis matys jį.

Tik tie, kurie stropiai tyrinėjo Šventąjį Raštą ir pamilo tiesą, bus apsaugoti nuo galingo suvedžiojimo, kurio belaisviu taps visas pasaulis. Biblijos liudijimai padės susekti užsimaskavusį apgaviką. Visiems ateis išbandymų laikas. Tikrasis krikščionis atsiskleis, kai bus atsijotas gundymais. Ar dabar Dievo tauta stovi ant Dievo Žodžio pagrindo taip tvirtai, kad nepasiduos jausmams? Ar tikrai lemiamu metu ji liks ištikima Biblijai ir tik Biblijai? Jei įmanoma, šėtonas stengsis sukliudyti Dievo žmonėms ruoštis išlikti tą dieną tvirtiems. Jis sutvarkys reikalus taip, kad užtvirtų jiems kelią, įpainiotų į žemiškų turtų pinkles ir priverstų nešti sunkią, sekinančią naštą, kad šio gyvenimo rūpesčiai per daug apkrautų jų širdis ir išmėginimų diena galėtų užklupti juos netikėtai kaip vagis.

Kadangi įvairūs krikščioniškojo pasaulio valdovai išleis įsaką prieš žmones, besilaikančius Dievo įsakymų, valstybės įstatymai nebegins jų ir atiduos juos tiems, kurie trokšta jų pražūties, Dievo žmonės bėgs iš miestų ir kaimų, jungsis į bendruomenes, gyvenančias labiausiai apleistose ir nuošaliose vietose. Daugelis ras prieglobstį kalnų tvirtovėse. Kaip Pjemonto slėnių krikščionys, aukštašias žemės vietas jie pavers savo šventyklomis ir dėkos Dievui iš neprieinamų uolų tvirtovės (*žr. Izaijo 33, 16*). Bet daugelis iš visų tautų ir visų sluoksnių, aukštų ir žemų, turtingų ir skurdžių, juodų ir baltų bus atiduoti į pačią neteisingiausią ir žiauriausią vergiją. Dievo numylėtiniai gyvens varginančias dienas: jie bus sukaustyti

grandinėmis, uždaryti kalėjimuose, nuteisti mirti, kai kurie neabejotinai palikti mirti iš bado tamsiuose ir bjauriuose požemiuose. Joks žmogus neišgirs dejonų, joks žmogus nebus pasiruošęs ištiesti jiems pagalbos ranką.

Ar Viešpats užmirš savo tautą šią išbandymų valandą? Ar Jis užmiršo ištikimąjį Nojų, kai buvo baudžiamas prieštvaninis pasaulis? Ar Jis užmiršo Lotą, kai ugnis nusileido iš dangaus, kad prarytų Lygumos miestus? Ar Jis užmiršo Juozapą, apsuptą Egipto stabmeldžių? Ar Jis užmiršo Eliją, kai Jezabelės priesaika grasino jam pranašų likimu? Ar Jis užmiršo pranašą Jeremiją, įmestą į tamsią ir niūrią kalėjimo duobę? Ar Jis užmiršo tris didvyrius krosnies liepsnose? Ar Danielių liūtų duobėje?

„Bet Sionas sako: ‘Paliko mane Viešpats, užmiršo mane Dievas.’ Ar gali moteris užmiršti savo mažylį, būti nešvelni savo įsčių sūnui? Net jeigu ji ir užmirštų, Aš tavęs niekada neužmiršiu. Žiūrėk! Įrėžiau tavo vardą savo rankos delne.“ (*Izaijo 49, 14–16*) Galybių Viešpats pasakė: „Kas tik užgauna jus, tas užgauna Mano akies vyzdį.“ (*Zacharijo 2, 12*)

Nors priešai gali įkišti juos į kalėjimą, tačiau požemių sienos negali nutraukti jų sielų ryšio su Kristumi. Tas, kuris mato kiekvieną jų silpnybę, kuris žino kiekvieną išmėginimą, yra aukščiau visų žemiškųjų jėgų, todėl angelai lankys juos vienutėse, nešdami dangiškąją šviesą ir ramybę. Kalėjimas bus tarsi rūmai, nes ten gyvena žmonės, turtingi tikėjimu. Niūrias sienas apšvies dangiškoji šviesa, panašiai kaip tada, kai apaštalas Paulius ir Silas Filipų požeminiame kalėjime vidurnaktį meldėsi ir giedojo Dievui himną.

Dievo bausmės kris ant tų, kurie stengiasi engti ir naikinti Dievo tautą. Ilgas Jo pakantumas nusidėjėliams skatins žmones nusidėti, bet uždelsta bausmė nebus nei mažiau sunki, nei mažiau baisi. „Viešpats pakils, kaip pakilo ant Perazimo kalno, ir rūstaus, kaip rūstavo Gibeono slėnyje, kad įvykdytų tai, ką turi įvykdyti, – savo nepaprastą užmojų, kad užbaigtų darbą, neįprastą darbą.“ (*Izaijo 28, 21*) Mūsų gailestingajam Dievui bausti yra neįprasta. „Kaip Aš gyvas, – tai Viešpaties Dievo žodis, – nenoriu, kad nedorėlis mirtų.“ (*Ezechielio 33, 11*) Viešpats yra „gailestingas ir maloningas Dievas,

lėtas pykti, gausus gerumo ir ištikimybės, [...] atleidžiantis kaltę, nusizengimą ir nuodėmę. Kantrus yra Viešpats, bet didis galybe; Viešpats niekada nepalieka nenubausto kaltojo.“ (*Išėjimo 34, 6–7; Nahumo 1, 3*) Teisėtai, bet siaubingais dalykais, Jis apgins sutrypto Įstatymo autoritetą. Viešpats atidėlioja vykdyti teisingumą, todėl galima susidaryti nuomonę, kad bausmė bus griežta. Tauta, kuriai Dievas yra labai kantrus ir kurios Jis nenori sutriuškinti tol, kol, Jo nuomone, ji nebus pripildžiusi blogio saiko, galų gale išgers taurę neatmieštą gailestingumu.

Kristui baigus savo tarpininkavimą šventykloje, bus išlietas neatmieštas įniršis, kuriuo buvo grasinama garbinantiems žvėrį ir jo atvaizdą, priimantiems jo ženklą (žr. *Apreiškimo 14, 9–10*). Nelaimės, siųstos Egiptui, kai Dievas buvo pasiruošęs išlaisvinti Izraelį, bus panašios į tas bausmes, kurios kris ant pasaulio prieš pat galutinį Dievo tautos išgelbėjimą, tačiau bus žymiai baisesnės ir griežtesnės. Jonas, apreiškimų regėtojas, apibūdindamas šias siaubingas Dievo rykštes, sako: „Ir apniko piktos ir skaudžios votys žmones, turinčius žvėries ženklą ir garbinančius jo atvaizdą“ (*Apreiškimo 16, 2*). Jūra „tapo lyg numirėlio kraujas, ir visi gyvūnai jūroje išgaišo.“ (*16, 3*) Ir upės bei vandens šaltiniai pavirto krauju. Baisus kaip ir šios bausmės Dievo teisingumas išlieka visiškai pateisinamas. Dievo angelas skelbia: „Teisus Tu [...] Šventasis, kad taip nusprendei. Jie praliego šventųjų ir pranašų kraują, todėl duodi jiems gerti kraują! Jie to verti.“ (*Apreiškimo 16, 5–6*) Pasmerkdami Dievo žmones mirti, jie yra kalti dėl jų kraujo, taip pat lyg būtų pralieję jį savo rankomis. Kristus paskelbė, kad Jo laikų žydai yra kalti dėl šventųjų žmonių kraujo, kuris buvo pralietas nuo Abelio dienų: nes jie buvo įkvėpti tos pačios dvasios ir stengėsi dirbti kartu su šiais pranašų žudikais.

Užėjus kitai negandai, saulei bus „leista svilinti žmones ugniimi. Žmones degins baisi kaitra“ (*Apreiškimo 16, 8–9*). Pranašai žemės būseną šiuo baisyje metu apibūdina šitaip: „Žemė gedi, nes javai sunaikinti, [...] visi laukų medžiai nuvytę. Ir žmonių džiaugsmas dingsta. [...] Sėklos sudžiūva po grumstais, sandėliai ištuštinti [...]. Kaip kenčia gyvuliai! Galvijų bandos klajoja suglumusios, nes nėra ganyklos; net avių kaimenės apstulbintos [...], nes išdžiūvo upės,

ir ugnis surijo tyrlaukių ganyklas. Tą dieną šventyklos giesmės virs raudomis [...], daugybe visur išmėtytų lavonų. Ša! Tylos!“ (*Joelio 1, 10–12; 17–20; Amoso 8, 3*)

Nors šios negandos nebus visuotinės, nes priešingu atveju žemės gyventojai būtų visiškai išnaikinti, bet tai bus pačios baisiausių nelaimės, kurias kada nors žinojo mirtingieji. Visos baismės, siųstos žmonėms iki malonės laiko pabaigos, buvo šiek tiek atmiestos gailestingumu. Permaldaujantis Kristaus kraujas apsaugojo nusidėjėlį nuo visos baismės už jo kalbę. Paskutiniosios baismės įniršis nebus atmiestas gailestingumu. Tą dieną minios trokš, kad Dievo malonė, kurią jie taip ilgai niekino, apsaugotų juos. „Tikrai ateina dienos, – tai Viešpaties Dievo žodis, – kai siųsiu badą į kraštą. Ne duonos badą ar vandens troškimą, bet Dievo žodžių badą. Tuomet žmonės keliaus nuo jūros ligi jūros, nuo šiaurės ligi rytų, skubės šen ir ten, ieškodami Viešpaties žodžio, bet jo neras.“ (*Amoso 8, 11–12*)

Dievo tauta taip pat neišvengs kančių. Tačiau persekiojami ir vargstantys, skurstantys ir alkstantys jie nebus palikti žūti. Dievas, kuris rūpinosi pranašu Elijumi, nepraeis nė pro vieną savo vaiką, pasišvenčiantį Jam. Tas, kuris suskaičiuoja plaukus ant jų galvų, rūpinsis jais, nepriteklių metu jie bus aprūpinti. Tuo tarpu, kai bedieviai miršta iš bado ir maro, angelai apsaugos teisiuosius ir patenkins jų reikmes. Tam, „kuris gyvena pagal teisumą“, pažadėta, kad „jam bus tiekama duona, jam netrūks vandens“. „Užguitieji ir vargšai ieško vandens, o jo nėra, ir liežuvis jiems džiūsta nuo troškulio. Aš, Viešpats, juos išgirsiu, Aš, Izraelio Dievas, jų neapleisiu.“ (*Izaijo 33, 15–16; 41, 17*)

„Nors figmedis nežydėtų ir nebūtų vaisių ant vynmedžių, nors alyvmedis neneštų derliaus ir laukai neduotų maisto, nors avių kaimenė dingtų iš avidės, o galvijų banda – iš tvarto“, vis dėlto tie, kurie Jo bijosi, džiaugsis Viešpatyje ir džiūgaus Dieve, kuris juos išgano (*žr. Habakuko 3, 17–18*).

„Viešpats tave saugo, tavo dešinėje Viešpats – tavo užuovėja. Dieną saulė neužgaus tavęs, nė mėnulis naktį. Viešpats saugos tave nuo viso, kas pikta, Jis saugos tavo gyvastį. Juk tai Jis išgelbės tave

nuo medžiotojo kilpos ir nuo mirtį nešančio maro. Savo sparnų plunksnomis Jis uždengs tave, – po Jo sparnais rasi prieglaudą. Jo ištikimybė – dengiantis skydas. Nereikės tau bijoti nakties siaubo, nei strėlės, iššautos dieną, nei maro, sėlinančio tamsoje, nei rykštės, niokojančios vidudienį. Nors tūkstantis kristų tavo kairėje ir dešimt tūkstančių – dešinėje, tavęs niekas nepasieks. Tu žiūrėsi ir matysi, kaip baudžiami nedorėliai. Tu pasirinkai Viešpatį savo prieglauda, Aukščiausiąjį savo užuovėja, todėl neištiks tavęs žala, nepalies tavo palapinės nelaimė.“ (*Psalmė 121, 5–7; 91, 3–10*)

Žmonėms atrodo, kad Dievo tauta savo liudijimą turi patvirtinti krauju, kaip kadaise darė kankiniai. Dievo žmonės patys pradeda bijoti, kad Viešpats paliko juos kristi nuo priešų rankos. Tai – baisių kančių metas. Dieną naktį jie šaukiasi Dievo, kad juos išgelbėtų. Bedieviai džiūgauja ir tyčiojasi: „Kur dabar jūsų tikėjimas? Kodėl Dievas neišvaduoja jūsų iš mūsų rankų, jei iš tikrųjų jūs – Jo tauta?“ Bet laukiantieji atsimena Jėzų, mirštantį ant Golgotos kryžiaus, ir vyriausius kunigus bei vadovus, šūkaujantius patyčias: „Kitus gelbėdavo, o pats negali išsigelbėti. Jeigu Jis Izraelio karalius, tenužengia dabar nuo kryžiaus, ir mes Juo tikėsime...“ (*Mato 27, 42*) Kaip Jokūbas, jie grumiasi su Dievu. Jų veidai išbalę, jie atspindi jų vidinę kovą. Tačiau Dievo vaikai nenutraukia savo nuoširdžių maldavimų.

Jei žmonės turėtų dangiškąjį regėjimą, jie pamatytų galingų angelų būrius, supančius tuos, kurie iš Kristaus Žodžio mokėsi kantrybės. Švelniai, su užuojauta angelai stebi jų kentėjimus ir klausosi jų maldų. Jie laukia savo Vado Žodžio, kuris apsaugotų juos nuo pavojaus. Bet jie turi palaukti dar truputėlį. Dievo žmonės turi išgerti taurę ir būti pakrikštyti kriokštu. Skausmingas delsimas yra geriausias atsakymas į jų prašymus. Visiškai pasitikėdami Viešpačiu ir laukdami Jo pagalbos, jie priverčiami ugdyti tikėjimą, viltį ir kantrumą, savybes, kurios taip mažai buvo ugdomos religiniame gyvenime. Vis dėlto dėl išrinktųjų nelaimės metas bus sutrumpintas. „Tad nejaugi Dievas neapgintų teisių savo išrinktųjų, kurie Jo šaukiasi per dienas ir naktis [...]?! Aš sakau jums: netrukus Jis apgins jų teises.“ (*Luko 18, 7–8*) *Pabaiga ateis žymiai greičiau negu*

žmonės tikisi. Kviečiai bus nuimti ir surišti į pėdus, skirtus sukrauti į Dievo klėtį. Piktžolės bus surištos į pėdelius sudeginti.

Dangaus sargybiniai, ištikimai stovintys savo poste, budi toliau. Nors visuotinis įsakas numatė laiką, kada besilaikantiems Dievo Įstatymo turi būti įvykdyta mirties bausmė, bet kai kuriais atvejais jų priešai užbėgs už akių ir norės žudyti anksčiau nei ateis nurodytas laikas. Tačiau niekas negali praeiti pro galingus sargybinius, supančius kiekvieną ištikimą sielą. Kai kurie užpuolami, jiems bėgant iš miestų ir kaimų. Tačiau kartais, iškelti virš jų, lūžta ir krinta tarsi šiaudai. Kitus gina angelai, savo išvaizda primenantys karius.

Visais amžiais per šventuosius angelus Dievas stiprino ir gelbėjo savo tautą. Dangiškosios būtybės aktyviai dalyvavo žmonių reikaluose. Jie pasirodydavo apsirengę spindinčiais kaip žaibas apdarais, jie ateidavo kaip žmonės, vilkintys keliautojo apdarą. Dievo žmonėms angelai pasirodydavo ir žmogaus pavidalu. Lyg nuvargę jie ilsėdavosi vidurdienį po ąžuolais. Jie priimdavo žmonių svetingumą. Jie būdavo vedliai nakties užkluptiems keliautojams. Savo rankomis jie uždegdavo aukuro ugnį. Jie atidarydavo kalėjimo duris ir išlaisvindavo Dievo tarnus. Apsiginklavę dangiškais šarvais jie atėjo nuristi akmenį nuo Išgelbėtojo kapo.

Turėdami žmogaus išvaizdą, angelai dažnai dalyvaudavo teisiųjų susirinkimuose. Taip pat jie lankėsi ir bedievių susibūrimuose, pavyzdžiui, nuėjo į Sodomą, kad surašytų jos gyventojų darbus ir iš to būtų galima spręsti, ar šie peržengė Dievo kantrybės ribas. Viešpačiui malonu parodyti savo gailestingumą. Dėl keleto, kurie nuoširdžiai Jam tarnauja, Jis atitolina nelaimės ir pratęsia visų žmonių ramybę. Nusidedantys Dievui mažai tesuvokia, kad už savo gyvybes jie skolingi saujelei ištikimųjų, kuriuos jie išjuokia ir engia.

Nors pasaulio valdovai to nežino, tačiau dažnai jų tarybose angelai būna pranešėjai. Žmogaus akis žvelgdavo į juos, žmogaus ausis klausydavosi jų kreipimūsi; žmogaus lūpos prieštaraudavo jų pasiūlymams ir išjuokdavo jų patarimus; žmonių širdys pasitikdavo juos užgauliojimais ir plūdima. Pasitarimų salėse ir teismuose šie dangiškieji pranešėjai pasirodydavo esą gerai susipažinę

su žmonijos istorija ir įrodydavo, kad engiamųjų reikalus sugeba ginti geriau už pačius gambiausius ir iškalbingiausius gynėjus. Jie sužlugdydavo tikslus ir sustabdydavo blogybes, kurios būtų labai trukdžiusios Dievo darbui ir atnešusios Jo tautai dideles kančias. Pavojaus ir nelaimės metu „Viešpaties angelas saugo tuos, kurie Jo pagarbiai bijo, ir juos gelbsti“ (*Psalmė 34, 8*).

Dievo tauta nekantriai laukia savo ateinančio Karaliaus ženklų. Sargybinį užkalbinus: „Sarge, kiek ilgai dar truks naktis? Sarge, kiek ilgai dar truks naktis?“, šis ryžtingai atsako: „Ateina rytas, pas-kui vėl naktis.“ (*Izaijo 21, 11–12*) Šviesa jau apšviečia debesis virš viršūnių. Greitai pasirodys Jo šlovė. Patekės Teisumo Saulė. Rytas ir naktis – abu yra arti: nesibaigiančios dienos pradžia teisiesiems ir amžinoji naktis bedieviams.

Kai kovojantys su Dievu siunčia Jam savo prašymus, atrodo, kad uždanga, skirianti juos nuo neregimojo pasaulio, yra pakeliama. Amžinajai dienai auštant, dangus žėri ir tarsi angelų giesmės melodija žmogų pasiekia žodžiai: „Tvirtai laikykitės, būkite ištikimi. Pagalba ateina.“ Kristus, Visagalis Nugalėtojas, savo nuvargusiems kareiviams ištisia nemirtingos šlovės vainikus. Pro pravirus vartus girdisi Jo balsas: „Štai, Aš su jumis. Nebijokite. Aš žinau visus jūsų rūpesčius, Aš ištvėriau jūsų nelaimes. Jūs kariaujate ne prieš nežinomą priešą. Mūsųje Aš kovojau jūsų pusėje ir Mano vardu jūs esate daugiau negu nugalėtojai.“

Brangusis Išgelbėtojas atsiųs pagalbą, kai mums reikės jos. Kelias į dangų yra pašventintas Jo pėdsakais. Kiekvienas dyglys, sužalojantis mūsų pėdas, yra sužeidęs ir Jį. Kiekvieną kryžių, kurį nešti esame pašaukti, prieš mus nešė Jis. Viešpats leidžia įvykti susidūrimams, kad paruoštų sielą ramybei. Nelaimės metas yra baisiai sunkus išmėginimas Dievo tautai. Bet kiekvienam tikrajam tikinčiajam tai laikas pakelti akis, kad tikėdamas galėtų pamatyti jį supančią pažadų vaivorykštę.

„Viešpaties išpirktieji sugrįš ir amžinu džiaugsmu vainikuoti, įžengs į Sioną. Juos lydės džiaugsmas ir linksmybė, o liūdesys ir aimanos pasitrauks. ‘Tai Aš, tai Aš esu tas, kuris jus guodžia! Ko tu bijai? Žmogaus? Jis marus! Žmogaus sūnaus? Jis ne daugiau

kaip žolė! Kodėl užmiršai Viešpatį, savo Kūrėją [...]. Kiaurą dieną tave kankina baimė dėl engėjo įtūžio, norinčio tave sunaikinti. Bet kurgi tas engėjo įtūžis? Pančiais surakintieji greitai bus išvaduoti, nemirs ir neis į kapą, nė duonos nestokos. Aš esu Viešpats, tavo Dievas, kuris taip įaudrina jūrą, jog bangos ima šėlti.' Galybių Viešpats yra Jo vardas! 'Savo žodžius įdėjau tau į lūpas ir savo rankos šešėliu apdengiau tave.'" (*Izaijo 51, 11–16*)

„Bet dabar klausykis, nelaimingoji! Tu apsvaigusi, bet ne nuo vyno! Taip kalba Viešpats, tavo Valdovas ir Dievas, ginantis savo tautą: 'Žiūrėk, Aš imu tau iš rankos svaigiąją taurę. Iš Mano pykčio indo tu daugiau nebegersi. Paduosiu ją į rankas tavo kankintojams, sakiusiems tau: «Gulk ant žemės, kad galėtume sutrypti tave!» Savo nugarą tu pavertei grindiniu, gatve praeiviams.'" (*Izaijo 51, 21–23*)

Dievo akys, matančios per amžius, nukreiptos į lemiamą momentą, kuris ateis Dievo tautai, kai žemiškos jėgos išsirikiuos kovai su ja. Kaip ištremtas belaisvis, Dievo žmonės bijos mirti iš bado ar nuo smurto. Bet Šventasis, perskyręs Raudonąją jūrą prieš Izraelį, parodys savo galingą jėgą ir išgelbės juos iš nelaisvės. „Jie bus Mano, – sako Galybių Viešpats, – ypatingas Mano paveldas tą dieną, kurią Aš veiksiu. Pasigailėsiu jų, kaip pasigaili tėvai vaikų, kurie jiems tarnauja.“ (*Malachijo 3, 17*) Jei ištikimųjų Kristaus liudytojų kraujas būtų tuo metu pralietas, tai jis nebūtų kaip kankinių kraujas sėkla, duodančia derlių Dievui. Jų atsidavimas nebūtų liudijimas, įtikinantis kitus, nes užkietėjusi širdis atmesdavo gailastingumo bangas, kol jos visai nebegrižo. Jei dabar teisieji būtų palikti tapti priešų aukomis – tamsos kunigaikštis triumfuotų. Psalmininkas sako: „Vargo dieną Jis paslėps mane savo pastogėje, suteiks man globą savo palapinėje, užkels mane aukštai ant uolos.“ (*Psalmė 27, 5*) Kristus kalbėjo: „Kelkis, Mano tauta, eik į savo kambarius ir užsklėsk paskui save duris. Valandėlę patūnok, kol praeis pyktis. Žiūrėk, Viešpats ateina iš savo būsto bausti žemės gyventojų už jų kaltes.“ (*Izaijo 26, 20–21*) Tų, kurie kantriai laukė Jo atėjimo ir kurių vardai įrašyti gyvenimo knygoje, laukia šlovingas išvadavimas.

40. DIEVO TAUTA IŠVADUOTA

Kai žmonių įstatymai negins tų, kurie gerbia Dievo Įstatymą, vienu metu skirtingose šalyse vyks judėjimas, siekiantis sunaikinti tokius žmones. Artėjant įsakyme nurodytam laikui, liaudis surengs sąmokslą, kad išrautų nekenčiamą sektą su šaknimis. Vieną naktį bus nuspręsta smogti lemiamą smūgį, kuris visiems laikams nutildytų nesutarimų ir priekaištų balsą.

Dievo žmonės – vieni kalėjimų kameroje, kiti pasislėpę vienišose girių ir kalnų slėptuvėse – vis dar meldžia dieviškosios apsaugos, o kuopos ginkluotų žmonių, skatinamos piktuųjų angelų, visur ruošiasi žudynėms. Dabar, ypatingo pavojaus valandą, įsiterps Izraelio Dievas, kad išgelbėtų savo išrinktuosius. Viešpats sako: „O jūs giedosite giesmes kaip tą naktį, kai švenčiama šventė, džiaugsitės iš širdies it maldininkai [...], žengiantys į Viešpaties kalną, į Izraelio Uolą. Pakels didingą savo balsą Viešpats, parodys savo rankos triuškinantį smūgį šelstančiu įniršiu, ryjančia ugnies liepsna, liūtimi, audra ir kruša.“ (*Izaijo 30, 29–30*)

Pergalingai šūkaudama, tyčiodamasi ir keiksnodama piktoji minia yra pasiruošusi pulti savo auką, kai ant žemės nusileis tirs-tesnės už nakties tamsą sutemos. Tada dangų apjuosia vaivorykštė, spindinti Dievo sosto šlove. Atrodo, kad ji apsupa kiekvieną besimeldžiantį būrelį. Įniršusi minia staiga sustoja. Jos pasityčioji-

mų šūksniai nurimsta. Tie, į kuriuos buvo nukreiptas jos mirtinas įniršis – pamiršti. Su baisia nuojauta žvelgiama į Dievo Sandoros simbolį ir trokštama apsisaugoti nuo akinančio spindesio.

Dievo vaikai girdi melodingą balsą, sakantį: „Pažvelkite aukštyn, pakelkite akis į dangų“, jie mato pažadų vaivorykštę. Juodi, grėsmingi debesys, dengę dangaus skliautą, išsisklaidė. Kaip Steponas jie nuolat žvelgia į dangų ir mato Dievo šlovę bei Žmogaus Sūnų, sėdintį savo soste. Jo dieviškajame pavidale jie išvelgia pažeminimo ženklus; iš Jo lūpų girdi prašymą, skirtą Tėvui ir šventiesiems angelams: „Tėve, Aš noriu, kad Tavo Man pavestieji būtų su Manimi ten, kur ir Aš.“ (*Jono 17, 24*) Vėl pasigirsta melodingas ir pergalingas balsas: „Jie ateina! jie ateina! šventi, nekalti ir nesusitepę. Jie laikėsi Mano kantrybės Žodžio; jie vaikščios tarp angelų.“ Išbalusios, virpančios lūpos tų, kurie tvirtai laikėsi tikėjimo, prataria džiaugsmingus pergalės žodžius.

Bus vidurnaktis, kai Dievas parodys galią gelbėdamas savo tautą. Pasirodys saulė, spindinti visu skaistumu. Vienas po kito pasirodys ženklai ir stebuklai. Piktadariai žvelgs į šį reginį nustebę ir išsigandę, o teisieji iškilmingai, džiugiai stebės išgelbėjimo ženklus. Atrodys, kad viskas gamtoje keičia įprastinę kryptį. Upeliai nustos tekėję. Pakils tamsūs, sunkūs debesys ir susigrums vienas su kitu. Grėsmingo dangaus viduryje bus viena šviesi nenusakomos šlovės vieta, iš kurios tarsi daugelio vandenų šniokštimas nuskambės Dievo balsas: „Įvyko!“ (*Aprėškimo 16, 17*)

Šis balsas sudrebins dangų ir žemę. Kils baisus žemės drebėjimas, kokio nebūta, kiek žmogus žemėje gyvena; toks smarkus bus drebėjimas (žr. *Aprėškimo 16, 18*)! Atrodys, kad dangaus skliautas atsiveria ir užsiveria, o šlovė sklinda iš Dievo sosto tarsi skrodžiantis žaibas. Kalnai siūbuos tarsi nendrės vėjyje, o uolų nuolaužos bus išmėtytos visur. Pasigirs dundesys, primenantis artėjančią audrą. Šėls įaudrinta jūra. Girdėsis uragano ūžimas, kuris bus panašus į pasiruošusių viską naikinti demonų balsus. Visas žemės paviršius banguos ir šiaušis tarsi jūros bangos. Žemės danga skilinės. Atrodys, kad sukresti patys jos pagrindai. Skęs kalnų grandinės. Nyks apgyvendintos salos. Šėlstantys vandenys praris jūros uostus,

savo nedorumu panašėjančius į Sodomą. Dievas atsimins „didžiąją Babelę, kad jai duotų savo rūstybės ir įniršio vyno taure“ (*Aprėiškimio 16, 19*). Ledo luitai, sunkūs kaip talentai, atliks savo naikinimo darbą (žr. *Aprėiškimio 16, 21*). Puikiausios žemės miestai bus sugriauti. Prabangūs rūmai, kuriems pasaulio didieji švaistė savo turtus, kad save pašlovintų, akimirksniu virs griuvėsiais. Subyrės kalėjimų sienos, bus išlaisvinti visi Dievo žmonės, kurie buvo įkalinti už savo tikėjimą.

Atsivers kapai, ir „daugelis miegančiųjų žemės dulkėse atsibus: kai kurie – amžinajam gyvenimui, kiti – gėdai ir amžinajai negarbei“ (*Danieliaus 12, 2*). Visi, kurie mirė, tikėdami Trečiojo angelo žinia, pakils iš kapų apgaubti šlovės, kad išgirstų Dievo ramybės Sandorą tiems, kurie laikėsi Jo Įstatymo. „Ir tie, kurie Jį perdūrė“ (*Aprėiškimio 1, 7*), ir tie, kurie tyčiojosi bei juokėsi iš Kristaus priešmirtinių kančių, ir patys pikčiausi Jo tiesos ir Jo tautos priešininkai bus prikelti, kad regėtų Jo šlovę ir matytų garbę, suteiktą ištikimiesiems ir klusniesiems.

Sunkūs debesis dar dengs dangų, bet šen ir ten jau prasiskverbs saulė, panaši į keršįjančią Jehovos akį. Nuožmūs žaibai pasipils iš dangaus, apgaubdami žemę ugnine antklode. Nustelbdami siaubingą griaustinio riaumojimą, paslaptingi ir baisūs balsai skelbs nuosprendį bedieviams. Ne visi supras tariamus žodžius, bet netikrieji mokytojai suvoks jų prasmę. Tie, kurie visai neseniai buvo tokie drąsuoliai, tokie pagyrūnai, elgėsi iššaukiančiai ir mėgavosi savo žiaurumu tiems, kurie laikėsi Dievo įsakymų, dabar bus apimti siaubo ir drebės iš baimės. Jų raudos nustelbs stichijos užesį. Demonai pripažins Kristaus dieviškumą ir drebės prieš Jo valdžią, o žmonės maldaus pasigailėti ir apimti didelio siaubo šliaužios keliais.

Šventuose regėjimuose žvelgdami į Dievo dieną, senovės pranašai sakė: „Vaitokite, nes Viešpaties diena jau arti; ji ateis kaip sunaikinimas iš Visagalio. Lįsk giliai tarp uolų, užsidenk dulkėmis nuo Viešpaties siaubo ir Jo šlovės žėrėjimo. Įžūlus marusis turės nuleisti akis, žmonių išdidumas bus pažemintas. Tik Viešpats tą dieną bus išaukštintas. Juk Galybių Viešpats turi parengęs savo dieną prieš

visa, kas išdidu ir įžūlu, kas išpuikę ir kas bus pažeminta [...]. Tą dieną žmonės kurmiams ir šikšnosparniams numes sidabro ir aukso stabus, kurių prisidarę garbinti. Jie lįs į uolų urvus ir skardžių plyšius nuo Viešpaties siaubo ir Jo šlovės žerėjimo, kai Jis pakils sudrebinti žemės.“ (*Izaijo 13, 6; 2, 10–12. 20–21*)

Pro debesų properšą spindi žvaigždė, kuri tamsos fone pasirodo keturiskart ryškesnė. Ištikimiesiems ji teikia viltį ir džiaugsmą, bet Dievo Įstatymo pažeidėjams byloja apie Dievo griežtumą ir rūstybę. Tie, kurie paaukoko Kristui viską, dabar yra saugūs. Jie tarsi pasislėpė Viešpaties slėptuvėje. Ištikimieji buvo išmėginti: pasauliui ir tiesos niekintojams jie parodė savo ištikimybę Tam, kuris mirė už juos. Tie, kurie mirties akivaizdoje išliko garbingi, nuostabiai pakito. Staiga jie buvo išlaisvinti iš beviltiškos ir siaubingos demonais virtusių žmonių tironijos. Taip neseniai išbalę, susirūpinę ir išvargę jų veidai dabar spindi nuostaba, tikėjimu ir meile. Jų balsai stiprėja ir susilieja į pergalingą giesmę: „Dievas – mūsų prieglauda ir stiprybė, visada artima pagalba varguose. Todėl nebijome, nors žemė sverdėtų, nors kalnai griūtų į jūrų gelmę, net jei jų vandenys šėltų ir putotų, kalnai drebėtų nuo jų šėlsmo.“ (*Psalmė 46, 2–4*)

Šventos vilties žodžiai kyla iki Dievo, tada debesys išsisklaido ir matosi žvaigždėtas dangus. Juodo ir grėsmingo dangaus skliauto fone neįmanoma nusakyti stulbinančio reginio, kurį sukelia kontrastas. Dangiškojo miesto šlovė liejasi pro pravirus vartus. Tada danguje pasirodo ranka, laikanti dvi drauge sudėtas akmenines plokštes. Pranašas sako: „Tada dangus skelbia Jo teisumą, nes pats Dievas yra Teisėjas.“ (*Psalmė 50, 6*) Šventasis Įstatymas, Dievo teištumas, kuris griaudžiant ir liepsnojant nuo Sinajaus kalno buvo paskelbtas kaip gyvenimo vadovas, dabar atskleistas žmonėms kaip principas, kuriuo bus vadovaujama Teisme. Ranka atverčia plokštes – ir tada galima pamatyti Dešimt Dievo įsakymų, išvedžiotų tarsi ugnine plunksna. Žodžiai yra tokie aiškūs, jog visi gali juos perskaityti. Sugrįžta atmintis, prietarų ir erezijų tamsa apleidžia kiekvieno žmogaus mąstyseną, o Dešimt Dievo žodžių – trumpų, suprantamų ir autoritetinių – pateikiami visiems žemės gyventojams.

Neįmanoma aprašyti siaubo ir nusivylimo, apimančio tuos, kurie trypė šventuosius Dievo reikalavimus. Viešpats davė jiems savo Įstatymą. Jie galėjo lyginti su juo savo charakterį ir sužinoti trūkumus tada, kai dar buvo galima atgailauti ir pasitaisyti. Tačiau siekdami pasaulio palankumo ir pritarimo, jie atmetė Jo įsakus ir kitus mokė pažeidinėti Įstatymą. Jie stengėsi priversti Dievo tautą suteršti Viešpaties šabo dieną (sabata). Dabar jie teisiami pagal tą patį Įstatymą, kurį trypė. Jie aiškiai mato, kad jiems nebus dovanota. Žmonės pasirinko, kam tarnaus, ką garbina. „Tuomet vėl pamatysite skirtumą tarp teisiejo ir nedorėlio, tarp tarnaujančiojo Dievui ir Jam netarnaujančiojo.“ (*Malachijo 3, 18*)

Dievo Įstatymo priešai – tiek dvasininkai, tiek menkesni priešininkai – naujai suvokia tiesą ir pareigą. Per vėlai jie pamato, kad šabo diena, nurodyta ketvirtajame įsakyme, yra gyvojo Dievo ženklas. Per vėlai jie suvokia tikrąją suklastotos šabo dienos kilmę ir byrantį pagrindą, ant kurio statė savo tikėjimo rūmą. Jie supranta, kad kovojo su Dievu. Religijos mokytojai apsimetę, kad veda žmones prie rojus vartų, iš tikrųjų vedė juos į pražūtį. Iki tos dienos, kol nebus suvestos visos sąskaitos, neišaiškės, kokia didelė atsakomybė tenka žmonėms, dirbantiems šventą dvasininko darbą, kokios baisios jų neištikimybės pasekmės. Tik amžinybėje mes galėsime teisingai įvertinti kiekvienos sielos praradimą. Baisus likimas laukia žmogaus, kuriam Dievas pasakys: „Eik šalin nuo Manęs, netikęs tarne!“

Iš dangaus girdimas Dievo balsas, skelbiantis Jėzaus atėjimo dieną ir valandą. Tas pats balsas iškilmingai praneša apie amžinąją Sandorą su Jo tauta. Šie žodžiai pasklinda visoje žemėje tarsi garsiausias perkūno griausmas. Dievo tauta stovi klausydamasi, pakėlusiu aukštyne akis. Jo šlovė apšviečia jų veidus, spindinčius kaip Mozės, kai jis leidosi nuo Sinajaus kalno. Bedieviai negali į juos žiūrėti. Kai ištariamas palaiminimas tiems, kurie gerbė Dievą, švęsdami Jo šventąją šabo dieną, pasigirsta galingas pergales šauksmas.

Greitai rytuose pasirodo mažas, maždaug pusės žmogaus plaštakos dydžio, tamsus debesėlis. Tai debesis, supantis Išgelbėtoją ir iš

tolo atrodantis apgaubtas tamsos. Dievo tauta žino, kad tai Žmogaus Sūnaus ženklas. Iškilmingoje tyloje jie žvelgia į jį, artėjantį prie Žemės, vis šviesėjantį ir didėjantį, kol pagaliau virsta dideliu baltu debesiu, kurio branduolys – šlovė, panaši į viską praryjančią ugnį, o virš Jo – Sandoros vaivorykštė. Jėzus plaukia pirmyn kaip galingas Nugalėtojas. Dabar Jis ateina ne kaip Skausmų Vyras išgerti karčią gėdos ir vargo taurę, Jis ateina kaip žemės ir dangaus Nugalėtojas teisti gyvųjų ir mirusiųjų. „Ištikimasis ir Teisusis; Jis teisingai teisia ir kovoja.“ Jį lydi dangaus galybių pulkai (žr. *Aprėškimo 19, 11, 14*). Didžiulė, nesuskaičiuojama minia šventųjų angelų, giedančių dangiškus himnus, lydi Jį kelyje. Atrodo, kad dangaus skliautą užpildė spindintys šviesuliai – miriadų miriadai ir tūkstančių tūkstančiai. Nė vieno žmogaus plunksna negali aprašyti šio reginio; nė vienas mirtingasis savo protu negali suvokti Jo grožio ir didingumo. „Jo Garbė padengė dangų, ir žemė [...] sklidina Jo garbės. Žėrėjimas kaip saulės.“ (*Habakuko 3, 3–4*) Gyvajam debesiu artėjant, visų akys pamato Gyvybės Kunigaikštį. Erškėčių vainikas dabar nebežeidžia Jo šventos galvos – Jo kaktą puošia šlovės diadema, o veidas spindi ryškiau už akinančią vidurdienio saulę. „Ant Jo drabužio ir ant strėnų užrašytas vardas: ‘Karalių Karalius ir viešpačių Viešpats.’“ (*Aprėškimo 19, 16*)

„Jų visų veidai mirtinai išbalę.“ (*Jeremijo 30, 6*) Ir tuos, kurie atmesdavo Dievo malonę, apima amžinos nevilties siaubas. „Širdis alpsta, keliai linksta [...], visų veidai mirtinai išbalę!“ (*Nahumo 2, 11*) Teisieji sušunka drebėdami: „Kas galės išverti?!“ Nuo šių žodžių angelų giesmės nutyla ir užėina grėsmingos tylos metas. Tada pasigirsta Jėzaus balsas, kuris skelbia: „Gana tau Mano malonės.“ Teisiųjų veidai nušvinta, ir kiekviena širdis prisipildo džiaugsmo. Angelai paima tonu aukščiau ir giedodami vis artėja prie žemės.

Karalių Karalius leidžiasi, būdamas ant debesies, apgaubto liepsnojančia ugnimi. Dangūs susiviję tarsi spyruoklė, žemė dreba prieš Jį, ir kiekvienas kalnas bei sala yra pajudėję iš savo vietų. „Mūsų Dievas ateina, bet ne tyliai; pirma Jo – ryjanti ugnis, aplink Jį – smarki audra. Jis pasišaukia dangų ir žemę savo tautos teismui.“ (*Psalmė 50, 3–4*)

„Tuomet žemės karaliai, didikai, karo vadai, turtuoliai, galiūnai, visi vergai ir laisvieji pasislėpė urvuose ir tarp kalnų uolų. Jie šaukė kalnams ir uoloms: ‘Griūkite ant mūsų ir paslėpkite mus nuo Sėdinčiojo soste veido ir nuo Avinėlio rūstybės, nes atėjo didi Jų rūstybės diena, ir kas galės ištvirti?!’“ (*Aprėiškimo 6, 15–17*)

Pasibaigia ironiškos pašaipos. Nutyla meluojančios lūpos. „Visi sandalai karių, trypusių mūšio maišatyje, visos jų skraistės, išvoliotos kraujyje, bus sudegintos ir pamaitins ugnį.“ (*Izaijo 9, 4*) Dabar negirdėti nieko daugiau, tik maldos, raudos ir skundai. Iš lūpų, kurios dar taip neseniai pašaičiai tyčiojosi, išsiveržia šauksmas: „Atėjo didi Jų rūstybės diena, ir kas galės ištvirti?!“ Nedorėliai meldžia, kad verčiau būtų palaidoti po kalnų uolomis negu akis į akį susitiktų su Tuo, kurį jie niekino ir atmetė.

Jie pažįsta tą balsą, kurį gali girdėti ir mirusieji. Kaip dažnai gailiai ir švelniai Jis kvietė juos atgailauti. Kaip dažnai jį galima buvo girdėti jaudinančiuose Bičiulio, Brolio, Atpirkėjo maldavimuose. Nė vienas balsas tiek daug nesmerkia, nė vienas balsas taip sunkiai nekaltina atmetančiųjų Jo malonę, kaip tas, kuris taip ilgai meldė: „Sugrižkite, sugrižkite iš savo nedorų kelių, kad nemirtumėte.“ (*Ezechielio 33, 11*) Tai toks jiems pažįstamas balsas! Jėzus sako: „[...] jūs Mane atmetėte, kai šaukiau, nekreipėte dėmesio, kai tiesiau ranką, [...] paniekinote bet kokį Mano patarimą, nepaisėte jokio Mano įspėjimo.“ (*Patarlių 1, 24–25*) Šis balsas gražina prisiminimus, kuriuos jie mielai norėtų ištrinti iš atminties – paniekintus įspėjimus, atmetus kvietimus, ignoruotas privilegijas.

Šie žodžiai skirti tiems, kurie tyčiojosi iš Kristaus, kai Jis buvo žeminamas. Dabar jie aiškiai prisimena Kankinio žodžius, iškilmingai paskelbtus vyriausiajam kunigui, kai Jėzus buvo saikdinamas: „Nuo šiol jūs matysite Žmogaus Sūnų, sėdintį Visagalio dešinėje ir ateinantį dangaus debesyse!“ (*Mato 26, 64*) Dabar jie mato Jį apgaubtą šlovės ir netgi pamatys Jį sėdintį Visagalio dešinėje.

Tie, kurie juokėsi iš Jo, kai Jis vadino save Dievo Sūnumi, dabar netekę žado. Tai išdidusis Erodas, kuris šaipėsi iš Jo karališkojo titulo ir įsakė besityčiojantiems kareiviams karūnuoti Jį karaliumi. Čia tie patys žmonės, kurie savo bedieviškomis rankomis apvil-

ko Jam purpurinį apsiaustą, uždėjo ant Jo šventos kaktos erškėčių vainiką, į Jo paklusnią ranką įdėjo netikrą skeptrą ir lenkėsi Jam, nepadoriai tyčiodamiesi. Žmonės, sumušę ir apspjaudę Gyvybės Kunigaikštį, dabar nusigręžia nuo Jo veriančio žvilgsnio ir stengiasi pabėgti nuo Jo slegiančios šlovės. Tie, kurie kalė vinis į Jo rankas bei kojas, ir kareivis, perdūręs Jam šoną, šias žymes stebi išsigandę ir susigėdę.

Nepaprastai aiškiai kunigai ir tautos seniūnai prisimena įvykius ant Golgotos kalno. Drebėdami iš siaubo jie atsimena, kaip velniškai džiūgaudami jie kratė savo galvas, šaukdami: „Kitus gelbėdavo, o pats negali išsigelbėti. Jeigu Jis Izraelio karalius, tenužengia dabar nuo kryžiaus, ir mes Juo tikėsime... Jis pasitikėjo Dievu, tad teisvaduoja Jį dabar, jeigu Juo rūpinasi, nes Jis yra sakęs: 'Aš Dievo Sūnus.'“ (*Mato 27, 42–43*)

Jie aiškiai prisimena Išgelbėtojo palyginimą apie vynuogininkus, kurie atsisakė atiduoti vynuogyno vaisius šeimininkui, žiauriai pasielgė su jo tarnais ir užmušė jo sūnų. Taip pat jie atsimena tai, ką ištarė patys: „Vynuogyno šeimininkas žiauriai nužudys piktadarius.“ Šių neištikimų vyrų nusikaltimas ir bausmė rodo kunigams ir tautos seniūnams jų pačių likimą. Dabar kentėdami baisias priešmirtines kančias, jie ima rėkti. Garsiau nei Jeruzalės gatvėmis nuaidėję šauksmai: „Ant kryžiaus Jį, ant kryžiaus Jį!“ girdisi baisios, beviltiškos aimanos: „Jis yra Dievo Sūnus! Jis – tikrasis Mesijas!“ Jie stengiasi pabėgti nuo karalių Karaliaus. Veltui jie mėgina pasislėpti giliuose žemės urvuose, sugriuvusiuose nuo įnirtusios stichijos siautėjimo.

Visų atmetusiųjų tiesą gyvenime būna akimirku, kai sąžinė prabunda, kai atmintyje iškyla kankinantys veidmainiško gyvenimo prisiminimai ir bevaisė atgaila neduoda sielai ramybės. Bet argi galima lyginti šiuos išgyvenimus su sąžinės priekaištais tą dieną, „kai baimė užklups [...] kaip audra ir nelaimė ištiks kaip viesulas“ (*Patarlių 1, 27*). Tie, kurie norėjo sunaikinti Kristų ir Jo ištikimąją tautą, dabar mato ją apgaubtą šlovės. Siaubingai bijodami jie girdi linksmus šventųjų balsus, sušunkančius: „Štai mūsų Dievas! Juo mes pasitikėjome, ir Jis mus išgelbėjo!“ (*Izaijo 25, 9*)

Tarp žemės drebėjimo, žaibų tvykstelėjimų ir griautinio riau-
mojimo Dievo Sūnaus balsas pažadina visus miegančius šventuo-
sius. Jis žvelgia į šventųjų kapus, ir, pakėlęs rankas į dangų, sušun-
ka: „Pabuskit, pabuskit, pabuskit jūs, miegantys žemės dulkėse, ir
kelkitės!“ Skersai ir išilgai žemės mirusieji girdi šį balsą. Tie, kurie
girdi jį – gyvens. Visa žemė gaudžia nuo milžiniškos prisikėlusiujų
minios žingsnių. Toje minioje žengia įvairios tautos, gentys ir gi-
minės. Iš mirusiųjų kalėjimo jie ateina, apsvilkę nemirtinga šlove,
šaukdami: „Kurgi, mirtie, tavoji pergalė? Kurgi, mirtie, tavasis ge-
luonis?“ (*1 Korintiečiams 15, 55*) Ir gyvų teisiųjų, ir prisikėlusių šven-
tųjų balsai susilieja į ilgą, džiaugsmingą pergalės šauksmą.

Visų pakylančių iš kapų išvaizda tokia pati, kokia buvo jiems
atgulant į žemę. Adomas, stovintis prisikėlusiujų minioje, yra di-
delio ūgio ir didingo stuomens, tik šiek tiek menkesnis už Dievo
Sūnų. Jis labai skiriasi nuo vėlesnių žmonijos kartų. Jau vien šis pa-
lyginimas parodo didžiulį žmonių giminės išsigimimą. Bet visiems
prisikėlusiems būdingas amžinosios jaunystės žvalumas ir energija.
Pradžioje žmogus buvo sukurtas pagal Dievo paveikslą – panašus
ne tik charakteriu, bet ir išore. Nuodėmė sudarkė ir beveik sunai-
kino dieviškąjį atvaizdą, bet Kristus atėjo atkurti tai, kas buvo pra-
rasta. *Jis pakeis mūsų niekingus kūnus ir suteiks jiems savo šlovingo
kūno išvaizdą.* Mirtinga, senstanti, praradusi grožį, kadaise sutepta
nuodėmė išorė tampa tobula, puiki ir nemirtinga. Visi trūkumai ir
išsigimimai lieka kape. Atgavę teisę į gyvybės medį, seniai prarastą
Edeno sode, atpirktieji keisis, kol pasieks pirmąją žmonių gi-
minės šlovę. Bus pašalinti paskutiniai nuodėmės prakeikimo pėd-
sakai, ir Kristus ištikimieji pasirodys su Viešpaties, mūsų Dievo
grožiu. Jie dvasia, siela ir kūnu atspindės tobulą savo Viešpaties pa-
veikslą. Ak, Nuostabūs atpirkimas – ilgai aptarinėtas, labai trokš-
tamas, taip nekantriai lauktas, bet niekada nesuprastas visiškai!

Gyvi teisieji bus pakeisti *staiga, viena akimirka*.¹⁸⁷ Dievo balsas
pašlovino juos. Dabar jie yra nemirtingi ir drauge su prisikėlu-
siais šventaisiais bus „pagauti debesysna pasitikti Viešpaties ore“.¹⁸⁸
Angelai „surinks Jo išrinktuosius iš visų keturių šalių, nuo vieno
dangaus pakraščio iki kito“.¹⁸⁹ Šventieji angelai motinoms tiesiai į

rankas atneš jų mažylius. Draugai, kuriuos ilgai skyrė mirtis, susitiks, kad daugiau niekada nesiskirtų, ir linksmai giedodami kartu kils į Dievo miestą.

Iš abiejų debesies vežimo pusių yra sparnai, o po juo – gyvi ratai. Vežimui kylant aukštyn, ratai sušunka: „Šventas!“ Ir sparnai plazdendami sušunka: „Šventas!“ Angelų palyda šaukia: „Šventas, šventas, šventas Galybių Viešpats!“ Vežimui toliau riedant Naujosios Jeruzalės link, atpirktieji sušunka: „Aleliuja!“¹⁹⁰

Prieš įeidamas į Dievo miestą, Išgelbėtojas savo sekėjams dovanuoja pergalės emblemas ir uždeda ženklus, simbolizuojančius karališkąjį statutą. Spindinčios gretos išsirikiuoja kvadratu aplink savo Karalių, kurio figūra didingai iškyla virš šventųjų bei angelų, o veidas spinduliuoja švelnia meile. Šios nesuskaičiuojamos atpirktųjų minios žvilgsniai nukreipti į Jį, visų akys mato šlovę To, kuris „atrodė nežmoniškai sudarkytas, ir buvo nebepanašus į žmogų“.¹⁹¹ Ant nugalėtojų galvų savo dešiniąja Jis uždeda šlovės vainiką. Kiekvienam paruoštas vainikas su jo naujuoju vardu (žr. *Apreiškimo 2, 17*) ir įrašu: *Pašvęstas Viešpačiui*.¹⁹² Kiekvienam nugalėtojui paduodama palmės šakelė ir švytinti arfa. Tada, vadovaujantiems angelams davus ženklą, visos rankos meistriškai perbėga per stygas ir puikūs, melodingi garsai susilieja į švelnią muziką. Visų širdys virpa iš susižavėjimo, visų lūpos taria padėkos gyrių. „Tam, kuris mus myli ir nuplovė savo krauju mūsų nuodėmes, ir padarė iš mūsų karaliją bei kunigus savo Dievui ir Tėvui, – Jam šlovė ir galybė per amžių amžius!“ (*Apreiškimo 1, 5–6*)

Priešais atpirktųjų minią šventasis Miestas. Jėzus plačiai atveria perlais nusagstytus vartus, į vidų eina žmonės, kurie laikėsi tiesos. Ten jie mato dieviškąjį rojų – Adomo tėvynę, kurioje jis buvo tyras ir nekaltas. Tada pasigirsta balsas, sodresnis ir melodingesnis nei kada nors mirtingasis yra girdėjęs: „Jūsų kova pasibaigė. Ateikite, Mano Tėvo palaimintieji, paveldėkite nuo pasaulio sukūrimo jums paruoštą Karalystę!“

Dabar išsipildė Išgelbėtojo malda už savo mokinius: „Tėve, Aš noriu, kad Tavo Man pavestieji būtų su Manimi ten, kur ir Aš.“ (*Jono 17, 24*) Kristus pristato Tėvui atpirktuosius savo krauju –

nenupuolusius savo šlovės akivaizdon ir nesuteptus bei džiaugsmingus (*Judo 24*) – paskelbdamas: „Štai Aš ir vaikai, kuriuos davė Man Dievas. Aš išlaikiau jus Tavo vardu [...], išsaugojau jus.“ (*žr. Hebrajams 2, 13; Jono 17, 12*) Ak, atperkančios meilės stebuklai! Išauš džiaugsminga valanda, kai Amžinybės Tėvas, žvelgdamas į atpirktuosius, matys savo atvaizdą, kai daugiau nebebus nuodėmės pasekmių, kai bus atsikratyta nesantaikos, sunaikintos jos pasekmės, ir žmonija vėl susivienys su dieviškumu!

Su neapsakoma meile Jėzus kviečia ištikimuosius *ieiti į jų Viešpaties džiaugsmą*. Išgelbėtojas džiaugiasi Šlovės karalystėje matydamas atpirktuosius, kuriuos išgelbėjo Jo baisios kančios ir pažeminimas. Atpirktieji džiaugsis drauge su Juo tarp palaimintųjų matydami tuos, kuriuos laimėjo Kristui jų maldos, darbai ir meilės auka. Susirinkus aplink didįjį baltąjį sostą, jų širdys prisipildys neapsakomo dėkingumo. Jie regės tuos, kuriuos atkovojo Kristui, matys, kad vienas laimėjo kitus, šie – dar kitus ir visi paimti į ramybės uostą, kad sudėtų savo vainikus prie Jėzaus kojų ir garbintų Jį visą amžinybę.

Sveikinant atpirktuosius įžengusius į Dievo miestą, ore nuskaamba džiūgaujantys ir dievinantys šūksniai. Du Adomai tuoj susitiks. Dievo Sūnus stovi ištiesęs rankas, kad apglėbtų mūsų giminės tėvą – būtybę, kurią Jis sukūrė. Ji nusidėjo savo Kūrėjui, dėl jos nuodėmės Išgelbėtojo kūne matomos nukryžiuavimo žymės. Kai Adomas pamato žiaurius vinių pėdsakus, jis nepuola savo Viešpačiui ant krūtinės, bet nusižeminęs suklumpa prie kojų, raudodamas: „Vertas Avinėlis, kuris buvo nužudytas!“ Išgelbėtojas švelniai pakelia jį ir kviečia dar kartą pažvelgti į Edeno sodo namus, iš kurių jis taip seniai buvo išstremtas.

Po išvartymo iš rojaus Adomo gyvenimas žemėje buvo kupinas sielvarto. Kiekvienas džiūvantis lapas, kiekviena aukojamoji auka, kiekvienas ligos šešelis ant šviesaus gamtos veido, kiekviena dėmė ant žmogaus skaistumo iš naujo primindavo jo nuodėmę. Jis sunkiai kankinosi graužiamas sąžinės, kai matydavo, kad blogio daugėja. Atsakymai į jo perspėjimus jam primindavo, kas sukėlė nuodėmę, – tai buvo amžinas priekaištas jam. Beveik tūkstantį metų

kantriai ir nuolankiai jis kentė bausmę už nusižengimą. Jis nuoširdžiai atgailavo už savo nuodėmę, pasitikėjo būsimais pažadėtojo Išgelbėtojo nuopelnais ir mirė su viltimi prisikelti. Dievo Sūnus atpirko žmogaus klaidą ir nuopuolį. Dabar atpirkimo darbas grąžino Adamui pirmąsias valdas.

Nesitverdamas džiaugsmu jis žvelgia į medžius, kurie kažkada jį žavėjo, – tuos pačius medžius, kurių vaisius jis pats skynė savo skaistumo ir džiaugsmo dienomis. Jis mato tuos pačius vynmedžius, kuriuos savo rankomis genėjo, tas pačias gėles, kurias taip mėgo prižiūrėti. Jis suvokia reginio tikrovę, supranta, kad iš tikrųjų atsinaujinęs Edeno sodas žymiai mielesnis dabar nei tada, kai buvo iš čia išvartytas. Išgelbėtojas veda jį prie gyvybės medžio, nuskina puikų vaisių ir kviečia jį valgyti. Adomas apsidairo ir mato daugybę savo giminės atpirtųjų, stovinčių Dievo rojuje. Tada jis padeda prie Jėzaus kojų savo žerintį vainiką, puolęs Atpirkėjui ant krūtinės, apkabina Jį. Jis paliečia auksinę arfą ir dangaus skliautu nuaidi pergalės giesmė: „Vertas, Avinėlis, kuris buvo nužudytas, bet štai yra gyvas!“ Susirenka Adomo šeima. Jie sudeda savo vainikus prie Išgelbėtojo kojų ir pagarbindami Jam nusilenkia.

Šį susijungimą stebi angelai, kurie verkė Adamui puolus ir džiaugėsi, kai po prisikėlimo Jėzus įžengė į dangų, atvėręs kapus visiems, kurie tikės Jo vardu. Dabar jie mato, kad atpirkimo darbas baigtas, ir prisijungia prie šlovinimo giesmės.

Krištolo jūra, nusidriekusi priešais sostą, atrodė „tarsi stiklo jūra, sumaišyta su ugnimi“, – tokia tviskanti ji yra dėl Dievo šlovės. Prie jos susirinko minia žmonių, tie, „kurie buvo pergalėję žvėrį, jo atvaizdą, [jo ženklą] ir jo vardo skaičių“. Su Avinėliu ant Siono kalno, *su Dievo arfomis* stovi jie – šimtas keturiasdešimt keturi tūkstančiai, *atpirkti iš žmonijos*. Ir „tarsi didelių vandenų šniokštimas ir tarsi galingo griaustinio dundėjimas“ pasigirsta arfininkų, skambinančių arfomis, garsai. Jie gieda „naują giesmę priešais sostą – giesmę, kurios niekas negalėjo išmokti, išskyrus tuos šimtą keturiasdešimt keturis tūkstančius“. Tai „Dievo tarno Mozės giesmė ir Avinėlio“ giesmė – išvadavimo giesmė. Niekas kitas *negalėjo* „išmokti tos giesmės, išskyrus tuos šimtą keturiasdešimt keturis

tūkstančius“, nes tai giesmė, gimusi iš jų išgyventų patyrimų, – tokių patyrimų, kokių neturi niekas kitas, išskyrus juos. Tai tie, kurie „lydi Avinėlių, kur tik Jis eina. Šie, būdami atpirkti iš žemės, iš gyvųjų tarpo, yra pirmienos Dievui ir Avinėliui“ (*Apreiškimo 15, 2–3; 14, 1–5*). Jie atėjo iš didžio sielvarto; jie atlaikė tokį nelaimės metą, kokio dar „niekada nėra buvę nuo to laiko, kai atsirado tautos“, jie iškentė Jokūbo nelaimės meto kančias; jie buvo be Užtarėjo liejantis paskutiniams Dievo teismams, tačiau buvo išvaduoti, nes „išplovė savo drabužius ir juos išbalino Avinėlio krauju. Jų lūpose nerasta melo, jie be dėmės prieš Dievą. Todėl jie stovi prieš Dievo sostą ir tarnauja Jam dieną naktį Jo šventykloje, o Sėdintysis soste išskleis ant jų padangtę“. Jie matė žemę, nuniokotą bado ir maro, saulę, turinčią galią svilinti žmones dideliu karščiu, o patys iškentė kančias, badą ir troškulį. Bet daugiau „jie nebealks, nebetroks, nebekepins jų saulė nei jokia kaitra, nes Avinėlis, kuris stovi priešais sostą, juos ganys ir vedžios prie gyvybės vandens šaltinių, ir Dievas nušluostys kiekvieną ašarą nuo jų akių“ (*Apreiškimo 7, 14–17; 14, 5*).

Visais amžiais Išgelbėtojo išrinktieji buvo auklėjami ir lavinami išbandymų mokykloje. Jie vaikščiojo siaurais žemės takais, jie buvo apvalyti negandų židinyje. Dėl Jėzaus jie iškentė pasipriešinimą, neapykantą, šmeižtą. Jie sekė Juo sunkiose kovose, jie aukojosi ir patyrė karčių nusivylimų, iš savo skausmingos patirties pažino nuodėmės nešamą blogį, jos jėgą. Supratę, kad nuodėmė atneša vien nelaimės, jie pradėjo į ją žiūrėti su pasibaisėjimu. Begalinis pasiaukojimas, kurį parodė Kristus, kad juos išgelbėtų, pripildo jų širdis nusizeminimo, dėkingumo ir gyriaus, kurio niekuomet nesupras niekada nepuolusieji, nes išgelbėtiesiems buvo daug atleista. Būdami Kristaus kančių dalininkai, jie bus tinkami dalytis su Juo šlove.

Dievo įpėdiniai atėjo iš palėpių, iš pašiurių ir lūšnų, iš požeminių kalėjimų, nuo ešafotų, iš kalnų, iš dykumų, iš žemės urvų, iš jūros gelmių. Žemėje jie „vargo, kentė priespaudą ir kankinimus“. Milijonai atgulė kapuos, gaubiami gėdos, nes ryžtingai atsisakė paklusti apgaulingiems šėtono reikalavimams. Žmogiškieji teismai nuteisdavo juos kaip niekšiškausius nusikaltėlius. Bet dabar pats

Dievas yra Teisėjas (Psalmė 50, 6). Dabar žemiškieji nutarimai panaikinami. „Savo tautos gėdą Jis pašalins.“ (Izaijo 25, 8) „Jie bus vadinami ‘Šventąja tauta’, Viešpaties atpirktaisiais.“ (Izaijo 62, 12) Jis pasirūpino, kad jie gautų „vainiką vietoj pelenų, džiugesio aliejaus – vietoj gedulo, šlovės skraistę – vietoj bailumo“ (Izaijo 61, 3). Daugiau jie nebus silpni, nuliūdę, žeidžiami ir prislėgti. Nuo šiol jie visada bus su Viešpačiu. Jie stovi priešais sostą, apsirėngę puikiausiais drabužiais, kurių niekada nevilkkėjo garbingiausi žemės žmonės. Jie karūnuoti diademomis, didingesnėmis už bet kokią karūną kada nors puošusią žemės monarcho galvą. Amžiams pasibaigė liūdesio ir raudojimo dienos. Šlovės Karalius visiems nušluostė ašaras nuo jų akių. Pašalintos visos širdgėlos priežastys. Linguojant palmių šakelėms liejasi gyriaus giesmė – šviesi, švelni ir darni. Kiekvienas balsas pritaria melodijai ir per visą dangaus skliautą nuskamba vis stiprėjantis himnas: „Išgelbėjimas – iš mūsų Dievo, sėdinčio soste, ir Avinėlio!“ Ir visi dangaus gyventojai atsiliepia papildydami: „Amen! Palaima ir šlovė, ir išmintis, ir padėka, ir garbė, ir galybė, ir stiprybė mūsų Dievui per amžių amžius! Amen!“ (Apreiškimo 7, 10. 12)

Šiame gyvenime mes galime tik pradėti suvokti nuostabią atpirkimo tiesą. Savo ribotu supratimu mes galime rimčiausiai apsvarstyti gėdą ir šlovę, gyvenimą ir mirtį, teisingumą ir gailėstingumą, kurie susitiko prie kryžiaus¹⁹³, – tačiau net įtempus visą protą, mums nepavyksta suvokti šios tiesos prasmės. Atperkančios meilės *plotis ir ilgis, ir aukštis, ir gylis* yra suvokiami tik miglotai. Atpirkimo planas nebus suprastas visiškai, nors atpirktieji ir matys tiek, kiek jie yra matomi, ir pažins tiek, kiek jie yra pažinti. Per visą amžinybę nustebusiems ir sužavėtiems nuolat atsiskleis vis naujos tiesos. Nors žemiškieji sielvartai, liūdesys ir gundymai pasibaigė, pašalintos priežastys, bet Dievo tauta visada aiškiai ir tvirtai žinos, kiek kainavo jų išgelbėjimas.

Visą amžinybę atpirktieji tyrinės Kristaus kryžiaus temą ir kurs giesmes šia tema. Pašlovintasis Kristus jiems primins nukryžiuotąjį Kristų. Niekada nebus pamiršta, kad Tas, kuris savo galia sukūrė ir išlaikė nesuskaičiuojamus pasaulius beribėje erdvėje,

Dievo Numylėtasis, Dangaus Didenybė, Tas, kurį garbino kerubai ir spindintys serafai, – Pats nusižemino, kad pakeltų puolusį žmogų; niekada nebus pamiřta, kad Jis nešė nuodėmės kaltės ir gėdos našta, kentėjo, nes Jam teko slėptis nuo savo Tėvo veido, kai sielvartas sužeidė Jo širdį ir atėmė Jam gyvybę ant Golgotos kryžiaus. Visatai visada kels nuostabą ir pagarbą tai, kad visų pasaulių Kūrėjas, likimų Lėmėjas atsisakė šlovės ir nusižemino, nes mylėjo žmogų. Žvelgiant į Atpirkėją ir matant Jo veidą, spindintį amžinąja Jo Tėvo šlove, žvelgiant į sostą, esantį nuo amžinybės iki amžinybės, žinant, kad Jo Karalystė neturi pabaigos, išgelbėtųjų tautų jausmai išsiveržia kupina susižavėjimo giesme: „Vertas, vertas Avinėlis, kuris buvo nužudytas ir atpirko mus Dievui savo brangiausiu krauju!“

Kryžiaus paslaptis paaiškina visas kitas paslaptis. *Golgotos šviesoje Dievo savybės, kėlusios mums baimę ir virpesį, dabar atrodo nuostabios ir patrauklios.* Atrodo, kad gailestingumas, švelnumas ir tėviška meilė susilieja su šventumu, teisingumu ir galia. Žvelgdami į Jo *aukšto ir didingo sosto*¹⁹⁴ šlovę, mes suvokiame Jo charakterį, atsiskleidžiantį Jo gailestingumu bei malone. Tik dabar, kaip niekada anksčiau, suvokiama Jo įteigiančio meilę titulo *Tėve mūsų* prasmė.

Bus matoma, kad Tas, kuris yra begalinis savo išmintimi, negalėjo rasti kito būdo mus išgelbėti, kaip tik paaukoti savo Sūnų. Atlygis už šią auką – žemė, apgyvendinta atpirktomis būtybėmis: šventomis, laimingomis ir nemirtingomis. Išgelbėtojo kovos su tamsos jėgomis išdava – džiaugsmas atpirktiesiems, būsiantiems amžina šlove Dievui. Ir sielos vertė yra ta, kad Tėvas patenkintas sumokėta kaina. Patenkintas ir pats Kristus, matydamas savo didžiosios aukos vaisius.

41. ŽEMĖS NUNIOKOJIMAS

„Jos [Babelės] nuodėmės pasiekė dangų, ir Dievas prisiminė jos piktenybes. [...] Dvigubai sumaišykite taurę, kurią jums ji maišė. Kiek ji puikavo ir lėbavo, tiek jai paruoškite kentėjimų ir nuliūdimą, nes ji savo širdyje kalba: ‘Aš sėdžiu kaip karalienė, nesu našlė ir liūdesio nematysiu.’ Todėl vieną dieną ją apniks negandos – mirtis, gedulas, badas, ir ji bus sudeginta ugnimi, nes galingas Viešpats Dievas, kuris nuteisė ją. Babelės verks ir raudos žemės karaliai, kurie buvo su ja ištvirkavę bei lėbavę, [...] jos kentėjimų išgąsdinti, aimanuoja: ‘Vargas, vargas, didysis mieste! Babelė, galingasis mieste, per valandą įvyko tavo teismas!’“ (*Apraiškimo 18, 5–10*)

„Žemės pirkliai, kurie pralobo iš nežabotos jos prabangos, stovės iš tolo, išsigandę jos kentėjimų, verks ir gedės: ‘Vargas, vargas didžiajam miestui, vilkėjusiam ploniausia drobe, purpuru, raudonu drabužiu, išsipuošusiam auksu, brangakmeniais ir perlais. Per vieną valandą niekais virto šitokie lobiai!’“ (*Apraiškimo 18, 3. 15–17*)

Tokios bausmės kris ant Babelės Dievo rūstybės dieną. Ji pripildė savo piktybių saiką. Išmušė jos valanda – ji pribrendo sunaikinimui.

Kai Dievo balsas išvaduos Jo tautą, skausmingai praregės tie, kurie didžiojoje gyvenimo kovoje prarado viską. Kol buvo malonės laikas, jie buvo apakinti šėtono apgavysčių – tuo jie pateisina

nuodėmingą savo gyvenimo būdą. Turtingieji didžiavosi savo pranašumu prieš tuos, kurie buvo mažiau privilegijuoti, – tačiau turtus jie išigijo, pažeisdami Dievo Įstatymą. Alkano jie nepamaitino, nuogo – neaprengė, elgėsi neteisingai, nemėgo būti gailėstingi. Jie ieškojo būdų, kaip išaukštinti save ir laimėti aplinkinių pagarbą. Iš jų atimta visa jų galia ir stiprybė, dabar jie palikti skurstantys ir beginkliai. Su siaubu jie stebi, kaip naikinami stabai, kuriuos jie garbino labiau nei Kūrėją. Jie pasidavė už žemiškus turtus bei malonumus ir nesistengė tapti turtingi pas Dievą. Pasekmės: gyvenimas sugriautas, malonumai virto tulžimi, jų nieko neverti turtai supuvo. Tai, kas buvo kaupta visą gyvenimą, – nušluota akimirksniu. Turtingieji aprauda savo didingus rūmus, išžarstyta auksą ir sidabrą. Jų skundus nutildo baimė, nes kartu su stabais turės žūti patys.

Nedorėliai sielvartauja ne dėl to, kad nesirūpino artimu ir nepaisydami Dievo gyveno nuodėmingai, bet todėl, kad Dievas nugalėjo. Jie rauda dėl to, kas įvyko, bet neatgailauja dėl savo nedorumo. Jei tik galėtų, jie visais įmanomais būdais siektų būti nugalėtojai.

Pasaulis mato, kad tie patys žmonės, iš kurių jie tyčiojosi, juokėsi ir kuriuos troško sunaikinti, per marą, audras ir žemės drebėjimus išlieka nenukentėję. Tas, kuris Jo Įstatymo laužytojams yra *ryjanti ugnis*, savo tautai yra *saugi užuovėja*.

Dvasininkas, paaukojęs tiesą tam, kad įgytų žmonių palankumą, dabar atpažįsta savo mokymų poveikį. Akivaizdu, kad visažinė akis sekė jį, kai jis stovėdavo sakykloje, vaikščiodavo gatvėmis, bendraudavo su žmonėmis įvairiomis aplinkybėmis. Kiekvienas sieloje kilęs jausmas, kiekviena parašyta eilutė, kiekvienas ištartas žodis, kiekvienas poelgis, paskatinęs žmones ieškoti ramybės melo prieglaudoje, buvo sėkla, nešanti pražūtį. Dabar, žvelgdamas į apgailėtinus, nelaimingus, prarastus žmones, jis mato pjūtį.

Viešpats sako: „Dukters, Mano tautos, žaizdas jie tik apgydo, kartodami: ‘Viskas gerai! Viskas gerai!’ – nors nėra gerai. Jūs melu prislėgėte teisiųjų širdis, nors Aš nebuvo jų prislėgęs, ir pakurstėte nedorėlius nesigręžti nuo jų nedoro kelio, idant išgelbėtų savo gyvybę. Vargas ganytojams, kurie klaidina ir išblaško Mano ganyklos

avis! [...] Aš bausiu jus už jūsų nedorus darbus. Vaitokite, ganytojai, ir aimanuokite! Dulkėse raitykitės, kaimenės vadai, nes atėjo jūsų skerdynių metas, ir jūs krisite kaip rinktiniai avinai. Jokios užuovėjos nebus ganytojams nei kur gelbėtis kaimenės vadams.“
(*Jeremijo 8, 11; Ezechielio 13, 22; Jeremijo 23, 1–2; 25, 34–35*)

Dvasininkai ir liaudis mato, kad jie palaikė neteisingus santykius su Dievu. Jie supranta, kad maištavo prieš visų teisingų ir dorų įsakymų Autorių. Dieviškųjų įsakų nepaisymas davė pradžią tūkstančiams nelaimių, vaidų, neapykantos ir blogio protrūkių, žemė tapo vienu didžiuliu kovos lauku, viena ištvirkimo lindyne. Štai toks reginys dabar iškyla prieš tuos, kurie atmetė tiesą ir pasirinko meilę nuodėmei. Žodžiais neįmanoma išreikšti to ilgesio, kuris užvaldė neklusniusius ir neištikimusius dėl to, ką jie prarado amžiams – amžinąjį gyvenimą. Žmonės, kuriuos pasaulis garbino už jų talentus ir iškalbą, dabar mato daiktus tikrojoje šviesoje. Jie supranta, ko neteko, nusizengę Įstatymui, puola po kojomis tiems, kurių ištikimybę jie niekino bei išjuokė ir pripažįsta, kad Dievas juos mylėjo.

Žmonės mato, kad jie buvo apgauti. Jie kaltina vienas kitą, kad atėjo į pražūtį, bet susivienija, labiausiai smerkdami dvasininkus ir pateikdami jiems sunkiausius kaltinimus. Neištikimieji skelbėjai pranašavo patinkančius dalykus, jie skatino klausytojus apleisti Dievo Įstatymą ir persekioti tuos, kurie jo šventai laikėsi. Dabar šie mokytojai iš nevilties išpažins visam pasauliui savo apgaulės ir klaidingą darbą. Minios bus įtūžusios. „Mes pražuvome! – šauks jie. – Ir jūs kalti dėl mūsų žūties.“ Žmonės nusigręš nuo netikrų ganytojų. Tie patys, kurie anksčiau jais labiausiai žavėjosi, dabar siūnčia siaubingiausius prakeiksmus. Tos pačios rankos, kurios kadaise karūnavo laurų vainikais, pakils juos sunaikinti. Kalavijai, turėję žudyti Dievo tautą, dabar bus panaudoti naikinti jos priešams. Visur vyksta kova ir liejasi kraujas.

„Visus žemės gyventojus ligi pačių jos pakraščių apima sąmyšis, nes Viešpats kaltina tautas, teisia visą žmoniją; nedorėliai bus atiduoti kalavijui.“ (*Jeremijo 25, 31*) Šešis tūkstančius metų vyko didžioji kova. Dievo Sūnus ir Jo dangiškieji pasiuntiniai kovojo su

piktojo jėga, kad perspėtų, apšviestų ir išgelbėtų žmogaus vaikus. Dabar kiekvienas yra apsisprendęs. Nedorėliai visiškai susivienijo su šetonu kovai prieš Dievą. Atėjo laikas Dievui apginti trypiamo Įstatymo autoritetą. Dabar kova vyksta ne tik su šetonu, bet ir su žmonėmis. „Viešpats kaltina tautas [...]; nedorėliai bus atiduoti kalavijui.“

Išgelbėjimo ženklų bus pažymėti tie, kurie dūsauja ir rauda dėl čia daromų piktybių. Dabar išleidžiamas mirties angelas, pranašo Ezechielio regėjime vaizduojamas vyrais su mirtiniais ginklais rankose, kuriems įsakytą: „Žudykite ir naikinkite senius, vaikus ir merginas, mažylius ir moteris, bet nelieskite nė vieno, kuris turi tavo ženklą; – pradėkite nuo Mano Šventyklos!“ – sako pranašas. „Ir jie pradėjo nuo seniūnų, kurie buvo priešais Namus.“ (*Ezechielio 9, 1–6*) Pirmiausia bus žudomi tie, kurie apsimetė esą dvasiški žmonių sargybiniai. Netikrieji sargybiniai kris pirmieji. Nebus nei gailėsčio, nei pasigailėjimo. Vyrai, moterys, merginos ir mažyliai žus kartu.

„Žiūrėk, Viešpats ateina iš savo būsto bausti žemės gyventojų už jų kaltes. Žemė atidengs kraują, kuris buvo ant jos pralietas, ir nebeslėps savo užmuštųjų. O rykštė, kuria Viešpats nuplaks visas tautas, kariaujančias su Jeruzale, bus tokia: jų kūnai supus jiems bestovint ant kojų, jų akys išpus akiduobėse ir liežuviai jiems supus burnose. Tą dieną Viešpats sukels tokį didelį sąmyšį, kad kiekvienas žmogus stvers kaimyno ranką, ir kiekvieno žmogaus ranka bus pakelta prieš kaimyno ranką.“ (*Izaijo 26, 21; Zacharijo 14, 12–13*) Beprotiškoje kovoje su savo pačių piktomis aistromis, išsiliejus Dievo malone neatmieštam įniršiui, kris nedori žemės gyventojai: kunigai, valdovai, turtuoliai ir vargšai, kilmingi ir žemo luomo žmonės. „Tą dieną tie, kuriuos Viešpats nužudė, gulės išmėtyti po visą pasaulį, nuo vieno krašto iki kito. Niekas jų neraudos, niekas nerinks nuo žemės ir nelaidos.“ (*Jeremijo 25, 33*)

Kristaus antrojo atėjimo metu bedieviai bus nušluoti nuo žemės paviršiaus. Juos sunaikins Jo burnos kvėpavimas ir Jo šlovės apsireiškimas. Kristus pasiima savo tautą į Dievo miestą ir žemė ištuštėja – gyventojų joje nebelieka. „Štai Viešpats niokoja žemę

ir daro ją dyką, apverčia aukštyn kojomis ir išblaško jos gyventojus. Žemė bus siaubte nusiaubta ir niokote nuniokota, nes taip nusprendė Viešpats. [...] Žemė suteršta joje gyvenančiųjų, nes jie nesilaikė įstatymų, pažeidė įstatus, sulaužė amžinąją Sandorą. Todėl ryja žemę prakeiksmas, jos gyventojai kenčia bausmę už savo kaltes. Todėl jie blykšta iš baimės, ir gyvų žmonių liks tik nedaugelis.“ (*Izaijo 24, 1. 3. 5–6*)

Visa žemė atrodo tarsi apleista negyvenama dykuma. Visur išsibarstę per žemės drebėjimą sugriautų miestų ir kaimų griuvėsiai, su šaknimis išrautų medžių nuolaužos, uolų atplaišos, išmestos iš jūros ar išplėtos iš pačios žemės. Ten, kur kalnai skylinėjo iš pašaknių, atsivėrė plačios bedugnės.

Dabar įvyks tai, kas išpranašauta paskutinei iškilmingai Permaldavimo dienai. Kai šventų švenčiausioje pamaldos baigdavosi ir aukos už nuodėmes kraujas pašalindavo iš šventyklos visas Izraelio nuodėmes, tada Dievo akivaizdon būdavo atvedamas atpirkimo ožys ir prieš visą bendruomenę vyriausiasis kunigas išpažindavo „virš jo visas izraelitų kaltes ir visus jų nusižengimus, visas jų nuodėmes sudėdamas ožiui ant galvos“ (*Kunigų 16, 21*). Panašiai Permaldavimo darbui pasibaigus dangiškoje šventykoje, Dievo dangiškųjų angelų ir atpirkusių minios akivaizdoje Dievo tautos nuodėmės bus sukrautos ant šėtono, jis bus paskelbtas kaltas už visą blogį, kurį kitus skatino daryti. Kaip atpirkimo ožys būdavo išsiunčiamas į negyvenamą dykumą, taip ir šėtonas bus išstremtas į apleistą žemę – negyvenamą ir niūrią dykumą.

Apaštalas Jonas Apreiškime pranašauja šėtono tremtį ir chaosą bei nuniokojimą, kurie ištiks žemę. Jis skelbia, kad tokia būseną tęsis tūkstantį metų. Supažindinęs su Viešpaties antrojo atėjimo ir bedievių sunaikinimo vaizdais, pranašas tęsia: „Ir aš išvydau angelą, nužengiantį iš dangaus, laikantį rankose bedugnės raktą ir didžiulę grandinę. Jis nutvėrė slibiną – senąją gyvatę, kuri yra velnias ir šėtonas, surišo jį tūkstančiui metų ir įmetė į bedugnę, užrakino ją ir iš viršaus užantspaudavo, kad nebegalėtų suvedžioti tautų, kol pasibaigs tūkstantis metų. Paskui jis turės būti atrištas trumpam laikui.“ (*Apreiškimo 20, 1–3*)

Sąvoka *bedugnė* simbolizuoja žemę chaoso ir tamsos būklėje, tai paaiškėja iš kitų Šventojo Rašto vietų. Apie žemės būseną *pradžioje* Biblijos aprašymai sako, kad „žemė buvo padrika ir dyka, tamsa gaubė bedugnę“ (*Pradžios 1, 2*). Pranašystė sako, kad žemė bus grąžinta atgal į pradinę būseną. Žvelgdamas į ateitį, į didžiąją Dievo dieną, pranašas Jeremijas skelbia: „Pažiūrėjau į žemę, ir štai ji nualinta ir dyka! Žvelgiau į dangų, ir nebuvo jame šviesos! Pažiūrėjau į kalnus, ir štai jie drebėjo, o visos kalvos svyravo priekin ir atgal! Žvalgiausi, ir štai nebuvo žmonių; net padangių paukščiai buvo išskridę! Pažiūrėjau, ir štai derlinga žemė buvo tapusi dykuma; visi jos miestai – griuvėsiai prieš Viešpatį, sunaikinti Jo aitraus pykčio.“ (*Jeremijo 4, 23–26*)

Tūkstantį metų čia bus šėtono ir jo piktųjų angelų gyvenamoji vieta. Prikautytas prie žemės, jis negalės pasiekti kitų pasaulių, kad gundytų ir vargintų tuos, kurie niekada nenupuolė. Jis yra sukaustytas, nes neliko nieko, kam galėtų reikšti savo galią. Jis negali dirbti apgaulinėjimo ir naikinimo darbo, kuris daug amžių buvo vienintelis jo malonumas.

Pranašas Izaijas, žvelgdamas į ateitį, į laiką, kai bus nuverstas šėtonas, sušunka: „Tai nupuolei iš dangaus, Aušrini, aušros sūnau! Kaip tave sukniubdė ant žemės, tave, kuris išguldei tautas! Kadaiš manei savo širdyje: ‘Užlipsiu į dangų, viršum Dievo žvaigždžių iškelsiu savo sostą. [...] prilygsiu Aukščiausiam!’ Bet buvai nugramzdintas žemyn į Šeolą, į pačias kapo gelmes. Visi, pamatę tave, sutriks; žvelgs į tave ir klaus: ‘Nejaugi čia tas žmogus, kuris sudrebino žemę ir sunaikino karalystes; kuris pavertė pasaulį dykuma, išgriovė miestus, savo belaisviams niekuomet neatvėrė kalėjimo vartų?’“ (*Izaijo 14, 12–17*)

Šešis tūkstančius metų šėtono maištas drebino žemę. Jis „pavertė pasaulį dykuma, išgriovė miestus, savo belaisviams niekuomet neatvėrė kalėjimo vartų“. Šešis tūkstančius metų į jo kalėjimus buvo siunčiami Dievo žmonės. Jis būtų amžinai laikęs juos nelaisvėje, bet Kristus sudaužė grandines ir išlaisvino belaisvius.

Dabar šėtonas neturi galios netgi nedorėliams ir jis lieka vienas su piktaisiais angelais, kad ant jų išsilietų nuodėmės atneštas pra-

keikimas. „Visi tautų karaliai guli garbingai, kiekvienas savo kape. Bet tu neturi kapo; tavo lavonas išmestas pūti [...]. Kadangi siaubei savo kraštą ir žudei savo žmones, tu nebūsi palaidotas kaip kiti karaliai!“ (*Izaijo 14, 18–20*)

Tūkstantį metų šėtonas klajos po nuniokotą žemę ir matys maišto prieš Dievo Įstatymą pasekmes. Tuo metu jis stipriai kankinsis. Anksčiau nuolat aktyviai veikdamas jis neturėjo laiko susimąstyti. Tačiau dabar, kai atimta galia, jis paliktas apgalvoti, kokį vaidmenį atliko nuo pat sukilimo prieš Dangaus valdžią pradžios. Pasibaisėjęs jis žvelgė į baisią ateitį, kai turės kentėti už visą padarytą blogį ir bus nubaustas už nuodėmes, kurias kitus skatino daryti.

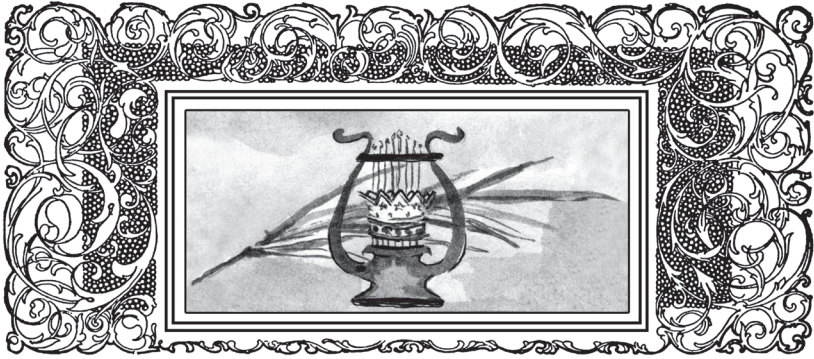
Dievo tautai šėtono nelaisvė atneš laimę ir džiaugsmą. Pranašas sako: „Tą dieną, kai Viešpats suteiks tau atilsį nuo kančios ir baimių, nuo nuožmios vergijos, kurioje vergavai, tu užtrauksi patyčių giesmę Babilono karaliui [simbolizuojančiam šėtoną]: Tai priėjo liepto galą engėjas! [...] Viešpats sutrupino nedorėlių lazda, tironų skeptrą, kuris pliekė žmones įnirtingai be perstojo, smaugė tautas žiauria priespauda.“ (*Izaijo 14, 3–6*)

Per tūkstantį metų tarp pirmojo ir antrojo prisikėlimo vyks bedievių Teismas. Apaštalas Paulius nurodo, kad tai įvykis, prasidedantis po Kristaus antrojo atėjimo. „Tad neteiskite ko nors prieš laiką, iki ateis Viešpats, kuris nušvies, kas tamsoje paslėpta, ir atskleis širdžių sumanymus. Tuomet kiekvienam teks pagyrimas iš Dievo.“ (*1 Korintiečiams 4, 5*) Pranašas Danielius skelbia, kad atėjo Ilgaamžis ir padarė nuosprendį Aukščiausiojo šventiesiems (žr. *Danieliaus 7, 22*). Šiuo metu teisieji viešpataus kaip Dievo karaliai ir kunigai. Apaštalas Jonas Apreiškime sako: „Aš pamačiau sostus ir į juos sėdančius, ir jiems buvo pavesta teisti. [...] jie bus Dievo ir Kristaus kunigai ir viešpataus su Juo tūkstantį metų“ (*Apreiškimo 20, 4. 6*). Tai bus tuo laiku, kai, anot apaštalo Pauliaus, *šventieji teis pasaulį* (*1 Korintiečiams 6, 2*). Kartu su Kristumi jie teis nedorėlius, lygindami jų poelgius su Įstatymo knyga, su Biblija, kiekvieną bylą sprenddami pagal darbus, atliktus gyvenant kūne. Tada pagal darbus bus skiriama bausmė, kurią nedorėlis turi iškęsti. Nuosprendis bus įrašytas prieš kiekvieną vardą mirties knygoje.

Taip pat šėtoną ir piktuosius angelus teis Kristus ir Jo tauta. Apaštalas Paulius sako: „Ar nežinote, kad mes teisime angelus.“ (*1 Korintiečiams 6, 3*) Apaštalas Judas skelbia, kad „taip pat ir tuos angelus, kurie neišlaikė savo prakilnumo, bet paliko savo buveinę, Jis laiko sukaustytus amžiniais pančiais tamsybėje didžiosios dienos teismui“ (*Judo 6*).

Pasibaigus tūkstančiui metų, įvyks antrasis prisikėlimas. Tada iš mirusiųjų bus prikelti nedorėliai ir stos prieš Dievą, kad būtų teisiami kaip parašyta. Todėl apaštalas Jonas, apibūdindamas Apreiškime teisiųjų prisikėlimą, sako: „Visi kiti mirusieji neatgijo iki pasibaigiant tūkstančiui metų.“ (*Apreiškimo 20, 5*) Pranašas Izaijas apie nedorėlius skelbia: „Jie bus suvaryti į krūvą, tarsi belaisviai duobėje. Jie bus uždaryti kalėjime ir po ilgo laiko gaus bausmę.“ (*Izaijo 24, 22*)

42. KOVOS PABAIGA

Po tūkstančio metų Kristus vėl sugrįš į žemę. Jį lydės atpirktųjų minios ir angelų palyda. Jis leisis apgaubtas nepaprastos šlovės ir įsakys mirusiems nedorėliams keltis, kad šie gautų savo dalią. Jie keliasi iš kapų – didžiulė minia, nesuskaičiuojama kaip jūros smiltys. Koks kontrastas tiems, kurie prisikėlė pirmojo prisikėlimo metu! Teisiuosius puošia amžinoji jaunystė ir grožis. Nedorėliai paženklinti ligos ir mirties pėdsakais.

Šios nepaprastos minios akys nukreiptos į Dievo Sūnų, kad matytų Jo šlovę. Nedorėliai sutartinai sušunka: „Garbė Tam, kuris ateina Viešpaties vardu!“¹⁹⁵ Ne meilė Jėzui įkvėpė šiuos žodžius – tiesos jėga paskatino lūpas juos nenoriai ištarti. Kaip nedorėliai nuėjo į kapus, taip ir prisikėlė – jausdami tą patį priešišumą Kristui ir išlaikę tą pačią maištavimo dvasią. Jiems nebus daugiau malonės laiko, kada jie galėtų ištaisyti praėjusio gyvenimo klaidas. Iš to nebūtų jokios naudos. Jie gyveno laužydami Įstatymą, tai nesuminkštino jų širdžių. Jeigu jiems dar kartą būtų duotas malonės laikas, jie praleistų jį taip pat, kaip ir pirmąjį: nepaisytų Dievo reikalavimų ir maištautų prieš Jį.

Kristus nusileidžia ant Alyvų kalno, iš kur pakilo po prisikėlimo ir kur angelai kartojo Jo pažadą sugrįžti. Pranašas sako: „Viešpats, mano Dievas, ateis drauge su visais savo šventaisiais. Tą dieną Jo

kojos stovės ant Alyvų kalno į rytus nuo Jeruzalės. Alyvų kalnas bus [...] perskeltas į dvi dalis labai plačiu slėniu [...]. Viešpats bus Karalius visoje žemėje, tą dieną bus vienas Viešpats ir vienas Jo vardas.“ (žr. *Zacharijo 14, 5. 4. 9*)

Naujoji Jeruzalė nužengia iš dangaus. Spindėdama akinančiu grožiu ji nusileidžia apvalytoje vietoje, pasiruošusioje ją priimti; Kristus su savo tauta ir angelais įžengia į šventąjį Miestą.

Dabar šėtonas ruošiasi paskutiniam galingam mūšiu dėl aukščiausios valdžios. Netekęs galios, jis negali tęsti savo pikto darbo. Blogio kunigaikštis atrodo pasigailėtinas ir prislėgtas. Tačiau mirę nedorėliai prikelti, ir jis mato savo pusėje didžiules minias, jis tikisi atsigauti ir nusprendžia nepasiduoti ir tęsti didžiąją kovą. Jis išrikiuos visas prarastųjų kariuomenes po savo vėliava ir sieks įgyvendinti savo planus. Nedorėliai yra šėtono belaisviai. Atmesdami Kristų, jie pripažino maišto vadeivos taisykles. Jie pasiruošę priimti jo gundymus ir vykdyti jo įsakymus. Išlaikydamas pirmykštį sukumą, jis neprisipažįsta esąs šėtonas. Jis tvirtina esąs kunigaikštis – teisėtas pasaulio valdovas, kurio palikimas buvo neteisėtai atimtas. Apgautiesiems jis pasirodo kaip atpirkėjas, įtikindamas juos, kad jo galia prikėlė juos iš kapų ir jis pasiruošęs išgelbėti juos iš žiauriausios tironijos. Kristui pasišalinus, šėtonas daro stebuklus, kad paremtų šiuos tvirtinimus. Silpnuosius jis paverčia stipriais ir visiems įkvepia savo paties dvasią ir energiją. Jis siūlosi vesti juos į šventųjų stovyklą ir užimti Dievo miestą. Velniskai džiūgaudamas jis rodo į nesuskaičiuojamą prikeltųjų minią ir skelbia, kad bus jų vadas ir sugebės nugalėti Miestą bei atgauti sostą ir karalystę.

Šioje didžiulėje minioje yra daugybė ilgaamžės giminės, gyvenusios prieš tvaną, atstovų. Tai aukšti, fiziškai stiprūs ir didžiai protingi žmonės, kurie pasidavė puolusių angelų valdžiai ir visus sugebėjimus bei žinias paskyrė išaukštinti save. Tai žmonės, kurių nuostabūs meno kūriniai skatino pasaulį dievinti jų genialumą, tačiau jų žiaurumas ir žalingi išradimai tvirkino žemę ir darkė Dievo atvaizdą savyje, todėl privertė Jį nušluoti juos nuo savo kūrinio – žemės – paviršiaus. Čia yra karalių ir karvedžių, užkariavusių daugelį tautų; narsių karžygių, niekada mūšyje nepatyrusių pralaimė-

jimo; išdidžių ir ambicingų karių, kurių prisiartinimas priversdavo drebėti karalystes. Mirtis nepakeitė šių žmonių. Prisikėlus iš kapų, jų mintys toliau tekėjo ta pačia vaga, kurioje buvo sustojusios. Jie dega tuo pačiu troškimu nugalėti, kuris valdė juos iki mirties.

Šėtonas tariasi su savo angelais, o po to – su šiais karaliais, užkariautojais ir galiūnais, jie mato, kad jėga ir karių gausa jų pusėje, todėl pareiškia, kad Mieste esanti kariuomenė yra mažesnė ir gali būti įveikta. Jie planuoja pasisavinti Naujosios Jeruzalės turtus ir šlovę. Visi pradeda ruoštis mūšiui. Sumanūs konstruktoriai kuria kovos priemones. Karo vadai, išgarsėję juos lydėjusia sėkme, suskirsto karingų žmonių minias į kuopas ir divizijas.

Pagaliau duotas įsakymas pulti ir nesuskaičiuojama minia žengia pirmyn – tokia kariuomenė, kokios niekada nebuvo sutelkę užkariautojai žemėje, tokia, kokiai niekada negalėjo prilygti visų amžių jungtinės pajėgos nuo pat karo žemėje pradžios. Šėtonas, galingiausias iš karių, yra priešaky, jo angelai suvienija jėgas paskutiniam mūšiui. Karaliai ir kariai yra jo gurguolėje, o minios seka didelėmis kuopomis. Kiekvienai vadovauja paskirtas vadas. Glaustos rikiuotės sulūžinėjusių, nelygiu žemės paviršiumi artėja prie Dievo miesto. Jėzui įsakius, Naujosios Jeruzalės vartai uždaromi, o šėtono kariuomenės apsupa Miestą ir ruošiasi pulti.

Dabar Kristaus priešai vėl Jį pamato. Aukštai virš miesto, ant spindinčio aukso pakylės stovi aukštai pakeltas sostas. Jame sėdi Dievo Sūnus, o Jį supa Karalystės pavaldiniai. Jokia kalba neįmanoma apsaakyti, jokia plunksna neįmanoma aprašyti Kristaus galybės ir didybės. Amžinojo Tėvo šlovė gaubia Jo Sūnų. Šviesa, kuria Jis spinduliuoja, pripildo Dievo miestą ir liejasi už vartų, visą žemę užtvindydama savo spindėjimu.

Arčiausiai sosto yra tie, kurie kadaise buvo patys uoliausi šėtono šalininkai, bet vos ne vos ištraukti iš ugnies kaip nuodėgulys, jie karštai pasišventę nusekė paskui Išgelbėtoją. Už jų stovi tie, kurie, supami melo ir netikėjimo, tobulino savo krikščioniškąjį charakterį; tie, kurie gerbė Dievo Įstatymą, nors krikščioniškas pasaulis skelbė jį negaliojantį; tie visų amžių milijonai, kurie buvo nukankinti už savo tikėjimą. Už jų – „milžiniška minia, kurios niekas

negalėjo suskaičiuoti, iš visų giminių, genčių, tautų ir kalbų. Visi stovėjo priešais sostą ir Avinėlio akivaizdoje, apsisiautę baltais drabužiais, su palmių šakomis rankose“ (*Aprėškimo 7, 9*). Jų kova baigėsi, jų pergalė iškovota. Jie dalyvavo lenktynėse ir laimėjo apdovanojimą. Palmių šakos jų rankose simbolizuoja pergalę, balti drabužiai – nesuteptą Kristaus teisumą, kuris dabar tapo ir jų teisumu.

Atpirktieji užtraukia šlovinimo giesmę, kuri aidi dangaus skliaute: „Išgelbėjimas – iš mūsų Dievo, sėdinčio soste, ir Avinėlio!“ (*Aprėškimo 7, 10*) Angelų ir serafų balsai prisijungia prie šlovinimo. Kai atpirktieji regi šėtono galią ir pragaištingumą, jie gerai supranta, kad jokia kita jėga – tik Kristus – gali juos paversti nugalėtojais. Visoje šioje spindinčioje minioje nėra nė vieno, išgelbėjimą priskiriančio savo nuopelnams, tarsi jie būtų nugalėję savo jėgomis ir gerumu. Nieko nesakoma apie jų darbus ir kančias, bet kiekvienos giesmės pagrindinė mintis, kiekvieno himno leitmotyvas – šlovė už išgelbėjimą mūsų Dievui ir Avinėliui.

Surinktų žemės ir dangaus gyventojų akivaizdoje karūnuojamas Dievo Sūnus. Dabar, apgaubtas didžiausia šlove ir turintis didžiausią galią, karalių Karalius ištaria nuosprendį sukilusiems prieš Jo valdžią ir įvykdo teisingumą, deramai pasielgdamas su tais, kurie laužė Įstatymą ir engė Jo tautą. Dievo pranašas sako: „Paskui aš pamačiau didelį baltą sostą ir jame Sėdintįjį, nuo kurio veido pabėgo žemė ir dangus, ir nebeliko jiems vietos. Ir pamačiau numirusius, didelius ir mažus, stovinčius priešais sostą. Ir buvo atskleistos knygos, buvo atversta dar viena, būtent gyvenimo knyga. Mirusieji buvo teisiami iš užrašų knygoje pagal jų darbus.“ (*Aprėškimo 20, 11–12*)

Kai tik bus atverstos knygos su užrašais, Jėzus pažvelgs į nedorėlius, tada jie suvoks kiekvieną padarytą nuodėmę. Jie mato, kur išsuko iš tyrumo ir šventumo kelio, kaip toli išdidumas ir maištavimas nuvedė juos Dievo Įstatymo laužymo keliu. Viliojantys gundymai, kuriuos jie patys skatino nuolaidžiaudami nuodėmei, piktnaudžiavimas palaiminimais, Dievo pasiuntinių niekinimas, atmesti perspėjimai, gailestingumo bangos, sudaužytos jų užsispyrusių, neatgailaujančių širdžių – viskas atrodys parašyta tarsi liepsnojančiomis raidėmis.

Virš sosto atidengiamas kryžius. Lyg panoramoje pasirodo Adomo gundymo ir puolimo į nuodėmę vaizdai bei vėlesni žingsniai, vykdamt didįjį Atpirkimo planą. Aiškiai matoma viskas – kuklus Išgelbėtojo gimimas; Jo paprasta ir kupina klusnumo jaunystė; Jo krikštas Jordane, pasninkas ir gundymai dykumoje; Jo vieša tarnystė, atskleidžianti žmonėms pačias brangiausias dangaus palaimas; dienos, pripildytos meilės ir gailestingumo darbų; naktys, praleistos meldžiantis ir budint kalnų vienuoje; sąmokslai prieš Jį iš pavydo, neapykantos ir pykčio, kuriais buvo atsidėkota už Jo geradarystes; baisios, paslaptingos priešmirtinės kančios Getsemanėje, kai Jį užgulė viso pasaulio nuodėmės; Jo išdavimas ir atidavimas į kraugeriškos minios rankas. Baisūs tos siaubingos nakties įvykiai – nesipriešinantis kalinys, kurio atsisakė mylimiausi mokiniai, nusukubėję Jeruzalės gatvėmis, – Dievo Sūnus piktdžiugiškai atvestas pas Aną, kaltinamas vyriausiojo kunigo rūmuose, Pilotu teismo salėje, prieš bailųjį ir žiaurųjį Erodą išjuoktas, įžeistas, kankintas ir pasmerktas mirti, – viskas aiškiai pavaizduota.

Ir dabar virpančiai miniai yra atskleisti paskutiniai vaizdai: kantrusis Kankinys, praminantis taką į Golgotą, Dangaus Kunigaikštis, kabantis ant kryžiaus; besityčiojanti prastuomenė ir išpuikę kunigai, besijuokiantys iš Jo priešmirtinių kančių; antgamtiška tamsa; drebanti žemė, perskilusios uolos, atsivėrę kapai – tai paženklino akimirka, kai pasaulio Atpirkėjas atidavė savo gyvybę.

Baisus reginys iškyla tiksliai toks, koks buvo. Šėtonas, jo angelai ir pavaldiniai neturi jėgų nūsūkti nuo savo pačių nutapyto paveikslo. Kiekvienas dalyvis prisimena savo darbo dalį. Erodas, išžudęs nekaltus vaikelius Betliejuje, kad galėtų sunaikinti Izraelio karalių; niekinga Erodiada, kurios nusikaltusi siela sutepta Jono Krikštytojo krauju; silpnavalis, prisitaikantis Pilotas; besityčiojantys kareiviai; kunigai ir vadovai ir pametusi galvą minia šaukianti: „Jo kraujas [tekrinta] ant mūsų ir mūsų vaikų!“¹⁹⁶ – visi mato, kokia didžiulė yra jų kaltė. Jie veltui stengiasi pasislėpti nuo dieviškosios Jo veido didybės, pranokstančios saulės šlovę. Tuo tarpu atpirtieji sudeda savo vainikus Išgelbėtojui po kojomis sušukdami: „Jis mirė už mane!“

Atpirktųjų minioje yra Kristaus apaštalai: didvyriškas Paulius, ryžtingas Petras, mylimas ir mylintis Jonas bei jų ištikimi broliai, o su jais didžiulė minia kankinių. Tuo tarpu kitoje mūrų pusėje liko tai, kas pasibjaurėtina ir nešvanku, tie, kurie juos persekiojo, įkalino ir žudė. Ten yra Neronas, ta žiauri ir niekšiška pabaisa, matantis, kaip džiaugiasi ir yra išaukštinti tie, kuriuos jis kadaise kankino ir kurių nepaprastai dideli skausmai teikdavo jam velnišką pasitenkinimą. Jo motina taip pat yra ten, kad pamatytų savo pačios darbo vaisius, kad pamatytų, kaip blogi charakterio bruožai persidavė jos sūnui, kaip aistros, kurias ji pati skatino ir ugdė, davė vaisius: nusikaltimus, sukrėtusius pasaulį.

Ten liko katalikų kunigai ir prelatai, tvirtinę, kad jie Kristaus pasiuntiniai, tačiau naudoję kankinimo suolus, požeminius kalėjimus ir deginę ant laužo, kad valdytų Jo tautos sąžinę. Ten yra išdidieji popiežiai, kurie iškelė save virš Dievo ir leido sau pakeisti Aukščiausiojo Įstatymą. Tie netikri Bažnyčios tėvai turi pateikti Dievui ataskaitą, nuo kurios jie mielai norėtų būti atleisti. Per daug vėlai jie pamatė, kad Visažinis pavydulingai saugo savo Įstatymą ir jokiū būdu neišteisins kaltojo. Dabar jie sužino, kad Kristus savo interesus tapatina su kenčiančios tautos interesais. Jie jaučia jėgą, slypinčią Jo žodžiuose: „Iš tiesų sakau jums, kiek kartų tai padarėte vienam iš šitų mažiausiųjų Mano brolių, Man padarėte.“ (*Mato 25, 40*)

Visas nedoras pasaulis turi stoti prieš Dievo teisumą, kaltinamas dangiškosios vyriausybės išdavimu. Jie neturi gynėjo, jiems nėra atleidimo ir jiems skelbiamas amžinosios mirties nuosprendis.

Dabar visiems aišku, kad atpildas už nuodėmę – ne puiki nepriklausomybė ir amžinasis gyvenimas, bet vergija, pražūtis ir mirtis. Nedorėliai mato, ko neteko, nes visą gyvenimą maištavo. Jiems buvo siūloma nepalyginti geresnė dalia – amžinoji šlovė, bet jie paniekino ją. O dabar ji atrodo tokia trokštama! „Visa tai, – šaukia prarastoji siela, – aš galėjau turėti. Bet nusprendžiau atitolinti šiuos dalykus nuo savęs. Beprotiškas aklumas! Ramybę, laimę ir garbę aš išmainiau į negandas, gėdą ir nusivylimą!“ Visi supranta, kad į dangų jie neįleidžiami teisėtai. Savo gyvenimu jie skelbė: „Mes nenorime, kad Šitas [Jėzus] mus valdytų.“¹⁹⁷

Tarsi užburti nedorėliai stebi Dievo Sūnaus karūnavimą. Jo rankose jie mato plokštes su Dievo Įstatymu – įsakus, kuriuos paniekino ir sulaužė. Jie girdi nuostabos, susižavėjimo, džiūgavimo ir šlovavimo šūksnius, išsiveržiančius iš išgelbėtųjų lūpų. Kai melodija nuvilnija iki minių už miesto mūrų, visi vienbalsiai sušunka: „Didingi ir nuostabūs Tavo darbai, Viešpatie, visagali Dieve! Teisingi ir tikri Taviעי keliai, tautų Valdove!“ (*Apreiškimo 15, 3*) Parklupę jie šlovina Gyvybės Kunigaikštį.

Matydamas Kristaus šlovę ir didybę, šėtonas atrodo tarsi paralyžiuotas. Tas, kuris kadaise buvo kerubas globėjas, prisimena, kaip jis nupuolė. Spindintis serafas, Aušrinis – toks pasikeitęs, toks smukęs! Jis amžiams pašalintas iš tarybos, kurioje kažkada buvo gerbiamas. Dabar jis mato kitą angelą, stovintį šalia Tėvo, apgaubtą Jo šlovės. Jis mato aukštą, didingos laikysenos angelą, kuris uždeda karūną ant Kristaus galvos, ir žino, kad ypatingą to angelo padėtį galėjo užimti pats.

Atmintyje iškyla jo nekaltumo ir tyrumo, ramybės ir pasitenkinimo gimtinė, kurioje gyveno, kol nepradėjo murmėti prieš Dievą ir pavydėti Kristui. Jo kaltinimai, jo maištas, jo apgavystės, stengiantis įsigyti angelų pritarimą ir paramą, jo ypatingas užsispyrimas, nesistengiant atgailauti, kai Dievas dar būtų sutikęs jam atleisti – visa tai aiškiai iškyla prieš akis. Jis apžvelgia savo darbus žemėje ir jų rezultatus – žmogaus priešišumą artimui, siaubingą griovimą, karalysčių iškilimą ir žlugimą, perversmus, daugybę sukilimų, konfliktų ir revoliucijų. Jis prisimena nuolatines pastangas trukdyti Kristaus darbui ir vis giliau skandinti žmogų nuodėmėje. Jis mato, kad jo pragariški planai nepajėgė sunaikinti tų, kurie pasitikėjo Kristumi. Žvelgdamas į savo karalystę, šėtonas mato darbo padarinius – nesėkmes ir pražūtį. Daugelį jis skatino tikėti, kad Dievo miestas bus lengvai pasiekiamas grobis, bet jis žino, kad tai melas. Didžiajai kovai tęsiantis, jis nuolat buvo nugalėtas ir priverstas pasiduoti. Dabar jis gerai žino Ilgaamžio galybę ir didybę.

Didžiojo maištininko tikslas visada buvo pateisinti save ir įrodyti, kad atsakomybė už sukilimą tenka dieviškajai valdžiai. Kad tai įvykdytų, jis sutelkė visas milžiniško proto jėgas. Jis veikė

apgalvotai, apdairiai, sistemingai ir nuostabiai sėkmingai, didžiules minias skatindamas pritari ti jo požiūriui į taip ilgai besitęsiančią didžiąją kovą. Tūkstančius metų šis užsislaptinęs vadas vietoj tiesos brukdavo paslėptą melą. Bet dabar atėjo laikas, kai pagaliau sukilimas turi būti numalšintas, o istorija ir šėtono charakteris – atskleisti. Paskutinis mėginimas nuversti nuo sosto Kristų, sunaikinti Jo tautą ir užimti Dievo miestą visiškai demaskuos didįjį suvedžiotąją. Tie, kurie buvo su juo vieningi, mato visišką planų žlugimą. Kristaus sekėjai ir ištikimieji angelai regi visą intrigų prieš Dievą mastą. Jis tampa visos Visatos pasibjaurėjimo objektu.

Šėtonas supranta, kad jo savanoriškas sukilimas padarė jį netinkamą dangui. Visas jėgas jis atidavė kovai su Dievu. Tyrumas, ramybė ir dangaus harmonija būtų jam didžiausia kančia. Dabar nutilo jo kaltinimai prieš Dievo galeistingumą ir teisingumą. Prikaištai, kuriais jis stengėsi apiberti Jėhovą, dabar visiškai užgriuvo jį patį. Šėtonas nusilenkia ir pripažįsta, kad nuosprendis teisingas.

„Kas gi nesibijotų, Viešpatie, ir negerbtų Tavojo vardo?! Juk Tu vienas šventas! Visos tautos ateis ir šlovindamos puls veidu prieš Tave, nes paaiškėjo Tavo teisūs sprendimai.“ (*Aprėškimo 15, 4*) Dabar paaiškėja visi tiesos ir paklydimų klausimai, buvę didelių ginčų priežastimi. Sukilimo pasekmės, dieviškųjų įsakų atmetimo padariniai aiškiai atskleidžiami visoms protingoms būtybėms. Kaip kontrastas dieviškajai valdžiai visai Visatai buvo atskleistas detalus šėtono valdymo planas. Šėtoną teisia jo paties darbai. Dievo išmintis, teisingumas ir gerumas yra visiškai sugražinti ir pateisinti. Visi supras, jog didžiojoje kovoje Dievas darė viską, kad pasiektų vieną tikslą – amžinąją gerovę savo tautai ir visiems sukurtiems pasauliams. „Tėdėkoja Tau, Viešpatie, visi Tavo kūriniai ir visi Tavo ištikimieji Tave tegarbina.“ (*Psalmė 145, 10*) Nuodėmės istorija per visą amžinybę liudys, kad visų Jo sukurtų būtybių laimė glaudžiai susijusi su Dievo Įstatymu. Turėdama prieš akis visus didžiosios kovos faktus, Visata – tiek ištikimoji jos dalis, tiek sukilusioji – vieningai pareiškš: „Teisingi ir tikri Taviėji keliai, tautų Valdove!“

Visatai buvo aiškiai parodyta didžioji Tėvo ir Sūnaus auka žmonėms. Atėjo valanda, kai Kristus turi užimti teisėtą padėtį. Jį

pašlovins visos kunigaikštystės, valdžios ir kiekvienas vardas. Dėl džiaugsmo, kuris lauktų Jo ateityje, kai Jis galėtų atvesti į šlovę daug sūnų, Jis, nepaisydamas gėdos, iškentė kryžių. Nors kančios ir gėda buvo neįsivaizduojamai didelė, tačiau džiaugsmas ir šlovė – dar didesnė. Jis žvelgia į atpirktuosius, atnaujintus pagal Jo paties paveikslą, kurių kiekviena širdis paženklinta Dievo antspaudu, kiekvienas veidas atspindi jų Karaliaus bruožus. Juose Jis mato savo sielos kančių vaisius ir lieka patenkintas. Tada skardžiu balsu, kad Jį išgirstų susirinkusios teisiųjų ir nedorėlių minios, paskelbia: „Žvelkite į Mano kraujo vaisius! Dėl jų Aš kentėjau, dėl jų Aš numiriau, kad jie galėtų gyventi šalia Manęs per amžių amžius.“ Ir šlovinimo giesmė kyla iš tos pusės, kur aplink sostą stovi baltai apsirengusieji: „Vertas Avinėlis, kuris buvo nužudytas, imti galybę ir lobį, ir išmintį, ir stiprybę, ir pagarbą, ir šlovę, ir gyrių!“ (*Apieškimu 5, 12*)

Nors šėtonas buvo priverstas pripažinti Dievo teisingumą ir nusilenkti aukščiausiai Kristaus valdžiai, tačiau jo charakteris išlieka nepasikeitęs. Tarsi galingas srautas vėl išsiveržia maištavimo dvasia. Nepaprastai įsiutęs jis nusprendžia didžiojoje kovoje nepasiduoti. Išmušę paskutinio, žūtūtinio mūšio prieš dangaus Karalių valandą. Jis puola į savo pavaldinių vidurį ir stengiasi įkvėpti jiems savo įsiūtį ir pakelti juos neatidėliotinam mūšiui. Bet iš visų nesuskaičiuojamų milijonų, kuriuos jis įtraukė į sukilimą, dabar neatsiranda nė vieno, kuris pripažintų jo aukščiausiąją valdžią. Jo viešpatavimui atėjo galas. Nedorėliai neapkenčia Dievo lygiai taip pat, kaip ir šėtonas, bet jie mato, kad jų padėtis beviltiška ir jie negali įveikti Jehovos. Jie įniršta prieš šėtoną bei tuos, kurie buvo jo apgaulės įrankiai ir demonišką įtūžį nukreipia į juos.

Viešpats sako: „Kadangi darai savo širdį lygią Dievo širdžiai, tikėk Manimi, atvesiu prieš tave svetimšalius – pačias žiauriausias tautas. Išsitrauks jie kalavijus iš makščių prieš tavo puikiąją išmintį ir užtemdys tavo spindesį. Nustums tave žemyn į kapą [...]. Per savo plačiąją prekybą tu [...] nusidėjai, todėl varau tave toli nuo Dievo kalno. Ir kerubas išskėstais ir serginčiais sparnais nuvarė tave nuo ugningųjų akmenų. [...] Nubloškiau tave žemėn, padariau iš

tavęs reginį, kad karaliai įsidėmėtų. [...] paverčiau tave pelenais ant žemės akyse visų, kurie tave matė. Visi [...] yra apstulbę; tu tapai pasibaisėjimu, ir tavęs niekada nebebus.“ (*Ezechielio 28, 6–8; 16–19*)

„Visi sandalai karių, trypusių mūšio maišatyje, visos jų skraistės, išvoliotos kraujyje, bus sudegintos ir pamaitins ugnį. Viešpats įpykęs ant visų tautų ir iššėlęs ant visų jų galybių. Jis paliko jas prapulčiai, atidavė sunaikinti kaip atnašą. Nedorėliams Jis siųs žarijų ir sieros lietu, svilinti vėtra bus jiems skirtoji taurė.“ (*Izaijo 9, 4; 34, 2; Psalmė 11, 6*) Ugnis krinta iš dangaus nuo Dievo. Žemė atsiveria ir ištraukiami jos gelmėse slypintys ginklai. Iš kiekvieno žiojėjančio plyšio išsiveržia ryančios liepsnos. Dega netgi uolos. „Jau arti diena, liepsnojanti kaip krosnis!“ (*Malachijo 3, 19*) Nuo ypatingo karščio skyla elementai, ir žemė su savo veikalais dega (*2 Petro 3, 10*). Žemės paviršius atrodo tarsi vientisa išlydyta masė – didelis verdantis ugnies ežeras. Tai nedorėlių teismo ir pražūties metas – nes „Viešpačiui priklauso keršto diena, atpildo už Sioną metai“ (*Izaijo 34, 8*).

„Jeigu teisus žmogus žemėje susilaukia atpildo, juo labiau susilauks nedorėlis ir nusidėjėlis!“ (*Patarlių 11, 31*) „Visi įžūlieji ir nedorėliai bus ražiena, kurią ateinanti diena taip sudegins, – sako Galybių Viešpats, – kad nepaliks jiems nei šaknies, nei šakos.“ (*Malachijo 3, 19*) Kai kurie bus sunaikinti akimirksniu, tuo tarpu kiti kentės daugelį dienų. Visi yra nubausiti pagal jų darbus. Teisiųjų nuodėmės yra uždedamos šėtonui, kuris bus priverstas kentėti ne tik už savo maištą, bet ir už visas nuodėmes, kurias skatino daryti Dievo tautą. Jo bausmė bus žymiai didesnė nei tų, kuriuos jis apgavo. Kai bus žuvę visi, nupuolę dėl jo apgavysčių, jis vis dar bus gyvas ir toliau kentės. Apvalančiose liepsnose pagaliau bus sunaikinti visi nedorėliai – tiek šaknys, tiek šakos. Šėtonas – tai šaknys, o jo sekėjai – šakos, Įstatymo atpildas bus visiškai įvykdytas. Bus patenkinti visi teisingumo reikalavimai, dangus ir žemė, matydami visa tai, pripažins Jehovos teisumą.

Griaunantis šėtono darbas yra baigtas amžiams. Šešis tūkstančius metų jis vykdė savo valią, pripildydamas žemę vargo, liūdindamas visą Visatą. Visa kūrinija kentėjo ir skausmingai dejavo. Da-

bar Dievo kūriniai yra amžiams išlaisvinti iš šėtono ir jo gundymų. Dabar „visa žemė ramiai ilsisi, [teisieji] linksmai valiuoja“ (*Izaijo 14, 7*). Gyriaus ir triumfo garsai pakyla nuo visos Dievui ištikimos Visatos. Galima išgirsti „gausingos minios balsą, lyg didelių vandenu šniokštimą ar galingų griauštinių dundėjimą, skelbiant: ‘Aleliuja! Užviešpatavo mūsų Viešpats Dievas, Visagalis’“ (*Aprėškimo 19, 6*).

Tuo metu, kai žemė apimta naikinančios liepsnos, teisieji saugiai gyvena šventajame Mieste. Tiems, kurie „turi dalį pirmajame prisikėlime, antroji mirtis neturi galios“ (*Aprėškimo 20, 6*). Tuo metu, kai nedorėliams Dievas yra ryjanti ugnis, savo tautai Jis – *ir saulė, ir skydas* (*Psalmė 84, 12*).

„Aš regėjau naują dangų ir naują žemę, nes pirmasis dangus ir pirmoji žeme išnyko.“ (*Aprėškimo 21, 1*) Ugnis, sunaikinusi nedorėlius, apvalo žemę. Pašalinti visi prakeikimo pėdsakai. Joks amžinai degantis pragaras neprimins atpirktiesiems baisių nuodėmės pasekmių.

Lieka tik vienas prisiminimas: nukryžiuojimo žymės ant mūsų Atpirkėjo kūno. Jo sužalotoje kaktoje, Jo šone, Jo rankose ir kojose yra vieninteliai žiauraus nuodėmės darbo pėdsakai. Matydamas Kristaus šlovę, pranašas sako: „[Jo] žerėjimas kaip saulės; du spinduliai švyti iš Jo rankos, iš ten, kur slypi Jo galybė.“ (*Habakuko 3, 4*) Pervertas šonas, iš kur tekėjo raudona srovelė, sutaikiusi žmogų su Dievu – tai Išgelbėtojo šlovė, čia slypi Jo galybė. Galingas, kad išgelbėtų atpirkimo auka, pakankamai stiprus, kad įvykdytų teisingumą tiems, kurie paniekino Dievo malonę. Jo pažeminimo žymės – tai aukščiausia Jo garbė. Per amžių amžius Golgotos žaizdos šlovinis Jį ir skelbs Jo galybę.

„O Migdal Edere, o Siono kalvos dukterie! Tau grįš ankstesnė valdžia, dukters Jeruzalės karalystė.“ (*Michėjo 4, 8*) Atėjo metas, kurio šventieji žmonės nekantriai laukė nuo tada, kai ugnies kardas išvijo iš Edeno sodo pirmąją porą – metas, kurio laukė visą laiką, „kol bus atpirkta Jo nuosavybė“ (*Efeziečiams 1, 14*). Žemė, pradžioje duota žmogui kaip jo karalystė, buvo išduota ir pateko į šėtono rankas. Ilgai priklausiusi galingam priešui, buvo susigrąžinta įvykdžius didįjį Atpirkimo planą. Atstatyta visa, kas buvo prarasta dėl

nuodėmės. „Taip kalba Viešpats, [...] kuris paruošė ir padarė žemę, davė jai pradžią, Jis, kuris nesukūrė jos dykos, bet padarė gyvenamą.“ (*Izaijo 45, 18*) Pasiektas pirminis Dievo tikslas, kurio Jis siekė kurdamas žemę, – ji tapo amžinąja atpirktųjų buveine. „Teisieji paveldės kraštą ir jame gyvens amžinai.“ (*Psalms 37, 29*)

Būgštavimai, kad paveldėjimas ateityje neatrodytų per daug materialus, daugelį paskatino įdvasinti netgi tas tiesas, kurios skatina mus į paveldėjamą žvelgti kaip į savo Tėvynę. Kristus užtikrino savo mokinius, kad Jis nuėjo paruošti jiems buveines Tėvo namuose. Tie, kurie pripažino Dievo Žodžio pamokymus, žinos daug apie savo dangiškas buveines. Vis dėlto „ko akis neregėjo, ko ausis negirdėjo, kas žmogui į mintį neatėjo, tai paruošė Dievas tiems, kurie Jį myli“ (*1 Korintiečiams 2, 9*). Žmonių kalba neįmanoma apibūdinti teisiųjų atpildo. Jis bus suprantamas tik tiems, kurie matys jį. Joks ribotas protas negali suvokti dieviškojo rojaus šlovės.

Biblijoje išgelbėtųjų palikimas yra vadinamas *Tėvynė* (*Hebrajams 11, 14–16*). Ten dangiškasis Ganytojas veda savo kaimenę prie gyvybės vandens versmių. Gyvybės medis duoda vaisius kas mėnesį, ir medžio lapai tarnauja tautų gerovei. Ten yra amžinai trykštančių, skaidrių kaip krištolas versmių, o šalia jų linguojantys medžiai meta savo šešėlį ant takų, paruoštų Viešpaties atpirktiesiems. Ten plačiai nusidriekusios lygumos pereina į gražias kalvas, o Dievo kalnai aukštai iškėlę savo didingas viršūnes. Šiose ramiose lygumose, šalia gyvybės versmių Dievo tauta – taip ilgai keljavusi ir klajojusi – atras savo Tėvynę.

„Mano tauta gyvens taikos buveinėje, saugiuose namuose, ramiose gyvenvietėse. Nebebus girdėti nei apie smurtą tavo šalyje, nei apie niokojimą ar griovimą tavo valdose. Savo mūrus tu vadinsi 'Išganymu', o savo vartus – 'Šlove'. Jie statysis namus ir patys juose gyvens, veis vynuogynus, ir patys valgys jų vaisių. Statysis ne tam, kad kiti gyventų jų namuose, sodins ne tam, kad kiti valgytų vaisius. [...] Mano išrinktieji ilgai naudosis savo rankų darbo vaisiais.“ (*Izaijo 32, 18; 60, 18; 65, 21–22*)

„Pradžiugs dykuma ir tyrlaukiai, krykštaus pražydsdama dykvietė. Kaip lelija ji žydėte sužydės ir džiūgaute džiūgaus laiminga. Vie-

toje erškėčių augs kiparisai, vietoje dilgėlių – mirtos. Tada vilkas viešės pas avinėlį, leopardas guls greta ožiuko. Veršis ir liūtukas maitinsis kartu [...]. Visame Mano šventajame kalne nebus vietos jokiai skriaudai, nei jokiai niekšybei.“ (*Izaijo 35, 1–2; 55, 13; 11, 6, 9*)

Dangaus aplinkoje negali būti skausmo. Ten nebus ašarų, laidotuvių procesijų nei jokių gedulo ženklų. „Ir nebebus mirties, nebebus liūdesio nei aimanos, nei sielvarto, nes kas buvo pirmiau, tas praėjo. Nebus ten žmogaus, kuris sakytų: ‘Aš ligotas!’ Žmonėms, kurie ten gyvena, kaltė bus atleista.“ (*Apreiškimo 21, 4; Izaijo 33, 24*)

Ten Naujoji Jeruzalė, šlovingos Naujosios žemės sostinė, bus „puošni karūna Viešpaties rankoje, karališka diadema savo Dievo dešinėje. Jos švytėjimas tarsi brangakmenio, tarsi jaspio akmens, tviskančio kaip kristolas. Tautos vaikščios Jo [Avinėlio] šviesoje, ir žemės karaliai atsineš į jį [Miestą] savo puošnumą“ (*Izaijo 62, 3; Apreiškimo 21, 11, 24*). Viešpats sako: „Aš džiaugsiuosi Jeruzalėje ir linksminsiuosi savo tautoje. Štai Dievo padangtė tarp žmonių. Jis apsigyvens pas juos, ir jie bus Jo tauta, o pats Dievas bus su jais.“ (*Izaijo 65, 19; Apreiškimo 21, 3*)

Dievo mieste *nakties nebebus*. Niekam nereikės ir niekas netroš tokio poilsio. Mes nepavargsime vykdydami Dievo valią ir šlovindami Jo vardą. Mes visada jausime niekada nesibaigiančio rytmečio gaivumą. „Jiems nereikės nei žiburio, nei saulės šviesos, nes Viešpats Dievas jiems švies.“ (*Apreiškimo 22, 5*) Saulės šviesą pakais spindesys, kuris nebus skausmingai akinantis, tačiau daug kartų viršys vidudienio šviesą. Dievo ir Avinėlio šlovė užlies Šventąjį Miestą negėstančia šviesa. Atpirkieji vaikščios amžinosios dienos šviesoje, kurios šaltinis nėra saulė.

„Aš jame nemačiau šventyklos, nes Viešpats, Visagalis Dievas, ir Avinėlis yra jo šventykla.“ (*Apreiškimo 21, 22*) Dievo tautai suteikta ypatinga teisė artimai bendrauti su Tėvu ir su Jo Sūnumi. Dabar „mes regime lyg veidrodyje, mįslingu pavidalu“ (*1 Korintiečiams 13, 12*). Dievo atvaizdą tarsi veidrodyje atspindi gamtos kūriniai ir Jo bendravimas su žmonėmis. Tada mes pamatysime Jį patys, joks šydas nebeskirs mūsų. Mes stovėsime greta Jo ir matysime šlovę, spindinčią Jo veide.

Ten atpirktieji *pažins, kaip patys yra pažinti*. Meilė ir užuojauta, kurią pats Dievas pasėjo žmogaus sieloje, ten pasireiškė pačiu nuoširdžiausiu ir švelniausiu būdu. Tyras bendravimas su šventosiomis būtybėmis, darnus ir draugiškas gyvenimas drauge su palaimintais angelais ir visų amžių ištikimaisiais Dievui, kurie išplovė savo drabužius ir juos išbalino Avinėlio krauju, – šventieji ryšiai, jungiantys visą šeimą danguje ir žemėje, – visa tai sudaro atpirktųjų laimę.

Ten nemirtingi protai su negęstančiu susižavėjimu mąstys apie kūrybinės jėgos stebuklus ir atperkančios meilės paslaptis. Ten nebus žiauraus, apgaulinijančio priešo, kuris gundytų pamiršti Dievą. Ten atsiskleis kiekvienas sugebėjimas, padidės visi gabumai. Įgytos žinios nevargins proto ir nesekins jėgų. Ten bus priimti patys didžiausi pasiūlymai, išpildyti didžiausi troškimai, įgyvendinti kilniausi tikslai. Ir vis dėlto dar atsiras naujų viršūnių, kurias reiktų įveikti, naujų stebuklų, kurie žavėtų mus, naujų tiesų, kurias reiktų suprasti, naujų tikslų, kurie išjudintų proto, sielos ir kūno jėgas.

Dievo atpirktųjų mokymuisi atsivers visi Visatos turtais. Išgelbėti nuo mirties, jie tęsia savo nepailstantį skrydį link tolimųjų pasaulių – pasaulių, kurie virpėjo iš sielvarto, regėdami žmonijos nelaimės, ir džiaugsmingomis giesmėmis sveikino kiekvieną atpirktą žmogų. Neapsakomai džiaugdamiesi žemės vaikai dalijasi su nenupuolusiomis būtybėmis jų džiaugsmu ir išmintimi. Jos dalijasi savo žinių ir proto lobiais, sukrautais per amžių amžius mąstant apie Dievo darbus. Jie skvarbiai žvelgia į kūrimo šlovę – saules ir žvaigždes, sistemas, nustatyta tvarka skriejančias aplink dieviškąją sostą. Ant visų kūrinių, nuo mažiausio iki didžiausio, yra užrašytas Kūrėjo vardas, visi jie išreiškia Jo galybės lobius.

Į amžinybę nueinantys metai sukurs vis turtingesnius ir šlovingesnius santykius su Dievu ir Kristumi. Didėjant pažinimui, didės meilė, nuolankumas, pagarba ir laimė. Juo daugiau žmonės pažins Dievą, tuo labiau žavėsis Jo charakteriu. Kai Jėzus atvers jiems atpirkimo lobius ir nuostabius didžiosios kovos su šėtonu pasiekimus, atpirktųjų širdys virpės iš susijaudinimo. Nudžiugę ir susižavėję jie užgros savo auksinėmis arfomis. Ir tada miriadų miriadai ir tūkstančių tūkstančiai balsų įsilies į galingą šlovinimo chorą.

„Visi kūriniai, esantys danguje, žemėje, po žeme ir jūroje, ir visa, kas juose, skelbė: ‘Sėdinčiam soste ir Avinėliui tebūnie gyrius ir pagarba, ir šlovė, ir valdžia per amžių amžius!’“ (*Apriškimo 5, 13*)

Didžioji kova baigėsi. Daugiau nebėra nuodėmės ir nusidėjėlių. Visata yra nesutepta. Visa neaprepiama kūrinija pulsuoja vieningai ir džiaugsmingai. Nuo To, kuris visa sukūrė, į visas beribės erdvės sritis liejasi gyvybės, šviesos ir džiaugsmo srautas. Nuo mažiausio atomo iki didžiausio pasaulio, visi gyvi ir negyvi kūriniai savo tikruoju grožiu ir tobulu džiaugsmu skelbia, kad *Dievas yra meilė*.

PASTABOS

¹ Žr. Apreiškimo 18, 7.

² Kitame vertime: *visų tautų troškimas*.

³ *Nebukadnecaras* – Naujosios Babilonijos karalius Nabuchodonosaras II (605–562 pr. Kr.).

⁴ Romos katalikų Kanonų teisės sąvade (Corpus juris canonici) popiežius Inocentas III skelbia, kad Romos popiežius yra „ne paprastas žmogus, o paties Dievo vietininkas žemėje“. Be to, aiškinama, jog jis yra Kristaus vietininkas, jis yra „greičiau Dievas nei žmogus“ (Decretales Domini Gregorii Papae IX (popiežiaus Grigaliaus IX dekretalijos), liber 1, de translatione Episcoporum (apie vyskupų perkėlimą), title 7, ch. 3; Corpus juris Canonici (ant-rasis Leipcigo leidimas, 1881 m., col. 99, Paryžiaus leidimas, 1612 m., t. 2, Decretales, col. 205)). Dekretalijas surinko ir suskirstė pagal temas Bolonijos universiteto teisės profesorius vienuolis Gracijonas apie 1140 m. 1234 m. šį rinkinį papildė ir perredagavo popiežius Grigalius IX. Kiti dokumentai, neįėję į Gracijono „Decretum“, pasirodė vėlesniais metais, įskaitant „Extravagantes“, ir buvo vis papildomi iki XV a. pabaigos. Kartu su Gracijono „Decretum“, jie buvo sujungti į vieną Kanonų teisės sąvadą (Corpus Juris Canonici) ir išleisti 1582 m. Popiežiaus Pijaus X nurodymu Romos katalikų bažnyčios Kanonų kodeksas 1904–1917 m. buvo susistemintas ir 1918 m. įsigaliojo. Titulą „Viešpats Dievas Popiežius“ randame popiežiaus Jono XXII „Extravagantes“ 14-ojo skyriaus 4-ojo skirsnio paaiškinimuose. Žodžiai *Dominum Deum nostrum Papam* (mūsų Viešpats Dievas Popiežius) pateikti 1584 m. „Extravagantes“ Antverpeno leidimo 153-oje skiltyje ir 1612 m. Paryžiaus leidimo 140-oje skiltyje (taip pat žr. *Chastel Etienne*. Histoire du Chris-

tianisme depuis son origine jusqu'à nos jours. – Paris: Fischbacher, 1885. – V. 3. – P. 188, 189).

⁵ Popiežiaus neklystamumo dogma patvirtinta 1870 m. I Vatikano susirinkime. Apie tai: *Schaff Philip*. The Creeds of Christendom. – V. 2. – Dogmatic Decrees of the Vatican Council, p. 234–271, kur pateikti lotyniškas ir angliškasis tekstai. Plačiau apie Romos katalikų mokymą šiuo klausimu: *Toner Patrick J*. Infallibility. – In: The Catholic Encyclopedia. – V. 7. – P. 790 ff; *Gibbons James* (cardinal). The Faith of Our Fathers. – Baltimore: John Murphy Company, 110th ed., 1917. – Ch. 7, 11. Apie nesutikimą su Romos katalikų popiežiaus neklystamumo dogma žr. *Dollinger Johann Joseph Ignaz von*. The Pope and the Council. – New York: Charles Schribner's Sons, 1869; *Sparrow Simpson W. J*. Roman Catholic Opposition to Papal Infallibility. – London: John Murray, 1909. Nekatalikišką požiūrį žr. *Salmon George*. Infallibility of the Church. – London: John Murray, 1914.

⁶ „Paveikslų garbinimas [...] buvo vienas tų krikščionybės klydimų, kurie prasisverbė į Bažnyčią slapta ir beveik nepastebimai. Šis paklydimas pasireiškė ne iš karto kaip kitos erezijos, nes tuomet būtų ryžtingai pasmerktas, jam priešintūsi. Tačiau paveikslai pradėti garbinti pamažu, prisidengus gera dingstimi. Bažnyčia paskendo tikroje stambeldystėje, ji beveik visiškai nesipriešino ir visai neprieštaravo. Kai pagaliau buvo pradėta stengtis kovoti su šia blogybe, ji buvo per daug stipriai įsigalėjusi, kad būtų galima panaikinti. [...] Blogis pasiekė žmogaus širdį, kuri pradėjo tarnauti kūriniui, o ne Kūrėjui. [...]

Iš pradžių paveikslai ir statulos bažnyčiose pasirodė ne tam, kad būtų gar-

binami, jie pakeitė knygas, kurias turėjo mokyti nemokančius skaityti ir žadinti pasišventimą. Paveikslai ir statulos nelabai tiko šiam tikslui, todėl greitai jų paskirtis pakito. Paveikslai ir statulos bažnyčiose aptemdė, o ne apšvietė žmonių protus – sumažino, o ne padidino garbintojo pasišventimą. Užuoat kreipę žmonių mintis į Dievą, jie galiausiai nukreipė jas nuo Jo. Žmonės pradėjo garbinti kūrinis.“ (*Mendham J.* The Seventh General Council. – The Second of Nicaea. – Introduction. – P. 3–6)

Apie II Nikėjos visuotinį susirinkimą, įvykusį 787 m., kuriame buvo svarstomas paveikslų garbinimas, darbą ir nutarimus žr. *Baronius.* Ecclesiastical Annals. – Antwerp, 1612. – V. 9. – P. 391–407; *Mendham J.* The Seventh General Council, the Second of Nicaea; *Stillingfleet Ed.* Defense of the Discourse Concerning the Idolatry Practised in the Church of Rome. – London, 1686; A Select Library of Nicene and Post-Nicene Fathers, 2nd series. – New York, 1900. – V. 14. – P. 521–587; *Hefele C. J.* A History of the Councils of the Church, From the Original Documents. – Bk. 18. – Ch. 1. – Secs. 332, 333; Ch. 2 – Secs. 345–352 (T. and T. Clark ed., 1896. – V. 5. – P. 260–304, 342–372).

⁷ 321 m. po Kr. kovo 7 d. imperatorius Konstantinas išleido įsakymą dėl poilsio dienos, kuriame nurodė: „Visi valdininkai, miestiečiai ir amatininkai turi ilsėtis šventą Saulės dieną. Tačiau kaimiečiai gali laisvai dirbti laukuose, nes dažnai atsitinka, kad ši diena geriau tinka sėti grūdus į vagas arba sodinti į duobes vynmedžius. Taigi reikia, kad neprazūtų dangiškosios Apvaizdos suteikta palanki proga.“ (Codex Justiniani, III, 12, 3; lotyniškas tekstas ir angliškas vertimas pateikti: *Schaff Philip.* History of the Christian Church. – V. 3. – P. 380; *Hessey James A.* Bampton Lectures. – Sunday. – Lecture 3. – Par. 1

(3rd ed., 1866. – P. 58) Apie įsakymo reikšmę: *Newman Albert Henry.* A Manual of Church History. – Philadelphia: The American Baptist Publication Society, 1933. – V. 1. – P. 305–307; *LeRoy E. Froom.* The Prophetic Faith of Our Fathers. – Washington, D. C.: Review and Herald Publishing Assn., 1950. – V. 1. – P. 376–381.

⁸ Skaičiuodami pranašystės nurodomą laiko tarpą mes turime remtis metų-dienos principu (viena diena už metus). Remiantis šiuo principu pranašysčių nurodomas laikas skaičiuojamas kaip kalendoriniai metai.

Prieš įžengdami į Kanaano žemę, izraelitai pasiuntė dvylika žvalgų. Jie buvo išvykę keturiasdešimt dienų. Kai jie grįžo, žydai išsigando jų pranešimo ir atsiskakė vykti į Pažadėtąją žemę. Todėl Dievas paskyrė bausmę: „Keturiasdešimt dienų praleidote žvalgydami kraštą, keturiasdešimt metų kentėsite už savo kaltę: metus už kiekvieną dieną.“ (*Skaičių 14, 34*) Panašų pranašišką laiko apskaičiavimą nurodo pranašo Ezechielio knyga. Judo karalystės laukė keturiasdešimties metų bausmė už nusikaltimą. Viešpats per pranašą paskelbė: „Kai jas būsi pabaigęs, gulkis antrąkart, bet ant dešiniojo šono, ir kęsk bausmę už Judo namus. Skiriu tau keturiasdešimt dienų – po vieną dieną už kiekvienerius metus.“ (*Ezechielio 4, 6*) Šis metų-dienos principas turi būti taikomas, aiškinant laiko tarpą pranašystėje apie „du tūkstančius tris šimtus vakarų ir rytmečių“ (*Danieliaus 8, 14*) ir pranašystėje apie 1260 dienų laiko tarpą, kuris nurodomas įvairiai: „Vienas laikas, du laikai ir pusė laiko“ (*Danieliaus 7, 25*), „keturiasdešimt du mėnesiai“ (*Aprėškimo 11, 2; 13, 5*) „ir tūkstantis du šimtai šešiasdešimt dienų“ (*Aprėškimo 11, 3; 12, 6*).

⁹ Anglų istorikai, kurių tyrinėjimais dažnai remiasi autorė, V–X amžių istori-

jos laikotarpį vadina *Tamsiaisiais amžiais* (Dark Ages).

¹⁰ Tarp dokumentų, kurie dabar yra pripažinti klastotėmis, svarbiausi yra „Konstantino dovana“ ir „Pseudoizidorijaus dekretalijos“. „Nuo Vėlyvųjų Viduramžių *Konstantino dovana* (Donatio Constantini) vadinamas dokumentas, kurį Romos imperatorius Konstantinas Didysis neva įteikė popiežiui Silvestrui I. Įrašas apie *Dovaną* tikriausiai atsirado IX amžiaus pradžioje Paryžiaus rankraštyje (Codex lat. 2777). Nuo XI amžiaus popiežiai juo argumentavo savo pretenzijas į valdžią, o dėl šios priežasties nuo XII amžiaus jis tapo karštų diskusijų objektu. Šis dokumentas paskelbė popiežiją Romos imperijos valdžios perėmėja ir leido perimti Romos imperijos teisę Viduramžiais. Ši klastote turėjo didelę įtaką pasaulietinei istorijai.“ (Donation of Constantine. - In: *The New Schaff-Herzog Encyclopedia of Religious Knowledge*. - V. 3. - P. 484, 485)

Kardinolas Henris E. Maningas (Manning) savo veikale „*The Temporal Power of the Vicar of Jesus Christ*“ (London, 1862) pateikė Konstantino dovanos istorinį pagrindą. Tačiau jo argumentai buvo scholastinio pobūdžio. Klastotė nebuvo atskleista, kol XV amžiuje nepasireiškė istorinis kriticismas. Nikolajus Kuzietis buvo vienas pirmųjų priėjęs išvadą, kad Konstantinas niekada neišleido tokio potvarkio. Italas Lorenčas Vala 1450 m. neabejotinai įrodė, kad vadinamoji Konstantino dovana – klastotė. Apie tai: *Christopher B. Coleman*. *Treatise of Lorenzo Valla on the Donation of Constantine*. - New York, 1927. Tačiau dar visą šimtmetį neabejota Konstantino dovanos ir Pseudoizidorijaus dekretalijų autentiškumu. Pavyzdžiui, Martynas Liuteris iš pradžių pripažinęs dekretalijas, vėliau pasakė Eku: „Aš neigiu šias dekretalijas“, o netrukus jis rašė Spalatinui: „Jis

[popiežius] savo dekretalijomis iškraipė tiesą ir nukryžiuo Kristų.“

Manoma, kad Konstantino dovana yra: 1) klastotė, 2) vieno žmogaus ar laikotarpio kūrinys, 3) klastotojas naudojosi senesniais dokumentais, 4) klastotė buvo sukurta apie 752–778 m. Romos katalikų bažnyčia nustojo ginti šio dokumento autentiškumą, kai 1592 m. pasirodė Baronijaus „Bažnyčios metraščiai“. Norėdami geriau suprasti tekstą, žr. *Zeumer K.* *Festgabe fur Rudolf von Gneist*. - Berlin, 1888; vertimas į anglų k. pateiktas: *Coleman*. *Treatise*; *Henderson Ernest F.* *Select Historical Documents of the Middle Ages*. - New York, 1892. - P. 319; taip pat žr. *Briefwechsel*. - Weimar. - P. 141, 161; *The New Schaff-Herzog Encyclopedia of Religious Knowledge*. - V. 3. - P. 484; *Gregorovius F.* *Rome in the Middle Ages*. - V. 2. - P. 329; *Dollinger Johann Joseph Ignaz von.* *Fables Respecting the Popes of the Middle Ages*. - London, 1871.

Suklastotais dokumentais taip pat laikomos Pseudoizidorijaus dekretalijos. Tai fiktyvūs laiški, priskiriami popiežių Klemenso I (apie 100 m.) – Grigaliaus I (apie 600 m.) popiežiavimo laikotarpiui, kurių rinkinį IX amžiuje sudarė Izidorijaus Merkatoriaus slapyvardžiu pasirašęs asmuo. Pavadinimas „Pseudoizidorijaus dekretalijos“ buvo pradėtas vartoti, kai XV amžiuje pasireiškė istorinis kriticismas.

Kurdamas savo klastotę Pseudoizidorijus naudojo galiojančių bažnytinių kanonų rinkinių „*Hispana Gallica Augustodunensis*“, į kurią įterpė klastotę. Taip jis sumažino demaskavimo pavojų, nes kanonų rinkiniai paprastai buvo sudaromi papildant senąsias dekretalijas, todėl jo „darbas“ nekrito į akis. Šiandien Pseudoizidorijaus dekretalijų falsifikacija visuotinai pripažinta, nes buvo įrodytas šių dokumentų teiginių prieštaravimas ir neatitikimas šaltinių, kuriais ji rėmėsi, be to, šie dokumentai nebuvo žinomi iki

852 m. Istorikai sutinka, kad labiausiai tikėtina dokumentų rinkinio sudarymo data yra 850 m. arba 851 m., nes 857 m. jis buvo pirmą kartą paminėtas Kverco bažnytinės kapitulos „Admonitio“.

Šių klastočių autoriai nežinomi. Labiau tikėtina, kad jie priklausė IX amžiuje Reimse (Frankų karalystė) susiformavusiai energingai Bažnyčios grupei. Visi sutinka, kad Reimso vyskupas Hinčmaras pasinaudojo šiomis dekretalijomis, nuvertęs Rothadą iš Sisonso, kuris 864 m. atvežė dekretalijas į Romą ir padėjo jas prieš popiežių Mikalojų I.

Pseudoizidorijaus dekretalijų tikrumu suabejojo Nikolajus Kuzietis (1401–1464), Čarlis Dumulinas (1500–1566) ir Džordžas Kasenderis (1513–1564). Neginčijamą jų suklastojimo įrodymą 1628 m. pateikė Deividas Blondelas.

Seniausias tipografinis leidimas: Migne Patrologia Latina, CXXX. Apie seniausią ir geriausią rankraštį žr. *Hinschius P.* Decretales Pseudo-Isidorianiae at capitula Angilrammi. – Leipzig, 1863. Be to, žr. *The New Schaff-Hercog Encyclopedia of Religious Knowledge.* – 1950. – V. 9. – P. 343–345. Taip pat *Milman H. H.* Latin Christianity. – V. 3; *Dollinger Johann Joseph Ignaz von.* The Pope and the Council. – 1869; *Latourette Kenneth Scott.* A History of the Expansion of Christianity. – 1939. – V. 3; False Decretals. In: *The Catholic Encyclopedia.* – V. 5; Fournier. Etudes sur les Fausses Decretals. In: *Revue d'Historique Ecclesiastique.* – Louvain, 1906. – V. 7 (1907. – V. 8).

¹¹ Hildebrando (Grigaliaus VII) Diktato lotyniškasis tekstas pateiktas: *Annales Ecclesiastici, ann. 1076.* – Paris, 1869. – V. 17. – P. 405, 406, ir *Monumenta Germaniae Historica Selecta.* – V. 3. – P. 17. Angliškasis vertimas pateiktas: *Ogg Frederic A.* Source Book of Medieval History. – New York: American Book Co., 1907. – P. 262–264; *Thatcher Oliver J., McNeal*

Edgar H. Source Book for Medieval History. – New York: Charles Scribner's Sons, 1905. – P. 136–139.

Diktato atsiradimo pagrindą žr. *Bryce James.* The Holy Roman Empire. – Rev. ed. – Ch. 10; *Thompson James W. and Johnson Edgar N.* An Introduction to Medieval Europe, 300–1500. – P. 377–380.

¹² Dr. Joseph'as Faadi Bruno'as Niujorko arkivyskupo sankcionuotame vadovylyje (išleistame 1884 m.) skaiстыkla apibūdinama taip: „Skaiстыkla yra sielos kančios būseną, kurioje, pasibaigus šiam gyvenimui, tam tikrą laiką būna sielos, kurių mirtinos nuodėmės jau atleistos, tačiau dėl šių nuodėmių dar turi kentėti laikinąją bausmę, taip pat sielos, kurios, palikusios šį pasaulį, yra kaltos dėl lengvųjų nuodėmių.“ (*Catholic Belief.* – P. 196)

Taip pat žr. *Hagenbach K. R.* Compendium of the History of Doctrines. – T. and T. Clark. – V. 1. – P. 234–237, 405, 408, V. 2. – P. 135–150, 308, 309; *Elliott Charles.* Delineation of Roman Catholicism. – Bk. 2. – Ch. 12; Purgatory. – In: *The Catholic Encyclopedia.* – V. 12.

¹³ Katalikų bažnyčios moksle indulgencija reiškia atlaidus – panaikinama laikinoji bausmė, kuri priklauso žmogui už atleistą nuodėmės. Sunkiai nusikalsdamas žmogus užsitraukia kaltę ir amžiną bei laikinąją bausmę. Amžinoji bausmė atleidžiama kartu su kalte atgailos sakramentu, o laikinąją bausmę žmogus turi pats atlikti čia, žemėje, arba po mirties skaiстыkloje, arba pasinaudoti indulgencija. (Žr. Indulgencijos. – Kn: Lietuvių enciklopedija.)

Tačiau nuo XIII a. iki Reformacijos laikų į visuotinių atlaidų tekstą buvo įtraukiama frazė *a poena et culpa*, t. y. nusidėjėlis buvo atleidžiamas ne tik nuo laikinosios bausmės (*poena*), bet ir nuo kaltės (*culpa*) už visas nuodėmes.

Popiežius Bonifacas VIII ne sykį kartojo, kad reikia išpažinti nuodėmes ir nuoširdžiai atgailauti, bet neatsisakė

klaidinančių žodžių ir nesiteikė jų aiškiai apibrėžti.

Popiežius vadovavo milžiniškai institucijai, kurios postai buvo atvirai pardavinėjami, tai liudija daugybė dokumentų. Pagrindinę tradicijos dalį sudarė popiežiaus ir Katalikų bažnyčios susirinkimų nutarimai. Nuo XII a. popiežiaus kurija visuotinai skatino ir propagavo indulgencijų pardavinėjimą – sielos išganymą už pinigų. „Nuo Liuterio laikų popiežiai nebešdrįso senuoju būdu pardavinėti atlaidus [išskyrus Ispanijoje]. Tačiau Katalikų bažnyčia ir dabar tebetiekia atlaidus. Kurios nors bažnyčios atlaidai sutraukia tūkstančius maldingųjų. Tiesa, dabar nereikalaujama mokesčio už atlaidus, bet už atlaidų privilegijų suteikimą, kurį popiežius duoda ir šiandien, jis gauna nemažas sumas raštinės mokesčio. Platus vadovėlis pamoko katalikų dvasininką apie teisėtus atlaidus ir jų įgijimo būdą.“ (*Jakubėnas D. P.*, Naujųjų amžių Bažnyčios istorija. – Kaunas, 1936. – P. 15–16)

Apie detalų indulgencijų mokslą žr. *Creighton Mandell*. A History of the Papacy From the Great Schism to the Sack of Rome. – London: Longmans, Green and Co., 1911. – V. 5. – P. 56–64, 71; *Kent W. H.* Indulgences. In: The Catholic Encyclopedia. – V. 7. – P. 783–789; *Lea H. C.* A History of Auricular Confession and Indulgences in the Latin Church. – Philadelphia: Lea Brothers and Co., 1896; *Lindsay Thomas M.* A History of the Reformation. – New York: Charles Scribner's Sons, 1917. – V. 1. – P. 216–227; *Newman Albert Henry*. A Manual of Church History. – Philadelphia: The American Baptist Publication Society, 1953. – V. 2. – P. 53, 54, 62; *Ranke Leopold*. Zeitalter der Reformation. – Bd. 2. – Kap. 1. – § 131, 132, 153–155.

Apie indulgencijų pardavinėjimą Ispanijoje amerikiečių istorikas dr. Henris Čarlzas Li rašė: „Nekreipdama dėmesio į

M. Liuterio ir dr. Eko bei Silvestro Prierijaus disputą, Ispanija ir toliau ramiai ėjo senu, pramintu keliu ir pateikė mums neginčijamus oficialius dokumentus, kurie įgalina mus detaliau ištirti šį reiškinį.“ (*Lea H. C.* Indulgences in Spain. In: Papers of the American Society of Church History. – V. 1. – P. 129–171)

¹⁴ Mišių dogmos, priimtose Tridento susirinkimų, lotyniškas ir angliškas tekstai pateikti: *Schaff Philip*. The Canons and Decrees of the Council of Trent. In: Creeds of Christendom. – V. 2. – P. 126–139. Vertas dėmesio tyrinėjimas: *Schroeder H. G.* Canons and Decrees of the Council of Trent. – St. Louis, Missouri: B. Herder, 1941.

Be to, žr. *Poble Joseph*. Eucharist. In: The Catholic Encyclopedia. – V. 5. – P. 572 ff; *Gibr Nicolaus*. Holy Sacrifice of the Mass, Liturgically, Dogmatically, Ascetically Explained. – St. Louis, Missouri: B. Herder, 1937; *Jungmann Josef Andreas*. The Mass of the Roman Rite, Its Origins and Development. – New York: Benziger Bros., 1951. Norėdami sužinoti nekatalikišką požiūrį, žr. *Calvin John*. Institutes of the Christian Religion. – Bk. 4. – Ch. 17, 18; *Pusey Edward Bouverie*. The Doctrine of the Real Presence, Oxford. – England: John H. Parker, 1855.

¹⁵ Inkvizicija (iš lot. *inquisitio* – teismo tyrimas), Katalikų bažnyčios tardymo ir teismo organizacija, XIII–XIX a. kovojusi su Bažnyčios priešais ir eretikais. Iš esmės inkvizicija gyvavo ir iki XIII a. Iš pradžių ji rūpinosi tikėjimo doktrinų tyrumu ir šalino iš Bažnyčios tuos, kurie joms prieštaravo. Viduramžiais Bažnyčia tapo visuotinu reiškiniu, todėl maistas prieš ją buvo vertinamas kaip valstybės ir visuomeninės tvarkos pažeidimas.

Viduramžių inkvizicijos teisinius ir organizacinius pagrindus parengė popiežius Aleksandras III 1162 m. Monpelje

ir 1163 m. Tureno (dabartinis Turas) susirinkimuose. Dokumentai nurodė, kaip reikia elgtis su eretikais. Nuo šiol dvasininkai turėjo kovoti su eretikais, netgi nepateikdami jiems oficialaus kaltinimo (*ex officio*). Teologai ir juristai tvirtino, kad erezija tolygi viešosios valdžios įžeidimui, todėl už ją turi būti bausti valstybė. 1184 m. Veronos susirinkime popiežius Liucijus III išleido dekretaliją „Ad abolendam“ apie erezijos pašalinimą. Dvasininkai privalėjo ne tik kelti kaltinimus erezija tais atvejais, kurie jiems buvo žinomi, bet ir atlikti parengtinį tyrimą (*inquisitio*). Popiežius Inocentas III 1199 m. patvirtino šią dekretaliją ir papildė nuostata, kad erezija tolygi didenybės įžeidimui, todėl baustina mirtimi ant laužo. (Anot kito aiškinimo, erezija – sielos maras, mirtinas tikrojo tikėjimo priešas. Erezija taip pat greitai plinta, kaip ir tikrasis maras. Buvo manoma, kad vienintelis būdas sustabdyti marą ir užkirsti kelią epidemijai – sudegini mirusiųjų nuo maro kūnus ir jų daiktus. Todėl ir eretikai buvo deginami ant laužų.) Šis Inocento nutarimas kanonizuotas IV Laterano susirinkime. Popiežius Grigalius IX 1231 m. išleido dekretą, vadinamą „Excommunicamus“, kuriame vadovauti inkvizicijai buvo pavesta dominikonų ordinui. Popiežius Inocentas IV 1252 m. išleido dekretą „Ad extirpande“. Šis dokumentas numatė tardymo metu naudoti kankinimus. Inkvizicija veikė negailestingai. Iš eretikų iki antrosios kartos buvo atimamos pilietinės ir politinės teisės. Buvo draudžiama juos laidoti, jie neturėjo teisės apeliuoti ir gintis. Jų turtas būdavo konfiskuojamas, o juos išdavusieji būdavo apdovanojami.

Apie Romos katalikų požiūrį žr. *Blotzer Joseph*. Inquisition. – In: The Catholic Encyclopedia. – V. 8. – P. 26ff; *Vacandard E*. The Inquisition: A Critical and Historical Study of the Coercive Power of the Church. – New York: Longmans, Green and Company, 1908.

Apie Anglijos katalikų požiūrį žr. *Nickerson Hoffman*. The Inquisition: A Political and Military Study of Its Establishment. Nekatalikiškas požiūris atsisipindi: *Limborch Philip Van*. History of the Inquisition; *Lea Henry Charles*. A History of the Inquisition of the Middle Ages (3 vs.); A History of the Inquisition in Spain (4 vs.); The Inquisition in the Spanish Dependencies; *Turberville H. S*. Medieval Heresy and the Inquisition. – London, C. Lockwood and Son, 1920.

¹⁶ *Ajona* – viena iš Vidurinių Hebridų salų rytų Škotijoje.

¹⁷ Yra tyrinėtojų, manančių, kad valdiečiai šventė septintąją savaitės dieną – šabo dieną (sabata). Ši mintis kilo perskaičius kai kuriuos šaltinius lotynų kalba. Juose rašoma, kad valdiečiai šventė *dies dominicalis*, t. y. Viešpaties dieną (sekmadienį), tačiau remiantis nuo Reformacijos laikų įsigalėjusia tvarka, žodis *sekmadienis* buvo verčiamas žodžiu *šabo diena* (*sabata*).

Tačiau istorija įrodo, kad valdiečiai iš tikrųjų šventė septintąją dieną. Pranešime apie kelių Moravijos valdiečių tardymą XV amžiuje rašoma, kad „nemažai valdiečių iš tikrųjų šventė šabo dieną su žydais“ (*Dollinger Johann Joseph Ignaz von*. Beitrage zur des Mittelalters. – Munchen, 1890. – S. 661). Visiškai aišku, kad šis šaltinis nurodo septintosios savaitės dienos – šabo dienos [šeštadienio] – šventimą.

¹⁸ Apie valdiečių Šventojo Rašto vertimo rankraščius žr. *Esposito M*. Sur quelques de l'ancienne litterature des Vaudois du Piemont. – In: Revue d'Historique Ecclesiastique. – Louvain, 1951. – P. 130 ff.; *Jostes F*. Die Waldenserbibeln. – In: Historisches Jahrbuch, 1894; *Lortsch D*. Histoire de la Bible en France. – Paris, 1910. – P. 8, 19, 101, 102, 106. Vienas žinomiausių valdiečių *šedevrų* yra Žano Legero (Jean Leger) klasikinis kūrinys „Histoire Generale des Eglises

Evangeliques des Valles de Piemont“ (Leyden, 1669), kuris buvo parašytas didžiųjų persekiojimų metu. Jame pateikiama pirminė informacija ir piešiniai.

Apie valdiečių literatūrą žr. *de Stefano A. Civita Medioevale*, 1944; *Riformatori ed eretici nel mediove.* – Palermo, 1938; *Bounous J. D. The Waldensian Patois of Pramol* – Nashville, 1936; *Dondiune A. Archivum Fratrum Praedicatorum*, 1946.

Patikimiaus valdiečių istorija pasakojama: *Comba E. History of the Waldenses in Italy.* – Torre Pellice, 1934; *Gebharc E. Mystics and Heretics.* – Boston, 1927; *Gonnet G. Il Valdismo Medioevale, Prolegomeni.* – Torre Pellice, 1935; *Jalla. Histoire des Vaudois et leurs colonies.* – Torre Pellice, 1935.

¹⁹ Žr. Jokūbo 1, 17.

²⁰ Žr. Psalmė 65, 7.

²¹ Žr. Mato 20, 28.

²² Plg. Psalmė 23, 2.

²³ Žr. Luko 5, 20.

²⁴ Didelė angliškojo vertimo bulės dalis, kurią 1487 m. išleido popiežius Inocentas VIII prieš valdiečius (originalas saugomas Kembridžo universiteto bibliotekoje) pateikta: *Dowling John. History of Romanism*, 1871. – Bk. 6. – Ch. 5. – Sec. 62.

²⁵ Žr. 15-tą pastabą.

²⁶ Anglijoje markė buvo vartojama kaip atsiskaitomasis piniginis vienetas. Nuo XII a., po normanų įsiveržimo į Angliją, markę sudarė 8 uncijos, t. y. apie 230 gramų aukso arba sidabro.

²⁷ Žodis *simonija* paprastai reiškė bažnytinių pareigybių pirkimą ir pardavimą. Jis kilęs iš Simono burtininko vardo, kuris už pinigus norėjo įsigyti galią daryti stebuklus (žr. *Apaštų darbų* 8, 9–24). Ankstyvaisiais viduramžiais Bažnyčia atmesdavo ir prakeikdavo kaip simoniją bažnytinių titulų pardavimą pasaulietiniams asmenims (tada ir atsirado terminas *simonija*).

Reformacijos metu Bažnyčios apvalymo šalininkai ir reformatoriai indulgencijų (nuodėmių atleidimo raštų) pardavinėjimą, specialiųjų bažnytinių mokesčių įvedimą (sumokėjusiems buvo žadama dangaus palaima) vertino kaip simoniją, nes malonė buvo gaunama mainais už pinigus.

²⁸ Popiežiaus išleistų bulių teksto originalai ir angliški vertimai pateikti: *Dahmus J. The Prosecution of John Wyclif.* – New Haven: Yale University Press, 1952. – P. 35–49; *Foxe John. Acts and Monuments of the Church.* – London: Pratt Townsend, 1870. – V. 3. – P. 4–13.

Šių bulių santrauką, nusiųstą Kenterberio arkivyskupui, karaliui Eduardui III ir Oksfordo universiteto rektoriui, pateikta: *d'Aubigne Merle. The History of the Reformation in the Sixteenth Century.* – London: Blackie and Son, 1885. – V. 4. – P. 93; *Neander Augustus. General History of the Christian Church.* – Boston: Crocker and Brester, 1862. – V. 5. – P. 146, 147; *Sargeant George. History of the Christian Church.* – Dallas: Frederick Publishing House, 1948. – P. 323; *Lechler Gotthard V. John Wycliffe and His English Precursors.* – London: The Religious Tract Society, 1878. – P. 162–164; *Schaff Philip. History of the Christian Church.* – New York: Charles Scribner's Sons, 1915. – V. 5. – Pt. 2. – P. 317.

²⁹ 1377 metais, po Eduardo III mirties, šalį ėmė valdyti regento taryba, kuriai pirmininkavo Lankasterio kunigaikštis Džonas Gontas, mažamečio Ričardo II dėdė.

³⁰ 1378 balandžio 8 d. popiežiumi buvo išrinktas Bario arkivyskupas Baltramiejus Prinjanas, kuris pasivadino Urbonu VI. Prancūzijos, Ispanijos, Škotijos, Sicilijos kardinolai nesutiko su šiuo sprendimu ir tą pačių metų rugsėjo 20 dieną popiežiumi išrinko grafą kardinolą Robertą Zenevietį, pasivadinusį Klemensu VII.

Urbanas VI rezidavo Romoje, o jo varžovas – Avinjone. Katalikų pasaulis suskilo į dvi besivaržančias stovyklas. Tai padarė didžiulę žalą popiežiaus valdžios ir Katalikų bažnyčios autoritetui. Istorijoje šis laikotarpis vadinamas „Didžiąja Vakarų bažnyčios schizma“. Ji tęsėsi bemaž 40 metų.

³¹ *Tiara* – triguba popiežiaus karūna. 1305 metais pirmą kartą tiara buvo karūnuotas popiežius Klemensas V. Karūnuojant popiežių, buvo tariami žodžiai: „Priimk trigubą karūną ir žinok, kad tu esi karalių ir kunigaikščių Tėvas, pasaulio valdovas žemėje, mūsų Viešpaties, Jėzaus Kristaus vietininkas, kuriam vieninteliame tebūna garbė ir šlovė per amžių amžius! Amen.“ Popiežius Paulius VI (popiežiavo 1963–78 m.) karūnuotis tiara atsisakė. Tiara simbolizavo trejopą popiežiaus kaip aukščiausiojo teisėjo, įstatymų leidėjo ir vyriausiojo kunigo valdžią.

Pagal antrą versiją, iki Amerikos atradimo tiara simbolizavo pasaulietinę popiežiaus valdžią trims kontinentams – Europai, Azijai ir Afrikai.

Pagal trečią versiją, tiara simbolizavo Bažnyčią, kurioje viešpatauja popiežius:

- pirmoji karūna – *Ecclesia militans* (Kovojanti žemiškoji bažnyčia),
- antroji karūna – *Ecclesia purgans* (Atgailaujanti bažnyčia),
- trečioji karūna – *Ecclesia triumphans* (Pergalinga bažnyčia).

³² Lolardais buvo vadinami skirtingų religinių grupių nariai. Pavadinimas kilęs iš kažkokio anglo Volterio Lolardo vardo (greičiausiai liaudies etimologija) arba iš žemupio vokiečių kalbos žodžio *Iullen* (*lollen*), arba olandų *lollaert* – tyliai giedoti laidotuvių maldas. Pirmoji užuomina apie juos siekia 1300 m. Lolardais buvo vadinami bendruomenių nariai, kurie slaugė ligonius ir laidojo mirusius nuo maro. Nors popiežius Jonas XXII 1318 m. pripažino lolardų bendruome-

nes, bet dvasininkija jais nepasitikėjo ir kaltino jas erezija.

Lolardų judėjimas Anglijoje – ten jie dar buvo vadinami *vargingais kunigais arba vikliffitais* – prasidėjo XIV a. 7-ajame – 8-ajame dešimtmetyje kaip Džono Viklifo sekėjų judėjimas.

Nors lolardai buvo žiauriai persekiojami, deginami ant laužų, tačiau turėjo didžiulę įtaką liaudžiai ir veikė iki XVI a. vidurio, kol išliejo į kitus Reformacijos judėjimus.

³³ Anglijos karalius Ričardas II 1383 m. sausio mėn. vedė Čekijos kunigaikštę Šv. Romos imperijos imperatoriaus Karolio IV (Čekijos karaliaus Karolio) dukterį Oną (1366–1394).

³⁴ Anglijoje pavojingus nusikaltėlius laikydavo tvirtovių bokštuose. Tokiais nusikaltėliais buvo laikomi ir lolardai.

³⁵ Taip iki 1918 m. buvo vadinama Čekija.

³⁶ Čekų kunigaikštis Rostislavas (valdė 846–870) prašė Bizantijos imperatorių atsiųsti slavų kilmės mokytų krikščionių. Prašymas buvo patenkintas, 862 m. į Čekiją atvyko du broliai misionieriai – Kirilas ir Metodijus. Jie išvertė dalį Šventojo Rašto į čekų kalbą, sakydavo pamokslus ir laikydavo pamaldas žmonių gimtąja kalba.

³⁷ Tarp Jano Huso pirmtakų galima paminėti vokiečių kilmės vienuolį augustiną Konradą Valdhauserį (Waldhauser), taip pat Janą Miličių Kromerzietį (Milič z Kromerize) ir Motiejų Janovietį (Matej z Janova).

³⁸ 1391 m. Betliejaus koplyčią pastatė pirklys Križas ir bajoras Janas Milhaimas iš Pardubicų. Koplyčia buvo pavadinta Betliejaus Duonos Namais, kad tikintieji galėtų ten maitintis šventų pamokslų dvasia.

³⁹ *Interdiktas* (lot. *interdictum* – draudimas), tai Viduramžių bažnytinės bausmės forma. Interdiktas – laikinas, visiškas

arba dalinis uždraudimas atlikinėti viešas pamaldas ir apeigas. Interdikta skelbdavo Romos popiežius arba vyskupai tiek pavieniams asmenims, tiek ištisoms vietovėms. Interdiktui buvo plačiai naudojamas kovojant suerezija.

⁴⁰ Romos bažnyčios skilimas, kuris prasidėjo po popiežiaus Grigaliaus XI mirties, gilėjo. Mirus Urbonui VI, nuo 1389 m. Romoje popiežiavo Bonifacas IX. Mirus Klemensui VII, nuo 1394 m. Avinjone popiežiavo Benediktas XIII. Kad pabaigtų schizmą, 1409 m. buvo sušauktas Katalikų bažnyčios susirinkimas Pizoje, tačiau jis nedavė rezultatų, padėtis net pablogėjo. Susirinkimas išrinko popiežiumi Milano arkivyskupą Petrą, kuris pasivadino Aleksandru V. Po jo mirties 1410 m. įpėdiniu tapo Jonas XXIII. Kadangi pirmieji du popiežiai neatsisakė valdžios, vienu metu dėl viršenybės kovojo trys popiežiai.

⁴¹ Žr. 27-tą pastabą.

⁴² Konstanco susirinkimas iš tikrųjų gali būti vadinamas visuotiniu, nes jame dalyvavo Rytų bažnyčios atstovai. 1413 m. gruodžio mėn. Jonas XXIII išleido nutarimą sušaukti susirinkimą, kuriame turėjo apsvarstyti kaip įveikti didžiąją schizmą, įvykdyti Bažnyčios reformą „In capite et membris“ (t. y. galvos ir narių), išgyvendintiereziją.

Svarbiausias Konstanco susirinkimo šaltinis: *Ulrich Richental*. Das Concilium so zu Constanz gehalten ist worden. – Augsburg, 1483 (incunabula). Apie įdomų šiuolaikinį tyrinėjimą žr. *Kup Karl* (ed.). Ulrich von Richental's Chronicle of the Council of Constance. – New York, 1936. Šis tyrinėjimas remiasi „Aulendorf Codex“, kuris saugomas Niujorko viešojoje bibliotekoje (Spenserio rinkinyje). Taip pat žr. *Finke H.* (ed.) Acta Concilii Constanciensis, 1896. – V. 1; *Hefele*. Konziliengeschichte. – Bd. 5, 6; *Mirbt L.* Quellen zur Geschichte des Papsttums,

1934; *Milman H. H.* Latin Christianity. – V. 7. P. 426–524; *Pastor*. The History of the Popes. – V. 1. – P. 194 ff.

Apie Konstanco susirinkimą kalbama kituose leidiniuose: *Zabringer K.* Das Kardinal Kollegium auf dem Konstanzer Konzil. – Munster, 1935; *Grogau Th. F.* The Conciliar Theory as It Manifested Itself at the Council of Constance. – Washington, 1949; *Krempel Fred A.* Cultural Aspects of the Council of Constance and Basel. – Ann Arbor, 1955; *McGowan John Patrick*. d'Ailly and the Council of Constance. – Washington: Catholic University, 1936.

Apie Janą Husą žr. *Byčinskis Z.* Janas Husas. – Vilnius, 1995; *Hus Jan.* Spisy. – Praha, 1903–1927, č. 1–10; *Послания магистра Яна Гуса*. – Москва, 1903; *Hus John*. Letters, 1904; *Kitts E. J.* Pope John XXIII and Master John Hus. – London, 1910; *Schaff D. S.* John Hus, 1915; *Schwarze*. John Hus, 1915; *Matthew Spinka*. John Hus and the Czech Reform, 1941.

⁴³ Nauju popiežiumi buvo išrinktas autoritetingas Romos kardinolas Kolona, kuris pasivadino Martynu V.

⁴⁴ Popiežius Leonas X pavedė Mainco arkivyskupui Albrechtui organizuoti indulgencijų pardavimą centrinėse ir vakarinėse Vokietijos srityse, leido jam pasilikti pusę pelno, kad šis galėtų gražinti pinigų, kuriuos pasiskolino iš bankininkų Fugerių. Pinigus Albrechtas pasiskolino tam, kad sumokėtų Leonui už arkivyskupo pareigas. Albrechtas pavedė indulgencijų pardavinėjimą vienuoliams dominikonams, vienas iš jų buvo Johanas Teclis. Kai dominikonai pardavinėdavo indulgencijas, juos lydėdavo Fugerių įgaliotiniai, kurie pasiimdavo „palaimingo pelno“ pusę. Popiežiaus Leono, arkivyskupo Albrechto ir bankininkų Fugerių sandėris kėlė Vokietijos kunigaikščių ir liaudies nepasitenkinimą.

- ⁴⁵ Žr. Jono 6, 45; plg. Izaijo 54, 13.
- ⁴⁶ Žr. 1 Petro 1, 12.
- ⁴⁷ Plg. Apreiškimo 17, 6.
- ⁴⁸ Popiežiaus legatas – kardinolas Tomas Kajetonas (1471–1534).
- ⁴⁹ Žr. Jeremijo 15, 10.
- ⁵⁰ Kurfiurstai – Šventosios Romos imperijos kunigaikščiai, kurie turėjo teisę rinkti karalių (imperatorių). XVI a. kurfiurstais buvo: Čekijos karalius, Saksonijos, Branderburgo, Pfalco kunigaikščiai, Tryro, Kelno ir Mainco arkivyskupai.
- ⁵¹ Žr. Mato 10, 28; plg. Luko 12, 4.
- ⁵² Plg. Morkaus 13, 9; Mato 10, 20.
- ⁵³ Žr. Mato 10, 33.
- ⁵⁴ Žr. Pradžios 32, 24–30.
- ⁵⁵ Žr. Jono 18, 23.
- ⁵⁶ Žr. Mato 10, 34.
- ⁵⁷ Žr. Jobo 9, 5.
- ⁵⁸ Kol nebuvo Liuterio, Saksonijoje kilo radikalus Reformacijos judėjimas, kuriam vadovavo Vitenbergo universiteto profesorius Andreas Karlštatas. Iš bažnyčios buvo išmetami altoriai, paveikslai, pašvęstas aliejus. Vitenbergiečių gyvenimas visai suiro, kai ten atvyko „dangiškieji pranašai“ iš Cvikau: Nikalajus Štorchas, Markas Štiubneris ir Tomas Miunceris. Jie mokė, kad kiekvienas tikintis turi dieviškojo apreiškimo dovaną ir teigė, kad yra pašaukti skelbti naują „gyvąją Evangeliją“, kurią kėlė aukščiau už „apmirusį“ Raštą.
- ⁵⁹ Plg. Pradžios 32, 24–28; Ozėjo 12, 3–4.
- ⁶⁰ Liuteris siekė ugdyti religinį žmonių gyvenimą. Tai daryti buvo galima tik maksimaliai išnaudojus Šventąjį Raštą. Todėl reikėjo išvesti šį svarbiausią krikščionybės dokumentą į gimtąją tautos kalbą. (Reikia turėti omeny, kad Romos bažnyčios vyresnybė viduramžiais neretai draudė skaityti Bibliją „prasčiokams“.)

Liuteris išvertė Naująjį Testamentą į vokiečių kalbą (1522), o vėliau ir visą Bibliją (1534). Nors Šventasis Raštas buvo verčiamas ir iki Liuterio (ir turėjo savo skaitytojus), tačiau Liuterio Biblijos vertimas tapo lemiamu faktoriumi Reformacijos raidai ir vokiečių literatūrinės kalbos sukūrimui.

⁶¹ Špėjerio seimas 1529 m. kovo 15 d. – balandžio 22 d. atšaukė pirmojo 1526 m. Špėjerio seimo nutarimus, kurie pripažino kunigaikščių ir imperijos miestų teisę pasirinkti tikėjimą savo žemėse. Dalis seimo dalyvių – kunigaikščiai protestantai (Saksonijos kurfiurstas, Hesenso grafas ir kt.) ir keturiolikos imperijos miestų atstovai šiam nutarimui pasipriešino ir sudarė vadinamąją Protestaciją – protestą prieš seimo daugumos nutarimą.

⁶² Žr. Apaštalų darbų 5, 29.

⁶³ Imperatorius Karolis V atsisakė pripažinti Augsburgio išpažinimą, todėl protestantų kunigaikščiai 1531 m. vasario 27 d. Šmalkaldene (Tiuringijoje) sudarė karinę sąjungą, kuriai ėmė vadovauti Saksonijos kurfiurstas Jonas Frydrichas. Tuo metu reformuotą tikėjimą priėmė Saksonijos, Branderburgo ir Pfalco kurfiurstai, o Kelno arkivyskupas rodė jai palankumą. Palankios aplinkybės (taikos sutartis su Prancūzija 1544 m., paliaubos su Osmanų imperija, Morico Saksoniečio persiėmimas į imperatoriaus pusę) leido Karoliui pradėti karą su protestantais. 1547 m. balandžio 24 d. netoli Miūlbergo protestantų kariuomenė buvo sutriuškinta, jų vadas Jonas Frydrichas pateko į nelaisvę ir buvo priverstas atsisakyti valdžios. 1547 m. birželio 19 d. nutraukė mūšius ir pasidavė kitas protestantų vadas Pilypas Gesenietis. Tačiau 1552 m. karas atsinaujino. Protestantus palaikė Prancūzijos karalius Henrikas II, į jų pusę perėjo kurfiustas Moricas Saksonietis. 1555 m. Augsburgėje buvo pasirašyta religinės taikos sutartis. Kunigaikščiams buvo pripažinta teisė rinktis

tikėjimą pagal principą *kieno šalis, to ir tikėjimas* (*cuius regio, eius religio*). Karolis V, matydamas, kad žlunga jo planai, atsisakė imperijos sosto savo brolio Ferdinando I naudai.

⁶⁴ Kalbama apie Gijomą Brisone (Guillaume Brissonet; 1472–1534).

⁶⁵ Kalbama apie Margaritą Navarietę (1492–1549). Jos rūmai Po ir Nerake tapo persekiojamųjų protestantų prieglobsčiu.

⁶⁶ Kalbama apie Luizę Savojietę (1476–1531), Angulemo grafiene, Karolio Valua grafo žmoną.

⁶⁷ Protestantų dvasininkas – Žeraras Ruselis (Gerard Roussel; mirė 1550), Olorono vyskupas, Margaritos Navarietės dvosios tėvas. Oficialiai nenutraukęs ryšių su Romos katalikų bažnyčia, jis buvo palankus Reformacijai.

⁶⁸ Žr. Titui 2, 11.

⁶⁹ Jėzuitų ordinas – „Jėzaus draugija“ (lot. *Societas Jesu*), katalikų vienuolių ordinas, kurį įsteigė Ignotas Lojolą 1534 m. kovai su Reformacija. 1540 m. ordiną patvirtino popiežius Paulius III. Ordinui būdinga griežta disciplina, visiškas klusnumas ordino vyresnybei ir Romos popiežiui. Ordinui vadovauja generolas, kuris renkamas iki gyvos galvos ir yra pavaldus popiežiui.

Apie principus ir tikslus žr. *Gerard John S. J.* (ed.) *Concerning Jesuits*. Leidinį 1902 m. išleido Katalikiškoji tiesos draugija. Šiame veikale sakoma; „Pagrindinis visos draugijos principas yra visiškas klusnumas. ‘Tegu kiekvienas, – rašo šv. Ignotas, – įtikina save, kad paklūstamieji turėtų būti skatinami ir valdomi dieviškosios Apvaizdos per pranašesnius už juos, tarsi jie būtų negyvas kūnas, leidžiantis save nešti bet kuria kryptimi ir daryti su savimi, ką tik nori kiti, arba kaip seno pono tarnai, su kuriais jis elgiasi, kaip nori.’ Šis visiškas klusnumas turi būti skatinamas kilnių motyvų. Paklusti būtina ‘neatidėliotinai, –

tęsia įkūrėjas, – džiaugsmingai ir besąlygiškai; [...] klusnus vienuolis džiugiai vykdo tai, ką jam patikėjo vyresnieji, įsitikinęs, kad tai atitinka Dievo valią“ (p. 6).

Be to, žr. *Dupin L. E.* *A Compendious History of the Church*. – London, 1713. – V. 4. – P. 132–135; *Mosheim.* *Ecclesiastical History*. – Cent. 16. – Sec. 3. – Pt. 1. – Ch. 1. – Par. 10; *Jesuits*. – In: *The Encyclopedia Britannica* (9th ed.); *Paroissen C.* *The Principles of the Jesuits, Developed in a Collection of Extracts From Their Own Authors*. – London, 1860 (ankstesnis leidimas pasirodė 1839); *Cartwright W. C.* *The Jesuits, Their Constitution and Teaching*. – London, 1876; *Taunton E. L.* *The History of the Jesuits in England, 1580–1773*. – London, 1901; *Boehmer H.* *The Jesuits* (vertimas iš vokiečių kalbos). – Philadelphia: Castle Press, 1928; *Goethein E.* *Ignatius Loyola and the Gegenreformation*. – Halle, 1895; *Campbell T.* *The Jesuits, 1534–1921*. – New York, 1922; *Taunton E. L.* *The History of the Jesuits in England, 1580–1773*. – London, 1901.

⁷⁰ Žr. 15-tą pastabą.

⁷¹ *Transsubstanciacija* – tai, anot Romos katalikų bažnyčios mokslo, duonos ir vyno perkeitimas tikroju Kristaus kūnu ir krauju per mišias, kunigui pasimeldus.

⁷² *Riksdagas* – Švedijos parlamentas.

⁷³ Škotijos karalienė – Marija Stiuart (1542–1587), Škotijos karaliaus Jokūbo V dukrė.

⁷⁴ *Disenteriai* (angl. *dissenters* nuo lot. *dissentio* – nesutinku), nonkonformistai, XVI–XVII a. buvo Anglijoje nuo Anglikonų bažnyčios atskilę tikintieji. Jie buvo persekiojami. 1687 m. Jokūbas II išleido Religinio pakantumo deklaraciją (Declaration of Indulgence), kuri sustabdė baudžiamųjų įstatymų, nukreiptų prieš disenterius, veikimą. Tik 1828 m. disenteriams buvo suteiktos vienodos su anglikonais pilietinės teisės.

⁷⁵ Žr. Hebrajams 4, 9.

⁷⁶ Norėdami išvengti priverstinio gražinimo į Romos katalikų bažnyčią, Bohemijos (Čekijos, Moravijos) broliai bėgo į Saksoniją, kur, grafui Cincendorfui (von Zinzendorf und Pottendorf) leidus, įkūrė Hernhuto (Dievo prieglobstis) miestą.

⁷⁷ Žr. Jono 1, 29.

⁷⁸ Žr. Izaijo 55, 1.

⁷⁹ Žr. Luko 10, 27; Mato 12, 36; 1 Korintiečiams 10, 31.

⁸⁰ *Antinominio mokymo* (gr. *Anti* – prieš ir *nomos* – įstatymas) terminas teologijoje nėra tiksliai apibrėžtas. Pirmąkart pavartotas Martyno Liuterio ir Jono Agrikolos (Johannes Agricola; tikt. Schneider, 1494–1566) ginče. Liuteris, atmesdamas Romos katalikų bažnyčios mokslą, anot kurio, būtini geri darbai, kad būtum išgelbėtas, pirmuosiuose savo raštuose pasisakė prieš Įstatymą ir darbus. Traktate „De libertate christiana“ („Apie krikščionio laisvę“), kurį 1520 metų rugsėjį nusiuntė popiežiui Leonui X, rašė: „Svarbiausia visiems krikščionims – skiepyti Kristaus Žodį ir stiprinti tikėjimą juo. Jeigu vien tikėjimas be darbų daro žmogų pamaldų, tai kam tuomet reikalingi įstatymai, įsakymai, darbai, kuriuos vykdyti nurodo Raštas.“ Tačiau po kelerių metų jis tvirtino, kad „Įstatymas – tai šviesa, būtina neišmanėliams ir akliesiems; per Įstatymą pažįstame nuodėmę. Įstatymas sutriuškina išdidumą ir skatina ieškoti malonės.“ 1527 m. Melanchtonas kreipdamasis į pastorius mokė, kad jie neskelbtų nuodėmių atleidimo, pirmiau nepaskelbę apie atgailą. Jam pasipriešino Agrikola, manydamas, kad reformatoriai traukiasi atgal, grįžta į katalikybę; jis, priešingai nei Liuteris, manė, kad dvasinis žmogaus atgimimas ne prasideda gailėjimusi dėl nuodėmių, kuris yra bevaisių pastangų įvykdyti Įstatymą rezultatas, o baigiasi juo. Kas tiki Dievo gerumu, tas giliai atgailauja. Anot

Agrikolos, tik popiežius teikia pirmenybę atgailai, o ne malonei. 1537 m. Liuteris ryžtingai pareiškė, kad negalima skelbti nei Įstatymo be Evangelijos, nei Evangelijos be Įstatymo. Agrikolos mokslas ir yra antinominis mokslas siaurąja žodžio reikšme.

⁸¹ Žr. 2 Korintiečiams 3, 3.

⁸² Žr. Mato 5, 17.

⁸³ Žr. Romiečiams 3, 20.

⁸⁴ Žr. Mato 9, 12.

⁸⁵ Žr. Izaijo 42, 21.

⁸⁶ Ką patyrė prancūzų tauta, atmetusi Bibliją ir religiją, žr. *Sybel H. History of the French Revolution*. – Bk. 5. – Ch. 1. – Par. 3–7; *Buckle Henry Thomas. History of Civilization in England*. – New York, 1895. – V. I. – P. 346–366, 369–371, 437, 540, 541, 550; *Blackwood's Magazine*, 1833, Nov. – V. 34. – P. 739; *Lorimer J. G. An Historical Sketch of the Protestant Church in France*. – Ch. 8. – Par. 6, 7.

⁸⁷ Žr. 8-tą pastabą.

⁸⁸ Tulūzos sinodas, kuris buvo sušauktas beveik tuo pat metu, kai buvo paskelbtas kryžiaus žygis prieš albigiečius, nutarė: „Mes draudžiame pasauliečiams turėti Senąjį ir Naująjį Testamentus. [...] Mes griežčiausiai draudžiame įsigyti aukščiausiai minėtas knygas gimtąja kalba.“ „Kraštų valdovai turėtų rūpestingai ieškoti eretikų buveinėse, lūšnose bei miškuose ir visiškai sunaikinti jų slaptus prieglobsčius.“ (Concilium Tolosanum. Gregorius IX, Anno chr. 1229, canon 2, 14) Šis sinodas vyko kryžiaus žygio prieš albigiečius metu.

„Ši piktžaidė [Biblija] taip išplito, kad kai kurie žmonės pasiskyrė sau kunigus, o kai kurie skelbėjai net iškraipė ir sudarkė Evangelijos tiesą ir savo tikslams sukūrė naujas evangelijas. [...] [Jie žino, kad] pasauliečiams visiškai uždrausta aiškinti ir mokyti Biblijos.“ (Limborch Philip van. *Acts of Inquisition*. – In: *History of the Inquisition*. – Ch. 8)

Taragonos sinodas 1234 m. nutarė: „Niekam neleidžiama turėti Senojo ir Naujojo Testamento romanų kalba, o jei kas turi šias knygas, tegu atneša savo vaskupui per aštuonias dienas po šio įsakymo paskelbimo, kad jos būtų sudegintos, tuomet tas žmogus, dvasiškis ar pasaulietis, nesukels jokio įtarimo.“ (*Lortsch D. Histoire de la Bible en France, 1910. – p. 14*)

1415 m. Visuotiniame Konstanco susirinkime Kenterberio arkivyskupas Arundelis pasmerkė Džoną Viklifą (po jo mirties) kaip „baisų prakeiktos erezijos piktadarį, kuris pateikė naują Šventojo Rašto vertimą į gimtąją kalbą“.

Romos katalikų bažnyčia kovojo su Šventuoju Raštu ištikus amžius ir ypač tuo metu, kai pradėjo kurtis Biblijos draugijos. 1866 m. gruodžio 8 d. popiežius Pijus IX enciklikoje „Quanta cura“ surašė aštuoniasdešimt paklydimų, kuriuos suskirstė į dešimt skyrių. Keturtajame skyriuje vardinami paklydimai: „Socializmas, komunizmas, slaptos draugijos, Biblijos draugijos. [...] Šios rūšies piktžaidės turi būti sunaikintos bet kuriomis įmanomomis priemonėmis.“

⁸⁹ Žr. Apreiškimo 1, 9.

⁹⁰ Plg. Apreiškimo 12, 6. 14.

⁹¹ Lotaringijos kardinolas – Karolis Gizas (1525–1574).

⁹² Admirolas – Gasparas de Kolinji (de Coligny; 1519–1572), vienas Prancūzijos hugenotų vadų, Prancūzijos admirolas.

⁹³ Žr. Išėjimo 5, 2.

⁹⁴ Trumpą Prancūzijos revoliucijos eigos aprašymą žr. *Gershoy L. The French Revolution, 1932; Lefebvre G. The Coming of the French Revolution. – Princeton, 1947; Sybel H. History of the French Revolution, 1869.*

Valstybinis laikraštis „Moniteur Officiel“ yra pagrindinis šaltinis, kuriame galima rasti faktus apie įstatymų leidžiamojo susirinkimo darbą, pilnus dokumentų

tekstus ir kt. Žr. taip pat puikų A. Aulard'o veikalą: *Christianity and the French Revolution. – London, 1927*, kuriame pateikti visi 1802 m. įvykiai; be to, žr. kruopštų anglikono W. H. Jervis'o veikalą: *The Gallican Church and the Revolution. – London, 1882.*

Apie Bažnyčios ir valstybės santykius Prancūzijoje revoliucijos metu žr. *Walsh Henry H. The Concordance of 1801: A Study of Nationalism in Relation to Church and State. – New York, 1933; Ledre Charles. L'Englise de France sous la Revolution. – Paris, 1949.*

Apie revoliucijos reikšmę religijai žr. *de Sourcesol G. Chais. Le Livre des Manifestes. – Avignon, 1800; Bicheno James. The Signs of the Times. London, 1794; Winthrop James. A Systematic Arrangement of Several Scripture Prophecies Relating to Antichrist, With Their Application to the Course of History. – Boston, 1795; Lathrop. The Prophecy of Daniel Relating to the Time of the End. – Springfield, Massachusetts, 1811.*

Apie bažnyčią revoliucijos metu žr. *Sloan W. M. The French Revolution and Religious Reform, 1901 La Gorce P. F. Histoire Religieuse de la Revolution. – Paris, 1909.*

Apie bažnyčios ir popiežiaus santykius revoliucijos metu žr. *Bourgin G. La France et Rome de 1788–1797. – Paris, 1808.* Studija paremta slaptais Vatikano dokumentais. Apie popiežių Pijų VI ir Prancūzijos katalikų bažnyčios krizę 1775–1799 m. žr. *Latreille A. L'Eglise Catholique et la Revolution. – Paris, 1950.*

Apie protestantų revoliucijos metu žr. *Pressense Edmond (ed.). The Reign of Terror. – Cincinnati, 1869.*

⁹⁵ Apie socialinę padėtį Prancūzijoje iki revoliucijos žr. *Holst H. von. Lowell Lectures on the French Revolution. – Lecture 1; Taine. Ancien Regime ir Young A. Travels in France.*

⁹⁶ Apie baudžiamąjį Prancūzijos revoliucijos pobūdį žr. *Gili Thos H.* The Papai Drama. – Bk. 10; *Pressense Edmond de.* The Church and the French Revolution. – Bk. 3. – Ch. 1.

⁹⁷ Apie Teroro epochą žr. *Thiers M. A.* History of the French Revolution. – New York, 1890. – V. 3. – P. 42–44, 62–74, 106; *Mignet F. A.* History of the French Revolution. – Bohn, 1894. – Ch. 9. – Par. 1; *Alison A.* History of Europe, 1789–1815. – New York, 1872. – V. 1. – P. 293–312.

⁹⁸ Pasak Britų ir Užsienio Biblijos draugijos nario Viljamo Kantono (William Canton), 1804 m. „visos iki šių laikų išlikusios pasaulyje Biblijos, spausdintos ar jų rankraščiai, įskaitant visus kiekvienos kalbos vertimus, sudėtos kartu sudaro daugiau nei keturis milijonus. [...] Tie keturi milijonai Biblijų yra parašyti penkiasdešimt kalbų, įskaitant tokias užmirštas kalbas kaip gotų (Vulfilos iš Mezijos Biblijos vertimas) ir anglosaksų (Bėdos Garbingojo Biblijos vertimas)“ (What Is the Bible Society? – 1904. – P. 23).

Amerikos Biblijos draugija pranešė, kad nuo 1816 m. iki 1955 m. ji išplatino 481 149 365 Biblijas, Naujuosius Testamentus ar jų dalis. Prie to skaičiaus reikia dar pridėti 600 000 000 Biblijų ar Šventojo Rašto dalių, kurias išplatino Britų ir Užsienio Biblijos draugijos. Tik per 1955 m. Amerikos Biblijos draugija iš viso pasaulyje išplatino 23 819 733 Biblijas, Naujuosius Testamentus ar jų dalis. Šventasis Raštas, visas ar dalimis, iki 1955 m. gruodžio mėn. buvo atspausdintas 1092 kalbomis, ir ruošiamas spausdinti kitomis kalbomis.

⁹⁹ Ankstyvosios krikščioniškosios Bažnyčios misionieriškas darbas nesitęsė iki mūsų laikų. Faktiškai jis baigėsi 1000 m., o po to jį pakeitė kryžiuočių žygiai. Reformacijos epochoje nebuvo skiriamas

dėmesys misionieriškam darbui užsienyje, iš dalies to ėmėsi pirmieji jėzuitai. Misionierių atsirado per pietistų judėjimą. XVIII a. aktyviai veikė Moravijos brolių bendruomenė, o britai įkūrė kelias draugijas misionieriškam darbui, kolonizuodami Šiaurės Ameriką. Misionieriškas darbas užsienyje vėl atgijo 1800 m., „pabaigos metu“ (žr. *Danieliaus 12, 4*). 1792 m. savo veiklą pradėjo Baptistų misionierių draugija, kuri siuntė savo misionierius į Indiją. 1795 m. buvo įkurta Londono misionierių draugija, 1799 m. dar viena, kuri 1812 m. tapo Bažnyčios misionierių draugija. Netrukus po to buvo įkurta Veslio misionierių draugija. 1812 m. Jungtinėse Amerikos Valstijose buvo įkurta Užsienio Misijų Taryba, ir tais pačiais metais į Kalkutą buvo išsiųstas misionierius Adoniramas Džudsonas (Adoniram Judson). Kitais metais jis persikėlė į Birmą. 1814 m. savo veiklą pradėjo Amerikos Baptistų misionierių sąjunga, o 1837 m. – Presbiterionų užsienio misijų taryba.

„1800 m. [...] dauguma krikščionių buvo palikuonys tų, kurie priėmė krikščionybę dar prieš 1500 m. [...] Dabar, XIX amžiuje, krikščionybė vėl ėmė plisti. Per tris ankstesnius šimtmečius krikščionybė paplito visuose kontinentuose, visose didelėse šalyse, tolesnis plitimas atrodė neįmanomas, nes visuose didžiuosiuose žemynuose, išskyrus Australiją, ir tarp gausesnių tautų bei visose civilizuotose šalyse krikščionybė įsigalėjo prieš 1800 m. Dabar buvo randami nauji atramos taškai tuose regionuose ir tarp tų tautų, kurios jau buvo pažinusios krikščionybę, buvo kuriami nauji centrai ir plečiami senieji. Krikščionybė pasiekė daugelį šalių, salų, tautų ir genčių, kurios buvo anksčiau negirdėjusios apie ją. [...]

XIX amžiuje krikščionybės plitimas pirmiausia pasireiškė nauju staigiu religinio gyvenimo prabudimu, kurį sukėlė krikščioniškos dvasios pakilimas. [...]

Niekada per tokį laiko tarpą krikščioniškos dvasios pakilimas nebuvo sukėlęs tiek naujų judėjimų. Niekada jis neturėjo tokio didelio poveikio Vakarų Europos tautoms. Ši didelė jėga sužadino misionierių iniciatyvą, kuri per XIX amžių sustiprino krikščionybės įtaką ir pagausino jos eiles.“ (*Latourette Kenneth Scott. The Great Century A. D. 1800 – A. D. 1914. In: A History of the Expansion of Christianity. – New York: Harper and Brothers, 1914. – V. 4. – P. 2–4.*

¹⁰⁰ Plg. 1 Karalių 17, 4–6.

¹⁰¹ Žr. Judo 3.

¹⁰² Žr. Titui 2, 13.

¹⁰³ Pagal senovės žydų skaičiavimą, septintųjų Artakserkso valdymo metų penktasis mėnuo tęsėsi nuo 457 m. pr. Kr. liepos 23 d. iki rugpjūčio 21 d. Karaliaus įsakas įsigaliojo, kai tų metų rudenį kunigas Ezra atvyko į Jeruzalę (žr. *Ezros 7, 7–9*). Apie 457 m. pr. Kr. datos tikrumą žr. *Horn S. H., Wood L. H. The Chronology of Ezra 7. – Washington, D. C.: Review and Herald Publishing Association, 1970; Kraeeling E. G. The Brooklyn Museum Aramaic Papyri. – New Haven or London, 1953. – P. 191–193; The Seventh-day Adventist Bible Commentary. – Washington, D. C.: Review and Herald Publishing Association., 1977. – V. 3. – P. 97–110.*

¹⁰⁴ Ieškodamas pranašystės pradinio taško, Mileris manė, kad Artakserksas I išleido įsaką dėl Jeruzalės atstatymo 457 m. pr. Kr. pavasarį. Žr. taip pat 103-čią pastabą.

¹⁰⁵ Žr. 1 Karalių 19, 19.

¹⁰⁶ *Universalistai* – žmonės, kurie tiki, kad žmogaus siela po mirties išsilaisvina iš nuodėmių, todėl išsigelbės visos sielos. Universalistų mokslas buvo plačiai paplitęs XVIII–XIX a. JAV.

¹⁰⁷ *Dikozas* – Konstantinas XII Paleologas, paskutinis Bizantijos imperatorius.

¹⁰⁸ Musulmoniškos Turkijos smūgiai Europai po Konstantinopolio žlugimo 1453 m. buvo tokie pat stiprūs, kaip ir nusiaubiantys saracėnų užkariavimai Rytų Romos imperijai pusanthro šimtmečio po Mahometo mirties. Reformacijos epochoje Turkija nuolat grasino rytiniams Europos krikščioniškojo pasaulio vartams. Reformatorių raštuose smerkiama Turkijos galia. Krikščionių rašytojams rūpėjo Turkijos vaidmuo ateities pasaulio įvykiuose, o pranaščių aiškintojai matė Šventajame Rašte išpranašautą Turkijos galią ir jos galą.

Ličas, remdamasis „valandos, dienos, mėnesio ir metų“ (žr. *Apraiškimo 9, 15*) pranašyste (žr. 8-tą pastabą), nustatė pranašystės išsipildymo laiką ir turkų nepriklausomybės pabaigą – 1840 m. rugpjūčio mėnesį. D. Ličo požiūris aprašytas jo knygoje „The Probability of the Second Coming of Christ About A. D. 1843“ (išleista 1838 m. birželį) ir „An Address to the Clergy“ (išleista 1840 m. pavasarį; antrasis leidimas su istoriniais duomenimis, palaikantis ankstesnių pranašysčių laikotarpių iki Osmanų imperijos žlugimo tikslumą, išleistas 1841 m.) bei žurnalo „Signs of the Times and Expositor of Prophecy“ (1840 m. rugpjūčio 1 d.) straipsnyje. Be to, žr. to paties žurnalo 1841 m. vasario mėn. 1 d. straipsnį, žr. taip pat *Loughborough J. N. The Great Advent Movement, 1905. – P. 129–132; Smith Uriah. Thoughts on Daniel and the Revelation, 1944. – P. 506–517.*

Apie ankstesnę Turkų imperijos istoriją ir turkų galios žlugimą žr. *Miller William. The Ottoman Empire and Its Successors, 1801–1927. – Cambridge: England University Press, 1936; Eversley George G. S. L. The Turkish Empire From 1288 to 1914. – London: T. Fisher Unwin, Ltd., 1923; Hammer-Purgstall Joseph von. Geschichte des Osmanischen Reiches. – Pesth: C. A. Hartleben, 1834–36; Gibbons Herbert A. Foundation of the*

Ottoman Empire, 1300–1403. – Oxford: University Press, 1916; *Toynbee Arnold J., Kirkwood Kenneth B.* Turkey. – London, 1926.

¹⁰⁹ Plg. Ezechielio 21, 5.

¹¹⁰ Žr. Izaijo 8, 14.

¹¹¹ Ši knyga buvo parašyta prieš II Vatikano susirinkimą (1962–1965), kuriame požiūris į Šventojo Rašto skaitymą buvo pakeistas.

Ištisus šimtmečius Romos katalikų bažnyčia neigiamai vertino Šventojo Rašto vertimus į gimtąją kalbą ir neleido pasauliečiams jo skaityti. Apie tai: *Fisher G. P.* The Reformation, 1873. – P. 530–532; *Gibbons J.* The Faith of Our Fathers, 1897. – P. 98–117; *Dowling John.* History of Romanism, 1871. – P. 491–496, 621–625; *Bungener L. F.* History of the Council of Trent. – Edinburgh, 1853. – P. 101–110; *Putnam H.* Books and Their Makers During the Middle Ages. – V. 1. – Pt. 2. – Ch. 2. – Par. 49, 54–56. Taip pat žr. Index of Prohibited Books. – Vatican Polyglot Press, 1930. – P. 9, 10; *Hurley Timothy.* A Commentary on the Present Index Legislation. – New York: Benziger Brothers, 1905. – P. 71; Translation of the Great Encyclical Letters of Leo XIII. – New York: Benziger Brothers, 1903. – P. 413.

Tačiau vėliau šis Romos bažnyčios požiūris radikalai pasikeitė į gerą pusę. Katalikų bažnyčia patvirtino keletą Biblijos vertimų, atliktų iš originalių tekstų, ji laisvai platino Bibliją, o Biblijos draugijos parėmė Šventojo Rašto tyrinėjimą. Tačiau Katalikų bažnyčia ir toliau pasiliko sau išimtinę teisę aiškinti Šventąjį Raštą pagal savo tradiciją ir tuo pateisino dogmas, kuriuos neatitinka Biblijos mokslo.

¹¹² Žr. Luko 4, 32.

¹¹³ Žr. Jono 19, 30.

¹¹⁴ Žr. Jono 7, 46.

¹¹⁵ Žr. Jono 1, 45.

¹¹⁶ Žr. Luko 24, 53.

¹¹⁷ Žr. 2 Timotiejui 4, 8.

¹¹⁸ Žr. Efeziečiams 3, 20.

¹¹⁹ Žr. Hebrajams 2, 10.

¹²⁰ Žr. 2 Korintiečiams 4, 17.

¹²¹ Žr. Jokūbo 5, 11.

¹²² Žr. ten pat.

¹²³ Žr. Psalmė 25, 10.

¹²⁴ Žr. Danieliaus 12, 4 ir pastabą.

¹²⁵ Žr. Mato 24, 36.

¹²⁶ Plg. Izaijo 2, 3; Michėjo 4, 2.

¹²⁷ Plg. Ezechielio 3, 18.

¹²⁸ Legendą, kad adventistai ruošė sau rūbus, kuriais apsirengę „pasitiks savo Viešpatį debesyse“, sugalvojo tie, kurie reiškė nepasitenkinimą adventistų mokymu. Ji buvo paskleista taip sumaniai, kad daugelis ja patikėjo, tačiau atidžiau įsigilinus paaiškėjo, jog tai netiesa. Buvo pažadėtas didelis atlygis už menkiausią įrodymą, tačiau nebuvo pateikta jokių įrodymų. Laukiantieji Išgelbėtojo atėjimo pakankamai gerai suprato Šventojo Rašto mokymą ir nemanė, kad tai progai reikės specialiai siūti rūbus. Vienintelis rūbas, kuriuo šventiesiems reikės pasitikti Viešpatį, tai Kristaus teisumas (žr. *Izaijo 61, 10; Apreiškimo 19, 8*).

Legenda apie dangun žengimo rūbus paneigta: *Nichol Francis D.* Midnight Cry. – Washington, D. C.: Review and Herald Publishing Assn., 1944. – Ch. 25–27, Appendices H–J. Taip pat žr. *LeRoy Edwin Froom.* Prophetic Faith of Our Fathers. – Washington, D. C.: Review and Herald Publishing Assn., 1954. – V. 4. – P. 822–826.

¹²⁹ Dr. Džordžas Bušas, Niujorko Hebrajų ir Rytų literatūros universiteto profesorius, laiške Viljamui Mileriui, 1844 m. kovo 6 d. atspausdintame Bostono „Advent Herald“ ir kovo 13 d. „Signs of the Times Reporter“, pateikė keletą

svarbių prielaidų apie jo pranašiško laiko skaičiavimus. Jis rašė: „Aš manau, negalima nepritarti Jums ir Jūsų draugams, kad Jūs paskyrėte tiek daug laiko bei dėmesio pranašystės chronologijai tyrinėti ir daug dirbote, norėdami nustatyti didžiųjų laikotarpių pradžios ir pabaigos datas. Jeigu šiuos laikotarpius Šventoji Dvasia iš tikrųjų pateikia pranašysčių knygoje, neabejotina, kad jie yra skirti tyrinėti ir galbūt galų gale gali būti visiškai suprasti. Nė vieno žmogaus negalima kaltinti arogantišku ar kvailiu kaprizu, jeigu jis pagarbiai mėgino tai padaryti. [...] Aš tikiuosi, kad laikydami, jog pranašiško laikotarpio diena lygi metams, Jūs remiatės logiškiausiu aiškinimu ir įžymiais Meda, Izaoko Niutono, vyskupo Niutono, Kirbio, Skoto, Keito ir daugelio kitų, seniai priėjusių Jūsų išvadas šiuo klausimu, vardais. Jie visi sutinka, kad pagrindiniai pranašų Danieliaus ir Jono paminėti laikotarpiai iš tikrųjų baigiasi kažkada šiame pasaulio amžiuje, būtų nelogiška kaltinti Jus erezija dėl tų pačių pažiūrų, kurias taip aiškiai išreiškė garsūs teologai. [...] Jūsų pasiekimai šioje tyrinėjimo srityje nestebina manęs kaip kažkas nepaprasta, kas galėtų paveikti bet kurį didį tiesos ieškotoją ar žmogų, turintį atsakomybės jausmą. [...] Jūsų klaida, mano manymu, yra ne chronologinė, o kažkokia kita. [...] Jūs visiškai neteisingai supratote įvykių kilmę, kurie turi įvykti, pasibaigus šiems laikotarpiams. Tai yra Jūsų aiškinimo paklaidos pagrindas.“ Plačiau apie tai: *LeRoy Edwin Froom*. *Prophetic Faith of Our Fathers*. – Washington, D. C.: Review and Herald Publishing Assn., 1950. – V. I. – Ch. 1,2.

¹³⁰ Plg. Psalmė 77, 10.

¹³¹ Žr. Izaijo 5, 20 (plg. *Mato* 6, 23).

¹³² Žr. Ezechielio 3, 17.

¹³³ Plg. Jono 7, 48.

¹³⁴ Plg. Jono 12, 42.

¹³⁵ Žr. Jokūbo 4, 4.

¹³⁶ Plg. Pradžios 4, 7.

¹³⁷ Žr. 2 Timotiejui 3, 4–5.

¹³⁸ Žr. Izaijo 46, 10.

¹³⁹ Žr. Psalmė 119, 105.

¹⁴⁰ Žr. Apreiškimo 12, 10.

¹⁴¹ Plg. Efeziečiams 6, 16; 1 Tesalonikiečiams 5, 8.

¹⁴² Žr. 103-čią pastabą.

¹⁴³ Žr. Jono 1, 29.

¹⁴⁴ Žr. Izaijo 25, 9.

¹⁴⁵ Žr. Išėjimo 25, 8.

¹⁴⁶ Žr. Mato 25, 31.

¹⁴⁷ Žr. Jono 20, 20.

¹⁴⁸ Žr. Jono 20, 13.

¹⁴⁹ Žr. 1 Korintiečiams 15, 58.

¹⁵⁰ Žr. 1 Petro 1, 3, 8.

¹⁵¹ Žr. Apreiškimo 14, 6–12. Per apaštalą Joną (žr. *Apreiškimo* 14, 6–7) išpranašauta Pirmojo angelo žinia. Po to pranašas tęsia: „Paskui jį skrido antras angelas, kuris šaukė: ‘Krito, krito didžioji Babelė [...]. Ir dar trečias angelas lydėjo juos.’“ Čia žodis *skrido* reiškia ‘ėjo kartu su’, ‘sekė paskui ką’, ‘ėjo su juo’; žr. *Liddell Henry George and Scott Robert*. *Greek English Lexicon*. – Oxford: Clarendon Press, 1940. – V. 1. – P. 52. Jis taip pat reiškia ‘lydėti’, žr. *Abbott-Smith George*. *A Manual Greek Lexicon of the New Testament*. – Edinburgh: T. and T. Clark, 1950. – P. 17. Tas pats žodis pavartotas Evangelijoje pagal Morkų: „Jėzus nuėjo su juo. Iš paskos sekė gausi minia ir Jį spausė spaudė.“ (5, 24) Jis taip pat vartojamas, kalbant apie šimtą keturiasdešimt keturis tūkstančius atpirktųjų (*Apreiškimo* 14, 4): „Jie lydi Avinėlį, kur tik Jis eina.“ Akivaizdu, kad abejais atvejais norima perduoti mintį: *eiti drauge, drauge su*; taip pat Pirmajame laiške korintiečiams (10, 4), kuriame parašyta apie Izraelio vaikus, kad „jie gerė iš dvasinės juos lydincios uolos.“ Žodis *lydincios*

yra to paties graikiško žodžio vertimas. Todėl galime daryti išvadą, kad Apreiškime (14, 8–9) norima pasakyti, jog antrasis ir trečiasis angelai ne šiaip sau skrido vienas paskui kitą, o kartu su pirmuoju. Taigi šios trys žinios sudaro vieną Trijų angelų žinią. Tai yra trys atskiros žinios, nes pradėtos skelbti ne vienu metu. Bet pradėtos skelbti, jos skelbiamos kartu ir yra neatskiriamos.

¹⁵² Žr. Apreiškimo 13, 10 ir pastabą.

¹⁵³ Žr. pastabą 74.

¹⁵⁴ Apie Romos vyskupų viršenybę žr. *Bellarmino Robert Francic* (cardinal). Power of the Popes in Temporal Affairs; *Manning Henry Edward* (cardinal). The Temporal Power of the Vicar of Jesus Crist. – London: Burns and Lambert, 1862; *Gibbons James* (cardinal). Faith of Our Fathers. – Baltimore: John Murphey Co., 1917. – Ch. 5, 9, 10, 12. Apie protestantų požiūrį į Romos popiežiaus pretenzijas į viršenybę žr. *Jalland Trevor Gervase*. The Church and the Papacy. – London: Society for Promoting Christian Knowledge, 1944. – Bampton Lecture; *Littledale Richard Frederick*. Petrine Claims. – London: Society for Promoting Christian Knowledge, 1899. Ankstyvųjų amžių šaltinius žr. *Shotwell James T.* and *Loomis Louise Ropes*. The See of Peter. – New York: Columbia University Press, 1927. Apie Konstantino dovanos klastotę žr. *Coleman Christopher B.* The Treatise of Lorenzo Valla on the Donation of Constantine. – New York, 1914, šis veikalas pateikia visų dokumentų tekstą lotynų kalba ir vertimą į anglų kalbą bei dokumentų tezių kritiką.

¹⁵⁵ Žr. 1 Karalių 18, 17.

¹⁵⁶ Plg. Jono 1, 9.

¹⁵⁷ Žr. Morkaus 4, 22.

¹⁵⁸ Plg. Romiečiams 7, 24.

¹⁵⁹ Žr. Jono 1, 29.

¹⁶⁰ Žr. Romiečiams 3, 25.

¹⁶¹ Plg. Pradžios 32, 24–28; Kolosiečiams 4, 12.

¹⁶² Žr. Jono 3, 16.

¹⁶³ Žr. Jono 3, 3.

¹⁶⁴ Žr. Psalmė 118, 142.

¹⁶⁵ Žr. Efeziečiams 4, 13.

¹⁶⁶ Žr. Mato 22, 37.

¹⁶⁷ Žr. Jokūbo 3, 15.

¹⁶⁸ Žr. 1 Jono 2, 16.

¹⁶⁹ Žr. 2 Korintiečiams 6, 17.

¹⁷⁰ Žr. 1 Jono 1, 5.

¹⁷¹ Žr. Apreiškimo 22, 12.

¹⁷² Žr. Apreiškimo 20, 12.

¹⁷³ Žr. 2 Korintiečiams 7, 1.

¹⁷⁴ Žr. Danieliaus 12, 13.

¹⁷⁵ Žr. 1 Petro 3, 15.

¹⁷⁶ Plg. Filipiečiams 2, 9; Hebrajams 1, 4.

¹⁷⁷ Žr. Izaijo 42, 21.

¹⁷⁸ Žr. Romiečiams 6, 23.

¹⁷⁹ Žr. Jono 19, 30.

¹⁸⁰ Žr. Apaštalų darbų 20, 19.

¹⁸¹ Žr. 2 Karalių 6, 17.

¹⁸² Žr. 1 Timotiejui 4, 1.

¹⁸³ Relikvijorius – katalikų liturginė priemonė relikvijoms laikyti.

¹⁸⁴ Žr. 7-ą pastabą.

¹⁸⁵ Dar visi neseniai Etiopijos koptų bažnyčia šventė septintąją dieną – šabo dieną (sabata). Etiopai kaip ir kiti krikščionys per savo istoriją šventė ir sekmadienį, pirmąją savaitės dieną. Šiomis dienomis bažnyčiose vykdavo ypatingos pamaldos. Tačiau septintoji diena – šabo diena – dabartinėje Etiopijoje faktiškai nešvenčiama. Amžininkų liudijimai apie švenčių dienas Etiopijos bažnyčioje žr. *Teixeira Pero Gomes de*. The Discovery of Abyssinia by Portuguese in 1520. – London: British Museum, 1938. – P. 79; *Alvarez Francisco*.

- Narrative of the Portuguese Embassy to Abyssinia During the Years 1520–1527. In: *The Records of the Hakluyt Society*. – London, 1881. – V. 64. – P. 22–49; *Russell Michael*. Nubia and Abyssinia (remiantis tėvu Lobo, katalikų misionieriumi Etiopijoje 1622 m.). – New York: Harper and Brothers, 1837. – P. 226–229; *Baratti S Giacomo*. Late Travels Into the Remote Countries of Abyssinia. – London: Benjamin Billingsley, 1670. – P. 134–137; *Ludolphus Job*. A New History for Ethiopia. – London: S. Smith, 1682. – P. 234–357; *Gobat Samuel*. Journal of Three Years' Residence in Abyssinia. – New York, 1850. – P. 55–58, 83–98. Kiti darbai šiuo klausimu: *Heylyn Peter*. History of the Sabbath, 1636. – V. 2. – P. 198–200; *Stanley Arthur P*. Lectures on the History of the Eastern Church. – New York: Charles Schribner's Sons, 1882. – Lecture 1. – Par. 1; *Rey C. F* Romance of the Portuguese in Abyssinia. – London: F. H. and G. Witherley, 1929. – P. 59, 253–297.
- ¹⁸⁶ *Jokūbas* – apgavikas (žr. *Pradžios* 27, 36), *Israelis* – nugalėtojas (žr. *Pradžios* 32, 28).
- ¹⁸⁷ Žr. 1 Korintiečiams 15, 52.
- ¹⁸⁸ Žr. 1 Tesalonikiečiams 4, 17.
- ¹⁸⁹ Žr. Mato 24, 31.
- ¹⁹⁰ Tai aliuzija į Ezechielio 3, 13; 10, 9–17; žr. taip pat Izaijo 6, 3.
- ¹⁹¹ Žr. Izaijo 52, 14.
- ¹⁹² Žr. Zacharijo 14, 20.
- ¹⁹³ Plg. Psalmė 85, 11.
- ¹⁹⁴ Žr. Izaijo 6, 1.
- ¹⁹⁵ Žr. Luko 13, 35.
- ¹⁹⁶ Žr. Mato 27, 25.
- ¹⁹⁷ Žr. Luko 19, 14.

Korespondencinė Biblijos mokykla

**Užsisakykite nemokamą kursą
vienu iš šių būdų:**

- Siųskite SMS numeriu:
8 681 43016*
- Registruokitės internetu:
www.gerizenklai.lt

ir gaukite 24-ių temų kursą paštu.

* Rašydami SMS, nurodykite savo vardą, pavardę,
tikslų adresą, kuriuo siųsti šias pamokas.

Elena Vait
DIDŽIOJI KOVA
Ketvirtas leidimas

Redagavo *Romualda Adomaitytė-Chabarina*
Redaktorius teologijai *Danielius Oželis*
Korektūrą skaitė *Vilma Vanagienė, Zita Kirsnauskaitė-Hutchinson*
Iliustracijos *Viktorijos Marozaitės*
Dizainerė *Daiva Šulgaitė*

Tiražas 1000 egz.
Išleido Septintosios dienos adventistų bažnyčia,
Pašilės g. 122, 51302 Kaunas
Tel. 8 37 798619, el.paštas office@adventistai.lt
Spausdino PRINT GROUP Sp. z o.o.
ul. Ks. Witolda 7-9, 71-063 Szczecin, tel./faks. 91812-43-49
Kaina sutartinė

Knygų galima įsigyti Kaune, Pašilės g. 122,
I–IV 8:00–16:00
Telefonas pasiteirauti: 8 618 50194
